

HILGAIN

Xisbiga Hantiwadaagga Jamhuuriyadda Somaliland

QAYBTA DHAQAALAH DOWLADDA EE SOOMALIDA HANTIWADAAGGA AH

mabaadi'da leniiniga ah
ee hoggaaminta xisbiga
naoca cusub

astaamaha guud ee
gumeysiga cusub

U Halgan
Waxbarasho
Si Waxbarashadu
Halgankaaga
U Kordiiso

waxaa soo saara
GOLAHA DHEXE EE
XISBIGA H. K. S. BISHIIBA HAL MAR

GUDDIGA QORAALKA

MAXAMED AADEN SHEEKH /Guddoomiye

ABUUKAR MAXAMED XUSEEN (Ikar)/ Xoghaye

XUBNAHA GUDDIGA QORAALKA

Xuseen Maxamed Aadan

Saciid Cabdisalaam

Rashiid Shiikh Cabdulaahi

Yuusuf Suleymaan

QIIMAHA

Soomaaliya

Koobigiiba 2/= Shilin

Sanadkiiba 40= / shilin oo kharajka Boostada ku jiro
Dumida Carbeed iyo Afrikada Bari

40/= shilin sanadkii oo kharajka boostadu
ku jiro.

Koonfur, bartamaha iyo Galbeed Afrika

\$17.00 sanadkiiba Kharajka boostadu ku ji-
ro.

Aasiya

\$20.00 sanadkiiba oo kharajka boostadu ku
jiro

Yurub

\$25.00 sanadkiiba oo kharajka boostadu ku
jiro

Ameerika (Waqooyi iyo koonfur)

\$30.00 sanadkiiba oo kharajka boostadu ku
jiro.

T U S M O

Bogga

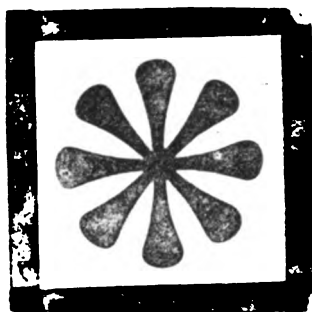
I. Daymada Wargeyska	
— Arrinta Itoobiya	» 2
— Shirweynaha 1aad ee Ururka Haweenka Soomaaliyeed	» 4
— Chama cha mapinduzi	» 5
II. Arrimaha Siyaasadda, Dhaqaalaha, iyo Bulshada	
— Qaybta Dawladda ee Dhaqaalaha	» 6
— Dhibaatooyinka Maalmahan. Maxaa hortaagan Sharciga Kirada Guryaha?	» 10
III. Noloshu Xsbiga	
— Ka qayb galka Asaaska «Chama cha Mapinduzi»	» 12
— Shirweynihi Saddexaad ee FRELIMO	» 13
— Wafdigii XHKS ee Booqashada ku tegay Midowga Soofiyeeti	» 14
— Dhismaha Unugyada XHKS	» 14
— Waxbarashada Aydooloojiyadda ee Xubnaha Xisbiga	» 15
IV Arrimaha Dunida	
— Astaamaha Guud ee Gumeysiga Cusub	» 19
V. Warbixinta Bisha	
VI. Aragtiida Cilmiga ah	» 22
— Mabaadiida Leniiniga ah ee Hoggaaminta Xisbiga Nooca cusub	» 27
— Abwaan iyo Erey bixin	» 31
1. Xocgagga tacabka iyo Xidhiidhyada tacabka	
VII. Hiddaha iyo Dhaqanka	
— Maansada iyo Gobannimodoonka	» 32
— Hees	» 35
VIII. Buugaagta iyo Qoraallada	
— Sheeko Caruureed	» 36

HALGAN

oo ku soo baxa afafka Soomaaliga
Carabiga iyo Ingiriiska.

S. B. 1204
Telefoon Lr. 720-51,74
Qolka Lr. 112
Guriga Ummadda
Muqdisho, JDS

CODKA RASMIGA AH EE GOLAHA DHEXE EE X.H.K.S.
Bishiiba mar — Sannadkii 1aad; Tirsigii 5aad, Maarso 1977; Qiimaha waa 2 Shs.

DAYMADA WARGEYSKA

ARRINTA ITOOBIYA

Dalka Itoobiya waayahan dambeba qas baa ka taagnaa. Markii run loo hadana qaska Itoobiya aad buu u saamaynayaa dalalka deriska la ah, gaar ahaanna dalan Soomaaliya.

Saas awgeed bay waajib ku ahayd dadka Soomaaliyeed in ay dhug u yeeshaan waxa ka dhacaya dalkaas, ayna dhab u kasaan, una dersaan, arrimaha ka socda.

Sida la wada ogsoon yahay Itoobiya waxay ahayd imbeero qarnigii hore abuurantay oo ku dhisanay, xagga gudahana habka bilawga dhulgoosiga, xagga dibeddana dhul fidsi iyo gobollo kale oo dhulkii hore lugu biirsado. Imbeeradaasi waxay wax la soo qaybsatay tii Ingiriiska, tii Faransiiska, tii Ruushka iwm. Hase yeeshee horey uma marin ganacsigeeda iyo wax - is dhaafsigaa ay adduunka kale la lahayd, marna kor uma qaadin isgaarsiinta imbeerada gudaheeda iyo dibedda midna, xukunkuna wuxuu u dhigmeey kii waayihii dhexe Yurub yiil, haikaas oo uu suldaan boqortooyada u dhexeeyaa jirey, boqorkaasna uu abbaan u ahaa Ugaasyo iyo malaakhyo daacad u ahaan jirey, canshuur siin jirey, dagaal haddii uu yimaadana colkiisa uga soo qaybgali jirey. Dhulal cusub markii la qabsado, sida ay Axmaaradu samaysayba, boqorku wuxuu u magacaabi jirey ugaasyo iyo malaakhyo cusub, qaarna kuwii hore oo aad u dagaallamay buu dhulkoodii hore ugu biirin jirey. Xiriirkii ay imbeerada Itoobiya la lahayd kuwii kale ee marlaa jiray aad buu u qotodhura, tii Turkiga ee cismaaniyada ma ahee. Maadaama imbeerada Cismaaniyadu ay ku fidsanayd ilaa dhulal badan oo islaam ah (Masar, Suudaan, Soomaaliya qaarkood iwm Axmaaradu, oo kristaan ah, imbeerooyinka Yurub bay u habar wacan jirtay, waxayna ku beer dulucsan jirtay «Jasiirad Kristaan ah oo Muslim hareeyey baan ahay, wax ii tara anna awoodday wax idinka hargan maayee»!. Saas awgeed bay Kulligood gacan weyn u ahiin jireen, marar aan yarayna danahooda ugu adeegan jireen.

Imbeeradaasi waxay damac gelisay fashiistiga Talyaaniga oo soddomaadkii qabsaday dalalka bari ee geeska Afrika, taasina waxay Itoobiya gaar ahaan u soo jidday naxariista iyo taageerada dadweynaha adduunka demoqraadiga ah iyo intii fashiistiga la dagaallamaysey oo

dhan. Taa qudhigeeda imbeeradii Itoobiya iyo xukunkii Xayle Silaase way ka sii faa'iideysteen, oo markii imbeerooyinkii kale uu dagaalkii kaddib burburkoodii bilawday, tani waxaad mooddaa inay sii xoogeysatay, kartideedii wax qabsiga iyo damaceediina sii kordheen. Dhab ahaantii, bulshooyinka imbeerooyinkii kale iska horjeed xoog leh ayaa ka dhex taagnaa; wacyiga shaqaalaha iyo dadweynaha horusocodka ah aragti cusub bay adduunka arrimihiisa ka lahaayeen, dadyowgii la gumeysan jireyna waa soo jeesteen, xiriirkii dhaqaalaha iyo wax isdhaafsigaa adduunka isu hayeyna qas buu galay. Kala daadashada imbeerooyinkii waxay noqotay arrin laga fursan waayey oo socodka taariikhdu xukumay. Tii Kaysarka Ruusiya, inteyan kala daadan, shacbigedii, oo uu shaqaaluhu hoggaaminaayo, kana ilays qaatay mabda'a Hantiwadaagga, wuxuu ka abaabulay Kacaankii Hantiwadaagga ahaa ee ugu horreeyey kuwa adduunka la dhasha, si dhabana loo dhaqangeliiyo.

Halkaasina waxay ahayd meesha keliya ee dadyowgii imbeerada ka mid ahaa ayan kala daadan, maxaa wacay markay taliskii Kaysar dhabarka ka tureen, baa hoggaamiyihii weynaa ee Kacaankaas, Lenin, soo jeediyey hab cusub, oo ku dhisan in qolo waliba aayaheeda dambe ka taliso. Qaraarkaasi wuxuu keenay is-oggolaansho iyo tixgelin. maanta la arko mirahooda, oo ah jiridda iyo wadajirka Ummaddaas weyn ee ballaaran ee Ururka Midowga Soofiyeeti uu ka kooban yahay.

Arrimihii imbeerooyinkii kala daadshay run ahaan kamay maqnayn Itoobiya, waxaase dab u dhacay kiciddii dadka, taasna ay keentay kadeedkii iyo dalkii naxariis darrada ahaa ee Taliska Xayle Salaase xukunkiisa ku muquumin jiray.

Haddayse arrintii qaraxday, lana gaaray markii Ummadda Itoobiya ay kala dooran lahayd waddo tii hore ka kharaar oo ay isku baabi'iso iyo mid cusub oo qaab iyo ruux hantiwadaag, ugu hoggaamisa cad. daalad, tixgelin xuquuqda shacbiga iyo shaqaalaha, oggolaanshaha rabiidda qowmiyeed aayahooda dambe u dagaallamaaya iyo soo dhoweyn waddammada ay deriska la tahay, wanaagga la doonaya, Taliska dihinii majaruu foodda u saaray kee buu noqon doonaa .

Shirweynihii 1aad ee Ururka Haweenka Soomaaliyeed

Magaala Madaxda iyo Xarumaha Gobollada iyo Degmooyinka waxaa ayaama-han ka socota hawl kulul iyo dhaq-dhaqaaqyo qof kasta dareensiinaya in abaabul cusub gacanta lagu hayo. Dhab ahaantii hawshaasi waa jirtaa, waxayna ku lug leedahay qabanqaabada shirweynaha kowaad ee ururka haweenka Soomaaliyeed.

Qiimaha uu noo-leeyahay waa maxay, maxayse tahay ujeeddadiisu? Kolka hore, waa la wada ogyahay inuu ka mid yahay saddexda Urur ee waaweyn (Haweenka, Shaqaalaha, Dhallinyarada) ee saldhigga u ah xisbiga, runtiina bulshada oo dhan dhaqaaqiya. Tan labaad ururka haweenka wuxuu qumo gaar ah u sii leeyahay markii la eego dhibaatooyinka gaarka ah oo uu u bareerayo inuu xalliyo, oo ay horrayso soo bandhigga xoogga, kartida iyo xilka dumarka Soomaaliyeed soo gutay, oon ahayn mid si sahal ah loo koobi karo. Bal, waxaa la oran karaa ma jirto tallaabo, ay Ummadda Soomaaliyeed qaadday (xagga gobannimadoonka xagga dhismaha waddanka, xagga isbeddelka bulshada, xagga hawl kacaameedka iwm) oo ayan caaraddeed adag ahayn.

Haddii aynu keliya soo qaadno intii halganka kacaanka 21 Oktoober taagnaa, waxan durba ishu ku dhacaysaa saamiga culus ee ku soo aadey iyo geesinnimada ay ugu soo baxeen, shubnimada iyo naftihurennimadda ay ku hawlgaiceen, anaaniyada iyo afmijinshaarnimadu sida ay ugu yaraayeen, hooyo iyo gabar sida ayan ugu kala harin. Qofkii aan shaahid u ahayn, haddii uu yare daymoodo sawirrada laga qaaday meel kasta oo hawli ka socotay, lagama yaabo inuu marag kale u baahdo.

Laakiin, maadaama dumarku yahay saldhigga runta ah ee qoyska, dhalashada, dhaqanka, xannaanadda iyo is-duwidda bulshada, waxaa la oran karaa hawl-hoodii fari kama qodna. Waxaana u horreeya in ay qorshe taxan u dejiyaan ku baraarujinta haweenka faraha badan ee guryaha jooga, ama miyiga jira, duruufka aynu marayno, sidii loo beddeli lahaa, sidii xaaladda ay qudhoodu ku noolyihiin wax looga qaban lahaa, kuwaa magaalada joogana, oo weliba ka tirsan shaqaalaha, aqoon-yahannada, dhallinyarada iyo ciidammada, in ay ka toosaan badeecad raaca iyo istareex goobka oo ay si maalin joog ah ugu guntadaan, horumuud iyo tusaalena ugu ahaadaan, habka hantiwadaagga ah ee nolosheenna lagu dhisayo iyo marxaladda adag oo loo maridono.

Waxaana halkan aad muhim ah in la xuso weer go'aammadi Golaha Dhexe ku jirtey, qaybta arrimaha haweenka, ahaydna:

«Waa in lagu boorriyaa, lagulana xisaabtamaa qaybta ay ka qaadannayaan tacab soo saarka, habaynta iyo hantiwadaagaynta dhaqankooda, habkooda shaqada iyo muuqaalka noloshooda». Waxaan filaynaa in aan arrintaasi laqbo dheeraad ah u baahneyn. Haddiise loo dhabbagalo dadaalka joogtada ah ee socda, hawlaha ayaantaan isbar-bar ordaya, is-xilqaanka qof kasta ka muuqda, habsamida iyo qorshaha tabaabushaha shirkii asaasidda ururku uu socdo Haweenka Soomaaliyeed, «HIMILO» odorosayaan wixii niyad-jab ihi waa baxayaan, kalsoonida kaalinta weyn ee haweenkeennuna aad bay u sii kordheysaa.

Chama Cha Mapinduzi Tansani

Ururka Jamhuuriyadda Tansaaniya, sida la ogyahay, wuxuu ka koobanyahay laba Gobol oo isu yimid: Gobolkii la oran jirey Tanganiika iyo jasilradda la yiraahdo Sinjibaar, Waagnisii, Isu-taggaasi wuxuu ahaa mid ku yimid niyadsamid labada shaabi iyo xeeldheerannimada madaxdooda, wuxuu tusaale u noqon karay suuragalka israaca gobollo badan oo afrikaan ah, oo aan runtii kala maarm:n, hasheeshee diro-diro shisheeye iyo anaaniyad gar-wadayaashoodii ku jirtay, kala geeyeen, jajuub iyo cadaadis, iyo sharaf doon shakhsi ah haddii ay meesha ka baxaan, waxaa shaki la'aan ah in dadyow badan oo Afrikaan ihi jeclaan lahaayeen, dantooduna ku jirto, in ay iska gooyaan xargaha lugu kala xirxiray, mid walbana dawlad baad tahay inta la yiri, meel la yuururiyey, oy kolkaas u gudbaan xad caantiisa kaleeto, walaalahoodaasna wax la qaybsadaan.

Waxaadse mooddaa in waaya/haanba afrikaankii dhagax waaweyn la dhex dhigay, kuwaas oo la kala yiraahdo: Siyaaso qowmi ah, dan dhaqaale (aan la ogeyn meel uu u socdo) talis iyo kursi jecayl kooxihii hoggaan hayay lagu salliday. Hadda waxaan dharaar kasta goobjoog u nahay in xiriiryadii iyo isusoo-dhowaadkii waayo hore la unkay, bal sare u kac u kordha daaye, inay sii kala daadanaayan, haba ugu muuqaal weynaado kii beesha afrikada Bari. Tusaalihii ay hore u bixisay Tansaaniya waxay ku sii xijisay mid kale oo aan waxba ka dhicin kii hore, illowse dabayil. Kaas oo ah in ay bisha Febraayo 1dii labadii xisbi ee labada Gobol ka kala dhisnaa la mideeyo si hoggaankii waddanka, dhinac kastaba, isku mid u noqdo, waxay waaya-aragti lahaayeenna isugu buirsadaan.

Tixgelin iyo kalgacalo dadka reer Taansaaniya Soomaalidu u qabto iyo si uu gaar ahaan XHKS boogaadikiisii ugu muujiyo dhalashada xisbiga midoybay ee loo baxshay CHAMO CHA MAPINDUZI TANZANIA (ama Xisbiga Kacaanka ah ee Tanzaaniya) ayaa dabbaaldeggii munaasabadda isu-tagga waxaa ka qayb galay ergo ballaaran oo u hoggaaminayey Xoghayaha Guud, Jaalle Maxamed Siyaad Barre. Booqashadaas qiimaha weyn, waxaa ka dambaysey mid uu dhowr toddobaad kaddib Madaxweyne ku Xigeenka Kowaad, Jaalle Cabuud Jumbe, ahaana Xoghayihii hore ee Xisbiga Afro-Sharaazi, uu Soomaaliya ku yimid, si xiiso lehna loogu soo dhoweeyay. Waxaan shaki lahayn in dadweynaha Afrika uu qaddarinaya, ayo taliabada isu-tagga ah ee keentay dhalashada Xisbiga Kacaanka Tansaaniya uuna aad uga faa'iideysan doono shirweynihii koowaad oo dhici doono bisha Sebtember ee soo socota; sida aan shaki ugu jirin in booqashooyinkaas iyo kulammada madaxda labada Xisbi iyo labada Dawladdood ay dadweynaha Soomaaliyeed dareensiinayaan is-bahaysi cusub iyo is-dhaafsi waayo-aragnimada lagama maarmaanka ah, si wada jir waddammadeenna loogu hoggaansho waddada xalaasha ah ee hantiwadaagga.

Arrimaha Siyaasadda, Dhaqaahala iyo Bulshada

QAYBTA DAWLADDA EE DHAQAALAHA DHIBAATOYINKA IYO HIMILOOYINKA

Xirsi Muuse Xirsi

Indheergaratada iyo «Teknoq-raadiyadda» ayay caado u tahay inay liidaan mudnaanta qaybta dawladdu ku leedahay horumar-ka. Indheergaratadu waxay doorbideen inay dhibaatooyinka horumarka shee'dda ku ah ku qaadaadhigaan Baararka iyo goobaha ay ku kulmaan, «Teknoqraadiyaddu» se waxay is-moodsiiisaa inay furayaasha dhibaatooyinkaa heli karaan iyagoon dhugan dabciga dabaqadeed ee ta'oyinkoodu hawayihiin. «Teknoqraadiyaddu» waxay ku andacootaa inaan wax dhibaato ahi haysan qaybta dawladda, si qotoo'dheerna arrinta uma faa'iyeeyaan. Waxaan jeclahay inaan iyaga xusuusiyo in laga huleelo malaha iyo dhalanteed-ka loona gudbo dhaqangelinta mabda'a xalaasha ah: Dhaliilka iyo is-dhaliilka. Korxaadin iyo fa-lanqayn qof ku kooban ayaa ka soo guud maray dhuuxidcii cilmiga ahayd ee qaybta dawladda. Dhalanteedkii run loo qaadey, fa-lanqayntii cilmiga ahaydna lagu sifee macangagnimo. Taasina waa khatar aan laga soo waaqsan xilligan cusub ee aynu sahanaka u nahay ahismaha bulsho sinnaan ku dhaqan. Maqaalkani waa mid ku lid ah fikradaha aan kor ku soo sheegnay.

Qaybta dawladdu kaalin mudan ayay kaga jirtaa burburinta qaabkii dhaqaale ee aynu ka dha-xalnay gumeysiga. Himiidaa dar-teed waxaynu isku dayeynaa inay-

nu dhibaatooyinka dibedda iyo gudahaba, ee qaybta dawladda ee dhaqaalaha saameeya daawo u hello.

FIIRO TAARIJKHEEDKA QAYBTA DAWLADDA EE DHAQAALAH

Sida lagu yaqaan dabciga dhaqaalaha gumeysiga, xilligii ka-caanka ka horreeyey (1960-69), waxa gacansarraynta ku lahaa qaybta warshadaha iyo ganacsiga-ba, shirkadaha shisheeyaha. Shir-kadahaasi waxay dhowrayeen da-naha hantikoobka caalamiga ah.

Tusaale ahaan Baanankii shisheeyuhu: laba talyaani ah, mid Ingiriis ah iyo kii Masaariduba amaahda waxay heegan ula ahaayeen dhoofinta iyo soo dejinta, marnase amaah u may fidin jirin mashaariicda hore loogu marinay-wo wershedaha iyo Beeraha. baananka, shirkadaha caymiska Bee-rahaha Muuska iyo ganacsatadu xi-riir tabantaabo ayay lahaayeen.

Xaaladdaas ku tiirsanaanta gu-meysiga Jaalie Siyaad ayaa si cilmi ah u qeexay, «Dhulkeennu, gumeysigii iyo talisyo dibusocod ah oo uga dambeeyey dartood wuxuu dhaxlay dhaqaale aad u dambeeya, Qaybta keliya ee dhaqaalaha ka noolayd waxay ahayd ganacsiga dibedda, taasoo shisheey gacanta ugu jirtey.

Marnaba suurogal ma ahayn

in danaha shisheeyaha iyo kuwa qaranku is-keenaan. Ma dhacdo ayay ahayd inay hantida dalka ay ka tuujiyaan dib u geliyaan mashaariicda dhaqaalaha kobcisa, hase yeeshee macaashkaa dibedda ayey u dhoofin jireen. Sharciga maalgelinta oo loo dejiyey in lagu soo jiito maalgelinta shisheeyuhu wuxuu u rogmay qaab lagu dhaco dalka.

Sudaasuu dhaqaalaheennu ku cuuryaamay una ahaaday mid u iilanaya gumeysiga, cunto la quutana ha joogtee, taasoo waxyaabaha la soo dejiyaa u badnaayeen».

Sidaan hore ugu sheegnay tirsigii «HALGAN» ee bishii D'sember qaybta dawladda ee dhaqaaluhu sannadihii 1960-1969 waxay ahayd waxaan sidaa u sii ridnayn, maxaa yeelay faragelinta dhaqaalaha dawladda dibusocodka ahi wuxuu ahaa mid dhaqaalaha gumeysiga cusub la shaqaynaya ee ma ahayn mid tartan iyo horumar u jeeda. Taasi ma ahayn wax mugdi ku jira, waayo dhaqaaluhu wuxuu ku socday qorshaha hantigoosadka caalamiga ah, ee iidka ku ah abaabulka khayraadka waddanka iyo hanashada dhaqaale isku-jaan go'an. Waxaa lama huraan ah in la caddeeyo in qaabka iyo maareynta shirkadaha isku-jirka ah ahaayeen kuwo ka horjeeda falsafadda ka qayb gelinta shaqaalaha.

Sababtu waxay ahayd shirkada-haasoo ku dhisnaa qaabka shirkadaha hantigoosiga ee loo yaqaan «Kambaniga», oo ku qotoma midiidinsiga shaqaalaha.

QORSHAHA HANTIWADAAGGA IYO DHIBAATOYINKA HAYSTA QAYBTA DAWLADDA

Sidaan horeba u tilmaamay, ujeeddada maqaalkani waxay tahay falanqaynta dhibaatooyinka haysta qaybta dawladda iyadoo habkuu kacaanku u barbaariyay qaybta dawladda lagu tifaftiray tirsigii «HALGAN» ee bishii disembre.

Qaramaytna iyo hantiwadaageynta qalabka wax soo saarku waxay lagama maarmaan u ahaayeen si:

I. Loo hubiyo in korodhka dhaqaaluhu dalka ku hadho si maalgelin iyo kobcinba loo dhaqangeliso.

II. loo xoojiyo kontroolka dawladda ee saameynaya khayraadka dalka si horumar loo hantiyo. kontroolku wuxuu gaadhay maalgelinta tacab soo saarka wershadaha iyo wakaaladaha, shaqo abuurka, sicirgoynta iyo kor u qaadidda heerka dhaqaalaha shaqaalaha: xagga gunnada, xannaanada, daawooyinka iwm.

Tallaabooyinkaasi waxay la xiraaraan siyaasadda hantiwadaagga ah ee ka kooban isku-dheellitirka balaadhan ee qaybta dawladda ee xoojinaya qaybtan iyo kontroolka meel keliya laga maamulo, taasoo suurto-gelinaysa in himilooyinka qaranka, ujeedooyinka warshadaha iyo wakaaladuhu isla socdaan, iyadoo si fudud loogu dhaqmayo tabaha dhaqaalaha ee dadban oo ay ka mid yihiin gunna lacageed ama xirfadaha suuqa.

Siyaasadda hantiwadaagga ahi waxay na faraysaa inaynu fikrada-

ha qaarkood caddayno, kuwaa-soo halbowle u ah garashada dawladda qaybta dawladda. Fikrada-haas ayaa lagu cabbiri karaa kaalinta qaybta dawladda:

1. Wax ka qabadka wax soo saarka, kor u dhigidda heerka tacab soo-saarka, iyo kordhinta waxyaabaha la dhoofiyo.

2. Shaqo abuurid ku sargo'an siyaasadda hantiwadaagga ah, taasoo ah shaqo wada siinta buuxda.

3. Kordhinta dakhliga ama kaalinta qaybta dawladdu kaga jirto maalbiirinta waddanka.

Run ahaantii qaybta dawladdu si weyn ayey u kobcisay dhaqaalaha dalka, shaqo abuuriddana aad ayay u tarmisay. Weli waxa alocsan hakadyo dhantaalaya kaalinta qaybta dawladdu ka qaadan lahayd: Tacab kordhinta, shaqo abuuridda iyo maal-biirinta taasoo ina geyisiin karta himilooyinkeennii oo aynu ka gaabinno.

Dhibaatooyinka waxa ugu mudan:

QORSHO LA'AAN

Dhibaatooyinka haysta qaybta dawladda waxa xuddun u ah qorsho la'aan siduu qiray Kal-fadhigii 3aad ee Golaha Dhexe ee XHKS (Fiiri «HALGAN» tirsigii Jannayo). Qorshaha oo ah isu-keeniidda iyo isu-geynta khayraadka iyo qaramaynta qaybaha dawladdu waa muhiim, gaar ahaan haddaynu fiirino hanti-biirinta dhaqaalaha isku-jirka ah. Dhaqaalaha isku jirka ahi wuxuu ku tilmaan yahay qaybo dhaqaale bulsheed oo is garab jooga, inkastoo xiriir ka dheexeeyo, haddii la isku qaadase waxay salohig u yihiin dhaqaale qaybo badan. Qaybahaas waxaa ka

mid ah, qaybta dhaqaalaha dabiici-ga ah, farsamada iyo wax-soo-saar-ka yar, iyo qaybta casriga ah, waana qaybta u danbaysa ta ay suuro-gal u tahay tallaabooyinka Hanti-wadaagaynta dhaqaaluhu. Qaybtaa waxaynu ku qorshayn karnaa innagoo ku takri falla warbixinta xisaa-baha dhaqaalaha, taasoo saldhig u noqon karta qorshaha dhaqaalaha ee waqtiyada soo socda. Tallaabooyinkaas ayaa inaga badbaadin kara adkaynta Teknoqraadiyaddu adkaynayso dhibaatooyinka fudfudud. Isla markaa waxa inoo suur-togelaysa ka madaxbannaananta ku xirnaanshaha hantida shisheeyaha, ganacsiga dibedda ku xirnaanshishiis iyo isbeddelka ascaarta suuqa caalamiga ah, innagoo mar walba maskaxda ku hayna siyaasadda wershedaynta oo dhan. Waana tasmadaa ta loo geeddi yahay siduu ku guddoomiyey Golaha Dhexe Kalfadhigiisii 3aad. Dhibaataadaa waxa soo raaca, mid la xiriirta xilashada teknoolajiyada, siiba waaxda wershedaha ee cusub (waxaa ka duwan wershedaha lagu dhisay kaalmada dalalka hantiwadaagga ah oo ku habaysan Teknoolajiyada dhexe ee tixgelineysa saamiga raasumaalka iyo shaqada). Isle'ekaanshaha maalgelinta waa in la tixgeliyo, waayo teknoolajiyada raasumaalkeedu sarreeyaa waxay hakinaysaa shaqo-a buuridda oo ku leh mudnaansho gaar ah qaybtan dhaqaalaha, iyo daadihintu looga baahanyahay inay daadihiso qaybaha kale ee aynu hore u soo sheegnay.

DHIBAATOYINKA WAX-SOO-SAARIDDA.

Wershadaha iyo Wakaaladaha ganacsigu ama dhismuhu muggoodii ma ciidamiyaan, waxaana sabab u ah cusboonaantooda, helitaanka waxyaabaha la wershadaynay

iyo dheelliga wershedaha. Mug yari-daasu ama ka hoosaynta tankoodu waxay keenaysaa kharajka tacabka oo kor u kaca, taasoo abuurta qaska oogma sicirka ma sicir — goynta. Tanyaridu waxay keeneysaa jahawareer saameeya sicirgoynta oo ka dhalanaya kharajka iyo dulsaarka wershaduhu ka doorayaan, taasina waxay curin kartaa in dadweynuhu dhabarka u ritaan kharajka raasumaalka aan lagu takrifaiin — sida makiinadaha. Haddii sicir isku dheellitiran oo adag loo samayn lahaa, waxa dhacaysa in wershado badani, badeecaddooda ku gadaan sicir ka hooseeya kharajkii tacabka kaga baxay.

Xalku waxa weeye iyaad oo la badiyo tacabka wershadaha, tayadiisa kor loo qaado; la badiyo khayraadka tacabka saldhigga u ah iyo suuqgaynta oo aad loo habeeyo.

Dhibaato kale oo halkaa ka careertaa waxay tahay mid la xiriirta kor-socodka badan ee bankiyada oo ah deynta wershadaha ama wa-

kaaladuhu galeen oo uu ugu wacanyahay raasumaalka qaaliga ihi iyo lacag yaraantoodu. Dhibaataadaa tallaabo ayuu ka qaaday Golaha Dhexe markuu kalfadhigiisii 3aad ku guddoonshay in deynta loo beddelo raasumaal wakaaladaha saldhig u noqda.

Waxa intaa raaca, kacaankuna wax weyn ka qabtay, deyn qaadkii badnaa ee wakaaladaha oo bankiyadu ciriiryeen, waxaa se lama huraan ah in wakaaladaha loo oggolaado inay faa'iidada qaarkeed ceshadaan, ama dib loo habeeyo qaabka iyo heerarka ay deynta ku qaadanayaan. Halkaa waxa door mudan ka qaadan kara bangiyada iyo Wasaaradda Maaliyadda. Heerka cushuuraha tooska ah ee dawladu saarto faa'iidadoodu aad buu u culaysiyaa awoodda wershadaha iyo wakaaladaha, isbixintooda xagga raasumaalka iyo beddelaadda waxa wersheduhu u baahanyihiin. Sidaa awoogeed waxaa lama huraan ah in loo habeeyo cashuuraha si waafaqsan is-bixinta iyo awoodda qaybta dawladu ee dhaqaalaha

si loo tarmiyo biirinta — raasumaalka dalka.

QUBANE AHAANSHAHA QAYYBTA DAWLADDA.

Wakaaladaha iyo wershadaha, kala duwanaantooda iyo noocya-dooda, waxa laga arki karaa isdhex-qubnaantooda, taasoo adkaynaysa in giddigood la isku yidhaahdo «Wakaalado Madax Bannaan». waxay ka kooban yihiin beero dawladeed sida Wakaaladda Curtada deg-degga ah ilaa wakaalado hawladeed sida wakaaladda hawlaha Ma-raakiibta. Hawlaha qaarkood waxa agaasimi kara Wasaarado ama waa-yo si loo habeeyo qaybta dawladda ee dhaqaalaha loona madhxiyo muruq-maalka iyo khayraadka. Inkastoo ballaarinta qaybta dawladdu, dhaqaalaha kobcinayso oo aan lagu hallayn karin dhismaha Wasaaradaha biroqraadiga ah, waxaa lagama maarmaan ah, si looga digtoonazdo isku-noqnoqashada shaqada, in dib loo urursho loona habeeyo qaybta dawladda.

Dib u habaynta qaybta dawladda ee dhaqaalaha, waxa habboon in la isu raaciyo siday isugu shaqo dhowyihiin, si loo helo wakaalad weyn oo raasumaal awran, isku-fillaanshana gaarta tarmisana hanti-biirinta dalka.

(Tusaale: Wakaaladda horumarinta ee Tansaaniya oo ay ku soo hirtaan: Wakaalado, Wershadaha iyo dar kale oo badan;). Waxa kale oo mudan in la qeexo xiriirka wasaaradaha iyo wakaaladaha ama wershadaha si looga baaqsado naggaa-min qof ku eg loona iisho abaabul maamul habaysar. Go'aannadii kal-fadhigii 3aad ee Golaha Dhexe waxa ka mid ahaa hirgelinta nidaam xisaabeed cusub oo wakaaladaha saameeya, si loo xalliyo dhibaatooyinka qaarkood, sida ururinta habboon ee cashuuraha laga uru-

riyo wakaaladaha, si loo helo xisaab dhaqaale oo saldhig u noqon karta qorshaynta qaybta dawladda ee dhaqaalaha. Waa madhaafaan horumarinta qaabka xisaabaadka lagu wado qaybta dawladu, maxaa yeelay nidaamka kharajku waxa uu lagama maarmaan u yahay tacab qiimaynta iyo nidaamka kharajka

DHIBAATADA MURUQMAALKA IYO KA QAYBGELINTA SHAQAALAHAA MAAREYNTA QAYBTA DAWLADDA

Wareegtadii Madaxweynaha ee ku saabsanayd muruqmaalka iyo go'aannadii kal-fadhigii 3aad ee Golaha Dhexe ee XHKS ayaa si quman u taataabtay dhibaatooyinka saameeya muruqmaalka, gaar ahaanna kaalinta ay shaqaaluhu ka qaadan karaan maaraynta hantiwadaagga ah. Tababarka shaqaaluhu wax weyn ayuu ka qaban karaa dhibaha ka unkamaya helid la'aanta shaqaale xirfado leh. Fiiro dheer waa in loo yeeshaa farsamada aqoonta heerka sare ah, gaar ahaan wershadaha oo ah qaybta maalgelintu u badan tahay marka aynu tixgelinno dhaqaalaheenna iyo hantiwadaagaynta. Qaybta dawladda ee dhaqaaluhu, sidaan hore u soo sheegnay, waa qaybta saldhigga u ah tarminta dabaqadda shaqaalaha. Go'aannadii Golaha Dhexe ee kal-fadhigii 3aad waxa ka mid ahaa in shaqaaluhu si firfircoon uga qaybqaato ka talinta iyo maaraynta hawlaha. Ka fursanmaynno inaynu qeexno kala geddisnaanta maareyaha Hantiwadaagga ah iyo ka Hantigoosiga ah. Waxaad mooddaa in cilmiga maaraynta burjuwaasiyaddu u badanyahay inuu aaboolo faraq u dhexeeya labada maareeye: Kan hantiwadaagga ah iyo kan hantigoosiga ah. Innagoon dafirayn meelaha ay ka simaynihiin markaynu tixgelinno aqoontooda xirfa-

deed, haddana tayo ahaan way kala geddisan yihiin siiba:

1. Xagga kasmada iyo dirashada maareeyaha hantiwadaagga ah waxa laga doonayaa shaqo adag oo ku hiranaysa bartilmaameed fog, aqoon korodhsi, lagana doonayo inay u gasho diiwaanka, oo aan ahayn lacag hanasho. Nidaam bulsheedka uu ku dhex shaqaynayaa waa mid u baahan wax qabad sare.

2. I — Kala saraynta heerkooda marka aynu eegno isxilqaanka maareeyaha hantiwadaagga ah xagga gudashada waajibaadka ka saaran bulshada iyo ka qayb qaadashadiisa horumarka bulshada oo aan maareeyaha hantigoosiga ah lurin.

II Maareeyaha Hantiwadaagga ah waxa laga doonayaa inuu fiiro gaar ah u yeesho: Dhaqaalaha guud iyo diyaletikada dimoqraadiyadda guddoonka dhexe. Hoggaamintiisu waxay la xiriirtaa awooddiisa maaraynta, go'aannada oo uu si habsama ah u hirgeliyo iyo talooyinka oo ka yimaadda shaqaalaha.

BEBAGEBO.

Waxaan isku deyay in aan cadeeyo dhibaatooyinka hortaagan qaybta dawladda ee dhaqaalaha, sidii heer sare looga gaadhi lahaa tacab soo-saarka iyo sidii loo xaqiijin lahaa dhismaha bulsho ay hoggaaminayaan shaqaalaha iyo Beera-leydu. Hanashada himiladaasi ka fursanmayso dhaqan-gelinta diyaalitikada markisiga ah ee ka dhexaysa qalabka wax-soo-saarka iyo xiriirka wax-soo-saarka iyo bulshadoodo habkaa lagu derso siiba xilligan kala guurka ee aynu haatan maraynno.

NOTES

1. Kuuze. I: Social conceptions and structural change in the Afri-

Eeg Bogga 11aad

DHIBAATOYINKA MAALMAHAN

Maxaa hortaagan sharciga kirada guryaha ?

Tan iyo maalintii Kacaanku dhashay wuxuu soo hoynayey guulo isdabajoog ah oo uu uga danaynayo dadweynaha Soomaaliyeed ee tacabka dhaliya.

Hase yeeshee, inkastoo guulaha la gaarey muddadii gaabnayd ee jiritaankiisu yihiin qaar fara badan lana taaban karo, haddana jallaafooyinka cadawga kacaanka, gu-daha iyo dibeddaba iyo sheedaha ay imberyaaliyadda iyo dabadhilifkiisa guduuhu hordhigayaan ma aha qaar na jahawareerin kara ama naga weecin kara majaraha kacaaneed ee dadweynaheennu cagta la helay 21kii Oktoobar 1969kii. Ayadoo aysan tiro lahayn wejiyada dagaalka kacaan-diidka ah ee gumaysiga cusubi ku baadi goobayo inuu ku hakiyo hayaankeenna kacaaneed, ayaan waxaan tirsigeennan HALGAN u doorannay inaan dadweynaha Soomaaliyeed ee horusocodka ah hordhigno dood aan ku lafagureynno sababaha uu teer iyo haddeer sidii loogu talo galay ugu hirgeli la, yahay sharciga «Kirada Guryaha» annagoo isla markaasba dareensiineynna ujeeddada foosha xun ee ka danbeysa is-hortaagga taabbagalka sharcigaa asaga ah. Sida la ogsoon yahay, tallaabooyinkii is-dabajoogga ahaa ee lagu daryeelayey danaha shaqaalaha iyo dadweynaha danyarta ah ee Soomaaliyeed ayuu ka mid ahaa sharciga kirada guryaha Lambar-

kiisuna yahay 44 ee soo baxay 27kii Nofembar 1973.

Kacaanku usagoo si dhab ah u dareemay dhibaataada ka taagan kirada guryaha, taasoo ka mid ahayd kuwii faraha badnaa ee uu kacaankeennu ka bislaaday, ayey baahida deg-degga ah ee keentay dejinta sharcigani ahayd.

— Ayadoo ay dadka guryaha lihi kirada cirka ku dhajiyeen, taasina ay keentay in xoogsatadi iyo dadweynihii danyarta ahaa karti u waayeen inay foodsaareeyaan kharajkaas aan u dhigmin dakhligooda, sidaasna ay guryihii ku noqdeen qaar meelool u ah kireysiga dibloomaasiyiinta iyo shaqaalaha shisheeyaha ah, inta yaree soc hartaa xaaladdooduna aysan fiicneynna laga kireeyo shaar cadda «mushaaroooyinka badan» ee Soomaaliyeed;

— Ayadoo uu xoogeystey dagaalkii uu kacaanku ku hayey shaqo la'ida sidaasna uu sannadba kan ka danbeeya siyaasadda shaqo bixnitu ku socotay xawaar aad u dheereynaya, dadkanina si dabiici ah ugu baahanayey hooy u gaar ah, haddii uu markiisii hore qoys la noolaa, kadin iyo kashkaash wuxuu ka helaba.

— Ayadoo ay mashaariic dhisimo warshado, dugsiyo, cisbitaallo iwm si aad ah uga soocnaayeen magaalada Madaxda, taasina ay keen-

tay in xoog shaqo ee badani ku soo biiro kii hore u joogay, kaasoo ka soo qulqulay degmooyinka iyo tuulooyinka dalka gud'hiisa.

— Haddaba ta'iska kacaanka ihi usagoo amuurahaasoo idil tixgelinaya, kuma ekeysan oo qura inuu soo saaro sharciga dhimista kirada guryaha, ee wuxuu guddoon-saday in.

— La badiyo guryaha qaybta dawladda, (Case Poplar) si hoy loogu helo qof kastee shaqaale ah sannadaha dhow ee soo socda;

— Iney hay'ad walba ee dawla-deed (kaasina waa go'aankii shirweynihii laad ee Ummadda) guryo u dhisto shaqaalahooda, ayadoo taas la kaashanaysa qeyb ka mid ah faa'iidada ka timaadda tacabka ay soo saarto iyo amaah ay ka hesho bangiga.

Haddii aynu in yar degmædeenna ku eegno dhibaatooyinka maanta ka taagan hirgalka sharciga kirada guryaha waxaynu arkaynaa.

— Inuusan dad badani garan ruuxa (Spirit) abuuritaanka sharciga asaga ah, sidaasna ay wadiiqo qalloocan ku gashay habsami u fulintiisi;

— Ineysan gu'diyadi loo xilsaaray hirgelinta sharcigu aysan si habboon uga soo bixin xilkoodii ah-

aa dhaqan-gelintiisa kacaanimo, taasoo keentay.

a) Inay guryo badan oo kii lahaa la sugayo dad «lacag badan» — sidii caadada ahayd waayihii musuqmaasuqa iska xiran yihiin lagana soomiyey dadweynihii xoogsatada ahaa,

b) Iney qayladi qardoofadi iyo isku qataatawgii dhex yiil kireys-taha iyo kan guriga leh weli taagan yihiin, xalli wax ku-ool ahna guddiyadu u la'yihiin, taasina ay si mawduuci ah ugu horseedday iney dadkii guryaha lahaa iyo ki-reysteyaashiiba dhabarkooda ka tuuraan sharcigiiba ayagoo taas uga fogaanaya dacwooyin iyo isku mashaqaw aan dhammaad lahayn, sidaasna ku gaara heshiisyo sharciga lidi ku ah.

— In beelaha qaarkood aysan degma'ca qudheedu ha ku timaaddo sharcigoo la fasiraad xumeeyo, ula-kac iyo kama'a intaba xeerka ugu dhaqmin sidii loogu tala galay, kana lumiyeen ujeeddadiisii kacaanood.

Waa arrin taariikhdaed inuu kacaan walbee hanti-wadaag ihiba la kulmo sheedo iyo tabcooyin badan ee cadawgu dhigo jidka horumarka iyo barwaaqada ummadda, hase yeeshee waa waajibka kacaanka hantiwadaagga ah oo uu hogminayo xisbigiisa horseedka ahi inuu xaaladaha iyo duruufaha bulsh-

ada iyo dhibaatooyinka gudaha iyo dibadda derso, jeexdana waddo cad oo mowduuci ah oo uu ku rumee-yo dhismaha hantiwadaagga, sida uu yiri Xoghayaha Guud ee XHKS Jaalle Maxamed Siyaad Barre: «Sida daadku xaabka u qaado waa inuu hantiwadaagguna dibusocodka u qaadaa».

Mar haddii ay arrintu sidaas tahay waxaa lagama maarmaan ah:

1. In la dejiyo guryaha shaqaalaha tisqaadaya go'aannadii shirw-cynihii 1aad ee Ummadda. Taasina waxay shaki la'aan ku xirantahay ayadoo qeyb maangal ah ee qorshaha horumarinta dhaqaaleed loogu tala galo dhismaha guryahaas aya-ga ah, si is-daba joog ahna loo sii ballaariyo ayadoo markastaba la tixgelinaayo heerka horumarka dhaqaalaha;

2. In sida ku cad barnaamijka Xisbiga HKS ganacsatada waddaniga ahi ka qayb qaadata dhiska, ayadoo loo tixgelinayo wixii xuquuq ah ee lama huraan u ah, taasina waxay salka ku haysaa ayagoo ka mid ah xoogagga kacaanku u dhashay inuu daryeelo;

3. In si hufan oo caddaaladi ku jirto dib loogu habeeyo kirada iyo gelitaanka guryaha dadweynaha iyo shaqaalahaba (sida kuwa loo yaqaan Kase Bobolaari iyo Afrikaan filej), mar haddii ay labadar-aale maanta yihiin qaar maamulk-

oodu hoos yimaaddo Xiriirka Guud ee shaqaalaha Soomaaliyeed;

4. Iney guddiyada loo xilsaaray hirgelinta sharciga kirada guryuhu xil weyn oo aan leexad lahayn iska saaraan fulinta sharciga, annagoo ku talineynna in xaafad walba loo magacaabo guddi unnugeed u xilsaaran taabbagelinta sharciga asaga ah;

5. In dhammaan guryaha xiran furahooda lagu wareejiyo Unugyada Xisbiga ee xaafadaha ayaguna gooyaan cidda galaysa (Sida loo kala horreeyo oo diiwaansan) iyo kirada gurigaba; ayadoo lala kaashanayo farsamayaqaanno ka tirsan dawladda hoose, iyo ugu dambeyn;

6. Iney shaqaalaha iyo dadweynaha xoogsatada ahiba si habsami ah u dhuuxaan ruuxa iyo ujeeddada loo abuurray sharciga.

Waxaa hubaal ah, in haddii inteynu kor ku soo sheegnay si dhab ah loo taabbageliyo ay xilliga am-uurtani noqoneysc mid sahlan goor aan fogaynna galay bogga dhibaatooyinkii laga koray.

Waxaa inoo ballan ah, annagoo higsaneynna barnaamijka iyo xeerka XHKS ee horseedka ah iyo tusaalooyinka macallinka kacaanka, Xoghayaha Guud ee XHKS Jaalle Maxamed Siyaad Barre inaan xaaqin bir ah ku fiiqno cadaw kasta oo isku gudba jidka horumarka ummaddeenna.

Ka Yimid Bobba 9aad

can countries with socialist orientation, (Memo), Leipzig, 1972.

2. Stella d'ottobre, 7 Maggio p. 577-78, 1970.

3. SHIVIJJ, ISSA: Capitalism unlimited: Public corporation in partnership with multi-national corporations (mem), Dar-eslaam 1973, P. 31.

4. Halgan, December, 1976.

5. Abdel-Fadil, Mohamuud: A

note on alternatives pattern of development under conditions of socialism; in: Co-existence, Vol. 9, PP. 16-24 Mao Lehoose, Glasgow, 1972, P. 17.

6. World Bank Report: Somalia, recent economic development and current prospects, VOL. II, 1975, P. 7-9.

7. World Bank Report ibid, P. 9.

8. Halgan, January Issue, P. 7.

9. Sherif. A. F: Developing New managers for the socialist enterprise sector in U.A.R. in: A.

H. Rweyemamu & Garan Hyden (ed.), a decade of Public administration in Africa, East African literature bureau, 1976, P. 259.

NOLOSHA XISBIGA

KA QAYBGALKA ASAASKA «CHAMA CHA MAPINDUZI»

Ibraahin Miggaag Samatar
xubin golaha dhexe

Tirsiga waxaa lagu soo qaadayaa dhowr arrimood oo ka mid ah hawlaha Xisbigu ka qabtay dibedda iyo gudahaba bishan Febraayo:-

- Ka qaybgalka dabbaaldeggii loo dhigay iskudarka labadii Xisbi ee dalka Tansaaniya: TANU iyo ASP; iyo aasaaskii Xisbiga cusub ee ay ku midoobeen - «Chama Cha Mapinduzi» oo micnaheedu yahay Xisbiga Kacaanka».
- Ka qaybgalka Shirweynihii Sad-dexaad ee ururka hoggaamiya dalka Mozambique, FRELIMO.
- Soo noqodka wafdigii XHKS ee booqashada waayo-aragnimo korodhsiga u tegey Midowga Soofiyeeti.
- Dhaqangelinta Unugyada Xisbiga Hantiwadaagga Kacaanka Socmaaliyeed.

Waxa kale oo intaa raaca oo ku jira maqaalka bishan ee NOLOSHA XISBIGA qoraal uu soo gudbiyey Jaalle Maxamuud Cabdi Dhunkaal oo ku saabsan Waxbarashada Aydyoloojiyadda ee Xubraha Xisbiga nooca cusub.

Sida laga warqabo bishii Noo-

fember 1976 ayaa Golaha Dhexe ee Ururka Waddaniga ee Taanganiika (Tanganikan Afrikan National Union - TANU) iyo Golaha Kacaanka ee Xisbiga Afro-Shirazi (Afro Shirazi Party) kulan ay yeesheen ku goosteen in labada Xisbi isku darmaan oo isku noqdaan mid qudha. TANU wuxuu ahaa xisbigii ka xoreeyey dalka Tanganiika gumeysigii Ingiriiska 1963, tan iyo waqtigaana hoggaanka hayey. Sidoo kale ASP wuxuu mayalka u hayey gumeysiga Ingiriiska iyo dhulgoosigii daba-dhilifka ahaa ee ugu adeegsanayey xukunka Sansibaar. January, 1964 ayuu Xisbiga ASP xididdada u siibay dhulgoostayaashii Ingiriisku xukunka ku wareejay, kuna dhaqaaqay dhaqangelinta kacaanka hantiwadaagga isla sannadkaas ayey labadii dal ee

Taanganiika iyo Sansibaar isku darsameen oo sameeyeen Jamhuuriyadda Midowga Tansaaniya. Ha yeeshee muddadaas 13ka sannadooda ee Jamhuuriyadda Midowga Tansaaniya, iyadoo uu madax u yahay Mawlimu Julius Nyerere, ay ku jirtay horukaca dalkeeda iyo dhismaha hantiwadaagga, siyaasadda Afrikana dawr wacan ay ka qaadatay, haddana weli labadii xisbi ee Kacaanka ahaa gooni ay u kala ahaayeen. Markii ay goosteen labada Xisbi inay midoobaan ayaa, iyadoo dabbaaldeggii Midowga lagu beegay 20 guuradii ASP iyo 10 guuradii Caddeyntii Caruusha (Arusha Declaration), la martiqaaday madax Afrika ah iyo axsaab kale.

Dalkeenna waxa uga qaybgalay wafci uu hoggaaminayey Xoghayaha Guud ee XHKS, Jaalle Maxamed Siyaad Barre. Waxa kale oo ku soo sharrifay walaalaheenna Tansaaniya imashadooda Madaxweynaha Saambiya, Madaxweynaha Burundi, Ra'iis Al-Wasaaraha Madagaskar, Madaxweyne Ku-xigeenka Mozambique, iyo madaxka ee oo dawlado iyo axsaabba ka socotay. Si diirran oo kalgacal weyn leh ayaa Xoghayaha Guud iyo wafdigaba loogu soo dhoweeyey Magaalada Sansibaar, halkaasoo uu dabbaaldegu ka dhacaayey. Dabbaaldega laftiisa oo dhacay. 5tii Febraayo wuxuu ahaa mid aad u habeysan oo ay ka soo qaybgaleen kooxaha bulshada oo idili: ciidammada qalabka sida, shaqaalaha, Beeraleyda, Haweenka, iyo Ardayda. Wuxuu damaashaadka iyo dabbaaldegu ahaa mid muujiyey urursanaanta, nidaamka, xamasadda iyo jeceylka ay dadweynaha Tansaaniya u qabaan Kacaankooda, xisbigooda cusub (Chama Cha Mapinduzi), iyo Madaxdoodaba Julius Nyerere iyo Cabuud Jumbe. Guddoonshaha Xisbiga, Nyerere iyo Ku-xigeenka Cabuud Jumbe labadubana waxay ka jeediyeen dabbaaldega khudbado qaaya weyn leh oo ay kaga warramayeen taariikhdi labadii Xisbi ee hore, halgankii dheeraa ee ay u soo mareen gobannimada. iyo u jilibdhigga gumeysiga cusub si xornimo buuxda siyaasi iyo dhaqaalaba loo gaadho, iyo waa'ibaadka xisbiga cusub ka saaran dhismaha bulshada hantiwadaagga. Waxay u arkayeen midowga labada Xisbi inuu yahay tallaabo saldhig u ah mideynta Afrika, taasoo ku iman karta isu-keenka dadyowga halgamaya.

Intii dabbaaldegu socday Xoghayaha Guud wuxuu la yeeshay madaxdii halkaas isugu timid wada tashi. Gaar ahaan wada tashi dheer ayaa dhex maray isaga iyo

Madaxda Tansaaniya Nyerere iyo Cabuud Jumbe. Dabbaaldega ka dib wuxuu Xoghayaha Guud, isagoo marti u ah Madaxda Tansaaniya socdaal ku dhex maray jasiiradda Bemba oo ka mid ah Sansibaar, halkaas oo dadweynuhu si diirran oo la yaab leh ugu soo dhoweeyeen.

Iyadoo kullayba ka qaybgalka wafdigeenna uu waday Xoghayaha Guud uu marag u yahay qiimaha xisbiga siinayo Midowga laba-

Shirweynihii Saddexaad ee FRALIMO

FRELIMO, oo ah ururkii hoggaaminayey halganka hubeysan oo dadweynaha Mozambique ku raadinayey gobannimadiisa, wuxuu shireynihiisii Saddexaad ku yeeshay magaala madaxda dalkaas ee Maputo. Wuxuu ahaa Shirweynahaasi kii ugu horreeyey ee lagu qabto dalka gudahiisa, isagoo madax bannaan. Sidaa darteedna waxay madaxda iyo dadweynuhuba Shirweynahaas siinayeen tixgelin iyo qiimo culus, axsaab iyo dalal badanna waa lagu martiqaaday. Xisbiga Hantiwadaagga Kacaanka Soomaaliyeed waxaa uga qaybgalay wafdi uu madax ka yahay Kaaliyaha Xoghayaha Guud, Jaalle Ismaaciil Cali Abokor.

Shirweynaha oo si nidaam leh loo qabtay, waxaa ka muuqatay xamaasad iyo adadayga. Intaa ka sakow waxaa lagu gaadhay go'aano qaaya leh oo ka dhashay marxaladda kalaguurka ah ee bulshada Mozambique marayso, aadna u saamaynaysa dhismaha beesha

dii xisbi iyo asaaska Xisbiga cusub, waxaan u rajaynaynaa xisbiga Chama Cha Mapinduzi iyo dadweynaha Tansaaniya inay rumowdo himiladooda ah bulsho hantiwadaag ah iyo Afrika oo xornimo ku midowda. Waxan yiqiinsannakay himilooyinkaas oo ah kuwa ay qaabaan XHKS iyo dadweynaha Soomaaliyeedba inay dhab noqon doonaan marka loo huro dhidid iyo dhiigba.

hantiwadaagga. Sida laga warqabo FRELIMO waxay ahayd urur gobannimodoon oo dagaal hubeysan ku qaaday gumeysiga, waanay ku guulaystay. Ka dib markii gobannimada la helay, waxaa loo baahday xisbi habaysan oo dhaqar geliya barnaamijka siyaasadda iyo dhaqaalaha ee bulshada hore loogu marinayo, lagula dagaallamayo hadhaagii gumeysiga, laguna dhaqar gelinayo hantiwadaagga. Sidaa darteed ayuu shirweynihii guddoonsaday in FRELIMO, iyadoo magacukii hore yahay, isu beddesho xisbi nooca cusub ah; ku dhaqmaya demoqraadiyadda guddoonka dhexe, idiyoloojiyadiisuna tahay hantiwadaagga cilmiga ku dhisan. Waxaa halkaa lagu guddoonsaday barnaamij iyo xeer cusub, laguna doortay hay'adihii hoggaamin lahaa Xisbiga. Waxa Guddoonshaha (President) Xisbiga cusub ee FRELIMO loo doortay, Jaalle Samcora Mischeel oo isla markaa ah Madaxweynaha dalka. Iyadoo xidhiidhka FRELIMO iyo Kacaanka Soomaaliyeed ka dhexeeyaa yahay mid notodheer, soona taxnaa tan iyo markii FRELIMO dagaalka ugu jirtay gobannimada, waxan hubnaa in maanta saaxiibtinnimada ina dhextaalla ay noqon doonto mid aan la loodin karin. Xisbiga cusubna waxanu rajaynaynaa guul waarta.

Wafdigii XHKS ee booqashada ku tegey Midowga Sofiyeeti

Wafdi ka socda Xisbiga Hantiwadaagga Kacaanka Soomaliyeed oo uu madax u yahay Guddoomiyaha Hoggaanka Abaabulka ee Go'aaha Dhexe, Jaalle Cumar Salaad Cilmi, kana koobnaa hawladeenno Hoggaamada Golaha Dhexe ka tirsan, Xoghayeyaal Gobollo iyo Degmooyin, Saraakiil Ciimmada ka socda, wakiillo ka socdey Dawladaha Hoose, iyo dad ka tirsan Ururrada Bulshada intaba, ayaa booqasho waxbarasho ah ku tegey Midowga Sofiyeeti taariikhdu markay ahayd 12.1.77.

Wafdigu, isagoo soo dhoweyn diirran la siiyey, markuu Moosko muddo joogay, uu qaatay waxbarasho aragti ah (theory) lana tusay

meelo qiimo taariikheed u leh Shacbiga Soofiyeetiga, wuxuu u ambabaxay Jamhuuriyadda ASER-BIJAAN, halkaasoo uu ka bilaabay waxbarashadii camaliga ahayd (Practical).

Waxaa loo sahlay wafdigu inuu la kulmo ururrada xisbiga Shuuciga ee degmooyinka iyo xaafadaha, iskaashatooyinka iyo Wershadaha, halkaasoo lagu siiyey warbixinno ku saabsanaa hawlaha Xisbiga sida loo fuliyo iyo dhismaha guddiyada Xisbiga.

Wafdigu intii uu joogey Midowga Sofiyeeti wuxuu aad ugu riyaqay sida xog-ogaalnimada leh, kal-

gacalka leh, ixtiraamka iyo qadarinta leh ee Madaxda Soofiyeetigu ay ula socdaan halganka Soomaliyeed iyo sida ay u qiimaynaayan Macallinka Kacaanka Jaalle Siyaad, Xisbiga Hantiwadaagga Kacaanka Soomaliyeed iyo Ummadda Soomaaliyeedba.

Waxa xusid gaar ah mudan in wafdigu, isagoo gaarsiinaya Madaxda Soofiyeetiga salaan uu ka siidey Golaha Dhexe ee XHKS iyo Jaalle Siyaad uu meel kastoo uu tagaba hadiyado u bixinayey sawirro muujinaya xidhiidhka labada dal, bar-naamijka Xisbiga iyo Xeerkiisa, iyo kutub kale oo halganka Ummadda Soomaliyeed ka warramay-sa.

Dhismaha Unugyada X H K S

Bisha Febraayo 19dii waxaa la dhisay Unugyadii Xisbiga ee Gobolka Banaadir. Hore ayaa dhammaan Gobollada dalka oo aanu ku jirin Gobolka Banaadir, looga abuuray Unugyada. Waxaa la taabay faa'iidada iyo waxtarka ay u leeyihiin horukaca Xisbiga.

Kal-fadhigii Saddexaad ee Golaha Dhexe ee XHKS ayaa Xoghayaha Guud ee XHKS si cad u qeexay ujeedooyinka laga leeyahay

dhismaha Unugyada, wuxuu muujiyey inay yihiin saldhigga iyo aasaaska Xisbiga. Iyadoo la tixgeliinaayo ahamiyadda arrintaas ayaa bishan 19dii lagu dhaqaaqay dhismaha Unugyada ee Gobolka Banaadir.

Dhismaha Unugyadu waxay ku dhammaadeen si guul leh, iyadoo si hufan loo fuliyey shuruudihii aasaasidda. Gobolka Banaadir oo u qaybsama 52 Xaafadood ayaa laga taagey tiirarkii Unugyada. Xaa-

fad walba Golaheeda hanuuninta ayaa la isugu yeedhay. Xubnaha Xisbiga ee deggan, si ay uga qaybqaataan kulanka aasaasidda unugga. Markii kulanka la furay waxaa laga soo jeediyey warbixin gaaban oo tilmaamaysa qilmaha dhismaha Unugyada, markaa ka dibna waxaa la soo bandhigay magacyadii guddiga Unugga ee Xaafadda. Kulamadu way guddoonsadeen guddiyadaas iyagoo raacaya mabda'a dimuqraadiyada guddoonka dhexe.

Idiyoolojiyada kacaanka ee waxbarashada xubnaha xisbiga nooca cusub

Maxamed Cabdi Dhuunkaal
Xubin Golaha Dhexe

Xoghayaha Guud ee X. H. K. Soomaaliyeed Jaalle Maxamed Siyaad Barre, wuxuu yiri, «Mabda'a Hawl iyo Hantiwadaagga Cilmiga ku dhisan waa kan keli ah ee ay nu dhibaataada kaga bixi karno, ay nu isku af-garan karno, iskuna raaci karno.»

Si himiladaas loo gaaro waxa lagama maarmaan ah in la garto Ide'yolojiyada Kacaannimada waageen na, oo lagu habayo Waxbarashada **Xubnaha Xisbiga iyo Hanuuninta** dadweynaha dhammaantii waana Idiyolojiyada hantiwadaagga Cilmiga ah, waa aragtida X. H. K. Soomaaliyeed uu ku hoggaaminayo Dadweynaha Xoogsatada ah. (Fiiri Barnaamijka guud ee Waxbarashada Xubnaha Xisbiga Hantiwadaagga Kacaanka Soomaaliyeed iyo tilmaanta Xoghaya-ha Guud ee ku dhegsan).

Ide'yolojiyada Kacaannimada ah ee Hantiwadaagga waa Ide'yolojiyada waaga kala guurka oo laga guurayo hababkii gaboobay ee dulmiga, gumeysiga, dibudhaca iyo isku dulnoolaanta, loona guurayo hab cusub oo lagu dhaqmo, kana sarreeya habkii dib-udhaca iyo isku dulnoolaanta, oo Ummaddu noqoto xor ka siman dhibta iyo dheeftaba. Aragtida Dadweynaha xoojinaya lagu baararujinayaa waa Ide'yolojiyada ina tusaysa isbeddelka dhaqammada dhaqaalaha iyo dariiqa loo marayo horumarka mujtamaca cusub.

Ide'yolojiyada Hantiwadaagga wuxuu barayaa habka lagu garana-

yo heerarka horumarka mujtamacyada, cudurrada halligaya isku-dulnoolaanta iyo ciddii baabi'in lahayd mujtamacyada dib-udhaca iyo dhisidda mujtamaca cusub oo caaddil ah.

Kacaanka Ide'yolojiyada Hantiwadaagga waa afkaartii baqtiday ama gabowday oo laga safayo maskaxda Shaqaalaha, Xoogsatada. Dhallinyarada iyo Dadweynaha dhamaantii oo lagu beddelo afkaarta nool, afkaarta runta ah, afkaarta Dadweynaha dantiisa wadda, afkaarta Shaqaalaha simaysa, afkaarta Shaqada iyo Sancada Teknolojiyada waagan hantiwadaagga, afkaarta Hantiwadaagga Cilmiga ah.

Afkaarta Kacaannimada ah oo Dadka la barayaa oo lagu beddelayaa afkaarta baqtiga ah oo dadka maskaxdiisa ku sii jirta oo dunida ka dabargo'aysa, waxa lagu beddelay, waa afkaarta Shaqaalaha ee isbeddelka iyo dhaqanwareenjinta isdaba joogga ah ku wada dib-udhaca.

Kacaanka Ide'olojiyada Hantiwadaagga waa caalami oo waa halganka dabaqaadka isbeddelka diiddan iyo kuwa raba oo u diriraya isbeddel dhab ah, horumar iyo dib-udhiska mujtamaca cusub. Kacaanka Ide'olojiyada Hantiwadaagga Cilmiga ahi waa barashada iyo garashada aragtida Shaqaalaha ee Adduunyada jira iyo habka socodka iyo isbeddelka jootada ah.

Ide'olojiyada Hantiwadaagga Cilmiga ahi waa afkaarta hantida guud ee aaladda tacabka iyo Dhaq-

aale-qorshayn, wada shaqayn iyo wax qaybsi aan kala bursi lahayn, waa barashada iyo sanco kororsiga badan maalin walba intii aad tiqiin maalintii hore, waa kaa Hantiwadaagga lagu ababinaayo carrurta oo lagu tababarayo Dhallinyarada iyo shaqaalaha leh laguna hanuuninayo Dadweynaha dhammaan.

Waxa qiiro iyo aqoon weyn laga kororsanayaa oo la barayaa dadka oo dhan taariikhda ururrada Shaqaalaha Kacaan yahaniinta Hantiwadaagga ah, taariikhda Kacaamada Hantiwadaagga ah dhammaantood oo si gaar ah loo barayo taariikhda iyo himilooyinka Kacaanka Hantiwadaagga Soomaaliyeed.

Ilaa intii Dadku wax qoray, oo taariikhdeeda la hayo, waxa laga hadlayey waxa jirey, oo la micnaynayey, laakiin marna lagama hadlin sidii waxa jira loo beddellahaa, culimmada Hantiwadaagga Cilmiga ah ka hor.

Ide'yolojiyada Hantiwadaagga waxay ina baraysaa in xaqdarradii xaq dhab ah lagu beddelo, in kala sarrayntii sinnaan dhab ah lagu beddelo, isku dulnoolaantii wada noolaan lagu beddelo, aqoon li'iidii aqoon Cilmiga ah lagu beddelo, Hantibuursigii Hantiwadaagga lagu beddelo, sanci darradii Kacaanka Sancada iyo Teknolojiyada Cusub lagu beddelo, been run lagu beddelo iyo dib-udhac in horumar lagu beddelo.

Waxaas oo dhamminna waxay ku imanayaan oo keli ah Hawl iyo Ka-

caanimo. Sidaas awgeed Kacaannimada Hantiwadaagga Cilmiga ahi waa aqoonta iyo aragtida oo la dabbaqo. Waxa Dadweynaha lagu hanuuniyaa waa waxa Hantiwadaagga ay ka dersaan ama ka bartaan, haba yaraatee, oo ay dhaqan geliyaan, tacab iyo wax soo saarid la geliyo. kacaanka Warshadaynta la geliyo; Iskaashiyayn la geliyo, Kacaanka Teknolojiyada la geliyo, Dadweynaha Demoqraadiga Guddoonka dhexe la geliyo, oo maalinba maalinta ka dambeysa hore loo sii mariyo. oo la sii wada wanaajiyo habka ay u shaqeynayaan kulligood. Aqoonta iyo aragtida Kacaannimada ah ee Hantiwadaaggu waa iftiinka iyo indhaha lagu soconayo; waa aqoontii runta ahayd oo la soo ururiyey. oo loo habeeyey sidii qummanayd oo loogu shaqayn lahaa. Ficiikan (Practic) waa aragtida nafteedii oo hawl gashay, waa shaqadii oo muuqata oo samaysan.

Ficilka Hantiwadaaggu waa dhaqangelinta cilmiga sayniska, indhaha ma leh haddii aanay aragti lahayn, sida oo kale aragtiduna waa meyd haddii ayan ficil lahayn.

Dadka dhammaantii waxa lagu hanuuninayaa oo loo dhammaystirayaa Kacaanka Aqoonta, oo waxa la barayaa farta, si wax loo qoro waxna loo akhriyo barashadii cilmiga sare iyo sayniskaa baa la sii wadayaa, Cilmigii baa la dabbaqayaa oo farsamo iyo sanco la gelinayaa; tacab baa cilmigii lagu soo saarayaa; noloshii dadka lagu wanaajinayaa oo kor loogu qaadayaa cadaaladda baa wax loogu qaybsanayaa oo laysugu maamulayaa. sidaas awgeed, ujeeddada cilmiga la baranayaa waa in la dabbaqo, si dhibaataada dabeecadda iyo tan mujtamaaca loogu guuleysto. Cilmiga Hantiwadaaggana waa in sida oo kale loo dabbaqo oo loogu isticmaalo, haddii xisaabihiisu kala jahawaree-

raanna faa'iidadii laga rabay ma keenayo marna.

Sidaas oo kale, qof kasta oo kaanyahan ahi waa in uu raacaa qaawaaniinta guud ee afkaarta iyo aragtida Hantiwadaagga Cilmiga ah oo ku dabbaqaa, usaga oo ku xisaabtamaya oo ku xallilaya waayaha Socmaaliya, Dhaqaalaha Hantida Guud ahaaneed ee Hantiwadaagga, Qorshaha Dhaqaalaha Hantiwadaagga, xisaabta iyo tirada joogtada ah ee hantida Dadka iyo tar Dalka oo dhan. Waa in qorshaha tacliinta Sare, tan Hoose iyo Tan Farsamadaba lagu habeeyaa majaraha aragtida Hantiwadaagga Cilmiga ah. Waa in Dadka oo dhammi u habaysmaa siduu Shaqaale ku noqon lahaa oo aanay u abuurmin dhiigmiirasho iyo isku dulnoolaad loona tacbi lahaa waxay u baahan yihiin oo dhan si aanay marna hoos ugaga dhicin wax soo saarid. deennu waxa baahida qorshaha Mii saaniyadeennu tahay, inuu kor u dhafo ma ahee. Waxa intaas raaca in waxa la tacbo lagu beego shuruudaha isu dheellitirka Dhaqaalaha Hantiwadaagga oo la deeqsiyo Dadka iyo Dalka waayihiisa iyada oo meel walba loo habaynayoo tacabka ku darsan lahayd tacabka Bulshada. Tacabka iyo Sancaduba waa in ay koraan, tirana lagu muujiyo maalinba maalinta ka dambaysey intii uu kordhay, si aanay u murgin marar, aakhirkana lagaga adkaado dhibaatooyinka dabeecadda inooka imanaya, dhaqsana loo hirgeliyo dhismaha Dhaqaalaha mujtamac Hantiwadaag ah.

Ide'yolojiyada Hantiwadaaggu waxay qabtaa in dadnimadu hawl tahay, kana bilaabatay samaynta qalabka hawshaa. Ujeeddadu waxa weeye in Ummadda lagu hanuuniyo in ay hawl gasho, oo hawl wax dhisaysa gasho, oo ay samayso aa-

ladda tacabka oo ku beegan mujtamaca dhisaya habka Hantiwadaagga. Markaas qofaan samayntaas wax ku darsani, ama aan shaqayni kacaan ma aha, mana noqon karo Kacaanyahan Hantiwadaag ah. Shaqaduna waa in ay qorshe leedahay oo si wanaagsan u nidaamsan tahay, qofkana lagaga faa'iideysto shaqada uu ku wanaagsan yahay loo dirina shaqo aanu waxba ka garanayn oo weliba lagu ciqaabin markuu kharribo, waa in aanay biyoroqratik qorshaha ka baxsan shaqadu noqon, oo kuwa biyoroqratika ahi hadba siday doonaan iyo waxay doonaan ku falin shaqaalaha iyo shaqada.

Waxa Ide'yolojiyada Hantiwadaagga ka mid ah waayo-aragnimada Xisbiyada, Kacaammada iyo waddammada Hantiwadaagga. Sidaas awgeed, waa in si wanaagsan loo derso taariikhdooda iyo waayo-aragnimadooda, iyo weliba taariikhda waayo-aragnimada dadyawga Sayniska iyo Teknoolajiyada heerka sare ka qaadey kulligood.

Waa in taariikhda waayo-aragnimada Kacaammada Hantiwadaagga si wanaagsan loo darso iyo waayo-aragnimada Xisbiga Hantiwadaagga ah oo qaarna guuleysteen qaarna ay well halgamayaan.

Waxa waajib Xubnaha Xisbiga ku ah in ay bartaan oo gartaan wixii ay kacaammadaas iyo Xisbiyadaas Hantiwadaagga ahi qaldaad sameeyeen oo dhan, si ay uga leexdaan qaladaadkoodii. Waxa kale oo lagama maarmaan ah in ay bartaan oo gartaanna wixii ay ku guuleysteen oo dhan si ay uga faa'iideystaan. Marka la isku darso labadaas iyo waayo-aragnimadeenna waayaynu ka dheereyneynaa ciddii aan sidaas samaynba. Waxay horraysiiyeen ama dambaysiiyeen ama ka tageen haddii aynnu wada ognahay

wixii ka yimid waxa inoo fududay-naya hawsha ina hortaal.

Waxa aynu ku fahmeynaa wax-aas oo dhan deraaso joogta ah, oo aan loo kala hadhin, heer kastaba qofku ha joogee. Waxaynu kale oo ku sii fahmaynaa marka aynnu waayheenna derisno oo taxliil cilmi ah ku samayno Mujaawadaha, oo isgarab dhigno keenna iyo kuwa Dadyowga Hantiwadaagga qaata.

Haddaynaan sidaas samayn wax-aynu ka hadhaynaa socodka dunida oo nolosheeduba tahay socod. Waxana xaqiiq ah oo culummada Hantiwadaagga qabtaa in aanu qofna wacyi yegelan karin, haddaanu wax aqoonta ficil ahaan u dabbagayn. Qof aan wacyi lahaynina Hantiwadaag ma noqon karo, Siyaasadda kama qeyb geli karo mana garan karo. Qofka Hantiwadaagga ahi waa inuu bartaa, baadhaa oo darsaa wixii mujaawadadii iyo dadyowgii ina ka horreeyey dhigeen, dhiseen ama sheegeen oo idil. Waana in uu sahmiyaa waxa jira oo dhan si uu ku garto waayihiiisa oo ugu tabaabushaysto mustaqbalkiisa. Qofka kacaanyahanka Hantiwadaagga dhabta ahi waa in uu naftiisa ku dabbago cilmiga iyo afkaarta Hantiwadaagga. Waana in kacaanku ka oogmo qofka naftiisa, xooggiisa iyo maskaxdiisaba oo ka muuqdo ficilkiisa. Waana waajib in qofkii waliba noqdo warshad aaladdeedii tacabku u dhan tahay iyo dugsi Hantiwadaag ah, si tuula kasta, magaalo kasta, degmo kasta, gobol kasta iyo waddanka oo dhammi u noqdo dhammays kala dhinnayn oo Hantiwadaag ah waa kaas kaadirka Hantiwadaagga.

Mar hadday tahay waxaynu dadka ku ababinayaa, ku hanuuninaynaa, baraynaa ama ku guu-

baabinaynaa oo qiimo iyo hawl kar-nimo ku gelinaynaa xeerarka iyo tiirarka Hantiwadaagga Cilmiga ah, iyaga oo isugu jira oo laysku wado, hawsha wax tacbayna, far-sama-tababaris, jidh fayobida iyo feejigaan Siyaasadeed.

Waa in ficil ahaan loo dabbago Ide'yolojiyada Hantiwadaagga Cilmiga ah iyo Demoqraadiyadda guddoonka dhexe, inta loo bisleeyo, guddiyada iyo Xubnaha Xisbiga, Ururrada Shaqaalaha, Dhaljinyarada, Guulwadayaasha Ummadda, Haweenka, Guddiyada Shaqaalaha, Iskaashatooyinka, Ardada, Guddiyada Gobollada, Degmooyinka, Xaafadaha, Tuulooyinka, Waaxaha, Xubnaha iyo Unugyadaba. Waxa kale oo ay tahay in laga hirgeeliyo oo laga fuliyo Demoqraadiyadda Guddoonka Dhexe qorshaha Dhaqaalaha qaybta Dawladda oo taallaabo tallaa bo loogu wado ilaa ay wada gaadho Dhaqaalaha Waddanka oo dhan. Xataa reer miyiga iyo beeraaleyda Tuulooyinka iyo Dadweynaha oo dhan sidaas oo kale waa in lagu baro Siyaasadda Ururrada Hantiwadaagga, wacyigii laga rabey bay aakhirka ka helayaan.

Arrintaas iyo habkaas demoqraadiyada Guddoonka Dhexe macneheedu waa taaladii oo ka dhalanaysa baahida Dadka; waa taladii oo sidaas awgeed, hoos ka imaanaysa korna tegeysa, markaas baa kor lagu habaynayaa oo lagu dejinayaa qorsheheedii iyada oo ku aaddan danta baahida dadweynaha, hoos baa loogu celinayaa oo la fulinayaa, waa kaas qaynuunka (Dailektika-deeda) kor iyo hoos u socodka joogtada ahi.

Waxa aad iyo aad u muhiim ah, oo waajib ina ku ah, in aynu Dadkeenna ku ababino, ku hanuunino oo ku beerto, waddaninimada

iyo jacaylka Mabda'a Xisbiga, gaar ahaan marka lagu jiro waayaha Dhaqdhaqaaqa Gobannimo doonka, ama waayaha waddammada ka xooqbay gumeysiga amaba markaas qaata Mabda'a Hantiwadaagga Cilmiga ah iyo hadda oo Imberiyaalismku wado weerarradiisa, ha muuqdeen hase qarsoonaadeen e, oo aynu dagaalka xaq ah kula jirno oo daafacayno Dalkeenna iyo Mabda'eenna Waddaninimada cuskana Hantiwadaagga iyo Caalaminnimada halganka xoogsatada adduunka (Internationalismada Proletariatku) Hantiwadaagga caalami ma aha, mana noqon karo, qofka aan ayidin ama ka qayb qaadan hiilka dhaqdhaqaaqa Gobannimadoonka meel kasta ha ka socdee oo aan taageero buuxda siin xataa waddaninimada ma fahmin.

Waddaninimada iyo Kacaaninimada Dal jacaylka ahi, waddanka lagaga daafacayo cadowga gudaha iyo kan debeddaba, laguna dhisayo Mujaawad cusub oo Hantiwadaag ah, waa qiirada Kacaaninimada ah ee waaga, waa burburka gumeysiga, gumeysiga cusub iyo Imberyaaliyadda.

Intaasu waa inta shaqaalaweynaha dunidu u dagaallamayo oo u halgamayo, kuna midoobey. Waa dhismaha Hantiwadaagga Cilmiga ah oo aynnu waddankeenna ka dhisayno, waa tan Shaqaalaha Waddammada Hantiwadaaggu isku taageerayaan, waa tan shaqaalaha waddammada Hantigoosigu maalin walba isaga hor imanayaan, oo ugu la dagaallamayaan goobaha xun-xun Imperialistaha dhuulkooda dhexdiisa, waa tan shaqaalahaasu ugu hiillinayaan dadyowga u diriraya Gobannimadooda oo ugu caawimayaan wixii awooddooda ah, waana taas Caalaminnimada (Internationalismada) waaga burburka gumeysiga Imperialistaha.

Waxa ugu weyn waxa la darsa-
yo oo dadka la barayo oo ay tahay
in taxliil joogto ah laga samayaa
waa waayaha (Waaqica) Waddan-
keenna iyo Mujtamaceenna, waa
taariikhda iyo isbeddeka (Tada-
wirka) Siyaasadda Waddankeenna
illaa intii halganka Gobannima-
doonku billawday, taariikhihii lays-
ku hor taagay oo lagula dagaalla-
may gumeysiga iyo taariikhihii ka
horreeyeyba. Waxa Dadkeenna la
barayaa Bulshadeenna, iyo siday la-
kabyada kooxeheedu u kala dhig-
dhigan yihiin, iyada oo laga fiirina-
yo mid waljiba meeshay dhaqaala-
ha kaga jirto, meeshay kaga jirto
tacabka iyo wax soo saaridda, mee-
shay kaga jirto saami qaadashada
midhaha hawsha iyo meeshay ka-
ga jirto oy u hoggaaminayso Siyaas-
adda iyo maamulka Bulshada.

Waxa Dadka lagu hanuuninayaa
ka sokow difaaca Mabda'a kacaan-
ka (ahna Hantiwadaagga Cilmiga
ah iyo difaaca Mabda'a Hantiwa-
daagga Cilmiga guud ahaan dham-
maantii, gaarna in uu Waadankeen-
na ku fulo) uu la yeesho sinnaan,
isxurmaysn, ismaqal iyo kala-dan-
bayn lagu walaaloobo oo lagu mi-
doobo, si Ummadda joogu wada
shaqeeyo, waayo Xisbiga iyo Dad-
ka sidaa ku sifoobaa mana jabaan,
lagamana adkaan karo.

UGU DAMBEYN

Waxa Dadka loo dhigayaa Ka-
nkii 21kii Oktoobar iyo himiloo-
yinka uu ugu baaqayo Ummadda
Soomaaliyeed Xisbiga Hantiwa-
daagga Kacaanka Soomaaliyeed
Barnaamijka Xisbiga iyo sidii uu
u fuli lahaa, go'aannada Golaha
dhexe X.H.K.S, Go'aannada Gudi-
ga Siyaasiga ah, talooyinka iyo
Tusaalaha Xoghayaha Guud ee
Golaha dhexe XHK. Soomaaliyeed,
Khudbadaha Jaalle Siyaad Hoggaa-
miyaha Kacaanka «21 Oktoobar»

ee Soomaaliya iyo ujeeddooyinkoo-
da, siyaasadda Hantiwadaagga ah
ee Kacaanku wado, Hawlaha isda-
ba joogga ah oo Waddanka ka
hirceliya iyo guulaha laga gaara-
yo dhismaha Hantiwadaagga.

Waxa iyaduna ah lagama maar-
maan, in oo fasiro oo lays waafa-
jiyo Mabda'a Hantiwadaagga Cil-
miga ah iyo hadba heerka aynu ka
marayno iyada oo Barnaamijka
X. H. K. Soomaaliyeed lagu soci-
nayo.

Habka dhalilka iyo is-dhalilka
ka faa'iideysiga qaladyada dhacay
xisaabtanka xaq ah, intaas oo
dhami waxay ina tusayaan, iyaga
oo kooban, waxa aragtida Hantiwa-
daagga ihi ka qabto, ama ay tahay
wajibka ugu weyn oo saaran
xubnaha Xisbiga si ay isku si u
arkaan jiritaanka dunida iyo taari-
ikhda ku dheehan hawsha iyo hal-
ganka dabaqaadka iyo dadyawga,
oo Culumada Hantiwadaaggu inoo
qayaxday.

Saas awgeed, qodbaha soo soc-
da waa in si fiican loo darsaa:

1) In Xubnaha Xisbigu isku si
u arkaan kaalinta tacabka Dhaqaala-
laha iyo habka Falsafadeed ee Han-
tiwadaaggu ka raaco iyada oo si
cilmi ah u qorshaysan;

2) In Xubnaha Xisbigu isku si
u arkaan oo u gartaan Siyaasadda
Xisbigu ku xaqiijinayo himilada
Ummada iyo hirgelinta Hantiwa-
daagga Cilmiga ah;

3) In haigan joogta ah Xubnaha
Xisbigu kala hortagaan Idi'olojiya-
da iyo afkaarta Hantigoosadka iyo
wixii dibusocod ah oo dhan.

4) In Xubnaha Xisbigu isku si
u arkaan dhaqan-wareejinta la dha-
qan—wareejinayo hababka mujta-

macyada ama bulshooyinka dibu-
dhaca ah;

5) In Xubnaha Xisbigu isku si
u arkaan Ururada bulshada ee Ka-
caanka ah iyo Iskaashigoodaba.

6) In Xubnaha Xisbigu aad u
tixgeliyaan isbahaysiga caalamiga
ee xoogsatada iyo dadyowga hor-
u-marka ah.

7) Waxaa waajib ku ah Xubna-
ha Xisbiga oo dhan kasmada waa-
ga kala-guurka oo laga guurayo
Hantigoosadnimo, qabyaalad, ba-
downnimada, reer-guuraannimada,
aqoon li'i iyo dib-u-dhac oo dhan
loona guurayo Hantiwadaag, ilbax-
nimo iyo iftiin, horumar iyo dhis-
maha barwaaqo-sooranka.

8) Xubin kasta oo Xisbiga ka
mid ihi waa inay u hawlgashaa
isbeddelka bulshadeenna xagga ta-
cab soo saaridda iyo fekirka Mas-
kaxdaba, isku sina u arkaan sida
Xisbi isku duuban oo isku qof ke-
liya ah la noqdo.

Waa taas habka uu Xisbiga Han-
tiwadaagga Kacaanka Soomaali-
yeed ku hoggaaminayo Xoogsata-
da iyo Ummadda Soomaaliyeed
dhammaanteed.

ARRIMAHA DUNIDA

Astaamaha guud ee gumaysiga cusub

Abuukar Maxamed Xuseen (Iikar)

Ka hadalka ifafaalaha (Phenomen) gumeysiga cusub, ma'aha wax cusub oo maanta dhashay ee waa arrin muddaba soo taxnayad. khatarta iyo dhibaatooyinka ay la kulmaan dalalka soo koraayaa waxay la xidhiidhaan, kana abuurmaan istraatejiyadda dhinacyada badan ee Gumeysiga cusub, Sidaas daraadeed ayaysan u sahlanayn in wax laga qoro ifafaalahaas, inkastoo isku dayayno in aanu daboolka ka qaadno astaamaha qaar ee gumeysiga cusub iyo qaabka kala duwan ee uu yeesho, si akhristaha wargeysku uu awood ugu helo inuu ogaado khatarta gumeysiga cusub, isla markaana si cad halkaan loogu soo bandhigo heerka XHKS ka taaganyahay daahiraadaas. (Iyadoo la cuskanaayo barnaamijka XHKS, ee ay ku xusan tahay: Xisbigu wuxuu ahamiyad iyo fiiro gaara siiyaa, hirgelinta iyo xaqiijinta mabaadii'dii ku qorneyd xaashidii kowaad ee kacaanka iyo waajibaadka taagan ee uu ishor dhigay; kuwaas oo ah: In dagaal joogto ah, qadhaadhna lagu qaado Imberyaaliyadda, gumeysiga, gumeysiga cusub iyo midabtbkoorka; isla markaana loo halgamo xaqiijinta maba'a nabad-kuwada — noolaasho, madaxbanaanida waddaniga ah iyo nabadda adduunweynaha.» Barnaamijka Xisbiga ayay ka muuqata qiimaha weyn ee XHKS siinaayo arrinta la dagaalka imberyaaliyadda iyo Isticmaarka (Kiisii

hore iyo kan cusub), taasi waxay khashayso in aynu ka hortagno iskana caabinno gumeysiga cusub, ee ka mid ah jilaafuoyinka iyo khatarka hakinaaya socodka ijtimaaciga ah ee dalalka dhawaanta ka baxay gacanta gumeysiga.

Mowqifkaas Xisbigaennu ka taaganyahay gumeysiga cusub wuxuu mar labaad caddeynayaa, muujinaayaana dhibaatooyinka iyo khatarta Imberyaaliyada iyo Isticmaarka Cusub. Ka dib markii uu kobcay, laxaadsadeyna dhaqdhaqaaqa gobannimada ee waddaniga ahi, miisaanka xoogga duniduna uu u janjeedhmay dhinaca xoogga gobannimadoonka iyo xoriyadda, isbeddelna ku dhacay khaarriiddadii dunida, ayaa imberyaaliyada isku dayday baadhista qaabab iyo habab Cusub oo awood u siiya inay ilaaliyaan dulucda siyaasadda isku-kor-noolaadka iyo gumeysiga.

Jaalle V.I. Lenin ayaa kitaabkii sii (Imberyaaliyaddu waa heerka u sareeya ee hantigocsadka) si qumman ugu tilmaamay astaamaha qaar ee ifafaalaha gumeysiga cusub, wuxuu yiri «Raasumaalka lacageed iyo siyaasadda u dhiganta waxay abuuraan dhowr marxaladood oo kala guura, si dowladdaas ay ugu dhalato duruufii iyo xaaladdii u hoggaaminsay, hoo keeneysyna dala kale marag waxaa arrintaa u ah inay soo shaac

baxeen noocyo badan oo dawladda ha dambeeya ah».

Sidaasi daraadeed ayay xee:dhacayaasha Cilmi baahista ee horusocodka ahi ugu tilmaameen isticmaarka cusub inuu yahay talaabooyin la xiriira dhaqaalaha, siyaasadda iyo militeriga oo ay qaadaan gumeystayaashu, si ayan ku lumin danahocda, isla markaana ilaalin siyaasadeed, dhaqaale iyo aydiyaloojiba ugu hayaan dalalkii ka xoroobey gumeysiga amaba halganka ugu jira inay ka gacan baxaan.

Haddii si kala loo sheego gumeysiga cusubi waa istraatejiyada iyo tabaha Imberyaaliyada xiliga safaaynteeda iyo curashada dawladda ha waddaniga ah.

Tilmaantaas waxaa ka cad in isticmaarka cusub; uu yahay, oo qudha, sii waddiddii iyo hirgelintii ujeedooyinkii nidaamka gumeysiga ee isku xanjaxanjeynaayey duruufita cusub ee dhalatay. Haddii aan nahay ummadda Soomaaliyeed ka hor kacaankii 21 Oktoobar halis iyo sadqo ayaanu u noqonay siyaasadda gumeysiga cusub. Siyaasadda dhaqaale iyo adiyoolaji ee dalku waxay gacanta ugu jirtey dalalka dhaqma gumeysiga cusub.

Muddadan dambe, waxaa aad u xoogeysatay weerarkii Imberyaaliyadda gaar ahaan kay ku haysey

dalalka doortay jidka gobannimada waddaniga ah iyo horumarka ijtimaaciga ah. Weerarkiisaasu wuxuu leeyahay midabyo badan — siyaasadeed, dhaqaale iyo miletari. Mid walba oo ka mid ah qaababkaasi iyo hababkaas waxay u adeegaysaa: in ay i'aaliyaan danahooda, islamarkaana xoojiyaan dhaca iyo boobka imberyaaliga ah ee lagu hayo dalalka soo koraaya. Jidka lagu fulinaayo ujeedadaas waa dhoofinta raasumaalka, alaabta (badeecadda), ku sandulaynta xidhiidh dhaqaaleedka aan sinnayn, jillaa-faynta iyo carsho-carshaynta horumarka ijtimaaciga ah ee dalalkaas, ku hayntooda goobaha nidaamka hantigoosadka ee caalamiga ah, ku abuuridda khalkhal iyo shiddo dhaqaaleed dalalka horusocodka ah.

Qaababka dadban, wax ku oolka u leh ee uu gumeysiga cusubi isticmaalo si uu ku dhaqan geliyo siyaasaddiisa, waxaa ka mid ah:

— Isutagga hay'adaha lacagta, xidhiidhyada ganacsi ee aan sinnayn, ee lala leeyahay dalalka soo saara alaabta cee-dhiin, taas oo lagu khasbo ascaar hoose in lagaga iib-sadi alaabta cee-dhiin, isla markaana qiime sare lagaga iibiyo badeecadaha warshadaysan,

— Dhexgidda hantikoobka waa-weyni uu dhexgalo dhaqaalayowga dalalka soo koraya, gaar ahaan meelaha istaateejiga ah ee hodanka ku ah batroolka, alaabta cee-dhiin ee awoodda hubka culus iyo macdanta istiraateejiga ah ee kale.

— Abuuridda gaashanbuurta iyo saldhigyada mileteriga, si khatar loo geliyo, haddidana dhaq-dhaqaaqyada gobannimadoonka iyo nabadda adduunka.

— Iskaashiga uu la samaysanaayo dabaqadaha cusub ee nidaam-

yada kala duwan si uu uga faa'idaysto horumarka dhaqaale.

— Iska soo horjeedinta dalalka soo koraaya iyo Beesha dawladaha hantiwadaagga ah, isia markaana ku khasabka nidaamyada dibu soodka ee dalalkaasi inay fuliyaan siyaasadda nacaybka dalalka hantiwadaagga.

— Weerarka xagga hiddaha iyo dhaqanka, aydayalocjiyadda iwm, si loogu abuuro dadyowga dalalka soo koraaya anshax iyo dhaqan xumo, loona tirtiro hiddahooda horusocodka ah.

Qaababkaas waxaa la hirgeliyaa, iyadoo hadba la tixgelinaayo duruufka iyo waayaha jira. Tusaale ahaan haddii aynu u qaadano qaababka dhaqaaleed ee gumeysiga cusub waxaynu ku arkaynaa kaalmada dhaqaale, dhalanteedkana ah ee gumeystayaashu ay u fidiyaan dalalka soo koraaya si ay ugu khasbaan inay la galaan heshiisyo dhaqaale, oo awood u siiya hantikoobka shisheeye inay ilaashadaan goobahooda dhaqaale, islamarkaana ka helaan faa'iidooyin waaweyn.

La-taliyayaasha xagga dhaqaalaha iyo lacagta ee gumeysiga iyo maiaahidooda baadhista ayaa ah buundocyiinkii siyaasadda isticmaarka cusub. Dabeecadda shaqadooda iyo howshooda ayaa lagama maarmaan ka dhigaaya, ka sakow la socodka hirgelinta mashaariicda shariikadaha ku xiran dalalka hantigoosadka — dersidda waayaha dhaqaale iyo siyaasadeed ee dalalka ay ka shaqeyneyeen si ay waxtar ugu yeelato macaahidada baadhista ee basaasidda dalalka imberyaaliga ah.

Intaas waxaa raacda iney raadiyaan daciifinta iyo khalkhalinta

xidhiidhyada dhaqaale ee ka dha-xeeya dalalka soo koraya iyo Beesha Wawladda hantiwadaagga ah, taas oo ay u soo marayaan inay abuuraan nabcaansho, kana waaniyaan, digaannna koboca iyo horumarka «xidhiidhyada» waxyeellaynaaya qarannimada waddaniga ah ee dalalka soo koraya.

Waxaa hubaal ah in dhoofinta raasumaalka iyo badeecaduhu ay ka mid yihiin saidhigyada dhaqaale ee hantigoosadka. Ujeeddada laga leeyahay dhoofintaas waxay tahay in hantikoobka iyo dalalka imberyaaliguba ka faa'idaystaan, dhiigmiirtana, si ay u soo hooayaan faa'iidooyin sare oo fara badan, islamarkaa xoojiyaan kaalintooda xilliga mar labaad, u dagaalanka hantigoosadka kala ee qaybinta dunida. Taas awgeed ayaa dhoofinta raasumaalka iyo badeecaddu uga mid noqdeen jidadka waaweyn ee imberyaaliyadu ku fuliso istiraatejiyaddeeda caalamiga ah.

Qoraha Maarkof ee Soofyeetiga ahi wuxuu kitaabkiisa «Mashkala dda Cuntada iyo Siyaasadda Imberyaaliga ah (bogga 35. turjumaadda carabiga ah)» Ku yiri «Muddaaddii u dhexaysey 1957 — 1968 faa'idada shariikadaha Mareykanku ka heleen boqol (100) doolar oo walba oo ay dibedda ku isticmaaleen, ku shaqo geliyeen waxay ahayd: Kanada 6-8%, Yurubta Galbeed 6-14%, Laatiin Ameerika waxay ahayd 10-16%, Aasiya iyo Afrika 26-31% Faa'iidada Mareykanku ka helo qaaradda Afrika ayaa ugu sarraysa, si joogto ahna waxay u korodhaa — 1966kii waxay noqotay 7'3%, 1968kii — 9'6%.

Biir Jaalyeh oo Faransiisa, kitaabkiisa (Imberyaaliyaddu sanadka 1970), wuxuu ku qoray in dhoofinta raasumaalka lagu isticmaalo oo qudha meelo gaara, haddii tu-

saale aynu u qaadanno raasumaalka Maraykanka oo kuwa kalena daliil u ah, waxayna arkaynaa in 44% la geliyo Batroolka, 12% la geliyo Macdanta. Wuxuu kale oo kitaabkiisa ku sheegay in is-dhaafsashada badeecadaha ee dalka imberyaaliga ahi la leeyihiin kuwa soo koraya ay ku dhacdo kala beddeleshada aan sinnayn, taas oo ay ka dhalaneyso awood la'aanta keenidda iyo soo dhoofinta dalalkaas ee badeecadaha, islamarkaana isu dhiibiida iyo ku xirnaanta alaabta dalalka imberyaaliga ah.

Waxaa halkaa aynu ka arkaynaa, kalana soo baxaynaa in xidhiidhkaas aan sinnayn uu yahay qaab kale oo sah'aaya (laba daraadle muddadan dambe) dhaca iyo boobka dalalka soo koraaya. Xidhiidhkaas dulucdiisu waxay ku jirtaa iibinta burjuwaasiyadda hantikoobku bedecadaheeda ay ascaar sare kaga gadayso sayladaha dalalka soo koraaya, halka ay iyagu sicir jaban ku iibsanayaan alaabta cee-dhiin ee dalalkaas.

Taasaana dhalisay in si wada jira dalalka soo korayaa arrintaas u soo bandhigaan, oo ay ku doodaan in la xadeeyo, joojiyona boobkaas iyo dhacaas. Go'aanadii shirkii Koolambo 1976 ayaa marag cad u ah.

Dhinaca siyaasadda iyo militeri-gana, gumeysiga cusubi wuxuu raadinaayaa inuu dalalka soo koraaya ku hayo gacanta taasoo uu u soo maraayo gaashaanbuurta, kullannada Siyaasiga iyo casriga ee dhexmara dalalka imberyaaliga ah iyo kuwa soo koraaya. Siyaabaha kale ee ay u fuliyaan siyaasadda gumeysiga cusub waxaa ka mid ah: shirqoollada; dhooftinta kacannada — lidka ah; fara-gelinta tooska ee arrimaha gudaha ee dalalka xorobey (aragtida dagaallada sokeeye)

ka xilsaaridda nidaamyada dib-u-socodka iyo midabtakoorka waaji-baadka fulinta istiraatejiyadda imberyaaliga ah ee lagu haddidaayo dalalka soo koraaya ee horusocodka ah.

Ifafaalahaasu waa mid kobenaaya, oo waxtar u leh hakinta iyo carqaledeynta majaraha horusocodka ah ee ijtimaaciga ah, islamarkaana kala faq-faqaqaa iyo daciifinta dagaalka lidka ah ee imberyaaliyadda, gumeysiga cusub, iyo kala firdhinta xoogagga dalalka horusocodka ah, taasoo dhaxdocda laga abuuraayo mashaakil.

Waayaha la maraayo waxaa si aada u kordhaaya dhaqdhaqaaqyada imberyaaliyada iyo isticmaarka cusub si ay qalalaase iyo dagaal keeye uga oogaan meelaha qaar sida Lubnaan. Haddii ay duruuftu ku khasabto dowladaha imberyaaliga ah inay isticmaalaan Ciidamada Callooshooda u shaqaystayaa-sha marnaba kuma fekaraan ee si toos ah ayay ugu dhaqaaqaan. Waxay kale oo kaalmo buuxda iyo dhiiri gelin siiyan midabtakoorka koonfur Afrika, Naamiibiya, Siinbaabwi iyo qowlaystada Israa'iil si ay u cadaadiyaan dhaqdhaqaaqyada gobanimadoonka.

Waxaa kale oo kaalin weyn ka qaata fulinta siyaasadda gumeysiga cusub, weerarka aydiyoolajiyaa ah ee ay ku hayaan xoogagga horusocodka iyo hantiwadagga. Ujeedka da laga leeyahay weerarkaas wuxuu yahay joojinta faafinta afkaarta horusocodka ah iyo soo celinta haybadii gumeysiga.

Dagaalka aydolojiga ah ee imberyaaliyadda waxaa saldhig ahaa mabda'a joogtada ah ee la dagaalanka iyo nacaybka afkaarta hantiwadagga ah. islamarkaana xoojinta

iyo taageerada afkaarta lidka ku ah hantiwadagga cilmiga ah, iyo abuuridda dhismo dhaqaaq ee dhi-nac qudha, oo tacab soo-saareed ah: sooma shaaq — bixiya kooxe ijtimaaciya oo lakiya horumarka dalka, xoojinaya saldhiga isticmaal ka bulshada ee aan wax-soo-saarin kuna xiran sayladaha hantikoobka.

Tallaabooyinka kale ee gumeysiga cusubi qaado waxaa ka mid ah abuuridda isutag saameeya dalalka hore-uga-maray xagga warshadaynta, si ay uga kortagaan, diciifiyaana dalalka soo koraaya.

Diraasadda iyo falaanqaynta la xiriirta ifafaalaha gumeysiga cusub waxay u baahantahay baadhis qoto dheer, sidaas daraadeed baanu uga jeecnaa qorista maqaalkan in aanu tilmaanno astaamaha guud ee gumeysiga cusub. Wayo-aragnimada halganka dadyowga soo koraaya. ee hiyiga ku haya inay ka xoroobaan noco walba oo isku-kornoolaad ah, waxay muujisay lagama naarmaannimada midnimada xoogagga kacaanka ah, si ay uga hortagaan siyaasadda gumeysiga cusub ee horukaca teknaloojiyadda iyo xidhiidh tacabeedka ka dhalanaaya. Taas awgeed bay khasab u noqotay inaan loo qaadan gumeysiga cusub. ifafaale taagan, oon dhaqnaq lahayn, ee waa in loo arkaa inuu haliis iyo khatar ku yahay horukaca ummadaha, loona baahanyahay in dhammaan nidaamyada horusocodka ah iyo xoogagga kacaanku ay meel uga soo wada jeedaan, si ay inaga caabbiyaan khatarta gumeysiga cusub iyo imberyaaliyadda.

Warbixinta Bisha

XUSKII MAALINTA GARSOORKA

«Caddaalada waa in qof waliba dugsadaa, waana inay ku dheehnaataa dhalan gaddoonka dhaqaneed ee ummaddu marayso», waxaa ku baaqay Xoghayaha Guud ee XHKS mar uu qudbad ka jeediyey xafad lagu maamuusayay saddex guuradii maalinta Garsoorka oo ku beegnayd, 14kii Bisha Febraayo. Caddaaladda oo udub dhexaad u ah ummad wal oo si habsan u dhaqantaba; waxaa qas iyo jahawareer la dhaxalsiiyay intii u dhaxaysay 1960 - 1969 oo dalka ay ka talinayeen xukuumado musuq ku abtirsadaa.

Madaxweynuhu wuxuu carrabka ku dhufatay in Kacaanka ka hor xasilloonida Qaranka iyo nabaddaba ceel guntii lagu riday, markii indhaha laga qabsaday garsoorka iyo qaanuunkii dadka u dejisnaa. Qaanuunnadii Kacaanka hortii jiray waxay ahaayeen kuwo daaqsin geel u nolosha dhabta ah ee ummadda Soomaaliyeed; waayo waxay ahaayeen kuwo laga soo dheegtay kuwii gumeysiga ee Hantigoosiga ku biyoshubanayey.

«Saldhigga Kacaanku waa garsoorka, Kacaanka iyo xisbiguna qofkii ka horyimaadda dhaqangelinta caddaalad-

da waxay u garowsanayaan qof ku lid ah danaha bulsho- weynta Soomaaliyeed», ayaa Xoghayaha Guud, Jaalle Siyaad ku daray.

Wuxuu Xoghayaha Guud intaa raaciyay, «waa inaynu iska xoraynaa dhaqammada shisheeyaha, qaabkeenna sharciyeed waa inaynu ku qotominaa deegaankeenna iyo habkeenna dhaqandha-

qaaleed».

Ugu danbayn, Jaalle Siyaad wuxuu ku boorriyey garsoorayaasha, qaaddiyada, garyaqaannada iyo shaqaalaha Wasaaradda Garsoorka iyo Arrimaha Diinta inay si hagar la'aana u hirgeshaan baaqa Kacaanka ee ah dhaqangelinta garsoorka iyo xasilloonida, iyo inay si buuxda u kaalmaystaan dadweynaha.

ERGO HEER SARE AH EE JIBUUTI OO BOOQASHO KU YIMID J.D.S.

Xoghayaha Guud ee XHKS Jaalle Maxamed Siyaad Barre wuxuu bishi Febraayo ku qaabilay guriga Madaxtooyada ergadii ka socotay Xeebta Soomaaliyeed ee Faransiisku gumeysto uuuna hoggaaminayey Guddoomiyaha Xisbiga LPAI Jaalle Xasan Guuleed Abtidoon. Asagoo la hadlaya ergada reer Jabuuti wuxuu Jaalle Siyaad mar kale xaqiijiyey taageerada joogtada ah ee JDS oo ku saabsan qaadiyadda Xoraynta dadka Reer Jabuuti wuxuuna caddeeyey inay Ummadda Soomaaliyeed diyaar u tahay iney Walaalahooda Xeebta u fidiso taageero hiil iyo hooba ah. Madaxweynuhu

wuxuu dadweynaha Jabuuti ku boorriyey midnimadooda, wadajirkooda iyo walaalnimadooda. Wuxuu kale oo Xoghayuhu farta ku fiiqay in ururro caalami ah iyo dawladaha horusocodka ahee nabadaha iyo xoriyadda jaceli gebi ahaanba taageerayaan halgan- ka Gobannimo doonka ee dadweynaha Xeebta Soomaaliyeed. Toddobaadkii ay ergadu booqashada ku joogtay dalka JDS waxay wada hadallo iyo yeelatay Jabhadda Xoreynta Xeebta Soomaaliyeed, waxayna ka wada shaqeeyeen mawqif mideysan oo ay hor- dhigi doonaan shirka soo socda ee Bariis oo looga doodi doono gobanimada Xeebta

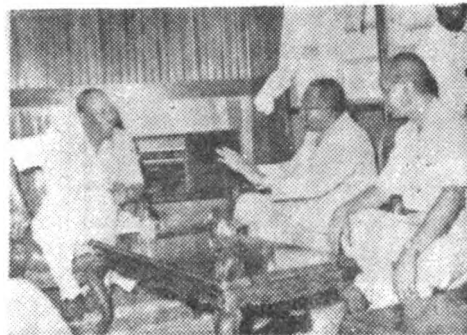
Soomaaliyeed ee Faransiisku gumeysto. Asagoo gegida cayaaradaha ugu warramaaya dadka wararka fidiya wuxuu Jaalle Sacad Warsame oo ah Guddoomiye-ku-Xigeenka bar lamanka Jabuuti shaaca ka qaaday iney ujeeddada wada hadalladu ahaayeen mideynta mawqifka ay saddexda kooxood ka istaagi doonaan shirka Baariis. Wuxuu caddeeyey iney wada hadalladaasi ku dhamaadeen guul iyo is-afgarad wacan.

Shirka dhaw ee Baariis ku dhex mari doona Jabhadda saddexan iyo dawliadda Faransiiska oo la qaban doono 28ka Bisha Febraayo ayuu yiri Jaalle Sacad Warsame waxa mawduuca doodihiisa ka mid ah go'aan in la gaaro, go'aan kama dambays ah ee taariikhda gobannimada dalka, taasoo sida uu Jaalle Sacad uu caddeeyey ay dhinacooda ka soo jeedin doonaan ineysan ka dambeyn dhammaadka bisha Juun ama bilow-

ga bisha Juulay.

Wuxuu Jaalle Sacad intaas ku daray in shirka Baariis ee lagu wadey in la qabto horraanta bisha Jannaayo dib loo dhigay ayadoo ay taas weydiisatay Jabhadda saddexan (LPAI, FLCS iyo Kooxda baarlamaaniga ah ee aqlibi-yadda leh) si ay ugu suurto gasho iney wada gaaraan mawqifka mideysan ee la xiriira shirka Baariis.

BOOQASHADII CABUUD JUUMBE EE SOOMAALIYA

Labo maa'imood oo booqasho saaxiibtinimo ah oo uu wafdi uu hoggaaminayo Madaxweynaha laad ee Jamhuuriyadda Tansaaniya Jaalle Cabuud Juumbe ayaa u dhamaaday bishii Febraayo.

Asagoo gegida dayuuradaha ugu warramaya dad warfi diyeenno ah wuxuu Jaalle Juumbe sheegay in wada hadalladii uu la yeeshay Xoghayaaha Guud ee XHKS Jaalle Maxamed Siyaad Barre ay ahaayeen qaar ku qotama iskaashiga iyo xiriirka labada xisbi iyo dawladood oo ah kuwo wada fulinaya mabaadiid da Hantiwadaagga.

Wuxuu kaloo sheegay in wada hadalkoodu xambaarsanaa arrimo la xiriira waq-dhacyada siyaasadeed ee maanta dunida ka taagan, la-

ba daraale Afrika, waxay kaloo ay xiriireen — ayuu yiri Cabuud Juumbe aragtiyada labada dawladood ee shirka soo socda ee dawladaha Afrika iyi Carabta kaasoo lagu qaban doono Magaalada Qaahira.

Jaalle Juumbe wuxuu sheegay oo kale in wado hadallada uu la yeeshay Jaalle Siyaad ay ahaayeen qaar daba jooga kuwii ay labada Madaxweyne-Soomaaliya iyo Tansaaniya ku billaabeen dhowaan dalka Tansaaniya, wuxuuna caddeeyey iney ahaayeen kuwo guul ku dhamaaday. Madaxweyne ku xigeenka dalka Tansaaniya Jaalle Cabuud Juumbe wuxuu kaloo sheegay in iskudarka labada xisbi TANU iyo AFRO-SHIRAAZI — ay wax weyn ka kordhin doonaan ho-

rumarka Tansaaniya, sarena u qaadi doonto xiriirkii ay Tansaaniya la lahayd dalalka horusocodka ah. Wuxuu intaa ku daray in isku darka labada xisbi uu sare u qaadi doono taageeradii ay Tansaaniya u fidin jirtay dhaqdhaqaaqyada gobannimo doonka ah.

Jaalle Juumbe wuxuu dawladaha Afrika ee xorta ah ugu baaqay iney midnimadooda xoojiyaan kordhiyaannna taageerada ay u fidiyaan dhaqdhaqaaqyada gobannimo doonka ah, oo halganka khaarar kala soo horjeeda gumeysiga. Wuxuu ku nuuxnuuxsaday in midnimo la'aanta iyo qaybsanka safafka dhaqdhaqaaqyada gobannimo doonka ahi yihiin sheedda ugu weyn oo iyaga hortaagan, kaasina uu keeni karo hakaad iyo hal-

ganka oo liian. Wuxuu Jaalle Juumbe caddeeyey in gobannimo lagu xaqiijin karo isbahaysi iyo midnimo oo qur ah.

Asagoo mar labaad xaqiijinaya go'aankii dhowaa ee dawlada khad-foodeedka (front line) iney garab siinaayan Jabhadda Waddaniga ah

ee uu hoggaaminayo Joosh-waa Nkoomo iyo Rooberti Mugaabe, wuxuu Jaalle Juumbe ku tilmaamay in wareegga ay maanta ku meerayeen abel Musareewa iyo Sithoolo qar ka mid ah dalka Afrika ay yihiin wax «aan loo baahneyn».

adag oo ay la leedahay dalalka horusocodka ah, taageero buuxdana siineysa dadyowga Afrika oo u halgamaya gobannimadoonka. Jaalle Chnoupek wuxuu xafiiskiisa ku booqday Xoghayaha Guud ee XHKS Jaalle Maxamed Siyaad Barre.

Wasiirku wuxuu Xoghayaha Guud ee XHKS Jaalle Siyaad guddoonsiiyey dhambaal uu ka siday Xoghayaha Guud ee XSHJ.

Aasgoo munaasabaddaas hadal gaaban ku jeediyey wuxuu Jaalle Siyaad tilmaamay iney booqashada wasiirku wax weyn ku biirinayso dhidibba u aasidda xiriirka labada dal oo ku dhaqmaya habka Hantiwadaagga Cilmiga ah, wuxuuna wasiirka ka codsaday inuu salaana kalgacaltooyo ka gaarsiiyo Jaalle Gustaf Husak, XSHJ, dawlaada iyo dadka Jekoslofaakiya.

Intii wada hadalladaasi socdeen, wuxuu Jaalle Chnoupek caddeeyey in kulankii ay Jaalle Siyaad iyo Jaalle Husak ku yeesheen Mooska sannadkii hore uu waa cusub u furay Xoogeysiga xiriirka labada dal ka dhexeeya.

Wasiirku wuxuu caddeeyey oo kale inuu aad ugu bogay sidii wacnayd oo asaga iyo wafdigiiisa loogu soo dhaweeeyey dalka Soomaaliya. Intuusan gegida dayuuradaha ee Muqdisho ka dhoofin wuxuu wasiirku dadka wararka fidiya u sheegay inuu aad u saameysay heerka sare ee garaad siyaasadeed ee dawlada Soomaaliyeed gaaray taasoo uu ku tilmaamay mirihii ka dhashay qaadashada iyo dhaqanka mabda'a hantiwadaagga.

BOOQASHADII WASIIR DIBEDEEDKA JEKOSLOFAAKIYA EE J.D.S.

Waxa shan maalmood oo bocqasho saaxiibtinimo ah dalkeenna ku yimid bishii Febraayo ee la soo dhaafay Wasiirka Arrimaha dibedda ee Jamhuuriyadda Hantiwadaagga ee Jekoslofaakiya Jaalle Chnoupek Bohuslar oo hoggaaminaya wafdi ka kooban shan qof. Jaalle Chnoupek waa xubin ka tirsan Golaha Dhexe ee Xisbiga shuuciga Jekoslofaakiya teler iyo bishii Sebtember 1969kii. Wuxuu jagada wasiirnimada arrimaha dibedda ee Jamhuuriyadda Hantiwadaagga Jekoslofaakiya qabtay sannadkii 1971kii, wuxuuna teler iyo 1972dii yahay naa'ib ka tirsan Golaha dadweynaha ee dalkaas.

Mar uu dadka wararka fidiya u warramayey wuxuu Jaalle Shnoupek sheegay in

ujeeddada booqashadiisu tahay sii xoojinta xiriirkii horeba u wanaagsanaa ee labada dal, labadaraale iskaashiga xagga dhaqaalaha, siyaasadda, bulshada, tacliinta, dhaqanka iyo qaybaha cilmiga. Wuxuu sheegay iney booqashadiisu tahay natiijadii ka dhalatay wada hadalladii ay dhawaan labada Madaxweyne — Jaalle Siyaad iyo Jaalle Husak — ku yeesheen magaalada Moska intii uu socday shirweynihii 25aad ee xisbiga shuuciga midowga Soofiyeeti.

«Booqashadu waxay daba-jooqtaa tii uu Madaxweyne ku xigeenka koowaad, Wasiirka gaashaandhiga Jaalle Sarriceye Guud Maxamed Cali Samatar uu ku tegay dalka Jamhuuriyadda Hantiwadaagga ah ee Jekoslofaakiya iyo mabaadiida aynnu wadaagno ee hantiwadaagga cilmiga» ayuu yiri Wasiirku.

Asagoo ka warramaya shirweynihii 15aad ee xisbiga shuuciga ee Jekoslofaakiya wuxuu Jaalle Chnoupek sheegay iney go'aannadii shirweynaha ka mid ahaayeen inay Jekoslofaakiya xoojineysa xiriirka

Sannadguuradii Saddexaad ee Xubinnimada Soomaliya ee Jaamacadda Carabta

Xubinnimada Soomaaliya ee Jaamicadda Carabtu kuma eka ifafaalo cusub ama sheeko-baraley dadka yiqiin taariikhda Soomaalida iyo cid kastoo u kuurgashaana waxay arki karaan xiriirka xusuus dhaafka ah ee weligi dhex yiil Soomaalida iyo dunida Carabta. Run ahaantii dadka Soomaaliyeed wuxuu dhaqan ahaan ku abtirsadaa dunida carabta.

Intaas aan ku kordhinno oo qura ineysan arrintani ahayn mid maanta ama shalay a kashifey, ee waa mid taariikhda qarankeenna iyo nolosha dadkeennaba ku leh xididdo qota dheer.

Go'aanka Kacaankeennu ma aha wax kale ee waa aayn keliya dib u soo nooleyn xiriirradaas qotada dheer leh ee uu dadkeennu dhisay keydiyeyna. Gumeystayaashu waxay holliseen iney qalloociyaan ama burburiyaan xiriirradaas iyaga ah hase yeeshee jab iyo naaso beel bay ka maaleen. Jabkooda waxaa u sabab ahaa iney xiriirradani ahaayeen qaar dhismay kuna xoogoobey qariiyada, waxayna hore u jireen iyagoon gumeystayaashu ifka joogin. Isku guuritaankii dadyowgeenna ee da'ba tan ka dambaysa ee lahaa isu dhoofin, diin ilbaxnimo iyo dhaqanba ayaa mideeyey xiriirradooda una horseeday isu ekaan weyn ee

habka nolosha.

Munaasabo kasta laba daraale waqtiyada waibahaarka dadkeennu wuxuu mar kasta ahaa mid garab taagan taageerana dunida Carabta.

Talaabada dawladda iyo dadka Soomaaliyeed iyo u iilashadoodo waqdhacyadii ka Socdey dunida Carbeed, ma aha wax kale ee waa mid ka dhalatay aragtida Siyaasad bulshadeed ee Qaranka Soomaaliyeed.

14kii Febraayo 1974kii

markaasoo ay wakiillada Jaamacadda Carabtu ku kulmeen Magaalada Qaahira laguna dhawaaqay gelitaanka Soomaaliya ee Jaamicadda Carabta waxay ahaan doontaa maalin lama ilaawaan u ah Taariikhda Qaranka Soomaaliyeed. Maalintaas guuleysan oo summadday gelitaanka rasmiga ah ee Soomaaliya ay gashay Jaamicadda Carabta waxaa Jamhuuriyadda Dimoqraadiga ah ee Soomaaliyeed loogu debbaal degey jawi farxad iyo rayrayn leh.

DIB U MIDEYNTA NABADEED EE KUURIYA

Asxaabta Siyaasadda iyo ururrada dadweynaha ee Jamhuuriyadda Dimoqraadiga ee Kuuriya waxay ku qabteen shir loo dhan yahay magaalada Biyoonyaangi 25kii Jannaayo 1977, waxayna socsaareen warqad ay u dirayaan Asxaabta Siyaasadda, ururadadweynaha iyo maqaawiirka tirsan dhammaan kooxaha Kuuriyada Koonfureed iyo waddaniyiinta dalalka ka maqanba, warqaddaasi waxay soo jeedineysaa badbaadin Qarameed ee cusub oo la xiriirta xaaladda adag ee imberyaaliyadda iyo dibusocodka

guduhu abuureen iyo in xaaladda dib u mideynta dalka lagu xalliyo si nabadeed ayadoo ay is-kaashanayaan xoo-gagga qaranka, warqaddaasi cadi waxay tibaaxaysaa xilka qotada dheer ee horyaal dadka Kuuriya ayadoo ka digeysa in laga hortago khatarta ka taagan Kuuriya iyo dagaal laysku hoobto iyo in la qaado tillaabooyin wax ku ool ah si dalka dib loogu mideeyo si nabadeed.

Warqaddu waxay kaloo daboolka ka qaadday siyaasadda labada Kuuriya iyo Siyaasadda dag-

aalka ooy afuufeyso Kuuriyada Koonfureed ayagoo wada hal ku-dhagga Shuuci diidnimada, kuwaasoc wada argagixin fajiistannimo ah oo ay ku damacsan yihiin inay ku tirtiraan xoogagga Dimuqraadiga ah ee aalka.

Waxay warqaddu misna codsatay in Kuuriyada Koon-

fureed laga qaado saldhigga Nuklayeerka ah, dhammaan hubka wax lagu kharibo ee uu ka mid yahay kan Nuklayeerka iyo in ciidamada Maraykanka shardi la'aan looga daad gureeyo dalkaas.

Dadweynaha Soomaaliyeed asagoo garab taagan xooggaga horusocodka ah ee duni-

da wuxuu si buuxda u taageerayaa halganka xaq ah ee dalka Kuuriya ugu jiraan dib-u-mideynta dalkooda iyo ka hortagga kala goynta Qarankooda iyo dagaalkaba, mawqifkaas oo dedejinaya dib u mideynta nabadeed ee Kuuriya.

DHOOLLA-TUSKA IMBERIYAALIYADA EE KOONFURTA AFRIKA

6dii Febraayo, 1977kii Wargeys Maalmeedka «Pravda» ee Midowga Soofiyeti wuxuu ka faallooday kaalmo imberiyaaliyaddu u fidisay Koofurta Afrika. wargeysku wuxuu tilmaamay danaha badan: macdan, milatari iyo siyaasadba ee imberiyaaliyaddu ku qabto Koonfurta Afrika. Imberiyaaliyaddu iyaadoon ka kaaftoomayn danaha ay Koonfurta Afrika ku qabto, si xishood iyo Dadnimo ka taggan ayay ugu dadaashaa inaan xaaladda Dalka waxba iska beddelin.

Runtii, imberiyaaliyaddu waxay danaheeda ku hanan kartaa xasuuqidda Dadka madow oo garaadkooda iyo halgankooduba kordhaya, maalinba maalinta ka danbaysa. Maantana fajaciso inagu noqon mayso heerka uu gaaray iska-horimaadka xoogagga Gobannimo-doonka iyo fallaagada Roodiisiya.

Porobagaandhaha iyo xeeledaha imberiyaaliyaddu, siiba Maraykanku waxay ku dadaalayaan inay Afrika ku beer-laxawsadaan fikrado raqiis ah: Foostar oo ca-

daadiya Yaan Ismit ayaa gobannimada Roodiisiya lagu xaqiijin karaa, innagoo og in dagaal lama huraan yahay.

Waddammada Afrika lagu dagaalo maayo dagaalyad caynkaasa, marka ay ogyihiin in imberiyaaliyaddu tahay sheidda hortaaqan waan waan nabadeed oo Simbabwi laga gaadho, imberiyaaliyadda ayaa Koonfurta Afrika ka dhigtay goob lagu wiiqo dhaqdhaqaaqa gobannimo doonka dalalka Afrika ee xorta ahna laga soo bandado.

OGEYSIIS

WAXAA AKHRISTAYAASHA QAAYAHA LEH EE
HALGAN LA XASUUSINAYAA IN TIRSIGA HALGAN
EE AFKA CARABIGA LA SOO SAARI DOONO SADDEX-
DII BILOODBA MAR, TAASOO AY UGU WACANTAHAY
DHIBAATOYIN TEKNIKA DA LA XIRIIRAA.

ARAGTIDA CILMIGA AH

Mabaadiida leeneniga ah ee hoggaaminta xisbiga nooca cusub

Yuusuf Salemaan Cali

Aqoonta ku saabsan Xisbiga kacaanka ah ee xoogsatada waa qayb ka mid ah aragtida hantiwadaagga cilmiga ee saameysa halganka dabaqiga ah, xaqiijinta kacaanka hantiwadaagga iyo dhismaha bulshada Hantiwadaagga. Aqoontaasu waxay si cad oo cilmi ah u muujinaysaa lagama maarmaanimada mawduuciga ah ee dhalashada iyo horukacu axsaabta nooca cusub, abaabulkooda iyo aydiyolojiyadooda, tabaha iyo xeeladaha ay tahay inay ku hirgeliyaan siyaasaddooda.

waaya-aragnimada iyo taariikhkuba way caddeeyeen runnimada arrintaas. Sidaas daraadeed ayaa abuuritaanka Xisbiga Hantiwadaagga kacaanka Soomaaliyeed ay u noqotay arrin taariikhi ah oo waxtar iyo qiimo weyn u leh isbeddelka iyo horumarinta bulshada Soomaaliyeed.

Xisbigaasu kaalin lixaad leh ayuu ka qaadanayaa aayaha dambe ee Ummadda, horukaca halganka xoosatada, isku xiridda aragtida iyo dhaqdhaqaaqa tawriga ah ee dadweynaha, habaynta barnaamijka dhismaha hant wadaagga iwm, Xoghaya Guud ee XHKS ayaa arrintaas si qumman oo mug leh ugu qaxay khudbaddiisii shirweynaha aasaasidda XHKS, wuxuu yiri, «waxaa hubaal ah in aanay suurtageli karin in la fuliyo waajibaadka dhismaha hantiwadaagga haddii usan jirin urur siyaasi ah, ururkaas oo ay tahay inuu fuliyo horumarka iyo barwaaqaynta aynu la rabno dalkeenna, gaarsiinayana xoogsatada danoooda... Ururkaasi wuxuu yahay Xisbi kacaan ah, hoggaamiye ah oo nooc cusuba, aragtidiisuna tahay hantiwadaagga cilmiga ah iyo waayo aragnimada caalamiga ee dhismaha hantiwadaagga, faallo saxa iyo tixgelin suganna ka bixin kara xaaladda dhabta ah ee Jamhuuriyadda Dimuqraadiga Soomaaliya.»

Axsaabta nooca cusubi waxay leeyihiin shuruudo la xidhiidha nolosha iyo jiritaanka Xisbiga.

Shuruudahaasi waa qawaaniintii hoggaaminaysay, jahanneysana, nolisha gudaha iyo hawsha Xisbiga. Si loo hirgeliyo shuruudahaas, si loo guto xilka Xisbiga, waxaa khasab ah in la helo qaabkii, habkii iyo nidaamkii oo fulin lahaa waajibaadkaasi. Mabaadiida hoggaaminta xisbiga nooca cusub ayaa jawaab sugan ka bixinaysa qodobkaas. V.I.Lenin ayaa markii ugu horraysay ee taariikhda axsaabta tawriga ah isku soo habeeyey mabaadiida hoggaaminta xisbiga nooca cusub, Saas awgeed baana loogu magacaabay mabaadiida leeniniga ah ee hoggaaminta.

Mabaadiida hoggaaminta ee xisbiga nooca cusub, waa qodobbo saldhigga cilmiya leh oo ilmaamay astaanta, qaababka iyo hababka shaqada iyo hawlgelinta hay'adaha xisbiga si ay u hoggaamiyaan ururrada Xisbiga, dawladda, dhaqaalaha, hiddaha iyo dhaqanka, iyo ururrada ijtimaaciga ah ee xoogsatada.

Ahmiyad weyn ayuu xisbigu siiyaa wanaajinta xiriirka hoose ee Xisbiga. Maadaama waajibka koo-waad ee xisbigu yahay hoggaaminta iyo abaabulidda dadweynaha xoogsatada ah, waxa tixgelin gaar ah mudan habaynta iyo si joogto ah kor ugu qaadidda cilaqaadka lagama maarmaanka ah ee uu la leeyahay dadweynaha. Mabaadiida hoggaaminta ee Xisbiga nooca cusub si taxana ah oo isdaba joog ah ayaa shirweynayaasha xisbiga iyo Kalfadhiyada Golaha Dhexe loogu dhammaystiraa, horena loogu mariyaa.

Mabaadiida hoggaaminta xisbiga kuwa ugu muhiimsan waxaa ka mid ah:

- 1) U wada jirka hoggaaminta;
- 2) Xulashada diyaarinta iyo kala qaybinta kaadirka
- 3) Kormeerka iyo hubinta fulinta hawlaha;
- 4) Midnimada shaqada abaabulka iyo aydolojiyada;

5) Midnimada Cilmiga iyo Siyaasadda, Midnimada mada shaqada abaabulka iyo aydiyoloojiyada ee Xisbigu la leeyahay dadweynaha.

6) Xiriirka joogtada ah ee kala go'a lahayn ee Xisbigu la leeyahay dadweynaha.

U WADAJIRKA HOGGAAMINTA

S' looga baxsado khaladyada, gafafka iyo keli tashinnimada waxaa loo baahan yahay in la dhaqan geliyo mabda'a iskaashiga iyo u wada jirka hoggaaminta. Haddii si wada jira arrin walba loo falanqee-yo, oo looga wada doodo, talo loo wada jirana laga gaadho waxaan shaki lahayn in awoodda iyo firfircoonaanta xisbigu korayso guulo degdeg ahna la soo hoynaayo. Mar walba oo si dhab ah loo hirgeliyo mabda'a talo u wadajirka, waa marka kaalinta iyo doorka xisbigu ka qaadaanaayo dhismaha nolosha cusub, uu sii kobcaayo.

U wadajirka hoggaamintu waa shardi aasaasi ah oo u sahlaaya, hawlyaraynaayana ururrada Xisbiga inay gutaan waajibaadkooda, inay si habboon u carbiyaan diyaariyaanna kaadirka, inay si fiican hore ugu mariyaan firfircoonida xubnaha Xisbiga. Haddii aan la ilaalin mabda'a wada tashiga iyo u wada jirka hoggaaminta waxaa xisbiga ku abuurma khalkhal iyo shiddo. Waayo aragnimada axsaab badan oo ka weecday mabda'aas ayaa daliil cad u ah lagama maarmaannimada dhaqan gelintiisa. Ku xadgudubka dimuqraadiyadda guddoonka dhexe ee xubnaha awoodda u siinaysa inay dhiibtaan afkaarta iyo talooyinka ay qadaan waxay waxyeleyneysaa shuruudaha nolosha Xisbiga.

Si loo dhawro dulucda mabda'a u wadajirka hoggaaminta waxaa khasab ah in lagu dhaqmo shuruudaha soo socda.

— In si joogta, oon kala go'lahayn, natiijana dhalisa looga wada doodo arrimaha halbowlaha ah;

— In si wadajira, tirada badanna loo hoggaansan yahay, go'aan looga gaadhaa arinta laga doodaayo;

— In olole iyo dagaal la qaado si loo fuliyo go'aankaas.

Mabda'a u wadajirka hoggaaminta wuxuu qof walba oo madax ah ku khasbaayaa inuu la tashado xubnaha Xisbiga, inuu dhegeysto talooyinkooda, inuu tixgeliyo waayo-aragnimada dadweynaha xoogsatada ah.

U wada jirka hoggaaminta, wada tashiga iyo talawadaaggu ma aha macnahoodu in la iska indha-

tiro arrinta ah in qof walba ee xisbiga ahi si gaara, oo shakhsi ah, uga mas'uul yahay waajibka laga xilsaaro. Mas'uuliyad ka cararka loogu soo gabbanaayo u wadajirka hoggaaminta waxay dhalisaa kala jajab iyo jahawareer.

Kaddib marka si wadajir iyo iskaashi ah talada loo gaadho ayaasheeda dambe iyo hirgelinteedu waxay ku xiran tahay kaadirka la haysto ee kartida iyo awoodda u leh xaqiijinta go'aanka. Sidaasi ayaa mabda'a xulashada, diyaarinta iyo kala qaybinta kaadirku uu u noqday mabda'a ku dhaqankiisu khasab yahay.

Xoghayaha Guud ee XHKS Jaalle Maxamed Siyaad Barre Kalfadhigii saddexaad ee Golaha Dhexe wuxuu arrintaa ka yiri «Xisbiga gudahiisa waa in laga xoreeyaa keli ahaanshada oo lagu fidiyaa wada jirnimo iyo isku tiirsanaanta xubnaha oo idil».

XULASHADA DIYAARINTA IYO KALA QAYBINTA KAADIRKA

Mabda'a xulashada, diyaarinta iyo kala qaybinta kaadirka waa mabda'a aasaasi ah oo saameeya hoggaaminta xisbiga. Hadba sida loo xulo, diyaariyo, loona kala qaybiyo hawladeennada bay ku xidhan yihiin guulaha iyo libaha uu xisbigu soo hooyo. Sidaasi daraadeed ayaa arrinta kaadirku u noqotay halbawlaha xisbiga, loona baahan yahay in lagu doorto heerka bisaylkiisa iyo hawl-karnimadiisa. Kaadirka xisbigu waa in ay yeeshaan sifooyinka soo socda:

— Bisayl iyo garasho siyaasi ah oo salka ku haysa xaqiiqda mowduuciga ah;

— Aqoonta dhabta ah ee uu u leeyahay aragti-dahantiwadaagga cilmiga ah;

— Heegnaan iyo nafhuridnimo danaha xoogsatada iyo dhismaha hantiwadaagga;

— dadaal, xammaasad iyo jacayl inuu u hayo shaqada iyo **hawsha**;

— Xisbinnimo iyo mabda'nimo;

— Xiriir adag in uu la yeesho dadweynaha;

— Kaalin weyn in uu ka qaato hawlaha ka socda dalka;

— Waddaanimo iyo Caalamimo;

— Anshax iyo asluub wanaagsani.

Xisbigu waa inuu yeeshaa awoodda uu isku wadi karo, kana wada faa'iideysan karo kaadirka da'da

weyn iyo dhallinyarada. Waa lagama maarmaan in la kulmiyo waayo- aragnimada dadka waaweyn iyo xoogga, niyadda iyo xammasadda kaadirka dhallinta yar.

Ka dib marka kaadirka la xulo waxaa khasab ah in la carbiyo, lana diyaariyo si ay u fuliyaan x'alka saaran. Waajibna waxaa la gudan karaa oo qudh ah marka garasho iyo tacliin fiican loo leeyahay, marka shaqadu si habboon u qorshaysan tahay, xoogga kaadirkuna abaabulan yahay. diyaarinta kaadirku waxay la xiriirtaa, waafaqsan tahayna, baahida hadba la qabo. Waa in kaadirku aqoon wanaagsan u yeeshaa qalabka wax soo saaridda, mar walba marka ka dambaysana kor loo qaadaa aqoontaasi si uu ku hanan karo farsamada cusub. Da' walba waa inay u gudbisaa waayo-aragnimada, daadihisaa, waxna bartaa da'da ka dambeysa ee soo koraysa.

Xisbigu marka uu kobciyo garaadka siyaasiga ah ee kaadirka, baro, kana dhaadhiciyo aragtida hantiwadaagga, ayuu xaqiijin karaa oo qudha korukac.

Ahmiyad iyo qiimi gaara ayaa xisbigu siiyaa arrinta kala qaybinta kaadirka. Kala qaybinta kaadirku waa inay u hoggaansanaataa xallaynta waajibaadka siyaasiga ah iyo kuwa dhaqaalyaha ee asaasiga ah. Iyadoo la tixgelinayo u liica isjacaylka (Miyuusha) iyo dhinaca kartida uu u leeyahay, waa in kaadirka loo qaybiyaa si ayan waxba ula hargan isla markaana u awoodaan si taayo iyo tiraba leh inay wax u soo saaraan. Marka la magacaabaayo kaadirka waa in si wadajira loo qiimeeyo, talana looga dhiibtaa. Shaqada kaadirka Madaxdu, waxay ka aragtaa kor, dadweynuhuna hoos. Tixgelinta talada dadweynuhu waa shardi aasaasi u ah kala qaybinta kaadirka. Waa inaan kaadirka lagu qiimeyn hadalka ay ku hadlaan iyo erayada ay ku hadaaqaan, ee waa in lagu qaddiriya shaqada sida ay u gutaan, waajibaadka sida ay uga soo baxaan, siyaasadda xisbiga sida ay u fuliyaan, kalsoonida la siiyo kaadirka waxay sii xoojinaysaa firfircoonaantooda, isla markaas waxaa ku beermaaya xilkasnimo iyo inay muujiyaan karti hawleedkooda.

KORMEERKA IYO HUBINTA FULINTA HAWLAHA

Kaalin weyn oo laxaad leh, hoggaaminta iyo fulinta hawlaho xisbiga waxaa ka qaata kormeerka iyo hubinta go'aannada xisbiga iyo dawladda.

Ka dib marka la kala qaybiyo kaadirka, waajibna la siiyo, go'aanna la qaato, guusha la gaadhaa waxay

si aada ugu xiran tahay sida loo abaabulo fulinteeda. Kormeerka iyo hubinta hawlaha ee sida habboon loo habeeyo waxay kor u qaadaan heerka mas'uuliyadda iyo xilkasnimada ee kaadirka, waxay xoojiyaan asluubta xisbiga iyo dawladda; waxay ka hor tagaan biroqraadnimada; waxay kaadirka ku beeraan ruuxa xisbi-nimada. Hubinta hirgelinta hawshu waa inay noqotaa mid habaysan oo iskudubbaridan, waa inayan ahaan mid hadba mar mar uun la xusuusto. Kontroolka looma samayn oo qudha hay'adaha ka soo bixi waaya xiikooda ee waxa kale oo la kormeeraa hay'adaha libta soo hooya, si looga faa'iideysto waayo aragnimadooda.

Kormeerku wuxuu faa'iido yeelan karaa marka uu cuskanaayo falanqayn dhinac walba ah oo dhab ah, marka madaxdu ka qayb qaadata oo indhaheeda ku aragto daldaloolyada, islamarkaana meesha ku saxdo khaladyadaas. Ujeeddada weyn ee laga leeyahay kontroolka waa hawl yaraynta fulinta go'aannada la qaatay iyo sixidda daldaloolyada. Kontroolka ma sameyso madaxda oo qudhi, ee waxaa ka qayb qaata dadweynaha. Xilliga kormeerka iyo hubinta, dadweynuhu wuxuu bartaa hoggaaminta wax soo saaridda, hawlaha dawladda iyo bulshada. Arrintaasi waxay xoojisaa magaca xisbiga iyo xiriirka uu la yeeyahay dadweynaha.

Kontaroolku waa inuu noqdaa mid la taaban karo, oo taxana ah, joogto ah, is haysatana.

Midnimada shaqada abaabulka iyo aydologyada

Mabaa'a midnimada shaqada aydologyiyadda iyo abuubulku wuxuu leeyahay laba dhinac oo si diyaalektikal ah isugu xiran. Waxaa qof walba oo hantiwadaag ah ku waajiba inuu dadka wax baro, hanuuniyo kor u qaado garaadkooda siyaasiga ah, isla markaana tuso sida loo abaabulo shaqada, iyo qaababka kala duwan ee loo fuliyo.

V.I. Lenin wuxuu yiri «Aragti kacaana la'aanteed ma jiri karo dhaqdhaqaaq tawri ahi» Waayo aragnimada laga helaayo dhaqdhaqaaqaasi waxay dhinaceeda ka xoojinaysaa, horena ugu marineysaa, aragtida. Halkaas waxaa ka muuqda sida ay isugu xiran yihiin aydologyiyadda iyo abuubulku; ee aan midna ta kale ka maarmayn.

Xiriirka joogtada ah ee xisbigu la leeyahay dadweynaha

Xiriirka joogtada ah ee xisbigu la leeyahay dadweynaha waa mabda' ka mid ah mabaadiida hoggaamin-

ta. Xisbigu siyaasaddiisa ma hirgelin karo haddii aanu xiriir adag la lahayn dadweynaha; waa inuu dareemaa baahida iyo dhibaatooyinka haysta, ka fekeraa daryeelka iyo horukaca xoogsatada.

Waayo-aragnimada iyo taariikhduba way muujiyeen guuldarrada raacda axsaabta aan ku dhex noolayn dadweynaha ee arki kari waaya amaba iska indhatira xaqiiqada. Qaabka (metadka) ugu weyn ee hoggaaminta dadweynuhu waa qancinta iyo wax ka dhaadhicinta.

Sifooyinka qofka madaxda ahi ku kasban karo kalsoonida dadweynaha waxaa ka mid: aamminnimada uu ku qabo afkaarta hantiwadaagga ah; mabda' nimada, daacadnimada, aqoon inuu yeesho hawsha uu fulinaya; hawknimo, u jajabnaan iyo naxariis inuu u lahaado dadweynaha, awood inuu u yeesho dhaqaysadka cabashadooda iyo talooyinkooda, inuu fuliyo ballanta uu qaado! in aanu yeelan kibir iyo isla weynaan ee uu ahaado qof caadi ah oo qadderiya ruux walba. Sifooyinkaas oo qudha ayaa u sahlaaya madaxda inay xiriir la yeeshaan dadweynaha.

Xoojinta xiriirka xisbigu la leeyahay dadweynaha, waxaa kaalin weyn oo firfircoon ka qaata urur-

rada ijtimaaciga ah, shaqaalaha, dhallinyarada, iskaa-shatooyinka, haweenka iwm. Xoghayaha Guud ee XHKS wuxuu arrintaa kalfadhigii 3aad ee Golaha Dhexe ka yiri: «Xisbigu waa inuu dadweynaha la yeeshaa xiriir adag oo kicin iyo abaabul ah».

MIDNIMADA CILMIGA IYO SIYAASADDA

Xisbiga nooca cusub Kaalinta uu ka qaadanaayo nolosha, maalin walba maalinta ka dambeysa ayay siiweynaaneysa, kobcaysana. Waxaa la soo gudboonaanaaya inuu go'aan ka gaadho arrimo badan oo saameeya nolosha, siyaasadda, dhaqaalaha, hiddaha iyo dhaqanka iwm. Si loo gooyo, jeexana, siyaasadda xisbiga waa in dhinac walba laga dersaa, falanqeeyaa, lana fahmaa xaqiiqada mowduuciga ah ee dunida.

Horumar weyn ayaa la gaadhay xagga cilmiga. Sidaas daraaddeed bay khasab u noqotay in la barto milkiyana, aqoontaas si loo habeeyo siyaasadda Xisbiga iyo dawladdaba.

Xisbiga hantiwadaagga kacaanka Soomaaliyeed si dhab ah ayuu u hirgelinayaa mabaadiidaas dulucdooda kor lagu xusay. Taasaana dhalinaysa in guulo isdabajooga la soo hooyo; in waayo-aragnimo la kasbado; in si joogto ah loo fuliyo go'aannada hay'adaha Sare ee xisbiga.

HAMBALYO

WAXAANU HAMBALYO KACAANNIMO KU DHEEHAN TAHAY U DIRAYNAA SHIRWEYNAHA 1AAD EE URURKA HAWEENKA SOOMAALIYEED. WAXAANU U RAJAYNAYNAA GUULO IS-DABAJOOG AH, HORUKAC IYO IYAGOO SI HABSAMI AH U XAQIIJIYA HIMILOOYINKOODA.

GUDDIGA QORAALKA EE HALGAN

EREY - BIXIN IYO ABWAAN

Tirsigii saddexaad (sannadkan laad) waxaa eraybixinta iyo abwaanka lagu macneeyey Qaabka Tacabka, cadadkana waxaa si kooban looga faalloonaayaa labada qaybood ee uu ka kooban yahay Qaabka tacabku: Xoogagga tacabka iyo xidhiidhka tacabka.

XOOGAGGA TACABKA

Xoogagga tacabku waxay ka kooban yihiin qalabka tacabka iyo dadka ku shaqaynaaya qaabkaas.

Qalabka tacabku waa saldhigga maadiga ah ee bulshada. Xilliga tacab-soo-saarka kaalinta u weyn, uguna muhimsan waxaa qaataa xoogsatada (xoogsatadaasi oo shaqada u leh waaya-arganimo, aqoon iyo xeelado kala duwan).

Xoogagga tacabku waxay tilmaamayaan cabbirayana xidhiidhka dadku la leeyihiin dabeecadda iyo heerka ay ku hanteen, milkiyeenna dabeecaddaas. Dadku markey ku jiraan hab tacbashada kheyraadka maadiga ah waxay si taxana ah hore-ugumariyaan qalabka tacabka, waxay abuuraan makiinado cusub, waxay ogaadaan (Iktishaafaan) qawaaniinta horukaca dabeecadda iyo bulshada. Arrintaasu waxay si joogto ah kor-uguqaadaa xoogagga tacabka, ee ta'siirta ku leh xidhiidhka tacabka.

XIDHIIDHYADA TACABKA

Xidhiidhka tacabku — waa isugaynta xidhiidhyada dhaqaale ee dhaxmara dadka (ee aan

ku xirneyn garaadkooda iyo rabiddooda) wakhtiga tacab-soosaarka, kala qaybinta, kala beddelashada iyo isticmaalka khayraadka maadiga ah.

Tacabka bulshada wuxuu hirgeli karaa, jiritaanna yeelan karaa, oo qudha, marka daku ku kulmaan hawl, ka dibna ay ishaafsiistaan midhihi hawshooda. Xidhiidhyada tacabka waxaa saldhig u ah qaabka lahaanshada qalabka tacabka. Qalabka lahaanshada qalabka ayaa gooya, xaddidana nooca xidhiidhyada tacabka. Taariikhdu waxay inoo mujisay in ay jiraan laba nooc oo lahaansho ah: mid gaar ahaaneed iyo mid bulsho.

Lahaanshaha gaar ahaaneed waxay dabaqadaha iyo kooxaha awood u siinaysaa inay ku-kornoolaadaan kana faa'iideystaan shaqada dadka ka arradan nooca lahaanshahaas.

Xidhiidhyada tacabka ee salka ku haya lahaanshada gaar ahaaneed waxay soo mareen heerar kala duwan waxayna yeesheen qaabab kala geddisan (is-addoonsigii, dhiigmiiradkii iyo hantigoosadkii).

Soo shaac baxa lahaashada ijtimaaciga ah (Bulsho) waxay xididdada u siibtay, tirtirtayna xidhiidhkii isku kor-noolaadka, isla markaana waxay abuurtay mid Jaallanimo iyo iskaashi.

Xidhiidhka tacabku wuxuu hore-ugu-maraa isagoo cilaqaad toosan, oo adag la leh xoogagga tacabka, xidhiidhka ka dhaxe-

ya labadaa qaybood ee qaabka tacabka waxaa gooya Qaynuunka waafajinta xidhiidhyada tacabka, nooca xoogagga tacabka.

Marka xoogagga tacabku marayaan heerka gaara oo saameeya horukaceeda waxay iska horyimaadaan, oo isherdiyaan xidhiidhyada tacabka ee jira. Hababka dhaqan-dhaqaale ee iska-soo-horjeedka cadawtinimajiro (Is-adcoonsiga, dhuigoosadka, hantigoosadka) waxay u kobcaan heerka u sarreeya ee iskahorimaadka; lagama maarmaanna xilligaas ka dhigeysa in xidhiidhyada tacabku ay hakiyaan, joojiyaanna horukaca bulshada.

Kacaanka ijtimaaciga ah ayaa jawaab u ah dhibaataada dhalaatay, waana qaabka qudha ee lagaga bixi karo heerkaas la gaadhay.

Kacaankii 21ka Oktoobar 1969 wuxuu ka dhashay markii xidhiidhyadii tacabka ee jirey ay u dhigmi waayeen nooca xoogagga tacabka. Ka hor kacaanka, dadka Soomaaliyeed waxay sadqo iyo halis u noqdeen dhaqaale xumida jirtey, kooxdii yareyd ee ka faa'iideystay xoogga iyo awoodda Ummadda; dhibaatooyinkii gumeysiga iyo imberyaaliyadda. Guulihii iyo libihii kacaanku soo hocyey ayaa dheelli tiray oo is-waafajiyay xidhiidhka tacabka iyo xoogagga tacabka, sidaasi daraadeed ayaa Ummadda Soomaaliyeed u xaqiijisay horumar iyo barwaaqo.

HIDDAHA IYO DHAQANKA

Maansada iyo Gobannimadoonka Soomaaliyeed

Rashiid Shiikh Cabdullaahi

Si kasta oo looga hadlay halganka gobannimadoonka Soomaaliyeed iyo taariikhdiisa, sida ay ula tahay, ma jirto fikrad looga oraah badnaa maansada Soomaaliyeed iyo kaalinta ay ka qaadatay halgankii gobannimadoonka. Run ahaan looma oraah badneyn oo keli ah ee inta lagu celceliyey ayey noqotay su'aal ma doon. Hase ahaate majaraha cilmiga marka uu dersayo arrimaha mawduuciga ah

ma yaqaan su'aal ma doon, ee halka uu ka dhaqaaqaa waa su'aalo uu ka dib jawaabtooda sahmiyo.

Intaas waxaynu uga soo dhaadhacaynaa weydiinta ah kaalinta maansada Soomaaliyeed dagaalkii gobannimadoonka ku lahayd ma la sahmiyey?

Waxaynu odhan karnaa, arrinta laga hadal, laguna khudbadee la-

mase sahamin. Sahan waxaan ka wadaa dersin, baarid iyo falanqayn cilmi ah; amase waa waxa afka Ingiriiska lagu yiraa (Scientific research).

Marka aan leeyahay kaalinta maansadu ka qaadatay halgankii gobannimadoonka Soomaaliyeed laga hadal iskuna afgaray lama se sahamin cilmi ahaan, waxaan u jeedaa arrinta majare taariikheed oo cilmi ah laguma baarin. Way suurowdaa in la isku dayey hase aataatee wax soo shaac baxay kol-eyba anigu ma arag.

Sahan cilmi ahi waa kii soo ifbixin lahaa xididdada taariikhiga ah iyo ilahaa ay ka waraabtay maansada gobannimadoonku; waa kii caddayn lahaa dhismaha iyo korriinka duruufka bulshannimo ee maansadaasi ka dhex dhalatay; waa kii tusmeyn lahaa afkarta iyo qaayaha quruxeed ee ay keentey; waa kii inta uu kaia furfuro muujin lahaa horukaca ay guud ahaan sameysay; waa kii tilmaami lahaa dhinacyada maansada gobannimadoonku nolosha bulshada ka taabatay iyo himilooyinka ay hilaadisay; ta ugu ahamiyad badan, sahanka cilmiga ahi waa kii ina tusi lahaa xiriirka maansada gobannimadoonku la leeyahay hiddihii iyo dhaqankii hore. Waxaa intaas wehellsa, oo sahanka cilm-

ga ahi baari lahaa oo guddoomin lahaa dadka maansadaas hormoodka u ahaa, taariikhdiisii nolosha qof kasta, aragtidiisii iyo afkaartiisii, tilmaamihii maansadiisa, kaalintii-sii, uu ka qaatay dhaashaca iyo taabbagalka maansada cusub iwm.

Sahan iyo dersin qoran oo buugag ku soo baxda weeye ta aan tebeyaa.

Arrintani ma hawl yara, waana tu ballaaran, anna halkan ugu dabad dhigi mayo, waayo, marnaba hal maqaal lagaga ma bogan karo waxaanse u dan leeyahay inaan arrinta daahan saaray ka qaado, ragga Suugaanta Soomaaliyeed raacraacana xusuusiyo ahmiyadda ma'alada Sahaminta cilmiyeed ee maansada gobannimadoonka, waaba intay dad ku boorrisaa in ay hawshaas ku kacaane, waxaanan isku deyeyaa in aan si guud ahaaneed u taabto.

Ugu horreynta waxaa xusid mudan in maansada gobannimadoonku ka mid ahayd dhaqdhaqaaqii dadweynaha Soomaaliyeed ee ballaarnaa ee ka hor jeeday gumeysiga, kaas oo ahaa falcelis ka soo baxay duruuftii cusbayd ee timid dagaalkii labaad ee dunida. Side runtu tahay halganka gobannimadoonka Soomaaliyeed wuu ka horreeyey dagaalkii labaad ee dunida xididdadiisuna waxay taxan yihiin ilaa dhammaadkii qarnigii 19aad wuxuuse dadweynaha Soomaaliyeed meel kasta oo uu joogo saameysey dagaalkii labaad ee dunida ka dib. Sidaas oo kale, in kasta oo maansada gobannimadoonku ilaa qarnigii hore ku siman tahay (gobayadii Sayid Maxamed Cabdulle Xasan) haddana waxay tiirka iyo dhumucda weyn ee maansada Soomaaliyeed noqotay dagaalkii labaad ee dunida ka dib.

Maansadaasi waxay ahayd heer cusub oo garaadka dadka Soomaaliyeed gaaray. Waxay ka dabqaaday dareenka dadka, oo in kasta oo aanu si dhab ah u haleelin socodka taariikhda marxaladda cusub, hase ahaatee ku fooraray abuurank waddaninnimada iyo qaran nimada Soomaaliyeed.

Run ahaan, marka aad daba gasho maansada gobannimadoonka ee waagaas taabbo gashay, waxaad ogaaneysaa qorqooranka garaadka qarannimo ee cusub ee isla markaas tibaax u ahayd halganka ballaaran ee ummadda Soomaaliyeed. Marar badan baa dadka qaarkii si fudud isaga yiraahdaa in maansada ama suugaanta cusubi abuurtay dareenka qarannimo ee dadka Soomaaliyeed, mase aha arrintu sidaas. Lama dafiri karo in suugaantu, gaar ahaan, maansada gobannimadoonku kor u qaadday oo hore u rixday qarannimada Soomaaliyeed. Hase ahaatee xiriirka dareenka qarannimo iyo suugaanta ka dhexeeyaa ma aha mid dhinac keli ah ka socda ee waa mid tidcan oo isweydaar ah. Taas waxaan uga socdaa dareenka waddaninimada iyo suugaantiisa midba midka kale ayuu raadeeyaa. Iyada oo sidaas ah, ayaa haddana saldhigu yahay duruufka taariikheed ee bulshada iyo hadba isbeddelka ku yimaadda, taas oo dhalisa dareen iyo garaad bulshannimo oo cusub. Garaadkaasi siyaalo badan buu isu muujiyaa waxaana ka mid ah suugaanta oo maansadu ka mid tahay iyo dhammaan laamaha fanka kala gedisan.

Qarannimada dadka Soomaaliyeed, waagii gumeysigu dalkeenna qabsaday, waxay joogtey marxalad unug ah, oo ku siman af iyo hidde iyo dhaqan isku mida; Waxaase ka maqnaa gundhig dhaqaale oo mid

iyo dawlad ama talis siyaasadeed oo mid ah. Bulshada Soomaaliyeed waagaas waxay ku dhaqaneyd hab dhaqaale oo dambeeya oo dhinac dacalka kaga haya habkii bilowga ahaa. Taas waxaa tusale u ah hantida guud ee dhulka oo ahayd habka dadka Soomaaliyeed badankiisu ku dhaqmayey, marka laga reebo meelo yar oo dhul beerriddu ka abuurantay. Habkaas bulshada Soomaaliyeed waagaas ku nooleyd wuxuu ahaa mid tallaabooyin door ah hore u qaaday marka loo eego dalalka Afrika ee kale intooda badan, gaar ahaan Afrikada ku taal Koonfurta Saxaraha. Dadka Soomaaliyeed beri horeba waxay galeen habka keli lahaanshaha qalabka wax lagu tabo oo u badnaa xoolaha nool waxaana uu ku jiray xayndaabka lahaansha qoyska.

Intaas oo dhan waxaa ka dhashay in qaabka bulshannimo (Social formation) ee halkaas ka dhisamay noqdo mid qabiilnimo, waayo habka dhaqan-dhaqaale ee markaas jiray ma abuurin karayn heerkaas qabiilka ka sarreeya. Waxaad moodaa in bulshada Soomaaliyeed ku jirtay marxalad kala guur ah oo laga soo kacay habkii bilowga oo xididdadiisii qaar sii nool yihiin sida wada lahaanta dhulka, isla markaas aan loo tallaabin heerkii is-addoonsiga in kasta oo meelaha qaarkood astaamihiisii u horreeyey oo curdin ahi soo baxayeen, sida dad xoolaha la raacsado iwm.

Arrintani aad bay u baaxad weyn tahay ereygii ugu dambeeyna halkan kuma oran karno waayo waxay u baahan tahay sahan gaar ah waxaanse uga socda inaan dareenka suugaanyahayanka Soomaaliyeed ku jeedinno.

Habka bulshannimo ee sidaas

ahaa wuxuu abuuray garaad bulshannimo iyo fikir gaar ah oo mu-raayad u ah nolosha bulshadaas Suugaanta Soomaaliyeed oo maan-sadu hormoodka u ahayd, iyo fan-ka iyo oraahda dadweyne ee aynu maanta ku timaanno hiddaheennii iyo dhaqankeennii hore waxay ku abtirsanayaan bulshada iyo habka aannu kor ku xusnay. Bal maan-sa kasta oo raggii raggeeda mid ka mid ahi tiriyey soo qaado waxaa kaaga muuqan doona nolosha bulshada oo ahayd sida aannu kor ku tilmaanney, tusaale ahaan waxaad ka fiirisaa afkaarta maansadaasi xambaarsan tahay, waxay u baa-qayso iyo waxay diideyso, nolosha ay sawiraysaa sida ay tahay, murti-da ay dejinayso iyo qaabka erayada ay ku camal falayso, intaba waxaa kaaga soo baxaya sawirka nolo-sha bulshada.

Haddii qaabka bulshannimo ee dadku markaas ku noolaa qabiilc ahaa isla markaa garaadka dadku-na wuxuu guud ahaan ku saan go'-naa xayndaabka qabiilada. Qofka Soomaaliyeed heerka ugu sarreeya ee uu ku abtirsadaa wuxuu ahaa qabiiladiisa. Magaca Soomaaligu wuu jirey waagaasi ha ahaatee ma-skaxda qofka Soomaaliyeed qab-biiladiisaa ku xoog roonayo. Ta-asi waxay ina tusaysaa marka aynu fiirinno maansooyinkii aynu dha-xallay halganka gobannimadoonka ka hor, sida magaca Soomaaligu ugu yar yahay.

Markii laxaadka halganka gobannimadoonku, mowjad xoog leh noqday, gaar ahaan, dagaalkii la-baad ee dunida ka dib, ayaa ma-gaca qaranka iyo xornimada Soomaaliyeed noqdeen halhayska ugu horreeya ee maansada Soomaaliyeed.

Halkaas waxaan ka garan karaa in dareenka iyo garaadka qaranni-

mo ka horreeyey soo ifbaxa maan-sada iyo Suugaanta qarannimo, wa-ayo haddii maansadaasi, amase guud ahaan suugaantaasi tahay mid ka tibaaxcelineysa (cabbirey-sa) dareenka cusub ee ummadnimc waxa keli ah ee maangalka (logic) ahi waa in marka hore dareenka ummadnimo ee waddaniga ahi dha-sho.

Garaadka waddannimo ee dad-ka Soomaaliyeed wuxuu ka yimid kadeedkii gumeysiga dalka iyo dadka Soomaaliyeed qabsaday ee kala qaysaday. Ajnabiga caddaanka ee dalka qabsaday waxaa ka dha-shay oo la isweydiiyey: Yaynu na-hay? Jawaabtuna waxay noqotay waxaynu nahay soomaali.

Gumeysigu dalka talo maroorsi iyo kadeed oo kali ah ma keenin ee wuxuu ku dirqiyeey oo kale hab-kii hantigoosiga ahaa. Sida runtu tahay gumeysigu lama imaan sal-dhiggii maaddiga ahaa ee habka hantigoosiga iyo dhismihiisii aqo-onta, wuxuuse abuuray hab isage dabajoog u ah, gaar ahaan xagga suuqa iyo tacab yaridii jirtey oo badeecad noqday. Waxaynu xu-suunnahay sida gumeysigu dha-qaalaha Soomaaliyeed ee is-haystay iskuna fillaa u dabargoo-yey ugana dhigay mid aan suuqa hantigoosiga Caalamiga la'aantiis noolaan karin. Waxaa ka-le oo habkaas ka dhashay dabaqaale kooxo bulsheed sucub oon hore u jirin, kuwaas oo ay ka mid yihiin ganacsato dullaal ah oo waddan-iyo ajnabiba leh, biroqraadiyad ma-amulka dawladda ka shaqeysa iyo shaqaale tiro yar oo unkan ah. Dhinaca kale waxaa ku haray raacatadii oo suuqa gudaha iyo ka dib-baddaba ku xirmey iyo beeraleydii oo kala qaybsamay koox dhul yar-yar leh, tacabkooduna nolol ku hayn yahay, kuse hoos dhacay ka-

deedka dullaalka iyo ganacsatada iyo koox raasamaalka ajnebi ahi dhulkoodii ka qaaday ka dibna isu rogey dad beeraha ajnebiga ka shqeeya.

Halkaas waxaa inooga muuqda sida uu u isu beddeley dhismihii hore ee bulshada Soomaaliyeed una soo baxay xiriir bulsheed cusub oo aan hore u jirin. Isbedel-kaasi wuxuu ka mid ahaa sharddi-yadii ugu weyna ee keenay dhalashada dareenka qarannimo ee cusub. Arrintu intaas kuma koobna; waxaa iyana in la xuso ku habboon isbeddellada qaabka degaanka ee ay ka mid tahay socdaalka dadka miyiga ee taga magaalada; waxaa kale oo iyana tilmaan u baahan waayaha adduunka ee jirey oo astaantiisa guud ahayd xoogeysiga kaalinta beesha hantiwadaagga ah iyo guud ahaan xoogagga horusocodka ah, horukaca halganka dadyowgii gumeysiga ku hocs jirey iyo khalkhalkii habka hantigoosiga adduunka oo heer Sare gaaray.

Duruuftaas cusub ee gudaha dalka iyo adduunkaba saameeysay baa waraabisay garaadka cusub ee gobannimadoonka ah. Garaad-kaasi siyaalo badan buu isu muujirey waxaanna ka mid ahaa maansada.

Taasi waxay ahayd waayihii bulshannimo ee dhalashada maansada gobannimadoonka, haddaba waa maxay summadaha u gaarka ah maansadaasi? Waa maxay dhu-cudaa —afkaarta iyo qiimaha ay xambaarsan tahay? Himilooyinke ay tilmaantay waa kuwee? Maxay dhaxal qiimo leh ka qaadatay suugaantii hore maxayse ka tagtay? Ma soo kordhisey qaab maansannimo oo cusub? Su'aalahaas iyo kuwa kaleba waxaannu ku falan-qayn doonnaa tirsiga soo socoda ee Wargeyskan «HALGAN».

HEES

Xuseen Aw Faarax

Halgan baan/nu nahay Kacaanoo

Waa hanmuunsan nahoo

Horseed baan/nu nahay diyaaroo

Waa hoggaansan nahoo

Heegan baan/nu nahay dhaarsanoo

Waa habeysan nahoo

Hilinka toosane Hantiwadaagga iyo

Xisbigayaga hirgalay go'aandiisa

Waw han weyn nahoo

Had iyo goor waxaa hubaal ah

Annagu hargan maynno

Hodina maynno

Hosaasin maynno.

Annagu hurdi maynno, harsan maynno,

habsaami maynno,

Annagu hari maynno, halmaami maynno,

habaabi maynno.

Waxaa noo hillaaca hirkii barwaaqadiyo, hodanka iyo

noloshii na loo horseedayoo

Wixii horjoogsadaan/a, hubkaannu qaadiyoo

Ka hakan maynno oo

Hawl iyo horumar iyo

guushu waa lama huraan.

Hagaajiyow, Hagaajisee

Weliba sii hagaaji.

BUUGAAGTA IYO QORAALLADA

SHEEKO CARUUREED

Bulsho kasta oo dhismaysa xannaanada, korinta iyo kordhinta aqoonta carruurta waa inay jee-disaa dhugmo gaar ah, maxaa wacay waa halkaas meeshii laga soo beerayay dhaqanka iyo garaadka la doonayo in beeshaasi ku barbaarto.

Dhab ahaantii ma aha, sida dad badani moodo in xannaannadaas qoysku ku filan yahay, aqoon kordhinta waa arrin qoyska iyo dugsigaba ka tan weyn, una baahan in xubno kala duwan ee bulshadu isku taxallujiyaan.

Ilmuhu wuxuu ku ababo waxaa u weyn waxa lixaadyihiisu dareensiyaan, una kula soo baxo noloshaas hor waran, waddada, makhaayaddaha, ciyaaraha iyo dhaqanka asaaggiisa, dugsiga iyo guriga wuxuu ka la kulmo. Waddammo badani waxay marka ku dadaaleen inay fududeeyaan xiriirka uu cunnuggu la leeyahay dabeecada iyo dhaqanka fiican ee bulshada. Taas awgeed baa magaalbeyin badan looga sameeyay beero waaweyn oo uu qaar dugaag ku jiro; oo ayan carruurta si kale ay u aragtaa jirin, waxaa la abaabulay isboorti iyo tartan da'dooda ku beegan (oo ku bad iyo ku berriba leh) waxaa la dhigaa riwaayado iyo filimmo u sifeeya nolosha bulshadooda, una tilmaama dhaqan san; waxaa la dhiirrigeliyaa, ka sokow buugta dugsiyada u qoran, kuwo fara ba-

dan oo ku lug leh hiddaha iyo qaynuunka bulshadaasi ku dhaqanto, ayagoo weliba si sheeko u taxan.

Haddaan u soo noqonno carruurteennaa waxaan isleenahay dhibaatoyin badan baa laga xoreeyay: Duruus afaf kala duwan lagu kala qorto, barayaal hab iyo aqoon aan isku mid aan ahayn kala wata, iwm.

Dhigidda iyo ku qaadashada duruusta afka Soomaaliyeed waxay siisay karti weyn cunug kasta si uu durba u fahmo wixii la barayay aayanna u kala go'in taas iyo wixii bulshada iyo gurigiisa lagu hayay. Laakiin baase taagan! Waxayna ku lug leedahay ineyna ilaa hadda suurogelin in la barbar socodsiiyo waxbarashada dugsiga, riwaayadihii, filimadii iyo qoraalladii carruurta. Walowse ay saas tahay, waxaa durba soo muuqda in ay jiraan dad arrintaa aad isugu taxallujiya, weliba qoraallada.

Waxaan hadda halka ku haynnaa qoraallada iada buug oo yar-yar soo saariddoodiina gacanta lagu hayo, ayna isu soo duwday Jaalle Dahabo Faarax Xasan, oo ka mid ah hawladeennada Jaamacadda Ummadda Soomaaliyeed. Labadaas qoraal waxay kala yihiin:

1— «Sheeko carruureed Soomaaliyeed», oo ay ku tebisay lix (6) sheeko oo ka mid ah kuwii ay Soomaalidu hiddaha u lahayd Suugaanteedana ka mid ahaa. Lixdaas sheeko waxay kala yihiin:

Waxaa ururisay Dahabo Faarax

1. Catir Caano-ku-nuuge
2. Shimbir garab la,
3. Walaa is-jecel
4. Abeeso iyo Sagaaro
5. Qeyb libaax

6. Takara fow-fow

Sheekocyinkaas qaar waa iska maad iyo qosol, inta badanise waxay hagoogan yihiin murti weyn oo ayan carruurta si kale u dhauxi karin.

II— Sheeko Tarjamo ah oo xariir Ruus ah, oo ay ka turjuntay, Af-Ingiriiska, hase yeeshee ku habaysan magacyada iyo dhaqanka Soomaaliyeed, ayaguna waa lix (6) sheeko, waxayna ka la yihiin

- a) Shimbir kaah
- b) Faarax iyo Suubban
- c) Ceebla, Caqlibadan
- d) Kariir
- e) Caw low

- f) Faadumo -- xog

Sida oo kale, ayaguna murtida ku jirta ka sokow, waxay barayaan sheeka-xariirta waddammada kale iyo waxa carruurtooda lagu maa-weeliyo.

Waxaa habboon in aad loo dhiirrigeliyo qoridda sheekooyinkaas iyo kuwa ka heer sarreeyaba, si carruurta iyo dhallinyaradu u helaan wax buugaagta dugsiga ka duwan ay akhristaan.

Midabtakoorku waa fadeexadda
Qarniga 20aad.

Dhammaan xoogagga horusocodka ee
adduunka waxay ku baaqayaan ciribtirka
midabtakoorka iyo jinsi-faquuqa. Waxay u
baaqayaan xornimada iyo xoquuqda
aadaminnimada ee dadka Koonfur Afrika.

Barkin : Waa qalab farsamada gacanta ee Soomaalidu hiddaha u leedahay waxaa laga sameeyaa qori. Waxaa loogu isticmaalaa in labarkado si

HILGAIN

Xisbiga Hantiwadaagga Kacaanka Soomaaliyeed

◦ **SHIRWEYNIHII ASAASKA
URURKA DIMOQRAADIGA EE
HAWEENKA SOOMAALIYEED**

◦ **shuruudaha nolosha
xisbiga**

◦ **shirkii madaxda carab-
ta iyo afrika**

U Halgan
Waxbarasho
Si Waxbarashadu
Halgankaaga
U Kordiiso

waxaa soo saara
GOLAHA DHEXE EE
XISBIGA H. K. S. BISHIIBA HAL MAR

GUDDIGA QORAALKA

MAXAMED AADEN SHEEKH /Guddoomiye

ABUUKAR MAXAMED XUSEEN (Ikar)/ Xoghaye

XUBNAHA GUDDIGA QORAALKA

Xuseen Maxamed Aadan

Saciid Cabdisalaam

Rashiid Shiikh Cabdulaahi

Yuusuf Suleymaan

QIIMAHA

Soomaaliya

Koobigiiba 2/= Shilin

Sanadkiiba 40=/ shilin oo kharajka Boostada ku jiro

Dumida Carbeed iyo Afrikada Bari

40/= shilin sanadkii oo kharajka boostadu ku jiro.

Koonfur, bartamaha iyo Galbeed Afrika

\$17.00 sanadkiiba Kharajka boostadu ku jiro.

Aasiya

\$20.00 sanadkiiba oo kharajka boostadu ku jiro

Yurub

\$25.00 sanadkiiba oo kharajka boostadu ku jiro

Ameerika (Waqooyi iyo koonfur)

\$30.00 sanadkiiba oo kharajka boostadu ku jiro.

T U S M O

1. Daymada Wargoyso	
— Durbaanka beenta ah ee gumeysiga	Bogga
— Shirkii Carabta iyo Afrika	» 2
— Wada - hadalladii Baariis	» 4
	» 6
11. Arrimaha Siyaasadda, Dhaqaalaha iyo Bulshada	
— Khudbaddii Xoghayaha Guud ee Shirweynihii Dib- u-habaynta ururka haweenka Soomaaliyeed	» 7
— Ururka Dimuqraadiga Haweenka Soomaaliyeed - wajibaadkiisa iyo barnaamijkiisa	» 11
— Dhibaatooyinka maalmaha: Gaadiid la'aanta Xa- mar	» 17
111. Nolosha Xisbiga	
— Shirweynihii Aasaaska ururka haweenka	» 19
— Shirkii Isbahaysiga shaqaalaha iyo beeraleyda ee Gobolka Waqooyi Galbeed	» 19
— Shirkii Isbahaysiga shaqaalaha iyo beeraleyda ee Gobolka Sanaag	» 20
— Kormeerka Gobollada iyo dhismaha Ururrada bul- shada	» 20
IV. Arrimaha Dunida	
— Shirkii Madaxda Carabta iyo Afrika	» 21
V. Warbixinta Bisha.	» 24
VI. Aragtida Cilmiga	
— Shuruudaha Leniiniga ee nolosha Xisbiga nooca cusub	» 30
— Abwaan iyo Eray bixin - Waddaninimo iyo Caa- laminimo	» 34
VIII. Hiddaha iyo Daqanka	
— Maansada iyo Gobannimadoonka	» 36
— Festac 77	» 41
— Haddaan ahay Kacaanyahan	» 45
VIII. Buugaagta iyo Qoraallada	
— Buugga «Xisbiga Nooca Cusub»	» 46

HALGAN

oo ku soo baxa afafka Soomaaliga
Carabiga iyo Ingiriiska.

S. B. 1204
Telefoon Lr. 720-51,74
Qolka Lr. 112
Guriga Ummadda
Muqdisho, JDS

CODKA RASMIGA AH EE GOLAHA DHEXE EE X.H.K.S.
Bishilba mar — Sannadkii 1aad; Tirsigii 6aad, Abriil 1977; Qiimaha waa 2 shs.

DAYMDA WARGEYSKA

Durbaanka beenta ah ee gumaysiga iyo dibusocodka

Waa caadada gumaysiga iyo dibusocodka in ay had iyo jeer been iyo daacaayad cambaareyn ah ka fidiyaan dalalka iyo xoogagga horusocodka. Waxay mar kasta isku dayaan inay dadweynaha ummadaha heeryada gumaysiga iska rogay, rabana inay gaaraan horumar iyo xornimo bulshonnimo oo deg-deg ah, jaha habaabiyaan. Weerarakooda dacaayadeed ee beenta ah waxay ku jee-diyaan guulaha halganka dadku soo hooyo iyo mabaadiida ay ku soodaan.

Weerarakoodaas waxay sii adkeeyaan markii dal dalaalka adduunka ka mid ah qaato mabda'a hantiwadaagga cilmiga ah oo xoogagga horusocodka ahi taliska siyaasadeed gacanta ku dhigaan, tirtiraanna awoodda dibusocodka, gumaysiga iyo imberyaaliyadda adduunka ku xiran. Waxaa taas tusaale u ah dacaayadaha beenta ah ee gumaysigu iyo dabadhiliifkisu la daba joogey dalkeenna tan iyo maamintii Kacaankii 21kii Oktoobar 1969kii curtay. Warar badan oo been ah baa markasta gumaysiga kacaankeenna ka faafiyaa; waxaynuna xasuu-sanahay kuwii ay ka mid ahaayeen in Soomaaliya laga dhisay saadhigyo milla-teri oo shisheeye Wararkaas iyo dacaayadahaas gumaysigu ujeeddada uu ka leeyahay way caddahay; waxayna ku daafacayaan danahooda isku dulnoolaan iyo dulmiga ku dhisan. Waxay rabaan in ay habka Hantigoosiga mabaadi'da kacaankana ka didiyaan, ama hoggaanka siyaasiga culays saaraan si ay u bajiyaan ugana hakiyaan tallaabooyinka dhiirran ee horusocodka ah.

Dacaayadda gumaysiga iyo dabajooggisu wadaan maalmahan bay aad u xoogeysatay; sidaas darteedna waa waajibka xisbiga Hantiwadaagga Kacaanka Soomaaliyeed iyo dadweynaha horusocodka ee Soomaaliyeed inay beentaas ka hortagaan. Ka hor tegiddaasi waxay u baahan tahay in arrimo dhowr ah la taabto lana caddeeyo Siyaasadda Xisbiga iyo dawladadda Soomaaliyeed ka qabaan arrimahaas.

Siyaasadaasi, si cad oon innaba mugdi ku jirin, waxaa u qeexay Xoghayaha Gurud ee Xisbiga Hantiwadaagga Kacaanka Soomaaliyeed Jaalle Maxamed Siyaad Barre 22kii Maarso ee ina dhaaftay mar uu la hadlaayey wafdigii Soomaaliya uga qaybgalay Bandhigii Fanka iyo Suugaanta Beelaha Madaw iyo Afrika ee bishii Febraayo ee ina dhaaftay lagu qabtay Magaalada Laagoos arrimo badan oo la xiriiira dacaayadaha cadowga kacaanku maalmahan u durbaan tumayo.

Jaalle Siyaad wuxuu soo qaaday wararka beenta ah ee idaacadaha iyo Wargeysyada gumaysigu isla dhaafayaan ayaga oo leh «Waxaa loo maleecayaa in Soomaaliya dhowaan ka mid noqon doonto waddammada hantigoosadka, hantiwadaagna kala dhaqaaqaan.

Hadalkaasi waa mid ujeeddadiisu muuqato oo looga dan leeyahay in Soo-

maaliya xoogagga horusocodka adduunka laga faquuqo dadyeynaha Soomaaliyeedna jahawareer la geliyo. Runtase ninkii raba, waxaa ku filan jawaabta Jaalle Siyaad ka bixiyey beentaasi; waxaanu khudbaddiisaas ku tilmaamay in «Shacabka» Soomaaliyeed yahay «Shacab ka mid ah ummadda carbeed, Afrikaan ah oo xor ah, shacab hantiwadaag ah oo mas'uul ah, garanayana xilka iyo waajibaadka caalamiga ah ee saaran. Jaalle Siyaad wuxuu taabtay in ummadda Soomaaliyeed hore u oggolaan weydey haddanna aanay oggolaaneyn in ay cidnna kaba qaad u noqoto, iyo in aanay ka leexan dariiqii xaq ahaa ee ku dhisnaa danta ummaddeenna, Jaalle Siyaad wuxuu yiri asaga oo arrintaa sii faahfaahinaya «Marna kama leexan dariiqa Siyaasiga ah ee aynu jeexannay oo ku habaysan qaran siyaasaddisu tahay dhexdhexaad waxtar leh, waxtarnimadaasuna ay ku fadhido xaq».

Gumeysiga iyo dibusocodka marka ay leeyihiin Soomaaliya iyo dalalka hantiwadaagga ahi way kala socdeen waxay iska indha-tirayaan xaqiiqada saldhiga ah ee saaxiibtinimda Soomaaliya iyo dalalka beesha hantiwadaagga cuskanayso, taas oo ah aragti iyo mabda'a aan marnaba liicayn. Mabda'asi waa ka Jaalle Siyaad tilmaamay marka uu leeyahay «Waxaa isu kaayo keenay waxay ahayd fikrad, fikraddaas oo aan wada aaminsan nahay xaqiijinta xuqumaal-insaanka, ummadaha bani aadamiga oo idil, sinnaanta, iyo caddaaladda». Jaalle Siyaad wuxuu ku muuxnuuxsaday kaalmada tirada badan ee dalka Midowga Soofiyeeti Ummadda Soomaaliyeed u geystey waxaana uu ku soo gumaanaday, «gun ma ihin annagu wixii wax noo taray waa xusuusannaa sida aanu u xusuusanno kan wax noo dhima».

Jaalle Siyaad wuxuu si la taaban karo oo murti iyo aragti cilmi ah ku fadhida u kala saafay micnaha iyo dhuuxa runta ah ee ku jira ereyada waddani iyo caalami, oo aad mooddo inay dadka qaarkii iska galaan, sidaas darteed marka la yiraahdo: «Shaqaalaha adduunkow midooba» aanay kala garan waxa la wada leeyahay iyo waxaa la kala leeyahay. Hase ahaatee xaqiiqda arrintu waa til waqti hore abwaannadii hantiwadaagga cilmiga ah sheegeen markii ay ka dhexeyso iskaashi, isgarabsiin iyo iskaalmeyn, cid walboo xoogaggaas ka mid ahee uu xil gaar ahi ka saaran yahay xoreynta, hirgelinta iyo horumarinta hantiwadaagga ee dalkooda, taasina ay waxtar u tahay xoogaggaas horusocodka ee dalalka kale dhammaantood. Jaalle Siyaad arrintaas si cilmi ah buu uga faa'iidooday waxaana uu yiri «Annagu haddii aan Soomaaliya nahay marka aan xaqiijinno Soomaaliya oo hantiwadaag ah oo horeumarsan ayaanu adduunka horusocodka wax tari karraa, haddii kale ninna wax ma tari karoo.» Halkaas Jaalle Siyaad wuxuu uga soo dhaadhacay inaan marnaba mabaadi'da waddannimada iyo caalaminnimadu isdiideyn ee ay iskaabayaan.

Jaalle Siyaad Khudbaddiisaas wuxuu kale oo uu ku soo qaaday waxyaabaha maanta ka dhacaya dalka Itoobiya waxaanu diirka ka qaaday in haddii arrintu tahay dadka xabashada oo ka baxa hantigoosigii foosha xumaa, noqonayanna ummad horusocod ah aannu raali taas ka nahay. Jaalle Siyaad wuxuu yiri «haddii aanaan sidaas yeelin waxaynu ka hortageynnaa mabaadi'iddeenna xalaasha ah ee had iyo goor la safan xornimada». Hase ahaatee, sida Jaalle Siyaad caddeeyey, dadka Soomaaliyeed raalli kama noqon karo in gumeysigii iyo dulgooligii habkii hore ee dhulgoosiga ahaa dadka Soomaaliyeed ku hayey, taliskan cusubi isaga oo hantiwadaag sheeganaya ku sii wado. Jaalle Siyaad

isaga oo mawqifka dalka Soomaaliyeed caddaynaya wuxuu yir: «Waxaanu weyddiisanaynaa dawladda Xabashida in ay garato inayn u kala duwanayn da. Soomaaliyeed ee ku jira cadaadinta iyo gumeysiga, nidaamka maanta Itoobiya ka jira iyo kii hore, mar haddii aan loo ogoleyn in ay ka taliyaan aayahooda iyo xornimadooda».

Jaale Siyaad arrinta wuxuu u kala saaray mid mabda'a iyo dan qaran, wuxuuna muujey in haddii taliska cusub ee Itoobiya ay ka dhab tahay hantiwadaagunimo, aan garab ku sinne, ynno, hase ahaatee aanan taas damahayga u loogeyn, haddii taliskaasi dhibaatooyinka ummadaha gumeysiga xabashada ku jira aanu xallin, una oggolaan waayo ka talinta aayahooda shaki kuma jiro, sida Jaale Siyaad Caddeeyey, in ay Xayle Salaase iyo Xayle Maryama waxba ku kala duwaneyn, kun jeer oo kan dambe calan hantiwadaag sito.

SHIRKII MADAX DA AFRIKA IYO CARABTA

Bishii Maarso waxaa Magaalada Qaahira isugu tagey, fadhina ku qaatay, Madaxdii waddammada madaxa-bannaan ee Afrika iyo dalalka Carabta, arrintaas oo ku timid baaqii ay Soomaaliya ka jeedisay shirkii Ururka Carabta ee Rabat 1973, Xoghayaha Guudna tan iyo waagaas la daba tagnaa madaxda Afrikaanka iyo kuwa Carabta.

Shaki wuxuusan ku jirin danaha iyo himilooyinka ka dhexeeya Ummadaha qaaradda Afrika iyo kuwa Carabta inay aad u fara badan yihiin, taariikh-doodu, weliba tan gumeysiga iyo tan gumeysiga cusubi, aad isugu xiran tahay, dhaqaalahoodu muusan kala maarmin, aanay halis u wada yihiin damaca Imberyaaliyaddu ka leedahay, sidaas oo kale waxaan shaki ugu jirin in la qaybshay oo la kala geeyey, in la isku dhiiray, oo marar badan la iska soo horjeedshay, oo tuhun iyo male-ku-duul aan sal lahayn qolo walba meesheeda lagu waabeeyey.

Laakiin intii toddobaataneehihi ka billaabata, waxaa u wada muuqatay inay ra'yi hor-dhac ah iska qabeen, inta badanna uu fidinaayey hubka warfaafinta imberyaaliyaddu, lama huraanna ay tahay inay deg-deg isu afgartaan, waxna wada qabsadaan. Waxaa u muuqatay in haddii qolo waliba meesheeda arrumato, gar iyo gardarraba, ay ku joogto waxay isleedahay waa danaheeda khaas ah, in imberyaaliyaddu duhur cad danaheeda dhaqaale, Siyaaso ama istratejiyo fog, ay u loogeyso, waxay hili dhakhso ah ka sugi lahaydna ay ahaayeen kuwaa ay isa seegeen.

Dhinaca carabta, taariikhda Falastiin, tan Lubanaan, dhibaatooyinka Masar iyo Suuriya soo gaaray, iyo kuwa la mid ah, ayaa muujinaaya sida mid walba gaar ahaan loogu galgashay, loo dillooday ama dhul looga qabsaday, Dhinaca Afrika, taariikhda dalalkeeda oo dhan oo weli, ama gumeysiga cusub ama kii hore, ku hoos jira, cadaadiska iyo weerarka joogtada ah ee wad-

dammadooda horseedka ah lagu hayo, iyo sida, markii wax kasta laga soo tago, halyeyadoodii qudhooda casho kasta mid oo ugaarsanyo (bal eeg Lu-muumba, Amilkare Cabral, Mondale, Marien Ngouaabi, yaa ku xigi doona?) ayaa muujisay sida xoriyaddoodu halis ugu jirto, intil ay gooni u taaganyihiinna, wax kasta oo afka laga yiraahdo, in si caddaana arrimahooda loo farageiin karo, dil iyo af-gembina looga dhigi karo, haddii Isticmaarku si kale caa' ugu waayo.

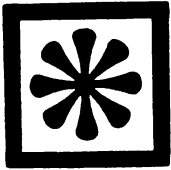
Darsidda iyo ka il-qaadashada arrimahaasi waxay keeneen inay labada dhjaneba garwaaqsadaan in ayan kala maarmin, oo kolkaas ay bilaabaan in wa-da hadal iyo isku kalsooniyi dhashaan.

Taas ayaa keentay in Dawladaha Afrikaanku dareemaan inay waajibkooda tahay inay fahmaan gardarrada Israa'iil, arrinta Falastiin iyo mowqifka Daw-iadaha Carabtu ka taagan yihiin. Sidaa oo kale in ay dawladaha carabtu fah-maan kadeedka ka taagan afrikada Koonfureed iyo dhibaatooyinka dhinaca horu-marka ka haysta afrika oo dhan.

Saas oy tahay isticmaarka iyo imberyaaliyaddu ma hub dhigin, mana sam-rin, ee waxay dawlado badan oo Afrikaan ah ka dhaadhiciyeen in khalkhalka dhaqaalahooda Adduunka ka riday sababtiisa carabtu ku wacnayd, aayaha dambe oo afrikaankana bi'indoona; dawlado carab ah oo dhawr ahna waxay ka dhaa-dhiciyeen in Afrikaanku isbahaysiga bilaabay ay ka baac-mushtarayn, oo ay ku doonayaan Baasiin iyo Doo'lar.

Shirkaani wuxuu kolkaa lahaa qiimo weyn, sida uu Xoghayaha Guud khudbaddiisii ugu caddeeyey, kaas oo ku jira in la iska bogsiiyo shakiga iyo tuhunka labada kooxood kala galay, in wax wada qabsiga dhexmaraa, uu muuqdo hubka keliya oo isbahaysigooda saldhig u noqon kara, in ay iska garabsadaan dhaqaale-xumida, iyo ka hortagga cadowga labada qolaba.

Sida la ogyahay xorriyadda heliddeedu ma fududa, waxaase ka sii culus xajinteeda. Qoladii dhaqaale iyo hub casri ah ee isku fulan soo saarta ayuun-baa awooddaas lahaan karta, Tabartaasna iiaa hadda ma jirto dawlad ama ca-rab ama Afrikaan ah oo leh. Marka xorriyaddooda si ay ku dhawrtaan, si ay nabad ugu kobciyaan dhaqaalahooda, waxaa lagama maarmaan ah in ay ku isticmaalaan hubka qura oo ay heii karaan: xoogga isbahaysiga, taa gara-shadeeda ayaa shirkii Qaahira wax walba u astaahilay.

Wada hadalladi Baariis

Shirkii muddada dheer socdey ee dhexmaray Dawladda Faransiiska iyo kooxaha gobannimadoonka Xeebta Soomaaliyeed, casho dhoweyd buu is-af-garad waa ku dhammaaday. Meesha waxaa loo tegay in Faransiiska laga xaa-joodo dhowr arrimood, oo ay ka mid yihiin:

- 1) Waqtiga cod-qaadka (referendum) dadweynahu u gelayo madax-bannaanida dalka iyo dadka ku xaq leh in ay codkaa dhiibtan;
- 2) Waqtiga lagu dhawaaqayo xorriyada Xeebta;
- 3) Wixii mihiin iyo waxtar dhaqaale farsii-ku ka geysan karo goobtaas xorriyadda ka dib.

Markii arrimihii fududaa, oo horay la isula oggolaaday, laga gudday, baa dawladda Faransiisku waxay ergooyinkii soo hordhigtay wax ayan kollaba xaq u lahayn, kaas oo ah in ay soo hordhigto habka kuraasta Barlamaanka Istiqaalka kadib loo qeybsan doono, kuna dhisan qabiil iyo goboleysi aan loo joogin. Halkaas ayay waxay ka dhex-abuurtay khalkhal iyo kahsi ergooyinkii isaa soo gaashaanbuurtey, si ay u kala xaddo, qolo waibana edeg go'doon ah u geiso, ayana waxay rabto uga sameysato.

Waxay kale oo soo jeedisay mashruuc ay leedahay gargaarkeeda ayuu sal-dhug u yahay, kaas oo ah in hadda loo sii saxiixo balan-qaad ciidammadeedu u'oggolaanaya in ay gacanta ku hayaan nabad-gelyada iyo badbaadada waddanka, intii ay ka abuurmayaan Ciidammo kuwooda u dhigma, oo hadda ka dib waddanka loo samayn doono.

Halkaas ayay arrintu ka murugtay, maxaa wacay saddex arrimood oo ayan Gobannimadoonka qaadan karin baa ka soo baxay:-

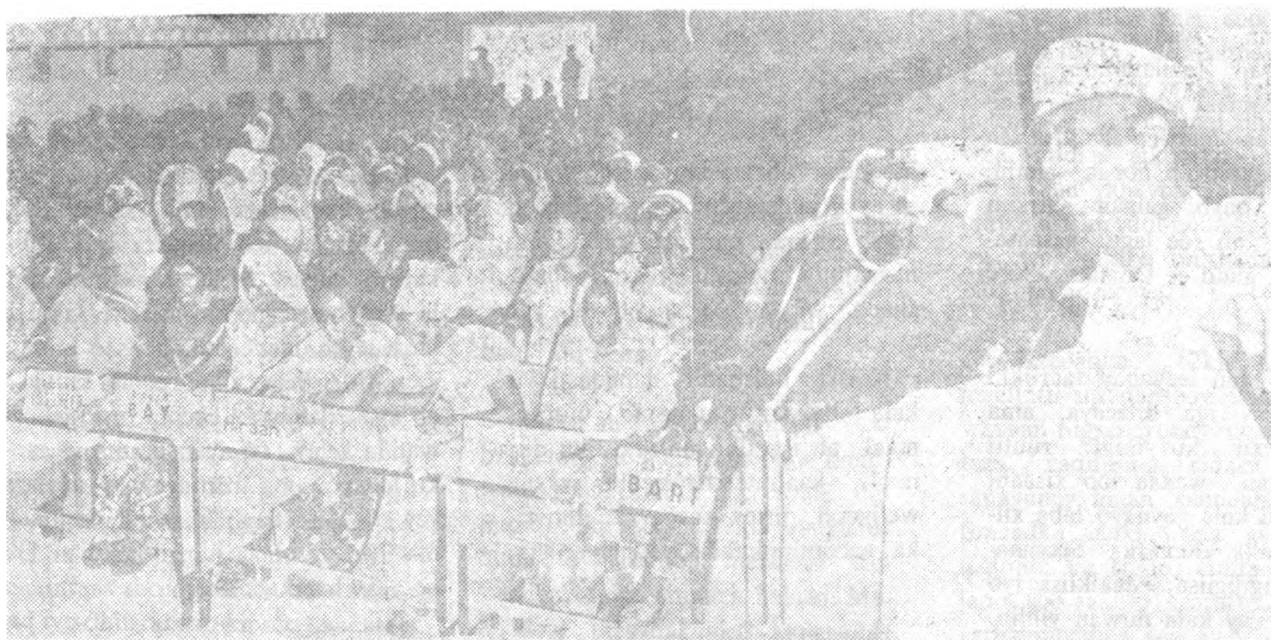
- 1) — In Faransiisku mar labaad soo celiyo, asaga oo gabbaad ka dhiganaya kuraas qayb's, qaybtii iyo qolo-qoladii ay ilaa hadda ka dagaa-llamayeen, waddaniyiinta dalka ka talin doona.
- 2) — In Faransiisku doonayo, mar-marsiinyo kasta ha sheege, inuu Ciidammadiisii faraha-badanaa waddanka ku sii hayo, magacase laga beddelo, oo intii saldhig ciidammo ee faransiis laga hadli lahaa, la yiraahdo ciidammadda badbaadada iyo ilaalinta madaxbannaanida waddanka. Taasina waa mudda ay aad uga soo dirireen, Soomaaliya iyo Dawladdaha nabadda jecelina ay diiddanaayeen, ayagana in la marsiiyo ayan suurogeleyn. Xorriyaddii oo uusan waddanku we'll soo hoysan baa la sii dabrayay, mustaqbalkiisii waa la sii qafaalana-yaa.
- 3) — In Faransiisku ergooyinkii nabada iyo is-af-garadka meesha ku yimid uu isku diray, kaana firdhiyey, si uu u hurgeiiyo siyaasaddiisii qaybinta iyo hadba qolo garab ka-dharbaaxa.

Haddii arrintu halkaa joogto, xaajadu waxay dib ugu soo noqoneysaa axsaabtii iyo ururaddii gobannima-doonka ahaa, oo ilaa hadda u soo halgamayey si Xeebta Jabuuti xorriyadeeda oo dhammaystiran u hanato, difaaceeda iyo dawladdaha ay is-kaashanayaan nin kale qareen ugu noqon. Waxaana la saadina-yaa in ay ururradaasi xilke qaadii doonaan.

Arrimaha Siyaasadda , Dhaqaalaha iyo Bulshada

Khudbaddii Xoghayaha Guud Shirweynihii Dib-u-habaynta ururka haweenka Soomaaliyeed

Bisha 4 —7 Maarso, waxaa magaalo madaxda Jamhuuriyada Dimoqraadiga ee Soomaaliya lagu qabsaday shirweynihii dib u habaynta dhismaha ururka haweenka Soomaaliyeed. Golaha dhexe ee XHKS ayaa kal-fadhigiisii 3aad ku guddoonsaday hirgelinta tallaa badaasj taariikhiga ah. Shirweynahaas waxaa ka soo qayb qaatay wufuud fara badan oo ka kala socday Gobollada iyo Degmooyinka JDS. Waxaa kale goob joog ka ahaa ergooyin meselaayey dalal iyo ururro aynu saaxiib nahay.

Xoghayaha guud ee XHKS Jaalle Maxamed Siyaad Barre ayaa furay shirweynahaas, wuxuuna ka soo jeediyey khudbad qaaye iyo qiime doora leh. Xoghayuhu khudbaddiisa wuxuu ku coddeeyey kaalinta haweenka Soomaaliyeed kaga jiro dhismaha bulshada cusub, halgankii dheeraa, qadhaadhaana ee ay soo mareen. Khudbaddaasu waxay ahayd mid uu Xoghayuhu ku tilmaamay xilalka haweenka Soomaaliyeed saaran, qaabka iyo habka ay tahay in loo fuliyo xilalkaas iyadoo la cuskanaayo barnaamijka XHKS, iyo aragtida hantiwadaagga cilmiga

Wargeyska HALGAN waxaa sharaf u ah inuu tirsigan Gaad idiinku soo bandhigo khudbaddii Xoghayaha Guud.

JAALLAYAAL,

Waxaan Mahad weyn u celinaaay Guddiyada qabanqaabiyey shirweynahan Ururka Haweenka oo Kansho ii siiyey inaan halkan eray ka jeediyo; waxaan ammaan iyo hambalyo u jeedinayaa madaxdii dumarka, ee ururradii hore u jirey, ee soo gaarsiiyey heerka maanta lagu abaabuley dib u habaynta ururkii haweenka; waxaan salaam kalgacaltooyo u fidinayaa ergooyinka haweenka ee Gobollada, Degmooyinka iyo Tuuloo-yinka dalka oo dhan ka yimid. si ay xilkii dadweynuhu dusha ka soo saaray halka uga gutaan; ugu dambeystiina, waxaan qalbi furan iyo niyad Jaallannimo wadanka Soomaaliyeed ugu soo dhoweynayaa martida sharafta leh ee dalal saaxib ah nooga yimid, si ay uga qayb galaan shirkan taariikhiga ah ee lagu aasaasayo ururka guud ee Dumarka Soomaaliyeed.

Marka aan leeyahay taariikhii ma aha eray iga dhacaya, ama hadal qurxin ku yimid: runtii shirweynahan waxaa loo xisaabi karaa inuu kala goynayo laba xilli oo halganka dumarka Soomaaliyeed dungijigiisa, itaalkiisa iyo marinkiisu ay kala duwan yihiin.

Ninna ma mooga heerarka uu soo maray halganka dumarka Soomaaliyeed iyo kaalinta ay ka soo qaateen jiritaanka bushadeenna, kacaanka ka hor, istiqlaalka ka hor, bal aynnu dhahno, ilaa gumaysiga ka hor. Dhab ahaantii bulsho maba abuuranteen dumar la'aantii, maxaa wacay ayagaa dhaala, ayagaana dhaqda.

Tan iyo beelo isu-taga kuwii u horreeyey, wixii fidno, dagaal iyo hurdan ka dhacayey, waxaad

mooddaa haweenku mar walba in ay u janjeereen xagga dhiska, xoola dhaqa, carruur korinta iyo hagaajinta nolosha reerka iyo bulshada.

Kolkii bulshadii dabaqaad u kala baxday, xoogsato muruqmaal ah iyo dhiigmiirato ku du nool, kaalinta haweenku waxay weligood jirtey xagga xaq-dhowrka. aadaminnimada iyo naxariista.

Haweenka Soomaaliyeed weli-good ma gabin kaalintoodaas. Gumaysiga ka hor, markii colalkii Axmed Gurey u dagaallamayeen xorriyadda waddanka safka horay ku jireen, dagaalladii xaq ahaa ee daraawiishtu uga hortagtay isticmaarka. qaybtay ka qaateen waynnu wada xusuusannaa; kuwii axsaabtii dagaalkii labaad kaddib madax-bannaanida iyo isu-keenka dadweynaha Soomaaliyeed ee la qaybsaday ugu ha'gamayeenna, meeshii ay haweenku kaga jireen goobjoog bannu u ahayn.

Haddaad eray dheeraad ah ii oggolaataan waxaan, Jaallayaal, oran karaa, ma jirin mana jiri karin, cadaw la jebiyey iyo libin la soo hooyey oo ayan qayb lama huraan ah haweenku ka soo qaadan. Ma jirin dhufeyso la galay oo ayan qalabka keenin, ma jirin war la helay oo ayan gacan weyn ku lahayn, ma jirin deeq la ururiyey oo ayan qayb libaax ka gelin, ma jirin goob la isaga hor yimid oo ayan beerka u dhigin.

Saas baa istiqlaalkii lagu soo gaaray. Sagaalkii sano oo ka horreeyey Kacaanka, waddanka lagama qaban hawio badanoo faan loo soo bandhigi karo. Faan waxaaba lahaa qof qofkii iyo kooxihii ka gaabsaday in ay dhibaato iyo luggooyo dheeraad ah u geystaan. Waddankaas waa la khiyaanay. khayraadkiisii baa la dullaalay, dadkiisii baa la isku diray, dhinac kasta waa laga hodey; car yaa qof dumar ah oo dulli-wade ah sheega mid wax dullaashey sheega, mid is-dhiib-

tey sheega !!!

Muddadii Kacaanku curtay kaddib, waa sheeko maddoonto wax-qabadka haweenka Soomaaliyeed, dhiifoonaantooda iyo iimaa-nkoodu.

Haddaan runta u hadalno, markii aan arko sida haweenku ugu soo baxeen kacaanka, hawl-karnimada ay goob kasta la taagnaayeen, bareerka ay eed kasta Kacaanka ugu gelayeen, waxaan mararka qaarkood iskula hadlaa: Kacaanka sathiggiisuba waa haween. Maalintii 21kii Oktoobar ee ka caankani dhashay, dariiqyada wixii farxadda, hambalyada iyo caleema-ha la ordayey, haween bay u badnaayeen; xaafadaha iyo degmooyinka markii Goleyaasha Hanuuninta laga dhisay, ilaa haddeer. haween baa nooleeya, iskaa wax-u qabso markii la isugu soo baxo. ama olole la qaado, looma dhigmo kaalinta haweenka; ururrada bulshada nooc kasta oo ay yihiin, waa ay tuuran yihiin, Markaasaana waxaan is-warsadaa: tolow ma jirtaa qof dumar ah oo kacaandiid ah? hadday jirtase yaraa!!! qofkii kaalintaas soo qaadatay, oo xamaasad iyo dhiirranaan ku soo qaadatay maxay bulshadu ugu abaalgudey? Runtii meela badan waxaa loogu abaalgudey in la takooro, in la quursado, in lagu triyo qof gaasir ah. Tan iyo maalintii ay dhalato ayaa wiilka laga soocaa, hawlaha kuwa u quurmuun oo u dhibaato badan baa loo dhiibaa. Dugsi baan ioo dirin, oo shir baan loo wicin, oo xeel baan la barin.

Markii ay qaan-gaartana nin ayan aqoon baa lagu daraa, asna markii uu doono ayuu furaa. markaas ayay cidla ciirsi-la' ku dhacdaa. Sida taariikhda halgankeeda dheer laga arko, marka ay da-

gaal geleyso ka joog lama yiraahdo, marka ay deeq bixinayso, hayso lama yiraahdo, markii ay war doonayso cabso lama yiraahdo; laakiin markii la gaaro maxay xaq leedahay, «Naa gabbaa» la yiraahdaa, «Naa gabar baa tahay baa la yiraahdaa, «Naa gaasir baad tahay» baa la yiraahdaa.

Bal bulshooy, Xaliimo, Khadiijo iyo Faadumo taa ma naga astaahilaan? Maxaan Maxamed iyo Xasan iyo Xirsi uga doorbidaynaa? Sow hooyo ma wada sidin, oo sagaal bilood kuma wada dhalan? Maxaan tacliinta ugu diidney oo wiilka ugu dadaalney? Maxaan farsamada uga qadinnay oo wiilka u tababarray?

Cadaadisikaas gaarka ku ah dumarka wuxuu soo gelayaa kadeedka weyn ee bulsho kasta dhexyaal oo isku-hor-imaadka dabaqi ahi keeno.

Markii la fahmo arrintaas, oo bulshadu u guurto heerka hantiwadaagga dhabta ah. ayaa dumarku xoroobaan, sida shaqaaluhuba u xoroobo, markaas bay caddaalad iyo sinnaan helaan. Maadaama haweenku arkayaan dhinaca bulsho kastaa u socoto, ayay dareensan yihiin middii daryeelysa, tiigelineysana xuquuqdooda, taas ayaa ugu wacan, baan filayaa, in ay mar walba, iyo meeshii kacaan jiraba, garab is-taagaan, inay shaqaalaha dantooda ku xiraan. in ay hantiwadaag noqdaan.

Dhulalka hantigoosiga ah, markii ayaga iyo shaqaalaha la kala fogeeyo, marka laga go'doonshe halganka dabaqiga ah, markii ayaga oo wax walba loo diiddan yahay, wax walba waa haystaan la yiraahdo, loona xisaabo oo ke-

liya sawir qurux badan oo lagu madaddaasho, haweenka horukaca ah waxaa ku dhaca wareer iyo walbahaar aan xad lahayn, dagaal ka baxsan kii dabaqi bay gaar u aloosaan, rag oo dhan bay la dagaallamaan, gar iyo gardaraba. mid la jirey iyo mid kudul noolooba, waxay cuskadaan aragti la yiraahdo «dumarow» ama «Feminismo», oo qabta «dumarow adinku isu-ciirsada, cid kalena waxba ha ka sugina».

Annagu waxaan qabnaa xal waa jiraa, waana midka hantiwadaagga. Waa midka kala soocaya nooca iyo heerka dhibaatooyinka iyo kadeedka, waa midka rag iyo dumarba sinnaanta ugu dhawaaqay, waa midka takoorka, nooc kasta oo uu yahayba, diidaya, waa midka isku dul-noolaadka diidaya, waa midka bulshada caddaalad ugu adeegaya.

Kacaanka 12kii Oktoobar maalintii uu dhashay ilaa hadda waxaan tiigsaneyney inaan sinnaantaas xaqiijinno. sidaan u tiigsaneyney inaan xannaanada caafimaadka dadka wada gaarsiinno, tacliinta ka sirno, cuntada ku filan u soo saarno, sharaftoodii bani-aadannimada u soo wada celinno.

MAXAA KA QABSOOMAY?

Inkasta oon la ebyin, haddana wax badan baa ka qabsamay baan maanta oran karnaa. Waxaa u horreeyey baaqii aan ka sinnay: haweenow soo baxa, ka soo baxa mugdiga, ka soo taga is-dhaashiga beenta ah, ku soo biira xoogagga Kacaanka ah; kacaanka gardaadiya. naas-nuujiya. kobciya, dantiinna iyo tan dadweynaha uun buu wadaaye. Wuxuu maalinba halis u yahay daandaansiga iyo weerarka inta xaqiinna iyo nolashiinna ka soo horjeeda: waa gumeysiga, waa dib-u-so-codka, waa dibbiraha, waa wa-

na, itaalka iyo qiimaha u kordhay waa kuwo runtii aan la koobi karin.

Haddaba, maadaama Ururka asaa-skiisa maanta loo fadhiyaa uusan ahayn mid falanqaynaya arrimo haween oo qura. maxaa wacay haweenku, sidaan u sheegnay, waa xubin noo, oo firfircoon oo bulshada ka mid ah, waxayna darsaan oo xalliyaan dhibaatooyinka bulshada oo dhan waxaanna ku talin lahaa in ururradaasi saddex arrimood aad xoogga u saaran:-

1)- In uu halgankii haweenku daafacaadda Kacaanka, mabda'a hantiwadaagga iyo dhaqan-gelinta farriimaha Xisbiga, ugu jiraan sii cusbooneysiyo. sii fidiyo, siina xoojiyo.

Barnaamijka iyo Xeerka Xisbiga waa inay noqdaan laba buug, oo Alla dhawr ah, oo xubin kasta jeebka ugu jirta, waxa ku qoranna la yaqaan, lagu camal falo, dadka kallena la baraa, loo fasiraa, lagu-na hanuuniyaa.

2. In uu tacabka iyo dhaqaale kordhinta waddanka haweenka u hawl-geliyaa.

Hantiwadaag, Jaallayaal, dhaqaale ayaa lagu dhisaa, dhaqaalena tacab buu ku yimaadaa, tacabna shuqul buu ku yimaadaa.

Ma suuragasho in haweenku qado karis keliya u joogaan, ama maaweelo iyo is-qurxis. Waa gaari doonaan waqtigeeda, laakiin hadda ma aha.

Hadda waa waqtigii kaakiga la gashan jirey, tafaha la xaydan jirey, hawsha laga tilmaan qaadan jirey haweenka waddamada hantiwadaagga ah iyo naf-hur-

nimaadooda. Ururku waa inuu hadda u soo jeestaa dhiifdoonaanta, is-xilqaanka iyo habka ugu roon oo gabadha Soomaaliyeed hawsheeda iyo waajibaa'dkeeda guud gudan karto. Waa aan ku celinayaa Jaallayaal; shuqul baaqday waa tacab baaqday;

3. Si qof kasta oo haween ihi awood ugu yeesho fulinta xilkeeda, waa inuu Ururku hubkiisa u dhammaystiraa. Hubka runta ah oo maanta wax lagu qabsadaa-na waa aqoonta. Waa in gabadha Soomaaliyeed heerka aqoon-keeda la kordhiyaa, tii tacliin leh-na maalin walba la sii soofeeyaa, maxaa wacay markaasaa garaadkeeda siyaasiga ahi kor'dhi karaa, markaas, ay garan kartaa ujeedooyinka aynnu u halgamaynno iyo duruufka aynnu marayno.

Jaallayaal. aqoon baaqatay waa kaadir baaqday, waa hawlkaareen dhinmay. Aqoontaasi ma aha mid siyaasa ah oo keliya, inkasta oy ugu horreyso. May!!! waa mid xirfo, waa mid fara ku hayn joogteynta Ololaha afka iyo far Soomaaliga, waa mid sii hagaajin xannaanada reerka. Ilaa hadda waxaan ka dhergi la'nahay gabar makiinad garaacda. bal naga haqab tira, takhaatiir, kaaliyeyaal iyo macallimiin baan ka dhergi la'nahay, bal naga wabxiya; asaa-ggeen wax isboortiga naga dhacsha ayaan u baahannahay, bal noo badiya, wax maatada dayacan (ma carruur baa, ma naafaa, ma haween iyo rag lumaa) isugu kaanna duwaan u baahannahay, bal na siiya; dhaqaa-aha wax noo kobciyaan u baahannahay bal dhu-gmo u yeesha.

Waxaas oo dhan xoogga haweenka, oo ka shidaal qaadana-yaa mabaadi'ida hantiwadaagga.

Barnaamijka iyo Xeerka Xisbiga ayaa nooga deeqi kara. Waxaas oo dhan Ururka Haweenka, oo kaashanaya, oo ku tiirsan Ururka dhallinyarada iyo kan shaqaalaha, xaafad kasta iyo xarun kasta oo ay joogaanba, ayaa noogu deeqi kara.

Jaallayaal, wadaajir baa lagu waxtar roonyahay far kelihiina Fool ma dhaqdo. Ururrada bulshadu waa inay isku duubnaadaan, waa inay wax is-dhaafsadaan, waa inay wada shaqeeyaan waana inay si adag Xisbiga ugu xirnaadaan.

Saas oo keli ah ayaan uga adkaan karnaa cadowgeenna, isaga saari karnaa kan na fadqalaleynaya, u soo hannuunin karnaa ama geed ugu soo xiri karnaa iimaan-laawaha baahinaya dhuuni-xumida, beenta ah, wax saluugga aan salka lahayn.

Ma aha, Jaallayaal, in ay marna maankeenna ka maqnaato arrintaasi, Waddankeennaas hodanka ah, waddankeennaas weli dihin, oo si uu noo dhergiyo hawl iyo far-samo u baahan, dad baa saluuga, ama hawsha ka maaga, ama xoo-gaagaan wax ku qaban lahayn kala xada, haddana waddanka eedeeya, oo Kacaanka eedeeya oo meelo kale ayaan u shaqo tegeynnaa yiraahda, kaddibna waddammo shisheeye ka afmiinshaa-reeya. Kuwaas weeye kuwa ku shaqeeya oo ku nool fikradda kumileyda ah, oo gunta ah, oo runtii tan burjuwaasiyaadka ka sii liidata, maxaa yeelay burjuwaasiyaddu haddoonto inay hantida ku keliyowdo, laakiin waddankeeda waa dhistaa.

Berrito, markaan dhiigkeenna

iyo ohiiggeenna waddanka ku dhisno ayey rataan inay na sheegtaan, oo mar aan mar ahayn bay soo gurguuran doonaan.

Kuwaas ayan dhashiinnu ka mid noqonnin, oo kaad a dhalateen ka mid noqonnin oo kaad wada noostihiin ka mid noqonnin, oo ururkiinna ku dhexjirin.

Haadii la yiraahdo soo hannu-nintocda kaalintinnu waa lama hu-

raan, haddii la yiraahdo la taliskooda waa sidoo kale, haddii la yiraahdo wax ka qabashadooda, qof idiinka dhow ma jiro.

Xagga dumarka, waxaan ku socganaadayaa, inta kuwa cuqadu hayso ka bi'isan, kuwa qaalonaya soo dhoweysaan, kuwa suuraha miirana ka bixisaan, kuwa aqoonta yar wax bartaan, ku duula bulshada oo gaarsiiya heer ay kula tartanto asaaggeed.

Jaaaallayaal, aqinka oo raalli iga ah, waxaan mar labaad u gudbinayaa, sa.aan diirran Jaallayaasha shirkan qabanqaabiyey, xubnaha ka soo qayb galay iyo wafdiyada sharafta leh ee goobjoogga ka ah.

—Soomaaliya ha Noolaato.

—XHKS ha hirga'oo.

—Ururka Haweenka Soomaaliyeed ha jiro oo ha joogo! !

Ururka Dimuqraadiga Haweenka Soomaaliyeed waajibaadkiisa iyo barnaamijkiisa

Haweenka Soomaaliyeed waxay shirweynahoodii laad ee dib-u-habaynta Ururka Haweenka Soomaaliyeed ay qabteen bishii Maarso 4—7dii. halkaasi oo ay isugu yimaadeen ergooyin ka kala socda gobollada iyo degmooyinka dalku ka kooban yahay. Waxaa kale oo marti ahaan u joogay Shirweynahaas wufuud ka timid dalalka iyo Ururrada aynu saaxiibka nahay qaarkood, sida:

— Xeebta Soomaaliyeed ee Faransiisku gumeysto (Jabuuti)

- Ururka xoreynta Falastiin;
- Guddiga haweenka ee Midowga Soofiyet
- Ururka Dimuqraadiga ah ee JDJ
- Ururka haweenka ee Kuuba.
- Ururka dimuqraadiga ee haweenka. (WIDF)
- Iskaashiga dadyowga Afrika iyo Aasiya (AAPSO)

Shirweynaha qiimigiisa iyo sharaftiisa waxaa soo saaray, heer sarena gaadhsiiyey ka qayb qaadashadii Xoghayaha Guud ee XHKS Jaalle Maxamed Siyaad Barre, oo halkaas ka soo jeediyey khudbad qaaya leh, oo uu ku soo koobay kaalinta taariikhiga ah ee haweenka Soomaaliyeed ka qaateen horumarinta bulshada, iyo xilalka horyaalla ee ay tahay inay fuliyaan.

Muddadii dhowrka maalmood ahayd ee lagu jirey hawlaha dib u habaynta Ururka haweenka Soomaaliyeed, waxay ahaayeen maalmo xusuus dheer leh. ma-

almo farxadeed iyo ididilooyin. Haweenkii, meeshaas isugu yimid waxay muujiyeen xamaasad waddanimo, niyad kacaan, iyo dareen hantiwadaag. Khudbadihii, warbixintii iyo hadalladii laga akhriyey goobta shirweynaha, waxaa hadba joojinaayey oo kala goynaa-yey sacab, mushaxarad aan kala go' lahayn iyo hal-ku dhegyo gelay goobtii shirweynaha.

Waxaa xusid mudan, nidaamka iyo hannaankii uu ku dhacay shirweynahaasu. Si aada ayaa loogu dadaalay, la isugu soo dubbariday qaabka loo dhigaayo shirka, arrintaasi oo si doora u taabatay wufuuddii shisheeyaha ahaa ee goob joogga ahayd. Wargeysyo iyo jaraa'ld fara badan ayaa qoray ahmiyadda taariikhiga ah ee uu ururka dimuqraadiga haweenka Soomaaliyeed u leeyahay aayaha dambe ee Ummadda Soomaaliyeed iyo dhismaha bulshada cusub ee ay higsanayso.

Maalmihii shirweynuhu socdey waxay ahaayeen ka sokow maalmo farxadeed, kuwa hawl badan. Waxaa lagu furay khudbadii Xoghayaha Guud ee XHKS waxaa kale oo laga soo jeediyey warbixinta ay akhriday Jaalle Maryan Yuusuf Maxamed, oo soo koobaysay halgankii qadhaadhaa ee haweenka Soomaaliyeed soo maray, guulihii ay soo hooyeen iyo rajooyinka ay qabaan. Waxaa intaa raacda in meeshii lagu tebiyey barnaamijka iyo Xeerka Ururka dimuqraadiga ee haweenka Soomaaliyeed. Ugu dambeystii waxaa la doortay guddiga fulinta oo ka kooban 14 ruux iyo Golaha dhexe ee Ururka.

Aasaasidda XHKS, waxay waxtar weyn u leedahay horumarinta kacaanka 21 Ok. 1969, iyo isbeddel ka tawriga ah ee ka dhacaaya dalka Soomaaliyeed.

XHKS, waa horseedkii abaabullaayey, hoggaaminaayey, barbaarinaayey xoogsatada Soomaaliyeed. xisbigaasi wuxaa isugu tegay hormoodyadii naftooda hurayaashii ahaa ee dadweynaha. Wuxuuna soo habeeyay barnaamij cad oo saameeya marxaladda la maraayo iyo kuwa foodda inagu soo haya. Barnaamijkaasu wuxuu tilmaamayaa, iyadoo la tixgelinaayo waayaha jira, tallaabooyinka lama huraanka ah in la qaado, ee waxtarka u leh horukaca bulshada iyo abuuritaanka saldhigga maaddiga ah ee hantiwadaagga. Inkastoo barnaamijkaasu yahay mid cilmiya, haddana iskii isagama hirgeli karo, ee wuxuu u baahan yahay xogaggii iyo ururradii dhaqan gelin lahaa halkaasi oo ay ka soo baxday baahida ururrada ijtimaaciga ah. XHKS, marnaba ma beddeli karo ururrada bulshada mana qaadan karo kaalintooda. Doorakiisu wuxuu ku egyahay hoggaaminta, abaabulidda iyo diyaarinta xoogsatada.

Xisbigu barnaamijkiisa wuxuu fuliyaa isagoo u soo maraaya ururrada ijtimaaciga (shaqaalaha, dhallinyarada, haweenka iwm.) Dhammaan ururradaasi iyo hay'adaha kale ee dawladduba waxay si toosa amaba dadban u hoos yimaadaan xisbiga, waxayna ku shaqaynayaan ruuxiisa iyo siyaasaddiisa.

Sidaas daraadeed ayaa dib u habaynta ururka haweenka Soomaaliyeed u noqotay arrin mowduuciya. oo lagama maarmaana, soo-shaac bixisayna qiimaheeda taariikhiga ah.

Waxaa xusid gaara mudan warbixinta haweenka ee laga akhriyey shirweynaha. Warbixintaasu waxay u qaybsanayd dhowr qaybood oo kala ahaa: haweenka Soomaaliyeed ka hor gumeysiga; wakhtigii gumeysiga; marxaladdii maqaxbannaanida siyaasiga ahayd ee musuqmaasuqa; kacaanka 21 Oktoobar; ugu dambaystii guulihii iyo libihii ay soo hooyeen haweenka Soomaaliyeed. Qayb walba oo qaybahaas ka mid ah waxaa si fiican loogu qeexay kaalinta haweenku ka qaateen, dhibaatooyinka ay soo mareen iyo natiijooyinka ay gaadheen. Waxaa sheegid u baahan in aasaasayaasha XHKS ay 63% yihiin haween, ungyadana ka kooban 75%. Halkaas waxaa laga soo dhex bixi karaa in haweenku ka mid yihiin dadka ugu firfircoon karti iyo dadaal badan ee bulshada. Arrinta kale ee lagu kabi karo taa waa heeganaanta ay haweenka Soomaaliyeed u muujiyaan siyaasadda kacaanka iyo xisbiga. Oolayaashii shaqada, faafinta hantiwadaagga, la ladagaallanka qabii-lka. cidhibtirka aqoon darriida iskaa-wax u qabsada

ayaa marag u ah kaa-inta weyn ee haweenku ka qaato dhismaha nolosha cusub.

Warbixinta waxaa kale ee si qumman loogu tilmaamay doorka caalamiga ah ee haweenkeennu ka ciyaaraan siyaasadda dunida. Taasaana khasabtay inay xiriir la yeeshaan ururo haween oo caalami ah. Astaan haweenka Soomaaliyeed ku dhaqmo ayay wali-geed ahyad sifada caalamnimadu. Ka qayb qaadashada arrimaha, faa'iidada u leh horukaca bulshada ee haweenka Soomaaliyeed sida joogtada ah u gutaan. waxay isamarkaa waxtar u leedahay xoojinta kaalinta xoogagga horosocodka ee dunida, ee dagaalka ugu jira xaqiijinta dimuqaraadiyadda, nabadda iyo hantiwadaagga.

Gabagebeynta warbixinta waxay si cad. oon mugdi ku jirin u muujinayaa inaan halganka dadka Soomaaliyeed (ee Haweenku ka mid yahay) ka go'doon-sanaynna dhaqdhaqaaqa tawriga ah ee dunida; sida nsaanaynna dhaddhaqaaqa tawriga ah ee dunida; sida kan Zimbaawi, Namibiya, Falastiin, Koonfur Afrika Jabuuti iwm; Waxay kale oo si aad ah ugu cambaareeyeen baaqoodaas Imbaryaaliyadda, gumeysiga, gumeysicusb midabtakoorka, Sahyuuniyadda, iwm., Goobtaas, haweenka Soomaaliyeed waxay kaga dhawaaqeen inay si hagar la'aan iyo nafu huridnimo ah u daafacayaan guulihii Kacaanka 21ka Oktoobar; ka qayb qaadanayaan hirgelinta mabda'a hantiwadaagga cilmiga, ka shidaal qaadanaayaan siyaasadda iyo barnaamijka xisbiga; u hoggaansanaanayaan Xoghayaha Guud ee XHKS Jaalle Maxamed Siyaad Barre.

Shirweynihii dib-u habaynta ururka haweenka Soomaaliyeed, waxaa laga soo saaray laba dakument, oo saldhig u noqonaayya hawlaha iyo waajibaadka ay fulinaayaan. Dakumentyadaasu waxay kala yihiin: Barnaamijka iyo xeerka ururka dimuqraadiga ee Soomaaliyeed.

BARNAAMIJKA URURKA:

Intaan loo guda gelin barnaamijka. waxaa ka horraaysa arar lagu muujinayo in abuuritaanka ururka dimuqraadiga ee haweenka Soomaaliyeed tahay wax lagama maarmaan ah oo ay dhaqisay socodka maaddiga ah ee bulshada Soomaaliyeed.

Waxaa halkaas lagu muujiyey dulucda aragtida hantiwadaagga cilmiga. dhaqdhaqaaqa haweenka dunida, sida ururrada caalamiga haweenka horosocodka dhi u unkameen iyo xilka taariikhiga ah ee saaran. Gu-naanadka arartu wuxuu ahaa boorrin loo gudbinaayo ururradaasi caalamiga ah iyo dhiirigeinta Soomaaliyeed ee lagu dhiirigelinayo, inaanay fududaysan doorka ay ka

ciyaarayaan xarakada. Waxaa hoos ku qoran barnaamijkii haweenka Soomaaliyeed soo saareen.

ARRIMAHA DHAQAALAHA

Ururku isagoo aaminsan in xoogsatadu tahay horseedka dhismaha Dhaqaalaha isla markaasna u arkaya inaan la gaari karin horumar bulshadeed iyadoo aan la gaarin horumar Dhaqaale, ayuu wuxuu waajib isaga dhigayaa, xilweynna iska saarayaa kobcinta, ballaarinta iyo ilaalinta Dhaqaalaha Dalka.

«Billadda Naadiga Kuruubiskaya ee ciribtirka Aqoondarrida waxay UNEESKO (U.N.E.S.C.O.) gudoonsiiyey Ururka haweenka Dimuqraadiga ee adduunka, si loo siiyo Dalaalka soo koraya ciddii ku guuleysata in Ururka Aqoondarrida aguna qabtay Magaalada (Lisboon) 1976 waxaa la isla gartay in Ururka Dimuqraadiga Haweenka Soomaaliyeed uu galay kaalinta koowaad (1) ee Ciribtirka Aqoondarrida. Sidaa awgeed waxaa ururka Haweenka Adduunku guddoonsiiyey billadda Maarta ah ee Naadiga Kuruubiskaya ee Ciribtirka Aqoondarrida».

Si waajibkaas loo guto, Ururku wuxuu Mabda'a abaabulkiisa ka hirgelinayaa:

1. In si dhab ah uu u fuliyo dowladda muuqdana ka qaato qorshaha guud ee Dalka, dhan kastaba.

In uu ku barbaariyo kuna dareensiyo Haweenka siday u daryeeli lahaayeen Dhaqaalaha Qoyska oo ah saldhigga Dhaqaalaha Guud ee Ummadda.

3. In la abuurdo lana habeeyo Iskaashatooyinka yaryar, korna loo qaado barashada iyo xirfadaha kala duwan (Warshadaha) Farshaxanka, Farsamada Gacanta, Iskaashatooyinka iwm.) iyo in la xoojiyo Tacabka Beeraha. Xannaanada xoolaha. Horumarinta Warshadaha iwm, ahmiyad gaar ahna la siiyo hawl gelinta Haweenka Xubnaha Dhaqaalaha.

4. Ugu dambeyntii waxaa agama maarmaan ah in Ururka saldhig Dhaqaale loo abuurdo, si ay ugu sahianaato gudashada waajibbaadka iyo fulinta hawlaha ku aaddan.

ARRIMAHA GUDAHA

1. Ujeeddada ugu weyn ee Ururka waa hirgelin-

ta xeerka iyo Barnaamijka Ururka Dimuqraadiga Haweenka Soomaaliyeed.

a) Inuu ku baahiyo Haweenka Soomaaliyeed barashada Barnaamijka iyo Xeerka Ururka Dimuqraadiga Soomaaliyeed, isagoo ka shidaal qaadanaaya isla markaasna fulinaaya Barnaamijka Xisbiga Hantiwadaagga Kacaanka Soomaaliyeed, gaarsiiyaayana meel kasta oo Waddanka (Gobol) Degmo, Xaafad iyo Tuulo).

b) In tallaabo kasta oo Ururku qaadaayo uu noqdo mid ka tarjumaaya ujeeddooyinka Barnaamijka iyo Ururka Haweenka Dimuqraadiga Soomaaliyeed.

2. Ururku wuxuu mideynayaa xoogagga Haweenka Soomaaliyeed.

a) isla markaasna wuxuu u tilmaamayaa in ay meel uga soo wada jeestaan hirgelinta himilooyinka kacaanka.

b) Wuxuu dareensiinayaa Haweenka Soomaaliyeed faa'iidada ay leedahay midnada isla markaana wuxuu u tilmaamayaa ohibaatooyinka ka imaanaya firirsanaanta iyo kala daadsanaanta.

3. Ururku waa aagaasaha, barbaariyaha, abaabulaha Haweenka Soomaaliyeed:

a) Ururku wuxuu kor u qaadayaa garaadka Siyaasiga ee Haweenka Soomaaliyeed;

b) Wuxuu ku abuurayaa jacaylka Qarannimada;

t) Wuxuu ku abuurayaa kuna baraarujinayaa xilkaasnimada iyo u dhaga nuglaanta gudashada Shaqada;

j) Wuxuu habeeyaa diyaariyaa soona bisleeyaa Kaudarka loo xulanaayo X.H.K.Soomaaliyeed.

x) Wuxuu hirgelinayaa kuna faafinayaa guud ahaan Dadweynaha Soomaaliyeed gaar ahaanna Haweenka barashada Mabda'a Hantiwadaagga Cilmiga ah.

4. Ururku wuxuu daafacayaa ilaalinayaa mirihii Kacaanka 21kii Oktoobar iyo himilooyinkiisii.

a) Wuxuu baarayaa dhibaatooyinkii Dalka ka taagnaa Kacaanka ka hor gaar ahaan kuwii haystay Haweenka Soomaaliyeed;

b) Wuxuu taabsiinayaa, tusaaleynayaa guulihii waaweynaa ee uu soo hooyay Kacaanku gaar ahaan wuxuu u qabtay Haweenka;

t) Wuxuu baarayaa lana dagaallamayaa cadowga gudaha iyo kan dibeddaba.

j) Wuxuu u foojignaanayaa kana hortagayaa barobagaandada, shirqollada iyo xeeladaha imberiyaaliyadda iyo dabadhilifyadooda ee ka soo horjeeda horumarka Ummadda.

5. Ururku wuxuu heygan u yahay daafacaada Qarannimada iyo midnimada Ummadda Soomaaliyeed

a) Wuxuu cashar adag ka siinayaa dhibaatooyinka gumcysiga uu ku hayo Ummadaha ku hoos nool;

b) Wuxuu ku beerayaa, barayaana waxyeellada foosha xun ee uu Ummadda gaarsiiyey gumeySIGU intuu Dalka haystay;

t) Wuxuu adkeynayaa kuna dadaalayaa waajibadka ka saaran xoreynta Dalalka Soomaaliyeed ee gumeySIGA ku hoos nool;

j) Wuxuu tilmaan cad iyo xus mudnaan ka bixinaya geesiyaashii Soomaaliyeed ee u geeriyooday Gobannimadoonka;

x) wuxuu barayaa tabaha iyo xeeladaha dagaalka si ay qayb muuqata uga qaataan difaaca Dalka.

6. Ururku wuxuu xoojinayaa is-bahaysiga iyo wada shaqaynta Jaallanimo ee Ururrada Bulshada Dalka.

6. Ururku wuxuu xoojinayaa is-bahaysiga iyo wada shaqaynta Jaallanimo ee Ururrada Bulshada Dalka :

a) Wuxuu ku dhiirri geliyaa waxtarka ay wada shaqayntu leedahay asagoo u tilmaamaya in la'aanteed ay tahay dhabar jabka hawlaha iyo horumarka Dalka;

b) Wuxuu ka reebayaa ugana digayaa iska-horimaadka, been ka sheegga iyo quursiga Ururrada ka ee kor ku xusan;

t) Wuxuu aqoonsanayaa tixgelinayaa Jaalle kastaa oo ka mid ah Ururrada kale ee Bulshada oo geysta waxtar dheeraad ah hirgelinta hawlaha Ururkan.

7. Ururku wuxuu la dagaalayaa qabiilka, goboleysiga, biroqaraadiyada, afmiinshaarnimada, laaluushka, eexda, xatooyada hantida Ummadda, maamul xumada, iwm :

a) Wuxuu bixiyaa hanuumin joogta ah oo ciribtirayo arrimaha kor ku xusan ;

b) Wuxuu si cad oo aan gabasho lahayn u horistaagayaa kooxdii ama qofkii isku daya inuu waxyeleeyo horukaca Ummadda;

t) Wuxuu xoojinayaa xaqiiqinta isku fillaanshadda qofka iyo ku xirnaanshadda bulshadiisa horusocodka ah;

j) Wuxuu baabi'inayaa kali tashiga, wuxuu hirgelinayaana Mabda'a Dimuqraadiyadda Guddoonka Dhexe.

SIYAASADDA DIBEDDA.

1. Ururku wuxuu ku shaqeynayaa Mabaadii'da Caalaminnimada :

a) Wuxuu ku baqayaa midnimada iyo urursanaanta Dawladaha iyo Ururrada Caalamiga ah ee meel uga soo wada jeeda sidey uga bixi lahaayeen isku durnoolaadka, dhulgoosiga, cadaadiska, caddaa'addarrida iwm;

b) Wuxuu hirgelinayaa sinnaanshadda guud ahaaneed ee Dawladaha Adduunka kaasoo saldhig u ah Bulsho ay hoggaaminayaan Xoogsatada;

t) Wuxuu u dagaalayaa xuquuqda Haweenka;

j) Wuxuu dagaal aan naxariis lahayn ku qaadayaa imberiyaaliyadda caalamiga ah, gumeySIGA, gumeySIGA cusub, midabtakoorka, sahyuuniyadda, iwm.

2. Ururku wuxuu xoojinayaa xiriirka iyo isbahaysiga u dhexeeya Haweenka Soomaaliyeed iyo Ha-

weenka Horusocodka ah ee Adduunka gaar ahaan kuwa Daalka Hantiwadaagga :

a) Wuxuu diyaar u yahay qabanqaabada Shirarka heer Qaaradeed (Afrika), iyo kuwa Caalamiga ah dalka gudahiisa;

b) Wuxuu xoojinayaa is-dhaafsiga wufuudda iyo ka qayb qaadashada firfircoon ee Shirarka iyo Kulliyada Caalamiga;

t) Wuxuu hirgelinayaa fikradaha xaq ah ee ka soo baxa Shirarka Haweenka Adduunka ee Horusocodka ah.

3. Ururku wuxuu hiil iyo hooba siinayaa Dhaqdhaqaaqyada Gobannimadoonka Soomaaliyeed :

a) Wuxuu si cad oo aan gabbasho lahayn ku garab taagan yahay fikradaha xaq ah ee Dhaqdhaqaaqyada kor ku xusan ;

b) Wuxuu gook kasta, Shir kastaba ka qayb qaadashada iyo xornimo buuxda oo aan shuruud lahayn Dalalka Soomaaliyeed ee gacanta gumeysiga ku jira;

t) Wuxuu si bareer ah uga hortagayaa in lagu farageliyo ka tashiga aayahooda dambe.

4. Ururku wuxuu si ballaaran oo buuxda u taageerayaa halganka xaq ah ee Dhaqdhaqaaqyada Gobannimadoonka ah ee Dadyowga Dunida — (Afrika Aasiya iyo Laatiin Ameerika).

a) Wuxuu gacan u geysanayaa una fidinayaa taageero siyaasadeed oo joogto ah iyo mid dhaqaale intaba;

b) Wuxuu diiddan yahay midabtakoorka iyo dhul ballaarsiga ka socda Namiibiya, Koonfurta Afrika iyo Simbaabwi, wuxuuna leeyahay Dadka u dhashay ha u taliyaan Dalkooda, xukunka cadaadiska ah ee inta yar haysato si degdeg ah ha uga baxo;

t) Wuxuu si caalami ah ugu baaqayaa una taageersan yahay inay xuquuqdooda Sharciga ah helaan Ummadda Reer Falastiin oo sida geesinnimada leh ugu hawshoon in ay ka lib keenaan gardarrada sahyuudiyadda, xoogagga dibusocodka iyo imberiyaaliyadda caalamiga ah.

ARRIMAHA BULSHADA

1. Ururku wuxuu adkeynayaa hurgelinta barashada Xeerka Qoyska :

a) Wuxuu xoojinayaa dhismaha qoys caafimaad qaba oo wada tashada kuna kala dambeeya danaha qoyska;

b) Wuxuu horumarinayaa kuna baraarujinayaa Haweenka Soomaaliyeed ka hortagga cudurrada faafa iyo daryeelka Xannaaneynta Hooyada iyo Carruurta;

t) Wuxuu taabba gelinayaa dhismaha Dugsiyada Xannaanada Carruurta M.C.H. iyo Farsamada Dhaqaalaha Guriga.

j) Wuxuu kobcinayaa maskaxda Dhallaanka soo koraya kuna barbaarinayaa fikradaha ah jeceylka waddanka iyo midnimada Ummadda Soomaaliyeed;

x) Wuxuu ka qayb qaataa, daryeelka uruurinayaana dhallaanka dayacan;

kh) Wuxuu dareensiinayaa qoyska Soomaaliyeed inay baabi'yaan dhibaatooyinka ka imaanaya darris xumada isagoo u tilmaamaya inay dhaliyaan wada shaqayn iyo is-garabsi Jaallanimo xagga degaanka.

2. Ururku wuxuu adkeynayaa hiddaha iyo dhaqanka Soomaaliyeed :

a) Wuxuu la dagaallamayaa caadooyinka xun xun oo dib u dhigaaya horumarka Bulshada cusub ee Hantiwadaagga ah (sida ringiska, booranaha, khamriga, khamriga, qaarka, iwm);

b) Wuxuu qorayaa baahinayaana Siugaanta Soomaaliyeed (heesaha, buraanburrada, gabayga, iwm).

t) Wuxuu habeynayaa, dhiirri gelinayaa ciyaaraha hiddaha iyo dhaqanka;

j) Wuxuu la dagaallamayaa cimbitirayaana dhaqammada xun ee shisheeyaha ee lagu khalkhal gelinayo Dhaqankeenna toosan.

3. Ururku wuxuu u diyaarinayaa Haweenka Soomaaliyeed ka haqabeelka Waxbarashada :

a) Wuxuu xoojinayaa fulinayaana Joogteynta Ololaha Horumarinta Reer Miyiga (J.O.H.R.M.);

b) Wuxuu taabba gelinayaa una gudbinayaa aqoon xirfadeed;

t) Wuxuu qayb weyn ka qaadanayaa Dhismaha Dugsiyada Khasabka ah;

j) Wuxuu Dha'laanka soo koraya ku baraarujinayaa waxtarka weyn ee ay leedahay Waxbarashadu

4. Ururku wuxuu abuurayaa Haween u bisil fanka iyo isboortiga, isla markaana ka ilaalinayaa xirfad ka dhigashada :

a) Wuxuu ka hortegayaa dhuuni raaca ku dayanaysta Fanka iyo Isboortiga, wuxuuna taageerayaa in ay ahaadaan Fanka iyo Isboortiga mid ku baahsan Dadweynaha;

b) Wuxuu u horseedayaa Dhismaha Garoommo Cayaaro iyo Guryo Fanka lagu barto xoojinaayana barashada Miyuusiga (Muusikada);

t) Wuxuu Haweenka ku dhiirri gelinayaa ka qayb qaadashada tartammada Caalamiga ah ee ay yaaraha iyo Fanka;

j) Wuxuu uruurinayaa, habeynayaa, tababarayaana hoobollada iyo ciyaartoyda Haweenka.

5. Ururku wuxuu ballan qaadayaa kor u qaaddidda Caafimaadka Guud ee Bulshada :

a) Wuxuu daryeelayaa fiira gaar ahna siinayaa nadaafadda guud iyo Xannaapada dheellitiran;

b) Wuxuu qayb wacan ka qaadanayaa dhismaha Isbitaallada;

t) Wuxuu ka qayb qaadanayaa diyaarinta kallaaliyayaa iyo gargaartayaal Caafimaad.

Ururka Dimuqraadiga Haweenka Soomaaliyeed, waxa horyaalla arrimo fara badan oo culculus, kuwaa-soo ah horumarinta iyo daryeelka arrimaha Haweenka ayagoo fuqinaya Barnaamijka iyo Xeerka u degsan Ururka, kana tusaale qaadanaya khadka cad ee uu jeexay Xisbiga Hantiwadaagga Kacaanka Soomaaliyeed.

Ururku wuxuu kala soo horjeedaa dagaal adag oo aan naxariis lahayn dibusocodka gudaha iyo kan dibedda, gumeysiga, gumeysiga cusub, oo had i jeer u soo hanqal taagaya hakiska horukaca Ummadda Soomaaliyeed ee hayaanka u ah Barwaaqo, Horumar, Sinnaan, Midnimo iyo Caddaalad.

XEERKA URURKA

Ururka wuxuu leeyahay xeer jaheeya, kala hageejiyana nolosha gudaha ee xubnaha ururka. Xeerkaasu wuxuu ka koobanyahay 12 qoddob oo tilmaamaya: Qaabka gelintaanka ururka; xuquuqda iyo waajibaadka xubinta; dhismo-abaabuleedka ururka, xiriirka ururku la leeyahay xisbiga iyo ururrada ijtimaaciga ee kale; iyo dakhliga ururka.

Dhammaan qodobadaas waxaa ku cad sida xubinta iyo hay'adaha kala duwan ee ururku u wadanaayaan hawlaha, u habaynayaan shaqadooda, u dhowrayaan dhismaha iyo jiritaanka ururka. Shuruudahaas ku dhigan ma aha kuwo xadaynaaya, cabbudhinaayana xubinta ee waa kuwa u qalabka inay muujiyaan kartidooda, firfircoonaantooda iyo wax-abuurkooda.

Haweenka soomaaliyeed waxaa u bilaabtay marxalad cusub waxaa u abuurantay duruuf hawlyaraynaysa inay si habboon u gutaan xilka ka saaran. Taasna waxaa caddeeyey Jaalle Siyaad markii uu yiri: «Haweenku waa xoog uusan, garan karin qofka maangaabka ahi, waana gaar haye aad u qiimabadan».

DHIBAATOYINKA MAALMAHAN

Gaadiid la'aanta Xamar

Xamar waa magaalo da'weyn. Muqdisho waa magaca ay taariikh da ku gashay. In badan ayaa lagu xusay diiwaanadii Badmareennada adduunyada. Boqortooyo ku cawaysay, gumeysina uga danbee: Talyaani iyo Ingiriisba. Xeebta Benaadir intay ku fidsadeen u talaaabe gobollada kale ee Jamhuuriyaddu ka kooban tahay. Adduunku waa dhalangaddoon. Wuu kobcayaa, korayaa intaana waa is-beddelayaa. Bal Xamar dib u fiiriya korriinkiisa.

«Waar, Muxumed xagguu ku jiraa?»

Mooge ayaa saaxiibkii 1963kii weydiiley. «Meel aan dhaweyn, 4 ayuu ku jiraa», saaxiibkii ayaa ugu jawaabay iyagoo ceelgaabta jooga. Maanta muxuu odhan lahaa. Km. 4 maanta waa xudduntii magaalada.

Intuu Kacaanka cawaysani curtay aad ayey magaaladu u fidday. Haddii waa cidhifka magaalada bal koorso lagu gaadhi jirey maanta waa saddex, afar ama wax ka badan. Degmooyin cusub ayaa ka riidaddii Xamar ku soo kordhay. Kaaraan, Wadajir, Yaaqshiid iyo dar kale. Jidadkii intii maaha. Geestaad eegtaba laammi ayaa wadhan. Waxa intaasoo dhan ka daran dadkii muruqooda la gaaxshay ee guryaha yuururay ayaa seetadii shaqo la'aanta gooyey. Haweenkii xuquuqdooda la duudsiyey ee guryaha lagu ooday ayaa Kacaanku haybaddii laga xayubshay

u soo celiyey. Dhaqdhaqaaq iyo nolos ayaa magaaladii soo gashay. Ididiiladii naxashka saarrayd ayaa soo noolaatay. Dhismihii ayaa fidday oo bacaadkii iyo boocdiiba cidihiidhi geliyey. Wagaaradihii, Wakaaladihii ayaa kula jiidmay. Hadday intaasi dhacday socodkii iyo dhaqdhaqaaqii dadkuna wuu kordhay. Ka shaqo tagaya, inta dugsi ku kallahaysa, inta Isbitaal u socota, ciidammo xoradii ku laabanaya, meeshaal istaagtaba dad baa tuman, gaadiid-sugaya. hase yeeshee way ku daalaan. Baskii waa buuxaa. Tagaasidii waa la kala boobayaa.

Maalmahan mushkiladda gaadiid la'aantu walaac iyo werwer badan ayay dadka ku haysaa. Qoraxdii aad ayay inoo shidaysaa, shaqadii haddaad ka daahdo kaagga daran, kii muraad kale lehaa hadalkiisaba daa. Bal aynu fiirinno waaxyaha ka mas'uulka ah gaadiidku dadweynaha;

1. Waaxda Basaska ee Dowladda Hoose

12 Bas oo 1972 soo degay
20 " » 1974 " »

Waa 32 Bas, maanta waxaa socda 16 keliya. Maamulka waaxdu wuxuu noo sheegay in 50 Bas ay ciirteen, 25 ka mid ihina dhakhso u imaanayaan. Qorshaha waaxda waxa ku jira in marka Basaskaasi yimaadaan gelinka horena 25 Bas socdaan, gelinka danbana 25 oo ay

is-naasiyaan.

2. Tagsiyada

Waa 772 tagsi, waxaa maanta socda 700. Inta kale waa jabantahay oo waababka lagu hagaajiyo ayay hoganayaan. Farsamo-yaqaanno iyo Dayactirba way u liitaan. 110 D iyada hadalkeedaba daa. Waxaad mooddaa in cimrigeedii dhammaanayo. Dayactir awgii hadba mid ayaa la qalaa oo inta ka rajo qabta nolol lagu karaa. Bal aynu fiirinno WAGAD (Fiat) oo iyaduna ku lug leh maghaqad-dan maanta ina haysata. Wakaaladdu canaad iyo curyaamin ayay ka tirsanaysaa maamulkii lagala wareegay.

Anoo waraysigaygii ku jira ayaa nin gaadhigiisa biro u doonayey soo booday, mar mar waxaa dhacda ayuu yidhi in Booliska jidadku nagu ganaaxaan «Fareejo» la'aan, iyadoo «farcejadii» Wakaaladdu hayn.

Si kastaba ha u dhacdo e, gaadiid la'antu waa xaqiiqo jirta. Labadii qaybood ee Tagsiyada waa la isku daray. Basaskii iyo sitay-ma-noogto wixii Degmooyinka u bixi jiray waa la dhaqaajay, hase yeeshee boogtii waa sideedii.

Sitay-ma-noogtadii waxaabay la timid nabadgelyadii jidadka oo khatar gashay. Meeshay doonto ayay marka ay doonto joogsataa. Dadka sidii wax xoolo la gurayo ayaa la isku dul buuxshaa. Runtu se waxay tahay inay wax weyn ka tartay gaadiid la'aanta. Bal aynu

fiirinno fikradda ay iskaashatada tagsiyadu qabto.

Waa Xasan Rooble oo maamulka Iskaashatada haya. «Xamar gaadiid la'aani ma hayso». yaab weynnaa! Xasan intaa kaagama hadhina «Saacad walba dadku ma, gaadiid la'a, Waa subaxdii, marka la qado doonanayo iyo habeennada qaar. Aroortii waxaad arkaysaa dadkii oo tuman tan iyo Km. 4. Tagnidii ayana waxay hoganaysaa Ceel-Gaab iyo Shabelle oo cid ay soo qaaddo ma leh. Suuqii, Xafiisyadii iyo meelihii dadku u baahnaa ayaa xundhurta magaalada ku urursan.» Xasan Rooble wuxuu noo sheegay in Degmada keliya ee is-ceshataa ay Shibis tahay, waayo, garaashyo, W.G.U. iyo meelo kale oo dadku u badan yahay ayaa Degmada ku yaal.

Waxay nala tahay in, si Degmooyinku uga furfurmaan badhta-

maha Xamar, lagu dadaalo sidii degmooyinka isku fillaansho loo gaadhsiin lahaa. Waa run in saacadaha qaar gaadiid la waayo, saacadaha kalena gaadiidku dad la'yahay. Waxaa lama huraan ah in wuxda Basaska ee dawladda Hoose saacadaha dadku sida xooggaleh u qulqulayo ay u diyaariso Basas kaalmeeya Basas maalmeedka joojda ah. Wagaaradaha iyo Wakaaladaha wax weyn ayay iyaguna ka qaban karaan arrintaa. Tumnaxaa ka badan inta Wakaalad Honda, 127, iyo 132 soo gadataa. Mar mar waxaad is-odhanaysaa weli lama garan ujeeddada hay'addu gaadiidka u soo gadanayso. Waa daryeelka shaqada loo hayo dadweynaha. Xubnaha hawsha wada qofka ayaa ugu qaalisan.

Haddaba waa amankaag iyo yaab iyadoo hay'addu karayso inay gaadiid hawlo u qabta soo gadata, inay doorbiddo wax-ma-qaaddo

dhaldhalaal badan ama wadid fiican; oo weliba madaxdu shakhsi ahaan isaga wadato.

Waxaa lama huraan ah in dawladda Hoose qorshe ku siman mud. do dheer u samayso magaalada; jidadka iyo gaadiidkaba si isgaarsiintu u hagaagto. Muddaynta gaadiidku waa lama huraan iyana, si qofku waqtiga ku habboon gaadiid u helo, waa in aad looga fajiinaada xulka dadka baabuurta wada si loo dhowro badbaadada ummadda. Waxaan marna laga maarmayn si habsan u qaybinta gaadiidka, isku dheellitirka Degmooyinka, gaadiidka oo loo badsho hadba halka dadku u badanaya-hay.

Waxaan maqaalkan ku soo gunaanadayaa in loo habeeyo korriinka xarunteenna, Xamar, si cilmi ah oo u qalanta Hantiwadaagga Cil-miga ku dhisan.

NOLOSHA XISBIGA

Shirweynihii Aasaaska ururka Dimuqraadiga haweenka Soomaaliyeed

Shirweynihii aasaaska U.D.H. S. ayaa bisha Maarso 4 ilaa 7 lagu qabtay dugsiga Saree Boolliska. Shirkaa waxaa ka soo qaybgalay ergooyin gobollada dalka oo dhan ka yimid. Waxa kale oo iyaguna halkaa joogay wufuud ka timid dalalka iyo ururrada Haweenka ee aynu saaxiibka nahay, sida: Kuuba, Falastiin, Midowga Sofiyeeti, Jamhuuriyadda Dimuqraadiga Jarmalka iyo Jabuuti. Ergooyinkii haweenka ee gobollada ka socday halkaa waxay ka akhriyeen warbixinno ay kaga hadlayeen wax-qabadkoodii iyo waajibaadka horyaalla. Shirweynaha waxa shirguddoomiye ka ahaa Jaalle Maryan Yuusuf Maxamed, Madaxda Laanta

Haweenka ee Hoggaanka Abaabulka oo shirka ka akhriday qudbad dheer oo ay kaga hadashay halgankii dheeraa ee haweenka Soomaaliyeed gobannimada u soo mareen iyo intii ka caanku jiray siday uga qaybqaateen dhismaha dalka. Shirweynuhu waxa kale oo uu dhegaysatay hambalyo ay u soo jeediyeen wufuuddii ka timid dalalka iyo ururrada aynu saaxiibka nahay.

Shirweynaha aasaaska UDH S, oo ku beegmay maalintii Haweenka ee Adduunka — 8da Maarso — waxay noqotay mid taariikhi ah. Maalintaa, xuquuqii haweenka ee muddada dheer la duudsiyey ayaa la qiray, lana oggolaaday. Furitaankii shir-

weynahaa Xoghayaha Guud ee XHKS, ayaa qudbad qiimo iyo qaayaba leh ka akhriyay. Halkaa kuma ekaan ee Jaalle Siyaad isagoo qiimayn iyo qaddarin siinaya maalintaa weyn, ayuu intii shirweynahaasi socdayba goob joog ka ahaa oo tilmaan iyo tusaale ka bixinayay habka shirka loo wado iyo kaalinta haweenku kaga jiraan horumarka dalka.

Shirweynaha waxaa lagu soo bandhigay laguna oggolaaday Xeerka iyo Barnaamijka U.D.H.S. waxa kale oo halkaa lagu doortay guddidii qaranka ee U.D.H.S. iyo guddida fulinta ee U.D.H.S, Sriweynuhu guul iyo rayrayn ayuu ku dhammayday.

SHIRKII ISBAHAYSIGA SHAQAALAHA IYO BEERALEYDA EE GEBOLKA WAQOYI GALBEED

Shirweynihii laad ee Isbahaysiga beeraleyda iyo Shaqaalaha ayaa ka furmay magaalada Hargeysa, Xarunta Gobolka Waqooyi Galbeed bishii Febraayo 21dii.

Shirweynahaasi waxa ka soo qaybgalay 2000 oo qof oo ka kala socday: Iskaashatooyinka beeraleyda yar yar shaqaalaha, Ururrada Bulshada, Madaxda Wasaaradaha iyo Wakaaladaha ee Gobolka Waqooyi Galbeed.

Shirweynuhu intii uu socday waxa laga soo jeediyey 80 Warbixino, oo ay soo diyaariyeen

wufuuddii ka soo qaybgashay. Ergooyinka warbixintooda waxay kaga hadleen waxyaabihii ay soo qabteen, waajibaadka horyaalla iyo sida loogu wada guntan lahaa horumarka dalka.

Shirweynuhu isagoo socday lix maalmood wuxuu ku dhammaaday guul. Waxa ka soo qaybgalay shirweynaha laad ee isbahaysiga Beeraleyda iyo shaqaalaha Gobolka W/Galbeed, Guddoomiyaha Hoggaanka Iskaashatooyinka ee Gobolka Dhexe ee XHKS, Jaalle Warsame Cabdullaahi Cali iyo Gud-

doomiyaha Hoggaanka Beeraha iyo Xoolaha Jaalle Axmed Maxamed Ducaale.

Xiritaanka shirweynaha waxa qudbad ka jeediyey Jaalle Warsame Cabdullaahi Cali. Jaalle Warsame wuxuu sheegay ahmiyadda ah Isbahaysiga shaqaalaha iyo beeraleydu u leeyahay dhidib u aasidda XHKS. Jaalle Axmed Maxamed Ducaale oo isna halkaa qudbad ka jeediyey wuxuu ka warramay kaalinta Xoolaha iyo Beeruhu kaga jiraan kobcinta dhaqaalaha dalka. Jaalle Bille Rafle,

Xoghayaha Guddiga Xisbiga ee Gobolka W/Galbeed qudbad uu halkaa ka jeediyey wuxuu kaga warramay sidii habsamida ahayd ee shirku u socday iyo siday u soo bileen ergooyinkii

SHIRKII ISBAHAYSIGA SHAQAALAH IYO BEERALEYDA EE GEBOLKA SANAAG

Shirweynaha 1aad ee Isbahaysiga shaqaalaha iyo Beeraleyda ee gobolka Sanaag uga socday Golaha Hanuuninta ee xaafadda Oktoobar ee magaalda Ceerigaabo ayaa bisha

ka soo qaybgalay.

Shirweynaha waxaa lagu gud doonsaday 37 qodob oo ku saabsan kobcinta dhaqaalaha, maalgelinta Beeraha iyo kor-uqaadidda Iskaashatooyinka.

Maarso 18dii dhammay.

Shirweynahaas oo soconayay muddo saddex maalmood ah, waxa ka soo qaybgalay 2000 oo qof kana kala socday: Ururrada Shaqaalaha, Haweenka,

Dhallinyarada, Iskaashatooyinka Xoolaha, Beeraha, Beeyada, Kalluunka, Shaqaalaha iyo Ganacsatada yar yar.

Shirweynaha isbahaysiga shaqaalaha iyo Beeraleyda gobolka Sanaag oo uu shirguddoomiye ka ahaa Jaalle Xuseen Shekh Cabduraxmaan, Xoghayaha Guddiga Xisbiga Gobolka Sanaag, looga hadlayey kordhinta wax-soo saarka beeraha, Xoolaha, badda iyo ganacsiga waxa ka soo baxay 19 qodob oo si weyn uga hadlayay sidii wax looga qaban lahaa kordhinta **tacabka gobolka iyo dalkaba.**

KORMEERKA GEBOLLADA IYO DHISMAHA URURRADA BULSHADA

Golaha Dhexe XHKS ayaa bisha Maarso 24dii isugu yimid shir aan caadi ahayn. Shirkaa waxaa lagu guddoomiyey dhismaha Ururrada Bulshada: haweenka, Shaqaalaha iyo dhallinyarada, sidaa darteed ayaa wufuud ay hoggaaminayaan xubno Golaha Dhexe ka tirsan loo diray Gobollada Jamhuuriyadda ka koobantahay. ujeeddada wufuudda loo diray waxay ku qortaa barnaamijka XHKS. Ururrada Bulshadu waa **tirarka waaweyn ee XHKS.**

Waxaynu wada ogaanahay in iminka muddo dhawr bilood ah ay dhisnaayeen Guddiyada Xisbiga ee gobollada iyo degmooyinkii. Sidaa awgeed ayay wufuud

dda gobollada u baxday loo faray inay soo kormeeraan siday hawlaha Xisbigu u socdaan wufuuddu waxay soo kormeeti doonaan siday hawshu dalka uga socoto, nolosha dadweynaha, maamulka iyo wixii la xiriira horumarka dalka iyo kobcinta dhaqaalahaba. Shaki kuma jiro in madaxda iyo wafuudda ay hoggaaminayaanba wax weyn ka tari doonto u tilmaamidda madaxda gobollada iyo degmooyinka is-beddelka ku dhacay maamulka tan iyo intii xisbiga la furay.

Wufuuddaasi waxay ku maqnaan doontaa gobollada 24ka bisha Maarso ilaa 15ka Abriile. Ururrada Bulshadu haddaynu si u eegno waxay dhisnaayeen

tan iyo intuu jiray xafiiskii Siyaasadda ee hore. Hasse yeeshee markii xisbiga hantiwadaagga kacaanka Soomaaliyeed la dhisay ama huraan ayay noqotay in ururrada la shatciyeeyo. Bisha Maarso 4-7 ayuu Xamar ka socday shirweynihii aasaaska Ururka Dimoqraadiga Haweenka Soomaaliyeed. Haddaba si looga fursado shirweynaha hadba meel ka dhaca ayaa loo gudoonsaday in saddaxda Urur bulshada mar la wada furo. Ururrada bulshadu waa **xididdada xiriiriyaha xisbiga iyo dadweynaha waa laxaadka iyo xooggaga xisbiga.** Ururradu Bulshadu waa barbaariyaha kaadarka xisbiga.

ARRIMAHA DUNIDA

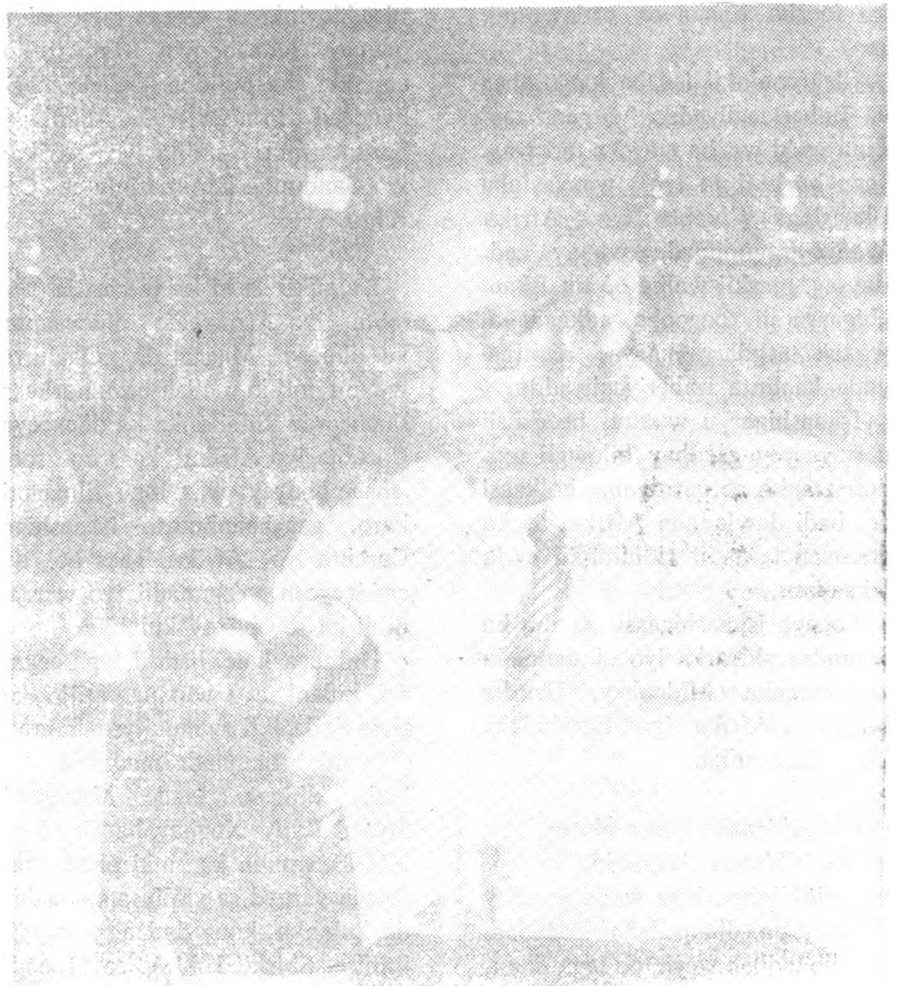
Kulankii Madaxda Carabta Iyo Afrikaanka

Marnaba shaki kuma jiro in cawda ummadaha Carabta iyo Afrikaanku ka naxeen, la walba-haareen, jahawareereenna guulihii waaweynaa ee uu xaqiijiyey kulankii madaxda Carabta iyo Afrikaanka, ee lagu qabtay Qaahira 7—9 Maarso 1977.

Muddadii fadhiyadii hore ee kulanka iyo xilligii kulankii wasaaradda arrimaha dibedda, qalabka warfaafinta iyo wakaaladaha wararka ee gumeysigu si aada ayay isaga indhatireen, isuna diidsiiyeen kulanka, waxayna ka saadalinayeen inuu fashilmaayo, oo aanu marnaba libaysanayn. ka dibse markii kulanku uu dhammaaday, gumeysigu, isogoo aan raalli ka ahayn, ayay khasab ku noqotay inuu aqoonsado, oggolaadana guulihii (kulankaas) halkaas laga soo hooyey.

Arrinta dhabta ah ee taagani waxay tahay in iskaashiga ka dhe-xeeya Carabta iyo Afrikaanka uu yahay mid ay dhalisay duruufte mawduuciga ah ee jirta, iyo waayaha Caalamiga ah ee dunida.

Labada gooboodba halis ayay u noqdeen qabsashadii iyo duulimaadkii gumaysiga, kaasoo ku beeray talisyo-midabfaquuq oo leh dabecad faashiistinnimo. Haddii aynnu eegno Qaaradda Afrika geesteeda Koonfureed, waxaynnu arkaynaa in gumeysigu ka abuuray talis faa-

shisti ah, midabtakoor salka ku haya, koox yar oo caddina haysato.

Sidaasi si la mida ayuu gumeystuhu badhtamaha dunida Carabta Dalka Falastiin — uga dhex sameeyay dhiismihii Sahyuuniyadda ee Dawladda Israa'iil, taasi oo ka dhalatay dhacii boobkii lagu qaday shacabka Falastiin, ee maanta

kala firidhsan, duudsiyeyna xasbi.

Dhibaatooyinkii iyo cadaadiskii ku habsaday dadyowga Carabta iyo Afrikaanka ayaa keenay inay aloosaan halganno waddani ah, oo gobannimadoona. Dagaalkaas ay dadyowgaasu qaadeen, wuxuu ku dhacaayey duruuf isku mida; taa-saana keentay inay isku tiirsadaan,

iskaashadaan, isuna soo dhowaa daan. Iskaashigaas waxaa ka muuqdey taageeradii dadyowga **carbeed u fidin jireen, una fidiyaan** Ummadaha Afrika xilligii u hal-ganka gobannimadoonka iyo la dagaallanka midabtakoorka; iyo sidii adkayd ee mabda'iga ahayd ee dadka iyo dowladaha Afrika ula faydteen, isuna garabtaageen Masar, Suuriya iyo Urdun markii Israa'iil ku soo qaaday duullimaadkii foosha xumaa ee cadowtinnimo.

Jilafooyinkii isdaba jooga ahaa ee Imberiyaaliyadda iyo gaashaanbuurteedu waxba way ka tari waa-yeen burburinta iyo waxyaalaha iskaashiga Carabta iyo Afrika Waayo-aragnimadu waxay caddaysay, markii walba ee uu iskaashigaasu sii xoogoobo, adkaadana, waxaa taagdarraynaaya, diciifaa-yana kaalinta Imberiyaaliyadda.

Iskaashigaasu wuxuu heerkiisii u sarreeyey gaadhay bilowgii toddobaatanka ee qarnigan, halkaasi oo, badi dawladaaha Afrika, ay ka goosteen Israa'iil xidhiidhkii ay la lahaayeen.

Xoogga iskaashigaasu wuxuu ka muuqday shirarka iyo kulannada Qaaruumaha Midoobey, Ururka Midowga Afrika iyo Dawladaha Dhex-dhexaadka.

Iskaashigaasu kuma ekaan, oo qudha, dhinaca siyaasadda ee waxaa xidhiidhyo laga wada yeeshay chinacyada dhaqaalaha. Maadaama dib-u-dhac weyn, oo laga dhaxlay gumeysiga, ku habsaday dalalka Carabta iyo Afrika, waxaa lagamaarmaan noqotay in si deddeg ah loo gaadho horumar dhaqaale iyo dhaqanba; taasaana abuurtay isu soo dhowaanta labada dadyow si ay si wada jira ugaga hortagaan ghirqoolada imberiyaaliyadda iyo gumeysiga; islamarkaana madaxbannaanida siyaasiga ah ku xoojiyaan mid dhaqaale, xidid-

dadana u siibaan dabanashlayntii iyo raxlayntii dhaqaale, iyo siyaasadeedba. Sida ay ku xaqaajin karaan arritaasi waa iyagoo si buuxda uga faa'iidaynta awoodda khayraadka maadiga ah iyo ruuxigaba ee dalalkooda, islamarkaana la abuuro xooggii dhaqaale ee kartida u lahaa soo bandhigga xuluushii iyo hababkii lagaga gudbi lahaa dhibaatooyinka horyaalla horukaca ijtimaaciga ah. Si loo xaqiijiyo ujeeddoyinkaas waxaa lagu dhaqaayay tallaabooyin dhiirrigelin ah, sida abaabulidda hay'ado maaliyadeed (lacageed) — Bankiga horumarinta Carabta iyo Afrika; iyo Sanduuqa horumarinta ee Carabta.

Kulankii 1aad ee madaxda Carabta iyo Afrika, ee dhawaanta ka dhacay Magaalada Qaahira, wuxuu natiijo u ahaa horumarkaas saameeyey xidhiidhka ka dhexeeya Carabta iyo Afrika; kaas oo sooshaac-bixiyey, wax lagu tilmaami karo, gaashaanbuurta iskaashiga Carabta iyo Afrika. Taas oo ay caddaayeen go'aannadii iyo waraaqihii ka soo baxay kulanka.

Dhinaca kale, haddii laga eegana, kulankaasu wuxuu natiijo u ahaa dadaalkii ay muujiyeen bilowgii toddobaatannaada madaxda labada dhinac. Jaalle Maxamed Siyaad Barre Xoghayaha Guud ee XHKS, wuxuu ka mid ahaa madaxdii yarayd ee yiqiinsatay baahida kulanka, kuna dadaaley xaqiijintiisa. Shirkii U.M.A. ee 11naad, laguna qabtay Muqdisho ayuu Jaalle Siyaad ka soo jeediyey, lagamaarmaanimada kulanka Madaxda Carabta iyo Afrika. Muddadii (1974-1975) ee uu hayey madaxtinimada UMA, wuxuu Jaalle Siyaad si cad isugu dayey dhaqan-gelinta fikradda qabanaqaabin-ta kulankaas, wuxuu booqasho ku tegay dalal badan oo Carbeed iyo Afrikaba, si uu madaxdooda uga

soo dhaadhiciyo, qanciyaana qiimaha kulankaasu u leeyahay horumarinta iskaas-higa Carabta iyo Afrika.

Kulankii madaxda Carabta iyo Afrika, isagoo cuskanaaya gogol dhiggaas Caalamiga ah ee kor ku xusan, ayuu xaqiijiyey guulo iyo libo fara badan oo lama filaan iyo yaab ku noqotay gumeysiga iyo Imberiyaaliyadda; islamarkaana cidhibtirtay rajooyinkii Israa'iil ee ahaa kasbashada dalalka Afrika.

Waxaa kale oo guulihii kulanku, ka muuqdaan go'aannadii iyo waraaqihii uu soo saaray. Dhinaca dhaqaalaha Dawladaha Carabta ee batroolka hodanka ku ah, waxay ballanqaadeen inay ku kaa-lmeeyaan dhaqaalaha Afrikaanka lacag dhan 10449 Milyan oo doolar: Boqortooyada Sucuudigu waxay lacagtaas tuurtaa uga ridatey 1000 Milyan oo doolar, Kuweynta 240 Milyan oo doolar, Qadar 77 Milyan oo doolar, Isutagga Imaaraatka Carabtuna 135 Milyan oo doolar.

Wasiirka Arrimaha Dibedda ee Dawladda Kuweyt wuxuu caddaayey in dowladdiisu lacag dhan 200 Milyan oo doolar ay ugu talageleysa amaah, faa'iido yar leh, oo ay u fidiso dalalka Afrika, iyadoo u soo maraysa nidaamka iskaashiga laba dal; wuxuu kale oo hadalkiisa ku daray in Kuweyt ay kordhinayso 20% lacagtii ay kaga qayb qaadan jirtey Sanduuqa Carbeed ee horumarinta dhaqaalaha Afrika, waxaa intaa raaca in dowladda Kuweyt ay ku daraysa toban milyan oo doolar lacagtii ka tiilley Bankiga Afrika ee ku yaalla Abidjaan. Waxay kale oo u gooy-nayaan mashaariicda teknikada ah ee halbowlaha ah, kana socda Afrika, lacag dhan Toban Milyan oo doolar. Kuweyt iyo Qadarba waxay dhaqdhaqaaqyada gobannimadoonka ugu deeqeen min hal milyan oo doolar.

Shekh Saayid Bin Suldaan Al-Nahyaan, oo ah Madaxweynaha Isutagga Imaaraadka Carabta, wuxuu kulankii Carabta iyo Afrika dobaalka kaga qaaday in Dawlad-da Imaaraatku ay Sanduuqa Abu-Dabay ee horumarinta mashaariicda Afrika, ku shubayso lacag dhan-100 Milyan oo doollar, isla markaana kordhinaysa qaybtay ku lahayd Sanduuqa Carabta ee horumarinta dhaqaalaha Afrika. Dawladda Imaaraadku waxay kale oo go'aan ku gaadhay inay u gudbiso Bankiga horumarinta Afrika lacag dhan toban milyuun oo doollar. Shan milyuun oo doollarna waxay ugu tala gashay baadhista gaarka ah ee saameysa mashaariicda Afrika.

Dhinaca Siyaasadda, kulanku wuxuu go'aan ku gaadhay baaq siyaasiya oo caddaynaaya: ku adkaanta dalalka Carabta iyo Afrika ku adag yihiin mabaadii'da dhex-dhexaadka, nabadda kuwada noolaanshada, dhismaha hab dawliya oo caaddila, saameysana kala beddelashada ganacsi iyo dhaqaale; xushmaynta iyo dhawrida madaxbannaanida waddaniga ah iyo fara gelin la'aanta arrimaha gudaha ee dalalka kale. Wuxuu kale oo kulanku caddeeyey in ummad iyo dad waliba ka taliyaan aayahooda; mashaakilka iyo dhibaatooyinka caalamiga ahna lagu xalliyo si nabadeed. Baaqu wuxuu kale oo si aada ugu nuuxnuuxsaday la dagaa-lanka Imberiyaaliyadda, gumesiga, midabtakoorka iyo Sahyuuniyadda; wuxuuna si adag u cambaareeyey nooc walba oo midat iyo diin-faqquqa, sida ka dhacda koonfur Afrika; Falastiin iyo dalalka Carbeed iyo Afrika ee shisheeyuhu haystaan.

Baaqaasu wuxuu xusay, muujiyeyna taageerada buuxda ee dalalka Carabta iyo Afrika u fidinayaan halganka xaq ah ee dadyowga Fa-

lastiin, Simbabwe, Namibiya, Koonfur Afrika iyo Xeebta Soomaaliyeed ee Faransiisku gumeys-to. Kulanku wuxuu si aada u cambaareeyey weerarka milateri, siyaasadeed iyo dhaqaale oo ay ku qaadayaan Imberiyaaliyaddu iyo dalalka ku dhisan miqab-faqquqa, shucuubta Afrika iyo Carabta, halkaasi oo ay si badheedha ugu xadgudbaayaan madaxbannaanida Dawladahaas; sidii ka dhacday Angoola, Moosaambiik, Saambiya iyo sidii Israa'iil ugu duushay Masar, Suuriya, Lubnaan iyo Urdun. Wuxuu baaqu intaa ku daray, codsasho edhanaysa, waa in dalalkaas halista u ah khatarta weerarka Imberiyaaliyadda loo fidiyo kaalamo maadi iyo ruuxiba ah, si awood loogu helo in la xoojiyo go'doonka siyaasadeed iyo dhaqaale ee haysta Israa'iil, Koonfur Afrika iyo Rudiishiya, isla markaana la sii wado muqaadacaddii siyaasadeed, hiddo-dhaqaneed dhaqaale, isboorti iyo naafto ee lagu hayey Israa'iil, Koonfur Afrika iyo Roodiishiya.

Kulanku wuxuu kale, oo si qadhaadh carrabka ugu dhuftay ku adeegashada imberyaaliyadda iyo gumeysigu ku adeeganayaan ciidammada Calooshooda u shaqays-tayaasha, wuxuuna ku guubaabiyey in la qaado tallaabooyinka loo baahan yahay ee iska caabbiyi kara.

kulanku baaqaas, wuxuu ka soo garab saaray barnaamij ku saabsan iskaashiga dhaqaale iyo lacageed ee Carabta iyo Afrika. Wuxuuna ka koobnaa qorshe dhamaystiran oo ujeedo fog leh.

Barnaamijkaasu wuxuu ka dhisanyahay dhawr mowduuc oo muhiim ah, heer sarena gaarsiinaaya horukaca xidhiidhka Carabta iyo Afrika; taasi oo sahlaya in si wadajira oo dan u ah labada dhi-

nacba loogu istsicmaalo awoodda dalalka Carabta iyo Afrika. Arrintaasi waa khasab inay u adeegto kor-u qaaddida heerka nolosha ee dadyowga labada dhinac.

Waxyaalaha sii xoojinaaya iskaashiga Carabta iyo Afrika waxaa ka mid ah in la habeeyo habkii lagu abaabuli lahaa shaqada iskaashiga. Fadhiga caadiga ah ee Golaha Wasaaradda Carabta iyo Afrika waa in la qabtaa 18 biloodba hal mar. Taasuna waxay muujinaysaa ahmiyadda la siinayo fulinta go'aannada la qaatay ee la filaayo inay wax ka ilma-dhaliyaan.

Hirgelinta iyo la socodka fulinta go'aannada kulanka madaxda iyo Golaha Wasaarada Carabta iyo Afrika; waxaa laga xilsaaray guddiga joogtada ah ee ka kooban 24 Wasiir, oo badankood lagu doo-ranaayo iyadoo la soo maraayo UMA, badhka kalena Jaamacadda Carabta. Guddigaasuna waxay fadhii isugu imanayaan laba jeer sannadkiiba.

Guulaha laga soo hooyo iskaashigaasi, wuxuu si aada ugu xiranyahay sida dawladaha Carabta iyo Afrika u qaadaan, gutaanna mas'uuliyadda oo waxtar doer ah u leh aayaha dambe ee dadyowga labada mandiqadood.

Xeeldheerayaashii siyaasadu waxay isku raaceen in kulankii 1aad ee Carabta iyo Afrika uu ku dhammaaday guul, una furay dadyowga labada dhinac bog cusub oo la xiriira xaqiijinta himiloooyinkooda iyo rajooyinkooda.

Xoghayaha Guud ee XHKS, wuxuu kulankaas ka yiri:-

«Inkastoo Imberyaaliyadda, gumeysiga, midabtakoorka iyo sayhuuniyaddu ay isku dayeen inay jillaafooyin u dhigaan kulanka, waxaa dhacday in kulankaanu u dhigay asaas adag iskaashiga dhinac walba ee Carabta iyo Afrika».

WARBIXINTA BISHA

BOOQASHADII JAALLE KASTARO KU YIMID J. D. S.

Martigaadkii Jaalle Siyaad, Xoghayaha Guud ee XHKS, ayaa Jaalle Fidel Kastaro, Xoghayaha laad ee Xisbiga Shuuciga ah ee Kuuba, booqasho saaxiibtinnimo ku yimid IDS, intii u dhexaysay 12kii iyo 14kii Maarso 1977-ka.

Jaalle Fidel wuxuu ku dhashay Biran 13kii Agoosto 1926. Waxbarashadiisii bilawga ahayd iyo Dugsiga Sareba wuxuu ku dhammaystay «Santiago de Cuba», ka dibna Havana ayuu garyaqaannimo ku qalin jebiyay.

Intii ay joogeen Soomaaliya Jaalle Kastaro iyo wafdigu hoggaaminaayay waxay daawasho ku mareen Xamar iyo agagaarkeeda, halkaasoo ay indhahooda ku soo arkeen horumarka ay Sooma-

liyada Hantiwadaagga ihi xaqiijinayso. Wada — hadalladii rasmiga ahaa ee labada dawladood dhexmaray waxay ku dhammaadeen niyad kalgacaltooyo oo Jaallannimo ku dhehantahay. Labada dhanba waxay muujiyeen kalsoonaanta ay ku qabaan xiriirka labada dal oo sii xoogaaysta. Meel ayay ka wada joogsadeen labada Xoghaye mashaakilka adduunka mananta ka aloosan.

Jaalle Kastaro wuxuu u riyaaqay guulaha kacaanka Hantiwadaagga ah ee Soomaaliyeed soo hoynayo. Wuxuu Jaalle Fidel tilmaamay siday isaga iyo dadka Kuuba ugu hanweynyihiin horumarka degdegga ah ee dalka Soomaaliyeed gaadheen

tan iyo intii Kacaanka Oktoobar Curtay, 1969kii. Xoghayaha laad ee Xisbiga Shuuciga ee Kuuba waxa aad qiiri iyo xamaasadba u geliyay horumarka laga gaadhay tacliinta, Caafimaadka, Siyaasadda, dhaqaalaha iyo ilaalinta midhaha kacaanka, intaasoo ku hirgashay hoggaanka toosan ee Jaalle Siyaad.

Labada docood waxay isku raaceen: inay ka digtoonaadaan hagardaamada Imberiyaaliyadda Caalamiga ah, inay tamartooda isu geeyaan si ay uga hortagaan damaca Imberiyaaliyadda ee ah inay adduunka gumeysato. Waxay isku raaceen: tirtiridda hadhaagii gumeysiga, midabtakoorka iyo dhiigmiiradka; xaqiijinta xiriirka dhaqaale ee isku dhaallitiran iyo nabad ku wada noolaan shada dadyowga dunida.

Labada docoodba waxay cambaareeyeen siyaasadda dadnimada ka taggan; waxshinimada iyo midab-taakorkana ku dhisan ee taliska Foostar ku muquuniyay koonfur Afrika; Simbabwe; iyo Namiibiya, Waxay taageereen xornimada Dadka Xeebta Soomaaliyeed ee Faransiisku gumeysto, iyo inay helaan gobannimo shuruud aan ku xidhnayn.

NUMEYRI OO BOOQANAYEY SOOMAALIYA

Madaxweynaha Jamhuuriyadda dimoqraadiga Suudaan, Mudane Jacfar Maxamed Numeyri ayaa booqasho rasmi ah ku yimid J.D.S. isagoo uu martiqaaday Madaxweynaha J.D.S. Jaalle Maxamed Siyaad Barre.

Labada Madaxweyne guul ayaay ku dhammaysteen wadahal-ladoodii. Wada hadalladu waxay ku saabsanaayeen sida dalalka walaalaha ahi u yeelan lahaayeen iskaashi heer qaran, gobol, qaaradeed iyo mid caalami ahba.

Iyagoo xiriirkooda ka wada hadlaya labada docoodba waxay qireen inay lama huraan tahay sii xoojinta xiriirrada: dhaqanka, siyaasadda, ganaacsi iyo fankaba. Waxaa kala oo labada Madaxweyne isku raaceen xiriirka labada Xisbi: XHKS iyo XHS. Waxay labada Madaxweyne isku waafaqeen una ri-

yaaqeen heshiisyadii ay isla gaadheen xeeldheerayaasha labada dal kuna saabsanaa hir-gelinta Iskaashi farsamo oo labada dal dhexmara.

labada Madaxweyne waxay falanqeyeen arrinta badda cas; waxaanay guddoonsadeen in Badda Cas laga badbaadiyo tartanka Caalamiga ah iyo damaca sahyuuniyadda. Madaxweynayaashu waxay caddeeyeen in nabadgelyada Badda Casi aanay ka go'i karin nabadgelyada labada dalba, dalalka Badda ku xeeran, iyo adduunyada guud ahaanba. Madaxweynayaashu waxay isku raaceen in nabadda Badda Casi la xiriirto ta Badweynta Hindiya oo goob nabaddeed oo ka caggan ah lubka halista ah, siday ku baaqeen go'aannadii Qaramada Midoobey iyo shirarkii waddamada dhexdhexaadka ihi.

Jaalle Siyaad, wuxuu taageerayaa tallaabooyinkii Mudane Numeyri uu arrintaa ka qaaday, Qulquladda ka taagan geeska Afrika waxaa unkay gumeys-tayaashii, markii ay isagoo damacooda tixgelinaya gobolka qaybsadeen iyagoon kala tashan dadkii degganaa, ayay labada Madaxweyne yidhaahdeen.

Labada Madaxweyne waxay haaraameen xasuuqa iyo dilka waxshiga ah ee lagu hayo dadka Geeska Afrika deggan qaarkii kaasoo lid ku ah qaawaaniinta Qaramada Midoobey, UMA iyo qaawaaniinta caalamiga ah ee dadka Islaamka ah u degsan. Waxay labada Madaxweyne haaraameen siyaasadda cadaadinta iyo masaafuriska ku qotonta ee loogu dan leeyahay dhalangaddoonka gobolka. Labada Madaxweyne waxay ka digeen inay taasi keeni doonto faragelin shisheeye, waxaanay ugu baaqeen adduunka gaar ahaanna U.M.A. inay ishortaagaan tallaabooyinkaa si loo helo nabad waarta oo gobolka ka dhacda.

Mudane Numeyri intii aanu Xamar ka duulin isagoo warfidiyeenno la hadlaya wuxuu yidhi, «Waxaan u imid inaannu Jaalle Siyaad ra'yi is-dhaafsan labada dalba dan u ah. Waxaan ka marag kacayaa in dadka soomaaliyeed horumar degdeg ah gaadhay iyagoo uu hoggaanka u hayo Kacaanku.»

SHIRKII TACIS

23kii bisha Maarso ayaa madaxweynayaasha dalalka Soomaaliya, Jaalle Maxamed Siyaad Barre, Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Dadka Yaman Mudane Saalim Rubayac Cali, jamhuuriyadda Suudaan, Mudane Jacfar Maxamed Numeyri iyo Jamhuuriyadda Carabta ee Yaman Mudane Ibraahim Maxamed Al-Xamdi, shir isugu yimaadeen magaalada Tacis lagu falanqaynayo badbaadada Badda Cas. Sida la wada ogsoonyahay Badda Casi waa biya-mareenka isku xira Badweynta Hindiya iyo Badda Cad. sidaa darteedna si toos ah u saameeyaa xasilloonaanta dalalka Baddaasi kulmiso oo tiraba dhan 9: Urdun, Masar, Sucuudi Carabiya, Jamhuuriyadda Dimoqraadiga ee dadka Yaman, Jamhuuriyadda Carabta ee Yaman, Suudaan, Jamhuuriyadda Dimoqraadiga ee Soomaaliya, Jabuuti, iyo gobolka Eretereya oo Madaxbannaanidiisa u dirira ya.

Imbaryaaliyaddu marnaba kama daasho kamana xishooto inay hadba qarammada soo koraya curdan dhadhiso. Hadaba si ay taasi ugu suurtoowdo

hadba meel ay ka halgaaddo ayay u soo degtaa. Waxayna haabka ku haynaa Diyeego Gaarshiya. Imbaryaaliyaddu iya doo ku adeeganaysa Israa'iil kamay waantoobin hagar daamayntii, ee Badda Cas ayay goradda u soo laalaadisay. Tan iyo 73kii waxaa la sheegayay in Israa'iil ay degtay Jasiirad ku yaalla Badda Cas. Sababaha iyo dar kale oo badan ayaa keentay in dalalka Badda ku xeersani ka wada hadlaan dhawrida nabadgel-yada Badda Cas.

Madaxweynayaashu waxay isku raaceen in dawlada badda wadaaga wadajir uga tashadaan, Sidii Badda Cas looga dhigi lahaa goob naba-deed. Iyagoo la eegayo xiriirka ka dheexeya Faransiiska iyo dawlada Carabta iyo ballanqaadkii ahaa in Jabuuti xornimo la siiyo, waxay ka codsadeen afarta Madaxweyne dawlada faransiiska inay u oggolaato dhammaan dadweynaha ku dhaqan Xeebta Soomaaliyeed xuquuqdooda sharciga ah oo ah inay codkooda ku dhiibtaan si ku dhisan waddaniyad iyo dimuqraadiyad kana fog

qabyaalad. taasoo keenaysa dib u dhac iyo khatar gelin nabadka dhulkaas iyo inay xumaa-to arrinta gobolkaasi.

Madaxweynayaashu waxaa kale oo ay isku raaceen in khayraadka Badda ku jira looga faa'iideysto si dan u ah dalalka Badda ku xeersan. Madaxweynayaashu waxay isla oggolaadeen in la sameeyo guddi far-samo oo wada jira si ay u yeeshaan wada hadallada loo baahanyahay inay dhexmaraan dawlada ku bahoobaya Badda Cas iyo inay soo diyaariyaan kulan weyn oo ay ka soo wada qaybgalaan dawlada wadaagga Badda Cas. Soo noqodkiisii mar uu warfidiyeenno u warramayey Jaalle Siyaad, wuxuu sheegay in shirku ku saabsanaa sidii Badda Cas looga dhigi lahaa goob naba-deed oo ka caaggan tartanka hubka caalamiga ah.

Madaxweynuhu wuxuu intaa raaciyey in shirka lagu qaadaa dhigay dhibaatooyinka dalalka Carbeed haysta, siiba dhibaatoyinkii ka dhashay qiimihii Saliidda ee kor u kacay.

Kulan - Madaxeedkii Carabta iyo Afrika

Kulan — Madaxeedkii Carabta iyo Afrika ee ugu horreeyey ayaa bisha Maarso ku dhammaaday magaalada Qaahira. Waxaa ka soo qaybgalay 60 dal, oo ka kooban adduunyada saddexaad dalalka ugu hodansan saliidda iyo alaabta caydhiin. Shirku wuxuu goddoon-saday dawlada Carabta oo

Afrika ku kaalmeeya lacag dhan 1.5 Bilyan oo doolar. Shirkaa mid ka horreeyey oo heer Wasiir ku sinnaa, laguna qabtay magaalada Dakar; waxaa lagu guddoonsaday in la canbaareeyo: Imbaryaaliyadda, gumeysiga, gumeysiga cusub, iyo taakoorka diin iyo jinsi mid uu noqda; gaar ahaanna Afrika;

Falastiin iyo Gobollada Israa'iil ka haysato Carabta.

Guddoonku waxa kale oo uu ballan qaaday taageero dhan walba ah oo loo fidsho dhaqdhaqaaqyada Gobannimadoonka ee Afrika iyo dalalka Carbeed ee U.M.A. iyo Jaamicadda Carabtu aqoonsan yiisiin. xagga iskaashiga dhaqaalaha wa-

xa la isla gartay deyn mud-do dheer ah, maalgelin iyo xiriir dhaqaale oo isku dheellitiran.

Kulan — Madaxeedku maallintiisii ugu dambaysay wuxuu soo saaray warqad-murtiyeed saameysa siyaasad iyo dhaqaalaba xiriir carab iyo Afrika dhexmara oo ku qotoma shirka Qaahira.

Khudbaddii uu Shirkaa ka jeediyey Jaalle Siyaad, Madaxweynaha J.D.S. wuxuu ku hambalyeeyey Xoghaynta dadka sugan ee shirka loo aloosay. Jaalle Siyaad wuxuu ugu baaqay Madaxdii ka soo qaybgashay shirka, inay xishmeeyaan go'aannada lama huraana ay tahay in dhakhso loo hir-

geliyo. «Hiyi-samaanta; saaxiibnimada iyo xishmaynta aynu isu haynno, oo shirka bilaysay intuu socdayba; waxay caddaynaysaa tabantaabada Carabta iyo Afrika, oo dedejin doonta hirgintaa go'aannada aynu guddoonsannay;» ayuu raacshey, Jaalle Siyaad;

Jaalle Siyaad, markuu shirkii dhammaaday isagoo la hadlaya Warfidiyeenno, wuxuu sheegay in shirkaasi guul ku dhammaaday. «Waxan hubaa in kulan-madaxeedkii guul ku dhammaaday, xiriir qoto dheerna dhidibbada loo aasay, «ayuu Jaalle Siyaad ku daray.

Jaalle Siyaad isagoo hadalkiisii

sii wata wuxuu yldhi, «gumeysiga iyo Imbaryaaliyaddu waxay ku dadaali doonaan inay midnimadaa xiriir furaan». Wuxuu Jaalle Siyaad ugu baaqay Carab iyo Afrikaba inay ka feejignaadaan dibindaabyada Imbaryaaliyadda. Wuxuu ku boorriyey madaxda; inay wada tashi joogta ah ka yeeshaan fulinta go'aannadii shirka, Jaalle Siyaad wuxuu ku nuuxnuuxsaday kaalinta J.D.S. kaga jirto xiriirkaa.

Xoghayuhu wuxuu hadalkiisii ku gunaanadey, «Xiriir Juqraafiyeedka, dhaqaneedka, dhaqaaleedka iyo taariikheedka labada dhinac ka dhexeeya ayaa qasbaya in la tirtiro gumeysiga iyo wixii la halmaalaba».

MAXAA LOO DILEY KAMAAL JUMBALAAD

Bishii Maarso badhtamaheedii ayaa gacan ku dhiiglayaal ay ku toogteen KAMAAL JUMBALAAD dalka Lubnaan isagoo u socda tuulada la yiraahdo (Al-Mukhtaar), kana welwelaaya aayaha dambe ee dakiisa, dareensan guusha lagamaarmaanka ah ee waddaniga ee Lubnaan. Dhimashadaasu waxay tiiraanyo, murugo iyo ciil ku reebtay Xoogagga horusocodka ee dunida, rayrayn iyo farxadna waxay gelisey kuwa lidka ku ah gobannimada. dimuqraadiyadda iyo nabadda.

Ka tegidda Kamaal Jumbalaad ka tegay goobaha loollanka dabaqiga ah, ma' aha mid taabanaysa dunida carabta oo qudha, ee waa mid taaba-

naysa dhaqdhaqaaqa gobannimo-doonka waddaniga oo dhan, Taariikhda Jumbalaad waa mid cad, sharrifan, kuna dheehantahy halganka dadweynaha Lubnaan. Mudda aan ka yarayn afartan (40) sano ayuu dagaal ugu jirey xaqiijinta yididiiyooyinka iyo himiyooyinka shacabka Lubnaan ee gumaysigu u kala qaybiyey dawaa'if (diin-diin, qabiil-qabiil iwm). Wuxuu qayb weyn oo laxaad leh ka qaatay midaynta axsaabta garabka bidixda ee Lubnaan, isku xiridda halganka axsaabtaas iyo xoogagga horusocodka ah ee Ummadda Carbeed. gaar ahaan Ururka Xoraynta Falastiin. Kamaal Jumbalaad wuxuu aaminsanaa in iska caabbiga iyo la dagaallanka qawleysatada

Israaiil si aada ugu xirantahay isbeddeka dimuqraaddiga ah ee ka dhaca mandiqadda, gaar ahaan Lubnaan. Sidaasi daraadeed ayuu uga soo horjeedey nidaamka daa'ifiga ah (qabiiliga ah) ee lubnaan tirtiridda jiritaanka Falastiin iyo u adeegga imberiyaaliyadda caalamiga ah.

Dagaalkaas qadhaadh ee uu ku qaaday xoogagga dibusocodka, ka soonida uu ku qabo awoodda iyo kartida dadweynaha xoogsatada ah iyo xiriirka adag ee uu la lahaa dunida horusocodka ayaa khasbay inuu noqoo hoggaamiyihii iyo hormoodkii dhaqdhaqaaqa ka aloosan goobaha loollanka ee Lubnaan. Haddii aynu indha-indhaynno,

oo dib u baadhno noloshii Kamaal Jumbulaad, waxaynnu arkaynaa inuu ka dhashay qoys hodana oo dhulgoosato ah, hase yeeshee inuu doorbidey doortayna inuu iska dhigo heeryadii asalkiisa dabaqiga ah, oo meel uu ka'a soo jeesto danyarta iyo dadweynaha xoogsatada ah. Taasaana si fiican u soo bandhigtay, muujisayna duucda runnimada halgankiisa. halkaasi oo uu ku abuuray «Xisbiga hantiwadaagga ee horusocodka ah,» ee iskaashiga iyo wax wadaqabsiga la leh axsaabta kale ee kacaanka ah.

Shaki marnaba kuma jiro, in dilkii Jumbulaad ay daba taagan yihiin xoogagga dibusocodka, Sahyuuniyadda iyo gumaysiga caalamiga, ujeeddadu na tahay dabargoynta dhaqdhaqaaqa gobannimadoonka ee dadyowga carabta gaar ahaan Falastiin, talisyada horusocodka ee mandiqadda iyo waanwaan-

tii nabadeed ee ka dhalaneysey Lubnaan si loo soo celiyo dagaalkii sokeeye, loona fashiliyo shirka Jeneefa. taasi oo waxtar u leh danta Israaiil iyo imberyaaliyadda caalamiga. Qaabab fara badan bay isticmaalaan si ay ku gaadhaan ujeeddadoodaas, waxaana ka mid ah aaynta iyo dilka hoggaamiyaasha waddaniga ah.

Haddaba su'aashu waxay tahay dilka Jumbulaad ma joojin karaa socodka dhaqdhaqaaqa tawriga ah ee dadweynaha tawriga ah ee dadweynaha Lubnaan?

Waa dhab in Kamaal Jumbulaad la toogtey wakhti aad xoogu baahannyahay, wakhti la tebaayo dowladiisa, haseyeeshee taasi macnaheedu ma aha in xarakaddii la'aantiisa ayan soconayn. dhaqdhaqaaqiina awgiis u wiiqmaayo, uuna hoobanaayo. Taariikhda waxaa abuura dadweynaha, waxaa hore-u-

mariya halganka dabaqiga ah iyo soo saarka khayraadka maaddiga ah. Waayo-aragnimada ayaa hore u caddeysey in dagaalka dhabta ah, ee ka shidaa qaadanaaya waayaha mawduuciga ee jira aanu la damayn chimaashada hoggaamiye qudha. Dhaqdhaqaaqii soo-shaac-bixiyey halyeygii Kamaal Jumbulaad, wuu awoodi karaa inuu soo bandhigo geesiyaal kale oo caynaanaka u qabta xarakadda. Marka lagu nuuxnuuxsanaayo kaalinta aasaasiga ah ee dadweynaha, ujeeddadu ma'aha in la diidaayo dowlada hoggaamiyuhu ka qaadan karo dagaalka. Madaxda runta ah sida Jumbulaad, way dedejisaa socodka taariikhda. Waxaa hubaal ah in ujeeddooyinka iyo fikradihii uu u dagaalamaayey ay guulaysanaayaan. Kamaal Jumbulaad waa ilays aan demayn, ubax aan dhadhayn, fikrad aan dhi-manayn.

SHIRQOOLKA IMBERYALIYADDA IYO DILKII MARYEN NAGAWAABI

Bishii Maarso 18dii, waxaa la diley Madaxweynihii Jamhuuriyadda Dalka ee Koongo, Jaalle Maryan Nagawaabi. Dilkaas Maryan Nagawaabi wuxuu waxyeello u geysto dhaqdhaqaaqa gobannimadoonka ee Qaaradda Afrika, ee maanta heer sare maraaya. Lama hilmayn karo kaalinta weyn ee Jaalle Nagawaabi uu ka qaatay horukaca JDK. Madaxtinimada dalka Koongo wuxuu qabtay sannadkii 1968. ka dib markii garabka horusocodka ah ee Xisbiga shaqada ee Koongo ku guulaysteen kacaankoodii dimuqraadiga ahaa.

Muddadii uu Maryan Nagawaabi uu ahaa guddoomiyaha

Xisbiga shaqada ee Koongo iyo Madaxweynaha JDK waxay ahayd marxalad guulo iyo libo fara badan ay soo hooyeen

dadweynaha xoogsatada ah ee Koongo. Guulahaas waxaa daba taagnaa hoggaanka qummar ee Xisbiga shaqada ee uu gud-

doomiyaha ka ahaa Jaalle Maryan Nagawaabi.

Kaalinta Nagawaabi kuma ekayn dalkiisa oo qudha, ee waxay gaarsiisnayd Qaaradda Afrika oo idi gaar ahaan qaybteeda Koonfureed ee halganka gobannimadoonku ka awoosan yahay.

Dilka Maryan Nagawaabi waxaa dabataagnaa Imberiyaa- liyadda caalamiga ah iyo xoo- gagga midabtakoorka ee ku adeeganaaya dibusocodka gu- daha. Afgembiga nidaamka hor- usocodka ah ee JDS waa mid ay qorshaysay Imberiyaa- liyadda Caalamiga ah, sidaa waxaa shaaca ka qaaday guddiga mi- lateriga ee Xisbiga shaqada ee Koongo. Dhii,adaas foosha xun ee soo gaadhay shacbiga Koon-

go iyo dadka Afrika, waxaa ka qayb qaatay qorshaynteedii Madaxweynihii hore ee dalka Kongo A. Massamba Debata. Ka dib markii la qabtay, wu- xuu daboolka ka qaaday in shir- qoolka afgembiga nidaamka horusocodka ah ee JDS kala shaqayeen dad ku lida kacaar- ka Koongo. Waxay qabanqaabi- yeen shirar qarsoodi ah oo lagu afgambiyaayo dawladda, lagu baab'inaayo Xisbiga shaqada ee Koongo iyo ururrada istic- maariga ah ee jira, waxaa kale oo ay saameeyeen xukumaddii maamulka dalka la wareegi la- hayd.

Feejignaanta iyo haeganaanta dadweynaha Koongo ayaa ka hortegey shirqoolkaas, inkastoo la toogtey ha'yey iyo geesi qii-

mi weyn ugu fadhiyey Qaarad- da Afrika.

Xoghayaha Guud ee XHKS, isagoo ku hadlaya Magaca Xis- biga, dawladda iyo dadweyna- ha Soomaaliyeed ayuu muuji- yey shucuurta walaaltinnimo ee loo hayo dadweynaha JDK. iyo tiiraanyada laga tiiraanyooday dalkii Jaalle Maryan Nagawaabi. XHKS wuxuu JDK u diray wef- di uu madax ka yahay Gud- doomiyaha Hoggaanka Ganac- siga iyo Maaliyadda, oo ka qayb qaata aaskii Maryan Na- gawaabi.

Waxaa hubaal ah in shacbi- ga dalka Koongo dagaalkii hal- kii ka sii wadaayaan, xaqiiji- naayaanna siyaasadda iyo bar- naamijka xisbigooda.

**Intaad Jirro Iska Daawayn
Lahayd; Inaad Ka Hor-
Tagtaa Ka Roon**

ARAGTIDA CILMIGA

SHURUUDAHA LEENIINIGA AH EE NOLASHA XISBIGA

W. Q. Yuusuf Suleymaan

Tirsigii hore waxaa qaybtan «Aragtida Cilmiga» lagaga hadlay Mabaadi'da Leeniiniga ee hoggaaminaya Xisbiga Nooca cusub, cadaadkanna waxaa lagu falanqaynayaa shuruudaha saldhigga u ah nolosha xisbiga nooca cusub.

Aragtida kacaanka ah ee Maar-kiisiga — Leeniiniga waa saldhigga aragtiyeedka abuuritaanka Xisbiga nooca Cusub, hawlyaraynaya midnimada xubnihiisa, awoodna u siinaaya Xisbiga inuu habee-yo barnaamij cilmiya oo leh istraatejiyadiisa iyo xeeladihiisa. Socodka taariikhda iyo waayo-aragnimada waxay inoo soo sugen.

— Dhammaan hababka dhaqan dhaqaale ee isku kornoolaadka (ee hantigoosadku u dambeeyo) waxaa hubaal ah inay hakinayaan socodka taariikhda bulshada aadamiga, kuna dambayn doonaan hoobasho iyo halaag. Bulshadaasu waxay u gudbaysaa hab dhaqan dhaqaale oo cusub, tirtiraayana isku kornoolaadka iyo cadaadinta — kana-soo ah hantiwadaagga;

— Ujeeddada fog ee shaqaaluhu waxay tahay dhismaha bulsho hantiwadaaga;

— Sida qudha ee lagu xaqiijin karo u gudubka hantiwadaagga waa

iyadoo loo soo maro kacaan ay hormood u yihiin shaqaaluhu, hoggaaminayana xisbi nooc cusub, oo kaga duwan axsaabta kale oo idil dhismihiisa dabaqiga ah, abaabulkiisa iyo saldhig aragtiyeedkii-isa maarkiisiga ah,

Xoghayaha Guud XHKS, khudbaddiisii shirweynaha aasaasidda XHKS, isagoo caddaynaya mawduucinnimada socodka taariikhda, wuxuu yiri» Maanta oo la joogo rubucii ugu dambeeyey qarniga labaatanaad, waxaynu si cad u aragnaa, gacan sarraynta hantiwadaagga, hoobashada hantigoosadka. Waxaa abuurmay beesha dawladaha hantiwadaagga, oo ah xoogga ugu weyn muhiimsanna ee casrigan, waxaa kobcaaya, xoogaysanayana, goobaha loollankana si joogto ah ugu guuleysanaaya dabaqadda shaqaalaha ee dawladaha hantigoosadka; Waxaa burburay, aunidana ka sii tirtirmaya habkii gumeysiga islamarkaana waxaa soo shaac baxay kaalinta laxaakda leh ee qha-qdhaqaaqa gobannimadoonka».

Kaalinta ugu muhiimsan ee waxku-oolka leh ee tirtiriidda isku kornoolaadka iyo dhismaha nolosha cusub, waxaa qaata dadweynaha xoogsatada ah. Qiimaha Xisbiguna wuxuu ku jiraa sida uu hadba u guto doorka isku dheehidda daa-

weynaha iyo shaqaalaha, islamarkaana ku guubaabintooda iyo ku hayaamintooda dhismaha hantiwadaagga.

Curinta kacaanku waa arrin mawduuciya oo lagu taabbageliyey nolosha, hase yeeshee xoojinta, adkaynta iyo horumarinta kacaankaasu ma, aha mid sahlan, oo iskeed isaga imaanaysa, ee waxay u baahan tahay in la yeesho abaabul adag oo karti u leh falanqaynta iyo ku faa'iideysiga ifafaaloo-yinka kala duwan. Aasaasidda Xisbiga hantiwadaagga kacaanka Soomaaliyeed waa isbeddel san iyo horumarin ujeeddooyinkii kacaankii 21ka Oktoobar 1969.

Si loo fuliyo barnaamijka Xisbiga, loo gaadho ujeeddooyinka fog ee kacaanka, waxaa lagama maarmaan ah in dhammaan xubnaha Xisbiga ilaaliyaan, dhawraanna shuruudaha aasaasiga ah ee nolosha. Xisbiga nooca cusub wuxuu leeyahay shuruudo ay lama huraan tahay ku dhaqankoodu. Shuruudahaasu waxay ka dhasheen baahida jirta, horukaca mawduuciga ah ee bulshada, xilalka la isherdhigay iyo duruufta lagu nool yahay. Shuruudahaasu waxay la soo baxeen dhalashada xisbiga nooca cusub, waxaana saldhigooda tahay V.I.Lenin.

Shuruudaha nolosha Xisbiga — waa shuruuc adag oo hagaajinaaya nolosha gudaha ee Xisbiga. isla markaana soo saaraaya qaababka abaabulkeeda, habka shaqada iyo dhaqanka dadka hantiwadaagga ah. Shuruudahaas waxaa lagu xusaa xeerarka axsaabta nooca cusub, ee uu ka mid yahay XHKS. Haddii ay dhacdo inaan la raacin shuruudaha nolosha xisbiga waxaa hubaal ah in Xisbigaennu halis u noqonaayo kala jajab iyo jaa-hawareer, in danaystayaashu fursad u helaayaan ku soo dhex dhuumashada safafka Xisbiga, inay dha lanayso isku xiraan la'aanta shuruudaha iyo mabaadi'da abaabulkeeda Xisbiga. Xiriirka dhabta ah ee shuruuduhu la leeyihiin mabaadi'da abaabulka qudha ayaa suurto gelinaaya in la soo hooyo libo iyo guulo isdabajooga.

Ilaalinta dhammaan Xubnaha iyo Ururrada Xisbigu ay ilaaliyaan shuruudaha Xisbiga waxay waxtar u leedahay :

— Hufnaanta, kartida iyo firfircoonaanta xubnaha xisbiga;

— Kor u qaadidda heerka abaabulka iyo disibliinka (asluubta);

— midnimada afkaarta iyo hawl-gelinta xubnaha xisbiga.

Shuruudaha nolosha xisbigu waxay ku kala duwan yihiin xiriirka ay la xiriiraan:

1) Xubinnimada Xisbiga HKS, waajibaadka iyo xuquuqda.

2) Dhismaha-abaabuleedka xisbiga, gaar ahaan mabda'a dimuqraadiyadda guddoonka dhexe.

3) Xaqiijinta midnimada Xisbiga

4) Horumarinta dhaqanka iyo is-dhaliilka.

XUBINNIMADA XISBIGA NOOCA CUSUB

Arrinta saameysa xubinnimada Xisbigu waa qodob muhiima oo ka mid ah aragtida iyo hirgelinta dhismaha xisbiga. Kartida, awoodda iyo firfircoonaanta xisbiga iyo urradiisu, magaca iyo heerka ay taabanayaan dadweynaha, midnimada iyo isku tiirsanaanta xubnaha Xisbiga, waxaa ugu horeynta ba gooya tilmaamana tirada iyo tayada xubnaha xisbiga, bisaylkooda aydiyolojiga ah, astaamaha siyaasadeed, hawleed iyo anshaxa ee ay leeyihiin.

Runnimada siyaaasadda Xisbiga, awoodda uu u leeyahay fulinta kaalintiisa taariikhiga ah, ee hogaaminta dadweynaha xoogsatada ah, ee heegganka u ah dhismaha hantiwadaagga, waxay si aada ugu xidhantahay garashada iyo abaabulka xubnaha Xisbiga. sidaa daraadeed ayaa arrinta Xubinnimadu qiimo weyn ugu leedahay hor-ukaca axsaabta nooca cusub.

Xisbiga Hantiwadaagga Kaacaanka Soomaaliyeed wuxuu fiir-gaara siiyaa kor-u qaadidda tayada xubnaha soo galaaya xisbiga, xoojinta firfircoonaantooda iyo xilkasnimadooda. Taasaana khasabtay inuu dhowro shuruudaha xubinnimada xisbiga nooca cusub.

Xeerka XHKS waxaa ku qoran in xubin Xisbiga laga noqon karo, haddii la ilaaliyo shuruudaha:

—In la aqoonsado barnaamijka iyo xeerka xisbiga;

—In si firfircooni ah looga qayb qaato dhismaha hantiwadaagga;

—In laga shaqo galo unug ka mid ah unugyada Xisbiga;

—In la fuliyo go'aanada Xisbiga.

Shardiga ugu horreeya ee xubinnimada xisbiga oo ah aqoonsiga barnaamijka iyo xeerka xisbiga, wuxuu si cilmiya u muujinaayaa duluucda. astaamaha, jahada siyaasiga ah, waajibaadka dhow iyo himilada dambe ee xisbigaas. Wuxuu kala oo tilmaamayaa qaababka kala duwan ee loo xaqiijinaayo.

Oggolaanshaha wuxuu oggolaanaayo barnaamijka Xisbiga waxay cabbiraysaa raallinnimada, aaminsanaanta iyo kalsoonida xubintaasu ku qabto ujeeddoyinka iyo waajibaadka xisbiga, taasoo qofku si khiyaariya ku soo galo, ku khaasbaysa inuu xubnaha iyo ururrada Xisbiga kala qayb qaato hirgelintooda.

Shardiga labaad ee qiimaha siinaaya aqoonsiga barnaamijka wuxuu yahay, in barnaamijka ay ku xusan yihiin tiirarka abaabulkeeda, ayadyoolojyeedka iyo xee-ladeedka ee Xisbiga, ee ka shiidaa qaadnaaya aragtida Markisiga-Leeniiniga ah.

Xisbigu si dhab ahaana uma howlgeli karo, haddii ayan jirin fikrad kulmisa dhammaan xubnaha xisbiga.

«Abaabulka fikriga la'aantiisu-ayuu qoray Lenin; waa wax aan macno iyo qiimi lahayn...» (V.I. Lenin Kit. 14 bogga 126.)

Aqoonsiga barnaamijka xisbigu wuxuu caddaynayaa mowqifka dabaqiga ah ee qofkaasu taagan yahay, aaminsanka uu ku qabo XHKS iyo afkaarta uu ka haysto ifafaalooyinka kala duwan ee dunia. Taas awgeed ayaa oggolaanshaha barnaamijka Xisbigu aanu u ahayn wax shakliya, oo fudud ee u noqday, kii sida cad u tilmaa-

maayey mawqifka fikriga ah ee qof walba oo sii galaaya, ama ku jiraba, isla markaana xambaarsii-naya xilka fulinta ujeeddooyinka barnaamijka. Xisbiga nooca cusub, maadaama uu si aan mugdi lahayn u qeexaayo afkaartiisa, waxaa xubin ka noqonaaya, oo qudha dadka diyaarka u ah inay naftooda u hurraan dhaqan-gelinta ujeeddooyinkaas.

Ma'aha, oo qudha, inuu xisbigu ka koobnaado dad wada wadaaga afkaar iskumida, ee waxaa lama huraana oo kale inay si isku-mida u hirgeliyaan, afkaartaas. Waa in la iswaafajiya fikradda iyo fici-lka. aragtida iyo hirgelinta, aydyoo-loojiyadda iyo abaabulka. «... Ma jiro- ayuu yiri Engels, Xisbi siyaasi ah, oo kari kara inuu wax hirgeliyo abaabul la'aantiisa.»

Halkaas waxaa lagala soo dhex bixi karaa, oo caddaana, lagama maarmaannimada midnimada fikradda iyo dhaqdhaqaaqa (abaabulka). Abaabul ma suuroobi karo haddii ayan jirin shuruudo iyo sharciyo saxa, oo khasbaaya in la fuliyo. Sharciyadaasu waa kuwa isku xiraayaa, iskuna duwaaya haw laha kala duwan ee xubnaha Xisbiga. Sidaas daraadeed ayaa Xisbigu ku khasban yahay, ka sokow, habaynta barnaamijka, inuu dejiyo mabaadi'da iyo shuruudaha nololshiisa hoggaaminaaya; halkaasayna ka soo baxday baahida samaynta xeerka gudaha ee Xubnaha xisbiga.

Aqoonsiga la aqoonsanaayo xeerka xisbiga, waxay muujinaysaa in qofka xisbiga soo galaayaa uu iskii, si ikhtiyaariya, u doortaa inuu fuliyo waajibaadkaas iyo ujeeddooyinkaas uu yiqiinsaday runnimadooda, islamarkaana diyaar u yahay fulinta mabaadi'da

iyo shuruudaha ku xusan xeerka. waa maxay faa'iidada xeerku? Xeerku wuxuu xubnaha Xisbiga u sahlaa midaynta ujeeddooyinkooda, yididiilooyinkooda iyo himilooyinkooda; wuxuu kale oo xaqiijinayaa isu soo dhawaanta, jacaylka iyo wada shaqaynta xubnaha. Arrinta ugu weyn ee xeerka ku adag yahay waa ilaalinta disibiliinka iyo anshaxa Xisbiga. Haddii aanu disibiliin adagi jirin, xisbigu awood uma helayo inuu si qumman uga soo baxo kaalintiisa ah hoggaamin-ta, abaabulidda, iyo barbaarinta dadweynaha xoogsatada ah; taas awgeed ayaa loo baahan yahay in aqoonsiga barnaamijka lagu ka-bo, la doono oggolaanshaha xeerka. Barnaamijka iyo xeerka xisbigu waa saldhig aragtiyeedka iyo abaabulæedka midnimada xisbiga, midnimada hawlgaalka, isku duub-naanta iyo wada shaqaynta hormoodyada xisbiga.

Xidhiidhka xubnuhu ka leeyihiin barnaamijka iyo xeerka xisbiga ayaa ah miisaanka lagu qiyaasayo xisbinnimadooda.

V.I. Lenin wuxuu yiri, xadka kala saara xubnaha xisbiga iyo kuwa aan ahayn waa barnaamijka go'aannadiisa xeeladeed iyo xeerkiisa. Qofkii aan fulin barnaamijka iyo xeerka wuu ka gudbayaa xadkaas, wuxuuna luminayaa sifadii Xisbinnimada.

Shardiga labaad ee xubinnimada xisbiga — waa in ruuxu ka tirsanaado unug ka mid ah unugyada Xisbiga, si toosana uga qayb qaato hawlaha unuggaas. Shardigaasina qiimo weyn ayuu u leeyahay gelitaanka Xisbiga. Qiimihii-su wuxuu kale oo ku jiraa faa'iidada uu u leeyahay xisbiga guud ahaan, xubin walbana gaar ahaan. Faa'iidada uu u leeyahay Xisbiga

waa maxay? Ugu horreynta xisbigu wuxuu awood iyo karti u leeyahay inuu abaabulo, hoggaamiyaana shaqada qof walba oo hantiwadaag ah; midaynta kartida dhammaan xubnaha xisbiga, si ay ku fuliyaan xilka horyaalla ee lagama maarmaanka ah; ka faa'iideysiga iyo isticmaalka aqoonta, waayo-aragnimmada, firfircoonida xubnaha, si dheellitiran kala qaybinta xoogga xisbiga; ugu dambeystii xisbigu wuxuu awood u yeelanayaa hubsashada dadka hantiwadaagga ahi inay fuliyaan waajibaadka xubinta xisbiga. Shaqada dhabta ah ee laga hayo unugyada iyo ururrada xisbiga, oo qudha, ayaa miisaan u noqon karta heerka qiimeynta dadka hantiwadaagga ah, garaadkiisa, kartidii-sa iyo naf-u-huridnimadiisa. Xisbigu iskama dhaafi karo, indhatiri karana kantaroolka xubnaha, ee waa ka mas'uul qof walba oo ka tirsan.

Axsaab fara badan ayaa dha-yalsatay arrintaas, oo fiiri gaara aan siin, taas oo dhalisay kala go'a xisbiga iyo xubnihiisa, una beddeshay xisbigii naadi lagu qabanqaabiyo dooda aan waxtar bulshada u lehayn.

Maalin walba maalinta ka dam-baysa ayaa waxaa sii kobcaya qiimaha shardiga «Ka qayb qaada-dashada shaqada unugga», arrintaas oo ah dugsi oo xisbinnimo dhaba waxtarna u leh:

- Koritaanka afkaartiisa;
- Barbaarrinta astaamaha iyo sifooyinkiisa halganka iyo dagaalka dabaqiga ah;
- Barashada iyo hanashada shaqo-xisbiyeedka.

Ruuxa hantiwadaagga runta ahi wuxuu ka abuurmaa, bislaadaa-

na, unugga xisbiga. Unugga ayaa fursad u siiya ka qayb qaadashada hawlaha xisbiga; dhaqangelinta xuquuqdiisa, sida xaq doorashada, ka doodka arrimaha aragtida iyo hirgelinta, dhalliilka iyo is-dhalliilka iwm; fulinta waajibaadka laga xilsaaray. Waxaa kale oo loo baahan yahay sheegidda in unugyada laftigoodu ay khasab ku tahay inay dhaliyaan xaaladihii iyo duruuftii xubnaha xisbigu ku shaqyan lahaayeen.

Shardiga saddexaad ee xubinnimadu — waa in qofku si firfircoon uga qayb qaato dhismaha hantiwadaagga. Shardigu wuxuu tilmaamayaa in xisbigu u baahan yahay oo qudha aadka heeganka iyo diyaarka u ah dhismaha bulshada cusub, dadka xoogsetada ee awooddooda u huraaya tir-tiridda isku kornoolaadka iyo abuuritaanka saldhig maaddi ah. Xubn walba oo xisbi waa inay tusaa le u noqotaa hirgelinta mabaadi'da hantiwadaagga Cilmiga, daafacaadda iyo ilaalinta guulaha kaanka.

Misaal wanaagsan arrintaas waxaa u ah XHKS. Xubnaha kooba XHKS, ka sokow, shuruudaha kale, waxaa aad loogu tixgeliyey dadkii, toddobada sano ee Kaacaanka u soo ha'gamayey, naf-tooda soo huray. adadayg iyo birlabnimo muujiyey, goobaha

loollanka iyo dhismahana badhtanka ugu jiray.

Shardiga Afraad ee lagama maarmaanka u ah gelitaanka xisbiga waa fulinta go'aannada xisbiga.

Qodobkan macnihiisu ma aha kala dambeynta (Subordination), oo qudha, ee waa lama huraanka fulinta go'aannada xisbiga.

U hoggaansanaanta iyo fulinta go'nnada xisbigu — waa shardi halbawle u ah Xubinnimada xisbiga. Shardigaasu wuxuu ka shidaal qaadanaayaa mabda'a dimuqraadiyadda guddoonka dhe-xe, iswaafajinaaya dimuqraadiyadda xisbiga gudihiisa iyo disibilliinka aqag ee xisbiga, u hoggaansanaanta tirada yari tirada badan, fulinta gobannimada hay'adaha sare.

Waayo-aragnimada axsaabtu way inoo caddaysay in dhibaatooyin badani ka dhasheen hirgelin la'aanta shardigaas, taas oo ay ugu wacan tahay, badi, faham darri. Hase yeeshee waxaa xaqiiqoobay in fulinta go'aannada xisbiga la'aanteed aanu xisbigu gudan karayn waajibaadkiisa, taabogelinayn barnaamijkiisa.

Xoghayaha Guud ee XHKS, had iyo jeer wuxuu xubnaha xisbiga ku guubaabiyaa inay diyaar

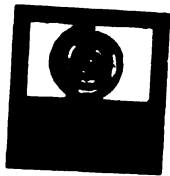
u ahaadaan u hislaadaanna fulinta go'aannada xisbiga, heer kasta ha joogeene.

Shardiga shanaad ee xubinnimada xisbiga — waa in iska bixinta dhigaalka joogtada ah ee xisbiga. xisbiga noosa cusubi waa abaabul iyo urur garasho iyo bisayl ku dhashay, waa xisbi si keli ah oo ikhtiyaariya qof waliba ku soo galay. Si uu xisbigaasu u guto waajibaadkiisa waxaa khasab ah inuu helo lacag. Lacagtaasu ugu horrayntaba, waxay ka abuurantaa dhigaalka maaddiga ah, joogtadana ah ee xubnaha iyo dhakhliga ka soo gala qoraallada Xisbiga (Kutubta, Wargeysyada iwm). Dhigaalka xubnaha xisbigu bixiyaan ayaa ah isha aasaasiga ah ee dhaqaalaha xisbiga. Dakhligiisa ayaa xisbigu ku fuliyaa shaqada, barobogaandada, waxbarashada, soo saaridda qoraallada, mushahaarka hawl wadeernada iwm. Si shaqaaluhu u dareemo, isugu xirmo meel kalena ayaan wax ugu sugin, waxaa lagama maarmaan noqotay inay iska bixiyaan dhigaal joogto ah.

Shuraadahaas kor ku xusan ayaa ugu waaweyn shuruudaha iyo qodobbada tirarka u ah fulinta mabaadi'da hantiwadaagga.

Tirsiga soo socda ayaan qaybo kale oo arrintaas la xiriira ku sii faahfaahin doonnaa.

EREY BIXIN IYO ABWAAN

WADANINIMO (PATRIOTISM)

Wadaninimo (patriotism) — waa jacaylka qofku u qabo ee u hayo dalkiisi. «Waa jacayl dal oo aad u gun dheer ayna beertay ama abuurtay jiritaanka dal hooyo oo u gaar ahaa dad boqolaal iyo kumaankun sano» (Lenin. B.2S B. 187).

Waddananimadu ma aha sida ay ku tilmaamaan culimada burjuwaasiyiinta ee cilmiga bulshadu, kaas oo ay yiraahdaan wadaninimadu waa natiijo aan la fasiri karin oo ka dhalatay «Shucuur waddaninimo» ee waxay la xiriirtaa duruuf dhaqan-dhaqaale sugan. Waa ifafaale taariikheed oo leh casri kastaa duluc gaar ah.

Waddananimadu casrigii uu soo dhalanayey hantigoo-sadku, wuxuu lahaa ahmiyad gaar ah, taas oo la xiriirtey abuuritaankii ummadaha adduunka.

Maanta dalalka dhawaan xoroobey ee Afrika iyo Aasiya, waddananimadoodu waxay leedahay duluc iyo ahmiyad la xiriirta duruuflooda. Dadyowgaasi waxay u halgammayaan gobannimadooda, barbaarinta dhaqaalahooda,

tirtiridda raadadkii xumaa ee gumeysiga iyo dib-u-midaynta qarankoodii gumeysigu kala qaybiyey ee kala ir-dheeyey. Bulshad hantigoo-sadku marka ay barbaarto oo iska soo horjeedkeeda iyo iskadeedkeeda dabaqinimo ballaartaan ayaa waxaa si fiican u qayaxanta oo u muuqata beenta iyo nifaaqa waddananimada burjuwaasiyadda, waayo burjuwaasiyiintu waxay ka hormariyaan danta guud ee shaqaalaha dalalka adduunka oo dhan faa'iido raadiska iyo daryeelka isbahaysiga hantigoo-sadka adduunka «Linn B. 27 B. 366).

Dalalka adduunka ee dhawaan ka xoroobey gumeysigu, si ay uga badbaadaan iska soo horjeedka iyo iskadeedka dabaqadaha bulshooyinkooda, si ay ugu beeraan ruux wadaninimo dadyowgoda si ay dalalkoodu hore ugu maraan, waxa lagamaarmaan ah in ay ka hirgeliyaan dalalkooda siyaasadda u horseedayna hantiwadaagga, hantiwadaagga cilmiga ahina u noqoto idiloojiyada hoggaaminaysa da-

lalkaas.

Dabaqadda keliya ee cab-biri karta danta guud ee waddanka waa dabaqadda leh sansaan barbaarin bulsho horusocodnimo ku dhi-

aan. Bulshooyinka hantigoo-sadka, xoogsatadu, weliba gaar ahaan broletariyaadku waa dabaqadaha sifahaas ku si foobi kara sidaas daraad-deedna waa waddaniyiinta runta ah.

Shaqaalihii u halgamaya dib u habayn kacaannimo ee bulshada iyo dhismaha hantiwadaaggu waxay cabbirayaan danaha qarannimo ee dalalkooda iyo dadkooda oo dhan. Bulshada hantiwadaaggu waa bulshada keliya ee gayeysiisa in xoogsatadu markii ugu horreysey ee taariikhda adduunka yeelato dal hooyo oo run ah.

Taasi waxay suurto gelinaysaa inay dhalato wadaninimo cusub oo hantiwadaag ahi, waddananimadaas cusub oo u noqonaysa bulshada cusub xoog weyn oo hore u wada. Waddananimada hantiwadaaggu waxay ku dhafan tahay broletariyaanimada caalamiga ah.

QARANNIMO (NATIONALISM)

Qarannimo (Nationalism) — waqtiga lagu jiro dhaqdhaqaaqa xornimada wadaninimo, marksisamku waddananimada wuxuu u arkaa taariikh ahaan

arrin sax ah si loo taageero waddananimada ummadaha dhaliga ku hoos jira, arrintaas oo leh duluc guud oo diimuqraadi ah sida (la dirirka imberyaali-

yadda, u halganka xornimo siyaasadeed iyo mid dhaqaale).

Waqtigaas oo kale waddananimadu waa jaceyl iyo naf u hurnimo qofku u hurayo um-

maddiisa. waddaninimo waxay barbaartay oo dhalatay markii qaruumuhu abuurmayeen, taas oo ay garab socotey abuuritaankii afafku ummadaha ee gaar ahaaneed iyo shucuurta qaranimoo.

Burjuwaasiyiinta iyo Idiolojiiyiinta toostoosiyeaasha (Revisionists) iyo guryo noqodku (Revisionists) waxay qaranimada ugu adeegtaan hab ay ku kala irdheeyaan dabaqadaha xoogsatada, kala geynta dhaqdhaqaaqa dabiqinimo ee caalamiga ah iyo si ay u xalaashadaan gumeysiga iyo dagaallada quruumaha.

Qarannimadu waa u xalaal si kastaba xoogsatada danteedu ku dhafantahay broletooriyaadnimada caalaminnimo Arrinta qaranka waa in loo eegaa si taariikhi ah. waayo duluceeda iyo qiimaheedu waa isku mid casri kasta. Waqtigii ay abuur-

mayeen quruumuhu, arrinta qaranku waxay ku sinnayd burburinta dhul-goosiga iyo ka xoraynta qaranka kadeedka shi-sheeyaha. *Casriga Imbaryaalis-mka, arrinta qadanku waxay noqotay dhibaato dhextaal dawlado, waxayna la dhalatay dhibaatooyinka saameeya xoraynta dadyowga, waxayna u dallacday arrin qaran oo gumeysi.* Sida aragtida leeninisamka ee arrinta qaranku tilmaamayso, daikii dulleysan jirey ama gumeysan jirey qaruumo kale, haddii kacaan hantiwadaagga oo run ahi ka dhasho, arrinta qaranka iyo gumeysiga waa in uu ku, dhamaystiro, oo ku xalliyo mabda'a u ogolaanshaha ummadaha in ay ka talyaan aayahooda dambe, isla markaasna xaqiigda xoogsatada iyo xoogagga kale ee horu-socodka ah waa in la daryeelo, haddii kale ku doodidda dalkaasi ku doodayo hantiwadaag ma aha wax dhaafsan been, nifaaq baaqyo

iyo halxidhaa madhan.

Habka hantiwadaagga oo keleya ayaa xallin kara arrinta qaranka, suga sinaanta ummadaha isla markaasna xididdo siiba iskadeedka iyo isku kornoolaadka bulshanimo.

Qaran — Ummada — (Nation) — Waa dad taariikh ahaan si bulshonimo ah u dhis-may oo u abuurmay. Qaran waa hor iyo horraan lagu gartaa in uu qarankaasi leeyahay xaalado maaddi ah oo nololeed oo ka dhexeeya sida:-

— Dhul iyo nolol dhaqaale;
— Af ka dhexeeya!

— dabecad qaranimoo iyo siko-loojiyad guud oo qaranku wadaago;

Qodobadaas oo lagu yaqaan kana muuqda hiddaha iyo dhaqanka ummadda.

WADDANINIMO IYO CAALAMINIMO

Idoloojiyada ah iskaashiga caalaminnimo ee broleetaariyaadka iyo xoogsatada dalalka adduunka oo dhani waa gundhigga mabaadii'da Idiolojiga ah ee ay dabaqadda shaqaalaha iyo xisbigoodu ku socdaan. Fikradda broleetaariyaadka caalaminnimo, markii ugu horreysay Jaalle Maarkis (Marx) iyo Jaalle Engeli ayaa ku caddeeyey oo ku qayaxay MAANISFES STADII XISBIGA SHUUCIGA, taasoo caddeysay ujeedooyinka halganka shaqaalaha adduunka oo dhan ee sameeya ka xoroowga hantigoodka.

Nuxda broleetaariyaadnimada caalaminnimo waxay ku qayaxan tahay baaqa oranaya «shaqaalaha adduunkow, Midooba!!».

Qaran kasta halganka shaqaalihisu ma aha mid ka baxsan ama ka taggan halganka broleetaariyaadka quruumaha kale, waayo cadowgeedu ma aha burjuwaasiyadda dalkeeda oo keliya ee waa burjuwaasiyadda dalalka adduunka kale oo dhan.

Broleetaariyaadnimada caalaminnimo ee ah jacaylka broleetaariyaadku jecelyihiin dalkooda, doonista ay doonayaan in ay arkaan dalkooda

oo ka xorooba isku dulnoolaansho dabaqinimo iyo qaab kasta oo dullinimo iyo iska-deed, in ay arkaan raadadkii gumeysiga oo si buuxda uga tirtirmay dalkooda waxay u dhigantaa, la xidhiidha oo la mid tahay halganka xoogsatada dalalka kale ugu jiraan nabadgelyada, dlimoqraadiyadda iyo hantiwadaagga. In la duudsiyo, ama la quudhsado ummad xataa kuwa yar yarba ha ahaadeene, way ka baxsan tahay broleetaariyaadnimada caalaminnimo, waayo ummad kastaa waxay dhi-naceena wax kaga biirisaa dhaqanka adduunka.

ka eeg bogga 40aad

HIDDAHA IYO DHAQANKA

Maansada iyo Gobannimadoonka Soomaaliyeed

W. C. J. VAN DER BEEK

Tirsigii hore ee Wargeyskan «HALGAN» waxaynu kaga hadalay gundhigga bulshannimo ee maansada gobannimadoonka Soomaaliyeed ka dhalatay, waxaynu tilmaanney isbeddelka taariikheed ee ku yimid dhismaha bulshada iyo sababaheeda — kuwa gudaha iyo dibeddaba — ; soo afbaxa maansada gobannimadoonka waxaynu ku xirney abuuranka garaadka qarannimo ee Soomaaliyeed.

Hadda waxaannu isku deyeynaa in aannu maansada gobannimadoonka indha-indhaynno. Waxaa la wada qirsan yahay in fanku guud ahaantiisa yahay tibaax ka imanaysa qofka fannaanka ah. Gabayaaga Soomaaliyeed ee waagii halganka gobannimadoonka joogay waxaa laabkiciyey dhawaaqa iyo sawaxanka dadka Soomaaliyeed ee u oogsaday xoreynta dal-kooda. Qof kasta oo Soomaaliyeed hiyiga ayuu la kacay isaga oo ifkii gobannimadu u muuqdo. Waxay ahayd marxalad cusub oo dhalaneysa iyo hir hor leh oo hillaacay. Mar qudh ah ayaa dadka Soomaaliyeed hinqaday oo meel kasta la isaga habar waday; waxayse ahayd habar wacasho tii Soomaali hore looga bartay ka duwan, waayo halqabsigeedu ma ahayn yaa reer hebel ahay! ee wuxuu ahaa yaa Soomaali ahay! laba kastaaba waxay ku wada hadleen oo isweydiyeen maxaa dawlado qalaad

iyo xoog shisheeye noo kala qoqobay? Maxaa sidii aannu xoolo dhaxal ah nahay na loo kala qaybsaday? Miyeynaan dawladda calan leh Ummad Ummadaha Ad-duunka la siman noqon karin?

Qof kasta oo Soomaaliyeed waayuhu waxay ku khasbayeen in uu su'aalahaas ka jawaabo ereygii-sana ka yiraahdo. Siyaalo badan baa erey loo oran karaa; ereyguna marar badan wuxuu noqon karaa hub lagu dagaalo. Hubkaasina wuxuu ugu xoog badan yahay marka uu tix yahay suugaanta sheekada masraxa iyo wax la mid ah yahay.

Gabayaaga Soomaaliyeed waxay ahayd in uu waayaha sidaas ahaa

ee dadka Soomaaliyeed soo food saaray, ereygiisa ka yiraahdo; halkaasna waxaa ka dhashay maanso nooc cusub ah; waana ta aan ku magacaabayno Maansada Gobannimadoonka.

Halganka dadweynaha, kicinta iyo abaabulka ballaaran ee axsaabtu hoggaamineysey waxaa la xiriirey qaab cusub oo maanso ah waana ka ku caanbaxay magaca «Heesta». Heestu sideeda uma cusbeyn mana ahayn wax aan hore loo aqoon, waxayse waqtigaas ka hor ku koobnayd fanka dadweynaha (folklore), had iyo jeerna waxay ku xirneyd maanso — hawleedka, sida heesaha Xoolaha lagu waraabiyo laguna carraabiyo, sal-

salka awrta lagu raro iwm. Waxaa kale oo ay la xiriirtay maansocyiinka ciyaaraha hiddaha Soomaaliyeed sida Dhaantada, Batarka, Walasaqada iwm.

Ereyga «Heestu» miisaan ahaan wuxuu u baxay maansooyinka wixii aan ahayn gabayga, geeraarka iyo buraanburka (guurowgu miisaan ahaan gabayga ayuu la mid yahay). Sidaas darteed ereyga «Heestu» wuxuu u badan yahay in uu tilmaamo luuq.

Miisaannada magaca heesta wadaagga run ahaan, aad bay u tiro badan yihiin, waxaan tusaale keli ah u soo qaadan karnaa jiifto iyo dhaanto oo heeso cayaareed ah, heesta geela ta maqasha (muqalay war-laay), heesta dumarku kebedda ku sameeyaan, heesta dumarku cawaska ku tidcaan oo ayana heeso hawleed ah. Si kasta oo maansooyinka magaca heestu kulminayey u badnaayeen waxaa run ah inay laba jaad oo keli ah ahaayeen — kuwaas oo ah heeso hawleed iyo heesaha cayaaraha.

Maansada gobannimadoonku tallaabooyinka horumarka ah ee keentay waxaa ka mid ah in ay beddeshey xaaladda sidaas ahayd. Heestii Soomaaliyeed waxay ka baxday xuduuddii ku sinneyd hawsha iyo cayaaraha hiddaha; waxayna u talawday in ay ka hadasho, arrimaha nolosha dadka fikirka iyo siyaasadda dalka iyada oo aan hawl la qabanayo iyo cayaaro midna ku xirneyn. Sida runtuna tahay Heestu waxay ahayd hab maansooyinka ugu fiican ee dadka lagu kicin karo laguna dagaal gelin karo taasna waxaa sabab u ahaa astaamaha heesta u gaarka ah.

Waa mare heestu waxay leedahay dheg qabatin fudud oo ka dhalana.

ya miisaankeeda gaaban iyo fudaydka muusikadeeda, waa marka labaade heestu, hidde ahaan, waxaa loogu luuqeyn jirey qaab kooxeed ama hal cod iyo jiib kooxeed.

Sababahaas oo dhan baa hawl yareeyey in dadku, marka shirarka la isugu yimaaddo, lagana hadlayo arrimaha waddanka iyo gobannimada, si guutannima ah ugu heesaan heesaha, waayo xaqiiqo aan looga gudbi karin bay ahayd in tix gabay ah, geeraar ah ama buraanbur ah hal qof laga dhegeysto, wixii lagu darsadaana sacab keliya ahaado, heestuse sidaas way ka duwan tahay, waxaana suurogal ah in dad aad u tiro badani ku luuqeeyo. Heesihii waagaas caanbaxay dhammaantood codka dadweynaha ayaa magac u yeelay. Waxaana taas inoo caddeynaya tusaalaha heeskii ahaa:

Soomaaliyey toosoo
Toosoo isku tiirsada oo
Hadba kiinna taag daraney
Taageera waligiin.

Heestaasi ma ahayn hadaaqa dadweynaha oo keli ah ee waxay noqotay astaanta halganka gobannimadoonka.

Heesaha gobannimadoonku waxay lahaayeen ereyo sahlan oo qof kastaaba garan karo iyo afkaar iyo murti garaadka dadka ku dhow kuna dhici og. Taasi waxay si cad inoogu muuqaneysaa marka aynu fiirinno labadan bayd oo kale :

Tulud geela ahoo dhacanbaad
Toogasho u bareertaane
Ma dalkeenan oo dhacanbaan
Ninna dhagax ku tuureyn.

Arrintaasi, heesta Soomaaliyeed ee gobannimadoonka ahayd waxay

gayeysiisey in ay noqoto qalabka ugu fiican ee dadka gaarsiya baaqa gobannimada, si dhakhso ahna ugu dhex fidiya; waayo fudaydka dadku u qabsanayey oo kale gabayga kama suura galayn.

Kaalinta heestu kuma ekaan kuwa codka dadweynaha ee koox ahaan loogu heeso, ee tallaabo cusub oo kale ayey hore u qaadday, markii rag maansayahan ahi abuurteen tix dhaadheer oo miisaanka heesta ah (jiifto iyo dhaanto) isla markaasna wata murtidii qotoda fageyd iyo fiiooyinkii ballaarnaa ee awel miisaanka gabayga iyo geeraarka lagu cabbiri jirey magaca qofka triyey. Tallaabadaas ragii qaaday, iyaga oo dhowr ahaa, waxaan tusaale keli ah u soo qaadaneynaa Alla ha u naxariiseygi Caanka ahaa ee Maxamed Ismaaciil (Belaayo Cas.)

Maxamed Ismaaciil tirinta maan sada wuxuu bilaabay waagii halganka gobannimadoonku bilowday, waxaanu qaaday tallaabo hor leh oo ah in uu heesta ambaqaad siiyo tubtii gabayga lagu yiqiin.

Wuxuu abuuray maansooyin heeso ah oo xambaarsan arrimaha la xiriira gobannimada iyo gunnimada, isaga oo isku dayey in uu dhinacyada kala geddisan ee nolosha bulshada gumeysiga ku hoos nool ra'yigiisa ka geysto. Sida runtuna tahay maansooyinka Maxamed Ismaaciil aad bay u duluc ballaaran yihiin, inta meelood ama gulucod ay maansadiisu taabatay tiro ma leh; in kasta oo marka aad guudka sare ka fiiriso aad mooddo maansadiisa sarkaxaadis haddana aad bay u qoto dheer yihiin. Tusaale ahaan waxaa inagu filan baydadkan oo ka mid ahaa heestii magaceedu ahaa «Gartaa naqa». Wuxuu yiri :

Ninkii iilka gala isagoo goba
Luxudkuu ku gam'aa ma soo
gujiyee
Adinkoo guna weydinkaa go'a-
yee
Soomaalay giddigiin gartaa naqa
oo
Maxaydin ku garawsan geerida

Marka aynu dhuganno baydad-
kaa waxaa inoo muuqanaya fu-
daydka ereyada iyo qoto dheerida
murtida ku laaban. Isla tixdaas
wuxuu ku yiri:

Haddaynu gacan siinno labataan
gu
Boqolka aan ku gaarno gumeys-
iga
Ingiriis dadnimada xaqeed ma
gartoo
Kollaba godob li'i ma guuraayee
Xaraar bay gobannimo guud-
kowga baxdee
Gucliyo orod guluf ma saarraa.

Sida runta ah marar badan wa-
xaad mooddaa in Maxamed Ismaa-
ciil yahay nin aan rajo qabin, taasi
waxay ka muuqataa murugta iyo
catawga badan ee maansooyinkiisa
ku dheehan, mase aha xaqiiqadu
sidaas, ee catawga badan had iyo
jeer waa ka canaan iyo guubaabo.
Tusaale ahaan heestiisa la magac
baxday: «Ciil baa i hayee ma qabo
cudur» waxaa ka mid ahaa bay-
dadkan:

Cuqaal iyo oday carruurteennii
Dhammaan caqligoodu waa co-
boloo

Cid baan garan waayey aan u
cawdee
Ciil baa i hayee ma qabo cudur.

Baydadka hore, marka aynu akh-
rino waxaa si hawlyar inoogu dha-
lanaya in Maxamed Ismaaciil quus
ka yahay dadkiisa, waxaase fikrad.

daas ku soo afgoynayo ah «Ciil
baa i hayee ma qabo cudur».

Maxamed Ismaaciil wuxuu ka
mid ahaa hal-abuurayaashii waa-
weynaa ee qaybta aada ka qaatay
korriinka iyo horumarka maansada
Soomaaliyeed ee soo shaac baxday
waagii halganka gobannimadoon-
ka. Isaga iyo rag kale ayaa heestii
Soomaaliyeed ka xoreeyey ujeed-
dadii ciriiriga ahayd ee hees haw-
leedka iyo cayaaraha. Inkasta oo
muhiimaddaa uu mar hore isku da-
yey Sayid Maxamed Cabdulle Xa-
san uuna leeyahay tixo dhaadheer
oo jiifto, dhaanto iyo kuwo kaleba
leh, haddana waxaa kala duwan
isku day qof kali ah iyo arrin loo
wada dhammaaday dadweynuhuna
aqbalay, sidaasna ku saldhigtay.
waana taas ta Maxamed Ismaaciil
iyo rag la mid ahi, xaqiijiyeen waa-
gii halganka gobannimadoonka.

Sidii annu hore u sheegnay, in
kasta oo hees wadareedku kaalinta
kowaad kicinta dadweynaha ku
lahayd; haddana gabayga, geeraar-
ka iyo buraanburka qayb aan tan
heesta ka yareyn bay ka qaateen
halganka gobannimadoonka. Sida
taariikhda suugaanta Soomaaliyeed
hore ugu soo dureertey, gabayga,
geeraarka iyo buraanburku waxay
heesta kaga duwanaayeen ballaar-
ka afkaartooda dheer iyo murtida
iyo aragtida dhinacyada badan.

Dabeecadda sidaas ah iyo astaa-
mahaas gabaygu waa iskaga mid-
kii gobannimadoonka iyo kii ka
horreeyeyba, inkastoo ay maw-
duuca ku kala tageen.

Halganka gobannimadoonku
wuxuu gabayga siiyey (Gabayga
marka aan leenahay isla marka
waxaan maanka ku haynaa gee-
raarka iyo buraanburka; waxaan
gabayga ugu gaabsanaynaa fu-

daydin darteed) aragti cusub oo
waddani ah; haddii aan hore u
niri in maansadii hore magaca
Soomaaligu ku yaraa, hadda Soo-
maalija wuxuu noqday halhayska
kowaad waxaa isweyddiin leh
aragtida iyo ujeeddada isbedde-
shay maxay ka beddeshay dhismi-
hii hore ee gabayga

Hore ayay gobayaaga Soomaa-
liyeed ugu caado ahayd in uu no-
losha xoog isha u geliyo tijaaba-
diisa iyo ta dadkana kala murti
baxo. Caadadaas lafteedu waxay
noqotay hidde qiima badan oo
maansada gobannimadoonku ka
faa'iidaystay, waxayse maansada
cusub ee gobannimadoonku tii
hore kaga leexatay halka ay mur-
tideedu u socotay xoojinta qabii-
lada iyo guud ahaan habkii nola-
leed ee waagaas jirey, maansada
gobannimadoonku taas way ka
kormartay dagaalkeedana waxay
ku jeedisay qabyaaladda waxayna
u baaqday midnimo iyo gobanni-
mo.

Nin gabyaagii hore ee Soomaa-
liyeed ka mid ahaa tix uu tiriyey
waxaa ku jirey bayd oranaaya:

Lix halkaad ku joogtaan da-
gaal laabta ka ogaada.

Marka uu hadalkaa lahaa qabii-
ladiisa ayuu guubaabinayey. Wa-
xaa suuragal ah in gabayaa raggii
gobannimada u halgamayey ka mid
ahi bayd kaas u dhigma ku gabyo,
labaduse markaas waxay ku kala
baxayaan waa aragtida oraahdo-
da ka dambaysa.

Dhinac kale haddii aynu ka
fiirino waxaa dhaxalka qiimaha
maansada Soomaaliyeed ka mid ah
in ninka gabayaaga ahi aragti-

diisa huwiyo afkaar iyo sawiro badan oo dhinacyo badan ka ifinaya nolosha iyo tijaabada gabyaagu kala kulmay isla markaasna ku wada biyo-shubaya fikrada iyo murtida uu markaas u socdo; waxaa intaas raaca sida ishayta isuna dhiganta ee gabayaagu ereyada u dejiyo taasoo debedda u soo saarta quruxda gabaynnimo.

Dhaxalkaasi wuxuu ahaa mid maansada gobannimo-doonka kas-baday kuna camalfalay. Tusaale waxaan arrintaas uga soo qaadan karraa gabayaagii caanka ahaa, halyeygii gobannimadoonka Soomaaliyeed. Alla — u — naxariiseygii Jaalle Cali Xuseen. Tixii uu tiriyeey 1951kii oo kaga hadlayey gobannimada waxaa ka mid ah:

Dabka baxaya danabkaa qar-xiyo
ololka duulaaya
Digta yeedhey daaraha burbu-rey
dogobka qiiqaaya

Waxaa kale oo baydadka tixdaas ku jira:

Denbi wuxuu ka dhacayaa dhulkaa
laysku dilayaaye
Nin waliba wuxuu doonayaa daaqa saayidahe
Aanaa degaya iyo diiday baa dhiig ka da'ayaaye
Ragna dhulkooda waa daafacaa

daacadnaw ihiye
Ha'yeeshee hadday kala di-daan
duur ma jebiyaane.

Sida runtu tahay aad bay u tahay in tixdaas oo kale la kala jebiyo oo dhowr bayd tusaale loo soo qaato, waayo si laxaad leh baa xubnaheedu isugu xiran yihiin, bayd walibana ka kale ayuu kuu dhiibayaa, erey kastaana meeshiisa

ayuu lagama maarmaan ku yahay. Tixda waxay huwan tahay suura-do badan oo ay ka mid yihiin:

Dab baxaya iyo olol qarxaday, daara burburay iyo dogabyo qiiqa-ya, quruumo colloobay iyo qaylo yereysa, direysyo la boobayo iyo hurddo la isu dacareeyey iwm. Sidii tog rogmanayo ayaa suurada-haasi isaga daba dhacayaan ilaa uu soo gaaro halkuu u dan lahaa oo ah:

Wax badan buu dushaa idin-ka raray
sida dameeraha eh
Dalkiinna u xarbiya maanta
waa kama dambaystie

Cali Xuseen iyo gabayaaga kale oo badan, kuna caanbaxay maansada gobannimadoonka Soomaaliyeed mowhibaddoodu waxay ka muuqatay sida ay dhuuxeen dhaxalkii muddada dheer soo taxnaa ee maansada Soomaaliyeed, uguna camal faleen, iyadoo ujeeddadoodu tahay tu cusub oo ka geddisan tii maansadii hore. Arrinta waxaa tusaale cad u ah tixda aannu hadda tilmaamaynney.

Suuggaanta Soomaaliyeed oo muddo dheer soo taxnayd waxay dhistay af gaar ah oo salka ku haya degaankii dabeecadeed iyo kii bulshannimo ee maansadaasi ka dhalatay. Astaamaha afkaas (luqadaas) waxaa ka mid ahaa ku camalfalka ereyada tilmaama dabeecada sida roobka; abaarta kaynta degaanta, barwaaqada, xoolaha oo barwaaqaysan ama abaarsaday, geela oo calaamad looga dhigo sharaaf, haybad iyo baraarennimo, liibaana oo calaamad looga dhigo xooggaa iyo awoodda, iwm. Waxaad mooddaa Maansada gobannimadoonka ee cusubi inay ilaa hadda ab-uuri la'dahay af ama luqad cusub oo tii hore ka duwan welina

ku badan yihiin ereyadii tilmaamayey degaankii bulshada raacatada ee geeddiga iyo galab carrowga ahayd. Tusaale waxaan arrintaas ugu soo qaadan karaa baydad Cali Xuseen leeyahay oo ka mid ahaa tix uu 1954kii tiriyeey. Tixdaas waxaa ka mid ah baydadkan:

Sidii geel harraadoo mudkii
geri ka dhuubnaaday
Oo golongol waa lagu hubaa gabanta diidaaya
Oo goray ninkii maali jirey
godol ka soo waayey
Gami'i waayey Soomaaliyey
gocoshadaadiye

Halkan ayey ka muuqataa sida gabayaagu ugu camalfalayo afkii maansadii hore isaga oo ujeeddadiisu tahay inuu xaaladda Ummadda Soomaaliyeed oo dhibaato ku haysey ka hadlo. Arrinta afkaarta iyo ujeeddada Cusub iyo afka maansadii hore waa mid ilaa hadda taagan, waana wax caadi ah in aynu maanta aragno gabayaa Soomaaliyeed oo marka uu rabo in uu ka hadlo dhismaha bulshada hantiwadaagga ah ku tilmaama reer guri barwaaqo ah degay geeliina u dhalay jilaal dheer iyo geedi kulul ka dib. Waxay ila tahay in sababta ugu weyn ee taasi keentay tahay gabayaaga gobannimadoonka oo ah rag hiddihii iyo dhaqankii hore ee Soomaaliyeed ma ahee aan Cilmiga aqoonta iyo ilbaxnimada casriga daraaso u yeelan. Dhinaca kale intii tirada yarayd ee nasiibka u heshay inay waxbartaan waxay ka go'een dhaxalkii afka Soomaaliga. Sidaas darteed ragga maansayahaanka ah ee ka soo dhexbaxay way yar yihiin. Haddii afkii Soomaaliga la qoray habka waxbarashadana isaga laga dhigay waxaanu ku rajo weyn nahay inay imaan doonaan da' cusub oo maansoya-

hanno ah oo ay u leeyihiin hiddihii iyo suugaantii hore ee ummadda Soomaaliyeed, taas oo u suuro gelin karta inay aragtida maansada Soomaaliyeed ballaariyaan qaab-keeda iyo dhismahooda hore u mariyaan.

Ereyga u dambeeya, haddii xagga dulucda maansada gobannimadoonka ka niraahno, waxaa muuqata in maansadaas cabbireyso marxaladda ay soo baxday. Had iyo jeer waxay xambaarsan tahay baaq cad oo xornimada midnimmada iyo dawladdnimada ummadda Soomaaliyeed, waxay haraameysaa qabyaaladda iyo kala tagga, intaase badanaa hoos uga ma daadegto oo ma taabto gundhigga noolasha iyo dhinacyadeeda iska soo

horjeeda isna hardiyaya.

Taasi, sida runtuhay waa arrin garowshiiyo leh, waayo waagii maansada gobannimadoonku dhalatay dhaqdhaqaaqa ay cabbireysey wuxuu ahaa mid dadka u dhaama oo dabaqadaha iyo kooxaha bulshadu ka wada qaybgaleen. Waagaas waxaa aan soo dibed bixin arrinta xornimada bulshadeed oo ah tan dadka kala bixisa muujisana danaha xoogagga iska soo horjeedka markaas oo ay su'aashu noqoneyso xornimada iyo madaxbannaanida yaa ka faa'iideysanaya? Dawladnimmadase yaa heysta oo ay waxtareysaa? Su'aalahaasi waxay yimaaddeen madaxbannaanidii siyaasiga ahayd ka dib markaas baaney dareenka

gaabayaaga Soomaaliyeed taabteen. Waxayse runtuhay in aan gabaayaagaasi haleelin dhulucda dabaqiga ah ee mushkiladda, wuxuu dhibaataada u arkaayey dawladdii oo dad xumi qabteen, mase garan in arrintu gunta ku hayso xiriir bulsheedka jira iyo iska horjeedka dibusocodka gudaha iyo gumeysigii oo danahoodu isku xiran yihiin iyo dadweynihii kale oo dhinaca ka jooga.

Gabyaaga Soomaaliyeed si uu arrimaha bulshada ee tirada badan iskuna murugsan dhab ahaan ugu fahmo wuxuu u baahan yahay in uu aqoon dheer leeyahay markaas buu maansadiisa dulucda runta ah ee noiosha ku muujin karaa.

ka yimid bogga 35aad

WADDANINIMO IYO CAALAMINNIMO

Caalamadaha broletaariyaadka caalamnimo ee waqtigani waa saaxiibtinnimada, isbaahaysiga iyo gacan iska siinta xoogagga adduunka sida:-

- Habka hantiwadaagga adduunka;
- Dhaqdhaqaaqyada gobannimadoonka waddaniga ah;
- Shaqaalaha dalalka hanti-goosadka;

Taageerada la taageerayo shaqaala dalalka hantigoosadka in ay ka guuleystaan hantigoosiga oo ay ka dhisaan hantiwadaag dalalkoo-

da, taageerada dadyowga Afrika, Aasiya iyo Laatiin Ameerika ee helay xornimadoodii siyaasiga ahayd in ay dhammeystiraan xornimadooda waddanninimo waa arrimaha ugu muhiimsan ee ay weydiisanayso broletaariyaadnimada caalamnimo.

* Broletariyaad — waa dalbaqadda shaqaalaha ee khaas ahaan aan hanti gaar ahaameed iyo raasumaal midna lahayn, khaasabna ay ku tahay in ay iibshaan xoogooda si ay u noolaadaan.

Festac 77

BANDHIGGA DHAQANKA IYO HIDDAHA EE AFRIKA IYO BEELAHA MADOW

«BEERISAMAAD BERISAMAAD
BIL IYO MAALIN HOODO LEH
BANDHIGGA LABA JIRKIISII
BEELAHA MADOW IYO
A F R I K O O IS-BIIRSADAY
WAA IS-BAHAYSIGOODII..»

Berisamaad.. Berisamaad. Bandhig ayaaman ayuu ahaa. Adduunka oo idil ayaa la isaga yimid. Dar isirkoodii raadinaya oo beryo hore addoon ahaan loo qaaday; dar ku lumay adduunka cidhifkiisa kale.. Saan — madoobe iyo intii Afrika ku dhaqnayd cidi kama maqnayn. Dadyowga aan xorta ahayn ee weli la gumaystaa; ciil iyo cadho waxay gumeystaha u qabeen iyagoo hubkoodii sita ayay yimaadeen. Bandhig noociisa ah kii labaad ayuu ahaa. kii ugu horreeyey Dakar, Xarunta Senigaal, ayaa 1966kii lagu qabtay, hase yeeshee baaxadda iyo mudnaanta bandhig-gani lahaa wuu ka hooseeyey. ka-soo qaybgal, muuq ya muuqaalba Bandhiggan mid la mid ahi inama soo marin. Aragti ahaan Bandhig-gani Festac 77, wuu ka qoto dheeraa Bandhiggii Dakar lagu qabtay oo ku aroorayey fikradda «Negritiyuudka». Waa bandhig mideeyey. kulmiyey isna baray Afrika iyo intii ka farcantay. Abaabul iyo o.ole aan hore taariikhdeenna u soo marin ayaa dadka iyo dawladda Nijeeriya u soo galeen si Bandhiggaasi u noqdo mid rumooba.

Waxaan shaki ku jirin, haddaan la asraartamayn, in dhaqangelinta

W. Q Boobe

Bandhiggaasi ku adkaan lahayd dalol badan oo isku tilmaama kuwa hore u maray marka la eego maalgelinta ku baxday dhumucda ay lahayd. Magaalo u gaar ah ayaa Bandhiggaasi loo dhisay, gaadiid, ciidammo, shaqaale badan, dhan loo dayaba aad ayaa loogu dadaalay sidii Bandhiggaasi loo suurogelin lahaa.

Xarunta Lagos, waxaa Bandhigga awgii laga dhisay masrax wax u dhigmaa adduunka ku yar yihiin. Masrax wax lagu sheego wuu ka weynaa, ka badnaa, ka baaxad weynaa, waxaan odhan karaa magaalada urursan ayuu ahaa. Gaadiidku wuu tiro beelay. Magaaladii gebi ahaanteedaba waxaa loo rogay festac 77.

Bandhigga waxaa la furay 15kii jannaayo, galabnimadii. Dadyowgii ka soo qaybgalay oo dhan iyo intii u soo daawasho timid ayaa garoonka lagos buuxisay.

Da. waliba mar ayuu soo maray, isagoo gegidaa ku soo wareegaya. Beel waliba dhaqankeedii ayay hulanayd. Dharku nooc badanaa. Ciyaar, hees iyo durbaanba waa la isku daray. Koox waliba ciyaar iyo hees waxay dhaqan u yeelatay ayay damaashaad ku dabbaaldegeysay. Farxad iyo Raynrayn, riyaq iyo isu-hilow ayaa dadkii isdhexgalay oo boogaadin iyo hambalyo gacan iyo luqunba la isdhaafsaday. Waa saan-madowdii iyo tafiirteedii oo kulmay. Durbaankii Afrika hiddaha u lahayd farxad ayuu reenkee demin waayey.

Bandhiggu dhowr xubnood ayuu u qaybsanaa:

- 1) — Carwo
- 2) — Ciyaaraha Hiddaha iyo dhaqanka.
- 3) — Muusig.
- 4) — Riwaayad.
- 5) — Filimo
- 6) — Suugaan
- 7) — Dood wadaag (Colloquium)

Si hawlaha Xoghaynta Caalamiga ah Festac 77 u maamulaysay loo fududeeyo dalalkii ka soo qaybqaatay gobolka ayaa loo qaybshay:

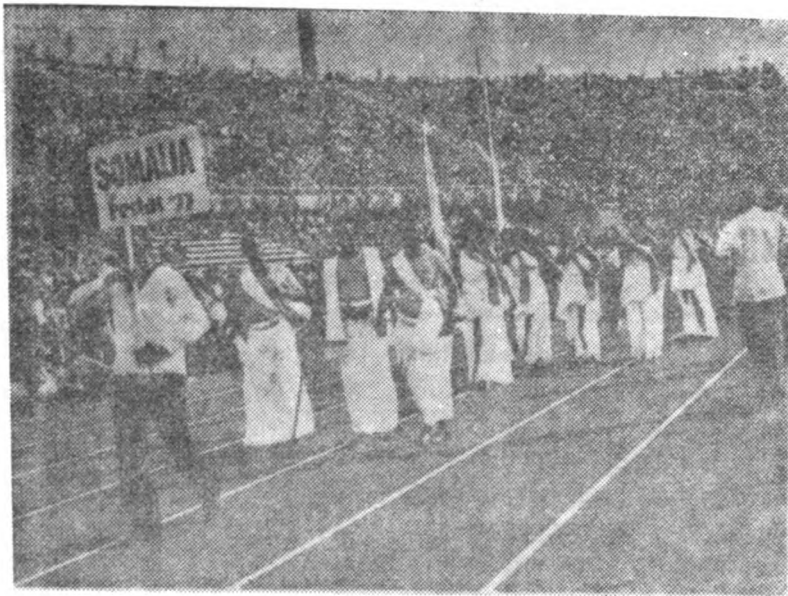
1. Ameerikada Koonfureed
2. Caribeen
3. Ameerika iyo Kanada
4. Iglan iyo Ireland
5. Yurub
6. Australiya
7. Afrikada koonfureed

8. Afrikada Bari
9. Beesha Afrikada Bari
10. Afrikada Dhexe 1
11. Afrikada Dhexe II
12. Afrikada Galbeed (Anglophone)
13. Afrikada Galbeed (Francophone)
14. Afrikada Waqooyi
15. Afrikada Galbeed (Francophone) II
16. Dhaqdhaqaaqyada Gobannimo-doonka ah.

darihii ka dhacay bal aan hoos u soc degno.

1. CARWADA:

Waxay ka koobnayd farshaxanka Soomaaiyeed xubnihiisa tirada badan. Iskaashatooyinka iyo qof qofba waa looga qaybqaatay. Waxa aad loo jeclaystay la iskuna soo gaadhi waayay waxyaabihii foolka maroodiga laga qoray.

Xubnaha Bandhiggu u kala baxayay dhowr meelood ayaa lagu daawanayey, sida: Masraxa Waddaniga ah, waraagga Tafeewa Beleewa iyo gegidda kubbadda koleyga.

Jamhuuriyadda Dimuqraadiga ee Soomaaliya waxaa uga qaybgalay koox ballaadhan oo dhammayd 150 of. waxay ka koobnaayeen: Waaberi, Iftiin, Akaademiya dhaqanka iyo Wasaarado kala geddisan. Soomaaliya Xubin walba way ka qayb qaadatay. Xulkii Banfas 76dii iyo wax lagu daray ayaa Fesaa 77 loo qaaday. Aniga oo aan marnaba warqado tiro yar ku koobi karin Festac 77 iyo wac-

2. CAYAARAHA HIDDAHA IYO DHAQANKA.

Waa ciyaarihii dhaqanka aynu u lahayn: Durbaan iyo sacab. Waxaan marnaba hilmaamayn quruxdii iyo hannaankii ay kooxdu ku cayaareysay. Xiddigu wuxuu ahaa Sheekh Abuukar. Kama muuqan kooxda Soomaaliyeed dhexdeeda oo keliya, hase yeeshee festac 77 ayuu caan ku noqday, markuu masraxa ka soo degana ubax iyo bogaadin ayaa lagu hafinayey. Kaltuum baan ayana dab yar shideyn, ilaa ay bogga ugu horreeya Wargeysyada ku soo baxday, iya-

doo loogu wanqalay «Quruxdii festac». In yar ayuunbaan ka idhiye Jaallayaashu guusha waa u dhammaayeen.

3. MUUSIGA:

Afkii hooyo ayay ku heesayeen, hase yeeshee sacabku marna ma demayn. Waa muusig. Waa luqaddii caalamiga ahayd. Codka ayaa loo khushuucayey. Boqorkii codka Maxamed Saleebaan, afka markuu kala qaado ayaa sacab dheguhu ku dillaacayeen.

4. RIWAAYAD :

Waa Durbaan. Wacdar, mahadho ayey reebtay. Waa taariikhdi «Boqortooyadii Cagaaran»; iyo saranseerkii Saan Cadde baday. Durbaan. danan, reen, dannu reen, muuxu Durbaanku dhawaaq isku daray. Hadba beeshu xilliga ay joogto ayuu la dareen ahaa. Aragti qotodheer ayay ku fadhiday. Afrika iyo intii la gumeystay ayay saamanaysaa. Damaq iyo xanuun. Marka ay muuqyada qaa ku soo maraan. Taariikhdi dhabta ahayd ee Afrika ayay ahayd. Muusiggii, Heesihii iyo Jilaannimadii hoobalada ayaa sharaf iyo haybadba tartay. Tartar ma jirin, hase yeeshee faallada wargeysyada ayaa cabbir ahayd lagu garan karo heerka ay ku sugnayd. Tammuuxaa ka badan inta wargeys ka faallooday. Goobtii lagu isugu yimaaddaba waa lagu hadalhayay.

5. FILIMADA:

Waxaynu gaynay laba filim: Bacaadcelintii iyo OHRM. Aad ayaa loola yaabay dadaalka ay ummadda Soomaaliyeed ugu jirto horumarka.

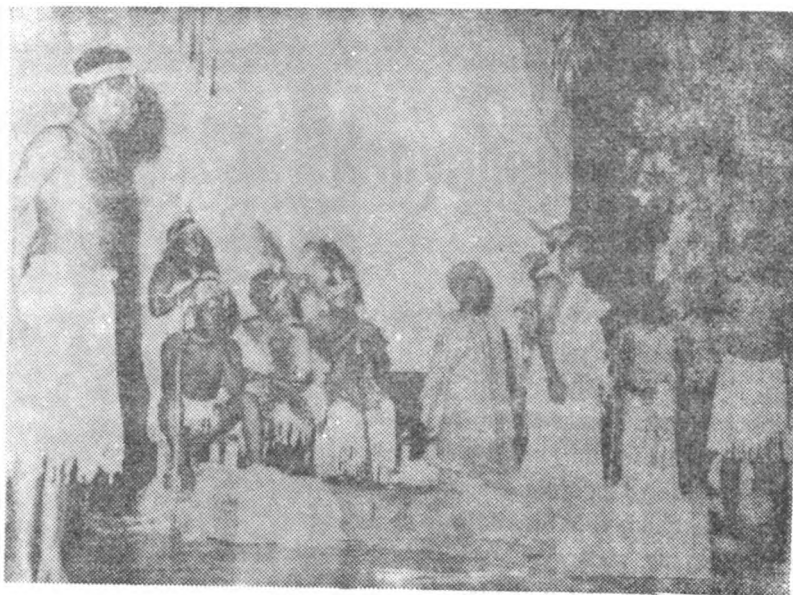
daad-xumaha, waa biiriqaataha. Ka dhacsha, maxaa yeelay:

«Haddayonaan digtoonaaan
daad baydin qaadiye»
«Duleeddada Kufaarta
dacas idinku laynno»
«naf dalkaaga doonina
firaash looma daadshee»
«Dabka aan shidaayaa
daawadiinna weeyee»!!

Waxaa ku xigey in dugsiyada waxbarashada heer kasta oo ay yihiin, waddanka oo dhan laga ekeysiiyey, gaar ahaanna gabdhaha lagu dhiirrigeliyey. Dheddig iyo lab waxay noqdeen isku qol, isku dhar, isku buug, isku imtixaan, isku tixgelin.

Waxaa ku xigey ciyaarihii iyo isboortigii, oo maanta u oggolaaday inay gabadha Soomaaliyeed ka qayb gasho, mararka qaarkoodna lib weyn ka keento, goobaha ciyaaraha adduunka la isugu yimaado. Waddanka gudihiisa meel wiilku ciyaar ku galo oon gabar lagu tijaabinin ma jirto, heerka ay maraysana waddama badan baa la inooga hinnaasaa. Waxaa haray wixii la oran jirey xuquuq bulsheedka, Xagga shaqada, mushaar ka iyo fasaxa muran kama taagna; xuquuqda hooyannimada sidoo kale. Arrintaa guurka, furidda dhaxalka, guud ahaan qoyska, aad bay u cuslayd, waxaa wacay caadaad iyo caqiidooyin badan baa isu kaashaday, kase gudubney oo maanta dumarka Soomaaliyeed waxay haystaan xeer adag, oo dhinac ka staba xuquuqdooda ka daafacaya.

Kaddibna sida aynu wada ognahay waxaa curtay Xisbiga Hantiwadaagga Kacaanka Soomaaliyeed oo abaalkiisa iyo asaaskiisaba haweenka Soomaaliyeed ayna dhidid-

koodii iyo dhacaankoodii midna waxba kala harin.

Waxaana ugu wacnaa kaheedka ay ku jireen baa u bisleeyey, hagar li'idooda baa gaarsiiyey xaq inuu ka taagan yahay.

Waxaan u malaynayaa inaan sir idiin sheegeyn haddana idin iraaqdo saamiga dumarka uga soo aadey xubnaha asaasayasha Xisbiga inuu ka badan yahay 50%; wayna astaahileen, maxaa wacay way goosteen, waana loo wada joogey.

Sida la wada arkay, inkasta oo aan dadaalku yarayn, haddana mar haddii uusan urur iyo meel taladu ku soo biyo-shubato ayar jirin. waxaan shaki lahayn inuu xooggu ka daadanayo, in qof waliba keligii meel abbaarayo, inaan anaaniyo iyo «qummanehayga qoorta iigu jira» laga baxayn. Saas ayay lagama maarmaan u tahay un-

kidda ururrada bulshadu, Xisbiguna ugu baaqay in dhaqso oo hirgeliyo. Ururradaasi waa seddex nooc: kan shaqaalaha, kan haweenka, kan dhallinyarada. Ayagaana ah halbowlayaasha waraabiya Xisbiga, kuwa mabaadiidiisa hirgeliya, fidiya aragtidiisa, u barbaariya kaadirkiiisa.

Ayada oo dhismaha kulligood gacanta lagu hayo, ayaa kan haweenku u soo hor maray, sharafta ay noo tahay inaan galabta goobjoog ka nahay asaaskiisa. diricnimada la isugu soo duweyna ay soo muuqataa. Waxaa hubaal ah in asaasidda ururka kaddib, haweenku intii hore ka urursanaanayaan. dagaa. Ikii ay waligood wadeenna intii hore ka tayo fiicnaan doono, ka kululaan doono, ka ballaaran doono. Maxaa wacay xuddunta bulshadu waa ayaga, dadkuna waa mid dhalay, mid ay dhaleen iyo mid ay is la dhaxaan. Maanta oo ururkoodii bulshada dhidibbada loo taagey-

6. SUUGAANTA

Cabdilqaadir Xirsi (yam-yam) iyo Muuse Galaal ayaa inooga qaybgaa. Af-Soomaali ayay ku gabayeen ka dibna dadkii dhegeysanayey waa loo tarjumay. Waxaa qosol lahayd markuu Muuse Galaal jaantana ku daray.

7. Dood-wadaag (Colloquium)

Waa halka dagaalka ugu ba'ani ka socday. Dagaal aragtiyeed ayuu ahaa. Qodobka laga dooddayay wuxuu ahaa Ilbaxnimada madow iyo waxbarashada. Qodobka ayaa 10 loo sii kala qaaday. Warqaddii Soomaalidu gaysay waxay ahayd Af-Soomaaliga. Arrin aad u taabatay dadkii halkaa joogay ayay noqotay. Ma jirin dad ka wada socda dal keli ah oo af ay leeyihiin isku gartaa. Mar walba af-qalaad ayay u iilanayn. Ergooyinkii doddada ka soo qayb galay waxay aad ula sii yaabeen, siduu afku u kobcay una barbaaray muddadii yarayd ee uu qornaa. Dhirrigelin ayay u noqotay ergooyinkii doddada ka soo qaybgalay. Shakina kuma jiro in waayo-aragn'mada Soomaaliyeed dadyowga ku dhiirrin doonto inay fartooda qortaan.

GUNAANAD

Bandhiggu si fiican ayuu u hanaqaaday markaad eegto ka soo qaybgalkii iyo hiyiga uu ku aloosmay. Markaad isku wada duubto, dadyowgii yimid waxay ahaayeen kuwa u hanweyn inay dhaqankooda habaaska ka tumaan oo ay soo faqaan ilbaxnimadoodii Gumeystuhu duugay. Aad ayay dadku ugu hadaaqayeen madoown'madoodii ama Afrikaannimadooda. Run ahaantii taasi shar iyo khayrba way leedahay. Mar way fiicantahayoo, waa lama huraan in ummadi

dhaqankeedii dib ugu noqoto si ay horumar u gaadho.

Hase yeeshee taa macnaheedu maaha in dhaqansooc aad ku dhaqanto oo aad liiddo dhaqammada kale ama aad is-tiraahdo ka maaran taasoo ku geyisiinaysa inaad ku biyo-shubatid fikraddii talaxgabtay ee «Negr'tuyuudka». Afrika iyo beelaha madoobi bandhiggii ay ku kulmeen ee festac 77, way ku haaraameen hadimooyinkii loo gaystay, isku tuseen in dhaqankoodu hodanyahay, way rumaysteen in ilbaxnimada madoobi wax weyn ka geysatay horumarka adduunku gaaray. Hase yeeshee mustaqbalku mugdi ayuu kaga jiray. May gabin aragti ama Idiyoollajiyad fayow oo dariiqooda berri u iftiimsa. Hantiwadaag Afrikaan ah iyo kii cilmiga ahaa ayaa la isku galdayay. Hiyi san iyo himmad wacan ayaa lala oog-

saday, libtu se waxay jirtaa dhaqankaa hayaanka ah halka hadba loo jeediyo.

Way jireen dala' iyaga jidkoodu u iftimayay oo nacab 'yo saaxiibba adduunku u kala qallaa. Guinea (Conakry) Cuba, Maraykanka madow iyo Soomaaliya waxay ahaayeen codkii iyo dhawaaqii waddada xaq ku baaqayey. Arrin wal oo la soo qaada ba il dabaqi ah ayay ku eegayeen, shakina kuma jiro inay in badan walaalhooda madow jidka u bidhaamiyeen. Isku soo wada duub oo Bandhiggu wuxuu ahaa mid lid iyo waranba ku ahaa Imberyaaliyadda iyo intii la halmaashaba. Guul iyo garab ayuu u ahaa 'nta la gumeysto iyo inta xornimo buuxdaba u diriraysa. Waxa se lama huraan ah sii barbaarintiisa iyo ku xiriirintiisa dabaqadaha sinnaanta ijtimaaciga u diriraysa.

Haddaan ahay Kacaanyahan

Haddaan ahay kacaanyahan
 waxaan ku hammiyaayaa
 oo himiladay tahay
 oon haybinaayaa
 u heesaa had iyo goor
 hayayda uga basqaa
 hayaankaas la rarayee
 loo hayo hoggaamada
 halka lagu furaayaa
 haro qabow inay tahay
 hoobaan barwaaqaa.

HADDAAN AHAY KACAAN- YAHAN

Waxaa aan dareemaa
 jirku ii dubaaxihaa
 dadarrada dadkaygiyo
 dumarkiyo carruurtuba
 diifta ay qabeen oo
 Tacab waxaan u gelayaa
 inta taagta daranoo
 tamar aan lahaynoo
 sirqadaan tukubiyaa
 tabantaabiyaayoo
 tubta ay maraayaa
 tusaale uga bixiyaa
 masna aan tiimaamaa
 qardoofaayin loo dhigay
 uu eadow u qoofalay
 mindiduu u qariyee
 ku qoorgoo lahaabaan
 ka qabtaa dadweynaha
 qowraca ka dhawraa.

HADDAAN AHAY KACAAN- YAHAN

tusmo waxan ka qastaa
 ka darsaa dhibaataada
 taariikhda duna ah
 dabadeed qorsheeyaa
 dowladnu mari layn
 u furaa dariiqii
 dooxada kacaanyahan
 looga daadegaayo
 xooluhu ka daaqaan
 ay daristu oollayd,
 marka ay dureemaha
 darar ay bilaabaan
 dambarkooda maalaan
 dabadeedna raaxada,
 ku dabbaaldegaayo
 nimca lagu dakeeyaa
 diiftii la soo maray
 dulligii illownaa.

HADDAAN AHAY KACAAN- YAHAN.

inta ay dhibaataadu
 ka dhextaagan tahay oo
 dhawaaqayso maataadu
 een dhuuni lagu arag
 dhigasho iska daayo
 dhereg wayga xaaraan.

Axmed Cabbaas

BUUGAAGTA IYO QORAALLADA

Buugga “ Xisbiga Nooca Cusub ,”

Mabda'a Hantiwadaagga Cilmiga ah iyo dhaqan gelintiisu waa mid u baahan barashada iyo dhuuxidda fikradaha iyo aragtida gundhigga u ah shuruudaha u degsan/abaabulka iyo qawaaniinta suurta gelineysa dhismaha dhabta ah ee habkaas Hantiwadaagga ah. Jaalle Maxamed Siyaad Barre, Xoghayaha Guud ee X.H.K.S., Isagoo oo ka hadlaaya arrintaa waxaa uu yiri: «BARO HANTIWADAAGGA, GARO HANTIWADAAGGA, DHAQAN.GELI HANTIWADAAGGA»

Barashada qotada dheer leh ee Mabda'a Hantiwadaagga, Cilmiga ah waxaa si buuxda loogu caddeeyey barnaamijka iyo Xeerka XHKS, waxayna qasab kaga dhigeen qofkasta oo xisbiga ka mid ah iyo dadweynaha Soomaaliyeed oo idil barashada mabda'a si ay ugu suurta gasho inay noloshooda ku dhaqan-geliyaan, isla markaana isku dubba-ridaan hawlaha xisbiga, hirgeliyaanna go'aanada dhaqaalaha iyo siyaasadda ee dalka.

Dhismaha Hantiwadaaggu ma hirgeilkaro qorshe cilmi la'aanteed, qorshe cilmi ahna lama sameyn karo barashada iyo garashada cilmiga hantlawdaagga ah la'aantiis.

Barashada Cilmiga Xisbiga Nooca Cusubi waa ta muujineysa, si dhab ahna loogu hirgeilin karo, xeerarkiisa gundhigga ah, ee la xiriiro nolosha iyo hawl maalmeedka dhammaan xubnaha xisbiga iyo dadweynaha oo idil.

Haddaba waxaa maanta nasiib u ah xubnaha xisbiga hantiwadaagga kacaanka Soomaaliyeed, iyo dhammaan dadweynaha Soomaaliyeed oo idil, inay hantiyaan kitaab si dhab ah uga hadlaaya dhismaha, abaabulka iyo dhaqan gelinta aragtida hantiwadaagga cilmiga ku dhisan, waayo aragnimadii axsaabta hantiwadaagga ah iyo kuwa horusocodka ah, salkana ku haya tilmaamihii iyo tusaalooyinkii Xoghayaha Guud ee X.H.K.S. Jaalle Maxamed Siyaad Barre. Kitaabkaas oo ah kii u horreeyey ee ku soo baxa afka Soomaaliga ah, waxaa qoray

Jaalle. A.B.SHAGIN, oo Macalim ka ah Machadka Culaunta Siyaasadda, waxana tarjumay iskuna soo dubba-riday Jaalle Yuusuf Suleymaan Cali, oo ka mid ah Macalimmiinta Machadka. Kitaabka oo la magac baxay «Aragtida Hantiwadaagga Cilmiga ah, aqoonta dhismaha xisbiga nooca cusub» Wuxuu ka kooban yahay lix iyo toban mowduuc, oo cilmi ahaan u darsaaya ku hirgelinta hawl maalmeedka, aragtida, abaabulka iyo aydi yoolajiyadda xisbiga nooca cusub. Qaybaha qoraalladda cilmiga ah ee Kitaabkaas haddii aan guud ahaan uga faa'loonmo xubnaha ugu muhiimsan waxaa ka mid ah: Mabaadi'da Barashada Hantiwadaagga, shuruudaha iyo dokumentiska (Waraaq murtiyeedka) gundhigga u ah axsaabta hantiwadaagga ah iyo lagama maarmaanimada fulinta waajibaadka horyaalla axsaabta nooca cusub. Qaybtaas, oo kitaabku si weyn isugu dubba-riday barashada taabaneysaa arrimaha xisbiga nooca cusub, waxay muujineysaa in xisbiga xoogsatadu yahay xoogga hoggaaminaaya dabaqadda shaqaalaha iyo habka ugu sarreeya ee dhismaha dabaqaddaasi, oo ujeeda deedu tahay Hoggaaminta xoogagga kacaanka ah iyo abaabulidooda dhinac kastaba. Wuxuu kitaabku muujiyey in xaqiiqadeeda hore loo arkay in hantiwadaaggu si buuxda oo degdeg ah uga dhismo dalka axsaabtoodu ay si habsami ah u fuliyaan kaalintooda si dhab ahna u faa'liyaan shuruudaha iyo mabaadi'da nolosha xisbiga, isla markaana xoojiyaan midnimada siyaasadda dhismaha iyo mabda'a.

Wuxuu kitaabku halkaas ku xusay tusaalihii Jaalle Sisaad, Xoghayaha Guud ee X.H.K.S., uu ku caddeeyey in Hantiwadaagga Cilmiga ku dhisan yahay barasho Cilmi ah, isla markaana uu tixgeliyaayo laguna hirgeliyayo caadooyinka, xeerarka iyo duruufka dal walba, u garka ah. Wuxuu Kitaabku caddeeyey in barashada horseedka dadweynuhu ay ku xiran tahay hadiba sida qawaaniinta iyo Dokumentaoyinka xisbiga loo fahmo. Waxaa ku qayaxan lagama maarmaanimada aqoonta xeerarka iyo go'aannada si loo gaaro xaqiiqda laga bilaabayso arrin kasta ilaa laga ogaado asa'keedii halku

ahaa. Kitaabku wuxuu qaybtaas si cad ugu tafatiray axsaabta siyaasiga ah ee dunida maanta jirta, astaamaha iyo hawlaha ay kala qabtaan, iyo in axsaabta nooca cusub ahi ay yihiin kuwa keliya ee u halgamaya inay ka xoroobaan dhinaca siyaasadda, dhaqaalaha iyo Aydi-yoo'ajiyadda, sameynayana isbeddel kacaaneed dhinaca kastaba. Isla qaybaha kowaad, kitaabku wuxuu si cad ugu muujinayaa dhalashadii kacaankii 21kii Oktoobar, 1969 iyo sababihii dhaliyey dhalan-roggii maamulka iyo dhismihii guddiyadii kala duwanaa ee saldhigga u ahaa dhismaha xisbiga nooca cusub. Wuxuu Kitaabku ka faa'ilooday, aadna u balbalaariyey, Barnaamijka iyo xeerka xisbiga hantiwadaagga kacaanka Soomaaliyeed, oo uu ku tilmaamay inay yihiin saldhigga fikradda midnimada xisbiga ee gaarsiinaya xaqijinta hiradka iyo himilada dambe ee uu dadweynuhu leeyahay, xoojinayana xiriirka ka dhexeeya

Qaybta xigta ee Kitaabku waxay ku saabsan tahay koritaanka kaalinta xisbiga xilliga dhismaha hantiwadaagga, sifooyinka horseednimada, hay'adaha hoggaaminta iyo xulashada, diyaarinta iyo kala qaybinta kaadirka. Qaybtaasi waxay ka hadleysaa kobcinta kaalinta hoggaaminta xisbiga, tirtirka dib-u-dhicii iyo dhibaatoyinkii laga dhaxiay gumeystayaashii hore, kor u qaadda heerka dhaqaalaha iyo dhaqanka xoogsatada Wuxuu kitaabku tilmaan cad u soo qaatay talaabooyinkii lagu dimoqraadiyeynaayey nidaam dawladeedkii cusbaa tan iyo intii Kacaanku ka curtay dalkeenna, oo ay ka mid ahaayeen dhismihii guddiyadii kacaanka ee Gobollada iyo Degmooyinka, qarameyntii bangiyada iyo shirkadihii shisheeyaha, barnaamijyadii qorshaha saddexada iyo shanta sano, kuwaas oo dhammaan muujinaayey koritaanka kaalinta xisbiga, welina ay horyaajiin kuwo kale oo aad u waaweyni, lana rabo, si waajiibaadka loo guto, in la abuuro horseed dadweyne iyo inuu joogto ah ula tashado, qaatana talooyinka dadweynaha.

Kitaabku wuxuu tilmaamay sababaha keenay xisaabtan ka iyo warbixinta joogtada ah, siyaalaha loo war bixiyo iyo sida loo qabto hawlahaas, baahida keenatay waajibnimada fulinta awaamirta, hay'adaha sare iyo kontroolka fulinta go'aanadda. Wuxuu si cad u tilmaamay qiimaha dadka ka mid ah horseedka iyo sifooyinka laga rabo, kaalinta looga baahan yahay iyo arrimaha laga rabo inay la yimaadaan dadka ka mid noqonaaya xisbiga. Qaybtaasi oo si wax ku ool ah uga warrameysa habka maamulka iyo socodsiinta hawlaha xisbiga, si qorshuhu ugu fulo sidii loogu tala galay, waxay si ballaaran u sharxaysaa hawlaha iyo xilka qayb

kasta, iyo xubin kasta oo ka mid ah xisbiga (fuliyayaasha Xafiisyada, Guddiyada, Ururradda Laamaha iyo hay'adaha hoose ee xisbiga looga baahan yahay, sida borotikoolada Shirarka, habeynta diiwaannada iyo la socodka cabashada dadweynaha) laga doonayo.

Qaybtaas waxaa lagu soo qaaday qaybinta kadirka iyo hawladeennada xisbiga, baahida loo qabo in marka hawladeennada la magacaabayo la tixgeliyo garaahada siyaasiga ah, niyadda iyo aqoonta uu u leeyahay ahaqada uu maamuli doono. Kitaabka waxaa ku cad sifooyinka looga baahan yahay madaxda xisbiga iyo hawlaha qarankaba oo ay ka mid yihiin: Lahaanshaha awoodda isku dubbaridda hawlaha, ka leexleexasho la'aanta yoolka, dareenka wanaajinta hawlaha iyo in uu lahaado shuruudaha adag ee uu ka rabo dadka shaqeeya laftooda.

Qaybta labaad oo si aad ah u lafa-gureysa sida loo rabo fulinta hawl-maafmeedka xisbiga iyo maamulka hay'adaha kale ee dawladda, waxaa waajib ah in dhammaan dadweynaha Soomaaliyeed bartaan, gartaanna si aan uga baxno dib u dhicii sannadihii ee xagga maamulka, kuna dhisnaa hababkii kala geddisnaa ee gumeysiga gaboobay iyo kan cusubi dhaxal siiyeen.

Qaybaha kale ee xigaa waxay ka hadlayaan habka daaweynta khaladyada iyo dhalidaha oo la rabo in si deg-deg ah wax looga qabto, si aanay u sii fidin muddo dheerna u sii jirin, ujeeddada dhaliilka inay tahay hagaajin iyo sixid. Waxaa kale oo kitaabku muujiyey kaalinta laxaadka leh ee uu kormeerku ku xeyyahay fulinta hawlaha xisbiga, go'aanada, awaamirta iwm. Halkaas wuxuu aad ugu muuxnuuxsaday in kontroolku noqdo mid raad reeba ee aanu noqon mid kaia go'a ee uu ahaado mid joogto ah, is-heystana lana xiriirka hawlmaalmedka, kormeerku waa inuu ahaado miday abaabulaan oo ay habeeyaan madaxda xisbiga ee aanu noqon mid lagu halleeyo dad caadi ah oo keliya. Qaybtaas waxaa kale ee kitaabku ku soo qaaday warfaafinta looga baahan yahay xisbiga nooca cusub iyo kaalinta ay ku leedahay xiriirka xisbiga gudhiisa iyo xisbiga iyo dadweynahaba.

Bogagga ugu dambeeya ee kitaabka waxaa ku cad dhismaha faraca xisbiga ee Ciidammada Qalabka Sida, xisbiga iyo dawladda iyo Ururka Dhalinyarada, Iskaashatooyinka, Haweenka iwm. Ugu dambeyntii wuxuu kitaabku soo qaaday libihii axsaabta aragtida

hantiwadaagga ku socota ay ka soo hooyeen Imberiyaa:lyadda iyo dibusocodka.

Ayada oo markii la qoraayey kitaabkan tixgelin iyo mudnaan la siiyey waayaha iyo duruufka ummadda Soomaaliyeed ee Kacaanka ah, wuxuu kitaabku si cad u cabbiray siyaabihii lagu fahmi lahaa hawlaha iyo xilka laga rabo horseednimada XHKS, iyo waajibaadka ballaaran ee horyaalla xubnaha xisbiga, kuwaas oo fulintoodu ku xiran tahay barashada, garashada iyo dhaqan-gelinta aqoonta cilmiga ah, iyo ujeedooyinka xisbiga nooca cusub, ee u horseedaya bulsha-

da barwaaqo; lagu maamulo midnimo, cadaalad iyo sinnaan.

Shaki la'aan kitaabkan xisbiga nooca cusubi, waa mid xambaarsan dareensiinaayana xoogsatada, aqoonta xisbiyeed ee ay ku dagaal geli lahaayeen, waxaana la gudboon dhammaantood barashada iyo dhuuxidda kitaabkan oo aan laga kaaftoomi karin. Kitaabkaasu qiime iyo waxtar weyn ayuu u leeyahay xubnaha iyo ururrada xisbiga, taas awgeed ayaan Jaalle Shagin, oo ah qoraha Kitaabka u mudan yahay mahad iyo qad-darin.

OG EYSIIS

WAXAA AKHRISTAYAASHA QAAYAHA LEHI EE

HALGAN LA XASUUSINAYAA IN TIRSIGA HALGAN

EE AFKA CARABIGA LA SOO SAARI DOONO SADDAX-

DII BILOODBA MAR, TAASOO AY UGU WACAN

TAHAY DHIBAATOYIN TEKNIKADA LA XIRIIRTA

sannadka 1

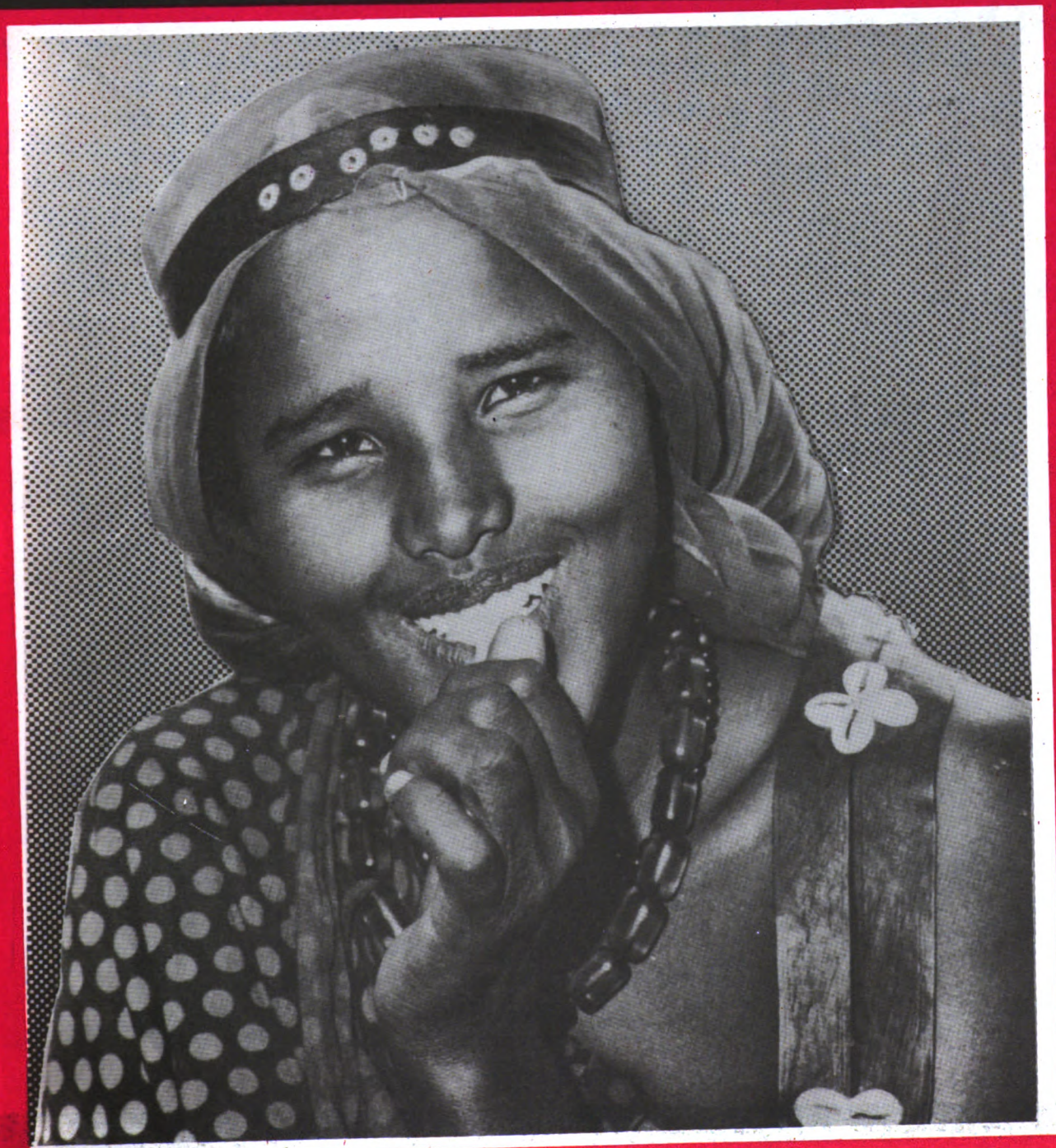
lambar 1

maarso 1977

HIMILO

Codka Ururka Haweenka Soomaaliyeed

Himilo: waa tirsigii u horreeyey ee ka soo baxay, Wargeyska Codka Ururka Dimoqraadiga ee Haweenka Soomaaliyeed soona baxay munaasabaddii shirweynaha Asaaska Ururkaas.

Digitized by Google

Dambii: waxay ka mid tahay farsamada gacanta ee Hawweenka Soomaaliyeed. Waxaa lagu ritaa alaabta.

HAILGAIN

Xisbiga Hantiwadaagga Kacaanka Soomaaliyeed

◦ **DHISMAHA URURKA
SHAQAALAHA**

◦ badda cas iyo geeska
afrika

◦ qoridda sheekada
soomaaliyeed

U Halgan
Waxbarasho
Si Waxbarashadu
Halgankaaga
U Kordiiso

HALGAIN

waxaa soo saara

GOLAHA DHEXE EE

XISBIGA H. K. S. BISHIIBA HAL MAR

GUDDIGA QORAALKA

MAXAMED AADEN SHEEKH /Guddoomiye

ABUUKAR MAXAMED XUSEEN (Ikar)/ Xoghaye

XUBNAHA GUDDIGA QORAALKA

Xuseen Maxamed Aadan

Saciid Cabdisalaam

Rashiid Shiikh Cabdulaahi

Yuusuf Suleymaan

QIIMAHA

Soomaaliya

Koobiiba 2/= Shilin

Sanadkiiba 40/= shilin oo kharajka Boostada ku jiro

Dumida Carbeed iyo Afrikada Bari

40/= shilin sanadkii oo kharajka boostadu ku jiro.

Koonfur, bartamaha iyo Galbeed Afrika

\$17.00 sanadkiiba Kharajka boostadu ku jiro.

Aasiya

\$20.00 sanadkiiba oo kharajka boostadu ku jiro

Yurub

\$25.00 sanadkiiba oo kharajka boostadu ku jiro

Ameerika (Waqooyi iyo koonfur)

\$30.00 sanadkiiba oo kharajka boostadu ku jiro.

T U S M O

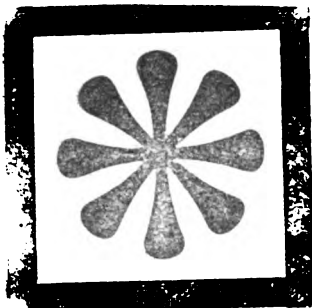
I. Daymada Wargeyska	Bogga
— Xoogsatada iyo Xilkooda	2
— Codka Jabuuti	4
— Tababar uu furay Xoghayaha Guud ee XHKS	6
II. Arrimaha Siyaasada, Dhaqaalaha iyo Bulshada	
— Shirweynihii 1aad ee Xiriirka Guud ee Ururrada Shaqaalaha Soomaaliyeed	8
— Kacaanka iyo wax soo saarka	18
— Barnaamijka X. U. Sh. Soomaaliyeed	13
— Urur Shaqaaleedka Soomaaliyeed	13
Dhibaatooyinka maalmaha	
— Filimmada	22
III. Noloshu Xisbiga	
— Kaaliyaha Xoghayaha Guud ee XHKS oo ka hadlay Seminaarka SIDAM	24
— 107 guuradii dhalashada Lenin	26
— Booqashadii Ergada XHKS ee M. Soofiyeetiga	27
— Dhismaha Ururrada Bulshada	28
— Xoghayaha «HALGAN» oo booqday Jekoslofakiya	28
— Wafdi saaxiibtinnimo	29
IV. Arrimaha Bulshada	
— Badda Cas: ha loo dacareeyo gumeysiga	30
— Guddiga Baarista dembiyada midabtakoorka	32
V. Warbixinta Bisha	
— Sannadguuradii 17aad ee Ciidammada Qalabka Sida	34
— Xaaladda Lubnaan	35
— Xuskii 1da Maajo	36
— Booqashadii Amiir Sacuud Al-Faysal	37
VI. Aragtida Cilmiga ah	
— Shuruudaha Noloshu Xisbiga	39
— Dhaxalkii fikradeed ee Lenin	42
VII. Hiddaha iyo Dhaqanka	
— Qoraalka sheekooyinka Soomaaliyeed	44
— Xudduntii FESTAC	46
— Gabay	48
VIII. Buugaagta iyo Qoraallada	
— Abwaannada Soomaaliyeed	50

HALGAN

oo ku soo baxa afafka Soomaaliga
Carabiga iyo Ingiriiska.

S. B. 1204
Telefoon Lr. 720-51,74
Qolka Lr. 112
Guriga Ummadda
Muqdisho, JDS

CODKA RASMIGA AH EE GOLAHA DHEXE EE X.H.K.S.
Bishiiba mar — Sannadkii 1aad; Tirsigii 7aad, Maajo 1977, Qiimaha waa 2 Shs.

DAYMADA WARGEYSKA

Xoogsatada iyo Xilkeeda

Haddii kowda Maajo uu abuurmay ururkii shaqaalaha Soomaayeed, waxaa lagama maarmaan ah in dib loo lifaaqo amuurta waa-weyn oo maanta hortaal xal iyo muquunanna asaga ka sugeysa. Umuurtaas oo lagala soo dhex-bixi karo khudbaddii Xoghayaha Guud iyo barnaamijka ururkaba, waxaa lagu soo koobi karaa afar qaybood:

- 1) Dhismaha dhaqaalaha waddanka;
- 2) Dhidib-u-aasidda xisbiga iyo hirgelinta mabaadi'diisa
- 3) Xaqiijinta midnimada Ummadda Soomaaliyeed
- 4) Xoojinta isbahaysiga caalamiga ee shaqaalaha adduunweynaha.

Arrinta u horreysa, wax badan baa laga hadlay, shaqaalahana lagu baraarujiiyey, waddan wuxuu ku madaxbannaan yahay waa dhaqaalihiiisa, intii uu dawarsanayana waa ay adagtahay si uu siyaasaddiisa u meel mariyo, wuxuu hantiwadaag ku dhismaa waa dhaqaalihiiisa oo hor-u-mara; wuxuu waddammada ay is bahaystaan waxtar u geys-taan markii uu dhaqaalihiiisu dhisanyahay.

Dhaqaalaha taagiddiisa iyo hor-u-markiisu waxay ku xiran tahay hadba inta xoogsatadu u soo jeeddo, oo ay talo meel ku dhigato inay dhibaato kasta dhabarka u ridato, taas oo leh soo jeed badan, aqoon farsamo, niyadsan, hal adayg iyo dulba intaasna shaqaaluhu waa ku ballanqaaday, waana ka dhab.

Arrinta labaad oo ah dhidib-u-aasidda xisbiga ayadu waa marag ma doonto, maxaa wacay, haddiiba xisbigu yahay hoggaamiyaha bulshada, shaqaaluhuna ay yihiin lafdhabarkiisa, waa ay muuqataa sida aan looga fursandoonin in kolka horeba barnaamijkiisa meel walba laga barto, la aqoonsado, lana hirgeliyo ururadiisana si ay hawshooda u fuliyaan deg-deg gacan shaqaalaha iyo xoogsatada oo dhami u siiyaan.

Arrinta saddexaad, oo ah xaqiijinta midnimada Ummadda Soomaaliyeed, waa mid Soomaali weyn ay weligeed ku hamisyeysey wi-

xii urur siyaasi jirey oo waddani ahaana barnaamijkoodii laga helayo, baaqii u horreeyey ee kacaankii 21kii Oktoobarna ku jirtey barnaamijka Xisbigana si cad ugu xusan. Maaha arrin dhayal ku imaanaysa, ma aha arrin xoog in lagu muquuniyo loogu talagalay, ee waa arrin taabbagelinteedu ku billaabaneysa gudaha J.D.S. hadba sida shaqaaluhu awooddeeda dhaqaale u dhiso, miraha kacaanka u daafaco, barnaamijka xisbigu u hirgeliyo.

Halkaas oo laga dhaqaazo keliya ayaa xaqiijin karta in ay Soomaaliya dalalka gumeysta dad iyo dal Soomaaliyeed in ay is-af-gartaan, wixii gobalkan Afrika u dan ahna meel isla dhigaan. Taasoo ah in horumar ka dadkiisa dhaqaahiisa hirgelinta hantiwadaagga iyo nabad ku wada noolaashaha).

Arrinta afraad, oo ah xoojinta isbahaysiga caalamiga ee shaqaalaha adduunweynaha, waa mid u dan ah abuuridda iyo ururrinta shaqaalaha meel kasta oo uu joogo, waa midda siineysa kartida uu ku hor-istaagayo damaca iyo shirqoolada ay imberyaaliyaddu ku waddo, waa midda keenaysa hadba kuwii liita ama kadeed ku jira inta kale iney u soo gurmadaan oo ay halka ku samatabixiyaan, waa midda keeneysa inay istixgeliyaan xagga shucuurta qolo kasta oo ayaga ka mid ah, qaddariyaanna dareenkooda iyo walwalka markaas loo soo darsey.

Shaqaalaha Soomaaliyeed, intii awooddiisa ah, wuu muujiyey inuu u bisilyahay, sadkiisana uga soo aadana ka qaadanayo isbahaysigaas, aad baanu u qaddariyaa dareenka shaqaalaha horusocodaka ah ee meel kastaba adduunka jooga, asaga oo filaya in, sida oo kale, kii-sara looga qaddariyo.

Haddaba ayada oo ay sacab gaar ah mudanyihiin habkii qabanqaabada iyo socodkii shirweynihiiba u dheceen, hambalyo gaar ahna aan u dirayno Guddiga dhexe iyo Xoghaynta fulinta ee goobtaa lagu doortay, kama daalayno in shaqaalaha mar walba aan ku baraarujinno kaalinta cusul ee uu bulshada uga jiro iyo rajada weyn ee ay Ummadda Soomaaliyeed ka qabto inuu diriennimo ku guto xilka weyn ee mustaqbalkeeda ka saaran.

CODKA JABUUTI

1958kii ayay dadka Jabuuti afti u dareereen markii ugu horrey-say ay gobannimo ku doonayaan; gumaystuhu se isagoo ka been sheegaya aftida wuxuu ku dhawaaqay in Ummadda Jabuuti ku dhaqani codkeedii ku dhiibatay inay gumaysiga ku sii hoos jiraan. Toban sannadood ka dib ayaa gumaysigu mar labaad dhabarka ka wareemay, isagoo mar kale ka been sheegay aftidii 1967kii.

Dadka Jabuuti, gudaha iyo dibaddaba, dogob aan bakhtiyin ayay ka ogeen, iyagoo taageero jaad kasta leh ka helaya walaalahooda horusocodka ahna, dagaal ba'an ayay gumaystaha ku qaadeen. Jabuuti halgankeeda gobannimo-doonka ah waxa ku garab joogsa-day, ururro badan oo caalami ah sida:- Ururka Qarammada Midoobay, Ururka Midowga Afrika iyo Jaamicadda Carabta. Ururradaas oo dhammi ergooyin ayay u dirteen aftida iyo doorashooyinka Jabuuti, kuwaasoo goob joog ka ahaa sida ay doorashooyinkaasi u dhaceen 8dii Majo 1977ka.

Ummadda Jabuuti, iyadoo 115 Sano gumaysigu cagta madaxa kaga hayey way ka gilgisheen guulna way ka soo hooyeen iyagoo heeryadii gumaysiga iska tuuray. Guud ahaan tirada loo diiwaan geliyay inay cod dhiibashada ka qayb qaadata waxay ahayd 105,962 qof. Waxaa codkoodii dhiibtay 81,847; waxaa doortay gobannimo 80,864 taasoo ah 98.7 %; waxa gobannimo diiday 199 qof taasoo ah 0.0018 % tirada codadka xumaadayna waa 784.

Dadka codkooda dhiibtay oo dhamaa 81,770, waxa codkooda siiyey Ururka «RPI» 75,621 oo ah 92.84 dadka codka dhiibtay, (Ururka Gobannimadoonka Ummadda oo ay ku bahoobeen LPAI, Mudanayaasha Barlamaanka, Jabhadda FLCS, iyo koox ka tirsan Xisbigga UNI)

Barlamaanka, ayaa dawladda dalkaa xornimada u daadihin-doonta. Jamhuuriyadda Jabuuti — oo looga danleeyahay in lagu raad gado magicii qabaliga ahaa ee gumaystuhu xeebtaa ula baxay — waxay dhalan doontaan 27 Juun 1977ka.

Dadka Jabuuti ammaan iyo bogaadin ayay mudanyihiin, kol had-day dhawaaq xornimo intay la oogsadeen gumaystihii taababka u jareen. Go'aannadii aftidu waran ayay ku noqdeen talisyadii gumaystaha iyo intii xornimada Jabuuti ka soo horjeeddayba.

Go'aannadii ka soo baxay aftidii Maaajo 8du farxad iyo rayn-rayn ayay u noqdeen dadyowga taageera inay Ummad waliba aaya-heeda ka tashato iyo inay ummadaha la gumaystaa xornimmo gaa-dhaan.

Taariikhda Jabuuti waxa ku dheehan waayoaragnimo qaaliya oo berri loo baahan doono si looga baxsado qaladyadii dhacay inay soo noqdaan. Inta dadka kula dhexmeeraysa aafada qabyaaladda waa in gacanta lagu dhigaa oo lagu takooraa meel aanay bulshada kala soo gaadhin aafadooda. Waa in lagu dadaalaa sidii loo xoojin lahaa midnnimada xoogagga Jabuuti ee Imberiyaaliyadda lidka ku ah, una halgamaya xornimo dhab ah, nabad iyo horumar ijtimaaci ah. Waxaa lama huraan ah in laga digtoonaado dabadhilifyada imberiyaaliyaddu siyaabaha badan ugu qabbaanato. Ummadda Jabuuti waa inay iska ilaalisaan maanlawashaashii shalay gobannimada kasoo horjeeday, maantana raba inay dhaqdhaqaaqa gobannimo-doonka ah ku soo dhex dhuuntaan si ay jabkiisa iyo burburkiisa u soo dedejiyaan.

Taariikhda dhaqdhaqaaqyada gobannimadoonka adduunku waa-yo-aragnimo ayay u kordhinaysaa halganka Jabuuti ka cosda, waxaa wax walba ka mudan in laga feejignaado gumaysiga cusub oo u hanqaltaagaya inuu cunaqabateeyo ummadaha hadda soo barbaaraya. Gumaysiga cusubi waa midabbo badan yahay, meelo aan laga filayn inuu ka yimaaddaana way suurtoowdaa. Maangaabyada xornimada u arka iyagoo dhakhso hodan u noqdaa, kaansho ayey siinayaan gumaysiga cusubi ku hantiyo ummadda imminka xornimo u hanaqaaday-sa.

Waxa la joogaa xilligii qabyaaladda dadka Xeebta ku dhaqani aasi lahaayeen si ay uga nabadgalaan hantaagada gumaysiga. Waxa loo baahan yahay midnnimada iyo isku-duubnida ummadda Jabuuti deggan si ay horumar deg deg ah uga gaadhaan: Siyaasadda, Dhaqaa-laha iyo Dhaqankaba. Habka horumarka dalkana waa in loo habee-yaa si u dan ah dadweynaha si gobannimadu u noqoto mid dhab ah oo ka xoraysa dadka Jabuuti cudurkii, gaajadii iyo aqoondarradii gu-maysigu ku hoos abaadiyay.

Xisbiga, Dawladda iyo dadweynaha Soomaaliyeedba si xishmad leh ayay u soo dhaweeyeen go'aannadii aftida Jabuuti. Bannaanbax-yo, Heeso, Gabayo iyo dhanbaallo bogaadin iyo hambalyo ah ayaa lagu qaabilay gobannimada Jabuuti.

Walaalahayaga Jabuutiyow, walaalihiina halgamayaa hambalyo ayay idiin soo dirayaan iyagoo idinku boorrinaya inaad gobannima-diinna hanataan.

Tababar uu u furay Xoghayaha guud ee XHKS Agaasimayaasha iyo Maareeyayaasha guud

Xoghayaha Guud ee XHKS Jaalle Maxamed Siyaad Barre oo ka jeediyey Khudbbad qiimo leh xafladii furitaanka wuxuu si qoto dheer uga hadlay ujeeddooyinka laga leeyahay tababarkaa, arrimo la xirii-ra danta shaqaalaha hirgelinta Barnaamijka Xisbiga iyo dib-u-dhaca ay keenaan arrimaha ay ka mid yihiin qabyaaladda, eexda iwm.

Isagoo ka hadlaya ulajeeddooyinka laga leeyahay tababarka, Jaalle Siyaad wuxuu sheegay inay yihiin inuu suurto geliyo madaxda dalka inay si cilmi ah u lafa-guraan arrimaha la xiriira maamulka dalka si ay awood ugu yeeshaan inay xal u helaan dhibaatooyinka lagala kulmo shaqada.

Arrintaa Xoghayaha Guud wuxuu cadeeyey inay lagama maarmaan tahay in loo xallilo dhibaatooyinka lagala kulmo maamulka dalka si is-afgarad ah, iyadoo laga faa'iidayso waayo aragnimadii la korodhsaday siddeedii sannadood ee kacaanku dalka maamulayey. Xoghayaha Guud waxa kale ee uu sheegay baahida loo qabo in la fuliyo maamulka dalka iyadoo laga shidaal qaadanayo Barnaamijka iyo Xeerka XHKS, wuxuuna yiri, «Maamulka waa wadnaha kacaanka sidaas awgeed wixii qas ah ee ka yimaadda wuxuu si weyn wax u yeelayaa siyaasadda, mabda'a, dhaqaalaha iyo nolosha bulshada ee dadweynaha».

Isagoo ka hadlaaya sharciyada loo dejiyey Wasaaradaha iyo Wakaaladaha si loo fuliyo hawshooda iyo sababaha ka dambeeya ballaarintooda iyo baahida maamulka, Jaalle Siyaad wuxuu macneeyay in maamulka dimuqraadi laga dhigo si ay u hawl yaraato fulitaankiisa, markaasna qof kasta awood u yeesho inuu guto waajibaadkiisa. Waxa kale uu taabtay marba haddii dalka lagu hormarinayo mabaadiida hantiwadaagga cilmiga ku dhisan, in dadka fulin waaya xilkooda aanay ka baxsanayn indhaha kacaaka.

Xoghayaha Guud wuxuu ka hadlay dawlka xisbiga; wuxuu sheegay in xisbigu mas'uul ka yahay dejinta qorshaha iyo siyaasadda guud ee dalka lagu hoggaaminayo, isagoo tixgelinaya awoodda dalka ee xagga maaliyadda iyo himilooyinka Ummadda.

Isagoo sii wata hadalkiisii wuxuu muujiyey in qorshahani saameynayo dhaqaalaha, Siyaasadda iyo nolosha bulshada ee ummad-

da iyo sida xubnaha xisbigu ay qayb weyn uga qaadan karayaan fulintaankiisa. Isagoo ka hadlaya kaalinta dawladda. Jaalle Siyaad wuxuu yiri; «Xilka dawladdu waxa weeye inuu fuliyo qorshaha dhaqaalaha, siyaasadda iyo bulshada ee u dejiyay xisbigu iyadoo lala kaashanayo xubnaha xisbiga».

Dhinaca baahida weyn ee loo qabo kor u qaadidda heerka wax-barashada ee shaqaalaha gaar ahaan xagga farsamada, Jaalle Siyaad waxa uu sheegay in mabda'eenna ah hantiwadaagga cilmiga ku dhisan waajib innagaga dhigayo in la siiyo xirfad qof kasta si uu u garto khaladaadka kala kulma shaqada. «Sidaa awgeed ayaa la guddoonsaday in tababaro la siiyo qof kasta, kuwaas oo la xiriira hawsha u dalka u hayo», ayuu yiri Xoghayaha Guud.

Xoghayaha Guud wuxuu ugu baaqay hawl-wadeennada maamulka inay dhisaan dugsiiyo farsamada ah, iyagoo ku tala gelaya awoodda maaliyadeed ee dalka.

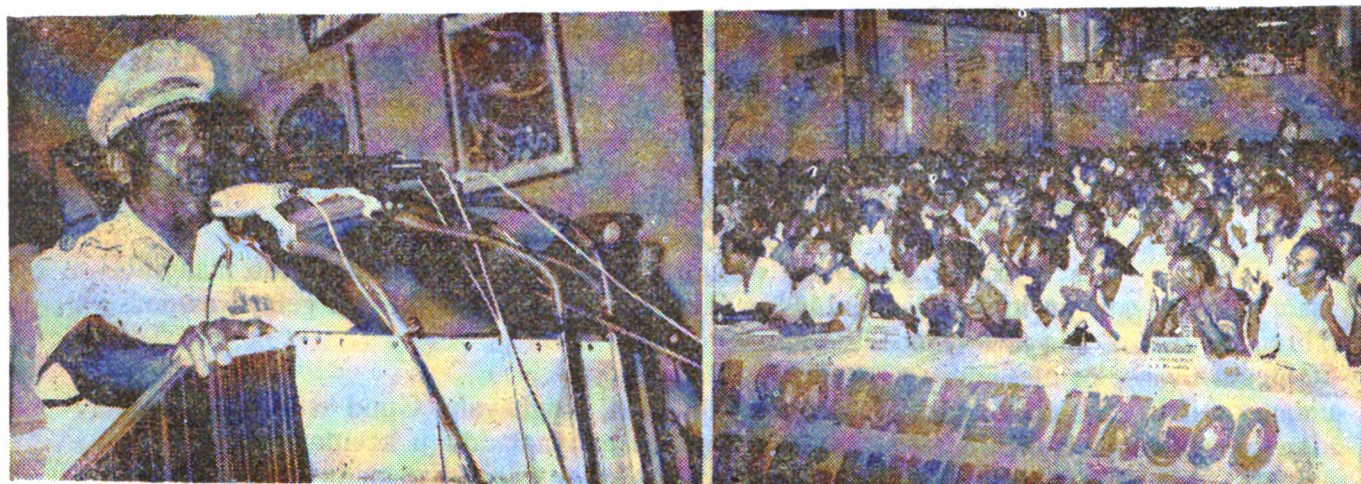
Isagoo sii wada khudbadiisii, Xoghayaha Guud wuxuu ka hadlay dhibaatooyinka waaweyn ee qabyaaladdu u keentay bulshadeenna, wuxuuna sheegay in maamulka si wanaagsan aanu u fulayn, dalkuna horumar deg-deg ah gaarayn haddii aan laga digtoonaan lana tirtirin foolxumooyinka la xiriira qabyaaladda oo ay ka mid yihiin eexda iyo wejigaradka. «Kuwa ku faa'iidaysta qabyaaladda iyo noocyadeedaba dantooda gaar ahaaneed awgeed, waxa loo aqoonsan yahay inay jahli ka yihiin isbeddelka kacaameed ee dunidu marayso iyo horumarka ummaddu tiigsanayso inay gaarto, iyagoo isla markaas dan aan ka lahayn sharaftooda iyo ta bini-aadmiga», ayuu yiri Xoghayaha Guud. Xoghayaha Guud waxa kale oo uu muujiyay in qabyaaladu aanay khatar uun ku ahayn horumarka dalka laa'kiin ay burburinaysana ruuxa midnimada waddaniga ah iyo halganka ay ummaddu ku jirto marxaladda cusub. Isagoo ka hadlaaya xalka dhibaatan waxa uu yiri «Midnimada aamminaadda qotada dheer ee ka dhexeysa madaxda iyo dadweynaha ayaa ah xalka ugu habboon ee lagu daweyn karo arrintan.»

Ugu dambeystii Xoghayaha Guud waxa uu ku boorriyey ka soo qayb galayaashii tababarka inay si fiican uga doodaan arrimaha la xiriira, soo saaraanna go'aanno dhaxalgal ah oo u faa'iideynaya horumarka maamulka iyo agaasinka dawladda, kuwaas oo ku qorshaysan baahida ummadda ee gaarka ah.

Arrimaha Siyaasadda, Dhaqaalaha iyo bulshada

Shirweynihii 1aad ee Xiriirka Guud ee Ururrada Shaqaalaha Soomaaliyeed

Shirweynihii 1aad ee dlb-u-habaynta ururrada shaqaalaha oo lagu qabtay Akademiya Milateriga muddaddii u dhaxeysay Abriil 27 30 ayaa ka bilaabmay magaalada Muqdisho.

Shirweynaha waxa ka soo qayb galay ergooyin ka socda dhammaan gobollada iyo degmooyinka dalka oo tiradoodu dhantahay 562 iyo lixda urur shaqaale.

Waxa kale oo shirkaas ka qayb galay ergooyin ka socda: Ururka Shaqaalaha Adduunka, Midowga Soofiyeetiga, Jekoslofaakiya, Jamhuuriyadda Dimuqraadiga ee Jarmalka, Rumaaniya, Bulgeeriya, Ciraaq, Tansaaniya, Jamhuuriyadda Dimoqraadiga ee Danka Yaman, Koonfurta Afrika, Masar, Farans, Talyaaniga iyo Ururka Xoraynta Falastiin (PLO).

Shirweynuhu wuxuu fadhigiisii ugu horeeyay doortay Guddiga dhexe, Guddiga kormeerka, Guddiga fulinta ka hor intii aanu Xoghayaha Guud ee XHK, Jaalle Maxamed Siyaad Barre xirin shirweynaha, khudbadihii furitaanka iyo xiritaanka shirweynaha ee Jaalle Siyaad iyagoo kooban ayey ku soo baxayaan cadadka HALGAN cinwaanka «kacaan iyo wax-soosaar».

Maalintii khamiista Abriil 20kii Subaxnimadii shirweynaha waxa War-bixintii Guud ee Xoghaynta Guud ee Xiriirka Shaqaalaha Soomaaliyeed uu akhriyay Jaalle Cabdullaahi Maxamed Sheegow. Fadhigii ku xigay waxa la akhriyay naqliskii kowaad (draft) ee bar-aamijka iyo Xeerka ee Ururka shaqaalaha Soomaaliyeed.

Isla markaas Shirweynuhu wu-

xuu doortay laba guddi si ay u falanqeeyaan labadan qoraal, ka dib na ay warbixin kula soo noqdaan shirweynaha maalintiisa ugu dambeysa.

Fadhiyada intoodii kelana waxaa la dhegeystay warbixinno kala duwan. Lixda Urur Shaqaale ee Warbixinnadoodii soo bandhigay waxay kala yihiin:-

- 1) Ururka Shaqaalaha ee Wershaddaha
- 2) Ururka Shaqaalaha ee Beera-Xoolaha iyo Macdanta
- 3) Gaadiidka, Isgaarsiinta iyo Warfaafinta
- 4) Maamulka iyo Arrimaha Bulshada
- 5) Dhismaha iyo Xoogga Korontada.

6) Ganacsiga iyo Maaliyadda

Intaa waxaa raacay warbixinadii ay akhriyeen ergooyinka ururada shaqaalaha ee 16ka gobol ee dalku. Guud ahaan warbixinna-daasi waxay ka hadlayeen (i) isbeddelka tirada iyo tayada shaqaalaha Soomaaliyeed intii ka dambeysay curashaadi Kacaanka Oktoobar 1969. (ii) ka qayb galka shaqaalaha ololayaashii kala geddinsaa uu abaabulay kacaanku (iii) ka qayb galkii shaqaalaha xagga maamulka iyo waxbarashada. (iv) Tababaradii kala duwanaa ee farsamada iyo siyaasadda ee loo furay shaqaalaha ka dib 1da Agoosto 1975 iyo sidii loo hirgeliyey.

Warbixinadaa dhexdooda waxa hadba la soo jeedinayay hambalyo iyo taageerooyinkii ka imanaya ergooyinkii debedda ka yimi ee lagu martiqaaday shirweynaha iyo kuwa kale oo warbixinnada barbar socday: Heeso, Gabayo iyo tusaalooyin loogu tala galay munaasabadda oo siiyay shirweynaha xamaasad gaar ah.

Maalintii Sabtida Abriil 30dii fadhigii ugu horreeyay ee shirweynuhu wuxuu dhegeystay khudbado taageero ah oo ay soo jeediyeen een Wakiillada Beeralayda iyo Iskaashatooyinka, Ururka Dimoqraadiga ee Haweenka Soomaaliyeed, Ciidammada Qalabka sida iyo Guulwadayaashu. Fadhigi ku xigay wuxuu dhegeystay warbixintii Guddiyadii loo doortay Inay dersaan nuquladii kowaad (drafts) ee Barnaamijka iyo Xeerka. Guddidii barnaamijku waxay soo jeedisay inaan waxba laga beddelin. Hase yeeshee, Guddidii Xeerka waxay soo jeedisay in la aqbalo iyadoo waxyaabo yar yar laga bad-

delayo. Tusaalo ahaan waxay soo jeedisay in magacii ku yaallay nuqulkii hore ee Xeerka oo ahaa «Xiriirka Shaqaalaha Soomaaliyeed» loo beddelo «Xiriirka Guud ee shaqaalaha Soomaaliyeed.»

Waxa kale ay soo jeedisay in shirweynaha xiriirka Guud ee shaqaalaha Soomaaliyeed la qabto shantii Sanaba mar, halkii laga qaban lahaa saddexdii sanaba mar sidii uu qoray nuqulkii kowaad ee Xeerku (draft). Waxa kale oo ay soo jeediyeen in guddiga asluubta loo beddelo guddiga kormeerka iyo baarista, in hawlaha Xoghayaasha ee Aydiyoolojiyada, Warfaafinta iyo kicinta laysku daro, in loo sameeyo Xoghaye Xiriirka Shaqaalaha iyo ururrada bulshada ee kale. Shirweynuhu wuu aqbalay Barnaamijka iyo Xeerka isagoos la toosiyay.

Fadhigii gelinka dambe waxaa la doortay Guddiga Dhexe oo ka kooban 86 Qof, Guddiga Fullinta 13 Qof iyo Guddiga Kormeerka iyo Baarista 3 Qof.

Guddiga Fulintu waxay ka kooban tahay:-

- 1) Jaalle Maxamuud Cali Axmed (Xubin G.DH. ee XHKS) Guddoomiye
- 2) Cabdullaahi Maxamed Mire Gudd. Ku-Xigeenka 1aad.
- 3) Cabdullaahi Waxamed Sheegow Gud.Ku-Xigeenka 2aad
- 4) Aamina Axmed Warsame — Xoghayaha Maamulka.
- 5) Cabdiweli Aaden Sheekh — Xoghayaha Arrimaha dibedda.

- 3) Cabdullaahi Muuse Yuusuf — Xoghayaha Kiciinta Aydoolojiyada iyo Warfaafinta.

- 8) Cabdiraxmaan Cismaan Raage — Xoghayaha Qorshaha iyo Wax-soo-saarka.

- 9) Maxamed Shire Ismaaciil — Xoghayaha Cad-daaladda iyo Danaha Soomaaliyeed.

- 10) Maxamed Cali Xirsi Xoghayaha Waxbarashada iyo Tababar-rada

- 13) Cumar Maxamed Xandulle Xoghayaha Guryaha Shaqaalaha

Guddiga Kormeerka iyo Baarista ee lagu doortay shirweynaha waxay ka kooban tahay:-

- 1) Jaalle Maxamed Faarax Ciise «Gaashaan» Guddoomiye
- 2) Jaalle Cali Sheekh Aadan — Xubin.
- 3) Jaalle Sahra Sheekh Maxamed Xubin.

Shirweynuhu waxa kale uu soo saaray go'aan uu ugu baaqayo shaqaalaha oo ah:-

- 1) Inay taageero buuxda siiyaan XHKS, si hawl-karnimo ahna u fuliyaan Barnaamijka Xisbiga.
- 2) Inay si daacad ah u fuliyaan Barnaamijka iyo Xeerka Xiriirka Guud ee Ururka Shaqaalaha Soomaaliyeed.
- 3) Inay si firfircoon kor ugu qaadaan wa-soo-saarka fullyaanna ujeeddada ah in isku filaansho la gaadho 1980ka dhinaca cuntada.

- 4) Inay muruq iyo maskaxba ka difaacaan miraha kacaanka hirgelinyaanna mabaadiida Hantiwadaagga Cilmiga ku dhisan.
- 5) Inay iskaashi la yeeshaan xoo-gagga shaqaalaha ee kale sida beeralayda, haweenka, dhallinyarada, iyo Ciidammada Qalabka Sida, isweydaarsi waayo-aragtinnimana la yeeshaan xoo-gagaan.
- 6) Inay la diriraan musuqmaasaqa, afmiishaarnimada, qabyaaladda, gobolaysiga, eexda, wejigaradka, iyo tuugada xoolaha dadweynaha.
- 7) Inay kala diriraan dabo-dhilifka guddaha iyo mashaqaystayasha.
- 8) Inay muujiyaan kacaan-diidka iyo maamul-xumaha isku qar-inaya xafiisyada dawladda.
- 9) Inay ku dadaalaan siday ku hirgelin lahaayeen anshax hantiwadaagnimo iyo qorshaha dhaqaalaha hantiwadaagga.
- 10) Inay tixgeliyaan asluubta shaqada, iskuna abuuraan aragti-

da hantiwadaagnimo ee shaqada.

- 11) Inay gutaan waajibaadka iyo xilka ka saaran, xaqiijinta midnimada Ummadda Soomaaliyeed.
- 12) Inay siiyaan taageero hiil iyo hooba leh halganka dadka ku nool Xeebta Soomaaliyeed ee Faransiisku gumeysto.
- 13) Inay tasgeeraan dhaqdhaqaaqyada gobannimadoonka ee Adduunka, kordhiyaanna xiriirka ay la leeyihiin shaqaalaha wadamada hantiwadaagga iyo shaqaalaha la dagaallamaya imbariyaaliyadda ee wadamada hantigoosiga.

Shirweynaha 1aad ee Xiriirka shaqaalaha Soomaaliyeed waxa xiray Xoghayaha Guud ee XHKS, Jaalle Maxamed Siyaad Barre.

Sidaa awgeed, 1dii Maaajo 1977 waxay maragsatay dabbaaldegyo laga sameeyay magaalo Madaxda iyo dalka oo idilba. Sida la ogsoon yahay 1da Maaajo waxa looga dabbaaldega dunida oo dhan iyadoo ah Maalintii Shaqaalaha adduunka.

Taariikhdu waxay ku noqonaysaa magaalada Jakaago, halkaas oo 1886kii shaqaale dhigaya bannaanbax nabadgelyo ay kala horyimaadeen dil cadowtinnimo ah maalqabeenku. 1889kii, ayuu shaqaalaha Adduunweynuhu ku goostay in 1da Maaajo noqoto Maalintii Istaaageerada shaqaalaha adduunka. Tan iyo intii kacaanku ka curtay dalka 1969kii, Soomaaliya waxay si weyn u xishmaysaa una dabbaaldegtaa maalinta 1da Maaajo. Sannadkan dabbaaldegtaa 1da Maaajo wuxuu ku beegmay Asasiddii xiriirka Guud ee Ururka Shaqaalaha Soomaaliyeed sida awgeed, dabbaaldegtaa sannadkani wuu ka weynaa kuwii hore; Jidadka oo idilna waxa ka muuqday calaamaddii Xiriirka Guud ee Shaqaalaha Soomaaliyeed ka sakow calamadii dalka iyo Xisbiga. Calaamadda Xiriirka guud ee shaqaalaha Soomaaliyeed waxa u astaan ah Xiddig guduudan oo shan gees ah dhexdana ay kaga taal cadceed soo baxaysa yaambo iyo giraan.

Cadadka soo socda ee HALGAN wuxuu soo bandhigi doonaa deris qoto dheer oo lagu sameeyay xiriirka Guud ee shaqaalaha Soomaaliyeed iyo dabaqadda xoogsatada ee Soomaaliyeed.

KACAANKA IYO WAX SOO SAARKA

Xoghayaha Guud ee XHKS Khudbadiisii Shirweynihii 1aad ee Xiriirka Guud ee Ururrada Shaqaalaha Soomaaliyeed.

Shirweynihii 1aad ee lagu asaasay Xiriirka Guud ee Ururrada Shaqaalaha Soomaaliyeed wuxuu

si rasmi ah u furmay galabtii Arbaacaad ee 27dii Abriil 1977.

Kulankii furitaanka waxaa ka hadlay Jaalle Maxamed Siyaad Barre, Xoghayaha Guud ee XHKS ahna Madaxweynaha Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliyeed.

Khudbadiisa wuxuu ku bilaabay Jaalle Siyaad dulmar taariikheed isaga oo ku taagtaagsaday arrinta wax-soo-saarka maaddiga ah. «Madaama taariikhda bani'aadamku run ahaan ugu qotonto taariikhda horumarka wax-soo-saarka maaddiga ah, shaqaaluhu waa xoo-

gga saameeya taariikhda». Wuxuu kaloo tilmaamay in taariikhda wax soo-saarku soo martay habab kala duwan ilaa laga soo gaarey habka hantigoosiga ah, soo ifbixiddii bo-roletaariga iyo horseedkiisa shuuciga ah.

«Dagaalkii laad ee Adduunka, tirada xoogsatada ku soo xirantay ururrada shaqaaluhu waxay gaartey ilaa 15 Malyuun, maanta tiradaasi way ka badan tahay 250 malyuun. Taasi waxay astaan u tahay in si door ah dabaqadda xoogsatadu u tartantay iyo xoogga ballaaran oo ay yeelatay. Xisbiga Hantiwadaagga Kacaanka Soomaaliyeed wuxuu aaminsan yahay in ururrada shaqaaluhu metelaan heerka ugu sarreeya uguna muhiimsan ee xoogsatada lagu mideeyo, midayntaas oo u suurto gelinaysa kordhinta wax-soo-saarka iyo ciribtirka dhiigmiiradka, isla markaasna korinaysa kasmada siyaasiga ah ee xoogsatada, siinaysana waayo-aragnimo aan la koobi karin».

Jaalle Siyaad wuxuu muujiyey tasmada uu shaqaalaha Soomaaliyeed kaga jiro halganka qarannimo iyo kan caalamiga ahba. Wuxuu si qeexan u tilmaamay sidii Kacaanka (Oktoobar 1969) Soomaaliyeed ugu guulaystay in dabaqadda xoogsatadu firfircoonaan kaga qaybgasho dhismaha bulshada. Go'aanadii la gaaray qaar-kood waxay ahaayeen kuwo guud oo bulshada oo dhan saameeya, sida:-

- Tolayntii bankiyada iyo wer-shadaha (7dii Maaajo, 1970);
- Qaadaashadii habka Hantiwadaagga Cilmiga ku dhisan (21dii Oktoobar 1970);
- La wareeggii Dawladdu la wareegtay gadidda iyo qaybinta cuntada (22dii Luulyo 1971);

- Sicir-goyntii iyo sicir-llaalintii badeecadda oo dhan;
- Qoriddii far Soomaalida (21dii Oktoobar 1972);
- Ololayaashii farbarashada iyo horumarinta reer miyiga (1973-74);
- Tolayntii kale ee raamaha ganacsiga (1975);
- Asaasiddii XHKS (1dii Luulyo 1976).

Go'aanada kale ee lagu daryeelay danaha xoogsatada Soomaaliyeed waxaa ka mid ah:-

- Samayntii Wasaaradda Shaqada iyo Isboortiga (7dii Agoosto 1971);
- Magacaabiddii xiriiriyayaasha shaqaalaha (29kii Diisambar 1971);
- Joogtayntii shaqaalihii badnaa ee ku-meel-gaarka ahaa (2dii Maarso 1972);
- Sharcigii Iskaashatooyinka (21dii Luulyo 1973);
- Sharcigii Ijaarka guryaha (27dii Nofembar 1973);
- Sharcigii faralka ka dhigayey hawlgalka iyo tacliinta ilaa heerku dugsiga dhexe (1da Maaajo 1974);
- Ku dhawaaqiddii maalinta isbahaysiga shaqaalaha iyo beeraleyda (10kii Jannaayo 1975);
- Samayntii sanduuqa shaqaalaha (1dii Agoosto 1975);
- Samayntii guddiyada garsoorka shaqaalaha (6dii Decembar 1975);

Xoghayaha Guud wuxuu kaloo tilmaamay laba go'aan oo Kal-fadhigii 3aad ee Guddiga Dhexe ee XHKS — mid wuxuu ahaa in

dhammaan guryaha la ijaaro oo dawladda lagu wareejiyo Ururrada Shaqaalaha Soomaaliyeed si loo kobciyo sanduuqa shaqaalaha kan kalena shaqaalaha ayuu u kordhinayey awoodda ay kaga qaybgelayaan maamulka hay'daha dawladda «Waxaa kaloo mudan in hal-kan laga sheego in sharci cusub oo saamaynaya dhammaan farsamayaqaanka uu dhaqan geli doono 1da Maaajo 1977. Haddii avel lagu cabiri jirey heerka kartida qofka hadba inta waxbarashadiisu le'egtahay, hadda Kacaanku wuxuu kaloo tixgelinayaa kartida farsamadiisa iyo iyana waaya-aragnimadiisa markii laga tashanayo mushahaarkiisa iyo drejadiis.»

Maadaama ay yihiin lafdhabartii Kacaanka, shaqaalaha Socmaaliyeed waxaa lagu guubaabinayaa inay xoojiyaan isbahaysiga ay la wadaagaan beeralayda, haweenka dhallinyarada, ciidammada qalabka sida, indheergaratada yar yar. Shaqaaluhu waa inay kaalintooda uga jiba keenaan si naftood-hurid ah iyagoo kordhinaya wax-soo-saarka, kor u qaadaya kasmadooda iwm.

Dhanka arrimaha adduunka wuxuu Xoghayaha Guud ka tilmaamay kaalinta uu kacaanka Soomaaliyeed kaga jiro kacaanka caalamiga ah xoogaggiisa ka kooban:

(a) Dalalka hantiwadaagga ah, (b) dabaqadda xoogsatada ee dalalka hantigoosiga ah, iyo (t) dhaqdhaqaaqyada gobannimadoonka ah. Xoogsatda Soomaaliyeed ee abaabulan waxay taariikhdu faraysaa inay ka soo dhalaalaan kaalinta ay kaga beegan yihiin xoogagga kacaanka caalamiga ah oo ka soo horjeeda imbiryaaaliyadda, xilligan hantigoosigii u dhalan roganayo hantiwadaag.

«Maadaama xoogsatada Soomaaliyeed ka mid tahay tan Afrika

iyo xoogsatada Carabtaba, waxay ku ballanqaadayaan inay si cad uga qaybqaataan halganka lagula jiro imbiryaaliyadda, gumeysiga, sinji sooca, midab takoorka fashismada, sahayuuniyadda iyo rajciyadda. Halgankani wuxuu beegsanayaa inuu baabi'iyoo habka hantigoosiga oo dhiigmiirta dalalka Carabta iyo Afrikaba, wuxuuna ku tahanbaabayaa inuu gaaro aakhirka gobannimo iyo horukac bulsho».

Inkasta oo xoogagga adduunka nabadda jeceli dhaliyeen guulo badan, misana imbiryaaliyaddu weli waxay isku deyeysaa inay xiisado ka abuurto dunida oo dhan, gaar ahaanna Geeska Afrika. «Sidii aan hore u sheeganay, Dawladda kacaanka Soomaaliyeed kuma tala jirto inay weerarto deriskeeda Itobiya sida ay dalalka imbiryaaliyiinta ahi ku warramaan. Waxaa nasiib-darro ah in Dawladda Itobiya beentaas u dheg raariciso oo iyana ku dooddo; hase yeeshee, markaan qodobkan caddeeyey waxaan doonaya inaan muujiyo in aanaan sinaba masuul uga ahayn dhibaatooyinka ka oogan Itobiya gudahooda; dhibaatooyinkaas oo ka soo arooray ummadaha kala duwan ee daklaas ku nool, muddada doorka ahna gumeysiga ku hoos jirey, waxaa lagu tilmaami karaa dhibaato iyo dagaallo gobannimadoon.»

Xoghyaha Guud wuxuu ku soo gebagebeeyey hadalkiisii inuu aad

ugu rajo weyn yahay gobannimada Jabuuti, isaga oo u ducaynaya dhamaan waddaniyiinta Xeebta Soomaaliyeed.

Khudbaddiisii xiritaanka Shirweynihii 1aad maalintii Sabtida (Abriil 30), Xoghayaha Guud wuxuu taataabtay arrimo muhiin u ah ururrada shaqaalaha. Wuxuu shaqaalaha Soomaaliyeed ugu baaqay inay noqdaan horseed lagu daydo ee la dagaallanka caadooyinka xun oo ay ka mid yihiin: musuqmaasuqa, qabyaaladda, wejigaradka, lagula jiro qaybyaaladda oo ah mid dabraysa horukaca kasma-da qarannimo iyo feeyigaanta hantiwadaagnimo. Wuxuu ka codsaday xoogsatada inay labanllaabaan dadaalkooda ay ku beegsanayaan inay ciribtiraan kelinimada, garaad-darrida, afmiishaarnimada, istustuska, ismaqaal la'aanta iwm.

Meeshee hantigoosiga iyo isgarabyaac, waa inay ururrada shaqaalaha Soomaaliyeed ka hirgeliyaan tiyooriyadda iyo ficilka tartanka dhismaha ee Hantiwadaagga. Shaqaaluhu waa inay hoggaanka u qabtaan faafinta fikradaha iyo wax-soo-saarka hantiwadaagga iyo ra'yiga uu hantiwadaaggu ka qabo shaqada iyo hantida guud. Asluubta hantiwadaagga ee shaqadu waxay ku mataansan tahay garashada xilkasnimada iyo ismaqaalka. Ismaqaalka hantiwadaaggu waa inuu ka soo unkamaa hoosta oo shaqaalu-

hu aqbalaan iskuna barbaariyaan, waa inuusan ismaqaalku noqon mid shaqaalaha guudka lagaga keenay oo lagu khasbay, sida ay yeelaan hantigoosiga iyo gumeysiga. Kacaan hantiwadaag ah waxaa ugu dambaysta damiinan kara wax-soo-saarka oo la kordhiyo. Hase ahaatee, wax-soo-saarka hantiwadaaggu wuxuu u baahan yahay in si cilmi ah loo qorsheeyo loona maar-eeyo. Xoghayaha Guud wuxuu shaqaalaha Soomaaliyeed ugu baaqay inay kordhiyaan aqoontooda guud iyo aqoontooda gaar ahaaneed ee farsamada la xiriirta. Waa inay u maskax furnaadaan tiknooljiyada casriga ah iyo hababka wacan oo loo abaabulo shaqaalaha iyo wax-soo-saarka. Shaqaaluhu waa inay si buuxda uga qaybgalaan maamulka si loo hubiyo ilaalin iyo kormeer la wadaago. Kaalinta ay kaga jiraan qorshaynta hantiwadaaggu waxay ku qotontaa mabaadii'da dimqraadiyadda guddoonka dhexe.

Wuxuu ugu baaqay shaqaalaha inay sii wadaan kaalmadoodii ay siin jireen mashaariida iska-wax-u-qabo. Mustaqbalka, Iskaa-wax-u-qabso waa in loo maamulaa si habaysan oo qorshaysan.

Kor u qaadidda aqoonta iyo xirfadaha farsamada ka sokow, Xog-yaha Guud wuxuu ugu baaqay ururrada shaqaalaha inay xoojiyaan habaynta aqoonta iyo barashada hantiwadaagga cilmiga ku dhiisan.

BARNAAMIJKA XIRIIRKA URURADA SHAQAALAHA SOOMAALIYEED

Yuusuf X. Xirsi

Taariikhda waxaynu isku raacsanahay in Ummadda Soomaaliyeed taariikh ahaan marayso marxalad isbeddello waaweyni dhacayaan, sababuhuna way iska cadihiin: iyadoo ay jiraan isbeddelada kacaaneed ee faraha badan oo guud ahaan kacaanku dhaliyey. Waxaa xusid gaar ah mudan Shirweynayaasha aasaaska iyo dib-u-habaynta ururada bulshada Soomaaliyeed, sida shirweynihii haweenka oo dhammaaday Maarso 1977, iyo kan Shaqaalaha oo dhamaaday Ida Maafo 1977, iyo kan dhallinyarada oo la filayo in la gabagebeeyo 14ka Maafo 1977.

Mid kasta oo ka mid ah ururada bulshada wuxuu leeyahay Barnaamijkiisa shaqo iyo xeerkiisa u gaarka ah oo ka shidaal qaadanaya Barnaamijka iyo Siyaasadda XHKS. Sidaa darteed wargeyska Halgan waxay u tahay fursad qiimo leh inuu caddadka kaga faalloodo barnaamijka xiriirka shaqaalaha Soomaaliyeed.

Barnaamijka Xiriirka Ururka Shaqaalaha Soomaaliyeed oo u qaybsama dhowr wuxuu is-hordhigayaa inuu fuliyo xilkiisa asaasiga ah mustaqbalka soo socda.

Hor iyo horraanba wuxuu muujinayaa xaqiiqda ah in halganka shaqaalaha Soomaaliyeed oo maalinba maalinta ka dambaysa sii xoogeysanaya korna u socda. leeyahay asaas caalami ah, isla markaana uu natiijo u yahay isbeddellada taariikhiga ah ee ka dhacaya marxaladda aynu ku jirno xagga dhaqaalaha, siyaasadda iyo bulshadaba, sidaa darteedna, dhaqaalaha Soomaaliyeed gaareen bisayl siyaasi ah, oo u suuragelinaya fulinta waajibaadka ka saaran dalkooda iyo adduunweynaha intaba.

Sidaa awgeed, barnaamijka Xiriirka Ururka Shaqaalaha Soomaaliyeed, wuxuu qiimeyn ku samaynayaa heerka ay marayso imberyaaliyadda adduunka iyo isgaanshaanbuursiga xoogagga adduunka oo caddaynaya isbahaysiga iyo xoogga soo siyaadaya ee kacaanka dunida iyo hoobashada xoogagga imberyaaliyadda iyo dib-u-socodka adduunka. In kastoo lagaga adkaaday goobo badan, guulo waaweynna ay ka soo hooyeen xoogga horusocodka ah ee adduunku dagaalkay kula jiraan, hadana weli, imberyaaliyaddu markay waxba tari waayeen

tabahay isticmaalasay, waxay ka fursanweyday inay saarto cunaayskeeda, una cagajugleysa dalalka soo koraaya iyo dhaqdhaqaaqa gobannimadoonka waddaniga ah; waxayna had iyo jeer abaabushaa shirqoollo, dhac iyo dil aan gabbasho lahayn.

Sidaa darteed, wuxuu falanqaynayaa barnaamijku halganka joogtada ah ee ummadda Soomaaliyeed madaxbannaanideeda qarannimo ugu jirto. Dadka Soomaaliyeed, sida Ummadaha kale ee adduunka waxay soo galeen halgan kharaar si uu isaga xoreeyo talisyadii gumeysiga, taas waxaa marag ka ah dagaalladii waddaniga ahaa ee ay hoggaaminayeen halyeeyadii Axmed Gurey iyo Sayid Maxamed Cabdulle Xasan.

Balaadhka halgankaasi wuxuu lagama maarmaan ka dhigay abuurista abaabul siyaasadeed oo aakhirkii sii isugu birta shubtay asaaskii SYL ee qaybta Koonfurreeed iyo SNL ee qaybta Waqooyi ee dalka, labadaas Xisbi waxaa la kala aasaasay 1943 iyo 1946.

Waxaa badhtamaha ugu jiray axsaabtaas shaqaalihii Soomaaliyeed ee ka tirsanaa maamulka gumaysiga, kuwaas oo hoggaaminayey axsaabtaas, aqoontooda iyo garaadkooda siyaasiga ah daraadeed. Halgannadaasi waxay soo shaac bixiyeen xamaaska iyo ka qaybqaadashada ballaadhan ee uu la yimid shaqaalaha Soomaaliyeed.

Kaalinta shaqaalaha Soomaaliyeed uu ka qaatay halganka gobannimadoonka waxaa xoojiyey isbeddelladii ka dhacay dunida, gaar ahaan dagaalkii 2aad ee dunida markuu dhammaaday.

Dhibaatooyinka qalafsan ee haystay habka hanti-gosiga iyo halgankii shaqaalaha darteed, waxaa adduunka ka curtay habka hantiwadaagga ah, markii ugu horreysay taariikhda aadamiga, kaas oo u noqday kaalmo weyn dhaqaalaha shaqaalaha adduunka ee ku dhisan mabaadiida shaqaalaha ee caalamiga ah iyo dhammaan halganka dadyowga u dagaalamaya ka talinta aayahooda iyo gobannima-buuxda, dadyowga oo uu ka mid yahay dadka Soomaaliyeed.

Kadeedkii iyo cadaadiskii lagu hayey Ummadda Soomaaliyeed waxaa ka dhashay halgankeeda oo sii adkaada iyo midnimadeeda oo sii xoogaysata, sidaas darteed waxaa naslibdarro iyo argaggax gumeysiga ku ahaa in ay rumowdey gobannimada iyo midnimadii dhalatay 1dii July 1960, ee ay ka abuuranta Jamhuuriyadda Soomaaliyeed.

Waxaa kale oo Barnaamijku ka hadlayaa midhihi dadka Soomaaliyeed (gaar ahaan shaqaaluhu) ku dhaliyeen halgankoodii kharaaraa, ay ugu gacan galeen kooxihii hoggaaminayey talisyadii dib-u-socodka ahaa ee ku balaadhinayey kuna ilaashanayey danoooda gaarka ah, danaha gumeysiga cusub iyo imberyaaliyadda aduunka.

Arrintaasu ma ahayn keliya xaqiraadda iyo yasida dadweynaha ee waxay u keentay shaqaalaha dhibaatooyin iyo baahi hor leh, sida shaqa la'aanta, jahliga, xannaano iyo badbaado bulshadeed la'aanta iyo cadaalad darrada... iwm. Dhibaatooyinkaas waxaa la qabey shaqaalaha xoogagga bulshada ee kale sida haweenka iyo dhallinyarada, kuwaas oo ishortaagay talisyadii dib-u-socodka ahaa iyagoo isticmaalaya banbaxyo iwm.

Waa kaas waayaha taariikhiga ah ee u gogol xaray curashadii kacaankii 21kii Ok. 1969 ee ay horseedeen Ciidamada Qalabka Sidaa.

Kacaanku markuu dhashayba wuxuu dejiyey qorshe looga jeedey horumarka shaqaalaha, wuxuuna kordhiyey kaalinta aasaasiga ah ay ka qaadanayaan dhismaha bulshada cusub ee Hantiwadaagga ah; taasoo iyana keentey isbeddello tiro iyo tayaba badan oo taabanaya nolosha iyo duruufka shaqaaluhu ku noolyihiin.

Guulihii iyo midhihi kacaanku dhaliyey waxaynu

u soo qaadan karnaa tusaale ahaan:-

- Qaramaynta ilaha waaweyn ee shaqaalaha ee isku-dul-noolaadku ku hayey shaqaalaha
- Sharcigii joogtaynta shaqaalaha Dawladda;
- Dib u habaynta sharciga shaqada
- Aasaaskii guddiyada shaqaalaha oo haatan isu beddeley urur shaqaale.
- Aasaaskii sanduuqa shaqaalaha
- Abaabulkii, kicintii iyo hanuuntii joogtada ahayd ee kor loogu qaadayey garaadka siyaasiga ee shaqaalaha.

Intaas oo dhamiba, waxay ku dhalisay shaqaalaha inay kalsooni buuxda siiyaan kacaanka, isla markaana

ay gartaan kaalintooda kacaannimo. Halkaas shaqaaluhu waxay ka muujiyeen sida hagar baxa ah ay uga qaybgaleen dhammaan ololayaashii iyo mashaariicdii la hirgeliyey sannadihii ina dhaafay, sida: mashaariicdii dhismaha ee iskaa-wax-u qabso, ololihii waxbarashada dadka waaweyn, Ololihii Horumarinta Reer Miyiga, ololihii gargaarka abaarta iwm.

Kacaanku isagoo qaddarinaya halgankii dhabta ahaa ee shaqaaluhu soo galay wuxuu ku abaalmariyey billado iyo shahaado sharafyo.

Barnaamijku wuxuu halkan si gaar ah ugu xusayaa miraha shaqaaluhu heleen ee ku yimid abaabulka iyo hanuuntinta siyaasadeed in aanay marnaba suura-gasbeen haddaanay jirin hawlihii nidaamsanaa iyo guddiyaddii kacaanka ee Xafiiskii hore ee Siyaasadda Madaxtooyada Golaha Sare ee Kacaanka.

Kaalinna Xafiiskaasuu ka qaatay kicinta, isu-duwid da abaabulka iyo hanuuntinta shaqaalaha, si garaadkooda siyaasiga ah kor loogu qaado waa mid aan lagu soo koobi karayn ahmiyaddeeda halkan.

Xilka Xafiiska Siyaasaddu kuma koobnayn horumarinta nolosha shaqaalaha ee heer qaran, ee wuxuu isku taxallujiyey dhidib-u-aasidda iyo horumarinta xiriirka saaxiibtinnimo iyo isbahaysiga ka dhexeeya shaqaalaha Soomaaliyeed iyo shaqaalaha dalalka Hantiwadaagga iyo kuwa horusocodka ah intaba, taas oo uu ku xaqiijiyey sida soo socota:-

- Ka qayb galka shaqaalaha Soomaaliyeed Shirarka Caalamiga ee shaqaalaha
- Abaabulka Seminaarrada iyo booqashooyinka ku dhisan isbahaysiga iyo is-waydaarsiga waayo aragnimada shaqaaleheenna iyo shaqaalaha kale ee horusocodka ah.
- U diyaarinta shaqaalaha tababarro ku saabsan ururrada shaqaalaha oo ku habaysan mabaadiida hantiwadaagga ah oo ay ku soo galaan Dugsiga Sare ee shaqaalaha ee dalalka aynu saaxiibka nahay.

Hawlahaaas oo dhammi waxay shaqaalaha Soomaaliyeed muteysiyeen qoddarin iyo bogaadin caalami ah iyo magac wanaagsan oo ay shaqaaluhu ku gaareen ka qayb galkoodii dhiifoonaa ee shirarka caalamiga ah iyo la safnaantoodii xoogagga horusocodka ah ee u halgamaya nabadda aduunka, Dimuqraadiyadda, cunaqarsiga aadamiga. Taasi waxay shaqaaleheenna gaarsiisay:-

- Inay xubin ka noqdaan xiriirka ururka shaqaalaha adduumka (W.F.T.U.)
- Xiriirka Ururka shaqaalaha Afrika (O.A.T.U.U)
- Xiriirka Ururka Shaqaalaha Carbeed (ICATO)

Bisaylka siyaasadeed ee shaqaalaha iyo xoogagga horusocodka ah ee kaleba, waxay gogosha u sii xaa-dheen aasaaskii XHKS, iyadoo ay waayaha dhabta ah ee dalkuna bisleeyeen baahida loo qabey dhalashada xisbiga waxaa si qeexan lagu xusay xeerka XHKS, in shaqaaluhu yihiin hawladeenka, horseedka iyo xooga hogaaminaya xisbiga.

Markii Barnaamijku wax ka taabtay aasaaska taariikhiga iyo falsafiga ah ee kor ku xusan, wuxuu si gaar ah u caddaynayaa waajibaadka horyaal ee uu xaqiijintooda u halgamaya xiriirka ururka shaqaalaha Soomaaliyeed.

1. DHAQANKA IYO BULSHADA

Qaadashada hantiwadaagga cilmiga ah ee aynu u aragnay inuu ku habboon yahay waayaheenna gaar abaaneed, hirgelintiisu ma aha arrin fudud ee waxay u baahan tahay abaabulka, horumarinta iyo waxbarashada shaqaalaha, raacatada, beeraleyda, Ciidamada Qalabka Sida iyo xoogaga kale ee kacaanka ah.

Waxaa lagama maarmaan ah in shaqaalaha la baro dhaqanka shaqaalaha iyo waxbarashada hantiwadaagga oo ku hanuuninaysa qiimaha shaqada. Si taas loo gaaro wuxuu X.U.S.H.S. is-hordhigayaa xaqiijinta hawlaha soo socda:-

- 1) Abaabulka Seminaaro, tababaro casharro hanuuneed;
- 2) Kor u qaaddida garaadka siyaasiga ah, xilkasnimada asluubta iyo anshaxa shaqada;
- 3) In si fiican looga faa'iidaysto tababarada Xisbigu abaabulo iyo kuwa xiriirka Ururka shaqaalaha, loona doorto hawladeennada ugu habboon ee hadhaw anfacaya shaqaalaha kale;
- 4) Dhismaha maktabado shaqaaluhu leeyihiin, halkaas oo ay wax ku akluisan karaan, aqoon is-waydaarsi siyaasadeed, bulsho iyo mid dhaqaaleba kaga doodi karaan iyadoo ku habaysan mabaadiida hantiwadaagga ah,
- 5) Abaabulka doodaha shaqaalaha ee ku saabsan ka baaraandegga iyo ka ilma dhalinta dhibaatooyinka guud ahaan haysta shaqaala-

ah iyo hanashada aqoonta iyo qorshaha ta-cabka;

- 6) In la wanaajiyo mustaqbalka wargeyska «Codka Shaqaalaha» iyo qoraalada kaleba iyadoo laga wada qayb gelayo;
- 7) In si buuxda looga faa'iidaysto jaraa'idka raadiyaha iyo Aflaamta, kuwaas oo ah qalabka ugu fiican ee lagu hanuunin karo waxna lagu bari karo shaqaalaha;
- 8) In loo dhiso dugsiiyo ururada shaqaalaha iyo tababarada xirfadaha (farsama-yaqaanada);
- 9) In kolka muddo la joogaba dirasad iyo kor-meer lagu sameeyo dhaqdhaqaaqa iyo hawlaha shaqaalaha ee ku lug leh horumarinta dalka iyo kaalinta ay shaqaaluhu ka qaadana-yaamba.
- 10) In la xaqiijiyo badbaadada shaqaalaha iyo waxyaalaha kale ee ay u baahan yihiin sida:-
  - Daryeelka caafimaadkooda iyo xanaanada kaleba
  - In loo dhiso dugsiga carruurta shaqaalaha gaar ahaan carruurta haweenka shaqaalaha (kindergartens)
  - In la dhiso guryo shaqaale, lana horumariyo fanka iyo cayaaraha;
  - In la abuuro iskaashatooyin sida kuwa cunta, guryo-dhiska iwm, iyo in la sii xoojiyo kuwa hada jiraba.

II. DIYAARINTA HAWLWADEENNADA (KAADIRKA)

Abuurista hawladeennadu waa maqax qiime weyn u leh ummadda, gaar ahaan horumarinta maamulka dawladda. Si xilkasnimo loogu fuliyo hawlaha X.U.S.H.S. wuxuu qaadayaa tallaabooyinka soo socda:

- 1) In la dhiso Dugsiiyo lagu tababaro hawladeennada si loola socon karo, loona fulin karo waajibaadka X.U.S.H.S. horyaalla;
- 2) In si fiican looga faa'iideysto deeqaha waxbarasho ee aynu helno, dibeddana oo loo diro dadka u qalama nafaboodana u huraya horumarinta noloshooda shaqada iyo dadweynaha xoogsatada ahba.

III. SHAQAALAH

Mar haddii ay tahay dhibaato taagan in la carro geddiyo aasaaska dib-u-dhacsan ee dhaqaalaha waddaniga ah iyo gaar ahaan waayaha aynu maraynno oo waajibinaya in laga dhowro, lagana ilaaliyo jilaafuoyinka Imberyaaliyada, Xiriirku wuxuu si aad ah isugu taxallujinayaa, si loo fuliyo mashaariida beeraha, warshadaha iyo qor-

shaha qarankaba; sidaa darteed wuxuu Xiriirku qaadayaa tallaabooyinka soo socda:-

- 1) In la fuliyo qorshaha waddaniga ah iyo ma-shaariicda kale ee looga dan leeyahay abuuridda xiriir dhaqaaleed cusub oo kari kara kor u qaadidda tacabka iyo horumarinta nolosha shaqaalaha;
- 2) In si wax ku ool ah looga qayb qaato abaabulka iyo maamulka tacabka, si kor loogu dhigo aqoonta farsamo ee shaqaalaha Beeraha, warshadaha iyo xarumaha xoolaha;
- 3) In si joogto ah looga qayb galo horumarinta iskaa-wax-u-qabso, iyo joogteynta O.H.R.M. iyo ololayaasha waxbarashada dadka waaweyn;
- 4) In si buuxda looga qayb qaato ballaadhinta dib u habaynta iyo wanaajinta hay'adaha iyo qawaaniinta qorshaha dhaqaalaha dalka.

IV. HALGANKA SIYAASIGA AH

Qodobkan wuxuu barnaamijku kaga hadlayaa kaalinta weyn ee ay shaqaaluhu ka soo qaateen halgankii gobannimadoonkii lagala soo horjeedey talisyadii gumaysiga cusub, iyo kaalinta hadda ay qaadanaayan iyagoo ku hubaysan mabaadii'da hantiwadaagga cilmiga ah, iyagoo ka muujiyey dhiifoonaan iyo hawl-karnimo daacadnimo ku dheehan tahay sidii loo xaqiijin lahaa siyaasadda kacaanka, loo fulin lahaa Barnaamijka XHKS, isla markaana loola dagaalami lahaa shirqoclada foosha xun ee imberyaaliyadda, gumaysiga, gumaysiga cusub iwm.

V. XIRIIRKA KA DHEXEYKA XIRIIRKA URURKA SHAQAALAH SOOMAALIYEED IYO XUKUUMADDA.

Marxaladda lagu jiro oo ah u gudubka dhismaha bulshada hantiwadaagga ah waxuu Xiriirku xilqaadayaa inuu wada shaqayn la yeesho Xukuumadda.

Arrintan waxaa si fiican loogu qeexay Barnaamijka XHKS; waxaana lagu sii adkeeyey laguna sii balaadhshay kal-fadhigii 3aad ee Golaha Dhexe ee XHKS, baahida ka qayb galka shaqaalaha ee maamulka dawladda, xagga qorshaha, bixinta qandaraasyada, da-

laaadda, kala beddelka shaqaalaha, asluubta iyo anshaxa shaqaalaha iwm. Arrintan wixii ku saabsanaa wuxuu Xiriirku isku deyayaa xaqiijinta arrimaha soo socda:-

- 1) In la abuurdo guddiyada kormeerka shaqada xagga gudashada shaqada iyo tacabka ee wasaaradaha, wakaaladaha iyo xarumaha tacabka. Taasu waxay u sahlayaa shaqaalaha inay ka ilaaliyaan midhaha kacaanka iyo barnaamijka XHKS, dib-u-socodka gudaha iyo Imberyaalistayaasha.
- 2) In kor loo dhigo wada shaqaynta iyo midnimada Xukuumadda iyo Xiriirka Ururrada Shaqaalaha Soomaaliyeed xagga arrimaha dhaqaalaha, siyaasadda, iyo bulshada, iyo in la helo tabta iyo xeesha ugu habboon ee lagu horumarin karo.

VI. XIRIIRKA XHKS IYO SHAQAALAH.

X.U.S.H.S. wuxuu u xusulduuban yahay xaqiijinta himilooyinka XHKS iyo iyadoo uu ka shidaal qaannayo barnaamijka Xisbiga ee ku dhisan mabaadii'da caafimaadka qabta ee Hantiwadaagga cilmiga ah.

Wuxuu Xiriirku u arkaa XHKS, taliska siyaasiga ah ee rasmiga ah ee ku hoggaaminaya bulshada hab ku dhisan cadaalad, shaqo iyo barwaaqo. Shaqaaluhu waxay kaloo ku qanacsanyihiin in XHKS, ahmiyad gaar ah siinayo daryeelka danaha xoogsatada Soomaaliyeed ee ah lafdhabarka dhaqaalaha taas oo ku xusan barnaamijka Xisbiga.

VII. XIRIIRKA KA DHEXEYKA XIRIIR URURRADA SHAQAALAH SOOMAALIYEED IYO BEERALEYDA.

Xiriirka ururka shaqaalaha Soomaaliyeed, wuxuu beeraleyda u arkaa xoogga 2aad ee kacaanka ah marxaladda kala guurka ee dhismaha aasaaska bulshada Hantiwadaagga ah.

Shaqaalaha iyo beeraleydu waa 2dii dabaqadood ee uu ku dhacay kadeedkii iyo dultigii gumaysiga iyo talisyadii gumaysiga cusub.

Sidaa darteed Xiriirka Ururka Shaqaalaha wuxuu gargarwaaqsan yahay baahida weyn ee loo qabo isu dhawaanshaha isbahaysiga shaqaalaha iyo beeraleyda si ay u noqdaan jabhad ama xoog keliya oo la dagallama gumaysiga cusub iyo imberyaaliyadda. Sidaa awgeed, shaqaaluhu waxba la hadhi maayaan sidii loo xoojin lahaa isbahaysiga dabaqiga ah ee dhexeeya shaqaalaha iyo beeraleyda.

VIII. MIDNIMADA XOOGAGGA HORUSOCODKA AH EE ADDUUNKA.

Waaya-aragnimada adduunka waxay inoo caddaynaysaa, in midnimada iyo isbahaysiga xoogagga horusocodka ah ee adduunku ay tahay jidka keliya ee lagaga libaysan karo cadowyada imberyaaliyadda iyo dibusocodka kaleba.

Taas waxaa si la taaban karo u qeexaysa waaya-aragnimada laga helay dhaqdhaqaaqa gobanimadoonka waddaniga ee Afrika.

Xiriirka waxay la tahay in wadatashiga abuuridda hab dhaqaale, isbahaysiga iyo xiriirka adag ee dhinac walba ahi, kuna dhisan Caddaalad, dhimista hubka halista, is xaqdhawr iyo nabad kuwada noolaan-shaha dawladdaha ku dhaqma hababka bulshadood oo kala duwan, ay wax weyn tarayaan.

XIRIIRKA URURRADA SHAQAALAH SOOMAALIYEED IYO XIRIIRKA KA DHEXEYYA XIRIIRKA SHAQAALAH ADDUUNKA (WFTU)

Xiriirka ururka Shaqaalaha Soomaaliyeed, wuxuu leeyahay xilkijisa caalaminnimo, isagoo la safan oo kaashanaya shaqaalaha adduunka ee horusocodka ah, kana horjeeda imberyaaliyadda adduunka. La'aanta isbahaysiga shaqaalaha Soomaaliyeed la leeyihiin shaqaalaha adduunka, uma suurogeleyso inay xaqiijiyaan ujeeddoyinkooda.

Si arrintaas looga gungaadhana, wuxuu xiriirku qaadayaa tallaabooyinka soo socda:-

- 1) In la xoojiyo xiriirka dhinac kasta abee uu la yeelan karo shaqaalaha Afrika, Carabta, iyo dalalka Hantiwadaagga ah iyo dalalka kale ee horusocodka ah, si loo abuuro loono horumariyo meel wax ka wada aragga xagga u halganka xuuqda Shaqaalaha adduunka;
- 2) In laga weydaarsado booqashooyin, wufuud, iyo waayo-aragnimo ururada shaqaalaha adduunka, in laga shaqeeyo xoojinta xiriirka inaga dhexeeya xiriirada ururada shaqaalaha adduunka, Afrika iyo kan carbeedba,
- 3) In la xoojiyo xiriirka uu la yeelan karo ururada iyo shaqaalaha adduunka kale ee horusocodka ah ee ku dhisan danaha guud iyo sii ballaardhinta xiriirkaas.
- 4) In lala galo heshiisyo ururada shaqaalaha carbeed, Afrika iyo Beesha dawladdaha Hantiwadaagga ah.

Heshiiskaas oo ku saabsan tababarka hawladeenna, isweydaariga waaya-aragnimada dhinaca farsamada iyo aqoonta cilmiga, si shaqaalabeenna ay ugu suuragasho, inay ka soo dhalaalaan xilkooda marxaladda ka caaneed iyo wax wada qabsiga ku lug leh dhismaha dugsiyo sare oo farsamo, iyo kuwa shaqaalennimada, kuwaasoo wax weyn ka tari doona kor u qaaddida garaadka siyaasiga ee Shaqaalaha.

- 5) In laga qayb galo shirarka shaqaalaha adduunka si loo muujiyo horumarka shaqaalaha Soomaaliyeed gaaray intii kacaankii 21kii Oktoobar 1969 hoggaaminayey dalka iyo gaar ahaan intii la ajiisay XHKS,
- 6) In hawladeenno loo abuuro dhaqdhaqaaqa shaqaalaha kuwaasoo tababarro fiican ka dib, qayb wax-ku-ool ah ka qaadan kara horumarinta shaqaalaha, siyaasadda iyo bulshada intaba;
- 7) In wax lala qabsado ururada shaqaalaha ee horusocodka ah si loo mideeyo shuruucda iyo hay'adaha ku shuqlan shaqaalaha adduunka markay suuragal tahayba;
- 8) In laga abaabulo Seminaaro dalalka Afrika, Carabta, dalalka Hantiwadaagga iyo adduunka kale ee horusocodka ahba si loo mideeyo halganka guud, afkaarta ka caaneed iyo dagaalka lagula jiro hantigocsadka iyo adeegyashaasiisa dib u socodka ah, gumeysiga cusub, midabtaakoorka iwm.
- 9) In la hormariyo xiriirka lala yeelan karo ururada shaqaalaha ee kala duwan ee adduunweynaha, iyadoo la tixgelinayo lana qaddarinayo xiriirkaas ka dhexeeya shaqaalaha adduunka;
- 10) In laga qayb galo shirarka isbahaysiga dadyowga, ee ay abaabulaan xoogagga kacaanka ee adduunku, si loo horumariyo loona xoojiyo nabadadda adduunka, loona kaalmeeyo dhaqdhaqaaqa Gobannimadoonka;
- 11) In loo halgamo xornimada iyo midnimada dalalka Soomaaliyeed ee weli ku jira gacanta gumaysiga midab kasta oo uu leeyahayba; iyo in laga caddaayado oo lagaga doodo; shirarka arrinta dalalkaas maqan iyo inay lagama maarmaan tahay dadkaas in loo oggolaado ka talinta aayahooda dambe.

Urur Shaqaaleedka Soomaaliyeed

GUNDHIG TAARIIKHEED

Halkan waxaynu ku soo qaadaynaa hordhac taariikheed ee Urur Shaqaaleedka Soomaaliyeed. Iyadoo arrintan qoraal hore aanu ka jirin ayaa tusaalooyinkan guud horseedayaan fartana ku fiiqayaan meelaha u hashan baaris cilmi ah si loo helo taariikhda urur shaqaaleedka Soomaaliyeed oo dheellitiran.

Soomaaliya waqtigii gumeysigu soo galayey waxay ku jirtay habka tacabkii bilowga ahaa. Gaar ahaan togagga hareerahooda waxaa ka jiray hab raacato iyo beeraley ee tacabkii bilowga ahaa. Meelaha Xeebaha waxa iyaga ka abuurmay magaalooyin halkaas oo uu ka korayey baayacmushtar. Haddaba gumeysigu wuxuu hirgashay nooc Hantigoosad oo uu ku fushanayo dhiigmiirradka dadku gumeysto. Sida uu yiri: Ion Davis «Gumeystayaashu waxay u burburiyeen hab dhaqaaleedkii dadka la gumeysto 3 Siyood: Iyagoo dhulkii gacanta ku dhigay, iyagoo hirgashaday ma-shaariicdoodii iyo iyagoo soo roga beeridda midhaha iibka loogu tala galo». (1) Haddaba iyadoo quwadda iyo waqtiga ay ku hirgashayba ay kala duwanaayeen dalalka, gumeysigu wuxuu keenay Hantigoosad higsanaaya inuu hantiyo dhul, xoog iyo waxyaabaha kale ee tacabka ka qayb qaata, si ay macaash u dhaliso. Gumeysigu wuxuu kale oo gacanta ku dhigay ganacsigii dibadda iyo gudahaba Cashuur-na wuu ku soo rog-

Si haddaba intan oo dhami u hirgasho waxa lagama maarmaan ahayd in la abuurro maamul gu-

meysi, oo leh ciidankii ku madax jehinayay dhaqdhaqaaqa iyo gilgilashada dadka.

Koonfurtii hore ee Soomaaliya gumeystihii Talyaanigu wuxuu dhiirrigeliyey inay soo dagaan dad caddaan ah, abuuranna dhaqaale ku dhisan midho ganacsiyeed. Sannadadii 1897 — 1909 soo doolkii (settlers) Talyaaniga ahaa waxay u rogeen beero dhul dhan 6,800 hektaar. 1920kiina waxa la aasna-say Shirkaddii Beeraha ee Talyaaniga iyo Soomaaliya (Societa Agricola Italo-Somalo; SAIS. 1923 waxa isna la bilaabay beerta Jawhar oo si xoog leh loo galabeeyey. Markii la gaaray 1926kii, Warshadda Sonkorta ee SAIS waxa ka shaqayn jiray Shaqaale dhan 280, iyadoo isla markaas ay lahayd laag ah Warshad hilib oo Kismaayo ku taal. Waxa kale oo iyana samaysamay beero ganacsi oo laga beero muus, siuf iyo miro kaleba kuwaas oo ka abuurmay agagaarka Afgooye, Balcad, Jannaale iyo meelo badan oo Jubhada Hoose ah. Beeraha ka sokow waxa soo abuurmay Warshado yar yar oo ka jawabaya baahidii gumeystaha iyo soo doolkiisii.

Maamulkii gumeysigu wuxuu garab iyo gaashaanba siin jiray soo doolka, sidii ay ku heli lahaayeen dhul iyo shaqaale, boob iyo dhacba. Maarkis ayaa si sugan u yiri «Kabitaaal waxay dhalatay iyadoo dhiig iyo wisikhi ka dareerayso dalooladeda».

Gumeysigu wuxuu qasab ku abuuray xoogsato Soomaaliyeed oo uu dhiigmiirto. Qawaaniintii uu ciqaabta u samaystay waxa ka mid ahaa:- diidmada lacagtiisa sharciga ah, la'aan ka taakulaynta shaqaalo helid... (2) Dadka Soo-

Maxamuud Sh. Cumar.

maaliyeed waxa qasab iyo xoog loogaga shaqayn jiray dhisidda keliyada iyo hawlaha kale ee beeraha soo doolku u baahanaayeen; iyo isla markii baahiyaha maamulka gumeysiga sida, ciidan, waddooyin, Xafiisyo, taallooyin iwm, iyagoo lagu magacaabay «Baahida danta caamka ah».

Dadka Soomaaliyeed waxay ka dagaalameen ku shaqaysigaa qasabka ah. Dagaalkaasu noocyo badan ayuu lahaa sida mid hubeysan, ka fogaansho meelaha gumeystuhu joogo iwm. Isla hawsha gudaheeda wuu jiray is-hortaaggaasi waana sida ay ku soo baxday «Qawda maqashii waxna haw qaban.» Waa halka ay gumeystayaashu ku macnayn jireen caajis iyo tamar darro ku abuuran dadka la gumeysto. Fikradahooda midab-takoorka ah ayaa ka daahay gumeystayaashu inay gartaan qofka shaqaalaha ah ee Soomaaliyeed inuu yahay benci-aadam aan oggolayn in la dhiigmiirto; inay uun si daacad ah wax u soo snari karnan marka ay arkaan mirihii xoogooda oo iyaga iyo Jaallayaashood u faa'iidaynna-ya.

Koox xoogsata ah ayaa iyana ka dhalatay baahidii maamulka gumeysiga iyadoo dawladdii gumeysigu ay noqotay isha keliya ee shaqo laga helo, gaar ahaan qaybtii Soomaaliya ee Ingiriisku gumeysan jirey. Qaybihii badna ee hawlaha guud oo ay ku jiraan hawlaha dekaduhu, waxay qayb jireen shaqaale badan oo joogto iyo waqti gaabanba isugu jira. In qasab dadka loogu shaqaysto waxa isticmaali jiray Talyaanigii fashiistada mudadii ka horreysey

markii la jebiyey 1941. Sida caadiga ahna gumeysigu siyaaba kala duwan ayuu istimaalaa: Cashuur ayuu guudka ka saaraa si lacag cad loo bixiyo, alaabo uu dibedda ka karno oo lagu gadan karo lacag cad qudha, iyo siyaaba kale oo la xiriira abuurka suuqa ee hantigocsadka.

Asaaskii Urur Shaqaaleedka Soomaaliyeed

Shaqaalaha Soomaaliyeed intii aanay samaysan Urur Shaqaaleedyo, waxay ku dagaallami jireen diidmo, isu kooxayn marba sida ku habboon, shaqo ka fadhiisi iwm. Dhalasho Urur Shaqaaleedyo sharci ahina waxay, ku sinnayd isbeddelkii xaladda gudaha iyo tan dibeddaba ee la socoday dhammaadkii Dagaalkii Dunida ee Labaad.

Dhalashada urur shaqaaleedka Soomaaliyeed waxay barbar socotay soo ifbaxii qarannimo u doodka Soomaaliyeed. Gobolkii uu Ingiriisku gumeysan jiray shaqaalihii joogay waxay ka gilgisheen midab kala socca uu ku dhaqmayey Ingiriiska oo ahaa inuu shaqooyinka ugu hooseeya uu u diri jiray Soomaalida, jagoooyinka dhexe iyo kuwa sarena ay u keydsanaayeen Ingiriiska iyo Hindidii u shaqan jirtay. Waxay markaa, ku siigaanba 1937, asaaseen Ururkii Dadka, Xafiisyada ka Shaqeeya «The Somali Officials Union». Waxa haddaba isla waqtigaas caddaatay in aanay, inta gumeysi lagu jiro, u dagaallanka kor u qaadka danaha shaqaalaha Soomaaliyeed xag dhaqaale iyo xag bulshoba ka go'i karin kana maarmi karin arrimaha Siyaasadda. Ururkii Dhallinyarada Soomaaliyeed (S.Y.L.) ayaa tusaale inoo noqon kara isagoo ku sinnaan 1947kii ba ay himilooyinkiisa waaweyn ku jirtey in laga abuurro urur Shaqa-

leedyo beeraha waaweyn ee Talyaaniga dalka ka samaystay. Waxa kale oo hoggaamiyayaashii S.Y.L. ay duruus siyaasadeed ka helteen markii ay isku dayeen inay taageeraan korriinka urur Shaqaaleedka Soomaaliyeed, shaqaalaha Soomaaliyeedna, in kasta oo uu tiro yaraa, wuxuu ahaa lafdhabarkii dhaqdhaqaaqii qarannimada. Shaqo ka fadhiisad ayey ugu dagaallami jireen xukuumaddooda ah inay urur samaystaan.

In kasta oo shaqa ka joogsiyadii ugu horeeyey ay u eekaayeen jaantaa rogan, haddana waqtiyadii dambe waxay yaasheen disibliin, abaabul israacsan iyo tabaalocayinkooda oo ay si habaysan u sheegtay. Shaqaalaha dhismaha ee Gobolka Hargeisa marbay todobaad shaqada ka fadhiyeen, 1925kiina shaqo ka fadhiisi weyn ayey shaqaalaha Warshadda iyo beeraha Sonkorta ee Jawhar dhiigeen.

1948 waxa ka soo samaysamay Gobolkii Koonfureed ee Soomaaliya Ururka Shaqaalaha Dawladda «Government workers Union». 1959 kiina si loo mideeyo Shaqaalaha Soomaaliyeed oo dhan waxa la asaasay «Ururkii Shaqaalaha Soomaaliyeed» «Somali Workers Union». Gumeysigu intaa wuxuu waday Siyaasaddiisii wejiyada badnayd isagoo mar xog ku cadaadinaya dhaqdhaqaaqa shaqaalaha oo mar isku dayeya inuu madaxdooda liicsado amaba inuu iyaga gudahooda isku diro oo kala qaybiyo.

Urur uu Talyaanigu maamulayey «Syndicato Somalo dei Lavoratori» SSL ayaa laan ka furtay Muqdisho kuna guuleystay inuu soo jiiro urradii kale ee Soomaaliyeed, laga gaadho 1959. Ururkanu wuxuu xiriir la lahaa Isutagga Caa-

lamiga ah ee Urur shaqaaleedyada xorta ah «International Federation of Free Tarade Unins» (ICFTU). SSL waxay waxoogay kor u qaaday xaaladda Shaqaalaha. 1963dijina qandaraaskii ugu horeeyey ee isku duubnaan ah ayey uga samaysay Warshadda iyo beeraha Sonkorta Jawhar shaqaale dhan 3000. Maamulkii Talyaaniga ee gobannima ku sinka ahaana (Trusteeship) wuxuu sameeyey sharci xaaraantini-meynaya in shaqaalaha aan isku shaqada ahayni urur shaqaale ku wada jireen (Codici del lavoro No. 52)

Qaynuunkan oo kale waa kuwa dawladdaha Hantigocsadku ay kaga ilaaliyaan quwadda shaqaaluhu inay isbiirsato iyagoo kala qoqobaya kuna curyaaminaya halgankooda.

Markaa waxaa soo baxay laba urur shaqaale oo kale geddisan: «Sindicato Lavoratori Dipendenti Agricoli» oo ay lahaayeen shaqaalaha beeruhu iyo «Sindicato Lavoratori Dipendenti Industriali» oo ay lahaayeen shaqaalaha Warshadaha.

Markii la gaadhay 1961kiina labada urur shaqaaleba waxay ku darsadeen ururka shaqaalaha Dekedda Muqdisho «Syndicato Lavoratori Uniti Syndicato Africano della Somalia» (USAS) Isutagga Urur shaqaaleedka Africa ee Soomaaliya.

URUR SHAQAALEEDKA IYO WAQTIGII GUMEYSIGA

Tabihii iyo xeeladihii hore ee imberiyaaliyaddu way isbaddeen markii uu dhashay dhaqdhaqaaqa waddaniga ee Afrika. Urur shaqaaleedyadiiina waxa halis geliyey saamayntii Imberiyaaliyadda caalamiga ah oo ka mid ah tabaha Gumeysiga cusub.

Imberiyaaliyaddu iyadoo gartay qaayaha uu leeyahay dhaqdha-

qaaqa xoogsatada Afrika, waxay beddeshay tabaheedii ahaa xoog iyo muquunis caddaan ah, waxayna ku eegtay xeelado maldahan oo ka dhexdus iyo daba ka wareen ah. Taas, marka waxay keentay in urur shaqaaleednimada Caalamiga ahi ay raad weyn ku yeelato.

1945kii waxa la asaasay Urur shaqaaleedka Adduunka (World Federation of Trade Unions) oo ah urur horusocod ah oo ay ku wada jiraan ururadda shaqaalaha dalalka Hantiwadaagga ah, Hantigocsadka, kuwa gumeysiga ku hoos jira iyo kuwii markaa ka baxayba. Isla waqti yar ka dib gumeystayaa-shu waxay goosteen inay dagaal dhinac walba ah ku qaadaan xoo-gagga hantiwadaagga ah, iyo dhaqdhaqaaqyada gobannimadoonka ah. Hubka lagu fulinayey dagaalkaas qabow ee imberiyaaliyaddu waddo waxa ka mid ahaa in la abuuru urur shaqaale oo imberiyaaliyiintu ka taliso, waxaana halkaa ka dhashay ururka dawladaha Reer Galbeedku maamulaan ee la yiraahdo Isutagga Caalamiga ah ee Urur shaqaaleedyada Xorta ah. «International Confederation of Free Trade Unions» (ICTFU) waxa laga sameeyey koox ka soo go'day WF. 1949kii. Ururka WFTU isagu wuu sii watay siyaasadiisii ahayd inay muruq, maal iyo maskaxba ku taageeri doono shaqaalaha gumeysiga ku hoos jira iyo inay noce kasta oo gumeysi yahay ay ka hor jeedaan.

Waxaynu hore u sheegnay sida ay ICTFU, u soo dhexgashay Urur Shaqaaleedka Soomaaliyeed markii la sameeyey SSL. Soo dhexgalkaas wejiyada uu lahaa waxa ka mid ah iyadoo ay duwadaan madaxda ururada, iyagoo bixiya koorsooyin Urur Shaqaale, iyagoo qabta Siminaarro iwm.

ICTFU waxayhirlgelin jirtay inay hawlaha ururradu ku koobnaadaan dhaqaale iyo danahooda yar-yar ee gaarka ah, si ay u kala qaybiso ururada kala duwan ee shaqaalaha, iyo beeraleyda. Waxay bareen ururada shaqaalaha Afrika inay ka dhega la'aadaan siyaasadda iyo inay u heellanaadaan maalgelinta dawladaha hantigocsadka «taas oo shaqoocin ay ka helayaan».

Dadka horusocodka ahaa ee ururadda shaqaalaha Afrika aad ugu taxaluqsanaa waxay isku dayeen inay is-hortaagaan cadaadinta kaga imanaysa ICTFU, waxaanay aasaaseen Ururkii Afrika ee Isutagga urur Shaqaaleedyadu «All-African Trade Unions Federation» Imberiyaaliyadduna si kastaba waxay isugu dayday inay baabi'iso AATUF. Siyaasaddii Urur Shaqaaleedyada Afrika ee dabayaaqadii kontomeeyada iyo lixdameeyadiina waxay ku koobnayad sidii AAFTU ay isaga caabihi lahayd una badhi lahayd cadaadinta ICTFU. Madax shaqaaleed oo dhowr ah oo dalkeenna ah ayaa ka qaybqaatay shirar arrintan lagaga wada hadlayey oo uu ka mid yahay kii Kaasaba-laanka (1961), Bamaako (1964) iwm.

Dalkeenna haddaynu eegno ICTFU waxay ku kala qaybin jirtay shaqaalaha Soomaaliyeed iyadoo ku adeeganaysa madaxda qaar-kood. Siyaabaha kale ee Imberiyaaliyaddu urur shaqaaleedyada Soomaaliyeed ku soo dhexgeli jirtay waxa ka mid ah iyagoo caawi-mooyin lacageed bixiya.

Dhincii Waqooyi ee Soomaaliya, ka dib gobannimadii 1960kii, waxa ka samaysmay shaqaale badan oo ka shaqeeya, halkaa waxaa markaa ka dhashay Isutagga Xoo-

satada Socmaaliyeed «Somali Federation of Labour» (SFL). Isla markiiba Urur Jarmalka Federaalka ah ayaa goostay inuu qarashkiisa bixiyo taas oo abuurtay biroqraadiyad yar oo danaysato, ugu dambayntiina gudahooda muran iyo garwaaxsi bilaaba ilaa uu ka burburo ururkii. Ururka Shaqaalaha Soomaaliyeed (Somali Workers Union), isna wuxuu ahaa urur ku xiran WFTU. SWU waxa ka tirsanaan jiray taageerana uu ka heli jirey shaqaalaha Warshadda Kal-luunka ee Las-Qoray, shaqaalaha Dekedda Berbera iyo shaqaale dhis-mood badan ee meela kala duwan ee Gobolkii Waqooyi ee hor.

1962dii iyagoo talana ka helaya WFTU iyo Jaallayaal ka socda Xisbiga Shuuciga ee Talyaaniga ayey Urur Shaqaaleedyo badan oo Socmaaliyeed is-urursadeen, iyagoo abuuraya urur weynaha xiriirka Guud ee shaqaalaha Soomaaliyeed «General Confederation of Somali Workers» (GCSW). Ururkan waxa ka mid noqday USAS, SFL, Ururka Macallimiinta Soomaaliyeed (Somali Teacher's Union) Ururka Taksii-layaasha (Union of Taxi-drivers), Shaqaalaha Caafimaadka (Health Service Employees) iwm. Ururkan GCSW wuxuu qabanqaabiyeey 1964kii shaqo ka fadhiisi guud oo ay dawladdii musuqmaasuqa ahayd ee jirtay si xoog ah u cadaadisay. Xafiisyadii Ururka wada la xidhay, Madaxdiigiina waxa lagu cambaareeyey inay Shuucii dalka ka qaataan, oo waa la xidhay. Ururkii wuu ka soo kabtay xasuuqaas waxaanu qabanqaabiyeey shaqo ka fadhiisiyo kale muddadii u dhexeysay 1965kii iyo 1968kii. Tusaale waxaynu u qaadan karnaa markuu Juun 1966kii ka qabanqaabiyeey shaqo ka fadhiisi shaqaalaha dekedda Berbera oo aan mudac 7 bilood ah lacag la siin.

Urur shaqaaleedyada Soomaaliyeed may lahayn xoog ay ku gedi diyi karaan habkii gumeysiga cusub ee dalka ka jiray. Hase yeeshee kaalin weyn ayey ka ciyaareen xasilaad la'aantii dawladihii habkaas ku dhaqmayey, kor u qaadka dareenka shaqaalaha, aradada iyo ciidamada qalabka sida iyagoo qeexaya runta xukunkii gumeysiga cusub. Kala daadsanaanta iyo murugsanaanta urur shaqaaleednimada Soomaaliyeed ee waqtigaas waxay tusaale u tahay in shaqaale Soomaaliyeed uu markaasuun abuurmayey. Waxay kale oo muujinaysaa soo dhexgalkii siyaasadda gumeysiga — qaybi oo xukun iyo laba wejilanimada gumeysiga cusub. Shakise kuma uu jiro in shaqaalaha Soomaaliyeed iyo ururadoodii curdanka ahaa ay qayb weyn ka qateen inuu dhaho kacaankii 21kii Oktoobar ee ay u horgeedeen Ciidammada Qalabka Sidaa.

WAQTIGII KACAANKA

Kacaankii Oktoobar 1969 wuxuu wax weyn ka baddeley shaqaalaha Soomaaliyeed iyo ururadoodiiba, xag tayo iyo xag taranba. Kacaanka Soomaaliyeed wuxuu ku dhawaaqay 1970kii inuu qaadanayo habka Hantiwadaagga. Tallaabooyinkii qarameynta ahaa iyo horukaca dhaqaaleba waxay badiyeen xididadana u aseen xoog sareeda Soomaaliyeed.

Asaaskii Xafiiska Siyaasadda wuxuu noqday dallaayad ay ka hoos abuurmeen shaqaalaha, haweenka iyo dhallinyaraduba. Waxbarasho Siyaasadeed iyo Simihaaro ku saabsan hab-abaabuleedka ayaa loo waday shaqaalaha laga bilaabo 1971.

Qawaaniin shaqaaleed cusub oo salka ku haysa mabaadiida hantiwadaagga ayaa la fuliyey. Hab shaqo u qaadasho oo caddaalad ku dhisan ayaa la sameeyey. Sharciyadii maamul qaybsiguna waxay shaqaalaha fursad u siiyeen in ay ka qaybqaataan hawlaha maamulka iyo maamulka naftoodaba. Waxa iyana la sameeyey sanduuq shaqaale iyo tallaabooyin dhaqaale oo kale oo shaqaalaha u dan ah.

Hantiwadaagga Cilmiga ahi wuxuu ku baaqayaa in la dhiso bulsho horumartay kuna dhisan caddaalad iyadoo la garabsanayo iskaashiga shaqaalaha iyo beeraleyda.

Dhismihii Xisbiga horseedka ah, XHKS ee Julay 1dii, 1976, wuxuu Kacaanka siiyey aalad lagama maarmaan u ah horusocodka. XHKS wuu arkaa dawrka horseednimada ee Shaqaalaha ee Kacaanka hantiwadaagga iyo lagama maarmaanimada iskaashiga shaqaalaha, beeraleyda, ciidamada qalabka sida, in-

dheergaratada horusocodka ah iyo gganacsatada yaryar, si uu xisbiga ugu dhaqmo dimquraadiyad salkiisuna u ahaado dadweynaha. Markii Xisbigu dhismay waxa lagama maarmaan noqotay in la dhiso ururo heer sare ah oo shaqaale, haweenka iyo dhallinyarada. Markaa waxaa la qabtay shirweyne, Abriil 1977, kaas oo lagu aasaasay Ururkii Shaqaalaha Soomaaliyeed iyadoo la tixgeliyay qaybaha kala duwan ee nolol-dhaqaaleedka. Inta u dhaxaysa 27ka Abriil iyo 30ka Abriil 1977, waxaa la qabanayaa Shirweyne lagu aasaasayo xiriirka Ururada Shaqaalaha Soomaaliyeed. Waqtigan kacaanka ah waxaa dhammaaday soo dhexgalkii imberyaaliyadda caalamiga ah.

Xiriirka Ururada Shaqaalaha Soomaaliyeed wuxuu xidhiidh caafimaad qaba la yeelanayaa ururada horusocodka ah ee adduunka sida, WFTU, ATU (African Trade Unions), ICATU (Arab Trade Unions), CPUSTAL (Latin America).

Dhinac kale oo horukac caafimaad qaba laga gaadhay intii kacaanku jiro waa u niyad samaanta shaqada. Markii laga xoreeyey dhigmiiradkii, shaqaalaha Soomaaliyeed may badin wax soo saarkooda keliya ee waxay waqtigooda dheeraadka ah ugu deeqaan mashaarijda Iska-Wax-U-Qabso. Niyad samidan shaqada loo hayaa waa inay mid sii korta noqoto.

Dhibaatooyinka Maalmahan

FILIMMADA

Beni-aadanku intuu uunna si is-dabajoog ah ayuu ula dirirayay dabeecadda si uu uga guulaysto dhibaatooyinka faraha badan ee ku oognaa noloshiisa. Mar walba wuu sii qorqorayay qalabkiisa tacabka si uu u hantiyo nolol tii hore ka fudud, kana debecsan. Beni-aadanku uma dadaalayn oo keliya siduu u dabooli lahaa baahidiisa maaddiga ah, hase yeeshee waxa taa barbar yaallay oo aan qiimo iyo qaayaba ka liidan siduu u dabooli lahaa baahidiisa ruuxiga ah.

Masraxu wuxuu ka mid ahaa xubnaha ugu da'weyn xubnaha badan ee suugaantu u kala baxdo, Qarnigii 19aad dabayaaqadiisii ayaa isna la hindisay qalabka wax lagu sawiro.

Qalabkaa wax lagu sawiraa waa xuubsiibanayay, oo sida aalad waliba ugu sii dhawaanaysay hufnaan ayaa qalabka wax lagu sawiraana hore ugu marayay. Waxa la gaadhay waqti loo gudbay in la sawiro masraxiyadihii waagaa socday. Halkaa ayaa xuddun u ahayd soo if-baxa Filimmada oo waagaa loo yiqiin «Sawirrada nuuxsada».

Waxay ku bilaabmeen sawirro hadba mid dadka la tuso oo aan sheeko xidhiidh ah lahayn, aamusanna. 30dii ayay ahayd markii ugu horraysay ee la daawaday filim codka iyo muuqaalku isku beektaamanyihiin, waxaanay ahayd dalka Maraykanka.

Filim soo saarka iyo suuq-gayntii suba way ka gudbeen guryihii yar-yaraa ee lagu daawanayay, waxaanay noqotay arrin ballaadhan oo ahmiyad weyn leh, macaash iyo aragti ahaanba.

Filimada haddii madaddaalo iyo maaweelo waayadii ay bilaabmeen loo daawan iray, waxay u gaddoomeen makiinad lacag aan la tirin karayn dhalisa iyo qalab lagu dooriyo maskaxda dadka, laguna barbaariyo hadba fikradihii la rabo iray dhaqangalaan. 1930kii waagii fashiismadu dalka Jarmalka ku ilkaysatay, ayaynu garan karnaa saddii loogu adeeganaayay Filimmada si dhugmada iyo kasmada dadka loo hantiyo, gaar ahaan filimkii caanka ahaa ee «Xoogga niyadda» (might of the will) ee uu sameeyay Rein ständal.

Samaynta filimmadu waxay la kobocday hantigoosigii korayay ee u gudbayay Hantikoobka. Waxaa abuurmay shirkado baaxad weyn oo ka ganacsada filimmada iyagoo mar walba daafacaya Hantigoosiga, aduunkana ku fidinaya inuu yahay habka ugu roon ee bulsho lagu dhiqi karo.

Shirkadaha ka ganacsada filimada ee waaweyn waxaa ka mid ah Metro-Goldwyn-Mayers, Paramount, 20th Century Fox, Warner Brothers iyo dar kale oo badan.

Filim soo saarku wuu xadhko goostay oo «Holly-Wood» wuu ka

soo gudbay waxaanu galay Yurub iyo Aasiya. Lixdennadii qarnigan 20aad Japan oo keliyi waxuu soo saaray 700 oo filim, Hindiyana intaa badhkeed. Sidaas ay tahay shirkadaha Muraykanka ayaa sayladda adduunka gacanta ku hay-satay.

Bal aynu fiirinno dalalka soo koraya iyo dhibaatooyinka ka haysta filimmada. Soo aaridda filimmadu kuma qotonto aragti gaaban, hase yeeshee waa mid ku ar-oorta hadba maskaxda samaysay sida ay u fakirayso. Labada hab-Hantiwadaagga iyo Hantigoosigu way ku kala geddisanyihiin abbaarta samaynta filimmada.

Haddaynu eegno Hantigoosiga, waxaynu ognahay in soo saaridda filimmadu ku qotonto macaash helid iyo daafacaadda aragtida hantigoosiga ah. Sida aynu wada ogsoonnahay, una soo joognay taa-si waxay seejisaa aadminnimadu waxay xishmayn iyo xurmaba mudnayd. Dil, boob, dhac, nac, naxariis-darro, foolxumo, midabta-koor, nolol dhaalanteed ah iyo mi-diidnnimo, intaa iyo in ka daranba waxa ku sifoobay filimmada ay soo saaraan Shirkadaha Hantigoosiga hi, ee aanay fiiradoodu wax kale oo aan macaash lacgeed ahayn qaban karin.

Soo — saarayaasha fiilimmada dalalka hantiwadaagga ah aragti taa ka geddisan ayaa hoggaamisa.

Waxay abbaarta aragtida filimma-madoodu ku dhisantahay samafalka, barbaarinta iyo hanuuninta bulshada. Waxaa la odhan karaa waa dugsi bulshada loogu carbiyo sidii ay nolol qaxar iyo dhibaato ka madhan u gaari lahayd. Markaad filimmadaa fayow-daawanaysa, waxaad ka dheehanaysaa. Qurux, Jacayl, Anshax suubban, Sinnaan, Xishmayn dadnimo, nolol horumar iyo inta fiican ee ayna bulsho nolosheed uga maarmin.

Soo saaridda filimmadu maaha arrin fudud dhan aad ka eegtaba. Waxay u baahantahay: Farsamo, waaya-aragnimo faneed, lacag iyo waxyaabo kale oo badan. Haddaba dalalka soo koraya oo ay ku adagtahay sidii ay hanti ugu kaydin lahaayeen maalgelinta shaariicda horumarka, ma u suurtoobaysaa inay u babac dhigaan filimmo ay soo saaraan? Saylad ma u helayaan?

Ma is bixinayaan? Maanta wadamada Yurubta Galbeed way u suurtoobi la'dahay inay keli u soo saaraan filimmo ay kula tartamaan kuwa Maraykanka ee sayladahoodii qandaraaska ku qabsaday.

Way ka fursanweyday inay laba laba iyo saddexba is kaalmaysteen oo ay iska dhiciyeen filim-mada kaga soo fatahaya shirkadaha Maraykanka. Cashuur ku adkeeye, sharciyo soo-dejintooda u sameeya, si filimada dalalkooda lagu sameeyay loogu xagliyo, ha-so yeeshee waxba kama suurogelin.

Gacantaada ayuun baad biyo kaga dheregtaa. Inta dibed la inoogu soo samaynayo filimmo ku lid ah mabdaa'eenna, ka tgaanna anshaxeenna iyo xishmeynta aadamiga, ka fursanmayno inaynu sameynno si aynu dadkeenn ku badbaadinno.

Dhadhanku waa wax la beddeli karo. Ma odhan karno dadka Soomaaliyeed dhadhankoodu filim-mada Hindiga, Juudooga iyo kuwa la midka ah ee rakhiiska ah ayuu bartaye ha loo daayo. Bal, haddaynu sidaa ku daynno, jar ayaynu uga tallaabsanaynaa. Waa run in marka tayada filim-mada hadda la keeno la beddelo, ay ku aakaaan doonto dadka filim-mada daawada iyo kuwa guryaha lagu daawado lehba.

Sida darteed ayaa is-bahaysigoodu lama huraan u noqday. Intii u dhexaysay 1950 — 1965 Faransiiska iyo Talyaaniga oo keli ihi wada jir waxay u soo saareen 800 oo filim. Dalka Faransiiska maalgelinta kaga baxday filim-mada wada jirka ihi way ka badan tahay ta kaga baxday filim-madu dal ahaan u soo saaray.

Halkaa ayay inooga caddahay siday u adagtahay waqtiga hadda la marayo inay dalaka adduunyada saddexaad ka kaaftoomaan filim-mada dibedda uga imaanaya.

Arrintu intaa kuma eka, waxa barbar taalla sidee loo badbaadiyaa maskaxda dadka iyo lacagta adag ee shirkadaha filim-mada

soo saara dalalka ka tuujinayaa

Kacaankii 1969kii Soomaaliya ka curtay dhibaato walba oo bulshada Soomaaliyeed haystay si uun'uu u taabatay. Markaynu isku koobno filim-mada iyo dhibaatooyinkii ka taagnaa waxaynu arkaynaa in la sameeyey wakaa-ladda Filim-mada Soomaaliyeed oo ka mas'uul ah soo dejinta filim-mada dalka lagu daawado.

Wakaaladdu filim-mada waxay ka keentaa badanaa dalka Talyaaniga iyo Hindiya. Run ahaantii Wakaaladdu mar la wareystay waxay sheegtay inay jiraan shuruudo ay ku soo dejiso filim-mada. Waxay ku soo dejisaa shuruudaha ah: Filimmo anshax kuwan, kuwa aan waxyeelin ma-baadi'da Hantiwadaagga iwm. Runtu se waxay tahay inaan filim-mada dalka yimaadaa u qalmin dadkeenna hayaanka u ah bulsho ku dhisan sinnaan ijtimaaci ah.

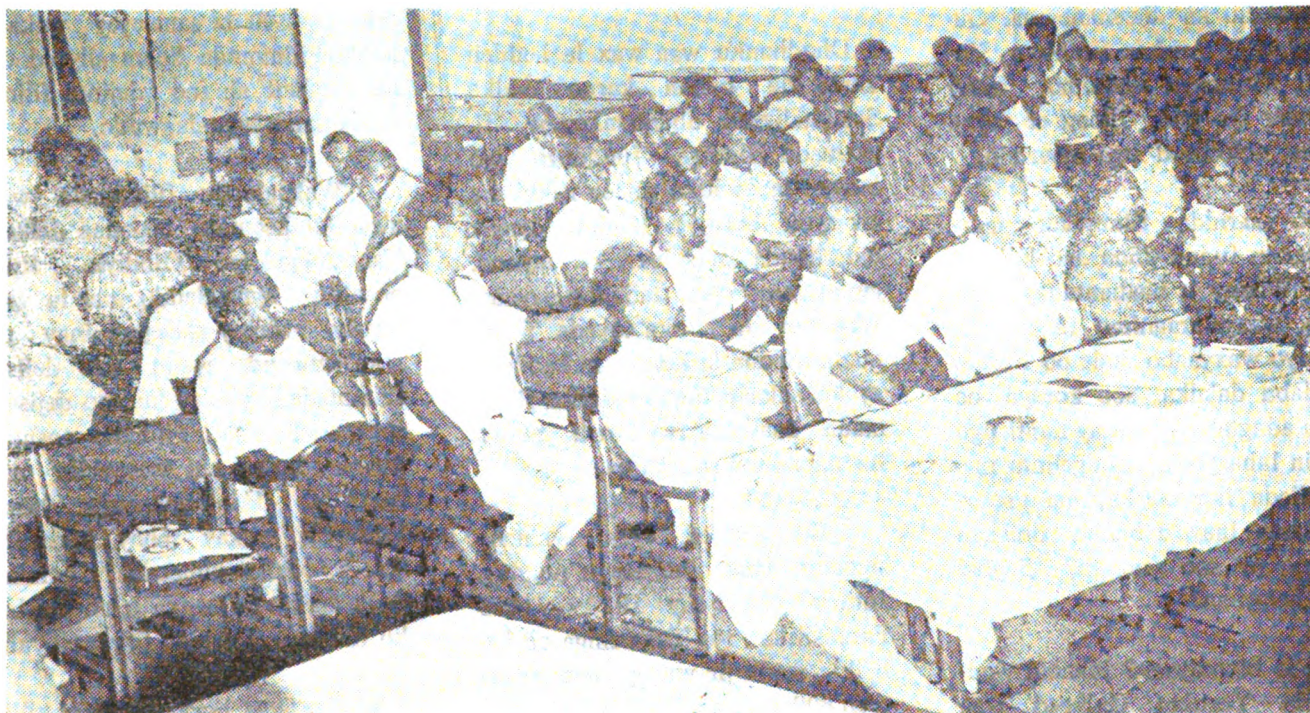
waase lama huraan inaynu xilligaa kala guurka u badheedhno, waxa lama huraan ah inaynu filim soo dejintenna u jeedinno:

- b) Dalalka Hantiwadaagga ah.
- t) Dalalka Hantigoosiga ah oo laga xusho.
- j) In la dhiirri-geliyo in dalka gudihisa lagu sameeyo.
- x) Dalalka soo koraya oo laga soo dejiyo, eeduruuf iyo danba aynu isku mid ka nahay.

NOLOSHA XISBIGA

**Kaaliyahà Xoghayaha guud ee XHKS
oo ka hadlay seminaarka SIDAM**

' 9kii Abriil 1977 ayaa Xoghayaha Guud ee X.H.K.S. Madaxweynaha JDS Jaalle Maxamed Siyaad Barre u furay Tababar Maareeyayaasha iyo maamulayaasha guud oo ka tirsan Wasaaradaha iyo Wakaaladaha.

Tababarkaas oo socday toban (10) maalmood, laguna qabtay Hotel Curuuba, waxa soo habeyey Wasaaradda Shaqada iyo Arrimaha Bulshada, waxaana socodsiinayey Machadka SIDAM.

Khudbadii Xoghayaha Guud waxaad ka helaya qaybta Daymada Wargeyska, qaybtan oo ah Noloshu Xisbiga waxaan u soo

qaadanaynaa hadalkii Kaaliyaha Xoghayaha Guud ka jeediyey tababarkan.

Kaaliyaha Xoghayaha Guud ee G. DH ee XHKS, Xubin Guddiga Siyaasadda ahna Madaxweyne kuxigeen J.D.S. Jaalle Ismaaciil Cali Abokor, ayaa hadal ka jeediyey tababarka Maareeyayaasha iyo Maamuleyaasha Guud ee Wasaaradaha iyo Wakaaladaha.

Kaaliyuhu wuxuu ka hadlay isagoo si taariikhi ah u fidsaaraya arrinta ma dhaafaanka ah ee kaalinta Xisbigu ka galay horukaca bulshada.

Kaaliyaha Xoghayaha Guud wuxuu ku bilaabay inuu si cilmi ah u qeexo horukaca isagoo tusaya inay arrin dhinacyo badan tahay, kana mid yihiin in kor loo qaado taayo iyo xag taranba ku yimaadda hab-dhiska shaqo iyo ku manaafacaadsiga teknoolajiyada.

Wuxuu muujiyey in tacabka bulshada oo kordhaa uu saamaynayo kor-u-kaca nolosha dadka sida, tacliin iyo caafimaadba iyo saynsaabka sida enerjiga, dekdaha, gaadiidka iwm.

Halkan, wuxuu kaaliya Xoghayaha Guud ka sheegay in habka maamulka qaato kaalin teknoolajiyada.

oo lagama maarmaan ah marka la eego horukaca, waayo wuxuu isku xiraa hawlaha dawladda, wuxuuna bixiyaa xirfad agaasin, iyadoo ku xiran yahay hab-siyaasadeedka jira «Had iyo goor waa himilada iyo hoggaanka siyaasadeed ta horseedda aqoonta maamulka» ayuu yiri kaaliyuhu waxaannu muujiyey inuu Xisbigu haatan, yahay hoggaanka siyaasadeed ee bulshadeenna.

Wuxuu sheegay Kaaliyaha Xoghayaha Guud in laba hab-dhaqaale oo qur ihi ay keeneen horukaca intii taariikhda aadamiga — Hantigoosad iyo Hantiwadaag. Ka hor oo ay ku horumareen dalalka Yurubta Galbeed iyo Waqooyiga Ameerika waxa lagu gaadhay dhiigmiiradkii xad-dhaafka ahaa ee shaqaalahooda, isla markiina, shaqaalaha iyo beeraleyda adduunka oo dhan iyadoo lagu adeeganayo imberyaaliyad, gumeysi iyo gumeysiga cusub. Horukacaas ku dhisan dhiigmiiradka gudaha iyo dibedda, waxaa taariikhdiisa ku jirta baayacmushtarkii waxshinimada ahaa ee laga ganacsan jirey dadka.

«Hantigoosadku ma abuurin keliya dalal yar oo hodan ku noqday addeun weynaha kale dhibkiisa, ee wuxuu inteenna badan ku riday dib-udhac dhaqaale» ayuu yidhi Kaaliyuhu.

Isagoo gogol dhigaas u soo sameeyey ayaa wuxuu sheegay Kaaliyuhu in jidka keliya ee horumar aynu ku gaari karnaa uu yahay Hantiwadaagga, kaas oo nabadeegyo lagu gaari karo iyadoo garaadka siyaasadeed kor loo qaado, qorshe bulsho oo madaysan oo aynaan dadkeenna ku dul noolaana ahayn, iskuna dayahayn inaynu cid kale kula kacno gumeysi, (gabow iyo cusayb toona). Wuxuu yiri

Kaaliyuhu «Hantiwadaaggu wuxuu ku baaqayaa in si xaq ah loo qaybsado tacabka kordhay ee bulshada iyo inuu noqdo hab horukac oo danaynaya dadweynaha.»

Isagoo wax ka taataabanaya kaalinta axsaabta siyaasiga ah ee dalalka Hantigoosadka wuxuu sheegay Kaaliyuhu, inay ka dhashaan baahidii ahayd in la habeeyo lana qaybsado waxay dhacaan kooxaha Hantigoosadka iyo in lagu gado daahana la saaro halgan-ka dabaqiga ah ee ay ku jiraan dadweynaha la dhiigmiiranayaa ee ku nool dalalka Hantigoosadka. «Sidaa waxa ka duwan» ayuu yiri Kaaliyuhu «horukaca Hantiwadaagga oo u baahan xisbi salka ku haya aragti cilmi ah, habaynayana in si cilmi ah loo maamulo bulshada».

Wuxuu kaaliyuhu uga digey ka qayb qaatayaashii tababarrada horumar hantiwadaag taasaynu ka dhuuxnay waaya aragnimadeenna muddadii 1960-1969 iyo tan dalal badan oo ka tirsan Dunida sadde-xaad. Wuxuu tusaaleeyey in axsaabtaas xaqiiqdoodu tahay qaar burjuwaasi ah oo wixii dadku tabaco ay afka u dhigtaan siyaasiyiin yar oo la halmaasha hantigoosadka.

Wuxuu markaa u soo daadagey kaaliyaha Xoghayaha Guud inuu soo dhigo Xisbiga Horseedka ah kaalintiisii taariikheed isagoo tusinaya in xisbigan oo keliya uu ku guuleysan karo inuu gaarsiiyo bulshada horukac hantiwadaag. Kaaliyuhu wuxuu farta ku fiiqay inuu Xisbiganu ku hoggaansan yahay aragtida cilmiga ah ee Maarkisam-Lenanism, taas oo ku hanuunsan inay abuurto bulshashaqaaleed horumarsan oo ka xorowday isku dulnoolaadka kuna dhis- san danaha isbahaysiga shaqaalaha iyo beeraleyda. Halkaas mar-

kuu marayey, Kaaliyuhu wuxuu carrabka ku dhuftay muraadkii laga lahaa in la abuurto XHKS, oo ah Xisbi Horseed ah kuna hoggaansan mabaadiida Dimuqraadiyadda Guddoonka Dhexe iyo dhalliil iyo is-dhalliil. «XHKS ma aha meel lagu doodo uun sidii axsaabtii waqtigii gumeysiga — cusub ee waa xisbi caalami ah kana tirsan kacaanka caalamiga ah ee waqtigan kala guurka iyadoo laga gudbayo Hantigoosad loona guuray Hantiwadaag» ayuu caddeeyey Jaalle Ismaaciil.

Isagoo ka hadlaya xubinnimada xisbiga iyo xiriirka uu la leeyahay dadweynaha, wuxuu sheegay, kaaliyuhu, in Xisbigu aqbalayo qofkii kasta ee muujiya kacaannimo dheeraad ah, wax-qabad iyo, xil iska saar gaar ah ee kordhinta tacabka.

Wuxuu si aad ah u qaadaadhi-gay Kaaliyuhu baahida loo qabo in xisbigu xiriir adag la leeyahay dadweynaha, isagoo si gaar ah ugu nuuxnuuxsanaya kaalinta halbowlaha ah ee ay kaga jiraan ururrada ijtimaacigu xoojinta xiriirka.

Ugu dambayntii, wuxuu ka hadlay kaaliyaha Xoghayaha Guud, himilooyinka Xisbiga nooca cusub kuwa dhow iyo dar fogba, ee waqtiga kala guurka kuwaas oo ku cad barnaamijkiisa.

Wuxuu Kaaliyuhu caddeeyey in himilooyinka fog ee xisbiga ay yihiin qaar salka ku haya ku dhaqanka Maarkism-leniniism, si-dii ugu habboon ee xaaladdeenna khaaska ah ay u anfacyso waxa ka mid ah: Siyaasadda qaramaynta habka wax-soo-saarka, siyaasadda dejinta reer guuraaga, abuuridda iskaashatocayin iwm.

«Haddii lagu dhaqmo barnaamij-

kaas habaysan», ayuu yiri Kaaliyuhu, «waxa la gaari karaa qorshe dhaqaale, laguna fulin karaa dimuqraadiyadda Guddoonka Dhexe.» Isla goobtaas wuxuu ka sheegay Kaaliyuhu in Xisbigu ku habeeyo maamulka saab Aydiyooloji isagoo si joogta ah u hirgelinaya siyaasad tacliineed iyo tababar toosan si loo soo saaro dadka ka bisil xag siyaasadeed iyo dhinac xirfadeedba oo fuliya hawlaha maamulka.

Hadalkiisii, Kaaliyaha Xoghaya-ha Guud, wuxuu ku soo gabaga-beeyey in aanay bulsho dib-u-dha csani ku horumari karin iyadoo dullaysata dadkeeda iyo dadyow kale toona sidii ay hore u sameeyeen dawlada Hantigoosadku. Jidka mudha ee dawlada soo korayaa horumar ku gaari karaan waa Hantiwadaag iyagoo ay hoggaaminayaan axsaab kacaaneed oo horseed ah.

Wuxuu gacanta ku saydhay oo diiday in lagu horumari karo xisbi la'aan; waxaannu uga digay ka qaybgalayaashii fikradaha gumey-siga cusub ee u arka horumarka wax ka koobmi kara farsamo iyo maamul keliya Wuxuu ka soo xiray, Kaaliyuhu, hadalkiisii isagoo ugu baaqay inay iska jiraan caadaadka ah in la yaso, hoosna loo dhigo hawlaha siyaasadda iyo ururrada bulshada.

107 guuradii dhalashadii Lenin

Xaflad lagu xusayay 107ba guuradii ka soo wareegtay dhalashadii lenin ayaa lagu qabtay Degmada Boondheere bishii Abriil 21dii.

Xafladda waxa ka soo qaybgalay xubno ka tirsan Golaha Dhexe ee XHKS, Danjirayaasha dalalka Hantiwadaagga ah u fadhiya J.D.S. Xoghayaasha Gobolladda iyo Degmooyinka qaarkood oo Dugsiga Xalane tababar ugu jira, barayaasha Machadka Culuunta Siyaasadda iyo ururrada bulshada.

Khudbad uu xafladda ku maamuusayay, Jaalle Cumar Salaad, Guddoomiyaha Hoggaanka Abaabulku, wuxuu ku guud maray nolosha halyaygii Lenin. «Isagoo weli da'yar ayuu Lenin bilaabay inuu derso qoraalladii Marx iyo Engels oo uu si hufan u si naaxnaaxiyay»; ayuu Jaalle Cumar yidhi. «Isagoo qeexaya waayihii Ruushka iyo duruufthii markaa tiillay oo boqortooyadii qaysar ka talinaysay, lenin wuxuu tilmaamay inaanay boqortooyadu awoodin inay mashaakilka aloosan xal

u hesho, sida: Saboolnimada iyo dhiigmiiradka kaga imanaaya xoogsatada iyo beeralayda dhulgoosteyaasha iyo Saraakiisha qaysarka. Jid adag in la maro ayay ahayd oo kacaan la curiyo. Intii ugu firfircoonayad oo lenin hoggaaminayay ayaa 1917kii kacaan Hantiwadaag ah dhaliyay».

Jaalle Cumar, wuxuu sheegay in tan iyo intuu kacaankii Oktoobar ee 1969kii curtay, ay saaxiibtinnimada Soomaaliya iyo midowga Soofiyeti sii xoogaysanaysay.

Isagoo hadalkiisii sii wata wuxuu sheegay in J.D. Soomaaliyeed intuu kacaanku jiray ku dhaqmaysey siyaasad dibadeed oo u xaglinaysay dhaqdhaqaaqyada gobannimadoonka ah ee ka soo horjeedda: gumeysigii imberiyaaliyadda, midabtakoorka iyo intii la halmaashaba. «Siyaasaddayadu waxay ku qotontaa dhaqdhexaadnimo iyo nabad-ku-wada noolaanshaha dadyowga adduunka», Jaalle Cumar ayaa ku daray. «Curashdii XHKS waxay dhalisay du-

ruuf cusub oo sii adkaynaysa xidhiidhka labada Xisbi: XHKS iyo X.SH.M.S.; xidhiidhka sii adkaanayee labada xisbina wuxuu sii xoojinayaa iskaashiga labada dal ka dhexeeya», ayuu yidhi Jaalle Cumar Salaad.

Xafladaha loo qabanqaabiyay xuska dhalashada Lenin intaa kuma ekayn, hase yeeshee xaf-lad kale oo aan qiimi iyo qaa-yaba ka liidan ayaa lagu qabtay Xarunta Golaha dhaqanka ee Midowga Soofiyeeti.

Xafladdaa xuska dhalashadii Lenin waxa ka soo qaybgalay: Guddoomiye ku-xigeenka hoggaanka arrimaha dibadda ee Golaha Dhexe XHKS, Danjira-yaasha J.D. Jarmalka, Fiyet-naam, Bulgaariya, Jekoslafaaki-ya, JDD ee Kuuriya iyo xubno ka tirsan ururrada bulshada.

Jaalle Warsame wuxuu sheegay sida xishmadda iyo xurmadu ku dheehan tahay ee dadka Soomaaliyeed u qaddariyo Lenin iyo afkaartiisa.

Boqofisoor Budihin oo isna xafladdaa hadal k jeediyey wuxuu sheegay in kacaankii Hantiwadaagga ahaa ee Midowga Soofiyeeti ka curtay 1977 aanu beddelin keliya wajigii iyo waayihii dadka Midowga Soofiyeeti hase yeeshee uu dhalan-gaddoon ku riday duruuftii xoogsatada adduunka.

«Xisbigii xoogsatada ee caynaanka uu u hayay Jaalle Lenin, ayaa horseeday kacaanka Hantiwadaagga ah», Jaalle Budihin ayaa yidhi. Isagoo hadalkiisii sii wata Jaalle Budihin wuxuu caddeeyay in dadka Soomaaliyeed guulo dhaxal gal ah soo

hooyeen intay habka hantiwadaagga ah ku dhaqmayeen. Jaalle Budihin wuxuu shaaca ka qaaday in Soomaaliya safka hore kaga jirto dalalka horusocodka ah, ee lidka ku ah imberiyaaliyadda una dagaallamaya hantiwadaagga iyo horumarka.

Jaalle Budihin wuxuu hadalkiisii ku soo gunaanaday in saaxiibtinnimada labada hal maalinba maalinta ka dambeysa sii xoogaysanayso taasoo ay sabab u tahay, xidhiidhka qotada dheer ee labada xisbi ka dhexeeyaa.

Booqashadii Ergada XHKS ee dalka Midowga Soofiyeeti

Wafdi ka kooban 35 hawl-waadeen ee XHKS uuna hoggaaminayey Jaalle Axmed Maxamed Ducaale, Guddoomiyaha Hoggaanka Beeraha iyo Xoolaha ee Golaha Dhexe ee XHKS ayaa booqasho hawleed ku tagey dalka Midowga Soofiyeeti muddadii uu dhexeysey 14kii Maarso iyo 4tji Abriil 1977ka.

Ergadaas Xisbiyeed oo booqashadoodu ku saleysneyd ka faa'iideysiga waayo-aragnimada Xisbiga Shuuciga ee Midowga Soofiyeeti waxay booqasho aqoon kororsi ah ku tageen Gobollo ka mid ah dalkaas aynu jaalka nahay gaar ahaan Jamhuuriyadda Hantiwadaagga ah ee Usbekistaan.

Wafdigu inta uu joogay dalka Midowga Soofiyeeti waxaa meel kasta ay tagaanba si jaallannimo iyo gacaltocyo leh ugu soo dhoweynayay Madax katirsan Golaha Dhexe ee X.SH.M.S. Ururrada bulshada dadweyne aad iyo aad u badan oo ku reyreynayey booqashada saaxiibtinnimo oo uu Wafdiga Soomaaliyeed dalkaas ku tegay. Wafdigu muddadii uu joogay Jamhuuriyadda Hantiwadaagga ee Usbekistaan waxay ahayd mid uu kala kulmay waayo-aragnimo qoto dheer si ballaaran uu uga faa'iideys-

tay dhammaan arrimihii iyo casharradii halkaas loogu soo bandhigay gaar ahaanna la xirii-ray qaabka dhismaha Xisbiga, xiriirinta iyo wada shaqaynta Urur-gyada Xisbiga iyo Ururrada bulshada oo ay guntoodu ka tolon-to Warshadaha, Iskaashatoyinka, Beeraha dawladda, Wasaaradaha, Gobollada iyo Degmooyinka.

Intii uu Usbekistaan joogay wuxuu wafdigu booqday Warshadaha waaweyn iyo kuwa yar yar sida tan Makiinadaha Suufka lagu guro, dharka iwm.

Jamhuuriyadda Hantiwadaagga Usbekistaan waxay ka mid tahay xiriirweynaha Midowga Soofiyeeti ee kulmiya 15ka Jamhuuriyadood, waana Gobol kacaankii hantiwadaagga ee Oktoobar ka hor ku jirey dib-u-dhac weyn, maantana dhinac walba ku horreeya gaar ahaan xagga beeraha, warshadaha iyo xooladhaqashada.

Wafdiga XHKS oo uu ka mid ahaa Jaalle Maxamed Cali Warsame Guddoomiye Ku-Xigeenka Hoggaanka Danwadaagaha iyo qotada deg-degga ah wuxuu dalkiisu kula soo noqday waayo aragnimo ballaaran ee dhismaha bulshada hantiwadaagga.

Dhismaha Ururrada Bulshada

Waxaa dhawaan gobollada iyo Degmooyinka dalka ka bacyar banyahay booqasho hawleed ku soo maray ergooyin ay hoggaaminayaan Xildhibaanada ka tirsan Golaha Dhexe ee XHKS si ay goob joog uga ahaadaan dhismaha ururrada bulshada ee heer gobol iyo degmo una hubiyaan in dhismahoodu waafaqsan yahay barnaamijka iyo xeerka XHKS iyo go'aannadii Kal-fadhigii 3aad ee Xisbiga.

Xildhibaanadu waxay kaaloc ay hubiyeen habsami u-dacrashada xilka hoggaaminta ururrada bulshada, Jaallayaal hubiyey Ka-caannimadooda, aaminsanaantooda mabda'a Hantiwadaagga, hawl-karnimadooda iyo wadani-nimadooda.

Xisbiga XHKS oo xisbi nooc cusub ah wuxuu u halgamayaa sidii ku saddayd barnaamijkiisa siyaasadeed iyo xeerkiisaba in ummadda Soomaaliyeed laga tirtiro dhammaan wixii hakin ka ra geeddiga dheer oo ay ugu jirto horumarinteeda xag dhaqaale iyo siyaasadeed, sidaas darteed XHKS isagoo ka tirsan «Arrimaha Nabadda iyo Hantiwadaagga» ku-na beegneyd dabbalddiggii tod dobo-guuradii kacaanka 21kii Oktoobar iyo wadahaladadii dhexmaray ergooyinkaas iyo Guddoomiyaha Guddiga Qoraalka ee «HALGAN» lana xiriira iskaashiga labada Wargeys. Intii ay socdeen wadahaladadii iyo doodihii uu Jaalle Abuukar la yeeshay Madaxda Wargeyska «Arrimaha Nabadda iyo Hantiwadaagga» laguna qabtay

Waxaa la wada ogsoonyahay inuu qotomamay Ururka Dimuqraadiga ee Haweenka Soomaaliyeed oo shirweynihii kowaad lagu qabtay magaalada-madaxda Xamar asagoo ay ka soo qaybgaleen ergooyin ka socda dhammaan Gobollada iyo Degmooyinka dalka JDS iyo ururro horusocod ah ee caalami intaba.

Waxa bishii Abriil 27dii la guda galay hawlihii shirweynihii laad ee Ururrada Shaqaalaha Soomaaliyeed, waxaana kaas ku xigi doona shirweynaha laad ee dhallinyarada laguna qaban doono magaalada Muqdisho laga bilaabo bishan Maaajo 13keeda 1977ka.

XHKS iyo dhammaan Ummadda Soomaaliyeed ee horusocodka ahi waxay aad ugu hanweyn yihiin Ururrada bulshada aya-

goc ay ururradaasi yihiin xoo-gaggi qaybaha libaax ka soo qaatay xornimada iyo mideynta Ummadda abidna liddiga ku ahaa dib-u socodka iyo gumeysiga, hal-ganka kharaarna kula jirey Imbaryasliyadda caalamiga ah. Si aanu u dhacisocbin halganka Ururrada bulshadu ugu jiraan barwaaqo iyo baraaraha Ummadda Soomaaliyeed una xaqiijiyaan horumarka la higsanaayo waxaa teer iyo intuu kacaankeenna barakeysani dalka maamulkiisa gacanta ku dhigay laysku t axallujiyey tallaabooyin cadna laga qaaday sidii ururrada bulshada loo tababari lahaa, loo baraarujin lahaa laguna hoggaamin lahaa toobi-yaha toosan ee lagu gaadhayo ujeeddoyinka kacaameed ee lagu hayaanka yahay looguna jiro halganka mitidka ah.

Xoghayaha «Halgan» oo booqday Jekoslafaakiya

Waxaa socdaal hawleed dalka Jekoslafaakiya ku tegey bishii hore Jaalle Abuukar Maxamed Xuseen, Xoghayaha Guddiga Qoraalka ee «HALGAN» — asagoo ka jawaabaya casuumaddii madaxda Joormalka «Arrimaha Nabadda iyo Hantiwadaagga».

Intii uu Prague joogay wuxuu Jaalle Abuukar shirar kala duwan la yeeshay Xubnaha Guddiga Qoraalka iyo Agaasimayaasha Wargeyska asaga ah, waxayna ka doodeen arrimo ku lug leh xiriirka talantaalliga ah ee ka dhexeeya labada Wargeys.

Socdaalka Jaalle Abuukar wuxuu sii xoojinayey heshiiskii la gaaray kaddib markii ay booqasho dalk JDS ku timid ergo ka tirsan «Arrimaha Nabadda iyo Hantiwadaagga» ku-na beegneyd dabbalddiggii tod dobo-guuradii kacaanka 21kii Oktoobar iyo wadahaladadii dhexmaray ergooyinkaas iyo Guddoomiyaha Guddiga Qoraalka ee «HALGAN» lana xiriira iskaashiga labada Wargeys.

Intii ay socdeen wadahaladadii iyo doodihii uu Jaalle Abuukar la yeeshay Madaxda Wargeyska «Arrimaha Nabadda iyo Hantiwadaagga» laguna qabtay

Xarunta Wargeyskaas ee Prague waxay labada dhinca muujiyeen rumeysanaantooda in iskaashiga «HALGAN» iyo «Arrimaha Nabadda iyo Hantiwadaagga» ay wax weyn ka tari doonaan halgamada siyaasadda iyo Aydiyaloojiyadeed ee xoogagga hantiwadaaggu, horumar-ka bulshada, Gobannimadoonka iyo nabaddaba ay kala soo horjeedaan Imbiriyaaliyadda iyo brobogaandada burjuwaasiyadda.

Wuxuu Jaalle Abuukar Maxamed Xuseen si weyn u qiimee

yey kaalinta uu Wargeyska «Arrimaha nabadda iyo Hantiwadaaggu» kaga jiro loollanka aydiyaloojiyadeed ee lagu waa-binayo horumarnimada imbiriyaaliyadda iyo fikradaha dibu-socodka, mitidkana loogu yahay midnimada xoogagga kacaameed ee adduunka.

Waxay labada dhinacba wada-hadalladooda ku qeexeen dooni-taankooda niyadsamida leh ee qaaditaanka tallaabooyin wax-ku-nool ah, lana xiriirta wax wada qabsiga talantaalliyeed aya-doo si gaar ah oo lama huraan-

nimo loo tixgelinayo baahinta Mabada'a Hantiwadaagga Cil-miga ah iyo hor u dhigidda hal-ganka lagala soo horjeedo imbi-yaaliyadda.

Intii uu booqashadiisa ku jirey wuxuu kaloo Jaalle Abuukar uu la shiray Guddiga Joor-naalkaas ee arrimaha Afrika iyo Aasiya, wuxuuna uga warra-may horumarka Siyaasadeed oo ay Socmaaliya gaartay kadib asaasiddi XHKS, wuxuunna si tafaftiran uga jawaabay su'aalo arrimahaas la xiriira oo munaasabaddaas loogu soo jeediyey.

WAFDI SAAXIIBTINNIMO

Bisha Abriil waxaa dalka J.D.-J. u ambabaxay wafdi ka socda XHKS, oo ka koobnaa Maxamed Xaaji, Maxamuud M. Xandhulle iyo Ikar M. Xuseen. Wafdigaas wuxuu ka qaybgalay socdaal saaxiibtinnimo ah lagu tegey dalka JDJ. waxaana qabanqaabiyey Ururka JDJ ee saaxiibtinnimada.

Wufuud kale oo ka socota Jamhuuriyadda Yemanta dimuqraadiga, Suuriya, Masar, Gaana iyo Tansaaniya, ayaa iyana ka soo qaybgalay booqashadaas.

Barnaamijka loogu tala galay wufuudda wuxuu ka koobnaa booqasho lagu tago Warshadaha, Magaalooyinka taariikhiga ah iyo kuwa warshadaha waa-weyn leh, xaruntii Xabsiga ee Naziyaadda (Sachsenhausen) iwm. Waxa kale oo barnaamijka ka mid ahaa dooda lala

sameeyey Ururka dhallinyarada Xarunta ah ee Jarmalka.

Si gaar ahna waxaa wafuudda loola socodsiiyey shaqada uu qabto ururka dhallinyarada ee Jarmalka (WDJ) waxa kale oo ay la kulmeen Madaxda Unugyada Ururka shaqaalaha ee Warshadaha iyo meelaha kale ee dhismuhu ka socdo.

Run waxa ah, sida u Muuqatay wafuudda, in dhallinyarada Jarmalka Dimuqraadiga ay dawr ballaaran ka qaataan dhismaha kala duwan ee ka socda dalkaas.

Xubnaha Xisbiga Hantiwadaagga Jarmalka ee Midochay (SED) iyo dadweynahaba waxa horyaal fulinta waajibaadka Qorshaha cusub ee dhaqaalaha waddanka 1976-1980. Wufuuddu waxay indha-indheeyeen sida xamaasadda leh ee ay kooxhaha bulshadu u fulinaayeen qorshaha iyo barnaamijka xisbiga.

Waxay dawr weyn ka cayaar-

rayaan dhismaha cusub ee hantiwadaagga dhallinyarada Jarmalku. Dawrka dhallinyaradu wuxuu cabbirayaa ahmiyadda Xisbigu siinayo xoogga dhallinyarada, Dadka loo qaatay Xubinnimada Xisbiga Shirweynihii 8aad ee Xisbiga dhallinyarada waxay gaarayaan 69%.

Khibradda siyaasiga ee JDJ waxay muujineysaa siday suuro-gal u noqotay isbahaysiga ka dhexeeya xisbiga SED iyo ax-saabta kale ee jira (4 Xisbi) iyo Ururrada dadweynaha, maxaa yeelay halgankii wada jirka ahaa ee ka soo horjeeday fashiismada, wuxuu isku keenay xocgagga horukaca jeel iyo jebitaanka fashiismada, ka dibna waxay abuureen xoog dimuq-raadi ah.

Wafuudda waxay u ahayd booqashadaasi mid waxtar u leh khibradda siyaasiga ee ka-dirka dalalka horusocodka ah ee ka soo horjeeda imberiyaaliyadda adduunka.

ARRIMAHA DUNIDA

Badda Cas: ha loo dacareeyo gumeysiga

— Saciid Jaamac

Qalabka Warfaafinta ee reer Galbeedku wuxuu beryahan dambe si weyn isugu hawlay mashaqada ka taagan Badda Cas iyo agaheeda. Waxay ku dadaalaan inay soo if-bixiyaan in haddii xaaladdu sida ay tahay ku socoto, khatar weyni goobtaas kasoo jeedo. Haddaba waxa isweydiin leh. Maxaa runtii ka jira wararkaas xiisadaha leh? Ayaase khatarta wada?

Badda Casi waxay u leedahay imberiyaaliyadda istaratijiyyad balaaran dhinaca Siyaasadda Militeriga iyo dhinaca dhaqaalaha. Waxay Badda Casi isku xirtaa Badweynta Hindiya, badda ~~dhaxe~~ (Mediterranean) iyo Badweynta Atlaantikada. Sidaas awgeed ayaa baddaasi, isaga gooshka dalalka badahaasi isku xiraan gaar ahaan qaraabka shirkadahooda Monoboliga, u tahay meel halbowle ah.

Si ay taasi ugu meel martana waxa lagama maarmaan ah in ay marna jirin wax fadqalallo gelinayaa danaha hantikoobka (monoboolka) caalamiga ah. Taasi ayaa keentay in imberiyaaliyaddu mar walba ka horjeeddo dhaqdhaqaaq kasta oo gobannimadocn ah oo u halgamaya in dadyawgu ka xoroobaan cadaadiska iyo dhiigmiiradka gumeysiga.

Badda Cas, waxa dhinaca bari

ka deggan dalalka hodonka ku ah Saliidda ay ku socdaan Wershadaha Shirkadaha hantikoobka caalamiga ahi; waxaana dhinaca Galbeed ka yaal dalal Afrikaan ah ee iyagana imberiyaaliyaddu dancayso.

Si Imberiyaaliyaddu u hubiso in aan xaaladda carradaas ka taagani marna isu beddelin, oo aanay taliskeeda ka hoos bixin, waxay imberiyaaliyaddu ku kacday waqti hore inay dhawr goobood ka dhisto Gaashaan-buur Militeri oo dannaheeda ilaaliya.

Waxay Galbeedka Yurub ka dhistay gaashaan-buurta «NATO»;

Koonfurta Mareykanka waxay ka dhistay «RIO» waxay Aasiya Bartankeeda ka dhistay gaashaan-buurta «CENTO»; waxay kale oo bari-riga fog ka dhistay gaashaan-buurta «ANZOS»; (Australia, New Zealand). Intaa waxa iyana si laxaad leh u taageera Saldhigyada ugu kala filqan lixda Qaarradood

dhexdooda. Waxa kaloo sii dheer in dalkii ku takambaabo inuu ka farabaxo gacanteeda, ay imberiyaaliyaddu kula kacdo dhawr tabooc oo ay ku xero-celinayso. Waxa tabahaas ka mid ah cadaadis laga geliyo dhinaca dhaqaalaha, shirqoollo dalka gudahiisa looga alooso, iyo in si toos ahba loo soo weerar, haddii la arko in

dalkaasi fara-ka-bax ku sugan yahay oo aanu istaahilin seeto dheerayn.

Dadyowga adduunka, oo ay ka mid yihiin kuwa ku nool Badda Cas agagaarkeedu madaxbannaanidooda dhiigtax iyo dhibo badan ayey u soo mareen. Sidaas awgeed ma dhici karto in si sahlan ah loo dhaxal wareejiyo oo dib loogu celiyo xeradii gumeysiga. Taasna weeye ta maalin iyo habeenba ay imbiryaaliyaddu ku maqantahay.

Waxa intaas weheliya in imbiryaaliyaddu hor iyo horraan dhirbaaxooyinka ugu kulul la tiigsato dalka ay istiraahdo wuxuu ku hiranayaa Mabda'a hantiwadaagga. Kaas baana u sabab ah ololaha lagu hayo Jamhuuriyadda Dimuqraadiga ee Soomaaliya, iyo dhaqdhaqaaqa horusocodka ee Gobolkan oo idil ka socda.

Isagoo arrintaas si fiican isha ugu haya, aadna ula socda danta gumeysigu ka leeyahay dacaayad beenaadka uu dalkeenna ka faafinayo, ayuu Xoghayaha Guud ee Xisbiga Hantiwadaagga Kacaanka Soomaaliyeed ugu baaqay in dadyowga deggan agagaarka Badweynta Hindiya ay dhugmo dheer u yeeshaan shirqoollada gumeysiga, meelna uga soo wada jeestaan sidii loo adkayn lahaa madaxbannaanidooda, Baddaasna looga dhigi lahaa goob nabaddeed.

Intaas waxa kaloo soo raaca in arrintaas iyada ahi si ay u hirgasho loo baahan yahay in iskaashi fiicil ahi dhex maro dalalka ha-

reera deggan Badweynta Hindiya iyo Badda Cas.

Tegitaankii Wafdiga Xoghayaha Guud ee XHKS Jaalle Siyaad uu ku tegey Daara-salaam ee uu la kulmay Madaxweynayaasha Sammoora Masheel iyo Juliyaas Nireeyi waxay ku lug lahayd arrintaas adkaynteeda. Kulankii bisha Maarso 22dii ku dhex maray magaalada Tacis, ee Jamhuuriyadda Carabta ee Yemen, ee ay ka soo qaybgaleen Afarta Madaxweyne ee JDS, Suudaan iyo Yamanta Koonfureed iyo tan Waqooyi, arrinta ugu weyn ee looga gol lahaa waxay ahayd sidii la isaga kaashan lahaa ka faa'iidaydiga barwaaqada jiidta Badda Cas iyo sidii imbiryaaliyadda iyo Israa'iil loogu dacarayn lahaa goobtaas.

Imbiryaaliyadda xiddigeedii wuu sii dhacayaa; hase yeeshee weli ma ay awood beelin. Dhibaatada iyo dhaawac weyn ayay weli geysan kartaa inkasta oo dhawr meelood oo ay isa siisay guuldarro

iyo hoog ay kala kulantay sida jatkii ka gaarey Indooshina iyo mustacmaradihii Burtuqliska ee Afrika. Taasaana keentey in imbiryaaliyaddu maanta hugun, sawaxan iyo weerar ku soo qaaddo Badda Cas iyo Badweynta Hindiya iyo inta ku weegaarsan iyadoo u aragta in haddii Israa'iil jacto talisyada midabtaakoorka ee ka taagan Roodeisiya iyo Koonfur Afrika shadaafaha loo laabi doono khasaare weyn ee aanay ka soo waaqsan-karinna halkaas ku gaari doono.

Imbiryaaliyaddu waxay nebanaysaa ma jirto barteeduna way u muuqataa. Sidaas awgeed waxa la gudboon dawladaha iyo dadyowga goobtaas ku nool in kor loo qaado isku duubnaanta, iskaashiga iyo imbiryaaliyadda oo meel looga soo wada jeedo iyadoo had walba la kaashanaayo dawladaha hantiwadaagga iyo ururrada dimuqraadiga ee adduunka. Haddaba sidii loo fuliyo siyaasaddaas ayey dantu ku jirtaa. «Dibucigashadu horrey inoo dilootee».

Xiika deg-degga ah ee Guddiga Caalamiga ah ee Baarista Denbiyada Midabtakoorka

Aadan Muneo Jibril

Dagaalka huraya siina aloosna-ya ee loogu jiro tirtiridda talisyada aan sharciga ku dhisnayn ee qawleysatada midabtakoorka dalalka Koonfur Afrika, ujeeddadiisa ugu dambaynta ahi waa tirtiridda midabtakoorka, jinsi faquuqa iyo abuurka xukunno waddani ah. dimoqraadi ah oo laga dhiso dalalkaas. Adkaanta uu haatan dagaalkaasu sii adkaaday, siina xoogays-tay wuxuu la xiriira sababna u ah cadaadiska, dulgiga iyo dhiigmii-radka lagu hayo dadweynaha gobolka, kaasi oo ku dhaca midabbo iyo tabo fara badan ay ka mid yihiin dil, dhac, xabsi, masaafuris iyo xaaqiin la xaaqo (sidii ku dhacday dadweynihii u maqan galay Mocsambiik). Markii cadaadiska dadweynaha lagu hayaa sii adkaadaba waxaa kor u sii kacaya diidmada iyo ka gilgilashada dadweynaha, dabeedna waxay taas dhalisaa ka hortagga xoogga ah oo dawladda midabtakoorka, si ay ku damiso mawjadaha dhiidhiga dadweynaha, halkaas ayaa waxaa ku baaha; kuna tirtiraa wax allaale wixii xuquuq aadam ah, wuxuu midabtakoorku la soc baxaa wejigiisa faashiiska ah ee runta ah.

Arrimaha foolxumada badan oo ka dhacaya dalalka Koonfur Afrika waxay si weyn u taabteen dareenka dadyowga adduunka, maalinba maalinta ka dambeysa ayaa waxaa sii dheeraada dhawaaqa iyo qaylada dadyowga adduunku ku diidaya siyaasadda midab-

takoorka iyo jinsi fageynta Koonfur Afrika. Go'aankii Qaramada Midoobey ee bishii Nofembar 1973 tiradiisuna ahayd 3068, ayaa wuxuu qiray; in midabtakoorku yahay dembi laga galay Aadamini-mada, waxaana lagu caddeyey waraaq-murtiyeedkaas caalamiga ah, In lala dagaallamo, la cadaadiyo lana cigaabo midabtakoorka.

Fadhigii 31aad ee shirka guud ee Qaramada Midoobay wuxuu taageeray halganka xaq ah ee dadyowga Koonfur Afrika, waxaanu leeyahay; midabtakoorku wuxuu gadaal u dhigayaa horumar-ka dadweynaha ku hore jira, wuxuu kala qaybiyaa Ummadda, ishortaaga waa noolaantooda iyo nabaddeeda, wuxuu abuura qalaan-qal iyo xasillooni la'aan, saas darteed wuxuu u gogol-xaara, haadidaana nabadgelyada iyo xasilloonida adduunka. Guddoomiyihii hore ee Guddiga gaarka ah ee arrimaha midabtakoorka ee Qaramada Midoobey ayaa mar uu ka hadlayey BERLIN (May 25-1974) wuxuu yiri: midabtakoorku ma aha oo keliya gariarro iyo cadaadis lagula kacayo xeerka Qaramada Midoobey iyo xuquuqda aadamiga, waxayse tahay dembi aan la saamixi karin oo laga gelayo ilbaxnimada iyo reer magaalnimada aadamiga ee casriga ah.

Inkasta oo sidaasu jirto misana talisyada qawleysatada ah ee dalalka Koonfur Afrika way ka dhe-

gala, yihiin dhawaaqa ra'yiga guud ee adduunka

KAALINTA XOOGAGGA HORUSOCODKA AH

Kaalinta xoogagga horusocodka adduunka ay kaga jiraan la dagaallanka gumeysiga iyo imberyaaliyadda maalinba maalinta ka dambeysa ayuu korayaa, siina ballaaranaya, taasna waxaa yeeleysa, lagama maarmaanna ka dhigeysa horornimada iyo macangagnimada xoogagga gumeysiga, gumeysiga cusub, midabtakoorka iyo imberyaaliyadda oo sii xumaanaysa. Sidaas awgeed ayaa muddo horeba waxaa soo ifbaxay ra'yi oranaya waa in la abuurdo guddi caalami ah oo baarta, xaqiijisa, u kuur gashana dembiyada midabtakoorka xukumada Koonfur Afrika.

Shirkii caalmiga ahaa ee lagu dhigay magaalada Khurduum 18-20 Janaayo 1969 laguna taageerayay dadyowga ku jirey gacanta gumeysiga Bortaqiiska, ayaa markii ugu horreysey ku soc daray baaqiisii in loo baahan yahay abuuridda guddi caalami ah oo baarta dembiyada midabtakoorka. Ugu dambayntiina shirkii caalmiga ahaa ee taageerada dadyowga dalalka Koonfur Afrika, ee Magaalada Adis-ababa Nofembar 1976 ayaa si dhab ah u hirgeliyey himiladaas iyada ah. Halkaas oo la abuuray Guddiga caalamiga ah ee ba-

rista dembiyada midabtakoorka. Guddigu wuxuu ka kooban yahay dad gar-yaqaano ah iyo shakhsiyaad caan ku ah la dagaallanka gumeysiga iyo iskaashiga dadyowga, kana tirsan dawlado iyo ururro caalmi ah iyo kuwo waddani ah, kana mid ah xoogaggā nabadda jecel ee adduunka. J. D. S. oo had iyo goor caan ku ah la dagaallanka gumeysiga iyo imberyaaliyadda ayaa waxay ka tahay xubin firfircoon G. C. B. D. Midabtakoorka.

XILKA GUDDIGA

Xilka dagdegga ah ee Guddigu wuxuu ahaan doonaa baarista, ka gun gaaridda iyo soo bandhigga:

- Dilka iyo xaaqidda lagula kaco dadweynaha, sida hubke khatarta ah NAPALM iwm.
- Mucaamilada lagula kaco dadka waddaniyiinta ah oo

dagaalka lagu qabto.

- Xaaladaha ay ku noolanyihiin dadweynaha magan gelyada dalalka kale ugu nool, kuwaas oo ka soo baxsaday cirri-riga midabtakoorka.

Guddigu shirkii ugu horreeyey waxay ku yeelatay Magaalada FA-RIS bisha Maarso. Fadhigaas waxaa lagu guddoonsaday xeerkaa iyo barnaamijkaa Guddigu ku shaqayn lahaa. Waxaa kale oo shirka laad ee Guddiga ka soo baxay waraaq murtiyeed dadyowga adduunka ee nabadda iyo gobanimada jecel ugu baaqaysa arrimaha soc socdo:-

1. In gacan iyo taageero la siiyo guddiga C.B.D.M.
2. In la canbaareeyo xukuumada midabtakoorka Koonfur Africa, lana fuliyo go'aannada Qaruumaha Midoc-

bey si loo cadaadiyo tallisyada Midabtakoorka.

3. In kaalmo loo fidiyo dagaalyahannada reer Koonfur Afrika.
4. In lagu cadaadiyo Talliyadaas Ixtiraamka iyo dhawrida xuquuqda aadamiga.
5. Dadyowga reer Koonfur

Afrika oo laga codsaday in wixii ka marag kacaya dambiyada Tallisyada midabtakoorka loo gudbiyo laguna k a a l m e e y o G.C.D.M.T.

Ugu dambaystii waxaa shaqooyinka ugu weyn oo guddigani qabtay ka mid ah shirweynaha caalamiga ah oo lagu qaban doono Magaalada LISHBOONA, Bortuqaal bishan JUUN 1977 shirkaas oo lagu cambaarayn doono midabtakoorka.

GUDDIGA QORAALKA EE WARGEYSKA HALGAN WAXAY HAMBALYO IYO BOGAADIN JAALENNIMO KU DHEEHANTAHAY U DIRAYAAN DHALLINTA SOOMAALIYEED, EE IMMINKA KU HAWLAN DHISMAHA URURKA DHALLINYARADA KACAANKA SOOMAALIYEED.

WARBIXINTA BISHA

Sannadguuradii 17aad ee Ciidamada Qalabka Sida ee Soomaaliya

Madaxweyne ku Xigeenka 1aad ee Dalka Jamhuuriyadda Dimoqraaciya Soomaaliya ahna Wasiirka Gaashaandhigga Jaalle S/Guud Maxamed Cali Samatar wuxuu ubax dhigay taallooyinka Daljirka Dahsoon, Xaawo Taako, Dhagaxtuur iyo Sayid Maxamed Cabdulle Xasan, markii la xusayey sannadguuradii 17aad ee ka soo wareegtay asaaskii Ciidammada Qalabka sida ee Soomaaliyeed oo ku beegnayd 12kii Abriil.

Jaalle Samatar waxa weheliyey Guddoomiyaha Hogaanka Gaashaandhigga Jaalle G/Sare Maxamed Cumar Jeess, Wasiir ku xigeenka Gaashaandhigga Jaalle S/Guuto, Abukar Xasan oo ka tirsan Golaha Dhexe ee X.H.K.S. iyo Saraakiil ka tirsan Ciidammada. Munasabadaas waxa si farxad leh looga dabbaaldegey, Gobolada iyo Degmooyinka dalka oo dhan. Madaxweyne ku xigeenka 1aad ahna Wasiirka Gaashaandhigga Jaalle Samatar waxaa uu xuskaa kaga dhawaaqay in taariikhda ciidammada dalka ay guul iyo libini astaan u yihiin, sidaa darteedna ay Ciidamadu ku niyad samaan iyo kalsoo

niba ku haystaan dadweynaha Isagoo Ummadda radiyowga kala hadlayey Jaalle Samatar waxa uu sheegay in Ciidamadu ay ku guuleysteen ilaalinta gobannimada Qaranka iyo danaha dadka. Waxa ka loo uu sheegay in sannadguuradii 16aad iyo tii 17naad intii u dhaxaysey, ay qiima gaar ah u leedahay Ciidammada Soomaaliyeed, waayo waqtigaas gudihiisa ayaa la asaasay Xisbiga Hantiwadaagga Kacaanka Soomaaliyeed.

Jaalle Samatar waxa uu kala qalay in sannadahaas Ciidamadu tiro iyo tayaba ay hore u mareen, tababarka

guudna guul lagu fuliyey. Isagoo ka hadlaya durbaanka dagaal ee Imberiyaalidda u garaacayso Geeska Afrika Jaalle Samatar, waxa uu caddaayey in arrimahaasi ay yihiin kuwo aan sal lahayn loogana go'aleeyahay in colaad lagaga dhex abuurto dadka walaalaha ah ee uu nool geeska, waxaana Intaa uu raaciyey inay jiraan dhibaatooyin Itobiya gudaheeda ka taagan oo ka dhashay, dadyowga kala geddisan oo arki waayey wax isbeddel ah markii maamulka cusubi awoodda la wareegay. «Dadyowga kala jaadka ah oo soo arkay xanuunkii imberiyaaliyaddii Xayle-Salaa

se, waxay filayeen madaxbannaanidooda inay hantiyaan, mar haddii talis cusub oo hantiwadaag isku sheegayaa uu maamulkii qabtay. Nasiib darro taliska cusub ee Addis — Ababa wax isbeddela ma keenin; taasina waxay dhashay inay samaysmaan oo soo baxaan ururro gobannimadoon ah, oo dagaal hubaysan soo qaaday ayuu raaciyey Jaalle Samatar. Madaxweyne ku-xigeenka Kowaad ahna Wasiirka Gashaandhiggu, Jaalle Samatar, waxa uu shaaca ka qaaday in tan iyo 1974kii J.D.S ay isku dayday inay ku qanciso taliska Addis-Ababa inuu joojiyo siyaasadihii gumeysiga ee Xayle-Salaase, dadyowga kala jaadka ahna uu u oggolaado inay aayaahooda ka tashadaan. «Hayeeslee taliska cusub ee Itoobiya ma yeelin talooyinkaa, ilaa imminkana isma beddelin» ayuu yidhi Madaxweyne ku xigeenka kowaad.

Waxa uu sheegay, Jaalle Samatar, in hantiwadaaggu yahay wax lagu xoroobo, ee

asnu ahayn qalab laysku dullaysto. Sida lagaga dhawaaqay Kongereskii abwaan-nada hantiwadaagga ee landhan 1896kii, xaq dad kasta ay u leeyihiin inay aayahooda ka tashadaan waxa uu ka mid yahay mabaadiida salka u ah hantiwadaagga ayuu yidhi Jaalle Samatar, isagoo raaciyey in Lenin

uu mee[mariyey taas isagoo u arkayey dembi in dad layska hortaago aayahooda inay ka taliyaan, waxa intaa uu ku daray Jaalle Samatar in dlistoerka Midowga Soofiyeeti uu dhigayo in Jamhuuriyaddii doontaa gooni isu taagi karto hadday sidaa jeclaat.

Isagoo ka hadlaya dicayyaha Itoobiya, ay ka faafisay Kacaanka Soomaaliyeed, Madaxweyne ku xigeenka kowaad waxa uu sheegay in taas ay caddaynayso in Itoobiya ay diiddantahay wada noolaad, nabadgelyo, dabka ay doonayso inay hurisaana uu muuqdo. «Hase yeeshee», baa ku gabagebeeyey Jaalle Samatar, «Waxaanu rajaynayaa in caqligu uu iska boodka ka cuslaan doono, nabadgelyada iyo derisnimada nalalagarto».

Xaaladda Lubnaan

Intii ka dambeysay Shirarkii Riyaad iyo Qaahira, ee dabayaaqadii kal hore, iyo geyntii ciidammada carbeed ee nabadda Ijaaliya oo tiradoodu ay 30ka kun dhan tahay, dagaalkii dalka Lubnaan wuu ka joogsadey dalka intii badan. Dhismihii dalka ayaa la bilaabay, ganacsigii na madaxa ayuu la soo kacay.

Hase yeeshee Koonfurta Lubnaan xiisaddii kamay joogsan, colaaddii iyo dagaal-

kii oo dhammina waysugu biyoshubtay. Yuhuudda way is-hortaagtey in ciidammada Carbeed ay soo gaadhaan wiixii ka koonfureeya webiga la yidhaa Litaani, taasina waxay keentay inay halis gashay nabadda Gobolka oo dhammi.

Koonfurta Lubnaan waxay markaa isu beddeshey goob xiisadi ka taagan tahay, dagaalkiina marnaba isma taagin, iyadoo mararka qaar kood uu ka raad xumaa dagaallada kuwii ugu qadhaa-

dhaa ee ka dhacay goobaha kale ee dalka Lubnaan.

Israa'iil oo had iyo jeer hortaagnayd in nahadi ka dhacdo Lubnaan, waxay sidaa u yeelaysey laba sabaood:

1) Mar walba Yuhuuddu waxay ku dadaaleysay in Carabtu ay ku jeeddo oo ku maahquulaanaato arrimaha Lubnaan, halkaasna nabaddij Bariga Dhexe ay ku hakato. Intii dagaalka Lubnaan soconayey, cidina ma soo hadalqaadi jirin nabad guud oo ka dhacda Bariga Dhexe, hasee yeeshee markii dagaalkii joogedey Israa'iil waxay aragtay in lagu soo jeestay oo ay qasab ku noqotay in nabadka ay u soo gondadegto. Waxa intaa dheer iyadoo Israa'iil gudaheeda ay ka taagan yihiin arrimo ku lug leh qas xagga hoggaaminta ah, ascaartii oo cirka ku dhegtey,

iyo shaqaalihii oo kacsan, waxayna u baahatay daah ay arrimahaas ku qariso-Koonfur lubnaan ayaa daahaa noqotay.

2) Israa'iil waxay had iyo jeer rabtey in dhaqdhaqaaqa Falaasiiniyiinta ay Lubnaan ka tirtirto gaar ahaan xagga Koonfurta, oo soo-ma-jeestayaaashu ay weerraro kaga soo qaadi jireen.

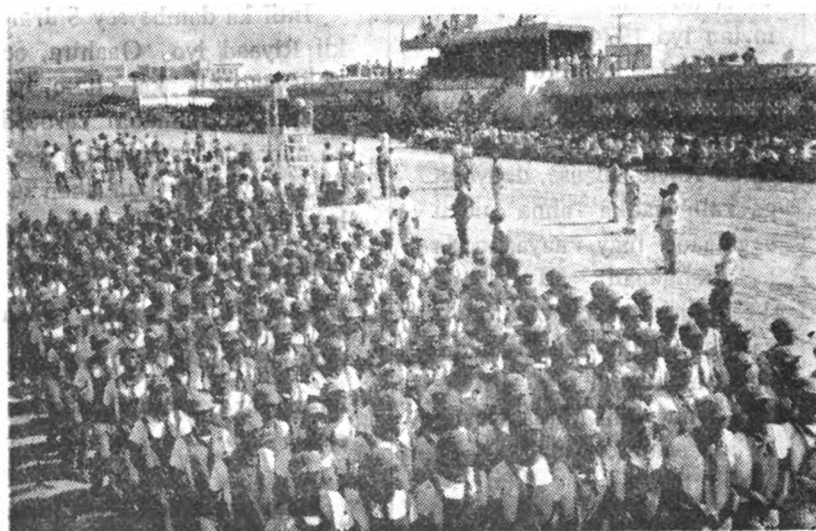
Si haddaba labadaa ujeedo ay u meelmariso Israa'iil waxay bilowday in xanan iyo xaaboba ay ku kordhiso dabka ka hollayey koonfur Lubnaan. Waxay taageero militari iyo dhaqaale ay siisay kooxo dibusocod ah oo weliba tababarna ay siisay. Kooxahasi waxay dagaal la galeen Falaasiiniyiinta, sidaana waxay ku sii xumaaday xaalkii awelba murugsanaa ee Koonfur Lubnaan.

Dilkii Hoggaamiyihii Kooxaha Bidixda ee Dalka Lubnaan KAMAL JUMBALA-AD, ayaa wax weyn arrintaas ku kordhiyey, maamulka Madaxweynaha Lubnaan ILYAAS saarkisna dhawr ayaalood ayuu isugu dayey inuu aad wax uga qabto dhibaatada koonfur lubnaan. Mar waxa lagu taliyey in Ciidamada ka tirsan Qaramada Midoobey loo dalbado, marna waxa la soo jeediyey in la caalimiyeeyo ciidammada carbeed ee nabadda Lubnaan ilaaliya, si ay ugu sahlanaato in ay gaadhaan Koonfurta Lubnaan. Ilaa imminka labadaa hindise midna ma hirgelin. Xaaladduna waxay u baahantahay awoodda Carabta oo midaysan iyo in aduunku Israa'iil cadaadis saaro, haddii kale arrinta Bariga Dhexe waxay ka qarxi kartaa meel aan laga filayn.

Xuskii Ida Maajo

Dheyel iyo dhalanteed midna kuma jiro in shaqaalaha adduunka oo idil soo maray taariikh silsilad dheer leh oo tixan taas oo raad iyo raad raacba leh, mana ay suurtoobi karto in ay taariikhdaasi doqrasanto inkas too la isku dayo in la dooriyo jiritaankaeda, summaddeeda, iyo astaamaha ay leedahay intaba.

Ida Maajo oo ah maalintii ururka iyo xiska shaqaalaha adduunka waxaan ahaki ku jirin in shaqaaluhu meel walba ha kala joogeene loo dhabaal-degay iyagoo xus weyn oo aad u ballaaran loo sameeyey

lana tixgeliyey jiritaankooda. Ummadda Soomaaliyeed iyadoo tixraacaysa taariikhdaas dheer oo lama illaawaanka ah waxay samaysay xusas, xaflado iyo Bannaanbaxyo waaweyn oo lixaad leh kuwaas oo ka dhacay Gobollada iyo Degmooyinka ay ka kooaban tahay J.D.S.

Ida Maajo oo ah maalin qiimo weyn ku leh taariikhda xoogsatada adduunka, si weyn ayaa loogu xusay dalka J.D.S.

Bishii Abriil habeenkii ay ahayd 30, 14ka degmo ee magaalada madaxda Xamar waxa lagu qabanqaabiyey xaflado lagu maamuusayo xuska maalinta weyn ee Ida Maajo.

Xafladahaas waxaa khudbad xuska la xiriira ka jeediyey Xildhibaanada ka tirsan Golaha Dhexe ee XHKS, iyadoo tusaale iyo tusmooyin ka bixiyey taariikhda weyneyd ee shaqaalaha adduunku soo mareen gaar ahaan shaqaalaha Soomaaliyeed.

Maalinnimadii Ida Maajo waxa fagaaraha daljirka Dahsoon isugu yimid ururro aad u tira badan oo isku jir ah kuwaas oo ku hugmayey kuna hadaaqaayey crayo qiimo iyo qiimaba leh.

Dabadeed waxaa goobtaas khudbad ka jeediyey Madaxweyne ku Xigeenka JDS, isagoo erayadiisii ku taabtaabtay xoosata adduunku taariikhda ay soo mareen oo kala gedgedisnayd, guulihii iyo goolalkii ay soo dhaliyeen, wuxuu tusaale ahaan u soo qaatay Jaalle Ismaaciil Cali Abokor dagaalkii mudada 30ka sano ah ka socday dalka Vietnaam, kaasoo aakhiritaankii Imberyaaliyadda iyo gumeysigii halkaa ka waday dagaalka ay kala kulmeen boog iyo baaba'.

Madaxweyne ku Xigeenka ka hor waxaa asna halkaa khudbad ka jeediyey Guddoomiyaha Hogaanka Shuruudada iyo Caddaaladda ahna Guddoomiyaha Xiriirka guud ee ururrada shaqaalaha Soomaaliyeed Jaalle Maxamuud Cali Axmed, wuxuu sheegay inay farxad iyo raynrayn u tahay dhammaan shaqaalaha iyo xoogsatada Soomaaliyeed, oo maanta u dabbaaldegaya xuska Ida Maajo.

Jaalle Maxamuud Cali Axmed wuxuu shaqaalihii isugu soo baxay dabbaaldegaas, u

sheegay in xuskaani uu ku socbeegmay waqti uu hoggaaminaayo dalka Xisbi Hantiwadaag ah.

Waxaa kaloo iyaguna fagaarahaas hadallo salaam, hambalyo iyo bogaadin ah ka jeediyey Wakiillo ku hadlaayey magaca Ururrada Shaqaalaha ee dalka Koonfur Afrika iyo Ururka Xiriirka Shaqaalaha adduunweynaha (WFTU).

Dabbaaldegaasi waxaa kaloo ka soo qayb galay Madax ka tirsan Golaha Dhexe ee XHKS, iyo Laamaha Dawladda.

Booqashadii Amiir Sacuud Al-Faysal

Wasiirka Arrimaha Dibedda ee dalka Sacuudi Areebiya Amiir Sacuud Al-Faysal oo ay la socdaan madax ka tirsan dalkaasi ayaa booqasho ku yimid dalkaan J.D.S. Abriil horaanteedii. Wafdiga Amiirka waxa ka mid ahaa Agaasimaha Waaxda Siyaasadda, Al-Sayid Cabdiraxmaan Al-Mansuuri iyo Agaasimaha Xafiiska Wasiirka, Al-Sayid Xasan Al-Shawafa.

Isagoo u warramayey ragga wararka faafiya markii uu soo degay Amiir Sacuud waxa uu sheegay inuu ku farxay booqashada uu ku yimid dalkan Soomaaliya, oo ka mid ah Jaamacadda Carabta, waxaana intaa uu raaciyey in booqashadaasi u sahashay inuu la kulmo Madaxweynaha J.D.S. Jaalle Siyaad oo u gudbiyey Farriin uu ka siday Boqorka Sacuudi

Areebiya khaalid Bin Cabdulkasiis. Isagoo ka hadlaya xidhiidhka labada dal amiirku wuxuu caddeeyey in uunu jirin wax is-hortaagi karaya korudhigidda xidhiidhka walaaltinnimo ee ka dhexeeye labada waddan, oo wadaaga arrimo badan.

Mar wax laga weydiiyey shirkii TACIS ay ku yeeshen Madaxda dalalka Soomaaliya, Suudaan, Jamhuuriyadda Dimuqraadiga ah ee dalka Yaman, iyo Jamhuuriyadda Carabta ee Yamen, Amiir Sacuud waxa uu sheegay in ay dan u tahay waddamadaas in Badda Casi ay noqoto carri nabadeed, taasoo ahayd ujeeddada shirka, «una malayn maayo», buu yidhi, «inuu jiro waddan ka mid ah kuwa la xidhiidha Badda Cas oo arrintaas hortaagan»

Bariga Dhexe waxa uu

ka yidhi «Israa'iil weli waxay ku socotaa siyaasadda ay ku hortaagan tahay nabad-da Bariga Dhexe hasa yeeshee waxa laga raja qabaa in ra'yiga adduunwenuhu uu ku cadaadiyo Yuhuudda in ay mawqifkeeda beddesho oo dawga toosan ay ku soo dhacdo». Waddammada saaxiibka la ah Yuhuudda ayaa mas'uuliyadi ka saaran tahay in ay ka dhaadhiciyaan ra'yigooda inay beddesho.

Isagoo ka hadlaaya shirkii madaxda Afrika iyo Carabta ay ku yeeshen Qaahira Amiir Sacuud waxa uu sheegay inuu shirkaasi qayb weyn ka qaatay wax wada qabsiga xagga siyaasadda, dhaqaalaha iyo arrimaha bulshada waxaana uu caddeeyey in dalkiisu arrimahaasoo dhan u guntan yahay.

Maalintuu yimid galabni-

madii Amiirku waxa uu la kulmay Madaxweynaha Jamhuuriyadda Dimuqraadiga ee Soomaaliya Jaalle Maxamed Siyaad Barre, wuxuuna gaadhsiiyey farriin uu ka siday Boqor Khaalid Ibnu Cabdulcasjjs, Boqorka Sacuudi Areebiya, Madaxweynaha iyo Wasiirku waxay ka wada xaajooden arrimo ku lug leh kor u qaadka xidhiidhka Carabta iyo xaaladda guud ee adduunyada.

Intii uu dalkan joogay Wasiirka arrimaha Dibedda ee Sacuudi Areebiya waxa uu furay Masjid weyn oo dhowaan laga dhisay Muqdisho, loona bixiyey «Masjidka Isbahaysiga Islaamka». Masjidku waxa uu leeyahay oo raacsan saddex fasal oo Diinta Islaamka lagu baranaayo, 29 dukaan iyo barxad ga-waadhida la dhigto.

Amiir Sacuud iyo xildhibaan-no ka tirsan Golaha Dhexe ee Xisbiga Hantiwadaagga Kacaanka Socmaaliyeed, iyo Wasiirro ayaa salaadda maqrib ku tukaday Masjidkaas. Khudbad, uu salaadda ka dib jeediyey Wasiirka Garsoorka iyo Arrimaha Dijinta Jaalle Cabdisalaam Sheekh Xuseen waxa uu sheegay in Masjidkaasu uu wax weyn ka qabanaayo isu imaadka Diineed ee dadka Socmaaliyeed, isagoo raaciyey in uu astaan u yahay xidhiidhka diineed ee labada dal. Wasiirku hadalkiisii wuxuu ku soo gabagebeeyey in kor u qaadka xidhiidhka labada dal uu kordhin doono hal-ganka lagula jiro gumeysiga iyo Sahyuuniyadda fadhida meelo ka mid ah arliga barakaysan ee muslinku xishmeeyo.

**GUDDIGA QORAALKA EE HALGAN WUXU BOGAA-
DIN WALAALNIMO U DIRAYAA DADKA JABUUTI EE
CODKODDII KU DOORTAY GOBANNIMO.
WAXAANU KU BOORRINAYNAAN INAY UMMADDA JA-
BUUTI ADKAYSO MIDNIMADEEDA.**

Qaybta 2aad

Tirsigii 6aad ee halgan waxaan kaga hadallay shuruudaha la xiriira soo gelintaanka xisbiga nooca cusub, tirsiganna waxaa lagu falaan-qeyniyaa shuruudaha saameeya dhismaha-abaabuleedka xisbiga-gaar ahaan dimuqraadiyadda guddoonka dhexe, dhalliilka iyo is-dhalliilka iyo midnimada Xisbiga.

Dimuqraadiyadda guddoonka dhexe waa mabda'a halbowlaha u ah nolosha xisbiga, wuxuunna is-waafajiyey laba arrimood oo aan midna la'aanteed xisbigu howlihijisa si habsamiya u gudanayn. Labadaas arrimood waxay kala yihiin *Dimuqraadiyadda iyo Guddoonka Dhexe*.

Dimuqraadiyadda Guddoonka Dhexe waxay mudnaanteedu ku jirtaa inay kulmiso, si suganna u soo bandhigto isku xirnaanta dimuqraadiyad Xisbiyeedka iyo hoggaanka guddoonka dhexe; hal-abuurka «initiative» xubnaha xisbiga iyo disibliinka adag; awood u lahaanshadda doodda, dhalliilka iyo fulinta go'aanada hay'adaha Sare; xaqii-jirta firfircoonaanta xisbiga guddoonka ahaan iyo tan ururradiisa ee degmooyinka iyo Gobollada.

XHKS si fiican ayuu u qeexay qodobka dimuqraadiyadda Guddoonka Dhexe, iyadoo uu ku tilmaamaayo inuu yahay aasaaska iyo saldhigga fulinta hawlaha xisbiga iyo ilaalinta nolol Xisbiyeedka.

ARAGTIDA CILMIGA

SHURUUDAHA NOLOSHA XISBIGA

YUSUF SALEEMAAN CALI

Waxaa halkaa ka muuqanaysa in Mabda'a Dimuqraadiyadda guddoonka dhexe yahay kan ugu muhimsan ee dhismo abaabuleedka xisbiga nooca cusub. Abwaanadii hantiwadaagga Cilmiga iyagoo ka hadlaaya qiimihiisa, waxay caddeeyeen inuu yahay kan qudha ee xisbiga u sahlaaya inuu ilaaliyo midnimada iyo dhismaha xisbiga, isagoo isla-markaa gudanaaya waajibaadka taa-riikhiga ah ee saaran.

Mabda'ani wuxuu xisbiga awoodsiinayaa inuu qaato kaalinta abaabulidda iyo hoggaaminta, si guulo iyo libo loogu soo hooyo.

Mabda'a dimuqraadiyadda guddoonka dhexe ma aha wax la iska hindisey oon xiriir la lahayn nolosha, ee waa mabda'a si qumman, oo sugan uga jawaabaaya duruufka mawduuciga ah, waa mabda'a ka dhashay dhaqdhaqaaqa kacaanka ee caalamiga ah, waa mabda'a ka turjubaanaaya, si cadna u cabbiraaya danaha xoogsatada iyo horseedkeeda.

Xoogga itaalka iyo awoodda Xisbigu waxay ku xiran yihiin hadba sida loo dhowro mabda'a dimuqraadiyadda guddoonka dhexe. Waxyeello doora ayay u gaysataa isku-dheelliiir la'aanta dimuqraadiyadda iyo Guddoonka dhexe. Dimuqraadiyaddu waa inayan noqon mid dhalisa Anarkism iyo kala dambayn la'aan; sidaas oo kale guddoonka dhexe waa inaanu ahaan mid xabbisa, cu-

naqabateeya hal-abuurka, wax-ku-oolka iyo firfircoonaanta xubnaha Xisbiga siina xoojiso biroqraadiyadda.

Si loo ilaaliyo halboylanima iyo wax-ku-oolka mabda'a dimuqraadiyadda guddoonka dhexe, waxaa loo baahan yahay in la tixgeliyo; lana raaco shuruudihisa :-

— In xisbiga lagu dhiso mabda'a juqraafi-tacabeed.

— In doorashada hay'adaha hoggaamintu ahaato min hoos ilaa kor.

— In hadba muddo ururrada xisbigu ay la xisaabtamaan, warbixin iyo xogwarranna ka dhegeystaan hay'adahooda hoggaaminta.

— In hayadaha sare la xisaabtaamaan hay'adaha hoose

— In si adag oo garasho ku fadhida loo dhowro disibliinka, oo tirada yari u hoggaansanaato tirada badan.

— In hay'adaha hoose ay lama huraan ku tahay fulinta go'aanada hay'adaha sare.

— In ururada degmooyinka iyo gobolladu leeyihiin madaxbannaan ilaa xad ah, oo awoodsiinaysa inay qaataan go'aanno la xiriira noloshooda, islamarkaana aan burinayn, kana hor-imaanayn go'aanada hay'adaha sare.

Haddii aynu indha-indhayno labada tiir ee mabda'aasu ka kooban-yahay, oo ah dimuqraadiyadda iyo

guddoonka dhexe waxaynu arkaynaa in shuruudahaas kor ku xusan ay ku dhan yihiin.

Guddoonka-Dhexe (Centralism) wuxuu muujinaayaa in xisbigu u hawlgelaayo si midaysan, oo leh barnaamij iyo Xeer qudha. Barnaamijkaas iyo xeerka xisbiga hantiwadaagga Kacaanka Socmaaliyeed ma aha kuwa koox qudha saameeya, ee wuxuu khuseeyaa, lagama maarmaanna ay ku tahay fulintoodu dhammaan xubnaha xisbiga. Xisbigu wuxuu leeyahay hoggaan qudha oo dhexe, oo ay hoos yimaadaan hay'adaha hoggaamina kale oo idilli. Haddii dib loogu noqdo Xeerka XHKS, waxaa ku xusan in hay'adadda u saraysaa xisbiga ay tahay shirweynaha, inta u dhaxaysa labada shirweyne xisbiga waxaa hoggaaminaayaa Golaha Dhexe. Muddadaa u dhaxaysa kalfadhiyada Golaha Dhexena waxaa hawsha socodsiiya gudiiga siyaasadda ee Golaha dhexe doorto.

Hawlmaalmeedka Golaha Dhexe waxaa qabta hoggaamada Golaha Dhexe ee XHKS. Hay'adahaas hoggaaminta ee kale sarreeya oo idilli waxay caddaynayaan in ay lagama maarmaan tahay in xisbigu yeeho hoggaan guddoon dhexe, oo laga ilaaliyo talo keli goosad ah, fowdada iyo isku xirnaan la'aanta. XHKS sida xeerkiisu dhigaayo waxaa loo dhisaa qaab Juqraafi-tacabeed. Ujeeddada laga leeyahay arrintaas waxay tahay in unugyada, oo ah aasaaska xisbiga laga abuuro meelaha tacab soo saarka, inkastoo ay suurtoowdo mararka qaar in loo dhiso si juqraafi.

Unugyadaas meelaha tacab soo saarka laga sameeyey waxaa khasab ah in la isugu xiro si degmo-degmo iyo Gobol-Gobol. Taasu waxay waxtar u leedahay ilaalinta guddoonka

dhexe ee xisbiga iyo la dagaalanka amarkismada.

Guddoonka dhexe waa inaanu noqon marnaba mid is-hortaaga, waxna u dhima horumarinta dimuqraadiyadda, ee waa inuu ahaadaa mid waxtar u leh, xoojiyana kaalinta dimuqraadiyadda ee xisbiga gudihiisa.

Nolosha xisbiga nooca cusubi waxay ku dhisan tahay ka qayb galka firfireoon ee xubnihiisa. Jaalle V. I. Lenin isagoo ka hadlaaya dimuqraadiyadda xisbiga gudihiisa wuxuu caddaayey in xubnaha xisbigu ay fuliyaan (si toosa ama dadbanba ha ahaatee) hawlaha xisbiga iyadoo xubnahaasu ay isku xurruq yihiin, mudnaanna ayan kala lahayn; intaa wuxuu ku daray in masuuliyinta, hoggaamiyayaasha iyo hay'adaha xisbiga la doorto, lala xisaabtano, lana beddeli karo.

Arrimaha la xiriiira nolosha iyo hawlaha xisbiga, waxaa lagaga wada doodaa fadhiyada hay'adaha hoggaaminta. Shirarka degmooyinka iyo Gobolada, Kulamada unugyada iyo kulamada xubnaha ugu firfireoon ee xisbiga. Doodahaasu waxay leeyihiin ujeedooyin fiican, oo wax dhisa.

XHKS, muddadii yarayd ee uu dhisnaa si fiican ayuu ugu dadaalay xaqiijinta dimuqraadiyadda xisbiga gudihiisa. Wuxuu xubnaha siiyey kalsooni ay ku dhiiban karaan ra'yigooda, ku cabbiri karaan fikraddooda, kuna dhallili karaan daldaloolyada soo baxa.

Dimuqraadiyadda xoojinteedu waa inay u adeegtaa disibiliinka xisbiga. Disibiliinka Xisbiga waa inuu noqdo mid garasho iyo xilkasnimo ku fadhiya. Xubinta xisbigu waa inay dareentaa, la noolaataa, garadsanaataa baahi-

dooda iyo lagamamaarmaanimadooda. Go'aannada sida wada jirka ah loo guddoonsado, ee xubnuhu si toosa amaba dadban uga qayb qaataan, waa in lagu fuliyaa muddadii loo qabtay, ayna ka qayb qaataan dhammaan dadkii laga xilsaaray.

Horumarinta Dimuqraadiyaddu waxay faai'ido u leedahay barbaarinta xubnaha; abuuridda kaadir bisil, waayo - aragnimo leh, magac wanaagsanna dadka ku dhex yeesha.

Dimuqraadiyadda haddii aanu wehlin guddoon-dhex-e, xisbiga waxay ku abuuraysaa kala firdhin, midnimada oo lunta, heerka abaabulka oo liifiifi, iyo iyadoo xisbigu gudan kari waayo waajibaadkiisa oo ah inuu hoggaamiyo dadweynaha noogsatara ah.

Dhinac kale, haddii arrintaa aynu ka fiirinno arrinta oo guddoonka — dhexe oo keliya la tixgeliyo — la iskana hilmaamo kaalinta dimuqraadiyadda, xisbigu wuxuu ku dhacayaa inuu go'doon noqdo, oo uu ka go'o dadweynaha

Xaaladdaas oo kale markay abuuranto, xubnaha xisbigu awood uma helaan inay saameeyaan horumarka xisbiga iyo dalkaba, taasoo hoos u dhigaysa firfireoonidiisa.

Dimuqraadiyadda guddoonka dhexe waxay xubnaha xisbiga awood u siisaa. Inay ku dhaqmaan **Mabda'a dhaliilka iyo is-dhallilka**. Dhaliilka iyo is-dhallilku waa qalabka lagu saxo daldaloolka,

- Lagu wanaajiyo shaqada xisbiga;
- Lagula dagaalamo biroqraadinnimada iyo dabeecsananta;

- Lagu barbaariyo, kobciyana garaadka xubnaha xisbiga.

Xisbiga nooca cusub, haddii uu si qumman u ilaaliyo nabda'a dhalliilka iyo is-dhalliilka, haddii uu aqoonsado gafafkiisa, iyo khaladyadiisa, haddii uusan ka biqin inuu daboolka ka qaado khaladyadaas, wuxuu ka fakadaa hoobashada iyo kala jajab. Axsaab fara badan oo horusocoda ayaa u loogmey tixgelin la'aanta dhalliilka iyo is-dhalliilka waxaana ka mid ah:

- Lagama maarmaanimada in xubnaha xisbigu hore-umariyaan dhalliilka iyo is-dhalliilka.
- In xubin walba oo xisbiga ahi xaq u leedahay dhalliilka qof walba oo xisbiga ka tirsan.
- In xubin waliba aamminto, inaan waxba la yeeloyn haddii uu dhalliilo.
- In xubinta xisbigu awood u helo inuu soo aqoonsado gafafkiisa, soo bandhigo oo daboolka ka qaado, tilmaamana qaabkii uu ku saxi lahaa.

XHKS, wuxuu xeerkiisa ku xusay in xubinta xisbiga xaq u leedahay dhalliilka iyo is-dhalliilka, taasuna xaqiijinayso ka hortagga khaladyada, xoojinta midnimada xubnaha xisbiga iyo habsamida fulinta hawlaha.

Inkastoo xubinta la siiyey awoodda dhalliilka, taas macnaheedu ma'aha in ruuxu wuxuu doono iska sheegi karo, siduu doona isaga hadli karo, wax aan sal lahayn iskaga hadaaji karo. Dhalliilku waa inuu ahaadaa mid u adeegaya horumarinta fulinta hawlaha, mid sal cilmiya leh oo raadkiisa la raaci karo mawduucina ah (Objective).

Sidaas daraadeed, ujeeddada laga leeyahay dhalliilka iyo is-dhal-

liilka waa hogaaajinta habka wax soo saaridda iyo kobcinta garaadka siyaasiga ah ee dadweynaha kuwaas oo looga dan leeyahay in la be'celo qaabka wax soo saaridda iyo in la abuuro xiriir bulsheed cusub. Tartanka hantiwadaagu waa xog lagu horumarinaayo firfireonida horseedka, ee waajibka ay ku tahay hirgelinta danaha dadweynah. Dhalliilka iyo is-dhalliilka bulshada hantiwadaaggu waa hubka lagu baabi'yo waxyaalihii xumaa, hadhaagana ahaa, ee laga dhaxalay bulshadii hore ee ay ka mid yihiin musu-maasuqa, isla weynaanta iyo caado ayinka ka soo horjeeda horumarinta iyo arrimaha kale ee hakiinaaya horukaca.

Dhalliilka iyo Is-dhalliilka axsaabta nooca cusub waxay leeyihiin astaano gaar ah, oo macnaheedu yahay inay had iyo jeer daafacaan danaha xisbiga iyo xoogsatada.

Dhalliilka iyo is-dhalliilku waa inayn dabacsanaan, waxna u dhimin taxaddarka siyaasadeed, una keenin xisbiga jajab iyo sirto ka baxda. Waa inay noqdaan kuwa joogto oo lagaga hortago khaladayada la geli karo, ee ayan noqon kuwo markararka qaar uun lagu dhawaaqo. Dhalliilka la tilmaamayaa waa inuu ahaado mid la taaban karo, oo runa. Ugu dambaystii, dhalliilka iyo Is-dhalliilka waa inay u adeegaan xoojinta midnimada Xisbiga.

Dhismada bulshada cusub ee hantiwadaagga ah waxaa saldhigyadeeda lagama-maarmaanka ah ka mid ah midnimada aydaloogiga iyo abaabuleedka ee kaadirka xisbiga. XHKS, wuxuu xilkiisa taariikhiga ah gudan karaa, haddii uu si sugan u mideeyo xubnihiisa, afkaar horusocodana ku hubeeyo garaadkooda, abaabul heer sare ahaa ku hogaa-

miyo awooddooda. Shuruudaha la xiriira midnimada xisbiga waxaa ka mid ah:-

— Aaminaadda iyo qanacsanaanta dhammaan xubnaha xisbigu ku qanacsanyihiin aragtida hantiwadaagga Cilmiga ku dhisan, oo ah sidii, Jaalle Siyaad yiri «Jidka gudha ee lagu gaadhi karo horumar deg-deg ah, barwaaqo iyo caddaalad ijtimaaciya».

— Si wada jira uga doodka iyo talo - uga wada gaadhka arrimaha saameeya siyaasadda iyo hirgelinta xisbiga;

— La dagaallanka koox-kooxaysiga xisbiga gudihiisa ah;

— La dagaallanka dib uga noqoshada khadka siyaasiga ah ee xisbiga.

Saldhig midnimada xisbiga waxaa u ah aragtida hantiwadaagga cilmiga. Aragtidaas waxay ku beereysaa dhammaan xubnaha xisbiga inay si u wada abbaaraan ifafaaloo-yinkaa kala duwan ee nolosha, inay si dhaba oo mowduuciya uga baa-raandegaan arrimaha la soo gudboonaada, inay sameeyaan falaan-qayn cilmiya, oo salka ku haya metadaloojiyada hantiwadaagga cilmiga.

Xoghayaha guud ee Xisbiga hantiwadaagga Kacaanka Soomaaliyeed Jaalle Maxamed Siyaad Barre, si joogto ah ayuu ugu guubaabinayaa xoogsatada Soomaaliyeed inay bartaan Cilmiga Hantiwadaagga, si loo dhiso bulsho caafimaad qabta.

Waxaa hubaal ah in guulo iyo libo la soo hoyn karo, haddii xisbiga nooca cusubi ee XHKS uu ka midka yahay, si qumman, oo saxa ugu dhaqmo shuruudda nolosha xisbiga ee mabaadiida hoggaaminta ee Xisbiga.

DHAXALKII FIKRADEED EE LENIN

Abriil 22dii 1977kii ayaa ad-duunka oo idil si xishmad leh loogu xusay dhalashadii 107aad ee halyaygii Lenin. Dalalka Hantiwadaagga xuska Lenin, caado ayuu u noqday, waa maalin ciidahooda waaweyn ka mid ah.

Lenin dhalashadiisa, tan iyo intuu kacaanka cawaysani curtay, Soomaaliya waa looga dabbaaldegayay. Abriil 22dii, Degmada Boondheere ayaa xuskii dhalashadii Lenin lagu qabtay, waxaana ka soco qaybgalay: Xubno Golaha Dhexe ka tirsan, madaxda dawladda, ururrada bulshada, danjirayaasha dalalka Hantiwadaagga iyo dadweyne fara badan. Khudbado noloshiisii Lenin lagaga sheekeynayay ayaa la soo jeediyay, heeso

maalintaa weyn lagu maamuusayay ayaa la qaaday, ka dibna fillim noloshiisii Lenin ku saabsanaa ayaa la daawaday. Boondheere oo keliya xuska Lenin kama aloosnayn, hase yeeshee, Xalane, Kulliyadda Waxbarashada ee Lafoole iyo meelo kaleba, farxad iyo raynrayn ayaa curadkaa xoogsatada adduunka u dhashay lagu xusayay.

Kol hadaynu Lenin xusayno waxa lama huraa ah inaynu wax ka taabanno dhaxalkii aragtiyeed ee uu inooga tegay. «Jidkan aanu maraynaa», Lenin ayaa yidhi, «Waa kii hagaagsanaa, waayo waa jidka dawladda adduunka ee dhammi qadi doonaa.» waxaa h u b a n t i noqotay in dalal badani dhabbihii hantiwadaagga

cagta saareen iyagoo ka shidaal qaadanaya waayo-aragnimada Xisbiga Shuuciga ah ee Midowga Soofiyeeti.

Lenin wuxuu inooga tegay dhaxal aan dhammaanayn oo ku aroora aragtida iyo dhaqangelinta kacaanka Hantiwadaagga ah. Lenin, isagoo sii wada qeexiddii Markis iyo Enjelis ayuu aragtidoocdii ku dabbagay waayaha taariikhiga ah ee qarnigan 20aad.

Lenin wuxuu baadhid cilmi ah ku sameeyay heerka hantikoobka ee hantigocsiga iyo Imberiyaaliyadda, waxaanu saadaaliyay suurtagalka kacaanka Hantiwadaagga ah. Lenin isagoo falanqaynaya isku dheellitir la'aanta koboca hantigocsiga xilligan imberiyaaliyadda, wuxuu soo bandhigay talooyin dhaxalgal ah: isku-dheellitir la'aanta dhaqaalaha Hantigocsiga ee sii kordhaya, xidhiidh debecsanaanta imberiyaaliyadda, iyo suurtagalka kacaan hantiwadaag ah oo ka hanaqaada dal keliya ama dhowr waddanba.

In badan ayuu Lenin ka qoray siday suurtagal u tahay dhalinta kacaanka Hantiwadaagga ah. Duruufta uu ku barbaaro kacaanka Hantiwadaagga ihi isagoo ka hadlaya Lenin wuxuu mudnaanshaha siiyay hormuudnimada Xoogsatada. Hormuudnimada dabaqadda shaqaysa ayaa xuddun u ah aragtida Lenin ee K a c a a n k a Hantiwadaagga ah Dabaqad waliba waxay u baahantahay urursanaan, iyo hab sugan oo ay ku dagaal gasho, waxaana ugu mudan Xisbiga, Leninna wuxuu la yimid abuuritaanka Xisbiga Nooca Cusub. Hormuudnimada dabaqadda xoojisa kama maaranto inay caynaanka u qabtaan inta ugu firfircooni.

Lenin, 17 sano ayay ku qaadatay inuu Xisbi ku dhiso, kaasoo

waddada u sii xaadhay kacaankii Hantiwadaagga ahaa ee dalka ka curtay 1917kii. Xisbiga nooca cusubi wuxuu ku dhisanyahay:

b) Dagaal idiyoolojiya oo aan kala go'lahayn.

t) Dimoqraadiyadda Guddoonka Dhexe

j) Dishibliin adag iyo dhaqangelinta dhalliilka iyo is-dhalliilka.

x) Dhaqdhaqaaqa habaysan ee xubnihiisa

Waa lama huraan in xisbiga noocaasi yeesho barnaamij salka ku haya mabaadiida hantiwadaagga cilmiga ah.

Lenin markuu ka hadlayay mudnaanshaha dabaqadda xoojiso iyo kaalinta xisbiga, waxa kale oo uu xusay lamahuraannimada xidhiidh lala yeesho dadweynaha. Si gaar ah wuxuu u tilmaamay isbahaysiga xoogsatada iyo Beeralayda oo ah xoog xaqiijn kara kacaan Hantiwadaag ah. Lenin wuxuu baadhid cilmiga ah ku sameeyay taariikhda loollanka dabaqadeed ee bulshada hantigoosiga, waxaanu ka wadi waayay in Beeralaydu tahay hiilka ugu weyn ee xoogsatadu yeelan karto. Dhaqdhaqaaqa kacaaneed, oo xoogsato aanay beeralay bahaysani, guul darro ayuu ku danbeeyaa. Qodobkaa isbahaysigu wuxuu aad u taabanayaa dalalka soo koraya oo beeralaydu aad uga badan tahay shaqaalaha. Si uu isbahaysigu u noqdo mid midho dhaliya, waxa lama huraan ah in lagu habeeyo abaabul sare.

Aragti kacaaneedkii Lenin, siiba qoraalladiisii saameynayay: Imberiyaaliyadda, Qawmiyadaha iyo Gumaysigaba, waxay u yihiin dhaqdhaqaaqa gobannimodoonka ee dalalka soo koraya kayd aan dhammaaynayn. Soomaaliya iyo dalal kale oo badan ayaa xaqiijiyay fiiro lenineedkii ahayd, baahida loo qabo midaynta, u dagaallanka Hantiwadaagga iyo dhaqdhaqaaqa gobannimodoonka.

Lenin wuxuu aad ugu dagaallamay tirtiridda cadaadiska qowmiyadeed isagoo u arkayay inay waxyeelayso dadwaynaha shaqeeya. Wuxuu lenin yidhi, «Caddaalad darrada qowmiyadeed wax ka weyn oo hakiyaa ma jiro korriinka istaageeridda dabaqadda shaqaysa». Wuxuu ku baaqay xalka Hantiwadaagga ah ee xoraynta dalalka la gumeysto, xaq ay ummad weliba u leedahay inay aayaheeda ka taliso. Kaasi waa qodob ku mudan caalaminnimadda. Waa taa, ta sal looga dhigi kama, siduu shaqey Xoghayaha Guud ee XHKS, xidhiidh fiican oo dhexmara dalalka deggan geeska Afrika.

Lixdankii sannadood ee ka dambaysay curashadii kacaankii hantiwadaagga ahaa, Midowga Soofiyeeti horumar wax u dhigmaa aanu jirin ayu gaadhay. Midowga Soofiyeeti kuma guulaysan oo kaliya inuu tirtiro dib-u-dhicii dhaqan iyo dhaqaale, wuxuu ku guulaystay inuu qotomiyo bulsho Hantiwadaag ah, iyo inuu dagaalkii ugu dambeeyey adduunka ka dabdaadiyo horornimadii Fashiistada.

Waayo-aragnimada qaaliga ah ee X.SH.M.S.; dhismaha Hantiwadaag heer sare ah, kaalmada walaalnimo ee midowga soofiyeeti u fidiyo dhaqdhaqaaqyada gobannimadoonka ee Imberiyaaliyadda lidka ku ah, arrimahaa iyo kuwo kale oo badan ayaa dhaliyay in lenin dad badan oo shaqaale ihi xuskiiisa kalgacal iyo murugo kaga qayb-qaataan. Midowga Soofiyeeti isagoo hirgelinaya borolitaariyaadda caalaminnimo ayuu haddana dhaqmaa siyaasadda nabad-ku-wadanoolaanshaha dadyowga hababka siyaasadda ku kala geddisan iyo «ditaantke» si loo hakiyo samaynta hubka halista ah. Nejed-ku-wadalanka aragtiyeed, bil idka ayuu u sii xaadhaa Hantiwadaagga oo dajida ku baaha, dhaqdhaqaaqa gobannimadoonkana wax ma

yeelo. Fiyeytnaam, Angoola iyo nuunta ta ka taagan Koonfurta Afrika ayaa marag cad u ah, sida Midowga Soofiyeeti u taageerayo halganka gobannimodoonka.

Boqollaal buug wax ka badan ayuu lenin qoray. Soomaaliya iminka ayaa la bilaabay in qoraalladii Lenin Af-Soomaali loo beddelo. Waxaan xasuusinayaa akhriyaha qoraallada lenin u cusubiyihiin, inaan la xidhiidh furi karin aragtidiisii lenin ee meelo badan taabanaysay. Waxaan uga socdaa aragtida lenin ee Xisbiga nooca cusubi waxay ku juleedahay firkadda uu ka haysto: taariikhda, siyaasadda, iyo dhaqankaba.

Sidaa daraaddeed ayaa bisha Abriil ee 77ka oo dhan tabaabushe J.D.S. loogaga jirey, si dhidibbada loogu aaso Ururka shaqaalaha Soomaaliyeed XHKS oo curtay 1-7-1976kii waa xisbi nooca cusuba, waafaqsanna xaqiigada iyo waayaha Ummadda Soomaaliyeed. Afrika, Sannaddan dhalashada lenin waxay ku casobanaysaa curashada Xisbiyo horusocod ah sida: FRELIMO iyo MPLA oo afkaarta hantiwadaagga ihi hoggaaminayso.

Lenin wuxuu qoray: «Daaya saxaafadda burjuwaasiyaddu adduunka ha u bandhigo qaladaadka kacaankayagu sameeyo e, waayo qaladaadkaasi nama cabsi gelinayaan. Dadku kuma hanuuno fadaan curtay. Boqolkii gef ee aanu sameynaba ee Burjuwaasiyaddu adduunka u bandhigo kumanyaal tallaabo oo geesinnimo leh ayaanu ka qaadnaa».

Dhaxal aragtiyeedka lenin wuxuu muujinayaa, mudnaanshaha taariikhiga ah ee leniniismada oo ah hubka dadyowga lidka ku ah imberiyaaliyadda, una halgamaya nabadda, qarannimada, horumar-ka ijtimaaciga ah, dimoqraadiyadda iyo hantiwadaagga.

HIDDAHA IYO DHAQANKA

QORAALKA SHEEKADA SOOMAALIYEED

Rashiid Sheek Cabdulaahi

Baryahanba waxaa socday ifafaale dhaqameed oo cusub oo dhinacyo badan leh. Waxaase isagu ku hor leh oo aan hore u jirin ah qorniinka sheekada Soomaaliyeed. Way yar tahay maalmahan in Wargeyska Xiddigta Oktoobar soo baxo isaga oo aan sheeko gaaban ama qayb ka mid ah sheeko dheer oo taxan sidin.

Qoriinka sheekadu waa arin hadda bilow ah welina waa geed curdin ah, sidaas darteedna waxay u baahan tahay xannaano, korin iyo barbaarin gaar ah. Waxaa loo baahan yahay in dhalashada sheekada Soomaaliyeed ee cusub la dhiirrigeliyo taasina waxay ku xiran tahay hadba sida loo derso, loo tilmaamo ee loogu toosiyo tubta hagaagsan, waayo qoraaga sheekada ee maanta jiraa waa qof aan weli waayo aragnimo badan lahayn, taasaana khasbaysa in mar kasta lagu dadaalo sidii loogu boorrin lahaa kororsiga aqoontiisa.

QORIDDA AF-SOOMAALIGA

Sheekadu hiddaha Soomaaliyeed xididdo muddo dheer soo jiray bay ku laedahay, weligeed bay Soomaaliyi ubadka u marin jirtey sheekocayn maawelo ah sida «Dheq-dheer, dayo Cali Waraabow yaa qaybta fii-

can ku baray» iwm. Sheeko caruurreedda ka sokow Soomaaliyi waxay ardaaga habeenkii isku maaweelin jirtey sheekooyinka ay ka mid yihiin «Cigaal Shiidaad, Arrawelo, Wiil-Waal» iyo kuwa kale oo tiro badan.

Sheekooyinkaas dhamaantood waxay muujinayaan heerkii bulshadu waa hore joogtay iyo sida waxaa usduurada loo yaqaan u xukumeysey garaadka dadka. Heerkaasi waa mid, taariikh ahaan bulsho kastaba soo martay, kumana koobneyn, waageedii sheekada iyo guud ahaan suugaanta ee fikirka dadku, sidiisiba, wuxuu ku dhisnaa usduuro, waayo dabeecadda iyo nolosha bulshadaba waxaa lagu fajiiri jirey aragti usuduureed.

Sheekada cusub ee ah ta afka Ingiriisku ku magacaaba «Novel iyo Story» waa wax ku xiran nolol tii hore ka duwan oo u baahan ilbaxnimo iyo degaan magaaleed, sidaas darteed bay suugaanteenna ugu cusub tahay. Noloshii bulshanimo ee abuurii lahayd hadda ka horba way dhalatay. Hase yeeshee waxaa hakiyey oo dib u dhigey imaatinka sheekada Soomaaliyeed ee cusub qorriin la'aanta afka Soomaaliga. Waxaa lays weydiin karaa: tii horeba lama qori jirine maxaa tan cusub xuruuf la'aanta afku u horjoogsatay? Sababtu waxay tahay

marka hore, sheekadan cusubi way ka baaxad weyn tahay kana duluc ballaaran tahay tii hore; sida nolosha ay cabbireysaa u murugsan tahay una huluulo badan tahay ayay iyana u ballac weyn tahay afkaarta iyo dhacaayada (Events and actions) ay xambaarsan tahayna u tiro badan yihiin; marka labaadna sheekada xariirtii hore kuma xirneyn mana lahayn ereyo joogta ah loona wada yaqaan. Waxaan u jeedaa erayo aynu oran karo waa (text) sida Af-Ingiriisiga looga yaqaan amase waa «nas» sida Af-Carabiga lagu yiraa ma jirin.

Haddii qof sheekada Arra-weelo marinayo hadba ereyada markaas ku soo dhaca ayuu ku sheegi jirin in kasta oo taxanka sheekadu isla mid yahay.

Qorniinka Af-Soomaaliga dabar adag buu ka furay maskaxda dadka Soomaaliyeed waxaanu furay irdo badan oo fikirka Soomaaliyeed hore uga xirnaa dad qoraalka sheekada, gaar ahaan nooca kor ku xusan ee aan hore suugaanteenna ugu jirin dhigaana way soo baxeen. Ilaa tan iyo maalintii Af-Soomaaliga la qorey waxaa madalka u soo baxay sheekooyin aan tiro yarayn oo qaarkood buugaag ku daabacan yihiin qaar kalena Wargeyska Xiddigta Oktoobar ku soo baxeen.

SHEEKADA CUSUB IYO WAA YAHEEDA BULSHANNIMO

Marxaladda taariikhiga ah ee sheekada cusubi dhalatay waxay ahayd waqti xallinta dhibaatooyinka bulshada Soomaaliyeed iyo xaqiijinta xornimada dhaqan-dhaqaale mid dadweynaha hortaal noqotay. Taasi waxay dadka ku tallaashay hiyikac cusub oo kacaankii 21kii Oktoobar dabkeed shiday. Isla marxaladdaas nolosha Bulshada Soomaaliyeed waxay gaartay heer ay dhinacyo iyo iska-hor-imaadyo badan leedahay. Ammuurahaasi oo dhan suugaan ahaan qaabka ugu fiican ee lagu cabbiri karaa waa ka sheekada iyo masraxa. Waxaa xasuus mudan in sheekadu tahay fan oraaheedka dadku ugu jecel yahay casriga hadda ah; waaayo sheekadu waxay si xoog leh u taabataa nafsiyada qofka ilbaxnimada waagan ku nool.

Nolosha bulshada Soomaaliyeed maanta aad bay u dacallo badan tahay, xiriirkeeduna waa mid tidean. Waxaa tilmaan noogu filan nolol maalmeedka qof kasta oo magaalada Muqdisho jooga iyo inta meelood, hay'addooda ama dad kale ee uu ku taxan yahay. Mar wuxuu ku xiran yahay meel shaqo iyo dad uu la shaqeeyo siyaalo kala duwanna wuu u la xiriiraa, dad bay isku dan yihiin dad kalena waa kala dan. Mar kale wuxuu la xiriiraa dad ay saaxiib yihiin iyo qaar kale oo ay ganacsi ku kulmaan; dad waxay isku arkaan guryaha dhaqanka, ciyaaraha iwm, dadka kalena waa ehelka ay wada hoydaan; iyada oo kooban isku xirnaanta nolosha dadku aad bay u dacallo badan tahay waxayna leedahay gundhig dhaqan iyo dhaqaale oo ay ku sansaaman

tahay. Nolosha sidaas ah qaababka fan ahaan lagu muujiyo ee ugu habbooni waa sheekada.

Haddaba sidee sheekada Soomaaliyeed ee cusubi u muujisey nolosha bulshada maanta?

Marka hore aynu isla qirnno in sheekadaasi weli dhallaan tahay. Waxay la fil tahay qoridda afka. Sidaas darteed lagama filayo inay hadda gaarto heerka sheekadda adduunka hore u maray joogto, waaayo taariikh dheer iyo dhaxal mudan badan kaanaa kama dambeeyo. Abtirsiimadeed waa «Sheekoy-Sheeko» iyo «Beri waxaa la yiri». Sheekada Soomaaliyeed inay weli curdin tahay waxaa la laga arki karaa dhismahooda oo waxyaabo dhacayo oo isku daba taxan ah (Narration), waxaa ku yar, sheekooyinka qaar-koodna aad kaba waayeysaa sifeynta (discription).

Sheeka kastaa waxay ku bilaa-meysaa:- Hebel ama heblaayo wuxuu ahaa». Way yar tahay, haddii ay jirtaba; in qoraagu waayaha dadka iyo nafsadooda ku dhex geliyo, kumana tusayo astaamaha u gaar ah nolosha dadka Soomaaliyeed guud ahaan, iyo gaar ahaan dadka sheekadu ku socoto, meesha ay ku nool yihiin dabecadda iyo degaanka ku waageeran, iyo duruufka ay ku nool yihiin, waxaa kale oo kartida qoraaga sheekadu ka gaabisay in ay si cad oo maan gal ah u muujiso dareenka dadka ay ka sheekayneyso, mararka qaar-koodna waxay dejisataa erayo waa-weyn oo aan nuxur ballaaran lahayn. Waxaa taas tuasaal u ah ereyadan.... «Wuxuu jeceylkii sii bato, wuxuu buuraha jibaaxaba iyo wuxuu biyo dhex maxaabab». Ereyadaasi in kasta oo waaweyn yihiin haddana ma awoodaan inay debed-

da u soo saaraan waxaa uurka qofka jacaylku hayo ku jira.

Xagga mawdduuca waxaa cad in aan sheekada dhismahoodu galdaloolooyinka kor ku xusan leeyahay soo ifbixin karin xiddada nolosha. Marar badan araktida sheekadu waa sarkaxaadis marmar kale way ka fogaataa nolosha runta ah oo waxay sawirataa nolol kale oo ku dhisan sida qoraagu jecel yahay in loo noolaado. Waxaa taas tusaale u ah sheekada magaceedu yahay Milgigihii jacaylka» ee uu qoray Yuusuf Axmed (Heerro).

Inkasta oo Sheekada cusub ee Soomaaliyeed weli heer hoose joogto, da' yari darteed, haddana waxay leedahay waxyaabo badan oo qiimi leh waxaana banka u soo baxay qorayaal dhowr ah oo aaya wacan leh, horumar weynna laga sugi karo.

Qorayaashaas waxaan ka tilmaameynaa jaalayaasha ay ka mid yihiin Axmed Cali Faarax (Idaa-jaa) iyo sheekadiisa ah «Waa inoo berri». Cabdullaahi Maxamed (Ikis) «Umul raac iyo jidkii tiirayada»... Faarax Gamuute:- Haba iman lahaydaa». iyo «Talow maxay noqon». iyo Maxamed Daahir Afrax iyo sheekadiisa ku magacaaban «Guur ku sheeg».

Qorayaashaas marka aad sheekooyinkooda akhrido waxaa kuu muuqaneysa rajo fiican iyo aayolag riyaalo. Si rajaadaasi u rumowdose waxaa loo baahan yahay in qoraalka sheekada la dhiirri geliyo. Waxaa habboonaan lahayd in hay'adaha ku lug leh dhaqanka iyo Hiddaha, sida Akadeemiyada Dhaqanka, Wasaaradda Waxbarashada iyo Barbaarinta iyo Wasaaradda Warfaafinta wada habeeyaan tartaar ku socdaan qoraalka sheekada.

XUDDUNTII FESTAC

Dood-wadaagga (Colloquium) oo Masraxa waddaniga ah ee Lagos lagu qabtay 16kii Jannaayo ilaa 2dii Febraayo, wuxuu ka mid ahaa arrimaha ugu mudan Bandhiggii hiddaha iyo dhaqanka ee Afrika iyo Beelaha Madow.

Khudbaddiisii furitaanka, Jeneraal Obasaanjo, Madaxweynaha Dalka Nijeeriya, wuxuu ku tilmaamay doodwadaagga, xudduntii festac. Dood-wadaaggu wuxuu ahaa qaybta ku soo aaday indheergarada madow, si ay ugu falanqeeyaan: Taariikhda, Siyaasadda, Falsafadda, Dhaqaalaha, Fanka iyo dhaqanka Afrika; intaasoo lagu soo ururiyay «Ilbaxnimada madow iyo Barbaarinta».

Dood-wadaaggu sidan ayuu u socday: Kal-fadhigii furitaanka ka dib, dood-wadaagga intii ka soo qaybgashay shan ayaa loo qaybiyay:-

- Qaybta 1aad:- Barbaarinta iyo Fanka
- Qaybta 2aad:- Afafka iyo suugaanta madow
- Qaybta 3aad:- Diinta iyo Falsafadda
- Qaybta 4aad:- Dareenka taariikheed iyo dawladda
- Qaybta 5aad:- Qalabka war-tibinta iyo teknoolajiyada

Shantaa qaybood warqadihii dalalka kala geddisani soo diyaariyeen ayaa lagu falanqaynayay. Intaa ka dib warqadaha oo la soo ururiyay iyo go'aammada ayaa laga dooddayey intaan kal-fadhiga loo gudbin.

Aroortii iyo galbaha qaar waxa la qabanqaabin jiray khudbado ay soo jeediyaan dad ku mudan

caalamka Fanka, Suugaanta, Taariikhda iyo Siyaasaddaba.

Dood-wadaaggu wuxuu ahaa xuddunta kulminaysay xubnihii badnaa ee «Festac» lagu soo bandhigay. Shaki kuma jiro in doku-mentigii «Festac» raadraac qaaliya u noqon-doono Kacaammada danbe ee Afrika u dhalan doona. Dood-wadaagga gudihiisa dab ayaa ka holcayay, waxa ku locllamayay inta hantigoosiga u iilanaysay iyo kooxaha Hantiwadaaggu ku hirana-

yay. Badiiba qasku wuxuu ka taagnaa ama la isku haystayba jinsi iyo dabaqad. Waxa is-hirdiyay «Negritiyuudkii» iyo Hantiwadaagga. Dadkii dood-wadaagga ka soo qaybgalay laba ayay u kala jabeen; kooxiba gees ay ka socjeedsatay. Jamhuuriyadda Dadka ee Koongo, Gini, Kuuba, Jamhuuriyadda Dimuqraadiga Soomaaliya, Benin iyo dalal kale ayaa isu bahaystay inay daafacaan aragtida Hantiwadaagga ah. Waxa ayaandarro ahayd Mosaambiik Angola iyo Gini-Bisaw oo aan ka qaybqaadan dood-wadaagga, iyagoo ay baajisay mushkiladda Afku. Waxaa la oggolaa in lagu hadlo Ingiriisi iyo Faransiis keliya. Laguma talogelin in Boortaqiiska iyo afaf kaleba lagu hadlo.

Xuseen Maxamed Aadan

GEERIDII FOOSHA-XUMAYD EE NEGRITUYUUDKA.

Bandhiggii dhaqanka Afrika, ee lagu qabtay magaalada Aljeeris, 1969, Aragti ahaan «Negrituyuudka» waxa loo aqoonsaday fiiro gabowday, dhegna jalaq looma siin. «Negrituyuudku» madaxa ayay la soo kacday, waxaanay u xamaan guratay inay Lagos ka muuqato naysiib wanaag marlabaad ayaa la muuquunshay.

Ereyga «Negrituyuud» (negritude) markii ugu horraysay, arday Afrika iyo Hindiyada Galbeed (West Indies) u dhashay oo magaalada Paris wax ku baran jirtay ayaa 1936kii curiyey (Aime-Cesaire, Lean Damas, Leopold Senghor). Indheergaratadii «Negrituyuudka» ku hiran jirtay, qaar ka mid ah ayaa u barbaaray Markisismada. Intii kale fiiradoodii «Negritiyuudka» ahayd ayay sii wateen, iyagoo wiigaya dhaqdhaqaaqa dad-yowga Afrika, oo dabci ahaan ka caan ah, lidna ku ah gumeysiga. «Negritiyuudka» waxa hormuud-yo u ahaa indheergarato galbeed-

owday, kuwaasoc ku xirnaa gumeystayaasha, halkay kacaanyahanno ama waddaniyiin ka noqon lahaayeen.

Tan iyo kontonnaadii «Negritiyuudkii» horusocodnimadii yarayd ee ku dhechnaydna way lumisay, waagaa oo ay cambaarayn jirtay midabtakoorka. Aragtida «Negritiyuud» waxay diidanayd kana soo horjeedday maadiyadda Taariikhiga ah, dabaqadaha iyo loollanka dabaqadeed, iyadoo mar walba halhays u lahayd fikrado jinsiga la xiriira. Fikraddaasi iyadoo taariikhda u arkaysa loollan jinsiyeed, waxay ku baaqaysay: heshiis aragtiyeed, heshiis dabaqadeed, Yurub iyo Afrika oo heshiia (taasoo u qabbaanta gumeysiga cusub). dhaqanka iyo arrimaha jinsiga la xiriira waxa laga eegaa muuqa iyo qaabka sidaa darteed midnimada dhaqaneed ee Afrika iyo Afrikaanka Ameerika deggan waxa loo aaneeeyaa Jinsiga iyo qaabka oo la wadaago (music; durbaan iwm); iyadoo isla markaa la inkirayo kala geddisnaanta dhaqan-dhaqaaleed. Dadka ay aragtida «Negritiyuudku» kulmisay waxay qoraalladocda, gabayada, iwm ku qoraan Af-Faransiis iyo Ingiriisi. Wax ku oolma aha ku adkaysigooda ilbaxnimada madoobi, intay af-shisbeeye wax ku qorayaan.

DHAQAMMADA KU HIRANAYA HANTIWADAAGGA.

Diidmada la diidayey fikradda «Negritiyuudka» ahi kuma ekayn dood, waxaase ku ladhnaayd iyadoo wufuudda dalalka horusocodka ah ka timid soo bandhigtay buugaag iyo qoraallo ka marag kacaya is-beddelka dhaqaneed ee dalalka ka socda. Tusaalayaasha taariikhiga ah ee ay soo bandhigeen Gini, Kuuba iyo Soomaaliya waxay noqdeen ku halgaaday aragtidi gaabiska ahayd ee «Negritiyuudka».

Waayo-aragnimada Gini, Kuuba iyo Soomaaliya waxay muujisay in hirgelinta dhaqammada hantiwadaagga ku hiranayaa la xiriirto dhismaha ururrada bulshada, taasoo aan ka suuro geli karin dalalka hantigocsiga ah. Waaya-aragnimada hantiwadaaggu waxay muujisay in isirnimada iyo hufnaanta dhaqan ku ka dareerto duruufka ijtimaaci-ga ah.

Wafdigii Soomaaliyeed ee dood-wadaagga ka qayb galay wuxuu soo bandhigay warqad 60 bog ka kooban, oo ku saabsanayd «horumarinta kacaaneed ee Af-Soomaaliga».

Warqaddu waxay si tifaftiran uga hadashay korinta deg-dogga ah

ee Af-Soomaaliga oo ka mid ah afafka dadyowga Afrika. Gini waxay sheegtay inay curisay siyaasad ay ku dhaqangelinayso afaf badan oo dalkeeda lagaga hadlo.

Gini iyo Soomaaliyaba waxay ergocoyinkii horkeeneen qoraallo iyo buugaag waxtar u leh qaaradda oo idil.

Waxyaabaha kale ee «Festac» lagu qaadaa dhigay waxa ka mid ahaa:-

b) Dib-u-habaynta dugsiyada iyo Waxbarashada. iyo ka xoraynta dugsiyada raadadkii gumeysiga. Taasi, waxay ku soo urursaa qaramaynta dugsiyada, dhismaha dugsiyada oo la badiyo, manhajikii waxbarashada gumeysiga oo la dhalan dooriyo, iyo nooca Waxbarashada oo la badiyo. Waxa lama huraan ah jahliga oo lala dagaallamo, wufuudduna aad ayay ugu guuxday waayo-aragnimaddii Soomaaliyeed ee O.H.R.M. Isku-dheellitirka qaybaha badan ee waxbarashada (farsamada, Jaamicadaha iwm), ahmiyad gaar ah ayay iyaduna leedahay, taasoo looga danleeyahay sidii loo barbaarin lahaa indheergarato horusocod ah.

t) Soo noolaynta dhaqanka iyo dib u habayntiisa si looga xoreeyo gumeysigii inta badan hoos u dhigayay. Gabayadii waddammaddaa heesihii, ciyaarihii iyo riwaayadihii horusocodka ahaa ayaa si fiican u qeexay gacan sarraaynta iyo hufnaanta dhaqammada kacaanka ah.

Guud ahaan, dood-wadaaggii «Festac», aragtida «Negritiyuudka» iyo kuwa gumeysiga la xiriiraba waxa lagu muquuniyay tusaalayaalcad cad oo la taaban karo. Talo xumadii iyo aragti gaabnadii qoraaga Nijeeriya Wole Soyinka — iyo dar kaleba, tirsiga Halgan ee bi-sha Juun ayaanu kaga hadli doonnaa.

Ida MAAJO

BOOBE

I

Adduunkaa horreeyee
markuu uunmay aadmigu
aqoon muu lahaynnoo
ugaadhana ma dhaamine
urur buu ahaan jiray
sida uliyo diirkeed
xero xero u ootoo
wadartood ugaadhsiga
intay agabta qaataan
soo disha adeeryada
awood la isku dhaafiyo
iniq la isma dheerayn
muu jirin addoonsigu
dawlad kala ilaalisa
dabaqaad is-eersada
wax se eeday uunkii
dhaqaalihii abraariyo
hantidii uruurtee
kii helay itaalsaday
kii qadayna aafiyo
oof wareen ka qaadyoo
dulmibaa abuurmiyo
bulshadoo is-ceeddoo
lacag lagu addoonsado
odayaashii talin jiray
sow Amiir ma kicino
intuu xoog la oogsaday

ma afduubin taliskii
halganbaa abuurmoo
waa la isla iishoo
awlax la isu qaadyoo
addoonsigu xaqiiq noqoy
lagu hoos abaadoo
ninkii liitay aakhiro
uub qodan ku tuuroo
abid uu ku hoos jiro
aalad lagu shaqeeyiyo
wershaduha adeegana
awgoodoo muu jirin
xoogsato ma uunnayn
aragtidu ma dheerayn
aadmiguna muu garan
asalkeeda dhiillada
aramidu halkay taal.

II

Wuu dumay addoonsiye
hoqortooyo daba tiil
baa xuquuqdii duudsiday
laandheeri digasho ah
dalkoo idil ku qaybsaday
may waarin duugge
dig intii la siiyaa
maalqabeen dangiigsaday
xukunkii dabbaaleen
dood baa idiin furan
debnihi shakaallaa

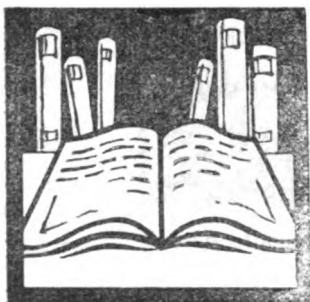
dabarkii ka goynnee
danihiinna sheegtay
dadka uugu baaqeen
isma doorin xaalkuye
dulmi waa halkiisii
waa daran caddaaladi
waa dacar run kii yidhi
waa mur iyo deebaaq
halgankiyo dagaalkii
dabaqadi halkeedii
dugsigii ay joogtiyo
duddadiiba dhaaftoo
dangashada xanuunkii
wershedii dillaacee
doogsigu jidhkoodiyo
u ahaa dubkoodaa
dareensiyyay dhiillada
halka lagu duraayiyo
maalqabeenka dacarsaday
murugooda dihiinee
ka durduurtay dhiigii
kasmadaa durkaysoo
waagaa dillaacdo
dar baa sheegtay fiiriyo
shaqaalahoy daneeyaan
daranyada idlaysiyo
sida loola daadegay
digti hore canbaarayn
Hantigoosad diirkiyo

daahay ka qaadeen
 daacuu inuu yahay
 dawladdii se may helin
 dabarkiisa geyn layd.
 Yurub daanyahooda
 dagaalbaa ka oognaa
 dabaqaad is-jiidhoo
 danahood is-dhaafeen.
 Afrikana dadkeedii
 waa kuwii dullaystee
 dibaddana u dhacshay
 dabbaad u yeebe
 dalkeedii ballaadhnay
 ninba qaybtii uu degay
 dahab waxay lahaydiyo
 macdantii durdurtoc
 dhaqankeedii duudsiye
 midabkaygan dihin
 lagu doogsanaayey
 hiddahaa i daadihin
 daayeer ku sheegiyo
 wax dugaaggu leeyahay
 gumaysiguna daad noqoy
 duunyadaydii qaadoo
 diiftii an soo maray
 xusul duubka orodkii
 dubbihii an qaatiyo
 dabka iyo gantaashii
 diriciiba maan dhigin
 dirirtana ma moogiye
 waan daadin oogada
 waxan ay dushaydiyo
 jidkhaaygaba ku duubeen.

III

lama daynin fiiraa
 fikradda durkaysoo
 xoogsato danteediyo
 diif waxay mutaan baa
 laga dejay abwaanoo
 «DAS» baa la daabacay
 Markis baa dareershee
 wuxu duray macaashkoo
 lagu dago shaqaalaha
 wuu dadaalay Enjelis
 wuxuu sheegay doorkii
 doorsoonkii aadmigu
 u darbaday xumaante
 u darcaray xoogsiga
 hantibuu dunteediyo
 halkay kaba darcertivo
 inay keentay duudsiya
 dahir noogu sheegoo
 durba lagu dhaqaayoo
 dab ayaa la oogaa
 Baariis ka daalacay
 waa shaqaale diiraa
 damqadoo xanuunsaday
 xukunkii dullaysatay
 dig intay ka siiyeen
 duhur laba wareegeen
 may waarin dugagoo
 degelkaanay siminoo
 daaraha magaalada
 daaraddaanay dhaafine
 waatii dullaantee

diriciyadii la gowracay.
 dogob kale ayaa baxay
 Jilaagaa dayacntoo
 duubigii is-biirsaday
 dubbayaashay qaateen
 hantigoosad dooxiyo
 markay duuga maageen
 loo dalbay laxaadhay
 dawladi adeegsato
 halyayadii la duubaa
 loo dabbaal degaayaa
 kowda May ku doogsatay.
 Doorkii kale xigay
 Lenin waatuu dirir galay
 waatuu dagaal kulul
 Qaysarkii la daadegay
 digtaatocri xoogsato
 ka hircashay dalkiisii
 Falsafadda hirdoogliyo
 tur calenle daciijey
 candhadiisu waa darar
 hantiwadaaggu waa door
 sida roob intuu da'ay
 beesha waa kii deeqee
 sida fufay darcemada
 dooxooyinkii simay
 Hantigoosad dugow
 gabbalkiisu wuu dumay
 dabayagoo weeyaan
 gumaysina la duubyoo
 dalanbaabi weeyaan
 derintiisii loo laab
 doobi culayga loo qaal
 nabad lagu durdurtiyo
 samihii danbeedsaday.

BUUGAAGTA IYO QORAALLADA

LABA QAAMUUS—AFEED

Axmed Faarax «Idaajaa»

Tan iyo muddo fog waxaa la hadal hayey qoridda far-Soomaalidu inay lagama maarmaan tahay: hadal-hayntaasina waxay ku qotontey sinji-dhawris heer Ummadeed gaarsiisan oo, si kastoo la yeelay, dadkeenna maankiisa laga tirtiri waayey. Boqollaal sano, imaatinkii gumeysiga ka hor, ayay wadaaddadu afkeenna, far kasta ha ku qoneene, qori jineen; waxaan la helayaa qoraallo afar boqol oo sano ku siman oo gabayo iyo masafuoyin diineedba leh. Afar boqol oo sano, in kastoo aysan ahayn xilli taariikheed oo dheer, haddana waxaan uga gol leeyahay inaan sheego fikradda qoraalka afkeenna inaan kol dhow la dareemin ee ay ka fil weyn tahay inta ay dad badani u maleeyaan.

Sinji-dhawrista ummaddeennu inay fil weyn tahay waxaa laga garan karaa marka layna barbar dhigo ummado badan oo Afrikada Galbeed, tan Waqooyi iyo meelo kaleba ku dhaqan, maantana inta la sinji geddiyey afafka reer Yurub ku hadla, ku fekara, wax ku kala iibsada, maamulka ku socodsijista, ubadkoodana ku anqariya. Ummadahaas qaarkood, sida Aljeeriya, maanta ayay sawracoodii goobayaan; malahaygana la wada maqal inay dalkaas ka aloosan yihiin ol'oleyaal-farta oo qura ma ahee-afka Carabigana lagu baranayo. Maamulka dawladdana lagu carabaynayo. Maxaa inaga la inoo sinji rogi waayey? Talyaani, Ingiriis, Faransiis iyo Amxaaraba waa ayagii ina haysan jirey, welina qaarkood ina haysaa, muxuu af-Soomaaligu inooga tirtirmi waayey? Sheegista sababtu ma adka oo waxaa lagu koobi karaa:

Qaabka raacatannimada (ama Nomadic Pride, sida ay reer-galbeedku u yiraahdaan). hodannimada afka oo dadka deeqdey iyo dhaqanka diineed oo Soomaalida ku dheeraa. Qaabka raacatannimadu, goldoloolo kasta ha lahaadee; isaga ayaa u weynaa waxaa sinjigeenna dhawray, isagaana inaga celiyey inaynu caddaanka u dhex galno sida, tusaale ahaan ay bulshooyinka booralcaydu qaarkood u dhex gashay, dhaqan guuriskana ugu nuqlaatay. Qaabka raacatannimada iyo dabecad-

da degaank-enna ayaa ku mahad leh afkeennu inuu nala fiicnaado, meesha ummadaha kale kuwooda laganaacsijyey, looguna sheekeeyey, lagana dhaadhiciyey, afafka caddaanka mooyaane kuwoodu inay bedownimo iyo gaajo huwan yihiin.

Waxay maalinba heer joogtaba, wax uu gumeysigii cadaadiyaba, wax hadba far la soo saaraba. fikraddii qoridda far-Soomaalidu, ugu dambeystii, way dhaqan gashay, kolkii, 72dii la fuliyey ballan-qaadkii Kacaankii 1969kii, ee ku tillaabsaday in xuruufta Laatiinka afkeenna lagu qoro. Waxay ahayd tillaabo lagu farxo, hase yeeshee dadkeenna in yar baa u dhug lahayd dhibaatooyinka loo baahnaa in laga adkaado oo tillaabadaasi ku hullubnayd. Waxay ahayd in la guda-galo shaqo aan nasasho lahayn oo qoraalka afka iyo cilmiyayntiisa lagu hirgeliyo, gundhig adag oo ku-hirasho mudanna loogu yeeli karo.

Sidaas darteed, ku-dhawaaqidida farta ka hor, waa tii la abuuray «Guddi Af Soomaali» oo ka duwan guddiyadii tan iyo helitaankii gobannimada la magacaabayey. Bishii Janaayo 1971kii magacaabidda guddigaasi ku aaddanayd, wuxuuna ahaa midka ugu wax-qabadka badnaa, uguna hawl-karsanaa, markii loo eego hawshii uu ku ebyey muddadii yarayd ee u dhexaysey 1971 — 1973kii. Hawlihii uu guddigaasi qabtay waa tii dugsiyada lagu bilaabay kolkii la guddoonsaday in waxbarashada la Soomaaliyeeyo. maantana waxaa iftiinka u soo baxay laba hawlood oo uu guddigaasi gudagalkoodii hore iyo dhammaystirkoodii dambeba leeyahay; waa labada qaamuus ee ku kale magacaaban «Qaamuus kooban ee Af Soomaali ah», ayna daabacday Madbacadda Qaranku 1976kii, iyo Qaamuuska Af-Soomaaliga» oo uu isu-duway Yaasiin C. Keenadlid, la taliyayaasha Guddiguna ay ku kaalmee-yeen, laguna soo daabacay magaalada Firenze ee dalka Talyaaniga.

Haddaba annagoo ka ambo qaadaynaa orashdii ahayd «Quraan kufu'an baa isku fuuqsatay» aan ka

gudubno qaamuuska kooban, una dhaafno midka Yaasiin oo isagu isku darsaday af-dheeri iyo habsami aan kaas hore lahayn. Waa qaamuus dhumuc yar oo ka kooban 498 bog oo shiilshiil ah, ayna ku yaalliin erayo dhan «shan iyo toban kun iyo meelahaas» siduu isu duwuhu sheegay. Waxaa ka horreeya gogoldhig siddeed iyo toban bog gaaraya oo keligiis noqon kara warqad baaritaan (Research paper) dhibaatooyinka qoraalka farteennana lagu dheehan karo.

Erey walba, laqbaha ka sokow, hadduu magac yahay iyo hadduu magac-fal yahay, waxaa dagaal lagu raaciyey qodob labnimadiisa ama dhedignaanshihiisa muujinaya, sida: Lax (da); wiil (ka); sac (a); lug (ta); cunid (da)... iwm. Sidoo kale, wuxuu qaamuusku wada xusayna erayada isku maanaha ah, asii kala oraahda ah, gobollada qaarkoodna looga dhawaaqo sida loo baahan yahay si ka yare duwan, sida: ishkin (shin); naacaw (neecaw); gacno (gacmo) jaawe (jaawi); xagaldaac (xagalkadaac) iyo wixii soc raaca. Uyaallada iyo qurubyada qaarkooda aan erayda kooban laga laqabayn karin (sida: baa' waa' na), wuxuu dejiyuhu ku daray weer dhan oo boqollaal gaaraya oo bahallo leh, geedo leh alalado leh, alaab kale leh, ayaa qaamuuska sii bilay, garashada ereyada adagna soo dhoweeyey. Shaqooyinkooda si fudud loogu garan karo. Shaki kuma jiro, Af-carbeedka iyo keennu inay isugu dhafan yihiin, ha yeeshee waxaa ila roonaan lahayd (isagaa u aqoon badane) isu-duwuhu ku soc darin ereyada aan weli af-Soomaaliga ku dhex dhalin, sida Qabiix, mukallaf, mesder, caksi, istikhaara, mad-raso iyo kuwa la midka ah ee aan isleeyahay Af-Soomaaliga weli si dhab ah ugumu qasmin.

Qaamuus-allifiddu waxay u baahan tahay aqoon sare oo cilmiga afafka ku saabsan, aqoon durugsan oo ku saabsan afka ereyadiisa la ururinaayo, degganaan, waayo-aragnimo, samir iyo feler joogta ah, intubana way ku muuqdaan shaqadii qaamuuskaan laga qabtay iyo hannaanka la isugu duway.

Aragtida Yaasiin, sidaan ka war hayo, waxay ku fadhidaa, «Cilmigu hiyi-kac iyo deg-deg kuma galo», dhabnimada aragtidiisana waxay ka muuqataa farqiga u dhexeeya qaamuuskijisa uu muddada 30ka sano ah

ururintiisa ku hawllanaa ee aqoontu ka dhadhamayso iyo qaamuuska kooban, ee in kastuu isba ku lug lahaa, haddana ganaha badani isu dhaafeen, sida dhaqsaha lehna loo daabacay.

Wuxuu isuduwuhu la shir yimid shaqo ay Socmaaliidu maanta mahadin doonto, dibna ugu aayi doonto oo gundhig adag u noqon karta qaamuusyo kiiisa ka af-dheer, waayada damabena la qori doono. Waa hawl aan cidna laga dheegan oo curis ah, isla markaasna lagu hannaanshay xeerarka cilmiga afaka iyo qaamuus-dejinta (lexicography); taasina layaab ma laha haddaynu ogaanno inuu ku dhex barbaaray qoys intii muddo ah ku laan baxay baadi-doonka ereyada iyo ururinta murtida. Allaha u naxariistee, Aabbihiis. Cismaan Keenadiid, wuxuu ahaa bilowgii qarnigaan la baatanaad ninkii isku hawlay siduu far-Soomaali u socsaari lahaa, dabadeedna ku guuleystey (1922kii) inuu soo ban-bixiyo Fartii mar shaaca noqotay ee kolkii damba isaga loogu magac daray (Osmanin Script) Korriimadaas hore iyo aqoonta casriga ah ee cilmiga afafka ayaa u suurageliyey inuu qaamuuskaan Soomaalida kaga farxiyo, una fududeeyo hawlaha laga yaabo waqti dheer inay ku qaadan lahayd.

Hannaanka laatiinka ah ee ay xuruuftu u kala horrayso, masawirrada aan ereyada maanahooda shaqada ku lahayn ee dabada lagaga karay, buugagga Af-Soomaaliga lagu faafiyey, kadib intii farta la qoray, kuna taxan labada bog ee ugu dambeeya, lagana yaabo inuu kaga duwan yahay qaamuusyadii shishacyaha ee aynu niqinnay; intaba wax ka qaran mayno, maxaa yeelay dejiyaha ayaa si tifaftiran uga sheekeeyey, til-laabo walba oo uu qaadayna sababta ju jiidday gogoldhigga ku qeexay.

Haddaba, inkastuu Yaasiin gogoldhigga qaamuuska ku yiri, «in dad badan bogaadin iyo hanbalyo qaamuuska ku saabsan laga helo, waa wax aan la filayn...» haddana anigoo inta afka jecel iska been-fartijimaya, waxaan halkaan uga jeedinayaa hanbalyo kal iyo laab ah, isaga gaar ahaan, guud ahaanna guddigii Af-Soomaaliga ee dhisnaa 1971 — 1973kii. Waxay soo qabteen hawl guddiga maanta jira masayr-gelin ugu filan, kuwa dib laga dhisi doonana dabagal ugu filan!!

FURITAANKII

Shirweynaha 1^{aad}

ee Ururka

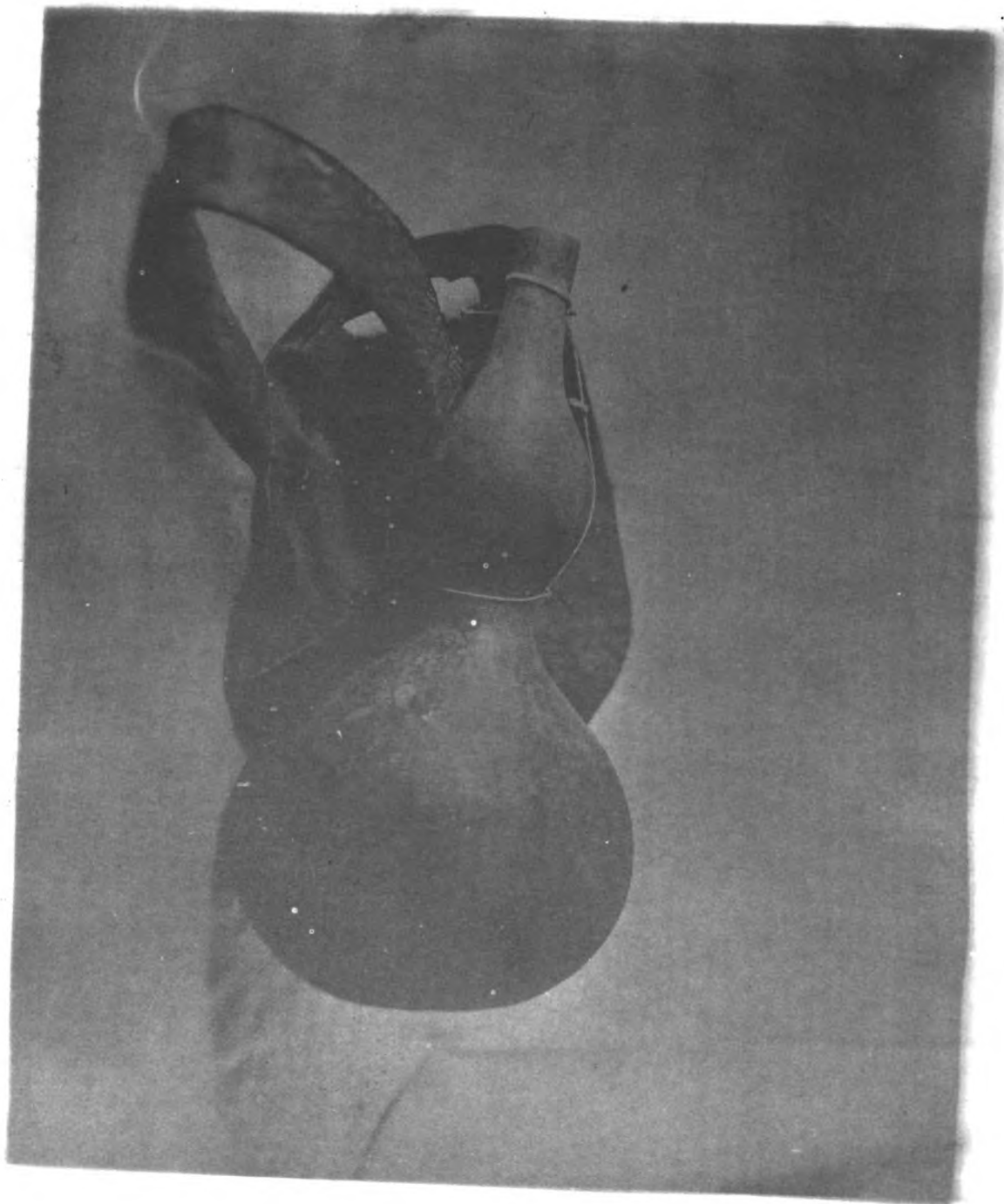
Dhallinyarada

Soomaaliyeed

**Labada Qamuus ee Af-Soomaaliga ah
oo Akadeemiyaha Dhaqanku soo saartay.**

QULUC:-

Waxay ka mid tahay Farsamada
gacanta ee dadka Soomaaliyeed.
Biyaha ayaa lagu qaataa, badanaa
waa lagu waysaystaa oo wadaaddada
ayaa qaata.

HAILGAIN

Xisbiga Hantiwadaagga Kacaanka Soomaaliyeed

URURKA DHALLINYARADA

KACAANKA SOOMAALIYEED

shaqaalaha soomaaliyeed
taariikhdiisa iyo dhismahiisa

qalalaasaha ka taagan
rugta midab-takoorka

xudduntii **FESTAC**

U Halgan
Waxbarasho
Si Waxbarashadu
Halgankaaga
U Kordhiso

waxaa soo saara
GOLAHA DHEXE EE
XISBIGA H. K. S. BISHIIBA HAL MAR

GUDDIGA QORAALKA

MAXAMED AADEN SHEEKH /Guddoomiye

ABUUKAR MAXAMED XUSEEN (Ikar)/ Xoghaye

XUBNAHA GUDDIGA QORAALKA

Xuseen Maxamed Aadan

Saciid Cabdisalaam

Rashiid Shiikh Cabdulaahi

Yuusuf Suleymaan

QIIMAHA

Soomaaliya

Koobiiba 2/ = Shilin

Sanadkiiba 40 = / shilin oo kharajka Boostada ku jiro
Dumida Carbeed iyo Afrikada Bari

40/ = shilin sanadkii oo kharajka boostadu
ku jiro.

Koonfur, bartamaha iyo Galbeed Afrika

\$17.00 sanadkiiba Kharajka boostadu ku ji-
ro.

Aasiya

\$20.00 sanadkiiba oo kharajka boostadu ku
jiro

Yurub

\$25.00 sanadkiiba oo kharajka boostadu ku
jiro

Ameerika (Waqooyi iyo koonfur)

\$30.00 sanadkiiba oo kharajka boostadu ku
jiro.

T U S M O

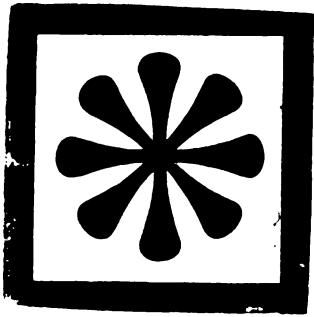
	Bogga
I DAYMADA WARGEYSKA	
— 15kii Maajo 1943	2
— Xiriirka Soomaaliya iyo Midowga Soofiyeeti	3
II ARRIMAHA SIYAASADDA, DHAQAALAHA IYO BULSHADA	
— Shirweynihii 1aad ee U.DH.K.S.	5
— Dhallinyaro baraarugsan	8
— Xeerka iyo warbixinta U. Dh. K. S. — Y. X. Xirsi	9
— Dhallinyarada, isbeddeika iyo bulshada M. D. Afrax	11
— Shaqaalaha Soomaaliyeed: taariikhdiisa iyo dhismahiisa Xuseen M. Aadan iyo Maxamed Sh. Cumar	14
— Shidaal . . . . . Shidaal	17
III NOLOSHA XISBIGA	
— Khudbaddii Xoghayaha Guud ee X.H.K.S.	19
— Sannad Guuradii 2aad ee M. C. Siyaasadda	22
— Booqashadii Roobert Mugaabe	»»
— Wafdi XHKS ka socda oo booqanaya Jekoslafaakiya	23
— Shirkii Adduunka ee Nabdda	24
— Wafdi XKHS oo booqday J.D.J.	25
— Shirweynaha 5aad ee Iskaashatocoyinka Ciraaq	»»
— Wafdi Jabhada dimoqraadiga ee Falastiin.	26
— Wafdigii Benin	»»
VI ARRIMAHA DUNIDA:	
— Rugta midabtakoorka Y. Daaduu	28
V WARBIXINTA BISHA	
— Asaaskii U. Dh. K. Soomaaliyeed	35
— Shir Jaraa'id	36
— 25ka Maajo:	37
— Shirka Maputo	38
— Booqashadii Ted-Rolands	39
— Kulmiye oo booqday Suudaan	40
VI ARAGTIDA CILMIGA AH:	
— Dagaalka xaq ah iyo dagaalka aan xaq ahayn	41
— Abwaanka:	43
VII HIDDAHA IYO DHAQANKA:	
— Riwaayaddii Dhaqdhaqaaq	44
— Xudduuntii Festac	47
VIII Buugaagta iyo Qoraallada	
— Muxuu Lenin Dhallinta ka yiri:	50

HALGAN

oo ku soo baxa afafka Soomaaliga
Carabiga iyo Ingiriiska.

S. B. 1204
Telefoon Lr. 720-51,74
Qolka Lr. 112
Guriga Ummadda
Muqdisho, JDS

CODKA RASMIGA AH EE GOLAHA DHEXE EE X.H.K.S.
Bishiiba mar — Sannadkii 1aad; Tirsigii 8aad Juunyo 1977, Qiimaha waa 2 Shs.

Daymada Wargeyska

15kii MAAJO 1943

Saddex iyo toban dhallinyaro ah ayaa isu yimi, 15kii Maajo 1943, iyagoo abuuraya Ururkii Dhallinyarada Soomaaliyeed SYC. Tallaabadaasu waxay muujinaysay wejiga cusub ee uu qaatay halganka liddiga ku ah imberyaaliyadda iyo gumeysiga.

1947kii ayuu Ururkii dhallinyarada Soomaaliyeed isu rogey xisbi siyaasadeed oo run ah (SYL) hantayna kaalinta ah inuu horseedo dhaqdhaqaaqa gobannimodoonka Soomaaliyeed. Himilocyinka waa weyn ee SYL waxa ka mid ahaa:

Ciribtirka qabyaaladda, in la gaarsiiyo tacliinta cusub dhallinyarada Soomaaliyeed, qorriinka farta Soomaaliyeed iyo isku darka iyo xoreynta dalalka Soomaaliyeed ee gumeysiga ku hoos jira oo idil.

Lafdhabarka xisbiga waxaa ahaa dhallinyarada, ganacsatada yaryar, shaqaalaha iyo farsamayaqaannada, dadkii tacliinta lahaa iyo wadaado yar oo wax garad ahaa. Hoggaamiyayaasha xisbigana gaar baa markii hore u shaqayn jiray gumeysiga Talyaaniga iyo Ingiriiska.

Habdhiska iyo himilocyinkii xubnaha dhaqdhaqaaqa gobannimodoonka Soomaaliyeed sida SYL waxay la mid ahaayeen una dhigmaayeen kuwa dalalka kale ee Afrika iyo Carabta. Xisbiyadaasu waxay ku dhaqaaqeen tallaabooyin gilgilasho ah, dacwocyiin sharciyeed iyo tartammo doorasho Soomaaliya, gaar ahaan SYL oo ahayd. Koonfur iyo SNL (Ururka waddanka Soomaaliyeed) ee qaybtii Waqooyi, iyagoo isku habeeyey halgankoodii waxay ku guuleysteen inay dhaliyaan 1dii Juulay 1960, gobannimo isuna keenaan labadii gobol ee Ingiriiska iyo Talyaanigu kala gumeysan jireen.

Tallaabooyinkaas waxay suuragaleen kaddib markuu xoogeystay dhaqdhaqaaqa Kacaanka adduunku intii ka dambaysay dagaalladii dunida: bulshada Hantiwadaagga, halganka xoogsatada dalalka hantigoosadka ah iyo guulihii ay soo hooyeen dhaqdhaqaaqyada gobannimodoonka kale. Hase yeeshee kuwii la midka ahaa kama duwanayn dhaqdhaqaaqii Soomaaliyeed, markiiban waxa curdan dhadhiyey gumeysiga cusub.

Kacaankii Oktoobar 1969, isagoo ku hiranaya jidka hantiwadaagga, wuxuu soo nooleeyey wejiyadii horusocodka ahaa ee qarannimada Soomaaliyeed. Iyadoo arrintaa la tixraacayo ayey 15ka Maajo noqotay maalin lagu xuso Dhallinyarada Soomaaliyeed.

15ka Maajo waxay noqotay maallintii asaaska Ururka Dhallinyarada Kacaanka Soomaaliyeed. Ururkanu isagoo ka shidaalqaadanaya barnaamijka XHKS ayuu guubaabo taariikheedna ka helayaa SYL iyo SNL. Astaamo badan oo taariikhi ah lana xiriira arrintan ayaa lagu muujiyey shirweynihii asaaska ururka iyo jidadka magaaladaba. Waxaa ugu mudnaa uguna muuq dheeraa calankii Guduudka ahaa ee SYL iyo astaamihii ku yaalley.

XIRIIRKA SOOMAALIYA IYO MIDOWGA SOOFIYEETIGA

Dawladaha cilaqaadkooda waxaa dejiya, xaqiijiya arrimo badan oo ay ka mid yihiin:-

- 1) Danahooda Siyaasiga ah
- 2) Danahooda Dhaqaalaha ah
- 3) Inta is-dheehooda taariikhiga ahi taxnaa.

Waxaa dheer intaa, xiriirka caadiga ah oo dawladaha dhexyaal, si habsami, nabad iyo dhaqan-wanaag ifka loogu wada noolaado.

Haddaba, marka danaha siyaasiga laga hadlayo waxa dabayaal inta bartilmaameedka bulshadoodu tiigsanayo isku aaddan yihiin, himilada mujtamacooda iyo qorshaha dawladahooda ku hirgelinayaanna isku mid yihiin, ama isu dhow-yihiin. Arrintaasu waxay durba keenaysaa in ay isbadaas shacbi iyo dawladahooda u muuqato in ay lama huraan tahay inay is gargaaraan garabna isku siiyaan si ay siyaasadahooda u taabbageliyaan, midbana middii ay markaa ka khubro ama tabar roontahay u hiiliso. Sida oo kale marka dano dhaqaale laga hadlayo, waxay caloosha ku sitaan in ay iska bahaystaan sidii ay u foodsaari-lahaayeen careynta iyo dhibaatooyinka casho walba Ummadahooda horyaal, sidii ay qolaba meesheeda uga dhisi lahyad bulsho caddaalad, barwaaqo iyo nabad ku nool.

Is-dheehiddaa, ayadu waxay sal ku leedahay xiriirka taariikhiga ah, kan dhalashada, dhaqanka, degaanka, iwm, oo is-af-garadka dadyowga kordhinaya, ahna caamil taageera is-bahaysiga siyaasadeed iyo wax-wadaqabsiga dhaqaale.

Waddammadda Soomaaliya iyo Midowga Soofiyeeti waxaa muddo dheer ka dhexeeyey (mana aha intii uu kacaanku jirey oo ke-liya) xiriir ku dhisnaa is-afgarad qotodheer, keenaya in Itixaadku Soomaaliya gacan weyn ka geysto dhismaha dhaqaalaha, Tacliinta iyo Ciidammada. Xiriirkaas wuxuu tayo iyo astaamo cusub yeeshay markii uu kacaankii 1969kii curtay. Maxaa ku wacnaa?

Kolka hore dadka Soomaaliyeed wuxuu si dhab ah ugu soo jees-
tey, in si xikas iyo hai-adayg leh uu u beddelo habkii bulsho iyo kii dhaqaale, oo horey loogu habaabiyeey; inuu tayada xiriirrada siyaasiga oo uu la lahaa dib u faaqido, inuu tilmaansado waddo aragti ciimi ah ku dhisan oo mideysa. Markii toddobaataneeiyihii intaasi hirgashay, Midowga Soofiyeeti wuxuu ka mid ahaa dawladaha aad u gartay ujeeddada kacaanka Soomaaliyeed, qiimeeyey duruufka adag oo u uu jirayey, kaddibna si iixaad leh ugu gacan-togey. U malayn-maynno in halka looga baahan yahay sheegidda tanna «gacantoggaas», ama ha ahaato xag dhaqaale, ama xag siyaasi ama xag difaace.

Haddaba, aan is-warsannee, maxaa mudnaanshaha hore lahaa, haddii la darso arrimaha kacaanka Soomaaliyeed foodda ku soo hayey sidii iirsigii hore ee Halgan qaar loogu tilmaamayba waxay ahaayeen:-

- 1) —Difaaca kacaanka iyo mirihiisa;
- 2) —Xoreynta iyo mideynta Ummadda Soomaaliyeed;
- 3) —Dhismaha dhaqaale oo hab hantiwadaag lagu hirgeliyo.

Arrimahaas oo dhammi waa kuwa ku qoran Barnaamijka Xisbiga, ahna siyaasadda Dawladda Soomaaliyeed. Ruuxii sugaaya in Dawladaha saaxiib la ah Soomaaliya ay u fuliyaan siyaasadahaas waa khaldan yahay: Dawlad kastaa ilaa in bay kula fulin kartaa amaba ku la garan kartaa arrimaha bartilmaameedka kuu ah. Dawlad baa dhaqaalaha wax kaala qabata, oo siyaasaddaada ka aamusta, mid baa siyaasadda garab kugu siisa, basladse aan dhaqaale kaa tarin. Sida oo kale tacliinta, difaaca iwm.

Haddaba, Midowga Soofiyeeti wuxuu ahaa dawladda ugu wax qabad badan, haddii la eego meelaha wax la iska taro, wax-qabadka Soomaaliya wax lala qabtay. Saas awgeed, laguma eedeeyn karo haddii uu meelaha qaarkood ka gaabsado.

Arrinta Xoreynta Shacbiga Soomaaliyeed iyo mideyntiisu wa mid khusaysa shacbigaa laftiisa. Ninna kuma xukumin Midowga Soofiyeeti, iyo Dawlad kale toona in ay ka qayb-galaan xaalkaas, sidaan ninna ugu xukumin inaan la wadaagno siyaasaddooda ay dawladdaha kale la leeyihiin. Midda qura oo aan ka filan karnaa waxaa weeye.

1) In ayan dawladdaha la col ah Soomaaliya, isbahaysi lagu dilo la yeelan.

2) Inay ku dadaalaan siday si dhab ah ugu fahmi lahaayeen mugga iyo nooca dhibaatooyinka annaga iyo dawladdaha aan deriska nahay na dhexyaal. Dad iyo dawlado badan, gaar ahaanna afhayeen-nadooda (oo u badan qoreyaal wargeysyo) ayaa waayahan damba-ba isku deyayey in ay dhalaaliyaan xiriirka Soomaaliya iyo Midowga Soofiyeeti ka dhexeeya, ayaga oo damacsan inay ka faa'iideystaan dareenka aad u kacsan ee waddaniga ah ee dadweynaha Soomaaliyeed kuna abuuraan kahsi Soofiyeeti. Waxaad mooddaa kuwaasi in ay u baahan yihiin in marar badan la xusuusiyo, siyaasadda dawladda Soomaaliyeed ee Dibedda waxaana si buuxda, oo tifaftiran, ugu celceliyey Xoghayaha Guud ee Xisbiga Hantiwadaagga Kacaanka Soomaaliyeed, ahna Madaxweynaha J.D.S. Jaalle Maxamed Siyaad Barre.

Haddii laba waddan oo saaxiib ihi arrin si buuxda isula garan waayaan, ma aha inuu mid dudayo, ama xiriirkii ka dhexeeyey halis gelayo. Waxay u baahan yihiin oo keliya in ay si joogto ah u fahameeyaan arrintaa qudheeda, si ay is-afgarad uga gaaraan, isla markaana waa iney dira-diraaga iyo war-xumataashifika runta u sheegaan, dhexdoodana ka saaraan.

Arrimaha Siyaasadda, Dhaqaalaha iyo Bulshada

SHIRWEYNIHII 1aad EE URURKA DHALLINYARADA KACAANKA SOOMAALIYEED (U. DH. K. S)

Shirweynihii 1aad ee dib-u-habaynta Ururka Dhallinyarada Soomaaliyeed ayaa lagu qabtay akaadamiyada Ciidammada Jaalle Siyaad ee Muqdisho bishan Maajo 12dii ilaa 14dii sannadkan 1977ka.

Shirweynaha waxaa ka soo qayb galay 628 ergooyin oo dhallinyaro ah oo ka kala sooda Jaamacadda Ummadda, dhallinyarada shaqaysa, Guulwadayaasha, xarumaha dhallinyarada ee Kacaanka, machadka tababarka macallimiinta, Ciidammada qalabka sida iyo dhallinyaro ka socota gobollada iyo degmooyinka dalka.

Shirweynaha waxa lagu martiqaaday ururro badan oo dhallinyarada herusocodka ah, kuwii ka soo qayb galayna waxaa ka mid ahaa: Ururka Dhallinyarada Di-

moqraadiga Adduunka W.F.D. Y.), Dhallinyarada KOMSOMOLKA, Ururka Dhallinyarada ee J.D.J; Ururka Dhallinyarada Dimoqraa-

diga ee Yaman, Ururka Dhallinyarada ee Tansaaniya (COMLY), Ururka Guud ee Dhallinyarada Ciiraaq; Ururka Dhallinyarada Kooriya, Ururka Dhallinyarada Jokosla-faakiya, Ururka Dhallinyarada Hantiwadaagga ee Hangeeriya, Ururka Dhallinyarada Hantiwadaagga ee Bulgaariya iyo wakiillo ka socda dhaqdhaqaaqyada xornimo doonka ee Falastiin iyo Ereteriya.

Fadhigii ugu horreeyey ee shirka waxa lagu doortay Guddoominta iyo Xoghaynta shirka, kadibna waxaa khudbaddii furitaanka shirweynaha jeediyey Xoghayaha Guud ee X.H.K.S. Madaxweynaha J.D.S: Jaalle Maxamed Siyaad Barre. Xoghayaha Guud wuxuu khudbaddiisa si tifaftiran ugaga warramay kaalinta dhallinyarada ee dhismaha Hantiwadaagga.

Subaxdii maalintii jimcaha Maajo 13kii, shirweynuhu wuxuu dhegeystay warbixintii Guud ee xog-haynta Ururka Dhallinyarada Soomaaliyeed oo uu Akhriyey Jaalle Salaad Cusmaan. Fadhiigii ku xigay waxaa la akhriyey naqilkii Koo-waad (draft) ee Xeerka Ururka Dhallinyarada Soomaaliyeed, waxaana la doortay guddi loo xilsaaray inay soo dersaan Xeerka kana soo jeediyaan faallo maalinta ugu dambeysa ee Shirweynaha.

Fadhiyada intoodii kale ee maallintaas waxaa loo furay dhegeysigii warbixinta ergooyinka Jaamacadda Ummadda Dhallinyarada shaqaysa, Dhallinyarada gobolka Banaadir iyo gobollada kale ee dalka Iwm. Guud ahaan warbixinnadaasu waxay ku saabsanaayeen horumarka dhallinyarada dhinaca tirada iyo tayadaha intii uu ka curtay dalka Kacaankii Oktoobar 1969, ka qaybgalkii dhallinyarada Ololeyaashii kala duwanaa ee uu ku dhaqaaqay Kacaanku, Iwm. Isla markaas waxaa ergooyinkii Shisbeeyaha loo siiyey fursad inay jeediyaan hambalyo iyo khudbado ay ku taageerayaan shirweynaha.

Maalintii Sabtida gelinkii dambe shirweynuhu wuxuu dhageystay warbixintii Guddidii loo xilsaaray inay soo dersaan naqilkii xeerka ee Ururka. Warbixinta guddida oo uu akhriyey Maxamuud Maxamed Xandulle waxay soo jeedisay in waxyaabo yar yar laga beddelo Xeerka ee ay ka mid yihiin: in magaca ururka loo beddelo Ururka Dhallinyarada Kacaanka Soomaaliyeed, in Shirweynaha ururka la sameeyo 5tii sanoba mar halkii uu markii hore ka ahaa 3dii sanoba mar, Iwm. Isla markaas waxay soo jeediyeen in waxyaabo yar-yar laga beddelo calaamadda Ururka. Shirweynuhu wuxuu aqbalay bed-

dallacaas yar yar waxaanu go'aameeyey Xeerka.

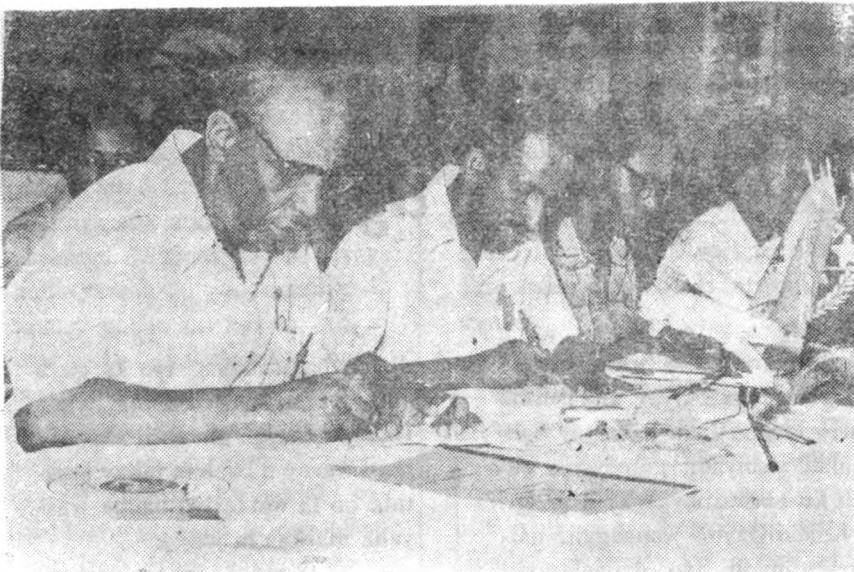
Arrintan waxaa ku xigay khudbuoyin taageero oo ay akhriyeen ururrada bulshada ee xiriirka guud ee ururka shaqaalaha soomaaliyeed iyo ururka Dimuqraadiga ee Haweenka Soomaaliyeed, ciidammada qalabka sida, Guulwadaayaasha, Bo-liiska iyo Dhalliinta Kacaanka. Fadhiyadaa iyaka ah waxay ku dhacayeen jawi xamaasad badan oo ay ka buuxaan heeso isdaba joog ah oo ay qaadayeen dhallinyaradu looga tala galay munaasabadda, heesihii hore ee waddaniga ahaa ee la sameeyey waqtigii gobannimo doonka Leegada iyo dhawaaqyo fara badan oo tusaalooyin ah. Dhammaanba arrimahan waxay siiyeen shirweynaha xus ay firfircooni ku dheehan tahay.

Waxyaabaha aad u xiisa geliyey shirweynaha waxaa ka mid ahaa Khudbaddii uu akhriyey Xaaji Maxamed Xuseen oo ka mid ah geesiyaashii 13ka ahaa ee aasaasay Naadigii Dhallinyarada Soomaaliyeed bishii Maajo 15keedii 1943dii. Xaaji Maxamed wuxuu muujiyey siduu u dhismay Naadiga Dhallinyarada Soomaaliyeed iyo siduu hore ugu maray Ururka Dhallinyarada Soomaaliyeed (SYL) Sannadkii 1947. Khudbadda Xaaji Maxamed Xuseen waxay isugu jirtay lafagur guud iyo dareen qofnimo, waxaanu ku hadlay arrimo kala duwan oo ku saabsan halganka Gobannimo doonka Soomaaliyeed. Iyadoo lagu sharifayo Jaalle Maxamed Xuseen iyo dhammaan Aasaayaashii Taariikhda lahaa ee Ururka Dhallinyarada Soomaaliyeed, shirweynuhu wuxuu gaaray go'aan lagaga codsanayo Dawladda Kacaanka in la siiyo billado dahab ah. Codeigaas isaga ah isla markiiba waa la oofiye.

Isla fadhigaas waxaa lagu doortay Guddida Dhexe ee U.D.H.K.S. oo ka kooban 112 xubnood, Guddiga Fulinta 13 xubnood iyo Guddiga Baarista 5 xubnood.

Guddida fulintu waxay ka kooban tahay:

1. Jaalle Maxamed Maxamuud Warsame — Xubin G/Dhexe XHKS — Guddoomiye.
2. Daahir Warsame Yuusuf — Guddoomiye ku-xigeenka laad.
3. Salaad Cismaan Rooble — Guddoomiye ku-xigeenka 2aad.
4. Xasan Gurrax Ibraahim — Xoghayaha Arrimaha dibadda.
5. Cabdi Yuusuf Riyaale — Xoghayaha Aydiloojiyada iyo Brobagaandada.
6. Cabdi Shire Faarax — Xoghayaha Abaabulka iyo kicinta.
7. Suleebaan Axmed Hagoc — Xoghayaha Dhallinta Shaqaysa iyo Iskaashatocyiinka.
8. Cabdi Xaashi Cabdullaahi — Xoghayaha xarumaha Tacsiinta.
9. Axmed Nuur Yuusuf — Xoghayaha Dhallinta Kacaanka iyo Dhallinta Guulwadaayaasha.
10. Xaliimo Sheekh Maxamuud — Xoghayaha Maamulka iyo Lacagta.
11. Maxamed Maxamuud Xandulle — Xoghayaha Birigataada.
12. Qamar Aadan Cali — Xoghayaha Arrimaha Ururka.

Guddiga Baarista waxay ka kooban tahay:

- 1) Jaalle Cali Yuusuf Daynab — Guddoomiye.
- 2) Jaalle Cabdullaahi Xaaji Maxamed — Guddoomiye ku-xigeen
- 3) Jaalle Xaliimo Muuse Maxamed — Xubin.
- 4) Jaalle Cali Weheliye Jimcaale — Xubin.
- 5) Jaalle Nuur Faqi Cusmaan — Xubin.

Shirweynuhu wuxuu kaloo guddoomiyeey baaq guud oo qodobadiisa ugu waaweyn ay ka mid yihiin:

1. In Ururku Fuliyo Barnaamijka Xisbiga, kana faa'iideysto mabaadi'da hantiwadaagga cilmi-ga ku dhisan, iyadoo la tixgelinayo duruufka gaarka ah ee dadka iyo dalka.

2. In la fuliyo go'aammada, talooyinka iyo soo-jeedisyada Xoghayaha Guud ee X.H.K.S.

3. In la fuliyo Xeerka iyo himilooyinka U.D.H.K.S. oo ah xooggii keydka xisbiga H.K.S.

4. In la ilaaliyo lana difaaco guulaha iyo miraha Kacaankii 21ka Oktoobar.

5. Inay kordhiyaan tacabka tiro iyo tayo ahaanba si loo gaadho iskufillaansho.

6. In la ixtiraamo lana ilaaliyo asluubta shaqada, si loo abuuro aragti hantiwadaag oo shaqada.

7. In si is-dabajoog ah loola diriro qabyaaladda, gobolaysiga; Musuqmaasuqa, eexda, iyo dhammaan caadooyinka xun xun.

8. In la xoojiyo xiriirka ururku la leeyahay ururrada bulshada ee kale sida Ururka Guud ee Xiriirka shaqaalaha Soomaaliyeed iyo Ururka Dimoqraadiga ee Haweenka Soomaaliyeed.

9. In loo halgamo sidii loo mideyn lahaa dalka Soomaaliyeed ee ay qaybiyeen gumeystayaashii.

10. In la xoojiyo wax wada qabsiga iyo isbahaysiga xogagga horusocodka ah ee adduunka, si looga hortago khiyaamooyinka iyo duulimaadka xoogagga dib-u-socodka ah.

11. In la taageero dhaqdhaqaaqyada gobannimo doonka ee Ummadaha, halganka dabaqada shaqaa-

laha ee dalalka hantigoosiga, wax lala qabsado dhammaan xoogagga dimoqraadiga ah ee jecel nabadda iyo hantiwadaagga.

12. In la taageero halganka xaq ah ee dadka reer Falastiin iyo dadka kale ee Carabtu kaga soo horjeedaan duulimaadka Sahyuumiyadda, kuna doonayaan xoreynta dhulka Carabtu leedahay ee ay fadhido Israa'iil.

31. In la taageero Halganka xaq ah ee dadyowga Simbaabwi; Namibiya iyo Koonfurta Afrika, Halganka dadyowga Laatiin Ameerika ay kula jiraan Hantigoosiga monooliga ah iyo gaar ahaan dadka jili.

Intii uu curtay Kacaanku, 15ka Maajo ee sannadkasta waxaa lagu xusaa maalintii dhallinyarada Soomaaliyeed iyadoo lagu xasuusanayo aasaaskii Naadiga Dhallinyarada Soomaaliyeed ee Maajo 1943. Sidaas darteed, 15ka Maajo ee sannadkan 1977 waxaa Moqdisho si gaar ah loogu xusay munaasabadan iyada ah, iyadoo ay maragstay aasaaskii U.D.H.K.S. Waxaa ubax la dhigay dhammaan taalooyinka taariikhiga ah, waxaana la qabtay bannaanbax gaar ah oo ay kasoo qayb galeen ergooyinka shirweynaha, martidii dalalka shisheeyaha, madaxda dalka, iyo ururrada bulshada. Dabaaldeggu aad buu uga balaadhnay kuwii hore inoo soo maray oo dhan ee munaasabadan. Waxaa dariiqyada laga lulaay calaamadaha Ururka Dhallinyarada Kacaanka Soomaaliyeed, Xisbiga, Xiriirka guud ee Ururka Shaqaalaha Soomaaliyeed iyo Ururka dimoqraadiga ee Haweenka Soomaaliyeed.

Dhallinyaro Baraarugsan

Khudbaddii Xoghayaha Guud ee XHKS ka jeediyey Shirweynihii Aasaaska Ururka Dhallinyarada Kacaanka Soomaaliyeed.

Xoghayaha Guud ee XHKS khudbad raad raac taariikheed oo qoto dheer leh ayuu u jeediyey shirweynihii Aasaaska U.D.H.K.S. Wuxuu xusuusiyay Xubnihii shirweynaha ka socday qayb qaatay in halganka dhallinyarada Soomaaliyeed isla baddelayay hadba waayaha taariikheed ee midab gaddoonka ahaa. Waagii gumeysiga, intii ugu aqoon roonayd dhallinyarada ayaa abaabushay xisbigii wadaniiga ahaa ee dalka gobannimada u horseeday. Haatan dhallinyarada Soomaaliyeed waxa loogu baaqayaa inay ilaaliyaan horena u mariyaan guulihii utoo hooyay kacaanka 1969kii sida ku qeexan barnaamijka iyo xeerka XHKS.

Xilligii gumeysiga cusub dhallinyaradu waxay ku sugnayd jahwareer. Xidhiidhkii walaalnimo ee dhallinta ka dhexeeyay waxa mataaneeya burburna u horseeday is-hirdi ka dhashay keli u tashi, is-khiyaamayn, kas-xumo iyo u hanqal taagga dhaganka shisheeyaha. Tammuxaa ka badan inta «Urur saaxiib tinnimo» la sameeyay ay dhuuniraacyo imberiyaaliyadda ka lacag qaataa loggaaminayeen.

Dhallinyarada Soomaaliyeed waxa la dhaxalsiiyay xilkasnimo darro iyagoo lagu aafeeyay qabyaalad xisbiyadii gumeysiga cusub ku abtirsanayay ay beereen.

Kartidii iyo wanaaggii, naf-huridnimadii iyo dadaalkoodii ayaa lagu doorshay qabyaalad, gobolaysi iyo dano gaar ah oo la raadsado: lacag, deeq waxbarasho iwm. Gumeysiga cusubi waxba u lama hadhin si uu u kala qaybiyo una jahwareeriyo dhallinyarada taasoo dhalisay inay bulshada ka takoormaan.

Kacaanka Soomaaliyeed si qoto dheer ayuu u baddelay xaaladdii dhallinyaradu ay ku sugnayd. Dhallinyarada waa la mideeyay si kor loogu qaado garaadkooda siyaasadeed ayna gartaan xilkooda ah inay si fiiriroon uga qaybqaataan dhismaha dalka. Dhallinyaradu waa koox bulsheed leh astaamaha gaar ahaaneed. Kacaanku wuxuu aamminsanaa yahay inaanay dhallinyaradu marnaba noqon karin xoog bulshada Soomaaliyeed ka go'an ama lid ku ah; sidaa darteed xilka ballaadhan ee dhallinyaradeenna saarani wuxuu ka dareeraa baahida bulshadeennu u qabto isbeddel kacaaneed.

Dhallinyarada Soomaaliyeed waa inay ka faa'iidaydaha ururkooda hadda dhidibbada loo joojiyay si ay heer sare uga gaa-

dhaan baraarugga iyo ka qayb galka dhismaha Soomaaliyada Hantiwadaagga ah. Run ahaantii taasi waxay u baahan tahay aragtida oo la waafajiyo hadba waayaha markaa la joogo.

Dhallinyarada Soomaaliyeed waa inay ku barbaartaa aragti cilmiyeedka qawaaniinta xukunta ifafaalaha dabiiciga ah iyo nolol bulsheeddaba. Mar hadday gartaan in dabecadda iyo nolol bulsheedduba raacaan qaanuun korriinkooda saameeya, awood ayay u helayaan ay horumarintooda wax weyn kaga taraan.

Xoghayaha Guud wuxuu sheegay in ololayaashii is-dabajoojga ahaa ee kacaanku waday tan iyo 1969kii si dhallinyarada loo tuso xilka culus ee ku aaddan: Qarameyntii halbowlayaasha dhaqaalaha, ololayaashii aasidda qabyaaladda iyo tirtiridda musuq-maasuqa, ololihii hirgelinta Hantiwadaagga, ololihii horumarinta reer miyiga, rariddii iyo dejintii dadkii abaartii daba-dheer ku tabaaloobay.

Kacaanku wuxuu dhallinyarada kaansho u siiyey inay ka qaybqaataan; Siyaasadda, Dhaqaalaha iyo nololaha dhaqameed ee dalka. Waxa la suurto geliyay inay dhallinyarada wax baratay oo dhan shaqo helaan. Kacaanku waxbarashadii ayuu ballaadiyay, waxaana la abuu-

ray Jaamicadda Ummadda. Xog-hayahu khudbaddiisaa wuxuu ku caddaayay qaaka iyo jahawa-reerka haysta dhalinyarada adduunka hantigoosiga iyo habaamaanta iyo anshax wanaagga dhalinyarada adduunka hantiwadaagga. Wuxuu ku booriyay dhalinyarada Soomaaliyeed inaanay gudan oo keliya xilka qarankooda ka saaran, hase yeeshee ay isla markaa gutaan xilka adduunka ka saaran. Dhalinyarada Soomaaliyeed waa inay sii wadaan taageerada ay siinayaan dadyowga la dagaallamaya: Imberiyaaliyadda, gumeysiga, gumeysiga cusub, midab kala sooca iyo Sahyuuniyadda. Dhalinyarada Soomaaliyeed waa inay xidhiidh adag la yeelataa

dhaqdhaqaaqyada waddaniga iyo aalamigaba ah ee u dagaallamaya madaxbannaanida, dimuqraadiyadda iyo horumarka ee ka dhex aloosan bulshooyinka Hantigoosiga ah. Waxa kale oo lama huraan ah in dhalinyaradu xidhiidh wacan la yeelato dhalinyarada dalalka Hantiwadaagga ah.

Xoghayaha Guud wuxuu dhalinyarada ugu baaqay inay la dagaallamaan caadooyinka xun xun sida: qabyaaladda iyo kuwa dib u dhaca u horseeday bulshada. Wuxuu ku booriyay inay la dagaallamaan korriin qallooca carruurta, qaadka, khamriga, hawl-nacaybka iyo dulinimada. Waa inay dagaal

aan heshiis lahayn ku qaadaan aqoon-sooca si loo yareeyo kala durugsanaanta dadka wax bartay iyo dadka aan wax baran. Xoghayaha Guud wuxuu dhalinyarada kula dardaarmay inay dersaan dhuuniraacyada dalkooda uga baxsaday inay lacag helaan, oo intooda badan maanta dhibaato la il-daran tahay. Dhalinyaradu waa inaanay marna ka hargan wax-qabadkeeda umadda Soomaaliyeed ee u baahan aqoontooda iyo xirfadabooda. Dalkaaga oo aad mushahar yar ku qaadata ayaa ka roon dibadda oo aad lacag badan ku qaadata, lama huraanna waa cawa jiilaal.

Warbixin Ku Saabsan xeerka iyo War-bixinta Ururka DH.K.S.

Warbixinta guud ee ururka dhalinyarada Kacaanka Soomaaliyeed ka soo jeediyay shirweynihii koo-waad ee U.DH.K.S. oo la qabtay intii u dhaxaysay 12kii iyo 14kii bisha Maajo 77ka waa lama huraan inaanu ekhristayaasha «Hal-gan» u soo bandhigno arrimihii qiimaha lahaa ee ku dhiganaa.

War-bixintu waxay guud martay kaalintii ay dhalintu ka soo qaadatay halgankii la dagaallanka gumeysiga, gumeysiga cusub iyo si-day uga qaybqaateen dhismaha hantiwadaagga xilligan kacaanka. Hor iyo horraanba warbixintu waxay dhigaysaa inaan dhalan-gaddoonka bulshadu wax iskii u yiimaadda ahayn, hase yeeshee uu

ka curto halganka isdabajoogga ah oo ku dhidban garashada qawaaniinta dajjiciga ah ee korriinka bulshada. Dhalan gaddoonka oo fududeeya horumarka bulshada wuxuu garabsadaa barbaarinta dhalinyarada. Sidaa daraadeed da'da soo kacaysa ee bulsho kastaa waxay astaan u yihiin qaabka dhaqan, dhaqaale iyo siyaasadeed ee bulshadaa.

War-bixintu waxay qoraysaa, in dhalinyarada Soomaaliyeed hagar la'aan ugu soo dagaal gashay inay Ummadda gayeysiyaan barwaaqo. Dagaalladii qadhaadhaa ee Axmed Gurey kaga hortagay dhulballaadhisigii xabashida iyo halgankii daraawishtuba marag cad

Y. X. XIRSI

ayay u ahaayeen qaybtii laxaadka lahayd ee dhalinyaradu ay ka soo qaadatay. Baaxaddii ay dagaalladaasi lahaayeen iyo jabkii gumaysiguba waxay gumeystayaashii ku kallifeen inay miciinsadaan hub waaweyn oo dayuurado ay ka mid yihiin:-

War-bixintu waxay intaa raacisay in kastoo jab halgankaa ku dhacay mararka qaarkood dib-u-riday, haddana waayo-aragnimo ay dib u dhacay iyo dhacdooyinkii caalamiga ahaa ka dhaxleen: dagaalkii dunida ee labaad, jabkii faashiismada iyo xoogaysigii hantiwadaagga ayaa u gogol xaadhay dhalashadii dhaqdhaqaaqii «SYL». Dha-

lashadii SYL ee 15kii Maajo, 1943 kii waxay ku timid talo ka soo go'day dhallinyarada Soomaaliyeed oo la galay dagaal ba'an gumeysyashii sida: «Ha noolaato» 1946kii, kii Xaawo Taako lagu dilay ee 1948kii iyo Dhagaxtuur; 1949kii. Dagaalladaasi waxay ku afgammurmeen xornimadii syaasadeed ee la hantiyay 1960kii.

War-bixintu waxay halkaa uga gudubtay sida midhihiil ay dhallintu beertay u goosteen dib-u-socodkii xukunka dalka gacanta ku dhigay ee u xoogsanayey danahooda iyo danta imberiyaaliyadda. Canaasirtaasi wax horumar ah dalka u may horseedin, bal, saldhig adag ayay u noqdeen gumeysiga cusub. Taliskii gumeysiga cusub u qabbaanayay tamar iyo taag midna uu lama hadhin si ay ku dhalanrogaan kasmadii iyo darenkil waddaninimo ee dhallinyarada, Tabo badan ayay adeegsadeen:-

1. Nacayb ayay ku dhex abuureen dhallinyarada,

2. Qabiil iyo gobolaysi ayay dhallinyaradii ku kala qoqobeen.

3. Dhallinta oo ay u dacareeyeen ka qayb qaadashada siyaasadda.

4. Macallimiintii horusocodka ahayd oo ay uga dhaarteen inay dugsiyada wax ka dhigaan.

Intaa waxaa barbar socday siyaasadii foosha xumayd ee talisyadaasi kaga gaabsadeen inay dugsiyada geeyaan qalab wax lagu barto. Dugsiyadii tirada yaraa ee jiray waxa wax ku baran jiray carruurta dadka maaq-qabeenka ah. Taasi waxay dhalisay dalka oo 1969kii lahaa 231 dugsi hoose oo keliya, 26 dugsi oo isugu jira dhexe iyo farsamada gacanta. Inta yar ee dugsiyada ka bax-

daana shaqo la'aan ayay suuqa ugu eedaadi jireen. Dhallinyaradu iyagoo mar walba ka dhiidhiyaya guuldarradaa ku habsatay bannaanbaxyo ayay qabanqaabin jireen ay ku haaraamayaan taliskaa dibusoodka ah iyo imberiyaaliyada aduunka.

War-bixintu waxay ku dheerataa doorka ay dhallinyaradu ka qaadatay xilligan kacaanka ah. Haddii dhallinyarada muruqooda la gaaxshay waayadii musuqmaasuqa dalka ka tallinayay, immika waxay noqdeen xoog horumar lagu beegsan karo.

Kacaanku dhallinyarada wuu mideeyay, ururiyay, garaadkooda siyaasadeedna kor ayuu u qaaday. Hawlaha intooda badan waxa fuliyay laantii dhallinyarada ee XSMGSK ee la aasaasay 1972kii. laantaasi waxa kale oo ay dhidibbada u aastay guddiyadii dhallinyarada ee degmooyinka, gobollada, meelaha wax laga barto iyo ubaxa kacaanka Oktoobar. Guddiyada dhallinyarada shaqaysa 1973kii ayaa la abaabulay. Talloabooyinkii kacaanku dhallinyarada hore ugu dhigayay waxa ka mid ahaa:-

1. Dhallinyarada oo loo suurto geliyay inay wax bartaan ilaa heer Jaamicadeed.

2. Dhallinyarada oo kaansho loo siiyay inay shaqeeyaan.

3. Tababar maamul iyo carbis millatari oo dhallinyarada xalena looga furay;

4. Dugsiyo carruurta lagu xanaaneeyo oo la furay.

5. Fanka iyo Ciyaaraha oo la dhilrrigeliyay;

6. Waxbarashada oo qasab la ga dhigay ilaa dugsi dhexe;

Tayo iyo tiraba talloabooyinka-

si wax weyn ayay ka qabteen koru-qaadidda heerka dhallinyarada muddo lix sannadood ah gudaheeda tiradii ardayda dugsiyada dhexe iyo sareba bartaa waxay kordhay 312%, Dugsiyada hoose waxay kordheen 352%, macallimiintuna waxay kordheen 89%. Inta u dhexaysa 1975 - 1980, ardayda dugsiyada hoose iyo Sare waxay kordhayaan 130%, macallimiintuna 410%.

Dhallinyaradu ka sokow kaallinta ay kaga jirto: faafinta hantiwadaagga cilmiyaysan, la dagaallanka jahliga, la dagaallanka qabyaaladda iyo suuqa madow waxay guulo dhaxal gal ah ka soo hooyeen oolihii Horumarinta Reer Mijiga oo saddex ujeeddo ahaa: Waxbarasho, Daawaynta Xoolaha iyo tirakoob. Ololaha waxa wax ku bartay 1,274,000 oo qof, 11,048, 176 oo neef oo xoolo ah iyo 1,418,798 oo qofna waa la tallaalay. Ololahaasi wuxuu khasbay in irridaha loo xidho dugsiyada: Hoose, Dhexe iyo Sare muddo sannad ah. Dhallinyaradu waxay qayb ilbaax ka qaadatay rariddii iyo dejintii dadkii ku tabaaloobay abaartii dabadheer 1974 — 1975kii. Barnaamijkaas in ku dhow 120,000 oo qof oo hore u ahaa raacato ayaa la dejiyay oo noqday kaluumaysato iyo iskaashatoyin beeralay. Dhallinyaradu waxa kale oo ay ka qayb qaadatay mashruucii bacaaddehinta, taasoo ay ku baajiyeen malaayiin shillin oo wax weyn ka taray kobcinta dhaqaalaha. Kacaanku, isagoo xurmaynaya sida ballaadhan ee dhallintu ay uga qayb qaadatay dhismaha Hantiwadaagga, wuxuu guddoonsiiyay billado iyo abaal gudo.

Ugu dambayn war-bixintu waxay muujinaysaa xiriirka ballaadhan ee dhallinyaradu ay la leedahay urur-

rada dhallinyarada adduunka. Ururka dhallinyarada Soomaaliyeed wuxuu ka tirsan yahay: Xidhiidhka Dhallinyarad Dimoqraadiga ah ee Adduunka (WFPY), isutagga Ardayda Adduunka, Dhaqdhaqaaqa Dhallinyarada Afrika, Isutagga Ardayda Afrika iyo Isutagga dhallinyarada Carbeed. Waxay dhallinyarada Soomaaliyeed ka qaybqaadatay kulannadii caalamiga ahaa iyo bandhigyadii lagu qabtay Berlin, Tuunis iyo Tiriboli, waxaanay ka qaybgeli doonaan bandhigga dhallinyarada iyo Ardayda ee 11aad ee lagu qaban doono Kuuba 1978 ka.

Xeerka Ururka Dhallinyarada Kacaanka Soomaaliyeed wuxuu si cad u tilmaamayaa mudnaanshaha U. DH. K. S. oo ah hoggaanka is-

ku xidhaya dadweynaha iyo X.H. K.S., Ururkuna Xaruntisa wuxuu ku yeelan doonaa magaalada madaxda, muqdisho. Astaanta rasmiga ah ee ururku waa Calan buluug ah oo ay ku dhexyaallaan yaanbo iyo burus iswaydaarsan oo ku tiirsan buug, waxa ku wareegsan laba caleemood oo liid maro cas ihi ku maran yahay, labada caleemood fiidkooda xiddig ayaa saaran, salkana waxay ku hayaan U.DH.K.S.

Ururka si ikhtiyaari ah ayaa loo soo galaa, da'du waa 15 iyo 30 inta u dhexaysa iyo inuu hagar la'aan u fuliyo xeerka ururka, dhigaalka na si joogta ah u bixiyo. Intii ku xad gudbubta xeerka tallaabooyin la xiriira denbigooda ayaa laga qaa di doonaa. Tallaabooyinka waxa ka mid ah: digniin, canaan, shaqada oo muddo laga joojiyo iyo iyada

oo la eryaba. Arjiga soo gelitaanka ururka Unugga ayaa loo soo qoranayaa, kuwaasoo cod ka dhii-ban doono.

Dhismaha Ururka Dhallinyarada Kacaanka Soomaaliyeed wuxuu ku qotomaa mabda'a Dimoqraadiyadda Guddoonka Dhexe. Hay'adda ugu sarreysa ee Ururku waa shirweynaha oo 5tii sanaba mar la qabto shirweynuhu wuxuu doortaa guddida dhexe, taasoo doorata guddida fulinta, guddida baadhidda iyo kormeerka.

U. DH. K. S. laamo ayuu gobollada, degmooyinka iyo tuulooyinka ku yeelan doonaa kuwaas oo waafaqsan degaanka, wax soo saarka ama hay'adda (dugsiyada).

DHALLINYARADA IYO ISBEDDELKA BULSHADA

Mudan ma geli karto dhallinyaranimadu in ay tahay marxalad dhab ah, marxaladda ugu muhiimsan marxaladaha ay mar to nolosha qofka aadanaha ah, marxaladda qofku ku dhismi karo ama ku dhumo karo, marba dhabbihii cagta loo saarana ku dhacaayo. Waa marxaladda keliya ee qofka wixii la doono laga dhigi karo, waana qodobkaas kan ugu weyn ee ay marxaladdaasi uga duwan tahay, uguna muhiimsan tahay marxaladaha kale ee nolosha, marba gun-dhigga marxaladdaas hore loo sameeyo ayaa sal u noqda marxaladaha dambe ee ay nolosha u badan tahay.

Culumada cilmiga Nafsadda ku xeeldheeraaday (Psychologists) waxay caddeeyeen xumaha iyo samuhu in ayan ahayn wax loo dhasho, qofku marka uu dhasho waxaa lagu tilmaami karaa in uu la mid yahay xaashi cad oo diyaar u ah in wixii la doono lagu qoro. Nooca dadnimadiisa iyo dhaqanka markuu hanaqaado uu bulshada la dhex yimaadaana waxay ku xiran tahay marba degaanka uu ku koro, dadka uu ku dhex barbaaro iyo habka loo barbaariyo. Waa halkaas meesha ay ka soo baxayso ahamiyadda weyn ee loo baahan yahay in la siiyo dhallinyarada, siiba marka la doonaayo, sideenna, in la dhiso

bulsho cusub, ama in la dhalan rogo bulsho hore hab dhiskeed.

DHALLINYARO YAA AH?

Mar haddaynu «Dhallinyaro» ka hadlayno, eraygaasna in badan isticmaali doonno, waa lagama maarmaan in aynu ugu horraynta isweydiinno «Dhallinyaro» yaa ah? ama aynu niraahno: qofka dhallinyarada ahi waa kuma? Dadku badanaaba da'da ayey ka dhigtaan miqyaaska ay ku dhudhumiyaan dhallinyaranimada.

Laakiin runta ma baal marsanin haddaan niraahno, da'du keligeed

ma noqon karto miqyaaska dhallinyaranimada. Da'yaraantu qof kasta xaq uma siinayso inuu ku abtir-sado beesha dhallinyarada. Sidoo kale, qof kastoo gu'yaashiisu hore u bateen lagama saari karo xaydaanka dhallinyaranimada.

Dhallinyaranimadu waa astaamo, astaamahaas qofkii laga helo uun bayna guutadaasi u oggoshahay in uu shaatigeeda gashado. Waxaad arkaysaa lixdan jir ay weli ku dhan yihiin astaamihii dhallinyaranimadu. Dhanka kalena waxaad ku arkaysaa labaatan jir muuqaalka kore ee da' ahaaneed mooyee aan laga heli karin astaaf kale oo dhallinyarannimo.

Sidaa awgeed dhallinyaradu fil keliya iskuma aqoonsato, ee waxay isku aqoonsataa tilmaamo u gaar ah.

Isla markaas lama diiddana tilmaamahaas dadka lihi in ay u badan yihiin da'da soo koraysa, ama da'daas badankeedu in ay tilmaamahaas leeyihiin.

DHALLINYARANIMADU WAA MAXAY?

Waxaa inoo dhiman in aynu farta ku fiiqno astaamaha lagu garto dhallinyarada, qofkii laga waayana laga xayuubsanayo shaatiga dhallinyaranimada; ama aan si toos ah u dhahno: dhallinyaranimadu waa maxay?

Dhallinyaranimadu waa xoog iyo xammasad, waa firfirooni iyo feker cusub, waa geesinnimo iyo gabbasha la'aan, waa tacabgelid iyo tacliinkororsi, waa yidiidiilo iyo horukac rasdis, waa indhafurraan iyo ogaansho-doon joogta (Curiosity), waa bilic iyo baxbaxsanaan, waa jacayl, haa... waa jacayl: qof-

ka dhallinyarada ahi wuxuu jecl yahay waxyaalaha cusub: dadka cusub (dhallinyarada ah), habka cusub ee dharxirashada (Moodada) erayada cusub ee afka, habka cusub ee nolosha, meelo cusub oo uu soo arko iyo fikradaha cusub. Intaasoo dhan ka sokow, dhallinyarada dhabta ah waxaa lagu yaqaan dhalliilid wax beddelid joogta ah.

DHALLINYARADU WAA HORSEEDKA KACAANKA

Astaamahaan iyaga ah, ee ay dhallinyaradu ku tilmaaman tahay, waxay sabab u noqdaan dadka dhalinta yar badankoodu in ay safka hore ka galaan xoogagga kacaanyahanka ah ee isu taagay inay habkii gaboobay xididdada u siijaan, hab cusub oo ka wanaagsanna tiirarka u qotomiyaan. Qofka dhallinyarada ahi marka ay dabaysha kacaannimadu ku dhacdo, wuxuu garwaaqsadaa inuu mustaqbalka isagu leeyahay, sidaa ayuuna naftiisa ugu huraa, awooddiisana isugu geeyaa dhisidda habka cusub ee aayatiinka u leh mustaqbalka ballaaran ee uu tiigsanaayo.

Jaalle Siyaad runtaas ayuu indhaha ku hayey markii uu dhallinyarada ku magacaabay in ay yihiin «HORSEEDKA KACAANKA» iyo mararkii badnaa ee uu caddeeyey xilka dhalanrogidda bulshada Soomaaliyeed in uu saaran yahay dhallinyarada, maadaama ay iyagu ka fayow yihiin cudurradii aabbayashood ka dhaxleen hababkii hore ee qalloocnaa, isla markaana ay iyagu yihiin kuwa u aayi doona nolosha cusub ee maanta dhismabeeda halganka loogu jiro.

Jaalle Angelis oo isla arrintaas ka hadlaayana horay buu u tilmaamay in Burjuwaasiyiintu aanay ahayn ee ay tahay dhallinta kacaan-

ka ah cidda laga sugaayo in ay dhalliso isbeddel kacaannimo.

Arrintaas marka ay abwaannadaas waaya-aragga ahi tilmaamayaan kama aha mala awaal, ee waa run la taaban karo, taariikhda bulshada aadamiguna ka maragfurayso, dhallinyaradu in ay had iyo jeer kaalin weyn ka qaataan dhaqdhaqaaqa lagu toosinaayo socodka taariikhda mar kastoo koox danaystayaal ah, awoodna isbiday ay qalloociyaan, iskuna dayaan in ay dadka intiisa badan cadaadis iyo caddaalad darro waligood ugu dulmoolaadaan.

Haddii aynu dib u raad raacno taariikhdiisii halyay-yaashii waaweynaa ee dunida wajigeeda beddelay, waxaan ogaanaynaa mid kasta oo ka mid ahi markii uu hawlahaas bilaabay inuu ahaa dhallinyaro. Ka soo qaad: K. Maarkis iyo F. Angelis markii ay soo saareen baaqii Xisbiga Shuuciga ah, kan hore 30 jir buu ahaa, kan dambana 28 jir. Dhaqdhaqaaqa kacaameed markii ay bilaabeenna, sanooyin badan ayay waqtigaas ka sii horraysay. Maarkis 24 jir buu ahaa markii fikradahisii cad-caddaa iyo firfircooniidhii kacaannimo ay gaarsiiyay in uu madax ka noqdo wargeyskii la oran jirey «Reinische Zeitung» ee ahaa Xarunta ay isugu soo aruurto afkaarta kacaanka ah ee ka soo horjeedday dawladdii dib-u-so-codka ahayd ee Bruusiya.

Sidoo kale Jaalle V.I. Lenin 17 sano oo keliya ayuu jirey markii dhaqdhaqaaqiisa kacaannimada ah awgeed looga saaray Jaamacadda Kazan ee uu dhiganayey, xabsigana loo dhaadhiciyey, markii damba loo masaafiriyey Tuulada «Kokoshkino», halkaasoo taliskii dib-u-socodka ahaa ee qaysarku uu ciidamadiisii ku amray in ay «Wiilkaas masaafuriska ah» si feejigoon u

ilaaliyaan. Mar ay jaallayaashiisii xabsiga kula jirey weydiyeen: markii la sii daayo waxa uu samayn doono, yarkii Lenin ahaa wuxuu ugu jawaabay: «Jid keliya ayaa ii furan, kaasina waa halgan kacaan-nimo». Waa wiil 17 jir ah Leninka heerkaas halgankiisu maraayey!!!

Taariikhda Ummadda Soomaaliyeed inta laga xasuusto kacaanya-hankii ugu horreeyey, Axmed Gurey Ibraahim, markii uu halganka hubaysan u guntaday, wuxuu ahaa inan 23 jir ah.

Sidaas ayey taariikhdu uga buuxdaa boqollaal tusaale oo ka marag-furaaya dhallinyarada dhug-mada leh ee xumaha ka dhiidhiday in ay tahay midda dhidibbada u aasta dhaqdhaqaaq kastoo taariikhda dhaxal u reeba.

Dhaqdhaqaaqyada gobannima-doonka ah, ee gumeysiga guuldarrada dhabarka u saaray, kana mid noqday ifafaalayaasha (Phenomena) uu ku caan-baxay qarnigan labaatanaad, haddii aynu si wanaagsan ugu dhabba-galno, waxaan ogaanaynaa matoorka dhaqaajinaaya in uu yahay dadweynaha gumeysiga ka soo horjeeda, dhallintuna tahay xoogga ugu firfireoon. Waxaynu ognahay goobaha dhaqdhaqaaqyadaasi ka kacaan in ay yihiin dalalka soo koraaya ee la gumeysan jirey, halkaasoo badanaaba ayan jirin dabaqad shaqaale oo xoog leh iyo wacyi dabaqadeed midna, dadka waayeelka ahina ayan lahayn tacliin mustaqbalka fog u ifisa.

Sidaas awgeed, dhallinyarada horusocodka ah ee dabaqadaha dan yarta ah ka dhalatay ayaa dadweynaha u horseeddo inay iska tuuraan

heeryada gumeysiga.

DHALLINYARADA IYO HALGANKA DABAQIGA AH

Taariikhda maaddiga ahi (historical materialism) sida ay caddaynayso, bulshada aadamiga ahi waxay soo martay 5 hab dhaqan-dhaqaale oo midba mid dhaxlaayey. Habkii gabooba, ee xumihiisu ba-taaba waxaa baddalaayey hab cusub oo ka hor-u-socodsan. Habka duugoobey ee ay dabaqadda awoodda haysataa wax ku dhiigmiirato, waxaa mar kasta ka soo horjeedsan jirey, dabaqadaha dulman.

Ka-soo-horjeesadkaas abaabuliddiisa eidda ugu firfireoon, dabaqadahaas dulmanna ku abtirsataa, had iyo jeer waxay ahaan jirtay da' da dhallinta yar. Cidina ma inkiri karto xoogga dihin ee dhallinyarada iyo ruuxa kacaannimo ee «Waxbaddalidjacaylka» oo ku abuurani kaalintii ay ka soo qaateen isbaddelladii kacaaneed ee soo maray taariikhda bini'aadanka, iyo burburkii ku dhacay hababkii isku dulnoolaadka.

Sababtaas ayaa keentay ifaafalaha jira ee ah inay mar walba col noqdaan dhallinyarada iyo habka gaboobay ee dayaxiisu sii madobaanaayo, iyaga iyo habka cusub ee soo dhismaayana ay saaxiib noqdaan.

Had iyo jeer dhallinyarada kacaanka ahi waa dumiyayaasha habka duugga ah iyo dhisayaasha habka cusub. Habka duugoobay waa dibindaabyeeyaha da'da soo koray-sa, kan cusubina waa daryeelahooda.

Hawraartaasi in ayan hadal af maray ahayna hubaal tahay, waxay noo wada caddaanaysaa marka aynu isbarbardhigno, labada hab ee ugu dambeeyey shantii hab dhaqan-dhaqaale ee aan kor ku soo xusnay: labadaasoo aynu indheheenna ku aragnay, waliba ku dhac nool nahay, waxaan ula jeednaa hantigoo-siga iyo hantiwadaagga, kuwaasoo taariikhda bini-aadanku ay haatan marayso casri astaamihiisa midda ugu weyn, una magac bixisay ay tahay isbeddelka ay isbeddalayaan labadaas hab ee midna sii dumaayo (Hantigoo-siga), midna soo dhismaayo (Hantiwadaagga).

Bal aynnu isweyddiinno: habka hantigoo-siga ahi muxuu ku sameeyaa dhallinyarada? Muxuu u sameeyaa mustaqbalka da'aha soo koraaya? Maxay ku sugan yihiin dhallinyarada ku nool dunida hantigoo-siga ah? Sidee bay ugu muuqataa dunidaasi, wajige bayse ku qaabbilaan? Hantiwadaaggu sidee buu u arkaa dhallinyarada? Dalalka habkaas ku dhaqmaa maxay u qabtaan da'da soo koraysa? Dhismaha bulshada hantiwadaagga ah kaalintee bay uga jirtaa dhallinyaradu? Soomaaliyada Cusub ee uu kacaanka hantiwadaagga ahi hoggaaminaayo, tusaalehe bay ka bixin kartaa waxa ay isu yihiin dal hantiwadaag ah iyo dhallinyaradiisu?

Su'aalahaas oo dhan jawaabhooda waxaan ku falanqayn doonnaa maqaalka qaybtiisa labaad ee ku soo bixi doonta caddadka dambe ee wargeyskan, falanqayntaas oo aan noqon doonin mid aftahammo keliya ku dhisan, balse noqon doonta mid ku dhisan xisaabtan cad iyo xaqaa'iq la taaban karo.

SHAQAALAHA SOOMAALIYEED

TAARIKHDIISA IYO DHISMIHIISA

Aasaaskii Xiriirka Guud ee Ururrada Shaqaalaha Soomaaliyeed ayaa nagu dhiirrigeliyey fursadna noo siiyey inaan ka hadalno dhismaha dabaqadda xoogsatada Soomaaliyeed. Siday u soo abuurmeen ururrada Shaqaalaha Soomaaliyeedna waxay ku soo baxday cadadkii «HALGAN» ee kan ka horreeyey.

Maqaaladdaa waxaa lagu soo qaaday in abuuritaanka Shaqaalaha Soomaaliyeed, sida dalalka kale ee Afrikaba uu ku xirnaa soo baahii hantigoosi waqtigii imberyaaliyaddu saamaysay dunida.

Aad bay u adagtahay in la helo tiradii iyo meelaha kala joogeen shaqaaluhu waqtigii gumeysiga. Inkastoo aad kis qiyaaso ah aad buugta kula kulmaysid haddana ma aha wax faaqidaad guud loo istiimaali karo. Haddaba qoraalka maqaaladahan hordhaca ahi wuxuu dhiirri gelinayaa in baaris lagu sameeyo arintan iyo kuwa kale ee la xiriira. Si gaar ahaana waxaanu ku nuuxnuuxsanaynaa xilka gaarka ah ee X.U.S.H.S. ka saaran baarista iyo kaydinta dukumeyntiga. Waa inay qaybaha baarista u qaabbilsan X.U.S.H.S. U.D.H. S. iyo U.D.H.K.S. salka u dhigaan sidii machuumaad saameeyo nolosha iyo dhaqaalaha dadka Soomaaliyeed loo ururin lahaa. Waa in mar kale la qabanqaabiyaa bar-naamij tirakooba si loo helo qorshe iyo faaqidaad cilmi ah ee nolosha dhinac walba.

FIKRADDA AH DADWEYNE XOOGSATADA AH:-

Kama ay korin dabaqad shaqaale — warshadeed ahi dalalkii la gumaysan jiray intooda badan sababto ah in in aanu hantigoosadka si qoto dheer u saamayn. Marka ugu horraya waxa muuqanaya maluuq weyn? oo ah dadweynaha xoogsatada kana kooban kooxo badan oo isku hoos jira. Waxa ka mid ah shaqaalaha beeraha waaweyn, warshadaha; dhulka macdanta laga qoto iwm. Shaqaale guuraa ahi wuxuu u astaan yahay dalal badan oo Afrikada toribikalka ah, gaar ahaan shaqaalaha la xiriir alaabta dhulka laga soo qoto, iyo beeraha, kooxdaas buugaagta waxay ku tilmaamaan «Mushahar» (Wage-earner).

Qayb — hoosaadda labaah (Subdivision) waxay ka kooban tahay inta ku adeegata xooggooda iyo ka xi-

X.M. Aadan iyo M.Sh. Cumar

gaalkooda u dhow waana xoogsatada beeraleyda iyo raacatada.

Qayb — hoosaadka kalena waa ta ku nool ganacsiga yaryar ee quudmaalmeedka laga helo kaas oo aan lagu tilmaami karin shaqo ee ah hab-nololeedkooda. ganacsatada yaryar oo kula jirta shaqaalaha iyo beeraleyda iyo tacabka quudka waxay ka mid noqdaan isbahaysiga lidka ku ah imberyaaliyadda. Isku duubka kooxahanu waa kuwa isla markii abuura xoogga isbahaysiga dimuqraadiga waddaniga ah ka hirgelinaya hantiwadaagga dalalka ay ka mid yihiin Soomaaliya, Gini, Kooongo iwm.

Si aynu u tifaftirno guud-marka dabaqadihii la abuurmay gumeysiga, waa inaynu magacownaa kooxda loo yaqaan dabaqad laawayaal (Elements decloses) amaba dibjirka (Lumpen proletariat). Kooxdanu waxay abuurantaa marka aadka ka yimaadda baadiyaha iyagoo soo qabanaya magaalooyinka waqtigii amase ka casuba ay shaqo waayaan.

Badankoodu waxay dulaar ku noqdaan qaraabadooda ama waxay ku noolaadaan baryo iyo shaqo ku sheegyo yaryar oo aan nafilahayn. Qaarkoodna waxaa jirta xumaatooyinka magaalada ay ka mid yihiina dil, dhac, tuugo, dhillaysi iwm.

Kooxahan aan shaqada haynin iyagoo aan awood u lahayn in ay isku habeeyaan dan u doodkooda sida kooxaha wax tacba, ayay abuuraan qas iyo qalalaase. Iyadoo abuuritaanka dabaqaduhu uu yahay wax taariikhi ah oo ay iska jiri karaan, haddana way hawl yar tahay inaad qofka koox uun aaddiso marxaladdaas la joo-go, Afrika badankeeda qaybaha yaryar ee ay ka mid yihiin «Shaqaalaha mushaharka ah», «tacbayaasha (Producers) iyo ganacsatada yaryar way iswadagaleen oo xad u kala dhigani ma jiro. Dad badan ayaa ilaa xad qayb kasta ka mid noqon kara.

Waxaynu tusaale u qaadan karnaa shaqaalaha mushaharka ah ee magaalooyinka jooga oo maalgeelin xoolo ama beero ku sameeya meeshii baadiyaha ay ka yimaadeen ama xataa ganacsi kooban ayey isku dayaan. Xaalad dagganaansho la'aan ah ayey abuuraan shaqaalaha badan oo aan joogtada ahaya iyo kuwa

guurguura (migrant workers). Kooxahaas ah shaqaale, beeraley, ganacsatada iyo shaqa-laawayaasha waxa isku haya xiriir qaraabo. Xaaladdana waxay astaan u ah iyadoo aanu jirin takhasus oo qof kastaaba qaban karo, ka kale shaqadiisa. In qof waliba farsamooyin badan ku adeegtana waxa qasbay baahida ah in laga dhaliyo dheeraad nolol qadaa ma dhergaan ah.

XALADDII SOOMAALIYA 1969kii KA HOR

Innagoon intaa gogoldhiggaa guud u haysanna bal aanu u soo leexanno Soomaaliya sida uu ugaga hadlay xeeldheere S.B.L. Nigam cinwaanka». The Manpower Situation» In Soomaaliya Muq. 1965 oo ay soo daabacday ILO, daraasaddanu waxay qirtay inaan la samayn karin qiyaas sugan oo shaqaalaha mushaharka ah sababtoo ah iyadoo aanay jirin tirakoob go'an, qoraalkuna uu yahay uun malihii ugu dhowaa.

Daraasaddanu tirakoobka dadka ku nool Jamhuuriyaddii Soomaaliyeed ee 1963kii waxay u qaadatay 2.3 Malyuun. Xagga shaqa haynta guud ahaanna sidan soo socota ayey inoogu sawirtay:-

A) Shaqaalaha Mushaarka ahi wuxuu dhammaa 12,000 oo ah boqolkiiba 13.6 quwaddii shaqaale ee jirtay 1963dii.

B) 90,000 oo ka mid ah 120,000 waxay ka shaqayn jireen kalluumaysiga, dhirta iyo daaqa, macdanta, warshadaha, dhismaha, korontada, biyaha, ganacsiga Gaadiidka iwm.

C) Dhinaca dhulka qodaal hiddeedka (Traditional Agriculture) waxaa la ogaaday in guud ahaan dadka ay 1.5 boqolkiiba yihiin shaqaale.

Dhinaca casriga ah ee beeraha waaweynna isaga waxa lagu qiyaasay in shaqaalaha mushaharka ahi ay dhan yihiin 20,000 (7,000 beeraha Qallalan, 13,000 na beeraha qodaal ownada ah (asendooyinka).

D) Shaqaale mushar ah oo la sheegi karaa ma jiro xoolaleyda dhexdheeda oo aan ahayn qof qof ay reer reer xoolo badani dirteen oo isna musharkiisa loo siiyo xeelo ahaan. Tiro ahaan waxa dadkaas lagu qiyaasay 10,000 oo noqonaysa boqolkiiba 0.7 dadka ku hawlan xoolo-dhaqadka.

Mar Muqdisho si ballaaran loo dersay waxa la ogaaday shaqaalaha qaybta gaarka ah (Private sec-

tor) intooda badani inay ka shaqeeyaan: Gaadiidka, Ganacsiga, Persanal dhismaha, hoosooiyinka iyo adeegga gaar ahaaneed (Services) sida hudheellada, iyo maqaayadaha.

Laga soo billaabo 1960kiina, marka loo eego shaqo abuurka, wuxuun baa aad koray dhinaca adeegga iyo iyo ganacsiga ee kii halbwalaha ahaa ee wax tacabku sidaa u ma korin. «Muddadii 1962kii-1963kii korrinku wuxuu ahaa dhinaca adeegga haddii aynu marka ka ganacsiga ku darno, qaybaha kale waxbaba u soo hari maayaan jidkaa isaga ahina ma aha mid wax dhiirrigiellnaya» (B.30). Halkanna waxa inooga muuqda dhaqaale janjeedha oo uu saameeyey hantigoosadka caalamiga ahi.

La yaab ma aha in intaa shaqo la'aantu sii kor dhaysay; Shaqo la'aanta jirtay 1963kii waxay ka xumayd tii jirtay 1960kii. Iyadoo haddaba shaqaalaha dhingani uu ka badnaa boqolkiiba 163, 1960kii, ayaa dadka aan shaqo haysanin 1963kii ay ka badnaayeen boqolkiiba 177 — 1960kii» (B.45).

XAALADDII KACAANKII OKTOOBAR KADDIB

Kacaankii Oktoobar, 1969, kaddib Soomaaliya waxay raacaysay siyaasad lagaga hortagayo xaaladda xumaanaysay ee gumaysiga cusub, iyadoo dooratay inay ku dhaqanto habka Hantiwadaagga Cilmiga ah. Dawladda Kacaanka ahi waxay ku dhaqantay Siyaasad horukac oo ah isku fillaansho, qalabka tacabka oo la wada yeesho, shaqo la'aanta oo lala dagaallamo, iyo in la abuurro himmad iskaa wax-u-qabso iyo shaqo jalaan. Tallaabooyin qaramayn ah ayaa lagu dhaqaaqay, qaybta dawladda ee dhaqaalahana waa la ballaariyey, si uu u noqdo halbwalaha dhaqaalaha.

Dadaal weyn baa iyana lagu hayaa sidii kor loogu qaadi lahaa tacabka beeraleyda yaryar, kalluumaysiga, warshadaha, ganacsiga qaybinta (Distribution trade) iyadoo iskaashatooyin loo samaynayo iyo kicinta dadweynaha si loo helo xoog hagar la'aaneed oo lagu fuliyo mashaariicda iskaa wax-u-qabso.

Tirakoob sugan la'aan awgeed ayey u dhibban tahay in la oddoraso wixii la qabtay ama ha ahaato dhinaca korriin amase gaar ahaan sida ay uga abuurantay dadweynaha xoogsatada dhexdeeda dabaqad shaqaale oo run ah. Qorshahaas horumarka ee la dejiyey wu-

xuu abuuray, abuurina doonaa shaqo helid joogta ah iyadoo isla markii ay qaadday dawladda kacaanka ahi tallaabooyinkan ay kula dagaallamayso dhibihii iyo aaya xumidii ka dhalatay shaqo la'aantii jirtay waqtigii gumeysiga:-

1) Abuuriddii Mashruuca Cuntada Deg-dagga ah oo himiladiisu ahayd in lagu gaaro isku filnaan dhinaca cuntada iyo in ay shaqo ka helaan dhallinyarada ka imanaysa baadiyaha kuna soo qulqulaysa magaalooyinka ayaa ka mid ahaa tallaabooyinkaas.

Iyadoo markii hore lagu bilaabay 5 Beerood oo ay ka shaqeeyaan 2.500 qof oo iskood u soo doontay lana siiyo tababar beereed iyo hawlaha la xiriiira ee lagu noqon karo beeraaley aqoon ku filan leh, ayaa Maajio 1976kii waxay tiradoodu gaartay 11,000 oo u kala qaybsan 10 beerood oo ku yaal 7 Gobol.

2. 1970kiina waxa la bilaabay in la sameeyo Xarumaha Dhallinta kacaanka oo lagu ururiyo carrurta yar yar ee 7 — 14 jirka ah kuwaas oo meeraysan jiray suuqyada magaalooyinka iyagoo aan cidna ku tiirsanayn isla markiina si xun u koraya. Sannadkii 1976kii waxa furaa 10 Xarumahan ah oo ay ku jiraan 5,000.

3) Abuuriddii Guulwadayaasha oo ay himiladeedu ahayd inay yarayso dabaqad laawayaasha ayaa iyana la xiriirtay arrintan shaqo abuurka ah. Guulwadayaasha oo ah dhallinyaro iskood u soo doontay, waxa la siiyaa tababar heer millatari ku dhow iyo hawlaha caafimaadka, iyagoo inta tababarku u soconayo la siinayo cunto iyo dirays.

4) Abaartii Soomaaliya sida ba'an u saamaysay 1974kii-75kii oo raacatada Soomaaliyeed intooda badan shaqo la'aan badday iyana dawladda kacaanka ahi si gacinnimo ah ayay u xallisay. Hadda waxaa abuuran 6 Xarumood oo dadkii abaartu waxyeelaysay la dejiyey: 3 Beeraaley ah iyo 3 Kalluumaysato ah oo ay ku jireen 120.000 qof dabayaaqadii 1975kii.

Iyana shaqo la'aantii haysatay dadka tacliinta leh ka hor 1969kii, si fiican bay u xallishay dawladdan kacaanka ahi. Jaamiciyiinta, ardada dhamaysa dugsiyada Sare iyo kuwa farsamada waxay ku biiraan shaqaalaha qaybta dawladda. Ardada dugsiyada dhexe ka soo baxda qudheeda waxa qaata barnaamijka macallimiinta dugsiyada hoose oo ah baahi ka abuurantay markii la guddoonaa in af Soomaaligu noqdo afka wax lagaga barto dugsiyadeenna.

Iyadoo war tifaftiran oo arrintan ku saabsani uu dhiman yahay haddana waxa muuqata in ay kordheen

dadka mushahar qaadka lagu sheegaa. Waxa iyana arrintan la xiriiira inay koreen hay'adaha tacabku sida warshadaha, beeraha iwm.

SHIRWEYNIHII URUR SHAQAALEEDYADA

Shirweynihii ugu horreeyey ee Urur Shaqaaleedyada da Soomaaliyeed oo lagu asaasay xiriirkooda (X.U. SH.S.), waxa laga soo jeediyey warbixinno qaarkood ay tirakoob shaqaale sheegayeen sida gobolka Waqooyi Galbeed oo sheegtay tiro dhan 11,065. Gobolladan kalena tiradan ayey soo bandhigeen.

Galguduud:	808	Qof
Togdheer:	1726	Qof
B a r i :	3600	Qof

Warbixinaha qaarkood hoosbay u sii daadegaan iya-goo qiyaasaya inta korodhay iyo sida Hiiraan sameysay oo ah in ay sheegeen inta dumar ah iyo intii rag ah, Bakool waxay soo badhigtay in Shaqaalaha Kacaanka ka hor 58 rag ahayd, 6 dumar ahayd, kacaanka ka dibna 533 Rag iyo 83 dumar. Darajooyinkan ayeyna kala ahaayeen:

Darajada	A	—	16
	B	—	126
	C	—	88
	D	—	201

War-bixintii guud ee ay akhriday Xoghayntii Shirweynuhu waxaa iyana ku caddayd tirooyinkan shaqaale ee kala raacraacsan qaybaha kala duwan ee habdhiska urur Shaqaaleedyada Soomaaliyeed:

Tirakoobka shaqaalaha ku jira Diiwaanka Xiriirka guud ee Ururrada Shaqaalaha Soomaaliyeed:

HAY'AD	LAB	DEDDIG	T.Guud
1. Wasaaradaha	24,685	— 6,921	— 31,606
2. Wakaaladaha & War	19,612	— 2,459	— 22,071
3. Dawladda Hoose	6,795	— 902	— 7,679
4. Shirkadaha Guud ahaan	71,484	— 15,058	— 86,542
Isugeyn Guud	122,576	— 25,340	— 147,916

Qaybaha ay shaqaaluhu ugu qaybsan yihiin shaqada:

Hay'adda	Lab-dhaddig-Tiro guud
1. Warshadaha	9.765 — 1.395 11.160
2. Beeraha, Xoolaha & Mac	60.977 1.118 62.089
3. Gaadiidka & Isgaar-	8.370 748 9.118
4. Dhismaha	11.267 1.014 12.281
5. Ganacsiga & Maaliyada	4.795 373 5.532
6. Maamulka & Bulshada	38.875 8.861 47.735
Isguyn Guud	134.049 13.867 147.916

F.G: Shaqaalaha ka shaqeeya dhanka Dawladda tiradoodu waxay gaaraysaa 250,000, hase ahaatee 147, 916 ayaa ku xiran Xiriirka Guud ee Ururrada Shaqaalaha. Shaqaalaha ka shaqeeya meelaha gaarka ah weli tirakood sugan lagama hayo, waase lagu talo jiraa in la sameeyo.

Haddaba tirakoobyadan wixii tirakoodu sidaa uma muunayn waayo waxay u badnaayeen iska guud mar ballaaran oo ma ahayn qaar sugan wargalno noqon kara. Isla markii sida loo soo bandhigay umay habaysanayn in si sahlan loo arki karo baaxadda qaybta mushahar qaadka ah.

GEBAGABO.

Maqaaladdanu waxay higsanaysay inay guud mar

kooban ku samayso koritaanka dabaqadaha bulshada Soomaaliyeed iyo inay dhiirrigeliso in baaris lagu sameeyo sida gees miiranka iyo abuuran dabaqadda shaqaaluhu ay dhacayaan.

Waqtiga soc socda ma aha keliya in la tixgeliyo tirakoobka ee waa in isla markii maskaxda lagu hayaa saabka maarkismada (Marxist framework).

Tirakoobka kor u kaca shaqa heliddu waa inay barbarsocotaa fiir gaar ahaaneed oo u jeedda horumar-ka shaqaale tacabeedka warshadaha iyo beeraha waa weyn ee qalabka casriga ku shaqeeya. Haddaynu u eegno Maarkismada, shaqaalaha ma qeexdo mushahaaro, mar haddii ay mushahaaradu tahay hab sharciyeed wax qaybsi oo uu xukumo qandaraaska kala iibsiga awoodda xoogga (labour power).

Iyadoo uu shaqaale kastaaba mushaharo yahay ayaan haddana qof kasta oo mushahaaro qaataa noqon karin shaqaale tacabeed oo ah ka soo saara qiimaha dheeraadka ah.

Qayb shaqaalaha ah ayaa ka tirsan guutada tacabta, kuwa kalena ma soo saaraan qiimo dheeraad ah ee hawlaha qaeegga ayey qabtaan. Waxaynu qabannay hawl weyn si aynu horukaca u qaadno iyo inaynu sahalno abuuritaanka xoogsatada mushaharka ah. Qiimaha dheeraadka ah ay dhaliyaan shaqaale tacabeedka warshadaha iyo beerahuna wuxuu ballan qaadaa shaqa helidda shaqaalaha, arrimaha bulshada, maamulku iyo millateriga.

DHIBAATOYINKA MAALMAHA

SHIDAAL . . . SHIDAAL

Shidaal, waa erey maacnihiisu koobo waxyaabo badan oo takrifalka ka siman ama si loo wada adeegsado, inkasta oo ay qiimi iyo jaadba ku kala geddisan yihiin. Shidaal marka aynu leennahay waxaynu ka hadlaynaa: Batpool, gaas, saliid, naafto, oksajiin, isbiirto, dhuxul,

xaabo iwm. Markaynu dalkeenna isku koobno, qaybo badan oo shidaalka ka mid ihi innaga magac ahaan ayuunbay inoogu jiraan, qaar kalena jiritaankeenna ayey ku lammaan yihiin, oo marna si aynu nolol ugu waarno kama mazranno. Bal Oksajiin iyo xaabo isu fiiri.

Halkaan isugu tilmaamimayno kaalintii xurmada lahayd ee dabku uu ka soo qaatay horumarka aadanaha, dabkuna, sida la wada ogsoon yahay, shidaalkuu ka dhashaa. Dalalka adduunyadu way ku kala tagaan yihiin adeegsiga shidaalka. Dhulbaa oksajiinku caan yahay oo

qoysasaka intooda badani shidataa, dhulna weli dhadhaarkii iyo girgiri-hii ayaa qofka haweenka ahi waqtiga intiisa badan kor fadhiyaa. Taasi waxay la xiriirtaa hadba heer-ka hojumaarka dalkaasi ka gaadhay.

Dalkeenna shidaalka ugu badan (Cunto karinta) ee la isticmaalaa waa xaabo, waayo dadkeenna intiisa badani miyi ayuu ku dhaqan yahay. Waxa xigaa waa dhuxul. Mar dhuxushu waa macdan dhulka laga qodo oo shidaal loogu isticmaaloo wershedaha. Marka kale dhuxushu waa dhirtii oo markay qallashay la gubay, ka dibna markay dhamac noqotay la bakhtiiyay, taas oo dhuxul noqota. Dhuxusha magaaloooyinka ayaa lagu shita, oo markaad xaabada u eegto qiiq ma samayso, muddada ay shidantaana waa ay ka dheer tahay.

Halkaa waxaad ka garanaysaan in dhuxushu ay tahay heerkii lahaad ee xaabada looga gudbay.

Intaa haddaynu ka gudubno, boggeennan dhibaataada maalmahan, waxaynu u garannay inaanu ku qaadaa-dhigno arrinta hadalhayska dadweynuhu a badan yahay oo shidaalka ah.

Magaalo madaxda J.D.S. Xamar, shaki kuma jiro inay sanna-dahan dambe sii fidaysay, dadka ku soo hoydaana sii kordhayey maalinba maalinta ka dambeysa. Sidaa oo kale baahida dadkuna way sii kordhaysay: Guryo, Cunto, Shidaal, Gaadiid iyo waxyaabaha bulshadu adeegsato oo dhan.

Maalmahan waxaynu marag u nahay shidaalkii oo ciriiri galay iyo dadkii oo safaf aan gaabnayn heliddii dhuxusha ugu jira. Maxay taasi ku timid? La iskuma diiddana in shidaalkii (dhuxushii) yaraaday. Markaannu arrintaa u kuur gallay, waxaa la isku raacay in roobabkii jidadkii gooyeen oo baabuurtii shidaalka (dhuxusha) keenaysay jidadkii soo mari kari wayday. Waa

run in jidadkii go'een, baabuurtiina ku go'doontay. Maxaase ka dambeeya?

Waxaynu wada ogsoonnahay inaan ummadina horumarkeeda dhaqaale qorshayn sugan leh uga maarmin, sidoo kale si loo helo qaybin xaq ah qorshe iyo tirakoob lagama maarmo. Gobolkan Benaadir 14 Degmo ayuu ka kooban yahay. Degmadiina xaafado, waaxyo, fallaryo iyo unugyo ayey u sii kala baxdaa. Waxaa intaa raaca iyadoo la sameeyey tirakoobtii magaala madaxda, iyadoo guri walba inta qof ee ku soo hirata la qoray. La iskama jaclaysan in dadka la tiriyo. ee ujeeddo qoto dheer ayaa ka dambeysay. Aynu soo qaadanno oo keliya in tirakoobta loo sameeyey si loo habeeyo cunto-qaybinta, waana lagu dhaqmaa, siiba markaynu sonkorta eegno oo tirada qoyska lagu bixiyo.

Shidaalku muxuu kaga geddisan yahay? Sida dukaammada looga furay cuntada miyaan dukaammada dhuxushana, si waafaqsan tirakoobta magaalada, degmocyinka looga furi karin? Sannad walba roobku waa da'aa, jidkana wuu gooyaa, markaasay dhuxushana inaga go'daa. Miyaan laga sii tabaabushaysan karin, illayn xilliga roobka waa la soconnaaye? Waxay arrintu u dhacaysaa inaynu ku hambaabirno marka ay dhibaataadu inagu habsato.

Arrinta shidaalku, iyadoo noqotay mid qoys walba oo Xamar ku nool taabatay, waxaa lama huraan ah in laga wada tashado sidii looga samato bixi lahaa; waxaannu na carrab dhebeynaa in hay'adaha arrintani sida tooska ah u saamayso ay ku dadaalaan sidii dhibaata-dan dawo loogu heli lahaa.

Waxaad mooddaa in arrinta wax ka qabsoomi lahaayeen haddii la isku dayo.

— In xilliga lala socdo, had iyo jeerna laga war hayo hadba shidaal-

ka yaallana siduu dadka ugu filan yahay, loona tabaabushaysto sidii kayd aan yarayn loo samayn lahaa xilliyada la ogyahay in shidaalku yaraanayo, ama kala go'ayo.

— In laga faa'iidaysto tirakoobta iyo qaybinta degmocyinka magaalada, si dukaammo shidaalka lagu gado oo tirakoobta waafaqsan loo helo.

— In tirada dukaammada shidaalka ee degmo walba ka furan ay ku sar go'naataa tirakoobta degmada, taasina waxay daawo u tahay in degmo dad yari dukaammo badan yeelato, degmo dad badanna dukaammo ku yaraadaan oo markaa ay dhacdo in meel la isugu wada yimaaddo.

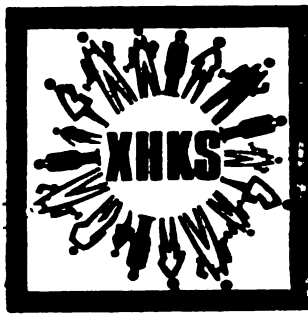
— In lala dagaallamo eexda iyo weji-garadka oo dadka qaybinta ka mas'uulka ihi marar badan laga dareemo, taasoo, caddaalad darro ka sokow, abuurta qas iyo qalaanqal ka dhex dhaca dadka safka ugu jira shidaalka.

— In la isku beego degmooyinka oo idil saacadaha dhuxusha la qaybinayo (markay cidhiidhiga gasho) si looga baxsado dadka oo hadba goob ku qamaama.

— In la sameeyo hay'ad dhexe oo gobolka uga mas'uul ah sidii degmooyinka shidaalka loogu qaybin lahaa, iyo hadba sida loo kala darran yahay.

— In la dhiirrigeliyo isticmaalka shidaalka kale, dadkii ay u suuroowdo, sida: Gaaska, Shooladaha, Kerrosiinka iwm, si loo baajiyo dhirta tirada badan ee la gubayo, taas oo la timaadda dhulkii kaynta ahaa oo ban isu roga.

Isticmaalka shidaalka aan dhuxusha ahayni ma madhxinayo dhir. ta oo kliya, hase yeeshee waxa madhaya waqtiga. Dumarkeenna waqti badan ayaa dabka iyo karinta kaga luma oo ay kaga faa'iidsan lahaayeen Waxbarashada, Korinta Carruurta iyo ka qayb-galka hawlaha badan ee dalka ka socda.

KHUDBADDII XOGHAYAHA GUUD

Bishii Maajo 25keedii ayaa Xoghayaha Guud ee XHKS ka soo qayb galay kulankii joogtada ahaa ee Xarunta Golaha Dhexe XHKS; halkaana wuxuu ka jeediyey khudbad ballaaran oo uu ku lafa guray Kaalinta Xisbiga, waajibaadkiisa iyo dhibaatooyinka horyaal, mashaakilka adduunka maanta ka taagan sida kuwa Koonfur iyo Bariga Afrika, Bariga Dhexe iyo xiriirka J.D.S. ay la leedahay dalalka hantiwadaagga siiba Midowga Soofiyeetj.

Shirkaa waxaa ka soo qayb galay Guddoomiyaasha iyo ku-xigeennada Hoggaamada Golaha Dhexe, Hawlwadeennada xarunta Xisbiga guddiyada Xisbiga ee Gobolka Banaadir, guddiyada fulinta ee ururada bulshada, Xoghayayaasha guddiyada Xisbiga ee degmooyinka dalka qaar kood iyo Xubno ka tirsan guddiyada dhexe ee ururada Bulshada.

Shirka waxaa furay madaxa unugga xarunta xisbiga markay warte bintii caadiga ahayd dhamaantayna waxa hadalkii loo gudbiyay kaaliyaha Xoghayaha Guud, Jaalle Ismaaciil Cali Abokor oo hadal soo dhowayn ah halkaa ka jeediyey. Jaalle Ismaaciil wuxuu guud maray habka hanuunintu u bilaabantay iyo faa'iidooyinka laga helay, dhibaatooyinka ka hor yimid iyo heerka hadda ay mareyso, waxaanu ku soo dhoweeyay Xoghayaha

Guud, Jaalle Maxamed Siyaad Barre.

Xoghayaha Guud ee X.H.K.S wuxuu hadalkiisa ka bilaabay dhibaatooyinka ka taagan shaqada iyo maamulka oo ay astaan u tahay urursanaan la'aanta habka shaqada, oo mararka qaar kood la dareemo taasoo uu u aaneeyey habkii dhaqan-dhaqaale ee baadiyaha ee saldhigiisu ahaa lahaan-shaha yar, kala daadsanaanta iyo iyadoo qof weliba siduu doono u fakiro una dhaqmo.

Xoghayahu taas wuxuu tilmaan ugu soo qaatay siduu kacaanku u gacan qabtay dad badan oo xuuqdooda la duudsiyi jiray ama tababar xirfadeed u baahnaa ka dibna ay kaalintii laga filayay ka soo bixi-waayeen. Hantiwadaaggu wuxuu u baahanyahay isku duubnaan, istiil iyo dhiifoonaan.

Mar uu xarunta xisbiga iyo hawl-wadeennada ta'a u jeedinayay wuxuu yiri: «Hantiwadaaggu kooxaysi iyo kala xan qarsj ma yaqaan. Hantiwadaaggu waa mid wuxuuna rabaa dhaaqaan-gelin iyo hawl». Asagoo hadalkiisa sii wata Xoghayuhu wuxuu ku baqay iney xaruntan iyo xarumaha gobollada ee xisbigu noqdaan kuwa xalaal ah iyo iftiin ay soo bi dhaansadaan dadweynaha Soomaaliyeed; waxa kale oo uu ka digay in la fogeeyo dadkii muddada 8da sano ku dhow kacaanka eedaha u

soo galay lana soo dhoweeyo dad kacaan lagu tilmaamo oo dhowaan soo baxa.

Jaalle Siyaad wuxuu tilmaamay in waajibka koowaad ee hawl-wadeennada Xisbigu yahay iney xoojiyaan caddaaladda ay Ummadda Soomaaliyeed u ooman tahay dhibbadana u aasan, isla markaana si cad oo aan mugdi ku jirin u kala saaran xaq iyo xaq darrida. Mar uu xarunta ka hadlayey wuxuu yiri: «Xarunta dhexe ee Xisbigu waa xarunta xaq, caddaaladda, kala danbeynta, istixgelinta iyo goobaa looga duulo xumaha iyo waxyaabaha hakin kara xamaaska iyo himileda ummadda; sida darteed hawl-wadeennada ka shaqeeya xarunta Golaha Dhexe waa inay noqdaan kuwa isku duuban oo ku mitida xilka gaar ahaaneed ee la saaray inay si habboon u fuliyaan».

XISBIGA IYO DAWLADDA

Xoghayuhu wuxuu kala qeexay xilka xisbiga iyo maamulka dawladda isagoo sheegay inuu Xisbigu dejiyo siyaasadda guud iyo barnaamijka guud ee qorshaha dhaqaalaha, kormeerka yahay xilkiisa aasaasiga ah, oo ah haggajinta maamulka iyo habsashada socodka hawsha. Isagoo ka hadlaya waajibaadka dawladda wuxuu caddeeyey in xilka dawladdu yahay fulinta barnaamijka iyo siyaasadda Xisbiga.

Xoghayuhu wuxuu yiri «hawlwadeennada dawladu waa inay addeecaan awaamiirta iyo tusaalcooyinka Xisbiga».

Jaalle Siyaad isagoo ka hadlaya dhibaatooyinka ay aqoon darridu leedahay wuxuu sheegay inay lama huraan tahay in barnaanij iyo xil sugan oo ay qabtaan la siiyo xubnaha xisbiga, wuxuu caddeeyey in dadweynuhu mar kasta heellan yahay, hasa yeeshee madaxdu ayan hanareyn, taasoo sabab uu uga dhigay Dimoqraadiyadda Guddoonka Dhexe oo aan la garan. Xoghayuhu wuxuu sheegay inaan la fulin qoraallada Xisbiga sidaa darteedna ay lama huraan tahay in guddiyo kormeer la dhiso oo si joogto ah u wareega. Jaalle Siyaad wuxuu ku baaqay in xisbigu goor kasta, meel kasta taagnaado; In tababar joogta ah oo ballaaran dadka loo furo si aqoontooda iyo kasmadooda siyaasadeed kor loogu soo qaado.

XAALLADDA ADDUUNKA.

Xoghayuhu wuxuu aad ugu dheeraaday xaaladda adduunka; kana faallooday kala duwanaanshaha labada hab: Hantiwadaagga iyo Hantigoosiga. «waxaynu arakaynaa» ayuu yiri; «hab bakhtiyay iyo hab soo koraaya». Xoghayuhu wuxuu socdaaday in habka hantigoosigu leeyahay siyaasado uu ku daafaco danihiisa oo ku dhisan boobka xuruuqda dadyowga kale. wuxuu sheegay in imberyaaliyaddu markasta ku dagaallameysa; xoojirta xoolaha dheeraadka ah ee ay ka dhiigmiirato dadyowga iyo Ummadaha adduunka ayna leedahay hub, qalab iyo tabo ay ku fuliso danahoodaasi.

Wuxuu tilmaamay in hantigoosigu dadka uu tusiyo in diintooda

laga kaxeynayo haddii horumar la soo qaado; Xoghayaha guud wuxuu sheegay in isticmaarku kooxo yar waxbaro, hanti yaraa u yeelo markaana ugu adeegsado si ay danihiisa u fuliyaan ama wakiil ugu noqdaan hantigoosiga caalamiga. «Hantigoosigu si aad loola yaabo ayey isuga xiran yihiin. Diin, dal iyo diir midna ma kala qaybiyaan. Waxay taasi muujineysaa isku xirnaantooda, illeyn ilka abeeso hoos ku xiriirsane. Haykalkoodu waa mid, inkastoo laga yaabo iney meelo yar ku kala leexdaan», ayuu Jaalle Siyaad.

Jaalle Siyaad wuxuu ka dardarmay midnimada xoogagga hantiwadaagga si loo caabiyo weerarka hantigoosadka iyo dib-u-soocodka. midnimada xoogagga hantiwadaaggu waxay waxtar weyn u leedahay hirgelinta hantiwadaagga.

AFRIKA BARI IYO BARIGA DHEXE

Xoghayaha wuxuu yiri haddii gumeysiga iyo imberyaaliyaddu isku dayayaan in madowga lagu wareejiyo xukunka dalalkaas taa waxa ku kallifaya garashada ay garteen awoodda horusocodka iyo duruufka dabiiciga ah ee u hiilinaya dayowga xaquuqdooda u dagaalamaya, iyo iyagoo u bogaya jiritaanka kooxaha ee waddamadaa ka taliya waxay se had walba isk u dayayaan in Namibiya, iyo Simbabwe ay ka dhisaan dawlad daga-dhiliif ah oo danahooda fuliya, taasoo aan suurta gal u noqoneyn waayo waxaa ka soo horjeeda halganka hubaysan ee dayowga dalalkaas. Ruqtuna waxay u muuqataa inaan dalalka koonfur Afrika lagu xo-

reyn waxaan qoriga caaradiisa ahayn.

Xoghayaha Guud ee XHKS wuxuu caddeeyey in gumeysiga iyo imberiyaaliyaddu khalxal ka wadaan qaaraddan Afrika guud ahaanteed iyo adduun-weynaha, ujeeddaduna tahay in dadyowga laga jeediyo xallinta dhibaatooyinka bariga dhexe iyo Koonfur Afrika. «Gardarrada iyo fara gelinta lagu hayo dalalka carabta», ayuu yiri Xoghayaha Guud, «waxaa looga socdaa daafaca danaha gumeysiga taasna annagu kama fogin, waxaanna la safannahay Ummadda Carabta ee ka dagaallameysa xaqdarradaas. Dhibaata ku dhacday halganka gobannimadoonka waa mid ay u dhammaayeen imberiyaa'i'yadda iyo xoogagga dib-u-soocodka ee guduuhu».

AFRIKADA BARI.

Xoghayaha Guud ee XHKS isagoo ka hadlaya xaaladda maanta ka taagan Bariga Afrika wuxuu tilmaamay in gumeysiga iyo imberiyaaliyadda caalamiga ahi ay tumayaan durbaan, ujeedadooduna tahay inay abuuraan jawi khalxal iyo xasillooni la'aar ah.

Xoghayuhu wuxuu sheegay in arrinta Bariga Afrika tahay mid la xirijirta xornimada Jabuuti iyo aayaheeda danbe, Itoobiya iyo dhjibta hadda ka taagan, xiriirka annaga iyo Itoobiya, annaga iyo dalalka hantiwadaaga ah iyo danaha gumeysiga ka leeyahay badda cas oo ah dano dhaqaale iyo istraatiijiyah. Isagoo ka hadlaya arrinta dhextaalla Socmaaliya iyo xabashada. Xoghayaha guud wuxuu sheegay in Kacaanka Soomaaliyeed u bogayna gargaaray Itoobiya, taasina ka muuqatay sidaa nu shirarka ka qaybgallaba uga taageeraynay.

Markii isbeddelku dhacay Soomaaliya waxay ka raja qabtay in uu noqdo isbeddel hantiwadaag ah oo ay hoggaaminayaan dadkii hantiwadaagga ahaa ee muddada dheer u dagaallamayay isbeddelka iyo horumarka Itoobiya.

Jaalle Siyaad wuxuu sheegay inaanay suuragal ahayn in dhibaatada kasta lagu xalliyo xabshad, taariikhda ayna ahayn hantiwadaagimo, wuxuu kale oo tilmaamay Ummaddii imbaratocriyada Itoobiya gumeysan jirtay ay hadda ku jiraan dagaal gobannimadeed. dh. dagaalkaasina ku danbeyn doono guul iyo madaxbannaani, taasina waxay salka ku haysaa qawaaninta taariikhda, waxaana muujinaya waayo-aranimadii laga dahxlay gumeysigii iyo imberyaaliga dda adduunka muddada dheer ku amar taagleyn jirtay haddana calankeeda sii dhacayo.

Xoghayaha Guud wax tilmaamay in xalka caqli galka ah ee hantiwadaagga ah laguna xalliyo karo dhibaataada waacamada x-

bshidu gumeysato yahay kii Lenin oo uu ku dabbaqay Ummadihii u gumeysan jiray Qaysarkii Ruushku oo ahaa in Ummad kasta ka taliso aayahooda danbe ilaa xad Ummaddii rabtaa ay gooniyeeda u go'i karto. Marar badan waxaan isku daynay inaan dhibaataada annaga iyo xbashada na dhextaal ka wada hadalno, xalna ka wada gaadhno waxaase dhaeday in dawladda xabshidu arrintaas iska dhexgo tirtay.

Xoghayaha Guud X.H.K.S., wuxuu ku dheeraaday saaxiibtinnimada ka dhexaysa Soomaaliya iyo dalalka hantiwadaagga siiba Midowga Soofiyeeti wuxuuna tilmaamay inaanay Soomaaliya beddelayn saaxiibadeeda mabda'u ka dhexceyo inkastoo gumeysiga iyo dib-u-soo-eebku maalmahan durbaan been ah tumayaan. «Saaxiibbo hor leh weynu sameysan karna» ayuu yiri «hase yeeshee kuweennii hore ma beddelayno».

Xoghayaha Guud wuxuu wax ka taabtay kaalmadii saaxiibtinni-

mada ahayd ee Midowga Soofiyeeti Ummadda Soomaaliyeed siiyay, taasoo dadweynaha Soomaaliyeed abaal-wen ugu hayo. Midowga Soofiyeeti wuxuu Ummadda Soomaaliyeed siiyay kaalmo dhaqaale, mid milateri iyo tu wax-barasho oo aan shuruudi ka xirneyn.

Xogayaha Guud wuxuu caddaayey in J.D.S. ay adduunka kula dhaqanto siyaasad ay u madaxbannaantahay. Jaalle Siyaad wuxuu Soofiyeeti nacaybka ku tilmaamay inuu yahay nacaybka kacaanka iyo horumarka Soomaaliya.

Ugu danbeyntii wuxuu Xoghayaha Guud talo ku bixiyey in olole joogta ah lagu qaado qab-yaaladda xatooyada xoolaha dadweynaha, laaluushka, beenta, meel ka kaciga, gobolaysiga iwm.

Wuxuu kale uu ku taliyay in dadka si xoog leh loogu baraarujyo dhibaatooyinka faraha badan ee na horyaala iyo inay u diyaar ahaadaan sidii looga gudbi lahaa. Waxa kale oo uu Xisbiga ku booriyay in xoog loogu dadaalo kor u qaadidda aqoonta dadweynaha.

SANNAD GUURADII 2aad EE MACHADKA CULUUNTA

SIYAASADDA EE XALANE

Bishan Maajo 26dii waxaa lagu xusay Dugsiga Xalane sannad-guuraddii 2aad ee aasaaska Machadka Culuunta Siyaasadda. Isla munaasibadaas waxaa lagu xusay sannad guuradii 14aad ee aasaaska U.M.A.

Xuska waxaa ka soo qayb galay Guddoomiyaha Haggaanka Xoolaha iyo Beeraha Jaalle Axmed Maxamed Ducaale, Guddoomiye Ku-Xigeenka Machadka Culuunta Siyaasiga Jaalle Maxamed Jaamac (Xaaji Kore), Xoghayaha Xisbiga ee Gobolka Banaadir Jaalle Yuusuf Ibrahim Cali Madaxa Dugsiga tababarka Xalane Jaalle S/Guuto Aadan Cabdullaahi Nuux oo gidiigood ah Xubno Golaha Dhexe ee X.H.K.S. Waxaa kaloo ka soo qayb galay xuska ergooyin ka socota Jaamacadda Ummadda; Akadamiyada Ciidammada ee Jaalle Siyaad; Dugsiga Sare ee Booliska, hawladeenno Xisbiga ah iyo Xubnaha Ururrada Bulshada.

Guddoomiye ku-xigeenka Hoggaanka Machadka Culuunta Siyaasadda Jaalle Xaaji Kore oo halkaa ka hadlay wuxuu ka wara may ujeedooyinka kacaanku ka leeyahay dhismaha Machadka oo ah Xaruntii lagu diyaarinayey kaadarka hantiwadaagga ah oo awood u leh inuu fuliyo barnaamijka iyo falsafada XHKS.

Jaalle Xaaji Kore waxaa kale uu tilmaamay guulaha uu durba gaadhay Machadku isagoo

awood u yeeshay inuu bixiyo koorsooyin Jaamici ah oo lagu qaadanaayo shahaadooyin Jaamici waxaa kaloo uu sheegay in Machadku laamo ka furan doono dhammaan gobollada iyo degmooyinka waqti dhow.

Hadalka Guddoomiye ku-xigeenka ka hor, waxaa khudbaado gaaban oo war-bixin iyo soo dho-

weyn ah jeediyey Madaxa dugsiga Jaalle S/Guuto Aadan Cabdullaahi Nuux iyo Ku-Simaha maamulka Machadka Jaalle Yaasiin Sheekh ugu dambayn waxaa madaxda iyo ergooyinku daawadeen Filim ku saabsan Halgankii Angoola. Martida waxaa mar walba maaweelinayay Ubaxa Kacaanka ee Degmada Yaaq-Shiid.

BOOQASHADII ROBERT MUGAABI

Wafdi uu hoggaaminayo Jaalle Robert Mugaabi, Xoghayaha Guud ee ururka Zimbabwe Afrikan National, Jabhadda ZANU), isla markiina ah Guddoomiyaha labaad ee Jabhadda Wadaniiga ee Simbaabwi (Patriotic Front) ayaa booqasho 5 shan Maalmood ah ku yimi dalkan Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliyeed. Intii uu hoggaamiyuhu joogay wuxuu wada hadallo ka yeeshay Jaalle Maxamed

Siyaad Barre, Xoghayaha Guud ee XHKS. Arrimaha ay ka wada hadlayeen waxaa ka mid ah Guud ahaan xaaladda Afrika maanta, horusocodka halgan-ka Simbaabwi iyo sidii loo taageeri lahaa kacaanka Simbaabwi si xididdaada loogu saaro midabtaakoorka foosha xun ee uu hoggaamiyo iyan Smith.

Socdaalkan Mugaabi waxaa qiime gaar ah u yeelay iyadoo

labada dalba ay ka socdaan isbeddello horukac ahi. Halkan waxa markaa socday asaaskii ururka Kacaanka Dhillinyarada Socmaaliyeed iyadoo ay ka qaybgaleen ururrada Dhallinyarada horusocodka ah ee adduunka. Dhinaca Simbaabwi; qudheeda waxa ka socda tallaabooyin lagu midaynayo halgankooda si loo tirtiro gumeysiga.

Intii uu joogey Jaalle Mugaabi wuxuu booqday Xarumaha dhallinta kacaanka, barnaamijka cuntada deg-degga ah iyo Machruuca Bacaad — celinta oo intuba shabeelada hoose ku yaaliin.

Jabhadda Waddaniga ah shaxi kagama jiro in sida qudha ee dalkooda ay ku xorayn karaan tahay dagaal hubaysan. Sidaa darteed shirkii Jineefa ee laga wada hadlayey arrinta Simbaawi, wuxuu u arkaa inaanay rajo lahayn faa'iidana ka soo dhalanayn. Mar uu u jawaabayey weriye SONNA ah wuxuu yiri «Ma arko sidii si dhakhso ah dib ugu bilaabmi karo inta dawladda Ingiriisku ay ku adkaysanayso inay kooxo kale ku martiqaado oo aan ahayn Jabhadda Waddniga ah. Ingiriisku waa inuu horto raali geliyaa jabhadda waddaniga ah, in himiladu tahay in awacdda oo gacanta loo geliyo dadka reer Simbaabwi iyo in la kala daadiyo ciidammada iyan Smith».

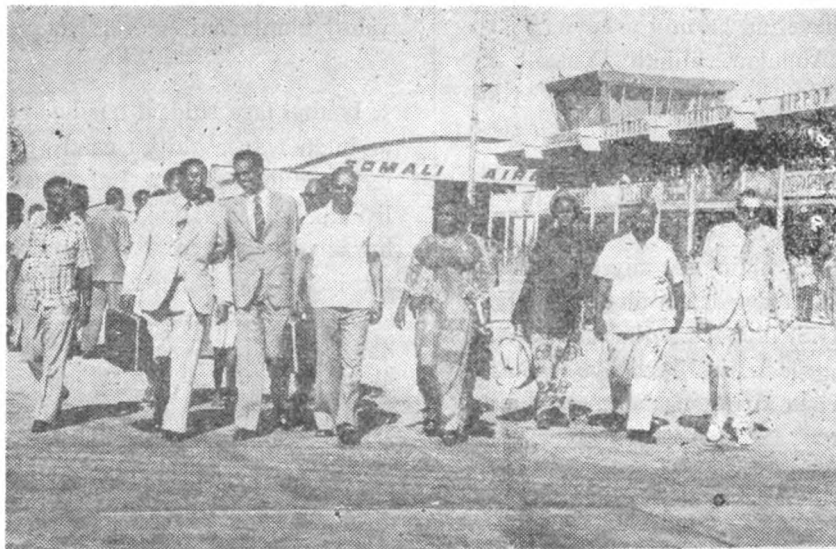
Waxaa xaqiiqa ah markaa in gumeystayaashu ku dhaqaaqayaan tallaaba kast oo ay ku hor istaagayaan halgan-kaas, ama uga leexiyaan jidka toosan. Tallaabooyinkaas waxa ka mid ah fara gelinta maraykanka arrimaha Simbaabwi iyadoo uu Ingiriisku kula galgashay. Waxa arrintaas iyada ah

qaawiyey Jaalle Muqaabi mar uu weriye Raadiyow Muqdisho ah u waramaayey, waxaanu jiri: «Sida uu yiri Dr. Owen (Xoghayaha Arrimaha Dibedda ee Ingiriiska) wuxuu Ingiriisku ku talo jiraa inay gobannimo siiso Simbaabwi sibtembar 1978. Wuxuu raaciyey si uu uga baxo Ingiriisku Simbaabwi waa inuu helaa taageerada Maraykanka. Waxa ay lagama maarmaan u noqotay ma garanayno. Waxaanu tuhmaaynaa in Maraykanka loogu yeeranayo si aanay gobannimo siintu u noqon mid dhan oo aan dawladda xaq ah looga abuurin Simbaabwi; ee loo dhiso mid labaalabac ah oo gumeysiga cusub ee Maraykanka iyo Ingiriisku u taliyaan, kuna adeegtaan».

Jabhadda Waddaniga ahi haa-

tan hawsheeda waxay ka waddaa saddex — daloo laba dalkoo dhan, xubnahooduna intaa way soo badanayaan. Waxa barbar socota in caddaankii beerraha waaweyn lahaa intaa ka yaacayaan dalka iyo meelaha ay degganaayeen, dagaalka hubaysan ee socodana inuu dalkoo dhan ku fido wax iska hortaagi karaa ma jiro. Haddaba waxaa hubaal ah, iyadoo lagu xisaabtamayana isu tagga iyo midaynta dhaqdhaqaaqa kacaanka Simbaabwi, ka qaybqaadashada dadweynaha iyo taageerada dadka horusocodka ahi ay siinayaan Jabhadda waddaniga ah in ay soo urureen, tirsan yihiinna maalmaha ay sii jirayso dawladda fashijistada caddaanka yar ee ka jirta Simbaabwi.

Wafdi X H K S oo booqday Jokoslafaakiya

Sitimaankii ugu horreeyey bishan Maaajo waxaa booqasho ku tegay dalka Jokoslafaakiya wafdi dhan 40 Ruux oo ka socda X.H.K.S. oo uu hoggaaminayo Jaalle Cabdullaahi Cosoble Siyaad oo ah Xubin Golaha Dhexe iyo wasiirka Boosaha iyo

Isgaarsiinta kana mid yihiin Jaalle Faadumo Cumar Xaashi oo ah Guddoomiye Ku-Xigeenka Hoggaanka Abaabulka iyo Guddoomiyaha U.D.H.S.; Xoghayaha Xisbiga ee Gobolada iyo Degmooyinka dalka iyo hawl-wadeeno kale oo ka socda xis-

biga.

Muddaada ay jooji doonaa dalkaas oo ah teddobaad wafdigu wuxuu qaadan doonaa tababar gaaban oo siyaasi ah oo ku saabsan dhismaha hantiwadaagga. Booqashaduna waxay sii

xoojineysaa xiriirka saaxiibtinnimo ee labada dal, labada xisbi. iyo ururrada bulshada.

Wafdigu wuxuu doodo iyo fikrado isweydaarsi la yeelan doonaa Madax kala duwan ee

dalkaasi oo ku saabsan guud ahaan arrimaha dunida maanta ka socda gaar ahaanna horumarka deg-degga ah ee ay gaa-dhay J.D.S. intii kacaanku ka eurtay dalka.

SHIRKII ADDUUNKA EE NABADDA

Dhowaan waxaa ku kulmay Magaalo Madaxda Dalka Booclaanad ee Waarso kulanka adduunka ee Nabadda Bishan Maajo 6dii ilaa 12dii. Shirka waxaa ka soo qayb galay 1200 oo Wafdi oo ka kala socda in ka badan 100 dal iyo 50 urur oo caalami ah.

J.D.S. waxaa uga qayb galay shirka wafdi ka kooban 5 Qof oo uu hoggaaminayo Dr. Maxamed Cali Nuur Guddeemiye ku Xigeenka Hoggaanka Caa-fimaadka ahna Xubin Golaha Dhexe, uu ka mid yahayna Jaalle Abuukar Shiikh Yuusuf oo madax ka ah Hoggaanka Aydi-loojiyada. Intii uu Shirku socday wuxuu Wafdigu kulan la yeeshay wafdiyo kala duwan iyo dad ku caan ah adduunka oo ay warbixin ku siiyeen horumarka deg-degga ah ay gaartay J.D.S. dhinaca dhaqaalaha, siyaasadda, bulshada iyo arrimaha la xiriira nabadda adduunka.

Dulucda shirka kulanka Adduunka ee Nabadda waxay ku saabsanayd siyaabaha nabad warrta loogu dhisi lahaa adduunka. Wafuudda oo dhammaaj waxay iku raacsanaayeen fikradda in aan duni qasnayni isku imaan karin hase yeeshee loo baahar yahay in loo halgamo.

Wafuuddu waxay isla qiree-in dalalka hantiwadaaggu yi-

hiin xoog la isku hallayn k. oo dhisaya nabadda adduunka, Madaxbannanida, dimoqraadiyadda iyo horumarka ijtimaaciga. Sidaa daraadeed helitaanka nabadeed ee heer caalami waxay la xiriirtaa halganka xoogaggaan iyo xoogagga kale ee ah dimoqraaddi iyo horusocod ay kula jiraan imberyaaliyadda, gumey-siga cusub iyo ka duugoobayba. In xoogagga nabadda ee adduunku xoojiyaan guuuuulaha ay gaareen horena u sii qaadaar dhismaha maaddiga ah, siyaasiga iyo mooraalka uu u baahan yahay himiladani.

Iyadoo laga shidaal qaadanayo arrintan waxaa shirku cambaareeyey duullimaadka Imberyaaliyadda iyo midabtakoorku ku hayaan dadyowga Afrikaanka ah iyo siyaasadaha dal balaarsiga ah ay waddo Sahyuuniyadda Israa'iil. Waxaa kale oo Shirku falanqeyey dagaal ay wadaan imberyaalistayaasha NATO iyo khatarta ay keeni karto bambooyin ay samaysay dawladda midabtakoorka Koonfur Afrika.

Kulanka Waarso wuxuu xaqiigo cad u yahay isbahaysiga iyo quwadda xoogagga dhaqdhaqaaqa nabadda ee adduunka ee maanta iyo dib u garashada xoogagg dabadhilifka iyo dumiga.

Markii shirka la xidhay kulanka adduunka ee nababaddu wuxuu soo saaray baaq dheer oo u socda Ummadaha iyo dadyowga adduunka oo dhar oo ay ka mid yihiin:-

— Inay isu tagaan si ay u xoojiyaan dhirtartiga (detent) looga ilaaliyo dib u gurasho.

— Inay xaqiijiyaan tirtiridda saldhig ciidamo shisheeye.

— Inay xoog u shaqeeyaan si loo helo xal caddaalad nabad ku dhisan is-afgaran-shawaag ka dhexeeya Ummadaha.

— Inay taageeraan dadyowga u halgamaya madaxbannaanidooda.

— Inay xoog ugu shaqeeyaan sidii loo tirtiri lahaa gumey-siga ka duqoobay iyo ka cusubba

— Inay deg-deg u abuuraan hab dhaqaale ee dunida oo ku dhisan caddaalad.

— Iney xaqiijiyaan sidii horumar isku mid ah ee dhaqan dhaqaale loo gaarsiin lahaa Ummadaha oo dhan

— Inay xoojiyaan halganka lagula dagaallamayo fashiistada iyo midab takoorka laguna doonayo dimuqraadiyadda iyo xuquuqal insaanka.

GUDDOOMIYAHA HOGGAANKA MACHADKA

CULUUNTA SIYAASADDA OO BOOQDAY J.D.J.

Barnaamijka X.H.K.S. wuxuu fiiro gaar ah siinayaa xiriirka debadda ee xisbiga. Sidaas daraadeed waxa qodobka 7aad ku xusan baahida loo qabo in Xisbigu xoojiyo horena u mariyo xiriirka saaxiibtinnimo iyo wax wada qabsi ee dalalka Hantiwadaagga ah xisbiyadooda iyo ururada bulshada. Arinta ujeeda dadeedu waxay tahay in la wadeyeesho waayo-aragnimo isku mid ah, la is dhaafsado fikradaha ku saabsan dhismaha Hantiwadaagga.

Sidaas daraadeed tan iyo intii la aasaasay X.H.K.S. waxaa dalalka Hantiwadaagga ah bocqashooyin ku tegay wufuud badar oo ka socota J.D.S.

Booqashada dhowaan uu ku tagay Wafdi X.H.K.S. dalka Jamhuuriyadda Dimoqraadiga ee Jarmalka oo uu madax ka yahay Guddoomiyaha Hoggaanka Golaha Dhexe ee Machadka Culunta Siyaasadda Jaalle Axmed Maxamed Faarax arintan ayaa u sabab ah. Wafdigu wuxuu muqdisho uu ka ambabaxay bartamihii Bisha Maajo, ujeedadiisa ugu weyna waxay ahayd inay xiriir siyaasi iyo mabda' ah oo ka dhexeeya Machadka X.H.K.S. iyo machadka Xisbiga Shuucig ee J.D.J. ay soo sameeyaan. Xiriirkan isaga ahi wuxuu awoode u siinayaa kaadirkii XHKS inay koorsocayn waxbarasho iyo aqoon-iswaydaarsiyo fara badan ku soo qaataan dalalka Hantiwadaagga ah.

Intii ay joogeen wafdiga J.D.J. Guddoomiyuhu wuxuu u gudbiyey Xoghayaha Guud ee Xisbiga

Shuuciga ee J. D. J. Jaalle Erich Honnecker, farriim uu uga siiday xoghayaha guud ee XHKS, Madaxweynaha J.D.S. Jaalle Maxamed Siyaad Barre.

Kulankoodii Jaalle Honnecker iyo Jaalle Axmed Maxamed Faarax waxay ka wada hadleen arrimo ku saabsan xoijinta xiriirka saaxiibtinnimo ee labada dal iyo labada Xisbi. Waxa ka-

le oo munaasabadda goobjoog ka ahaa danjiraha J.D.S. ka fadhiya J.D.J. Jaalle Axmed Cabdi Xaashi.

Marka ay dhammaysataan wafdigu booqashadooda waxay booqasho ku tegi doonaan Miidowga Soofiyeeti, halkaas oo ay arrimo isku mid ah u sii dhabba geli doonaan.

Shirweynihii 5aad ee Iskaashatooyinka CIRAAQ

Intii u dhaxaysay 10kii ilaa 13kii Maajo waxaa ka socday magaalada madaxda Ciraaq ee Baqdaad Shirweynihii 5aad ee iskaashatooyinka Beeraha ee Ciraaq. Shirweynaha waxaa ka soo qayb galay in ka badan 2000 oo ergo oo ka wakiil ah ururada yar yar ee iskaashatooyinka beeraha ee gobolada iyo degmooyinka dalka iyo 36 wafdi oo shisheeye ah. J.D.S. waxaa uga qayb galay shirkaa wafdi ka kooban 2 Qof oo ka socda Hoggaanka Iskaashatooyinka Madaxna ka yahay Jaalle Axmed Macalin Nuur.

Shirweynaha waxaa la isku daray 2dii Urur oo la kala odhan jiray ururka Beeraha ee Ciraaq iyo ururka Iskaashatooyinka ee Ciraaq waxana la isugu geeyay Golaha ururka Iskaashatooyinka Beeraha ee Ciraaq, ka dib waxaa la doortay Golaha Dhexe ee Ururka heer qaran oo

ka kooban 21 Xubnood iyo 4 Xubnood oo musharrax u ah Guddiga fulinta.

Shirweynaha waxaa ka soo baray go'anno iyo talooyin dhaxal gal ah oo ku saabsan arrimo la xiriira abaabulka shaqada, kordhinta taabarka, xanaanaada Koolaha, Suuqaynta iyo gaadiidka, xiriirka dalalka carabta, xiriirka caalamiga iwm. Shirweynuhu wuxuu taageeray halganka xaq ah ee ay ku jiraan dadyowga la gumeysto ee Eretoriya iyo qaybaha dalalka Soomaaliyeed.

Markuu xidhmay shirweynuhu wafdiga J.D.S. wuxuu la kulmay xubnada ka tirsan guddiga fulinta ee Golaha ururka Iskaashatooyinka Beeraha ee Ciraaq waxaanay is dhaafsadeen fikrado ku saabsan beeraha labada dal gaar ahaanna horumarka iskaashatooyinka iyo dhibaatooyinka lagala kulmi karo.

WAFDIGA JABHADDA DIMOQRAADIGA AH EE XOREYNTA FALASTIIN

Waxaa booqasho ku yimid dalka J. D. S. wafdi ka socda Jabhadda dimoqraaddiga ee Xoreynta Falastiin oo uu hoggaaminayo Jaalle Naaif Xawaatma.

Wafdigu wuxuu u yimid dalka Soomaaliya inuu kala xaajoodo madaxda Xisbiga HKS arrimaha saameeya mideynta xoo-gagga horusocodka ah. Xaaladdu ku suganayahay wadiga hal ganka dadka falastiin iyo qorshaha imberiyaaliyadda iyo dib u - socodka ee lagu hakinaayo socodka dagaalka imberiyaaliyadda ka soo horjeeda.

Inta wafdigu joogay dalka wuxuu ka qayb galay kulanno dadweyne oo lagu qabtay degmada Yaaq-shiid iyo Kurtunwaarray, oo Naa'if Xawaatma khudbado uu ka jeediyey. Kulamadaas wuxuu ku tifaftiray taariikhda halganka dadka falastiin iyo mawqifka Jabhaddu ay ka taagan tahay qorshaha imberiyaaliyadda iyo d'ib-u-socodka, waxaanu yiri :- «Waxaa hal-

ganka dadka Falastiin uu yahay mid xaq ah kana soo horjeeda labo jabhaddood; Jabhadda imberiyaaliyadda iyo Sahyuuniyadda iyo Jabhadda dib - u socodka ee ka dishay dadka falastiin 50,000 oo dagaalyahan ah».

Wafdigu wuxuu kulan la yeeshay Jaalle Maxamed Siyaad Barre, Xoghayaha Guud ee XHKS. Wadahadalladaasi waxay ku saabsanaayeen halganka ka soo horjeeda Imberiyaaliyadda.

Jaalle Naa'if wuxuu u sheegay wariyaha «HALGAN» in wafdigu Jabhadda dimoqraaddiga ee xoreynta Falastiin ay ku faraxsan yihiin booqashooyinkii ay ku tageen beelaha danwadaagta iyo ka qayb galkoodi kulammada dadweynaha Soomaaliyeed.

Wuxuu kale oo uu sheegay inay lagama maarmaan tahay midnimada xooqaga horusocod-

ka ah si looga hortago istraatiijiyada Imberiyaaliyadda oo khatar u ah dhaqdhaqaaqa Kacaanka ah.

Wafdigu waxa kale oo ay wadahaadallo is-dhaafsadeen Kaaliyaha Xoghayaha Guud ee XHKS Jaalle Ismaaciil Cali Abokor Guddoomiyaha Hogaanka G. DH, Arrimaha Dibedda iyo Guddoomiyaha Hoggaanka G. DH. EE Tacdi'inta.

Wafdi BENIIN oo

booqasho ku yimid J.D.S

Bisha Maajo 15dii waxaa J.D.S. ku yimid booqasho wafdi ka kooban laba qof oo ka socda dalka Benin oo Madax ka yahay Jaasof Degla oo ah Xubin Golaha Dhexe ee Xisbiga kacaanka ee Benin. Wafdigu waxaa garoonka dayuuradaha ku soo dhaweeyey Guddoomiyaha Hoggaanka Golaha Dhexe ee Arrimaha Dibedda ahna Xubin Golaha Dhexe Jaalle Cabdiraxmaan Caydiid iyo Madax kale oo ka socota Xisbiga iyo Dawladda.

Saddex cisho kaddib markuu wafdigu joogay waxaa qaabilay Xoghayaha Guud ee XHKS, Madaxweynaha J.D.S. Jaalle Maxamed Siyaad Barre. Wafdigu waxay guddoonsiiyeen Madaxweynaha farriin qoraan ee ay la sideen

Madaxweynaha Dalka Benin Jaalle Mathieu Kerekou. Waxaa kale oo wafdigu war gaa-ban ka siiyey Madaxweynaha wadciga dalkooda: hadda mara-yo iyo dhibaatooyinkii dalkooda ka soo gaadhay weerarkii foo-shaxumaa ee Imberyaaliyaddu ku soo qaadday Benin Bishii Jennayyo ee sannadkan. Waxaa kale ee wafdigu kala hadlay Madaxweynaha arrimo kale oo la xiriira shirka guud ee Madaxweynayaasha U.M.A. ee lagu qaban doono Gaaboon iyo arri-mo ku saabsan adduunweynaha. Intii aaney wafdigu hadalkiisii kiisii la dhammaysan Madaxweynaha waxaa Jaalle Maxamed Siyaad Barre uu ka codsaday Jaalle Joosof Degla in uu salaan diirran ka gaadhsiiyo Madaxweynaha dalka Benin Jaalle Mathieu Kerekou. Isagoo uu Madaxweynuhu aqoonsaday

dadaalka weyn ee dadka Benin ugu jiraan dhismaha dalkooda. Waxa uu u rejeeyey horumar iyo guul himiloo-yinkooda. Waxaa kale oo munaasibadda

joogay Guddoomiyaha Hogga-anka Golaha Dhexe ee XHKS. ee arrimaha Dibedda ahna Xu-bin Golaha Dhexe Jaalle Cabdi-raxmaan Caydiid.

CIID WANAAGSAN

**GUDDIGA QORAALKA EE HALGAN WUXU BOGAA-
DIN DIIRAN U DIRAYAA WALAALAHOODA JABUU-
TI, IYAGOO KU HAMBALYAYNAYA MADAXBANNAA-
NIDOODA AY U DABBAAL — DEGAYAAN. 27KA JUUN.**

Arrimaha Dunida

QALALAASAH KA TAAGAN RUGTA MIDABTAKOORKA

Yuusuf Daaduu Guddoomiyaha Xisbiga Shuciga ee K. Afrika.

Sannadkii aynu soo dhaafnay wuxuu ka marag kacay korriin laxaad leh oo ku dhacay dhaqdhaqaaqa ka hor jeeda nidaamka midabtakoorka. Waa baal hor leh oo ku soo biiray taariikhda halganka ay dadka ka-deedani kaga jiraan dalkayaga.

Is-hortaaggii qayaxnaa ee dadka reer Soweto ka-la hor tageen Midabtakoorka Koonfur Afrika, wuxuu daboorka ka qaaday cadhadii iyo murugadii dhaamisay dadka Koonfur Afrika ee muddada dheer la tijaayey cadaaciska. Is-hortaaggaas geesinnimada lehi wuxuu noqon karaa kii ugu waynaa taariikhda ay Afrika kaga horjeeddey dagaalka gumeysiga, imbiryaaliyadda iyo midabtakoorka.

Arrintaasi waxay dhaqdhaqaaqii kacaaneed ee ka socday Koonfur Afrika gaarsiisey tayo ahaan heer sare, taasoo iyana muujisay isbeddelka qotoda dheer ee adduunka ka socdaa innu yahay mid aan marna dib loo dabbaali karayn. Miisaanka awoodda adduunka wuxuu si tabar leh u liicshay kefedda isbeddelka kacaaneed ee ka kooban: Caalamka hawladaagga, dagaalada shaqaalaha ee dalalka hantigocsadka, iyo dhaqdhaqaaqa gobannimadoonka.

Korriinka kacaanka maanta ka socda dalkayaga waxaa saameeya arrimo badan oo qaarna yihiin kuwo ka dhashay gudihiisa, kuwana yihiin qaar ka soo ifbaxay adduunweynaha.

Arrimahaas waxaa ka mid ah sida hadwalba cay-dhnimada dadka madow ee tirada badani u sii xumaanayso.

Qofka cad dakhligiisu sannadkii waa 4 jibbaar qofka madow dakhligiisa. Iyadoo tirsi ahaan caddaanku aanay dhaafsiisnayn 16.7% tan dadweynaha ku nool dalka, ayey misana hantiyaan 76% tacabka ka soo baxa dalka gudihiisa. In ku dhow 90% dadka Afrikaanka ahi waxay ku nool yihiin saboolnimo ku eg nafeelintooda iyo shaqo-qabad keliya.

Gobollada Bantustan ku sheegga ah oo markoodii horeba la dhibbanaa ciiriiriga faraha dadka, ayaa maanta gaarey xaalad aan loo adkeysan karayn oo ay ugu wacan tahay iyadoo 2 Malyuun oo madow laga soo taxaabay gobollada loo cashiireeyo caddaanka Koonfur Afrika. Dadkaas oo laga soo ururiyey xeryo kadeedeed oo una badan duqayti iyo carruur noloshoodu halis ay ku sugan tahay. Taasoo ay ugu sii wacan tahay daryeel la'aan, macaluul, xannaa-no darro iyo daawo la'aan.

In laba malyuun oo Afrikaanka ah ku dhow ayaa shaqo la'. Xaalad argagixiso leh ayey ku nool yihiin, wax taakulo ah oo shaqo la'aanta haysatay awgeed uu taliska midabtakoorka ihi siiyaa ma jirto. Sicirka waxyaalaha daruuriga ahi kor ayuunbuu u sii kacayaa; dhaqaalaha badarku waa sii weynaanayaa, dad weynaha Afrikaanka ahna noloshiisu dhulka ayey ku sii dhegaysaa.

Marka laga hadlo arrimaha caalamiga ah ee dan u ah in isbeddel la jira xooggaga kacaanku ku dhaaco Koonfur Afrika, waxaan soo qaadan karnaa guulihii laga soo hooyey Mosaambiiq, Angoola iyo Gini Bisaw, iyo burburkii ku yimid gumeysigii faashiistamada Bortuqiiska iyo sidii guulahaasi u saameeyeen nafsadda iyo hiyiga dadweynaha K. Afrika. Labadaraaleh jabkii duullaanka imberiyaaliyadda ka gaaray Xisbiga MPLA ee Angoola; waxaanu ahaa mid aad u xoogiyey kalsoonida Madowga Koonfur Afrika inay ku gabeen awooddooda in haddii hujuum lagu cirbiyo taliska midabtakoorka u afrogin, xukunkana la hantiyin. Dagaaladii ka dhacay Angoola waxay dabargooyeen quraafaadka ah in imberiyaaliyiinta Koonfur Afrika ay qabaan taag aan la loodin karin iyo ciidammo aan la jebin karin. Sidii guulihii ay gaareen dadka reer Fiyetnaam, amuurihii ka dhacay Koonfur Afrika bartamihii toddobaatanka waxay cadeeyeen in dad xornimadiisa u dagaalamayaa aanay

marna keli ahayn. Taasuna waxay ka marag tahay kaalinta ay ka ciyaareen dalalka hantiwadaagga ah, gaar ahaan Kuuba iyo Midowga Soofiyeti, ee muujiyey ku hirashada iyo qaayaha mabda'a caalamnimada shaqaalaha.

Dagaalka Siyaasiga iyo mid hubaysan isugu jira ee ku xooqeystey dalalka Naamijibiya iyo Simbaabwe waxaa shaki la'aan sii qarxinaaya ka hortagga midabtakoorka Koonfur Afrika. Xooqagga dimuqraadiga iyo horusocodka dalkayagu waxay salaamayaan go'aankii dalalka Afrikaanka ee sohdinta la leh midabtakoorka, qaraarkaas oo taageeraya Jabhadda waddaniga ee u halgamaysa xornimada dalka Zimbaabwe, liddina ku ah hindisaha imberiyaaliyadda damacsan inay dadka reer Zimbaabwe ku muquuniso dawlad gu-meysiga daba-dhilif u ah. Sida uu haatan mubaanka xooqagga adduunka u janjeero, ma u suuroobi karto Imberiyaaliyadda, iyadoo ay la jirto Mareekanku, inay marna ka dhisto Koonfur Afrika dawlado dabadhilif u ah. Dadweynaha Koonfur Afrika laxaadkiisu arrintaas maanta wuu ku baraarugsan yahay.

Waxaa kaloo intaas weheliya, in dhacdooyinkii dhacay bartamihii toddobaatanka Koonfur Afrika maa ahaan Mosaambiiq iyo Angoola ay si cad u tustay dadkayaga kadeedan ee dhiigmiiradka ku hoos nool in dad isku duuban, nidaamsan, dhaarsan una hoggaaminayo dhaqdhaqaaq kacaan ah oo ku hiranaya si yaasad bulsheed oo horusocod ah, taageerana ku qaba adduunweynaha horusocodka ah, waxay farcon inuu cadowga ugu laxaad weyn ka adkaan karo.

Iyadoo kooban, kuwaas ayay ahaayeen kuwii keenay in tuulada Soweto ee ku taal magaalada Johannesburg dibeddeda ay ardada dugsiyadu ka hortageen afka la yiraahdo «Afrikaans» ee talisku doonay inuu ku sandulleeyo. Arrintaasi dalka oo idil ayay ku baahday, waxayna muujisey in uu heer cusub galay halgankii Kacaaneed ee loogu jirey sidii xukunka gacanta loogu dhigi lahaa, taliska foosha xun ee midabtakoorkana shabaagaha lgu laabi lahaa.

Is-hortaagga ay ardada Soweto ka geysteen waxay caddaysay inay da'yartu rabto inay kaalin wax-ku-ool ah ka qaataan halganqa kacaaneed ee koraya, waxa kaloo soo ifbaxay tallaabooyin dhiidhin iyo diidmo ay malaayiinta ku nool Koonfur Afrika ee ka kooxan dadka madow: Afrikaanka, iska-dhalka, iyo hindiga ee xayirani ku qaadeen midabtakoorka.

Iyagoo ka hortegaya rasaasta ciidanka ay soo ijaartay midabtakoorka fashiistada ahi, ayaa dadweynaha cadaadiska ku jiraa isugu soo baxeen waddooyin-

ka. Waxay muujiyeen geesinnimo, iyo niyad ay kaga horjeedaan nidaamka midabtakoorka iyo diyaar inay u yihiin naftooda oo ay u huraan gobannimada.

Wargeysyada adduunka hantigocsadku been ayay ka sheegeen markay yiraahdeen waxay ahaayeen ardada iyo dhallinta aan shaqayn kuwii dhawaan ku kacay dhaqdhaqaaqii xiisadaha lahaa.

Tan iyo bishii Juun ee aynu soo dhaafnay dabaqadda shaqaalaha Afrika, gaar ahaan kuwa hadda magaaloweynta «Johannesburg» iyo «Cape Town» laba jeer oo isku xiga ayey suubbiyeen shaqa-ka-fariisi socdey saddex beri, iyagoo u bareeray madaxjebintii kaga imanaysey dadka loo shaqeeyo iyo Booliska.

Dadka loo shaqeeyaa waxay ka jareen mushahaarkii intii shaqada laga fadhiyey, shaqaale badan waxa lagu khasbay inay xeryaha shaqada u hoydaan, shaqa-ka-eryidna waa loo soo wada jeediyey. Booliska huna-ysani isna wuxuu ku khasbay shaqaale badan inay sandulle ku shaqeeyaan. Shaqaalaha oo guushii dhaqdhaqaaqoodu dhiirigelsay, cadaadiskaas wax is-hortageen. Waxa halkan ku habboon inaynu xusno oraah qaayo leh oo uu yiri Lenin: Taasoo ah «Shaqa-ka-joogsigu wuxuu baraa shaqaalaha inay midoobaan. Wuxuu tusaa in sida keliya ee loola halgami karaa hantigocsadka ay tahay marka ay isku duuban yihiin. Waxay kaloo shaqaalaha baraan inay u arkaan halganka dabaqadda shaqaaluhu inuu yahay mid guud ahaan ka horjeeda dabqadda Warshada-qabeenka oo idil, iyo xukuumadda cadaadiska booliska» Ururinta qoraalka Lenin Xirmaha 4 bogga 317).

Weji kaloo ahmiyad ku lahaa dhaqdhaqaaqii qaranka oo idil saameeyey wuxuu ahaa in dhaqdhaqaaqaas ay ku soo biireen dadka iska-dhalka ah gaar ahaan kuwa ku nool gobolka Cape Town. Kumanyaal, dad gaaraya ayaa sameeyey bannaanbaxyo ay ku taageerayaan iyagoo u bareeraya waxshinnimada iyo raasaasta booliska.

Iyagoo aan ka cabsan qabqabadkii iyo horornimada Booliska, ayaa dhallinta madow iyo kuwa iska-dhalka ahi wadajir uga sameeyeen bannaanbaxyo suuqa ganaacsiga degmada «Cape Town». Magaalada «Durban» iyana kooxo hindi ah ayaa la soo saftay walaa-lahooda Afrikaanka ah. Axdaastii ka dhacday Koonfur Afrika 1976kii waxay soo bandhigeen sida ay u koreyso isku duubnaanta dadka kadeedani — Afrikaanka, iska-dhalka iyo Hindiga.

Wax kasta uu isku dayo inuu kala qaybiyo talis-

ku, arrintaasi waa mid uu gran kari waayey inuu gad-aal u cesho.

Tan iyo bartamahii Sannadkii tegey, Koonfur Afrika waxay ahayd goob maalin kasta is-hirdi dhex marayey booliska buntukh-la-roorka gadoodsan iyo rayidka faraha maran; waxay ahayd meel ay guud ahaan uga soodeen shaqo-ka-fariisi, amardiiddo iyo marmarka qaarkood in taliska si dhab ah loogu kaco. Iska horjeedkaas qaraari ee dalka oo idil ka sooday kol hore, wuxuu meel durugsan gaarsiyey mashaqada habka hantigoosadka iyo midabtakoorka ee Koonfur Afrika.

Calaamooyinka mashaqadaas waxa laga arki karaa dhinca dhaqaalaha, Siyaasadda, iyo Idoocloojiyadda. Waxay si durugsan ugu tegeysaa habka siyaasadeed, dhaqaaleed iyo bulsheed ee taliska Koonfur Afrika.

Intii uu dhexaysey sannadkii 1963 iyo 1973, waxay Koonfur Afrika soo saartay xilligii ugu waana ee dhaqaalabeedu uu koray. Dhaqaalahaas waxayse sannad walba ay u kordheysey 5%, waxaanu ku suuroobey keliya cadaadiskii naxariista darnaa ee lagu hayey dhaqdhaqaaqa gobannimadoonka, iyo dhaqdhaqaaqa dabaqadda shaqaalaha, intaas oo ay weheliso xumaanta xaaladda lagu shaqaynayo, maqnaanshaha caymis bulsheed, muruqa dadka madow oo si fashiijinnimo ah loo maalo, iyo shaqaale badan oo dibedda ka soo gala oo si jaban ku shaqeeya. Hase yeeshee dhaqaale naa-xaasi mar ayuu ahaa oo maanta Koonfur Afrika, sida adduunka hantigoosadka ee kale, waxa ka taagan mashaqo dhaqaaleed, taasoo ay sii qaraareenayso xeerarka midab-kala-sooca ee hortaagan dhaqaale soo raysta.

Dhaqaale bararka ka taagan Koonfur Afrika wuxuu ka mid yahay kuwa ugu daran. Labadii sano ee aynu soo dhaafnay, laba jeer ayaa lacagta Koonfur Afrika ay hoos u dhacday, in dhan 23%; bishii Juun 1976kii bartamahaedii, deynka ganacsigu wuxuu kor u kacay 40% in ka badan (1975 wuxuu ahaa \$1.700 malyan sannad ka dib \$ 2.4000 malyan). Kal hore wax kordhay dhaqaalaha ma jirin, mana muuqato inuu mustaqbalka ka soo rayndoono.

Koonfur Afrika daynta ganacsiga ee ay ku jirto waa inay ku kabtaa lacag caddaan ah oo dibedda laga soo geliyo iyo iibinta dahabka. Labaduba si laxaad leh ayey hoos ugu dhacdeen. Sida uu sheegay wasiirka arrimaha dhaqaalaha ee Midabtakoorka, Kiri Hennis, la-

cagtii caddaanka ahayd ee dalka soo gashay waxay 1975kii dabayaaqadiisii ahayd R. 620 milyan, dhammaadkii 1976kii waxay hocs uga dhacday R.89 malyan.

Iaygoo cabsi iyo argagixiso ka qaaday dhaqaalaha lahaas hoosu dhacay, waxay shirkadahii hantikoobka iyo maal qabeenka caddaanka ahi, ku adkeeyeen taliska Koonfur Afrika inuu ku taagsado toosin siyaasadeed, taasoo ay garowsan yihiin inay khafiifin doonto cadaadiska bulsheed ee khatarta ku ah taliska, dhaqaalaha naf soo gelin doonta. Waxay ku baaqeen in la abuuro dabaqad dhexe oo madaow ah, ciiriiriga haysta dad madow oo xirfado sare haya laga qaado, madowga ku nool magaalooyinka waaweyn ay helaan caymis inta ka roon.

Shisheeyaha dalkan lacagtooda geliyaa welwel badan ayuu ku hayaa wadega siyaasiga ahi. Cabsi waxay ka qabaan inay waayaan «Jannada Maalgelinta», kaasoo ah magacii tan iyo dhawaan loo yiqiin Koonfur Afrika. Waxay dadkaasi soo jeediyeen in wax toos-toosin ahi ka dhacdo dalka si aanay u waayin faa'iidada xad-dhaafka ah ee ay ka maali jireen miididinta lagu hayo muruqa dadka madow. Inkastoo dawladda midabtakoorka ay ka adag tahay inay lacag ka hesho dibadda, siisana waxa dhacday inay u suuroowdey inay ka amaahato R. 400 Malyaan suuqa Yurub, waxa bankiga adduunkuna amaahiyey R.160 Malyuun, waxa kale oo deymiyey R.260 Malyuun Bankiga weyn ee Mareekanka ee loo yaqaan «City Bank». Taasi waxay tusaysaa in midabtakoorku taageero buuxda ka haysto raasamaalka caalamiga ah.

Axdaastii ka dhacday dalka 1976kii waxay isku dhalaalisay qaskii iyo mashaqadii ka taagneyd dhinaca siyaasadda, waxay cidla' ku sii xoortay xukuka midabtakoorka waxayna kor u soo qaadday oo bislaysay wadega kacaaneed ee dalka.

Lenin wuxuu caddeeyey: «Cadaadisku keligi ma dhaliyo wadci kacaaneed in kasta ha itaal le'ekaadee. Inta badan si kacaan u yimaaddo kuma filna in dabaqadaha hoose diidaan inay sidii hore ku noolaadaan, waxaa iyana kaloo loo baahan yahay in dabaqadaha sarena sidii hore wax u xukumi kari waayaan». (Xirmaha 19 bogagga 221 — 222).

Nidaamka hororka «Foostar» wuxuu muujiyey maanta awood darri sii weynaanaysa ee uuna sidii hore marna wax u xukumi karayn. In awoodda taliska qabtaa diyaar u tahay inay xalli iyo toostoosin raadiyaan ay kaga baxaan wadegan siyaasiga ah ee buqa-

shada ku dhow. Hase yeeshee dabaqadaha xukunka haya tan iyo haatan wax xalli u ah mashaqada oo ay isla meel dhigeen ma jirto. Xataa xisbiga, «Xisbiga waddaniga ee Afrikaanka» ee taliska haya si aad ah ayey isugu khilaafsan yihiin arrintan. Qaarkood waxayba qabaan in sidii hore wax toosin ah ama beddel ahi aanu ku dhicin marna ee tubtii hore lagu wado. Waxaa iyana jira kuwo kale, sida kuwa labada (transvales iyo Burges) Wargeys ee afka dawladda ku hadla. Kuwaas oo iyagu la qaba xoogagga imberiyaaliyadda in haddii aan wax toosin siyaasadeed dhaqso looga fulin dalka, ay abuurmi doonto xaalad kacaaneed oo halis gelisa habka hantigoosadka oo idil.

Guutooyinka xukunka hayaa waxay ku jiraan jahwareer aan xallis lahayn taasoo ah sidii duruufka taagan maanta loogu qaadan lahaa siyaasadda iyo idooloojiyadda nidaamka iyadoon waxba la yeelin dabiicijsa, isla markaasna koonfur Afrika lagu wadi lahaa tubta hantikoobka.

Taas ayaa keentay in mararka qaarkood maamulka lagu soo rido qaabab cusub iyo tallaabooyin lagaga takhallusayo astaamo mutuxan oo midabtakoorku leeyahay, sida Kala-sooca aan waxa weyn ku fadhiyeen, si loo magan geliyo dulucda habka midabtakoorka iyo dhismiisa. Si aan hore u jirin ayaa nacabku maanta u fahmay in loo baahan yahay in inta madowga laga wadan karo inta la safan.

Nidaamka Foostar wuxuu qabaa in dadkaasi laga heli karo ganacsatada Afrikaanka ah, maamulka gudihiisa, gaar ahaan Baantustaanka, in iska-dhal ah iyo Hindida maalqabeenka ah. Kuwaas dhammaantood waxa ka samaysmi kara dabaqad dhexaad oo madow ah oo la safan karta taliska midabtakoorka. Maadaama nidaamka midabtakoorku dhaqan gelayo, in madow oo aad u yar keliya ayaa diyaar u noqotay inay taageerto siyaasadda nidaamkaas.

Wacdaraha siyaasiga iyo dhaqan-dhaqaaleedka ee midabtakoorka haysta waxa kale uu ka muuqan karaa askariyeenta dhaqaalaha iyo sida laxaadka leh ee hubku isu tuulayo. Waxa lagu qiyaasay in Miisaaniyadda hubeed R. 1,350 milyuun sanadkii 1976, oo 40% ka badnayd tii sannadkii ka horreysey, waxa la filayaa inay sii kororto. Tirayarta caddaanka ee Koonfur Afrika waxay yihiin rayidka adduunyada ugu hubaysan imminka.

Maalin walba taliska midabtakoorka ahi wuxuu

ugu baaqaa caddaanka oo idil rag, dumar iyo carruur inay isu diyaariyaan sidii ay niyad ahaan, jir ahaan iyo milatari ahaan uga hortagi lahaayeen gobannimadoonka. Sannadkan waxa lagu soo rogey ardada caddaanka ah ee dhigata dugsiyada Sare inay soo wada maraan tababar millatari oo khasab ah. Waxa uu Foostar ka cabsi qabaa in dabka dagaalka dhufeys-isu-galku (Guerilla) ku faafo Koonfur Afrika.

Idooloojiyadda midabtakoorkuna iyana way sii kala lulataa. Halkii ay awel si mutuxan oo macangag-san u soo bandhigi jireen siyaasadda midab-kala-sooca, maanta siyaasiyiintii dabaqadda taliska haysaa waxay isku dayaan inay been cuntami karta ku subkaan afkaartooda qallafsan ee liddiga ku ah bani-aadanka. Waxay ku andacoodaan in «kala-sooca» aanu takoor ahayn mar haddii madowga loo oggol yahay inay meelabooda ku qabaan madaxbannaani sida dhulka Baantustaanka. Danjiraha Koonfur Afrika u fadhiya Qaramada Midoobey ee la yiraahdo «Biko Bootla» wushaagay in Foostar diyaar u yahay in kala-sooca ku dhisan midabka uu burburiyo. Wasiirka arrimaha gudaha iyo Warfaafinta Dr. Kooni Mulder oo lagu wado inuu noqon doono ninka u fadhiya inuu «Foostar» xukunka ka dhaxli doono wareysi uu la yeeshay Wargeyska la yiraahdo «Rand Daily Mail» wuxuu yiri «Miyaa midabtakoorku lagu tilmaami karaa haddaan aniga oo cad diido in cid kale soo gasho barlamaanka caddaanka, anigoo isla markaas amraya fursado dadka kalena ku yeeshaan barlamaankooda? Haddii ay xataa kala-sooca tahay miyaanay ku dhacayn ninka cad ee aan xaq u lahayn inuu marna galo «Transkei». Dhawdhowdan micnaheedu wuxuu yahay in dadka Afrikaanka ahi aanay xaq u lahayn dhulka ay deggan yihiin tirayarta cad, dhulkaas oo gaaraya 87%, dalka Koonfur Afrika. Runtu waa si aan marna cadaadis-ka midabtakoorku isu beddelin.

Xisbigayagu wuxuu u arkaa in isbeddel kacaaneed keliyihi xallin karo dhibaatooyinkaas marka uu dabargooyo cadaadis-ka midab-gumeysiga ee haysta dadka madow.

Arrintani mid fudud ma aha. Halganka kacaaneed ee dalkayagu waa mid adag oo murugsan oo mararka qaarkood iska horimaad leh, waxaan u maraynaa dhabbo walba iyo qaab kastaba, mid hubaysan iyo mid aan hubaysnayn, mid sharci ah iyo mid aan sharci ahayn.

Xarakada qorshaysan oo dadweynuhu qaadaan,

si aan u aadaynno awoodda iyo niyadda dadweynaha cadaadiska iyo dhiigmiiradka ku jira, loona liifiyo yahuunta cadowga. Isla markaas waxaa loo baahan yahay in dadka kacaanyahanka ahi leeyihiin fikrad cad, ujeeddo iyo majaraha kacaanku raacayo.

Waxaa kacaankayaga astaan u ah inuu ku koraayo duruuf aad u qaraar ay u sabab tahay cadaadiska xad-dhaafka ah ee dadka haysta ee ay u sabab tahay Siyaasadda midabtakoorka. Siyaasadaasi waxay gaarsiisan tahay inay u diiddo dadka faraha badan ee ka-deedan inay xuquuqda ugu yar ee siyaasiga ah ama tu dhaqaaleed helaan. Sidaas awgeed hawsha noogu horraysna waa sidii aannu dadka Afrikaanka ah uga xorayn lahayn dulliga xukunka midabtakoorka iyo gumaysiga. Nidaamka hantikoobka ee caalamiga ahi wuxuu xiriir adag la leeyahay taliska midabtakoorka, taas darteed xilka xoraynta waddanku waxay si toosa ula xiriirtaa xoraynta bulsheed. Intaas waxaa weheliya in dalku maanta gaarsiisan yahay heer dhaqaaleed oo sare oo maaddi ahaan sahlaya in loo gudbo hab bulsheed oo aad u sarreeya (hantigoosad dawladeed oo heer sare gaaray iyo dhul ballaaran oo beero makiinadaysani ku yaalliin). Marka ay xoroobaan aad ayay ugu sahlaan doontaa dadka Koonfur Afrika inay si toos ah ugu gudbaan hantiwadaag si aad u dhaqso badan.

Dagaallada foodda nagu soo haya, waxa laga rabaa dabaqadda shaqaalaha ee ku soo adkaatay halgankii dheeraa ee ay soo martay, waxa laga rabaa, sidooda hore, inay kaalintooda taariikhiga ah ka soo dhaalaalaan. Mar walba way sii korayaan, iyagoo ku ururaaya meelaha Wershadaha, si dhaqso ahna u gaarayaan bisayl siyaasadeed una baranayaan casharro ku saabsan ismaqalka, disibiliinka, midnimada iyo urursanaanta.

Dabaqadda shaqaaluhu waxay hore u muujisay inay tahay hormoodka halganka xoraynta qarameed iyo tan bulsheedba. In saddex tobnaad ka badan ayaa taliska faashistada ahi isku deyey inuu si kasta oo cabsi leh, xarig, toogasho kula dhaqmo hoggaamiyayaasha ururrada shaqaalaha, iyo isagoo mar walba diidey inuu aqoonsado jiritaanka ururrada shaqaalaha. Laakiin kuma guuleysan.

Saddexdii sano ee aynu soo dhaafnay in kastoo la xaaraantimeeyey in ururrada shaqaalaha ee Afrikaanku shaqo-ka-fariisi sameeyaan misana waxaa jirey taas oo shaqo-ka-joogsi ah oo ay ka qaybqaateen boqollaal

kun oo shaqaale ahi. Dhammaantood waxay ku dhiidhiyeen duluc siyaasadeed.

Iyagoo ku shaqaynaya duruuf argagixiso leh, ayay ururka xoraynta Koonfur Afrika (A.N.C.) iyo Xisbiga Shuuciga si weyn uga qayb qaateen kicinta dadweynaha dulman iyo soo giiirashadooda. Borabogaandada la xaaraantimeeyey ee labada wargeys ee labada urur maalin walba ku fidiyaan dalka gudahiisa waxay ku leedahay garaad kordhin iyo dagaal wadidda dadku ku jiro kaalin aad u wacan.

Baaq uu Xisbiga Shuuciga jeediyey, xudduntiisu waxay leedahay: Shaqaalahoow, Jaallayaal! Waxaynnu nahay laf-dhabarka halganka xornimada qaranka. Isku duubnaanteenna keliya ayaa suuragelisay in dadka badani ka faa'iidaystaan xornimada, ee aanay hantiyin tira yar dhaxashaa dhiigmiiratadii caddaanka ahayd.

«Kor ha loo dhigo halganka lagu raadinayo mu-shahaaro sare iyo xaalado sidan ka fiican: Dhisa ururo shaqaale oo madow: Samaysta guddiyo qarsoon oo ka kooban inta ugu firfireoon ee Wershadaha guda-hooda! Xoojiya oo taageera ururkiinna siyaasiga ah! Xisbiga Shuuciga ee Koonfur Afrika!».

«Barta Afkaarta Markismada — Leninimada ee xoraynta, la dagaallama fikradda Soofiyeed-diidka iyo Shuuci-diidka ee ah hubka nacabka. Taageera oo xoojiya ururka gobannimadoonka (A.N.C.) iyo inta ay isku bahaystaan Jabhadda xornimadoonka waddaniga».

Xiriirka Jaallannimo ee ka dhexeeya ANC iyo Xisbiga Shuuciga ee Koonfur Afrika si weyn ayuu u sii adkaanayaa. Shaqaalaha Koonfur Afrika wuxuu ka mid yahay qayb ka mid ah oo lagama maarmaan ku ah dhaqdhaqaaqa xornimadoonka wadaniga ah ee uu hoggaaminaayo Ururka ANC. Xiriirka ka dhexeeya ANC iyo Xisbiga Shuuciga ah waxaa dhextaal u ah kalsooni ay isku qabaan iyo u dhaarsanaan ay labaduba ku dhaarsan yihiin inay taliska tirayarta caddaanka shadaafaha u laabaan. Taas ayaana keentay in labada urur wada gaaraan inay si cad u arkaan himilada durugsan iyo tabaha habboon ee loo qaadayo halganka kacaaneed.

Maanta waxa horyaal dhaqdhaqaaqyada gobannimadoonka iyo kan dabaqadda shaqaalaha xil siyaasi ah, idoolooji ah, urursanaan ah oo aad u muhiim ah, waa in xilkaas la gutaa iyadoo lagu jiro waqti iyo duruuf ay dharbaaxooyin kulul ku dhacayaan taliska mi-

dabtakoorka uu isaguna shaki l'aan diyaar u yahay inuu aar guto. Durba waxa talisku kor u qaaday fulintii siyaasadda Baantustaanka ahayd, wuxuu isku dayayaa inuu dalka kala qoqobo ama kala jarjaro, inuu Afrikaanka u kala qaybiyo qabiil-qabiil, Jabhadda midabtakoordiidka inuu kala jebiyo oo ururka (A.N.C.) iyo Xisbiga Shuuciga ka gooyo dadweynaha. Waa jibka ugu horreeya ee na saaran waa in aynu duminnaa hindisaha midabtakoorku wado, waa inaynu ka celinnaa in aan adduunweynuhu aqoonsan gobannimaku-sheegga gobolka «Transkei.» Waxa hubaal ah in «Focstar» oo ay taageerayaan imbiryaaliyadda oo idil inuu isku deyi inuu ka faa'iideysto qabiiliyiinta, dib-ugaradka, iyo dib-usocodka. Waa inaynu waaya-aragnimada Angoola wax ku qaadannaa, halkaas oo ururkii (UNITA) iyo (FNLA) loo isticmaalay oo imberiyaaliyaddu u isticmaashay inay noqdaan ciidanka ay ku qaraabtaan imbiryaaliyadda, midab-gumeysiga iyo gumeysiga cusub.

Majraha uu halganka kacaameed mustaqbalka raaci-doono waxa dhigaya hadba sida dabaqadda shaqaalaha iyo dadyowga miyiga ku nool xiriirkoodu noqdo si taas loo hubiyo ururka ANC iyo Xisbiga Shuuciga ahi waxay ku boorrinayaan shaqaalaha dalka inay sharci iyo sharci la'aanba abuuraan Guddiyadda Wer-shadaha, kolkaasna iyagoo isku duuban isticmaalaan xooggooda sidii mushaharka loogu kordhin lahaa, noolshooda kor loogu qaadi lahaa, looguna oggolaan lahaa inay dhistaan ururradooda shaqaale madaxbannaan.

Dagaalkan awgii waxaa lagama maarmaan ah in dib loo soo xoojiyo Kongreeska Ururada Shaqaalaha ee Koonfur Afrika (SACTN); ee ah kan keliya ee aan ku dhisanayn midab. Waaya-aragnimada uu ururkaasi ku leeyahay dagaalka dabaqiga ah ayaa u xil-saaraya inuu ururkaasi hoggaamiyo halganka ururrada shaqaalaha si ay u xaqiijiyaan ujeeddoyinkooda soke iyo kuwa durugsanba.

Xilka deg-degga ah ee maanta ina horyaal waa sidii loo koobi lahaa taageero weyn oo ka timaadda dadyowga iska-dhalka ah iyo kuwa ka soc jeeda garabka Hindiga sidii ay ula safan lahaayeen shaqaalaha Afrikaanka ee ay danta wadaagaan, iyo sidii dadkaasi uga qaybqaadan lahaayeen dhaqdhaqaaqa shaqo-ka-faariisadka ay ku hoggaamiyaan ururradooda shaqaale ee diiwaanka dawladda ku qoran. Si uu u kala dhan-taalo midnnimada dadka madow waxa ka suurowda «Fooster» inuu u ballan qaado dadka iska-dhalka ah iyo kuwa Hindiga in la siin doono xuquuq Siyaasa-

deed iyo tu dhaqaale waqtiga soo socda iyo waxyaabo yar-yar oo looga tanaasulo.

Sidaas awgeed, ayey u la gudboon tahay dhaqdhaqaaqa gobannimadonka inay adkeeyaan midnnimada dadka kadeedan, hubiyaanna in dadka iska-dhalka ah iyo Hindiga intooda faraha badani aanay marna ka go'in Jaallayaashooda ay halganka ku wada jiraan. Duminta taliska midabtakoorka iyo hantigoosadka illaalinaysa ee naaxinaysaa waxay ku jirtaa midnnimada xarakadda shaqaalaha.

Xil kaloo degdeg ah oo horyaal xoogagga kacaanka waa sidii loogu farosayri lahaa shuucidiidka iyo Soofiyeet-diidka muuqaal kasta ha yeesheenaa. Shuucidiidku waa qayb asal ah oo ka mid ah siyaasadda ay ku qaraabato idooloociyadda midabtakoorku. Iyadoo loo cuskanayo sharcigii Shuuci-cadaadiska, ayaa Xisbiga Shuuciga la xaraantimeeyey 1950, ururka (A.N.C.) 1960; tobanyaal kun oo ruux ayaa xabsiga loo taxaabay, la qabtay oo la garaacay. Jabkii midabtakoorka imberiyaaliyadda ka qabsaday dalka Angoola ka dib, waxaa ka dillaacay dalka Koonfur Afrika borabogaanda waalan oo lagu qaadayo Shuuciyiinta, Soofiyeetka iyo Kuubaanka. Waxaa lagu adkeeyey cadaanka, Koonfur Afrika inay iyaga keligood hurran tahay sidii ay ula dagaallami lahaayeen khatarta Shuuciga. Horarka «Focstar» isagoo ka tiiraanyeysan arinta Angoola ka dhaaday ayuu yiri «Haddii Shuucigu weerar ku soo qaado Koonfur Afrika, si toos ah ama si kaleetaba, iyada uun bay haystaa sidii ay uga hortagi lahaayeen.» «Xataa dalal ku dhaata Shuuci-diidka ayaa diidi-doona inay hub ka iibiyaan dalkeenna si aynu duullaanka isaga dhicinno».

Wararka noocaas oo kale ah waxaa looga jeedaa in gadoodka shuuci-diidka la socdeeyo oo taageero weyn laga helo adduunka hantigoosadka.

Maanta waxaa ina horyaal qadiyadda muhiimka ah ee ku saabsan sidii loo xoojin lahaa maamulkeenna qarsoon.

Ururkeenna la xaraantimeeyay dhismihiiisu waa soo hagaagayaa, talo cusub ayuu la yimid oo baajiya in la soo saaro Ciidankeenna iyo in la qabto. Waxa intaas u dheer in maalin walba xiriirka lala yeelanayo dadweynahu sii adkaanayo. Kaadirkayaga qorsoonina wuxuu fahmey in loo baahan yahay in waaxyaha ururada-qarsoonni fursad walba ka faa'iideystaan sidii ay dadka ugu boorrin lahaayeen tallaabo kasta oo siyaasi

ah oo u adeegta danahooda oo dhan- kuwa, durugsan, iyo waxay tabanayaan oo idil.

Tobannaan sanno oo diidmo nabadeed ka badii, xoogagga kacaanka ee Koonfur Afrika waxay gaareen in si loo qaybiyo cadowga loo baahan yahay in dadka oo dhan, ururada iyo kaadarka lagu carbiyo halgan kacaan oo hubaysan. Mashkiladda ugu weyn ee na hortaagani waxay tahay in nacabka faashiiyada ahi dhulka oo idil lug ku leeyahay, Ciidankiisuna meel kasta ku gaari karaan muddo daqiiqado ah.

Xisbigayagu wuxuu aaminsan yahay in loo baahan yahay in la buuro xaalad siyaasi ah oo aanay ka dhalan keliya halgan kacaan hubaysani ee sii wadiidisu xataa suuragal tahay. Waa inay si adag isugu xirmaan halganka hubaysan iyo korriinka xarakadda dadweynuhu. Waxaa qiimi iyo waxtar weyn u leh halganka hubaysan in dhallin badan oo shaqaysa iyo ardayiba dalka ka baxayaan, kuna biirayaan ururka (A.N.C.) iyo Xisbiga Shuuciga si ay u soo qaataan tababar siyaasi iyo millarati ah oo ay berrito taliska midabtakoorka kaga hortagaan.

Horarka Fooster iyo kooxdiiis waxay ku go'doomayaan Koonfur Afrika. Dadyowga adduunka si caaro badan ayey u cambaaraynayaan habka midabtakoorka, kaasoo ah qayb ka mid ah nidaamka gumeysiga, imberyaaliyadda, gumeysiga cusub iyo kacaan diidka qaaradda Afrika. Waxaa maalin walba la socda bandhigaa xoogagga imberyaaliyadda dabajooqta midabtakoorka ee taageeraysa. Ray'ilcaamka adduunka waxuu aad uga welwelsan yahay inay midabtakoorka Koonfur Afrika oo haatan qabta hub halis ah oo dad fara badan lagu xasuuqi karo sida nabaalka iyo gaastaan acaabta, inay imminkana muuqato inay hubka khatarta ah ee Nukliyarka heli doonto.

Nidabtakoorka Koonfur Afrika kama tirsana inta saxaaxday dhismidda iyo xaaraantimaynta hubka Nukliyeerka, sidaas awgeed ayaa loo arkaa in halis weyn ay geli karto nabadda Afrika iyo tan adduukuba, laba daraale marka loo fiirsado siyaasadda ay ku dhaqmayso. Taas ayaa keentay in dalka gudihiiisa iyo dibaddeba gacan-ku-sayr xoog leh ay kala kulanto.

Dhaqdhaqaaqa caalamiga ah ee taageera dadka kadeedka ee Koonfur Afrika intaa waa sii xoogaysanayaa. Halgankass isaga ah waxa dhaqdhaqaaqa caalamiga ee Shuuciyiintu muujiyey inuu kaga jiro safka u horreeya, kaalin weynna ka ciyaaro halganka lagula jiro nooc kasta oo isku-kor-noolaad, midabtakoorka iyo fashiismo ah. Tirada dadka dimuqraadiyiinta ah, iyo horusocodka ku nool dawladaha hantigoosadka ee ka dalbaya in dowladahooda ka gooyaas taageerada ay u fidiyaan taliska midabtakoorka, way sii badatay. Si

xamaasad weyn ayaa dalalka Afrika badidoodu, ururka Midowga Afrika dhexdeeda, ka caddaayeen axdiqaadka ah inay talisyada midabtakoorka ka tiptiraan qaaradda Afrika. Dhammaan wadaniyiinta iyo kaacaanyahanka dalkayagu aad bay ugu qushuucen todobaadkii taageerada caalamiga ee loo fidiyey shaqaalaha iyo dadka Koonfur Afrika ee la qabtay bishii Jennaayo 1977, iyadoo la ajiibayo codsigii ay soo jeediyeen saddexda Urur ee shaqaalaha adduunka — WFTU, ICFTU, iyo WCL.

Wajib ayey ku tahay horusocodka adduunka inay dabar gooyaan midabtakoorka. Ololaha lagu qaadayo midabtakoorka si loo go'doomiyo dhinaca dhaqaabaha, siyaasadda iyo milatarigaba waa in sare loo dhigaa. Si taasi meel mar u noqoto, waxaa loo baahan yahay in Shuucii-diidnimada, dad-diidmada taliska Fooster la qaawiyaa, isku duubnaanta talisyada ka dhisan Biri-tooriya iyo Tel-abiiib laga hortagaa, iyadoo loo arko inay yihiin cadowga dhaarsan ee dhaqdhaqaaqyada gobannimadoonka ee wadaniga ah. Isla markaasna waa in la joojiyaa diyaaradaha Maraykanka ee dhisaaya gaanshaanbuurta Koonfurta Atlaantiga ee ka kooaban Koonfur Afrika, Argentiin, Barsaasiil, Jili, Baragwey iyo Yurugwey.

Dagaalyahanka gobannimada iyo horumarka bulsheed ee dalkayagu waxay aaminsan yihiin in taliiska addoonsiga midabtakoorka iyo imberyaaliyadda adduunka in door ah jiri doonin, karina doonin inay taariikhda majarahooda gadaal u dhigaan. Xoogagga iyo xisbiga Shuuciga waxay ku dhaarsan yihiin inay dhab ahaan u burburiyaan Midabtakoorka iyo fashiismada ka taagan Koonfur Afrika.

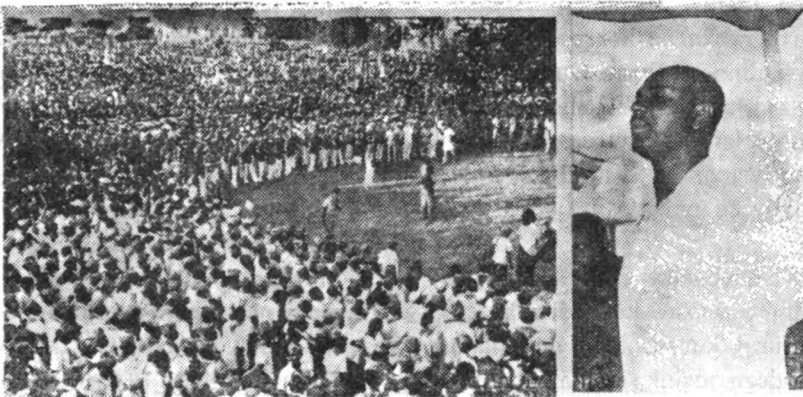
In ku dhow 15 Sanno ka hor, waxaan barnaamijka Xisbigayaga Shuuciga ku sheegnay in nidaamka gumeysiga iyo cadaadiska midabtakoorka loo jilib dhigi karo, lagana adkaan karo iyadoo ay isku duubnaan kaga hortagaan gobannimadoonka wadaniga ah iyo dhaqdhaqaaqa dabaqadda shaqaalahu. Kuwaas oo ku koray dagaal, waayo-aragnimo kororsaday bisayl iyo mintidnimana ka qaaday halgankii dheeraa, adkaa ee murugsanaa ee ay soo mareen. Waxyaalibii dhowaan dalka gudihiiisa ka dhacay ayaa arrintaa ka marag kacaya. Dhaqdhaqaaqa dadweynaha ka horjeeda midabtakoorku wuxuu gaarey heer aanu marna hore u gaarin.

Dhaqdhaqaaqii ka bilaabmay tuulada «Soweto» wuxuu u soo jiiday halgankii malaayiinta dad oo wada dhibban, Afrikaan leh, iska-dhal leh, Hindi leh, oo weli sii balaaranaya. Imminka ayey waqti hore oo dhan ka caddahay in jabka midabtakoorku yahay mid aan la gafayn.

WARBIXINTA BISHA

Aasaaskii Ururka DH.K.S

= Kaaliyaha Xoghayaha Guud, Jaale Ismaaciil Cali Abokor oo ka hadlaya xuskii 15ka Maajo oo Beerta Daraawiishta lagu qabtay

Sannadahan dambe dhallinyarada adduunku waxay heshay fikrad ballaaran iyo xoog badan oo la xiriirta halganka dabaqad-da shaqaaluhu kaga soo horjeedaan iskudul-noolaadka, adoon-siga iyo imberryaaliyadda caalamiga ah. Isla markaas, dhaqdhaqaaqa dhallinyarada ee adduunku wuxuu kaalin weyn ka qaatay abuuritaanka bulshooyin cusub oo horusocod ah. Gaar ahaan dhallinyarada Soomaaliyeed, waxaannu oran karaa, dhaqanka adag ee ay ka dhashaan soona barbaariyay ayaa ka mas'uul ah kaallinta lixaadka leh ee ay kaga jiraan bulshada iyakoo tiir adag u ah Ummadda.

Iyaka ayey ahaayeen kuwa mar walba horseedka ka ahaa ruuxa waddanninimada, fulinayana waajibaadka culus ee dhis-maha Ummadda marka laga bilaabo gobannimadoonkii ilaa iyo maarta. Sidaas daraadeed, 15 ka Maajo waxay ka mudan tahay ummadda Soomaaliyeed qiimo gaar ah, waxaana loo aqoonsan yahay Maalinta Dhallinyarada Soomaaliyeed.

Halganka gobannimadoonka ee Ummadda Soomaaliyeed waxa uu quwadaystey bilowgii dagaalkii 2aad ee dunida markii Ummadda Soomaaliyeed oo doonaysey gobannimo iyo gumeystaha oo doonayey inuu dalka sii

haysato ay iska hor yimaadeen.

15kii May 1943kii ayaa ururkii Siyaasadeed ee ugu horreeyey ka samaysmay dal soomaaliyeed kaa soo la odhan jirey SYC. Asaaska ururkaas waxa sharaftiisa leh 13kii dhalinyarada ahaa ee gartay baahida loo qabo in la sameeyo xisbi siyaasadeed. waxa raggaasi ahaayeen:-

Cabdulqaadir Sakhaawa-diin, Daahir Xaaji Cusmaan, Cusmaan Geeddi Raage, Maxamed Faarax Hijlawle, Maxamed Cusmaan Barre, Maxamed Xirsi Nuur, Xaaji Maxamed Xuseen, Cali Xasan Maslax, Yaasiin Xaaji Cumaan, Maxamed Cali Nuur, Dheere Xaaji Dheere, Khaliif Huda Maalin iyo Xaaji Maxamed Cabdulla (Xajeesi).

Gumaystihii cadaadis xoog leh ayuu saaray ururkaa S.Y.C. si uu u horjoogsado dhaqdhaqaaqa xisbigaas, wuxuu ku tallaabsaday tabo dadka lagaga celiyo gelidda S.Y.L. Laguma soo koobi karo talkan silica iyo darxumada ay ka mid ahaayeen, shaqo ka eriga, xadhiigga iyo dhimashada loo geystay dadka Soomaaliyeed ee lagu tuhmay inay ururkaa xubno ka ahaayeen. Markaa aynu ka hadallo ururkii dhallinta Soomaaliyeed waxaa waajib ah in aynu xusno qaybtii haweenka Soomaaliyeed ay ka gaysteen hal-

ganka gobanniradoonka markii ay isbarbar taageen ragga oo kala qaybgaleen la dirirkii gumeysiga iyo imberiyaaliyadda.

Hase yeeshee talisyadii musuqmaasuqa ahaa ee dalka u talinayey 9kii Sannadood ee ka dambaysey gobannimadii 1960 kij way ka baaqsadeen inay dhallinta Soomaaliyeed mariyaan abaal u dhigma halgankii taariikhiga ahaa ee ay u galeen si ay dalkooda uga xoreeyaan shisheeyaha haystey.

Astaamjihii talisyadaas (musuqmaasuqi, maamul xumadii, qabqaaladii iwm) Waxay ku rabeen raad dhallinta Soomaaliyeed. Inkastoo taasi jirteyna kooxo ka mid ahaa dhallinta Soomaaliyeed ayaa had iyo jeer dhigi jirey bannaan baxyo ay ku diiddan y'hiin arrimaha markaas taagnaa. Dhallinta Soo-

maaliyeed waxa bannaanbaxya-daas kaga jawaabayeen qaskii Siyaasadeed ee ka horreeya dhalashadii Kacaanka 1969kii.

Shirweynihii ugu horreeyey ee dhallinyarada Kacaanka Soomaaliyeed waxa guul lagu soo gabagabeeyey 14kii Maajo 1977 ka, wuxuuna socdey saddex (3) maalmood.

Shirweynaha waxa furay Xoghayaha Guud ee Xisbiga Hantiwadaagga Kacaanka Soomaaliyeed Jaalle Maxamed Siyaad Barre, waxaana ka soo qaybgalay xubno ka tirsan Guddiga Siyaasadda, xildhibaanno ka tirsan Golaha Dhexe ee Xisbiga Hantiwadaagga Kacaanka Soomaaliyeed iyo Wasiiro.

Ka-qaybgalayaasha Shirweynahaas waxay ka koobnaayeen wufuud ka socotey gobollada iyo degmocyinka dalka, dhallinta shaqaysa, ardayda Jaamacad-

da Ummadda, ubaxa Kacaanka iyo dhallinyarada xarumaha dhallinta kacaanka. Waxaa goobjoog ahaan uga soo qaybgalay wakiillo ka socday dhallinta Midawga Soofiyeeti, Jogoslafakiya. Jamhuuriyadda Dimuqraadiga ee Jarmalka, Ciraaq, Ururka Ardayda adduunka, hangeri, jam. Dimuq. ee dadka kooriya, Jam. Dimuq. ee dadka yaman, ururka Dhallinta Dimuqraadiga ah ee adduunka iyo Tansaaniya.

Intii Shirweynuhu socday waxaa laga dooday khudbadii Xoghayaha Guud ee Xisbiga hantiwadaagga kacaanka soomaaliyeed, warbixintii guud ee ururka dhallinta kacaanka soomaaliyeed oo uu jeediyeey Guddoomiyihii shirweynuhu, Jaalle Salaad Cusmaan Rooble iyo warbixintii wakiillada jaamacada Ummadda, Gobolkan banaadir iyo dhallinta shaqaalaha ah.

SHIR JARAA'ID

Xoghayaha Guud ee Xisbiga, hantiwadaagga Kacaanka Soomaaliyeed, Madaxweynaha J.D.

S. Jaalle Maxamed Siyaad Barre waxa uu shir jiraa'id bishij horre dhammaadkeedij Golaha

Ummadda ee Muqisho ugu qabtay warfidiyeenno ka socdey dalalka Farnsiisaka, J.F.Jarma-

Ika, Maraykanka, Masar, Talyaaniga, iyo Ingiriiska.

Madaxweynuhu waxa uu ka Jawaabey, su'aalo ku saabsanaa xidhiidhka Soomaaliya ay la leedahay dalalka kale adduunka, Jaalle Siyaad wuxu caddeeyey in Soomaaliya ay doonayso xidhiidh saaxiibtinnimo oo salka ku haya sinnoon iyo isqaddarin inay la yeelato ummadaha adduunka oo idil.

Xidhiidhka Itoobiya iyo Soomaaliya mar uu ka warramayey madaxweynuhu wuxuu sheegay in dhibaataada dhextaal, labada iyo dad Soomaaliyeed oo ay dawladdood ay ka dhalatay, dal Itoobiya gumaystoo dalka iyo dadkaasoo qaybtii ugu dambaysay Itoobiya gacanta loo geliyey waqti aan ogeyn. «Xidhiidhkii Wanaagsanaa iyo derisnimadii nabadda ku dhiesnayd ee aanu doonayney, in la yeellanno, Itoobiya waxa shaashheeyey dadka iyo dadka iyo dalka soomaaliyeed ee Itoobiya ay weli gumaysanayno», ayuu yidhi Jaalle Siyaad, isagoo raaciyey, «Waxa loo haystaa in cadaawadi ka dhexayso dadyowga labada dal hase yeeshee haddii arrintaa dalka ee na dhex taal la dhammeeyo ma jiro wax is hortaagaya in labada dad ay wanaagga guud ka wada shaqeeyaan.»

Jaalle Siyaad wuxu sheegay in hantiwadaagga aanu ahayn qalab gumaysi iyo dullaysi loo adeegsado. Itoobiya markaa hantiwadaagga ay ku doodayaa hadduu ka dhab yahay waa inay u oggolaataa dadka Soomaaliyeed oo ay gumaysato inay aayahooda iyo gobannimadooda ay ka tashadaan Jabuuti waxa Madaxweynuhu ka yidhi «Dadka Jabuuti iyo dadka

J. D. S. asal ahaan, taariikh ahaan, dhalasha ahaan iyo aaya ahaanba waa dad meel kasoo wada jeeda, Soomaaliyana iyadoo taas eegaysa way sii wadi doontaa taageerada maali ahaan iyo macna ahaanba ay siiso dadka reer Jabuuti, si aayahooda waxay la doonayaan u rumeeyaan. Jaalle Siyaad waxa kaloo uu ku dhawaaqay in Soomaaliya ay ka soo horjeeddo in dadka reer jabuuti kooxo iyo qabaa; i loo qaybiyo. waxa Maxaxweynuhu uu caddeeyey inuu u bogey habkii aftida iyo doorashooyinka ay uga dhceen jabuuti, Dawladda Farnasiikana waxa uu ku ammaanay oofinta ballaqaadkeedii marka la eega aftida iyo doorashooyinka.

Mar wax laga weydiiyey waxa uu ka qabo saldhig Milliteri oo Faransiisku ka samaysto jabuuti waxa jaalle Siyaad uu sheegay in Soomaaliya ay mabda' ahaan diiddan tahay samaynta saldhigyada millateriga, gaar ahaan jabuuti in laga dhiso, waayo taasi waxay hali gelinaysaa gobannimada Xeebtaas iyo degganaanta iyo nabadda gobolka ay ku taal oo dhan, waxaana Faransiiska ku wanaagsan buu yidhi inuu gacan ka geysto koridda dhaqaale ee dhulkaas, halka uu maalka kaga khasiri lahaa inuu saldhig milliteri halkaa ka sameeyo.

Xidhiidhka ka dhexeeya Soomaaliya iyo maraykanka waxa madaxweynuhu sheegay in soomaaliya aanay colaad u hayn

Ummadda maraykanka, intii kacanku dhasayna ay ku dadaalaysey xidhiidh saaxiibtinnimo, is-ixiraan iyo inaan wadanna ka kale amuurhiisa heese soo fargeljin, ku dhisan ay la yeelato maraykanka, waxaana intaa uu ku daray in qodobbodaas uu la soo qaaday madaxweynihii hore ee maraykanka Mr. Ford.

Soomaliya iyo Sacuudi Areebiya mar uu xidhiidhkooda ka warramayey madaxweynuhu wuxuu shaaca ka qaaday in labada dal ay wadaagaan xidhiidh tariikheed oo maalin walba si xoogeysanaya. Boqashadii aanu, aniga iyo madax kaloo Soomaaliyeed ku tagnay S. Areebiya, iyo socodaalkii Wasiirka arrimaha dibedda ee S. Areebiya uu ku yimi Soomaaliya iyo wadaha dallad i dhexmaray Madaxda labada geesood waxay yihiin dhabbayaasha dabiiciga ah ee lagu xoojinayo xidhiidhka walaaltinnimo ee ka dhexeeya labada dal», ayuu yidhi Jaalle Siyaad.

Badda Cas Jaalle Siyaad waxa uu caddeeyey in Soomaaliya doonayso inay noqoto dariiq ay nabadgelyo kaga faa'iidaystaan, dalalka adduunka oo dhami, gaar ahaan kuwa qarka ku haya. Xaaladda Eritriyana waxa madaxweynuhu ku dhawaaqay in Soomaaliya ay ku taageerayso dadka Eritriya inay aayahooda ka taliyaan, taasoo ah mid ay xaq u leeyihiin Ummadaha adduunka oo dhammi.

25KA MAAJO: MAALINTA ISBAHAYSIGA AFRIKAANKA

25ka Maaajo ee Sannadkan 1977ka waxay ku beegantay sannadguuradii 14aad ee Ururka

Midowga Afrika (U.M.A.). 14 kan Sano ee ka dambeeyey agasaska ururka waxaa ka dhacay

qaaradda Afrika isbeddello waa weyn oo wax ku ool ah oo dhammaantood ay soo ifbixiyeen halganka dhaqdhaqaaqa gobannimoonka iyo koriyaanka garaadka siyaasiyeed ee dadka Afrikaanka.

Dhabbaha taariikiga ah ee Afrika ay qaadday ilaa iyo bilowgii dagaalkii dunida waxaa ka mid ahaa koriyaanka garaadka Siyaasiyeed ee dadka Afrikaanka, burburka imbaraadooriyaalkii gumeysiga iyo soo if-baxa ummado cusub ay u soo ifbaaxeen debedda. Tan sabab waxaa u ahaa xoogagga uu dhaqaajiyeey dagaalkii aduunka 2aad, kuwaasoo bilaabay halganka gobannimadoonka ee qaaradda isla markaasna qasab ka dhigay inay 40 dal ay gumaysan jireen xoogagga shisheeyuhu 17 ka mid ahi ay qaateen gobannimadoodii sanadkii 1960 kil.

Taariikhadii dhaqdhaqaaqa midnimada Afrika way ka horraaysay dagaalkii labaad ee aduunka waxaanay bilaabantay 1900 markii shirweynihii 1aad ee (Pan-African) lagu qabtay London. Hase yeeshee muddadan dhaqdhaqaaq Afrika weynta waxaa u horseed ahaa aqoon-yahanno madow oo ka soo farcamay dalka Afrikaanka ah iyo debedda Qaaradda Afrika. Aqoonyahanadan iyaga ahi waxay isku maskuulnayeen arrimo la xiriira aqoonsiga iyo sharafta dadka ka soo farcamay dadyowga madow ee ku noolaa debedda Afrika. Marxaladdaan iyada ah waxaa tusaglooyin u ahaa shirkadii kala duwanaa ee Afrika - weynta ee la qabtay sannadaha 1919kii iyo 1927 kil ee lagu qabtay Paris, London, Brussels, Lisbon iwm.

Dagaalkii 2aad ee aduunka wuxuu furay dariiqooyin cusub **dhinaca siyaasadda** ee caalaminnimo, goobihii lagu jabiyeey **faahfaahinta waxay** soo ifbixisay **halganka hantiwadaagga** ee dunida kaasoo horumar deg - deg ah samaynayey, halganka dabaqadda xoogsatada shaqaalaha ee dalalka hantigoosiga iyo horumarka xoogga leh ee halganka lagala hor jeedo imberiyaalyadaha ee Afrika, Aasiya iyo Laatiin Ameerika.

Arrintan iyada ah ayaa fursad u siisay Mabda'a Afrika weynta nuu cagaha soo geliyo qaaradda Afrika isagoo ah qayb ka mid ah mabda'a guud ee halganka Gobannimadoonka. Shirweynihii «Afrika Weynta» ee lagu qabtay Manchester 1945kii wuxuu ku caddeeyey go'aannadiisii baahida degdegga ah ee loo qabo xukun gudaha ah iyo in tan lagu gaarayo abaabulka halganka dadka afrikaanka ah.

Dhalashadii dalka Ghana ee 1957kii ee uu hoggaaminayey Kwame Nkrumah waxay siisay dhaqdhaqaaqa midnimada Afrika fursad weyn oo lama falaan

ah.

Dabayaaqadii kontammadii iyo horraantii Lixdamadii waxay maragsadeen shirar lagu doonayo midnimada Afrika oo is daba joog ah, laguna qabtay magaalooyin kala duwan sida Akra, Monroofiya, Kasabalan-ka iwm. Marxaladdan iyada ihi waxay kasabtay in shir madaxweynayaasha dalalka Afrika lagu qabto Addis-Ababa kaas oo abuuray U. M. A. bishii Maajo 25 keedii 1963kii.

Muddadii ka dambaysay 1963kii waxay maragsatay halgan dheeraad ah oo lagu doonayo midnimada heer sare ah oo la isku hor-taago weerarrada imberiyaaliyadda. Waqtigan isaga ah wax ay Afrika soo martay tabaaloc-yin xu-xun oo ay geysteen xoogagga gumeysiga cusub oo weli ku sii haray qaaradda Afrika hase yeeshee waxaa la gaaray guulo aan yarayn, Afrikana waxay u baahan tahay inay ka faa'iiday-sato khaladaadkii hore si ay u gaadho midnimada heer sare ah oo reebta guulo wax ku ool ah sannadaha soo socda.

SHIRKII MAPUTO

Intii u dhexeysay 16kii ilaa bisha Maajo waxa magaalada Maputo oo ah Magaalo madaxda dalka Mosambique ka dhacay shir ay soo qabanqaaisay qaramada midoowbay oo ay ka soo qayb galeen wufuud ka kala socday 82 wadan oo aduunka ka tirsan iyo dhaqdhaqaaqyada gobannimo doonka ah ee qaaradda afrika.

Shirkaasi oo soconayey muddo lix berl ah waxa markii hore go'aan ku gaadhey in la qabta golaha guud amaba loo dhan

yahay Qarammada midoowbay bishii Diisember ee sannadkii inaga tegay. Shirkaasi Golaha loo dhacay yahay yeeshay waxa lagaga wada xaajoonayey xaal-ka waddamada Zimbabwe iyo Naamiibiya. Go'aankaasi lagu heshiiyey in shirkii Maputo ka dhacay la qabto waxa uu ku baaqay in dadka Aduunka la garan siiyo amaba laga dhaadhi-ciyo heerka uu marayo xaal-ka dalalkaasi, iyo baahida loo qabo in si deg - deg ah loo aqoonsado maamul dadka Magdowbi u badan yihiin in laga dhiso,

taasi oo ay xaq u leeyihiin.

Hadaba shirkaasi lagu qabtay magaalada Maputo, Jamhuuriyadda Dimuqraadiga ee Soomaaliya waxa uga qayb galay wafdi uu hogaaminayey Agaasimaha Guud ee Wasaaradda Arrimaha Dibedda, Jaalle Cabdiramaan Jaamac Barre. Intii shirkaasi uu socdayna wafdiga Soomaaliyeed waxa uu shirka ka jeediyey mowqifka amaba halka ay Soomaaliya ka taagan tahay herreeyso iyo dambeysaba oo ah in Isticmaarka gebi ahaantiiba Adduunka laga xaaqo gaar ahaan dalalka Zimhabwe iyo Naamiibiya.

Shirkaasi markii uu dhammaaday go'aamadii lagu gaadhay waxa ay Adduunka ugu baaqeen in la sii xoojiyo cunaqabtayntii xagga dhaqaalaha iyo hubkaba saameeynaysay ee hore loogu soo rogay waddamada midab kala sooca quuta amaba ku dhaqma ee koonfur Afrika iyo Roodlisiya. Weliba waxa uu go'aankaasi ku nuuxnuuxsaday in jidka kaliya lagu xaqiijin karo amaba lagu dhalin karo gobannimada dalalka Simbaabwi iyo Naamiibiya inay tahay dagaal hubaysan ama'a (qori caaradii).

Arrintaasi waxa ka markhaati kacaya iyada oo ay wax midho ah dhalin weydey in wadahalallo lo lagu dhameeyo dhibaata-daas muddadii ay soo taxnayd.

Runtii wax la yaab leh ma aha waddammada reer galbeedka qaarkood oo diiday go'aadii shirka magaalada Maputo lagu gaadhay iyaga oo markaas micilnaaday amaba talo dhigaayey in midaba gumaysiga ka taagan Simbaabwe iyo Naamiibiya lagu

dhameyn karo wadahal horeba isha farta looga soo gashay - amaba laga caal waayey.

Hindisaahaasi waddammada reer galbeedka ah qaarkood ay waateen, waxa weeye wax iska dahiici ah oo ay ku shaqeysato kana mid ah straatijiyada istic-

maarka caalamiga ah, waxaanu ku ilaashanayaa danihiisa u gaarka ah ee uu ku leeyahay Afrika dhinaceeda Koonfureed. Haddana taas ma aha mana noqon doonto dhalanteed lagu sabo dadka Afrikaanka ah ee dagaalka qadhaadh ugu jira xuquuqdooda.

BOOQASHADII TED-ROOLANDS UU KU YIMID J.D.S

Wasiiru dawlaha Ingiriiska u qaabbilsan arrimaha dibadda iyo barwaaqa sooranka «Common Wealth» Mr. Ted Rowlands iyo wafdi uu hoggaaminayay, ayaa bishii hore dabayaaqadeedii booqasho rasmi ah oo shan maalmood ah ku yimi J. D. S. Markii uu yimna wuxu daboorka ka qaaday in Ujeeddada socdaalkiisu tahay sida loo xoojinayo xidhiidhka ka dhexeeya labada dal «16kii Sannadood ee ugu dambeeyey Wasiir Ingiriisiihi socdaal kuma jaman dalka Soomaaliya, sidaa daraaddeed waxay la tahay in booqashadaydu ay wax weyn ka tari doonto kor u qaadidda is-

kaashiga iyo xidhiidhka ka dhexeeya labada geesood» ayuu yidhi Mr. Ted Rowlands.

Mar wax laga weydiiyey arrinta Simbaabwi Mr. Rowlands waxa uu sheegay in ingiriisku uu ku dedaalj doono la tashiga qaybaha ay khusayso arrinta Simbaabwi si loo gaadho qaab dalkaasi awooddiisa gacanta loogu geliyo Afrikaanka dalka u badar, ugu dambayn 1978ka.

Isagoo u warramayey warfidiyeenka markuu ka duulayey gegida diyaaradaha ee Muqdisho Wasiir dawlaha Ingiriiska u qaabilsan arrimaha dibadda iyo

barwaaqasoorka «Common Wealth» wuxuu sheegay in Madaxda Soomaaliyeed ay ka wada hadleen arrimo kala geedisan oo ku lug leh xidhiidhka ka dhexeeya J. D. S. iyo Ingiriiska, ayna ku dhammaadeen guul iyo isafgarad.

Wuxuu sheegay inuu aad ula dhacay sida arrimaanta istaahisha ee dawladda Soomaaliyeed uga gacansarraysay dhibaatooyinkii ahaarta oo ay kaga guulaysatay baranaamijkii dejinta. Waxa kaloo uu caddeeyey in uu

la ashqaraaray mashaarijda waraabinta ee laga hirgeliyey Soomaaliya, taasoo suuragelisey in drul aan hore far loo saarin la beero. Mar wax laga weydiiyey sida loo horemarinayo iskaashiga labada waddan Mr. Rowlands wuxuu ku jawaabay in kaalinta ugu weyn ee iskaashiga labada geesood uu ka muuqday ay tahay mashruuca Sonkorta ee Jubba (Juba Valley Sugar Project) kaasoo marka uu dhammaado Soomaaliya awood u siinaya inay Sonkorta dibedda u dirto.

kii uu soo laabtay waxa uu sheegay in mudadii uu booqashada ku joogay dalka Suudaan uu farriin uu ka siday Xoghayaha Guud ee Xisbiga Hantiwadaaga kacaanka Soomaaliyeed u gudbiyey Madaxweynaha Dalka Suudaan Jaalle Jacfar Maxamed Al-Numeeri.

J/le Kulmiye waxa kale uu intaa ku daray in isaga iyo waf-tigiisu ay kala xaajodeen Madaxweynaha dalka Suudaan xidhiidhka walaaltinimo ee ka dhexeeye labada dal, iyo arrimo kale oo saameeynaya Adduunka Carabta, xaaladaha Afrika iyo arrimo kale oo adduunweynaha ka taagan.

Madaxweyne ku-xigeenka J/le Kulmiye waxa uu ugu mahad naqay dawladda iyo dadka reer Suudaanba sida kalgacalka iyo walaaltinimadu ku dheehnayd ee isga iyo Wafdigisaba loogu soo dhaweeeyey wakhtigii ay joogeen dalka Suudaan oo ay kala qayb qaateen dammaashaadkii maalintii kacaankodu curtay. J/le Kulmige waxa uu arrintaasi ku tilmaamay inay tahay mid lagaga taamilo qaadan karo amaba muujinaysa xidhiidhka walaalnimada ee dhexyaal labada Ummadood ee Soomaaliya iyo Suudaan.

Madaxweyne ku-xigeenka waxa Wafdiga uu horkacayey ka mid ahaa gu-xigeenka Wasiirka Gaashaandhigga J/le Sareeye / Guuto Cumar Xaaji Maxamed. Wafdiguna waxa uu dalka ka ambabaxay 23kii bishii May.

KULMIYE OO BOOQDEY SUUDAAN

Madaxweyne ku-xigeen dalka Jamhuuriyadda Dimuqraadiga ah ee Soomaaliya J/le Sareeye Gaas Xuseen Kulmige Afrax kana tirsan guddiga siyaasadda ee Golaha dhexe ee Xisbiga Hantiwadaaga Kacaanka Soomaaliyeed iyo wafti uu hogaamina-yey oo ka qayb galay xuskii iyo

fantasiyihii loo sameeynayey maalintii uu dhashay kacaanka Dalka Suudaan oo ku aadanayd 25kii bishii May ayaa dalka ku soo laabtay dabayaaqadii bishaasi.

J/le Kulmiye oo u waramayey dadka wararka tebiya mar-

ARAGTIDA CILMIGA

Dagaallada Xaqa ah iyo Dagaallada aan Xaqa ahayn

«Waxaa jira dagaallo xaq ah iyo dagaallo aan xaq ahayn, dagaallo horusocod ah iyo kuwo dib

«Waxaa jira dagaallo xaq ah iyo dagaallo aan xaq ahayn, dagaallo horusocod ah iyo kuwo dib u socod ah, dagaallo ay qaadaan dabaqado horusocod ahi iyo dagaallo ay qaadaan dabaqado dib-u-socod ahi, waxaa jira dagaallo leh ujeeddo in la gumeysto dabaqado ama leh ujeeddo tirtirid duli iyo isku kor-noolaansho».

A. M. Cashuur

Suaashaa saameysa u micnaynta si cilmi ah dabecadda dagaalka iska horimaadka mileterinnimo waa arrin ilaa iyo maanta qiimi weyn leh.

Go'aanka qaadashada suaashass, xoogagga horusocodka adduunka waxa hoggaaminaya argtida Markisamka-Leninismka ee ka hadlayaa dagaalka iyo Ciidammada, gaar ahaan argtida Leniiniga ah ee ka hadlayaa dagaallada xaqa ah iyo kuwa aan xaqa ahayn. Dagaalaka, xoog iyo juuub ku isticmaalka waa wax sal iyo baar u ah Imberiyaaliyadda, dhaqan siyaaso ahaan-na waa ifafaale lid ku ah dabecadda mabda'a hantiwadaagga.

V. I. Lenin wuxuu qoray in dadka hantiwadaagga ahi had iyo goor cambaareeyaan dagaallada ka dhex dhaca dadayowga, kuna timaama arrin ah mutawaxjishnimo iyo badownimo.

Aragtida M — L ee sameysa labada nooc ee dagaallada, (kuwa xaqa ah iyo kan aan xaqa ahayn) waxay irroo suurogelineysaa in qliimayn iyo tilmaan sax ah aynu ka sameyno dagaal kasta, si aynu u hubinno kaalinta dagaal kasta ka qaato barbaarinta bulshada ee la xiriirta ka xoreynta dadyowga iyo dabaqadaha dulliga iyo isku kor-noolaanta kala geddisan ee ay ku jiraan.

Dabecadda bulshannimo ee dagaalka iyo wejigiisa runta ahi wuxuu ka muuqdaa ama sheega dabecadda Siyaasadda dagaalku ku yimi ee uu dhameystirayo - dabaqadee ayaa dagaalka wadda iyo ula jeeddadee.

Waana sababtaas, uu V. I. Lenin u qoray: Mar kasta waa in dulucda siyaasadda dagaalka la micneeyaa Marka la sheegayo ama la micnaynayo dagaal, waxa lagama maarmaan ah in had iyo goor laga duulo xaqi-qada oranyisa; Dagaal waa sii wadid siyaasadeed oo la qabaansanayo xoog (hub).

Dabecadda dagaalka iyo kaalintiisa taariikhiga ahi; waxay ku xirantahay dabaqadda iyo dawladadda bilawday ee wadda dagaalka. Dabecadda bulshannimo ee dagaalkasta casrigan la joogo dhaca waa in laga eego waxa uu u yahay danta kacaanka hantiwadaagga iyo kacaannada dhaqdhaqaaqyada gobannimo doonka ee dadyowga la gumeysto iyo waxa uu kaga aadanyahay xoogagga dhaqaajiyaa ee ka dambeeya horukaca bulshannimo, kuwaas oo ah habka hantiwadaagga adduunka, dabaqadda shaqaalaha ee adduunka, iyo dhaqdhaqaaqyada xornimodoondka dadyowga.

Marka la baadhayo dulucada dabaqinnimo iyo khadka siyaasiga ah ee ay kala haystaan ama ku kala taggan yihiin dhinacyada dagaal kasta iskaga soo horjeedda, waxaa suuragal ah in qiimaynta iyo micnaynta dabecadda dagaalka la sameeyo dagaalka ka hor ama marka dagaalku bilowdo ee cusub yahay.

Aan u soo qaadanno mitaal ahaan siyaasadii Imberiyaaliyadda Maraynkanka ee keentay dagaalkii Fietnaam. Aad ayey u sahlan tahay in la ogaado oo la arko in dagaalkaasi dhinaca imberiyaaliyadda u cabbirayey danihii iyo ula jeeddociyinkii Manobooliyadda Maraynkanka ee ahayd ceejinta iyo cadaadinta dhaqdhaqaaqyadii gobannimodoonka ee dadyowga Aasiya.

Dhinaca dadka reer Fietnaam, dagaalku wuxuu

u ahaa sii wadid dagaalkoodii ay ugu jireen gobannimadooda iyo xaq ay u leeyihiin in ay ku barbaaraan jid hor u socodnimo ah.

Waana ula jeeddooyinkaas sharafta leh, kuwii ka dambeeyey kacaankii Agoosto 1945kii ee ay ku kaceen dadka reer Fietnaam ee gayeysiiyey guushii ay ka soo hooyeen gumeysiga Faransiiska.

Guushoodii waxay dhalisay in waqooyiga ee dalku keelo xornimo buuxda, markaasna dadkii waxay doorteen in ay ku socdaan jidka hantiwadaagga. Laakiinse iyada oo ay sabab u tahay gacan gelintii Imberyaaliyadda dadkii Koonfurta Fietnaam way u suurtoobi weydey in ay ka qayb-galaan oo ku raaxaystaan mirihii guushaas. Taasina waa tii keentay in ay cusboonaysiiyaan halgankii iyada oo ay la jiraan walaalahooda reer Waqooyi iyo xoogagga horusocodka ee adduunka oo dhammi gaar ahaan dalalka hantiwadaagga ah oo ugu deeqay wadaniyiintii Koonfurta Fietnaam wixii kaalmo ay u baahanaayeen ilaa ay libin buuxda oo xornimo ku gaareen, halkaasna ay ku rumowdey oo ku timi midnimadii Jamhuuriyadda Fietnaam ee hantiwadaagga ahi.

Waxaa jirta in dulucda siyaasadda ee dagaalada iyo kaalintooda bulshanimu ay si adag isugu xiranyihiin. Dulucda Siyaasadda ee dagaalku waxay xaddiddaa kaa lintu uu ka ciyaaro nolosha bulshada — horusocodnimo ama dib u socodnimo.

MICNAYNTA Lenin ka yiri waxay tahay:- Dagaalka xaq ahi waa kii ay dad u galaan magaca xornimada iyo horumarka bulshannimo, tirtiridda isku dulnoolaanshaha, ka xoroobidda is-addoonsi qorannimo ama daafacaadda xornimo qaran duulaan horor ku soo qaaday.

Sidaas daraadeed dagaalka xaq ahi waa dagaal daafacaya danaha dayow xaqdarro ku hoos jira.

Dagaallada xaq ahi waxay ciyaaraan kaal in horusocod ah. Dagaal loo qaado ujeeddo ah qabasasho dhul shisheeye, addoonsi iyo duuleyn dadyow kale waa dagaal aan xaq ahayn.

Dagaallada jaadkaas ahi waa kuwo leh ulajeeddo ah in ay u hakiyaan si khasab ah bulshada horusocodka, in ay ceejiyaan dhaqdhaqaaqada kacaannimo ee dabaqadaha iyo dadyowga dulman ee la gumeysto. Waa dagaallo ujeeda in ay dhidibda u aasaan habka isku dulnoolaanshaha iyo is-addoonsiga. Micnaha iyo sifa-

ha dagaal xaq ahi hor iyo horraanba waa dagaallada wadaniga ah ee leh ulajeeddooyinka kala ah: ama iska daafacid iyo iska caabbin weerar Imberiyaaliyadeed, gobannimadoon wadaani ah iyo mideynta dal hooyo taas oo ah sii wadid dagaal gobannimadoon iyo horusocodnimo ama tirtirid iyo ridid xukun dib u socod ah. oo imberiyaaliyad la jir ah isla markaas waa in ulajeeddadu higsanyasaa in ay dadyowgaasi doortaan jidka horusocodnimada.

Dagaallada micnahaas iyo sidaas oo kale lahaa waxaa ka mid ahaa:

— Dagaalkii Midowga Soofiyeeti uu kaga hortegay weerarkii Jarmalkii Fashistuhu ku soo qaaday dalkaas 1941kii-45kii;

— Dagaalkii Jamhuuriyadda Dimuqraadiga Kuuriya 1950kii-53kii;

— Dagaalkii gobannimadoon ee ay muddada dheer waddey Jabhadda MPLA ee Angoola;

— Dagaalka ah dal xoreyn iyo gobannimo u dirir ee Jabhadda Falastiin.

— Dagaalladii qadhaadhaa ee ay gashay Jamhuuriyadda Dimuqraadiga Fietnaam 1964kii-1972kii.

— Dagaalkii dadka reer Aljeeriya ku qaadeen Gumeysigii Faransiiska.

— Dagaalka gobannimadoon ee ay wadaan jabhadaha dadyowga Soomaaliyeed ee weli ku hoos jira gumeysiga iyo cadaadinta sida «FLCS».

— Dagaallada xaq ah ee ay dadyowga Afrikaanka ah ee Koonfur Afrika kula jiraan qawleystooyinka ku haya midabtakoorka iyo gumeysiga dadyowgaas.

Imberiyaaliyadda sifaheeda runta ah ee la xiriirta in ay yihiin kuwa dagaallada huriya waxaa u daliil ah abuuridda isbahaysi millateri; ku tartanka hubka, Milletereynta iyo xaqdaraynta xaquuqda iyo xorriyadaha dadka shaqaalaha.

Lenin wuxuu qoray:- «Dadka hantiwadaagga ahi had iyo goor waxay la jiraan kuwa dulman sidaas daraadeedna ma duraan oo ma diidaan dagaallada leh ulajeeddooyin dimuqraadii ah ama leh halgan hantiwadaagimo ee diiddan isku-kor-noolaanshaha iyo is-addoonsiga.

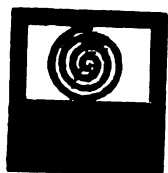
Xoogagga horusocodka ee adduunku gaar ahaan habka hantiwadaagga ee adduunku si buuxda ayey u taageeraan dagaallada xaq ah ee gobannimadoonka, dagaaladaas oo dadku u galaan gobannimo qaran; dimoq-

raadiyad iyo hantiwadaag. Aydiyoolojiinta Burjuwaasiyiintu waxay ku doodaan maanta su'aasha saameysa dagaallada xaq ah iyo dagaallada aan xaq ahayni in ay qlimo beeshey waana in dhinaca la iska dhigaa ayay yiraahdaan waayo jiritaanka adduunka ay jiraan hubka khatarka ahl ayaa tirtiray farqigii u dhaxeeyn jirey labadaa jaad ee dagaal.

Dhinaca kale aydiyoolojiinta burjuwaasiyiintu waxay micne iyo ka turjin dooriyaan siyaasadda nabad ku wada noolaanshaha, taas oo ay yiraahdaan kaalmda iyo taageerada dalalka hantiwadaagga iyo xoogagga kale ee hor-u-socodka adduunka u fidiyaan dhaqdhaqaaqyada, gobannimadoonka Afrika, Aasiya iyo Laatiin Ameerika waa ku xadgudud mabaadiida nabad ku wadanoolaanshaha.

Iyada oo dhinac la iska dhigo ama la iska dhaafo aragtida saameysa dagaallada xaq ah iyo kuwa aan ahayn waxay micnaheedu tahay in lagu dhacayo in loo fidiyo kaalmo dadyowga dhibaatooyinkaasi haystaan.

Iyada oo si dhab ah looga turjumayo mabaadi'da Broletaariyaadka caalamnimo, xoogagga horusocodka adduunka oo ay hormood u yihiin dalalka hantiwadaaggu waxay si buuxda u kaalmaynayaan dhaqdhaqaaqa gobanimadoonka wadaniga ah ee dadyowga Afrika, Aasiya iyo Laatiin Ameerika, waxay is-hor-taagayaan khayaamada iyo hufiska imberiyaaaliyiinta iyo dabadihifadooda, waxayna siinayaan kaalmo dhinac kasta ah dadyowga u dagaallamaya gobannimadooda iyo madaxbannaanidooda.

ABWAAN IYO EREY-BIXIN *BADEECADA (COMMODITY)*

Astaamaha hantigoosadka waxaa ka mid ah, inuu kaga duwan yahay dhammaan qaababkii tacabka ee ka horreeyey mudnaanta xidhiidhka badeecad — lacageedka iyo tacab-soo-saarka badeecadeed. Hababkii ka horreeyey habka dhaqan dhaqaale ee hantigoosadka xidhiidh-badeecad-lacageedku ma ahayn wax si aad loogu baahan yahay, horumarkooduna aad uma xoogaysan. Soo shaabo-baxa, jiritaanka iyo horukaca xidhiidhyada tacabka ee hantigoosadku suura gal may ahaadeen qiiminta ma yeeshen haddii aan la tachayn badeecadaha.

Hantigoosadka waxaa ka horreeyey tacab-soo-saarka badeecadeed ee sahlan, kara dhashay:

a) Shaqo-qaybka bulshadeed iyo takhasuska lagu takhasusaa soo-saarka nooc gaara ama dhowr nooc oo tacab ah.

b) Kala jabka tacab-soo-saar-yaasha, taas oo ay ugu wacan tahay lahaanshaha gaar ahaaneed ee qalabka tacabka.

Tacab-soo-saarka badeecadeed ee sahlan — waa saldhigga koboca iyo horukaca tacabka hantigoosadka. Isla markaana tacabka hantigoosadku waa tacab-soo-saar badeecadeed ee sahlan. Hantigoosadku waa heerarka ugu sarreeya waa-na qabka ugu adag (complicated) ee tacab-soo-saarka badeecadeed.

Xilliga wax-soo-saarka hantigoosadka, tacabka ka dhasha shaqada ee dhammaantiis loogu tala galay kala beddelashada waxaa la yiraahdaa badeecad.

Inkastoo farqi weyni ku kala dhex jiro tacab-soo-saarka badeecadeed ee sahlan iyo kan hantigoosad, haddana waxaa jira wax ay

wadaagaan, oo inkaga mid yihiin: Labadaba waxaa saldhig u ah shaqo-qaybka bulshadeed, lahaanshaha gaar ahaaneed iyo tacabka loogu tala galay suuq-gaynta.

Badeecaddu waa natijada shaqada, ee aan loogu tala gelin istimaalka shakhsiga ah oo qudha, ee loogu tala galay kala beddelashada.

Haddii aynnu indha-indhayno badeecadda iyo sida ay seyladda (Suuqa) ku soo gaadho, waxaynu arkaynaa, oo yiqiinsanaynaa labada sifo ee ay leedahay. Dhinac marka laga eego badeecadu — waa shay faa'iido iyo waxtar leh, oo awood u leh raalligelinta baahida qofka. Dhinaca kale haddii laga eegana waxaynuu arkaynaa in badeecadda lagu beddelan karo mid kale, sidaas awgeedna u yeelatay qiimaha beddelashada.

HIDDAHA IYO DHAQANKA

Falanqayn :

RIWAA YADDII DHAQDHAQAAQ

Beryahaan dambe waxaa si weyn loo dhalliilaa nuxurka ku jira riwaayadaha dadweynaha la hor keeno. Waxaa la isla wada qiray, dhalliilahaasina isugu soo biya-shubanaayan, masraxeenaa maanta jiraa in uu aad uga hooseeyo (tayo ahaan) heerki looga baahnaa lahaa, marka la eego ahmiyadda weyn ee uu masraxu u yeelan karo bulsho la dhalan rogaayo, waxyaalaha kale ee dadweynaha lagula xiriiraana ay ku yar yihiin.

Masraxeenaa haatan jiraa wuxuu leeyahay laba waji: Waji ganacsi iyo mid hanuunis. Masraxa ganacsiga haddaan ku hormarno, waxaa weeye midka ay isugu biya shubanaayan dhalliilaha xooggoodu. Waxaad mooddaa marba marka ka dambeeya inay soo kordhayaan riwaayado qiimahoodu aad u hooseeyo, xag fan ahaaneed iyo xag fikradeedba.

Riwaayadaha noocaas ah markaad u dhabbagashid waxaad ogaa-naysaa in ujeeddadii loo abaabulay ay ahayd ganacsi qayaxan, deg-deg iyo fududaysina lagu sameeyay. Way jirtaa aqoon yar iyo in aanu masraxeenaa ilaa iyo hadda lahayn dad cilmi ahaan u bartay fanka masraxa, dadka sameeyaana ay yihiin Jaallayaal ku shaqeynaya isxilqaan iyo dadaal, hase yeeshee dadaalkii ayaad mooddaa marar badan in wax ka dhiman yihiin, ee

ay ka xoog badinayso himilada ganacsigu, waqtigii loo baahnaa masraxu inuu dusha u rito waajibkiisa taariikhiga ah ee ah inuu noqdo dugsiga dhabta ah ee dadwaynaha.

Haddaan u leexanno dhinaca masraxa hanuuninta ah, taariikh ahaan masraxaasi wuxuu la fil yahay kacaanka, wuxuuna isku dayaa in uu cabbiro siyaasadda kacaanka, in uu guubaabiyo dadweynaha iyo inuu sawiro taariikhda halganka Ummadaa Soomaaliyeed. Riwaayadaha noocaas ah badanaaba waxaa la diyaariyaa marka ay soo dhowdahay munaasabad waddani ah, sida dabaldegga maalinta kacaanka 21ka Oktobar, Xuska maalmaha Urur-rada bulshada, Xafladaha kale ee waddaniga ah imw. Run ahaan masraxaa isaga ahi wax weyn buu ka taraa kicinta iyo baraarujinta dadweynaha, in kastoo faa'iidooyinkiisu ay u badan yihiin xag kicinneed iyo qiir-gelin. Hase yeeshee, si masraxaas cusub dhidibbada loogu adkeeyo, faa'iidooyinkiisana loo kordhiyo waxaa habboon in laga daboolo dhinacyada soo socda:-

1. In uusan noqon mid lagu baraarugo oo keli ah markii munaasabadi soo dhowdahay, ee wixii soo dhammi or-orad iyo qarbo-qarbo noqdaan, hase yeeshee uu noqdo mid si joogta ah u darsa nolosha iyo himilooyinka bulshada cusub,

M. D. AFRAX

kuna sawira riwaayado laga baa-raanndagay, waqti ku filanna la siiyey.

2. In laga caymiyo khatarta roo-tinka (iska-dabawareegga) ee hadda ku soo fool-yeelatay, taasoo ay muuqato in lagu soo celeelinayo wax hore dhowr jeer loo soo arkay. Riwaayad kastoo cusubi fikradda ay sawirayso, ama qisada ay ka sheekaynayso iyo habka ay u sawiraysaba waa in ay noqdaan kuwo cusub oo aan lagu soo arag riwaayad hore, haddii kale looma baahana mar haddaenay waxba kordhinayn.

3. Riwaayadaha noocaas ah badanaaba waxaynu aragnaa in loo soo bandhigo si dul-sabbayn ah, isla markaasna qaawan. Ka soo qaad, khudbadaha, go'aannada, doodaha, shaqooyinka iskaa wax u qabsi iwm, meelaha ay riwaayadda uga jiraan, haddii sidoodii oo qayaxan masraxa loo keeno, ma noqonayso shaqo fan ah, ee waxay noqonaysaa sidii qof caadi ah oo sheekaynaya, macaansigii fanka iyo raadkii ay daawadayaasha maskaxdooda ku reebi lahaydna way ka dhumayaan.

Waxaa jira dhowr kooxood oo intii kacaanku jiray dhashay, ilaa iyo haddana u go'an masraxa hanuuniska tii ugu dambaysayna waxay ahayd riwaayaddii DHAQDHA-

QAAQ, oo uu sameeyey Jaalle Siciid Saalax, kooxda Iftiinna ku soo bandhigeen Xuskii dhawaa ee 15kii Maajo, maalinta dhallinyarada Socmaaliyeed.

Riwaayaddaasi waxay sawiraysay taariikhda halganka Ummadda Socmaaliyeed iyo kaalinta ay dhallinyaradu uga jirto laga soo bilaabo afartanaadkii qarnigaan markii uu bilaabmay dhaqdhaqaaqii dhallinyaradii dhidibbada u qotomisay ururkii «S.Y.L.»

Fikradda asaasiga ah ee ay riwaayaddu ku meerayso, tiirdhe-xaadkana u ahi waxay tahay: Noloshu in ay ku dhisan tahay dhaqdhaqaaq, dhalinyaraduna ay tahay guutada ugu dhaqdhaqaaqa-roon bulshada, dhaqdhaqaaqa dhallinyaradu samaysaana uu Ummadda gaarsiin karo himilooyinkeeda nolosha.

Waxaa qiime weyn ku fadhida murtidii loogu gogol dhigaayey fikraddaas iyada ah ee ay riwaayaddu ku dhisan tahay: markii uu lahaa:

«Dhidibbada adduunyada, dhaqdhaqaaqu waa u mudan, xeer-kay ku dhisan tahay: dhulku waa wareega, dhigdhaxuu ku meeraa, waa sida dharaartiyo ku dhashaan habeenkuba. Ma dhidibana cadceeduna, iyana waa dhaqaaqdaa, dabayluhu dhan uun bay u dhacaan had iyo goor, biyuhuna dhaqaaq bay dhigaadnimo ka doorteen, dhirtu waa sidoo kale, dhammaanteedba noloshani waa wada dhaqaqaas. Wixii aan dhaqaaqini waa dhalan xumadaan, dhaqdhaqaaqu waa nolol jiritaanku ku dhismaa, taariikhda soo dhigan. dhaqdhaqaaqa muu huro, halgan buu ku dhaataa, xumuhuu

ku dhaafaa, samuhuu ku dheefaa».

Waa murti ka shidaal-qaadanaysa diyaaleetikada maaddiga ah. ee garatay xaqiiqada qawaaniinta nolosha.

Riwaayaddaasi inkastoo meelaha qaarkood ay ka muuqanaysay in waqti ciriiri ah lagu sameeyey, haddana waxaa jiray dhawr arrimood oo ay uga duwanayd uguna heer sarraysay riwaayadihii beryahaan dambe lagu soo bandhigayey masraxeenna. Arrimahaas waxaa ka mid ah xayndaabka fan ahaaneed ee ay ku dhexmeerayso, qaabka loo soo qaddimaayo iyo habka taariikh dhacay qaarkood loo sawiraayo, sida doorshadii Socmaaliyada cusubi ay dooratay hantiwadaagga Cilmiga ah.

Siciid Saalax markii uu doonaa-yey inuu arrintaas riwaayadiisa ku xuso, wuxuu awood u yeeshay inuu ka leexdo habkii qaawanaanta ahaa ee aan ku soo tilmaannay qodobka 3aad ee dhallilaha masraxa noocaa ah. Meeshii ay riwaayadihii hore marka ay arrintaas sheegayaan na tusi jireen madaxda dalka oo ku khudbaynaysa Hantiwadaagbaan dooranaynnaa, isagu wuxuu na tusay aqalkii dayacnaa ee galbeed u jeedey, oo bari loo jeediyey, ka dibna la dayactiray. Taasina waa arrin qof waliba, isagoo aan macaansigii maskax-ka-shaqaynta la ga qaadin uu haddana garan karo in loola jeedo: Ummaddii Socmaaliyeed ee dayaca iyo dibindaabyada badani ku soo gaartay daba joogga reer galbeedka hantiwadaagga lagu duway, sidaasna uga baxday dulligii iyo dheg-xumadii waa fikrad siyaasadeed oo ballaaran, isla markaasna huwan maro fan ahaaneed oo qurux badan, waana maradaas midda aan rajaynaynno inuu si qurxoona,

lana garan karo u isticmaalo masraxa hanuunintu.

Waxaa kaloo iyana qiime weyn leh, arrimaha cusub ee ay riwaayaddaasi la timid ka mid ah, in ay ahayd masraxiyad tixeed. Bilowgeedii ilaa dhammaadkeedii waxay ku socotay tix. Dhallilaha waaweyn, ee riwaayadeheenna loo jeediyo waxaa ka mid ah inay yihiin jacbur, marna tiraab ku socda, marna tix u boodaya, taasina waa arrin fan ahaan khalad ah. Riwaayadda Dhaqdhaqaaq iyadu waxay isugu laga duwatay xagga tixda. Inkastoo ay jirtay meel yar oo jilayaasha qaarkood ka boodayeen darbiga tixda, sida muuqaalkii lagu jilaayey baarlamaankii musuqmaasuqa, haddana riwaayaddaasi waxay noqon kartaa ifafaale cusub oo saadinaya dhalasho masrax tixeed oo cilmiyaysan.

Waxaa kaloo xusid mudan sida looga fekeray qurxinta weelka ay riwaayaddu ku dhex jirto, gudihiisa iyo gidaarradiisa kore intaba; sida muujinta xilliyada, sawirrada iyo tilmaamaha sheekada caawinaya, isticmaalka daaha, iftiiminta iyo waxyaalaha kale ee la xariira xagga Diikoorka. Riwaayaddaasi arrimahaas iyaga ah inkastoo ay uga horraysay riwaayadaha masraxeenna u badan haddana waxay lahayd goldaloclooyin yar-yar oo la dabooli karay, hase yeeshee aad moodeysay in aan laga fiirsan. Goldaloclooyinkaas kuwa la xiriira waxyaalaha sheekada caawiya ee aan hada ka hadlaynnay, waxaa ka mid ah: Xagga dharka oo aan tixgalin weyn la siinayn, arrintaasoo ka mid arrimaha uusan weli masraxeennu ku baraarugin ahmiyadda dhabta ah ee ay leeyihiin.

Haddaan tusaale ahaan u soo qaadanno wiilkii caseyaha matalayey iyo kii tuugga jilaayey, labadaba saraawishoodii caadiga ahayd.

ayaa lugaha loo laablaabay, sidii ay caadada ka dhigteen riwaayade-beenu, marka ay dadkaas oo kale jilayaan, taasina waa arrin ka fog xaqiiqada waaqiciga ah.

Caseeyaha iyo tuugga midna ma qaato surweel dheer oo lugna loo laabay, lugna loo fidiyey. Caseeyaha haddaan ka soo qaadno wuxuu u badanyahay dabagaab karkaran, iyo shaati jeex-jeexan, maxaa dhibaato ah oo lagala kulmayaa in qalabka riwaayadda loo soo diyaarinaayo lagu daro dabagaab iyo shaati cimrigoodii dhammaaday, si daawadayaasha riwaayaddu ayan masraxa ugala kulmin dad ka gaddisan dadkii runta ahaa ee ay magaalada ku arki jireen, riwaayadduna jilaysay?

Waxyaalahaasi waa waxyaalaha iska yar yar, miisaankoodase leh. xagga arrimaha ka waaweyn iyo sheekada riwaayadda haddaan u leexanno, waxaa beryahaan danbe eaado noqotay marka laga sheekaynaayo taariikhda ummadda Soomaaliyeed in hal mar la isku soo wada duubo marxaladihii badnaa ee ay soo martay tiirikhdaasi.

Waxaa la iska bartay in la yiiraahdo: Axmed Guray baa kacaamay, Maxamed Cabdulle Xasan baa ku xigay, Leegadii baa ku xigtay, Musuqmaasuqii baa ka dambeeyey. Kacaankii baa curtay, iyadoo Kacaannadaas waaweyn aan midna hoos loogu daadegayn ee keliya laga dulmaraayo muuqaalka kore ee qof weliba ogyahay. Marka khudbo la akhrinaayo way bannaan tahay dulmariddaasi iyadoo loo baahan yahay in guud ahaan la isku xiro taariikhda Ummadda, taasoo qofka

khudbaynayaa uu badanaaba gogoldhig uga dhigto arrin uu dadka ku guubaabinayo ee ku saabsan dhis-maha bulshada cusub ee waqtiga la joogo iyo waqtiyaasha soo socda, taasi waa waajibka khudbooyinka iyo wixii la mid ah, sida maqaallada wargeysyada, Barnaamijyada Raadiyaha, Casharadda hanuuninta iwm. Laakiin waajibka masraxa ama guud ahaanba waajibka shaqada fanka ahi ma aha in taariikhda dusha kore uun laga sawiro, ee waxaa weeye in hoos loogu daadego. oo gudaha laga sawiro waxyaalaha dhacaaya iyo kuwii hore u dhacay. Taasina waxay suurta gal ku noqon kartaa in la qabsado hal marxalo, ama hal arrin oo ka mid ah arrimihii marxaladdaas jiray, halkaasna lagu muujiyo sawirkii dhabta ahaa ee waxyaalihii arrintaas la xiriiyay, dadkana aan u wada muuqan karin.

Haddaba cudurkaas dulmaridda ah, kama ay badbaadin riwaayaddii dhaqdhaqaaq. Waxay dusha kore ka sawiraysay dhaqdhaqaaqii dhalinyarada Soomaaliyeed, afartameeyihii sano ee ugu dambeeyey, iftiin oo ah koox dhalinyaro, riwaayadooda dambe ee ay taariikhda dhalinyarada uga sheekayn doonaan, waxaan ka filaynaa inay noqoto mid xooggeeda ku aruurisa, xaqiiqadeedana u daadegta marxalad ka mid ah marxaladihii halganka dhalinyarada; ka soo qaad sidii ay ku timid fikraddii (SYL) iyo habkii loo abaabulay, waxay noqon kartaa riwaayad dhan oo ku dhammaata 15ka Maajo, maalintii Ururka la unkay. Maalintaas, ilaa markii (SYL) loo beddelay waxay noqon kartaa riwaayad kale. Marka runta hoos loogu daadegayo, wax xiisa leh ee cilmi laga kororsadana la sa-

wiro waqtiga laga taariikhaynayaa sidaas ayuu u gaabnaan karaa.

Marka la soo gabagabeeyo, kooxda iftiin waa koox soo koraysa, waxaana ka muuqata, haddii ay da-daasho ee waa ya-aragnimo kororsato dhiirrigalinna hesho in ay wax badan oo cusub ku soo kordhin karto nolosha masraxa Soomaaliyeed

Arrintaasina ma aha mid isaga imaanaysa si aan ula kac ahayn, balse waxay tahay himilada weyn ee ay ku shaqaynayso kooxdaas iya-da ahi, sida uu caddeeye Jaalle Si-ciid Saalax oo ah hal-abuurka «IFTIIN» iyo Jaalle Baashe oo ah Maamulaha Kooxda, mar ay u waramayeen Wargeyska Halgan. Jaallayaashaasi waxay noo sheegeen himilada weyn ee ay kooxdoodu ku shaqaynaysaa in ay tahay dhalinrogidda masraxa Soomaaliyeed, iyo u horseedid masrax cusub, marka laga eego xagga qaabka wax jilidda, muusikada, muuqaalka grud ee masraxa iyo in loo horseedo eraybixin masrax oo la saanqaadda qoraalka Af-Soomaaliga.

Waxyaalaha muuqda oo ilaa iyo haatan himiladaa uga hirgalay waxaan ka soo qaadan karnaa muusikada, oo ay kooxdaasi la timid hab cusub oo ka duwan, kana dhadhan macaan muusikadeennii caadiga ahayd, taasoo ay u tumaan habka akhriska ee ay u badan yihiin kooxaha muusikada ee adduunuuka. Waxaa kale oo aan la fududaysan karin fikradda meesha dheer laga oddorasayo, fankana lagu hubaynaayo, taas uu dawrkeeda weyn cayaa-rayo heerka aqoonta hal-abuuraha sheekadu.

XUDDUNTII FESTAC (Qaybtii II)

Tirsigii ugu danbeeyey ee «HALGAN» waxaanu ku falanqaynay dood-wadaaggii oo si sugan loogu macag baxshay «Xudduntii Festec 77». Waxaanu soo qaadnay loolankii idiyoolajiyadeed iyo sidii loogu muuqunshay fikraddii «Negritiyuudka» tusaalaha cad ee laga soo dheegtay dhaqammada hantiwadaagga ku hirta. Maqaalkan waxaanu ku ifinaynaa doodihii goobta ka dhacay qaar ka mid ah.

Khudbaddii Obasaanjo.

Furitaankii Doodwadaagga waxa khudbad saamayna xidhiidhka dhaqanka iyo wax-soo-saarka ka jeediyay, Obasaanjo, Madaxweynaha Dawladda Xidhiidhka Nijeeriya.

Obasaanjo wuxuu ku dheeraaday dhiigmiiradka imberiyaaliyadda iyo ku tiirsanaanta Afrika ku tiirsan tahay adduunka Hantigooeiga ah. Dhiigmiiradka Afrika lagu hayo waxa fududaynaya jiritaanka canaasir u qabbaanaysa imberiyaaliyadda sida kuwo ganacsato ah, biroqraadiyiin, iyo indheergarataba. Obasaanjo, wuxuu ku boorriyey ka qab qaatayaashii doodwadaagga inay si cilmi u falanqeeyaan dhibaatooyinka Afrika haysta si looga baxo xayndaabka gumeysiga cusub. Indheergaratadii Hantiwadaagga iftiinsanaysay aragti iyo waxqabadba way isku dhaafeen iyagoo ka shidaal qasdanaya khudbaddii Madaxweynaha, hase yeeshee Sooyinka iyo dirkiisii dhegna jalac umay siin, jimicsigoodii maskaxeed

ayuuun hay sii wateen iyagoo soo bandhigaya indheergaradnimo madhan.

Wole Sooyinka waa qoraa caan baxay oo u dhashay dalka Nijeeriya, waana Xoghayaha Guud ee Ururka qorayaasha Afrika. Doodwadaaggii ayuu ka bixiyay cashar

ku macaownaa «Aqoonyahanka Afrika». Casharku falanqayn cilmi ah kuma samayn kaalinta aqoonyahanka Afrikaanka ah. Jimicsi arareed iyo tooxis eray ayuunbay ahayd. Halkan iyo xaggaba inuu Ingiriisi ku ruug yahay ayuu dadka ku walacsanayay, cid se ma qancin.

Bal u fiirsada, sida uu aqoonyahanka Afrikaanka u tilmaamay. Wuxuu yidhi wole Sooyinka, Aqoonyahanka Afrikaanka ihi waa makiinad calashata raqda aqoonta si ay u curiso horumar ijtimaaci ah. Waxba ha is-hiifina haddaad tilmaantaa garan weydaan, waayo Sooyinka naftiisa ayaan u muuqan mid gartay dulucda hadal — tira-

X.M. Aadam

da uu tooxsanayo.

Meel kale ayuu u hooday oo wuxuu ku baaqay in Afrika Sawaaxiliga u qaadato af-qaaradeed si ay uga xorowdo ilbaxnimada cad. Falanqayn cilmi ah samee intuu si yidhi, ayuu Sooyinka ereyga «Madow» u beddelay eray «Akan» ah (qabiilo, dalka Gaana degta) kaso ah «Abibiman»

Sooyinka kuma ma'uugin inuu shirkii ka caddeeyo horumarka lagu dayan karo ee Soomaaliya gaadhay intii kacaanku haggaa u hayay

Aaragtidiiisii sarka — xaadiska ahayd waxaad ka dhugan kartaa siduu u aifeeyay halgankii geesinimada lahaa ee madowga Ameerika. Bal eega siduu u arkaayay. «Waxa jira kooxo, gaar ahaan dalka maraykanka, isku dayay

inay dhibaataada ku daweeyaan erayga «Afrika» oo ay «C» ku boddelaan «K» (Ingiriisida ayay macno ku samaynaysaa); taasay u qabaan wax weyn oo ay beddeleen», ayuu yidhi Sooyinka. Wuxuu ku xigsiiyey, «Sheeko beeraley-dii labada walaalaha ah» si uu u caddeeyo in Soomaalidii madowni-madii ka hulleeshay markay Jaamicadda Carabta ku biirtay. Wuxuu intaa uga gudbay isagoo si u naqdiyay Axmed Sekou Toure, si hagar bax ahna u ammaanay Leopold Senghor.

Casharkii Sooyinka dad badan ayuu ka cadhayysiiyay oo ay ka mid ahaayeen intii ay wadaageen fiiro Aydolojiyadeed. Wuxuu ahaa qoraa hibaysan oo hadal — tiro micjiinsaday, taasoo shukada ka qaadday siduu uga indha saaban yahay: Taariikhda, Sosolajiyada, dhaqaalaha, Siyaasadda iyo Falsafaddaba. Awood uma lahayn uu si sugan uga tilmaan baxsho «Aqoonyahaynka Afrikaanka ah;» ama uu qeexo kaalintaasa dhaqan dhaqaaleed ama siyaasadeedba.

Sooyinka hadal — tiradiisaa jawaabo qanciya ayaa laga siiyay. Dad waxay ku dupeen casharkiisii madax iyo minjaba is-weydaarsaday

ee labnaa, dadna waxay muujiyeen idiyooolajiyadii ku duugnayd jawaabihii ugu cadaddaa ee xaaqinka mariyay hadal — tiradii iyo Negritiyuudku. Sooyinka dhocbdhobayay waxay ka soo baxeen aqoon-yahanka maraykanka madow ah Dr. M. Ron karenga ee Jaamicadda San Diego

RAADRAAC TAARIIKHFEED

Waxa kulmay ergooyinkii ka socday dalalka horusocodka ah, gudoonsadayna inay «Doodwadaagga» Xoghayntiisa sare ka dhaadhi-ciyaan inay lama huraan tahay in Karenga kaansho loo siiyo uu ku bixiyo cashar. Markaasaa waxa caddaatay in casharro badani qiimo dhac fikradeed iyo mid cilmiiyeedba ku sugnaayeen. Dr Karenga ayaa bixiyay casharkii 8aad, oo ku magacawnaa: «Xidhiidhka ka dhe-xeeya madowga qaaradda Afrika deggan iyo madowga adduunka ku firidhsan». Karenga wuxuu ku bilaabayaa isagoo is-weydiinaya dabciga iyo abuurka caalamka Afrikaanka. Ma qaarad baa, ma adduunyaa, ma jinsi baa. Ma joqoraafi baa, ma dhaqanbaa ma siyaasaddaa? taariikhda ayaa kayd ah aynu jawaab ina qancisa ka heli karno ayuu Karenga isugu jawaabayaa? Halkaa wuxuu karenga uga sii gudbayaa isagoo Afar geeddi u qaybinaya taariikhda Afrika.

Afrikii markii hore may qabin dareen qaaradeed oo ay iskaga war qabto, waxay ahayd dal ay deggan-yihiin dad isu ekaanshahooda jinsiyeed abuuray wadaagga Falkooda. Waxay ahayd dhul dad af ku wada hadla, fikrad ka wada qaba adduunka, taasoo ka dhalatay isu-dhowaanshaha heerkooda dhaqan-dhaqaaleed, hase yeeshee aan xilligaa wadaagi karin isu ekaansho, taariikh iyo mustaqbalba.

Taasi waxa laga yaabaa walaaciso inta jecel inay Afriki ahayd wax jiray, run ahaantiina Afriki waxay ka dhalatay marxalado dhaqan taariikheed oo dhab ahaa.

Afrika, geeddigeedii labaad waxay gashay xilligii hantigoosiga Yurub fidayay. Karenga wuxuu caddeeyay in Afrika ay u gacan gashay imberiyaaliyadda. Waxa lagu tallaalay hantigoosi; addoonsiga; midab takoorka iyo gumeysigu waxay ka mid ahaayeen siyaabihii badnaa ee cadaadiska iyo dhiig-mijradka lagu baday. Afrika waxa laga dhigtay il dhaqaale, meel laga daldasho shaqaale jaban, iyo meel soo saarku wershedahoodu ku gadmo. Waxay ahayd xilli ama ha jeclaadeen ama ha neecaadeene, dadka madow loogu yeedhi jiray addoonnimo (niggers). Wax waliba lidkiisa ayuu dhalaaye, la yaab ma lahayn, in meeshii dulmi iyo cadaadis jiray gilgilasho ka dhalato.

Mar saddexaadkii Afrika waxa ka dhashay fikrado lid ku ah talisyadii gumeystayaasha ee markaa jiray. Waa xilligaa markay fikraddii Pan-Afrikanism dhalatay, oo ugu horreystii ka timid madowgii Ameerika joogay, kuna danbeysay dadkii Qaaradda Afrika deggan. Ugu danbaystii waa xilligaa markii ay abuurmeen fikradaha ka soo horjeeday midabtakoorka, negritiyuud-

ka, afrikaannimada iyo qofnimada Afrikaanka.

Karenga iyo indheergaratadii kale ee horusocodka ahayd way ka hortageen fikraddii negrituyuudka iyagoo adeegsanaya fikrado caafimaad qaba. Fiiraddoodii «Madownimada» oo abid taagnayd kana jirtay meel walba mar kasta waxa lagu duqeeyay «dareenka madow» oo si taariikhi ah loo taabtay.

Falanqayntoodii dhaqanka ee ka takoornayd dhaqaalaha, waxa lagu horjoogsaday daymo ku aroorta aragtida maaddiga ah ee dhaqanka. Si hore loogu sii wado dagaalka lagu hayo imberiyaaliyadda «Pan Afrikanism» waa inay xal u heshaa baahida ruuxiga iyo baahida maaddiga ah ee dadyowga Afrika. Gaajada iyo hoy la'aantu way hakiyaan fakirka, erayo Cunto inoo noqon maayaan fikraduhu aano, hilib iyo khudrad inoo noqon maayaan, rajaduna guryo ay dhiho daaye, arrad — beel inoo noqon mayso.

Heerkeedan afraad ee Afriki haatan mareyso waxay ku sugan tahay baraarug sare. Afriki waxay ku gayoon kartaa yoolka ay tiigsanayso hadday diiddo «dhalanteedka madow» ee «Negritiyuudku» ku walaacsanayso, qaadatana nidaamka

Hantiwadaagga cilmiga ah oo u horseedaya horumar iyo barwaaqo. Afrika waa inay qaadataa Hantiwadaagga cilmiga ah oo ay shadaafta u laabtaa Hantiwadaagyada dhalanteedaka ah ee Afrikada qaarkeed lagaga baaqayo.

Dr. Karenga wuxuu caddeeyay in Hantiwadaagga oo qudh ihi ka xoreyn karo Afrika dhaqaalaheeda iyo siyaasadeeda shisheeyuhu u talinaayaan. Hantiwadaaggu waa hab dhaqaale oo lahaanshaha iyo kontaroolka qalabka wax-soo-saarka ay leeyihiin dadweynaha xoojiyaa, si habboonna ugu takerifalaan maacaashka. Waxa la tirtiraa nolol debecsanaanta, sharafta dhalanteedka ah iyo mushaharka xad dhaafka ah ee aqoon-sooca (elite). Dhaqaalaha wershad iyo beeraba dib ayaa loo habeeyaa si heerka nolleed ee dadweynaha kor loogu qaado.

Dr. Karenga daymadiisa maaddinimada waxa sii muujiyay «Negritiyuudnimadii» qaawanayd ee ninkii ku hadlayay magaca Zaire oo laba beri ka hor halkaa ka hadlay. Casharkuu jeediyay wuxuu ku magacownaa «Ilbaxnimada madow iyo garsoorka madow». Nin-kasii wuxuu ku dooday in dadka madow garsoorkoodu ka dareero siga.

dhawaanahaba ay u dhowyihiin ciidda iyo kaynta iyo sida ay qoraxdu u saasho. Aragti aad u gaaban cilmina ka arradan ayay ahayd si ba'nna waa loo garaacay.

SOOMAALIYA

Ergadii Socmaaliyeed dood-wadaagga waxay kaga qayb gashay warqad 60 bog ah oo ku saabsanayd qorriinkii Af-Socmaaliga. Warqadu si sugan oo taariikh iyo maaddi-ab ah ayay u taabanaysay arrinta dhaqanka, Socmaaliyana tusaale ahaan ayay u soo qaadatay. Waxay muujinaysay dagaalka lagu hayo gumeysiga cusub, halganka loogu jiro tubta Hantiwadaagga oo la raaco iyo xornimo hogoogan dhaqammo magoolay. Warqadda iyo dooddii Karengaba waxay ku baaqeen in dhaqanka Afrika noqdo mid xuubsiibta oo aan meel qotomin si uu ugu kaalmeeyo dadyowga Afrika inay dib u dhisaan taariikhdooda iyo dadnimadooda. Waa inuu ina baraa halgan ee aynaan is-dhiibin, waa inaynu ku hirannaa waayakeen-na dhaqameed ee aynaan u iilan xididdo jinsiyeed, waa inaynu isu hubaynaa halgan kacameed ee aynaan ka soo horjeedsan uun dhaqan cad iyadoo aan la dareemin boobka iyo dhiigmiiradka hantigoo-

BUUGAAGTA IYO QORAALLADA

LENIN OO KA HADLAAYA DHALLINYARADA

Iyadoo Joomaalka HALGAN uu tixgelinaayo aasaaskii Ururka Dhallinyarada Kacaanka Socmaaliyeed iyo waajibaadka weyn ee saaran dhallinyarada dhinaca horumarka bulshada; waxaannu halkan ku indha-indhaynaynaa khudbadii Lenin uu u jeediyey Shirweynihii 3aad ee Ururka Dhallinyarada Hantiwadaagga ee Ruushka bishii Oktoobar 2dii 1920kii. Ciwaanka khudbadaasi waxaa uu ahaa «Waajibaadka Ururrada Dhallinyarada».

Lenin khudbaddiisa waxa uu kaga hadlay waajibaadka aasaasiga ah ee Ururka Dhallinyarada dalalka hantiwadaagga iyo sida la rabo inay u ekaadaan abaabullada Dhallinyarada ee dalalka hantiwadaagga ah. Arrintanu aad ayay muhiim u tahay waayo waxaa la oran karaa dhallinyarada ayay hortaalaa abuuritaanka runta ah ee bulsho hantiwadaag ah. Sidaa daraadeed Lenin waxuu muujiyey in dhallinyarada dadka shaqaalaha ahi dhaleen ee lagu soo barbaariyey mujtamaca hantigoosiga, xilkooda ugu weyni yahay dhidib u saarida habka hantigoosiga ee ku dhisan isku dulnoolaasho; abuuraa xiriir dhaqan dhaqaale cusub oo u suurta gelinaaya dabaqadda shaqaalaha inay xukunka qabsadaan.

Gogol dhiggan ka dib waxaa Lenin uu caddeeyey in xilka guud ahaan dhallinyarada saaran, gaar ahaan ururka dhallinyarada Hantiwadaagga ah lagu soo koobi karo hal cray oo ah: Baro.

Lenin casharkiisii ereygan uu kumuu joojin ee wuxuu ka bixiyey sifooyin cad waxa la baranayaa waxay tahay iyo sida loo baranayo. Lenin wuxuu sheegay in waxbarista iyo tababaridda dhallinyarada had iyo jeer ka soconayso dhaxalkii aqoonneed ee laga helay mujtamacii hore ee duqoobay. Sidaa daraadeed wuxuu Lenin tusaaleeyey in mujtamaca hantiwadaagga lagu dhisi karo keliya qaabka aqoon guud ahaaneed, abaabul iyo quwadda beni'aadanimo ee laga helay mujtamacii gaboobay. Waxayse tanu u baahan tahay in si cad loo dhalan rogo loona dhalilo habkii wax barashada iyo abaabulka dhallinyarada ee mujtamacii hore.

Isagoo ka hadlaaya waxyaabaha looga baahan yahay dhallinyaradu inay barato si ay u dhisaan hantiwadaaga wuxuu sheegay Lenin inay tahay in la barto hantiwadaaga laftiisa. Arrintan iyada ah wuxuu caddeeyey Lenin in ay khatar tahay haddii aan si fiican loo turjumin

ama loo fahmin. Sidaa daraadeed wuxuu Lenin ka digay inaan barashada hantiwadaagu ahayn qaybista waxyaabaha ku qoran qoraallada iyo buugaagta hantiwadaagga ah oo dhan, laakiin ay tahay barashada xiriirka runta ah ee ka dhe-xeeya waxyaabaha adduunka jooga (Practice) iyo aqoonta guud ee Cilmiga ah (Theory).

Jaalle Lenin wuxuu aad ugu muuxnuuxsaday in haddii barashada hantiwadaaggu tahay qaybis buugaag fara badan oo hantiwadaag ah oo keliya, inay suurto gal tahay in la hello saaxiirro, iyo faaliyayaal hantiwadaag ah, tanuna ay waxyeello weyn u tahay maxaa yeelay dadka iyaga ahi awood uma laha in ay xiriiriyaan laamaha badan ee cilmiga iyo inay fuliyaan waxyaabaha hantiwadaaggu ka rabo.

Isagoo Lenin weli sifooyinkiisan sii wada, wuxuu cadeeyey in waxyaabaha ugu fogaata xun ee ugu nasiib daran ee laga dhaxlay mujtamaca hantigoosiga inay tahay kala fogaanta aqoonta Buugaagta iyo nolosha runta ah. Tan waxaa u tusaale ah in buugaag fara badan oo wax kasta u sheegaya si fiican ay jiraan, hase yeeshee ay bugaagtaas ku jirto beenta iyo munaafaq-

nimada ugu weyn ee lagu sifeeyey mujtamaca hantigoosiga. Arrintan iyada ah ayaa inoo diidaysa inaynu qaybno buugaag badan oo ku saabsan hantiwadaagga.

Lenin qaybtiisan waxyaabaha la baranayo wuxuu ku soo gaba-gebeeyey in haddii aan la shaqayn ama la halgamin waxyaabaha laga baranayo buugaagta hantiwadaagga ay tahay wax kuma taal, waayo waxa kala taggan aqoontii iyo fiicilkii. Sidaa daraadeed wuxuu uga digay dhallinyarada in kuwa badan ee hantiwadaagnimo sidan ku sheegtaa ay wax u dhimayaan himiladii hantiwadaagga.

Isagoo Lenin ka hadlaaya waxyaabaha laga qaadanayo dugsiiyadii iyo cilmigii gabocbay ee hantigoosiga si loo barto hantiwadaagga waxa uu beeneeyey Lenin fikradii dugsiiyga hantigoosiga ee ahayd inuu soo saaro qof aqoon buuxda leh. Tan wuxuu ku caddeeyey xaqiiqada dugsigaas oo ah mid dadku u qaybsan yahay dabaqado. Si aadaa daraadeed dugsiiyadan wuxuu bay aqoon dhab ah siinayeen ilmaha burjuwaasiyiinta, ilmaha dabaqadaha kalena waxay u barbarinayeen inay noqdaan aalad ay ku shaqaysato hantigoosigu. Tanu waxay muujinaysaa in inakoo diidayna afkaarta dugsigan ka soo baxday hadana loo baahan yahay inaynu qaadano wixii inaga anfacaya waxbarashada hantiwadaagga.

Lenin wuxuu si aada uga digay in la kala saaro xumaanta dugsiga

hantigoosiga oo ah inay ku qasabto dhallinyarada aqoon aad u ballaadhan oo madhalays ah iyo fikrada ah in qof hantiwadaag noqon kara isagoo aan ka faa'iideysanayn dhaxalkii aqooneed ee beniaadanka. Hantiwadaagga laftiisu wuxuu ka soo dhex baxay aqoonta guud ee beniaadanka ee soo taxnayd muddo badan tan oo ay ka mid tahay tii hantigoosiga. Lenin wuxuu tusay in tan oo keliya ka jawaabto sababta hantiwadaagii Marx dejiyey ay u gashay qalbiga iyo maskaxda malyuunaad qof. Tanu ma suurto gasheen haddii Marx aannu ku dabaqin fikradihisa aasaaska adag ee aqoonta beniaadanka ee soo gaadhay hantigoosiga. Isagoo u dhabbo galay aqoontii uu soo saaray cilmigii hore oo dhan darsayna qawaaminta xukuma bulshada hantigoosiga, ayaa Marx wuxuu muujiyey sida ay lama huraan u tahay in hantigoosigu isu beddelo hantiwadaag.

Lenin wuxuu sheegay in arrintanu aad muhiim u tahay siiba marka laga hadlaaya dhaqanka shaqaalaha oo ah mid ka imanaya dhaqanka guud ee aadamiyaha iyo horumarka kala geddisan ee uu soo maray. Dhaqan shaqaale oo ka yimaada hawada ma jiro waase mid uu suurto geliyey horumarka aqooneed ee uu kaydiyey aadimi yuhu gudaha hantigoosiga.

Isagoo tan ka shidaal qaadanaa ya wuxuu Lenin sheegay in dhallinyarada iyo kuwa u hadlaaya ni daam cusub oo waxbarasho ee dii-

dan dugsiiyadii hore gebi ahaantood inay qaldan yihiin, waayo wax faa'iido leh ayaa laga qaadan karaa. Diidmada aynu dugsigan diiddannahay maaha macnad du inaynu isku soo koobno go'aano gaaban oo hantiwadaag ah, barnaajna tu-saalcooyin hantiwadaag ah oo keliya Lenin wuxuu ku nuuxnuuxsaday inaan sidan lagu dhisin mujtamaca hantiwadaag.

Gebagebo Lenin wuxuu caddeeyey in dhallinyarada hantiwadaaggu u baahanayn buugaag la qaybo laakiin loo baahan yahay in la kobciyo lana furo maskaxda arday kastasi uu u yeesho aqoonta aasaasiga ah ee nololaha.

Hantiwadaaggu wuxuu noqonayaa dhicis, hantiwadaagiistuhuma wuxuu noqonayaa tabballe haddii aqoonta uu bartay aanay noqon mid ka daqiiijiyey. Looma baahna in aqoonta dugsiga hantigoosiga la wada liqo, laakiinse waxaa loo baahan yahay in la barto iyadoo ay ka dambayso maskax dhaliileed. Tan ayaa suurta gelinaysa in la galo baxo aqoontan iyada ah wixii faa'iido ku jirto oo keliya. Lenin wuxuu muujiyey in ninka maskaxdiisa geliya inuu ku faano hantiwadaagga oo keliya uu yahay hantiwadaagiiste aad u nasiib daran. Haddii aan ogahay inaan wax yar aqaan wax badan ayaan baran karaa, laakiin haddii qof yidhaahdo hantiwadaag baan ahay wax ma baran karo waligiina ma noqon karo hantiwadaag.

17 GUURADII XORNIMADA

**« . . . seerma-weydo hillaacdayow
sagal maanta darroorayoo
siigadii naga maydhayow
samada kii u ekaayee
xiddigaa mid la siiyayow
saaxirkii kala guuraye
sarreeyow ma nusqaamow
aan siduu yahay eego e
kaana siib kannaa saar»**

**26kii Juun, 1960.
(TIMACADDE)**

CIID WANAAGSAN

**Guddida Qoraalka
HALGAN**

**Waa 13kii geesiyaasha ahaa ee aasaasay Xisbigii
SYL ee Ummadda Soomaaliyeed u hoggamiyey xornimadii
iyo midnimadii la hantiyay 1960kii.**

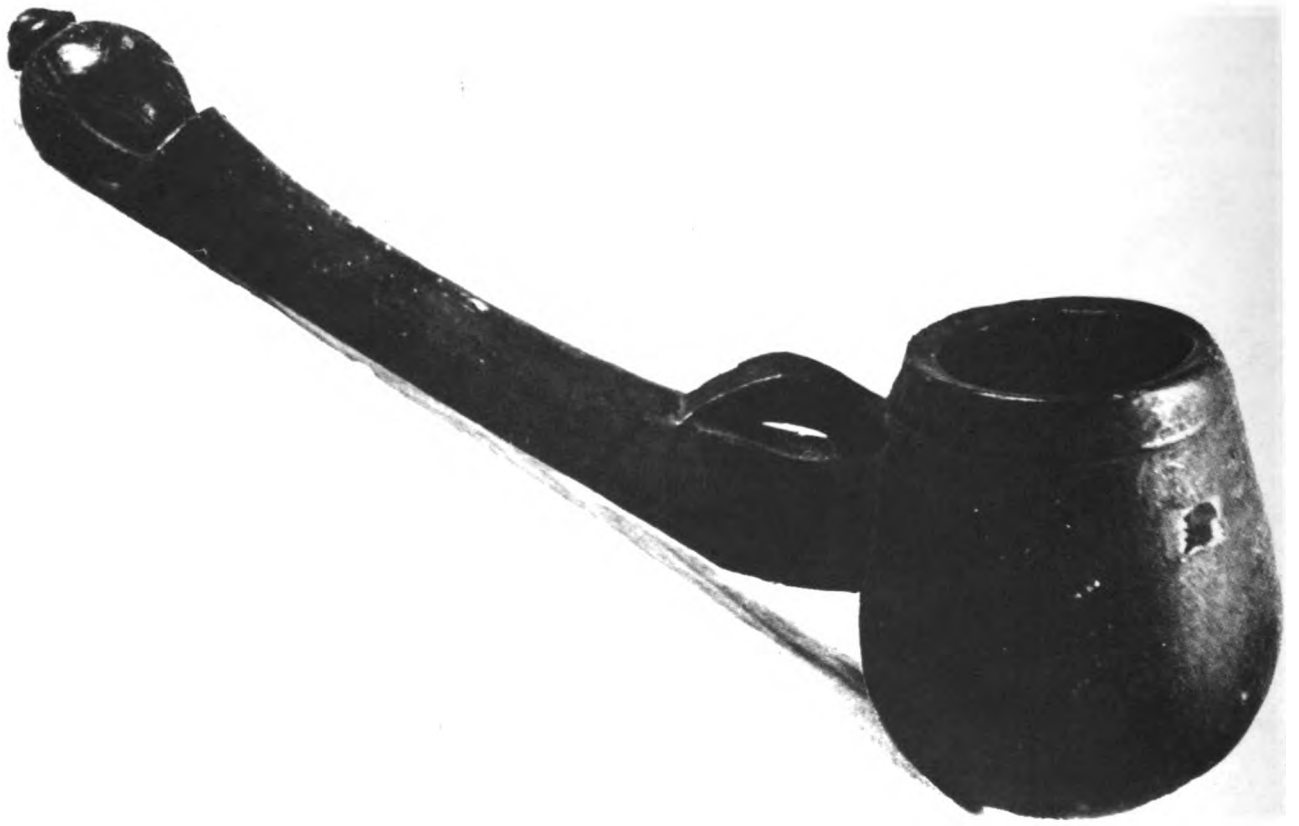

Geesiyaashaas waxaa maanta nool:-

1. Jaalle, Xaaji Maxamed Xuseen
2. Yaasiin Nuur Xirsi
3. Maxamed Cali Nuur
4. Dheere Xaaji Dheere
5. Cusmaan Geeddi Raage
6. Daahir Xaaji Cusmaan
7. Maxamed Faarax
8. Cali Maslax

Waxaa Alla agtiis u kacay , ilaah naxariis ha siiyee:-

1. Jaalle, Cabdulqaadir Sheekh Sakhaawiddin
2. Yaasiin Xaaji Cusmaan
3. Maxamed Cabdalla Xayeesi
4. Khaliif Hoodow Macallin
5. Maxamed Cusmaan Baarbe.

KALAX:- Waa weel qori laga qoray. Biyaha ayaa
haanta ama weelka biyaha lagu shubto
lagagala soo baxaa, ama laga darsadaa.

HAILGAIN

Xisbiga Hantiwadaagga Kacaanka Soomaaliyeed

◦ SANADGUURADII 1^{aad} EE X.H.K.S.

- qaabkii abaabulka dhismaha X.H.K.S. iyo ururrada bulshada.
- waajibaadka deg degga ah ee X.H.K.S.
- macnaha erayada hidde iyo dhaqan.

U Halgan
Waxbarasho
Si Waxbarashadu
Halgankaaga
U Kordhiso

waxaa soo saara
GOLAHA DHEXE EE
XISBIGA H. K. S. BISHIIBA HAL MAR

GUDDIGA QORAALKA

MAXAMED AADEN SHEEKH /Guddoomiye
ABUUKAR MAXAMED XUSEEN (Ikar)/ Xoghaye

XUBNAHA GUDDIGA QORAALKA

Xuseen Maxamed Aadan
Saciid Cabdisalaam
Rashiid Shiikh Cabdulaahi
Yuusuf Suleymaan

QIIMAHA

Soomaaliya
Koobigiiba 2/= Shilin
Sanadkiiba 40=/ shilin oo kharajka Boostada ku jiro
Dumida Carbeed iyo Afrikada Bari
40/= shilin sanadkii oo kharajka boostadu
ku jiro.
Koonfur, bartamaha iyo Galbeed Afrika
\$17.00 sanadkiiba Kharajka boostadu ku ji-
ro.
Aasiya
\$20.00 sanadkiiba oo kharajka boostadu ku
jiro
Yurub
\$25.00 sanadkiiba oo kharajka boostadu ku
jiro
Ameerika (Waqooyi iyo koonfur)
\$30.00 sanadkiiba oo kharajka boostadu ku
jiro.

T U S M O

I. DAYMADA WARGEYSKA	Bogga
— Sannadguuradii 1aad ee XHKS.	2
— Jabuuti: Jamhuuriyad madax bannaan	4
— Sannadguuradii 17aad ee xornimada	6
— Halganka Eereteriya.	7
II. NOLOSHA XISBIGA	
— Qaabkii dhismaha XHKS	11
— Waajibaadka degdegga ah ee XHKS	26
— Maalmo libineed	28
— Wafdi XHKS oo tababar u tegay Jekoslafaakiya	30
— Wafdi XHKS oo tababar u tegay Yugoslaafiya,	30
— Xuska dhalashadii Georgi Dimitrov	31
— «Taas» oo ka faallootay sannadguuradii 1aad ee XHKS	32
— Lisboon: hiilka gobannimadoonka.	33
— Wafdi XHKS oo ka qaybgalay kulan saaxiibtinnimo	34
— Bishii taageerada halganka dadka Kuuriya	35
III. ARRIMAHA SIYAASADDA, DHAQAALAHA IYO BULSHADA	
— Isbeddel kacaaneedka waxbarashada Soomaaliyeed	36
— Dhibaatooyinka maalmahan	39
IV. ARRIMAHA DUNIDA	
— Nabad raadinta Bariga Dhexe	41
— Dalalka adduunka 3aad iyo xiriirka dhaqaale	44
V. WARBIXINTA BISHA	
— Sannadguuradii 6aad ee U.K.O.	46
— Jabuuti way xorowday	47
— Booqashadii madaxweyne ku-xigeenka Ciraaq	49
— Sannadguuradii Suweeto	50
— Jaalle Ismaaciil oo booqday Shiinaha iyo Kuuriya	51
— Shirkii 14aad ee UMA	53
VI. ARAGTIDA CILMIGA AH	
— Xulashada hawlkareennada	55
VII. HIDDAHA IYO DHAQANKA	
— Macnaha ereyada «Hidde» iyo «Dhaqan»	60
— Jawaabta Idaaja'a	61
— Jawaabta Gaarriye	63
— Jawaabta Siciid Saalax	64
— Masrax Siyaasadeedka	66

HALGAN

S. B. 1204
Telefoon Lr. 720-51,74
Qolka Lr. 112

oo ku soo baxa afafka Soomaaliga
Carabiga iyo Ingiriiska.

Guriga Ummadda
Muqdisho, JDS

CODKA RASMIGA AH EE GOLAHA DHEXE EE X.H.K.S.

Bishiiba mar — Sannadkii 1aad; Tirsigii 9aad Luulyo, 1977, Qiimaha waa 2 Shs.

Daymada Wargeyska

SANNADGUURADII 1aad EE XISBIGA HANTIWADAAGGA KACAANKA SOOMAALIYEED

1da Luuliyo, 1977ka waxay astaynaysaa sannadguuradii 1aad ee X.H.K.S. Dabbaaldega Maalintan qaayaha weyni wuxuu ku beeganyahay 17 guurada xornimada iyo midnimada labadii gobol ee Talyaaniga iyo Ingiriisku kala gumaysan jireen. Waxa sii bilaya xuska maalintan weyn, qiime iyo qaayo dheeraad ahna sii taraya, 27ka Juun oo Xeebta Jabuuti ee Soomaaliyeed ee Faransiisku gumaysan jiray xornimo hantiyayso.

Oktoobar 21dii, 1969kii, ayaa ciidammada Soomaaliyeed ee qalabka sidaa, iyagoo garabsanaya dadweynaha, hoggaanna u yahay, Jaalle Maxamed Siyaad Barre, curiyeen kacaan aan qudhi ku bixin Ummaddana ka rogay heeryadii talisyadii dibusocodka ahaa. Ambaqaadkii horeba way iska caddayd in ciidanka xukunka la wareegay ka geddisan yihiin, asaaggooda dalalka kale ee Afrikada xukunkii ku ma-roorsaday, Markiiba dawladda Soomaaliyeed ee kacaanka ihi waxay guddoonsatay deg-deg u dhalan-roga dhaqan-dhaqaale. Tabihii lagu tabantaabiyay dhaqaalaha, qaramaynta ayaa ka mid ahayd si loo kobciyo qaybta dawladda ee dhaqaalaha. Qaabkii iyo hannaankii waxbarashada waa la beddelay ha ahaato waxbarashada caadiga ah ama ta dadka waaweynba, taasoo ku suurtoogashay, qoriddii far Soomaaliga, 1972kii. Baraamijka cuntada degdegga ah iyo mashaariic kale oo faro badan ayaa oodda laga qaaday.

Xag Siyaasadeed dawladda kacaanka ihi waxay bilowday in dadweynaha la uruursho, garaadkooda siyaasadeedna kor loo soo qaado. Doorashadii Hantiwadaagga Cilmiga ah loo doortay idiyoollajiyada dalka lagu hoggaaminayaa si weyn ayay u fududaysey dhaqan gelinta mashaariicdaa. Baahida xisbi kacaanka haga ugu horraystiiba waa la dareemay, hase yeeshee lama hurayn in salka laga soo abaabulo, ilaa laga gaadhay dhalashadii Xisbiga muddo sannad ah ka hor.

XHKS, waa Xisbi horseed ah oo ku xidhiidhsan mabda'a dimuqoraadiyadda guddoonka dhexe. Shirweynihii Xisbiga lagu aasasay ayaa lagu doortay golaha dhexe XHKS. Hawlihii ugu horreeyay ee la soo dersay XHKS waxa ugu mudnaa xil-dejinta hoggaammada Golaha Dhexe XHKS, taasoo ay barbar socotey abaabulkii iyo habayntii laamaha Xisbiga ee gobollada iyo degmooyinka. Halkaa waxa ka dhashay qaabkii horee maamulka dalka oo la dhalan rogay.

XHKS, tababarro is-dabajoog ah ayuu xubnihiisa u qabanqaabiyay. Tababarradaa oo heerar kala geddisan ahaa Xamar iyo gobal-ladaba waa laga qabanqaabiyay. Machadka Culuunta Siyaasadda ee Xalane waxa loo rogay Machad qarameed oo diyaariya kaadirka Xisbiga. Dalalka Hantiwadaagga ah ee Mabda'u ina walaaleeyay qayb libaax ayay ka qaateen waxbarridda kaadirka iyagoo had iyo jeer er-gooyin XHKS ka socda dalalkooda ku martiqaaday si ay aqoon iyo waayo-aragnimaba u soo korodhsadaan.

Tan iyo haatan wufuud XHKS ka socotaa waxay aqoon korodsi socdaal ah ugu tegeen: Midowga Soofiyeeti, Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Jarmalka, Jekoslafaakiya, Yugoslaafiya, iyo Jamhuuriyadda dadka ee Shiinaha. Dhowaan Wufuud XHKS ka socota ayaa aqoon korodhsi u aadi doonta: Bulgaariya (ugu yaraan 2 kooxood). Kuuba, Kuuriya iyo dalal kaleba.

XHKS xidhiidho badan oo Caalamiya ayuu leeyahay, taasoo looga danleeyahay fulinta barnaamijka Xisbiga oo ku baaqaya in xidhiidh fiican lala yeesho dalalka Hantiwadaagga ah, dhaqdhaqaaqyada gobannimadoonka ah iyo dhaqdhaqaaqa xoogsatada ku ciillan dalalka Hantigoosiga ah.

Kalfadhigii 3aad ee Golaha Dhexe XHKS ahmiyad gaar ah ayuu lahaa isagoo gudoonsaday go'aanno dhaxal gal ah oo saameeya dhaqan iyo dhaqaaleba hawlaha badan ee loo baahanyahay in la qabto. Dhaqaalihiiiba hab loo qorsheeyay Xisbigu ku hoggaansho, waxa kalfadhigaana lagu guddoonsaday dib-u-habayntii ururrada bulshada.

Waxa la qabtay shirweynihii Aasaaska Ururka Dimoqraadiga Haweenka Soomaaliyeed, 8dii Maarso, Xidhiidhka Guud ee Ururrada Shaqaalaha Soomaaliyeed ayaa la qotomiyay Maajo 1dii, waxaynu u soo joognay aasaaskii Ururka Dhallinyarada Kacaanka Soomaaliyeed. Ururradaasi haatan waxay ku hawlanyihiin siday dhismahooda qaran, gobol iyo degmaba u tusmayn lahaayeen. Xil gudashadooda xididdada XHKS ayay ku gaadhsiiayaan dadweynaha Soomaaliyeed meel kastoo u joogaba.

Hawlahaasoo dhan dareen cusub oo dhaqaneed ayaa lagu hirgeeliyay. Heeso, Gabayo iyo Riwaayado ayaa lagu muujiyay, xilka iyo kaalinta xisbiga horseedka ah iyo ururrada bulshada. Xisbigu waa damaanadda sii ambaaqadka kacaanka 21ka Oktoobar. Xoghayaha Guud ee XHKS, Jaalle Maxamed Siyaad Barre, in badan ayuu tilmaan iyo tusaaleba ka bixiyay kaalinta hormoodnimo ee Xisbiga taasoo taabanaysa Xubin walba oo nolosha bulshada ku lug leh: Siyaasadda, maamulka, dhaqaalaha iyo dhaqankaba.

Ilmuhu waa gu jir, korriin iyo bislaashaba waa u baahanyahay. Waxyaabo badan ayaa dhiman. Unugyadii Xisbiga hadda ayuun baa la dhammeeyay dhismahoodii, waqti ayay u baahanyihiin si ay xilkooda u gutaan. Hantiwadaageyntii waxbarashada jid dheer oo aynu u marro ayaa inala gudboon. Laga soo bilaabo Oktoobar 1976kii,

Halgan oo ah codka golaha Dhexe XHKS ayaa la daabacaa. Hadda ayuunbaa la bilaabay in looga faa'iidaysto hirgelinta barnaamijka iyo hawlaha Xisbiga.

Halganka horyaal, XHKS wuxuu u baahan doonaa laxaad iyo Xubno firfirecoon oo ku soo hirta. Waxa kaluu u baahan doonaa Xubnihiisa oo uu ku dagaal gesho dhismaha bulsho fayow.

XHKS wuxuu dalka ku hoggaamin doonaa siyaasadihii nabadeed ee lagu wadey dalka tan iyo 1969kii. XHKS wuxuu guddoonsaday nabad iyo derisnimo-wanaag adduunku ku wada noolaado gaar ahaan Geeska Afrika.

Garsoor sugan ayaa curiya nabad waarta. Dhiigmiirad iyo cadaadis-qowmiyadeed jaad ay tahayba waa in la muquunshaa si loo gaadho nabad iyo barwaaqo. Waa taa, ta ku qasabtay XHKS inuu taa-geero shacbiga Falastiin ee xuquuqdoodii la duudsiyay, Ummadaha Carbeed ee ka gilgilanaya cagajuglaynta Sahyuuniyadda, halganka dadyowga Simbaabwi, Naamiibiya iyo Koonfur Afrika. Waa taa, ta dhalisay in XHKS haaraamo gumeysiga la baday Ummadda Soomaaliyeed ee waaxyaha badan loo qaybshay iyo inuu midayntooda u dagaal galo. XHKS lid wuxuu ku yahay Imberyaaliyadda, gumeysiga, gumeysiga cusub, midabtakoorka iyo Sahyuuniyadda. waxaanu si aan hagar lahayn u taageeraynaa halganka loogu jiro nabadda, horumarka iyo Hantiwadaagga.

JABUUTI:

JAMHUURIYAD MADAX BANNAAN

Dadyow badan ayaa muddooyinkii dambe si isdabajocg ah uga xorocbey istiimaarka. Arrintaasi waxay noqotay astaan ka mid ah astaamaha casrigeennani ku caan yahay. Dagaal dheer oo in qarni ka badan soconayey ka dib ayaa dadka Xeebta, Jabuuti 27kii Juun 1977kii hantiyeen xornimadoodii iyagoo heeryadii gumeysiga Faransiiska gees isaga xocray. Xoog iyo ciidan ayaa Afrikada madaxbannaan ku soo biirey.

Inkastoo ay aad u dad yar tahay, (dadka reer Jibuuti kama badna rubac malyan) barwaaqada dalka si nafci weyn looga tabanana ay koochan tahay, misna Jamhuuriyadda ugubi waxay ku taal meel istiraatiijiyahaa ah. Waxay ku taal iridda Koonfureed ee Badda Cas. Qaayahaas istiraatiijiga ah ayaana u sabab ahaa waxa Faransiisku sida macangagnimada ah isugu dhejinaayey Jabuuti mudadaas dheer oo idil.

Xeebta Jabuuti waxay madaxbannanideeda ku soo gaartey, si lagu tilmaami karo xasillooni iyo degganaan. Dadka Xeebtu muddadii ay u halgamayeen xornimadooda waxa si weyn u taageeray ururro Caalami ah oo meeqaan iyo maamuusba mudan sida: Qarammada Midoobey, Ururka Midowga Afrika, Ururka Jaamacadda Carabta, dalalka Dhexdhexaadka ah iyo Ururrada Dimoqraadiga ah ee adduunka.

Waxaa iyadu xus gaar ah mudan sidii JDS talo iyo taageero hagar bax leh si joogta ah ugu deeqi jirtey gobannimaddoonka Xeebtaas; taageeradaas oo sida la wada ogsoon yahay kaalin aad u laxaad weyn ka ciyaartay madaxbannaanida Jabuuti.

Faransiiska calankiisii Jabuuti tan iyo aammanuu wuu ka duubmay; wuxuuse halkaas ku dhaafay dal si kastaba dib-u-dhacsan. Yididiiladu waxay ku jirtaa madaxda hoggaanka Siyaasadda dalka haya ee hore u muujiyey in khilaaf iyo is-af-garadwaa kastaba ay wada hadal iyo degganaan ku dhammayn karaan. Kuwaas weeye kuwa xilka xallinta mashaakilka dalka horyaal iyo horumarintiisu saaran yahay, iyadoo mar walba helaya taageero iyo saaxiibtinnimo.

Sidii aanu sheegnay, Jabuuti waxay Baab-el-Mandab oo ah illinka Koonfureed ee Badda Cas u jirtaa tuuryo dhagax. Taas ayaa indho badan oo caalami ah u soo jiidday.

Arrintaas ayaa keentay in aan si sahal ah oo madaxbannaan loo dhaafin in Jabuuti ay horumarkeeda ku xaqiijiso; hase yeeshee dadka reer Jabuuti oo si wacan ula socda hunguri-kasoo-ridka ay goobta ay deggan yihiin ku hayaan xoogagga caalamiga ihi waxay u guntan yihiin inay dhib kasta oo ka hortimaadda xalli ka gaaraan, horukaca bulsheed iyo kan dhaqaaleedna ka soo dhalaalaan.

Waxa hubanti ah ku tallaabsiga ay Jamhuuriyadda ugubi ku tallaabsato Siyaasad dhexdhexaad ah, nabad-ku-wada noolaad ah, xurmayn arrimaha guda-ahaaneed ee dawlad kale, iskaashi iyo tix-gelin derisnimo ah, hubaal Siyaasaddaasi mu'aamaraadka iyo shirqoolka xoogagga imberiyaaliyadda iyo dib-u-socodku ay shabaakteeda goobtan dhigayaan afka ayey dhulka u daraysaa.

Jamhuuriyadda Dimoqraadiga ee Soomaaliyeed iyadoo munaasahaddan faraxa leh awgeed u gudbineysa dadka Soomaaliyeed oo idil iyo inta Xeebta Jabuuti deggan dhammaantood hambalyo qaali ah iyo salaam diirran waxay Soomaaliya u aragtaa istiqlaalka Jabuuti inuu yahay mid iyada u dhashay waxtar weynna ka taraya xaqiijinta himilada Ummadda Soomaaliyeed ee ah inay si buuxda uga madaxbannaanaadaan gumeysiga.

SANNAD-GUURADII 17aad EE MADAXBANNAANIDA QARANKA SOOMAALIYEED

Dadka J.D.S. waxay xuseen bishan Luuliyo Sannadkan 1977ka Sannadguuradii 17aad ee ka soo wareegtay maalintii madaxbannaanida iyo midnimada qaranka Soomaaliyeed, iyagoo ay ku dhaceyso cadceeddii kululeyd ee gu'gu.

Had iyo goor bisha Luuliyo ee sannad kasta waxay soo celisaa xusuustii dhabbihii dheeraa ee uu soo maray dhaqdhaqaaqa Soomaaliyeed, xaaladdii adkayd iyo halgankii qaraaraa ee dadka Soomaaliyeed ku qaadeen dalalka gumeysiga. Waxaa kale oo ay ina xasuusi-saa sida dadweynihii kadeednaa ee Soomaaliyeed ay u khiyaameeyeen kooxdii danaystayaasha ahayd ee ay xariga siyaasadda u dhii-been 9kii sannadood ee ugu horraysay madaxbannaanida J.D.S.

Waayo-aragnimadii laga helay sannadahan mugdiga ahaa ayaa kobcisay ruuxa kacaanimo ee dadweynaha; soo-shaac bixiyey khatarta siyaasadda gumeysiga cusub ee ay ku dhaqmayeen kooxda xukunka wadday, sugayna culaysinta iyo ballaarinta halganka uu dadweynaha Soomaaliyeed uu kula jiray daba-dhilifka imberiyaaliyadda iyo gumeysiga cusub, laguna doonayey isbeddel bulsho oo run ah oo kor u qaada nolosha dadweynaha shaqaalaha ah.

Halganka lagama daalaanka ah ee dadka shaqaalaha ah waxaa taajika saaray kacaankii 21 Oktoobar 1969kii, kaas oo afka u riday xukunkii hore ee gaabiska ahaa, una daadaheeyey xoogga, tamarta iyo awoodda dadka Soomaaliyeed sidii loo gaari lahaa madaxbannaani, dhaqaale iyo dhaqan sarreeya. Intii kacaanku ka curtay dalka guulo badan ayaa la soo hooyey, 1da Luuliyo ee Sannad kastaana waxay maragsataa horumar laxaad leh iyo guulo fara badan oo ay gaartay J.D.S.

Qaramayntii hay'adaha shisheeye ee waaweyn, miisaankii baayacmushtarka, iskaashigii loo dejiyey beeraleyda, qoraalkii afka Soomaaliga iyo qaadashadiisa uu noqday afka rasmiga ah ee waxbarashada iyo maamulka dalka, aasaaskii XHKS, iyo Ururadda Bulshada waxay dhammaan ka mid yihiin waxyaabaha la taaban karo ee ay maragsadeen bilihii Luuliyo ee sannadihii kacaanka.

Hase yeeshee xil fara badan ayaa weli horteenna yaalla: isbedelka degdegga ah ee bulshada; tirtiridda: shaqo la'aanta; Cudurka iyo Jaliliga waxay yihiin arrimo culus oo u baahan adkeysii; iyo shaqo isdaba joog ah oo ay ku dheehan tahay aragti sax ahi.

Hadda waxaynu u dabbaal degaynaa sannad guuradii 17aad ee ka soo wareegtay madaxbannaanidii qaranka Soomaaliyeed, xilli ay gobolkan (geeska Afrika) ku meersan yihiin dabinno loola dan leeyahay hakinta socodka kacaannimo ee ka socda qaaradda geesteedan. Xoogagga imberyaaliyaddu iyo kuwo ka mid ah dalalka jaarka ah oo aan maskax lahayn ayaa waxay ka saqeynayaan sidii loola diriri lahaa xaqiijinta nabadeed iyo is-afgaradnimo ee bedkan.

Iyadoo iminka aannu xusayno sannadguuradii 17aad ee madaxbannaanida qaranka Soomaaliyeed, waxaannu ku niyad sannahay una hanweynahay lama huraannimada madaxbannaanida qaybaha dalka Soomaaliyeed ee weli ku jira gacanta gumaysiga. Hase yeeshee arrintani waa mid inooga baahan inaynu xoojinno midnimadeena iyo inaynu meel uga soo wada jeesano dhammaan dhibaatooyinka hortagaan xaqiijinta himiladan.

Sidaa daraadeed, munaasabadan farxadda leh waxaa loo baahan yahay inaynu ku hiranno Xisbiga; xoojinno midnimada xoogagga cimooraadiga ah; hore u marinno isbahaysiga aynu la leenahay saaxiibadeenna iyo inaynu ka feejignaano dabinnadda khatarta ah ee lagu baqna yooyahayo kacaankeenna. Intan marka aynu gaarno ayuun baynu xaqiijin karaa in dabinnadaas waxshinimada la kulmi doonaan guul daro iyo qalbi jab.

HALGANKA ERETERIYA OO GAARAY HEER SARE

Waxaa la wada ogsoonyahay in halganka dadka reer Ereteriya ay kula jiraan Taliska Xabashida si ay u hantaan Madaxbannaani buuxda uu sannadahan dambe aad ugu badnaa wararka dunida. Taas oo caddaynaysa in halganka gobannimadoonka Ereteriya uu gaaray heerkiisii u sarreeyay.

Dabayaaqadii Qarnigii 19aad waxaa ku habsaday Qaaraddan Afrika duullaankii caanka ahaa ee Imberiyaaliistayaasha reer Yurub. Talyaaniga oo isagu goor dambe ku soo biiray xoogaggaas duullaanka ahaa, wuxuu ku guulaystay inuu qabsado Liibiya, Ereteriya iyo qayb ka mid ah dalka Soomaaliyeed.

Wuxuu Talyaanigu dalka Ereteriya soo galay 80aadkii Qarnigii 19aad, oo uu si rasmi ahaan ah uga dhigtay mustacmarad uu gumaysto 1890kii. Taariikhda Ereteriya waxay la mid tahay haddii si loo fii-iryo taariikhda qaybta dalka Soomaaliyeed ee uu Talyaanigu gumaysan jirey. Waxay labaduba wadaagaan waayaha xukunkii gumeysiga Talyaaniga oo ay gacan bir ah ku qabatay faashiistadii Militariga ahayd ee imberiyaaliyadda Talyaaniga.

Ereteriya, waxay noqotay taariikh ahaan bulsho ku barbaartay halgan iyo iska-horimaadkii ay la gashay xoogagga gumaysiga Tal-

yaaniga «ka hor 1941kii», Ingiriiska (1940 naadkii) iyo Xabashida oo ay hadda is-hayaan.

Markii la jebiyey faashiistadii Talyaaniga, xoogaggii imberyaaliyadda waxay gacan buuxda siiyeen siyaasaddii Xabashida ee ku dhisnayd dal ballaarsiga, waxayna isbarbartaageen Xabashida ee ku adkaysatay in la soo raaciyo Ereteriya. Waxaa hoggaaminaayey xoo-gagga kale ee gumaysiga imberiyaaliistaha Maraykanka; Maxaa yee-lay wuxuu qorshaystay inuu saldhiga weyn oo Milatari (Kagnew) ka dhisto Ereteriya, taas oo Xabashidu ku siinaysey gacan buuxda.

Siyaasadaas tirtiridda qarannimada Ereteriya waxaa diiddanaa xoogagga horusocodka ah ee dunida, gaar ahaan waxaa waagaasi si cad uga soo horjeestay dalka M. Soofiyeeti.

Taliska Xabashidu wuxuu qaaday tallaabooin ku fadhiya curya-amin, argagaxiso, dhac. dil iyo qalalaase aan damin si uu u xoojiyo siyaasaddiisa ku dhisan gumaysiga.

Isla markaana, waxay muujisay kaniisaddu gaalada inay da-badhilif daacad ah tahay aadna uga faa'iidayatey waayaha gumeysi-ga si uu u fushado siyaasaddiisa foosha xun ee lidka ku ah xuquuq-aa asaasiga ah ee dadka reer Ereteriya.

Isla 1949kii, ayaa koox horusocod ah oo ka tirsan waddaniyiin-ta Ereteriya, bilaabeen inay ka doodaan sida ugu habboon ee loo suuragelin karo abuuritaanka «Jabhadda Xoraynta Ereteriya». Hase-yeeshee, wuxuu waagaas ra'yiga dadweynuhu u muuqday inuu la jiro, bal, in fursad la siiyo go'aanka qaramada Midoobay; sidaa Jab-hadda gobannimadoonka Ereteriya.

Waxaa la wada ogsoonyahay in talidii ay soo jeediyeen Qarama-da Midoobay ee ku saabsanayd xiriirka barlamaaniga ah ee Xabashi-da iyo Ereteriya uu fashilay. Waxay arkeen reer Ereteriya sharaftii iyo gobannimadii dalkooda oo si tartiib-tartiib ah loo dhacayo, iyo xukunka Xabashida ee gumeysiga ah oo gacan bir ah ku qabtay dal-kooda; taasoo ku dhalisay dib-u-dhac dadweynaha, horumarka dha-caaleed iyo waayaha bulshadeed.

Xukunkii (Xayle-Sillaase» wuxuu ku tuntay go'aankii Qarama-da Midoobay ee xusayey inay Ereteriya u madaxbannaanaato xukun-

keeda iyo maamulkeeda gudaha, wuxuuna soo hasyey Ereteriya muddo aan yarayn isagoo ku haya dadka reer Ereteriya kadeed iyo gumaysi.

Waxaa hubaal ah, taariikhda ina baraysaa in meeshii iska-deed iyo isku dul-noolaad uu ka socdaba, dagaal iyo halgan gobannimadoon ah lagala horjeedo. 1959kii waxaa la abuuray dhaqdhaqaaqa gobannimadoonka Ereteriya oo ku bilaabmay dagaal dhuum-aalaysi ah, kana aaloosmay markii hore magaalooyinka. Taasina waxay u sii gogol xaartay asaaskii Jabhadda Xoreynta Ereteriya taariikhdu markay ahayd Sebtember, 1961kii.

Waxay arrintaasuna tusaale u ahayd bilowga halganka gobannimadoonka Ereteriya oo galay heer sare oo uu isticmaalayo hub nooc walba leh. Haddaba si loo joogteeyo loona xoojiyo halgankaas gobannimadoonka waxaa abuurmay 3 urur, ama Jabhaddood oo wad-dani ah kana qayb qaatay halgankaas — midiba waayo iyo hab ay ku dagaalantayba — oo kala ah:- (ELF-RC, PLF iyo ELE-PLF).

Inkastoo oo uu dhexmaray Jabhadaha gobannimadoonka ah khilaaf, colaad iyo xifaaltan ku dhisan tartan iyo hinaase, haddana, waxaa ka dhexeeyey dhammaantood isu duwid iyo wada shaqeyn, waddaninimo oo la filayo hadda iyo wixii ka dambeeya inay dagaal-yahaniinta reer Ereteriya midnimadooda xaqiijiyaan si ay uga guulaystaan gumaysiga Xabashida.

Muddo 16 sanno ah, ayaa gobannimadoonka Ereteriya ku jirey halgan aloosan oo xornimadoon ah, kuna dhisan inay awood u helaan ka taliyaanna aayahooda dambe ee xaq ay u leeyihiin.

Halganka Millatari ee ay soo gashay Ereteriya wuxuu ahaa mid qiime weyn leh hase yeeshee, waxaa filro gaar ah mudan oo lagu xusaa kacaanka gobannimadoonka Ereteriya isbeddellada qotada dheer ee uu dhaliyey kuwaas oo soo taabtay dhincyada kale duwan ee nolosha bulshada Ereteriya.

Halganka gobannimadoonka ah ee uu ku soo jirey dadka reer Ereteriya, wuxuu kaalo qiime weyn u lahaa, raad iyo xisab inay abaabulaan oo habeeyaan beeraha, inay curiyaan tabo iyo xeelado kacaameed oo lagu muujiyo qiimaha iyo horumarka tacabka iyo sha-

qada. Iyadoo u dagaallamaysa madaxbannaanideeda qarannimo waxay Ereteriya suuragelisay inay hirgeliso kacaan demokraatik ah oo ay ugu gogol xaarayso dhalashada Jamhuuriyadda Dadka ee Ereteriya.

Halganka gobannimadoonka ah ee uu ku soo jirey dadka reer Ereteriya, wuxuu kaloo qiime u lahaa, raad iyo xamaasad, gobannimo, demoqraadiyad iyo horumar u dirir ku beeray oo ku tallaalay dadweynaha reer Itoobiya ee u dagaallamaaya inay dhacsadaan xuquuqdooda uu duudsiyey gumeysiga Xabashidu.

Taliska cusub ee Addis-Ababa, intii uu aqoonsan lahaa xuquuqda sharciga ee Ereteriya, oo uu raadin lahaa xal siyaasi ah oo caddaalad ku dhisan dhibaatan — wuxuu abaabulayaa dagaal uu ku tirtirayo jiritaanka Ereteriya; oo ciidammada qalabka sida, calooshooda u shaqaystayaasha, dagaal gelintooda ka sokow, wuxuu isku deyayaa taliska Xabashida ee cusubi inuu kicin iyo abaabul ku dhisan (Shuufansim) iyo cunsurnimo ku abuurro beeraleyda danyarta ah, kuwo shaqaalaha iyo wax-ma-garadka ah oo uu u qaybiyo hub iyo raashin, isagoo qaadaya Olole uu ku beerlaxowsanayo — isla-markaana ku abaabulayo socod dheer oo loogu daadgureeyo dadkaas si loogu duulo Ereteriya oo loo jebiyo kacaankeeda, hase yeeshee, ay taasi dhalisay inay ku hoobtaan goobaha dagaalka ee K. Ereteriya, iyagoo u dhimanaya fikradda gurracan ee Imberiyaaliyaddu alliftay naf-u-huridda iyo difaaca «xuduuddii gumaysigu u qaydey xabashida»

Waxaan shaki ku jirin inaan ummad addoonsata ummad kale ahayn ummad xor ah. Isagoo isticmaalaya hal-haysyada horusocodka ah, kuna andacoonaya inuu dhisay H/wadaag taliska cusub ee Addis-Ababa wuxuu ku shaqayrayaa Joogtaynta siyaasadihii ku dhisan kadeedka iyo dulmiga ee Taliska boqortooyada ee hore.

Hase yeeshee, waxay caddaysay taariikhdu, inkasta oo la isticmaalo qalab iyo tab maqaar saar ah oo ka horjeeda nuxurka siyaasadda iyo mabaadii'da uu ku dhawaaqay uu jabayo oo hoog iyo fashal ku damaynayo mustaqbalka.

Halganka Ereteriya wuxuu soo socday 16 sano, wuxuuna u muuqdaa inuu socon karo in ka badan 16 sano oo kale; si uu u tirtiro dulmiga waddaniga ah iyo iskadeedka bulshadeed.

Wuxuu kacaanka Ereteriya u yahay tusaale halganka dabaqiga ah ee lagala horjeedo dabaqadda Afrikaanka ah ee haysata Xukunka. Sidaas darteed, waxay waayo-aragnimo iyo aragti cusub siinaysaa kacaanmmada mustaqbalka Afrika iyo dunida 3aad ka dhalan doona.

NOI OSHA XISBIGA

Munaasabadda Sannadguurada Keowaad ee aasaaska Xisbiga, Qaabkii Abaabulka Dhismaha XHKS iyo Ururrada Bulshada

Cumar Salaad X.G.DH. XHKS

Halganka Gobbannimadoonka Ummadda Soomaaliyeed taariikhdiisu waa dheer tahay wuxuuna soo taxnaa ilaa qarnigii 16aad horraantiisii, waqtigii dhaqdhaqaaqii Axmed Gurey. Kacaa-kuf badan kaddib, dhaqdhaqaaqaas waxaa mar labaad si xoog leh u soo rogaal celiyey geesigii Sayid Maxamed Cabdulle Xasan iyo daraawiishtiisii, halgankaas oo socday 1901kii ilaa 1921kii, ayna Ummadda Soomaaliyeed kala hor jeedday gumeysigii dalka qabsaday kaddib shirkii Imbaryaaliyadda ee Baarliin 1884kii. Halgankii Daraawiishtu wuxuu baraarujin iyo shidaal siiyey dhala-shadii axsaattii gobannimadoonka oo dalka ka dhala-tay dhammaadkii Dagaalkii Adduunka ee Labaad, markii la jabiyeey Fashiistada. Kuwaas oo uu ugu horreeyey Xisbigii Ururka Dhallinyarada Soomaaliyeed «Somali Youth League», oo halganka soo hoggaaminayey 1943kii ilaa 1960kii, waqtigii gobannimada. Xisbigaasi wuxuu gaarsiiyey dadweynaha midnimo, shacuur waddani ah, iyo garaad siyaasadeed. Wuxuu gaarsiiyey dadweynaha heer ay illoobaan qabiilka, iyo danaysiga oo ay midnimo iyo waddanimo ku wada fikaraan. Xisbigu Barnaamijklisa wuxuu ku qortay «Soomaalidu giddigeed waa walaalo siman, qabiil, diin iyo dariiqo ma kala qaybiyaan». Gumeysigii wuxuu ku tilmaami jirey Xisbiga dhallinyaradii hoggaaminaysay in ay qabeen fikrad shacuuciyadeed, midnimadoodii, barnaamijkoodii iyo xeeladahooda marka uu kala tuuri waayey. Hase yeeshee, been ma ahyn in fikrad horusocod ahi hoggaaminaysay ururkaas. Jaalle Yaasiin Xaaji Cusmaan oo ahaa Hoggaamiyihii ugu horreeyey oo ururka, wuxuu ahaa nin horusocod iyo kacaan ah oo xiriir iyo talo la lahaa Xisbiga Shuuciga ee Talyaaniga Laantii uu ku lahaa Muqdisho. Calaamadda Ururka «SYL» waxay ahayd caleen saddex dhegood leh oo ku fadhida bil dhalatay, taasoo macnaheedu yahay calaamadda Hantiwdaagga ee caalamiga ah (Dubbe iyo majo) oo la maldahay. Midnimadii xoogga

weynayd ee ururkaasi ku hoggaaminayey dadweynaha waxay dhalisay in labo qaybood oo ka mid ah shantii meelood oo gumeysigii u kala qaybiyey dalkeenna ay madax bannaani gaareen sannadkii 1960kii. Sidii caadada u ahayd Gumeysiga, wuxuu awooddii dawladnimo ku wareejiyey daba-dhilifyadiisii uu soo tababaray oo danihiisa iyo kuwooda gaarka ah u adeegayey.

Sidaas darteed, Halgankii iyo himiladii dadweynuhu waxay noqdeen dhicis iyo kuwo meel maran ku dhacay. Xukunkii gumeysiga cusub ku faruur xirnaa wuxuu bilaabay inuu hirgeliyo siyaasadda gurracan oo ah «Qaybi oo xukun», iyagoo isticmaalaya qabiil, laaluush iyo nooc kasta oo Musuq-Maasuq ah. Siyaasaddaasi waxay dhalisay niyad jab, midnimadii oo kala furfurata, shucuurtii waddaniga ahayd oo hoos u dhacda iyo tartan danaysinimo. Xaaladda dhaqan-dhaqaale oo ku sugnayd heer miyiniimo iyo habka gumeysiga cusub way sii xumaatay. Dhaqaaluhu wuxuu gaaray heer musalif ah, haddii aan si kale u niraahnaa, dalku wuxuu rahaamad ahaan gacanta ugu galay imberyaaliyadda Aadduunka, marka laga eego deynkii uu ku haftay, mushahaarooyinkii iyo kharashkii caadiga ahaa oo la bixin waayey iyo sidii guud ahaan Imberyaaliyaddu ugu talinaysay. Markaas shaki kuma jiro in siyaasadda iyo dhaqankuba ay noqdeen dabadhiif iyo gun. Kala firirkaas iyo jahawareerkaasi wuxuu dhaliyey inay soo baxaan ururro «siyaasadeed» iyo «bulsho» oo ciiddaas ka badan. Urur ku-sheegyadaas oo tiradoodu gaareysay 88, waxay dhab ahaan ahaayeen ururro qabiil, danyasi iyo u adeegidda gumeysiga cusub iyo imberyaaliyadda ku dhisan, looguna talo galay kala qaybinta midnimada dadweynaha iyo hakinta halgankooda ay ku doonayeen gobannimo buuxda, oo horumar bulshadeed leh. Ururradaas qaar ka mid ahi waxay sheegan jireen fikrado horusocod ah, hase ahaatee waxaa dhexdooda ku xoog batay fikradihii dibusocodka ahaa. Inkastoo xaaladda guud, qaabkii iyo dulucdii abaabul-siyaasadeedkii jiray ay sidaas ahaayeen, haddana halganka dadweynaha Soomaaliyeed uu ugu jiray in uu gaaro gobannimo iyo horumar dhab ah, marnaba ma damin. Waxaa jirey nacayb iyo mucaaradnimo xoog leh ooy dadweynuhu u qabeen xukunkaas gumeysiga u adeegaayey iyo waddada uu ku socaday.

Ururradii Shaqaalaha iyo Dhallinyarada oo jirey, inkastoo ay saamaysay xaaladdii markaas jirtey, si cad bay uga soo horjeesteen xukunkaas. Tusaale waxaan u soo qaadan karnaa mudaahaaradyadii shaqaalaha iyo dhallinyarada oo sannadihii 1962kii, 67kii iyo 68kii

oo si xilleh u gilgilay tiirarkii nidaamkaas. Mudaa-haraadyadaas iyo kuwo kale oo badan waxaa had iyo jeer taageerayey dadweynaha oo idil, bareer iyo qarsoodiba. Xaaladaasi waxay na tusinaysaa in dadweynuhu doonayeen isbeddel in lagu sameeyo habkaas hase yeeshee ay la'aayeen urur hoggaamiya. Dhibaatada noocaas waxaa ummadda ka saari lahaa, xisbi shaqaale oo horusocod ah. Laakiin shaqaalaha jirey dhanka dawladda oo ugu badnaa, tiradoodu waa ka yarayd 30,000 marka laysku daro shaqaalaha tacab soo saarka iyo kuwa hawlaha. Dhinaca shaqaalaha ka shaqeeya dhaqaalaha gaarka ahaa tiradoodu 5,000 waa ka yarayd. Markaas miyey suuroobi kartay in la helo xisbi noocaas ah? Jawaabtu waa maya. Rajada dadweynuhu lahaa maxay ahayd? Xoogga Dalka. Dadweynuhu waxay xoogga dalka u arkayeen in uu ka fogaa musuqmaasuqii jirey Dalka. Sidaas darteed halhayskoodu wuxuu ahaa «Xoogga Dalkow naga soo gaar».

II. DHALASHADII KACAANKA IYO ABUURITAA-NKII XAFIISKA XIRIIRKA DADWEYNAHA

Xaaladda kor ku tilmaaman waxaa madaxeedii maajo u rogay Kacaankii 21kii Oktoobar 1969kii oo ay soo abaabuleen saraakiil horusocod ah oo ka tirsanayd Ciidamada Qalabka Sida oo uu hoggaaminayey Jaalle Sareeye Gaas Maxamed Siyaad Barre, iyagoo ka gilgishay maamul xumadii iyo dhiigmiiradkii ummaddu ku jirtey iyo laadaantii qaranku ka lushey, iyagoo ka tarjumayey dareenka dadweynaha, haystayna kalsoonida iyo taageeradooda.

Hoggaankii ka dhashay kacaankaas oo ahaa Go-laha Sare ee kacaanka oo guddoomiye uu ka ahaa Jaalle

Sarreeye Gaas Maxamed Siyaad Barre, wuxuu baabi'iyey dastuurkii, barlamaankii, dawladda iyo wixii kale oo sharciyo ahaa oo ka horjeeday ujeeddada Kacaanka kuwaas oo lagu caddeeyey Xaashidii kowaad ee Kacaanka. Isla xaashidaas waxaa ku caddayd siyaasadda kacaanka, taas oo ahayd: in dalka laga dhiso bulsho cusub oo ku dhisan caddaalad, shaqo iyo sinnaan bulshadeed Gobollada iyo Degmooyinka waxaa laga dhisay Guddiga kacaanka oo ka kooban saraakiil ciidamada qalabka sida, kuwaasoo ahaa hayadaha awoodda kacaanka ee Gobollada iyo Degmooyinka. Tillaabooyinkii ugu horreeyey oo kacaanku qaaday, ka sokow qaramiyanti halbowlayaasha dhaqaalaha, waxaa ka mid ahaa dib u soo noolayntii, kalsoonida, Iimaanka, sharafta, waddaaninimada iyo midnimada dadweynaha. Golaha Sare ee Kacaanku wuxuu durbadiiba bishii November 1969kii abuuray Xafiiska la yiraahdo Xafiiska Xiriirka Dadweynaha, oo hawshiisu ahayd xiriirka GSK iyo Dadweynaha. Xafiiska hawlihiisa waxaa ka mid ahaa inuu dadweynaha u gudbiyo go'aamada iyo farriimaha GSK ka soo baxaayey, iyo inuu waraaqaha, arjiyada iyo dhambaallada taageerada iyo talo bixinta ah oo dadweynaha ka imaanayey gaarsiyo GSK. Ka dib tillaabo tillaabo xafiisku wuxuu bilaabay inuu u gudbo kicinta dadweynaha.

Hawlihii kicinta oo ugu horreeyey oo uu qabtay Xafiiska Xiriirka dadweynuhu waxay ahaayeen bannaan baxyo dadweyne oo lagu taageerayey go'aannadii Kacaanka oo ay ka mid ahaayeen kuwii qaramayntii xubnaha dhaqaalaha, ku-dhawaaqii doorashada Hantiwadaagga Cilmiga ah. Ololayaashii ku baraarujinta dadweynaha qiimaha shaqada, fasiirraaddii iyo fidinta Hantiwadaagga Cilmiga ah, iyo dhaqangelinta Mabda'a cusub oo dhaxalgalka ah ee Iskaa wax-u-qabso oo kacaanku curiyey, la dagaallankii iyo ceebayntii qabiilka, gobolaysiga, eexda, qaraaba kiilka, maamul xumada, fidinta iyo taageeridda dhaqdhaqaaqyada gobannimaadonka iyo dadweynaha dulman, iyo cambaareynta dhagarta iyo gardarrada gumeysiga iyo imberyaaliyada iyo daba-dhifilyadooda. Hawlihii Xafiisku markii ay sidaas u fideen, GSK wuxuu gartay abaabulidda gudiyo dadweyne oo kala duwan oo xafiiska ku caawiya hawlaha kicinta, hanuuninta iyo hawlgelinta dadweynaha. Si loo hanto loona fuliyo hawshaas kicinta, iyo abaabulka dadweynaha oo kacaanka qiimo weyn u leh, waxaa la amray in lagu soo ururiyo kaadarka horusocodka ah xafiiska, isla markaasna la tababaro kuwo cusub iyo kuwaasba. Muddada oo hawlahaas oo dhan lagu fulinaayey waxay ahayd 1970kii gudihiisa ilaa 1971 horraantii. Bishii Sebtember 1971, si kicinta, hanuuninta, abaabulka iyo hawlgelinta dadku u sahlaanaato, hoosna

ugu degto, waxaa magaalada Muqdisho loo kala qaybiyey 13 xaafadood, waxaana laga furay laamo xafiiska xiriirka Dadweynaha, laamahaas oo madax looga dhigay kaadarkii XXD uu u soo tababaray abaabulka siyaasadeed, kuwaasoo xafiiska wakiillo uga ahaa xaafadaha, Xaafadahaas waxaa laga dhisay guddiyo cusub oo la yiraahdo Guddiga dadweynaha xaafadda, guddigaas oo ka kooban 25 qof oo isugu jira shaqaale, dhalinyaro, haween, odayaal, iyo ganacsato yaryar. Guddiga waxaa guddoomiye u ahaa wakiilka XXD. Hawlaha Guddiga waxaa ka mid ahaa:-

1 — Iyagoo dadweynaha u qabta si joogto ah shirar ballaaran oo hanuunin, oo lagula socodsiiinaayo go'aamada GSK iyo tilmaamaha Guddoomiyaha GSK, Jaalle Maxamed Siyaad Barre, sida joogtada ah uga soo baxaayey, u fashiridda fikradaha horusocodka ah ee hantiwadaagga, ceebeynta iyo kashifaadda dhagarta iyo biini-aadami la'aanta gumeysiga iyo imberyaaliyadda IWM

2 — Kicinta iyo u diyaarinta dadweynaha inay ka qaybgalaan ololyaasha Mashaariicda faraha badan ee dib-u-dhisidda dalka oo kacaanku bilaabay, iyadoo halhaysku ahaa «Iskaa wax u qabso», mashaariicdaas oo ka koobnaa dugsiyo, isbitaallo, bukaan-socodyo, Xafiisyo, waddooyin, jardiinooyin, beero IWM, si loo baajiyo kharashka ku baxaaya farsamada iyo cududda, kadibna loogu dhiso mashaariic kale.

3 — Qabanqaabinta bannaanbaxyada lagu taageerayo go'aannada GSK, xuska munaasabadaha waddaniga ah, kuwa lagu taageerayo guulaha ay gaareen dhaqdhaqaaqyada xooggaga horusocodka ah iyo dadyowga la dulmaayo, tusaale waxaan u soo qaadan karnaa bannaanbaxyadii loo sameeyey taageeridana ahayd «Falastiin Ha xorowdo», «Ha laga joojiyo dadweynaha reer Fiyetnaam sunta iyo dabka Maraykanku ku gubaa-yo», «Afrikada Koonfureed Ha Xorowdo», «Anjela Dafis Ha la sii daayo»

4 — Xulidda iyo tababaridda Kaadir waddaniyiin iyo kacaaniin ah oo fuliya hawlaha kacaanka,

5 — Ilaalinta Nabadgelyada Kacaanka.

Dhismihii Xaafadaha, Golayaasha Hanuuninta iyo Guddiyada Bulshada

Hawlahaas dadweynaha oo idil waxaa isku dubarid di jirey XXD. Hawlihii kicinta, hanuuninta iyo abaabulka dadweynaha iyagoo had iyo jeer sii ballaaranaa-

yey dartood, GSK wuxuu guddoomiyey bishii Febraayo 1972 in xaafadaha Muqdisho laga dhiso Golayaal Hanuunin Dadweynaha. Golayaashaasi waxay sahleen oo suurto geliyeen in hawshii kicinta, hanuuninta, iyo abaabulka heer sare gaarto, markii dadweynuhu helay xarumo mug weyn oo qaada dadkoo dhan, oo ay si sahlan ugu dhageysan karaan hanuuninta ayagoo fadhiga, halkii horay meel gegi bannaan iyagoo taagan lagu hanuunin jirey, iyo qolal shirarka lagu qabto iyo xafiisyo guddiyadu ku fuliyaan hawllooda.

Qaabkaas cusub ee hanuuninta waxaa la dhashay iyadoo la badiyey guddiyada dadweynaha iyo noocyadoodii. Halkii horay uu ka jirey guddiga dadweynaha ee Xaafaddu, waxaa kaloo la dhisay guddi shaqaale ee xaafadeed, Guddi dhallinyaro ee xaafadeed, guddi haween ee xaafadeed oo midkiiba ka kooban yahay 15 xubnood. Saddexdaas guddi waxay hoos imaanayeen Guddiga dadweynaha ee Xaafadda oo isaga xubnihiisu isugu jireen shaqaale, dhallinyaro, Haween, odayaal, iyo ganacsato yaryar. Guddiga Dadweynuhu wuxuu masuul ka ahaa Maamulka Xaafadda oo dhan, xag abaabul, dhaqaale, kicin, hanuunin, Iskaa wax qabso. Guddiyada shaqaalaha, dhallinyarada iyo haweenku waxay si gaar ah u qaabilsanayeen kicin, hanuuninta, hawlgelinta kooxaha ay ka wakiilka yihiin, iyagoo islamarkaas hawlaha ku taageeraya guddiga dadweynaha ee Xaafadda:-

Xubnaha guddiyadaas waxaa magacaabi jirey XXD ayadoo la tixgeliyey xulka iyo talada uu soo jeediyey Wakiilka XXD ee Xaafadda. Sharuudaha xubnaha guddiyadaas lagu xuli jirey waxaa ka mid ahaa taageeridda kacaanka, hawlkarannimo, iyo naacadmimo. Guddiga Dadweynaha ee Xaafadda waxaa guddoomiye u ahaa wakiilka XXD. Guddigu fadhiiyadiisa marka uu uga doodo hawlaha iyo shaqooyinka markaas taagan waxaa la gacari jirey go'aan ku dhisan inta badan. Wakiilka XXD waxaa la siiyey awood uu wax uga qabto arrimaha degdegta ah oo u baahan go'aan qaadashadiisa iyo inuu ka hortago waxyaalaha qaladka ah. Waxaa lagu dadaali jirey in wakiilka XXD noqdo qof xilkaasnimada, daacadnimada, iyo garaad siyaasadeed oo fiiqan leh. Wakiilkii la arko inuusan hawshii sidii la rabay u gudanayn waa laga qaadi jirey wakiilnimada.

Abuuridda Golayaasha cusub ee hanuuninta dadweynaha ee xaafaduhu, sidaan horay u soo sheegnay, waxay la timid tiro iyo tayo cusub ee kicinta, hanuuninta iyo abaabulka ah. Guddiyada bulshada oo kala duwan ka sokow, waxaa durbadiiba halkaas laga abaabulay ciidanka Guulwadayaasha oo ka dhashay dhallinyaro, Ma-

gaala-Madaxda Muqdisho, oo loo furay tababarro garaakooda siyaasadeed kor loogu qaadayey kuwaas oo la xiriiyay ololihii hirgelinta Hantiwadaagga Cilmiga, dhallinyaradaas tababarkii la siin jirey waxaa ka mid ahaa ka qaybgalka fulinta Iskaa wax u qabso, dhismaha nadaafadda, ilaalinta nabadgelyada kacaanka, go'aamada GSK iyo daruus Hantiwadaag ah. Maalmihii hore waxaa lagu magacaabi jirey «Daljireyaal». Dhallinyaradaas oo tiradoodu ahayd kumanyaal, markii tababarradoodii xaafadda uga soodday ay dhantamaysteen, waxaa tababar midaysan oo 2 todobaad ah looga furay Xaafadda Waaberi (oo haatan ah Degmada Waaberi) ee Muqdisho, bishii Sebtember dabayaaqadeedii iyo bishii Agoosto horraanteedii 1972kii. Marka ay tababarka u socdaan ama ka soo baxaan waxay waddooyinka magaaladda ku dhexyaal ku mari jireen hurgun iyo heeso kacaan ah oo ay ku amaanaayeen Kacaanka, kuna ballanqaadayeen inay difaaca kacaanka naftooda u hurayaan, iyo handadaad iyo guulguulid ay Kacaandiidka u jeedinayeen. Heesaha ay ku heesi jireen waxaa ka mid ahaa «Guulwade Siyaad», iyo heeska «Wahsan mayno ka waaban mayno hawsha warankayaga ka weecin meyno cacawga» oo markaas soo baxay.

Tababarkaas markuu dhamaaday waxaa lagu xiray Xaafadda Boondheere (haatan degmada Boondheere) ee Muqdisho, taariikhdu markay ahayd 19kii Agoosto 1972kii. Dabbaaldeggi lagu xiray oo ay ka soo qaybgaleen in ka badan 20.000 oo ah dhallinyaradii «Daljireyaalka» ahaa, waxaa ka soo qaybgalay oo xiray Jaalle Maxamed Siyaad Barre, Guddoomiyaha GSK, oo halkaas ka jeediyey khudbad qiimo weyn lahayd. Jaalle Siyaad, goobtaas ayuu ugu bixiyey Dhallinyarada Magaca la yiraahdo «Guulwade», ka dib markuu arkay iyaagoo ku heesaaya heeska la yiraahdo «Guulwade Siyaad» islamarkaas ay yihiin kuwii difaacayey guusha Kacaanka. - Diyaarinta Dhallinyaradaas guulwadayaasha ah oo uu diyaariyey XXD, ma ahayn mid meel maran ka dhallatay, hase yeeshee, waxay ahayd jawaab dhallinyarada Soomaaliyeed ay ka jawaabayso baaqaqii Jaalle Maxamed Siyaad Barre, Hoggaamiyaha Kacaanku, uu u soo jeediyey Dhallinyarada Soomaaliyeed bishii Disember 1971kii. markii uu calanka Kacaanka ku guddoonsiiyey garoonka Kubadda Cagta ee Banaadir dhallinyarada, baaqaas oo ahaa «Calankii Kacaanka waxan u dhiibnay dhallinyarada inay ka daafacaan kacaandiidka gudaha iyo Imberyaaliyadda».

Ka dib markii imberyaaliyadda iyo daba-dhilifayada guduuhu dhawr jeer isku dayeen shirqoollo ay kacaanka ku af-gembiyaan hase yeeshee ay ku guuldaraysteen dhiifoonnaanta xooggagga Kacaanka darteed. Isla waqti-

gaas waxaa Golayaasha Hanuuninta laga aasaasay Ubaaxa Kacaanka Oktoobar, oo ka kooban carruurta da'docda u dhexayso 6-14 sano. Guddiyadii waqtigaas dhashay waxaa ka mid ahaa wakiil siyaasadeed ee shaqaale oo lagu magacaabay shaqaalaha hay'ad kasta dhexdooda, wakiilkaas oo ku xirnaa XXD qaabilsanaana arrimaha kicinta iyo hanuuninta Shaqaalaha. Kicinta, hanuuninta, iyo abaabulka dadweynuhu kuma koobnayn oo keliya magaalada Caasimadda ah ee Muqdisho, inkastoo xoogga kaadarka iyo qalabka borobagaandadu iyada u badnaa, had iyo jeerna tijaabo iyo dhaqan gelinta qaababka cusub ee kicinta iyo abaabulka dadweynaha iyada lagu horraysiin jirey, ka dibna markay meel mar noqdaan waxaa loo gudbin jirey dalka intiisa kale. Kicinta iyo abaabulka dadweynuhu wuxuu ka soeday dalka oo dhan inkastoo uusan u habaysnayn una xoog badnayn sida magaalada Caasimadda ah oo uu ka furnaa XXD, Xafiiska Xiriirka Dadweynuhu laamo kuma lahayn Gobollada iyo Degmooyinka Dalka. Hawlaha kicinta iyo abaabulka dadweynaha waxaa hoggaamin jirey guddiyada Kacaanka ee Gobollada iyo Degmooyinka iyo guddi hoosaadyo ay sameeyeen oo lagu magacaabi jirey Guddiyada Hanuuninta Ummadda oo ka kooban shaqaale, Haween, dhallinyaro iyo odayaal. Guddiyada Kacaanka ee Gobolladu waxay tilmaamo iyo talooyin ka qaadan jireen sida XXD hawlihiisu uga waday Muqdisho, ka dibna sidaa si u eg bay u hirgelin jireen.

Iyadoo ay ugu wacnayd go'aamadji iyo tillaaboc-yinka Kacaanka oo sida isdaba joojga ah uga soo baxayey GSK, Golaha Dawladda iyo Mashaariicda dibudhisidda dalka oo si xoog leh u soeday, kicinta, xiisaha, xaamaasadda iyo halganka dadweynuhu wuxuu gaaray heer aad u sarreeya. 1971kii dabayaaqadeedii iyo 1972kii dhexdeedii, intii u dhexaysey kaasoo aan oran karno, waa heerkii ugu sarreeyey ee xamaasadda kacaaneed ee dadweynaha gaartay ilaa Maanta. Shucuurtaas kacaaneed oo sarreysay darteed, waqtigaasu wuxuu ahaa waqtigii ay soo baxeen heesaha, gabayada, iyo halku-dhegyada Kacaanka ah badankoodu. Waxay ahayd markii dadweynuhu wada bartay heesaha bulhaanka ama lagu wada heeso kuwaasoo ay ka mid yihiin, «Guulwade Siyaad» oo noqday baaqa kacaaneed oo laysku garto, «Dib haw laabaninay aan ubax dushiina ku daadinee Daa, in abidkayee» «Ka wahsan mayno hawsha, warankayaga ka weecin mayno cadawga». Halku-dhegyada shaqada marka la qabanaayo «Daawanaayow waa dalkaagii»; «Waarimeysidee waddanka u dhimo», kacsanaanta iyo ficiladii kacaaneed ee dadweynuhu ku shaqaynaayey waxaa tusaale u ah oo si fiican u fasaaya ka qaybgalkii dadweynaha ee dhismihii Hoteelkii Jubba oo cadawgu gubay. Lacagtii loogu talagalay in lagu dhiso waxay

ahayd 32 Malyuun oo shilin, hase ahaatee wuxuu ku kacay markii la dhammeystiray 16 Malyuun oo shilin. Mashaariicdaas kale oo tusaalada loo soo qaato, markaan ka hadlayno awooddii iyo wax qabadkii dadweynaha xoogsatada ahi muujiyey waqtigaas, waxaa weeye dhismihii xarunta Carwada Waqdaniga ah, taasoo lagu dhisyay 24 Maalmood keliya iyo Hoteelka Taleex. Mashruucaas oo haddii wax kasta loo dhammeeyo, oo si caadi ah loo dhiso qaadan lahaa ugu yaraan hal sano:-

Xilkii Xafiiska Xiriirka Dadweynaha oo la kordhiyey

Bishii Maarso 1972kii, waxaa GSK soo saaray sharci lagu kordhiyey xilkii iyo awooddii XXD. Sharcigaasu wuxuu ugu daray xilkii xafiiska horay u saarnaa inuu u gogol xaaro sidii loo labuuri lahaa ururro bulsho, (shaqaale, dhallinyaro, iyo haween), inuu hawlihiisa hanuuninta, kicinta iyo abaabulka dadweynaha wada gaarsiyo dalka oo idil, iyo inuu tababaro kaadar siyaasadeed: Isla markaas waxaa la ballaariyey qaabkii dhismaha XXD, waxaana lagu kordhiyey waaxihii horey u jirey ee kicinta, shaqaalaha, xiriirka dibedda, baarista iyo borobagaandada, waaxyo cusub sida waaxda dhallinyarada, Gulwadaayaasha, Haweenka, Tababarrada iwm. Madaxda laamahaasi waxay hawsha u fulin jireen si guddi ahaan ah. Waxaana la xoojiyey tababarradii kaadarsiyaasadeed iyadoo lala kaashanaayo Dalalka Hantiwadaagga ah ee Midowga Soofiyeeti iyo «GDR». Sidaas darteed, 1972kii dhexdiisii waxa suurtagalay in gobollada iyo degmooyinka dalka oo dhan (16 gobol, iyo 79 degmo waqtigaas) la geeyo wakiillo Xafiiska Xiriirka Dadweynaha. Waqtigaasu wuxuu ahaa markii kicinta iyo hanuuninta dadweynuhu ay ka gudubtay heerkii tijaabada oo caasimadda Muqdisho ku ekaa oo ku baahday dalka oo idil:-

Muddo sannad ah ka dib, gobollada iyo degmooyinka waxay soo gaareen Muqdisho xagga kicinta, iyo

abaabulka dadweynaha. Maadaama, ujeeddada kacaanku ka lahaa kicinta, kor u qaaddida garaadka siyaasadeed iyo abuubulka dadweynaha ay ahayd in maamulka dadweynaha lagu wareejiyo. Sannadkii 1972kii bishii Juunyo, GSK wuxuu soo saaray sharci lagu magacaabo shareiga Dawladaha Hoose, shareigaas oo dhaqan galay 21kii Oktoobar 1972kii, waxaa lagu dhisay guddiyo Kacaan oo cusub oo gobollada iyo degmooyinka iyo Tuulooyinka. Guddiyadaas oo xubnohoodu ka koobnaayeen shaqaale, dhallinyaro, Haween, beeraley, iyo kooxaha kale ee bulshada ka tirsan. Guddiyadaasi waxay beddeleen guddiyadii gobollada iyo degmooyinka laga dhisay dhalashadii Kacaanka; kuwaasoo xubnohoodu ka koobnaayeen afar sarkaal oo Ciidammada qalabka sida ka tirsan keliya. Guddiyadaas xubnaha ka qayb galay waxaa laga soo xulay dadweynaha xoogsatada ah kuwii ugu halgan dheeraa, ugu hawlarsanaa, waddaninimo, kacaannimo iyo jacayl mabda'a hantiwadaagga ah muujiyey. Waxaana xulkaas soo samayn jirey oo u soo jeedin jirey GSK Xafiiska Xiriirka Dadweynaha. Guddiyada Kacaanka ee Gobollada iyo Degmooyinka iyo tuulooyinka, waxaa gacanta loo geliyey awood dawladeed oo heerkooda ah, ha noqoto samaynta miisaaniyadda, qorshaynta mashaariicda, arrimaha bulshada, nabadgelyada iwm. Guddiyadaas waxay lahaayeen guddi hoosaadyo u qaabilsan hawlaha kala duwan kuwaas oo kala ahaa guddiga Nabadgelyada, Guddiga Dhaqaalaha, Guddiga bulshada, Guddiga hanuurninta, Guddiga dhexdhexaadinta iyo Guddiga Hantidhawrka. Guddiyadaas kacaanka oo gobollada iyo Degmooyinku waxay dhisnaayeen Oktoobar 1972kii ilaa Sebtembar 1976kii. Mudadaas waxay soo qabteen hawl qiimo leh inkastoo dhaliilo jireen, dhalilaahaas waxay ka iman jireen xubnaha aan xulashada ku imaan ee ku yimid xafiiskooda magaciisa. Taas maanaheedu waxay ahayd in Maamulayaasha Laamaha kala duwan ee Dawladda ee Gobollada iyo Degmooyinka ay ka mid noqon jireen Guddiyadaas, iyadoon loo eegin keebaa kacaan ah, keebaanse ahayn. Taasina waxay keeni jirtey in hawlaha kacaannimadooda iyo hawlkanimadoodu lidato oo halkaas ku soo galay guddiyada, isagoo madaxa ku haya xilkii la saaray oo ahaa in loo gogol xaaro sidii ururro bulsho ku dhalan lahaayeen, XXD, wuxuu si gaar ah xoogga u saari jirey tababaridda iyo xulidda kaadirka ururradaas iyadoo aqoon isweydaarsi, tababarro cilmi ah, booqashooyin aqoon kororsi oo gobollada dhexdooda iyo gobollada carsimadaha ah. iyo tababarro dalalka Hantiwadaagga ah lagu siinaayo. Guddiyadii ku-meelgaarka ahaa ee shaqaalaha, dhallin-

yarada iyo haweenka oo ka dhisnaa meelaha degaanka 1973kii. 23kii Luulyo, Madaxweynaha GSK Jaalle Maxamed Siyaad Barre wuxuu soo saaray wareegto awood u siinayk XXD inuu guddiyo shaqaale oo 7 xubnood ka kooban uu ka dhiso meelaha wax soo saarka iyo hawlaha dawladda iyo shirkadaha gaarka ahba, kuwaas oo lagu beddelay wakiilladii hal-halka qof ahaa oo horay uga dhisnaa hay'adahaas. Guddiyadaas cusub oo ahaa halkii uu ka soo unkamay xirijirka Guud ee Ururrada Shaqaalaha Soomaaliyeed ee maanta dhisan, waxaa la siiyey waajibaad iyo xaqiig ballaaran kuwaas oo ay ka mid ahaayeen u halganka tacab - kordhinta, difaaca kacaanka, ka qaybgalka maamulka iyo ilaalinta danaha shaqaalaha. Taas waxaa ku xigtey in guddiyada dha'linyarada oo iyaguna deggaanka ku koobnaa laga dhiso goobaha shaqada iyo waxbarashada. Arrimaha abaabulka Shaqaalaha, dhallinyarada iyo Haweenka iyo guddiyadooda waxaa hoggaamin jirey waaxihii ururradaas qaabilsanaa ee XXD. Maalinba maalinta ka dambaysa kacaanku wuxuu sii ballaari-naayey dimoqraadiyeynayey Maamulka iyo Siyaasadda. 1974kii waxaa la dhisay guddiyo Garsoorka dadweynaha oo ka kooban Shaqaalaha, Dhallinyarada, Haweenka iyo kooxaha kale ee waddaniyiinta ah. Guddiyadaas xilkooodu wuxuu ahaa in ay garsoorayaal ka noq-Maxkamadaha dalka heer kasta. Looma baahnayn in qofku garyaqaan yahay, waxaa loo baahnaa oo keliya inuu kacaan iyo daacad yahay si uu ula dagaallamo eexda, laaluushka, iyo biroqraadinimada ka jirtay Maxkamadaha. Labo xubnood oo garsoorayaasha dadweynaha ah iyo hal garsoore oo caadi ah ayaana garta qaada, go'aanka wuxuu u dhacaa dhinaca inta badani isku raaco. Arrintaas waxay dhashay guul weyn, iyo kalsooni xagga caddaaladda. Garsoorayaasha dadweynaha waxaa dikreeto ku magacaaba Wasiirka Garsoorka, waxaa soo xula oo u soo jeediyey X.X.D.

Waxa kaloo mudan halkan in lagu soo qaado, marka laga hadlaayo dimoqraadiyeynta awoodda maamulka iyo Siyaasadda in GSK sharci ka dhigay shaqooyinka aan u baahanayn shahaado dugsi iyo farsamo, kuwaasoo imtixaan loo galo, in guddiyada xaafadaha ee shaqaalaha, dhallinyarada, iyo Haweenku ay bixiyaan oo si caddaalad iyo abaalmarin ah ugu qaybiyaan dadweynaha kuwa ugu kacaansan oo shaqada la'. Waa laga maamnuucay hay'adaha Dawladda inay bixiyaan shaqooyinkaas. XXD ayaa ilaalin jirey in guddiyadu shaqo bixinta si caddaalad ah u maamulaan. Arrintaas guul baa iyadana laga gaaray oo waxay baabi'isay Musuqmaasuqii, eexdii, iyo laaluushkii lagu maamuli jirey shaqo bixinta waagii hore.

Xafiiska Xiriirka Dadweynaha magaci baa laga beddeley waana la xoojiyey.

Sannadkii 1974kii, GSK markuu arkay in hawlihii kiinta iyo abaabulka dadweynuhu ay sidaas u ballaarteen, Xafiiskii Xiriirka Dadweynaha magaciisii waxaa loo beddeley Xafiiska Siyaasadda MGSK, waxaa la sii kordhiyey Masuuliyadiisii iyadoo xilkiisii hore loogu daraayo inuu diyaariyo kaadar Xisbi iyo kii ururrada Bulshada oo uu horay gacanta ugu hayey, xilkaas oo runtii ahaa mid aad u culus. Si xilkaas cu-

sub .yo hawlihii hore oo aad u ballaartay Xafiiska Siyaasadda MGSK u guto, bishii Abriil 1974kii waxaa la xoojiyey dhismihiisii iyadoo lagu soo kordhiyey hawl-wadeenno horusocod ah oo aqoon sare leh, islamarkaasna Madax loogo dhigay Jaalle Cabdulqaadir Xaaji Maxamed, oo ka tirsan GSK. Magacaabidda Xafiiska loo magacaabay Xubin ka tirsan GSK waxay ka mid ahayd xoojinta iyo awood siinta XSMGSK si ay u fuliyaan hawlihiiisa oo had iyo jeer dibusocodka iyo biroqraadiyadda hor istaagayeen.

Xafiiska Siyaasaddu wuxuu bilaabay inuu xooj.yo qaababkii abaabulka iyo hanuuninta dadweynaha wuxuuna qorsheeyey tababarro fara badan oo isdaba joog ah oo u kala qaybsan kuwo lix bilood ah, iyo kuwo hal sano ah, oo loo diri jirey dugsiyada Xisbiyada, Shaqaalaha, iyo Dhallinyarada ee Midowga Soofiyeeti iyo Jarmalka Dimoqraadiga ah. Kuwo 3 bilood ah, 2 bilood ah hal bil ah, 15 beri, iyo 7 beri ah oo laga qabanqaabin jirey dalka gudihiisa. Intaas waxaa dheeraa hanuunin joogto ah oo toddobaad walba, iyo maalin walba la siinayey Shaqaalaha, dhallinyarada, Haweenka iyo dadweynaha. Tusaale ahaan, Shaqaalaha waxaa dersi Hanuunin ah lagu siinaayey meesha shaqada toddobaadkiiba maalin Talaadada ah, maa-

luntuu dhashay Kacaanka. Sidoo kale meelaha deggaanka Shaqaalaha, Dhallinyarada iyo Haweenka mid waliba maalin baa la siinaayey hanuunintaas. Intaas waxaa weheliyey kulammada joogtada ah ee guddiyada shaqaalaha, dhallinyarada, haweenka, iskaashatooyinka, guulwadayaasha, ubaxa Kacaanka Oktoobar, Isboortiga, Fanka iwm ay had iyo goor yeeshaan oo ay uga doodaan arrimaha horumarinta dhaqaalaha, siyaasadda iyo bulshada ama ay ku qaataan aqoon-isweydaarsi iyo duruus hanuunin ah. Hawlaha taariikhiga ah oo dadweynaha kacaameeyey, oo la oran karo dugsi kacaan ah bay u ahaayeen dadweynaha waxaa weeye hawlihii Iskaa-wax u qabso oo ay ka mid ahaayeen dhismayaashii faraha badnas, ololihii ciribtirka qoris iyo akhris la'aanta iyo ololihii horumarinta reer-miyiga oo aan dadweynaha Soomaaliyeed u kala harin Miyi iyo Magaalo, iyadoo la fulinaayo tusaalihii Macallinka Kacaanka, Jaalle Siyaad oo ahaa «Haddaadan aqoon baro, Haddaad tagaanna bar». Ololihii bacaad-celinta iyo kii raridda iyo dejinta dadweynihii abaartu waxyeellaysay sannadkii 1974-1975kii. Ololayaashaasi iyo kuwa kale oo aan tiradooda la soo koobi karin waxay ahaayeen imtixaan adag oo Ummadda Soomaaliyeed la soo gudboonaaday oo caawdaga iyo kuwa niyaddoodu daciifka tahay oran jireen «War waxaani ma suu-ragalayaane, yaan dadka la luggoyn», hase yeeshee loogu guuleystay si fudud, islamarkaasna Ummadda Soomaaliyeed ay ku heshay ammaan iyo aqoonsi caalami ah. Ololayaashaas waxay bislaayeen dadweynihii waxay gaarsiyeen heer aan qofku uusan dib uga soo noqon karin, heer uu aamminsan yahay in uu dhisay dalka heer uu sharaf gaaray, heer uu aqoon iyo waayo aragnimo helay, heer uu eed galay, heer uu kumanyaal tartankii la galay oo kaga badiyey, heer uu abaalmarin helay, heer uu goostay in uu ku socdo tubta toosan ee kacaanka. Halgankaas qaraar oo naf-huridda ahaa dedkii ka soo qaybqaatay, haatanna weli sidii uga qaybqaata waxay u badnaayeen Shaqaalaha, Beeraleyda, Dhallinyarada, Haweenka iyo Ciidamada Qalabka Sida. Kulligood marka laysku geeyo waxaa markaasta qaybta libaax qaadan jirey HAWEENKA. Haweenku qaybta ay ka soo qaateen dhismaha dhaqaalaha, siyaasadda, iyo bulshada mudadii Kacaanku jirey waxay ku qoran tahay, buugga kacaanka boggiisa koo'waad. Marka aan ka hadlayno ololayaashii iyo hawlihii Iskaa wax u qabso ma jirto koox la tartami kartay Haweenka inkastoo kooxaha kalena ay qayb ammaan mudan ka soo qaateen. Taas waxaa muujinaaya billaddii qalinka ahayd oo Guddoomiyaha GSK, Jaalle Siyaad siiyey Haweenka, iyo hadalkiisii ahaa «Haweenku waa xooj aan maangaabku garan karin», goob kasta oo laysugu

yimaaddo shaqo ha ahaato, ama hanuunin ha ahaato, ama bannaanbax ama dabbaaldeg ha ahaato mar kasta-ba waxaa ku badnaa oo ugu halgan diiranaa haweenka. Dibusocodku, waxay oran jireen, «kacaanku dad ma haysto ee wuxuu haystaa haween iyo carruur.» Ka qaybgalka dadweynaha ololayaashaas iyo hawlaha Iskaa wax u qabso waxaa qorshayn jirey oo hoggaamin jirey Xafiiska Siyaasadda MGSK (markii horena XXD).

XSMGSK isagoo fulinaayey tilmaamihii GSK, wuxuu ku dadaali jirey in dadweynaha halgamaayey la kala aqoonsado qofka sida fiican u shaqeeyey, qofka caadiga ah, midka aan shaqayn, kan kacaandiidka ah iwm. Isla markaasna la dhiirrigelinayo dadka mudan; dhiirrigelintaas oo wajiyo badan lahayd. Haddaba geesinnimo gelinta waxaa ka mid ahaa ammaan gaar, ammaan shir laga sheego qof, ammaan warqad loo qoro, shahaado sharaf heer degmo, shahoodo sharaf heer gobol, shahaado heer qaran, billado heer qaran ah ilaa dahab gaarta. Waxaa kaloo abaalmarintaas ka mid ahaa in shaqo la siiyo dadka tartanka halganka hawlaha iskaa wax u qabso iyo abaabulka siyaasadda kacaanka ugu fiican oo aan shaqo hayn, kuwo shaqada haya oo qaarkood daraajooyin la dallaciyo ama jago sare lagu magacaabo kacaannimadooda darteed. Kumanyaal qof baa sidaas abaalmarin ku kelay, intii kacaanku jirey.

Hawlihii waaweynaa ee Xafiiska Siyaasadda GSK uu qabtay waxaa ka mid ahaa asaaskii Machadka Culunta Siyaasadda sannadka 1975kii, iyadoo lala kaashaday dalka Hantiwadaagga ah ee Midowga Soofiyeeti. Abuuridda Machadka Culunta siyaasaddu waxay ahayd arrin muhiim ah marka la eego baahida weyn ee Dalkeenna u qabo kaadar ku hubaysan fikradaha hantiwadaagga cilmiga ah. Boqollaal shaqaale, iyo dhallinyaro ah oo lagu tababaray Machadka ayaa hawlaha Siyaasadda iyo dhaqaalaha maanta wax ka wada, kuwa kalena wax bay ku bartaan. Machadka waxaa lagu dhigaa Tabararro 6 bilood ah, kuwa hal sano ah, iyo kuwo labo sano ah, waxaana lagu dhigaa Hantiwadaagga Cilmiga ah. falsafadda Hantiwadaagga cilmiga iyo dhaqaalaha Siyaasadeed iwm.

HAWLIHII XSMGSK KA QABTAY XIRIIRKA DIBEDDA.

Xafiiska Siyaasaddu ilaa markii la bilaabay oo la oran jirey Xafiiska Xiriirka Dadweynaha, wuxuu uga wakiil ahaa GSK, xiriirka Xisbiyada iyo ururrada bulshada oo waddaniga iyo caalamiga ah. B. lowgii Xafiiska isagaa hawlaha xiriirka dibedda ee axsaabta Hanti

wadaagga, kuwa horusocodka iyo ururrada bulshada si toos ah u waday, hase ahaatee, markii ay dhismeen laamaha shaqaalaha, dhallinyarada iyo haweenku iyagaa xiriir iyo wax wada qabsi la yeeshay ururrada bulshada oo iyaga ku aaddan. Muddadaas guddaheeda Xafiiska Siyaasaddu wuxuu ka soo hooyey. dhinaca xiriirka iyo wax wada qabsiga ururrada bulshada adduunka guul iyo is-afgarad wacan. Taas waxaa u tusaale ah in ururrada bulshada ee horusocodka ah iyo caalamiga ah oo ay ka mid yihiin Xiriirka Ururka Shaqaalaha Adduunka (WFTU), Xiriirka Dhallinyarada Dimoqraadiga ah ee Adduunka (WFDY), Ururka ardada Adduunka (IUS), Ururka Dhaqdhaqaaqa Dhallinyarada Afrika (PAYM), Ururka Arada Afrika (AASU), Ururka Haweenka Afrika, Ururka dhallinyarada Carabta, Ururka Ardada Carabta, iyo Ururka Haweenka Carabta, oo aan ka mid nahay guddiyadooda fulinta ama xoghayntooda joogtada ah. Waxaa kaloc daliil cad ah ka qaybgalkii iyo kaalintii waanaayd oo ay dhallinyarada Soomaaliyeed ka qaadatay festifaalkii 10aad oo lagu qabtay Baarliin, Dalka jamhuuriyadda Dimoqraadiga ee Jarmalka ah, sannadkii 1973dii. Shir-kii Xiriirka Dhallinyarada Dimoqraadiga Adduunka ee cambaareynta Midabtakoorka ee lagu qabtay Muqdisho, bishii Abriil 1974kii; shirkaas oo Hoggaamiyaha Kacaanka Soomaaliyeed Jaalle Syaad Dhallinyarada Adduunka, ku guddoonsiiyey billado ururka iyo shirkii Ururka Haween Afrika oo lagu qabtay Muqdisho bishii April 1975kii. Waxaa intaas dheer in bisha Luulyo oo soo socota lagu qabandocno Muqdisho Shir Ururka Ardayda adduunka (IUS), oo ku saabsan dib u soo noolaynta dhaqanka waddaniga ah, iyo in shir kale ee xiriirka dhallinyarada Dimoqraadiga Adduunka (WFDY) oo ku saabsan degaanka lagu qabandocno Muqdisho bisha Nofember 1977ka. Shirkaas oo daba jooga heshiisyadii Xafiiska siyaasadda MGSK, la galay ururradaas. Waxaa kaloc jirey in Xafiiska Siyaasaddu uu had iyo jeer uu ka qaybgeli jirey Shirka iyo kulammada caalamiga ah iyo waddaniga ee Dibedda, sidoo kale uu dalkeenna ku soo dhoweyn jirey wafuud iyaga ka socda si talo iyo taageero markasta laysku weydaarsado.

DAGAALKII AYDOLOOJIGA AHAA OO KACAANDIIDKU KALA HORJEESTAY SOCODKA KACAANKA

Weli kama aynu hadlin dhibaatooyinkii ka horimaanayey isbeddel kacaan ah oo socdey, gaar ahaan xagga kicinta, iyo abaabulka. Wase hadal ma doonto; in dhibaatooyin badan ay ka hor imaaneyeen hawshaas. Wax yar haddii aan ka taabanno, kacaan-diidka gudu-

hu isagoo cuskanaya imberyaaliyadda adduunka tab iyo xeelo, xoog iyo xoolo midna u lama harin sidii uu dabka kacaanku oogay u bakhtiin lahaa. Shirqoolada habayasn iyo curyaaminta dhaqaale ka sokow, kacaandiidku wuxuu isticmaalay kumanyaal wadiiqo oo brobagaando ah oo uu dadweynaha ku duufsanaayey ama ku shaki geli-naayey. Rajciyadda gudaaha iyo imberyaaliyadda weligood hubka ugu waxtar roon oo ay isticmaalaan, gaar ahaan dalalka soo koraaya oo garaadkooda siyaasadeed ee dadweynuhu hooseeyo, waa diinta iyo qabiilka, iyagoo dadweynaha ku beer laxawsanaaya in Hantiwadaaggu yahay diin la'aan, iyo in qabiilku yahay wax lagama maarmaan ah, sidaas darteedna aan qofku kacaanka faaiido ka heleyn haddii aan hoggaanka kacaanka qof qabiilkiisa ahi ku jirin. Brobagaandada dibusocodka ah waxaa kaalo ka mid ahaa in dadka sida dheeraadka ah uga qaybgalayey hawlaha dhismaha dhaqaalaha iyo bulshada lagu oran jirey «Lacag siyaado ah miyaa lagu siinayaa, yaase kuu aqoonsan hawshaa aad qabanaysid, maxaad iswaalka iyo faataadhugta kugu wata». «Taas waa istus-tus iyo ha lagaa sii sheego». «Waa dambi in haweenku gurigooda ka soo baxaan ama regga dhex galaan». «Ninka waa ka furmaysaa haweeneydu haddii ay Iskaa Wax U Qabso iyo Hanuunin tagto». Waxay kaloo borobagaando xun ka fidin jireen GSK iyo Ciidammada Qalabka Sida, waxay oran jireen «Askar kacaan hantiwadaag ah dhaliisa lama arag, waa fashiisto dalka xoog ku qabsatay», «waa jaahiliin kabo weyn, si ay wax u wadaanna garan maayaan», iyagoo ujeedadoodu ahayd in GSK oo kacaanka hoggaamitayey iyo dadweynaha ay isku diraan, oo Kacaanku kufo.

Hadalladaasi waxay ahaayeen borobagaandadii kacaandiidka. Kuwaas sidaas u hadli jirey oo had iyo jeer shaqada ka dhigan jirey la dagaallanka Kacaanka iyagoo daba jooga dhiigmiiradkii iyo sadkii dheeriga ahaa oo ay waayeen, ama imberyaaliyaddu u soo kirey-

satay waxa lagu magacaabay Afmiinshaar. Afmiinshaar-radu waxay hor istaagi jireen, oo war ama fasi-raad xun ka faafin jireen go'aamada GSK, iyagoo leh: «Waar miyey waasheen, maantay ugu darraayeen wallee waa go'aankii ay ku kufi lahaayeen». «Lama fulin karo go'aankan», kaas markii la hirgeliyo, oo mid ka soo baxo sidoo kale bay oran jireen. Hase ahaatee, afmiinshaarradaasi marnaba kuma guuleysan dicaayaddii xumayd oo ay mar kasta faafin jireen. Dadweynaha Kacaanka ihi marna kama shakiyin dhabbaha kacaanku ku sooday, kalsoonidooda Kacaanka, kacaannimadooda iyo wax qabadkooduba maalinba maalinta ka dambeysa waa sii xoogeysanayeen, maxaa yeelay waxay arkeen in Kacaanku dhab yahay, uuna samaynaayo isbeddel dhab ah oo dadweynaha dantiisa ah.

Rajciyaddu waxay kaloo dagaal mabaadi' ah ay kala soo horjeedeen hawlihii Xafiiska Siyaasada iyo hawladeennadiisii, iyagoo diiddanaa dadweynaha la ilbixinaayo iyo fikradaha horusocodka oo lagu dhex faafinaayo. Waxay ku eedayn jireen in Xafiiska siyaasadda doonayo awood dheeraad ah iyo inuu isagu wax kasta fara geliyo. Xafiisku markuu u tilmaamo qaladka mabdi'iga ah iyo maamulxumada biroqraadiyada, dibusocodka wuxuu oran jiray «Dadka Xafiiska Siyaasadda ka shaqeeyaa, ma dadka kalay ka waddanisan yihiin maxay shaqada dadka kale u fara geliyaan». Dagaalka & Dicaayadda kacaandiidka waxaa kaloo ka mid ahaa inay oran jireen «Wakiillada XSMGSK waa seef la boodyo aan waxba habsan», «waa dad qiiq isku qarinaaya, oo magaca hantiwadaagga inay ku danaystaan raba», «waa dad fikrad shushaaye wata oo aan dhaqanka iyo caadooyinka Soomaaliyeed aan aqoon», «waxay neceb yihiin askarta iwm».

Hadalladaas dicaayadda ah waxay ula jeeday rajciyaddu in hawladeennada Xafiiska Siyaasadda iyo dadweynaha ay isku diraan. Xafiiska Siyaasadda MGSK iyo Hawlwadeennadiisa keliya wax kama sheegi jirin, ee waxay sidaas oo kale dicaayado aan sal lahayn iyo raad lahayn uga faafin jireen dadka kacaamiinta ah, guddiyada ururrada bulshada, iyo guulwadaaasha. Hase yeeshee, taariikhda ayaa beenisay waxaas oo dhan. Dadkii sidaas ku hadli jirey waxay noqdeen kacaandiidooyo ka horyimid danaha Ummadda, kuwa badan oo iyaga ka mid ahaa waxaa lagu xiray kacaandiidnimada, boqori qaran ama dalka waa ka carareen iyagoo diiddan isbeddelka kacaanka oo ka socda dalka iyo inay imberyaaliyadda ugu adeegaan cad quureed.

Dadkii kacaamiinta ahaa oo rajciyaddu eedaynay-say ayagu ma cararin, booli qaran iyo tuugo ma gelin. imbiryaaliyana uma adeegaan. Bal se, waxay weli u halgamayaan inay xaqiijiyaan dhismaha beesha cusub. Qaar badan baa ku dhintay ama ku lixaad iyo caafimaad beelay halganka kacaanka oo ay ku jireen dartiis. Geesiyaasha taariikhdu qorayso oo ku geeriyooday iyagoo fulinaaya hawlaha kacaanka waxaa ka mid ahaa Jaalle Laba Xiddigle Yaasiin Cartan, wakiilkii XSMGSK ee Degmada Waaberi ee Muqdisho, iyo Jaalle Axmed Aw Aadan, Wakiilkii XSMGSK ee Degmada Hargeysa. Jaallaha hore, Yaasiin Cartan wadnaha ayaa istaagay isagoo dhismo iskaa wax u qabso ah gacanta ku haya. Jaallaha kale, Axmed Aw Aadanna isagoo shir ka hadlaya xidid ayaa maskaxda ka go'ay. Tusaale ayaan u soo qaadannay labadan Jaalle hase ahaatee Jaallayaal kale oo badan baa ku geeriyooday ayagoo fulinaya hawlaha kacaanka, boqollaal kalena caafimaadkoodii ayaa wax ku gaareen. Hase yeeshee, kacaanku isaguna uu sharfay kacaanyahan-nadii u geeriyooday iyo kuwo kale oo badan. Shukina kuma jiro in dadka iyo dalku abaalmarinayaan qofkii sidaas daacadnimo iyo naf-huridnimo ugu adeega.

III. AASAASKII XISBIGA.

Sidaan horay u soo sheegnay hawlaha kicinta iyo abaabulka dadweynuhu waxay heer sare gaareen sannadkii 1972 ilaa 1974. Muddadaas intii ka dambaysay, inkastoo tayada iyo tirada kicinta iyo abaabulka dadweynuhu ay isbeddel horumar ah samaynaayeen, kaddana waxaad moodaysay in marka laga billaabo 1974kii, koritaanka iyo xamaaska hawlaha abaabulku yaraa. Taasoo ay u sabab ahayd xafiiskii Siyaasadda MGSK oo muggiisii iyo awooddiisii ku yaraadeen inuu hoggaamiyo ururrada bulshada iyo dadweynaha kacaamay oo u baahnaa in socoorkooda kacaanka ahi aynu marna hakan ama dhutin. Waxaa halkaas markasta ka muuqatay in aan Xafiisku u hoggaamin karin dhaqdhaqaaqaas dadweynaha sidii habboonayd oo loo baahnaa Xisbi qasababkiisii dhammeystiran yihiin oo barnaamij iyo Xeer leh, sidii V.I. Lenin yirina «Kaalinta dagaalyahanka horseedka ah waxay hirgeli kartaa marka uu hoggaaminaayo Xisbi ku hubaysan aragtida ugu horusocodsan». 1974kii wixii ka dambeeyey hawlaha abaabulka iyo kicintu waxay gaareen heer koritaankoodii uu joogsado waxaanad moodaysaa inay ku wareegeysanayaan garangar. Xaaladdaas waxa kelyia oo lagu daweyn karay wuxuu ahaa Xisbi Kacaan oo hoggaamiya dadweynaha gorodda isla galay. Lagama maann-mada Xisbiga waqtigaas oo keliya ma muuqan.

Kacaanku arrintaas maskaxda ayuu ku hayey ilaa maa lintuu dhashay. Tillaabooyinkii faraha badnaa iyo hawl-hii kala duwanaa oo lagu midaynaayey dadweynaha garaadkooda siyaasadeed kor loogu dhigaayey, lagu kicinaayey, lagu abaabulaayey, lagu hawlgelinaayey ujeeddadoodu waxay ahayd u gogol xaarid aasaaska Xisbi hoggaamiya iyaga iyo kacaankooda. Jaalle Siyaad, Guddoomiyaha GSK, wax badan buu xafiiskii siyaasadda ku guubaabiyey inuu diyaariyo duruuftii Xisbigu ku dhalan lahaa. Marmar badanna, laga billaabo sannadkii 1973 ilaa 1975tii, Jaalle Siyaad wuxuu shaaca ka qaaday in dalka laga dhisi doono Xisbi kacaan ah.

Arrintaas waxay dhalisay dood iyo muran, saddex weji leh. Dad waxay ayidayeen Jaalle Siyaad, in Xisbi loo baahan yahay; weliba nooca cusub ah, kaasoo ah midka keliya oo kacaanka hogaamin kara. Kooxda labaad oo ku hadlaysay afka dibusocodka, waxay qabeen inaan Xisbi loo baahnayn nooc cusub iyo nooc kale midnaba, ee lagu wada Kacaanka Xisbi la'aan. Iyagoo ulajeeddadoodu ahayd in Maamulka Kacaanku gacanta ugu jiro biroqraadiyadda u dhexaysay GSK iyo dadweynaha, ka dibna Kacaanku u baqtiyo si tartiib tartiib ah. Qolada saddexaad, oo ahayd dadweyne daacad ah, laakiin garaadkooda siyaasadeed hooseysay waxay ku doodayeen «Xisbi looma baahna, maxaa yeelay waa kuwii horey noo qarribay, oo na kala qaybiyey oo dhiigga naga jaqi jirey», iyagoo moodaayey in Xisbiga laga hadlaayo uu yahay sidii kuwii dalka ka jirey Kacaanka ka hor. Dadka diiddanaa Xisbiga waxay oran jireen, «Kaadar lama hayo, ee marka hore kaadar badan ha la diyaariyo». Laakiin dooddaas waxaa hortii mid kale oo leh «Kaadarka laguma diyaarin karo xafiis gudihiis iyo hawo maran, ee kaadarka waxaa lagu diyaariyaa Xisbi halgamaya dhexdiis, sidaas darteed, waa in Xisbi nooca cusub ah la dhiso, laguna bilaabo kaadarka jira». Dooddaan dambe oo ku dhisanayd fikraddii Jaalle Siyaad, waxaa si xoog leh u taageeraayey Xafiiskii Siyaasadda iyo hawl-wadenna-diisa iyo dadka horusocodka ah. Inkastoo dooddaasi socotay, dhawr sababood oo kale ayaa dib u dhigay aasaaska Xisbiga. Sababahaasu waxay ahaayeen:

1 — Abaartii kululayd ee dhabadheer oo dalka ku habsatay sannadihii 1974-1975kii.

2 — Xafiiskii Siyaasadda oo kaadar, qalab iyo waayo-arag yari dartood awoodi kari waayey inuu diyaariyo xulkii iyo diiwaangelintii loo baahnaa oo caawin lahaa aasaaska Xisbiga. Ugu dambayntii 1975kii

GSK, wuxuu u xilsaaray guddigiisii u qaabilsanaa Arrimaha Siyaasadda iyo Bulshada inuu darso habkii Xisbi Kacaanka hoggaamiya lagu dhisi lahaa ayna soo diyaariyaan dokumentigiisii, sida Barnaamijka, Xeerka iyo IWM. Bishii Juunyo 1976, GSK isagoo tixgelinayey arrimaha kor ku xusan oo idil, wuxuu go'aan ku gaaray in la dhiso Xisbi nooca cusub ah. Waxaana loo xilsaaray Xafiiska Siyaasadda MGSK inuu diyaariyo xubnihii ka mid noqon lahaa, isagoo la kashaanaayey hawlilihii iyo xulkii uu horay u sameeyey. Waxaa kaloo durbadiiba la qabtay Guddi qabanqaabinta Shirweynaha Aasaaska Xisbiga. Su'aal adag oo halkaas ka dhalatay waxay ahayd, ayaa ka mid noqon kara Xisbiga? Dadka qaar waxay yiraahdeen, «waa in xubnaha Xisbiga noqdaan dad aqoon leh oo aamminsan mabaadiida Hantiwadaagga Cilmiga ah». Laakiin dadka noocaasi haddii la yiraahdo ha la xusho, waxay noqon lahaayeen tiro aad u yar. Waxa tala kale ahayd in loo qaato xubnaha Xisbiga dadka waddaniyiinta ah oo xamaasadda kacaaneed ay ku jirto, oo aan dalka horay eed uga gelin, si buuxda oo aan leexleexad lahayna Kacaanka u taageeray. Fikradda saddexaad waxay ahayd in qofkastaba soo galo Xisbiga. Iyadoo la tixgelinaayo duruufka dalka jirta, iyo xeeladaha ay u baahantahay, GSK wuxuu go'aan ku gaaray in ra'yiga labaad la qaato, kuwaasoo ah in waddaniyiinta Kacaanka taageersan loo oggolaado Xisbiga inkastoo uu yahay Xisbi nooca cusub ah.

Ugu dambayntii, waxaa la qabtay Shirwenihii Aasaaska Xisbiga 26kii Juunyo ilaa Kowdii Luulyo; Magaala-Madaxda Muqdisho, Akademiyadda Ciidamada Qalabka Sida halkaasoo ay ka soo qaybgaleen 3000 oo qof, oo ka kala socday 16ka Gobol iyo 82ka Degmo oo dalku ka kooban yahay, iyo hayadaha kala duwan ee dhaqaalaha iyo bulshada. Ergooyinkaas badidoodu waxay ahaayeen dad XSMGSK uu ku soo xulay halgan kacaan, hawlkanimo, daacadnimo iyo jacayl horumarka dalka iyo siyaasadda Hantiwadaagga ah. Waxaa halkaas xilkii ku wareejiyey dadweynaha GSK, taasoo ahayd arrin taariikhi ah oo aan adduunka saddexaad horay uga dhicin. Waxaana halkaas lagu oggolaaday Barnaamijkii iyo Xeerkii Xisbiga, oo magaciisa loo bixiyey Xisbiga Hantawadaagga Kacaanka Soomaaliyeed, la doortayna Gole Dhexe oo ka kooban 74 qof, Guddiga Siyaasadda 5 xubnood, iyo Guddiga Dhexe ee Baarista oo 3 xubnood ah.

Shirweynuhu wuxuu u siiyey abaalmarin ahaan xubnihii GSK oo abaabulay Kacaankii 21kii Oktoobar 1969kii, naftoodana khatarta u geliyey danta dadweynaha, si hufanna u soo maamulay, kuna wareejiyey

xilkii dadweynaha billado waddanninimo oo dahab ah. Jaalle Siyaad oo ahaa abaabulaha iyo hoggaamiyaha Kacaanka, oo ummadda u soo qabtay hawl aan cidina la tartami karin, waxaa si gaar ah shirweynuhu ugu gartay in la siiyo billadda geesinimo waddanka, iyo derejada Mileteriga ugu saraysa ee Marshalka. Hase ahaatee wuu diiday darajadii Marshaaalnimada isagoo yiri Anigu Kacaanka uma abaabulin inaan derejooyin kororsada». Golaha Dhexe ee Xisbigu kalfadhigiisii ugu horreeyey wuxuu ku doortay 17 Hogaan iyo Guddi Kormeer. Kuwaas oo hawlaha joogtada ah ee Golaha Dhexe fulinaaya. Maadaama, Xisbigu kor ka soo dhismay tallaabadii ku xigtey waxay ahayd in bishii Agoosto 1976kii gudiyaal Golaha Dhexe ka socda loo kala diray Gobollada iyo Degmooyinka si ay u qabanqaabiyaan ura qabtaan shirarkii aasaas-gamay oo u qalma in xisbiga lagu daro si xubnaha Xisbiga ee Degmooyinka iyo Gobollada joogaa ay u gaaraan tiro urur Xisbi ka dhusmi karo.

Ka dib markii loo qaatay Xisbiga dadkii la soo xulay, waxaa mar labaad Guddiyadu laftoodii bishii sebtember 1976kii loo diray Gobollada iyo Degmooyinka si ay u qabanqaabiyaan ura qabtaan shirarkii aasaaska ururrada Xisbiga ee Degmooyinka iyo Gobollada. Shirarka marka hore waxaa lagu soo qabtay degmooyinka, waxaana ka soo qaybgalay ergo ahaan xubnihii xisbiga oo degmada joogay, shirarkaas waxaa lagu doortay guddigii xisbiga ee degmada. Guddiga Xisbiga ee Degmadu wuxuu ka kooban yahay 8-9 xubnood, wuxuuna leeyahay xafiis fulin oo ka kooban Xoghayaha Guddiga iyo labo Kaaliye. Kaaliyaha laad wuxuu Xoghayaha ugu hooseeyaa arrimaha Xisbiga, kan labaadna wuxuu ugu hooseeya arrimaha Maamulka Dawladda. Guddiga Degmadu wuxuu kaloo leeyahay 5 waaxood. Waaxda Abaabulka iyo Aydoloojiyada oo kaaliyaha laad ka masuul yahay, waaxda Xoghaynta, waaxda dhaqaalaha iyo iskaashatooyinka, waaxda arrimaha Bulshada iyo waaxda Nabadgelyada iyo Caddaaladda.

Ururrada Xisbiga ee Degmooyinku markay sidaas u dhismeen waxaa la qabtay shirarkii aasaaska ururrada Xisbiga Gobolka, shirarkaas waxaa ergo ahaan uga soo qaybgalay ergooyin shirarkii degmooyinka laga soo doortay, waxaana lagu doortay guddiyadii Gobollada. Guddiyada Gobolka waxay u dhisan yihiin sida kan degmada. Wuxuu keliya oo uga duwan yahay xubnihiisa caadiga ah oo ka badan kan degmada. Xubnaha guddiga Gobolka waa 18-24 meesha ay degmada ka yihiin 8-9.

Xubnaha Guddiyada Xisbiga ee Gobolka iyo Degmada, waa dad shaqaale ah oo ku shaqeeya aktifiiste, xataa kuwa haya waaxaha guddiga, marka laga reebo Xoghayaha iyo labada kaaliye oo iyagu ah hawladeennno waqti buuxa shaqeeya.

Durbadiiba markii la dhisay ururrada Xisbiga ee Gobollada iyo Degmooyinka, waxaa lagu xigsiyey dhismihii unugyada iyo gucunnada, oo laga dhisay meelaha shaqada iyo degaanka. Unuggu wuxuu ka dhismaa meeshii ay joogaan saddex xubnood iyo ka badan. Unugga saddexda xubnood ilaa 50 xubnood ah wuxuu yeeshaa Xoghaye iyo Kaaliye. Unugga xubnihiisa yihiin 51 iyo ka badan wuxuu yeeshaa Guddi shan xubnood ka kooban oo leh Xoghaye, Kaaliye, Laan-abaabul, laan Aydoloojiyo, laan Xoghayn ah. Gucunka waxaa laga dhisa meeshii ay joogaan xubin ilaa laba xubnood oo ay weheliyaan amase ayan wehelin xubin-sugayaal. Unugyada dhismahoodii iyagana waa la dhaammeystiray.

oo qaabilsan arrimaha Maamulka, saddexdaas oo marka dhinaca kale laga eego ah Guddiga ama Xafiiska fulinta ee Xisbiga. Waxaa kaloo jira guddiyo hoosaad-
yo loo magacaabo arrimaha maamulka oo kala duwan.

Beddelaa la beddelay guddiyadii horee kacaanka oo maamulka wadi jirey, waxaa keenay labo sababood. Tan koowaad waa hawladeennada oo yar, taas oo keentay in Xisbiga Madaxdiiisii islamarkaas maamulka loo dhiibo. Tan labaadna waxay tahay, qaabkii hore oo dhismaha guddiyadaas oo ay maamulyaasha laamaha dawladda oo idil ay ka mid noqon jireen, iyadoon loo fiirin ma kacaanbaa mise maaha, qaabkaas oo dhalliilo yeeshay oo shaqayn waayey, ka dibna la beddelay.

Xisbigu muddadii uu dhisnaa oo ah hal sano, inkastoo uu dhismu ku jirey muddadaas, ha noqoto urur-radiisa gobollada iyo degmooyinka, unugyada iyo gucumada, iyo ururrada bulshada, una la soo kulmay dhibaatooyin badan oo ay ka mid yihiin waayo-arag

Dhismaha Xisbiga haddii aan tirakoob ku muujinno waa sida hoos ku qoran:

Tirada Guud ee Xubnaha Xisbiga	Tirada Shaqaale (tacab & hawlaha labada)	Tirada Beeraleyda dhulka fasha	Tirada Kooxaha kale (dadka aan shaqayn. Ganac. yar iwm.)	Tirada Ragga	Tirada Haween	Tirada Gucumada	Tirada Unugyada	Tirada Guddi Degmo	Tirada Gobol Guddi
12,330	7,896	735	3,699	8,265	4,005	328	487	82	16

Sida Guddiyada Gobollada iyo Degmooyinka u fuliyaan hawlaha Xisbiga iyo Maamulka

Guddiyada Xisbiga ee Gobollada iyo Degmooyinka markii la dhisay bishii Sebtembar 1976kii waxaa la baabi'iyey Guddiyadii hore ee kacaanka ee Gobollada iyo Degmooyinka oo ka masuul ahaa hawlaha dawlaga ah ee xagga dhaqaalaha iyo bulshada. Kaadarka oo yar dartiis hawlaha dawlaga ee gobollada waxaa loo dhiibay guddiyada xisbiga ee Gobollada iyo degmooyinka. Sidaas darteed, guddiyada xisbiga waxay hayaan labo xil mid xisbi iyo mid dawladeed. Shaqada maamulka dawladda ee Gobolka ama Degmada waxaa ka masuul ah Guddi maamul oo la yiraahdo Guddiga Maamulka ee Gobolka ama Degmada. Guddigaas wuxuu ka koobmaa Xoghayaha Guddiga Xisbiga, Kaaliyaha 1aad oo qaabilsan arrimaha Xisbiga, iyo Kaaliyaha 2aad

yari iyo is-hortaag iyo dicaayad dibusocodka gudaha iyo imbiryaaliyadda uu ka qab qaato, haddana Xisbigu hawlo badan buu dalka ka soo qabtay. Maamulkii Gobollada iyo degmooyinka wax badan baa iska beddelay intii Xisbiga la dhisay ka dib, Guddiyada Xisbiga ee Gobollada iyo degmooyinku fadhiiyadooda waxay had iyo jeer ku falanqeeyaan oo go'aamo kaga gaaraan arrimaha la xiriiira horumarinta dhaqaalaha dalka iyo danaha dadweynaha. Tusaale waxaa u ah abaabulka Iskaashatocoyinka iyo tacab kordhinta beeraha oo kor u kacay sannadkii xisbigu dhisnaa. Dagaalka aydoloojiyada ee kacaan-diidku xisbiga ku dicaayadeynayaan waxa ka mid ah inay yiraahdaan «Guddiyada xisbiga ee Gobollada iyo Degmooyinka waxay iska gaaraan go'aamo aan sharci ahayn, qofka ay doonaan bay xiraan, ama magaalada baabuur ka saaraan, Xubnaha Guddiyada Xisbigu, waa dad aan waayo-arag

ahayn oo aan aqoon sare lahayn, iyo waxyaalo la mid ah.

Ujeeddada dicaayaddaasi, waa maxay? Ujeeddada keliya oo ay leeyihiin waxaa weeyey in aan waxba isbeddelin, in musuqmaasuqa socdo, in dhaqaaluhu fariisto si kacaanka u kufo, hase yeeshee xisbiga, ururrada bulshada, ciidamada qalabka sida iyo dalwiyaha kacaanka ah ee hareerihisa ku wareegsan marna hadal iyo shaki gelin mayso dicaayadda iyo dagaalka nacaska ah ee dibucodku, waana ka lib keeni doonaan dhismaha bulshada cusub ee hantiwadaagga u hayaanka ah.

Tababarka Hawlwadeennada iyo Xubnaha Xisbiga

Muddada sannadka ah ee xisbigu dhisnaa, arrimaha muhimka ah oo lagu dadaalay in wax laga qabto waxaa kaloo ka mid ahaa Tababarka hawladeennada xisbiga, iyo hawladeennada ururka bulshada. Si kor loogu qaado aqoontooda xisbiyeed, aqoontooda mabda'a, Golaha Dhexe ee xisbigu wuxuu go'aan ku gaaray in bilawgiiba markii la dhisay, hawladeennada & xubnaha waxbarashadaas oo ka kooban duruus joogto ah iyo tababarro gaagaaban oo dalka gudhiisa iyo dibeddiisaba lagu siiyo. Toddobadii bilood ee dambeysay waxaa la siiyey seminaaro 20-30 berri ah oo ku saabsan waxbarasho xisbiga ee Gobollada 98%, Xoghayaasha Degmooyinka 100%, kaaliyayaasha koowaad ee Gobollada 100%, kaaliyayaasha kowaad ee Guddiyada Degmooyinka 30%, Ururrada bulshada 60%, iyadoo lala kaashanayo axsaabta dalalka hantiwadaagga ah ee Midowga Soofiyeeti, Jamhuuriyadda Jarmalka Dimoqraadiga ah, Jekoslafakiya, Yogoslafiya, bulgaariya, iyo jamhuuriyadda shiinaha danka. Intaas waxaa raaca in dhammaan xubnaha xisbiga khasab looga dhigay inay si joogto ah uga qaybgalaan waxbarasho ku saabsan aasaaska iyo tiirarka hantiwadaagga cilmiga oo soconaysay muddo 7 sano ah. Xubnaha xisbiga oo heerkooda tacliintu ka hooseeyo dugsiga dhexe, iyagana waxaa khasab looga dhigay in ay ka qaybgalaan dugsiga waxbarasho caadi ah oo si gaar ah loogu furay xubnaha xisbiga oo loogu tala galay in tacliintooda la gaarsiyo heerka Dugsiga dhexe muddo saddex sano gudaheed ah. Arrintaas waxay na tusinaysaa in Golaha Dhexe ee xisbigu uu garwaaqsan yahay in ay lama huraan tahay in xubnaha xisbiga nooca cusub ihi leeyihiin aqoon fiican, islamarkaasna ay aqoon iyo aaminaad u leeyihiin Mabaadiida Hantiwadaagga Cilmiga ah. Waxbarashada iyo tababarrada noocaas ihi waxay noqon doonaan kuwo joogto ah si xubnaha xisbigu ay u helaan shuruudaha looga baahan yahay xubinta xisbiga nooca cusub.

IV. DHISMAHA URURRADA BULSHADA

Sida aan kor ku soo sheegnay, ururrada bulshada, shaqaalaha, Dhallinyarada iyo Haweenka, dhismahoodu waa ka horreeyey kan xisbiga inkastoo uusan ahayn mid dhammeystiran oo xeeraysan. Sannadkii 1975kii iyo 1976kii waxaa la qabtay shirweynayaal shaqaalaha, dhallinyarada iyo Haweenka, guddiyadooda gobollada iyo degmooyinka ay ka soo qaybgaleen oo mid waliba gaarkiisa u yeelay shirakaas waxay ururahu kaga doodeen qaababkooda dhismaha, kor u dhigidda garaadkooda siyaasiga ah, dhaqaale u gaar ah sidii ay ku abuuri lahaayeen. Iyo sidii ay uga qayb geli lahaayeen dhismaha iyo difaaca kacaanka, hase yeeshee shirarkaas guddiyo dhexe laguma dooran, barnaamijyo yo xeerar na laguma oggolaan, taasoo ay sabab u ahayd xisbigii oo aan weli dhismin. Abaabulka ururrada bulshada heer fiican ayuu joogay xisbiga ka hor, waxayna xiriir iyo iskaashi jaallennimo iyo walaalnimo la lahaayeen ururrada bulshada oo heerka waddaniga, gobollada iyo caalamiga ah. Kuwaas oo ay ka mid yihiin Ururka Shaqaalaha Adduunka (WFTU), Dhallinyarada Adduunka (WFDY), ururka Midowga shaqaalaha Afrika (OATUU), Ururka Ardada Aduunka (IUS), Ururka Haweenka Dimoqraadiga (WIDF), Ururka Dhallinyarada Afrika (PAYM), Ururka Ardada Afrika (AASU), Ururka Haweenka, Afirka, Ururka shaqaalaha Carabta, (ICATU), Ururka Dhallinyarada Carabta, Ururka Ardada Carabta, Ururka Haweenka Carabta iyo Ururrada waddaniga ah ee dalalka hantiwadaagga, kuwa horusocodka dhexdooda, Ururrada bulshada oo horusocodka ah oo ka halgamaysa dalalka hantiwoosiga ah dhexdooda. Ururrada bulshada soomaaliyeed door weyn bay ka soc qaateen halganka siyaasadeed ee caalamiga ah, waxaana u tusaale ah inay ka mid yihiin Guddiyada fulinta iyo xoghaynta ururradaas heer Gobol iyo heer Caalamiga ah.

Iyadoo, la fulinaayo go'aankii kalfadhigii saddexaad ee golaha dhexe XHKS, oo la qabtay 4-16 jannayo 1977ka oo ku saabsan dib u habaynta dhismaha ururrada bulshada, waxaa dhaqso loo abaabulay shirweynayaashii ururradaas lagu dhisi lahaa. kuwaas oo u dhacay sida soo socota:-

Guddigii sare ee qabanqaabada oo loo xilsaarnay dib u habaynta dhismaha ururada bulshada, oo ka koobnaa xubno Dhexe, wuxuu goostay in dhismaha ururradu ka hormaro maalmaha dabbaaldega ee ururradaas, ay u dabbaaldegaayan munaasabadahooda iyagoo diiwaan, maalmaha oo ah 8da Maarso, Maalinta Haweenka Adduunka, oo Haweenka Soomaalyeed iyo bulshada dhanba ay si weyn oo xoog leh ugu dabbaaldegaan, maalinta 1da Maajo, oo ah Maalinta Shaqaalaha Adduunka, iyo Maalinta 15ka Maajo oo ah Maalinta Dhallinyarada Soomaalyeed (SYL), iyadoo lagu maamuusaayo markii la aasaasay xisbigii Gobonnimadoonka, dhaliyeyna gobannimada oo la oran jirey Ururka Dhallinyarada Soomaaliyeed oo ay aasaaseen 13 dhallinyaro ah..

Sidaas darteed, waxa lagu heshiiyey in shirweynaha haweenka la qabto 4-8 Maarso, kii shaqaalaha 27-30 Abriile, kii dhallinyarada 12-14 Maajo oo giddi sannadkan 1977ka ah.

Shirweynayaashaas waxaa lagu magacaabay iney yihiin shirweynayaashii laad, inkastoo urur kasta laba shirweyne hore u soo yeeshay, maxaa wacay, kuwaani waxa weeye kuwii dastuuriga ahaa oo barnaamijyada iyo xeerarka lagu oggolaaday laguna doortay Guddiyada

Dhexe ee ururrada:-

Inkasta oo waqtiga lagu qabanqaabiyeey shirweynayaashaas uu gaabnaa, iyaguna aad isugu dhawaayeen, hadana waxay u dhaceen si heer sare ah oo bisayl siyaasadeed, disibiliin, habsami, abaabul iyo dimoqraadiyad ay ka muuqatay, sidii uu qiray Xoghayaha Guud ee XHKS, Maqaxweynaha JDS Jaalle Maxamed Siyaad Barre, oo furay saddexdaas shirweyne, kana jeediyey khudbado furitaan iyo xiritaan ah oo qiime weyn lahaa, una noqonaaya ururrada shiidaal iyo iftiin ay ku hawl-galaan.

Xoghayaha Guud ee XHKS, Jaalle Siyaad, iyo xubnaha Golaha Dhexe waxay shirweynayaashaasi siinayeen ahmiyad weyn, waxaana marag u ah sidii ay ula soodeen uga qaybgalayeen ama ay goobjoogga uga ahaayeen shirweynayaashaas. Waxaa kaloo shirweynayaashaas ka soo qaybgalay oo qiimahoodii sii xoojiyey wafuud ururrada bulshada adduunka oo heer wadani, heer Gobol, iyo heer Caalami ah, kuwaasoo ay ka mid ahaayeen Xisbiga Shuuciga ee Talyaaniga (PCI), Ururka Shaqaalaha Adduunka (WFTU), Ururka Dhallinyarada Adduunka (WFDY), Ururka Ardada Adduunka (IUS), Ururka Haweenka Dimoqraadiga. Ururka Midowga Shaqaalaha Afrika (OATUU) Ururka Dhallinyarada Afrika (PAYM), Ururka Shaqaalaha Carabta (ICATU), Ururka Dhallinyarada Carabta, Ururka AAPSO, Ururada Shaqaalaha, Dhallinyarada iyo Haweenka ee dalalka Midowga Soofiyeeti, Jarmalka Dimoqraadiga ah, Bulgaariya (Shaqaalaha iyo Dhallinyarada) Jekoslafaakiya (Shaqaalaha iyo dhallinyarada), Kuuba (Haweenka keliya), Romaaniya (Shaqaalaha), Hungari, (Dhallinyarada), Korea (Dhallinyarada), Ciraaq (shaqaalaha iyo Dhallinyarada), Yementa Dimoqraadiga (Shaqaalaha iyo Dhallinyarada), Tansaaniya (shaqaalaha iyo dhallinyarada), Masar (Shaqaalaha), Ururka Shaqaalaha Faransiiska (CGT), Ururka Shaqaalaha Talyaaniga (CG IL), Ururka Shaqaalaha «ANC», Ururka waddaniyiinta Reer Jili, Jabhadda Xoreynta Falastiin (PLO).

Qaabka dhismaha ee ururrada bulshadu waxay ku dhisan yihiin meel shaqo, waxbarasho iyo deggaan marka laga reeto Ururka Haweenka oo ku dhisan degaan keliy. Ururka Shaqaalaha iyo Haweenka mid waliba wuxuu leeyahay Barnaamij iyo Xeer u gaar ah. Ururka Dhallinyaradu isagu wuxuu leeyahay Xeer keliya, wuxuuna si toos ah u fuliya Barnaamijka Xisbiga. Tirada hay'adaha sare ee heer qaran ee ururrada bulshadu waa sidatan:-

Ururka	Tirada Guddiga Dhexe	Tirada Xubnaha Xoghaynta	Tirada Xubnaha Guddiga Dhexe Baarista
Xiriirka Guud ee Ururrada Shaqaalaha Soomaaliyeed	86	12	3
Ururka Dhallinyarada Kacaanka Soomaaliyeed	112	13	5
Ururka Haweenka Dimoqraadiga Soomaaliyeed	157	11	3

Ururrada Bulshada Soomaaliyeed waxaa loo xulay hawlkaareendada kuwii ugu fiicnaa iyadoo la tixgeli-naayo ahmiyadda ay leeyihiin waxaana guddoomiya-yaal looga dhigay Xubna Golaha Dhexe ee Xisbiga. Hawlkareennada Xoghaynta sare ee ururrada bulshada waa la dhammeystiray min heer qaran ilaa Gobol, degmo, Xaafad, Waax, Tuulo, meel shaqo, meel wax-barasho iwm. Tirakoobka xubnaha urur kasta weli la-ma diyaarin oo gacanta ayaa lagu hayaa. Ka mid no-qoshada ururrada dhallinyarada iyo haweenka waxaa la soo qortaa arji iyadoo la raacaayo Xeerka Ururka. Ururka Shaqaaluhu isagu waa ka duwan yahay. Shar-ciga lacagta dhigaalka ah ee Ururka Shaqaalaha, oo dekreeto ahaan ku soo baxday, shirweynihii ka hor, Shirweynuhuna uu sidiisii u oggolaaday, wuxuu dhiga-yaa in qof kasta oo ah Shaqaalaha joogtada ah ay ku khasab tahay inuu bixiyo lacagta dhigaalka ee San-duuqa Shaqaalaha, sidaas darteed, qof kasta oo lacag bixiyaa waa xubin Ururka Shaqaalaha. Tirada Sha-qaalaha bixiya lacagta sanduuqa shaqaalaha ilaa haa-tan waa 147.000 kuwaasoo intooda badani ay yihiin shaqaale dawladeed. Shaqaalaha ka shaqeeya qaayb-ta dhaqaalaha ee Dawladda tiradoodu waxay gaaraysaa 260,000 oo isugu jira shaqaale joogta ah iyo kuwa ka shaqeeya Mashaariicda aan joogtada ahayn.

Hawlaha Xisbigu qabtay muddadii uu dhisnaa barnaamijka iyo xeerka ka sokow waxaa saldhig u ahaa go'aamadii kalfadhigii saddexaad ee Golaha Dhe-xe. Kalfadhigaas oo lagu gaaray go'aamo qiimo weyn leh, kuwaas oo ay ka mid ahaayeen in dib loo habeeyo

dhismaha ururrada bulshada lana waafajiyo dhisma-ha Xisbiga, in iskufillaansho laga gaaro badarka ama haruurka sannadka 1980ka, in magaadhebbidda jagoc-yinka muhimka ah ee Dawladda Xisbigu sameeyo,, in xubnaha Golaha Dhexe ayan wax hanti gaar ah yee-lan karin, qofkii lihina ku wareejiyo Xisbiga, iyo kuwo kale oo muhim ah oo ku saabsan daryeelka nolosha dadweynaha shaqeeya.

Xisbiga Hantiwadaagga Kacaanka Soomaaliyeed oo dhalashadiisu la timid, marxalad tayadeed cusub sida barnaamijkiisu dhigaayo waxaa horyaal xil culus kaasoo ah in uu xaqiijiyo ujeedadii uu u dhashay Ka-caankii 21kii Oktoobar 1969kii, taasoo ahayd in bul-shada Soomaaliyeed waqti gaaban kaga gudubto dib u dhaca dhaqan-dhaqaale oo ay hababkii gum-eytiga iyo gumeysiga cusub ka dhaxashay, ayna gaarto nolol horay u martay oo aan dhiigmiirad iyo dabaqado lahayn. Inkastoo saldhigga iyo saynsaabka bulsha-deennu ay heer hoose joogaan, isla markaasna dibusoc-odka gudaha iyo imberyaaliyadda adduunkuna ay da-gaal qallafsan kala horjeedaan horumarka ummadda, haddana shaki kuma jiro in Xisbiga Hantiwadaagga Kacaanka Soomaaliyeed, iyadoo ay ku hareeraysan yi-hiin Xoogsatada, Beeraleyda, Xoolo dhaqatada, in-dheer-garatada, Ciidamada Qalabka Sida iyo dadwey-naha Kacaanka ah oo idil, kuna xisaabtamaya taagee-rada xoogagga horusocodka ah ee Adduunka uu ku guu-leysan doono halganka uu ugu jiro dhismaha bael cu-sub ee Hantiwadaag ah.

WAAJIBAADKA DEG-DEGGA AH EE XHKS

Axmed Maxamuud Faarax

X.G.DH. XHKS

Dhawaan Ummadda Soomaaliyeed oo idil: gaar ahaan xoogsatada waxay u dabaaldegayaan sannad guuradii 1da Luuliyoo ee aasaasidda Xisbiga Hantiwadaagga Kacaanka Soomaaliyeed. Sannad waa muddo aad u gaaban haddii loo eego taariikhda axsaabta, hase yeeshee XHKS wakhtigaas yar wuxuu ku kasbaday waayo-aragnimo, wuxuu si habsami ah u gutey kaalintiisa ah hoggaaminta, abaabulidda iyo barbaarinta xoogsatada Soomaaliyeed, waxaa arrintaas Shirweynihii 1aad ee Xiriirka Ururrada Shaqaalaha Soomaaliyeed si qumman ugu soo bandhigay Xoghayaha Guud ee XHKS Jaalle Maxamed Siyaad Barre:- 1) «XHKS waxaa ku xira dadweynaha oo uu u sii marayaa ururrada bulshada iyo xoogagga horu-soodka ah ee kaleba waxay ku jirtaa kaalinta horsceednimo ee XHKS dejinta istaatejiyadda muddada dhow iyo tan fog ee dalka, iyadoo Xisbigu ku hayo abaabul, hubin kormeer iyo hoggaamin dhab ah fulinta howlaha qaranka ee ina hor-yaal».

Waxay kale oo kaalinta Xisbigu si fiican ugu caddahay barnaamijka XHKS «Waxaa suura gelin kara oo qudha bisaylka, iskaashiga iyo shaqada garaadka ku fadhida ee dadweynaha, ee gebi ahaan aamin- minsan aragti kacaan ah, meel iyo si qudhana u dhaqaaqaaqaya, ujeeddada qudhana leh. Ma suurtoodo, mana dhici karto in la fuliyo xilkaas haddii uusan jirin urur siyaasi ah oo waddani ah, hanta hirgelina- ya qawaaniinta mowduuciga ah ee horukaca bulshada. oo ay u muuqato ujeeddada end, oo dareemi kara waxna ka qaban kara danaha xoog-

satada, awoodna u leh inuu ayaga abaabulo oo kiciyo, si ay u gutaan waajibaadkii in Kacaanku shaaca ka qaaday».

Halkaas waxaa lagala soo dhexbixi karaa kaalinta laxaadka iyo qiimiga leh ee Xisbigu ka qaato horumarinta nolosha dadweynaha. Maalin walba maalinta ka dambay- sa oo xilalka iyo waajibaadku ba- danayaan, waxaa sii ballaadhanaa- ya, xoogaysanaayana dowlada Xisbi- ga Hantiwadaagga Kacaanka Soc- maaliyeed. XHKS wuxuu laeyahay barnaamijkiisa shaqo ee si gaaban, cad, kooban, muglehna ay ugu qee- xanyihiin waajibaadka saaran mar- xaladda foodda inagu soo haysa ee lagu dhammaystiraayo, adkaynaayo- na dhismaha hantiwadaagga. Taas oo dulueddedu tahay:-

— Tirtiridda dib-u-dhiciyo iyo dhi- baatooyinkii laga dhaxlay gumeysi- ga iyo imbriyaaliyadda.

— Abuuritaan saldhig maaddi iyo takniko ee hantiwadaagga.

— Kor-u-qaadidda heerka nolosha (dhinaca siyaasadeed, dhaqaale, iyo hiddaha iyo dhaqanba) Xoogsatada.

— Xoojinta diimuqraadiyadda.

Iyadoo la tixgelinaayo arrima- haas, fiiro gaara la siinaayo qorsha- ha shanta sanno ee dabayaaqadiisii lagu jiro, la cuskanaayo go'aannada kal-fadhiyada iyo fariimaha Xogha- yaha Guud ee XHKS Jaalle Maxa- med Siyaad Barre. ayaa XHKS muddadii sannadka ahayd si dadaal iyo xamaasad leh, xilkasnimo fiio dheeri ku dheehan tahay ku fuliyey hawlihisa. Sannadkii 1976 — 1977

shaqada Xisbigu waxay lahayd as- taan gaara, waxaana saarnaa xil la xiriira dabecadda abuurintaan- ka Xisbi siyaasi oo noca cusub.

Ugu horraynta, ka hor aasaasidda XHKS, dalka waxaa maylka u ha- yey Golihii Sare ee Kacaanka, wa- xaana barnaamij u ahaa labadii waraaqood (1aad, 2aad) ee kacaan- ka. Hase yeeshee waxaa waqtigaas G.S.K, u ku diyaariyey duruuftii xilka siyaasiga ah ee dalka ay is- kaga wareejiin lahaayeen, waxayna islamarkaana carbiyeen, barbaari- yeenna xoogaggii awoodda iyo kar- tida u lahaa ee la wareegilahaa hog- gaaminta siyaasadda dalka. Taas- aana sabab u ahayd abuuritaankii XHKS.

XHKS, sidii Jaalle Siyaad yidhi waxay kaalintiisa taariikhiga ahi soo shaac baxday ka dib marka dal- ka Soomaaliyeed galay marxalad ta- yeed cusub, oo leh astaamahooda u gaarka ah. Haddaba waxaa iswayd- diin leh sideebaa XHKS iyadoo aanu lahayn khibrad ku filan Xisbinnimo u gutay hawlihisa san- nadkaas uu jirey?

Fulinta hawlaha Xisbiga mudda- da hore ee la xiriirta aasaasiddiisa, waxay leedahay dabecad u gaara, oo lagu tilmaami karo waxyaalaha soo socda:-

— Xisbiga oo aan lahayn waayo- aragnimo Xisbinimo iyo howleed. Arrintaasna kashahadeedu waxay u baahan tahay wakhti, dadaal, ka- rti iyo xoojinta aqoon xisbiyeedka. — Xisbigii oon si fiican, buuxdana u dhammaystirsanayn dhismihiiisu (dhismaha hay'adaha hoggaaminta ee Xisbiga laga bilaabo unugga ilaa hay'adaha hoggaaminta ee Gobola- da iyo degmooyinka).

— Saykoolejiyaddii dadka oon weli u baran hoggaaminta cusub.

— Hawlwadeennadii Xisbiga oo u lahayn khibrad dhaqan gelinta siyaasadda Xisbiga.

— Xubnaha Xisbiga oo ay ku cusub tahay xisbinimadu iwm.

Haddaba iyadoo la tixgelinaayo sababhaas ayaa XHKS lagama maa rmaan ay ku noqotay inuu ka da gaallamo laba jabhaddood:

— Habaynta dhismaha — abaabul- leedkiisa;

— Fulinta waajibaadka hoggaamin- ta, abaabulidda iyo barbaarinta.

Xisbigu arrimaha uu sida habsa- mida iyo xeldheernimada uu isu waafajiyey waxaa ka mid ahaa in- ayan labadaas arrimood midna midda kale wax u dhimin, ee mid waliba tan kale, hore-u-waddo, kaal- mana u noqoto. Sidaasi daraaddeed ayaa Xisbigu, isagoo dhamaystir- aayaa Hay'adihiisa heer kastaba ha joogaaneec xaddidaaya xilka hay'ad walba tilmaamaaya isku xirnaanta iyo kala maarmaan la'aanta hawlaha hay'adaha Xisbiga iyo dawladda, ayaa Golaha Dhexe iyo Xoghayaha Guudba ee XHKS ay ka shaqeyeen, noloshana ku rumeeeyeen sidii loo hoggaamin lahaa howlaha wax-soo- saarka, maamulka. hiddaha iyo dhaqanka.

Kaalinta hoggaminta ee Xisbigu waa mid si joogto ah u koraysa. Muddada hore koritaanka kaalinta Xisbigu waxaa saldhig u ah isbed- del tayeedka ka dhaca bulshada, dhaqaalaha, iyo hiddaha. Markii dal dhaqaalihiiisu hooseeyo, si adag oo dhib leh ayaa isbeddeladu uga dhacaan, taas oo keenta, soona saarta baahida loo qabo xisbiga Nooca Cusub iyo kaalinta uu ka qaadan karo dedejiiska horukaca la higsaa- naayo.

Wakhtiga dhismaha hantiwadaa- gga waxaa dhasha dhibaatooyin fa- ra badan oo hakin kara socodka dhismaha hantiwadaagga haddii aan laga hor tegin, oo xisbigu qaa- dan kaalintiisa taariikhiga ee ah ka bedbaadinta Ummadda jabka hakis- ka, isla markaana ilaalinta ku so- codka majaraha dhabta ah ee ka- caanka.

XHKS, isagoo ka shidaal-qaada- naaya waayo-aragnimadii sannadkii uu jirey, tan dhismaha hantiwadaa- gga, barnaamijka xisbiga, go'aan- nada kal-fadhiyada iyo tusaalooyin- ka Xoghayaha Guud wuxuu waajib deg-degga ahaan isu hor dhigaayaa qodobbada soo socda:-

— Xoojinta dhaqaalaha dalka iyo kor-u-qaadidda nolasha dadweynaha;

— Xoojinta kacaanka hiddaha iyo dhaqanka;

— Xoojinta dowlada Xisbiga;

— Adkaynta xidhiidhka Xisbiga, dawladda iyo ururrada shaqaalaha;

— Adkaynta xiriirka Xisbigu la leeyahay dadweynaha.

Xoojinta dhaqaalaha dalka iyo kor- u qaadidda Nolasha dadweynaha

Go'aannadii kal-fadhiigii saddex- aad ee Golaha Dhexe waxaa ku jir- ey in mudnaanta 1aad la siiyo xoojinta dhaqaalaha iyo noloshada dalka gaar ahaan cunto soo saarka waxaa go'aanada ku dhignaa; sida uu tilmaamaayo barnaamijka XH KS, marka la fulinaayo barnaamij- yada mashaariicda dhaqaalaha la xirijira waa in mudnaanta 1aad la siiyo wax-soc-raaka. Dhinaca wax- saaridda waxaa ahmiyad gaara leh tacab kordhinta beeraha, khaasatan cuntada dadweynhu quuto» Si waa- jibaadka loo guto, Golaha Dhexe wuxuu go'aan ku gaadhay in loo

baahan yahay in hadda la dejiyo qorshaha barnaamijka isku fillaan- shada ee le higsanaayo 1980ka. Ar- rinta kale ee taa la xiriiirta ee Go- laha Dhexe ku gaadhay go'aan waa xoojinta kaalinta Iskaashatooyinku ka qaataan horukaca dalka, gaar ahaan xaqiijinta barnaamijka isku fillaanshaha.

Sannadka 1978ka waxaa dham- naya qorshihii shanta sano ee dha- qaale (1974-1978). Sidaasi dar- aadeed, iyadoo ahmiyad la siinaayo go'aankii kal-fadhiga saddexaad, ga- begabayntii qorshaha dawladda ee (1974-1978), ayaa XHKS u saaran yahay xil culisi, adag, qiimi docta- na u leh horumarka iyo aayaha da- mbe ee Ummadda Soomaaliyeed.

Waxaa lama huraana in Xisbigu si firfireoon iyo hal abuur uga qayb qaato hirgelinta labadaas arri- mood, laba daraale in Xisbigu ku dadaalo sidii loo kabi lahaa waxyaalaha qabyada noqda ee wakhtigoo- dii loogu tala galay aan ku dham- maan.Sida uu arrinta ku gudan ka- raana waa iyadoo lagu shaqeeyo farrimihii Jaalle Siyaad ka soo jee- diyey xiritaankii shirweynaha 1aad ee Xiriirka Ururrada Shaqaalaha ahaa:-

— Kordhinta tacabka iyo jaangoyn- ta qorsha cilmi,

— Tartanka hantiwadaagga.

— Adkaynta anshaxa iyo asluubta shaqada

— Kormeerka iyo hubinta fulinta shaqada

— Ka qayb qaadashada xoog- atadu ka qayb qaadato abaabulka iyo maamulka shaqada.

Qodobbadaasi oo idili waxay si toos ah waxtar ugu yeelnaayaan horumarinta dhaqaalaha iyo fulinta barnaamijka deg degga ah ee Xisbi- ga. Haddaba waxaa halkan ka soo

dhex baxaayaa qaanuunka ah kori-
taanka kaalinta Xisbiga xilliga gu-
da galka arrimaha aasaasiga ah ee
saameeya nolosha iyo horuka
xoogsatada. Taas oo uu ku gudan
karo — isagoo aan ka go'in, kana
go'doomin dadweynaha — cilaacad-
da la leh tacab - soo - saarka.XHKS
waa inuu si joogta ah u kormeeraa
hawlah, taas oo ay tahay inuu noq-
do mid faa'iido u leh wanaajinta
tayada iyo kordhinta tirada tacabka.

Haddaba sida loo taabbo — geli-
yo qorshaha dawladda ayay ku xi-
dhantahay isbeddelka san ee ka dha-
caaya nolosha bulshadu. Sannadka
1977ka - 1978ka sannad tijaa-
bo ayuu u yahay XHKS, sannad u
baahan naf-u-hurid, dadaal iyo hin-
djee. Waxaana hubaala oo aan mar-
naba shaki ku jirin in XHKS kaa-
lintiisaas si habsami ah u gudanayo
iyadoo uu ku shaqeynaayo ruuxii
barnaamijka Xisbiga, iyo qawa-
niinta Guud ee dhismaha hantiwa-
daagga.

XOOJINTA KACAANKA HID- DAHA IYO DHAQANKA.

Ujeeddada weyn ee laga leeyahay
kacaanka hiddaha iyo dhaqanka
waa kor-u-qaadidda heerka garaad-
ka siyaasiga iyo aqoonnada ee xoog-

satada. Abwaankii weynaa ee han-
tiwadaagga Cilmiga K. Maarka,
wuxuu yiri:- afkaartu iyo araada
marka ay gaadhaan, kuma dheeh-
maan maskaxda dadweynaha waxay
isu beddelaan xoog maaddi ah, oon
la loodin karayn. Sidaasi awgeed
ayaa waajibbaadka aasaasiga ah ee
kacaan iyo xiibi walba oo hantiwa-
daagga uu Kacaanka dhaqan-
ka uga mid yahay (Cultural Revol-
ution). Kacaanka 21kii Oktoobar
1969kii tallaabooyin waaweyn oo
dhaxal gala ayuu ka qaaday arrin-
taas, kuwaas oo u sahlay XHKS, in-
uu muddadii yarayd ee uu dhismaa
si wanaagsan u sii wado. Barnaamij
ka XHKS waxaa ku jira qodob ka
hadlaaya Kacaanka hiddaha iyo
dhaqanka iyo lagama maarmaani-
madiisa.

Qodobkaasi wuxuu tilmaamayaa
lama huraanimada in la soo nolay-
siyo hiddihii iyo dhaqankii dadka
Soomaaliyeed, iyada islamarka laga
faa'iidayanaayo ilbaxnimada uu-
manaha gaar ahaan kan hantiwa-
daagga ee muddo badan soo
taxnayd, heerarka kala duwanaa
soo martay. Waxaa kale oo
barnaamijka ku xusan in loo baa-
han yahay in lala dagaalamo raa-
dadkii iyo hadhaagii gumaysiga ee

ina markiyeey dib - u - dhaca; in la-
la dagaalamo aqoondarrida, korna
daagga uu kacaanka hiddaha iyo
loo qaado heerka tacliimeed ee bul-
shada.

Tallaabooyinka aasaasiga ah ee la
qaaday si loogu guulaysto kacaanka
hiddaha iyo dhaqanka waxaa ugu
muhiimsanaa qoridda Far-Soomaa-
liga iyo Ololayaashii cidhibtiridda
aqoondarrida.

XHKS si uu waajibkaas u guto,
hirceliyana waxaa loo baahanyahay
muddada inagu soo fool leh inuu:
Saldhig ka dhigto mabaadiida aasa-
siga ah ee kacaanka hiddaha iyo
dhaqanka; inuu ku dhaqmo tusaa-
looyinka Xoghayaha Guud, inuu ka
faa'iidaysto waayo-aragnimada Caa-
lamiga ah ee horusocodka ah; sii
faafinta iyo baahinta cidhibtiridda
aqoon-darrida; dhiirrigelinta baa-
hinta tacliinta; xoojinta kaalinta
qalabka borobogaandada (sida Raa-
diyaha, Wargeysyada, Riwaayada-
ha, Fanka iwm);

Si aan garaadka iyo aqoonta
dadweynuhu dib-u-dhiciin, uguna
dambayn horumarka maaddiga ah
oo la gaadho, waxaa khasab ah in
la fuliyo waajibbaadka kacaanka hid-
daha iyo dhaqanka.

MAALMO LIBINEED

26kii Juun:

26kii Juun, oo ah Maalintii go-
bollada Waqooyi iska tuureen
heeryadii gumeysiga Ingiriiska
ayaa laga xusay Jamhuuriyadda
Dimoqraadiga ah ee Soomaali-
yeed. Maalintaas oo ahayd 17
guuradii xornimada si weyn oo
wadaninimo iyo qiiraba ku dhe-
hantahay ayaa looga xusay. Xaf-
ladahaa xuska kuwii ugu mud-
naa waxaa lagu qabtay magaa-
lada Xamar iyo Hargeysa.

Xamar, Xafladda waxaa la-
ga qaban-qaabiyey degmada
Boondheere, waxaana ka soo
qaybgalay guddoomiyayaasha
Hoggaamada Abaabulka, Shur-
uudka iyo Caddaaladda, Iskaa-
shatooyinka; ku-Xigeenka Gud-
doomiyaha Hoggaanka Abaa-
bulka, Xoghayaha Guddiga Xis-
biga ee Gobolka Benaadir, God-
doomiyaha Jaamacadda Um-
madda, Guddoomiyaha U.D.H-
K. Soomaaliyeed, Ururrada Bul-
shada iyo dadweyne fara badan.

Waxaa halkaa hadal xaflad-
daa xuska maalintaa weyn ka
jeediyey Jaalle Warsame Cabdu-
llaahi Cali, Guddoomiyaha Hog-
gaanka Iskaashatooyinka. Jaalle
Warsame wuxuu khudbaddiisaa
ku guud maray halgankii dhe-
raa ee Ummadda Soomaaliyeed
u soo gashay gobannimadeeda,
iyo tallaabooyinkii kacaanku ka
qaaday soo-noolaynta taariikhda
Ummadda Soomaaliyeed.

Xaflad maalintaa lagu xus-
tay ayaa lagu qabtay «Beerta

Xorriyadda» ee magaalada Hargeysa. Xuskaa waxaa ka soo qaybgalay Wasiirka Ciyaaraha Jaalle Faarax Wacays Duulle, Xoghayaha Guddiga Xisbiga ee Gobolka W/Galbeed Jaalle Bile Rafele Guuleed, madaxda iyo shaqaalaha Dawladda iyo kumanyaal qof oo u soo baxay dhaal-degga maalintaa weyn.

Xafladdaa waxaa lagu bandhigay ciyaaraha hiddaha iyo dhaqanka, heeso, maaweelo iyo madeysyo. waxaana ka qaybqaatay Fannaaniinta Waaberi, Halgan, barbaarta kacaanka iyo xaafadaha Guryo-samo iyo 26ka Juun. Xoghayaha Xisbiga ee Gobolka Waqooyi Galbeed oo xafladdaa hadal ka jeediyay wuxuu guud maray halgankii dheeraa ee Ummadda Soomaaliyeed u soo martay Gobannimadeeda.

1da Luuliyo:

Gobollada iyo Degmooyinka dalkoo idil waxa laga xusay 1da Luuliyo oo ah maalintii xornimada gobollada Koonfureed ee Jamhuuriyadda. Israacii labada gobol ee xoroobay iyo sannad guuradii 1aad ee XHKS. Si maalintaa Ummadda Soomaaliyeed ku dheer loo xishmeeyo, 14ka degmo ee gobolkan Benaadir waxaa laga qabanqaabiyey Xaflado, halkaasoo ay ka qaybqaateen Xubno ka tirsan Golaha Dhexe iyo dadweyne fara badan. Xafladahaa degmooyinka lagu qabtay waxaa khudbado ka jeediyay xubno golaha Dhexe ka tirsan oo ka warramay taariikh-dii Ummadda Soomaaliyeed. Subaxnimadii Ubax ayaa la dhigay taallooyinka geesiyaashii gobannimada u qudh-baxay. Ubax-dhigiddaa waxaa ka qaybqaatay kooxo ka tirsan ururrada bulshada, iyo ubaxa kacaanka

oo ay hoggaaminayeen Jaalle Cusmaan Maxamed Jeelle, Gudoomiyaha Hoggaanka Maaliyadda iyo Xoghayaha Guddiga Xisbiga ee Gobolka Benaadir Jaalle Yuusuf Ibrahim «Abuurraas», kana tirsan Golaha Dhexe XHKS.

1da Luuliyo oo ah maalin libin saddexan xambaarsan si weyn ayaa Jamhuuriyadda oo idil looga xusay. Waa maalin-tii xornimada, midnimada iyo aasaaska Xisbiga Hantiwadaagga Kacaanka Soomaaliyeed. Jaalle Siyaad, Xoghayaha Guud ee XHKS, Madaxweynaha Jamhuuriyadda Dimoqraadiga ee Soomaaliyeed isagoo munaasabaddaa weyn ka hadlaya wuxuu yidhi, «Kowda Luuliyo waa maalin qaayo iyo qiimo weyn u leh shacbiga Soomaaliyeed, waa maalin ku tilmaaman iska rogidda heeryadii gumeysiga iyo goyntii siliggii isticmaarku ku kala qoqobay shacbiga Soomaaliyeed» Jaalle Siyaad munaasabaddaa wuxuu hambalyo ugu gudbiyey dadka Jabuuti oo xornimadoodii hantiyey 27kii Juunyo.

Jaalle Siyaad khudbadii uu Ummadda u jeediyey maalintaa weyn wuxuu ku caddeeyey in munaasabadani ka weyn tahay munaasabadihii hore ee dalka soo maray, iyadoo ku soo beegantay xuskii koowaad ee Xisbiga Hantiwadaagga Kacaanka Soomaaliyeed. Xoghayaha Guud ee XHKS wuxuu khudbaddii-saa ku sheegay in muddadaa sannadka ee uu Xisbigu soo jiray la qabtay hawlo aad u farabadan oo qiimo weyn u leh nolosha bulshada Soomaaliyeed. Wuxuuna sheegay in hoggaanka dhexe ee Xisbigu uu aad isugu taxalujijey inay dhisaan asaas-

ka uu Xisbigu ku fariisan lahaa, taasoo ah dhismihii laamaha Xisbiga Gobollada iyo Degmooyinka, Unugyada iyo Guddiyada Xisbiga iyo dejinta Shuruucdii Xisbiga iyo dawladdu ku dhaqmi lahaayeen iyo abuuristii Ururrada Bulshada.

Madaxweynaha J.D.S Jaalle Maxamed Siyaad Barre wuxuu sheegay in waajibaadka Xisbiga horyaal uu aad u ballaaran yihiin, taasoo aan sano iyo labo lagu dhammayn karin. Waxaase hubaal ah in Xisbiyiintu ay soo qaateen wax badan. Jaalle Siyaad wuxuu u rajeeyey Xisbiyiinta inay sannadguurada labaad noqdaan kuwii guul iyo baraare ka gaara himiladooda, guul halhays u noqota taariikhda Soomaaliyeedna ka gaaraan xilkooda.

Habeennimadii 1da Luuliyo Golaha Murtida iyo Madaddaalada waxaa lagu qabtay xaflad lagu soo bandhigay riwaayad hobollada waaberi ay si hufan ugaga sheekeeyeen halgankii dheeraa ee Ummadda Soomaaliyeed ay u soo gashay xornimadeeda iyo midaynteeda. Riwaayadaa waxaa daawaday Xoghayaha Guud ee XHKS, Xubno ka tirsan Golaha Dhexe, Ururrada bulshada iyo dadweyne fara badan.

Markii ay riwaayaddu dhammaatay, khudbad qaayo badan oo Xoghayaha Guud halkaa ka jeediyay wuxuu ku sheegay in arrinta RAAMU oo lagu eedeeyay in Soomaaliya 3,000 oo askari u soo dirtay dalka Kenya halkaana lagu dilay 3 Askari oo Kenya u dhashay ay tahay dhaleeco Qaranka Soomaaliyeed loo gaystay.

Xoghayaha Guud wuxuu caaddeeyay in arrinta Raamuu ay la mid tahay til Berbera, rajciyadda iyo Imberyaaaliyadda caalamiga ihina weli durbaankii

beenta ahaa tumaayso.

Jaalle Siyaad wuxuu khudbaddiisii ku soo gunaanaday in Soomaaliya aanay cidna weerarin, diyaarna ay u tahay in si

Afrikaannimo iyo darisn.maba ku dheehantahay u dhammayso mushkiladda dal iyo dadba leh ee Soomaaliya iyo Kenya dhextaal.

Wafdi ka socda XHKS oo booqday Jekoslafaakiya

Wafdi 40 qof ah oo ka kooban hawladeenno Xisbi, ururrada bulshada, Ciidammada Qalabka Sida, Xoghayaasha Gobolada iyo Degmooyinka qaar-kood iyo hawladeenno dawla-deed ayaa bishii Maajo 4dii ka dhoofay magaalada Xamar oo booqasho aqoonkorodhsi ah ku tegay dalka Jekoslafaakia. Wafdigaa waxaa hoggaaminaayay Jaalle Cabdullaahi Cobsoble Siyaad Wasiirka Boostada iyo Isgaarsiinta iyo Jaalle Faadumo Cumar Xaashi oo ah Guddoomiyaha Ururka Haweenka Dimoqraadiga Soomaaliyeed isla markaana ka tirsan Golaha Dhexe ee XHKS.

Aqoon-korodhsiga wafdigaasi ku tegay Jamhuuriyadda Han-

tiwadaagga ah ee Jekoslafakia; waxaa saldhig u ahaa ujeeddoyinka Xisbiga ka lahaa:-

1) Kor u qaadidda aqoonta xubnaha Xisbiga xagga barashada Cilmiga Hantiwadaagga ah.

2) Wada shaqaynta iyo hoggaaminta Xisbiga, dawladda iyo ururrada bulshada;

3) Ka soo faa'iidsiga waayaha dhismaha Hantiwadaagga ee dalka Jekoslafakia.

Wafdigu intii uu dalka jekoslafakia joogay oo ahayd 45 beri wuxuu qaatay tababar fal iyo fiiraba isugu dhafnaa. Dhinaca fiirada duruustu waxay u badnayd casharro ku lug leh: waayaha dhismaha bulshada Hantiwadaagga ah, socodsiinta

hawlaha xisbiga, wada shaqaynta xisbiga iyo dawladda iyo hoggaaminta xisbiga ee ururrada bulshada iyo dadweynaha; xagga falka ama baraatikada waxaa wafdiga la geyn jiray: Wer-shadaha, Iskaashatooyinka, guryaha lagu kaydiyo dhaqanka iyo taariikhda Jekoslafakia. Waxaa kale oo wafdigu booqasho 3 maalmood ah ku tegay Jamhuuriyadda Slovakia.

Wafdigu intii uu dalka joogay wuxuu u gudbiyay dadweynaha Jekoslafakia waayaha Ummadda Soomaaliyeed. Wafdigu waxay dadweynaha tuseen filimmo ku saabsan J.D.S iyagoo isla markaa qaybinayay buugaag iyo qoraallo kale oo ku saabsan Soomaaliya.

WAFDI XHKS KA SOCDA OO BOOQASHO AQOON-KORODHSI AH KU TEGAY YUGOSLAAFIYA

Wafdi uu hoggaaminaayo Guddoomiye ku-Xigeenka Hoggaanka Aydojijiyada Jaalle Maxamed Cabdi Dhunkaal, oo ka socda XHKS ayaa bishii Maajo 27dii booqasho aqoon-korodhsi ah ku tegay dalka Yugoslafia. Wafdigaa oo dalka Yugoslafiya joogay 23/5/77 ilaa 15/6/77; baraaamijka booqashadoodu wuxuu ka koobnaa: Kulammo ay la yeeshen madaxda Xisbiga Shuuciga ah, Dawladda Dhe-

xe iyo Ururrada Bulshada waxayna socdaallo ku tageen saddex Jamhuuriyadood oo ka mid ah Jamhuuriyadaha ku bahoobay Xariirka Yugoslaafiya kuwaasoo kala ah Jamhuuriyadda Hantiwadaagga ah ee Serbiya, Islofeeniya, Bosniya iyo Hesogofniya.

Wafdigu markii uu ka degay Xarunta Yugoslafia, Belgrade, waxaa halkaa kaga hor-yimid

oo gegida dayuuradaha ku soo dhaweeyey Xubin ka tirsan guddiga Siyaasiga ee Xisbiga iyo hawladeenno ka tirsan hoggaanka Arrimaha dibadda ee Xisbiga Shuuciga ee dalka Yugoslafia

Wafdigu intii ay dalka Yugoslaafiya joogeen waxay u ahayd aqoon iyo waayo-aragnimo korodhsi ay kaga baaraandegayeen xaqiiqada hantiwadaagnimada

ee dalka Yugoslavia. Fal iyo fiirabo waxay indha-indhaynaayeen sida dalka Yugoslavia u hirgeshay dhismaha hantiwad-wadaagga. Waxa kale oo wafdigu soo arkeen habka dhismaha ururrada bulshada ee dalka Yugoslavia waxyaabaha wafdigu soo arkeen waxaa ugu mudnaa habka Ismaamulka shaqaalaha (self-management) oo gaar u ah dalaka Yugoslavia.

Dawladda federaalka ah ee dalka Yugoslavia waxay ka koochan tahay 6 Jamhuuriyadood iyo laba gobol oo madax bannaan

Jamhuuriyad walibana waxay leedahay dawladdeeda u gaarka ah. Mahaadiida sinaanta ah ee ka dhexaysa Jamhuuriyadaha iyo gobolladaasi waxay ka muuqataa dhammaan wejiyada Siyaasadda iyo maamulka ee Dawladahaas.

Ujeeddada socdaalka Wafdigu ma'ahayn keliya inay aqoon iyo waayo-aragnimo ka soo korodhsadaan Yugoslavia keliya, hase yeeshee waxay u gudbiyeen dadkan iyo ururrada ay la kulmayeen taariikhda, halganka iyo horumaraka Ummadda Sooma-

liyeed. Wuxuu wafdigu dadka Yugoslafiya ka dhaadhicisay sidii Ummadda Soomaaliyeel Gumeysiga u kala qaybiyey, xornimadii Soomaaliyeed iyo is-raa'oocdii, xilligii musuq-maasuqa iyo Gumeysiga cusub iyo curashadii kacaanka Hantiwadaagga 21kii Oktoobar 1969kii, oo dalka barwaaqo iyo badhaadhe u horseeday.

Waxaa kale oo wafdigu dadweynaha Yugoslafiya tusay filim ay sideen oo ku saabsanaa riddii iyo dejintii dadkii abaartii Dabadheer ku tabaaloobay.

XUSKA DHALASHADII

GEORGI DIMITROV

Dadyowga horusocodka ah ee adduunku bishii Juunyo 18dii waxay u dabbaal-degeen 95 guuradii ka soo wareegtay dhalashadii halyaygii xoogsatada adduunka, Georgi Dimitrov; oo ku dhashay Degmada Radomir oo ku taal dalka Bulgaariya; Dimitrov wuxuu dhashay 1882kii.

Hanweynida iyo tixgelinta caalamiga ah ee loo qabo, Dimitrov wuxuu ku mutaystay daafacaaddii ashkatadii Reichstag. Dimitrov fashiiyadu waxay ku ashkataysay inuu gubay xarunta taliskii Hitler — Reichstag. Sebtember 23dii, 1933kii ayaa Dimitrov la soo taagay Maxkamad ku taal magaalada Leipzig. waa maalin saddexaaddii intay maxkamaddu socotay, waxaana goob joog ahaa 82 weriyayaal shisheeye iyo 42 weriye oo Jarmal ah. Ashkatadaa oo lagu soo oogay Jaalle Dimitrov iyo dad kale oo

horusocod ah waxaa looga dan lahaa in lagu hakiyo halganka xaq ah ee xoogsatada ka gilgilatay dhiigmiiradka iyo dibindaabyada gumeysiga iyo Hanti-goosiga.

Dimitrov wuxuu ahaa nin u dhashay dalka Bulgaariya, hase yeeshee naftiisa u huray xoraynta xoogsatada adduunka. dhaqdhaqaaqii caalamiga ahaa ee xoogsatadana qayb libaax ayuu

ka soo qaatay. Dimitrov wuxuu magac ku mutaystay halgankii iyo kaalintii uu ka galay ururka Xoogagga Hantiwadaagga ah (Comintern). Arrintii ugu mudnayd ee lagu soo qaaday shirweynihii «Comintern» ka ee 7aad waxay ahayd sidii loo midayn lahaa xoogagga horusocodka ah si la isaga caabiyo weerarka faashiistada. Warbixinta shirweynaha waxaa soo jeediyay Jaalle Dimitrov oo ahaa curad u hana-qaaday xoraynta xoogsatada adduunka.

Dimitrov, shirweynaha wuxuu ku qaawiyey fool-xumada iyo waxshnimada fashiismada, isa-

goo ku baaqay midaynta xoogaga dimoqraadiga ah iyo kuwo hantiwadaagga ah. Jaalle Dimitrov wuxuu ka digay kala-jab ku dhaqa jabhada ballaadhan ee xoogsatada.

Dimitrov si aan la qiyaasi karrin ayuu uga qayb qaatay (Comintern) ka iyo jabhaddii iska-caabbiga fashiismada.

Dimitrov si firfireoon ayuu uga qayb qaatay dhaqdhaqaaqii xoogsatada Bulgaariya; isagoo Xisbiga shuuciga ah ee Bulgariya ku tanaadshay waayo-aragnimadii uu ka soo korodhsaday intuu ururrada caalamiga ka sha-

qaynayay. Jaalle Geogri Dimitrov, wuxuu ku barbaariyay Xisbiga Shuuciga ee Bulgaariya mabaadi'ida caalaminiimada, taasoo la'aanteed aanay waddannimo jirin. Inkastoo Dimitrov u dhashay dalka Bulgaariya, haddana wuxuu ka mid ahaa helyeyadii ugu door-roonaa ee caynaan-ka u qabta dhaqdhaqaaqa xoogsatada adduunka.

Dimitrov, dadyowga horusocodka, ururintii iyo isku xidhkii jabhaddii balladhnayd ee ka socdhor jeedday fashiistada. da, ururintii iyo isku xidhkii jabhaddii balladhnayd ee ka socdhor jeedday fashiistada.

TASS oo ka faallootay sannadguuradii 1aad ee XHKS

Bishii Juun 28dii ayaa Jaalle Sergei Kulik oo ka mid ah qorayaasha Siyaasadda ka faallooda ee Wakaaladda TASS, qorey faallo dheer oo uu kaga hadlayay Sannadguurada 1aad ee XHKS. Faalladii oo qodobbo ka mid ah idiin soo qaadnay waxay leedahay:

Maalmahan dadka Soomaaliyeed waxay isu diyaarinayaan dabbaal-degga Sannad-guurada kowaad ee ka soo wareegtay maalintii la aasaasay XHKS, taasoo suntaysa dhalangaddoonka kacaameed ee dalka iyo Afrika guud ahaanba. Banrnaamijka XHKS wuxuu dhigayaa in xisbigan, oo ah hormuudkii shaqaalaha iyo beeraleyda, loo aasaasay imuu kaalin mudan ka qaato dhismaha bulsho hantiwadaag ah. Ugu horraystiiiba XHKS wuxuu iska takooray hantiwadaagyadii Waddaniga» iyo «Afrikaanka» ahaa, waxaanu ku

dhaatay ku dhaqanka aragti-cilmiyeedka qudha-marxism-leninism. XHKS wuxuu u arkaa himiladiisa, ku hoggaaminta dalka dhabbaha hantiwadaagga si loo dhammaystiro xornimada siyaasadeed iyo dhaqaaleba loona hantiyo midnimo, sinnaan iyo horumar.

Xisbigu isagoo tallaabooyinkii sii ugu horreeyay qaaday wuxuu dhexgalay dadweynaha isagoo ku boorrinaya inay si firfircoon uga qaybqaataan Xisbiga iyo dawladdaba. Xisbiga hawlihiisa mudanka ah waxaa ka mid faafinta mabaadiida Hantiwadaagga ah iyo ku baraarujinta dadweynaha daafacaadda guulaha kacaanka. Xisbigu hal-ku-dheg wuxuu ka dhigtay: In xilka xubnuhu aan noqon keliya hawl karnimo, hase yeeshee xubin walba waajib ay ku tahay fidinta iyo baahinta aragtida markisimada Borobgaandada laxdadka

leh ee Xisbigu hayaa, waxay kaentay in guulo dhaxal gal ah laga gaadho dhaqangelinta qorshaha dhaqaale ee Xisbigu is-dhigay.

Tacab kordhinta oo ay ka si manyihiin xubno dhaqaale oo badani waxay dhalisay in wax-soo-saarka Wershedaha Soomaaliyeed kordho 40%. Dhulka la jilay wuxuu gaadhayaa laba jibbaar — 350,000 ilaa 700,000 oo hektar. Beeraleydu aad ayay ugu dheganuglaatay baadi Xisbiga ee ahaa inay midoobaan maantana waxaa jira in ka badan 120 iskaashato.

Xisbigu, siyaasaddiisa dibadda wuxuu ku ballan qaaday wax la qabsiga beesha Hantiwadaagga. Isku-mid-ahaanshaha ama isudhowaanshaha aragtiyeed ee labada xisbi iyo labada dawladood ee J.D.S. iyo Midowga Socfiyeeti waxay ka dheehnaayeen

hehdiiskii la kala saaxiiday 11kii Luuliyo 1974kii. Leonid Brezhnev, war-bixintii uu ka jeediyey shirweynihii 25aad ee X. S.H.M.S. wuxuu ku muujiyey in hehdiiskaasi sii adkeeyay xidhiidhkii Midowga Soofiyeeti iyo Soomaaliya ka dhexeeyay.

«Dadka Soomaaliyeed illaabi maayaan kaalmadli hagar la'aaneed ee Midowga Soofiyeeti mar walba beeganka ula ahaa si ay u gaadhaan xornimo buuxda, u tirtiraan dib-u-dhaca qorniga jiray una dhisaan bulsho fayow. «Xidhiidhka aan Mi-

dowga Soofiyeeti la leenahay wuxuu ku qotomaa mabda' na miideeyay iyo ahdaafta aanu ka si-mannahay oo ah u halganka nabadda, dimuqraadiyadda iyo Hantiwadaagga», ayuu yidhi Maxamed Siyaad Barre.

LISBON MIN XARUNTA GUMEYSIGA ILAA HIILKA GOBANNIMADA IYO DIIDMADA MIDABTAKOORKA

Bisha Juun 16. 1977 Magaalada Lisbon magaalada Madaxda dalka Burtuqaal waxaa ka dhacay shir caalami ah oo lagu cambaarraynayo Siyaasadaha Talisyada Midabtakoorka, jinsi faquuqa iyo gumeysiga ee dalalka Afrikada Koonfureed.

(INTERNATIONAL CONFERENCE AGAINST APARTHEID, RACISM AND COLONIALISM IN SOUTHERN AFRICA).

Shirka waxaa wada jir u wada qabanqaabiyey Ururka Isbahaysiga dadyowga Afrika iyo Aasiya (A.A.P.S.O.), majliiska nabadda adduunka iyo Axsaabta iyo Ururada horusocodka iyo kuwo dimoqraadiga ah ee dalka Burtuqaal, ugu horraynna xisbiga shuuciga iyo midka hantiwadaagga ee dalkaasi. Waxaana isla markii ka dambeeyey si weynna xaqiijintii-isa uga qayb qaatay guud ahaan xoogagga nabadda jecel ee dunida oo ay safafka hore ka ga jirto Jamhuuriyadda Demoqraadiga Soomaaliya. Shirka waxa ka soo qayb galay ergooyin tirsigoodu gaarayo laba kun oo qof kana kala socda shanta qaaradood ee dunida, kuwaas oo mesilaya 73 urur oo wadani ah (73 dal), lix wafdi oo kala metelaya laamaha kala duwan ee

Jamciyada Qaruumaha midoobey (N.U.O.) iyo lix iyo toban ka kala socda ururro caalami ah, kuwo gobol ama kuwo qaaradeed. Wafdiyada shirkaa ka soo qayb galay, kuwa qabanqaabadiisa ka qayb qaatay dirkuba waxay kala metelayeen xoogag ku kala geddisan xagga asalka bulshanimada, aragtida siyaasadeed iyo Aydoloojiyadaha, waxaana ka mid ahaa koox mesilaya ururro iyo jamciyado diini ah. Waxaa kale oo ka mid ahaa kooxo ka tirsan axsaabta Sooshiyaal-Dimoqoraatika ee dalalka YURUBTA GALBEED. Dhinaca kalena dalalka hantiwadaagga Axsaabta Shuuciga, dalalka horusocodka Afrika, Aasiya iyo Laatiin Ameerika.

Xoogaggaas oo ay kulmisay diidmada iyo naceybka siyaasada gumeysiga iyo imberyaaliyadda ee gaar ahaan sida foosha xun looga fuliyo waqtiga haatan dhinaca koonfureed ee Qaaradda Africa.

Sidaas darteed shirku wuxuu ahaa muddaaharaad caalami ah, aadamiyadda jecel nabadda iyo dimoqaraadiyada ay ku muujisay diidmada iyo naceybka talisyada midab takoorka dalalka Afrikada Koonfureed.

Shirka ahmiyaddisu waxay kale oo ay ku jirtaa waa iyada oo la dhigay laguna beegay maalin Koonfur Afrika caanka ku ah-16ka Juun oo ah maalin ay ka-ocan dadweynaha shaqaalaha iyo dhallinyarada magaalada SWEETO, halkaas oo taliska midabtakoorku ku galay dhagar aan taariikhdu illaawi karin, markii rasaas la marshey boqollaal qof oo si nabad-gelyo ah u muddaaharaadayey. Sano kasta bisha Juun 16da waxay noqotay maalmaha sida tiiraanyada leh looga xuso dunida horusocodka ah.

Shirka waxaa ka soo baxay go'aanno dhaxal gal ah waxaana ka mid ah mid ku saabsan qorshaha arrimaha la xiriira sida loo hirgelinaayo taageerada loo fidin doono dhaqdhaqaaqa gobannimo doonka, iyo isku habaynteeda, waxaa kale oo ka soo baxay go'aan lagu taageerayo dalalka horusocodka ah ee Afrika, laguna cambaareenayo siyaasadaha gumeysiga iyo imberyaaliyadda caalamiga, oo had iyo jeer lagu duminayo laguna hakinaayo dalalka horusocodka ah ee Afrika. J.D.S. waxaa shirka uga qayb galay wafdi uu hoggaaminaayo Jaalle Warsame Cali Faarax oo Xubin ka ah Golaha Dhexe ee X.H.K.S. ahna guddoomiyaha

Guddiga saaxiibtinnimada iyo Ikaashiga dadyowga.

Wafdigu isagoo ka faa'iideysanaaya kulankaas caalamiga ah, wuxuu qaabilay ergooyinka ururrada caalamiga ah, kuwo waddani ah, madaxda dhaqdhaqaaqyada gobannimo doonka iyo shakhsiyaad caalami ah. Waxaanu uga warramey guulahay J.D.S. ka gaartey dhinacyada dhaqaalaha, Bulshada iyo gaar ahaan dhismaha Xisbiga iyo ururrada bulshada, dhinaca kalena dicaayadaha gumeysigu ku hayo J.D.S. iyo arrimo kale oo dan u ah gobannimo doonka Afrika iyo la dagaallanka

gumeysiga caalamiga ah.

Ugu dambaystii shirka caynkaas ah oo lagu dhigay LISBON ayaa iyada nafteedu ahayd guul istaahisha in loo dabbaaldego.

Run ahaantii geeddiga ay qaadday LISBON muddo 3 Sano ah kana guurtey min Xarunta gumeysiga faashistaha ilaa xarunta hiilka iyo taageerada dhaqdhaqaaqa gobannimo doonka iyo diidmada midabtakoorko ma ahayn mid sahlan ama sijaayado ku goglayihiin. Wuxuu ahaa mid adag oo dhibaato iyo turxaan badan, hase yeeshee waxaa jidkaas jibaaxay kana soo gudbey xoogagga horusocodka.

kuwa dimoqraadiga iyo waddaniga oo hormood u yihiin dabaqacda shaqaalaha iyo xisbiga horraadka ah, iyagoo iskashanaya dhaqdhaqaaqyada gobonnimo doonka ayey rideen faashistadii dabadhilifka u ahayd imberyaaliyadda caalmiga, arrintaas ayaa suurto gelisay in LISBON uu ka soobaxo baaqii lagu cambaareynayey gumeysiga imberyaaliyadda iyo siyaasadaha kala duwan ay ku adeegato.

Sidaas awgeed ayaannu dareensannahay jirista kacaanka Bortoqaal oo meel kala soo jeeda xoogagga horusocodka adduunka.

WAFDI XHKS EE KA QAYBGALAY KULAN SAAXIIBTINIMO

Wafdi ka socda XHKS oo uu Hoggaaminayo Jaalle Warsame Cali Faarax xubinna ka ah Golaha Dhexe isla markaana ah ku-xigeenka Guddoomiyaha Hoggaanka Arrimaha Dibedda XHKS ahna Madaxweynaha Golaha Saaxiibtinnimada iyo isbahayisiga ayaa ka qayb galay shirkii Ururka Saaxiibtinnimada Caalamiga (International Friendship League) ee J.J.D. iyagoo ay kala qayb galeen Madaxweynayaasha iyo Xoghayayaasha Guud ee Ururrada Saaxiibtinnimada ee Qaramaad ee Dunida oo dhan.

Shirkaas oo lagu qabtey Barliin, Magaalo Madaxda J.J.D wafdi loo aqoonsaday si caalami ah Dalka J.J.D. taas oo ka dambaysay markii ay gaareen dhismo Hantiwadaageed; waxaa mahad mutestay halganka dadka shaqaalaha ah ee ay hoggaamiyayaasha ah Maarkismo-Liinsiimo ee Xisbiga Mindnimada Hantiwadaagga (Socialist Unity

Party) oo kaalin weyn kaga jira horukaca dunida Hantiwadaagga xag dhaqaale, xag dhaqan iyo xag milatarinimoba, shirkaasi wuxuu fursad wanaagsan u ahaa xidhiidhka wanaagsan, khibradeha, iyo horukaca dalalka Saaxiibka ah.

Wufuuddii ka qayb gashay shirkaa intooda badani waxay ahaayeen Guddoomiyayaashii iyo Xoghayayaashii Guud ee ka qayb qaatey aqoonsigii caalamiga ahaa ee J.J.D. Wafdigii X.H.K.S. waxay halkaa ka cadeeyeen horkicii Kacaanka Hantiwadaagnimo ee ka socda iminka J.J.D. wafdigaa ka socdey X.H.K.S. waxay si cad u muujiyeen dhismihii X.H.K.S. taariikhdiisa, barnaamijkiisa iyo go'aannadii Kalfadhigii saddexaad ee Guddiga Dhexe, isla markaana waxay wax ka shaqeeyeen abuuritaankii Ururrada Bulshada ee ka danbeeyey XHKS.

Wafuuddii kasoo qayb gash-

ay shirkaas oo dhami waxay la socdeen heerka siyaasadda dhaqaalaha, dhaqanka iyo himiloo-yinka J.J.D. taas oo hore loogu sharxey shirweynihii Saad ee Xisbiga Midnimada Hantwadaagga, kaasoo lagu qabtey Baarliin, Magaalo Madaxda J.J.D. sannadkii 1976dii. Noloshu J.J.D. waxa lagu yaqaan daganaan-shaha siyaasadda; korrinka sugan ee dhaqaalaha iyo horukaca xagga sayniska, waxbarashada, dhaqanka iyo Tiknooloojiyada. Waxa cad in cadowga Hantiwadaaggu aanu sinaba isu hortaagi kareen Korrinka Hantiwadaagga ee J.J.D.

Intii uu wafdigu joogay J.J.D waxay aqoon-isweydaarsi iyo warar la yeeshen Madaxweynaha J.J.D kan guddida Isbahaysiga Afrikaanka iyo Aasiya iyo madax kale oo ka tirsan Guddiga Dhexe ee X.M.H. kuwaasoo warbixin ka siiyey wafdiga waayo aragtinnimada J.J.D. una fidiyey taageero dadka hal-

gamaya ee J.D.S. si ay u xaqii-jiyaan himiladooda iyo teennaba. Intii uu Wafdigu joogey J.J.D. wuxuu arkay horumarka uu gaadhay dhismaha hantiwadaagga ee dalkaas waxaanu booqday laba gobol oo ka mid ah :

Liibsik iyo Haalie waxaanay wada hadallo la yeesheen ururro badan oy ka mid yihiin kuwa shaqaalaha iyo warshadaha. Wafdigu wuxuu ka dhergey xaaladda dhaqaalaha iyo ijtimaaciga. Shaqaalaha sancada ee magaalooyinka iyo iskaasha-tooyinka dibedaha, dhammaan kasoo qayb galayaashii shirku waxay u bageen heerka nolosha shaqaalaha J.J.D. kaasoo aan la gaadheen hantiwadaagga la'aan-tii. Ka dib markii ay wareysi la yeesheen qof qof iyo kooxda waxay kaaso qayb galayaasha qaaradaha oo dhami aqoonsadeen jiritaanka dimoqraadinimada Hantiwadaagga J.J.D.

Wafdigu waxa kaloo uu fursad u helay inuu la kulmo Jaalle Heerman Aksan oo xubin ka ah Golaha Siyaasadda ahna Guddoomiyaha Guddida Xiriir-

ka dibedda ee SED, isagoo ka siiyey wafdiga war cad oo ku saabsan xiriirka X.M.H. iyo X.H.K.S. waxaa kale oo uu ka hadlay Siyaasadda dibedda ee J.J.D., taas oo ah mid u haboon dhismo Hantiwadaageed, taagerada dadka u halgamaya xornimada iyo xaqiijinta mabaa'dii da nabadda iyo wada-jiritaanka. Jaalle Warsame Cali wuxuu mahadnaq u jeediyey Ururka saaxiibtinimada iyo SED fursadda ay u siisay inuu la kulmo Jaallayaasha badan ee mas'uulinta ah ee ku jira Xisbiga ee uu la yeeshay is wareysiga ku saabsan horukaca Afrika iyo kan dunida guud ahaaneed iyo kan Geeska Afrika gaar ahaanba ee ku fadhida mabaadii'da caalamiga ah, waxaanu ku nuuxnuuxsaday faa'iidadada kaalinta jabhadda ka horjeedda imberyaaliyadda iyo dagaalka dhaqdhaqaaqyada xornimoddoonka ahi ay kula jiraan mronobooliga caalamiga ah, gumeysiga, gumeysiga cusub, faashiisimada.

Waxa kale uu sheegay in X.H.

K.S. kasoo horjeedi doono xogagga dibusocodka ah, xoojinna doono isbahaysiga walaalitinimo ee midowga Soofiyeetiga iyo dalalka kale ee hantiwadaagga ah.

Markii wafdigu kasoo laabtay J.J.D. wuxuu soo maray Midowga Soofiyeetiga halkaasoo uu ka la kulmay wakiilka Ururka saaxiibtinimada Soofiyeetiga la leeyahay dalalka dibedda iyo Ururka isbahaysiga Soofiyeetiga-Afrika Aasiya waxaanu la yeeshay wada hadallo khuseeya labada urur iyo labada dalba.

Wafdigu waxay soo mareen Room, Magaala Madaxda Talyaaniga, halkaasoo ay kula kulmeen madaxda Guddida Dhexe ee Xisbiga Shuuciga ee Talyaaniga, gaar ahaan Jaalle Giancarlo Pajetti oo xubin ka ah Guddiga Siyaasadda iyo Jaalle G. Giadresco kuwaasoo oy la yeesheen wada hadallo ku saabsan Xaaladda Iminka jirta Afrika iyo tan Geeska Afrika gaar ahaan, iyo heerka uu maraayo xidhiidhka labada xisbi ee PCI iyo XHKS.

BISHII TAAGEERADA EE HALGANKA DADKA KUURIYA

Bishii Juunyo 25dii ayaa Guriga Shaqaalaha lagu qabtay xaflad lagu maamuusayay 27 guuradii ka soo wareegtay weerarkii Imberiyaaliyadda Maraynkanku ku soo qaadday dalka Kuuriya. Xafladda oo ku aaddanayd bishii taageerada dadka Kuuriya oo ah 25ka Juun ilaa 27ka Luuliyo (maalintii dagaalku bilaabmay iyo maalintii uu dhammaaday) waxaa ka soo qaybgalay Guddoomiyayaasha Hoggaam-mada Abaabulka, Shuruucda iyo Caddaaladda, Goddooimiyaha U.D.H.K. Soomaaliyeed, Danjiraha Dalka Kuuriya u fadhiya

J.D.S, madax ka tirsan ururada bulshada iyo dadweynaha fara badan.

Jaalle Maxamuud Cali Axmed Guddoomiyaha Xiirirka Guud Ururrada Shaqaalaha Soomaaliyeed, oo halkaa khudbad ka jeediyey wuxuu guud maray taariikh-dii iyo halgankii dheeraa ee shaabiga Kuuriya u soo mareen madax bannaanidooda iyo dagaalka ay maanta ugu jiraan si-dii mar labaad ay u midayn lahaayeen dalkooda.

Danjiraha Kuuriya u fhadiya Soomaaliya, Jaalle Swak Chel

Su oo isna munaasabaddaa ka hadllay wuxuu wax ka taabtay xiriirka wanaagsan ee ka dhexeeya labada dal iyo labada shaabi ee Soomaaliya iyo Kuuriya, kaasoo uu sheegay inuu ku dhisan yahay saaxiibtinnimo, mabda' iyo aragti labada shaabi ay ka wada simman yihiin xagga nacaybka gumeysiga iyo xoojinta nabadda adduunka.

Kuuriya wuxuu soo weeraray Maraykanku 25kii 1950kii, dagaalkaana shaabiga Kuuriya wuxuu ku guulaystay 27kii Luuliyo 1953kii.

Arrimaha Siyaasadda, Dhaqaalaha iyo Bulshada **ISBEDDEL KACAANEEDKA**

WAX-BARASHADA SOOMAALIYEED

Yuusuf Xaaji Xirsi

Si weyn ayay waxbarashadu isu beodeshay Soomaaliya tan iyo intuu kacaanku curtay. Isbeddella-daasi waxay u badan yihiin dar tiro oo saameeya waxbarashada tooska iyo ta dadbanba; inkastoo isbeddello tayo-ahaaneed jireen oo badiba ku dheehan Soomaaliyeentii waxbarashada. Dhaqangelintii far-Soomaalida ee 1972kii ayaa si weyn u suuragelisay isbeddella-daa.

Gumeysiga, qaabka waxbarasho ma aha mid aqoon iyo dhaqanba gudbiya si uu u barbaariyo xeeladaha qofku ku doorinayo waayihiisa: dhaqaaleed, dhaqaneed siyaasadeed iyo bulsheedba, kuna sugayo mid ka horumarsan kana barwaaqaysan hadba kuu gudbaayo. Waxtar daaye, gumaysiga waa bu liidaa dhaqan iyo garasho waxay ummadduu markaa gumeystaa ka dhaxashay fac intil ka horrey-say. Markuu ugu roonaa gumeysigu aqoon-sooc dhillowyahana (parasitic clite) ayuu ku abuuray dhismo bulsheedkiil taagnaa, aqoon-soocaa oo aan wax horumar ah horseedi karin sidaa awgeed ayuu Walter Rodney u yidhi, «Dulucdii wax-barashada gumaysiga waxay ahayd tab Afrikaanka loogu tababar maamulka gudaha oo ay wadaaan iyo shaqaale u abuuridda xubnihii dhaqaale ee Hantigoosiga ee caddaanku lahaa. Isku soo wada duuboo, waxbarashadaa waxaa looga dan lahaa in koox yar oo Afrikaan ah laga qayb geliyo dhigmii-

radka iyo cadaadiska lagu hayo qaaradda. Waxbarashadii gumaysigu waxay ahayd: cadaadis, dhiigmiirad, abuuridda jahawareer maskaxeed iyo dib-u-dhac dhaqaale».

Sidaa ayuu gumaysigu Soomaaliya kaga xaaraantimeeyey waxbarashada. Sarkaal Ingiriisa oo Gobolkaa Waqooyi joogay xilligii gumaysigu, wuxuu yidhi: «Iyadoo ay aad halis u tahay in Soomaalida wax la baro iyo waddanka oo aan qaadi karin ardayda dugsiyada ka soo baxda, waxaa ku filan 8 Dugsi oo hoose iyo hal dugsi dhexe; si loo buuxiyo heerarka hoose ee maamulka.»

Waagii Fashiistada Sarkaal Talyaaniya ayaa qoray warqad sir ah, taasoo uu ku hor-istaagay fiidinta dugsiyada Hoose iyo afka tal-aayniga oo arday badan la baro. Wuxuu Sarkaalkaasi ku dooday in afka Talyaaniga la baro oo keliya carruurta Ugaasyada iyo Laandheerayaasha, waayo kuwaa ayaa berri aabbayaashood dhaxli doona, turjubaanno noqon doona, berri buuxin doona maamulka. Waa fikrad habow ah inaynu meelo aqoonta lagu xannaaneeyo abuurraa, waayo waxaynu siinaynaa wax qabiilkoodu aanu lahayn ama kooxdooda bulsho.

1934kii ardayda Soomaaliyeed ee dugsiyada Talyaaniga wax ku baranaysay waxay ahayd 1,265. Kulligood dugsiya hoose ayay wax

ka baranayeen. 1945kii-1955kii qaybtii Soomaaliya ee Talyaanigu gumeysanayey waxaa ka dhisnaa 96 dugsi oo hoose oo ay ku jiraan 5,863 oo wiil iyo 727 Gabdhood; 6 Dugsi oo Dhexe oo ay wax ka bartaan 459 wiil iyo 42 gabdhood, 2 dugsi oo Sare oo ay wax ku bartaan 55 wiil. Geesta Waqooyi 1953kii waxaa ka dhisnaa 19 Dugsi oo hoose oo ay ku jiraan 1,021 wiil iyo 29 gabdhood, 3 dugsi oo dhexe oo ay wax ka bartaan 345 wiil, 1 dugsi oo Sare oo ay ku jiraan 16 wiil iyo dugsi farsamo.

Markii gobannimada la helay wax aan sidaa u sii ridnayn ayaa isbeddelay; hase yeeshee curashadii kacaanka ayaa is-beddel weyn la timid. Siyaasadda waxbarashada ee dawladda kacaanka ihi waxay ku qotontay:

B) Ballaadhinta waxbarashada iyadoo la dhaqan-gelinayo siyaasadda waxbarashada qasabka ah (6 jir ilaa 14 jir);

T) Dimoqraadiyadeynta waxbarashada iyadoo qof walba kaansho la siiyay uu wax ku barto, iyadoon loo eegin awooddiisa dhaqaale si-dii dhici jirtay kacaanka hortii oo carruurta maalqabeenka oo keliya waxbarasho la siin jiray.

J) Soomaaliyeeynta waxbarashada, waayadii hore af-qalaad iyo dhaqan shisheeye ayaa sal u ahaa, hadase af-Soomaali ayaa wax lagu

bartaa, buugaagta iyo qoraalladu-na waxay sawiraan dhaqanka iyo degaanka Soomaaliyeed.

X) Hantiwadaagaynta waxbarashada, taasoo ku timid dugsiyada heer kastoo ay yihiinba oo lagu dhigo mabaadiida hantiwadaagga.

Kh) Farsamaynta waxbarashada taasoo ahayd dugsiyada oo lagu dhigo farsamada gacanta. Qoriddii Af-Soomaaligu waxay aad u fududaysay higsadkii ahaa kacaanmaynta waxbarashada.

Sannadkii waxbarasho ee 1969-kii-1970kii ardayda dugsiyada wax ku barataa waxay ahaayeen 55.021. Shantii sannadood ee xigay 1971kii — 1976kii, tiradii ardayda dugsiyada ku jirtaa waxay gaadhay 240,550. Taasi waxay muujinaysaa in shantaa sannadood tirada ardaydu korodhay 337.2%. Afar sannadood, 1969kii — 1970kii iyo 1973kii — 1974kii ardayda dugsiyada Hoose waxay kordheen 128.2%, haddii kale sannadkiiba waxaa ku kordhayay 32.1%; dugsiyada dhexe waxay kordheen 51% ama sannadkiiba 12.8% dugsiyada Sarena waxay kordheen 63.8% ama sannadkiiba 16% 1969kii — 1970kii dugsiyada Sare waxa ku jiray 6,412 oo arday, 737 ka mid ihi gabdho ayey ahaayeen. 1973kii — 1974kii ardayda dugsiyada sare waxay gaadheen 13,500 oo 1,773 gabdho ahaayeen. Markaynu hablaha soo qaadanno, muddadaa afarta sannadood ahayd waxay kordheen 140.6%

Kacaanka hortii, waxaa jiray saddex dugsi farsameed iyo laba dugsi xirfadeed. Maanta waxaa dhisan 4 dugsi farsameed 2 boliteknik (oo la furayo 1977ka), 2 dugsi karraaniyeed, 1 dugsi oo ka badda ah, 1 dugsi oo beeraha ah, 1 dugsi oo Xoolaha ah, 3 dugsi oo kalkaalayayaasha Caafimaadka lagu carbiyo, 1 dugsi oo daaqa ah

iyo dugsi lagu carbiyo farsamo-yaqaannada is-gaarsiinta. Xilli aynu joognaa horumar bilaabmay, waxaana loo baahan yahay in kacaanka farsameed iyo mid cilmiyeedba la sameeyo. Mar waa inaynu kordhinnaa dugsiyada farsamada iyo xirfadaha, marna waa inaynu manhajka waxbarashada ee dugsiyada Sare ku darnaa aqoon xirfadeed iyo mid farsamaba. Mustaqbalka fog taasi waxay ku soo ururaysaa isku dheellitirka falka iyo fiirada, waxbarashada iyo wax-soo-saarka. Diyaarinta qalabka waxbarashada ee dugsiyadaasi waxay af-Soomaaliga ku soo kordhinaysaa ereyo cusub oo afka cilmiyeeyntiisa wax weyn ka tari doonta. ka sokow erayada qalaad ee la Soomaaliyaynaayo, waxa fiiri loogu noqonayaa aqoon Soomaaliyeeddii iyadoo magacyadaa duugoobay si cusub oo waqtiga la socota loo isticmaali doono.

1969kii — 1970kii, tirada Macallimiinta Soomaaliyeed waxay ahayd 1,873 dugsiyada hoose, 1,542 dugsiyada dhexe, 252 dugsiyada Sare, 79 dugsiyada farsamada iyo 10 dugsiyada tababarka macallimiinta. 1973kii — 1974kii, tirada macallimiintu waxay u korodhay 3,826 dugsiyada hoose, 437 dugsiyada Sare, 159 dugsiyada farsamada, 44 dugsiyada tababarka macallimiinta ah, 20 dugsiyada xannaanada carruurta ah, wadartooduna 4,486. Tirakoobtaasi waxay in tusaysaa in macallimiinta dugsiyada hoose korodhay 148.1%, dugsiyada farsamada iyo kuwa sare oo kordhay 84% iyo kuwa dugsiyada tababarka macallimiinta oo kordhay 340%.

Soomaaliya, iyadoo gumaysigii uu uga danbeeyay talis dib-u-socod ihi, kamay suurto-gelin in Jaamacad laga dhiso. Xil gaar ah ayay dawladda kacaanka ihi iska saar-

tay sidii loo dhisi lahaa Jaamacad Waddaniya 1972kii shan Kulliyadood ayay Jaamicaddu lahayd: Waxbarashada, Shariciga, Dhaqaalaha, Beeraha iyo Culuumta. 1974kii waxaa lagu daray kulliyadaha daawada, xannaanada Xoolaha iyo Culuumta dabeecadda (Xisaabta, Injiyeeriya iyo Jiyoalajiyada). Maanta Jaamacadda Qaranka waxaa ku jira 2,500 oo arday oo 10% ay ka yimaadeen xoogsatada oo waxbarasho Jaamacadeed deeq loo siiyey. Tirada gabdhahu Jaamacadda ku jiraa waxay ku gaadhay 10% muddo afar sannadood ah. Kulliyadda waxbarashada, oo diyaarisa macallimiinta dugsiyada Sare, sannadkiiba waxa gala 500 oo arday barnaamijka labada sannadood ah ku qalin jebiya. Haatan Af-Ingiriisi iyo Talyaani ayaa Jaamacadda wax lagaga bartaa; hase yeeshee 1981ka hormadii ugu ugu horreysay ee Af-Soomaali wax ku barta ayaa irridaha Jaamacadda loo furi doonaa. Qaban-qaabadii ayaa la wadaa Jaamacadda lagu Soomaaliyeeyn lahaa. Maanta xataa waxaa jira duruus Af-Soomaali lagu bixiyo. Tallaabooyin waxa laga qaaday tarjumadda buugaagta Jaamacadda, tusaale ahaan waxaa imminka faraha laga qaaday tarjumad buug Kimika ah oo Ingiriisi laga tarjumay oo ahaa 623 bog.

Soomaaliyeeyntii waxbarashadu waxay kalliftay in la diyaariyo buugaag badan oo Af-Soomaali ku qoran sida: Aljibrada, Artimatika-da. Joometeriyada, Kiimikada, Biyoalajiyada, Fisikada. Taariikhda, Juqraafiga, afafka, Suugaanta iyo buugaag la xidhiidha dugsiyada farsamada iyo kuwa xirfadaha. Hawsha ugu weyn waxay ka socotaa xagga qoraalka buugaagta. Xisaabta, Fisikada, Biyoalajiyada iyo Kimikada, 1972kii ka hor buu-

gaagta oo dhan af-qalaad ayaa lagu qori jiray, shisheeye ayaana qori jiray, wax xidhiidh ahna lama lahayn degaanka iyo dhaqanka ilma-ha Soomaaliyeed. Si loo Soomaaliyeeyo waxbarashada Wasaaradda waxay hawlgelisay 203 macallin oo Soomaaliyeed oo loo kala qaybiyey 15 guddi baadhadeed si ay u diyaariyaan buugaagta heerarka dugsiyada oo dhan haatanna ah 6 Sannadood oo dugsi hooseedyo ah iyo 4 Sannadood oo dugsi Sare ah. Guulaha qoraallada buugaagta laga gaadhay waxay dhan yihiin iyadoo la dhammaystiray 135 buug oo Af-Soomaali ku qoran:-

Heerka	Tirada Buugaagta
Dugsiyada Hoose	70
Dugsiyada Sare	40
Dugsiyada Farsamada	5
«« Dhaqaalaha Guriga (Sare 4	
«« ««Guriga (Dhexe)	2
«« Xannaanada Carruurta	1
Wax. Dadka Waaweyn	10
Dugsiyada Beeraha	1
Dugsiyada Kalluumaysiga	1
«« dhaqmaatinka Digaagga	1
	Wadar 135

Intii u dhaxaysay 1973kii iyo iyo 1976kii, Wasaaradda Waxbarashadu waxay soo saartay 6.2 malyuun oo buugaag Af-Soomaali ah. Daabacaadda buugaagta iyo Soomaaliyeynta waxbarashada waxa sii fududaysay siyaasaddii ahayd qaramaynta dugsiyad khaaska ahaa iyo madbacadihii ay dadku lahaayeen.

Isbeddelka kacaaneed, tiro iyo tayaba ee waxbarashada saameeyaa kama leexan karo habka horumarka ee Hantiwadaagga ah. Waxa taa ina tusaysaa sida hagar baxa ah ee dadweynaha Soomaaliyeed uga qaybqaatay ballaadhinta dugsiyada oo iskaa-wax-u-qabso lagu hirgashay. Waagii gumaysiga, dadka

Soomaaliyeed uma dhega-nugleyn waxbarashada gumaysiga hase yeeshee xilligan kacaanka dadweynaha Soomaaliyeed heegan ayay u yihiin ka qayb-qaadashada dhismaha dugsiyada qasabka ah. 2,154 qol ayaa dugsiyada hoose ku kor dhay, 1180 qol oo ka mid ah baa 1975kii lagu dhisay iskaa-wax-u-qabso.

Si weyn horumarku wuxuu uga muuqdaa waxbarashada dadban oo intii af-Soomaaliga la qoray aad u ballaadhay. Waagii gumaysiga ma jirin waxbarashada dadka waaweyni, waxay ahaayeen 18,056, oo 3,188 ka mid ihi ay dumar ahaayeen. Dugsiyadaa waxaa lagu baran jiray Talyaani, Carabi ama Ingiriisi. waxaa la aqoonsaday inaanay waxbarashada dadka waaweyni si fiican u hirgelayn hadaan la dhaqan gelin far-Soomaalida. Bishii Maarso 8dii, 1973kii, markii la qoray Af-Soomaaliga ayaa lagu dhawaaqay in la qaado olole far-barasho. Ololaha waxaa laga hirgeliyey magaaloyinka iyadoo lagaga qayb qaatay iskaa - wax-u-qabso. Wasaaradda Waxbarashadu sida ay diiwaan-gelisay ololaha waxaa ku far bartay 400,000 oo qof.

Agosto 1dii, 1974kii waxaa bilaabmay ololihii Horumarinta Reer Miyiga. Olole wuxuu ahaa ku mudan taariikhda Ummadda Soomaaliyeed. Wuxuu ahaa mid looga dan lahaa in lagu awdo kala durugsanaanta miyiga iyo magaalada. Ah-miyadda ololaha la siiyay waxaa u daliil ahaa dugsiyadii oo sannad irridaha loo xidhay si loo hawlgeliyo ardayda iyo macallimiintaba. Ololahaasi meelaha uu taabanayay waxay ahaayeen:

- 1) Dadka Miyiga oo jahliga laga tirtiro
- 2) Daryeelka Caafimaadka Dadka

- 3) Xannaanada Xoolaha
- 4) Tirakoobka Dadka iyo Xoolaha.

Mugga iyo baaxadda ololahaasi lahaa waxaad ka garanaysaa markaad dhugato dhulka J.D.S. ku fadhido iyo tirada dadka ku dhaqan. Soomaaliya waxay ku fadhidaa dhul dhan 650.000 Mayl oo wareegsan, dadkuna waa 4.5 Malyan. Miyiga degsiimadu waa qubane dadkuna had iyo jeer waa guurguuraa oo meel qudha ma deggana. Isgaarsiinta baadiyuhu aad ayey u xun tahay, jidadka gaadiidkuna sidaa uma fiicna. Run ahaantii tuulooyinka intooda badani waddooyinba ma lahayn ololaha hortii. Ololaha Horumarinta Reer Miyigu intuu socday waxaa la daweeeyey 1.4 Malyan, oo qof waxaa la tallaalay 1.4 Malyan oo qof 19 Malyan oo xoolo ah ayaa la daweeeyey, 2.3 Malyan oo neef ayaa la tallaalay, gebi ahaan 1,757,779 oo 597,665 haween yihiin ayaa ka qeybqaatay Ololayaashaa. Maanta dadka Soomaaliyeed 70% ayaa wax qora waxna akhriya. Haddaan af Soomaaligu qornaynna taasi ma suro-gasheen.

Gunaanad

Isbeddelka ku dhacay waxbarashada Soomaaliyeed ee kor aynu ku soo sheegnay wuu dhumuc weynaa, hase yeeshee bilow ayuunbuu ahaa, wax weyn in la qabto ayaa inala gudboon mustaqbalka si aynu u gaadhno ujeeddoyinka fog ee aynu waxbarashadeenna ka leenahay meelaha qaarkood waa inaynu si qota dheer uga fiirsannaa, kuwaas oo ay ka mid yihiin:-

— Waxa inala gudboon inaynu hore u marinno waxbarashada xirfadeed iyo ta farsamaba, kuna dadaal lo inaynu xidhiidh fiican u yeello. waxbarashada iyo wax-soc-saarka.

— Waxaynu u baahannahay inaynu xidhiidhinno falka iyo fiirada.
 — Inaynu dhammaystirno dhiamaha beerka sare ee waxbarashadeenna, innagoo fiir gaar ah siinayna dhamaystirka Jaamacadda Qaranka.
 — Inaynu habaynno dugsiyada oo lagu barto hantiwadaagga cilmiga ah.
 — Inaynu isku dheellitirno dad-

ka dugsiyada inooga soo baxaya iyo baahideenna dhaqan-dhaqaaleed.

Dawladdu dhallinta dugsiyada dhexe dhammaystay shaqo ayey sii-saa, haddaba iyadoo dhallintaasi waxbarasho guud keliya soo qaadatay miyaanay Xafiisyada dul buuxin doonin maamulkuna sidaa ku hafan doonin? Arrimahaa iyo kuwo la xidhiidha ayaannu tirsiyada dam-

be ee HALGAN ku soo qaadi doonaa.

Raadraac:

1. Walter Radney, «How rurope underdeveloped Africa» P.264.
2. C.R.U. Bell, cited in Helen kit chen.
3. Gen.Gug — liems nasi cited in E. Silva Bankhurst, Ex Italian co-
4. See Robert Hees, Op, Cit; P. 170

Dhibaatooyinka Maalmahan SHILALKA WADDOOYINKA

Intee arday yar intuu gurigoodii ka soo kallahay, isagoo duhurkii qado doonaya jidka baabuur ku dardaray aan hooyadiina dib u arag? Intee Aabbo talax-gabay oo gabowgu halgelay isagoo tukubaya inkaar qabe meel baas ku ordayaa qudha ka jaray? Intee hooyo agoon korinaysay oo kaalmo adeerkood oo Xamar degganaa uga soo doontay dhexda baabuur kula gaddoomay halkaana ku nafweyday? Shil.... shil baabuur weeye, idaacadda ayaynu ka maqallaa, jidka intaynu maraynana waynu aragnaa. Shilalka waddooyinka ama baabuurta waa wax nolosheenna ku cusub waayo nolosheenni raacatannimo awr ayaa gaadiid inoo ahaa, lugta ka sokowna faras ayuu ahaa wixii la fulaa. Horumarka ayaa ina gaadhsiiyay inaynu maanta jidad iyo baabuurba yeellanno. Hase yeeshee, taasi ina geysiinayso inaynu haaraan jiritaanka baabuurta iyo makiinadaha innagoo ka dibaaqaynaa dadka ay inaga laynayaan. Mar walba waa inaynu maanka ku haynaa in haddii sida sharciyu yahay, habboonaantuna ku jirto gaadiidka loo wado, dadkuna is-xilqaamo laga baaqsan karo shilalalkan badan ee ina dhammeeyay.

Meelaha shilalku ay ka dhacaan laba aan u kala qaadno: Xamar oo ah magaalo madaxdii J.D.S oo dad iyo baabuurba lagu badan yahay iyo gobollada Jamhuuriyadda. Shilalka labadaa meelood ka dhacaa way kala duwanyihiin. Marka aynu Xamar soo qaadanno shilalku waxay u badan yihiin laba baabuur oo is-duqeeyay, baabuur qof jidka ka tallaabaya jiidhay iyo baabuur meel (derbi, tiirarka korontada iwm) duqeeyay. Dhaawac ayay shilalkaasi u badanyihiin. Tiro ahaan shilalka caynkaasi way badanyihiin hase yeeshee shilalkiiba qof, laba ama saddex ayaa wax ku gaadhaan. Shilalka gobollada ka dhacaa way ka geddisan yihiin. Baabuurta ayaa gaddoonta, halkaana dad badan ayaa ku qudh baxa kuna dhaawacma. Shilalku ma badna waayo baabuurta ayaa yar, hase yeeshee rakaab badan oo baabuurta raacda iyo xamuulka ayaa keena dhimasho iyo dhaawac badanba.

Maxaa keena shilalka? Way fiicantahay inaynu su'aashaa jawaab ina qancisa u hello, cudurna dawaadiisa waxa la helaa marka jeermiga curiyay la takooro. Dad dhowr ah ayaannu arintaa weydiinnay oo ku lug leh hawlaha la xiriira baabuurta

iyo jidadka. Aan ku horreyngo Dhamme Siciid Caddib Caateeye oo ah taliyaha Booliiska Waddooyinka Dhamme Siciid markaannu su'aasha weydiinnay, wuxuu yidhi, «shilalkii dhacay 1976kii aad ayay u badnaayeen, sannadkan sidii hore maaha waa ee u dhowyihiin, markaannu eegno lixdii bilood ee ina dhacday». Halkaa Jaalle Siciid wuxuu uga gudbay inuu tiriyo sababaha shilalka keena oo uu ku soo ururiyay:-

- 1) Magaalo-socod-xumada dadka. Waa dadweynaha magaalada Xamar deggan (dad badan oo dhawaan soo gal ah) oo aan dhowrin habka iyo nidaamka jidka looga tallaabo.
- 2) Baabuurta oo badatay, taasoo keentay jidkii oo yaraaday.
- 3) Xilkaasnimodarrada dadka baabuurta wada.
- 4) Liisannada baabuurta oo si xun loo qaato.
- 5) Qorshaha jidadka oo aad u xun;
- 6) Baabuurta oo rarka lagu badiyo, waxaaney badiba ku eg tahay baabuurta goballada u kala socota.

Shilalku aad ayay magaaladan Xamar uga dhacaan. Haddii aanay

maalin dhicin, maalinta dambe way dhacaan. Mar aannu Saddex Alifle Booliiska Waddooyinka ah waydijinnay jidadka ugu shilalka badan, wuxuu noogu jawaabay, «Waa jidka: Makal — Mukarrama, jidka Ummadda, Jubbada Sare, Lenin iyo jidka Jamhuuriyadda».

Waxaa kale oo aannu wareysannay G/Sare Maxamed Yuusuf oo taliye ka ah Hawlgelinta Ciidamada Booliiska. Jaalle Maxamed isagoo aan waxba ku diiddanayn Dhamme Siciid marka laga hadlayo sababaha shilalka keena wuxuu ku daray, jidadka oo aad u xun iyo baabuurta oo aan u kala qaybsannayn wax dadka qaada iyo wax rarka qaada, taasoo keenta marka baabuurku gaddoomo in rarku dad badan laayo ama dhaawaco. Wuxuu G/Sare Maxamed yidhi, «Degsiimada ayaa horreysay, taasoo la ti-

mid in marka jid la rabo in la sameeyo la dumiyo guryo, hase yeeshee jidku aad u yaraado. Marna jidkii loo baahnaa lama heli karo, waayo taasi waxay inagu khasbaysaa in guryo badan la dumiyo».

Bal aan u gudubno waaxda Farsamada ee Dawladda Hoose. Jaalle Abuukar Aaden (Cagabaruur) oo Waaxdaa maamule ka ihi wuxuu noo sheegay in Dawladda Hoose sannadkiiba 50,000/ = ku bixiso habaynta jidadka. «Ayaan darro waxay tahay,» ayuu yidhi, Jaalle Abuukar «dadkii oo birihii iyo tabbeellooyinkii fuqsanaya aannu ugu talo gallay jidadka in lagaga tallaabo.»

Intaan haddaan ku soo dhaafno sababaha shilalka keena, bal aan eegno sannadihii 1975kii iyo 1976kii shilalkii dhacay.

Sannadka	Tirada shilka	dhimasho	dhaawac
1975kii	3,968	313	2,901
1976kii	3,911	410	2926

Haddaan mugga shilalka mid tuusaale u soo qaadanno, sannadkii 1976kii 3 shill oo qudha waxa ku dhintay 44 qof, dhaawaca hadalkoodaba daa, waanu ka xunnahay inaaney tirakoobtu mid tifaftiran ahayn.

Waxaa jira xeer khuseeya shilalka waddooyinka, hase yeeshee waa mid aad u jilicsan una baahan in dib loogu noqdo, sida naloo sheegayna mid cusub ayaa gacanta lagu hayaa. Taas maanaheedu maaha inaanu jir'n sharci lagu qaadaa dadka baabuurta wada ee shilalka keena. G/Sare Maxamed Yuusuf

wuxuu noo sheegay in qodobka 445aad oo ah kuwa Xeerka ciqaabta Soomaaliyeed uu dhigayo in qofka shilka curiya la xidhi karo 6 bilood ilaa 5 Sanno haddii shilku mid fudud yahay, hadduu mid culuse yahayna ilaa 12 Sano.

Waxaa isweydiin leh inta shil dhacaysay ee qudhbax iyo dhawaacba aynu arkaynay ma aragnay dirwal la xukumay, intii la doonaba ka la xidhee? «Booliisku wixii gef ugu muuqda wuu soo qabtaa, markaas Maxkamad ayuu u gudbiyaa», ayuu yidhi G/Sare Maxamed Yuusuf.

Haddaynu eegno meesha B/weyne iyo B/Barde u dhaxaysa ee inta badan shilalku ka dhacaan guddi ayaa 75kii loo saaray. Go'aannadii iyo talooyinkii ay guddidu soo jeedisay waxaa ka mid ahaa in darbi loo sameeyo meelo ay is-yidhaahdeen baabuurta ayaa ka dhacda «Weli waxba lagama qaban sidii ayaanay shilalkii u dhacayaan», ayuu yidhi ninka noo warramayay.

Booliiska waddooyinku dadaal ayay hayaan ay ku yaraynayaan shilalka marka aynu eegno waayadan dambe sida jidadka qaar badan oo ka mid ah looga dhigay qaar baabuurta dhan keliya u socoto. Waxaa kale oo jirta in ardayda dugsiyada loo carbiyey inay ka qaybqaataan hawlaha jidadka (kala horidda baabuurta iyo dadka.) Wuxuu noo sheegay taliyaha Booliiska waddooyinku in ay haddana ku talo jiraan inay shaqaale u tababaraan.

Arrinta shilalku ma ah mid ay dhammayn karaan Booliiska waddooyinku, hase yaaeshee waa hawl dad weyne. Dadweynuhu waa inuu ka qayb qaataa sidii shilalka loo baajin lahaa. Siyaabo badan ayaa dadweynuhu uga qaybqaadan karaa: jidadka oo ay ka tallaabaan meelaha loogu tala galay, astaamaha (tebbeellooyinka) jidadka oo aanay goyn, dadka baabuurta wada oo isxilqaan iyo feejignaan kordhiya.

Waxaa kale oo lama huraan ah in baabuurta loo kala qaybiyo kuwo dadka u gaar ah iyo kuwo xamuulka qaada. Waa in la adkeeyaa liisan qaadashada oo aannay noqon wax qof waliba heli karo. Waxaynu joognaa xilli laga fiirsado ciqaabta la siinaayo nimanka shufgeerrada ah ee sida xilkaasimo-darrada ah u wada baabuurta ciqaabtaasoo xadhig iyo liisanka oo laga qaadaba leh mid dambena laga xaaraantimeeyo.

Arrimaha Dunida

NABAD RAADINTA BARIGA DHEXEMAXAA KU CUSUB ?

M.A. Cashuur

Dhibaataada Bariga Dhexe waa mid khatar ah, halisna gelinaysa nabaadda adduunka. Sidaas daraadeed waa arrin hoggaar kasta oo siyaasadeed ee dalalka adduunka ka taagani miisaan gaar ahaaneed siiyo, golayaasha adduunkana si joogto ah loogu lafaguro midii dhibaataadaas xalli nabaadeed loogu heli lahaa.

Waxaa jirta in ay tahay lagama maarmaan si arrinta Bariga Dhexe looga gaadho nabadgelyo waarta in dulucda dhibaataada la garto, oo aan la iska indhag-tirin, markaasna loo maro jidka cad ee arrinta dawo u noqon kara.

1948kii, Imberyaaliyadda Caalamiga ahi waxay Sahyuuniyadda gara' ku siisay inay xoog ku abuurto dawladda loo yaqaanno «Israa'iil», halkaas oo dadkii Falastiin ee dhulka u dhashay xoog lagaga muquuniyey dalkoodii, lagana dhigay badh la dilo, badh si dullinimo ah dalkoodii hooyo loogu gumeysto iyo badh dalkoodii laga irdheeyo oo ilaa iyo maanta caydhnimo iyo silic xeryo ugu nool dalalka Bariga Dhexe.

Ujeeddada ka dambaysay abuuritaanka dawladda Sahyuuniyadda ah ee Israa'iil waxay ahayd inay iiaaliso danaha Imberyaaliyadda Caalamiga ah, madaxana ka jebiso dhaqdhaqaaqa gobannimo-doonka Carabta ee halista gelin kara danahaas.

Siyaasadda dawladda Israa'iil si ay ujeeddadaas u fuliso waxay weligeed ku dhisnayd fidmo iyo qalaanqal ay abuurto iyo dhulballaadhsi joogta ah. 1948kii ayaa dhul badan oo kii dadka Falastiin loogu talagalay ah qabsatay, iyadoo ka faa'iideysatay kaalmadii Imberyaaliyadda gaar ahaan Maraykanka iyo khiyaanadii dawladihii daba dhilifka ahaa ee waagaas dalalka Carabta ka dhintay (hubkii faasidka ahaa ee cill-dammada Carbeed la siiyey).

Kacaankii 1952kii dalka Masar ka curtay, wuxuu halganka gobannimo-doonka Carbeed siiyey horucak iyo xoog hor leh Kacaankaas isbeddellada bulshannimo uu keenay oo dhinaca hantiwadaagga u janjeera, una daneynaya dadweynaha xoogsatada ah, isla markaana wuxuu madaxa ka jebiyey kaalintii siyaasiga ahayd ee dibusocodka dhulgoosatadii iyo burjuwaasiyaddii gumeysiga ku xirneyd. Halkaas waxa ka dhashay in kacaanka Masar uu hoggaamiyo dhaqdhaqaaq siyaasi ah oo ka soo horjeeda imberyaaliyadda, gumeysiga iyo gumeysiga cusub, Sahyuuniyadda iyo midabtakoorka, taageereysana halganka gobannimo-doonka oo garabsanaya Adduunka hantiwadaagga ah iyo xoogagga horusocodka ah ee dunida.

Isbeddelladaas kacaanka Masar dhaliyey iyo jidka siyaasiga ee cusubi wuxuu xoojiyey halganka dadyowga Carbeed guud ahaan, halkaas oo kacaammo horsocod ahi ka dhasheen dalalka ay ka mid yihiin Ciraaq, Aljeeriya, Suuriya iyo Jabada Yamen.

Falaceliska imberyaaliyadda iyo Israa'iil waxay noqotay in si ay mowjadda horusocodka ah ee waddammada Carbeed saameysay, halisna gelinaysay danaha hantikoobadka shirkadaha dawlada galbeed ee macaashka faraha badan ka hela bensiinka Carabta u horjoogsadaan ay dagaal hor leh ku qaadaan dalka Masar 1956kii kaas oo loo yaqaanno dagaalkii gardarada ahaa ee saddexnaz (Ingiriis, Faransiis iyo Israa'iil). Dagaalkaas waxaa fashiliyey dadweynaha Masar iyo adduunka horusocodka gaar ahaan Midowga Soofiyeeti oo si qumman isu barbartaagay dawladda Masar.

Mar kale 1976kii ayaa Israa'iil weerar burcadnimo ku soo qaaday dalalka Carbeed ee Masar, Suuriya iyo Urdun halkaas oo ay saddexdaas dal ka qabsatay dhulal ka weyn saddex jibaar dhulkii Falastiin 1948kii laga siiyay.

Wax badan waxaa lagaga dooday Golayaasha Qarammada Midoobey dhibaataada Bariga Dhexe, waxaana lagu cambaareeyey dawlad ku sheegga Israa'iil iyo siyaasadeeda dhulfidsiga iyo gumeysiga ah, waxaana laga soo saaray go'aanno taariikhi ah, gaar ahaan in dawladda Israa'iil ay dhammaan ka kacdo dhulalkii ay ka qabsatay dalalka Masar, Suuriya iyo Urdun 1967kii, dadka Faasliinna helaan xuquuqda ah in ay ku noqdaan dalkoodii hooyo, kana taliyaan aayahooda dambe isla markaasna helaan gobannimo waddani ah iyo madaxbannaani buuxda.

Waxaa kale oo guul weyn u noqotay dadyowga Falastiin aqoonsiga siyaasadeed ee ay ka heshay adduunweynaha Ururka Xoreynta Falastiin «P.L.O.», aqoonsigaas oo ah in «P.L.O.» iyo xuquuqda sharciga ah ee dadka Falastiin ay dhammaan aqoonsadeen Ururka Midowga Afrika, dawladaha ku jira Ururkaa siyaasaddoodu dhexdhexaadka tahay; waxaa kale oo ka mid ah aqoonsiga iyo guusha siyaasadeed ee uu halganka Falastiin gaarey in Ururkooda P.L.O. ka noqdo Qarammada Midoobey goobjoog rasmi ah. Hal kaasna siyaasadihii Israa'iil iyo Imberyaaliyadda Caalamiga ah go'doon fool xumi ku chacay, go'aanno fara badan oo cambaareynaya siyaasadda ay Israa'iil waddana ka soo baxeen Qarammada Midoobey iyo Ururrada Caalamiga ah sida UNESCO, WHO, Ururka daryeelka Xuquuqda aadamiga iwm.

Aqoonsigaas ururka xoreynta Falastiin wuxuu ku soo hooyey dagaalkii qaraaraa ee dhinac millatari iyo siyaasadda ahaa uu nala galay Israa'iil, Sahyuuniyadda iyo imberyaaliyadda caalamiga, guulaha waa-weynna ka soo hooyey, taasoo keentay in kacaanka Falastiin noqdo xoog aan cidina iska indha-tiri karin.

Sidaas daraaddeed arrinta fure nabadeed u noqon karta dhibaataada Bariga Dhexe ee ay imberyaaliyadda Caalamiga ahi iska indhatiraysaa waa: iyada oo la aqoonsado xuquuqda sharciga ah ee dadka reer Falastiin oo ah in ay xaq u leeyihiin in ay yeeshaan dawladnimadooda iyo madaxbannaanidooda buuxda.

Dagaalkii 1973kii dhexmaray dawladda Israa'iil iyo Masar iyo Suuriya wuxuu isbeddel ku riday tabihii Imberyaaliyaddu ka lahayd goobtaas, waayo waxaa muuqday inaan Israa'iil mar kasta suuragal u ahayn jebinta xoogagga Carabta, gaar ahaan markii ay jirto midnimo Carbeed oo dagaalka si xoog leh uga qayb gasha iyo markii xoogga Carabtu ku tiirsan yahay kaalmada hagar la'aanta ah ee dalalka hantiwadaagga ah iyo adduunka horusocodka ah.

Waxyaabihii dagaalkaas ka soo baxay waxaa ka mid ahaa in la arkay in Batroolku noqon karo hub siyaasadeed oo qayb weyn ka qaadan kara halganka Carabta xoogna siin kara. Waxaa kale oo muuqday in arrinta dadka Falastiin tahay xudunta dhibaataada Bariga Dhexe, taasoo aan marnaba la dhammayq Karin haddii aan xal loo helin dhibaataada dadka Falastiin. Waxaa intaa raaca in si caddaan ah loo wada arkay xoogga halganka dadka Falastiin, taasoo ay muuqatay in Ururka xoreynta Falastiin yahay xubin aasaasi ah oo aan marna ka maqnaan karin meel kasta oo dhibaataada Bariga Dhexe lagaga xoojoonaayo.

Dagaalkii 1973dii iyo waxyaabihii ka soo baxay ka dib, Imberyaaliyadda iyo Sahyuuniyaddu, iyaga oo aan marna beddelin istraatiijiyadoodii iyo ujeeddoyinkii joogtada ahaa ee ku dhisnaa ilaalinta gacan sarreyn ta Israa'iil iyo madax-jebinta halganka Carabta, gaar ahaan halganka dadka Falastiin iyo horusocodka Carabta, waxay dejisteen siyaasad cusub oo salahiggeedu yahay in si deg deg ah loo baabi'yo midnimada Carabta, dawladaha Carabtana is-afgaranwaa joogta ah loogu dhex dhalayo, in la baabi'yo awoodda xoogagga horusocodka ah oo hoggaanka waddamada Carabta gacanta dib-u-socodka lagu soo celiyo iyo in markaa ka dib halganka dadka Falastiin iyo horusocodka Carabta lagu jebiyo gacanta dibusocodka Carbeed.

Siyaasaddaas waxaa fulitaankeedu ku bilowday wixii lagu magacaabi jirey siyaasadda tallaabo - tallaabada ah ee uu Henry Kissinger garwadeenka u ahaa, waxay ku dhaqaaqday in marka hore la dumiyo xiriirka saaxiibtinnimo ee ka dhexeeya dalalka Carabta iyo adduunka Hantiwadaagga iyo xoogagga horusocodka ah, taasoo ujeeddadeedu ahayd in horusocodka Carbeed waayo xooggii iyo kaalmadii saaxiibtinnimo ee xoogagga Hantiwadaagga, marka labaadna wa xa siyaasaddaasi awooddeedii isugu geysay in isbeddello lagu sameeyo dhismaha bulshadeed ee si horusocod ah ugu abuurmay dalalka Carbeed qaarkood, dibna loo soo nooleeyo awooddii dhaqaale iyo siyaasadeed ee dib-u-socodka.

Intaas waxa siyaasaddaasi uga tallaabsatay in dharbaaxo aan laga soo waaqsan karin lagu dhufto xoogagga horusocodka ah ee Carabta iyo halganka xoreynta dadka Falastiin, tallaabadaasi waa tii lagu fuliyey Lubnaan markii xoogagga fashistada go'doonka ah ee Lubnaan iyagoo kaalmeysanaya hubka Israa'iil iyo Maraykanka iyo ciddii la halmaasha ay dagaalka foosha xun kaga oogen horusocodka dadka Lub-

naan iyo dadka Falastiin. Waxaa xusuus mudan in dadweynaha Falastiin lagaga dilay dagaalladaas in ka badan 25 kun oo qof. Haddii lagu daro 25 kun oo 1970kii dalka Urudun lagu qur gooyey, waxaa inoo muuqanaysa in 50 kun oo dadka Falastiin ahi gacan Carbeed ku dhinteen.

Ujeeddada arrimahaas ka dambeysay waxay ahayd in loo gogol xaaro xalka dhibaataada Bariga Dhexe si uu u noqdo mid ay rabaan Imberyaaliyadda iyo Sahyuuniyadda. Xalkaasi wuxuu ku fadhiyaa inaan Israa'iil ka wada kicin dhulkii dalalka Carabta ay ka qabsatay 1967kii iyadoo ku dacwooneysa inay hesho xuduud nabadgalyo inaan dadka Falastiin xuquuqdooda marna loo soo celinnin dal iyo dawlad midna loo oggolaan, lana aqoonsan Ururka Xoreynta Falastiin iyo in dawlada Carabtu aqoonsadaan Israa'iil.

Sida Imberyaaliyadda iyo Israa'iil u arkaan waxa keli ah oo xalka hortaagani waa kacaanka Falastiin iyo xoogagga horusocodka ah, sidaas darteed bey ugu kacaan tallaabada ah tirtiridda xoogaggaas.

Sida xagaladdu hadda tahay waxaa muuqata in Imberyaaliyadda, Sahyuuniyadda iyo gacantooda Israa'iil mawqifkoodu yahay midaan waxba iska beddelin, inkasta oo dunida nabadda jeceli dalbeyso in dhibaataada Bariga Dhexe laga gaaro nabad caddaalad ku dhisan, oo tixgelineysa xuquuqda sharciga ah ee dhincyada is haya, gaar ahaan xuquuqda dalalka Carabtu u leelihiin inay soo ceshadaan dhulkooda dhacan iyo in dadka Falastiin helo xuquuqdooda wadaniyada ah, hase yeeshee Israa'iil halkeedii hore ayay taagan tahay, ilaa tan iyo haddana shirka Jineefa waxaa hortaagan mawqifka Imberyaaliyadda iyo Israa'iil oo diiddan iney aqoonsadaan Ururka Xoreynta Falastiin iyo in Ururkaasi si xubinnimo buuxda ah uga soo qaybgalo shirkaas. Waqti aan fogeyn ayaa madaxdii Wasaaradda Israa'iil ee hore Mr. Raabin wuxuu caddeeyey inaan xuduudda nabadgelyo ee Israa'iil dalbeysana marnaba ayna ahayn tii jirtay 1976kii iyo inaan Israa'iil marnaba oggoleyn iney ku noqoto xuduuddii

jirtey dagaalkii 6da maalmood ka hor, taasoo uu ku tilmaamay ineyahayd xuduud aan la daafici karin.

Hadda oo taliska dalka Israa'iil oo ku wareegay gacanta isu taagga «Likuud», oo lagu yaqaan inuu yahay argagaxiso garabka midig oo fog ah, waxaa muuqata in mawqifka Israa'iil sii qallafsanaaday, ninka isu taggaas ka madax ah, Menachem Begin, wareysi uu la yeeshay Wargeysyo «Maraykan» wuxuu ku sheegay inay daanta galbeed ee webiga Urdun ay tahay dhul Israa'iil leedahay oo ay xoreysay, marnaba ayan oggoleyn iney gacan Carbeed ku noqoto. Waxaa kale oo uu sheegay in Israa'iil oo ku noqota xuduuddii 1967kii ay tahay gaarwaayo. Wuxuu yiri «Cadawgu wuxuu soo joogsanayaa meel u jirta 4 km Xeebta Qalqaliya, taasina waa dhimasho», waxaa kale oo uu wareysigaa ku sheegay in sababta Israa'iil Maraykanku u kaalmeeyaan ahayd kaalinta weyn ee ay Israa'iil ka qaadato difaaca danaha Mareykanka; wuxuu iyana sheegay in haddii Israa'iil ka kacdo Yuhuudda iyo Saamira (Qudus iyo daanta galbeed ee wabiga Urdun) ay ka dhismeyso dawlad Falastiin ah taas oo noqoneysa saldhig Socfiyeeti ah, sidaas darteed waxaannu horjoogsaneynaa, buu yiri, in shuuciyaddu qabsato gobolkaas.

Sidaas buu u cad yahay mawqifka Imberyaaliyadda iyo Sahyuuniyaddu, waxayna rabaan iney khasab ku fuliyaan xalka danahooda ilaalinaya.

Haddaba xalka caddaaladda ku dhisan, nabad waartana keeni kara, wuxuu u baahan yahay midnimada quwadda Carabta, xoog iyo xoolaba, isla markaasna ku soconeysa aragti istaatiijiyadeed oo ah in la helo midnimada xoogagga horusocodka ah, xoojinta halganka dadyowga Falastiin «P.L.O.», xoojinta bahaysiga adduunka horusocodka ah iyo in intaa oo dhanba looga tallaabsado fiicil dhinac, diblomaasiyad, siyaasad, dhaqaale iyo wax alla wixii kale ee loo baahdo. Taasi waxay dhallin kartaa in Imberyaaliyadda iyo Sahyuuniyaddu oggolaadaan xal nabadgelyo iyo wada hadallo dhinacyada oo dhammi ka qayb galaan, laguna gaaro nabadgelyo waarta.

DALALKA ADDUUNKA SADDEXAA IYO XIRIIRKA DHAQAALEED EE CAALAMIGA AH

Saciid Jaamac

Arrinta xiriirka dhaqaalaha ad-duunka waa mid ay sannadahan dambe si aad ah ugu faaganayeen dawlada hantigoosadka ah ee horumarsani (Maraykanka, Yurubta Galbeed, kanada iyo Jabbaan) iyo dawlada adduunka saddexaad ee soo korayaa.

Arrintaasi waxaa maanta siinaya ahmiyad gaar ah oo koox waliba keli uga shirto, ama wadajir looga wada hadlo, iyadoo xaaladdii xiriirka dhaqaalaha labada kooxood ka dhexeysey aanay maanta sidii hore marna ku socon karin. Waa khasab in dib loo habeeyo.

Labaatan sano ka hor dalalka soo korayaa waxay ku hoos jireen gumeysi toos ah, ama kan cusub ayey suryo ugu jireen. Tijaabada dalalka hantiwadaagga iyo awooddooduna halka ay maanta marayso ma joojin. Sidaas awgeed dalalka adduunka saddexaad ay ku dhacmaan ama si toos ah ama si dadban u dejin jirey dawlada reer Galbeed ee hodonka ah ee xagga warshadeynta hore uga maray. kuwaasoo Siyaasaddoodu ku urursanayd in xiriirka dhaqaaleed ee lala yeelanayaa dawlada adduunka saddexaad uu ku qotomo in hore dalalkaasi reer Galbeedka u noqdaan meel sahal looga soo daldasho wixii qalab ceeriin warshadahoodu u baahan yihiin, marka labaad noqdaan suuq furan bedecadda wershada Galbeedku soo saaro, tan saddexaad inay ka dhigaan meel laga heli karo shaqaale jaban. Siyaasaddaas iyada ah dawlada reer Galbeedku in muddo ah way ku caana maaleen. Hase ahaatee, waxaa arrintaas ka dhalatay in

dadyowgii xaqooda la duudsinayey ay gadoodeen oo halgan qaraar u galeen sidii ay xornimo buuxda xag siyaaso iyo xag dhaqaaleba u hantiyi lahaayeen. Maanta haddaan eegno in yar ma'ahay dalalka adduunka saddexaad dhammaan way madaxbannaan yihiin.

Khibrad yari, ku xirnaan gumeysi, iyo dib-u-dhacsanaan awgeed ay aa keentay in dalalka soo koraya badiddo ku dhaceen shabaakaddii gumeysiga Cusub (neo-colonialism) xiriirkii dhaqaaleed ee ay la lahaayeen dalalka hantigoosadka ahina aan wax wax-ku-ool ahi inna iska beddelin. Dawlad waliba waxay isku dayday inay dhabbo gooni ah u maro sidii ay u adkayn lahayd istaqlaalkeeda, una gaari lahayd dhaqaale korreeya. Mabda'a ugu weyn ee arrintaasi xukumaase wuxuu yahay hadba habka siyaasadeed ee korriinka dhaqan-dhaqaalaha dalka loo dejiyo.

Si kastase ha u kala dhantaalante, waxay dhammaan dalalka soo korayaa isku raacsan yihiin in xiriirka dhaqaaleed ee ay la leeyihiin dawlada hantigoosadka uu yahay mid dhac iyo kala sarayn ku dhisan. Waxay kaloo meel isla dhigeen in qaabka ugu habboon ee arrintaas looga bixi karaa ay tahay iyadoo wada-jir meel looga soo wada jeesto. Taas ayaa keentay in dawlada Carabtu iyagoo isku duuban dawlada yurub gorgortan la galaan; kuwa saljidda soo saara ee loo yaqaan (OPEC) ay si le'eg siyaasaddooda isla habeeyaan. Tallaabadaan meel-markeeda iyo dhaxal wanaageedu wuxuu ku cad yahay go'aannadii ka soo baxay shi-

rweynihii 4aad ee ay dawlada dhexdhexaadka ahi ku yeeshay dalka Aljeeriya Sebtember 1973kii. Halkaas oo laga gudbey heerkii ahaa gumeysi-cambaarayn keliya ee loo gudbey in la dejiyo tallaabooyin cad oo lagu camal-falo dheelli-tirka uunka saddexaad la leeyihiin kuwas xiriirka dhaqaaleed ee dalalka ad-hantigoosadka ah. Xiriirkaas oo la damaasan yahay in uu ku dhisanado waxtar loo siman yahay, wax-wada-qabsi labada dhinac, iyo iskaashi.

Labada qodob ee ku-hakad gaar ah mudani waxay ahaayeen in shirkii Aljeeriya dawlada dhexdhexaadku isku raaceen in dawlada soo korayaa u fara baxsanaadaan ku-tagar-falka alaabo tooda ceeriin (natural resources) si ay u debbar-gooyaan kadeedka imberyaaliyadda una adkeeyaan xornimadooda siyaasiga ah, iyo tan labaad oo ah inay si siman uga qayb qaataan dejinta siyaasadda ku saabsan xiriirka dhaqaaleed ee dhexmaraya iyaga iyo dawlada hantigoosadka ah ee hodanka ah, taasoo looga gol leeyahay inuu xiriirka dhaqaaleed noqdo mid dimuqraadiyad ku dhisan.

Shirkaas Aljeeris ee dawlada dhexdhexaadka ah ka sokow, waxaa iyana xus gaar ah mudan in ay dhammaan dawladaasi meel uga soo wadaa jeedeen shirkii Qarammada Midoobey ee ku saabsanaa Ganaesiga iyo Horumarinta (UNCTAD) ee 1976kii Nayroobi lagu qabtay ee lagaga wada hadlayey xiriirka dhaqaaleed ee caalamiga iyo iskaashiga, iyo shirkii 6aad ee gaar ahaan loogu qabtay Qarammada Midoobey Golahaada caamka ah ee sida

dheer ee xiisaha leh loogaga hadlay sidii dawladaha soo koraaya ay uga qayb qaadan lahaayeen dejinta xiriir dhaqaaleed oo noloshooda kor u soo dhiga. Waana markii ugu horreysay ee arrintaas la soo hor dhigo Golaha Qarammadda Midoobey iyadoo mawduucaas si khaas ah looga wada hadlayo. Waxaa intaas soo raca fadhigaya ururka Midowga Afrika (UMA), iyo kuwa Carabta iyo Afrikaanka oo aan marna lagu soo qaadi waayin sidii iskaashi adag oo dhaqaaleed u dhex mari lahaa si ay ciiririga gumeysiga (imperialism) uga baxaan.

Waxaa arrintaas qaaya gaar ah sii siinaya, mid xasaas ahna ka dhigaya iyadoo maanta dalalka adduunka Saddexaad ay 90% wax alliyo wixii macdan ah (oon xadiid ahayn), 30% wixii Saliid ah, 80% rabterka dabiiciga ah, 50% wixii Suuf ah, 50% wixii Sonkor ah iwm ee dawladaha hantigoosadka ee Wershedaha hodonka ku ahi u baahdo ay u diraan.

Isla markaasna waxa taas barbar yaal in dalalka soo koraya Qarnigan dhammaadkiisa gaari doonaan 80% tirada adduunka ku nool, oo sidoodii hore ku jira faqiri, silic iyo saxariir. Haddii xaal sida uu yahay uu ku soodana in mashaqa weyni dhowaan adduunka hor iman doonto. Masal ahaan dadka Afrika iyo Aasiya tirsi ahaan waxay dhan yihiin 1,250 milyun tobankii sano ee u dambeeyey nolosha qofka caadiga ah (waa marka inta soo gashay dadka oo idil madax tirsi loo qaybiyo) waxaa u kordhay 20 Doollar keliya (min 130 ilaa 150 Doollar).

Dawladaha Hantigoosadka ah oo Siyaasaddoodu ku dhisan tahay isku kor noolaad u soo xereeya faa'i

iido, malafsiina ku noolaa muddo dheer, marna ma oggola inay si dimuqraadi ah dib u habeeyaan dawladaha soo koraaya xiriirka dhaqaaleed ee ay la leeyihiin, Waxay ku dadaalaynaa inay leexleexin, khiyaamayn, lala firdhin, laaluush, daba-meertayn iwm ku la dhaqmaan dalalka soo koraaya si ay u waariyaan hantikoobadkooda. Haddii ay arrintu qaraaraato sidii 1973kii markii dawladaha Carabtu Saliiddoodii Galbeedka ciiririga ka geliyeenna waxay imberyaaliyaddu diyaar u tahay inay handidaad iyo duulid ku kaado.

Dawladaha soo korayaa waxay soo jeediyeen barnaamij midaysan oo ay ku xasiliyaan ascaarta badeecadda ay dhoofiyaan iyo tan ka soo gelaya badeecaddaas, iyo sidii dhibaatooyinka dhaqaale bararka iyo sicirkorka habka hantigoosadku caamka ku yahay ay uga sabato bixi lahaayeen. Taasoo lagu qeexay barnaamijkaas isaga ah. Intaas waxa weheliya inay ka soo dejiyeen in hab sicir-gooyin ah loo sameeyo badeecadooda lays dhaafsaado oo idil iyo in la habeeyo sidii badeecadaha dalalka soo koraaya ay u gaari lahaayeen Suuqyada dalalka hantigoosadka ah. Dalalka soo korayaa waxay u baahan yihiin in xagga teknooloojiga laga kaalmeeyo si ay warshadaynta barwaaqadooda (resources) u gaaraan.

Barnaamijkaasi wuxuu noqday mid marna u cuntami waayey dawladaha Hantigoosadka ah. Waana tan keentay shirkii wal ee laysugu yimaadaba ay arrintaas ku farasayraan kii u dambeeyey wuxuu ahaa kii bishan Juun 2dii laysugu yimid magaalada London iyadoo isla mawduucaas laga wada hadlayo, waxse lays lama gaarin sababta oo ah macangagnimada iyo xaqdarra-doonka dawladaha hantigoosadka oon marna rabin inay

boobka ay ku jiraan ka tanaasulaan.

Sannadaha soo soodana waxay la imanayaan in bashida dawladaha hantigoosadka ahi ay u qaabaan alaabta ooriin ee dalalka soo koraaya aad u weynaato; gaar ahaan Saliidda oo shidaalka casriga ah tan ugu xoog weyn ah dawladaha Galbeedku waxay u arkaan inay dhaqaalaha wadne u tahay. casriga walee hantiig

Loolankaas ka dhex taagan dalalka soo koraaya iyo dawladaha hantigoosadka ee waaweyn; ee kuwa horena u hanqal taagayaan siyaasadda iyo dhaqaalaha dalalkooda oo madax-bannaanaada, kuwa dambena ka fuqi la'yihin barwaaqabobkii ay u barteen, loolankaas waxa jira xoog saddexaad oo si weyn u saameeya. xooggaaasi waa beesha hantiwadaagga oo awooddeedu dhinac kastaba si weyn isu soo taray rubuq-qarnigii u dambeeyey. Beesha hantiwadaaggu waxay kol walba taageeraan wax alaaliyo wixii go'aan ay gaaraan dalalka soo korayaa ee dantoodu tahay sidii uu dhaqaalahoodu u madaxbannaanaa lahaa una kobci lahaa. Intaas ka sokow dalalka hantiwadaaggu waxay la yeeshaan dalalka soo koraya xiriirka dhaqaale oo aanay innaba ku jirin hagardaamo, gaana maroojis, iyo kala sarraayn. Xiriirka noocaas ahi kaalin weyn ayuu ka ciyaaraa soofaynta garaadka iyo waaya-aragnimada dalka soo korayaa.

Habka xiriirka dhaqaalaha adduunka (International Economic Order) u dhisan yahay waa mid adag. Ma suuqobi karto in muddo yar dalalka soo korayaa ku burburiyaan, hase yeeshee, midda maanta la garwaaqsan yahay waxay tahay in dalalka soo korayaa

Eeg bogga 54aad

WARBIXINTA BISHA

SANNADGUURADII Gaad ee UBAXA KACAANKA OKTOOBAR

OO LA XUSAY

Kooxo ka tirsan Ubaxa... caanka Oktoobar ee Gobolka Banaadir, Lafoole iyo Ciidamada Qalabka Sida ayaa Xidhmocayn Ubax ah dhigay taal-looyinka dal - jirka - Dahsoon, Xaawa Taako, Dhagaxtuur iyo Sayid Maxamed Cabduule Xasan oo ku yaal Magaaladan Muqdisho, iyadoo lagu xusayo Sannadguuradii lixaad ee asaaska ubaxa Kacaanka Oktoobar oo sannad kasta ku beegan 18ka Juun. Ubaxa Kacaanku waxay socdaal dheer ay ku socmareen waddooyinka waaweyn ee Magaaladan Muqdisho iya-goo ay hor kacayeen, guddoomiyaha Hoggaanka Abaabulka ee Golaha Dhexe ee XHKS Jaalle Cumar Saaal Cilmi, Wasii-rka Waxbarashada iyo Barbaarinta Jaalle Aaden Maxamed Cali, guddoomiyaha Ururka Dhallinta Kacaanka Soomaaliyeed, Jaalle Maxamed Maxamuud Warsame iyo Xoghayaha Guddiga Xisbiga ee Gobolka Banaadir, Jaalle Yuusuf Ibraahim Abuu-raas.

Intaa ka dib waxaa dhallintu ay isugu soo urureen fagaaraha Eerta Daraawiishta, halkaasoo Guddoomiyaha Hoggaanka Abaabulka Jaalle Cumar Salaad Cilmi uu si faahfaahsan uga warramay ujeeddooyinka loo abuuray ubaxa Kacaanka. Waxaa uu wax ka taabtay, xaalad-

da ubadka Soomaaliyeed ay ku sugnaayeen kacaanka ka hor iyo tallaabooyinka meelmarka leh ee kacaanku ka qaaday barbaarinta iyo daryeelka dhallaanka Soomaalida.

Habeennimadii, xaflad lagu qabtay golaha murtida iyo maddaalada oo lagu xusaayey sannadguuradaa Gaad ee ubaxa, waxaa ka soo qaybgalay Xoghayaha Guud ee Xisbiga H.K.S. Jaalle Maxamed Siyaad Barre, khudbad uu halkaa ka jeediyeyna waxaa uu ku bogaadiyey dhallinta munaasabaddaas waxa-na uu u rajeeyey Sannadguurooyin kale oo farxad leh. Waxaa kaloo uu aad u ammaanay dadkii qabanqaabiyeey dabaalde-gga iyo xusidda maalintaas, isagoo si kala qalan uga warramay ujeeddooyinka ka dambeeya asaasidda ururka dhallinyarada oo uu sheegay inay tahay dhismaha bulsho horusocd ah oo fayow, taasoo uu yidhi lama gaudihi karo, haddaan sal qoys oo adag la sameyn.

«Abuuridda U.K.O. waxaa looga gol lahaa in laga xoreeyo ayniyada soo socda, fikradahii dibu-dhaca ee laga dhaxlay gumeysigu, waxaa kaloo kacaanku xoreeyey haweenka Soomaaliyeed si ay u barbaariyaan, Ubad caafimaad qaba» ayuu intaa raaciyey Xoghayaha Guud.

Ubaxa kacaanka Oktoobar waa urur ka kooban ardada dugsiyada hoose iyo kuwa dhexe waana Xubinta labaad ee ururka dhallinta kacaanka Soomaaliyeed.

Fikradda abuubulidda filalka dad'da yari, waxay bilaabantay 1960naadii. Horseedcyaasha sida weyn u aaminsanaa samaynta ururka dhallinyarada waxa ka mid ahaa Macalliimiinta Soomaaliyeed. Barayaasha Gobollada Waqooyi ee dalka ayaa waxay sameeyeen Ururkii «Scouts» ka wiilasha, macalliimiin kalena waqtiyadaa waxayba abaabuleen ururro u eg amaaleh la mid ah ka dhallinta dalalka hantivadaagga ah, hase yeeshee barnaamijkaas meelna ma gaadhin Sababtu waxay ahayd iyata ugu jireen tilisyo xilgab iyo doo arrimaha dalkuba ay gacan-musuqmaasuq ah.

18kii Juun 1971kii ayaa Jaalle Maxamed Siyaad Barre oo marka ahaa Madaxweynaha Golihii Sare ee Kacaanku, uu ku dhawaaqay asaasidda dhallinta kacaanka Oktoobar. Waxaana Madaxweynuhu uu sidaas ku caddeeyey khudbad uu maalin-taas lix sanno ka hor uu ka jeediyey xarunta dhallinta kacaanka ee Ceel Jaalle. Markii hore waxaa magacu ahaa dhallinta Soomaaliyeed hase yeeshee 19-

71-1972kii ayaa fikradda sameynta magaca «Ubaxa Kacaanka Oktoobar la curiyey. Dhawr bilood markay ka soc wareegtayna waxaa ardada qoran tiradoodu gaadhey 500. 1973kii waxaa magaalada Muqdisho laga furay Xaruntii labaad ee dhallinta kacaanka oo loo bixiyey «Xarunta Kamaaluddiin». Dhammaan Xarumaha dhallinta kacaanka ee ilaa imminka la dhisay waxay leeyihiin qalabka ciyaaraha gegooyinka, iyo kuwa guryaha guduhooda, waxaana dheer aaladaha danana ee muusigga oo dhan. Waana arrin wax ka soo qaad leh in **alaab** taasi ay si buuxda uga faa'iiday-

sinayaan dad dhallinyar oo tamartoodu soo socoto oo keli ahaan iyo wadar ahaanba kor u qaadaya awooddooda xagga Isboortiga iyo xagga muusiggaba.

Tababarridda xagga ciyaaraha, oo ay ku carbiyaan rag ciyaaruhu ay meherad u yihiin ka sokow, dhallinta waxaa la siiyaa barbaarin iyo waxbarasho kor loogu qaadayo baraarugooda kacaannimo, waxaana taas darteed lagu ababiyaa tusaaloyinka Xoghayaha Guud ee Xisbiga hantiwadaagga Kacaanka Soomaaliyeed, Jaalle Siyaad. waxaana taasi lama huraan ay ka dhigtay in dhallinta loo kala

qayaxo siyaasadaha kacaanka, qaybta dhallintu kaga beegan tahay dhismaha dalka iyo hawlaha kaga aaddan hirgelinta barnaamijka iyo Xeerka X.H. K.S. iyagoo ah xubin hawl iyo xilba u darban oo ka mid ah bulshada

Tan iyo intii la asaasay U.K O. Wasaaradda Waxbarashadu waxay ay xilweyn ka gudatay hirgelinta barnaamijka isdaba joog ahaa oo xagga Waxbarashada ku lug lahaa. Waxaa kaloo xusid mudan kaaliniis Xafiiskii Siyaasadda ee Madaxtooyada Golihii Sare ee Kacaanku uu ka qaatay sidii guul looga gaadhi lahaa barnaamijkaas.

JABUUTI WAY XOROWDAY

27kii Juun ayaa dadka Jabuuti iska tuureen, heeryaadi gumeysiga, kadib markii 115 sano uu istaajinayay Faransiisku u talinayey. Waxay la baxday «Jamhuuriyadda Jabuuti», waxanay dhidibtay calan leh midabyada; Cagaar, Buluug iyo Caddaan kulmiya, Xiddigga Casna leh. Laba daqiiqo markay saaca-

ddu habeen badhkii weydaartay, ayaa calankii Faransiiska dhulka la soo dhigay kii Jamhuuriyadda dhalatayna laga taagey hoyga Badhasaabkii ugu dambeeyey ee Faransiiska, iyadoo 21 madfac loo ridey mu-naasabaddaa farxadda iyo bilicda lahayd, kumaankun qof oo heeso iyo ciyaaro isdhex wadaa-

na ay ku dhawaaqayeen «Hannoolato Gobannimada iyo midnimada Jabuuti».

Gobannimada Jabuuti waxa tusaale kaahaya ay u tahay guusha lama-huraanka ah ee xaq ummad waliba u leedahay in aayehceda ay ka taliso, oo muujinaya tubta caadiga ah ee horu-

marka aadamiga ee ka soo horjeedda gumaysiga iyo sharkiisa. Gobannimada Jabuuti waa ayaanka Afrika iyo adduunka Carabta, waana guul u soo hoyatay dadyowga horumarka iyo nabadda jecel ee adduunka ee dhan. Dadka reer Jabuutise inkastoo ay ku rayraynayaan guushaa kama dambaysta ah iyo gobannimada, illaawi maayaan cadaadintii, muquuntii iyo dhibudhicii labadaa ka dhashay ee gumaysigu baday.

Dadka Soomaaliyeed iyo waddammada kalee nabadda iyo horukaca ku dhaataa waxay niyadsami ku soo dhoweeyeen kuna bogaadiyeen gobannimada Jabuuti ee soo hoyatay 27kii Juun 1977kii.

Bannaanbax laxaad leh oo lagu taageeraayo dhalashada Jamhuuriyadda Jabuuti ayaa lagu qabtay Beerta Daraawiishta ee magaaladan muqdisho, ka dib markii lagu dhawaaqay gobannimada Jabuuti. Bannaanbaxaas waxa ka qaybgalay, Madaxweyne ku Xigeenka Koowaad ee J.D.S. Jaalle S/Guud Maxamed Cali Samatar oo ka tirsan Gud-diga Siyaasadda ee XHKS, Gud-doomiyeyaal Hoggaanno, Wasiiro, iyo xubno ka tirsan Golaha Dhexe ee XHKS. Jaalle Samatar Khudbadda uu halkaas ka jeediyey waxaa uu ku sheegay in gobannimada Jabuuti ay ka dhalatay dagaal riiqdheeraa oo ay guud ahaan u galeen dadka Soomaaliyeed gaar ahaan reer Jabuuti «Gobannimada Jabuuti hadiyad looma bixin ee dhiig iyo xabbad dhexdood ayay ka dhalatay» ayuu caddeeyey Jaalle Samatar. Waxaana intaa uu ku daray in waddaniyiin badan oo u dhashay J.D.S. iyo J. Ja-

buuti ay nafahooda u hureen gobannimada Jabuuti, qaar kalena ay u soo mareen cadaadis iyo dhibaato nooc walba leh. «Daw ayaannu u leenahay in aannu farxad ugu dabbaaldeegno Gobannimada Jabuuti, waana dadkeedu waa dadkayagii, dalkooduna waa qayb ka mid ah waddankayaga» ayuu ku dhawaaqay Madaxweyne ku-Xigeenku. Jaalle Samatar waxa uu ku dheeraaday halgankii dheeraa ee dadka Jabuuti ay gobannimada u soo mareen iyo niyadjabkii gaadhay ee ay astaanta u ahayeen aftiyaal ku sheegaydii 1958kii iyo 1967kii iyo magacii Cafar iyo Ciise ee lagu qasbay dadka dalka ku dhaqan oo lagu beddelay magacii Sharci ahaan, taariikh ahaan iyo juqoraafi ahaanba uu dalkaasi lahaa ee ahaa: Xeebta Soomaaliyeed ee Faransiisku gumeysto.

Khudbadda Jaalle Samatar uu fagaarahaa ka jeediyey waxa uu tilmaamay in Talisyadii indabajoogga ahaa ee dalka Itoobiya ay ahaayeen, isticmaarka iyo imberyaaliyadda caalamiga ah ka sokow, kuwa keliya ee hortagaa gobannimada Jabuuti. Waxaa intaa uu raaciyey in taliska imminka ee addis-ababa aannu ka leexan siyaasadihii imbraadoor Xayle Salaase. hase yeeshee waayuhu ku qasbeen inay ka waantocbaan ishortaagga gobannimada Jabuuti. Waxaan arri-mahaa ka mid ahaa, buu yidhi Madaxweyne ku-Xigeenku. Ceebtii Taliskaasi ka gaadhay fagaarayaasha adduunka markii uu taliskaasi noqday ka keliya ee ka soo horjeestay gobannimada Jabuuti.

Madaxweyne ku-Xigeenku isagoo hadalkiisa sii wata, waxa uu sheegay in halka J.D.S. ay

uga dabbaalegayso gobannimada Jabuuti, uu taliska Addis-ababa uu ku fooggan yahay daandaansiga Jamhuuriyadda Cusub waxaana uu yidhi maxaa waxa Milishiyada lagu sheegay, oo beelaha la qasbay ah, dhoolatusadkooda loogu beegay 26ka Juun. Waxana uu sheegay in Taliskaasi uu Ciidammadiisa geeyey sohdinta Jabuuti taasoo halis ku ah badbaadada Jamhuuriyadda Cusub. Madaxweyne ku Xigeenka waxa uu dadka Jabuuti ugu baaqay inaanay ka walaacin, werwana ka qabin shirqool kaga yimaadda Addisababa kol haddii dadka Soomaaliyeed oo dhammi ay gacan iyo taageero siinayaan.

Wafdi Soomaaliyeed oo heer sare ah oo uu hoggaaminayey Madaxweyne Ku Xigeenka J.D.S. Jaalle Sarreeye Gaas Xuseen Kulmiye oo ka tirsan Gud-diga Siyaasadda ee XHKS, ay-na ka mid ahaayeen Hoggaanno, Wasiiro, iyo marwada Madaxweynaha Jaalle Khadiija Macalin ayaa maalintii u dambaysey bishii Juun ku soo noqday dalka markii ay ka soo qayb galeen dabbaaldeggii gobannimada Jabuuti. Jaalle Kulmiye markuu soo laabtay, waxa uu dadka wararka u sheegay in dadka reer Jabuuti ay farxad iyo niyadwanaag ay ugu dabbaaldegeen gobannimada, waxaana intaa uu raaciyey in wafdiga Soomaaliyeed uu ahaa ka ugu balaadhan ee xuskaa ka qayb galay. Waxa kaloo Jaalle Kulmiye uu tilmaamay in Wafdigii wareematada Addis-ababa ay si laga xishoodo uga baxeen Xaf-laddii, iyagoo qarsan kariwaa-yey, naceybka ay u hayaan dadka reer Jabuuti iyo sida ay uga ba'ayaan gobannimada u soo hoyatay.

Jaalle Kulmiye waxa uu sheegay in bogaadin iyo salaam uu ka siday Xoghayaha Guud ee XHKS Soomaaliyeed, Madaxweynaha Jamhuuriyadda Dimoqraadiga ee Soomaaliya, Jaalle Maxamed Siyaad Barre, uu

gaadhsiiyey Madaxweynaha Dawladda iyo dadka raser Jabuuti. Waxa kaloo uu sheegay in Madaxweynaha Jamhuuriyadda Jabuuti Jaalle Xasan Guuleed Abtidoon iyo Madaxda kalee Jabuuti ay isla soo qaadeen arri-

maha danta u ah Jamhuuriyadda Dimoqraadiga ee Soomaaliyeed iyo Jamhuuriyadda Jabuuti ee walaalaha ah, midaynta Soomaali weyn, iyo xoraynta dhulka Soomaaliyeed ee wali ku jira gacanta Gumeysiga.

MADAXWEYNE KU XIGEENKA CIRAAQ

Madaxweyne ku-xigeenka dalka ciraaq Jaalle Daaha Muxyaddiin Macruuf ayaa bishii hore dabayaaqadeedii ka ambabaxay magaaladan Muqdisho markay u dhammaatay booqasho rasmi ah oo seddex maalmood ahayd oo uu ku yimid dalka J.D.S. Markii uu ka soo degey gegida dayaaradaha Muqdisho isagoo Warfidiyeenka u warramaya waxaa uu sheegay in booqashadan uu Soomaaliya ku yimid ay ku lug leedahay xoojinta Waxwadaqabsiga ka dhexeeya labada dal ee walaalaha ah.

Siyaasadaha cadaadiska ah ee tallska dhiigyaqabka ah ee Addisababa, isagoo ka hadlaayana waxaa uu ku dhawaaqay in Ciraaq ay si buuxda u taageerayso dhaqdhaqaaqyada gobannimadoonka ah ee liddiga ku ah tallska Addisababa. Mar wax laga weydiiyey halka dawladdiisu ka taagan tahay gobannimada Jabuuti waxaa Jaalle Macruuf uu sheegay in Jamhuuriyadda Ciraaq ay u fidin doonto Jabuuti taageero aan shuruud lahayn marka dalkaasi gobannimo qaa-to.

Wafdigaa Ciraaq waxaa ka mid ahaa Wasiirka Arrimaha Dibedda Jaalle Sacduun Xamm-aada, ku-xigeenka Wasiirka Arrimaha Dibedda ee qaabilsan ar-

rimaha Carabta Jaalle Cabdul Xuseen Mahdi. Ku-xigeenka Wasiirka Ganacsiga Dibedda Jaalle Mahdi Muxsin iyo Jaalle Cabdulqaadir Asandin oo Xoghaya ku-xigeenka ah Wasaaradda Waxbarashada ee Ciraaq. Wafdigaa Ciraaq, intii ay dalka joogeen waxaa wada hadallo ammuuro kala duwan ku saabsan ay la yeeshen, madax ka tirsan dalka J.D.S.

Madaxweyne ku-Xigeenka Ciraaq waxaa guriga Villa Soomaaliya ku qaabilay Xoghayaha Guud ee X.H.K.S., Madaxweynaha J.D.S. Jaalle Maxamed Siyaad Barre.

Wax yar ka hor intaanu ka dhooftin dalka waraysi ay weriyayaashu la yeeshen Jaalle Macruuf waxaa uu ku sheegay mahadda uu dawladda Soomaaliyeed uga celinaayo martigelintii

Soomaalida lagu yiqiin iyo sida diirran ee loo soo dhoweeyey intii uu dalka joogey waxaana intaas uu ku daray in booqashadiisu ay sii xoojinayso xidhiidhka walaaltinnimo ee ka dhexeeya labada dal ee Soomaaliya iyo ciraaq. Waxaa uu daboolka ka qaaday madaxweyne ku-xigeenku, in dhambaal uu ka sidey madaxweynaha ciraaq Axmed Xasan Al-Bakar uu gaadhsiiyey Madaxweynaha J.D.S. Jaalle Maxamed Siyaad Barre, booqashadiisuna ay fursad u siiyey in salaam uu ka sidey dawladda iyo dadka Ciraaq uu u soo gudbiyo dadka iyo dawladda Soomaaliyeed. «Waxaannu kaloo yeelanay, wadhadallo waxtar leh oo ku saabsan iskaashiga labada waddan iyo qaddiyadda Falastiin oo iyadu ah asaaska midnimada Carabta», ayuu ku dhawaaqay Jaalle Macruuf.

Waxaa uu caddeeyey Madaxweyne ku-xigeenka Ciraaq in wadhadalladii uu la yeeshay dawladaha Soomaaliyeed ay ku jireen arrinta Soomaalida galbeed, ee weli gumeysiga ku jirta iyo Eret-riya, waxaana uu intaas raaciyey

in Soomaaliya iyo Ciraaq ay ka heshiiyeen, in la sameeyo guddi wadajira oo ka shaqaysa ma-shaariicda labada dal ay wadaagaan iyo ammuuraha kale ku saabsan iskaashiga dhaqaale ee labada dal, iyo in la sii kordhiyo

booqashooyinka ay isdhaafsa-daani Madaxda labada dal. «Aad ayaan ula dhacay horumarka la taaban karo ee Soomaaliyada Kaçanka ahi gaadhay», ayuu ku soo gebagebeeyey Jaalle Macruuf hadalkiisaas.

SANNADGUURADII-SOWEETO

Xiisad laxaad leh ayaa ka oog-neyd magaalada Soweto oo ah degmo rasan oo ku lamaan magaalada Jochanisboorg, Afrikaa-nkuna ay degaan, iyadoo mil-yanka iyo nuska hal-kaa dggani ay isu diyaariyeen inay murugo ku xusan sannadguurada Kowaad ee kasoo wareegtay 16kii Juun ee kal hore markii booliiska midabtakoorka Koonfur Afrika ay gumaadeen boqollaal Afri-kaan ah oo ka tirsanaa kuman-kun magaaladaas iyo hareerahe-eda ka dhigay bannaambaxyo ay kaga dhiidhiyeen midab kala sooca.

Sannadkii aynu soo dhaaf-nay Soweto waxay kaalinta ho-re ka gashay wararka adduu-nyada mrkii ciidmada midabta-takoorku ay rasaas ku fureen dadka bannaanbaxa nabadeed sameenayey ee dawlarrada li-ddiga ku ahaa. In ka badan 600 (Lix Boqol) ayaa ku dhintay gacanta ka gardaran ee bileys-ka Koonfurta Afrika, hase yee-shee waxaa taas ka dhashay ban-naambaxyo, hawl-joojin, iyo qalalaas lagu sameeyey qalca-ddaa midabtakoorka iyo jinsi kala sooca Sowetona waxay no-qotay astaanta niyadda aan liil-samayn ee Afrikaanka ku dhaq-an Koonfurta Afrika ee ay ku diiddan yihiin midabtakoorka.

Gurmada horle oo bilays hub wata ah ayaa laga soo buuxiyey Soweto oo iyadu isu beddeshay xarun laga abaabulo hawlaha lid diga ku ah midab-gumeysiga oo ay wadaan shaqaalaha iyo ardayda. Bileysku waxay bilaabeen ururin iyo xidhiidh ay uga gol lahaayeen inay ka baajiyaan dadka halkaa deggan kagana ho-rtagaan wixii rabshada ah ee ay dadka ku dhaqaaqi lahaayeen 20 ka tirsan dhal-linta mintidka ah ay golaha ardayda ee Soweto ayaa la qabqabtay. Sidii caada-da u ahayd markii sannadguura-da tiiraanyada lihi soo dhowaa-tey, ayaa taliska midab-takoorku maamnuuca ay ku lamada loogu murugocnayo iyo bannaanbaxyada lagu xusaayo boqollaalkii gacanta xaq darro ku dhintay ee bilaysku kal hore xa-suugay. Hase yeeshee sanadan lafteeda inkastoo sidii bahalni-mada ahayd ee kal hore aanay rasaasta oodda loogaga qaadin laadana sannadguuradii sahaya-sho la'aan ma socon. Lix Afrika-an ah ayaa la toogtey, 278 kale-na xabsiyada ayaa loo taxaabay iyadoo dalkoo dhanna ay rabsha-do saaqeen.

Ardayda kiciddocda waxay ka dhalatay luqada la yiidhaa «Afrikaanis» oo caaddaanku ay ku hadlaan oo lagu qasbay dug-

siyada Afrikaanka oo la yidhi waa inay noqotaa Afka wax lagu barto; waxa kaloo jirta arrinta mushahaarada xaaladda ay ku shaqeeyaan xoogsatada Afrikaa-nku, hase yeeshee inkastoo ay muhiim yihjin, ma aha kuwa keliya ee sartu ka qudhuntay, waxaase intaasoo dhan ka weyn xuquuq-da saldhigga ahayd ee aadami-ga meesha ka maqan.

Mar kale ayaa xarakada dhii-dhi ihi carrigaasoo dhan ku dhammaatay, bannaanbaxyadan muddadaba faraha lagu hayey oo ay uidka ku soo jireen. Dha-linyaro ku dhaqan dhulkaas caddaadiska ka taagan yahay ayaa dhagxiyey, waxyeellona u geeystay, gawaadhi yaryar kuwa waaweyn iyo basas, waxaa-na taliska midabtakoorku ku waramay 10 jeer oo rabshado maalintaa lagu xusaayaa ay So-weeto ka dhaceen. In ka badan 3000 oo arday oo ka tirsan dug-siga ORLANDO iyo dugsiyo kale ayaa joojiyey casharradii iyagoo ku diiddan taas 20kii Ma-daxda ardayda mintidka ah ee la xidhay. Magaalaada MAMEL-ODI ee ku dhaw keybtawn wa-xa iyana loo diray bileysgurmada ah markii dadka madowga ahi ay arjumeen basas iyo gawaadhi ay lahaayeen shaqaalaha ca-

ddaanka ah ee u qabbaana guddida la yidhi waxay qaabilsan tahay maamulka baantuugga (AFRIKANKA) waxaana bannaanbaxaa iyo qiiramuujintaa laxaadka leh ee gilgishay hannaanka qalloocan ee midab gumeysiga, ka qaybgalay ardayda iyo shaqaalaha hawladda daada ka ah Warshadaha iyo mashaariida kale xagga dhaqaalaha ka weyn.

Xasuusta Soweeto waxay weli geed ku aslaan doontaa nafaha iyo niyadda dadka diiddan inay qaataan dulliga iyo dala.

siga midabgumeysiga. Dadyowgii waayo tunka lagaga fadhiyey ee Fiyatnaam, Kamboodiya, Laos Mozambiik, Gini Bisaw, Angola iyo kuwo kaleba waa kuwii ku guuleystay inay shakaalka jaraan oo Ummado xor ah noqdaan; maxaa Afrikaanknt tirada badan ee Koonfur Afrika taas iska hortaagi kara? Marka haddaba, la eego sida xocgaga horusocodka ah ee adduunka u garab taagan yihiin dadka ku dhaqan Koonfur Afrika iyo sida go'aanka aan ka laabashada lahayn ay ugu gaadheen dadka.

si inay xoroobaan waxa hubaal in ayaamaha midab gumeystaha Pretoria u hadhay tirsan yihiin.

Jamhuuriyadda Dimoqaradiiga ah ee Soomaaliya iyo dawladaha kale horusocodka ahina waxba kalama hadhayaan sidii dadka Afrikaanka ah iyo dhaqdhaqaaqyada gobannimadooda ahi u gaadhi lahaayeen himilooyinkooda oo ah xorriyad dhab ah sinnaan iyo nabad, shakina kuma jiro inkasta ha qaadatee in dadka tirada badani ee la caddaadinayaa ay guusha hatiyi doonaan.

BOOQASHADII JAALLE ISMAACIIL EE SHIINAH DADKA IYO KUURIYA

Wafdi ka socda Dawladda Soomaaliyeed oo uu hoggaaminayo Kaaliyaha Xoghayaha ee xisbiga H.K.S., madaxweyne ku-xigeenka J.D.S. Jaalle S/Guuto Ismaaciil Cali Abokor ayaa 20kii Juun tegey Magaalada Peking oo si diirran oo saaxiibtinimo leh loogu soo dhoweeyey. Wafdiga Soomaaliyeed booqashadoodu waxay ahayd mid saaxiibtinimo oo dawladda Jamhuuriyadda Shiinaha dadka ay ku martiqaaday. Jaalle Ismaaciil oo uu weheliyey Ra'iisal Wasaara ku-xigeenka Shiinaha Lie Hsien Nien waxa salaan sharafa uu ka qaatay cutubyo ka tirsan Ciidamada Shiinaha oo isugu jirey kuwa dhulka, cirka iyo baadka. Markii wafdiga la soo dhoweynayey ayaa dhallinyarta Shiinuhu halkaas ka sameeyeen ciyaaro lagu marxabbaysiinayey. Wafdiga Soomaaliyeed ee sharafta leh iyadoo dad kaloo badanina lulaayeen caleemo, kuwana ku dhawaaqayeen erayo xamaasad

leh oo ay ka mid ahaayeen; ha nolaato saaxiibtinimada dadyowga Soomaaliya iyo Shiinuhu. Wafdiga Soomaaliyeed intii ay ku sii socdeen goobta martigelintooda loogu talo galay, waxay sii mareen waddooyin munasabadda darteed aad loo qurxiyey iyadoo astaamo iyo boodhadh erayo soo dhoweynihi ku qoran

yihiin ay ka soo laalaadeen dhis-mayaasha daadheer, waxaana halkaa ka muuqdey jawi diirran oo saaxiibtinimo.

Lie Hsien Nien waxa wafdiga Soomaaliyeed ee uu hoggaaminayey Jaalle Ismaaciil uu martiqaad sharafdeed ugu sameeyey guriga Ummadda ee weyn ee

magaalada Peking, halkaasoo Jaalle Ismaaciil iyo Lie Hsien Nien ay isku dhaafsadeen khudbado, ay ka dambeeyeen muusigga labada waddan oo halkaa laga tumay.

Jaalle Lie waxa uu aad ugu dheeraaday Ummadda Soomaaliyeed ee Hoggaanka Jaalle Mohamed Siyaad Barre ku gaadhay horumarka lagu diirsan karo marka la eego ilaalinta Madaxbannaanida iyo gobannimada Qaranka, iyo kor u qaadidda dhaqaalaha iyo dhaqanka Ummadda. Waxana uu ku ammaanay dawladda Soomaaliyeed qaybta loo bogey ee ay ka gashay dagaalka waddammada adduunyada saddexaad ay kula jiraan Imbaryaaliyadda iyo gumeysiga. «Intii xidhiidhka diblomaasiga ahi samaysmay, iyo intii ka dambeeysey boogaahadii ra'iisal wasaarihii geeriyooday ee Shiinuhu Chou En Lai ku tegey Soomaaliya iyo soodaalkii Madaxweynaha J.D.S. Jaalle Siyaad ku tegey dalka Shiinaha, xidhiidhka saaxiibtinimo ee labada geesood iyo wax wada qabsigoodu horumar wacan ayuu sameeyey. Dadka Shiinaha oo uu hoggaaminayo, Guddoomiyahooda, caqliga badan Hua Kuo-Feng, waxay ku sii soconayaan marka la eego siyaasadda arrimaha dibedda wadiiqadii Macallinkii Weynaa Mao Tse Tong, waxana ay adkaynaayan horena u marinayaan xidhiidhka saaxiibtinnimo iyo iskaashiga ka dhexeeya Shiinaha iyo Soomaaliya» ayuu yidhi Ra'iisal Wasaara ku-xigeenka Lie Hsien Nien.

Madaxweyne **ku-xigeenka** J.D.S. Jaalle Ismaaciil Cali Abokor oo isna martiqaadka ka hadlay waxa uu ammaanay guulaha dadka shiinuhu ay ka gaadheen dhismaha Kacaan-

kooda iyo dalkooda. Waxaannu ku faraxsanahay in maamulka cusub ee shiinuhu uu ku soodo dawgii uu jeexay Mao Tse Tong. hoggaamiyihii iyo kacaanyahankii weynaa. Waxaannuna ku kalsoonahay hoggaanka masxaxda badan ee Hua Kuo-Feng uu dalkiinna weyn ee quruxda badani uu horumarka halkiisa ka sii wadi doono.» Boogaahadii uu madaxweynaha Soomaaliya, Jaalle Maxamed Siyaad Barre, ku tegey dalka Shiinaha, ayuu caddeeyey, Madaxweyne ku-xigeenku, waxay kaalin weyn ka qaadatay kor u qaadidda Saaxiibtinimada ka dhexaysa labada dad ee

Soomaaliya iyo Shiinaha, iyo xoojinta wax wada qabsiga labada dal. «Labada dad ee shiinaha, iyo Soomaaliya waxay wadaagaan waayo-arag xagga taariikhda ah, imminkana halgan-ka aynu kula jirri imbaryaaliyadda gumeysiga, iyo gumeysiga cusub ayaa aad isugu keen soodhoweynaya» ayuu intaa raaciyey Madaxweyne ku-xigeenku.

Isagoo ka hadlaya xaaladda murugsan ee ka taagan Itoobiya Jaalle Ismaaciil waxa uu yidhi

«dadka ku jira gumeysiga Itoobiya waa in loo oggolaadaa xuquuqda aadaminnimo ee ay laeyihiin iyo inay iyagu goostaan aayahooda siyaasadeed iyo mustaqbalkoodu wuxuu noqonayo». Hase yeeshee Jaalle Ismaaciil waxa uu ku nuuxnuuxsaday in arrimaha dhulka ee ka dhexeeya Soomaaliya iyo Itoobiya lagu dhammeeyo si nabad ah oo he-shiisiin iyo dhexdhexaadin ku timaadda. Waxa uu ku haaqay Madaxweyne ku-xigeenku taageero la siiyo halganka hubaysan ee ay wadaa dadka Koonfur Afrika, Namiibiya, iyo Zimbaabwi waxana uu sheegay in aakhirataanka ay ka gacan sar-

rayn doonaan dawladda cad-daanka tirada yar ee dhulalkaa ka amarkutaagleeya. Waxaana uu yidhi «Waxan ku taageersanahay qadiyadda Ururka Xoreynta Falstiin, Shirweynaha Carabta iyo Afrika ku dhexmaray magaalada Qaahirina waxa uu ahaa guul, shakina kuma jiro inuu kaalin weyn ka geli doono xoojinta shahaysiga Afrika iyo Carabta, iyo sida la isaga kaashanayo arrimaha Falstiin iyo Koonfur Afrika. Soomaaliya kama

indhasaabna qaybta weyn ee Shiinuhu ka qaatay, welina ka qaadanayo taageerada Ururrada Gobannimo doonka ah ee Afrika, guulaha taariikhda galay ee Jamhuuriyadda Shiinuhu soo hoyseyna waa kuwo u dhashay adduunyada saddexaad. Bogaashada aan ku imi J. Shiinuhuna waxay marag u tahay sidaannu u doonayno xoojinta xidhiidhka innaga dhexeeya» ayuu Caddaayey Jaalle Ismaaciil. Mar uu ka hadlayey horumarinta dhaqaale ee dalka Soomaaliya waxa uu carrabka ku adkeeyey in qorshaha dhaqaaluhu uu kaalinta kocaad siinayo wax-soc-saarka dhaqaale, gaar ahaan fidinta iyo ballaadhinta beeraha, iyo wer-shadaha fudfudud iyo kuwa dhexdhexaadka ah si isku fillaansho looga gaadho xagga cuntada sannadka 1980ka. «Hase yeeshee kama diimocnin inaanu marka hore isku hallayno xoogayaga, barwaaqadayada iyo maskaxdayada» ayuu ku soo gabagabeeyey Jaalle Ismaaciil hadalkiisii.

22kii Juun Jaalle Ismaaciil iyo

wafdiga uu hoggaaminayey waxa la kulmay Guddoomiyaha xisbiga Shuuciga ah ee dalka Shiinaha Hua Kuo-Feng, Jaalle Ismaaciilna waxa uu gaadhsiiyey salaam isaga iyo dadka shiinaha uu uga sidey Madaxweynaha J.D.S. Jaalle Maxamed Siyaad Barre. Guddoomiyaha Shiinuhu Hua Kuo Feng isna wuu ka mahadeeliyey waxaana madaxweyne ku-xigeenka uu ka codsaday inuu bogaadin ka gaadhsiiyo Madaxweyne Siyaad, Dawladda iyo dadka Socmaaliyeed.

Intii aanu soo gebagabeeyn socdaalka uu ku joogay dalka Shiinaha Jaalle Ismaaciil waxa ka mid ahayd meelaha uu soo booqday danwadaag ku taalla duleedka magaalada shangay. Danwadaagta dadku waa ku badan yahay dhulkuna waa yar yahay. Sideeda bana ma ah meel barwaaqo badan. Hase yeeshee iyagoo ku soconaya Baaqii Mao ee ahaa «Wax beeridda ka barta Tachai» ayaa dadka danwadaagta ku jiraa ay hawl dheeraada iyo isku kalsoonaan muujiyeen, waxa ay gaadheen in si isdaba-

jooga ay u kordhiyaan soc-saarka badarka. Wafdiga waxa la tusay beerihii bariiska iyo cudbiga oo si laxaad leh halkaa uga baxay.

Wafdiga uu hoggaaminayey Jaalle Ismaaciil waxa dabeeto ay u ambabaxeen magaalada Pionyaang iyagoo booqasho afar maal mood ah ugu kicitimay J.D.D. Kooriya. Martiqaad uu ku soo dhaweeyey Madaxweyne ku-xigeenka dalkaasi Jaalle Kim Dong Dyn, Jaalle Ismaaciil waxa uu ka warramay xidhiidhka saaxiibtinimo ee ka dhexeeya labada dal halganka ay ugu jiraan siday horumar degdeg ah u gaadhi lahaayeen iyo siday uga horjeedaan gumeysiga, gumeysiga cusub iyo imberiyaaliyadda «Inkastoo labadeenna dal Juqraafi ahaan ay kala durugsan yihiin, waxa ina kulmiya xidhiidh saaxiibtinimo iyo wax wadaqabsi. oo ay sii xoojisey booqashadii Madaxweynaha J.D.S. uu ku tegay dalka Kooriya» ayuu ku dhawaaqay Madaxweyne ku-xigeenku.

SHIRWEYNIHII U M A

Madaxda dawladaha iyo dalalka 48 Waddan oo Afrika ah ayaa soo gebagebeeyey Shirweynihii U.M.A. ee 14aad iyagoo go'aanno dhawr ah isku raacay. Shirweynaha oo intii u dhexaysay 2dii-5dii Julay ka socday Liberfiil, Xarunta Gaaboon, waxaa uu u dhacay sidii loogu tala galay. Qodobbada Ajendaha Shirkaa ugu waaweynaa waxay ahaayeen, Xoraynta Afrika geeteeda Koonfur, iyo faragelinta xoogagga shisheeyaha ahi ay ku hayeen dalalka Afrika oo go-

bta ah.

Waadammada Shirkaa ka qaybgalay waxa ka mid ahayd Jamhuuriyadda cusub ee Jabuuti oo intii ka horreysey 27kii Juun gumeysiga Faransiiska ku hoos jirtey, maantase ah dal xor ah oo madaxbannaan oo Afrika ka mid ah, lambarka 49aad ka gashay liiska dalalka U.M.A. Munaasabaddaas farxadda leh ee Jabuuti oo gob ah lagu soo dhowaynayey, waxay UMA u tahay miduu ku faanayo dalka

oo ka mid ah kuwii gumeysiga ururka la dagaallamayey uu haystay, ayaa xoroobey.

Go'aannadii Shirkaasu isku raacay waxa ka mid ahaa «Isbahaysiga waddaniga ee Simbaabwi» «Patriotic Front» oo loo aqoonsado «dhaqdhaqaaqa gobannimadoonka keliya ee dalka Simbaabwe. Saddex guddi ayaa loo saaray dhexdhexaadinta Jaad iyo Liibiya; Suudaan Soomaaliya iyo Itoobiya. Dhinaca cunaqabataynta Koonfurta

Afrika iyo Rhodesiya waxa wu-fuuddu ay guddoonsadeen in ergo lix waddan ah loo diro dalalka saliidda soo saara oo laga dhaadhiciyo in ay joojiyaan saliiddooda u socota labadaa talis. Waxa kaloo la meelmariyey hindise ay soo jee-disey Nayjeeriya oo ahaa in la asaaso guddi 7 dal ka kooban oo eegta khilaafka dalalka Afrikanka ah markay ay isqabtaan Guddidaas oo beddli doonta gudiidii dhexdhexaadinta ee U. M.A. ee tamargabtay, waxay ka koobnaan doontaa Gaaboon, Tuunisiya, Nayjeeriya, Zaambi-ya Toogo, iyo Malgaasi.

Hase yeeshee UMA, oo loo asaasay wanaagga iyo horumar-ka Afrika waxaa weli hortaalla hawlo weyn oo ah xoraynta Afrikada Koonfureed oo ah goobta uu weli gumaysigu kaga hadhay Qaaradda Afrika. Waxaa kaloo jirta in Afrika hawlaha sugayaa aanay ku koobnayn

Xoreynta waaxyaheeda weli la gumaysanaayo; waxa arrin laga uurkutaallooda ah in dalalka xoroobey ee Afrika intooda badani ay la, yihiin arrimihii xornimadaa dhawri lahaa xagga Siyaasadda iyo xagga dhaqaalaha. Madaxbannaanida dhaqaale ee Afrika waxa lugta jiiday tabaha siyaasadda gumeysiga cusub iyo Imberyaaliyadda.

Afrika oo ah hoyga dalalka soo koraya aad ayay u dambaysaa marka la eego horumarka wershadaha.

Hase yeeshee, inkastoo mud-do fara badan, Afrika khayraad-keeda la fuuqsanayey, waxay Qaarraddu awood u leedahay inay iskeed isugu taagto haddii barwaaqadeeda xaddiga badan iyo ciiddeeda dihin sida ku habtoon looga faa'iidaysto oo la shafeecado si horumar loo gaadho.

Arrin kale oo ilaa imminka Afrika gaar ahaan u fadhiisi-

say Asiya iyo Laatiin Ameerika kana guud ahaan u saamaysay, waxaa weeye nidaam laga tegey ee dhaqaale ee Imberyaaliyadda ka soo jeeda, kasoo faa'idada alaalka iyo badeecadaha maaashkooda ku shuba waddammada Yurub iyo Maraykanka iyadoo loogu soo gabbanayo hannaan ganacsi, sida darteedna UMA oo matila una hadla Afrika waxa xil ka saaran yahay siduu u xoojin lahaa midnimada dhaqaale iyo Siyaasadeed ee Afrika, dabadeedna u habayn lahaa tallaabooyin habboon oo lagaga hortegayo sida reer Galbeedku u dhacayo dhaqaalaha adduunyada saddexaad.

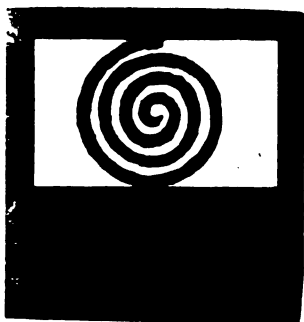
Tan iyo intii la unkay 1963-kii UMA, waxa uu soo hooyey guulo muuqda iyo isbeddello si walba u saamaynaya aayaha iyo mustaqbalka Qaarradda — Shirweynaha 15aad ee UMA waxa Sannadka soo socda lagu qaban doonaa Xarunta Suudaan, ee Kharduun.

DALALKA ADDUUNKA SADDEXAAD IYO XIRIIRKA DHAQAALEED EE CAALAMIGA AH

ee weli dhaca lagu hayo aanay keli-keli, gooni joognimo, gorgortan gaar ahaaneed, waxba ku soo hoynayn. Isku duubnaan, iskaashi iyo wax wada qabad dhex mara dalalka soo korayaa, dawladaha hantiwadaagga iyo horusocodka adduunka ayaa keeni kara isbeddel weyn oo ku dhaca qaabka xiriirka dhaqaalaha adduunka maanta u

yaal. Ifafaalahaedii maantaba waa inoo muuqdaa. Jaahawareerka haysata dawladaha hantigocsadka ah, dhaqaale baraarka joogtada ku noqday, lacag jabka iyo sabbaynta haysta, mufalnimada shirkada badan ku dhacaya, waxay calaamad u yihiin guulo ka socda dalalka adduunka saddexaad. Siyaasadda nabad-jirka iyo xasilocni ku

wada noolaadka maanta adduunka jirta waa mid labada hab ee hantiwadaagga iyo hantigocsadka dhex keenay tartan nabadadeed, wad-cigaasna waxtar weyn ayuu u leeyahay halganka ay ku jiraan dalalka soo korayaa ee higsanaya isbeddel dhaqan-dhaqaaleed oo nolosha bulshadooda kor u soo qaada.

ARAGTIDA CILMIGA

XULASHADA, DIYAARINTA IYO KALA QAYBINTA HAWLKAREENNADA

YUUSUF SALEEBAAH

Taariikhda dhaqdhaqaaqa tawriga ah ee caalamiga ah iyo waayo-aragnimada Beesha dawlada hantiwadaagga ahi waxay muujinayaan nolosha ku xaqiijiyeen in guulaha iyo midhaha la gaadhaa ay si aada ugu xiran yihiin hoggaaminta iyo heerka garashada siyaasiga ah ee maamulayaasha iyo hawlwareennada. Waxaa dhacda iyadoo duruufka hawsha lagu fulinaayo ay isku mid tahay in natiijada laga he-laa si aada u kala duwanaato, mararka qaarna ay isburiyaanba, arintaasu waxay si toos ah ugu lug leedahay taabanaysaana aqoonta dadka loo xilsaaray fulinta hawsha, qalabka iyo qaabka ay isticmaalayaan.

Dabaqad waliba marka ay la wareegto xukunka, waxay iska soo dhex bixiyaan saaraanna dadka ugu garaadka bisil ee xeesha iyo garashada qotada dheer u leh ifa-faalaha kala duwan ee nolosha, taasi oo awood u siisay in ay abaabulaan hawlaha saameeya horumarinta iyo barwaaqaynta dabaqaddoodaasi ay meselaayaan.

Hoggaanka siyaasiga ahi wuxuu karti iyo awood u leeyahay nolosha-na ku suurto geliyaa hawlaha horumarinta marka aqoon uu u leeyahay qawaaniinta horukaca bulshada. Waxaa guulo laga soo hacyaa markii si run ah loo hirgeliyo qawaaniintaas iyadoo la tixgelineyso danaha dadka horusocodka ah.

Hoggaanka siyaasiga ahi wuxuu itaal darreeyaa kashifmaarna marka uu ka jeesto fulinta iyo xaqiijinta danaha xoogsatada, isagoo daryeelaaya danihiisa gaarka ah ee lidka ku ah horukaca bulshada iyo dabaqadaha danyarta.

Marka lagu jiro xilliga u halgan-ka curashada kacaanka hantiwadaagga ah, waxaa marxaladdaas soo shaac baxa, waayo-aragnimo iyo aqoonna kasbada kacaanyahan-nada, naftoodahurayaasha ah ee u dagaallamaan taabbagelinta himilooyinka xoogsatada. Duruufkaas iyo dhibaatooyinkaas fara badan, adagna ee ay soo maraan dadka halganka ku jiraa baa bislaysa, barbaarisa, korna u qaadda garaadkooda iyo kasmaddooda siyaasiga ee hoggaaminta.

Aaraa, iyo fikrado taa ka duwan waxaa qaba axsaabta buruwaasiyadda yaryar. Axsaabtaasi waxay qabaan in kacaanka hantiwadaaggu suurta geli karo oo qudha marka la gaaro waxyaalaha soo socda:

a) Markay korodho tirada shaqaaluhu oo ay koobaan dadweynaha intiisa badan.

b) Markay korodho tacliinta shaqaaluhu, yeeshaanna dad madax ah oo leh aqoon sare, awoodna u yeelan kara hoggaaminta dadka

Buruwaasiyadda yaryar, danays-tayaasha iyo obortunistayaashu wa-

xay faafinayaan inaan xoogsatadu awood u lahayn inay xukunka hanaato, xejisato, haddii tirada shaqaaluhu yar tahay. Sidaas daraadeed waxaa loo baahan yahay in la abuuro shaqaale fara badan markaan ka dib la tiigsado kacaanka hantiwadaagga ah.

Waa run in aan shaqaaluhu lahayn mana yeelan karo tiro dad carbisan oo ku filan hoggaaminta, abaabulidda, maamulka, dhaqaalaha iyo siyaasadda ka hor intaan xoogsatadu la wareegin xukunka, sababtuna waxay salka ku haysaa iyadoo hantigoosadka, dhulgoosadku iyo isticmaarku, dadka ku hayaan dhibaatooyinka ay ka mid yihiin Jahljiga, gaajada iyo Cudurku.

Waxyaalaha kor ku xusan maaha. sida danaystayaashu u sheegaan, dhibaatooyin is-hor-taagi kara curashada kacaanka hantiwadaagga ah, Kacaanku isaga ayaa suurta geliya diyaarinta hawlka-reennada ka yimid dabaqadda shaqaalaha iyo danyarta. Waayo-aragnimada beesha dawlada hantiwadaaggu waxay caddeynaysa in arrinta ugu weyn ee kacaanka hantiwadaagga ahi siiyo fiitro gaar ah ay tahay abuuridda iyo barbaarinta hawlwadayaasha qaranka iyo difaaca dalka.

Sidaas awgeed waxaa si joogto ah la isugu dayaa in kor loo qaado heerka tacliinta ee kaadarka. Haddii

daba intaan la helin kaadir dalka dhinac walba ka haqab tira, waxaa lagama maarmaan noqday in laga faa'iideysto xeeldheerayaashii hantigoodsadka iyadoo mar kasta xisbigu, ururrada bulshadu iyo dadweynuhu ay kormeerayaan sida ay u fuliyaan hawlaha, isla markaas waa in la garab wadaa in dalka laga abuuro dugsiyo heerar kala duwan gaarsiisan oo lagu tababaro diyaariyana hawlkaareennada ay tahay inay hoggaamiyaan nolosha dalka iyo Ummaddaba. Dalka waa in lagu baahiyaa fikradaha qabanqaa-binta aqoon-isweydaarsiyada, dalalka hantiwadaagguna waxay hirgeliyaan kacaanka hiddaha iyo dhaqanka, iyo ololayaasha lagu ciribtiraayo aqoon darrida.

Qawaaniinta guud ee saldhigga u ah xulashada kaadirka waa kuwa soo socda:

1) Hoggaamiyaasha iyo hawlkaareennada xisbigu waa inay yeeshaan garasho siyaasi ah oo sare.

2) Waa in la tixgeliyaa aqoonta ay u leeyihiin mabda'a hantiwadaagga cilmiga.

3) Siday heegan ugu yihiin daryeelidda xoogsatada;

4) Siday u urursan yihiin iyo heerkooda tacliinta;

5) Siday xiriir ula leeyihiin dadweynaha;

6) Sida ay uga qayb qaataan hawlaha ka socda dalka ee waxtar u leh nolosha bulshada;

7) Waddaninimadda iyo colaatinimadda.

Waxaa intaa raaca oo ay tahay in la tixgeliyo mooraalka qofka noqonaya hawlkaareennada iyo hawlwaadeen. Ruuxa lagu aaminiraayo ummadda, aayaha iyo haatida waa in uu yahay qof ka dhacda.

iyo daacadnimada jecel lana dagaalamu musuqmaasuqa, eexda iyo qabiilka. Garashada siyaa siga iyo mooraalka hantiwadaaggu waxay lid ku yihiin is tustuska, mabda'a la'aanta, xukun jacaylka iyo hatigocsadka, marka sifooyinka iyo shuruudaha kor ku yaalla laga helo kaadirka ayaa la cirib tiri karaa dhibaatooyinkii laga dhaxlay hababkii iskudulmoelaashada iyo gumeysiga.

Waa inaan teello loo dhigan ee wax laga qabtaa shaqadana laga eryaa hawlkaareennada ku soo gabbada xubinnimada Xisbiga iyagoo ku shaqaynaaya siyaasadda isla weynaanta ee waxyeelaysa hakisana hirgelinta mabaadiida hantiwadaagga.

Waddamada hantiwadaagga oo qudhi ma tixgelinayaan shuruudaha lagu xulo hawlkaareennada ee waxaa kaloo ku dhaqma fiira gaarana siiya dalalka oo koraaya ee horuseedka ah doortayna mabda'a hantiwadaagga ee cilmiga ku dhisan.

Kacaanku marnaba uma naxariisanaayo dadka hortaagan horumarinta dalka hadday xataa yihiin kuwo leh tacliin sare, karti iyo aqoon gaar ah.

Marka hawlwaadeennada doortashadooda lagu jiro waa in la tixgeliyo garashada siyaasiga, mooraalka iyo aqoonta gaarka ah ee uu u leeyahay shaqada uu maamuli doono. (Haddii shaqadaasi tahay mid ku xiran farsamada amase cilmigaba)

V.I.I-enin waxuu qoray cadi ama maalku guulo u soo hooyo waa in maamulaha aqoon qoto dheer u leeyahay xaaladda wax socda saaridda, qalabka wax socda saaridda, isla markaana xaaladda tacliin cilmiga ee kufilka.

Hawlwaadeennada Xisbiga iyo qaranku waa inay leeyihiin sifooyinka:-

A) Awoodda isku dubbaridka hawlaha,

B) Ka leexleexasha la'aanta yoolka,

C) Dareenka wanaajinta hawlaha,

D) Dareenka waxa cusub, dhamaaystirka hawlihii la bilaabay iyo fulinta hawlaha.

F) In ay isku xiraan laftigoodu sharuudaha adag ee ay ka rabaan dadka la shaqeeya.

Haddii aan sifooyinka la helin guulo lama soo hoyn karo.

Hadal uu jeediyey Xoghayaha Guud ee XHKS Idii Nofembar 1969kii Jaalle Sarreeye Gaas Maxamed Siyaad Barre, waxaa ku jiray kacaanka Oktoobar intii ka horraysay jagooyinka dawladda si qabiilnimo iyo qaraabakiilnimo salka ku haysa ayaa dadka loogu soo magacaabi jirey.

Maamul kasta waa inuusan ku ekaan oo keli ah isku - dubbaridka hawlaha ee waa inuu ka qayb qaataa barbaarinta dadka iyo fulinta hawlaha, taasoo keenta horumarinta wax soo saaridda iyo kobcinta dadnalka dadka.

Shuruudo adag ayaa looga baahan yahay inay yeeshaan hawlkaareennada. Hay'adaha horseedka ee xisbigu waa inay ku caan noqdaan mabda'a iyo fikrad adag, aqoon ballaaran ay u leeyihiin hantiwadaagga, hawlaha ay fulinayaan iyo abaabulidda arrimaha dadweynaha.

Mabda'a ugu muhiimsan ee lagu barbaariyo hawlwaadeennada waa

abaabulidda, wada shaqaynta maamulayaashii hore iyo kuwa cusub, si ay isu buuxiyaan waayo-aragnimaddii hore iyo xammasadda, himmadda iyo xoogga kuwa dambe.

Waxaa hubaal ah oo aan marna shaki gelayn in kaadirkii muddada badan soo halgamaayey ay leeyihiin waa-aragnimo weyn, adadayga-hawleed oo ay ku helaan shaqada. Haddaba haddii maamulayaashaasi gaaraan da'da shaqo ka fadhiiisadka, taasoo ay u hayaan niyad inay shaqada sii wadaan, looma baxna in lagu beddelo dad shaqada ku cusub. Maamulayaashaas waxaa loo beddelaa tallaabo tallaabo. Inkastoo dadka dhallinta yari ayan lahayn sifooyinka kor qorran, hase yeeshee waxay qabaan sifooyin u gaar ah oo ay ka mid yihiin aaminsanaanta ay aaminsan yihiin in mustaqbalka ay iyagu iska leeyihiin, niyadda xammasaka ay u hayaan in arrimo cusub la qorsheeyo, koritaan'ka joogtada ah ee aqoontooda, waayo-aranimadooda oo si dhaqso ah u korta. Sidaas daraadeed ayaa xisbigu marna aanu uga hak-hakan magacaabidda maamulayaal dhalinyar oo tamarta iyo xoogga dhalinyarada iyo waayo-aragnimadii dadkii hore looga wada faa'iideysto.

Marka la magacaabay maamule cusub waa in la tixgeliyaa arrimaha hoos ku xusan:-

Ma u leeyahay waayo-aragnimo hawsha; ma leeyahay aqoon siyaasadeed; ma leeyahay aqoon ku saabsan qalabka wax soo saaridda gaar ahaan shaqada loo dhiibidoomo; iyo ma leeyahay mabda' adag.

K. MAARKIS iyo ENJELIS waxay marar badan caddeeyeen haddii dhaqdhaqaaqa tawriga ah ee

xoogsatada ay ka qayb qaataan dad meeshaaya dabaqado kale, waxaa ugu horreyntaba looga baahan yahay inay fahmaan, gartaan aaminsanaana iyagoo aan wax shuruuda ah ku xiri aragtida broletaariyadka, si ayan ula dhex iman xoogsatada waxyaalihii laga dhaxlay hanti-goosad'ka iyo burjuwaasiiyadda yaryar. Haddii aan taa la helin dhaqdhaqaaqa tawriga ah iyo axsaabtooda cusubi waxaa soo gaadhaaya dhibaatooyin waxyeelkeeya halgankooda iyo ujeeddooinkooda.

Marka dhaqdhaqaaqa tawriga ah laga gaadho horukac iyo guulo la taaban karo, oo uu noqdo xaqiiqo qof waliba u jeedo, ayaa waxa dhaca in dad badan oo aan aaminsanayn mabda'a hantiwadaagga ciilmiga, aan la hayn waayo-aragnimada halganka dabaqiga ah kana maqan tahy adkaysiga loo adkeysto dhibaatooyinka, ee ku soo gabbada, cuskadana aqoontooda, baa waxay isku dayaan inay maroorsadaan jagooyinka hoggaaminta ee xisbiga iyo kacaanka.

Jagooyinka waaweyn ee saameeya la shaqaynta hawlkaareennada waa inay waafaqsanaadaan waajihaadka xagga dhaqaalaha iyo siyaasaddaba.

Hay'ad kasta oo wax hoggaamisaa, iyadoo la tixgeliinaayo, cuskanyaanna duruufka la taaban karo ee taalla, waa inay awooddeeda iyo kartideeda oo dhan isugu geysaa meelaha halboowlaha ah ee waxtar taayo iyo tiraba u yeelan kara horukaca dalka, isla markaana xoojinaaya hawlwaadeenadaas. Sidaas daraadeed waxa loo baahan yahay in fiiri gaar ah la siiyo miyuusha iyo kartida kaadarka, si marka la kala qaybiyo ee hawshooda ay billaabaan u dhaliyaan faa'iidooyin iyo midho fara badan.

Axaabta nooca cusubi waxay

qiimi iyo ahmiyad weyn siiyaan u magacaabidda haweenka jagooyin sare. Hantiwadaaggu wuxuu heegan u yahay hirgelinta sinaanta ragga iyo dumarka wuxuuna abuuraa duruuftii ay ku muujin lahaayeen awoodooda iyo kartidooda, si ay uga qayb qaataan dhammaan hawlaha saameeya bani-aadamka.

Ahmiyad gaar ah waxaa la siiyaa arrinta ah u magacaabidda jagooyinka waaweyn wakiillada dabaqadda shaqaalaha ee ugu firfireoon, diyaarsan, una qalma ka qayb caadashada hoggaaminta dalka. V.I. LENIN wuxuu ku nuuxnuuxsaday in hibada iyo kartida abaabulidda laga dhex helo dabaqadda shaqaalaha ee astaanta u hel nolol-hawleedka ee u sahlaya inay shaqada u caabtaan si wada jir ah.

Kaalinta hoggaaminta ee hawlwaadeennada abaabulayaasha ah ee ka soo dhex baxa dadweynaha, shaqaalaha iyo xoogsatada beeralayda ah waa mid lagama maarmaan ah oo laaanteed aan la soo hoynayn libaha iyo guulaha la tiigsanaayo.

Ururrada xisbiga iyo hay'adahooda hoggaaminta oo qudha ayaa si toos ah go'aanno uga gaadhi kara arrimaha ku saabsan doorashada magacaabidda iyo shaqa ka joojinta hawlwaadeennada xisbiga. Hase yeeshee, wixii ku saabsan magacaabidda, doorashada iyo shaqa ka fadhiiinta madaxda dawladda iyo ururrada ijtimaaciga ah, xisbigu wuxuu ku leeyahay ta'siir iyo talo asagoo isticmaalaaya sumcaddiisa siyaasiga, moraalka iyo qalabka wax ka dhaadhicinta iyo ka qancinta. Marka xisbigu dhalilaayo haggamiyayaasha qaar, marnaba ma dhacdo inuu ka dhiibto amar lagu beddelaayo dadkaasi ee wuxuu bandhigaa warbixinno sugan, talooyin noqda tusaalooyin iyo tilmaamo

waafaqsan baahida loo qabo beddelka iyo magacaabidda dad cusub oo si haba ah uga soo bixi kara hawlaha xisbiga iyo dawladdu ay ka xilsaareen horumarka dalka.

Waxaa dabiici ah in dadka dalalka hantiwadaagga ay u dhiibaan kana xilsaaraanna wakiillada u fiican, u firfircoonna xisbiga, wuuji baadka halboowlaha ah iyo boosaska waa-weyn ee dalka. Xubnaha xisbigu waa dad(muujiyey).

A)- Naftooda u huray dhismaha hantiwadaagga;

B)- Kartidooda iyo itaalkooda oo ay ku dbeehan yihiin aaminnimo iyo daacadnimo wax ugu qaba-naaya xoogsatada.

Brobagaandaha hantigocsadka ku hadaaqo ee ah in xubnaha Xisbigu helaan f'iidooyin gaar ah, waxaa la odhan karaa faa'iidada qudha ee xubnuhu helaan waxay tahay inay xil iyo mas'uuliyad gaar ah wax walba iska saaraan, heega-nna u yihiin qabashada iyo fulinta hawlaha u dhibta badan.

Magac iyo sumcadda xubnaha xisbiga iyo ixtiraamka qotada dheer ee xoogsatadu u hayaan waxaa saldhig u ah dagaalka is-dabajoogga ah ee ay ugu jiraan danaha xoogsatada iyo dadweynaha.

Isla mar ahaanta, taasi macna-heedu ma aha, in irriduhu ka xiran yihiin dadka aan ku jirin xisbiga, inay dalka ka qabtaan jagoc-yin waaweyn maadaama ay u hoggaansan yihiin danta hantiwadaagga, fulinaayaanna waajibaadka xisbigu hordhigay.

Qaababka iyo matadyda qaar ee lagu derso hawlkaareennada:

a)- In si tixadernimo ku jirto

loo derso dadku mentayda tilmaanta cad ka bixinaaya kaadirka;

b)- In fadhi iyo kular gaar lala yeesho;

c)- In la baadho, sharxana warbixinaha ay ka soo qoraan dadka meel kala shaqeeya ee aqoonka u leh.

Qaababka ugu fiican, uguna raagsiia badan ee lagu kormeero hawlkaareennada waa fadhiyada xisbiga, ururrada shaqaalaha, dhallinyarada, ee xubnaha xisbiga iyo xoogsatadu ay ku dhalilayaan hawlkaareennada qaar.

Warbixinta qoran ee ay si wada jira u soo diraan xubnaha hay'addu waa dokumenti muhiim ah oo rasmi ah.

Sida kale ee kaadirka lagu barto waxay tahay iyadoo guddi loo xilsaaro soo baarta garaadkooda siyaasiga, niyaddooda iyo hawlkaareennada. Taasoo keenta in mid walba meeshu guul ka soo hoyn karo lagu hagaajiyo.

Kormeeridda iyo dersinta joogta ah ee la darsaayo hawlkaareennada waxay leedahay qiimo weyn oo sahlaaya in la abuurro kayd hawlkaareennada ah. Kaydku waa hawlkaareennada lagu tixgeliyo tayo-hawlkaareennada iyo siyaasadeedka ay muujiyaan, looguna talo galo inay buuxiyaan qabtaanna meelaha hoggaaminta. Dadkaasi waxay u baahan yihiin ku-xigeennada hoggaamiyayaasha, kaadirka firfircoon ee ururrada ijtimaaciga ah iyo halyeyada wax soo saaridda.

In looga digtoomaado, cararona talo goosashada salka ku haya sababaha shakhsiga ah (subjectivism) iyo kala qaybinta kaadirka ee aan la garowsanayn, axsaabta nooca cusubi waxay leeyihiin Magac-

dhebidida (Nominakalturada-hay'adaha xisbiga), taasi oo isugu biyo shubanaysa tiro go'an oo hawlkaareennada ah oo la magacaabo amaba shaqada laga fadhiisiyo. Boosaska iyo jagooyinka lagu qoraayo magac-dhebidida waxaa goosta hadba guddiga arrintaasur saameeyso. Inta badanna waxay ka kooban tahay hoggaamiyayaasha xisbiga dawladaha, shaqaalaha iyo hay'adaha, cil-miga, taeliinta. Sidaas si la mid ah haa qaybaha dawladdu, ururrada shaqaalaha iyo maamulku ay u leeyihiin magac-dhebidida.

Unugyadu maadaama ay yihiin asaaska xisbiga, waxaa shardi u noqotay in magacaabid iyo isbeddel kastaa ay ku lug lahaadaan oo ka yimaadaan iyaga. Haddii ay dhacdo in qof madax ahi fulin waa-yo shuruudaha xisbiga, unugyadu waxay xaq u leeyihiin inay ruuxaasi u tilmaamaan, sheegaanna khaldadiyada.

Waxaa marag ma doonta ah inaan dadku ku dhalan madaxnimada, ee ay tahay waxa lagu kasban karo hawlaha iyo waqtiga. Qorshaynta hantiwadaagga waa inayan ku koobnaan oo keli ah xallinta arrimaha taagan ee waa inay ka saadaalisaa, kana sii fiirsataa arrimaha iyo dhibaatoyinka iman ama dhalan kara xilliga foodda ku soo haya. Sidaas daraadeed diyaarinta barbaarinta iyo kobcinta kaadirka hoggaaminta waa in lagu jaangoc-yo barnaamij socomaaya waqti dheer.

Waa maxay qaybaha iyo qodobada uu ka kooban yahay barnaamijkaas?

— Falaanqeynta xaaladda saameysa dhinaca diyaarinta hawlkaareennada hoggaaminta iyo u kala qaybintooda meelaha halboowlaha ah.

— Xaddidaadda iyo goynta waxyaalaha ay baran doonaan xagga siyaasadda iyo xirfadda (farsamada), tallaabooyinka laga qaadayo, si si habsami ah loogu diyaariyo kaadarka hoggaaminta ee cusub, si kor loogu qaado aqoontooda, si loo hubiyo tayo-siyaasadeed iyo hawlcedkooda iyo si loogu diyaariyo in ay qabtaan boosaska hoggaaminta.

— Xaddidaadda iyo goynta: (a) Waxyaalaha looga baahan yahay kaadarka leh taciin jaamacadeed iyo mid sare oo farsameed.

(b) Heerka aqoonta, tayo kartiyeed iyo hawlcedka ee uu wax ku fulin karo kaadarku marka la siiyo waajibka saameeya horukaca.

— In dadka loo diro Jaamacadaha iyo dugsiyada farsamada ee sare isla markaana si qumman oo wafaqsan baahida dadkaasi loo kala qaybiyo.

— Tallaabooyin laga qaado sidii kor loogu sii qaadi lahaa heerka aqoonta hawlcedennada haysta taciin Jaamacadeed iyo dugsi farsameed sare.

— Tallaabooyin in laga qaado sidii haweenka looga dhex diyaarin lahaa hawlcedeenno.

— In la xaddido inta hawlcedeen ee loo baahan yahay muddada foodda inagu soo haysa.

Barnaamijka noocaas ahi wuxuu natiijooyin qiima leh yeelan karaa

haddii si joogta ah, xilliga fulinta hawlaha, loogu horumariyo iyadoo la waafajinaayo shuruudaha siyaasadda, dhaqaalaha iyo hiddaha iyo dhaqanka ee nolosha. Sidaas daraadeed nuxurka iyo qaababka diyaarinta iyo barbaarinta kaadarka waa inay la heer noqdaan waajibaadka cusub iyo shuruudaha la xiriira.

Tusaale, dalalka soo koraaya dhibaatooyinka hortaagan waxa ka mid ah diyaarinta iyo barbaarinta kaadarka. Sidaas darteed, laga bilaabo dhalashadii Kacaanka 21. Oktoobar, Madaxda dalku iyo dadweynuhuba oo uu hormood u yahay Jaalle Maxamed Siyaad waxay bilaabeen in olole lagu qaado diyaarinta kaadarka waddanka. Sidii ololahaas miro looga dhalin lahaa waxaa waddanka lagu baahiyey tababarro hannuunin ah, waxaa la abaabulay aqoon isweydaarsi iyo casharro ku lug leh aydolojiyada. Raadiyaha iyo Wargeysyada si isdaba joog ah ayay u fidiyaan aqoonta iyo waayo-aragnimada hantiwadaagga. Waxaa had iyo jeer la mieneeya, shaxaana taariikhda iyo mabaadi'ida hantiwadaagga.

Waxaa khasab ah in la asaaso tababarro ay tahay — inay soo maraan dhammaan shaqaalaha dawladu. Tababarradaas waxaa laga doodaa lana falanqeeyaa arrimaha la xiriira wax soo saaridda iyo hawlaha dawladda. Xisbigu wuxuu aaminsan yahay in indheergaradadu ka qaadaan karto kaalin weyn horumarinta waddanka xag-

ga isbeddelka bulshada iyo dhaqaalaha, kor u qaaddida garaadka siyaasiga ee xoogsatada. Arrintaas waxaa tusaale u ah shirkii aqoon-yahannada Soomaaliyeed uu uga furay Guriga Ummadda Xoghaya-ha Guud ee Xisbiga Hantiwadaagga Kacaanka Soomaaliyeed Jaalle Maxamed Siyaad Barre 16.12.75 ilaa 3.1.76. Shirkaasi aqoonyahannada Soomaaliyeed xagga dhaqaalaha, Injineeriyadda, takhtarnimada waxay soo saareen talooyin ay kaga dhiibanayaan sidii lagu hirgelin lahaa go'aannadii shirweyinhii laad ee ka dhacay Guriga Ummadda 4.11.75-5.12.76.

Qawaaniintii LENIN ee ku saabsanaa diyaarinta, barbaarinta iyo kala qaybinta kaadarka waxaa dhaqan geliya oo qudha waddamada mabda'a ka dhigtay hantiwadaagga cilmiga.

— Barbaarinta iyo barashada xee-ldheerayaalka u bislaaday siyaasadda, lehna mabaadi'ida ay ku hirgeliyaan dhismaha hantiwadaagga.

Qiimeynta maamulayaasha, siinta maamulayaashaas xaalad ay waa jibaadkooda ku fuliyaan, ku haggaa jinta meelo ay guulo ka keeni karaan, adkaynta disibliinka maamulayaasha.

— Ku magacaabidda jagocyinka sare dadka leh bisayl siyaasadeed, lana arkaayo inay soo baxayaan, si waayeenimo ahna u hoggaamin kara dad, kana faa'iideysan kara cilmiga waqtiga lagu jiro iyo waayo-aragnimada jirta.

MACNAHA EREYADA HIDDAHA IYO DHAQANKA MA LA SUGAY ?

Rashiid Sh. Cabdillaahi

Tan iyo maalintii afka Soomaaliga ah la qoray waxaa soo ifbaxay dhaqdhaqaaq nololeed oo cusub, kuna lug leh fikirka iyo aqoonta. Waxay ahayd hinqasho hor leh iyo gilgilasho u dhiganta cosob iyo naq gobaad iyo geed door ah ka baxa! intee dulin geed iyo qaraar ku dhafma! Haddii af-Soomaaligii la qoray nolosha lagu dhaqan geliyey-maamul, cilmi baarid iyo Waxbarashadaba waxaa taas barbar socda lana abuurmay dhibaatooyin tiro badan. La yaab ma leh oo dhalasho kasta oo cusub waxaa la xiriira hirkan ama legdan ka yimaadda cosobka duugga ka dhex siibanaaya, taasina waxay khasbaysaa in er-

Afka la qoray wuxuu ahaa Af baaxaddiisa iyo heerkiisu ku siman yahay dhumucda noloshiis raacatannimo; marka aynu taas isla qirnana way muuqataa koobnaanta Af-Soomaaligu, illayn baaxadda af kastaa aqoonta bulshadiisa ayey u dhigantaaye.

Mihimadda bulshada Soomaaliyeed hortaal kuma dhammaan afka oo far loo dejiyo, ee hawsha weyn dhibta badanina ka sokaysaa waa in aqoonta, ciilmiga iyo teknooloojiyada maanta adduunku ku dhaqmo af-Soomaali lagu shubo, taasina waxay khasbaysaa in er-

eyga loogu camal falo, iyo xitaa ereyo qalaad la Soomaaliyeeyo. Waxaase taas ka horreysa in marka hore la garto dulucda ifafaale kasta oo loo erey bixinaayo, waxa uu yahay, xubnaha uu leeyahay, sida ay xubnahaasi isugu xiran yihiin iyo sida uu ugu taxmo ifafaaleyaa sha kale ee dabecadda iyo nolosha bulshada. Haddii tubta erey-bixinta sidaas laga dhigo waxaa is oggolaanaya dulucda ciimiyeed ee fikradda iyo ereyga loo dejiyey. Haddii kalese waxaa dhacaya ereyda oo la isku af garan waayo iyo in cid waliba madaxaa bannaan ereyga ay doonto iyo macnaha ay rabto ugu adeegto. Sidaas ayey ku hirgali kartaa kumase soconeyso qof iyo taladiis iyo «hebelow maxay ku la tahay.»

Lammaanaha labada erey Hidde iyo dhaqan ayaa u badan erey bixinaha aad mooddo inaan lagu he-shiis ahayn dulucdooda, inta badanna aan laga wada hadlin ujeeddada ay tilmaamayaan mawduuci ahaan.

Wargeyska Halgan, isaga oo arimahaas isha ku haya ayey la noqotay in uu dhinacyo ka mid ah macnaha looga jeedo «Hidde iyo dhaqan» dood geliyo. Annaga oo doodaas ku toosineynna majaraha baarista cilmi bulsheedka aannu

kor ku xusanay, ayaannu su'aalo tiro yar oo ku saabsan dhinacyada hiddaha iyo dhaqanka (sida had-da loogu camal falo), dejiney, waxaannu la aadney niman dhallin ah oo u go'ay arriinta kor ku xusan, waana Jaallayaasha ah Axmed Faarax (Idaa-jaa), Maxamed Xaashi Dhamac (Gaariye) iyo Siciid Saalax Axmed. Waxaa kale oo qormada markii hore noogu jirey Jaalle Yuusuf Xaaji Aden wayee noo sunro noqon weydey Caafi-maadkiisa darteed. Raggaas waxaannu u doorannay Soomali aqoon iyo garashada majaraha cilmi baarista oo aannu bidney, waxayna, kolleyba, aniga ila tahay inay matayaan dugsi Suugaaneed oo cusub, oo haddii aanu weli si dhamaysan u abuurmin, unug himmad weyn aan hayo. Waan hubaa, haddii raggaas iyo dhallin kale oo la mid ahi jidkaas sii wadaan oo aqoon kororsi iyo baaris joogta ah ku dhumayaan dugsigan, inay taariikhda ku geli doonaan ugu yaraan, dhalashada cusub ee suugaanta Soomaaliyeed.

Sida laga arki karo, su'aalaha waxaannu u soo jeeddinnay si aragti-da dugsigooda soo dibed bixineysa. Waxay taabanayaan macnaha erey-bixinta Hidde iyo dhaqan iyo sida ay ugu dhigmaan cilmi ahaan waxaa (Culture) loo yaqaan, sida Hidde iyo Dhaqan ula xiriira bulshada iyo taariikhda iyo Hiddaha

iyoo Dhaqanka Soomaaliyeed — haddii ereybixintan sax loo qaato tilmaanteeda hore iyo haddaba.

Hadal yaanan ku daalinne Su' aalihii oo dhigan iyo ra'yigii nin walba ka dhiibtay, iyaga oon «S iyo J» nin kasta isu daba taxan ahayn oo ah Su'aalaha oo israacsan iyo Jaalle kasta araggiisa oo gooni u dhigani, waa kuwan:-

S.1aad: Waxaa jirta in erayga Afka Shisheeyaha lagu dhaho (CULTURE) Afka Carabigana lagu dhaho (AL-THAQAAFA) aad mooddo in Af-Soomaaliga loogu tarjumo laba erey oo is-saaran (Hiddaha iyo Dhaqanka) ma u malaynaysaa inay la mid yihiin macnaha ereyga Culture ama Al-Thaqaaafa,

Maxay tahayse macnaha ereyga Hiddaha iyo Dhaqanka?

S.2aad: Waxaa kale oo jirta in macnaha Hiddaha iyo Dhaqanka cilmiga bulshadu ku tilmaamo mid taabanaya bulshada dhinacyadeeda aqoonta fikirka, diinta, fanka guud ahaan iyo akhlaaqdeeda, waxa kale oo ay taabataa waxyaabaha maadiga ah ee dadku abuurto uguna adeegsado danahiisa, kuwaasoo oo ka imanaya guud ahaan aqoonta, farshaxanimada iyo waayo aragnimada dadku nolosha ka kasbaday. Haddaba labada erey ee Hiddaha iyo Dhaqanku ma

tilmaamayaan dulucdaa haddiise midkood tilmaamayo waa kee?

S.3aad: Waxaan ognahay in Hiddaha iyo Dhaqanku wax taariikhi ah yahay kuna xiran yahay socodka iyo isbeddelka bulshada asagoo heerka uu markasta joogaa yahay mid ku xiran, cabbirayana heerka bulshadu mareyso, haddaba Hiddaha iyo Dhaqanka Soomaaliyeed heerkee bay kula tahay inuu hadda marayo marka loo qiyaaso adduunka horay u maray?

S.4aad: Maxay kula yihiin astamaha u gaarka ah hiddaha iyo dhaqanka Soomaaliyeed hore iyo haddaba?

Hor iyo abbaato inta aanan ka Jawaabin su'aalaha nala soo weydiiyey ee ku saabsan hiddaha iyo dhaqanka iyo arrimaha la xiriiira waxaan jeclahay majalladdan «Halgan» la baxday inaan ugu mahadnaqo siday isaga xilsaarayso aqoona baahinta iyo hab-wanaagga cilmibaarista ay ku farsamaynayso. Dhaaxaan u baalhaadey majallad saldhig aqooneed leh, kana welwelaysa arrimaha fekerkeenna saamaynta ku leh, maantaynuse helnoo aynu haynaa sida ay heestu u tiraahdo:

Jawaabtii Idaajaa

1. Kolka hore ereyga af-Ingiriiska (CULTURE) lagu yiraahdo, afka Carabigana (AL-THAQAAFA) lagu yiraahdo ma aha erey u dhigma labada erey ee ah «Hidde iyo Dhaqan». Ereyga (CULTURE) macnihii hore ee uu afafka laatiinka ku lahaa waa (QODAL ama waa ABUUR), hase ahaatee gadaalkii wuxuu yeeshay macnaha hadda loo yaqaan ee uu caanka ku yahay, ahna (KASMO) ama (AQOON). Reergalbeedku markay leeyihiin hebel waa (Cultured) waxay u jeedaan waa nin aqoon leh ama kasmuu leeyahay. Markay leeyihiin hebel waa (CULTURIST) waxay u jeedaan waa nin u go'ay hawlaha kasmada ama aqoonta. Sidaan qabo, Carabta ayaa tarjammaddii haboonayd la solansiyeey amaba isha ka riddey kolkay u heleen ereyga ah (AL-THAQAAFA) oo asal ahaan macnaha (Qodaal)

keenaya, sidaas awgeedna u dhow macnihii hore iyo kii dambe ee ereyga (CULTURE).

Sidaas daraaddeed, waxaan qabaa inay tahay tarjamada aan sax ahayn haddii ereyga (CULTURE) Af-Soomaali ahaan loogu rogo «hidde iyo dhaqan», maxaa yeelay isuma dhigmaan, isku macnana ma xambaarsana.

Haddii aan u soo noqdo su'aasha qaybteeda labaad oo ah macnaha ereyada hiddaha iyo dhaqanka waxaan u haystaa sidatan: Dhaqan iyo hidde waa laba erey oo aad isugu dhow, midka horena wuxuu tilmaamayaa tol ama ummad meel deggani habka nololeed ee ay xilli xilliyaada ka mid ah ku dhaqanto iyo ilbaxnimadeeda ay gaar ahaanta u leedahay, kan labaadna wuxuu tilmaamayaa caadooyinka ay umi-

maddaasi badanaa ku socoto ee aan dadkeedu ka leexleexan, una wada hoggaansamo.

Waxaad oran kartaa: Dhaqankeennu wuxuu muddo dheer ku soo dhisnaa «raacatannimo», hiddaheennana waxaa ka mid ahaa martisoor, geesinnimo, gobannimo-jacayl iyo wixii la mid ah. Hidduhu wuxuu ugu dhow yahay ereyga afafka laatiinka lagu yiraahdo (TRADITION), afka Carabigana lagu yiraahdo labada erey ee badanaa la israaciyo, ahna (Al-Caadaat Wal-Taqaaliid). Dhaqan iyo hidda aragtidayada, waxay soo hoos gelayaan ereyga wayn ee kasmada aan u aqaan, iyagana waxaa soo hoos gelaya suugaanta, fockloorka, muusikada, farshaxannimada, iyo dhammaan hababka nolosha ee ay ummadi ku caanka tahay ama ay qayrkeed kaga duwan tahay.

Aragtidaydaas anigoo ka amboqaadaya waxaan ku talin lahaa inta goori goor tahay in laga soo noqdo tarjamaddaas qalad ahaanta ku hirgashay, ereyga (CULTURE) ahna loo qaato (Kasmo) ama (AQOON) oo agtayda mid qura ka ah, koobayana Saynisyada, cilmiyada bulshada, hababka nolosha Ummadaha, dhaqanka iyo hiddaha dirkaba. Sidoo kale, waxaan ku talin lahaa Wasaaradda Hiddaha iyo Tacliinta Sare in dib loogu bixiyo Wasaaradda Kasmada iyo Tacliinta Sare.

2. Dhinaca kale labada ereyba way tilmaamayaan dulucda hiddaha iyo dhaqanka sida cilmiga bulshadu u qeexo, tilmaan keliyana ma ahee waa saldhigga ummad ummadaha ka mid ah lagu garan karo ama lagu mala-awaali karo fal-celiskeeda (REACTION) kolkii ay arrin nololeed la soo gudboonaato.

3. Waa run aan muran geli karin hiddaha iyo dhaqanku inay kol walba ku xiran yihiin heerka ay markaas bulshadu marayso, mana aha wax horumar laga fili karo haddii aan horumarka bulshada isbeddel guud ahaaneed ku dhicin ama aan hababka nolosheedu isrogin. Kasmada ummaddu kolkay heer wacan gaarto ayay dhaqankeeda iyo hiddaheeduna heer wacan gaari karaan, inta ka horraysase la-gama yaabo heerkooda «bilowga» ah inay ka gudbaan. Waxaan isleeyahay waa su'aal in hadda la soo bandhigaa aysan habboonayn, maxaa yeelay, ka-jawaabiddeedu waxay niyad-jab ku ridi kartaa Soomaali badan oo ay qalad ahaan uga dhaadhaaday hiddaheenna iyo dhaqankeennu inay joogaan heer aan ku faani karno ama u dhigni kara kuwa ay leeyihiin ummadaha horumarka gaarey. Habka fekerkeenna kolkaynu beddelno, kolkaynu isku dayno ilbaxnimada ummadaha kale inaynu wax ku qabsanno, kolkaynu isku dayno waxyaalihii maskaxdoodu dhashay inaynu si garasho ku dheehan tahay nolosheenna u soo gelinno, isla markaasna dhaxalkeennii hore cilmiiyayntiisa ku dhaqaaqno ayaynu isku soo qaadi karnaa su'aasha ah «Hiddaheenna iyo dhaqankeennu heerkee bay hadda marayaan marka loo qiyaaso adduunka horay u maray»? Dhabtii, waynu lahaan jirney dhaxal maanso oo aad u faro badan, aadna nolosheenna tilmaan uga bixin kara, hase yeeshee hiddaha iyo dhaqanku gabay iyo geeraar keliya ma aha.

Dhaxal Masrax ma aynu lahaan jirin, mid aynu maanta ku faani karnana ma hayno; qoraallo taariikhda inoo galay ma jiraan; ilbaxnimada aadamaha waxaan ku soo kordhinney garan maayo; dhaxal farshaxannimo maynu

lihin, mana aynu lahaan jirin. Waxaa oo dhan ma aynu lahayn, maxaa yeelay sooma aynu marin du-ruuftii aynu ku dhalin lahayn iyo sababihii inoo suuragelin lahaa oo (deggenaantu) ugu weyn tahay. Ummaddaha lagu magacaabo kuwa soo koraya ayaynu kala mid nahay dib-u-dhaca ka haysta dhinacyada nolosha iyo fekkarka intaba.

Si kolka dhaqankeenna iyo hiddaheenna aynu heer wacan u gaarsiinno waxaa lama-huraan ah inaynu, hor iyo abbaato, nafteenna u qiranno kasmadeennu inay aad u hoosayso, dabadeedna, innagoo aan taas ku niyad jabin, isku dayno si-daynu fekarkeenna u qaadsiiin lahayn waddooyinka aqoonta, xiriir kasmo oo dhowna ula yeelan lahayn ummadaha boqollaalka sano inaga horreeya, ee haddana dhaxgalkoodu inoo sahlan lahay.

4. Dhammaadkii dagaalkii la-baad ee dunida iyo sanooyinkii afartameeyihii wixii ka horreeyey hiddaha iyo dhaqanka Soomaalidu waxay lahaayeen astaamo u gaar ah oo kol walba garab socdey habka nolosha ummada, kol walbana cabbinaayey waayaba maalin walba taagan iyo wixii bulshada dhexdeeda ka dhaca. Wuxuu ahaa hidda iyo dhaqan mikrafoon u ah nolosha bulshada oo kol walba tilmaan ka bixiya himilooyinkii soo koobnaa ee raacatada ama cabbira xiriirka tolnimo iyo khilaafka qabyaaladeed ee badanaa ka imaan jirey daaqa, biyaha iyo sharaf ku-dirirka. Tusaale ahaan, hiddaha iyo dhaqanka, haddaynu maansada iyo maahmaahda ka soo qaadanno, waxaa caddaanaya inay astaan qabyaaladeed ku wada dheehan tahay, garaadka waddaninimaduna uu ku yaraa, marka laga reebo labaatankii sano ee uu halgankii Daraawiishtu dalka ka al-

oosnaa. Ninka gabayaaga ahi tolkiis uun buu yiqiinnay, tolka wa-naaggiisa iyo magac dheeridiisa ayuu u dagaallami jirey, fekarkiisuna ma dhaafsiisnayn beesha uu ku abtirsado iyo degmada uu «Qareenka sharciga ah» isaga dhigay.

Maahmaahda lafteeda haddaynu u fiirsanno waxaan ka helaynaa boqollaal si caddaan ah u mutajinaya dhaqankiis qabyaaladeed ee hore. Waxay ku maahmaahi jireen, «TOL WAA TOLANE», «Gurbaan garabkaaga ha kuugu jiro ama gacalkaa ha kuu hayo».

Hadda hiddihii iyo dhaqankii isbeddel ma ku dhacay? Haa mana aha mid maanta bilawdaye waa mid la kowsadey dhaqdhaqaaqyadii gobannimo-doonka kolkii laga soo

bilaabo halgankii Daraawiishta, kii Xisbiyada, xilligii calan saarka iyo xilligaan Kacaanka ah ee aynu ku jirno. Xilliyadaas midkood waliba isbeddel buu ku sameeyey hiddaha iyo dhaqanka Soomaaliyeed, maxaa yeelay xiriirkii dadka ayaa isbeddel ku dhacay, magaaloyin baa la bartay, gumeysi aan awel hore la arki jirin ayaa la arkay, himilooyinkii soo koobnaan jirey ayaa ballaaratay, garaadkii wa ddannimada ayaa beddeley garaadkii qabyaaladda. Halkii uu qofku qabiil kaga abtirsan jirey wuxuu bilaabay inuu Soomaali kaga abtirsado. Waxaa dhalatay murti iyo suugaan Soomaali-weyn loogu danaymaayo oo beddeshay tii guubaabada iyo xasaradda qabyaaladeed loogu shaqayn jirey.

Intaba waxaa ka daran oo hi

ddihii iyo dhaqankii ku soo kor dhay laamo aynaan horay u aqoon jirin oo masraxu ka mid yahay, muusikadu ka mid tahay, farshaxannimaduna ka mid tahay. Isbedelka kale ee sida garaadka ah maansada ugu dhacay wuxuu ahaa qaraweynidii oo yaraatay iyo erayadii gabayga loogu isticmaali jirey oo noqday kuwo fudud, taasoo la socotey nolosha sahlan ee magaaloyinka iyo fikradaha cusub ee Yurub iyo dibedda dalka ka soo galay. Hadalkii oo kooban, habkii nolosha raacatada kolkay wax yari iska beddeleenba waxaa isbeddelayey astaamihii hiddaha iyo dhaqanka Soomaaliyeed, maantana wuxuu marayaa heer aynu ku tilmaami karno mid barbar socda nolosheenna maadiga ah ee dhab-

Marka hore waxaa caddayn u baahan labada erey asalkoodii iyo micnaha hadda loogu isticmaalo. Dhaqanku wuxuu asal ahaan ku tusayaa wada noolaansho iyo dhaqan hab iyo asluub leh. Hidduhuse wuxuu kuu tilmaamayaa astaamaha guud oo wax nool iyo cid kasta ka dhexeysa ee la kala dhaxlo fac ka fac. Si gaar ah ereyga Hiddaha waxaa ka dhadhamaaya ifafaalaha dabiiciga ee wixii nool ee isku nooc ahi da' — da'

Jawaabtii Gaarriye

isu dhaxalsiiyo taas oo ereyga siin karta micna biyooloji ah. Hase yeeshee bulshadu way leedahay wax Hidde la odhan karo mar hadii ay leedahay astaamo dhaxal ahaan facba fac ka qaato.

Dhinaca kale waa in aynu xusuus u lahaannaa in erey bixinta hadda aynu wadanno lana dhalatay qorista Af-Soomaaligu ay tahay mid u baahan fuddudayn iyo inaan xarko badan lagu xirin; tusaa-le ahaan waxaa habboon inaan lagu daalin in micnaha ama fikradda erey cusub loo doonayo erey u dhigma Af-Soomaaliga hadda jira looga helo. Waxaa la yeeli karaa in erey Af-Soomaaligii hore macna kale ku lahaa hadda ereybixin cusub loo qaato. Taas waxaa tusaa-le u noqon karta: ereyga «Suugaan» macnihiisii hore iyo ka hadda la siiyey. Ereygu mar kasta waa meel dadku afkaarta mada-

xooda ku jirta ku shubaan wayna dhacdaa in ereyo macne ay hore u lahaan jireen ka guuraan mid kalena qaataan.

Arrimi meesha ay ka murugtaase waa sida ereybixinta loo dejiyo loona isticmaalo ereyada macnaha cusub loo yeeley. Waxaynu aragnaa in laammaanka labada erey ee Hiddaha iyo Dhaqanka loogu camal falo dulucda (Culture) iyada oo haddana la kala macneeyo oo Hiddaha la yiraahdo waa gundhigga aan doorsoomin, hase yeeshee «Culture» waxaa taagan oo aan marna doorsoomini kuma jiraan, sidaasi cilmi bay ku sugan tahay.

Haddii aynu hadda weli u baahan nahay in aynu «Culture» waxaa loo yaqaan erey u helno, amase labadan kala dooranno waxaan ku talin lahaa in ereyga dhaqan la

qaato; Hiddaahana loogu isticmaalo micnaha (Heritage ama Taradition) oo tilmaamaya qayb ka mid ah waxa loo yaqaan (Culture) ama dhaqanka, haddii la garto in la isku turjumo. Halkaas waxaan ka wadaa in aan ereyga Hidduhu la tartami karin ereyga Dhaqanka marka looga socdo macnaha ereyga (Culture).

Midda kale isbarbardhigga labada erey kolleyba aniga waa ila qalad, waxaana keeney iyada oon marka hore macnaha la rabo in ay xambaaraan iyo waxaa looga jee-do si cilmi ah oo xuduud go'an leh loo dersin.

Dhaqanka aadamigu weligiiba wuxuu ka jawaabayey halganka dadku ugu jiro in uu ka xarocbo dabeecadda marbana heer buu ka joogey halgankaas. Waxaynu oran karnaa waqarta dhaqanku waa isugeynta fikradaha, aqoonta, xirfadaha iwm. Wadartaasi dhammaanteed, hadba heerka ay marayaan baa taariikhda sal u ahayd waxayna ku xirneyd heerka wax soo saarka bulshadu joogo. Sidaas dar-

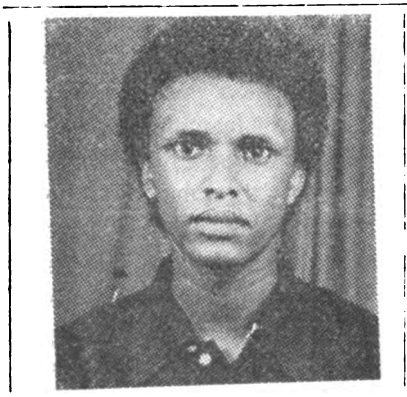
teed horumarka dhaqanka iyo koriinkii wuxuu la socday markasta heerka wax soo saarka Cilniga, teknikada, iyo ikhiraacyada maalin kasta koraya, oo ah gufeysyo lagu aaddiyo goldoloolayinka wax soo saarka, waxay is la markaas sal u yihiin horumar dhaqameed.

Haddii aynu halkaas uga soo daadegno heerka dhaqankeenu hada joogo marka loo eego ka aduunka hore u maray waxaynu oran karnaa dhaqankeenu wuu dambeeyaa. Dhaqanku kama samaysmo waxyaabo kala fog-fog oon xiriir lahayn, nolosha dhinacyadeeda kalena ka go'an. Haddii aynu isla qirsan nahay in dhaqaalahereu dambeeyo, cilmiga iyo teknoloojiyaduna inagu yar tahay, waxaynu garan karnaa in aynu ka dambeyno, dhaqan ahaan, aduunka dayaxa tegey, tirtirey aqoon la'aan, dhaqaalahoodu heerka sare joogo ee maalin kasta malaayiinta buugagga, riwaayado joornaallo iyo filmada ah soo saara.

Haddii aan astaamaha dhaqanka Soomaaliyeed u gaarka ah erey

ka iraaqdo waxay iigu muuqataa in dhaqanka Soomaaliyeed yahay mid ay ku dheehan yihiin astaamo marxalado kala duwan. Waqti waxaa jirey in ay dhaqanka ku dhammeyd astaanta bulsho qabiileed, mar kale waxaa soo baxay astaan gobannimadoon iyo dareen qarameed iyada oon astaantii qabiilnimo ka bi'in weli. Xataa ka gobannimadoonka xagga qaabka dhismihiisa, wuxuu leeyahay sifiyoonkii kii hore, Dhinac kale waxaa isbarbaryaal caadocyinkii hore iyo qaar sucub oo magaal-joo-gnnimada la dhashay.

Haddii dhaqanku tijaabada dadka yahay afku wuxuu kaydiyaa tijaabadaas, baaxaddiisuna waxay le'egtahay inta awoodda wax soo saar ee dadka iyo aqoontoodu le'egtahay wuxuuna afku ballaartaa marka aqoonta dadku ballaarto. Dhaqanka Soomaaliyeed ee maanta dhaxal awowgeen ah, waxaa astaamihiisa ka mi ah in uu la siman yahay heerkii tijaabadii iyo aqoontii awawyaasheen; ka hadda iyo mustaqbalka dhalan doonaase waa arrin kale.

Mahad gaar ah waxaa leh Halgan qeybteeda Hiddaha iyo Dhaqanka oo i soo b'iday inaan wax ka tari karo aqoolkooda wareysigan, taas oo aan u arko sed gaar ah oo naloo tebiyey.

Jawaabtii Siciid Saalâx

Tooyashooyinkii dulucda weynaa tibaaxdoodii oo kooxan waxan oran karaa:-

1. Anniga qof ahaan labada erey ee qalaad oo kala ah «CULTURE» iyo «AL THAQAAFA» Tarjumaadooda Af-Soomaalinimo una haysto inay tahay: «HIDDAHA IYO DHAQANKA».

Labadan erey ee lamaanaha ah, waxay iigu muuqdaan in aanay tilmaamayn isku wax, Marba haddii xiriiriyaha «iyo» loo dhexaysiiyey

luqo ahaan waxa ka muuqta in labada erey ka mid yihiin ereya badar oo Afka ku jira, isku mahiiba ah, macna ahaanna kala duwan sida, «Kas iyo Maan» «Dooc iyo Dareen»....

Haddaan qeexo labada erey, wayla durkayaan, inagoo aan ka tusaala qaadanba sida ballaaran oo aqoonyahannada cilmiga bulshada ama kuwa Cilniga Nafsigu ay u kale qalaan, dhadhanka macnaha ay aniga labadu ii sameeyaan ma aha mid qudha, ee waa laba mac-

ne oo isku xiran oo kala yar xeeran.

Tafiirta ama isirka ereygan wuxuu ii dhadhamayaa inuu ka yimid marka la leeyahay:

1. Daqan ...Duunyaa la dhaqaa, loo yeelaa hab nololeed jiritaankooda ku habboon, si looga faa'iidaysto-

2. Dhaqmaatin.. waa waxtar iyo wanaag cidi u dhaqanto sida: Waa gabadh dhaqmaatin leh lala dhaqmi karo oo marwa guri noqon karta.

Dulucda weyn: waxay isugu soo dhacaysaa dhaqan dadyow oo ah: Hab nololeed dad qabatimay, no-ioshooda iyo wada noolaanshahooda suura geliya oo facba fac u tebiyo, aaddan degaankooda, halkaasoo laga dhaegi karo in uu yahay tastuur ay isbaraan, wadaagsadaan beel ama bulsho degaan ku wada nooli, kuna xiran fekerkooda, dabci, aqoon kara xeer xubnaha dadka laga filo inay fuliyaan.... mararka qaarkoodna geli kara qaanuunnada, dastuurka ama xeer qoraallada dal u yaal, waana dhaqanka intiisa gaarta heer dhaqan qaran, waayo waxa jiri kara dhaqan qoys, dhaqan gur, dhaqan beel ama mid gobol....

Isbeddelka nolosha iyo dhaxgal-ka aadamigu waxay jideeyeen:

— Dhaqan guur, dhaqan wareeg, dhaqan badhax, dhaqan gaeddi iyo dhaqan quud iwm.

Oraaha suugaaneed oo marar aan ku soo qaadqaaday waxa ka ka mid ah:-

— Dhaqan waa dhadhamo dheef duluc lehiyo dheeha nololeed;

— Waa dhahaarashada beel dhextaal loo dhammaadaaye,

— Waa dhuuni lagu kaydsadaa dhuuxa waayaha e..

Waxaa kale oo ka mid ah:

— Aadmigu gardaranaa
Xeer aanay ku wayddiin
oggolaanshihiisay

in aad fuliso doonaan
dantu kugu ijjibaartaa

— Canugaa lagu canqariyaa ilma-
haa lagu habaa barbaarta lagu bar-
baariyaa.

Hiddahu waa eray ii tusiyey
dhadhan ah:

— Waxa dhaxal ahaan ummadi u
leedahay laysu soo tebiyey oo gun
dhig ahaanna kayd Ummadda u
yaal ah sida :

Af-ciyaara hidde, caadooyin,
sheekooyin cir aanays iwm. Sidaas
ayaa dhaqanku ila yahay daliig ka
soo tafiirmay dhaqanka hidda hore.

— Dhaqanku waa isbeddelaa, hid-
duhuse waa joogto.

«Hiddaha waxaan ku tarjumi
lahaa erayada «Tradition, Folkore
ama Turath».

III. Sidaad u sheegteen ayaa dha-
qanku u yahay ku cilmi bulsheed-
ka tilmaamahaa u leh (Anigu eray-
gii hidde marka waan ka reebayaa)
inkastuu ku lammaan yahay gaarna
u yaal. Midka tilmaantaa buuxin
karaa waa ila dhaqan.

V. Dhaqan iyo Hidde. Waa-
wax taariikhda aadamiga soo tax-
naa. Aadmigaa ah xubinta kowaad-
ka ee dhudaha dhaqanka, heerka
bulshadu marayso inuu cabbiraana

waa hubaal. Marba haddii taa-
riikhda aadmigu tahay sida uu ula
soo halgamayey noloshiisa iyo aay-
aha uu marba deegaankiisa kala
soo kulmayey, heerka dhaqan aq-
ooneekiisa marba ugu adeegsana-
yey, oo dhaqan maadiga ku mu-
quuninayey, aragtidiisu markaa
way ka gudbaysaa dhaqan mudu-
gan, oo waxay u gudbaysaa isku
dhafka «dhaqan — dhaqaale». Taas
waxay leedahay laba daymo oo midiba
si wax inoo tusayso, horta se aadmiga
salka awoodiisa waa maskaxda waa
garaadka iyadaa garaadka xukunta.

Labada daymood waxay kala yi-
hiin inaynu taxa taariikhiga ah fii-
rinno, hababkii dhaqaale ee aadmi-
gu soo maray sida: Habkii bilow-
gii, is-addoonsigii, habkii dhulgoosigii,
habkii Hantigoosigii, habkii
Hantiwadaaggii.

Mise waxaynu jallaeenaa, heerar-
ka bulshooyinku maantu kala joo-
gaan, sida xagga dhaqan dhaqaala-
hooda degaanka ku xiran:

1) Heer ugadhsigii — dabasha
da — qadhaabasho;

2) R a a c a t o

3) B e e r a l e y

4) W a r s h a d a h a

5) Muquunin degaan

6) G a n a c s i .

Labadaa midkii aynu eegnaba,
heerka Soomaali maraysa waa
caddaan, haddii aynuse u dhadhan-
ka aan dhaqan-dhaqaale ku dhaf-
neyn . . . heerkee Soomaali ka ma-
reysaa tibaaxdu waa kan iyadu ay
joogto uguna sarreeya kuwii ay soo
martey . . . Ummad walba dhaqan-
keeda ayaa iyada ugu sarreeya . . .
dhaqan qudhiisuna waa dhaliil
raad la'aaneed.

Falanqayn :

MASRAX SIYAASADEEDKA

Boobe

Waxaan daba joogaa maqaal ti-risigii hore ee Halgan ku soo ba-xay, kuna suntanaa «Riwaayaddii Dhaqdhaqaaq», Jaalle Afrax si hufan ayuu falanqaytiisa ugu su-gay riwaayadda, waanna wax loo baahan yahay inaynu ku dhaqanno si aynaan halkii uun u taagnaan ee aynu u doorsanno.

Marka ugu horraysaba ma i-ahaahdeen masraxa hanuuniska ah ee waxaan door bidi lahaa masrax siy sadeedka. Gefna ha igu ahaa-tee Afrax waxa laga yaabaa bac-damaa uu masraxaa kacaanka kala fil dhigay, kuna koobay jiritaankii-sa maalmaha ciidaha, inuu ka fur-san waayey inuu magacaa siiyo. Waxaan qabaa in masraxani ka-caanka in badan ka horreeyey. In-taas oo keli ah kuma ekee markay-nu masraxeenna labadiisa dhulood raacno—Banaadiriga iyo Hereriga mid ayaaba soo ifbaxiisu ku qoto-may siyaasadda. Bal qabso oo markuu masraxu Hargaysa (Wa-qocyi) ka curanayey waxa sal iyo gunba u ahaa koox macallimiin ah oo si ay dadka u garansiyaan wax-tarka ay waxbarashadu leedahay riwaayado Af-Crabi ah ku dhac siin jiray. Waa alla u naxariisay-gii Yuusuf Ismaaciil Samatar (Gaandhi) iyo Yuusuf Xaaji Aadan oo maanta nool. Waxay-nu ka xusi karnaa riwaayadihii ugu horreeyey mid la odhan jiray «AL-ABBUL-JAAHIL» ama «Ado-gii aqoonta la'aa». Haddaan si gaaban u guud maro sheekadii ku dhafnayd riwaayaddaa waa laba

oday oo garasho aan ka sinnayn.

Labadii oday mid ayaa inankii-sii dugsigii ka saaray, kii kalena waa u daayay. Kii dugsiga ku ha-dhay waxbarashadiisii ayuu sii wa-tay, dibadda ayuu aaday, markuu dalka ku soo laabtay isagoo soo qalin jebiyey ayaa wiilkii aabbihii dugsiga yaraantiisii ka saaray «Booy» (Adeeg) ugu shaqeeyey. Xilligaasi waa 1945kii. Waa Af-Ca-rabi waxa sheekadu ay ku socotaa waana fikraddii Yuusuf Xaaji Aadan.

Bal daymo u yeesha, waagaa (waa 32 gu'ka hor) sida masraxa oo dhallaan ahaa loogu adeegan jiray, iyo meeqaanka maanta uu taagan yahay. Waan qirayaa in horumar dhacay jaad uu yahayba, hase yeeshee arrimaha masraxa maanta lagu falanqeeyaa qaar mac maaha.

Masrax siyaasadeedkii waxa loo rogey siduu, Afraxba sheegay ta-riikhda oo saacad lagu dul cararo. Seef la bood ayaanan noqonne raadraac ma jiro, oo hoobollada hal-abuurka ku caanbaxay hadday-ba coonaan inay masraxiyad ka di-yaariyaan goob la soo maray ama marxalad taariikheed wax qoran oo sidaa uu u awran ma helayaan. Afka oo aan muddo dheer qornayn ayaa dhibaatooyinkaa iyo qaar ba-dan oo ka dhashay la yimid maan-tana weli taagan.

Mushkilad kale oo weli jirta weligeedna ku lamaanayd masra-

xa guud ahaanba, gaar ahaanna masrax siyaasadeedku waxay tahay iyada oo aan cilmi loo lahayn mas-raxa. Jaalle Afrax ayaa maqaal hore ku soo qaaday taasoo ah isku-daaasanaanta hawl masraxeedka. Si masraxiyad loo sameeyo qasab ayaa laga dhigay inuu qofku gab-yaa noqdo. Tix intee lagu odhan karaa? Tiraabna masraxeenna ji-raa uma joogo.

Dhibaato kale waxaan u arka-yaa meheradaynta (Professional) masrax. Masraxeenna, gaar ahaan masrax siyaasadeedka waxa qurux, muq, dheef, iyo dhugmo wuxuu lahaaba ka qaaday markii mudan-aasho la siiyay hanti abuurka. Laa-maha badan ee Masraxa mid keli-ya ayaa tamar iyo taagna la isugu geeyay dadkiina lagu sidkay. Jacayl ..., Jacayl— Nabsina ka da-nbeeyo Waa kaa ka ay saw'iri karayaan (Isagoo fool-xun runtana ka arradan). Maanta bulshadeen-nu wax aan jacayl ku lug lahayn maba daawan karto. Masrax siyaasadeedkii markaa, wuxuu noqday? In hay'ad ama urur kharash bi-xiyo dabadeena dad lagu martiqaad-do, isagoo weliba si aan buurnayn loo soo diyaariyey. Intee intuu jiray kacaanku ololayaal la qaa-day? Wax maankayga raad ku ree-ba waxaan ka xasuusnahay: Iftiin-ka Aqoonta oo O.H.R.M. lagu gun-aanaday oo ahayd hal-abuurkii Siciid Saalax iyo Sheekh Bashiir, halabuurkii Axmed Saleebaan Bid-de oo kooxda ONKOD kaga qayb-gashay tartankii riwaayadaha ee «BANFAS 76»

DH A M B A A L H A M B A L Y O

Waxaan halkan idiinku soo gudbineynaa dhambaal Hambalyo ah oo ay u soo direen Ururka Ardayda Soomaaiyeed ee J.D. Bulgaariya Jaalle Maxamed Siyaad Barre Xoghayaha Guud ee XHKS. Dhambaalku wuxuu oranayaa:-

XOGHAYAHA GUUD EE X.H.K.S SOOMAALIYEED

MADAXWEYNAHA J.D.S. JAALLE MAXAMED SIYAAD BARRE

Haddaannahay Ururka Ardayda Soomaaliyeed ee wax ku barata Jamhuuriyadda Dadka Bulgaariya waxaa farxad iyo sharaf noo ah inaan soo gudbino hambalyo aad u diirran oo ka soo go'day kasha iyo laabta adiga, Golaha Dhexe X.H.K.S. iyo Dhammaan Ummadda Soomaaliyeed idinkoo u dabbaaldegay Sannadguuradii laad ee ka soo wareegtay maalintii la'aasay X.H.K.S. iyo sannadguuradii 17aad ee qarannimada Ummadda Soomaaliyeed, 1da Luuliyo 1960.

Jaalle Xoghaye waxaan ku kalsoonnahay dhismaha XHKS kaasoc ah horseedka Ummadda Soomaaliyeed ee dhisaya nolosha cusub, waxaannu kugu garab taagannahay sida geesinnimada leh ee nafta ugu hurryso aayaha iyo daryeelka dadweynaha Soomaaliyeed.

Sannadguuradii laad ee XHKS wuxuu ku beegmay markii Midowga Soofiyeeti iyo adduunyada horu-socodka ah looga dabbaaldegayo Sannadguuradii 60aad ee ka soo wareegtay kacaankii Oktoobar 1917kii markaas kacaankaas waxaa hormood u ahaa Jaalle V.I. Lenin, kaasoo dhisay dawladadii hantiwadaagga ee ugu horreysay adduunyada.

Xisbiga Hantiwadaagga Kacaanka Soomaaliyeed wuxuu halgan ugu jiraa dhisidda nolosha cusub ee dhammaan bulshada Soomaaliyeed. Waxaannu aaminsannahay MABA'DIIDA HANTIWADAAGGA CILMIGA islamarkaana u hoggaansannahay Barnaamijka iyo Xeerka X.H.K.S.

Jaalle Xoghaye, waxaannu aad iyo aad u taageereynaa siyaasadda cad ee ay ku socoto dawladda kacaanka ee Soomaaliyeed xagga gudaha iyo dibaddaba. Waxaannu tageero buuxda siineynaa siyaasadda oo kacaanka ka muujiyey dalalka maqan, gaar ahaan intuu jiray kacaanku waxaa gobannimadooda helay walaalaheenna Xeebta Soomaaliyeed oo Faransiisku gumeysan jiray oo maanta la baxday JAMHUURIYADDA JABUUTI, taasoo uu ammaanteeda leeyahay kacaankii 21 Oktoobar oo adigu horseedka aad u ahayd, kaasoo u furay xaashi cusub taariikhda Ummadda Soomaaliyeed.

Waxaanu hiil iyo hooba la garab taaganahay dalalka iyo dadka Soomaaliyeed ee weli ku sii dambeyaa gacanta shisheeyaha kuwaas oo ah:- NFD iyo Soomaalida Galbeed.

Waxaanu garab siineynaa siyaasadda cad ee dawladda Soomaaliyeed ee taageeraysa Dhaqdhaqaaqyada Gobannimadoonka ah ee Afrika iyo Adduunyadaba, iyo sida walaaltinnimada ah ee ay isugu soo dhaweyso una habaysa dalalka Afrika.

Waxaanu taageeraynaa Barnaamijka iyo Xeerka Xisbiga HKS. Waxaanu diyaar u nahay in aanu daafacno mabaadiida kacaanka. Waxaanu ballan qaadeynaa in aanu noqonno danjirayaal buuxa ee kacaanka Soomaaliyeed.

Jaalle, Xoghaye waxaanu ballan qaadeynaa inaan dalka si wanaagsan wax ugu soo baranno, diyaarna u ahaanno inaan u soo noqonno dhulkayaga oo aan wax ugu tarlo islamarkaana qayb libaax ka qaadan doonno daryeelka ummaddeenna markaan soo noqonno iyo inta aan maqannahay.

Jaalle Xobhaye, waxaanu Febbe kaaga rajeeeyneynnaa cimri iyo caafimaad, ummadda Soomaaliyeedna barwaaqo iyo baraare.

XOGHAYAHA GUUD EE URURKA ARDAYDA SOOMAALIE J. DADKA BULGAARIYA, SOOFIYA.-

Jaalle Dr. Maxamuud Xuseen.

GUDDIGA QORAALKA EE HALGAN WUXUU HAMBALYAYNAYAA SHIRKA ARDAYDA ADDUUNKA, ISAGOO U RAJAYNAYA INAY GO'AAN DHAXAL GAL AH KA GAADHAAN SOO NOOLAYNTA DHAQANKA WADDANIGA AH.

Waxaa laga soo guuriyey Wargeyska la yira-
ahdo "SECHABA" oo ah Codka Shirweynaha
Waddaniga ah ee Koonfur Afrika (A.N.C.)

**Munaasabadda Dabaaldega maalmaha
Madaxbannaanida iyo Midnimada waxaan
xuseynaa Geesigii xurnimada Soomaaliyeed
Sayid Maxamed Cabulle Xasan.**

HILGAIN

Xisbiga Hantiwadaagga Kacaanka Soomaaliyeed

- ISKU-FILLAANSHAHA
XAGGA QUUDKA

- xuquuqda qarannimada
iyo madaxbannaanida

- soo-noolaynta
dhaqanka soomaaliyeed

U Halgan
Waxbarasho
Si Waxbarashadu
Halgankaaga
U Kordhiso

waxaa soo saara
GOLAHA DHEXE EE
XISBIGA H. K. S. BISHIIBA HAL MAR

GUDDIGA QORAALKA

MAXAMED AADEN SHEEKH /Guddoomiye

ABUUKAR MAXAMED XUSEEN (Ikar)/ Xoghaye

XUBNAHA GUDDIGA QORAALKA

Xuseen Maxamed Aadan

Saciid Cabdisalaam

Rashiid Shiikh Cabdulaahi

Yuusuf Suleymaan

QIIMAHA

Soomaaliya

Koobigiiba 2/= Shilin

Sanadkiiba 40 = / shilin oo kharajka Boostada ku jiro

Dumida Carbeed iyo Afrikada Bari

40/= shilin sanadkii oo kharajka boostadu ku jiro.

Koonfur, bartamaha iyo Galbeed Afrika

\$17.00 sanadkiiba Kharajka boostadu ku jiro.

Aasiya

\$20.00 sanadkiiba oo kharajka boostadu ku jiro

Yurub

\$25.00 sanadkiiba oo kharajka boostadu ku jiro

Ameerika (Waqooyi iyo koonfur)

\$30.00 sanadkiiba oo kharajka boostadu ku jiro.

TUSMO

BOGGA

I. DAYMADA	2
— Geeska Afrika	
II. ARRIMAHA SIYAASADDA, DHAQAALAH A IYO BULSHADA	5
— Siyaasadda isku-fillaanshaha	
III. NOLOSHA XISBIGA	9
— Isu diyaarinta difaaca Gobannimada	11
— Booqashadii Gobollada ee wufuudda Golaha Dhexe	11
— Booqasho aqoon korodhsi	14
— AAPSO iyo ururka saaxiibtinnimada Soomaaliyeed.	14
— Muraayadda Waxtarka Hantiwadaagga	
IV. ARRIMAHA DUNIDA	17
— ZIMBAABWE: Dabin gumeysi ayaa la iska gartay	
V. WARBIXINTA BISHA	20
— Boogashadii Jaalle Siyaad ee S. Araabiya	21
— Kabraal oo Soomaaliya yimid	22
— Gardarrada Taliska Addis - Ababa	23
— Seminaarkii Ardayda Adduunka	26
— Kulankii Libreville	
VI. ARAGTIDA CILMIGA AH.	27
— Madaxbannaanida iyo Xuquuqda Qarannimo.	
VII. HIDDAHA IYO DHAQANKA	29
— Kacaanka Soomaaliyeed iyo soo nooleynta dhaqanka waddaniga ah.	34
— Doodda Ereyada «HIDDE IYO DHAQAN».	

HALGAN

oo ku soo baxa afafka Soomaaliga
Carabiga iyo Ingiriiska.

CODKA RASMIGA AH EE GOLAH A DHEXE EE X.H.K.S.

Bishiiba mar-Sannadkii 1aad; Tirsigii 10aad Agoosto, 1977, qiimaha waa 2Sh.

S. B. 1204

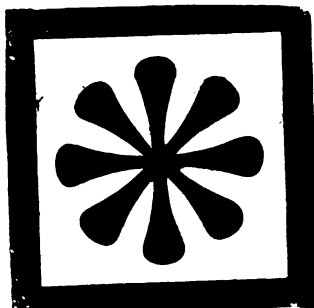
Telefoon Lr. 720 - 51,74

Qolka Lr. 112

Guriga Ummadda

Muqdisho, JDS

Daymada Wargeyska

Geeska Afrika

Muran kama joogo iney maanta arrin culusi ka taagan tahay Geeska Afrika, taas oo ay sal u tahay dhibaataada ka dhex dhalatay wixii la oran jirey «Imberadii Itoobiya». Amar ku-taagleeyihii Xayle Salaase, oo horey Ilaah yar laga dhigay, markii kursiga laga tuuray waxaad mooddaa inaan xukunkii gacanta u gelin xoogaggii horusocodka ahaa oo u horseeday isbeddelkii waddankaas ka socdey.

Kooxihii Ciidammada ahaa oo kalkaa ku baratamayey, markii ay muddoo loollamayeen, wuxuu xukunkii u iishey inuu ku adkaado Mengistu Xayle Maryan. Waxaa marka is-warsi leh: Mengistu iyo Jaalleyaashiis ma ku sameeyeen dersi dhab ah, mana ka gaareen go'a-anno sax ah, si loo xalliyo dhibaatooyinkii faraha badnaa ee Bulshada Itoobiya haystey? Mudnaanta u horreysa ma siiyeen kuwii astaahilay?. Haddii runta loo daadego, dhugmo gaar ahna loo lahaado sida tan iyo waagaas dhibaatooyinkii u soo tarmaayeen, Jawaabtu waxay noqonaysaa: Maya!.

Ugu horreyntiiba waxay isku dayeen iney gumaadaan xoogaggii horusocodka ahaa oo runtii bisleeyey xarakaddii Kacaanka ahayd ee ka abaabulmeysey dalkaas; kaddibna waxay goosteen iney sax ahayd Siyaasaddii Xayle Salaase kula dhaqmaayey Ummadaha ay gumeystaan, meelo badanna waaba ka sii fogaadeen. Waxay ku dhaqaaleen wax ay yiraahdeen «Isbeddel» Bulsho iyo Isddel dhaqaale oo loogu danaynaayo danyarta beeraleyda iyo shaqaalaha, taasina waxay ku soo baxday arrin dhalanteed iyo indhosarcaad ah. Dhab ahaantii, inkasta oo ay dad badan laayeen, haddana way hirgelin waayeen islaaxii beeraha, maxaa wacay markii horeba cilmi kuma dhisnayn ee wuxuu ahaa ii-dheh iyo ha lagaa sheego lagu soo jiidayey dabaqadda beeraleyda; markii ay socon weydeyna, waxay beeraleydiis urogeen Ciidan lagu jeediyo, lagulana dagaallamo Gobannimadoonka Eriteriya iyo kuwa Soomaalida Galbeed. Sida muuqata, intii ay mashaakilaha xal u heli lahaayeen ayagii bay goradda isu galiyeen, markaasaan ku beeraley xal helin, oo ku shaqaale xal loo heli, oo ku gobannimadoon xal loo helin. Intaasina waxay ku biireen iska-hor-imaadkii dabaqaadka gudaha iyo loollankii xukunka gudaha. Taasna waxaa u daliil ah, dhibaataada maalin-joogga ah oo dil, dhac iyo cadaadiska u jeediyey, uu ku cambaareeyey shacbiga Eriteriya, kan Soomaali, waddammada Hantiwadaagga, Ummaddaha Carabta iyo intii soo raacda ama saaxiib la ah.

Haddee «Af waa kan ee maay liki aamee». Wuxu keli ah oo uu ku «aamay» inuu ambiyo oo dhumio oo jaahwareeriyo shacbiga

Dad badan baa hadda waxay qabaan in xiriirkaasi dhinaca Midowga Soofiyeeti ka qaboobey, maxaa wacay mindhaa waxaa saameeyey.

- 1) In Soomaalida degaankeed, dhaqmeed iyo dhaqaalaheedu-ba aad ugu xiran yihiin Gobolka Khaliijka taasina ayna isaga cajabin;
- 2) In ay Ummad reer guuraa ah u badan tahay tirana yartahay, ayna qaadaneyso muddo dheer sidii dhaqankeeda iyo dhaqaalaheeda loo hantiwadaageyn lahaa.
- 3) In ayan weli xallin arrimo qarannimadeeda ku lug leh, oo keenaya qiir dheeraad ah iyo hal-adayg waddannimo ah. Intaa oo kale waxaa laga oran karaa Eritriya haddii ay xorowdo;

Dhinaca kale waxaa Itoobiya tiillay xaalad cusub oy is oran ka-raan:-

- 1) Waa dal Badda Cas ku foorara hadduu xejisto Eritriya, taasoo ay dalalka Carabta iskaga soo horjeedaan, iyadoo isla markii siyaasadda dalalka Carabta ee Gobolkan iyo tan Midowga Soofiyeeti aanay isku dhinac ujeedin.
- 2) Waa dal haddii tiro la yiraahdana dad badan, haddii dhismo bulsho la yiraahdana u bisil isbeddel iyo dhalashada bulsho cusub iyo xukun cusub oo saaxiib ah.
- 3) Waa dal xiriir dheer oo taariikhi la lahaa meelo badan ayna qabaan in taariikhdiisa loo ekeysiiyo kii waagii kacaanka Ruushka. Intaa haddii lagu biiriyo inuu Mingistu xiriirro badan u jaray dhowr dawlo oo hantigoosi ah (inkasta oo ayaga laftoodu ayan weli samrin) waxaa muuqanaysa tabaha dalal hantiwadaag ah u geyn kara inay ku xirmaan meel aan waxba jirin, aynna damcaan dhidib u taag xukun, wax kasta oo uu afka ka yiraahdo, lid ficilka uga ah wixii hantiwadaag sheegta iyo intii xorriyo iyo madax bannaani u halgama. Uma horreyso hadda mar duruuf khaas ihi hodey siyaasiyiin xeel iyo aragti dheer laga filaayey. Dayib, khatartu maxay tahay markaa? Kolka hore waxaa weeye in Soomaaliya iyo Dawladahaas hantiwadaagga la isku-di-ro, la iskana soo hor jeediyo; in mabaadiida guud ee hantiwadaagu ku dhaadan jirey (oo ahaa shacbi weliba inuu aayihiisa ka taliyo) loo loogo arrimo siyaaso dawladeed ah, taas oy ka iman karto in dadyowga iyo dhaqdhaqaaqyada horusocodka ah ee gobolkan iyo siyaasadda dawlada hantiwadaagga ahi isa seegaan.

Halkaa haddii ay arrintu mareyso waxaa shacbiga, Xisbiga iyo Dawladda Soomaaliyeedba looga baahan yahay dul iyo fiir-dheeri, dawlada hantiwadaaggana in ayan eed ka gelin saaxiibtinimada tijaabooyinka badan soo martay ee Ummadda Soomaaliyeed, socodka taariikhda iyo isbeddelka wejiga cusub leh ee Gobolkanna tixgeliyaan.

dhibaateysan ee Itoobiya. Wuxuu uu sheegaa inuu waddada Hantiwadaagga ah ku hoggaaminayo, wuxuu u taraa inuu gaajo u dilo, wuxuu xiriir san la lahaa ka gooyo, intay dad deris ahaayeen ku diro. Haddii dhinac kasta laga eego, arrin la magac-dhebi ka-ro oo uu xal saxa ilaa hadda u helay ma jirto, waddadeedna ma hayo. Wuxuu u rafaanayaa waa inuu xukunkiisa dhuuqsado, asaga oo aan u aabe-yeelin cirib xumada Siyaasaddiisu u soo jiideyso shacbiga uu maanta dul gawriiro.

Haddaba haddii ay xaaladdu saas tahay, maxaa ku ajburey dalal badan oo hantiwadaag ahi iney joogidda xukunkiisa adkeeyaan oo ku mintidaan?

Pravda waxay leedahay «dagaal baa Itoobiya iyo Soomaaliya ka dhex socda, waxaana ka faa'iideysanaya dawladu imberiyaalistic ah iyo xoogagga dib-u-socodka gudaha si ay u hakiyaan Talisyada hore-u-socodka ah ee labadaas Dawladood. «Isvestia-na waxay ku kiishay: «Itoobiya waxaa lagu soo qaaday weerar, waxayna halis u tahay in la kala goo-gooyo».

Waxay kale oo Isvestia qortay: «Haddii la damco in weerarka Itoobiya loogu soo gabbado hirgelinta mabda'a «aayo-dambe ka taliska ummadaha», macnaheedu waxaa weeye in la habaabinayo aragtida guud ee dadweynaha afrikaanka».

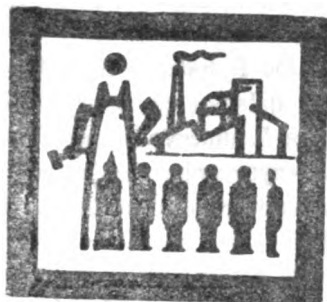
Wariyayaasha TAAS iyo kuwo dawladu kale oo Hantiwadaag ahi waxay aad ugu dacwoodeen danaha Taliska Addis-ababa, waxayna marar badan ku doodaan in ay imberiyaaliyadda caalamigu gobolkan faraha la soo gashay, qas iyo fidnana ka waddo.

Waxaa marka — is-weydiin leh: Dawladahaas hantiwadaagga ah, ma dhuuxa arrintay garan la'yihiin, mase kas bay isaga indha-tirayaan? Marka Itoobiya la leeyahay waxay daxiyo u tahay weerar dibedda ah, miyaan ilna lagu dhuganayn shucuubtii dhammayd oo daxiyo muddo dheer u soo ahaayeen gumeysiga, dhaca, quursiga iyo kadeedka Taliska Addisababa? Away xaqii iyo cadaaladdii mabda'a hantiwadaagga ku dhisnaa? Away xeerkaa mabda'a hantiwadaagga iyo abwaannadiisii jideeyeen, oo ahaa in gumeysiga la ciribtiro meel kasta oo uu ka yimaado iyo midab kasta oo uu leeyahay? Ma dano dawladnimo iyo tabo soo kordhay baa baabi'iyey? Xaggee baa imberiyaalistuhu ku jiraa? Waa run oo mashaakilaha intooda badan imberiyaalisteyaasha iyo gumeystayaasha ayaa abuuray, laakiin dawladu Itoobiya mar kasta ayaga ayey ka tirsanayd oo la halmaaleysey.

Maantana waa arrin aan looga baxsan karin imberiyalistice ayaa faa'iideysanaya. Waxay ahayd in xal dhab ah, oo saxa ah, oo hantiwadaag ah loo helo, intey goori goor ahayd.

Midowga Soofiyeeti iyo dawladaha kale oo hantiwadaagga ahi waxay xiriir Jaallennimo, oo muddo dheer jirey la lahaayeen Ummadda Soomaaniga, taas oo quddarinta xiriirkaas awgi sameeheyd la gashay «Heshiis Baaxhibtinnimo» Midowga Soofiyeeti.

Arrimaha Siyaasadda Shaqaalaha iyo Bulshada

Siyaasadda isku fillaanshaha 1980

SAALAX CABDURAXMAAN

Jamhuuriyadda Dimuqraadiga ee Soomaaliya waxay ku fadhidaa dhul dhan 64 malyuun oo hektaar. Waxa lagu qiyaasay in dhulka wax lagu beeri karaa uu yahay boqolkiiba 12.5 (taas oo ah 8 malyuun oo hektaar).

Haddase inta beerani waxay dhan tahay boqolkiiba hal (taas oo ah 700,000 hektaar). Halkaa waxa ka muuqata in dhul badan oo beermi karaa aanu beernayn.

Dhulka beerani waxa uu u kala qaybsamaa sidan:

Dhulka roobku waraabiyo
583,000 Hektaar.

Dhulka mar mar la waraabsho
88,000 Hektaar.

Dhulka waraabka habaysan
30,000 Hektaar.

Isugeyn 701,00 Hektaar.

Ballaca beeridda dhulku waxa ay ku xidhan tahay:

1. Tirada dadka beeraleyda ah;
2. Qalabka wax-soo-saarka ee la isticmaalo;
3. Maamulka iyo shaqaalaha (qoyska ka mid ah) beeraleydu haysato;
4. Ku xidhnaanta suuqa iyo heerka sicirka midhaha beeraha;

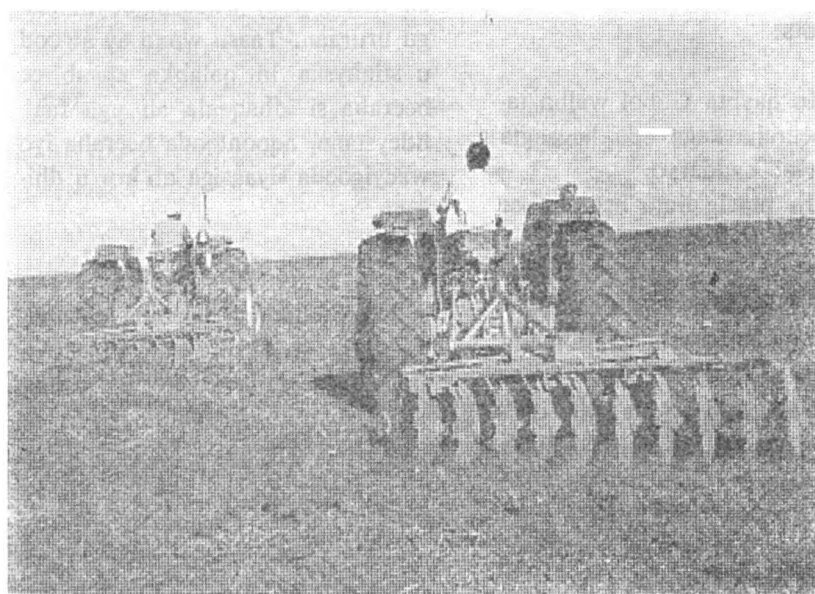
Meelaha tacabku hooseeyo beeraleydu sooma saarto siyaado ku xidha suuqa.

Ujeeddooyinka muhimka ah ee isku-fillaanshaha tacabka beeraha ilaa 1980ka waxa ay yihiin:

1. In kor loo dhigo tacabka beeraha si looga kaaftoomo soo dejinta cuntada iyo in kor looga qaado heerka nafaqada dadka. Waxa kale oo loo baahan yahay in tacabka sannadkii soo baxaa u daryeelo dadka

ha ee alaabada la quuto iyo kuwa wax-soo-saarka iyo adeega (services) maadaama dakhliga beeraleydu kordhay.

Wasaaradda Beeraha waxa loo xilsaaray in ay fuliso go'aannadii kal-fadhigii Saddexaad, Jan-naayo 1977kii Golaha Dhexe ee XH KS guddoonsaday, iyo kuwii shirweynihii kowaad aqoonyahannada

sannadkii soo kordha oo lagu qiyaaso 2.4 - 2.8%.

2. In alaab qeedhiin warshadaha dalka loo soo saaro.
3. Si isu dheellitirka kharashka (balance of payments) loo fiicneeyo, waa inaan soo dejinta cuntada oo keli ah la tirin ee waa in dhoofinta tacabka beeraha la kordhiyo.
4. In la ballaadhiyo suuqa guda-

Soomaaliyeed guddoonsaday Jan-naayo 1976kii Dhuuxa labada nooc ee go'aannada waxa uu ahaa in isku fillaansho 1980ka laga gaadho xagga cuntada.

Si loogu diyaargarooobo qorshaha beeraha ee 1977ka waxa ay Wasaaradda Beeruhu Xamar isugu soo shirisay Wakiillada Wasaaradda iyo Wakaaladaha hawshoodu

beeraha khusayso 15 Gobol ee dal ka u jooga. Go'aannadii shirkaas lagu gaadhay waxay qorshaha beeraha 1977ka kaga duwan tahay qorshayaashii ka korreeyey sida soo socota:

1. In qaybta Gobol walba tabarka beeraha kaga soo hagaagta si fiican loo caddeeyo.

2. In maalgelinta beeraha ee gobol kasta la hubiyo.

3. In qaybta Wasaaradda Beeruhu maalgelinta iyo adeegga (services) ay gobol kasta u fidinayso 1977ka ay sii sheegto.

4. Barnaamijka baadhista dhexaadka beeraha iyo mashaariicda horumarinta beeraha ee dawladda Dhexe qorshaha 1974ka-78ka ugu tala gashay ka sokow in qorshe tabarka gobol kasta loo diyaariyo.

5. In si sharci ku xidhan gobol kasta uu fuliyo qorshahiisa beeraha Sannadka 1977ka.

6. Madaxda Wasaaradda Beeraha u joogta gobollada in ay warbixin ugu yaraan saddex goor fasal kasta diyaariyaan.

Iyada oo fulinaysa ujeeddoyinka qorshaha shanta sano Wasaaradda Beeruhu waxay u hog-

gaansamaysaa siyaasadahan soo socda:

1. In ay beeraleyda danyarta ah kiciso si ay iskaashatooyin isugu ururaan. Taasu waxa ay awood u siinaysaa in qalabka cusub ee beeraha si dhaqaale ah uga faa'iideystaan, aqoontooda beeraha iyo wacyigooda siyaasiga ah kor u dhigaan.

2. In ay dib u habayso korna u dhigto shaqada beeraha dawladda si ay u kordhiyaan tabarka alaabada ceeriin ee ay u baahan yihiin warshadaha dalku iyo si ay

u badiyaan midhaha beeraha la dhoofiyo.

3. In loo fududeeyo beeraleyda helidda qalabka culus ee beeraha lagana kaalmeeyo xagga dawooyinka cayayaanka iyo la dagaallanka cudurrada beeraha iyo shimbiraha.

4. In la mooso meelaha webigu ka fatihi karo, la qodo lana ballaadhiyo kelliyaada biyaha.

5. In hawlaha baadhista la xoojiyo loona fidiyo waxa dhasha, baadhista beeraleyda, iskaashatoyinka iyo beeraha dawladda.

6. Wasaaradda Beeruhu way xoojinaysaa, waana ballaadhinaysaa waxbarashada shaqaalaha beeraleyda, xag farsamo iyo xag siyaasaba.

7. Wasaaraddu waxay diiwaan gelin doontaa dhulka beeran iyada oo markaa hirgelinaysa sharcigii lambarkiisu ahaa 73 soona baxay 21kii Oktoobar 1975kii. Waxa kale oo Wasaaraddu ku dhaqaaqi doontaa sahan dhan oo suga dhulka beermi kara.

8. Wasaaradda Beeruhu waxay xidhiidh fiican oo hawleed la yeelan doontaa Wasaaradda Xoolaha, Dhirta iyo Daaqa, Wasaaradda Warshadaha iyo ta Macdenta iyo Biyaha.

Isku-fillaanshaha xagga cuntada oo ka dhalan doona wada shaqaynta beeraleyda iyo Wasaaradda Beeraha waxa uu ka socdaa Siyaasadaha iyo Barnaamijyada dawladka kacaanka ah. Siyaasadahaas iyo barnaamijyadaas waxay hirgelinayaan ujeedooyinkii guud ee mabda'a Hantiwadaagga Cilmi-ga ah. Ujeedooyinkaas guud waxay yihiin:

1. Kordhinta iskaa wax-u-qabso xagga horumarinta bulshada;

2. Ku abuuridda dadka ruuxa iskaa wax-u-qabso iyo gaadhid-da horumar iyadaan mujtamacu si iska soo horjeed ah oo caddaalad xuma ah u kala bixin.

3. Qarameynta qalabka wax soo-saarka.

4. Abuuridda shaqooyin badan oo wax-soo-saar ah (productive employment).

Si loo abuurro shuruudihii lagu gaadhi lahaa ujeedooyinkaas waxa la qaaday tallaabooyinka soo socda:

a) Qarameynta shirkadihii shisheeyuhu lahaa;

b) Xoojinta iyo ballaadhinta qaybta guud ee dhaqaalaha (Public Sector).

t) Horumarinta beeraleyda yar-yar, kalluumeysatada, farsha-xanka iyo ganacsatada yar-yar iyada oo la isticmaalayo hababka iskaashatooyinka iyo iskaa wax-u-qabso.

Mashaariicda waaweyn ee horumarita, oo kuwii ugu horreeyey la bilaabay 1970kii waxay kala yihiin:

— Mashruuca Beeraha ee Degdegga.

— Mashruuca Danwadaagaha.

— Fidinta dhakhsaha ah ee wax-

barashada iyo ku dhisidda dugsiyo badan habka iskaa wax-u-qabso.

— Ololayaashii cidhibtiridda aqoondarrida miyi iyo magaalaba iyo ololihii la socdey ee Caa-fimaadka dadka iyo xoolahaba.

Ujeedooyinkii u weynaa mashruuca Beeraha ee degdegga ah waxay ahaayeen laba: mid bulsho iyo mid dhaqaale. Kuwaas oo kala ah:

1. In shaqooyin wax-soo-saar ah loo abuurro baagamuundada magaaloooyinka iyo reer miyigii abaartu wax yeelleysey.

MASHRUUCA BEERAHA DEGDEGGA AH:

	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	wadar
1. Tirada beeraha	5	—	10	10	—	7	7	—
2. Dhulka (hektaar):								
— la banneeyey	—	—	—	—	—	9000	—	—
— la beeray	2000	4500	7000	7750	—	5607	—	—
3. Dadaka shaqeeya	2500	6000	5760	—	4178	—	—	—
4. Maatada	—	—	—	—	7968	—	—	—
5. Kharashka (Malyuun Sh. So.)								
a) Qorshaysan	—	5	5	5	15	21	23	—
b) Inta baxday	3.53	4.14	9.34	11.30	13.37	13.11	17.49	72.48
6. Inta la suuq geeyey (mal. Sh. So.)	0.18	0.56	1.95	1.22	2.66	1.73	3.17	11.47
7. Kharashka saafiga ah (mal. Sh. So.)	3.35	3.58	6.39	10.08	10.81	11.38	14.42	60.00

Waxtarka u weyn mashruuca beeraha degdegga waa shaqa-siinta iyo tababaridda farsamayaqaan iyo beeraley. 4000 oo ka mid ah shaqaalihii la tababaray waxay si toos ah hadda ugu jiraan wax soo saarka. 2000 oo kalena waxay ku biireen shaqaalaha Wakaaladaha kale ee dawladka ka bacdi markay dhammeysteen tababarkoodii.

ISKASHATOYINKA BEERAHA

Sabab muhim ah oo dhaqdhaqaaqa iskaashatooyinku dhakh-

2. In hawlo loo tababaro shaqaalaha mashruuca degdegga iyo Danwadaagaha si ay kharashkooda u soo saaraan hantida ummaddana wax ku kordhiyaan.

3. In ay alaabo ceeriin warshadaha dalka u soo saaraan, ujeeddada laga leeyahayna tahay in ta-cabka warshaduhu beddelo alaabta la soo dejiyo.

Mashruuca Beeraha ee Degdegga waxaa la bilaabay 1970kii iyadoo dhallinta magaaloooyinka ku soo qulqula (khaasatan Xamar) laga dhigayo beeraley iyo farsamo yaqaanno wax-soo-saara.

so hore ugu maray waxay tahay in ku biiridda iskaashatooyinku yahay doorasho. Si beeraleyda yar yar loogu soo jiido iskaashatooyinka waa in si cad loo tuso faa'iidooyinka ay u leedahay. Goynta sicirka midhaha beeraha iyo isku halleynta suuqgeynta waxay beeraleyda ka ilaalinayaan deggenaana la'aanta nidaamka suuqa (market system). Tallaabooyinkaas waxay u suurto gelinayaan beeraleyda in ay si dhaqaale u fakiraan oo sii qiyaa-saan faa'iidada dedaal badan ka iman karta. Dhiirrigelinta maadiga

ah ka sokow beeraleyda iskaashatoyinku si wadajir ah ayey adeegga bulsho (Social Services) uga faa'iidayaan. Intaa waxa dheer in iskaashatoyinka beeraleyda yar yar kaalmo teknik ah, mid lacag ah, mid deyn ah iyo mid dhul siyaado ahba loo fidiyaa.

Danta laga leeyahay iskaashatoyinka beeraha waa in la dhalan rogo habkii beeraha gaboobey (traditional or subsistence agriculture). Saddex nooc oo iskaashatoyin ah ayaa jira:

B) Iskaashatoyinka ujeeddo badan oo qalabka wadajir loo ga-

to, suuqgeynta midhaha beeruhu-na ay u dhaxeyso, se qof waliba dhulkiisa gaar ahaan tabcado midhaha ka soo baxana gaar ahaan u leeyahay;

T) Iskaashatoyinka tacab wadaag oo waraabinta, makiinada-ha iyo qalabka kale ee beeruhu u dhexeeyaan midhaha ka dhasha wadajir ayaa loo leeyahay marka laga jaro kharashkii baxay. Qaybinta faa'iidadu waxay ku xidhan tahay qof kasta intii shaqo ka baxday.

J) Iskaashatoyinka heerka sare oo beeraleydu hantidooda iyo dhulkooda isu geeyaan si wadajir ahna tacabku uga dhexeeyo.

KORIDDA BEERAHA QORSHE AHAAN IYO DHAB AHAAN

Qorshaha 5-Sano

	Ujeeddo badan	Tacab wadaag	Iskaash. heerka sare	Wadar
— Tirada Iskaashatoyinka	150	1050	75	1275
— Tirada Hektaar	15000	21000	2250	38250
31kii December 1974kii.				
— Tirada Iskaashatoyin	10	30	—	40
— Hektar la beeray	4200	1000	—	5200
— Wadarta hektaar	5280	2000	—	7280
— Xubnaha	2670	1760	—	4430
8dii Agoosto 1976kii.				
— Tirada Iskaashatoyinka		30	106	—
— Tirada hektaar		—	—	—
— Tirada la beeray		13787	12375	26162
— Waraab		7961	5786	13747
— Roob		5826	6589	12415
— Xubnaha		7164	6523	7714

Ilaa 1980ka, 30.000 hektaar oo cusub ayaa la beeri doonaa. Waxa lagu waraabin doonaa daadka, in-teeda badanna habkii gaboobey ayaa loo beeri doonaa. Waxa dhulka cusub tacabkiisa lagu qiyaasay 25.000 tan oo galley ah. Ilaa 1981ka waxa lagu dari loonaa 25.000 hektaar, laguna wado in 4000 tan oo meseggo ah ka bixi doonaan iyo midho kale. Tacabka intiisa badan waxay ka iman doo-

naan iskaashatoyinka ujeeddo badan iyo tacab wadaag, dadka ku nooluna waxay isku noqonayaan 25.000 qoys.

Haddii Wasaaradda Beeraha iyo hay'adaha ku lug lihi xilkooda ka soo baxaan waxaan shaki lahayn in wax weyn laga qaban doono isku-fillaansha xagga cunnada. Hase yeeshee, waxa lagama maarmaan ah in dhibaataada ka iman

doonta yaraanta heerka maamulka iyo teknikada laga sii tashado. Dhibaato kale oo u baahan in la xallilaa waxay tahay mid ka timaada dhiirrigelinta macnawi iyo maadiga ah ee beeraleyda. Xoojinta iyo ballaadhinta garaadka siyaasadeed waxa uu aaminsiiyay beeraleyda in ay qayb ka qaataan horumarinta maadiga ah. Sicirka fiican ee beeraleyda anfaca waa mid isu dhellitiraya ganacsiga beeraleyda waxay gataan iyo waxay gadaan. Haddii isu dheellitir ganacsi gude aanu jirin, oo nisbiyan sicirka beeraleydu wax ku gadaan ka hooseeyo ka ay alaabo suuqa kaga gataan, waxa dib u dhacaya fidinta suuqa lacageysan (monetary sector). Sababtu waxay tahay in sicirkii dhiirrigelin lahaa in beeraleydu tacabka kordhiyaan oo siyaado soo saaraan la suuqgeeyo, kuna biiraan suuqa lacageysan ayaa maqan.

NOLOSHA XISBIGA

Isu diyaarinta difaaca, sharafta iyo gobannimada ummadda Soomaaliyeed

Bishan Agoosto 14dii ayaa Madaxweynaha J.D.S. khudbad qiime iyo qaayaba isugu dhafan, u jeediyey Ummadda Soomaaliyeed. Madaxweynuhu khudbaddiisaa taariikhiga ah wuxuu ku guud maray xaaladda Gees-ka Afrika ee maanta. Jaalle Siyaad wuxuu si qoto dheer oo cilmieysan khudbaddiisaa ugu qeexay: dabeiga dagaalka goobta ka socda oo ah mid xaq ah, quwadaha iskaga soo horjeeda oo aanay Ciidammada qalabka-sida ee J.D.S. ku lug lahayn, xaaladda oo ah mid Itocbiya khusaysa in la soo dhexgalaana ay xaaraan tahay hasheesh ee Itocbiya inay xal u heshaa ay lama huraan tahay, nooc xalkaasi noqdaba.

Madaxweynaha oo Ummadda kala hadlayey Iidaacaddu, wuxuu ugu baaqay Taliska Addis-ababa inaanay ka leexleexan xallinta mashaakilka dhexyaalla iyaga iyo dadyowga u dagaallamaya gobannimadooda oo ay si toos ah wax uga qabtaan.

Jaalle Siyaad wuxuu carabka ku dhufatay in sida qura ee lagu xallin karaa mashaakilkaasi ay tahay iyagoo loo oggolaado dadyowga u halgamaya gobannimadooda inay ka taliyaan aayahooda.

Madaxweynaha JDS, Jaalle Siyaad, wuxuu ka digay dhibaatada ka imaan karta quwado shishayee oo soo fara geliya da-

gaalka ka dhex socda gobannimadooda iyo Taliska Addis-ababa, wuxuuna caddeeyey inay tallaabadarsi tahay mid gii ballarinaysa mashaakilka ee aanay marnaba xallinayn.

Jaalle Siyaad waxa uu tilmaamay inay jiraan warar sheegaya in dad ka gooda dawladda Kuuba ay ka qayb geli doonaan dagaalladaas hase yeeshee wuxuu sheegay in isagu aanu taas rumeynayn, waayo buu yiri Kuuba waxa lagu yaqaan dawladda kaadan ah, Hantiwadaag ah una hiilisa dadka dulman.

«Kuma aannu aqoon Kuuba iyo Dalalka Hantiwadaagga ah inay u hiiliyaan kuwa wax dulmaya. La yaab ayeyse noqonaysaa haddii ay taasi rumowdo, waayo waxay markaas noqonaysaa gumeysi garabsiye iyo cab-buriyaha dadka u diriraya xuquuqda bani'aadamka,» ayuu yiri Madaxweynuhu.

Madaxweynaha JDS, wuxuu carabka ku dhufatay in Soomaaliya aanay gacmaha ka laabanayn haddii dad ajnebi ahi ay soo dhexgalaan arrinta ka dhextaagan Taliska Addis-Ababa iyo Gobannimadooda Soomaalida Galbeed, Ereteriya iyo wixii la halmaala oo u diriraya inay ka taliyaan aayahooda.

«Waxaanu caddaynaynaa inaan gacmaha ka laabanayn kana gaabsanayn haddii bannaanka looga yimaado dagaalladaas, waxayna qasbi doontaa inaan cuskanno nin kasta oo badbaadin kara xornimadayada iyo qarannimadayada». ayuu yiri Madaxweynuhu.

Jaalle Siyaad wuxuu kaloc sheegay in dagaalka ay ku jiraan Gobannimadoonka Soomaalida Galbeed iyo Ereteriya uu yahay mid xaq ah oo la mid ah kuwa ay wadaan dadyowga reer Falastiin, Namibiya, Simbabwe, iyo koonfur Afrika.

«Ninkii caddaaladda ku tumanaya ama iska indha-tiraya taariikhda isaga ayey jirtaa haso yeeshee Ummadda Soomaaliyeed ka waaban mayso inay taageerto dadyowga u halgamaya inay hantaan gobannimo iyo madaxbannaani dhab ah», ayuu caddeeyey Madaxweynuhu.

Jaalle Siyaad waxa uu sheegay inay dharbaaxo adag ku tahay Ururka Midowga Afrika in arrimaha u gaarka ah Afrika ay soo farageliyaan quwado shisheeye ahi, wuxuuna intaa raaciyey inay sidaas oo kale eeb ku tahay Taliska Addis-Ababa amuuraha ka socda dalkiisa oo uu xallin waayey inuu ugu yeerto xocgag shisheeye ah. Madaxweynuhu wuxuu caddeeyey in Taliska Addis-Ababa uu isagu mag'uul ka noqon doono cawaaqib xumada ka dhalan karta caalamiyeynta dagaalka haatan ka dhex socda iyaga iyo jabhadaha Gobannimadoonka ah.

Jaalle Siyaad oo ka hadlayey gumeysiga Taliska Addis-Ababa,

ba, waxa uu sheegay in addoonsiga taliskaasi uu yahay mid nan ka duwanayn kan Focstar iyo Kan Iyan Ismith ay ku hayaan dadyowga Koonfur Afrika, Namibiya iyo Simbabwe. Sidaa darteedna loo baahan yahay, sida uu dhigayo xeerka Ururka Midnimada Afrika in laga xoreeyo dadyowga ku hoos nool. dawladda Afrikaankura ay go'aaninimadoonka siyaan taageero hiil iyo hooba ah.

Madaxweynuhu wuxuu xusay khudbaddii Mingistu Xayle Maryan ka jeediyey Shirkii Libreville oo UMA, markaas oo uu ku andacooday inaysan jirin haatanna jiri doonin wax la yiraahdo qaran Soomaaliyeed Jaalle Siyaad wuxuu caddeeyey in taasi ay muujinayso aqoon-

yarida Taliska Addis-Ababa iyo cadowtinnimada uu Taliskaasi u hayo Ummadda Soomaaliyeed.

Madaxweynaha JDS, Jaalle Siyaad wuxuu caddeeyey in cadowtinnimadaas uu Taliska Addis-Ababa u hayo Ummadda Soomaaliyeed mid le'eg uu u hayo dadka u dhashay dalkaasi uu ka amar ku taagleeyo, wuxuuna Jaalle Siyaad tilmaan ahaan u soo qaatay dhallinyaradii, indheergaratadii, shaqaalihii iyo beeraleydiis sida naxariis la'aanta ah uu u gumaaday Taliskaasi.

«Annagu waxaan leenahay colaad uma hayno ummadda Itoobiya. Waa dad walaalahayo ah, waa dariskayo; meelo badan oo aan iska gallo ayaa yira, waxaan aad uga xumahay in dadkaasi ay maanta la kulmayaan

dhibaatooyin badan oo uga imanaaya Taliskaasi isku sheegaya Taliskaasi isku sheegaya Hantiwadaag», ayuu yiri Jaalle Siyaad.

Madaxweynuhu wuxuu kula taliyey dadyowga ku jira cadaadiska Taliska Addis-Ababa inaan laga weecin xaqiiqada oo aanay dhag u dhigin eedda beenta ah ee la eedeynayo waddammada dariska la ah.

Isagoo la hadlaayey ummadda Soomaaliyeed; Jaalle Siyaad wuxuu Soomaaliya u tilmaamay in durbaanka uu tumaayo Taliska Addis-Ababa uu yahay mid ay uga gol leeyihiin inay duullimaad baneer ah ku soo qaadaan Soomaaliya wuxuuna ugu baaqay shacbiga Soomaaliyeed meel kastoo ay joogaanba inay u diyaar garoobaan daafacaadda qarannimadooda iyo sharafkooda.

«Waxaan leeyahay Ummadda Soomaaliyeed ee muddada badan u soo halgamaysay xornimadeeda, ha ahaadeen kuwa gobannimadoonka ah ama se kuwa Jamhuuriyadda gudaheeda ah inay u diyaargarobaan daafacaadda xornimada iyo sharafka» ayuu ku baaqay Jaalle Siyaad.

Madaxweynuhu wuxuu ugu dambeystii salaam ka bixiyey dadka ah u diray dhammaan dadka Soomaaliyeed meel kastoo ay joogaan asagoo u tilmaamaya in guusha kama dambeysta ahi ay la jirto kuwa u dagaallamaya xuquuqdo.

Booqashadii Wufuudda Golaha Dhexe

Bishii Luuliyo 16dii 1977ka waxa ka ambabaxay Magaala-Madaxda Muqdisho madax ka tirsan Golaha Dhexe ee X.H.-K.S. oo soo booqanayey Gobollada iyo Degmooyinka dalku ka kooban yahay.

Madaxdaasi waxay u baxeen inay soo kormeeraan sida ay u socdaan hawlaha Xisbigu uuna u hirgalay dhismihiiisu iyadoo hadda laga soo wareegay muddo sannad ah markii la aasaasay. Waxay kaloo soo eegayeen habka ay u fulayaan hawlaha Qaranku gaar ahaan mashaariida horumarinta, waxbarashada, Cafimaadka iyo qorshaha barnaamijka isku filaanshaha xagga cuntada ee 1980.

Wufuuddu markii ay tageen meelihii ay u socdeen waxay kala kulmeen dadweynihii iyo madaxdii gobollada soo dhaweyn fiican oo xamaasad Kacaarnimo ku jirto. Waxana meel kasta looga muujiyey sida dadweynuhu isugu duuban yahay uguna guntan yahay horumarinta noloshiisa.

Madaxdu muddadii ay ku jireen booqashada waxay shirar kala duwan la yeesheen Guddiyada iyo Unugyada Xisbiga ee Gobollada iyo Degmooyinka iyo Tuulooyinka, Xubnaha Xisbiga, Ururrada Bulshada iyo Dadweynaha, iyagoo ka dhaadhicinaya ujeeddada safarkooda dersayana dhibaatooyinka jira iyo waxyaalaha ay sida gaarka ah u tabanayaan.

Waxay wufuuddaasi isku taluujiyeen inay ogaadaan heerka garaadka Siyaasiga ah ee dadweynaha, kicinta iyo abaabulka, waxbarashada xubnaha Xisbiga, joogtaynta Ololaha Horumarinta Reer Miyiga, tacab

kordhinta iyo wax soo saarka, kuwaas oo ay caddeeyeen markii ay Xamar ku soo laabteen inay si wanaagsan u socdeen.

Madaxdu waxay dadweynihii ay la kulmayeen ka dhaadhiciyeen Siyaasadda Xisbiga ee ku dhisan midnimada, wada shaqaynta, u heeganaanta dhismaha Dalka iyo Ilaalinta midhaha Kacaanka. Waxay ku guubaabinayeen Madaxda iyo Guddiyada Xisbiga iyo ururrada bulshada inay xidhiidh joogto ah yeeshaan si wadajir ahna isaga kaashadaan dhibaatooyinka ka hor yimaada.

Booqashooyinkaasi waxay la xidhiidheen go'aannadii Golaha Dhexe ee Xisbigu ay hore u gaadheen ee ahaa in had iyo jeer madaxdu xidhiidh toos ah la yeelato dadweynaha si loola socodsiiyo awaamiirta iyo go'aannada sida isdabajoogga ah uga soo baxaya iyagana loo ogaado dhibaatooyinka ay qabaan, taasi oo xoojinaysa midnimada Ummadda, hoggaanka toosan ee Xisbiga iyo waxqabashada madaxdiisa.

Waxa kale oo booqashooyinka noocaas ahi xallinayaan dhibaatooyin badan oo ay adkaan lahayd wax ka qabashadoodu haddii aan halkooda loogu tagaynin, waxay baraarujin iyo dhiirinimogelin u yihiin masuuliyinta joogta Gobollada iyo Degmooyinka, waxay si dhab ah u dareensiyaan qof kasta oo ka mid ah dadweynaha maamulka

Xisbiga ee ku dhisan dimoqraadiyadda Guddoonka Dhexe.

Waxay waqti u siiyaan Madaxda barashada dadka iyo dal-kaba iyadoo ay tagaan magaalo kasta iyo Tuulo kastaba, ogaadaanna meel walba dabecadde-da, waxa laga helo iyo waxa ay u baahan tahay.

Dhalashadii Kacaanka ka dib waxa caado noqotay in madaxda Dalku ugu yaraan sannadkii hal mar ay ku soo wareegaan Gobollada oo dhan si ay u hubiyaan xaqiijinta himilooyinka Kacaanka. Waxa taa la sii xoojiyey intii ka dambaysay Aasaskii Xisbiga Hantiwadaagga Kacaanka Soomaaliyeed iyadoo la arkay inay lagama maarmaan tahay in dadweynaha si aad ah looga dhaadhiciyo Barnaamijka iyo Dastuurka Xisbiga, la baro madaxdooda, xogogaalna loo noqdo mashaakilooda.

Waxa hubaal ah in ujeeddooyinkaas wax weyni ka rumoobeen taas oo maanta ay Ummadda Soomaaliyeed meel uga soo wada jeeddo cadowgeeda dibedda iyo kan gudahaba, dagaal cad kula jirto gaajada, cudurka iyo jahliga, daacadra u tahay hoggaanka xisbiga iyo madaxdeeda. Isla markaa, waxa Xisbiga Hantiwadaagga Kacaanka Soomaaliyeed qaaday muddadii uu dhisnaa tallaabooyin dhiirigelin, uruurin, hawlgelin iyo Hanuuninba ah, waxaannu wax ka qabtay dhibaatooyin badan oo dadweynaha hortaagna.

Booqosha Aqoon korôrsi (Shiina - Bulgaariya)

Wafdi ay hoggaaminayaan Jaalle Xamse Maxamed Gaadaweyne, Guddoomiyaha Hoggaanka Nabadgelyada ee XHKS

iyo Jaalle Maxamed Jaamac Cii-se (Xaaji Kore), ku-xigeenka Guddoomiyaha Hoggaanka Culuunta Bulshada iyo Siyaasadda

ayaa booqasho saaxiibtinnimo ku aaday dalka Shiinaha muddadii u dhexeysay 13kii Juun ilaa 12kii Luuliyo. Muddadaa wafdigu dalka joogey wuxuu marti u ahaa Ururka Saaxiibtinimada Shiinaha u qaabbilsan dalalka Shisheeyaha.

Wafdigu muddadu dalka joogey wuxuu fursad u helay inuu booqdo wershado, dugsiyo, machadyo (waxbarasho iyo dhaqanba leh), miyuusiyamyo, mashaariic iwm. Wafdigu wuxuu booqday Tachai oo ah Iskaashato her sare ah, tusaale ahaanna ummadda shiinuhu ugu daydaan xagga beeraha. Tachai waxay ka mid tahay gobolka Shansi. Wuxuu kaloo booqday wershadda saliidda ee Taching taasoo iyana tusaale ahaan loogu daydo xagga san-cada.

Wafdigu wuxuu aad ugu bo-gay tusaaleyaal badan oo muujinaya horumarka ummadda Shiinuhu gaadhay marka loo eego dowladda. Dhinaca waxbarashada, tusaale ahaan, wafdigu wuxuu ka markhaati kacayaa heerarka iyo tabaha kala geddisan ee machadyadooda waxbarasho kuwaasoo dhammaantoodba isku xiraya aragti ay ku ladhan tahay baraatiko iyo tacliin ay ku dheehan tahay wax-soo-saar.

Wafdigu muddadaa uu dalka joogey wuxuu soo booqday ilaa lix (6) gobol oo ay badiddo ku yaallaan woqooyiga Bari. Wuxuu wafdigu awoodey inuu soo arko oo uu goobjoog u ahaado aragtida iyo baraatikada isku-fillaanshaha xagga horumarka istraatejiyada Hantiwadaagga. Wafdigu meel kasta oo uu tagaba si diirran ayaa loogu soo dhoweynayey. Wuxuuna fursad u helay inuu ra-

yi-isdhaafsaad la yeesho kaadir-rada, xoogsatada iyo beeraley-daba.

Mar wafdigu booqday magaalada Shenyang, wuxuu la kulmay takhaatiir Shiine ah oo Soomaaliya mar shaqo u joogey, halkaasoo wafdigu tebiyey sida dadka Soomaaliyeed ugu bogo kartida iyo dadaalka Ummadda Shiinaha.

Isla markaas waxaa socdaal saaxiibtinnimo dalka Shiinaha ku marayey Madaxweyne kuxigeenka Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliya Jaalle Ismaaciil Cali Abokor iyo waf-di ballaaran oo uu hoggaamina-yo. Labadaa booqashoba waa sii adkaynta Iskaashiga iyo xiiriirka saaxiibtinnimo ee Ummadda Soomaaliya iyo Shiinaha.

Muddadi wafdigu joogey magaalada madaxda dalka Shiinaha, Peking, wuxuu la kulmay Jaalle Chi Teng-Kuei oo ah Kuxigeenka Ra'iisal Wasaaraha, xubinna ka ah Guddiga Siyaasadda iyo Jaalle Ho Ying, Kuxigeenka Wasiirka Arrimaha Dibedda.

Dhawr kulan oo uu wafdigu la yeeshay madaxda dalka Shiinaha, wuxuu uga warramay si-dii fooma xumayd ee ay Imberyaaliyaddu u kala qaybiisay Soomaali Weyn. Wadajir (Shiinaha martida loo ahaa iyo waf-diga XHKS) ayey ugu dabbaaldegeen maalintii madaxbannaanida ee Jamhuuriyadda Dimoqraadiga ee Jabuuti oo ku aaddanayd 27kii Juun iyo sannadguuradii 17aad ee ka soo wareegtay maalintii madaxbannaanida iyo isu-taggi gobollada Woqooyi iyo Koonfur ee Soomaaliya.

Wafdigu Jaallayaashaa ay martida u ahaayeen waxay tuseen film dokumentaariyo ah

oo ku saabsan horumarka degdegga ah ee ay Ummadda Soomaaliyeed gaadheen.

Wafdi ka socda Xisbiga Hantiwadaagga Kacaanka Soomaaliyeed ayaa bishii Juun 30-dii, 1977ka booqasho aqoon korodhsi ah ku tagay Jamhuuriyadda Hantiwadaagga ah ee Bulgaariya.

Wafdigaa oo ka koobnaa 90 qof, afar Jaalle oo Golaha Dhexe ee Xisbiga ka tirsan iyo 86 Hawlwadeen, waxaa hoggaamiye u ahaa Jaalle S. Guuto Maxamed Cali Shire, Wasiirka Wasaaradda Ganacsiga.

Muddadii ay wafdigu joogeen Bulgaariya oo ah bil (2dii luuliyo ilaa 2dii Agoosto) waxay qaateen barnaamij ay u diyaarisay Akadeemiyada Culunta siyaasadda ee Golaha Dhexe ee Xisbiga Shuuciga Bulgaariya, kaas oo isugu jiray casharro ku saabsan aragtida hantiwadaagga cilmiga ah iyo booqashooyin Gobollada iyo meelaha taariikhiga ah ee Dalka.

Casharada Wardigaasi soc qaateen oo dhamma 135 saacadood, waxay guud ahaan ka koobnaayeen:

1. Dhaqaalaha siyaasiga ah ee Hantiwadaagga Cilmiga iyo waaya-aragnimada dadka Reer Bulgaariya xagga kobcinta dhaqaalaha.

2. Culunta Xisbiga Shuuciga iyo waaya-aragnimadiisa dheer.

3 Taariikhda dhaqdhaqaaqyada Kacaanada Adduunyada iyo ka dadka Reer Bulgaariya.

Wafdigu waxay soo booqdeen Gobollada Dalka iyagoo laba isu qaybiyey oo badhbaqaar ku soo wareegeen. Mud-

dadii ay wareeggaa ku jireen Jaallayaasha waxa la tusay sida ay u shaqeynayaan iskaasha-tooyinka Beeraha iyo kuwa Dawladda, Wershada iwm. Waxa kaloo la tusay habka ay u shaqeeyaan Guddiyada Xisbiga ee Gobollada iyo Degmooyinka, sida loo soo doorto Guddiyadaas iyo sida loo qaato Xubnaha cusub ee Xisbiga, iya-goo ka qayb galay fadhiyo lagu fulinaayo hawlaha.

Meelaha taariikhiga ah ee wafdigu ay booqdeen waqtigii ay dalka joogeen waxa ka mid ahaa Qabrigii Jaalle Georgi Dimitroff oo ka mid ahaa horumuudiyadii dhaqdhaqaaqa shaqaalaha Adduunka si weynna looga aqoonsanyahay Dalalka Hantiwadaagga ah.

Xaruntii ay degganaayeen wafdigu oo ahayd Akadeemiya-da Culuunta Bulshada ee Xisbiga Bulgaariya waxa iyana ku jiray ergooyin ka kala socday Dalal horusocod ah iyo Axsaab Shuuci ah oo ka mid ah Yurub Afrika, iyo Aasiya. Waxay-na ergooyinkaas la yeeshen wafdiga Soomaaliyeed, doodo aqoon-isweydaarsi ah oo ay ku kala faa'iidayanayaan waaya-aragnimada Ururradooda iyo axsaabtooda.

Waxa kaloo wafdiga khudba-do qiimo leh u jeediyey Madax ka tirsan Golaha Dhexe iyo Hay'adaha kale ee Xisbiga Bulgaariya oo si tifaftiran uga waramay taariikhda dalkooda iyo Xisbigoodaba iyo taageerada ay u geystaan Axsaabta iyo dhaqdhaqaaqyada horusocodka ah ee adduunyada gaar ahaan kuwa Dalalka soo koraya. Waxay-na u sheegeen wafdiga in sha-

biga iyo Xisbiga Shuuciga ee gaariya ay si weyn u qadariyaan shacbiga, Xisbiga iyo Kacaanka Soomaaliyeed una rajeynayaan guul iyo horumar.

Madaxda iyo Hawlwadeennada Xisbiga Hantiwadaagga Kacaanka Soomaaliyeed ee wafdigaa ka mid ahaa, waxay ku dadaaleen muddadii ay dalka booqashada u joogeen inay Ummadda iyo Xisbiga Bulgariya iyo Wufuuddii kale ee ay halka kula kulmeenba ka dhaadhiciyaan Ummadda Soomaaliyeed halgannadii ay la soo martay Gumeysiga, dhibaatooyinkii ka horyimid dhalashadii Kacaanka iyo guulihii ay gaadhay, dhalashadii Xisbiga iyo Ururrada Bulshada. Waxay si gaar ah uga hadleen sidii Gumeysigu u qaybsaday Ummadda Soomaaliyeed, kaas oo ay ka qayb gashay Dawladda Xabashidu maantana ay gobannimoonka Soomaaliyeed ula dagaa-llamayaan si ay dhulkooda uga xoreeyaan.

Waxay si cad u muujiyeen in Ummadda Soomaaliyeed dooratay inay ku dhaqanto mabda'a Hantiwadaagga Cilmiga ah iyadoo u aragtay inuu yahay mabda' toosan oo si dhakhso ah u gaadhsiin kara horumar himiladeedana fulin kara, sidaa darteedna ay ka filayso, dalalka Hantiwadaagga ah ee muddada dheer ku soo dhaqmaayey mabda'aas inay ka caawiyaan xagga aqoonta, waaya-aragnimada, had iyo jeerna la is dhaafsado wufuud dhinac kasta ah.

Wafdigu meeshii ay booqdaanba waxay tusayeen Filimo, ka hadlaya Kacaanka iyo horumarka uu sameeyey, kuwaas oo

wax weyn ku kordhiyey dadkii daawanaayey aqoontii ay Soomaaliya uga lahaayeen.

Wafdiga oo ahaa kii toddobaad ee Xisbiga ka baxa uguna badnaa ee Booqasho aqoon korodhsi ah ku taga Dal Hantiwadaag ah, wuxuu soo laabtay bisha Agoosto Idii, 1977ka.

Bixitaankoodii ka hor, waxa wafdiga khudbad dardaaran ah u sii jeediyey Xoghayaha Guud ee XHKS Jaalle Maxamed Siyaad Barre isagoo faray inay Ummadda Reer Bulgaariya ee ay u tegayaan ka soo faa'iidaystaan waaya-aragnimadooda iya-na uga faa'iideeyaan waaya-aragnimada Ummadda Soomaaliyeed isla markaana muujiyaan midnimo, ismaqal iyo hufnaad.

Markii ay soo laabteen ka dib, waxa khudbad u jeediyey, isagoo Xoghayaha Guud ka wakiil ah Kaaliyaha Xoghayaha Guud, Jaalle Ismaaciil Cali Abokor oo u sheegay in booqashadoodaasi ay la xiriirto siyaasadda Xisbiga ee ah in la kala faa'iidaysto waaya-aragnimada; wada shaqeynta iyo isku xidhnaanta waddamada Hantiwadaagga ah.

Wuxuu ku booriyey inay aqoontaa ay ka soo korodhsadeen safarkooda, uga shaqeeyaan hawlaha ay ka hayaan Gobollada iyo Degmooyinka iyo Xarunta.

Jaalle Ismaaciil ka hor, waxa warbixin koobaysa wixii wafdigu soo arkay iyo waxyaalihii ay isdhaafsadeen Madaxda iyo hawl wadeennada Xisbiga Shuuciga ee Bulgaariya, jeediyey Jaalle Maxamed Cali Shire oo Hoggaaminayey.

Wafdi ka socda AAPSO oo dalka Booqasho ku yimi

Bishan Agoosto 9dii, 1977ka waxa Muqdisho yimi wafdi 3 qof ka kooban oo ka socda Ururka Isbahaysiga dadyowga Afrika iyo Aasiya (AAPSO) oo uu hoggaaminayey Jaalle Fasine Bangura oo ah ku-xigeenka Xoghayha Guud ee Ururka.

Waxa Wafdiga soo dhoweeyey Jaalle Warsame Cali Farax oo ah Guddoomiyaha Ururka Iskaashiga iyo Saaxiibtinnimada ee Soomaaliyeed ahna ku-xigeenka Guddoomiyaha Hoggaanka Arrimaha Dibedda iyo Jaalle-yaal kale.

Wafdigu arrimaha ay u yimaadeen waxa ka mid ah xoojinta xiriirka (AAPSO) iyo Ururka Iskaashiga iyo saaxiibtinnimada ee Soomaaliyeed, iyo in aragti isku mid ah laga yeesho arrimaha iyo hawlahaha horyaalla Ururka AAPSO.

Waxay kaloo u yimaadeen si looga sii wada hadlo waxyaalaha lagu soo qaadi doono Shirweynaha Ururka ee lagu qaban doono Baghdaad, Dalka Ciraaq, bisha Diisambar ee soo socota.

Wafdigu muddadii ay joogeen waxay kulan iyo wada-hadallo saaxiibtinnimo la yeesheen Jaalle Warsame Cali Faarax, Guddoomiyaha Ururka Iskaashiga iyo saaxiibtinnimada Soomaaliyeed, Jaalle Cabdulqaadir Xaaji Maxamed, Guddoomiyaha Guddiga Kormeerka ee Golaha Dhexe iyo Jaalle Axmed Maxamuud Faarax, Guddoomiyaha Hoggaan-

ka Culunta Bulshada iyo Tababarrada Siyaasiga ah.

Madaxda Soomaaliyeed waxay wafdiga uga warrameen horumarka Ummadda Soomaaliyeed ka gaadhay dhinaca Siyaasadda, dhaqaalaha, dhaqanka iyo arrimaha Bulshadaba dhalashadii Kacaanka kadib, waxay kaloo ka warrameen dhismihii Xisbiga iyo Ururrada Bulshada oo labaduba maanta si fiican uga hirgaleen Dalka.

Madaxdu waxay si gaar ah uga dhaadhiciyeen Wafdiga qadiyadda Soomaalida Galbeed oo hadda ku dhex jirta halgankii Xornimadeeda. Wafdigu waxay sheegeen inay soo gaadhsiyeen Xisbiga iyo Dawladda Soomaaliyeed in Ururka AAPSO mar kasta garab taagan yahay Halganka Ummadda Soomaaliyeed ugu jirto horumarka Bulshadeeda. Waxay kaloo sheegeen inay qiimeynayaan kaalinta Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliyeed ka ga jirto dhaqdhaqaaqa horusocodka ah ee Dunida gaar ahaan kan Afrika iyo Aasiya.

Wafdigu waxay kulan gaar ah la yeesheen madax ka socota Jabhadda Gobanimodoonka Soomaalida Galbeed, kuwaas oo uga warramay halganka xaq ah ee ay kula jiraan Gumeysiga Xabashida. Waxay caddeeyeen in dalkooda ay Xabashidu qabsatay markii Isticmaarka qaybsanayey Afrika, Ummadda Soomaaliyeedna ay wax badan ku dadaashay in si walaaltinnimo, darisnimo iyo Afrikaannimo ku jirto lagu dhammeeyo. hase yeeshee ay Dawladda Xabashidu intaaba diidanayd, haddana ay ku khasabtay inay dagaal hubaysan ku xoreeyaan dhulkooda.

Madaxda Jabhaddu waxay u sheegeen wafdiga dhibaatooyinka hortaagan, guulaha ay ilaa hadda gaadheen iyo kaalmada ay uga baahan yihiin xoogagga horusocodka ah.

Wafdigu waxay dalka ka dhoofeen maalintii Khamiista ee 10.8.1977 ka dib markii ay booqasho labo maalmood ah ku joogeen.

MURAAYADDA WAXTARKA HANTIWADAAGGA

Midawga Soofiyeeti, waxaa bishii Luuliyo ee ina soo dhaaf-tay ka soo laabtay ergo ka socotey Xisbiga oo uu booqasho waaya-aragnimo-kororsi ah ugu martiqaaday Xisbiga Shuuciga Midowga Soofiyeeti, waynu wadagan karnaa qof ka tegey

dal yar oo hantiwadaag ku dhaqmaayey 6 Sano oo qura, ee tagey dal 60 sano hantiwadaag dhisaayey, kuna gaaray in uu dalalka adduunka ugu xoogwayn safka hore ka galo; qofkaasi waxyaalo fara badan oo cajabiya in uu la xulmaayo was wax

la iska garan karo. Waxyaala-haas oo dhan in hal maqaal lagu soo koobana suurta gal ma aha, kala doorashadooduna ma sahlana.

Arriimaha sida dhabta ah no-oga cajabiyeyse waxaa ka mid ahaa Xisbiga Shuuciga Midawga Soofiyeeti sida ay ugu suurta gashay dal ay ku nooshahay in ka badan 260 milyan oo qof, ahna dalka ugu ballaaran dalalka ku yaal dunida guudkeeda, inuu xubnaha bulshadiisa iyo raamaha noloshiisa mid kastoo ka mid ah matoorkii, dhaqaajinaayey isagu noqdo; farac kastoo nololeed iyo goob kastoo bulsho ku nooshahay, dhawr qofna ha joogtee, qorshe u dajinteeda, tusaalaynteeda, kormeerka hawleheeda iyo ka warhaynta noloshe-edana uu si joogta ah isaga xil-saaro isla markaasna ugu guulaysto, oo ayan marna dhacayn iska hor imaad, wax socon waa-yey ama wax buuq ah oo ka ka-ca meel ka mida dalka intaas le'eg, meel kasta iyo cid kastaa-na heerkii sannadkii hore ay sannad walba kor u sii dhaafay-so, iyadoo lagu socdo qorshe cad oo xisbigu dajiyey!

Haddaba taasi ma aha arrin si sahlan isaga timid, ama habeen iyo maalin lagu gaaray, ee waa natiijo laga dhaxlay waaya-aragnimo soco taxnayd 60 sano waa-na waaya-aragnimadaas midda ay doonayaan in ay ka faa'iidaystaan, wixii duruuftooda u qalmana ka qaataan axsaabta Hantiwadaagga ah ee da'da yar, sida Xisbigaenna. Waxaa jirta saddex arrimood oo uu maanta ah-miyad weyn siiyo X.SH. M. S. ee hoggaaminaaya Kacaankaas lixdan jirsaday; kaddib markii ay waayo-aragnimadu bartay ba-

ahida loo qabo saddexdaas arrimood oo kala ah:

1. Kor u qaaddidda aqoonta dadka;

2. Kordhinta tacab soo saarka;

3. Kaydinta iyo ka faa'iiday-siga taariikhda.

1. KOR-U-QAADIDDA AQOONTA DADKA

Guddoomiyaha Hoggaanka bo-robogaandada ee Jamhuuriyadda Maldaaviya, kana tirsan Golaha Dhexe ee Xisbiga Shuuciga Jamhuuriyaddaas Jaalle Vi-shku V. K. su'aalo aan weydiinnay baa waxaa ka mid ahayd maxay ahayd dhibaataadii idiinku weynayd ee ka hortimid hir-gelinta hawlaha Xisbiga iyo dhisidda bulshada Hantiwadaagga ah. Ninkaas odayga ahi wuxuu ku jawaabay masuuliyiin kale oo la joogayna uga marag fureen dhibaataadii ugu weynayd inay ahayd «Aqoon darro». Maldaaviya waa Jamhuuriyad be-raley ah oo Sannadkii 1940kii bilawday dhismaha Hantiwadaagga, kaddib markay rasmi ahaan uga mid noqotay Jamhuuriyadaha dalka Midowga Soofiyeetii. Waqtigaas tacliin Dugsiga Dhexe ka sarraaysaa dalka kama furrayn, dadkoodana 97% wax ma qori jirin waxna ma akhrin jirin Maanta-na 8 Jaamicadood baa ka furan, dadkooduna 100% aqoon darri-dii waa ka baxeen. Xoghayaaya-sha Unugyada Xisbiga 90% waa Jaamiciyiin.

Tacabka ay soo saaraan markay iyaga ka badatay waxay u iib geeyaan 60 dal oo dunida kale ah, intaasna waxay ku gaa-

reen dhismaha Hantiwadaagga iyo ku dadaalidda waxbaridda dadkooda.

Xeerka Xisbiga Shuuciga Midowga Soofiyeeti wuxuu dhigayaa qof kastoo Xisbi ah inay khasab ku tahay inuu si joogta ah aqoontiisa u kordhiyo, had-duu kordhin waayo waa lagula xisaabtamayaa. Islamarkaas ma jiraan wax gooni ah oo lagu khasbaayo inuu barto. Isaga ayaa dooranaay marba wixii uu jaceylahay ee ay maskaxdiisu u janjeerto. Xisbiguna wuxuu u fududaynayaa gacanna ku siinayaa sidii uu u baran lahaa.

2. KORDHINTA TACAB-SOO-SAARKA:

Sida la ogyahay dhaqaaluhu waa saldhigga nolosha bulshada ee ay ka dabqataan siyaasadda, dhaqanka, aqoonta iyo dhammaan arrimaha nolosha. Xisbiga Shuuciga ee Midowga Soofiyeeti, isagoo xaqiiqadaas ku xisaab tamaaya, xooggiisa ugu weyn wuxuu isugu geeyey kordhinta wax-soo-saarka iyo dhiirrigelinteeda. Taas si cilmi loo dajiyo shantii sanaba mar baa qorshe la dejiyaa, qorshahaasoo si joogta ah loogula xisaabtamo, waqti kasta meel kasta iyo qof kasta. Waxaa jira tartan lagu magacaabo tartanka shaqada, waa-na tabta loogu tala galay meel-marinta qorshaha. Degmo, Hay'ad, Xubin iyo qof kastaba waxaa la siiyaa waajibka inay mud-do go'an ku fuliso loo qorsheeyey. Muddadii marka la gaarana waa lagula xisaabtamaa, halkaasna cid waliba wixii ay soo saartay iyo heerkii ay tartanka ka gashay abaalgud u dhigma ayaa la siiyaa, ilaa heer qof.

3. KAYDINTA IYO KA FAA' IIDEYSIGA TAARIIKHDA:

Qiime weyn ayey da'da soo koraysa ugu fadhidaa, xusuus dheerza way ku reebaysaa marka daawaasho loo geeyo gurigii uu ku noolaan jiray, hawlihiisii taariikhiga ahaana ku dejin jiray V. I. Lenin, kaasoo ku dhexyaal aqalka kirimiliinka ee ah xarunta Taliska Sare ee Dawladda M. Soofiyeeti, ilaa iyo biishii Maarso, 1918kii markaasoo uu Jaalle Lenin magaalo madaxdii dalka u soo wareejiyey magaalada Moosko. Markaad guri gaas gashid, raadkii Lenin iyo alaabtii uu ku dhaqmi jirayna indha-indhaysid, gabadha halkaas heeganka ku ah oo la yiraahdo Renaata Alxandarocf xogwaranka ay ku siinayso ka sokow, waxaad si la taaban karo u ogaanaysaa ugu yaraan saddex arrimood:

1. Lenin Noloshiisa qoysku in ayan ka heer sarrayn nolosbii qoysaskii shaqaalaha ee uu ka xoreeyey dhiigmiiradka.

2. Nasiino la'aantiisii iyo shaqo — jacaylkiisii oo aad ku garanaysid nal gaar ahaaneed oo uu ugu talo galay haddii Magaalada nalku ka damo inayan

shaqadiisu istaagin; iyo miis uu ku shaqayn jiray marka uu jirran yahay iwm.

3. Akhris jeelidiisii oo ay ka muuqato inuu weligii ku jiray aqoon kororsi joogta ah (Maktabadiisii waxaa yaal (10 kun) oo buug oo ka hadlaaya siddeetan. (80) fanni oo kala qeddisan, kuna qoran sagaal Af oo uu ku hadli jiray).

Waxyaabihii na cajebiyey waxaa ka mid ahaa markaan aragnay warshad aan weynayn oo dhawr museem leh: Museemka wax-soo-saarka, midka shaqaalaha, kan dhallinyarada iwm. Warshaddaas oo dharka samaysa, kuna taal degmada Minisk oo sannadkii 1864tii la asaasay ilaa maanta sannad kasta habkii ay ku shaqayn jirtay, dharkii ay soo saari jirtay noociisii, nolosha shaqaaluhu heerkii ay maraysay, shaqaalihii mar walba ugu wanaagsanaa, Madaxdii iyo Xubnihii ururadeeda kala qeddisan, intaas oo dhan waxaad u helayso si la taaban karo, waqtina aan kaa qaadanayn. Waxaa jira dad u go'an taariikhdaas ururinteeda iyo fasiriddeeda.

Shaqaalaha warshadda ee ma-

anta jooga, marka ay dadaalayaan ee shaqada hantiwadaagga ku tartamayaan, mid waliba wuxuu ogyahay abaalgudkii aan kor ku soo sheegnay ka sokow, magaciisa iyo masawirkiisu inay geli doonaan kayd taariikheed oo marag-ma-doonto ah, d^u kastoo timaadana markay isha qac ku siiso uga mahad celinayso. Warshaddaas tusaale ahaan uun baannu u soo qaadanay meel kastoo aad tagtid waa caynkaas.

SAAXIIBNIMO AAN LA LOODIN KARIN:

Ugu dambaysta waxaa xusid mudan sida ay kaaf iyo kala dheeri u tahay dadka Midowga Soofiyeeti niyad samida Jaallannimo ee ay u hayaan Soomaaliya iyo dacaayadda beenta ah ee ay beryahan dambe faafiyaan qalabka warfidinta ee reer galbeedku, kuwaasoo iyaga iyo dibu-socodka u riyaaqsaniba beryahan dambe ku andacoodaan inuu soo qaboobaayo xiriirkii saaxiibnimo oo ka dhexeeyey Soomaaliya iyo M. Soofiyeeti, taasoo ay uga dan leeyihiin inay madmadow dhex geliyaan saaxiibtinimada dalalka hantiwadaagga ah.

ARRIMAHA DUNIDA

Zimbaabwe : Dabin gumaysi ayaa la iska gartay

Saciid Jaamac

«Ma wadaynno kel ya dagaalka, ee dab ayaan ku sii qabanaynaa».

Talisayada midab-takoorka ee ka dhisan Afrikada Koonfureed wax ka foolxun oo ka dhaawac weyni ma soo marin Qaaradda Afrika. Habkaas qaabka darani wuxuu awooddii dalalkaas gacanta u geliyey tira yar oo caddaan ah oo halkaas ka amar ku-taag-beeya. Dheefta iyo barwaaqada dalalkaas taal oo idil wata ku nafaxaadda tira yarta caddaanka ah. Dadweynihii madbooba ee dalalkaas u dhashay waxa lagu cucubay Tuulooyin iyo dhul loo seetee-yey. Inay si madaaxbannaan dal-kooda u dheer maaxaan oo hal-ka ay maagaari ka aadaati koon-ka oggola. Muruqooda si dad-nimada ka reeban ayaa loo ga-

taa, wax caymis bulsheed oo ay qabaan ma jiro, nololna tan ugu ciriiri badan ee ugu kadeed dharan ayey ku jiraan. Intaas oo dhan waxa keenay iyadoo tira-yarta caddaanka ahi gacanta ku hayso awooddii dadkaas oo idil - hantida, militariga, bool-iska, xabsiyada iyo maamulka dawladda.

Iska-horimaadka dadka mad-ow iyo taliska caddaanka berya-han dante wuxuu gaarey heer bad u sarreeya: Halkan kii dadka Afrikaanka ahi ugu jireen mad-axbannaanooda aad aynta u sii qafaaraday; haddii aaladda sidaas ku socotana mabaddgelyada iyo xasillooniida qaaradda mi-tur ayey ku sugan tahay.

Waxa dhab ah in talisyada mi-dab-takoorka ee ka dhisan Afri-kada koonfureed aanay maan-taba soo gaareen haddii aanay helayn kaalmada dhaqaale, tan militari iyo tan siyaasadeed ee ay ugu deeqayaan dalalka Yurubta Galbeed, Mareekanka Waqooyi iyo Jabbaan. Jiritaanka Talisya-daas midab-takoorka ka sokow, kaalmadaas hagar baxa leh ayaa ugu wacan cadawnimada iyo caadaqaatanimada ay kula dhaqmaan dadyowga madow.

Arrintuse mid sidaas ku waa- raysa marna ma aha. Guulthii dadyowga Indoshiina ka soo hooyeen gumeysiga mareekanka iyo guuldartadii ku dhacday gumeysiga Burtuqiiska waxay gobannimadooda Simbaabwi u furtay fursado wacan.

Gaar ahaan jabkil Ciidam-mada Koonfur Afrika iyo ca- looshooda u shaqaystayaasha ka qabsaday; Geesiyada MPLA ee Angola waxay si lixaad leh u soofayay dagaalyahannimada dhaqahaqaaqyada gobannima- doorka ee Simbaabwi, Koon- fur Afrika iyo Namibiya. Had- dii aynu eeka Simbaabwi gaat u soo qaadanno, wata sare u kacay yidhihadii, yuhuuntii iyo heeggaantii waddaniyiinta ku- waas oo madaanta fara bada ku haya taliska hororka ahi ee iyan ismaha.

Geesiyaasha reer Simbaabwi ga ah ee ka kooban labada Urur ee la kala yiraahdo «ZAPU» iyo SANU». Waxay Ciidammada gobannimodoonka ahi isku wada raacsan yihiin in jidka keliya ee lagu gaari karo himilada dadweynaha ay tahay dhabbada «Halganka Hubaysan», in aanay marna hakan doonin tan iyo inta laga xaqiijinayo madaxbannaani buuxda. Waxa arrintaas ku sii dhiirrigelinaya gobannimadii ay soo hooysey Mozaambiiq iyo Angoola iyo garabka iyo gaashaanka ay ku qabaan dawlada ku soohdino dhow taliska Roodiisiya. Arrintaas ayaa si weyn ugu boorrisay gobannimadoonka Simbaabwi inay darayada ku sii gijiyaan taliska sii ciiraya ee Iyan Ismith.

Dawladda Ingiriisku markii ay aragtay sida jartu ugu xun tahay dabadhilifkooda Iyan Smith ayey maanta qoob iyo qaylo isku dartay iyadoo ku andacoonaysa in xaaladda ka taagan dalka Roodiisiya ay u baahan tahay in si nabad ah xalli deg-deg ah looga gaaro. Waxa tilmaan mudan inay isla dawladda Ingiriisku ahayd tii 12 sano Waqti laga joogo uu Iyan Ismith ku fara sayray oo halkaas kaga dhawaaqay dhinaciisa qura in dalka Roodiisiya yahay dawlad madaxbannaan, kolkaasna xididada u aasay siyaasadda midab-takoorka ee uu ilaa haatan ku shaqeeqo. In yar oo qaylo ah, oo ay qiiq isku qaris uga dan lahayd mooyee, xukuumadda Ingiriisku arrintaasi markii ay soo ifbaxday indhaha ayey ka durwatey; intii ka dambeyseyna kaaliye weyn ayey ka ahayd. Si loo badbaadiyo taliska Iyan Ismith ayaa dawladda Ingiriiska iyo Mareekanku soo bandhi-

geen hindise ay ku magacaabayaan hindisihii lagu xallin lahaa mushkiladda Roodiisiya. Ku dheeraan mayno hindisahaa tafaashihiisa oo waxay inala gelayaa guntubo isdabajoog ah oo dibloomaasiyiinta Galbeedku caan ku yahay markuu wax jaa-hwareerinayo; haseyeeshee arrinta oo koobani waxay tahay in dawlada Galbeedku damacsan yihiin inay Roodiisiya ka dhisan talis daba-joog ah (Neo-Colonial Rule) oo tira-yar oo danaysato ah oo madawna meel looga xaarxaaro, marnabase aanay danihii imbiryaaliyadu wax noqon. Haddii si kale loo yiraahdo, waxa imbiryaaliyaddu waddaa in heshiis dhoob-dhoob ah la macmalo, iyadoo aanay dulucdii taliska waxba iska beddelin.

Waxa ayaan wanaag ah in aanay arrintaasi noqonayn culaaif lagu dago geesiyada gobannimadoonka Simbaabwi ee bir-lab ku noqday halgankii dheeraa, kuna bislaaday dagaalkii isdabajocga haa, una jeeda sida dadyowgooda maalinba maallinta ka dambaysa uga horjeesanaysaan taliska midab-takoorka. Isagoo muujinaya arrintaas halka ay dadka Simbaabwi ka taagan yihiin, ayuu Jaalle Joshua Nkoma oo ka mid ah Hoggaamiyayaasha Jabhadda Waddaniga ee Simbaabwi hindisa reer Galbeedka ka yiri:

«Dawlada reer Galbeedku waxay ku tiqtiqsadaan inay suuragal tahay in mushkiladda Roodiisiya si nabad ah lagu xallin karo. Laakiinse tallaabooyinkii lagu rabay in awoodda si nabad ah loogu wareejiyo dadweynaha meel mari weydey. Sidaas darteed ayaa dadka Simbaabwi halgankooda hubaysan

kor ugu qaadayaan. Sidaas oo keliya ayaa madaxbannaani lagu gaari karayaa».

Waxa kaloo aan la yaab lahayn in mudaaharaadadaas oo kale dawlada Galbeedku ka wadaan Koonfur Afrika, iyagoo dareemay in dood kacaan ahi dhowaan taliska faashistaha Foorster qaadi doono haddaan loo soo gurman inta ay goori goor tahay.

Arrintaas oo dawladda Mareekanku fiiro dheer u yeelatay waxay beri dhoweyd caddeysay in mas'aladda Koonfur Afrika ay aayatiin ahaan dambe, u baahan tahay in si aan tawrinimo lahayn lagu xalliyo. Isagoo ka faallootamaya hindisahan imbiryaaliga ah ee aan laysu dusin karayn marnaba, Jaalle Olifeer Tambo, Guddoomiye Ku-xigeen gaarka Guud ee dhaqdhaqaaqa Gobannimadoonka Koonfur Afrika (ANC) wuxuu ku yiri hadalkiisii uu u jeediyey Golaha Caamka ah ee qaramada Midoobey bishii Oktoobar 26dii 1976kii.

«Warkan cad ee ka soo baxay dawladda ugu horraysa dawlada imbiryaaliga ee Adduunka, waxaan u qaadanayaa in iyada oo ku hadlaysa magaceeda iyo kuwa Gaashaanbuurta NATO iyo kuwo kaleba aanay marnaba diyaar u ahayn inay aqbasho wax xalli ah oon danaha ay ku qabto Koonfur Afrika sidooda ku dhaafayn.

Halkaas waxa si fiican inooga muuqanaya in aragtida imbiryaaliyadda (strategy) ay ku eegayso Afrikada Koonfureed aanay inna iska beddelin siday ahayd sannado ka hor. Qasdi-

geedu waa inay xoojisaa Talisyada midabtakoorka si ay u ilaaliyaan danaha Shirkadaha dawliga ah ee ka ganaacsada Afrikada Koonfureed faa'iidada xad-dhaafka ahna ka daldasha.

Xaalse halkaas kuma eka, xilliguna siday rabaan uma soconayo. Wadega maanta aduunka jiraa waa mid gacanta sare siinaya Horusocodka. Waxaynu ku jirnaa casrigii laga guurayey hantigoosadka ee looguurayey hantiwadaagga. Roodiisiya maanta ma aha sidii ay ahaan jirtay. Ma aha dalkii meesha keliya ee uu iska ilaaliyaa inaan gobannimodocn uga soo gelin u ahayd webiga Saambisi ee ay ciidanka yar keensan jirtay. Ma aha dalkii dugaal iyo moos laysku hubo u ahaa Koonfur Afrika. Gobannimadii Botswaana iyo Mosambiig waxay ku furtay soohdimo dheer oo aannay marna Roodiisiya wada gu-

fayn karayn. Waxaa ku furmay goobo lagu tababaro gobannimadoonka, iyo kumanyaal waddo oo taliska Ismit lagaga soo duullo.

Budheadnimada iyo bahalnimada Talisyada Midabtakoorka ee Roodiisiya, Koonfur Afrika iyo dalka Namibiya waa kuwo adduunweynuhu ka argagaxay.

Cabsida Talisyadaasi gelinayaan nabadgelyada Adduunka, xasiloona iyo nabad ku wada noolaadka, iyo sida dadqalnimada ah ee ay u laynayaan dadyowga dalalkaas, waa arrimo ra'yiga adduunku si weyn uga dhiidhiyey. Taas ayaa keentay in hay'ado dawli ah sida Qarammada Midoobey, Ururka M. Afrika iyo dalalka dhexdhexaadka ahi si aad ah maanta ugu wada tiiqtiqsanayaan in gobannadii ku saabsanaa in talisyada midabtakoorka lagula dhaqmo ee

ahaa in cadaadis buuxa laga saaro dhinaca dhaqaalaha, hubka iyo Siyaasaddaba, in si dhab ah loo taabbo geliyo. Hubanti waxa ah in tallaabooyinkaas oo idil ay waxtar weyn ka geysanayaan soo dedejinta burburka talisyada midab takoorka; haseyeeshee tan ugu weyn ee arrintaas dhan u gundhiggeeda lihi waxay tahay hadba sida ay isugu duuban yihiin gobannimadoonka iyo kor u qaadka halgankooda hubaysan.

Geesiyada waddaniga ah ee reer Simbaabwi urursanaantooda, dagaalyahaannimadooda wacyigooda siyaasiga ah iyo himiladoodu maalinba maalinta ka dambaysa ayey sii koraysaa; dhirbaaxooyin dhaawac leh ayey u geysanayaan taliska diktaatoorka Iyan Ismit waxayna gacarta ku hayaan dhabbihii garsiin lahaa gobannimo buuxda.

WARBIXINTA BISHA

Booqashadii Jaalle Siyaad

ee Sacuudi Araabiya

Xoghayaha Guud ee X.H.-K.S. Jaalle Maxamed Siyaad Barre wuxuu booqasho maalin ah ku tegey Jamhuuriyadda Jabuuti, bishii hore, isagoo usii jeeday dalka Sacuudi Areebiya. Jaalle Siyaad iyo Wafdiga uu hoggaaminayey, waxa halkaa si diirran ugu soo dhoweeyey, Madaxweynaha Jamhuuriyadda Jabuuti Jaalle Xasan Guuleed Abtidoon, Ra'iisal wasaaraha ahna Guddoomiyaha Golaha Barlamaanka Jaalle Axmed Diini Axmed, Wasiirro, diblomaasiyiin iyo kumaankun ka mid ah dadka reer Jabuuti.

Inkastoo kulaylku xad dhaaf ahaa, waxa Jaalle Siyaad halkaas kaga hor yimi dad aad u tira badan, oo ku dhawaaqayey

erayo muujinaaya, walaaltinnimada ka dhexaysa Soomaaliya iyo Jabuuti.

Madaxweynaha Jamhuuriyadda Jabuuti Jaalle Xasan Guuleed Abtidoon waxa Jaalle Siyaad uu martiqaad sharafeed ugu sameeyey guriga Madaxtooyada ee Jabuuti. Khudbad uu halkaa ka jeediyey, Xoghayaha Guud ee XHKS Jaalle Siyaad, waxa uu ku sheegay in dadka reer Jabuuti ay gobannimadooda u soo mareen halgan qadhaadh o dheer, waxaana intaa uu ku daray in J.D.S. ay kaalin weyn ka qaadatay halganka Gobannimadocnka ee Jabuuti.

«Dadka J.D.S. iyo dadka reer Jabuuti waxaa isu keena xi-

dhiidh sal adag oo ku dhisan, hidde, diin, dhaqan iyo taariikh», ayuu yidhi Madaxweynuhu. Jaalle Siyaad waxa uu sheegay in J.D.S. ay Jamhuuriyadda Jabuuti u fidinayso taageero xagga dhaqaalaha, Caa-fimaadka iyo Farsamada, isagoo raaciyey in Taliska Addis-Abaaba uu ahaa ka hortaagnaa gobannimada Jabuuti, Imminkana uu cadow u yahay Madaxbannaanida Jamhuuriyadda Cusub.

Maalintii dambena Jaalle Siyaad iyo Wafdiga uu hoggaaminayey waxay u ambabaxeen dalka Sacuudi Areebiya. Intii aanu ka ambabaxin gegida diyaaradaha ee magaaladan Muqdisho Jaalle Siyaad oo u warmayey dadka wararka faafiya, waxaa uu sheegay in booqashadaasi ay jawaab u tahay martiqaad uga yimid Madaxda dalka Sacuudi Areebiya. «Soomaaliya iyo Sacuudi Areebiya waxa ka dhexeeya xidhiidh qarniyo soo yaalley, booqashadayduna waxay tahay mid sii xoojinaysa xidhiidhka walaaltinnimo ee labada waddan ka dhexeeya.

Wadahadallo rasmi ah ayaa Madaxweyne Siyaad iyo Boqor Khaalid dhexmaray, waxayna ku soodeen jawi kalgacal iyo walaaltinnimo leh, waxayna ku saabsanaayeen xoojinta xidhiidhka walaalnimo ee labada dal

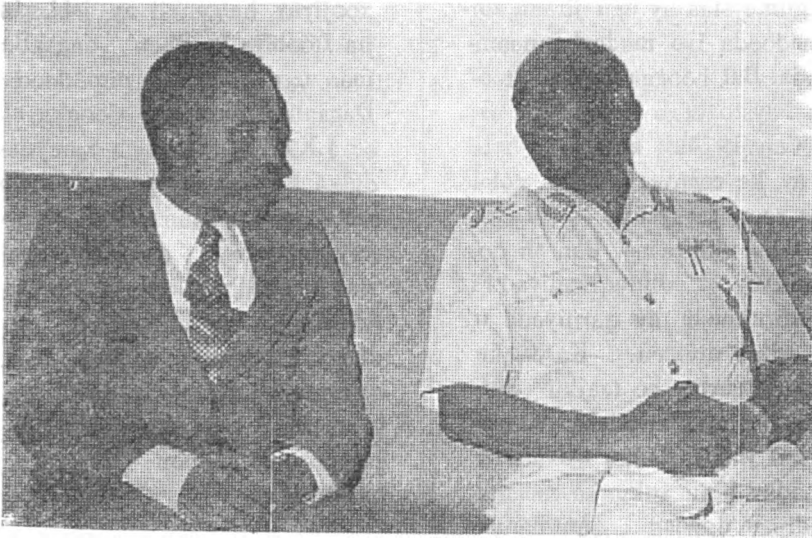
ka dhexeeya iyo iskaashiga Carabta iyo Afrika. Madaxweynaha J.D.S. Jaalle Siyaad iyo wafdiga uu hoggaaminayey booqashadii ay ku taageen dalkaas waxay u dhammaatay bishii hore badhtameheedii.

Isagoo warfidiyeenka la had-

layey Jaalle Siyaad waxa uu ku dhawaaqay in wadhadalladii uu la yeeshay madaxda Sucuudigu ku saabsanayeen arrimaha labada dal, adduunka Carabta iyo guud ahaan arrimaha adduunyada ka taagan, kuna dhammaadeen guul iyo isafgarad. Ma-

daxweynuhu waxa uu tilmaamay in martigelintii iyo soo dhoweyntii madaxda iyo dadka Sacuudi Careebiya ay u sameeyeen isaga iyo wafdigiisa ay astaynayeen, xidhiidhka qotada dheer ee kulmiya dadyowga labada dal.

Kabraal oo yimid Soomaaliya

Madaxweynaha Jamhuuriyadda Gini Bisaw Luwis Kabral ayaa bishii Julay dhammaadkeedii booqasho rasmi ah oo maalin ah ku yimid dalkan Soomaaliya.

Madaxweyne Kabral oo imaatin kiisii u warramayey warfidiyeenku waxa uu sheegay in booqashadiisu ay ku xidhan tahay xoojinta xidhiidhka saaxiibnimo iyo iskaashiga ka dhexeeya labada dal ee Soomaaliya iyo Gini Bisaw. Booqashada uu Soomaaliya ku yimina waxay gebageba u ahayd socdaal uu ku marayey dhawr dal oo Carab ah.

Madaxweynaha J.D.S. Jaalle Maxamed Siyaad Barre ayaa gu-

riga «Villa Soomaalia» ku qaabilay Madaxweynaha Jamhuuriyadda Gini Bisaw Luwis Kabral labada Madaxweyne waxay ka wada hadleen arrimo saameynaya xidhiidhka labada dal xoojintiisa iyo ammuuraha Afrika iyo adduunweynaha.

Wadhadallo rasmi ah ayaa dabadeedna u bilaabmay wafdiga labada geesood ka kala socda oo ay hoggaaminayeen labada Madaxweyne Jaalle Siyaad iyo Luwis Kabral. Wadhadalladaasi waxay ku saabsanaayeen xidhiidhka iyo iskaashiga labada dal ee Soomaaliya iyo Gini Bisaw, waxayna ku dhaceen hab kalgacal iyo saaxiibnimo ku dheehan tahay.

Wafdiga Mr. Kabral waxa ka mid ahaa Wasiirka arrimaha dibadda Mr. Niktor Saude iyo Wasiirka Beeraha Mr. Samba Hamine, Mr. Kabral waxa uu sheegay inuu ka warqabo horumarka Soomaaliya gaadhey intii ka dambeysay dhalashadii Kacaanka 21kii Oktoobar 1969kii, wuxuuna tusaalooyin ahaan u soo qaatay, ololihii H.R.M., qoraalkii Af-Soomaaliga, gargaarkii abaarta iyo rariddii iyo dejintii.

«Soomaaliya bartilmaameed horumar ma samaysan oo keliya ee waxay kaloo kaalin weyn ka ciyaartey midnimada iyo xoraynta dadyowga Afrika,» ayaa laga hayaa Mr. Kabraal. Madaxweyne Kabral waxa uu sheegay in soohdimaha imminka ee Afrika ay gumeystayaashu jeexeen, si ay Qaarradda u qurbaan ama u qaybiyaan taasina ay imminka dhib weyn ku hayso Afrika loona baahan yahay in wax laga qabto. Afrika ayuu yidhi, way gaadhay Madaxbannaani Siyaasadeed waxana imminka hor yaalla halgan ay u gasho madaxbannaani buuxda.

Isagoo ka jawaabayey su'aal warfidiyeenku ka weydiyeem hal ganka gobannimadoonka Soomaalida Galbeed iyo Ereteeriya, Madaxweynaha Gini Bisaw waxa

uu sheegay in aakhirataanka guushu raaci doonto dadyowga Soomaalida Galbeed iyo Eritrea «waaayo» ayuu yidhi Ma jiro xoog is-hortaagi karaya dad meel dhigtay in halgan hubaysan ay isku xoreeyaan», waxaana intaa uu ku daray in dalkiisa Gini Bisawba uu Madaxbannaanidiisa

ku helay tubtaas.

Madaxweyne Kabral waraysi-gaa lala yeeshay waxa uu ku caddeeyey in dalalka reer Galbeedka ah xil ka saaran yahay dawo in loo helo xalaadda Roodesiya iyo Koonfur Afrika» Waa lagama maarmaan in xoo-gagga gobannima doonku ay ka-

alin midaysan yeeshaan si ay u jebiyaan fallaagada caddaanka ee sharci-darrada ku xukunta dalkaas» ayuu ku nuuxnuuxsaday. Madaxweyne Luwis Kabral waxa uu booqasho ku yimid dalka Soomaaliya 1974kii, markii shirweynaha UMA ee Muqdisho lagu qabtay.

Dhowaan nin ku hadlayay magaca Wasaaradda Warfaafinta iyo Hanuuninta Dadweynuhu wuxuu sheegay in Taliska Addis — ababa ku qalqaalo jiro inuu ciidammadiisa isu ururiyo si uu weerar aanu geedna ugu soo gabban ugu soo qaado J.D.S.; taasoo uu uga digay cawaaqib xumadeeda.

Maalmahan danbe caad inagama saarnayn diyaargarowga ay ku jireen ciidammada taliska Addis — ababa si ay u soc-weeraraan J.D.S. Beentii iyo dacaayadihii is-dabajogga ahaa ee Mingiste iyo kooxda taliska la wadaagtaaba ku hayeen J.D.S. ee ahayd in Ciidammada Qalabka Sida ee J.D.S. ay ka qayb-qaadanayaan dagaallada xornimadoonka ee ka sooda Itoobiya waxay maqaar saar u yihiin weerarka taliska Addis—ababa u hollanayo inuu ku soo qaado J.D.S. Nimanka Siyaasadda u kuur galaa waxay aaminsanyihiin in taliska Addis — ababa doonayo inuu dabka ka holcaya dalka gudihiisa ku aafeeyo xasiloonida geeska Afrika.

Xilligan aynu haatan marayno waxa summad iyo astaanba u noqday halgannada dadyowga

la gumeystaa ay ugu jiraan xornimadooda iyo madaxbannaanidooda. Bal hoogga dadka Itoobiya haysto cega kacaankii ay curiyeen 1974kii ayaa — halkii ay ka eegayeen inuu nolol dooq roon geyeysiyo — isu rogey talis xinjira — liqa ah oo duudsiyey dimuqraadiyaddi iyo xornimadii ay qarniyada u soo dhib muteen. Kacaanku markuu curtay ee taajkii dulgiga iyo guuldarradaba xabaa-sha loo jiiday, dadku wuxuu u oogsaday inuu xukunka gacanta ku dhigo dawlad qummanna dhidibbada loo aaso. Hase yeeshee talis jaha — wareersan ayaa xukunkii dalka gacanta ku dhigay oo tan iyo maallintuu curtay ku shaqaynayey inuu soof habaabiyo himilociyinka dadweynaha. Taliska Addis-ababa markuu xukunka gacanta ku dhigayba wuxuu bilaabay inuu xasuuqo dadkii horusocodka ahaa: Shaqaale, Arday, Macalimiin, Indheergarato iyo Beeralayba.

Dilka iyo cadaadiska taliska Addis — ababa — xasuuqidda maataada iyo dadweynaha aan eedna galabsan, dayuuradaha ay sida joogtada ah beelaha miyiga ugu rusheeyaan - wuxuu sii

xoojiyay halgankii ay jabhadaha Itoobiya ka dhex dagaallamaa ugu jireen xornimadooda. Dagaalka xornima - doonka ah ee J.X.S.G, Jabhadaha xoreynta dalka Eretereeya iyo jabhadaha kalee madax-bannaanida qowmiyadahooda u dagaallamayaa wuxuu gaadhay heer ay ka milicsadaan xornimadoodii oo dhagax tuuraydii u jirta. Sida qaanuunka diyaaleetikadu dhigayo meeshii cadaadis jiraba halgan gobannimadoon ah ayaa ka aloosma.

Taliska Addis — ababa beryo dhawayd wuxuu bilaabay inuu dadweynaha Itoobiya ka tuugo inay u denbi dhaafaan, isagoo ku adeeganaya idaacadadda iyo Wargeysyada, hase yeeshee boogtu waa mid weli hafeefanaysa oo aanay dadweynaha Itoobiya sidaa ku hilmaamayn. Taasi waa godob aanay dhayal ku saamixi karin dadkii maallinweynta ubadkoodii iyo ehelkoodii lagu hor gawracay.

Idaacadda Addis-ababa waxay dadweynaha Itoobiya ku boorrisay inay iska caabbiyaan weerarrada dibadda kaga imanaya. Baaqaasi waa mid lagu dagayo dadyowga Itoobiya, dhugma-

doodana lagaga jeedinayo cadowga keliya ee ay leeyihiin kaasoo ah Mingistu iyo inta daba nashlaysa.

Waa hubanti in dadyowga Itoobiya ee horusocodka ihi taageerayaan dagaallada xaq ah ee jabhadaha Soomaalida Galbeed iyo Eretereya ugu jiraan xornimada iyo gumeysi la dirirka. Dadka Itoobiya ee ku hoos nool cadaadiska taliska Addis-ababa caad kama saarna dagaalyadaha beenta ah ee Addis-ababa ku baaqayso oo ah in J.D.S. ku talo jirto inay soo weerarto dalka Itoobiya. Wuu ku hungoobay Taliska Addis-ababa inuu hufiyo dadka oo uu ka been sheego xaqiiqada taal dalka Itoobiya gudihiisa, iyo inuu ku jeediyo xoogagga ka dhex cartamaya Itoobiya cadow dibedda kaga imanaya.

J.D.S. oo ah dal ku dhaata nabad - ku - wada - noolaan-shaha, tammuxaa ka badan intuu ku baaqay in si nabada lagu dhammeeyo xiisadaha ka aloosan Geeska Afrika, hase yeeshee taliska Addis-ababa ka amar ku taagleeya ayaan baqaa dhegna jalaq u siin.

«Dagaallada ka socda Soomaalida Galbeed waxay dhexmarayaan Ciidammada Taliska Addis-ababa iyo Jabhadaha Xoreynta Soomaalida Galbeed,» ayuu yidhi ninkaa ku hadlayey magaca Wasaaradda Warfaafinta iyo Hanuuninta dadweynuhu isagoo ku daray, «J.D.Soomaaliyeed waxay qabtaa in sida keliya ee arrinta Soomaalida Galbeed lagu dhammayn karaa ay tahay iyadoo si toos ah ay uga wada xaajoodaan dadka ku lug lihi: Taliska Addis-ababa iyo

jabhadaha xoreynta Soomaalida Galbeed».

«Waxa caddaatay in ergoyinkii Mingiste ee Libreville, shirkaa ugu adeegteen cayda iyo dhaleecaynta qaranka Soomaaliyeed iyadoo maqaar saar uga dhiganayay weerarka ay ugu tabaabushaysanayaan inay qaranka Soomaaliyeed ku soo ekeeyaan», ayuu yidhi ninkaa ku hadlaayay magaca Wasaaradda Warfaafinta iyo Hanuuninta dadweynuhu.

«Soomaaliya noqon mayso gabbaad lagaga dhuunto guuldarrooyinka taliska Addis-ababa ku hayo dadyowga Itoobiya», ayuu ku nuuxnuuxsaday ninkaa magaca Wasaaradda Warfaafinta iyo Hanuuninta dadweynaha ku hadlaayay.

Seminaarkii Ardayda Adduunka ee Muqdisho

Bishii Luulyo 14dii — 16dii 1977 waxa lagu qabtay Magaalada Madaxda Soomaaliya, Muqdisho, Seminaar lagu falanqaynayey sida ay ardada iyo ururadoodu wax uga tari karaan halganka loogu jiro «Soo noolaynta iyo horumarinta dhawqanka waddaniga ah». Seminaarkan ay wada qabanqaabiyeen Ururka Ardada Adduunka, Udurka Guud ee Ardada Afrika iyo Ururka Kacaanka Dhallinyarada Soomaaliyeed, waxa ka soo qayb galay 33 Urur oo waddani ah iyo 5 Urur Caalami.

Arrimaha lagaga dooday shishe ku waxay ku ururayeen saddex dan mawduuc ee soo socda:

1. Halganka dadyowga iyo ardadu ay kala horjeedaan soo dhexgalka irberyaaliyadda ay ku hayso dhaqanka iyo warfaafinta dalalka soo koraya, si loo helo madaxbannaani dhaqaale iyo iskaashi caalami ah iyadoo la daryeelayo danta iyo soo noolaynta dhaqanka waddaniga ah.

2. Baabi'inta wax akhrisla'aanta iyo wax qoris la'aanta si dib loogu dhiso loona horumariyo dhaqanka waddaniga ah.

a) Tallaabooyin isxilqaan ah.

b) Sida ay waxtar ugu leedahay dabargoyinta aqoondarraadu taabagalka xornimo waddani ah iyo horumar bulsheed.

t) Iskaashiga iyo wada shaqeynta dhexmaraysa ururada bulshada iyo urur dawladeedyada si loo ciribtiro aqoon darrada.

3. Dimoqraadiyaynta waxbarashada si ay ugu adeegto danta dadweynaha.

a) Nxurka Waxbarashada.

b) Afka lagu fulinaayo.

t) Ka qaybqaadashada ardada

Seminaarka waxa furay kaa-liyaha Xoghayaha Guud ee XHKS, Jaalle Ismaaciil Cali Abokor oo ah Madaxweynaha Ku-Xigeenka Jamhuuriyadda Demoqraadiga Soomaaliyeed. Jaalle Ismaaciil wuxuu guud maray horumarka laga gaadhay ciribtirka aqoondarrada iyo soo noolaynta dhaqanka waddaniga ah, isagoo isla markii, carabka ku dhuftay kaalinta waxtarka ah ee ardadu ka qaadato mashariicda laga hirgeliyey dalkan J.D.S. Wuxuu ku dhiirrigeliyey Xoghayuhu ka qaybgalayaashii inay si qoto dheer ugu daadegaan una dhuuxaan qodobada agendaha. Waxa iyana joogay Shirka Xubno Guddida Dhexe ee Xisbiga ah uu ka mid yahay. Guddoomiyaha Hoggaanka Abbaabulka Jaalle Cumar Salaad Cilmi.

Siminaarka oo ay wada Shirguddoominayeen saddexda urur ee qabanqaabiyeey wuxuu dhexgalay inuu dhegaysto waraaqo ay wufuuddu ka soo diyaarisay mawaadiicda kor ku qoran. Waraaqo aad u qaayo badan waxa akhriyey wafdiga ururka

ardada Tansaaniya iyo kii Ururka Ardada Adduunka, iyagoo falanqaynaya qodobka kowaad ee ajendaha. Wafdiga ururka ardada Tansaaniya wuxuu ku nuuxnuuxsaday inaan dhaqanka laga irdhayn karin tacabka iyo awoodda dhaqaale ee bulshada; dhaqanku inuu yahay muraayadda heerka dhaqan-dhaqaale ee bulshadaas marayso. Sidoo kale wafdigiis IUS (International Students Union) wuxuu dhinacyo badan iska taagay dhaqanka isagoo u kala qaybinaya dhaqan horusocod ah iyo mid dibusocod ah, iyo kaalinta dhallinyaradu kaga jirto soo noolaynta iyo horumarinta dhaqanka waddaniga ah, si loo daryeelo nabadgelyo iyo isbahaysi caalami ah. Wuxuu ku baqay wafdigaasu in la xoojiyo halganka lagu hayo dhaqan-gumeysiga imberayaaliyadda.

Waxa iyana mudan in la magacaabo waraaqihii ay akhriyeen laba dal ee ka tirsan Laatiin Ameerika, Jili iyo Kolombiya, oo si tifaftiran ugu hadlay dhaqan-gumeysiga ay imberyaaliyaddu ku hayso qaaraddaas, gaar ahaan Hantikoobadyada Maraykanka oo leh 90% Qalabka Warfaafinta.

Wufuuddaasu waxay sheegtay in dhaqan-gumeysigu ugu xoogweynyahay dugsiyada iyo Jaamicadaha halkaas oo ardayda horusocodka ahi ay halgan iyo caabbi xoog leh kula jiro. Yurubta Galbeed iyada waxaynu ka so qaadan karnaa warqaddii uu akhriyey wafdigiis ka socday ardada Ayrland oo isna ku dheeraaday gumeysiga xagga dhaqanka ee uu Ingiriisku ku hayo dalkaas.

Ajeendaha qodobkiisii labaad

wuxuu ku bilaabmay warqad dheer uu soo diyaariyey Ururka dhallinyarada Kacaanka Soomaaliyeed taas oo ka hadlaysay waaya aragnimadii ay Soomaaliya ka heshay ciribtirkii akhriqoris la'aanta si dib loogu dhiso lana horumaryo dhaqanka waddaniga ah.

Qodobkii ugu dambeeyey ee ajendaha waxa wax ka soo qaad leh hadalladii wufuudda ururrada ardada Koonfur Afrika, Saambiya iyo Simbaabwi oo tumay habka waxshiga ah ee ee midabtakoorka, oo isku dayeyo inuu tirtiro dhaqamada Ummadaha uu gumeysto. Kaalinta Arada ee gobannimadoonka Ummadahaas ayey ku dheeraadeen wufuuddaasi.

Seminaarkii wuxuu ku soo gebagabooday warqad murtiyeeddan soo socota:

Xiiso iyo qiimo gaar ah ayey leedahay inuu Seminaarkani ka dhaco dal Afrikaan ah maanta oooy ka socdaan Afrika dhaqaaqyo Xorayn, xag madaxbannaani siyaasadeed iyo xag dhaqaaleba. Ka qeybqaatayaa-shuna waxay isku wada raaceen in dhaqanku yahay tiir sal u ah jiritaanka bulshadaas. Wufuuddaasu waxay garwaaqsadeen in

dhaqanku si run ah aanu u horumari karin haddii aan la heelin madaxbannaani dhaqaale. Waxa halkaa lagu ammaanay guulaha ay Soomaaliya gaadhay intii Kacaanku jirey.

Si kaalinta Ardaydu ay u noqoto mid waxtar ah waa iney ku tirsanaadaan xoogagga kale ee horusocodka ah si loo horumariyo dhaqanka waddaniga ah. Waana in lala kaashadaa hawshaas Ururrada Ardada ee Caalamiga ah. Waxay ardadu xilkeeda ku gudan kartaa: Goolayaal Murtiyeed, Kooxo Heesa, Tartamo dhaqan iyo bandhigyo.

Dadka Afrika, Aasiya iyo Laatiin Amerika waxay indhaha ku hayaan sida gumeysiga cusubi isugu dayayo inuu baabi'yo dhaqankooda isagoo afafkooda ku sheegaya qaar dambeeya; si uu u cabbudhiyo hal abuurka dadwynaha isagoo weliba ku dadaalaya inay ku jiraan mugdiga aqoon la'aanta.

Waxay wufuuddu isku raacday inuu ciribtirka akhriqoris la'aantu yahay salka korriinka garaadka siyaasadeed iyo guud ahaan horumarka dalkaba. Dalalka Kuuba, Fiyatnaam, Soomaaliya, J.D.D. Yamen, Tansaaniya, Gini Bisaw iwm.

Ayaa tusaale lagu hiran karo loo qabo in lataageero dadka iyo ardada kula jirta halganka qaraar imbiryaaaliyadda iyo wiixii la halmaala.

Waxa kale oo lagu nuuxnuuxsaday in la dimuqaraadiyeeyo waxbarashada si loogu adeegto sida ay dalalkasoo korayaa uga horatgayaan gumeysiga iyo gumeysiga cusub, iyadoo ahmiyad gaar ah ay siinayaan dhaqdhaqaaqyada ardada. Wufuuddu waxay isla garatay dhinac dalalka horumaray in lala dagaallamo talaabooyinka ah: miisaaniyadda wax-barashada oo la gooyo, iyadoo la milatariyeeyo, iyo iyadoo la siiyo waxbarashada nuxur dib-u-socod ah.

Seminaarku wuxuu ku soo xirmay khudbad uu akhriyey Guddoomiyaha Hoggaanka Abbaabulka Jaalle Cumar Salaad Cilmi. Waxa iyagu marka sii watay shir isu xogwarran ah wufuuddii ka tirsanayd Ururka Guud ee Ardayda Afrika halkaas oo ay isla socdaadqaadeen arrimo ay ka mid yihiin dhaqaalaha Ururka iyo xidhiidhka guudahooda iyo dunidaba ay la leeyihiin. Wufuuddu intii aanay ambabixin waxay booqdeen Gobolka Shabeellada Hoose iyo Danwadaagaha.

Kulankii Libreville

Wafdigii uu hoggaaminayey Wasiirka Arrimaha Dibedda ee J.D.S. Jaalle Dr. Cabdiraxmaan Jaamac Barre, waxay ka baxeen shirkii Liberfiil Xarunta Gaaboon, ee Gudd. Dhexdhexaadinta ee UMA, ka dib markii ay u caddaatay, inaan kulan-kaas wax horumar ihi ka soo baxaynin, haddaanay ka soo qaybgelin Jabhadaha Gobannimadoonka Soomaalida Galbeed.

Wafdigii Soomaaliyeed ee Shirkaa ka qaybgalay wuxuu ku nuuxnuuxsaday inaanay shirka u iman inay ka jawaabaan eedaynta beenta ah ee taliska Addis-ababa, haseyeeshee loo baahan yahay in guddidu si weyn ugu dhaadhacdo oo uga baa-raandegto arrinta Soomaalida Galbeed. Wuxuu sheegay Jaalle Cabdiraxmaan in guddidaas oo samaynteedu ay ka danbeysey codsigii rasmiga ahaa ee Soomaaliya Shirkii 10aad ee U.M.A 1973kii, awood u weydey in kulan ay isugu timaaddo, waayo taliska Addis ababa ayaa arrinka hortaagnaa mar walba lana shaqayn waayey J.D.S. wa-

xa uu yidhi Wasiirku «Soomaaliya waxay aaminsan tahay in sida keliya ee loo xallin karaa dhibaataadaas ay tahay in dadka deggan Soomaalida Galbeed loo oggolaado aayahooda inaya ka taliyaan».

Intii uu joogey Liberfiil Jaalle Cabdiraxmaan waxa dhambaal uu ka sidey Madaxweynaha J.D.S. Jaalle Maxamed Siyaad Barre uu gaadhsiiyey Madaxweynaha Gaaboon Xaaji Cumar Boongo. Wadahadalladii uu la yeeshay Madaxweynaha Boongo — oo ah guddoomiyaha U.M.A. ee sannadkan, Wasiirku wuxuu caddeeyey in Soomaaliya aanay ku duulin kuna duuli doonin taliska Addis-ababa. «Ujeeddada taliska Addis-ababa uu uga gol leeyahay eedaynta beenta ah iyo hafrintu waxa weeye in Afrika iyo adduunkaba uu ka jeediyo gumaadka iyo cadaadiska uu ku hayo dadka uu gumaysto ee dullaaysto», ayuu yidhi Jaalle Cabdiraxmaan. Cabdiraxmaan wuxuu ku soo gebagebeeyey, in ururro ay ka

mid yihiin J.G.S.G, ELE iyo kuwa kaleba ay dagaal kula jiraan gumeysiga taliska Addis-ababa, «taasaana ka marag ah ayuu yidhi «In Soomaaliya aanay ka mas'uul ahayn jabka ururrada gobannimadoonku ay u geysteen».

Isagoo u warramaya Warfiiciyeenka markii uu ku soo laabtay dalka Wasiirku wuxuu sheegay in Soomaaliya ay dalbatay in J.G.S.G. ay ka soo qaybgaleen shirkii guddida dhexdhexaadinta ee U.M.A. iyadoo ay yihiin qayb aan looga maarmin arrinta meesha lagu hayey. Wuxuu carrabka ku adkeeyey in xal kama dambays ah sida keliyee lagu gaadhiyaa ay tahay toos inay u wada xaa-joodaan dadka ku dhaqan Soomaalida Galbeed iyo Taliska gumeysiga ah ee Addis-ababa, waxa mar kale Jaalle Cabdiraxmaan uu ku celiyey oo xaqiijiyey in Ciidammo J.D.S. ay leedahay aanay ku jirin dagaalka Soomaalida Galbeed ka socda. «Jabhadaha G.S.G. weeye kuwa la diriraya Ciidamada Taliska Addis-ababa» ayuu yidhi.

T A C S I

GUDDIGA QORAALKA EE «HALGAN» WUXU TACSI U DIRAYAA JAALLE SICIID CABDISALAAN OO ABBIH/I DHAWAAN KU GEERIYOODAY MAGAALADAN MUQDISHO.

Aragtida Cilmiga Ah

Madaxbannaanida iyo Xuquu qda qarannimo

Xuseen M. Aadan

Ugu dambeynta, dal gobannimadiisu waxay ku xidhan tahay sida ay dadkiisu amase dadyowgiisu ugu diyaar yihiin in ay ilaaliyaan gobannimada iyo midnimada dalkaasuna kuma dhisnaan karto qasab iyo xoog haddii dadku kulligii amase qayb ka mid ahiba diidan tahay.

Wax badan bay taariikhda ka dhacday in gumeysi dad qabsado kuna xidho dal iyo xuduuddo aan koodii ahayn. Imberidooriyadaha dalal iyo dadyow badan oo kala duwan xukuumada waxay sheegtaan xaq in ay u leeyihiin gobannimo iyo midnimo. Waxaynu xuxuusan karnaa hadalkii Jacques Soustelle oo ahaa nin Faransiis ah uu yidhi 1960kii «Waxay ila tahay in la gaadhay waqti loo bilaaday in si sharci ah loogu dhawaaqo in ay Aljeeriya tahay Gobol Jamhuuriyadda Faransiiska ka mid ah». Gumeystayaasha Faransiisku waxay ku anadacoon jireen in ay aljeeriya tahay qayb ka mid ah dalka Faransiiska, wixii dood ah ee ku saabsanina ay tahay faragelin gardarro ah oo arrimaha gudaha iyo qarannimada dalka Faransiiska loo geystay, Ingiriis iyo Imberiyaa-liistayaashii kale qudhooduna jidkaas oo kale ayey raaci jireen. May fageyn markaynu Boortoqiiska ka maqli jirnay in ay yihiin Gini-Bisaw, Angoola iyo Mosambiik gobollo ka mid ah, aan kana go'i karin, dalka Boortoqiiska iya-

doo ku magacaabaysa «Gobollada badaha ka talloosan». Iyana 1961-kii ayey ahayd markii Hindiya ay adduunka u xaqiijisay in Gawa (Gaa) ay tahay dhul Hindiya ka tirsan laakiin uu Boortoqiisku iska hortaagay in ay aayahooda ka taliyaan.

Imbiraadooriyad mar haddii ay xuduuddeedu kala qoqobaan ummado is leh kuma dacwoon karto xuquuq qarannimo iyo midnimo. Sababtaa awgeed Ururka Ummadaha Midoobay iyo Ururka Midowga Afrikaba waxay aqoonsan yihiin xaq ay ummadi u leedahay in ay aayaheeda ka taliso (lagu daro in ay goosato) iyo keli istaagga ummad kasta oo ka tirsan boqortooyadaas hadday sidaa doonto.

Haddaba Itoobiya ayaa tusaale u noqon karta boqortooyada noocaas ah iyadoo aasaasayaasheedii ay ku faani jireen kuna sheegi jireen magac iyo dhaqanba in ay tahay imbiraadooriyad. Minilikh ayaa dhisay imbiraadooriyaddan isagoo ka qayb qaadanaya dhulfidsigii gumeysigii reer Yurub.

Mar uu farriin u diray 1891kii dalalkaa wax gumeysanaya wuxuu yiri «Haddii dawlado xoog waa-weyni ay Afrika uga soo duulaan meel fog si ay u qaybsadaan, uma diyaar ahi inaan noqdo daawade, lama lade ah». Wuxuu kaloo u bandhigay Minilikh dalalkii reer

Yurub himiladiisa ah «inuu rabo xuduudka Itoobiya inuu gaadhsiiyo Khartuum, harada Nayansa iyo inta Gaalladu joogto oo dhan».

Haatanna Mingistu oo dhaxlay imbiraadooriyaddaas wuxuu isku dayeyaa inuu qariyo arrintan taariikhiga ah, isagoo abuuraya beentiisa ah in ay Soomaaliya dooneyso Bariga Afrika oo dhan si ay «Lo'deeda» u daaqsato. Ha ogaado Mingistu qof inuu dadka qaarkii habaabbin karo muddo, laakiin aanu dadkoo dhan khaldi karin waqti kasta.

Qabsashadii Ereteriya iyo Soomaalida Galbeed had iyo goor waxay ahayd arrin ah gudax cuna-ha u taagan imbiraadooriyadda Xabashida, Gobannimadoonnada dalalkaasuna intaas waxay ku jireen halgan aan dumayn oo ay ku raadsanayaan madaxbannaanidooda.

Haddaba, si ay u hirgeliso ka-caan hantiwadaaga oo run ah waxay ahayd in dawladda cusub ee xabashidu wax walba ka horreysiiso in ay u ogolaato ummadaha kala duwan ee u halgamaya xuquuqdooda iyo in ay aayahooda siday rabaan ugu tashadaan.

Ilaa imminkana waxa muuqata in ay Mingistu iyo kooxdiiis dagaal millatari iyo dhiig qubta ay ka doorteen xal siyaasadeed oo

si nabadgelyo ah loogu dhammee-
yo arrinta aaya ka tashiga iyo is-
bahaysiga xoogagga horusocodka ee
wada halgamayey. Iyadoo loo og-
golaado ummaduhu in ay aayahoo-
da ka tashadaan, xaqna u yeeshaan
in ay go'i karaan oo keli ayaa xal
waara ka ballanqaadi karto arrin-
ta ummadaha halgamaya, xuquuq-
doodana waa in ay helaan umma-
daha looga badan yahay dalalka
ee u dhaqdhaqaaqaya iyo qaybta
ummadda Soomaaliyeed ee Xaba-
shida gumeysato. Qeybo ka mid
ah dalkan Soomaaliyeed ee Xaba-
shidu gumeysato waxa gacanta loo
geliyey waqti aad u dhawaa oo
kuba sinnaa 1954kii. Waa am-
muur kow ku ah, kuna cusub, taa-
riikhda Afrika aanna looga qaa-
dan karin tusaale kuwa kale ee
Afrika sida dacaayadda Xabashi-
du ay faafiso.

Culeys ka badan ma kari kar-
no ahmiyadda uu V.I. Liinin sii-
yey arrintan. Wuxuu ku baaqay
in loo aqoonsado ummadi xaq ay
u leedahay in ay ka go'do, gooni-
na si xor ah isaga taagto dal. Wu-
xuu yidhi Liinin.

Garashada aan la taaban ka-
rayn (Abstract) ee qarannimadu
waa arrin aan qiimo lahayn; ee
waa in la kala soocaa qarannima-
da dal wax cadaadiya iyo dal la

cadaadiyo.

Sidaa awgeed caalamnida
waddan wax cadaadiyaa, amabase
mid lagu sheego dal «weyn» (Xa-
taa haddii weynaantaas ka imanay-
so dhibka iyo dulmiga uu geysa-
nayo) waa inaanay ku tiirsanaan
dhawrinna keliya sinnaanta wad-
damada ee ay dareensanaantaa sin-
naan la'aanta xaqiiqada ah ee jir-
ta kii aan sidan u garannina ma
garan xal xoogsadeedka (proleta-
rian approach) arrinta qarannima-
da, runtiina weli wuxuu xambaar-
san yahay aragtida burjuwaasiyad-
da yar yar taas oo u jiidaysa mow-
qifka burjuwaasiyadda.

Ummadaha la cadaadiyaa wa-
xay uga cabban yihiin ma jirto ar-
rintaas sinnaanta..... Waxaana ka
doorroon inaad in yar xuquuqda
ummadaha laga badan yahay ka
oggolaato adoo dambigaad ka ge-
laysay iska sii badsada».

Mililik iyo Xayle waxay u
hadli jireen una dhaqmi jireen si-
dii gumeysi oo waxase la yaab ah
Xayle Maryam oo isagoo sii day-
naaya mawjaddo hadal ah uu ku
cuskanya Maarkismo- Liininismo
haddana ku sii adkaysanaya inuu
sii wado dhaxalkii gumeysiga ahaa,
xag maskaxeed iyo xag ficilba run-
tiina imbiraadooriyada Xabashidu

wuxuun bay la mid tahay tii Us-
tro - Hangeri (Austro-Hungarian
Empire) ee isagoo dhoodhoob ah
xoog iyo dagaal la isugu hayey.

Dagaal iyo dhiig qubtaa kama
dhigi karo xuduuddo imbiraadoori-
yadeed wax sharci iyo **caddaalad**
ku dhisan. Catow loo gudbiyo Uru-
rka Midowga Afrika, Ururka Qa-
rammada Midoobay iyo xidhiidh-
ka dawladuhuna kama dhigi karo
«Sharci» wax lagu qabsaday gu-
meysi iyo sharcidarro. Qawaaniin-
ta iyo himilada ururrada caalami-
ga ahina sideedaba in ay ka hor-
jeedaan gumeysiga iyo **iscadaadis-**
ka, ra'yiga adduun-weynuhuna gu-
meysiga wuxuu u arkaa «Ku xad-
gudub joogta ah» haddaba in ay
Xabashidu qabsato siina haysato
Ereteriya iyo Soomaalida Galbeed
waa tallaabo «xadgudub» ah.

Sidaa daraaddeed ayaan hal-
ganka iyo naftood hurannimada ay
wadaan ururrada gobannimadoon-
ka Ereteriya iyo Soomaalida Gal-
beed ee ka horjeeda gumeysiga Xa-
bashida loogu sheegi karin gardar-
ro ama xadgudub. Balse, sharci ge-
liya ma aha ee waxay tahay himi-
lada U.M.A. iyo U.Q.M. oo ku da-
daalaya in ay tirtiraan gumeysiga
iyo xaqdarrada, si ay u suuragasho
nabadgelyo iyo isbahaysi caalami
ah oo waara.

Hiddaha iyo Dhaqanka

Soo Noolaynta Dhaqanka Wadaniga ah

Waxaynu la soconnaa in magaaladan Muqdisho, lagu qabtay Siminaar caalami ah oo ay soo wada qaban-qaabiyeen ururka Ardayda Adduunka (ISU), Ururka Ardayda Afrika (AASU) iyo Ururka Dhallinyarada Kacaanka Soomaaliyeed (SRYU) oo socnayey 14 ilaa 19.7.77.

Siminaarkaasi wuxuu ahmiyad weyn u lahaa la dagaalanka dhaqanka Imberiyaaliga ah, tirtiridda aqoon darrida, fidinta iyo dimuqraadsiyaynta waxbarsahada iyo guud ahaanba soo nooleynta iyo horumarinta dhaqanka waddaniga ah.

Wuxuu ururka Dhallinyarada Kacaanka Soomaaliyeed ka sojeediyey Siminaarkaas war-bixirno iyo qoraallo muhiim ah oo ay ka mid ahayd diraasad ku saabsan halganka iyo waayo aragnimada Ummadda Soomaaliyeed u soogashay soo noolaynta iyo horumarinta dhaqankeeda waddaniga ah gaar ahaan qorridda far Soomaalida iyo tirtiridda aqoon darrida. Haddaynu si kooban uga hadallo daraasadahaas, waxaynu u soo bandhigi karnaa sida soo socota:-

DHAQANKA:

Waxaa lagu mecnayn karaa inuu yahay, ama ka kooban yahay aqoonta, afkaarta, dareenka, farsamada, caadada, caqiidada dadka iyo raadka ay ku leeyihiin qaa-

bka tacabka iyo waxyaalaha kale ee lagama maarmaanka u ah nolosha bulshada; guud ahaanna dhaqanku wuxuu la xiriiira dhinacyada nolosha dhammaan.

Dhaqanku waa qayb aasaasi ah oo ka mid ah nolol bulshadeedka dadyowga dunida; isagoo koobanna waxaynu oran karnaa waa qiyaamka maadiga iyo ruuxigaba ah ee uu abuuray aadamigu intii uu soo jiray taariikhda.

Taasi waxay ka marag kacaysaa in dadyowga la gummaysan jiray ay lahaayeen dhaqamadda waddaniga ah.

Jaalle A. Kabraal oo arrintaas ka hadlayna wuxuu yiri:

«Baadamaa gumaystuhu is hortagayo horumarka taariikheed ee dadyowgaas, waxaa iska caadi ah inuu is hortaago horumarka dhaqamadda. Markay ummadahaas iska rogaan heeryada gumeysiga waxay u halggamaan horumarinta dhaqankooda.»

Waaya-aragnimada taariikheed waxay inoo caddaynaysaa xiriirka aasaasiga ah ee ka dhexeeya soconoleynta iyo horumarinta dhaqanka waddaniga iyo qalabka-tacab soo saarka marxaladaha kala duwan ee taariikhda bulshada aadamiga ah.

Waxbarashadii gumeysiga ee

kaalinta weyn ka soo qaadatay cunaqabatayntii horumarka dhaqanka waddaniga ah ee Soomaaliyeed waxay abuurtay hab dhaqan addoonsi oo ku habaysan daryeelka danaha xoogagga imberyaaliyadda.

Waxbarashadii xilligii gumeysiga waxaa si fiican u sifeeyey Dr. Walter Rodney oo yiri:- «Waxbarashadii gumeysiga waxaa loogu tala galay dabadhilibnimo, iskudulnoolaad, jahawareer maskaxeed iyo abuuridda dib u dhaca». Haddaynu eegno xaaladda Soomaalida wuxuu gumeysigu mar walba ka shakisanaa, isagoo xaqiijinaya ujeeddoyinkiisa gaarka ah, qorridda iyo horumarinta afka Soomaaliyeed. Taasi waxay muujinaysaa in gumeysigu aaminsanaa in qorridda far Soomaalidu xoojin doonta xamaaska iyo midnimada waddanimo, korna u qaadi doonto garaadka siyaasadeed ee dadweynaha Soomaaliyeed.

Arrintaasina waxay si aad ah uga muuqataa dulueda horusocodnimo ee gumeysi-diidka ah ee uu muujiyay dhaqanka Soomaaliyeed isagoo taas la qaba kuwa kale.

Halgankii gumeysi-diidka ahaa ee ummadda Soomaaliyeed, wuxuu la xiriiray ishortaagyadii soo geli taanka gumaysiga qarnigii 18aad horraantiisii.

Sidaa darteed, dawladdii Soomaaliyeed ee Awdal ee uu hoggaaminayey geesigii Axmed Gurey, waxay ku qaadday dagaallo qaraar

oo xaq ah si ay uga xorowdo gumeysiga isbahaystay, laga bilaabo waagaasna xarakada waddaniga ah ee Soomaaliyeed waxay ku soo jirtay halgan taariikhi ah, waxaana ka mid ahaa kacaankii daraawiish-ta ee uu hoggaaminayey Sayid Maxamed Cabdulle Xasan iyo dhaqdhaqaaqii gobanimadocnka waddaniga ee u horseeday xaqiijintii madaxbanaanida iyo midnimada Soomaaliyeed 1960kii.

Halgankaasi wuxuu soo koriyey suugaanta iyo afka Soomaaliyeed, kaas oo ahaa keydka ugu muhiimsan ee kicinta iyo abaabulka Ummadda Soomaaliyeed, waxaa dawr weyn halkaas ka soo ciyaaray gabayga oo ahaa hub afbadan oo loogu isticmaalay dagaalladii lala soo galay xocgaggii gumeysiga.

Gobannimadii dhalatay 1960kii, waxay noqotay mid dhalanteed ah waayo waxaa mayalka u qabtay kooxo danaystayaal ah oo maskax hantigoosi leh, heshiisna la galay Imbaryaaliyadda caalamiga ah iyo gumeysiga cusub ee ay isku danaha noqdeen.

Qorid la'aanta Af-Soomaaligu waxay ka mid ahayd arrimihii ay ku fashalmeen xukuumadihii xukunka hayay 9kii sano (1960kii—1969kii) taas oo ay diideen fikrado dhawr ah oo ku lug lahaa qoridda Afka hooyo. Hase yeeshee, kacaankii 21kii Oktoobar 1969kii, ayaa qaaday tallaabadii loo baahnaa oo ku muujiyey xaashidii laad ahmiyadda soo nooleyntaa iyo horumarinta dhaqanka waddaniga ah iyo qoraalka afka hooyo, xashtadii 2aadna wuxuu ku xusay in kacaanka Soomaaliyeed qaatay nidaamka hantiwadaagga cilmiga ah. oo ay Soomaaliya ku dhaqmi doonto taasoo ujeeddadu ahayd in loo halgamo horumarinta nolosha maadiga iyo dhaqanka ummadda Soomaaliyeed.

Waxay waayo aragnimada taariikheed noo caddaysay inay tahay arrinta soo nooleynta iyo horumarinta dhaqanka wadaniga ah ee Soomaaliyeed mid aad u adag oo aan suuragelayn haddan la qorin afka Soomaaliyeed qoraalkaas oo waddada u sii xaaraya kacaankii dhaqaneed ee kacaanku ku tala galay.

Waxayna arrintaan taariikhiga ahi meel martay markii Xogheyaha Guud ee XHKS, Madaxweynaha Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliyeed Jaalle Siyaad, ku dhawaaqay 21kii Oktobar, 19—72kii tallaabadii taariikhiga ahayd ee Ummadda Soomaaliyeed sugaysay oo noqotay in la qaatay go'aan ah in afka Soomaaliyeed lagu qoro xuruuf laatiin ah oo habaysan.

Saddex bilood ka dib ayuu af-Soomaaligii beddelay afafkii qalaaad ee Ingiriisiga iyo Talyaaniga ee lagu dhaqmayay, wuxuuna ahaaday afka lagaga shaqeeyo laguna socodsiiyo hawlaha kala geddisan ee maamulka dawladda, qalabka warfidinta, maxkamadaha, dugsiyada iwm. Fikradihii ahaa in qoridda far Soomaalidu muddo dheer qaadan doonto way beenoobeen siduu caddeeyey Jaalle Siyaad markuu yiri: «Istimaalka iyo isbarbarwadka afka hooyo iyo afafka qalaaad wuxuu noqday mid aan u suura gelin dalal badan oo Afrikaan ahi inay si buuxda u hirgeliyaan horumarinta afkooda hooyo».

Sidaas darteed ayaa far Soomaalidu isla markiiba ku baxday maamulka dawladda, oo ay saamaystay qaybaha kala duwan ee nolosha wadaniga ah. Guulihii laga gaaray far-Soomaalida waxay suura geliyeen in la qaado tallabadii ugu cusleed xaqiijinta kacaamka

dhaqaneed qaybtiisii hore, oo ahayd in la qaado Ololihii tirtiridda aqoondarida xagga magaaloyinka taasoo u ahyd shardi aasaasi ah kobcinta iyo kor u qaadidda dhaqanka, farsamada, iyo garaadka siyaasadeed ee dadewynaha Soomaaliyeed.

Sidaas darteed, waxaa lagu dhaqaaqay in la qaado lana hirgeliyo ololihii tirtiridda aqoon darida 8dii Maarso, 1973kii oo ahayd inuu 1973ka ku koobnaado magaaloyinka, sanadka 1974kana uu u gudbo miyiga.

LOLIHII FARBARASHADA MAGAALOYINKA

Iyadoo la raacaayo siyaasaddii iyo tallaabooyinkii lagu hirgeliyey ololihii Soomaaliyeedta maamulka dawladda ayaa waxaa si deg deg ah loo bilaabay Farbarashada dadka magaaloyinka, wuxuuna bilaa-bmay 8dii Maarso 1973kii, waxaana ololahaas halhayskiisu ahaa «haddaad taqaan bar, haddaad aqoon baro». Wuxuu ku socdey iskaa wax u-qabso, waxaana hirgeliyey xoogag ka kooban shaqaalaha dawladda iyo aqoonyahanno kala duwan.

Inkastoo run ahaantii qoritaanka Af-Soomaaligu uu bilow ahaa, alaab ku filanna ayna jirin haddana 40% ayaa dadkii waxbaranaayey la siiyey buugaagti ku habbooneyd Ololaha. Waxaa kale oo duruus gaar ah laga bixin jiray Raadyaha iyo Wargeyska Xiddiga Oktoobar si ay u kabto waxbarashada.

Run ahaantii dulucda Ololahaas waxay ahayd farbarasho. Gebagebadii Ololaha, dad lagu qiyaasay 400,000 qof ayaa waxay barten qoridda iyo akhriska farta, taasina waa guul weyn. Intaa waxaa soo

raaca dadkii ka shaqeynayey Ololahaas ee Reer magaalka ahaa (Barayaal iyo Ardayba) waxay hawshaas ka heleen waayo-aragnimo dheeraad ah.

Faa'iidooyinkii ololahaas ee ku saabsanaa xiriirka dawladda iyo dadweynaha waxaa tusaale ka bixiyey Xoghayaha Guud ee XHKS Jaalle Maxmed Siyaad Barre markii uu yiri: «Ololihii ciribtiridda aqoondarida wuxuu dhaliyey isafgaradka dadweynaha iyo Dawladda. Dawladdu waxay dadweynaha la socodsiiyaysay siyaasadda Kacaanka, dadkuna wuxuu soo bandhigayey baahidooda iyagoo isla markaana ka qayb galaya maamulka arrimaha Qaranka.»

Guulihii iyo waayo-aragnimadii laga helay Ololihii magaalooyinka ayaa kalsoonida iyo kacaannimada dadka korisay, taasaana asaas adag u qotomisay heerka labaad ee Ololaha Qaranka ee ciribtiridda aqoondarida, O.H.R. Miyiga.

OLOLAHA HORUMARINTA REER MIYIGA:

Ololaha Horumarinta Reer miyiga oo la bilaabay 1dii Agoosto 1974kii wuxuu ka shidaal qaadanayey guulihii laga soo hooyey ololihii tirtiridda aqoondarida ee magaalooyinka, waxayna si dha' ah u muujisay socodsiinta dhaqdhaqaaqa Kacaannimo ee uu keenay Kacaankii 21kii Oktoobar 1969kii, ee ujeedadiisu ahayd xaqiijinta horumar deg deg ah oo ay bulshada reer miyiga ahi gaarto. Intii aan la bilaabin ka hor waxaa la sameeyey guddi hawsheedu tahay in ay soo darsaan sida uu u suurto galayo ololuhu, waxaana ka mid ahaa hawshaa inay soo darsaan muddada uu soon karayo ololuhu iyo tirada macallimiinta ee

loo baahan yahy iwm. Markii guddigu soo darsay wuxuu u soo bandhigay in loo baahan yahay barayaal aas ka yarayn 20.000 muddada uu soon doonana ay tahay hal sano, sidii horayba loogu fakaray. Guddigii sare wuxuu arrintii u gudbiyey GSK iyo Guddiga Xoghayayaasha oo soo aqbalay talaas oo isla markaana ballaadihiyey ujeeddooyinka Ololaha Horumarinta Reer Miyiga oo ahaa:

1. In dadka reer miyiga ah laga saaro aqoondarrada;
2. Caafimaadka dadka oo kor loo qaado;
3. Caafimaadka Xoolaha oo kor loo qaado;
4. Tirakoobka dadka iyo Xoolaha oo la sameeyo;
5. Kor u qaadidda garaadka siyaasadeed ee reer baadiyaha.

QAABKII ABAABULKA HAWLAHA OLOLAHA.

Si hawlaha O.H.R.M. habsami ugu fulaan waxaa loo baahday qaab dhismaha abaabuleed oo hagaagsan, taas oo ka dhigtay lagama maarmaan in baadiyaha laga helo warar sugan. Sidaa darteed, waxaa bishii Juun, 1974kii lagu qabtay magaalada Xamar Siminaar ay ka soo qayb galeen dad ay tiradoodu dhan tahay 700 oo qof oo isugu jirey madaxdii maamulka dawladda ee gobollada iyo Degmooyinka.

Intaas ka dib waxaa la magacaabay guddiyo loo xilsaaray qorshaynta, fulinta, kormeerka iyo qiimaynta hawlaha Ololaha oo heer qaran, gobol, iyo degmo intaba leh. Taas waxaa ka muuqatay duubka dimuqraadnimada ee ololuhu

ku abaabulan yahay suuragelisay in kooxaha kala geddisan ee bulshadu uga qeyb galaan hawlaha ololaha si firfircooni iyo mintidnimmo leh.

HAWLWADEENKII IYO MAALGELINTII LOOGU TALA GALAY SOCODSIINTA HAWLAHA.

Hirgelinta O.H.R.M. waxay u baahatay awood dhaqaale iyo hawladeen ku filan si loo xaqiijiyo ujeeddooyinkii Ololaha ee kala duwanaa.

Sidaa darteed, waxa leysku dubbariday wixii awood ahaa ee la helay oo ay ka mid ahaayeen 21389 qof oo ka kooban arday iyo dadka kale oo isugu jira shaqaale dawladeed, barayaal, samadoonno, nabad-doono iyo ubaxa Kacaanka.

Miisaaniyaddana waxa loo qeybshey Wasaaradaha Waxbarashada, Caafimaadka iyo Xannaanada Xoolaha, waxayna dhamayd 20.620.000 Shilin. Sidaa darteed, waxaa 1dii Agoosto, 1974tii Xamar ka ambabaxay dadkii ka qayb galayay Ololaha oo u kala sooda Gobollada iyo Degmooyinka dalku ka kooban yahay oo idil, halkaas oo Xoghayaha Guud ee XHKS, Madaxweynaha J.D.S. Jaalle Siyaad ka jeediyey Khudbad taariikhi ah oo uu ku saagtiiyey ardadii, macallimiintii iyo shaqaalihii Ololaha u sooday.

Ardaydu waxay ahaayeen 70% xoogaggii ka qayb galay O.H.R.M. waxaa keliya oo aan ka qayb gelin ardaydii dhiganeysey fasallada shaahaddada ee sare iyo dhexe iyo dugsiyadii farsamada si loogu diyaariyo hay'adaha dawladda wixii shaqaale farsamo yaqaan ah ee ay u baahden, dugsiyadii kalesa wa-

xaa dhammaantood la xiray hal sano.

Haddaba intaynaan guda gelin habkii loo fuliyey far barashada aan wax ka taataabanno dhibaatooyinkii waaweynaa ee Ololuhu la kulmay:-

1. Dalka Jamhuuriyadda Dimoqaraadiga Soomaaliya wuxuu ku fadhiiyaa dhul dhan 650,000 oo mayl oo wareeg ah, kaasoo dadka reer guuraaga ahi si aad ah ugu firirsan yahay. Waxa kale oon maskaxda ku haynaa in isgaarsiinta dalku si aad ah u hoosaysay.

2. Boqolkiiba 70 in ka badan dadku waa xoola-dhaqato had iyo goor u guuraya meesha daa'q iyo biyo ay ka helayaan.

3. Xoogga dadka ee la hayey ee ahaa 21,389 oo qof kuma fillayn waxbaridda reer guuraaga.

4. Hirgelinta Ololuhu wuxuu u baahday maamul habysan iyo maalgelin xoog leh.

FAR BARASHO:

Far baridda reer miyigu oo ahayd ujeeddadii ugu muhiimsanayd ee OHRM waxay ahayd ta ugu dhib badan Ololaha. Waxay u baahatay geesinnimo, sabir iyo naf hurid aan qiyaas lahayn. Hase yeeshee, ardaydii iyo macallimiintii caadiga ahaa ee la socday waxay kasoo dhalaaleen hawshaas dhib kasta ha kala kulmeene. Taasna waxa ugu wacnayd kalsoonidii ay Ololihii magaalooyinka ka heleen, waddaninimadoodii, baraarugsanaantooda xagga garaadka Siyaasadeed oo sareeyey iyo weliba xiisahay u qabeen inay arkaan kana sal gaaraan nolosha reer miyiga. Sababaha kale aan si toos ah ula xiriirin ololaha, hase yee-

shee sahlay xallinta dhibaataadaas far barashada waxaa ka mid ahaa farta Soomaaliyeed oo barashadeedu sahlan tahay iyo soo dhoweeynta reer guuraagu sidii caadada u ahayd ay u soo dhoweeyeen ardayda iyo shaqaalihii kaleba.

Markay ardaydu gaartay degmooyinka markiiba waxaa loo qaybiyey meelihii ay ka shaqayn lahaayeen, degmada hadday tahay, iyo hadday beel aha tahayba. Ardaydu waxay wadatay alaab aan badnayn, laakiin intii loo baahnaa ah, waxay wateen busteyaal, rejistarro, laabisyo, biiryaal, buraashado, sabuurado iyo buugag-waxbarasho ee Ololahaas u qalantay. Buugtaas waxbarashadu waxay ahaayeen kuwo loo diyaariyey reer miyiga kuna taallo waxyaalo toos ula xiriira nolosha miyiga: Xoola dhaqidda, nabaadguurka, beer-faladka, Caa-fimaad guud iwm. Waxa kale oo ardaydu wadatay buuggag tilmaame-bare ah, wargeysyo loogu talo galay Ololaha sida «Codka Macallinka», «Nolosha miyiga maanta» iyo «Xiddigta Oktoobar» iwm. Waxaa intaas weheliyey in ardaydu iyagu iskood duruus ugu diyaarin jireen dadkay waxbarayeen.

Hawlihii waxbaridda ka sakow, waxaa ka dhex sooday ardaydii barayaasha ahayd iyo dadkii reer miyiga ahaa is-dhexgal iyo wada shaqayn aad muhiim u ah. Taasina waxay ahayd hurti la'mar haddii ardaydu marti u ahayd reer miyiga qoys kastana maaruufi jiray hal arday. Nidaamkaas is-dhexgalka ah wuxuu noqday hub wax ka taray la dagaallanka cudurrada bulshada, sida qabyaaladda, eexda iwm. Kuwaasoo ku baddnaa dhaqan bulshadeedka xoolo

dhaqatada. Waxaa kale oy xoojisaay Isku kalsoonida iyo is jacaylka ardayda iyo reer guuraaga. Taas waxa hore wax uga sheegay bilowgii Ololahaas Xoghayihii W. Waxbarashada iyo Barbaarinta Jaalle Maxamed Xasan Aaden (Gahayr) oo naftiisii u huray Ololahaas. Kkudbad uu jeediyey laba bilood ka dib Bilowgii Ololaha, wuxuu ku yiri:-

«Qoysaska martida loo yahay waxay ardayda u citiqaadeen una xannaaneeyeen sida ilmahooda oo kale, qoysaskii iyo waalidkii ardaydana way isbarten marka waalidku soo siyaaranayey ilmahooda ololaha ka shaqaynaya, waxaana xaqiiqa ah in halkaas uu ka abuurmi doono xiriir saaxiibtinimo oo waari doona. Mustaqbalka waxaad arki doontaa dad reer miyi ah oo soo booqanaya saaxiibaday ku barten Ololaha halkay u imaan jireen awel hore garaabada oo keliya».

Afartii sano ee Kacaanku Dalka ka talinayey waxay keentay isbeddel xagga nolosha dadka reer miyiga ah. Tallaabooyinkii uu Kacaanku qaaday sannadihii hore oy ka mid ahaayeen barnaamijyadii qaramaynta habka qaybinta alaabta lagama maarmaanka ah, ceelal qodid, dhisid dugsiyo iyo bukaan socodyo iyo daaweynta xooluhu waxay ka saareen reer miyiga shakigii iyo fikradahay ka qabeen dawladda. Taasna waxaa caddeynaya sida faraha badan oo ay isugu qoreen Ololihii far barashada. Waqtigii Ololaha waxaa 14ka gobol ee J.D.S. iska qoray inay wax bartaan 1,257,779 qof. Dadkaas waxaa imtixaankii u dambeeyey u fariistay 912,797 qof oo 785,099 ka mid ahi ka gudubtay imtixaankaas.

KOR U QAADIDDA GARAADKA SIYAASADEED EE REER MIYIGA.

Hawlihii ugu waaweynaa ee la-soo qabtay waqtigii OHRM waxaa ka mid ahaa arrimo aad muhiim ugu ah daryeelka nolosha bulshada. Waxaa sare loo qaaday garaadka siyaasiga ah ee dadka iya-goo lala socodsiiinayo ujeedooyinka Kacaanka, lagu samaynayo dadweynaha kicin, Hanuunin iyo Abaabul joogto ah oo uu qabanqaabiyeey Xafiiskii Siyaasadda ee M.G.S.K.

Dalka oo dhan waxaa laga furay ilaa heer tuulo, golayaal hanuunineed oo khudbado, casharro iyo tababarro laga jeediyo, lagalana socodsiiyo xaaladda Siyaasadeed ee dalka. Taasi waxay dhaweynaha oo koray, isla markaas waxaa halkaas ka abuurmay dhaqan waddani ah oo kacaan ah oo u halgamaya horumarka bulshada iyo la dagaallanka imberyaaliyadda iyo dabadhilifkeeda. Hawlaha kale ee daryeelka bulshada waxaa ka mid ahaa dhismayaal fara badan oo dalka ka socday oo ku habaysnaa iskaa wax u qabso sida:- Waddooyin, dugsiyo, Isbitaallo, Xafiisyo Iwm. Waxaana la horumariyey isboortiga iyo Fanka. Sidaas darteed, waxaa samaysmay ururro bulsho oo abaabulkaas ka caameed ku yimid oo ahaa kuwii u sii gogol xaaray kuwan rasmiga ah ee maanta jira. Waxyaalahaas aan soo sheegnay horumarka dhaqaalaha keliya wax kama qabannin, waxayse ahaayeen kuwii u bisleeyey bulshada Soomaaliyeed inay abuurto Xisbiga Nooca Cusub (XHKS).

GABAGABO.

Waxaan soo sheegnay inuu Olo-

laha la dagaallanka aqoon darridu lahaa ujeeddoooyin badan. Waxaa kaloon si cad u muujinay guulihii laga gaaray Ololahaas iyo Ujeedooyinkiisa. Dhinaca far baridda, qiyaastii, 825,099 qof ayaa wax qorid iyo akhris la baray labadii Olole: kii magaalooyinka iyo kii miyigaba. Haddii la barbar dhigo inakoodkii sano darsasigii 1970ka, oo ahaa 18056 waxbarashada dadka waaweyn waxay na tusaysaa dhakhsaha ay tirada dadka waaweyn ee ku waxbartay Ololuhu u korertay. Hase ahaatee waa inaan fahamnaa inayan far baridda Ololuhu ahayn ujeeddada keliya ee laga lahaa, laakiin ay u sii gogol xaaraysay waxyaalaha kale ee la xiriiira bulshada iyo koritaanka garaadkooda siyaasadeed taasoo keentay in isbeddel qiimo leh lagu sameeyo xagga aragtida siyaasadeed ee dadweynaha Soomaaliyeed yeesho dareen imberyaaliyad diid, garaad xilkasnimo, aragti fayow xagga isbeddelka, iskana xoreeyo caadaadka xunxun iyo kharraafaadka IWM.

Waxaa taas weheliyey xirfado la xiriiira shaqadooda sida beer qodashada iyo xoola dhaqadka oo dadkaasu bartay amba awood u siisey inuu barto mar hadday waxna qori karaan waxna akhriyi karaan. Mar uu Xoghayaha Guud ee XHKS ka hadlayey arrintaas wuxuu yiri:-

«Ujeeddada Ololaha waxbarasho waxay ahayd in kartida wax soo saarka dadkeenna la siyaadiyo iyadoo la barayo xirfadaha iyo aqoonta ay u baahan yihiin. Tusaale ahaan, ninka beeraleyda ahi marka uu barto qoridda iyo akhriska wuxuu kordhinayaa awoodda wax soo saarkiisa maxaa yeelay, wuxuu akhriisan doonaa qoraallada ku saabsan habka wax

beerashada cusub, markaasuu raaci doonaa talooyinka aqoon yahannada».

Isa markaas barashada, qoridda iyo akhriska far-Soomaalida ku dhax fidday dadweynaha Soomaaliyeed, waxaa ka dhashay dhaqan waddani ah oo xor ah, kuna habaysan hiddaha iyo taariikhda Soomaaliyeed, caadaadka horusocodka ah iyo dhaqanka hantiwadaagga ah.

Taasina waxay ka timid horumarka isu miisaaman ee Kacaanku ka gaaray qaybaha kala geddisan ee nolosha dadweynaha.

Sidaa darteed, ma aha arrintani, keliya far barasho ee waa waxbarasho dadweyne oo ku dhisan duluc Kacaannimo oo u suurageliyey J.D.S. in ay abuurto dhaqan waddani ah oo ku dhisan qaab kacaannimo iyo duluc hantiwadaagnimo iyadoo mar walba lagu xisaabtamayo awoodda iyo waayaha taariikhiga ah ee bulshada Soomaaliyeed.

Doodda Ereyada «Hidde iyo Dhaqan»

W.Q. Ibraahim Cawaad (Khooli)

Dooddii lagu soo qoray tirsigii ugu dambeeyey ee Halgan, kuna saabsanayd micnaha ay xambaarsan yihiin ereyada «Hidde» iyo «Dhaqan» waxay ahayd mid xiisa leh qiima weynna u yeelanaysa hirgelinta afka. Dood cilmiyeed-daasi waxay aniga ii xiisa gelisey si door ah, waana u bogey habkii iyo qorshihii HALGAN u soo diyaarisay doodda oo ahayd mid kuu fududaynaysey inaad arrinta si cilmi ah u lafa gurtid, hadalkuna uusan tororog u noqon.

Inta aanan dooddii u gonda degin, waxaan taageerayaa arartii iyo gogoldhigii uu doodda u sameeyey Jaalle Rashiid (qoraha bogga Dhaqanka). Marka xigta waxaa lagama maarmaan ah in la wada aqoonsado inay ereybixinta iyo tarjamaddu kala duwan yihiin. Ereybixintu waxaa weeye markii loo magac bixiyo shay ama fal aan hore loo arki jirin. Haddii aynu tusaale u qaadanno noloshee raacatannimo, geedka loo wada yaqaan «Qudhaac» waxaa hubaal ah in qof magacaas bixiyey, dabadeedna uu dalka oodhan ku faafay muddo kaddib. Taasi waa magac bixin toos ah; waxayna ka dhalan kartaa qof weli raacatannimo ku nool oo aan af kale aqooni la kulmo wax uusan hore u arki jirin.

Tarjamadduse way ka duwan tahay ereybixinta, waxayna ka timaaddaa qof reer-magaalobey oo dhaqankiisu ku badhxan yahay dhaqan shisheeye. Qofkaasi markii uu la kulmo shay ku cusub, marmar wuxuu ku dhega magaca lagu yi-

dhaahdo afka shisheeye ee uu isagu yaqaan, sida «koob» oo ka yimid ereyga Ingiriisiga ah «Cup»; marmarna wuxuu isku dayaa inuu magac u bixiyo, isagoo tixgelinaya shayga muuqaalkiisu ama istimaalkiisaba. Taasi waxay kuu muujinaysaa in markii la arkay shayga aynu u naqaan «Qaaddo», qof u bixiyey qaaddo isagoo tixgeliyey istimaalka: qofna uu u bixiyey magac ad isagoo Soomaaliyeeyey magacii Carabtu u tiihiin; waxaan ku kalsoonahay in la xusuustay ereyga «Fandhaal»; haddii laga eego xag muuqaal iyo xag istimaalba. Haddaba maxaa, tolocow, loogu bixi waayey fandhaal? Waxaan danniyayaa in looga hakaday birnimada, maaddaama fandhaal ku ka samaysan yahay qori. Haddiise aad u dhabba gashid Af-Ingiriisiga, waxaad ogaanaysaa in ereyga «Spoon» (Qaaddo) uusan xambaarsanayn micne ku saabsan birnimada. Waxaana taas u daliil ah in loo baahdo in la raaciya erey tilmaamaya nooca birta, sida «Silver Spoon» (qalin) ama «Gold Spoon» (dhabab), si lagu garto rooca ay qaaddadu ka suubsan tahay. Haddii aad nin Ingiriis ah tustid fandhaal, wuxuu odhan lahaa «Wooden-Spoon».

Arartaas waxaan uga gol lahaa inaan kala sooco ereybixinta tooska ah iyo tarjamadda. Haddaba inta aynaan ka bixin faallada ereyada «Tarjamad» waxaa kale oo mudan in la xusuusnaado inaan ereyada afafka kala dufani ahayn weelal lababa isku mug tahay, sidii laba koob oo wershedii isku jebbay

oo muuqocda iyo muggooduba isku mid yihiin.

Haddii aad taas garawsatid waad ka badbaadaysaa inaad isku lurtid inaad erey walba u heshid mid ay isku mug yihiin. Madiiddani inay fiican tahay in ereyada la isku dheereriyo oo la baadi doono labadii isugu dhow.

1. Hiddaha iyo Dhaqanka ma u malaynaysaa inay la mid yihiin micnaha ereyga «Culture» ama «Al-Thaqafa»? Maxay tahayse maenaha ereyga hiddaha iyo dhaqanku? Haddaan soo hormarsado qaybta labaad oo su'aasha laad waxay aniga ila tahay in ereyga «hidde» uu ku guda jiro «Dhaqanka» oo isugu darsan hiddihii facba facba ka soo dhaxlay iyo dhaqanka haddeer samaysmaya. Guud ahaanna waan waafaqsanahay micnayaashii ay ereyada siiyeen Jaalle Idaajaa iyo Jaalle Gaariye. Hase yeeshee dhawr qodob baan kaga duwanahay.

IDAAJAA: Waxaan diidnahay in dadku hiddaha ama caadooyinka uusan ka leexleexan. Auna wada hoggaansamo «Waxaan qabaa inuu markastaba jiro hidde hore oo dadka qaar ka tageen iyo dhaqan cusub oo dadka qaar u guuxeen qaarna weli ka gaws haystaan. Taasiina waxay sal u tahay isbeddelka bulshada oo had iyo jeer soconaya in kasta oo uu gaabinayo haddii lagu dhereriyo muddada yar ee cimriga qofka. Sidii Gaariye sheegayna, marka qofku leeyahay «Hidduhu waa gundhigga aan doorsocmin»,

wuxuu isku dhererinaayaa cimrigiisa iyo hiddaha, halkaas oo uusan durbadiiba u jeedin isbeddel hidde oo muuqan kara.

Waxaan doonayaa inaan ayido inuu ereyga «Dhaxal» leeyahay mi-cne biyooloji ah ereyga dhaxal sida uu anigana iigu muuqdo, biyooloji iyo bulshaba wuu tilmaamayaa; haddii aad sii raad raacdid isirkiisii wuxuu ka yimid is-dhaxlidda dadka is-dhalay ama wada dhashay, amaba dhaxdini ka dhaxayso. Marka la leeyahay «dhibaatadii laga dhaxlay musuqmaasuqii», waxaa cad in looga jeedo dhaxal bulsho ee ma aha biyooloji. Waxaaba la odhan karaa ereyga istimaalkiisa biyooloji waxaa maanta ka badan istimaalkiisa bulsho.

b) Waxaan kale oo aad u taageerayaa ra'iyyigii Gaarriye oo ku talinayey inaan labada erey la isbarbar eryin ee la qaato ereyga «Dhaqan» oo isagu wada kacbaya hiddihii la dhaxlay iyo dhaqanka hadda abuurmaya.

2. Hiddaha iyo dhaqanku ma tilmaamayaan bulshada dhinacyadeeda aqoonta, fekrka, diinta, fanka guud, akhlaaqda iyo arrimaha maaddiga ah oo dhan? Haddiise midkood tilmaamayo waa kae? Waxaan qabaa in ereyga dhaqan tilmaami karo aqoonta, fekerka, diinta, fanka guud, akhlaaqda iwm, iyo arrimaha maaddiga ah.

Gaarriye halkaana waannu iska waafaqsanahay, laakiin Idaajaa isaga waxaannu ku kala leexannay hindsihiisii ahaa in la qaato ereyada «Kasmo» iyo «Aqoon», oo aan anigu u haysto inay labaduba xambaarsan yihiin qayb ka mid ah dhaqanka haddii aan tusaale u soc qaato markii la yidhaahdo: Gaba-dhaasi dhaqmaatin bay leeday». waxaa looga jeedaa: lexejecladee-

da, kartideeda, akhlaaqdeeda, ar-shaxeeda, fariidnimadeeda iwm. Haddii ay iin ka leedahay arrimahaas qaarkoodna — waana suura gal iney iin meel uun ku leedahay — waa loo bal-raebaa.

3. Hiddaha iyo dhaqanka Soomaaliyeed heerkee bay kula tahay inuu hadda marayo marka loo qiyaaso adduunka hore u maray? Waxay ila tahay inay Idaajaa iyo Gaarriyeba asiibeen jawaabtii su'aasha iyagoo isku raacay inuu heerka dhaqankeennu dambeeyo. Waxaase ku biirin lahaa in laxusuusnaado in horumarka bulshadu uusan ahayn mid ku socda saf ballaadhan oo gara'ka isku haya. Haddii aan ku metelo sidii xoola si xasil-loon u ekaanaya, wuxuu leeyahay dhaqanku baal-daaq fayakooni ah iyo hadhaa gaabinaya. Halkaas waxaad ka axdhi kartaa in aynu meel ku fiicanaan karno, meelna aad ugu liidan karno. Haddiise aan arrinta hoos u findhiliyo, durbadiiba waxaa laba u kala baxaya arrimaha maaddiga ah (sida wax-soosaarka oo heerkooda — tiro iyo tayaba — si sahlan loo qiyaasi karo muran badanna aan geli karin) iyo arrimaha ruuxiga (spiritual) ah sida fekerka, diinta, akhlaaqda) oo kulli weligood lagu murmi karo heerkooda iyo waxtarkoodaba. Sidaas darteed, muran kuma jiro in dhaqankeenna maaddiga ahi horeeyo, haddii aad eegto habka, tirada iyo tayaba wax-soo-saarkeenna.

Laakiin arrimaha ruuxiga ah waxaad ku doodi kartaa in heerka wax-soo-saarka sare ee dalalka hore u maray uu keenay iimo ruuxi ah oo ay ka mid yihiin xishood-xumo iyo is-roorsiga badheedhka ah. Halkaasna waxaa ka furan muran ah in dhaqanka dalalka hore u maray uu leeyahay qaybo hadhaa ah, kuwo fayakooni ah iyo kuwo fasa-

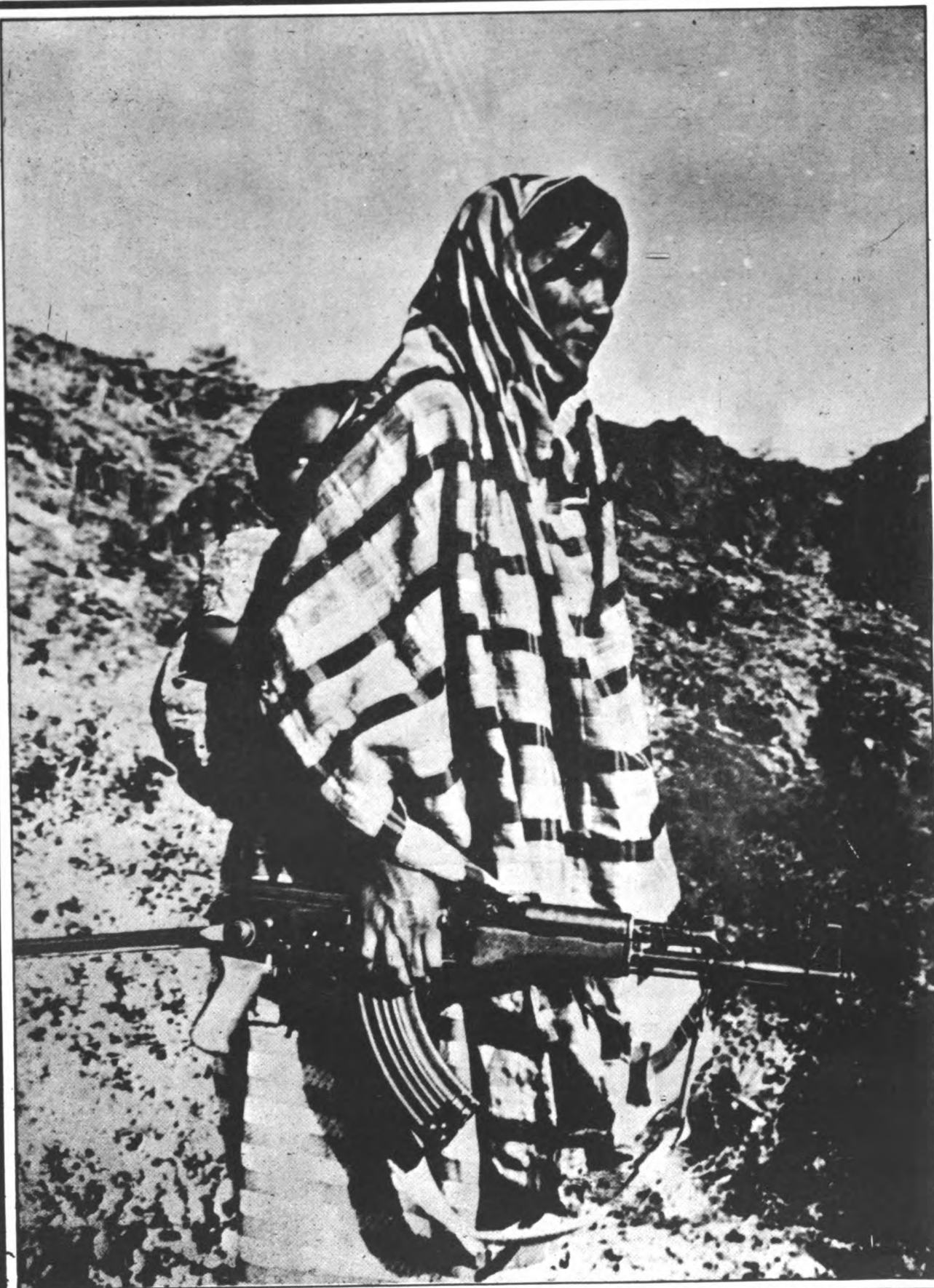
haad ah, oo aad odhan kartid, waxaaba ka dhaama kuweenna.

4. Maxay kula yihiin astaamaha u gaarka ah hiddaha iyo dhaqanka Soomaaliyeed hore iyo haddaba? Sinaha ballaadhan ee mienaha ereyga iyo su'aashan fiiqani isma leh. Waan ku ayidsanahay Idaajaa iyo Gaarriyeba iney jirtey kol dhaqan keenna qabyaaladi ku dheelanayd iyo kol xiisaha gobannimadoonku galeen kaalintii qabyaaladda. Laakiin, taasi ma noqon karto mid aynu gaar ahaan u sheegan karno, waayo dalalka adduunka saddexaad oo dhammi way inala wadaagaan hab-qaybyaaladeedkii gumeysiga u fududeeyey inuu adduunka ku fido, iyo gobannimadoonkii ka dambeeyey oo xoogeystey dagaalkii 2aad dabayaaqadiisii. Inkastoo astaamahaas la wadaago misana dal waliba hab iyo si u gooni ah ayuu ugu dhaqmaa astaamahaas guud; ma badna meelaha laba Ummadood 100% ku kala duwanaa karaan, iskaga mid noqon karaan ama ku kala duwanaa karaan. Haddii aan tusaale u soo qaato dadka adduunka ku nool oo kumanyaal malyan gaadhaya, waxaad ka marag furi karaysaa in qof waliba abuur gooni ah leeyahay inkastoo ay iskaga mid yihiin xubnaha, lafaha seedaha, muruqyada, xididdada, saanta iwm, sidaas darteed, waxay ila tahay inay dhaqannada Ummaduhu kulli isa-salsallaabaane ayna labana 100% isku mid noqon karin.

Ubaxa Kacaanka Soomaaliyeed oo ka qaybqaadanaya kulan ay ka soo qaybgaleen Ubax ka socday 42 Dawladood. Ubaxa Kacaanka Soomaaliyeed waxay halkaa ka muujinayaan Hiddaha iyo Dhaqanka Soomaaliyeed. Kulankaasi wuxu ka dhacay Jamhuuriyadda Jarmalka ee Dimoqraadiga ah.

Dagaalyahannada Ereteriga Ah

Geesiyaasha Soomaalida Galbeed

HALGAN

Xisbiga Hantiwadaagga Kacaanka Soomaaliyeed

SANNAD GUURADII 1^{aad} EE "HALGAN"

- kacaankii 21^{ka} oktoobar oo 8 jirsaday
- halgankii gumaysi-diidka soomaalida galbeed
- midnimo dhaqan

U Halgan
Waxbarasho
Si Waxbarashadu
Halgankaaga
U Kordhiso

waxaa soo saara
GOLAHA DHEXE EE
XISBIGA H. K. S. BISHIIBA HAL MAR

GUDDIGA QORAALKA

MAXAMED AADEN SHEEKH /Guddoomiye

ABUUKAR MAXAMED XUSEEN (Ikar)/ Xoghaye

XUBNAHA GUDDIGA QORAALKA

Xuseen Maxamed Aadan

Saciid Cabdisalaam

Rashiid Shiikh Cabdulaahi

Yuusuf Suleymaan

QIIMAHA

Soomaaliya

Koobiiba 2/ = Shilin

Sanadkiiba 40 = / shilin oo kharajka Boostada ku jiro
Dumida Carbeed iyo Afrikada Bari

40/ = shilin sanadkii oo kharajka boostadu
ku jiro.

Koonfur, bartamaha iyo Galbeed Afrika

\$17.00 sanadkiiba Kharajka boostadu ku ji-
ro.

Aasiya

\$20.00 sanadkiiba oo kharajka boostadu ku
jiro

Yurub

\$25.00 sanadkiiba oo kharajka boostadu ku
jiro

Ameerika (Waqooyi iyo koonfur)

\$30.00 sanadkiiba oo kharajka boostadu ku
jiro.

T U S M O

I. DAYMADA	Bogga
— 8 Guuradii Kacaanka 21ka Oktoobar	2
— Sannadguurada 1aad ee Halgan	3
II. ARRIMAHA SIYAASADDA, DHAQAALAHA IYO BULSHADA	
— 8 Sano oo halgan kacaanæed ah	5
— Dhallinyarada iyo Xilkocda	13
— Gumaysi iyo gumaysi diid	17
III. NOLOSHA XISBIGA	
— Guddiyada Xisbiga: Ceelafweyn iyo Dhiinsoor	22
— 7kii Filimada Dalalka Hantiwadaagga iyo 60 guuradii Kacaankii weynaa ee Oktoobar	24
— Xiritaanka tababarkii 4aad ee Xalane	25
— Wafdi Saaxiibtinnimo	25
IV. ARRIMAHA DUNIDA	
— Naamiibiya	27
V. WARBIXINTA BISHA	
— Booqashadii Madaxweyne Ku-xigeenka	30
— Wargeyska Danab	31
— Wasiir la magacaabay	31
— Hobolladii - Shiinaha	32
— Shirkii 32aad ee Qarammada Midoobay	33
— Dilkii Al-Xamdi	34
— Wargeysyada adduunka iyo Geeska Afrika	35
— 8 guuradii Kacaankii 21ka Oktoobar oo la maamusay	36
VI. ARAGTIDA CIMIGA	
— Xuskii 60 guuradii Kacaankii weynaa ee Hantiwadaagga ahaa	37
VII. HIDDAHA IYO DHAQANKA	
— Ma hirgalay afku?	39
— Midnimo dhaqan	41
— Badaha Maansada	44
VIII. BUUGAAGTA IYO QORAALLADA	
— Halganka «HALGAN»	46

H A L G A N

oo ku soo baxa afafka Soomaaliga
Carabiga iyo Ingiriiska.

S.B. 1204

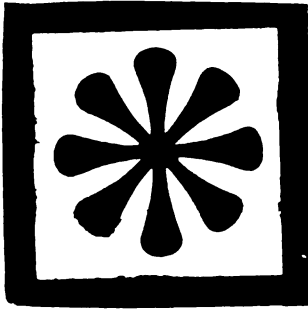
Telefoon Lr. 720-51,74

Qolka Lr. 112

Guriga Ummadda

Muqdisho, JDS

CODKA RASMIGA AH EE GOLAHA DHEXE EE X.H.K.S.
Bishiiba mar Sannadkii 1aad; Tirsigii 12 aad Oktoobar, 1977, qiimaha waa 2 Sh.

DAYMADA

8 Guurada Kacaanka 21 Oktoobar

8 sannadood ayaa ka soo wareegatay markii Kacaanka cawaysani ka curtay dalka 21kii Oktoobar 1969. Kacaanku wuxuu u curtay inuu dhalanrogo habka dhaqan dhaqaale bulshadana u horseedo nolol aad u fiican. Tirsigan Halgan wuxuu isu-durwey maqaal dheer oo ku saabsan horumarkii la gaadhay 8dii sannadood ee Kacaanku dalka ka talinayey.

Tallaabooyinkii ugu mudnaa ee sannadkii ayuu soo gudubnay la qaaday waxa ugu door roonaa dhismihii Ururrada Bulshada. Bar-naamijka XHKS wuxuu dhigayaa, «Dadweynaha la'aantii Xisbigu keligii ma dhisi karo bulsho cusub. Awoodda iyo waxqabadka xisbigu waxay toos uga dareeraan hadba siduu dadweynaha ugu xidhan yahay». Warbixintii Guud ee Xoghayaha Guud ee XHKS u jeediyey Golaha Dhexe Kalfadhigii 3aad, wuxuu ku yidhi, «Kicinta iyo abaabulku waa inay noqdaan xadhko adag oo ururrada bulshada iyo xisbiga xidhiidhiya, xisbiguna waa inuu fiiro gaar ah siiyaa hufanaanshaha qaabka dhisme iyo hawlaha ururrada bulshada».

Shirweynihii aasaaska ururka dimoqraadiga ah ee Haweenka Soomaaliyeed waxa la qabtay bishii Maarso 8dii 1977ka. Shirweynihii aasaaska xiriirka Guud ee Ururka shaqaalaha Soomaaliyeed waxa la qabtay bishii Maajo 1dii 1977ka, Shirweynihii Ururka Dhallinyarada Kacaanka Soomaaliyeed waxaa la qabtay bishii Maajo 15dii 1977ka. Ururadaas oo dhan waa la gaadhiisay heer gobol iyo heer degmaba.

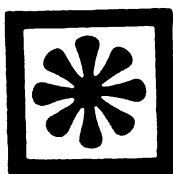
Haatan oo loo dabbaaldegay 8 guuradii Kacaanka Oktoobar midnimada dadweynaha Soomaaliyeed waxay gaadhay heer aanay weligeed gaadhin; taasina waxay la xiriirtaa xilliga adag ee maanta la marayo. Guulaha isdabajoogga ah ee Jabhadaha Soomaalida Galbeed iyo Soomaali Abboo ka soo hoynayaan gumeysiga xabashida waxay keentay in Taliska Addis-Ababa caalamiyeeyo dagaalkaa, adduunweynahana kula galgasho.

Taliska Addis-Ababa wuxuu helay hub fara badan oo uu uga dan leeyahay inuu khatar ku geliyo jiritaanka qarannimada Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliyeed.

Dadka Soomaaliyeed wax xumaan ah uma hayaan dadweynaha xabashiyeed ee dulman; hase yeeshee Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliyeed waxay taageeraysaa dagaallada xaq ah ee jabhadaha u dagaallamaya inay ka xoroobaan gumeysiga xabashida. Haddii

taageerada J.D.S. taageerayso jabhadaha xornimadooda u dagaallamayaa ku dhaliso Taliska Addis-Ababa inuu weerar ku soo qaado Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliyeed, 8 guuradan Kacaankayaga dadweynaha iyo ururrada bulshadu waxay muujiyeen inay heegan u yihiin difaaca; dhulkooda, qarannimadooda iyo kacaankoodaba.

Waxaa la joogaa xilli loo baahan yahay feejignaan iyo midnimo, isku duubnaanta ururrada bulshaduna waa dammaanad lagu hiran karo, ka sokow dhibaatooyinka maanta aloosan, Kacaankayagu wuu sii wadi doonaa sidii loo xaqiijin lahaa loona gaadhi lahaa ujeeddoyinka fog ee ah sidii loo dhisi lahaa bulsho horumarsan, fayow oo ku qotonta caddaalad ijtimaaci ah iyo nabad.

SANNAD GUURADA laad

EE HALGAN

Sannad ayaa ka soo wareegatay markii la daabacay qormadii ugu horreysay ee Halgan, kasoo lagu billaabay xuskii 7ba guuraadii Kacaankii Oktoobar ee 1969kii. Halgan oo ah codka Golaha Dhexe ee X-HKS, wuxuu ku soo baxaa afafka Soomaaliga iyo Ingiriisida bil walba iyo carabiga oo saddexdii biloodba mar soo baxa. Halgan wuxuu saldhig iyo Unugba u yahay qoraallada Xisbiga Hantiwadaagga Kacaanka Soomaaliyeed.

Halgan wuxuu ahaa inuu ahaado dugsi cusub oo lagu dhalar-rogo habkii hore ee Wargeysyada Soomaaliyeed tayo iyo qaab ahaanba. hase-yeeshee sannadkaa uu wargeysku soo jiray inkastoo wax badan la qabtay haddana weli wax baa dhiman: qaabka shaqaalaha wargeyska oo aan buuxin, madbacadda oo culayska saarani aad u weyn yahay, fidinta wargeyska oo weli aan u fulin sidii la rabay iyo dar kale.

Waajibaadka wargeyska waxaynu ku soo ururin karnaa:

— Inay ku xirto xubnaha xisbiga, gaar ahaan, iyo dadweynaha siyaasadda xisbiga dhinac walba.

— In lagu faafiyo meesha xisbigu uu ka tagaan yahay arrimaha siyaasadda gudaha iyo dibeddaba.

— Inuu ku abuuuro dadka Soomaaliyeed waddannimo iyo nacaybka Imbaryaaliyadda.

— Inuu xoojiyo saaxiibtinimada dadka Soomaaliyeed iyo dayowga u halgamaya madaxbannaanida, horukaca iyo nabadadda adduunka.

— Inuu dhiirrigeliyo Hiddaha iyo dhaqanka horusocodka ah ee Soomaaliyeed.

— Inuu tilmaamo daldaloolka, kuna sameeyo dhalliil waxyaabaha hakinaaya fulitaanka siyaasadda xisbiga si looga fogaado qalad-yada, isla markaasna loo tilmaamo sida looga bixi karo.

— In xiriir adag uu la yeesho wargeysyada iyo warsidayaasha aragtiyeed ee dalalka Hantiwadaagga iyo Axsaabta horusocodka ah.

Halgan wuxuu lid ku yahay gumeysiga nooc uu yahayba, sahyuuniyadda, midabtakoorka iyo Imberya¹iyadda caalamiga ah. Wuxuu hiil iyo gaashaanba u yahay xoogagga gobannimadoonka ah, nabadda, dimoqraadiyadda iyo Hantiwadaagga.

Sannadkii aynu soo gudubnay Halgan waxa lagu daabacay maqaallo badan oo saameeya hawlaha xisbiga gaar ahaan qaybtiisa «Nolosha Xisbiga». Kalfadhigii 3aad wuxuu ka mid ahaa kalfadhiiyadii ugu mudnaa intuu Golaha Dhexe XHKS qaatay, Halganna wuxuu ku xusay firsigiisii Feberaayo oo kalfadhigaa u gaar ahaa. Kalfadhigaa waxaa warbixin qaaye weyn ka akhriyey Xoghayaha Guud ee XHKS, Jaalle MAXAMED SIYAAD BARRE. Xoghayaha Guud wuxuu warbixintiisaa ku yiri: «Si aynu u gudanno xil xisbiyeedka ina saaran, waxa lama huraan ah inaynu ku takri-fallo qalabkaa war isgaadhsiinta sida Raadyowga, wargeysyada iwm . . . waxa qasab inagu ah inaynu qaban qaabinno: Seminaarro, Tababarro iwm.» Taa si waxay qasbaysaa in la helo: Kutub wargeysyo iyo qoraallo kale oo waxbarashadaa loo raadraaco, shakina kuma jiro in daabacaadda Halgan wax weyn ka tarayso fulinta waxbarashada mabda'eed.

Sidaan horeba u sheegnay waa hubaal in dadyowga horusocodka ah ee Soomaaliyeed iyo kuwa adduunkaba aad uga faa'iidayaan doonaa Halgan maqaallada wax ku oolka ah ee ku daabacan. Halgan wuxuu gacno furan ku soo dhawaynayaa qoraallada iyo maqaallada dadyowga horusocodka ah, kuwaasoo wax weyn ka tiri doona dhalan-rogga kacaameed ee Soomaaliya iyo adduunkaba. Halgan wuxuu ka shidaal-qaadanayaa loollankii Ummadda Soomaaliyeed u soo gashay xoraynteeda iyo midnimadeeda, kuna beegsanayso sinnaan iyo barwaaqo.

Halgan wuxuu garab iyo gaashaan u yahay difaaca xuquuqda dadweynaha Soomaaliyeed, xoogsatada beeraleyda, raacatada, ciidammadda qalabka sida iyo indheergaratada horusocodka ah. Halgan mar walba wuxuu heegan u ahaan doonaa inuu dagaal aan heshiis lahayn ku qaado cid alle yaale ciddii isku dayda inay hantaagdo ama minjaxaabiso Taliska qumman ee dalka hoggaaminaya ama ka leexiso dhabbaha toosan ee uu ku socdo.

Arrimaha Siyaasadda, Dhaqanlaha iyo Bulshada

8 Sano oo Halgan Kacaaneed ah

Maxamed Yuusuf Weyrax
Xubin Golaha Dhexe XHKS.

Maqaalkani wuxuu isku dayayaa inuu qiimeeyo guulihii iyo gafafkii la soo maray 8dii Sano ee lagu jirey halganka kacaaneed. Hase yeeshee, intaan taas loo gudagelin waxa loo baahan yahay in si fiican loo derso duruufteii ku khasabtay Ciidamadeenna Qalabka Sida jnay Siyaasaddii dalkeenna waqtigaas ka taagnayd soo dhex galaan. Waxa kaloo iyana muhiim ah in la ogaado waxyaalihii ka socday masraxa Siyaasadda Caalamiga ah. Isweydiin uma baahna in lixdankii dalal badan oo Afrikaan ahi ay hantiyeen Gobannimadoodii, hase ahaate, gobanimo run ah lama gaarin, sababtoo ah gumeysigii reer Galbeedka oo habkiisii tooska ahaa ku beddeley hab cusub.

Halgan waxay u baahan tahay in la caddeeyo sababta keentay in dad mutacaliimiin ah iyo Wargeysyo Shisheeye ay si khalad ah u fasiraan kacaankii 21kii Oktoobar 1969kii. Kacaanku wuxuu dhashay waqti isbeddel xiisad weyni ka socdey qaaradda Afrika, oo Millaterigu toos u soo galay Siyaasadda. Intii u dhaxaysey 1963kii-1969kii shan iyo labaatan afgambi oo milatari ah ayaa ka dhacay Afrika gudaheeda. Dalalkaas intooda badan wax rasmi ahi iskama doorin noloshooda bulshadeed iyo tan dhaqan dhaqaaleed toona.

Weerarradii dibusocodka adduunka

Muddadii u dhaxaysey 1960

Wersheydayntu waa horumarka dalka.

1970kii Qaaradda Afrika waxay hoos timid gumeysiga cusub iyo muquunadiisa. Isku kor noolaadkii wuxuu gaaray heer aad u sar-

reeya; dhaqangeddigii wuxuu u fiday si xad dhaaf ah; nolosha miyiga iyo tan magaalada aad ayey u kale durkeen; baahidii iyo

saboolayntii ayaa si aan caqliga gelin u baahay; xuriyaddii dadweynuhu u soo halgamay ayaa dalalka imbiyaaaligu dhaxal wareejiyeen.

Xagga adduunweynaha, sidaas si le'eg ayaa imbiyaaaliyaddu dhaqdhaqaaqyo xiisado weyn ay waqtigaas uga waddey. Haddaynu dhawr ka taabanno, guutooyin militari ah oo dibusocod ah ayaa dhawr xukuumadood oo horusocod ah inqilaabay. Afrika gudaheeda taliskii horusocodka ahaa ee dalka Gini aayahaas oo kale ayuu la kulmay. Israaiil oo ay dabada ka wadaan bahdeedu waxay weerar cad ku qaaday dalalka Masar Suuriya, iyo Urdun. Tallaabadaas waxa looga gol lahaa in Madaxweyne Naasir la kibid jebiyo si uu uga tanaasulo siyaasaddiisa gumeysi-diidka.

Dhinaca Laatiin - Ameerika dhaqdhaqaaqyadii «Che Guevara» in kastoo ay si geesinnimo leh u dagaallameen waa la hafiye. Waxaana kaloo qaaraddaan ka dhacay dhawr inqilaab oo dibusocod ah. Yurub gudaheeda xukun faashisti ah ayaa dalka Giriiga Taliskii kala wareegey barlamaanka. Mareekanka aad ayuu kor ugu qaaday duulimaadka uu ku hayey reer Fiyatnaam.

Arrimahaas oo idil imbiyaaaliyadda iyo xoogagga dib-u-socodka ah ayaa aloosayey, kana faa'iiday-saney. Waxay kuna dedaaleen inay cudurdaar aan meel mar lahayn u sameeyaan inqilaabyadii militariga ahaa ee Afrika ka dhacay muddadii dambe.

Been ka sheegga ciidammada qalabka sida

Burjuwaasiyadda iyo qalabka warfaafinteeda waxay aad isugu dayeen kuna guuleysteen inay dad fara badan oo niyadsan oo mutacaliimiin iyo wadaniyiinba leh ka dhaadhiciyaan in Ciidammada Qalabka Sida ee dalalka soo korayaa

ay yihiin xoog dibusocod ah oo ugu wacan tahay dabiicaddooda.

Indheergaratadu waxay arrintaas u aragtaa inay tahay in laga dhaadhiciyo dalalka soo koraya in aanay u baahnayn difaac, maadaama ay sabool yihiin. Taasi waxay keentay in dalalka soo koraya weli good ku hoos noolaadaan kadeedka iyo cadaadiska imbiyaaaliyadda. Waxey burjuwaasiyaddu fidsaa in dawladdu ay tahay mid aan u kala bixin da baqada kala sarreeya ee isku mid dadku yahay loona baahan yahay in xasillooni iyada loogu hoos noolaado. Jaalle Lenin ayaa arrintaas soo daba xadhey markuu yiri: «Dawladdu waxay ka dhalaataa, astaanna u tahay isafgarad-waaga colaadda dabaqadeed. Waxay dawladdu ka curataa, goorta iyo xilliga ay si mawduuci ah colaadda dabaqadaha ka dhexeeyo ay heer heshiiskaa ah gaaraan. Dhinaca kale waxa cad in dawladdu marag iyo markhaati u tahay colaadda iyo isdiidka dhexyaal dabaqaduhu inaanay heshiir karin - Dawladda iyo kacaanka».

Si loogu jawaabo burjuwaasiyadda borabogaandada ku saabsan Ciidammada qalabka sida ee dalalka soo koraya, waxaynu oran karnaa in Ciidammadu aanay mar na ka go'neyn bulshada inteeda kale. Dadku waxay la wadaagaan barwaaqada, dhibka, sharafta, guusha iyo guuldarrada dalka ku timaada. Sidaas awgeed ayey u tahay maan-la'aan in loo qaato inay yihiin wax iskood u taagan. Kolleyba cidi ma diidi karto in Ciidammo laga hoos dhisay talis dibusocod ah laga heli karo dabaqadaha bulshadooda idil.

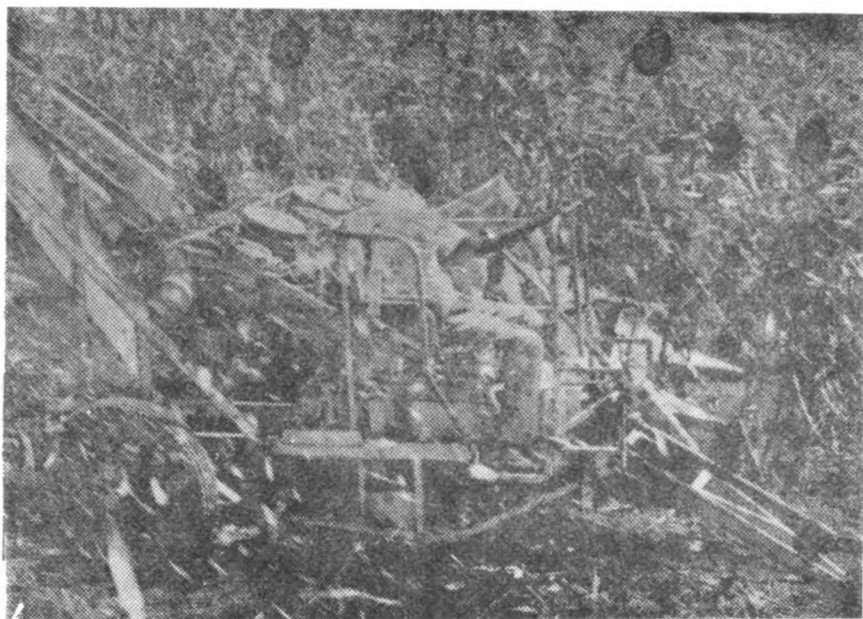
Hawlihii Kacaanka la gudboonaa

Iyadoo duruufka Afrika iyo arrimaha ka taagani ay sidaas tahay ayaa ciidammada Soomaaliyeed curiyeen kacaankii 21 Okto-

bar 1969kii. Iyagoo dad badani inta ay iska dhaafeen baaqii kacaanka, ay u qaateen in taliska cusubi aanay sina uga duwanaa doonin kuwii kale Afriki la walaahaartey. Cidina isma oran dal sabool ah sida Soomaaliya ayaa si fudud looga guuleysan doonaa xoogagga imbiyaaaliyadda iyo dibusocodka, gaar ahaan waqtigaas oo ku tilmaamnaa waqtigii guulahooda. Dhallaan kacaaneedka iyo dhaqan-ku dheguhun waxay kacaanka ku sifeeyeen hadallo dhalkeeco weyn.

Maanta oo siddeed Sano oo halgan kacaaneed la soo moodey saaxiib iyo cadawguba waxay garteen halka aan ka taagan nahay iyo ujeedada aan u halgamayno. Ku adkaysan maynu, waxaanse qabnaa in kacaankayagu yahay kii ugu horreeyey ee si dhab ah u wiiqay dardartii imbiyaaaliyaddu ka waddey qaaraddan. Toddobaatanka ka dib, xoogagga horusocodka iyo dadyowga nabadda jecel ee adduunka oo idil waxay gaareen kicin iyo feejignaan ay ku ilaashadaan guulahooda. J.D.S waxay ka mid tahay xoog aan mar na ka go'in xoogaggaas.

Bilowgiiba taliska kacaanka ahi waxuu ku dhaqaaqay tallaabooyin lagu xoojinayo kacaanka, si degdeg ahna hor loogu qaadayo nolosha bulshada ee dhaqan-dhaqaaleed. Taasi hawl yar ma ahayn Gumeysigu wuxuu baday Soomaaliya dib-u-dhacsanaan, wuxuu ku e kaysiiyey heer korriimo oo aad u hooseeya. Siyaasadda foosha xun dawladda gumeysiga way ka wada sinnaayeen aragtida ay Soomaaliya kula dhaqmayeen iyagoo u arkayey inay tahay Ummad isku mid ah oo cabsi weyn gelin karta danaha gumeysiga. Golahii Sare ee Kacaanku wuxuu guul ka gaaray hawlgelinta xaashida koowaad ee kacaanka ee dhigaysey:

Iskaashatayntu waa kordhinta soo saarka midbaha.

SIFAHA U GAARKA AH XOOGGA SOOMAALIYEED

Tan iyo haatan ma hayno warqad gaar ah oo ka sheekaynay qiimayn siyaasi ah oo ku saabsan militeriga Soomaaliyeed iyo wax loollan ah oo intooda sare dhex maray. Midbaase cad: In Kacaankii 21kii Oktoobar aan lagu goosan maalin, ama bil ama sannad keliya. Wuxuu ahaa mid aad loo soo qorsheeyey, duruuf adagna loo soo maray iyadoo had walba laga ilays qaadanayo halganka dabaqadeed ee dalka yiil iyo himilada dadweynaha ee u hantaa taagayey inuu yimaaddo isbeddel horusocod ahi intaan qaranimadeenu burburin. Militariga Soomaaliyeed wuxuu ku soo barbaaray wadci ka duwan kuwa badan oo kale. Kuma hoos dhismiin Talis gumeyste ah maamulki. Madax kama noqon dabadhilif gumeysi ee waxa madax ka ahaa dad ka soo qayb qaatay halgankii Gobannimadoonka Soomaaliyeed, Curashada Geeska ka ka dib wax xiriir ahi ma dhex marin gumeysigii hore.

Militariga Soomaaliyeed wuxuu qaaday dhabbo cusub. Taliyaha Jaalle SIYAAD ayaa tan iyo lixdanaandkii ka ilaaliyey inay dhex galaan musuqmaasuqi dalka ka taagnaa. Had walba waxa xoogga dalka lala socodsiiin jirey xaaladda siyaasiga ah ee dalka jirtey. Xaaladdaas oo mar marka qaar kood keeni jirtey in talisyadii dibusocodka ahaa soo fara geliyaan dhismaha iyo maamulka xoogga dalka si ay isu hortaagaan korriinkiisa caadiga ah. Talisyadaasi caqabado hakinaya koriinka xoogga ayey ku dhaqaaqeen, kuwaaso ay ka mid tahay dayrinta taliya-hiisa. Tallaabooyinkaas waxa dabadka ka wadey gumeysiga reer galbeedka oo rabay in dalka uu ka dhismo xoog ka kooban ay

1. In la abuurto bulsho ku dhiisan shaqo iyo garsoor bulshadeed iyadoo la tix gelinayo degaanka iyo nolosha ijtimaaciga ee dadka Soomaaliyeed.

2. In la diyaariyo lana dhaqan geliyo barnaamij horumarin oo saameya shaqaalaha, bulshada aqoonta oo dalka gaarsiiya horu-kac deg deg ah.

3. In la cibri tiro wax qoris la'aarta iyo wax-akhris la'aanta lana abaabulo dhaqan casri ah oo ummadda ka dhexeeya.

4. In la dejiyo, iyadoo tallaa-booyinka habboon la kaashanayo qaabkii far-Soomaaliga loo qori lahaa.

5. In la tirtiro musuqmaasuqa gaska iyo habka qabyaaladeed ee dhaawaca badan iyo caadooyinka kale ee hortaagan hawlaha dawlad-dada.

6. In la baabi'yo axsaabtii siyaasiga oo idil.

7. In la qabto marka ay habboon tahay doorasho xor ah oo istikhyaari ah.

B. SIYAASADDA DIBEDDA

1. In la taageero isgrabsiga waddaniga ah.

2. In laga hortago lalana dagaalamo gumeysiga iyo gumeysiga cusub.

3. In loo halgamo midnimada ummadda Soomaaliyeed.

4. In la aqoonsado mabda'a nabad-ku-wada noolaadka ka dhexeeya dadyowga.

5. In lagu socdo lana ilaaliyo siyaasadda dhexdhexaadka fiyaw

6. In la xaq dhawro lana aqoonsado wixii axdi ama ballan caalami ah ee ay gashay Jamhuuriyadda Soomaaliyeed.

Xaashidan kowaad waa mid dadka taariikhda qora u leh qaayoweyn. Waxay tusinay xaaladdu sida ay ku sugnayd ka hor intaan Ciidammada Qalabka Sidaa aanay la wareegin taliskii dalka iyadoc ay si buuxda ula jiraan dadweynuhu.

Xildhibaanada G.S.K. waxay soo bandhigeen barnaamij wada saameeynaya nolosha Ummadda Soomaaliyeed oo idil. Waa yar tahay inta dawladdood ee saacado yar gudahood ku diyaarin karta barnaamij sidaa u qaayo weyn gaar ahaan waqti aan si buuxda Taliska laysugu hubin.

isaga dhismihiisa mooyee aan wax ku ool u noqon Ummadda. Mar uu Jaalle Siyaad waraysi la yeeshay wargeyska «L'UNITA» waxa uu sheegay in Xooqga Dalka Soomaaliyeed ka kooban yahay dad ka yimid qoysas beeralay dan yar ah, xilka ugu weyn ee horyaalna uu yahay daafaca danaha dadweynaha.

Dawladdii dibusocodka ahayd iyo gumeysigii la jiray aad ayey uga xumaadeen in tababar iyo taageero buuxda uu Xooqga Soomaaliyeed ka helo Midowga Soofiyeeti oo ah dawladdii ugu horreysay ee hantiwadaag. Shakhsiyadda hoggaamiyaha iyo tababarka uu qaato Xooqga Soomaaliyeed ayaa ka dhigay xoog nooca cusub ah, oo hormood u ah danta dadweynaha. Waa in sidaas loo arkaa jawiga uu ku dhex dhashay kacaankii Oktoobar 1969.

DHABBAHA HORUMARKA MADAXBANNAN.

Kacaanku wuxuu judhiiba ku dhaqaaqay inuu hirgeliyo xaashidii kowaad. Maadaama uu kacaanku u dhashay u adeegga danaha dadweynaha wuxuu u arkay inaan dadku noqon wax ka baxsan sameynta taariikhdooda. Bilowga si lixaad leh ayaa looga qayb galiyey wax alliyo wixii barnaamij ah ama mashruuc ahaa ee taabanayey noloshooda. Xaashada kowaad si daan soo sheegnay waxay culayska saartay in qof waliba xaq u yeesho shaqo, in kor loo dhigo aqoonta, in la ciribtiro aqoondarrada, in la abuurro shuruudda lagama maarmaanka u ah bulsho ku dhisan caddaalad iyo madaxbannaani oo meesheedii habboonayd ka taal bahweynta caalamiga ah. Markiiba waxa laysku raacay halkudhegga

ah «HA LA DABARGOOYO GUMEYSIGA IYO GUMEYSIGA CUSUB» taasoo waafaqsan himi-

lada iyo danta Ummadda.

Soomaaliya, sida dawladaaha kale Afrika oo dhan, ma gooyin xiriirkii ay la lahayd gumeysiga markii ay madaxbannaanideeda hantiday. Dhismaha maamulka wuxuu ahaa kii gumeysiga dhistay. Taas ayaa ka dhigtay gobannimadii la gaaray mid dhalanteed ah gumeystayaashii hore waxay isu rogeen la taliyayaal iyo xeeldheeraayaal xukumadda cusub la jooga halkaas ayaa xiriirkii hore weji cusub qaatay, dantii gumeysiguna aan waxba isaga beddelin. Waxyaaba la oran karaa way sii xidi daysatay. Qoraallo, buugaag iyo tirakoob badan ayaa lagu dhigay sida gumeysiga cusub uu u riiqay dalalka cusub ee hoostiisa galay.

Tirtiridda Dibudhacsanaanta iyo Hayadaheeda

Dawladaaha imberyaaliga iyc shirkadaha monoboolku waxay garteen si dalalka soo horayaa aanay uga madaxbannaan inay ku taageeraan dhismaha maamulka iyo siyaasaddii uu fulin lahaa. Waxay si lixaad leh u faafiyeen noolaynta ka dib caadooyin qallafsan oo hormarka bulshada liddi ku ah sida qaybyaaladda, kala qaybsanaanta midabtakoorka, quus iyo caalwaa iwm. Si arrimahaasi u hirgalaan waxaa maalgelintooda qaab-bilsanaa dawladda gumeysiga oo sidaas ku hakisay dhaqdhaqaaqii gobannimadoonka ahaa ee ku ord dayey xawliga weyn dagaalkii lahaad ee Adduunka ka dib.

Qabyaaladda oo dabci ahaan aan waxba iska beddelin ayaa waxay isu rogtay axsaab siyaasi ah. Kala qaybsanaantii waxay gashatay shaati diineyd oo xoog leh, midabtakoorkii wuxuu noqday ka-deed dhaqaaleed iyo mid aqooneed oo u adeegaya gumeystayaasha.

Kacaanku wuxuu doortay dhawr tallaabo oo kala geddisan uu ku baabi'iyo qabyaaladda, isku kor

noolaadka, aqoondarrida. Isla tal-laabooyinkaas waxay dejiyeen shuruuddii dadweynuhu ku kasban lahaa wacyi siyaasi ah, isku nadaamin lahaa kuna garan lahaa mashaakiilka koryaalla mugga ay leeyihiin iyo istraatiijiga iyo tabaha lagaga gudbi karo gumeysiga cusub. Gumeysiga cusub marka si kooban loo fasiro waa tabaha iyo xeeladaha wejiyada badan ee imberyaaliyaddu ku muquuniso dalalka soc koraaya iyadoo ka faa'iidayd sanaysa dibudhacsanaanta dhaqaaleed iyc tan aqooneed ee ay dalalkaasi ku jiraan. Sidoo kale tirtiridda gumeysiga cusub waa burburinta tii-rarka uu ku noolyahay oo idil. Kuwaas oo qaarkood yihiin kuwa dhaqaalaha, qaar kalana kuwa bulsheed, qaar galaan wax soo saarka in kalena wax gadashada iyo qaabka ay u dhisan yihiin; qaar dalka gudahiisa ah iyo qaar dibedeedba.

Si arrimahaas uu kacaanku ugu jilib dhigo, waxa laysku dubbariday awoooda dadweynaha iyo wuxuu hanti lahaa oo idil, kolkaas ayaa dib loo habeeyey maamulkii dalka oo la waafajiyey si runta bulshada la socota. Waxa taas barbar socday ololayaal isdabajoog ah oo looga dan leeyahay dhaqangelinta siyaasadda kacaanka. Waxa lagu dhaqaaqay ololaha la dagaalanka qabyaaladda iyo musuqmaasuqa, mid lagu kordhinayo wax soo saarka, mid lagu tirtiraayo aqoondarrida, ku kale oo lagu baahinaayo qiimaha shaqada iyo shaqo-jecilaanta. Sannadihii u dhexeeyey 1969 — 76, waxa kacaanku guley waxyaabo qaayo badan Ummadda u leh: Tolayntii bankiyada, warshadaha iyo shirkadaha caymiska 1970, tolaynta ganacsiga dibedda janta ugu muhimsan iyo la wareegga gadista galeyda iyo masangada 1971. Doorashadii af Soomaaliga inuu noqdo afka rasmiya ah ee dalka 1972, cusub - ka

Iskaa wax u qabso, waa mabda' horumar ina geyisiiyay.

saarka maamulka dalka 1973, gelitaanka Jaamacadda Carabta 1974, dejinta dadkii abaaruhu wiiqeer iyo dhisiidii danwadaagaha beeralayda iyo kaalluumaystada 1975 tolaynta ganacsiga gudaha oo idil iyo ugu dambeyntii asaasida XHKS 1976. Qodobbadan intooda hore waxay la xirjiraan dib u habeynta dhaqaalaha laamihisa kale duwan; kuwaas oo albaabbada loo xiray talisyadii hore ama ku dhawaa in la xiro. Khudada inteeda kale waxay ku tacalluqdaa uruurinta iyo ka faa'iideysiga buuxa awoodda ku jirta wax qabadka dadweynaha. Taasoo loo dejiyey dhawr mashruuc sida: ISKAA-WAX-U-QABSO cuntada degdega ah, dhismaha iskaashatooyinka iyo Xafjiska Siyaasadda oo heer lagu simay.

HANTIWADAAGA CILMIGA WAA HILINKA HORUMARKA BULSHADA

Mashaariidaas iyo tallaabooyinkaas oo idil waxay waafaqsan yihiin ballanaqadkii xaashida kowaad iyo tan labaad ee dhigaysay in la doortay habka hantiwadaagga cilmiga ku dhisan amarkii si fiican loogu baaraandegey baahida bulshada iyo runta ay ku nooshahay. Intaas waxa weheliya in mashaarijodaas dhammaan dalka ka sabata bixisay jaahwareerka suuqa caalamiga, fursadna siisay dalka inuu yeesho kayd maaliyadeed. Kacaanka ka hor 1960-1969 siyaasadda dawladu waxay ku faruuryo xirnayd suuqa caalamiga ah ee ku dhisan isku kor noolaadka. Iyadoo uu arrintaas ka hadlayo Jaalle SIYAAD wuxuu yiri:

«Gumeystayaasha caalamiga ah iyo xooggaga dibusocodku waxay dalkeenna badeen toban sano oo dhismihiisa dhaqaaleed aad iyo aad dib ugu dhacsanaa. Halka keliya ee si roon wax looga qabtay waxay ahayd ganacsiga dibedda taasna waxa galaafatay xasilooni darrada ascaarta caalamiga iyo shuruudda ganacsiga. Ruux keliya ama shirkada keliya oo rabtay in meel kala geliso faa'iidkii ganacsiga laga helay ma jirin. Waxay dhammaan ka faa'iidaysteen, sharcigii u dejisnaa maalgelinta shisheeyaha ee u oggolaanayey inay dhoofin karaan wixii faa'iido ee soo gasha. Waxa sharcigaasi keenay inuu ganacsatada albaabbada ugu furo inay ka saaraan xaq iyo xaq darroba wixii lacag ay rabaan oo idil».

Sidaas awgeed siyaasaddii ka caanka dalka u dejiyey, waa mid si run ah ka xoraynay Ummadda dhaqaale ku tiirsan shideeye. Taas micnaabeedu ma aha in dalka in si buuxda looga faa'iidaysto cid la' gooni ah lagu xiro ee waa wadciga caalamiga ah, wixii kaalmo ah iyo Teknoolooji isdhaafsadka. Qodobkaase u baahan ku nuuxnuuxsiga wuxuu yahay in si dadweynaha shaqeeya looga gudbiyo awoodda siyaasadeed waa in hor iyo horaan qalabka wax socsaarka gacanta loo geliyaa, waxa kaloo aan oran karnaa in danta ammuurahaas laga leeyahay aanay ahayn in laga hoos baxo baahi shisheeye keliya ee ay isla markaas tahay in layska jiro inay dhalaato farqi weyn iyo kala fogaan dhex marta korriinka bulshada iyo kan dhaqaalaha.

In alliyo intii GSK ku dhaqaagay waxa duluc dhexaad u ahayd dadweynaha ka qaybgelintiisa iyo wax u qabadkiisa.

Waxa la qaaday in ka badan 15 Qodob oo lagu hagaajinaayc

nolosha shaqaalaha iyo shan kaloc kor lagu qaadaayo kaalinta ay ka ga jiraan dawladda. Haddaynu dhinaca miyiga eegno, waxa iyana inoo caddaaneysa in GSK oofiyeey ballantii xaashida kowaad iyo tan labaad oo reer guuraagii loo rogey dad qayb wacan ka qaata hawlaha bulshada. Maanta qof waliba waa arki karaa sida dadweynaha aqoontiisa siyaasiga ahi u bislaatay iyo sida dawladdu ay maal kasta u gaartey min magaaloyinka ugu waaweyn ilaa tuuloo-yinka ugu durugsan.

DEJINTA REER GUURAAGA

Si waafaqsan siyaasadda aynu dooranay, waxa la dejiyeey qorshe dhaqaale oo tilmaamaya halka hoddannimada dalkeennu ku jirto. Dhibta ugu weyn ee ka hor timid qorshahaas waxa ka mid ahaa in dadkeennu in badani ay tahay reer guuraa, in kastoo aynu qabnc dhul beereyd oo dhan 8 milyan oo hektar iyo xeeb badeed oo dheerkeedu yahay 3,300 km, oo si-dii habboonayd aan looga faa'iiday-san.

Abaartii dabadheer inkastoo ay dhaawac weyn u geysatey Ummad-deenna, misna waxay noo ahayd fursad aynu ku dejino reer guuraagii. Aqoon-isweydaarsi ka furmay machadka maamul-horumarinta iyo maaraynta, waxa Wasiirka shaqada iyo Ciyaartu Jaalle Aadan Maxamed Cali sheegay Waaya-aragnimadii iyo natiijoo-yinkii wanaagsanaa ee laga gaaray waxay inagu abuurayaan kalsooni buuxda oo ina dareensiisa inaynu inta ka laaban reer guuraaga aynu si habsami ah u dejin karno».

Halkaas waxa ka cad in aan arinta reer guuraaga intaas ku harayn ee ay in muddo ah saamayn doonto tallaabooyinka aynu ku kor marinayno nolosheenna.

Xukumadda kacaanku si ballaaran ayey u deristey siyaalaha

iyo tabaha looga horqaado caqabada horyaal horumarka miyiga Mashruuca horumarinta Juba ka sokow, waxay dawladdu waddaa mashruuca Baardheere ee isugu jira biyo - xireen, waraabin kara dhul ballaciisu dhan yahay 230,000 hektar oo hodan ah. Mashruuca waxa kaluu leeyahay qayb u gaar wershadaynta miraha beeraha, dejin iyo magaalsayn, iyo wixii maamul ahaa ee looga baahnaa. Mashruuca wuxuu ka mid yahay kuwa Afrika ugu waaweyn ee maanta gelaya heer fulin. Waxa mashruucaas looga gol leeyahay in la gaaro isku-fillaansho xagga cunnada. Waana markii ugu horreeyey ee dal soo koraya, oo dhaqaalihiiisu xaddidan yahay, uu ku tahanbaabo inuu dejisto mashruuc sidaas u weyn oo is-dheelli tirsan.

Tallaabooyin kuwaas la mid ah ayaa laga qaaday dhinaca kaluunka iyo kan xoolaha nool.

MAAMULKA DIBUSCODKA AHI WAA HALKI-MA-

DHAAFE

Kuma talo jirno inaan guulihii oo idil halkan ku wada qodobaynno, waxaanse damacsan nahay inaan guulihii dhaqan-dhaqaaleed iyo kuwii siyaasadeed ee la gaaray intooda roon-roon wax ka taataabanno. Ma suuroobi karto in isbeddel kacaaneed oo ka dhaca bulshada iyo dhaqaalaheeda laga hadlo adduunka saddexaad iyadoo aan la tilmaamin ka qaybqaadashada wax ku oolka ah ee dadweynaha. Iyadoo xaqiiqadaas lagu tallaabsanayo ayuu Kacaankii Soomaaliyeed hubiyey ka qaybgalka dadweynaha. Waxa kaloo hubaal ah in maamulka yahay awood isbeddel keenta marka uu salka ku hayo ka qaybgalka dadweynaha. Markase uu yahay maamul u adeegaya danaysato kadeedka bulshada ku nool

wuxuu isu-roga awood cadaadis iyo cidla' ma dhaafto ah.

Kacaanka ka hor dhismaha maamulku wuxuu ahaa aalad gacanta ugu jirta gumeysiga cusub. Marna looguma talo gelin ka qaybgalka daweynaha: xoola dhaqatada beeralayda danyarta ah iyo kooxaha kalluumaysatada ahj marna lagama hawl gelin jirin. Qaabka maamulka u dhisan ma ahayn mid laga rabo inuu dhaliyo qiimo bulsheed oo dheeraad ah ee inta yar ee uu dhiigo ayaa Madax-ku-sheeggii dhuuni-raaca ahayd jeebka ku shuban jirtay. Sidaas awgeed ayaa kacaanku judhiiba ku dadaaley inuu laba shimbirood dhagax qura ku wada dilo: in maamulku u dhismo qaab oggolaada ka qaybgalka dadweynaha iyo inuu noqdo awood isbeddel dhaqaaleed iyo ku siyaasadeed ku rida bulshada uu ka dhisan yahay. Taas waxa u daliil ah tirsiga gobollada iyo degmooyinka dalka sida uu u kor dhay kacaanka ka dib:

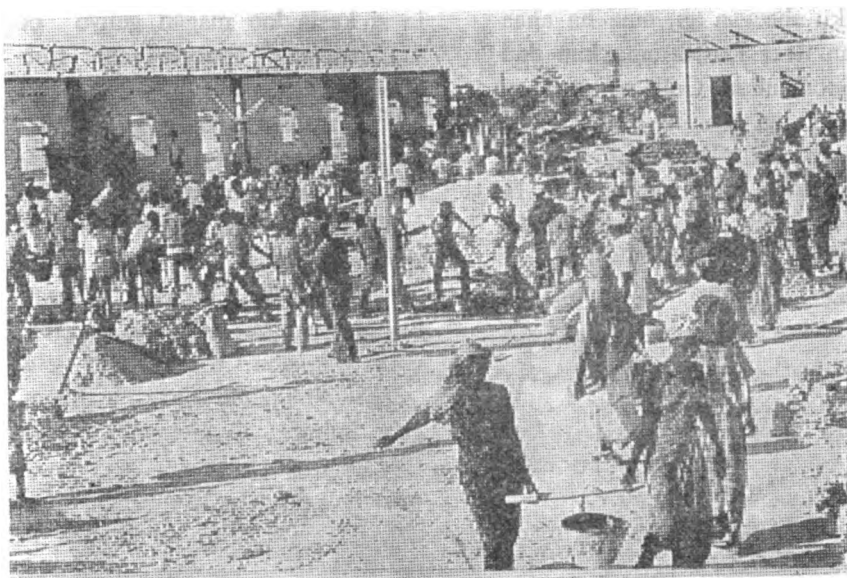
1969

1977

Gobollada JDS	8	16
Degmooyinka JDS	48	83

Isbeddel tireedkaasi wuxuu ka marag kacaysa sida runta ah ee kacaanku u daneeyey ka qaybgelinta dadweynaha hawlaha maamulka dawladda. Intaas ka sokow, waxa jira kumanyaal tuulo oo la xiriira gobollada iyo degmooyinka dalka, dhammaantoodna sii adkaynsa dimuqraadiyadda guddoonka Dhexe.

Dibuhabaynta iyo dij-u-ha-nuuninta dhismaha maamulka ahaa tallaabo lagama maarmaan u ah uu isbeddel aasaasi ah oo ku dhaca taliska bulshada. Bulsho dadkeedu ku sugan yihiin qoris iyo akhris la'aan u ma suurto geli karto inay si buuxda uga faa'iidayso karaan cilmi-ga iyo teknoolojiga, kolkaana waa

Si ubadkeenna aynu waxbarashada u wada gaadhsiinno waxa la hirgeliyay dhismaha dugsiyada waxbarashada khasabka ah.

inay dibudhaac iyo faqri ku raagaan. Waxay dawladda Kacaanku ku dhaqaaqday inay dejiso siyaasaddii iyo barnaamijkii lagu cibriitiri lahaa wax qoris la'aanta iyo wax akhris la'aanta. Intaas ka hor waxa la dejiyey xaruuftii lagu qori lahaa far Soomaaliga. Taasaa u suurtoogelisay in kacaanka iyo ujeedooyinkiisu si qummaati ah ku gaaraan reer gurraaga oo laga tirtiro aqoondarrada. Ololaha Ciiribtirka wax akhris la'aanta iyo wax qoris la'aanta waxay keentay in la xiro dugsiyada sare iyo kuwa dhexe fasalladooda sare muddo sannad ah. Intaas waxaa weheliyey in isla markaas olole lagu wadey miyiga lagu daaweynayo dadka iyo xoolahaba. Guul weyn oo ololayaashaas lagu gaarey waxa ka mid ahaa isdhexgalkii nolosha miyiga iyo ma gaalada.

WAXBARASHO KU HABAYSAN TACAB IYO ISKU KALSOONAAN

Qoridda far Soomaaldu waxay keentay in Afkii hooyo si rasmi ah loogu dhaqangeliyo waxbarashada dugsiyada iyo maamulka dalka. Hubaal waxa ah in aan

marna af qalaad lagu cayman ka rin. Shaxda soo socota ayaa taas ka marag kacay:

San.	Tirada	Tirada Fasallada ardada
1970	1713	54,472
1971	1998	67,999
1972	2304	84,567
1973	2860	107,403
1974	—	—
1975	5377	126,563
1976	5994	242,588

Tirada ardada ee min 57,472 ilaa rubuc Malyuun muddo shan sano gudaheed ku gaartay wax caadi ah ma aha ee waa arrin caajab weyn leh. Lacag iyo miisaaniyad badan ayaa ku baxday, miraha dhashaasi waxay noqon doonaan kuwo loo aayo mustaqbalka.

Wax weyn ayaa iyana laga qabtay waxbarashada dadka waa weyn. Degmooyinka dalka oo idil waxa laga furay Dugsiyadii ay dadka waaweyni wax ka baran lahaayeen. Dhinaca hodonaaynta dhaqanka kacaanku waxa kaloo uu ku tallaabsaday barnaamij idaacadeed oo si run ah u daryeelay fulinta iyo baahinta dhaqanka

dalka gudaahiisa oo dhan. In ka badan boqol filim ayaa loo bandhigay dadweynaha si ay ula socdaan waxa dalka horumar ka socda iyo xaaladda adduunka maanta.

BULUSHO WADA FIYAW

Si loo gaaro horumar degdeg ah oo dhaqan dhaqaaleed waa in bulshadu caafimaad qabtaa. Side uu Jaalle Siyaad dhawr jeer caddeeyey ujeedooyinka Kacaanke waxa ka mid ahaa in la dabargooyo jirada iyo cudurka. Waxa u horreeya la dagaallanka cudurrada halista ah sida furuqa, qaxada, duumada iwm. Ma suuroobi karto in cudurradaas muddo gaaban lagu dhammeeyo, intiise laga qabtay dalka muddadii yarayd ayaa inoo caddaynaysa in si daacad ah loogu guntaday. Muddadii yarayd tirada takhtarrada iyo tan sariirhuba waxay siyaadeen:

Sannad	Tirada Takhtarrada	Tirada Sariiraha
1970	145	4,482
1977	287	5,706

Dibuhabaynta dhaqaalaha wadanka wuxuu la kulmay dhibaatooyin adag, waxa ka mid ah dhibaatooyinkaas abaartii dabadheer ee 1973-1976. Intaas waxa soo raaca Qalalaasibii iyo qaskii ka dhacay dalalka hantigoosadka Kuwaas oo dhan ayaa kala dhaantaal u geestay qorshihii iyo barnaamijkii kacaanka. Abaartu waxay dishay in ka badan 50% xoc laha dalka, sarraca si aad ah ayey wax u yeeshay (Mooska, Sonkor, iyo Badarka).

Waxa si weyn u caawiyey tolayntii ganacsiga iyo sicirgooyntii badarka; kaasii dadweynaha wuxuu ka samata bixiyey sicir-ku-ciyaarkii maalqabaynta iyo mashaqada suuqyada hantigoosadka caalamiga ah.

Labadii qorshe ee gaabnaas

(1971-1973-1974-1978) ayaa muujinaya sida aynu u kala horreysii-nay. Waxaan marna shaki ku jirin in arrinta isku fillaansaha xagga cuntadu tahay tan ugu muhiimsan. Dalka gudahiisa waa laga wada heli karaa shuruuddii arrintaas kaalmaynaysay oo dhan. Inta keliya ee dhimani waa sidii loo hirgeeln lahaa barnaamijka dejisan si dadka oo idil loogu xaqiijiyo cuntada uu u baahan yahay Sannadka 1980; iyadoo aan dibedda cunto laga soo dejisan.

KU DHAADASHADA

SIYAASADDA

DHEX-DHEXAADNIMADA

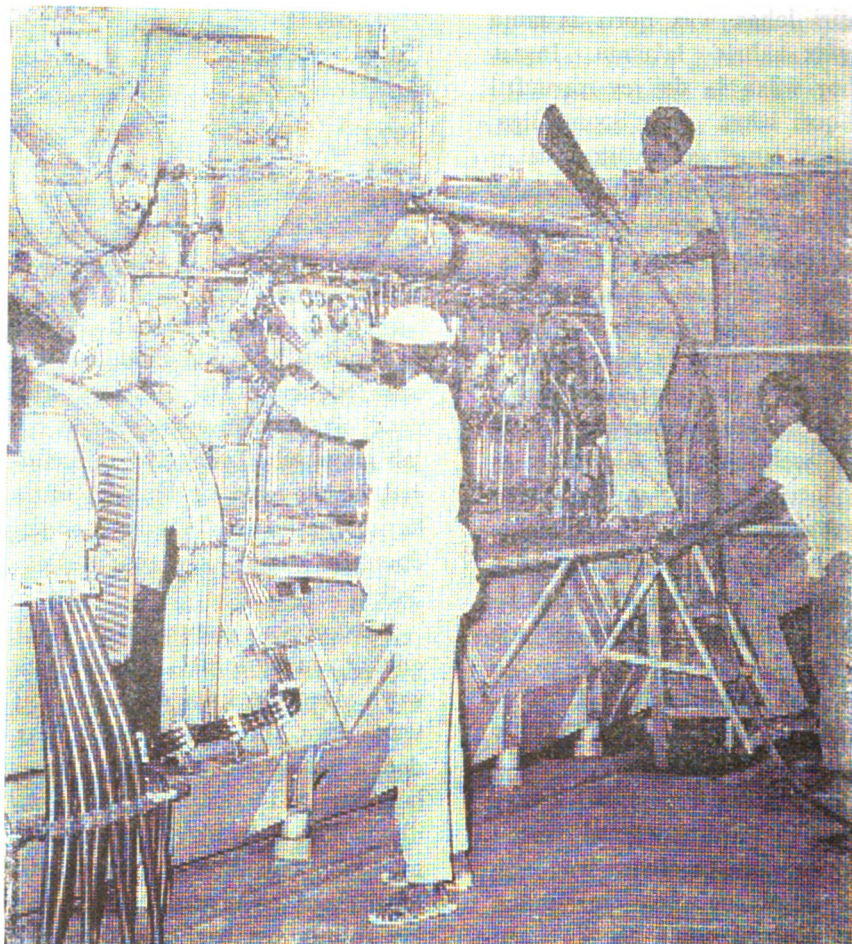
Si aan dhaqaalabeennu daba joog u noqon dhaqaalaha caalamiga ee hantigoosadka waxa Kacaanku dejiyey qorshe xiriirkeenna dhaqaaleed ee dibedda. Jahada uu dhaqaalabeennu raacayc ma aha wax loo dhaafay gacan aan la arkayn ee waa mid la sooda qorshaha siyaasadda kacaanke ee kale. Jahada ganacsigeennu waa mid waafaqsan xiriirkeenna dibedda. Taasi waa mid la sooda siyaasadeenna dhex-dhexaadka ah. Waxaynu iyana xiriir saaxiibtinnimo oo qoto dheer la leenahay xoogagga horusocodka ah walaalaheenna Carabta ah. Dawladaha Afrikaanka ah iyo adduunka Saddexaad oo rukun adag ka ah siyaasadeenna. In aan taaska dhiciini waxay tahay taageerrada hagarbaxa leh ee aan u fidinno dhaqdhaqaaqyada gobannimaadoodka; ka horjeedka iyo la dagaallanka imbiryaaaliyadda, gumeysiga, iyo gumeysiga cusub, midab-takoorka iyo Sahyuuniyadda ayaa naga dhigaya qayb aan sina uga go'nayn xoogagga horusocodka adduunka. Intaas waa khad caar ah oo dawladda Kacaanka ahi ku socotey. La jirka iyo taageerridda dhaqdhaqaaqa gobannimaadoodka ee ka aloosan dalka Itoobiya ku sheegga ah, ama ha ahaato kan Reer Eritria ama kan dadka Soomaalida Galbeed waa xil iyo xaq ina saaran.

Burburinta boqortooyada Itoobiya ma aha mid sugaya JDS. Intaas waxa ku filan gobannimadoodka qura. Eedaynta Taliska Mileteriga Itoobiya uu eedaynaayc JDS waa mid aan sal iyo baar lahayn. Mengistu waxa uu ku dhaqmay siyaasad uu hore ku qalin jabiyeey Xayle Selaasie: Siyaasaddaas oo ah mashaqada ku haysa qiil dibeddeed u raadi.

Dadka Soomaaliyeed marnumamaan lama rabaan dadka reer Itoobiya, gobannimadoodka Soomaali Galbeedse waxay u halgamaan madaxbanaanidooda, waxa noo cad in dembi iyo dhagar weyn la galayo marka laysku dayc

in si kasta loo magan geliyo oo loo daafaco boqortooyada Itoobiya ee Xilligeedii dhammaaday, Menghistu iyo kooxda la jirta ma hufin karaan ra'yiga adduunweynaha. Dhaqdhaqaaqyada gobannimadoodku waa kuwa hubanti ah oo guuleysta.

Muddadii 8 sano ee Kacaanka wax waliba sidii lala rabay uma ay socon. Waxa jirey gefaf iyo goldaloolooyin dhinac walba laga kala kulmay. Gefafkaas waxa inta badan sabab looga dhigi karaa in aanay jirin ku dhaadasho dhab ahi, ama waaya-aragdarri ama de naysi marnar dhacayey. Xisbiga HKS wuxuu si dhab ah u fahmey dhibaatooyinkaas oo idil, wuxuuna awood iyo itaalba u leeyahay inuu xallis habboon ugu heli karo mashaakilkaas oo dhan.

Dhallinyarada iyo Xilkooda

— Cabdulcasiis Buuda

Ardaydii dugsiyada oo ka qayb qaadanaysa ololihii ciribtirka aqoondarrida

60 sano ayaa ka soo wareegtay markuu guuleystay Kacaankii weynaa ee Oktoobar 1917kii ee ka dhashay dalka Midowga Soofiyeeti ee uu hoggaaminaayey Jaalle V.I. Lenin. Muddadaa ku yar taariikhda bulshada adduunka waxaa isbeddel lixaad lihi ka dhacay qaabkii iyo dhismihaa Siyaasadeed ee adduunka oo idil.

Dawladaa soo koraaya ee Afrika, Aasiya iyo Laatiin Ameerika waxay ka hoos baxeen gumeysiga iyo kadeedka imberiyaaliyadda adduunka, taasoo ma aha mid ku eg xoroobidda dalalkii la gumeysan jiray oo keliya, balse waxaa guul la taaban karo xaqiijiyey xooggagii iyo dadweynihii dulmanka ee Yu rub iyo Ameerikaba.

Guulahaas laga gaaray horu-

marka Siyaasadda. Dhaqaalaha Aqoonta Cilmiga iyo Teknooloojiyada waxaa lagu rumeeyey dadaalka iyo halganka, taxane ah ee xooggagga horusocodku muujiyeen iyadoo dhab loogu isticmaalaayc dabeecadda runta ah iyo xaqiiqada waayaha casrigan laga guurayc hantigoosiga loona guurayo Hantiwadaagga, taas oo dedejisay burburkii nidaamkii caalamiga ahaa ee Hantigoosiga iyo soo ifbixidda gacan sarreynta habka Hantiwadaagga Cilmiga ah salna ay u tahay dhalashada beesha Hantiwadaagga. guulaha ay soo hooyeen dhaqdhaqaaqa Gobannimadoonka iyo Xoogsatada ku hoos nool wadamada Hantigoosiga ah.

Haddaba natiijooyinka, horumarka muuqda ee laga gaaray iyo

guulaha meel marka ah ee qabsoo may laguna dhaliyey iskaashiga wadajireed iyo hoggaanka aragtida cilmiga ee xoogsatada adduunka waxaa xubin muhiim ah uga jiray dhallinyarada horusocodka adduunka oo dareentay kuna hoos barbaartay dhaqdhaqaaqa axsaabta xarakada shaqaalaha iyo xooggaga Gobannimadoonka Adduunka.

Tan iyo intii ka dambeysay dagaalkii 2aad ee adduunka ee lagu jabiyey fajiistadii Jarmalka iyo Nataai'ijkii siyaasiga ee ka dhashay ayna ugu weynayd dhalashada beesha Hantiwadaagga iyo aasaasida xooggaga dhaqdhaqaaqa Gobannimadoonka, waxa xoogoobay oo tiro iyo tayo ahaanba u beddel-mey kaalinta dhallinyaradu kaga jirto horumarka arrimaha Siyaasadda Dhaqaalaha iyo Bulshadaba dal ahaan iyo caalami ahaanba. Waxaana la qirsan yahay halgan-ka dhallinyarada horusocodka ee ku kala nool dalalka iyo qaarada-ha adduunku u soo mareen sidii looga xaqiijin lahaa adduunka himilooyinka ah nabaada, Dimoqraadiyadda iyo Hantiwadaagga iyadoo aanu xusuusannahay dhibaa-tada iyo kadeedka dhaqan — dhaqaale ee isku dulnoolaadku baday dhallinyarada, lana ogyahay in bulshada 50% in ka badan yihiin dhallinyaro.

Dhallinyarada oo dabeecad ahaan leh qaadashada iyo hanashada fikradaha iyo aragtida cilmiga ee xambaarsan isbeddelka iyo horumarka bulshada iyo qofkaba ahaa xoogga ugu firfircoon uguna

wax curin iyo himilo ballaaran bulshadooda waxay safka hore uga jiraan halgan lixaad leh ee lagaga horjeedo xoogagga iyo cadawiyada dadnimada oo ah Imbiriyaaliyada, gumeysiga iyo gumeysiga cusub, isla markaasna lagu hagaajinaayo xaaladda nololeed iyo siyaasadeed ee dal kasta iyo adduunka oo idil.

Axsaabta Hantiwadaagga ah iyo xoogagga dimoqraadiga ah ee nabadda jecel waxay dhallinyarada u arkaan shardi asaasi ah iyo halbowle lama huraan u ah ku guuleysiga xilalka taariikhiga ah ee hadba laga fulinaayo marxaladda la joogo iyo waayaha ay ku sugan tahay bulshadu. Waxaana habboon in aan hoosta ka xariiqno in kumaankun iyo malaayiin ka dhallinyaro ahi toos ugu xirmaayaan dagaalka lagula jiro baabi'inta lhammaan astaamaha iyo jiridda kadeedka qof qof kale kadeedaayo iyadoo hadaana aynu ognahay in wadlammada aan xoroobin ama ay ka taliyaan talisyada Fajistiga ah iyo midabtakoorka ee ka jira. Afrika, Aasiya iyo Laatiin Ameerika ay weli kadeedan yihiin, hase ahaatee loollanka iyo dhaqdhaqaaqa lagu diiddan yahay dulmiga maalinba maalin ka dambeysa gaaraaya guulo, waxaana ururrada dhallinyarada iyo ardada horusocodka ah ee heer qaaradeed iyo dalba ku hawlan yihiin iyagoo kaashanaaya xoogagga dimoqraadiyada, nabadda iyo horumarka jecel sidii meel qura ay jabhad ballaaran looga dagaal gelin lahaa dhallinyarada, ayna u taageeri lahaayeen xoogagga gobannimadoonka ee Afrika iyo kuwa ku hoos jira Talisyada Fajistiga iyo sahyuumiga, ay ka midka yihiin Afrikada Koonfureed, Falastiin, Jili iyo kuwo kaloo badan.

30kii Sano ee la soo dhaafay waxaa dhaqdhaqaaqa dimoqraa-

diga dhallinyarada iyo ardada adduunka gaaray heer caalami ah waxaana abuurmay oo xoogeystay iskaashiga, iyo halganka hubeysan ee dhallinyaradu ka qaadaneyso dagaalka lagu rumeynaayo horumarka bulshocyinka iyo sidii si caalamnimo ah looga qeyb qaadan lahaa tirtiridda nidaamka gumeysiga iyo xaqiijinta xoriyadda ummaddaha la gumeysto, iyadoo isla markaasna gacan ka geysanaysa dhallinyarada dejinta xiisadaha dagaal, ku baratanka hubka iyo baabi'intiisa guud ahaan taasoc salka ku heysa adkeynta iyo iskaashiga waddannada iyo adduunkoo idil iyo jirtiraamidada xuquuqda qofka iyo waliba sidii wada jir loogu halgami lahaa uga faa'ideysiga cilmiga iyo farsamada tirtiridda aqoondarrida, Gaajada iyo Cudurka iyo guud ahaan reebidda dhaqanka dambeeya ee bulshada.

Arrimahaas waxaa maanta dhallinyarada adduunku u geyfantahay xaqiijintooda waxaana tusaale kooban ka qaadan karnaa Festifaalka 11aad ee dhallinyarada iyo Ardada adduunka laguna qaban doono Havana ee dalka Kuuba 1978ka kaasoo tusaale u ah kaalinta dhallinyarada kaga jirto halganka caalamiga ah iyo horumaraka bulshada halkudheggiisuna yahay «Ka soo horjeedka Imbiriyaaliyada, isbahaysiga Nabadda iyo saaxiibtinimada darteed». Qabanqaabinta barnaamijyo wax ku ool ah, siminaaro iyo Festifaalo caalami ah ee heer gobol iyo mid caalamiya waxay ka mid tahay nolosha joogtada ee da'da casrigan ee xambaarsan himilooyinka lixaadka leh iyo fikradaha isbeddellada wata ee dhallinyarada.

Dhaqdhaqaaqaas Dimoqraadiga ah ee ururrada, dhallinyarada iyo ardada adduunka waxaa dhallinyarada Soomaaliyeed ka tahay

qeyb aan sina uga go'aynin halgan-kooda iyada oo ka fulineysa wajibka waddaniga ah dalka gudihiisa ee haddana xubin muhiim ah kaga jirta dhaqdhaqaaqa iyo wax qabadka caalaminnimo ee dhallinyarada.

DHALLINYARADA SOOMAALIYEED IYO HALGANKII GOBANIMADOONKA

Dhallinyarada Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliyeed oo leh baal taariikhi ah iyo halgan taxane ah, waxay mar kasta safka hore kaga jireen dagaalkii lagula jiray gumeysiga iyo kan cusub iyo dib u dahca dhaqaalaha, dhaqan iyo bulshaba.

Dhawaan waxaa la xusay sannad guuradii 34aad ee ka soo wareegtay markaa la aasaasay ururkii Siyaasiga ahaa ee dhallinyarada Soomaaliyeed (15 May 1943); Waqtigaas xilka ugu weyn ee horyiillay ururka dhallinyarada ee dhashay (SYL), wuxuu ahaa xoreynta dalka hooyo iyo mideynta shantii qeybood ee gumeysigu u qeybiyey dalkeenna.

Sida ka muuqata xaaladda siyaasadeed iyo waayihii dalku ku sugnaa, ururka waxaa la gudbooneyd shaqo ballaaran iyo cadawga oo aad u lixaad weynaa ayada oo ka sokow dhalashada ururka ay jirtay garaadka iyo abaabulka oo hooseeyey kalana qaybinayay midnimadiisa, hase ahaatee Geesiyaa-shii dhallinyarada ee 15ka ahaa abuurayana ururka horseedka ah ee dhallinyarada iyo guud ahaan dadweynihii Soomaaliyeed wuxuu ku guuleystay in uu muddo yar ku abaabulo dhabna u hoggaansho xoogagga dadweynaha ee kala duwan si uu uga horkaano in lala gal-dagaallo kama dambeys ah xoogagga gumeysiga.

Fikradihii tiyooriga ahaa ee ururka iyo barnaamijkii qeexnaa ee

uu hordhigay ummadda waxay suurta gelisay inay kasbadaan oo soo jiitaan dareenka iyo qalbiga dadweynaha; taasi waxay waqti yar kadib xaqiijisay in kacaanka Gobannimadoonku ka billaabmaar qeybihii kala duwanaa ee gumeysigu heystay meel qurana ka dagaal geliyo. In kastoo gumeysigu uu hub iyo lixaadba lahaa haddana ururka siyaasiga ee dhallinyarada Soomaaliyeed kana shidaal qaada-naayey halgankii gobannimadoonka ee ka horreeyey ee uu hoggaaminaayey (Axmed Gurey iyo Ciidammadii Daraawiishta ee Sayid Maxamed Madaxda u ahaa); wuxuu muujiyey soona saaray awood darrida gumeysiga iyo xaqiiqada lama huraanka ah ee guusha gobannimadoonka.

Halgankii dheeraa ee dadweynaha Socmaaliyeed ugu jiray Madaxbannaanida wajigiisii hore wuxuu hakaday Idii Julay 1960kii markii la dhabeeyey himiladii 2da qaybood ee koonfurta iyo waqooyiga ee gumeysan jiray Talayaaniga iyo Ingiriiska, taas oo ay ka dhalatay Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliya.

Iyadoo ay taagan tahay waajibka ah hanashada iyo adkeynta Jamhuuriyadda Cusub iyo Horumarinta Siyaasadda, dhaqaalaha iyo Bulshada ee qeybaha xorbay, islamarkaasna uu horyiillay dhallinyarada iyo dadweynaha si dii loo xoreyn lahaa qeybaha kale ee la gumeysto hase ahaatee waxaa dhashay in Ururkii siyaasiga ahaa ee dhallinyaradii Socmaaliyeed iyo Madaxdii Hoggaanka u qabatay ay dhumiiyeen kalsoonidii dadweynaha iyo daheecaddiisii kacaannimo taasuna waxay dhalisay inaan tallaabo laga qaadin arrimihii habboonaa iyo himiladii dadweynuhu ka qabay xorriyad iyo madax bannaanida.

Taasi waxay albaqabbada u furtay in gumeysiga cusubi si toos

Ardayda Jaamicadda oo ka qayb qaadanaysa dejintii dadkii abaaraha ku tabaalocbay.

ah u adeegsado Taliskii cusbaa ee xukunka qabtay, waxayna gabagaba u noqotay 9kii sano ee siyaasadda murugsan iyo jaha wareerka la qabay, halkaan waxaa habboon in aan hoosta ka xarriiqno in ay sagaalkii sano ka dambeysay Madaxbannaanida dalku ku sugnaa dib u dhac ballaaran iyo kadeed xad dhaaf ah oo lagu hayey dhallinyarada iyo guud ahaan dadweynaha aan waxba loo qaban himilooyinkii lagu qabtay isbeddello deg-deg ah ee ka dhaca xagga shaqa la'aanta, waxbarashada, Horumarinta, Maamulka dawladda iyo guud ahaan darayeelka nolosha dadweynaha. Iyadoo isla markaas dibindaabyo joogta ah lagu hayey xocgaggii u soo halgamay gobannimada iyo taariikhdiisii adkeyd ee lagu dhaliyey madaxbannaanida.

In kasta oo dhallinyarada Socmaaliyeed kala kulantay dhibaatoyin badan iyo dardarro aan la koojbi karin nidaamkii xukumay dalka waxna laga qaban arrimaha waxbarashada, shaqada Siyaasadda iyo guud ahaan ka qeyb qaadashada horumarka iyo sidii

loogu dadaalay kala qeybinta awooddooda iyo fikraddooda haddana ma noqon mid xayirtay niyad jabisana halganka ay ugu jireen gacan-ka gaysashada beddelidda nidaamkii ijtimaaciga ahaa ee ku dhisnaa dhiigmiiradka iyo hoggaankii gurraanaa ee uu ku adeeganayey gumeysiga cusub iyo imberiyaaliyadda caalamiga ah. Tusaale cad oo habboon weeye bannaabaxyadii diidmada ahaa ee dhallinyarada iyo dadweynahu ay sameynaayeen sanooyinkii 1962, 1963, 1965, 1967, 1969kii kuwaas oo ay ku diiddanaayeen qaabkii iyo maamulkii dawladihii dabadhilifka ahaa ayna ku dalbaayeen horumarka iyo abuuridda nolol cusub oo sarreysa. Arrimahaas iyo kuwo kaleba waxay diyaariyeen duruuf kacaaneed iyo biseyl siyaasadeed iyo lagama maarmaannimada dhalashada kacaanka iyo baahida dhallinyarada dadweynuhuba u qabeen caddaalad, Sinnaanta, horumarka iyo Hantiwadaagga.

DHALLINYARADA SOOMAALIYEED IYO ISBAHAYSIGA CAALIMIGA AH.

Wax qabadka taabbagalka ah ee gudaha ka sokow, waxaa Ururka Dhallinyarada Kacaanka Soomaaliyeed, isagoo ku shaqeynaaya Siyaasadda Kacaanka iyo aragtidiisa ciilmiga ah ballaariyey xiriirka uu la leeyaha ururrada horusocodka adduunka iyo ururrada dhallinyarada dalalka hantiwadaagga ah. Ururradaas oo xiriir naga dhexeeyo waxaa maalinba maalin ka dambeysa sii xoogaysa iskaashiga iyo saaxiibtinimada u adeegeysa halganka wada jir ee loogu jiro xoriyadda, nabadda Dimoqraadiyadda iyo Hantiwadaagga, lagana horjeedo gumeysiga gumeysiga cusub iyo Imbiriyaaliyadda Caalamiga ah isla markaasna waxaa ururka xubin muhiim ah ka yahay ururka Dhallinyarada Dimoqraadiga Adduunka WFDY, Ururka Arada Adduunka IUS, ururka dhaqdhaqaaqa dhallinyarada Afrika PYAM, Ururka Ardada Afrika AASU, Ururka Dhallinyarada Carabta iyo kan ardayda Carabta. Ururkeennu isagoo ka shidaal qaadanaaya mabaadiidaas xoojinaayana sidii looga hirgelin lahaa himilada iyo ujeedooyinka ururrada uu xubinta ka yahay wuxuuna ka qayb galaa meel marinta Festifaallada shirarka iyo Siminaarada ee lagu hirgalinaayo kaalinta dhallinyaradu kaga jirto halganka iyo horumarinta bulshooyinka. Ka qeybgalka Festifaalkii 11aad ee Berliin ee Magaalada Madaxda JDR ee dhallinyarada iyo ardada adduunka, Festifaalkii goboleed ee lagu kala qabtay Tunis, Liibiya, iyo kii dhawaan ka dhacay Ciraaq, shirarkii lagu qabtay Muqdisho ee sanooyinkii ina soo dhacay uu uguna dambeeyey siminaarkii ku saabsanaa «Soo nooleynta iyo Horumarinta dhaqanka waddaniga ah» ee ay soo abaabuleen ururka ardada adduunka, Ardada Afrika iyo Ururka Dhallinyarada Ka-

caanka Soomaaliyeed ee la qabtay 14-16 Juulaay 1977da iyo isku diyaarinta ka qeybqaadashada iyo meel marinta Festifaalka 11aad ee dhallinyarada iyo ardada Adduunka Kuuba-Havana 1978da intuba waxay astaan iyo tusaale cad u yihiin dadaalka hagar la'aaneed iyo halganka uu Ururku dhallinyarada Soomaaliyeed uu ugu jiro baabi'inta Gumeysiga, gumeysiga cusub iyo xaqiijinta xoriyadda iyo madaxbannaanida dhab ahaaneed ee shucuubta oo idil.

Haddaba waxaa hubaal ah in horumarka Ururka Dhallinyarada Kacaanka Soomaaliyeed ka sameeyey xiriirka dhabadda iyo iskaashiga ururto badan oo saaxiib ah uu la leeyahay, gacanta uu ka geystay horumarinta Siyaasaddu, dhaqaalaha iyo dhaqanka ee dalka gudahiisa ay la dhalatay dadalka iyo halganka taariikhiga ah ee Kacaanka ka xaqiijiyey maxaaladaha kala geddisan ee salka ku haya bulsho cusub oo Hantiwadaag ah.

Ururka dhallinyarada kacaanka Soomaaliyeed oo ah qayb muhiim ah oo ka mid ah guulaha la mahadshay iyo awoodda waxqabasho oo kacaanka ka dhalatay: wuxuu maanta u geefan yahay oo beegsanayaa gaarista bartilmaameedka kacaanka. Ahaanshaha kaydka iyo kaaliyaha ugu firfircoon ee Xisbiga HKS waxay si mitidnimo ah ugu dagaalgelineysaa fulinta hagar la'aaneed ee barnaamijkiisa (barnaamijka XHKS) go'aannada Xisbiga, qorshaha dawladda iyo guud ahaan himilooyinka Ixaadka leh ee dadweynaha Soomaaliyeed.

Iyadoo lama huraan ay tahay ka dib qabashadii shirweynihii 1aa ee UDHKS oo ay ahayd tillabo taariikhi ah abuurtayna dib-uhabeynta iyo horumarinta tayada iyo tirada urur ahaaneed ayay shaqada degdegsiimada ah ee hortaalla ururka ka mid tahay hagaajin-

ta iyo horumarinta qaabka abaabul iyo shaqada, taas oo buuxineysa dhaqso u hanaqaadidda iyo guda-shada waajibaadka deg-degga ah ee khuseeya, kuna xiran ka qaybqaadashada arrimaha aasaasiga ah ee nolosha qofka iyo bulshada, iyo iyadoo U.D.H.K.S. ay ugu ballaaran tahay ku abuuridda Xubintiisa iimaanka u qabo shaqada, waxbarashada iyo horumarka ballaarsiga ee dalkiisa. Isagoo ka shidaal qaadanaaya tusaalooyinka Xoghayaha Guud ee XHKS, salna ugu dhigaya shaqadiisa.

Ku adeegashada halku-dhegga UDHKS ee tacab-taciiin iyo difaaca kacaanka. Wuxuu si xiisa leh ku qaabbilayaa kalana qaybga layaa xoogagga kacaanka dadweynaha Soomaaliyeed Xisbiga iyo fantasijaha loo sameenayo 8 guurada kacaanka.

Sannad guuraaga 8aad ee ka caanku waxay Ururka Dhallinyarada Kacaanka Soomaaliyeed hor dhigeysaa ka gudubka casharrada adag ee waqtigan ka dhalatay xaaladda siyaasadeed ee ka aloosan Geeska Afrika iyo mira ka dhalinta ujeedoonyinka Xisbiga iyo dawladda ee la xiriirta difaaca miraha Kacaanka, qarannimada sharafta Ummadda iyo xaqiijinta midnimada una horseedeysa horumarka nabadda iyo hirgelinta Hantiwadaagga Ciilmiga ah iyadoo markastane dhallinyaradu heegan u tahay sare u qaadidda iyo horumarinta shaqada lagu adkeynaayo himilooyinka qayaha leh, kagana qeybgaleysa firfircooni iyo awood wax qabasho oo ku tiirsan aragti cilmi ah iyo qofnimo Hantiwadaag ah oo adkeysigiisu buuxo, taasoo tabaabusho u sii ah natiijooyinka lagu faaqidi doono mustaqbalka iyo guusha berri sannadka kan ku xiga lagu xusi doono shaqada mugga leh ee Kacaankii 21ka Oktoobar.

GUMEYSI IYO GUMEYSI DIIDKA SOOMAALIDA GALBEED

XUSSEN M. AADAN

Dadka Soomaaliyeed intay ifka joogeen weligood waxay ku dhaqnaayeen Geeska Afrika, oo ku yaal Afrikada waqooyi-bari. Badda Cas ayaa Geesta waqooyi kaga fidsan, barina badweynta hindiya ayaa kaga fidsan, Galbeedna dhulka Soomaaliyeed ee xabashidu gumeysto, koonfur iyo koonfur Galbeedna dalka kiiniya ayuu xad kala wadaaggaa. Qarniyaal ayuu dhulkasii ku magacawnaa, adduunkuna u yiqiin «Dhulka Soomaaliyeed».

Soomaalidu intii Ummad loo aameeyaba way lahayd: Af, dhul, dhaqaale, dhaqan, taariikh iyo caadooyinka isku mid ah. Intaan la gumeysan ee aan la kala qaybsan badhkii dambe ee qarnigan dhammaaday Ummadda Soomaaliyeed waxay ahayd beel madaxbannaan oo leh qaab nololeed oo u gaar ah, af iyo dhaqan ay ka siman yihiin. Noloshu ummadda soomaaliyeed waxay ku tiirsanayd xoolo. Soomaalidu waxay leedahay suugaan hodan ah oo aan qornayn intii ka horreysay 1972kii markii far Soomaalida la qoray. Suugaantaasi kala duwanaansho goboleed ma laha, noloshu dadka Soomaaliyeed oo raacatanimo ka dareersay ay geed. Islaamku wuxuu ahaa tiir adag oo sugayey midnimada Ummadda Soomaaliyeed.

Qarnigii 19aad dabayaaqadiisii xoog ku-qaybsigii Ingiriiska, Faransiiska, Talyaaniga iyo Xabashidu wuxuu dhaliyey in Ummad mid ahayd loo kala qoqobo dhawr qaybood oo la gumeysto. Hase yeeshee,

qaybintii iyo qabaashadii dadka Soomaaliyeed waxay dadejisay xoogaysayna midnimada dadka Soomaaliyeed, kordhisay dareenka taariikheed ee dadka Soomaaliyeed, waddannimada Soomaaliyeedna waxay dhaxalsiisay meel u wada jeed siyaasadeed iyo mid dhaqanba.

Waayadii Imberyaaliyadda waxa astaan u ahaa boobkii loogu jiray dalal la gumeysto. Geeska Afrika waxa boob ugu soo bixitmay: Ingiriis, Faransiis iyo Talyaani si ay u helaan dalal ay gumeystaan. Waxa jirtay in Gobolka ay ku barbaaraysay boqortooyo Xabashiyeed oo siyaasadeedii dhul-ballaadhsiga ahayd ku hantiday dadyow badan oo kala geddisan. Qarnigii 16aad, boqortooyada «Masiixiga» ah waxa jebiyey geesigii Soomaaliyeed ee AXMED GUREY. Dagaalladii waddanimo ee Axmed Gurey waxay ahaayeen kuwo ku qotomay dareenka waddanimo ee Soomaaliyeed. Waayahaa horeba, waxay talisyadii xabashiyeed qaylo dhaan u dirteen xoogag shisheeye; gumeysatadii Boortiqiiska si ay u soo dhex galaan qulquladda; jabkii Axmed Gureyna qorshahaasuu ku yimid, kaasoo ahaa «caalamiyeeynta» xiisad Goboleed.

Dhul ku-durugaasi wuxuu heerkiisii ugu sarreeyey gaadhay Qarnigii 19aad markii damacii iyo hanweynidii Boqor Menlik soo if baxday, jar-iska xornimadii Menelik waxa ku soc beegmay boobkii gumeysatada Yurub ugu jirtay Geeska Afrika. Gumeysatadii

Talyaaniga ayaa is-bahaysi la yeelatay Menelik, kuna boorrisay inuu wareegto u diro kulan madaxda Yurub ee 1896kii. Bogdooxani; aanu wareegtadaa ka soo qaadannay, wuxu caddaynayaa in Abasiinaya oo dib loogu bixiyey «imbeeradii Itoobiya», ay si buuxda ugu qayb qaadanayso qaybinta Afrika iyadoo gumeysadow ah: «Anoo maanta qeexaya xuduudda Imberyada, waxan ku dhiirran doonaa haddii Eebbe tamar iyo nololba i siiyo, inaan dib u soo celiyo xuduudihii hore ee Itoobiya ee Kharduun ku ekaa, gaadhsiisnaana hadda «Nayaan-sa» iyo Gaalada deggan oo dhanba. Itoobiya 14 qarni waxay ahayd bar «masiixi ah» oo ku taal bad «diin laawayaal» ah. Haddii xoogag shisheeye damcaan inay Afrika qaybsadaan ma doonayo inaan anna noqdo daawada qada».

Isgarabsigii Talyaaniga iyo Xabashidu wuxuu keenay qaybsashadii Harar bishii Janaayo 8dii. 1887kii. Talyaanigu wuxuu ku kaabay Ciidankii Menelik 1,500 oo ciidan ah iyo Saraakiil kale. Qabsashadaa Harar waxa maqaarsaar looga dhigay aanadii sahan Talyaanigii oo halkaa lagu laayey. madaxna uu ka ahaa nin la odhan jirey «COUNT PORO». Sidaas ayay markii ugu horreysay Abasiiniya ugu guulaysatay inay gacanta ku dhigto dal Soomaaliyeed.

Arrintii hubka:

Dhul-ballaalhsigii Abasiiniya wuxuu ku samaa fulinayeyna qaab

ka Imberyaaliga ee Yurub iyo tartankii gumeysi ee loogu jiray goobtaa. Sidaa darteed, Boqortooyadii Abasiiniya waxa lagu hafiya hub xad dhaaf ah. Had iyo jeer Menelik wuxuu u qori jiray dawlada Yurub inuu u baahan yahay hub uu ku muquuniyo waxa uu ku tilmaamay dadka waxshiga ah. Hubka tirada bdani wuxuu u suurageliyey Boqor Menelik inuu ka soo fidsado «Shoa» dhidibbadana u aaso «Imbeeradii» Itoobiya.

Dawladihii iyo ganacsatadii Yurub waxay ku soo daldaleen Itoobiya: Rayfallo, Bistoolado, maadaafiic, iyo saanad kaloo fara badan.

Sebtember 16dii, 1890kii Abasiiniya waxay ka faa'iidayatay «Heshiiskii Buruksals» kaasoo waxyaabo kale ka sokow. dhigayey in dadyowga kale Afrika laga ilaaliyo inay hub gacanta ku dhigaan. Heshiiskaa waxa Abasiiniya loogu xalaaleeyey inay hantido hub aan qiyaas lahayn. Abasiiniya waxay ku mutaysatay xuquuqdaa gaar ahaaneed samafal ay u samaynayeen Ingiriiska, Faransiiska iyo dalal kaloo reer Yurub ah iyadoo Talyaaniguna had iyo jeer hubsiinta xabashida uu ku dardaarmayey.

Hantidaa hubeed waxay noqotay qalab loogu adeegto gumeysashada Geeska Afrika. Waxa intaa raaca inay heshiisyo door ah la gashay dawladihii reer Yurub, kuwaasoo sadqo looga dhigay xuquuqdi dadyow badan oo goobtaa deggan. Heshiiskii 1897kii ee dhexmaray Faransiiska iyo Xabashidu, dhul Soomaaliyeed oo ballaadhan ayuu ku wareejiyey «Imbeeradii» Itoobiya Heshiis qarsoodiyeedkii 1897kii ee ay kala saxiixdeen Ingiriiska iyo Itoobiya wuxuu ballan qaadayey in Dalweyne Soomaaliyeed oo Ingiriisku magan-

gelyo u hayey la raaciyo Itoobiya. Itoobiya waxa kale oo ay ku guuleysatay inay heshiisyo door ah Talyaaniga la gasho kuwaasoo dan u ahaa.

Dawlada Yurub heshiisyo magangelyo ah ayey la galeen cugaasha Soomaaliyeed si ay u fuliyaan xeeshoodii imberiyaaliyadeed. Soomaalidu waxay heshiisyadaa uga gol lahayd si ay u waarto sugnaantooda dhuleed, taasoo halis ugu jirtay dhulballaadhsiga Boqor Meneliga ka helay hubka xad dhaafka ah Faransiiska iyo Talyaaniga. Heshiisyadii Soomaalida iyo Ingiriisku kala saxiixdeen 1884-89kii waxay xaaraantimeynayeen in dhul Soomaaliyeed Itoobiya lagu wareejiyo taasoo aan la fulin.

Xoogaggii Yurub ma xurmaynin axdigoodii ahaa inay baasha Soomaaliyeed ka ilaaliyaan weerarada Itoobiya. Duqaydii Soomaaliyeed waxay codsadeen in hub la siiyo ay isku daafacaan, hase yeeshee Soomaalida iyo dadyow kale oo ku dhaqnaa Geeska Afrika waa looga dhaartay inay gacanta hub ku dhigaan si ay isku daafacaan. Waxa intaasoo dhan ka sii darnaa, iyadoo gumeystadii Yurub weerarro badan aloostay si ay u soo ururiyaan hubkii yaraa ee dadyowgaasi duruufka adag ku soo hantiyeen.

Hub ka ururintii dadka Soomaaliyeed iyo dadyowga Geeska Afrika waxay kobcisay damacii Boqor Menelik. Jabkii Adowa ku gaadhay 1896kii Talyaanigu wuxuu sii adkeeyey kaalintii gumeysinnimo ee Itoobiya. Guushaasi waxay u fududaysay Itoobiya inay heshiisyo u doir roon la gasho 1897kii Ingiriiska, Faransiiska iyo Talyaaniga sidaynu hore u soo sheegnay.

BILOWGII HALGANKA:

Qaybintii iyo gumeysigii Soo-

maalida iyo dadyowga kalee Geeska Afrika ku dhaqnaa waxay curiyeen halganno iyo dhaqdhaqaaqyo ay alooseen dadyowgii la gumeysanayey.

Cutubyo ka tirsan Ciidammadii Menelik oo garabsanayey Ciidamo Talyaaniga ayaa Harar qabsaday 1887kii sidaynu hore u soo sheegnay. Ciidammada Menelik waxay «Arusi» weerareen 1882kii, dadka Arusina way iska caabbiyeen si ay xornimadooda u dhawraan. Waxa hormood u ahaa dhaqdhaqaaqa Sheekh Nuur Xuseen kaasoo ku baaqay in la jihaado. Qabsashadii Harar dabadeed waxa weerarro lagu soo qaaday Sidaamo iyo Baale laga soo billaabo 1897kii.

Markii hore dhaqdhaqaaqyadu laab la kac ayey ahaayeen, markii dambese waxay yeesheen dabci gumeysi diid iyadoo muuqaal dhaqdhaqaaq diineed ama jihaad ay lahaayeen.

Dhaqdhaqaaqii ugu caansanaa uguna ballaadhsanaa wuxuu ahaa kii Sayid Maxamed Cabdulle Xasan hoggaaminayey. Sayidku wuxuu aad ugu dadaalay inuu Ummadda Soomaaliyeed mideeyo si uu dagaal ba'an ugu qaado gumeysatadii Ingiriiska. Talyaaniga iyo Xabashida. 1899kii ayaa Sayidku weerar ku ekeeyey Ingiriiska, isagoo dagaalka ka huriyey meelo badan oo dalka Soomaaliyeed ah isagoon kaalmo dibadeed cidna ka helin. Sayidku wuu ku guuleystay inuu ka fakado qabsashadii iyo jabkii lala maganaa; shan olole oo ciidammada Ingiriisku qabanqabiyeen iyo afar Ciidammada Xabashidu qaadeenba way ku guulaysan waayeen inay muquuniyaan dhaqdhaqaaqa gumeysi-diidka ah.

Nacaybka dadku u hayey gumeys-

sigaa oo aad ugu baahday ayaa u suuro gelisay Sayidka inuu dagaalka wado muddo 21 sano ah, isagoo ku tiirsan dadkiisa iyo dalkiisa.

1920kii, tallaabo dagaal oo casri ah, Afrikaa aan hore u soo marin ayaa la arkay, taasoo ahayd in Ciidammadii «ROYAL AIR FORCE» loo dalbado inay garaacaan xaruntii darwiishta ee Taleex. Sayidkii iyo intii Ciidammadiisa ka soo hadhay waxay gabbaad u tageen dhulka Soomaaliyeed ee Xabashidu gumeysato isagoo 1921kii gobow u dhintay.

Xarakadii Sayid Maxamed waxay ku reebtay Geeska Afrika xusuus gumeysi nacayb ah. Gabayadiisii dhaxalgalka ahaa kacaanno badan ayaa isu tabiyey iyagoo ah il waddaninimo ka soo burqanayso. Xeeladihiisii siyaasadeed iyo tabihiisii milatariba waxay noqdeen dhaxal kaydsamay. Isla waqtiyadaa waxa lama huraan noqotay in la isku xidho dhaqdhaqaaqyada lidka ku ah gumeysiga ee Geeska Afrika ka socday. Sidaa darteed ayaa Sayid Maxamed Cabdulle Xasan ergooyin ugu diray meelo badan si dhaqdhaqaaqyadaa loo xidhiidhiyo. Nin la odhan jirey Sheekh Maxamed Yuusuf ayaa Sayidku Baale u diray si uu u caawiyo halgankii ay gumeysiga kula jireen dadka Baale deggani. Ka dib 20 nin oo hubaysan ayuu Baale u diray.

Waxa xusuus mudan inaynu tilmaanno in dagaallada Boqortooyadii Xabashida lagala hortagey bilaabmeen qarnigii 19aad hortii. Tan iyo qarnigii 10aad boqorrada Xabashidu waxay ku dadaalayeen inay xuduudahooda gaadhsiyaan Xeebaha. 1315kii Sacaddiin Axmed ayaa hoggaamiyey ciidammo Soomaaliyeed oo ku guulaystay inay

dib u celiyaan ciidammo Xabashiyeed oo weerar ku soo qaaday. Sacaddiin Axmed waxa lagu tilmaamaa inuu magaalada Harar dhisay 1318kii waxaana lagu dilay duullaan xabashiyeed isagoo SAYLAC jooga. Waxa dhaxalkii hoggaanka qaatay walaalkii Sabruddiin oo ciidammada Xabashida ku celiyey hogaggii ay buuraleyda Itoobiya ku lahaayeen.

Sabruddiin ayaa lahaa dhismihii Gobollada muslinka ah ee Siidaamo iyo Baale. Axmed Gurey ayaa hoggaamineyey dagaalladii guulaha ugu waaweyn lagaga soo hooyey duullimaadkii Xabashida ku soo damacday Xeebaha Soomaaliyeed 1521kii ilaa dhimashadiisii oo ahayd 1543kii. Amiir Nuur Maxamed oo Axmed Gurey dhaxlay iyo madaxdii kale ka dambeysayba sidii ayay u sii wadeen dagaalladii ay ku caabiyayeen xabashida ku dal durugsanaysay Soomaalida iyo dhulka dadyowga kale Geeska degganaa. Markuu Menelik garabsiga Ciidammada Talyaaniga Harar ku qabsaday, wuxuu jabiyeey Amiir Cabdullaahi Maxamed Cabdishakuur oo duntii Axmed Guray ahaa.

Waa lagama maarmaan inaynu taariikhda xusuusanna si aynu aqoon fiican ugu yeelanno dhaqdhaqaaqyadii waddaniga ahaa ee dagaallada Gobannimadoonka ah ka waday Geeska Afrika. Waxa kale oo xus mudan in waayadaa iyo haatanba ay Itoobiya tahay waxa xiisadaha Geeska Afrika caalamiyeynayaa. Si ay ula dagaallamaan Axmed Gurey Xabashidu waxay u qaylo dhaansatay gumaystadii Boortiiqiiska oo cudud ku lahaa Baadda Cas. Itoobiya fara gelin shisheeye ayey miciinsatay iyadoo «masiixinqimo» ku adeeganaysa.

Kobocii imberyaaliyadda iyo boobkii Afrika ayaa xabashida ku gargaaray inay noqoto gumeysi u yaal bahaystay gumeysatadii Yurub. Meneliggii II isagoo ka faa'iideysanaya fursadihii gumeysatada Yurub siisay wuxuu boqortooyadiisii gaadhsiisay ilaa wixii markii dambe la magac baxday «Imbeeradii Itoobiya».

DABEFCADDA GUMEYSIGA XABASHIYEED:

«Imbeerada» Itoobiya waxaa abuuray Meneliggii II isagoo garab iyo gaashaanba ka dhiganayay gumeysatadii Yurub. Markii menelik waaxyihii jidhkiisa qaar qallaleen wuxuu xukunkii ku wareejiyay Liji Iyaasuu. Iyaasuu naxariis ayaa u gashay dadkii muslinka ahaa ee Menelik qabsaday. Liji Iyaasuu wuu muslimay dabadeedna xidhiidh ayuu la yeeshay Sayid Maxamed Cabdille Xasan. Xocgaggii Yurub waxay u arkeen markiiba inuu yahay mahdi kale oo gumeysi-diid ah. Gadhwaadeennadii Itoobiya oo kaalmaysanaaya gumeysatadii Yurub ayaa shirqool u sameeyey, waxaana xukunkii laga qaaday isagoo booqasho ugu maqan Harar iyo Jigjiga si uu u abaabulo jihaad. 27kii Sebtember 1917kii inantii Menelik, Sawditu ayaa Boqorad loo magacaabay, Tafari (Xayle, Selaasihi dambe) isna waxa la siiyey dhaxalka.

Gumeysatadii Yurub ayaa Itoobiya ku kaalmaysay inay «Imbeero» samaysato oo hub ku daldalay dhul badanna heshiisyo ugu wareejiisay. Si looga hortago fidmo «Imbeeradaa» ku timaadda waxa la sameeyay heshiisyo lagu ilaalinayo «imbeeradda»; waxaynu heshiisyadaa ka tilmaami karnaa kii 1906dii ee dhex maray Xabashida iyo Ingiriiska, Talyaaniga iyo Faransiiska. Heshiisyadaa

waxay ku ballan qaadeen dawladaha Yurub: Inay dhowraan sugnaanta dhuleed ee Itoobiya». Dagaalkii 2aad markuu dhammaaday Mareykanka ayaa ku soo biirsay Ingiriiska iyo Faransiiska si ay u ilaaliyaan sugnaanta dhuleed ee Itoobiya. Haatan, xukuumadda cusub ee Itoobiya waxay garabsanaysaa dawladaha Hantiwadaagga ah qaar-kood, xoog iyo xeelba, si ay dammaanad ugu hesho dhulka xaaranta ay ku hantiday ee dhaliyay «Imbeerada Itoobiya».

Itoobiya aad ayay ugu adagtahay inay sii haysato dhulkii ay xaqdarrada ku qabsatay, gaar ahaan Soomaalida Galbeed. Intii u dhaxaysay 1935kii iyo 1941kii Talyaanigu wuxuu qabsaday Imbeeradii Itoobiya, dhulka Soomaaliyeedna mid ahaan ayuu u xukumi jirey. 1941kii ayaa Ingiriisku jebiyay Talyaanigii, intii u dhaxaysay 1941kii iyo 1948kii dhulka Soomaaliyeed oo idil marka laga reebo intii faransiisku haystay, Ingiriiska ayaa wada xukumaysy.

Xayle Selaase Ingiriiska ayaa ku soo celiyay kursigii Boqortooyada, dhulka Soomaalida Galbeed intii badanna 1948kii ayaa Itoobiya la siiyay. Hawd iyo «Reserved Area» 1954kii ayaa Ingiriis siiyay Itoobiya. Dadka dhulka ku dhaqan xukunka Itoobiya wuu ku cusubiyay weligiina joogto kuma noqon.

Xoogagga reer Galbeedka ayaa Itoobiya ku barbaariyay hubkii casriga ahaa ee ay siinayeen si ay ugu qabbaantaan. Hubsijintii Itoobiya waxa la wareegay Maraykanka intii ka dambeysay 1950kii ilaa Xayle Selaase laga afgambiyo 1974kii. Guud ahaan gumaysiga Itoobiya wuxuu ahaa mid foolxun oo ku eg «gibirka» dad-

ka xoogga lagaga qaado. Xoog millateri ayaa la dhigay xarumaha dhulka la gumaysto, dhulka masnada ah ee beeraha ku habboonaa waxa la isku dayay in lagu abaqaalo dad Amxaaro ah.

Dabayaaqadii kontannadii Xayle Salaase wuxuu ku ballanqaaday inuu dugsiiyo ka furo dhulka uu haysatay. Illeyn gumaysi ayuu ahaaye, wuxuu u arkayay dugsiyadaa qaar uu dhaqankiis ugu gudbiyo dadkuu gumaysnayay, siday ugu fekeri jirtay gumeystadii Yurubba.

Hadal uu ka jeediyay Qabrida hare 25kii Agoosto, 1956kii, wuxuu ku yidhi isagoo ka hadlaya dugsiyadu ku ballanqaaday inuu furo «idiin keenimayno keliya waxbarasho, hase yeeshee wa xaannu sii xoojin doonaa isafgardka iyo isgarabsiga ka dhexeeya Ciidammada, Booliska iyo dadweynaha... (Haseyeeshee)... aqoonta aan af Amxaariga la aqoonin waxay noqonaysaa derbi is-hortaagga waxbarashada... » Isagoo ballamihisii wafin, gumaysatada Itoobiya iskuma dhibin inay wax ka qabato waxbarashada, Caafimaadka iwm.

Xeeshiisa diblomaasiyadeed, Xayle Selaase wuxuu ku guulaysatay inuu xukunkiisa ku fidiyo Ereteriya 1952kii. Dawladaha reer Galbeedka, oo Maraykanku hor kacayo, ayaa ku caawiyay in Ereteriya lagu raaciyay Itoobiya dastuur federaali oo Carammada Midoobey ka yimid. Ereteriya sida koonfurta Soomaaliya waxay ahayd dhul Talyaanigu gumeysto. Taa ka sokow abidkeedna noqon qayb Itoobiya ka mid ah. 1962kii ayaa Xayle Selaase dastuurkii Qarammada Midoobay burburiyay, Ereteriyana ku soo darsaday Boortooyadiisii.

CURASHADII DHAQDHAAQA-AQYADA WADDANIGA AH :

Taariikhda «Imbeerada» Itoobiya sida taariikhda dadyowga kale waa mid isku dheellitiran. Dhan waxaynu ku haysannaa... taariikhadii kuwa wax kadeedaya iyo siyaasaddoodii dhulballaadhisiga ahayd, dhanka kalena kuwii la cadaadinayay iyo dhaqdhaqaaqyadoodii ay kaga horjeedeen gumaysiga iyo cadaadiska.

Hore waxaynu u soo sheegnay halgankii gumaysi-diidka iyo qaybka-dirirta ahaa, taasoo uu gogoldhig u ahaa halganka hubaysan ee marka dambe yimid.

1930kii xarakado badan ayaa jirey, tusaale ahaanna, guddidii jeexaysay xad-beenaadka ayaa sarkaalkii watay la dilay intii u dhaxaysay 1931-1934kii. Duullimaadkii Talyaaniga ee Itoobiya wuxuu sii kobciyay dhaqdhaqaaqi Soomaalida Galbeed. Afartannadii xarakadihii kala firdhisnaa waxay isugu soo biyo shubteen dhaqdhaqaaq gobannimo-doon ah oo waddaniya oo ku urursan axsaab siyaasadeed oo waddaniya. Ururka Dhallinyarada Soomaaliyeed Xamar ayaa laga aasaasay 15kii Maajo 1943kii, waxanu urur siyaasi ah noqday 1947kii. Ururka (S.Y.L.) waddaniga ihi laamo ayuu ka furtay dalkoo idil oo Soomaalida Galbeed ku jirto.

1948kii Ingiriisku Xayle Selaase kursigii Boqortooyada kuma soo celin oo keliya ee waxay ku kaalmeeyeen inuu cabbudhiyo dhaqdhaqaaqi gobannimadoomka ahaa. Haddaynu u soo qaadanno tusaale Jigjiga waxa ku qudhubaxay 25 qof taasoo ka dhalatay xabsida oo isku dayday inay calan kii SYL dhulka soo dhigto.

(Eeg bogga 43aad)

***Guddida Qoraalka ee halgan wuxuu
Akhristayaashiisa iyo dadkii ka qeyb qaatay
soo saarka “HALGAN” ugu hambalyeynayaa
Sannad Guuradii laad ee Wargeyska***

NOLOSHA XISBIGA

Hawlaha Guddiyada Xisbiga ee Degmooyinka: Ceel-Afweyn iyo Dhiinsoor

Degmada

Ceel-Afweyn:

Urarka XHKS ee degmada Ceelafweyn oo ka tirsan Gobolka Sanaag waxa dhidibbada loo aasay 21.9.76, waxaana ka dhismay 49 Xubnood, iyo 4 Xubnood oo ka mid ahaa asaasayaashii XHKS. Degmada Ceelafweyn waxa ka dhisan 8 Unug iyo 7 Gucun oo mid shaqo iyo mid deegaanba leh. Guddida Xisbiga ee degmada Ceelafweyn iyagoo iska xilsaaraya fulinta Barnaamijka Xisbiga iyo ee Golaha Dhexe XHKS waxay Go'aannadii kalfadhigii 3aad heer wanaagsan gaadhsiiyeen waxbarashadii. Degmada waxa ku yaal 6 Dugsi waxaana ku jira 600 oo arday. Waxbarashada dadka waaweyn waxa u furan 12 Fasal. waxaana wax ka barta 200 oo arday. Haddaynu eegno J.O.H.R.M. waxa wax ku barta 6800 oo qof. Guddida Xisbiga ee degmada Ceelafweyn waxay ku rajo weyntahay inay 2 sanno ku tirtirto qorish/akhriis la'aanta, iyadoo iminka ay ku qiyaaseen dadka wax qori/akhriyi kara 80%.

Ilaha dhaqaalaha ee degmada waa: Xoolaha, Beeyada iyo

Iiciraha, degmadu waxay ka mid ahayd degmooyinkii abaartii Daba-dheer sida ballaadhan u xasuuqday xoolihii ku noolaa. Guddida Xisbiga ee degmada wuxuu ku dadaalay sidii loo habayn lahaa xoolihii yaraa ee ee hadhay iyo intii ka tarantay. sidaa darteedna degmada waxa laga abaabulay Iskaashatooyin Xoolalay. Sannadkan 77ka oo keliya waxa la aqoonsaday 5 Iskaashato oo xoolo dhaqato. kuwaasoo wax weyn ka tari doono dejinta reer guuraaga degmada.

Guddiga Xisbiga ee degmadu waxay ku niyadsanyihiin inay iskaashatooyinka xoolo dhaqatadu sannad walba sii kordhi doonaan, dejinta reer guuraa guna sidaa ku rumoobi doonto.

Degmada Ceelafweyn waxay hodan ku tahay Xisbiga, Guddida Xisbiga ee degmaduna wuxuu isugu xilqaamay inuu xa qiijiyo dhidibbdana u aaso iskaashatooyin xiji. Maanta waxa degmada ka dhisan 2 Iskaashato. Maamulka iskaashatooyinka waxa hoggaanka u haya unugyada iyo gucummada Xisbiga ee degmada.

Xagga tababarrada, degmadu waxay ka mid ahayd degmooyinkii 75kii la abuuray, sidaa darteedna golayaal hanuunineed hore ugama dhisnay. Oktoobar

76kii waxa degmada laga furay 3 Tababar oo soconayay mudado 3 Bilood ah. Tababarkaa waxa qaatay: Xubnaha Xisbiga Guddiyada Shaqaalaha, Guulwadayazsha Hooyooyinka, Dhal linyarada, Hawlwadeennada Ha'adaha Dawladda iyo Guddiyada Iskaashatooyinka. Bishii Febraayo 77ka, waxa kale oo degmada laga furay seminaar lagu falanqeynayey sidii loo fulin lahaa go'aannadii kalfadhigii 3aad ee Golaha Dhexe XHKS.

Degmada

Dhiinsoor

Guddiga Xisbiga ee Degmada Dhiinsoor wuxuu ka kooban yahay 7 xubnood, Unugyada Xisbiga ee degmadana waxa la dhisay 6.11.76kii, unugyadaas oo dhan 8 Unug, Gucunnada Xisbigu waxay ka dhisan yihiin 6 Tuulo.

Qorshaha Degmada Diinsoor sannadkan 77ka waa sidatan soo socoto:

WAXBARASHADA XIRFADDA FARSAMADA

Hay'adaha wax laga baranayo	Xirfadda	Tirada dadka	Muddada
1. W. Boostada iyo Isgaar.	R/T	60 qof	6 bilood
2. Wasaaradda Caafimaadka	Gargaarka degdegga	15 »	»
3. Wasaaradda X. Xoolaha	Daaweynta xoolaha	15 »	»
4. Wasaaradda Beeraha	Kordhinta tacab. beeraha	40 »	»
5. Wasaaradda Gaadiidka	Barashada Makaana iyo	30 »	»
6. Laanta Aydiloojiyada iyo Abaabulka	wadidda gaawaridda Barashada H/W Cilniga	60 »	»
7. Laanta aydiloojiyada iyo barashada aydiloojiyada oo u qaybsan.		3 bilod, hal bil iyo 7aad	

KOR U QAADIDDA
DHAQAALAH

In la hirgeliyo Iskaashatada:

1. Hargaha iyo Saamaha
2. Dharka iyo Maacuunta
3. Kawaanka Hilibka
4. Nuuriyadda Shidda
5. Tarashleyda
6. Dullaaleyda Suuqa
7. Saddex iskaashato oo be-raley.

Qorshaha Degmada 3dii bilood ee hore sannadkan 77ka wixii ka hirgalay:

- b) Iskaashadata Hargaha iyo Saamaha oo hirgashay.
- t) Iskaashatada Dharka iyo Maacuunta oo hirgashay.
- j) Iskaashatada Kawaanka Hilibka oo hirgashay.
- x) Iskaashatada Nuuriyadda Shidda oo hirgashay.
- kh) Tababar loo furay barashada Xirfadda Farsamada R/T 60 qof.
- d) Tababar loo furay barashada H/W Cilniga ah dal dhan 60 qof.
- r) Tababar loo furay barashada Farsamada Makaana iyo wadidda gaawarida 30 qof.

s) Barashada Aydiloojiyadda oo u kala qaybsan 3 bilood, hal bil iyo 7 cisho.

sh) Dhismaha Ubaxa Kacaanka oo dhan 60 Ruux magaalada madaxda.

dh) Dhismaha Ubaxa Kacaanka oo dhan 20 ruux Tuulada Y./Baraaway.

c) Seerayaal lagu xoojinaaya Daaqa Xoolaha;

Intaa waa intii ka hirgashay Qorshaha Degmada 3dii Bilood oo hore Sannadkan 77ka, inta ka harsan Qorshaha degmadu waxay ku rajo weyn tahay ugu dambeyntii 6da bilood ee dambe inay hirgalaan.

JOHRM Degmadu heer fiican ayay ka maraysaa, taasoo tirada dadka is-qoray ay dhammaayeen 15,865 oo qof. Goobaha wax lagu dhigtaa waa 229. barayaashu waa 383, gargaarka xoolaha waa 12 qof iyo gargaarka Caafimaadka oo ah 15 qof.

Iyadoo la fulinaayo wareegtadii Xoghayaha Guud ee XHKS Lamb. ahaa XHKS/D-1/190/77 ee 13.1.1977; kuna saabsanayd Barnaamijka Horu-

marinta Waxbarashada Dadka waaweyn iyo xubnaha Xisbiga ayaa degmada hirgeliyey sidii loogu talagalay waana sidatan:

WAXBARASHADA
DADKA WAAWEYN

1. Fasalka 1aad waxaa dhigta 180 Arday.
2. Fasalka 2aad waxaa dhigta 112 Arday.
3. Fasalka 3aad waxaa dhigta 33 Arday.

WAXBARASHADA
XUBNAHA XISIBIGA
OO KU KALA BAXSAN

1. Fasalka 1aad waxaa dhigta 24 qof.
2. Fasalka 2aad waxaa dhigta 10 qof.
3. Fasalka 3aad waxaa dhigta 21 qof.

Waxaa kaloo intaa u sii dheer oo ay Duruus u qaataan Barnaamijka Aydiloojiyada anagoo ku habeynay sidii Hoggaanka Aydiloojiyada Guddiga Dhexe ee XHKS oo ugu socdiyaariyay Qorshaha Duruusta la qaadanayo sannadka 1aad ee Barnaamijka.

Iyadoo la hirgelinayo go'aankii ka soo baxay Guddiga Siyaasadda ee XHKS iyo Golaha Wasirrada in la taageero Beeraleyda yar yarka ah, ayaa waxaa jirtay in Guddiga Xisbiga ee Degmada uu u Magacoo

bay Guddi arrintaas fulisa, waxayna isugu jiraan Guddiga Xisbiga, Madaxda Laamaha Dawladda qaarkood iyo qaar ka mid ah Xubnaha Xisbiga, waxaana Guddoomiye u ah Guddigaas Madaxa Laanta Hor. Dhaq

ayo Iskaash. XHKS ee Degmada, waxayna u xilsaaran yihiin in ay gaarsiyaan Badarka waqtiga ugu habboon Beeraaleyda yar yar ee dhibaataada laysato iyo in ay dib uga soo celiyaan Badarkaas markii Fasalka gu'ga la goosto.

Todobaadkii Filimmada Dalalka Hantiwadaagga ah iyo 60 Guuradii Kacaanka Oktoobar

Bishan Oktoober 4dii, xaflad ballaadhan oo lagu qabtay Xarunta dhaqanka ee Midowga Soofiyeeti waxaa lagu maamuusa yey toddobaadkii filimada ee dalalka Hantiwadaagga oo loogu gogol xaadhayay. Sannad Guuradii 60aad ee ka soo warrigay markuu ka curtay kacaankii weynaa ee Hantiwadaagga ahaa dalka midowga Soofiyeeti Xafladda waxa ka soo qaybgalay xubno ka tirsan Golaha Dhexe oo uu ka mid ahaa Jaalle Cumar Salaad Cilmi, Guddoomiyaha Hoggaanka Abaabulka, Danjiraha Midowga Soofiyeeti u fadhija Socmaaliya iyo Danjirayaasha dalalka hantiwadaagga u jooga Soomaaliya.

Jaalle Cumar ayaa xafladda khudbad ka jeediyey wuxuu na ku bilaabay «Magaca Golaha Dhexe ee XHKS, iigu oggolaada inaan idiinku soo gudbiyo salaan iyo hambalyo diiran oo ku saabsan munaasabaddan qii maha weyn leh oo loo dabbaaldegayo sannad-guurada 60aad ee kacaankii weynaa ee Hantiwadaagga ahaa.»

Jaalle Cumar Salaad isagoo khudbaddiisa sii wata, wuxuu yidhi, «Maanta adduunka horusocodka ah oo idili wuxuu u dabbaaldegayaa 60-guurada ka carkii Hantiwadaagga ahaa oo

dunida markii ugu horreysay ka hirgalay. Xusidda taariikhdaa weyni waxay leedahay laba ujeedo. Tan koowaad waxa weeye in la baaro lana qiimeeyo kacaammada iyo isbeddelka taariikhdeed oo ka daba qaata ayaantaas weyn. Tan labaad na waxay tahay in xogagga horusocodka ah iyo dhaqdhaqaaqada gobannimadoonka ah isbiirsadaan oo mideeyaan halgankooda lidka ku ah hantigoo-siga iyo masiibooyinka ka dhasha sida: imberiyaaliyadda, gumaysiga, gumeysiga cusub, midabtakoodka iyo sahyuuniyadda». Jaalle Cumar Salaad wuxuu khudbaddiisaas ku sheegay in kacaankii weynaa ee Oktoobar 1917kii ka curtay dalka Ruushku, si weyn u saameeyey isbeddelkii adduunka ka dhacay wax weyna ka taray isku dheellitirka xogagga adduunka ku hirdamaya. Jaalle Cumar Salaad wuxuu carrabka ku dhufatay in kacaanka weyni dadyowga adduunka u furay waa cusub waagii burburka Hantigoo-siga iyo guulaysiga Hantiwadaagga.

Guddoomiyaha Hoggaanka Abaabulku, waxa kale oo uu ka hadlay dhaqdhaqaaqyada Gobannimadoonka, waxaannu yidhi «Dadyowgii la gumaysan jiray waxay heleen xog lixaad leh

oo garab taagan halgankooda». Jaalle Cumar Salaad wuxuu khudbaddiisaas ku guud maray cuurashadii kacaankii 21kii Oktoobar iyo xidhiidhka saaxiibtinnimo ee dhexmaray Soomaaliya iyo Midowga Soofiyeeti. Guddoomiyaha Hoggaanka Abaabulka wuxuu caddeeyay in J. D. Socmaaliyeed ku dhaqaaqday Siyaasad ka soo horjeedda imberiyaaliyadda, gumaysiga, gumaysiga cusub midabtakoodka iyo sahyuuniyadda; isagoo hadalkiisii sii watana wuxuu yidhi «Unumadda Soomaaliyeed oo dhami, waxay si buuxda oo kama dambeys ah u garab taagan tahay Jabhadaha Soomaalida Galbeed iyo Eriteriya oo u da gaallamaya Gobannimadooda xaga ah, iyo inay ka hoos baxaan gumeysiga Xabashida oo sheeganaya Hantiwadaag».

Jaalle Cumar Salaad, wuxuu khudbaddiisaas ku soo gunaanaaday, «Munaasabaddan, 60 guurada Kacaankii weynaa ee Hantiwadaagga ah ee Oktoobar, waxan ugu baaqaynaa xogagga horusocodka ah iyo dadyowga nabadda jecel oo adduunka oo idil inay taageeraan halganka gobannimadoonka xaga ah oo ay ku jiraan Soomaalida Galbeed iyo Eriteriya. Taasi waa sida kliya oo nabad waarta looga dhalin karo geeska Afrika».

**Xuska 8 guurada kaca-
ankeenna cawaysan
waxan dadweynaheenna
meel kastoo ay joogaanba
ugu hambalyeynayaa
midnimada iyo
naf-huridnimada
ay muujiyeen xilligan
adag ee la marayo**

Khudbaddii Xoghayha Guud ee XHKS

Madaxweynaha JDS ka jeediyay Xuskii

8 Guurada Kacaankii 21ka Octoobar 1969kii •

Jaallayaal,

Sannad kasta xilligan waxaynu caadaysannay, inaynu xusno maallintan qaayaha weyn ku leh taa riikhdeenna, inaynu qiimeynno hawlaha intii inoo qabsoontay iyo intii inoo qabsoomi weyday. inaynu si dhab ah u derisno xilliga aynnu marayno iyo inaynu tubta mustaqbalka la raaci doono isla jeexno iyadoo loo dejinayo barnaamij hawleed.

Sidaas awgeed waxa farxad weyn ii ah inaan maanta mar kale idinla kulmo anoo idin kala qaybgalaya raynaysta iyo dabbaaldega.

Xuska 8 guurada Kacaankeennu wuxuu leeyahay ahmiyad gaar ah isagoo ku soo beegmay xilli taariikhda Ummaddeennu marayso marxalad adag iyadoo Geeska Afrika ay ka aloosan tahay xiisad si laxaad leh u saameyn doonta aayaha dadyowga Gobolka ku dhacqan dhammaantood. Dhinac marka laga eego guulihii ay Jabhadda Gobannimadoonka Soomaali Galbeed, Soomaali Abbo, Eritereya iyo Cafartu soo hooeyeen waxay soo dedejisay burburkii Boqortooyadii Itoobiya.

Dhinaca kalena tallaabooyinka naflacaariga ah oo Taliska Gumeysiga Xabashidu doonayo inuu ku cadaadiyo halganka gobannimadoonka si uu u cimri dheereeyo Boqortooyadaa, waxay keeneen dagaal xaqdarro ahi inuu gobolkaa ka

turo; isagoo kaalmo buuxda oo shisheeye ciidan iyo hubna isugu jirta — helaaya. Arrintaasi waxay Geeska Afrika ka dhalisay xaalad khatar gelisay xasiloonida gobolkaa. Sidaa darteed, khudbaddadan qaybteeda rooni waxay si qoto dheer u taaban doontaa xiisadda maanta ka oogan Geeska Afrika. Intaanaan, haddaba, arrintaa gudagelin waxaan jeclahay inaan si fudud u guud maro waxyaabihii waaweynaa ee inoo qabsoomay 8dii sannadood ee kacaanku jiray siyaasaddii aynu raacaynay.

Jaallayaal,

Kacaankii dalka ka curtay 21kii Oktoobar wuxuu xaqiijiyey isbeddel dhacqan dhaqaaleed oo dhinac walba ka saameeyey nolosha bulshada Soomaaliyeed. Garaadka siyaasadeed ee dadweynaha oo kor loo qaaday wuxuu dalka ka curiyey duruuf maaddi ah.

Waxaynnu wada xusuusannahay sidii aynu sannadihii ugu horreeyey ugu dhaqaalnay inaynu dhalan rogn dhaqaalahheennii hooseeyey ee shisheeyaha ku tiirsanaa oo u geddino dhaqaale waddani ah oo ka madaxbannaan cunaqabaynta shisheeyaha; kaaroo aynu ku keennay tolayntii ganacsiga dibedda dhammaantii, la wareegiddii hay'adaha maaliyadda, iyo qaybaha xoogga Korontada. Sidaas ayeynu tiirarka sare ee dhaqaalahheenna dib ugu soo celniay gacanta dadweynaha. Waxaynnu si cad

u xusuusannahay sida dadweynaha Soomaaliyeed, markii aynu aragnay hantiyarideenna, u ajiibay baadii Kacaanka oo si firfircooni iyo wax ku oolnimo leh uga qayb qaatay barnaamijyada Iskaa wax u qabso si aynu awooddeenna muruq ugu biirinno dhismaha dalka. Waxa lama illoobaan ah sidii ay shaqaalaha, dhallinyarada, ardada, mutacallimiinta, haweenka iyo Askarteennu awood muruq iyo tu maskaxeedba u geliyeen ololihii ciribtirka wax qoris la'aanta iyo wax akhris la'aanta iyo natiijadii diirsimaadka lahayd oo laga gaaray. Waxa intaa oo dhan weheliyey sida isla dadkaas iyo in kaloo soo raacda sida maamul hayeenka dawladda, takhtarrada iyo kaaliyaasha caafimaadku ugu guntadeen dagaalkii kululaa ee lagu badbaadinayey nolosha dadkeennii abaaruhu si weyn u riigeen iyo ka dib dejintoodii.

Hawlahaas iyo in kaloo badan oo aanan halkan ku soo wada qaadi karayn waxay inoogu hirgaleen jawigii fayooobaa, bisaylkii kacaaneed ee had iyo jeer isa sii tarayey, kicintii iyo ururintii sida joogtada ah loo wanaajinayey, iyo iyadoo lagu hirgelinayey qorshe kacaan, xamaasad iyo feejignaan leh.

Kulanka arrimahaas oo idil oo sida habboon ee habsamida leh isugu dhafaya aragtida Kacaaneed iyo wax ka qabadka danta dalka ayaa u oggolaaday dadweynaha

shaqeeya inay si sahal ah u kasaan mabaadii'da dhabta ah ee Hantiwadaagga Cilmiiga ku dhisan iyo inay tahay hilinka qura ee runta ah ee la qaadi karo si dadweynaha ballaaran loo gaarsiyo horumar dhaqaaleed.

Markaas waxaan inna la yaab lahayn in Kacaankii Oktoobar ee Ciidammada Qalabaka Sida horseedka u ahaayeen ku baahay dadweynaha oo idil ilaa laga soo gaaray abuuriddii Xisbiga Hantiwadaagga Kacaanka Soomaaliyeed 1dii Luuliyo 1976kii. Maalintaas ayaa Golihii Sare ee Kacaasku xilkii iyo awooddii dalka hoggaamintii-sa ku wareejiyey XHKS.

Kalfadhigii 3aad Golaha Dhexe ee XHKS ee 4- 15kii Jan. 1977ka ayaa si tafaftiran uga warbixiyey tallaabooyinkii waaweynaa ee ugu horreeyey ee Xisbigu ku dhaqaayay si uu u adkeeyo urursanaantiisa, iyo si dhismahiisa iyo ujeedooyinkiisu ugu fidaan dadweynaha shaqeeya gudahiisa. Intii xilligaas ka horreeyey waxa la dhammeystiray shirar lagu qabtay gobollada iyo degmooyinka dalka iyo doo-rashooyinkii guddiyadooda. Waxa keliya oo laabnaa abuuriddii ururrada unugyada Xisbiga iyo ururrada ijtimaaciga.

Warbixintii kalfadhigii 3aad ee Golaha Dhexe ee XHKS waxa lagu tilmaamay in unugyadu yihiin (Aasaaska asalka ah ee Xisbiga). sidaas daraaddeed ayaa «dhismaha unugyada xisbiga dalka oo dhan gudahiisa ay u tahay hawsha ugu mudan ee na hor taal».

Haddaynu u baydho dhinaca ururrada ijtimaaciga ah, wuxuu barnaamijka Xisbigu dhigayaa «ka qayb gelinta dadweynaha la'aanteed xisbigu keligii bulshada cusub

ma dhisi karo.... awoodda iyo lixaadka xisbigu leeyahay waxay had walba ku xidhan tahay sida ay dadweynaha isugu duuban yihiin». Waxa kaloo Kalfadhigii 3aad ee Golaha Dhexe ku eaddayd «ku xidhnaanta xisbigu ku xidhan yahay dadweynaha waa inay ku timaaddaa kicinta iyo uruurinta uu ku hayo dadweynaha.. sidaas awgeed waa in xisbigu aad isugu taxallujiyaa hagaajinta dhismaha iyo qeexidda waajibaadka saaran ururrada ijtimaaciga ah».

Hirgelinta labadaas hawlood waxa la bilaabay lana dhammeeyey sannadkan aynu ku jirno nuskiisii hore. Unugyada iyo gucunnada xisbiga waxa laga sameeyey meelaha shaqada iyo degaanka. Maanta tiradoodu waxay dhan tahay sideed boqol iyo lix (806).

Dhinaca kale, ururradii bushada ee jirey xisbiga ka hor dib ayaa loo habeeyey dhismahooda, sharci ahaanna waxay isu rogeen ururro joogta ah oo ka dhisan dadweynaha. Shirweynayaal kala dambeeyey ayaa lagu aasaasay ururrada ijtimaaciga taariikhahaan soo socda: Ururka Dimuqraadiga Haweenka Soomaaliyeed 4—8 Maarso 1977; Xiriirka Guud ee ururrada shaqaalaha Socmaaliyeed 27-28 Abriil; 1977 Ururka Dhallinyarada Kacaanka Soomaaliyeed 12—14 Majo 1977. Dhammaan shirweynayaashaas waddaniga ah waxa lagu doortay barnaamijyada ururradaas, iyo Xeerarkii ay ku dhaqmi lahaayeen, waxaana kaloo lagu doortay golayaashii dhexe iyo guddiyadii fulinta ee Ururradaas. Waxa shirweynayaashaas ka horreeyey in la qabtay shirar heer gobol iyo heer degmo ah, ergooyinkii lagu doortay ayaana si buuxda uga qayb galay shirweynayaashii heerka Qarameed. Maanta ururradaa

bulshadu waxay si qumaati ah u gudanayaan xilkooda ah ururinta iyo waxbaridda dadweynaha. Barnaamijyada dhismaha dalka oo idil si lixaad leh ayey uga qayb qaataan, xisbiga iyo dadweynaha iyaga ayaa isku xidha.

Jaallayaal,

Haddaan ku yar dheeraanay wixii laga qabtay dhinaca siyaasadda, taas micnaheedu ma aha inaan xaggii dhaqaalaha waxba laga qaban. Runtii waxaan odhan karaa halkan ayey ahayd kolkuu Kacaankeennu tijaabada adag ku mutay. Hore waxaan u soo sheegay sida Kacaanku sannadihii ugu horreeyey ugu dhaqaaqay dib u habaynta dhaqaalahaennii ku xidhnaa gumeysiga cusub iyo sidii loogu ridi lahaa dhabbaha hantiwadaagga. Si arrintaas loo hirgeliyo dhaqaalaheennana kor loogu qaado waxa la dejiyey qorshihii shanta sano 1974 — 1978. Qorshahaasi waxuu culeyska saaray halbowla yaasha wax soo saarkeenna ugu weyn sida beeraha, warshadaha, xoolaha iyo kalluunka. Mashaariic ballaadhan oo marka ay dhammaadaan isbeddel ku ridi lahaa muuqaalka dhaqaalaheenna ayaa qorshaha ku jiray. Intaas oo idil waxa lagu dhammaystiray siyaasadii hantiwadaagga ahayd ee hormoodnimada siinaysay dhinaca dhaqaalaha qaybta dawladda iyo dhaqdhaqaaqa iskaashatooyinka isla markaana aan albaabka ka xidhayn raasamaalka gaar ahaaneed inuu doorkiisa ciyaaro.

Hase yeeshee, markii hirgelinta qorshahaasi lagu dhaqaaqay waxa inala soo beegmay arrimo culus oo halis gelinaya dhaqaalaheenna.

Sannadkii 1974kii dhaqaale barar kor u kacay ayaa ka dillaacay caalamka hantigoosadka ah ee tan

iyoo maanta nasiib darro ahaan dhaqaalaha keenno kale ihi xidhiidh la leeyahay.

Arrintaasi iyo qaskii ku dhacay lacagaha caddaanka ah ee lays dhaafsado kuwooda u door roon, waxay la timid carqaladayn is hortagtey fulintii qorshabeenna, kuwaasoo aynu tilmaan u soo qaadan karno sicirkii alaabta la soo dejisto oo cirka isku shareeray.

Waxaa iyana intaas oo dhan baradheereysiiyey in abaartii daba dheer isla sannadkaa ina haleeshay. Dhammaan waxaynu xusuusannahay sidii ay u kala dhantaashay barnaamijyadeennii, sidii ay wax weyn ugu geysatay xooggii aynu meelaha kale ugu talo galnay iyo sidii aynu awooddeennii hore ee si habsami ah u kala qaybsanayd ay dib u habayn inoo badday inagoo uga gol leh badbaadinta nolosha dadkeenna xoola-dhaqatada ah iyo dejintoodii.

Waxaan isweydiin lahayn in qorshihii aynu wadnay hoos uga dhacay halkii laga filaayey. Warbixin buuxda oo ku saabsan kala dhantaalkii ku yimid qorshaha iyo intii ka qabsocntay ayaan bishii Jannaayo soo bandhignay, sidaa darteedna looma baahna ku celcelinta. Hase ahaatee waxa xusid mudan in qorshihii la badbaadshay inkastoo dhibaatu badnayd. Kuwaas waxa ka mid ahaa dejinta dadkii abaaruhu waxyeelleeyeen iyo in la hirgeliyey mashaariicdii ugu waaweyneyd. Taasi waxay ka marag kacday naf-hurka iyo ku dhaadashada Kacaanka ee dadweynuhu la yimaadeen.

Jaalleayaal,

Dabbaaldegyadii Oktoobarradii ina dhafay iyo munaasabado badan oo kale, gaar ahaan shirwey-

nayaashii iyo kalfadhiyadii Xisbiga iyo kii shaqaalaha, waxaan ku cad-daynay halka uu Kacaanka Soomaaliyeed iyo xukuumaddu ka taagan yihiin arrimaha ka aloosan adduunka maanta.

Mawqifkeennu, wuxuu weligiis ahaa haddana yahay mid mabda' ah oo waafaqsan siyaasadda iyo waxqabadka aynu ka wadno dalkeenna gudihiisa. Waxaan la jirnaa nabadda, horumarka iyo hantiwadaagga.

Sidaas qudha weeye sida dal sabool ahi uga bixi karo dib-u-dhacsanaanta haysata. Waxay kaloo kafaalo-qaadaysaa xidhiidh siman oo garsoor leh oo dhex mara qaruumaha Adduunka. Taasise waxay u baahan tahay in halgan loo galo. Ummadaha horusocodka ah, dhaqdhaqaaqyada dalalka Siyaasaddoodu dhexdhexaadka tahay iyo xoogagga u adeega nabadda iyo horumarka waa inay goob kasta ugu halgamaan sidii ay ahdaaftaas u xaqiijin lahaayeen.

Kacaankeennu hilinkaas ayuu ku sooday. Xilkii gobol ahaaneed iyo kii caalamiga ahaaba kaalintii inagaga beegnayd waynu ka soobaxnay ha ahaato: Ururka Midowga Afrika dhexdiisa, Jaamicadda Carabta, Xoghaynta Islaamka shirarka dalalka dhexdhexaadke ah ama Ururka Qarammada Midoobayba. Waxaynu intii karaankeenna ah ku dhaqaaqnay inaynu is-afgarad ka dhex abuurno dalalka ku jira Ururradaas iyo Ururrada naftoodaba. Kulan weynihii Madaxweynayaasha Afrika iyo dalalka Carbeed ee Qaahira lagu qabtay 7dii ilaa 9kii Maarso 1977ka, wuxuu ka mid ahaa guulihii aynu ka qayb galnay xaqiijintooda.

Caalamka Carbeed gudihiisa qayb lixaad leh ayeynu ka qaadan-

nay hawlaha Ururkaas, annagoo waxtar weyn u geysanayna halgan-ka lagula jiro sahayuuniyadda. Taageero buuxda ayeynu u fidinnay Kacaanka reer Falastiin.

Tan iyo bilowgii Kacaankeenna waxa inoo ahayd salmaguurto taageeradii hagarbaxa lahayd ee aynu ugu deeqnay dhaqdhaqaaqyada gobannimadoonka Afrikada Koonfureed ee ka horjeedda talisyada midabtaakoorka ee ka dhisan Roodeesiya iyo Koonfur Afrika. Mar na maal iyo mood iyo moraal midna kaga masuugi mayno dagaaladaasi xaq ah ee ka socda Afrika-da Koonfureed sababtoo ah waxaan aaminsannahay in gobannimadeennu khatar ku sugan tahay inta goob Afrika ka mid ahi weli gumeysi ku hoos jirto.

Halganka gobannimadoonka hubaysan ee ka hor jeeda gumeysiga midabtaakoorka iyo sahayuuniyadda wuxuu si dabiici ah u baahystaa dalalka hantiwadaagga oo iyana arka in arrintaasi tahay mid xoojisay nabadda iyo horukaca sidaas awgeedna taageero buuxda u geysata.

Soomaaliyada Kacaantay, sidaas si le'eg ayey u aaminsan tahay baahida loo qabo isbahaysiga ka dhexeeya dalalka hantiwadaagga iyo dhaqdhaqaaqyada gobannimadoonka ah. Waxa ayaandarro iyo la yaab leh wadigan cusub ee ka dhashay dalka Itoobiya ee la yimid in dawlado hantiwadaag ah ka hor yimaadeen dhaqdhaqaaqyada halgan gobannimadoon dhab ah ku jira oo ka soo horjeeda gumeysiga Xabashida, iyagoo weliba dalalkaasu taageersan yihiin gumeysigaas kuna cudurdaaranaya inay fulinayaan xilkoodii caalamiga ahaa.

Si loo fahmo wadeiga murugsan ee maanta ka taagan Geeska Afri-

ka waa in dib loogu noqdaa siduu ku soo unkamay taariikh ahaan. Boqortooyada Xabashidu waxay la dhalatay gumeysiga, reer Yurub waxayna ahayd qayb aan ka go'nayn gumeysigaas. Waxa hore u jirtey in Boqortooyadii dhulgootsadda ahayd ee Abasiiniya ay aad u hungureyn jireen dhulka Xeebta ku yaal iyo u talinta dadka Geeska Afrika. Mar kasta oo ay isku dayaan inay muquuniyaan Soomaalida iyo dadka kale halkaas ku nool dib ayaa loo soo caydhin jirey. Qarnigii lix iyo tobnaad, Axmed Gurey, wuxuu ku simay buuraleydi ay ku ekaan jireen. Kuwo kale oo ka horreeyey iyo kuwo ka dambeeyey ayaa iyana sidaas oo kale la baday.

Beryahaas ayay talisyada Abasiiniya ka baryeen gumeystaha Burtuqiiska inuu u hiiliyo si ay dhulka Soomaaliyeed wax uga qabsadaan. Haddii si kale loo yidhaahdo waxay madaxda Abasiiniya ku kaceen in ay iska horimaadkii Geeska ka taagnaa caalamiyeeyaan iyagoo ku ugaadhsanaya magaca diinta Kiristaanka. Arrintaasi waxay uga gol lahaayeen in loo soo gurmado si ay dadka ay dalalka deriska yihiin u gumeystaan oo ugu dul noolaadaan.

Dabayaaqadii Qarnigii 19aad iyo bilowgii qarnigii 20aad markii dalalka reer Yurub kala qaybsanayeen qaaradda Afrika ayaa boqoradii Abasiiniya soo martay fursad ay muddo dheer sugayeen. Boqor Menilik ayaa markaas laftiisu isa siiyey inuu gumeysiga reer Yurub iyo danoooda adeega uga noqda qaaradda Afrika. Wuxuu si xarfad leh isu waafajiyay inuu u qabbaancanta guud ee gumeysiga Reer Yurub isla markaasna uu ka dhex faa'iideysato. Taa ayaa u suurta-

gelisay inuu hantiyo hub lixaad leh oo awood u siiya inuu xaqiijiyo himiladiisii ahayd dhul-ballaadhsiga iyo abuuritaankii boqortooyada Itobiya. Markaas weeye markaas uu isu rogayo min boqorkii Gobolka Shawa ilaa boqor Meneliggii 2aad ee dal-ka Abisiiniya.

Bishii Sebtember, 16dii. 1890kii waxay Abisiiniya oggolaatay Go'aankii magaalada Burkusallagu qaatay ee dhigayey inaan wax hub ahi dadyowga Afrikaanka ah gacantooda gelin. Isla markaas waxa iyada uu u suurogeliyey oo ay xaq u yeelatay inay soo dajisato hub inta ay ka rabto oo idil. Abisiiniya sedkaa dheeraadka ah waxay ku kasbatay iyadoo ahayd dabadhilifka gumeysiga reer Yurub. Tabtaas ayey ku hantiday hub fara badan oo isugu jira bantukhyo, madfacyo iyo noocyo kale. Abasiiniya waxay xilligaas heshay hubkii ugu dambeeyey ee carsiga ahaa. Nin shisheeye ah oo dalkaasi dhex maraayey sanadkii 1900kii wuxuu sheegay «Waxaan u arkaa in tirada qoryaha buntukha ee yaal dalka Abisiiniya ka badan yihiin raggii qaada lahaa»

Tan iyo sannadkii 1887kii boqor Menilik wuxuu urursaday hub ku filan inuu ku qabsado Harar isagoo kaalmaysanaya ciidan Talyaani ah. Dariiqadda ayaa boqortooyada ku ekayd Gobolka Shawa ugu fidday dhulka ka dib la baxay boqortooyadii Itobiya, iyadoo loo soo maray dhabbaha budhcadnimo militar iyo dhulka qaarkii oo loogu wareejiyey heshiisyo ay Reer Yurub la galeen.

Hubkaas sida xad dhaafka ah isu biirsaday wuxuu keenay in taariikhda korriinka gobolkaas

iyo isku miisaanka xoogagga aad u kala dhantaalmagn.

Intaas oo dhan waxa raaca, in dawladaha Faransiiska, Ingiriiska iyo Talyaanigu ku heshiiyeen sannadkii 1897kii iyadoo aan soomaalida la ogeysiin, raalligeliintoodana la helin in la siiyey boqortooyada Abisiiniya dhul Socmaaliyeed oo dawladahaasi Reer Yurub gumeysan jireen. Dawladaha Reer Yurub arrintaasi waxay ku ahayd ballan ka bax ay ka ballarka baxeen heshiiskii ay dadka Soomaaliyeed la dhigteen ee farayey inay magan geliyaan.

Gumeysigii Yurub hubka wuu ku soo daldalayey Boqortooyadii Xabashida isagoo ka cunaqabateeyey dadyowga kale inay helaar hub Xabashida ay iskaga caabbiyaan, waxa taa ka sii darnaa iyadoo gumeysiga Yurub dadyowga weerar joogto ah ku hayey si uu ugu qasbo inay hubka dhigaan.

Halkaa waxa inooga caddaana-ysa in Imberyaaliyadda caalamiga ahi Itobiya xoog iyo xeelba ku taageertay si ay Boqortooyada u fidsato. Dabciga gumeysiga Xabashidu wuxuu ahaa mid aad u qallafsan oo gaadhay in dadweynihii gumeysigaa ku hoos noolaa xoog lagaga qaado xoolaha iyo midhihi beeraha uga soo go'ayeyba. Gumeysiga Xabashidu si joogto ah ayuu cadaadis ba'an ugu hayey dadweynaha; ceelasha ay ka cabaan oo la sumeeyo, dad iyo duunyaba iyadoo la xasuuqo; taa soo looga dan lahaa in la muquuniyo halganka dadyowgaasi xor nimadooda ugu jiraan, waxbana lagama qaban, haba yaraatee, daryeelka caafimaad, waxbarashada iyo nolosha guud ee dadweynaha.

Runtii, dadyowga la gumeysanayey way ka gilgisheen xumaantii

lagu hayey. Dadweynaha Soomaal Galbeed kaalin nool ayey ka qaateen dagaalkii 20ka sannadood socoday ee Sayid Maxamed Cabdulla Xasan oogay lagagana hortegay gumeystayaashii: Ingiriiska, Talyaaniga iyo Xabashida. Dagaallada gobannimadoonka ahi waxay socdeen ilaa soddonnadii iyo afartannadii. Markii 1936kii Talyaanigu jebiyey Xabashida dhulka Soomaali Galbeed waxa gacanta ku hayey Talyaaniga tan iyo 1941kii. 7ba sannadood ayey ku qaadatay (ilaa 1948) gumeysiga Ingiriisku inuu xoog ku soo celiyo Boqortooyadii Xayle Salaasse.

Ingiriisku wuxuu wareejiyey sannadkii 1948kii qayb weyn oo ka mid ah dhulkii uu ku bixiyey mucaahidadii 1897dii. intii hadhayna wuxuu wareejiyey 1954kii.

Sidaa darteed xukunka Itoobiya dalka wuu ku eusbaa joogtana kuma ahayn. Mar walba waxay dadweynuhu xusuustaan xooggii iyo xabbadihii loola yimid si xukunka gumeysiga Xabashida halka loogu tallaalo. Laga soo bilaabo 1943kii ururrada waddaniga ah ee Soomaaliyeed sida SYL ayaa laamo ka furtay Gobolkaa. Laantii Harar waxay ka mid ahayd laamihii ugu firfircoonaa. Taliskii Xabashidu wuu muquuniyey ururradii siyaasadeed ee Soomaali Galbeed siduu u muquuniyey kuwii Eritriya iyo dadyowgii kale ee ay gumeysanaayeen. Cadaadinta dhaqdhaqaaqyada siyaasadeed waxa la sii xoojiyey kontannadii.

1960kii waxa Soomaalida Galbeed ka abuurmay dhaqdhaqaaqi siyaasiga ahaa ee «Nasrullaahi».

Muquunintii dhaqdhaqaaqaasi waxay dhalisay dhaqdhaqaaq gobannimadoon ah oo halkaa ka kacay. 1964kii Gumeysiga Xabashidu

markuu ku guuleysan waayey inuu dhaqdhaqaaqaa cabudhiyo weerarro badheedh ah ayuu ku soo qaaday Jamhuuriyadda Soomaaliyeed oo markaa afar jirsanaysay si uu kaalmada uga joojiyo xarakadii Socmaalida Galbeed ka tis-qaadday. Dib u dhicii xarakadda waagaa gaadhay soofayn iyo waayo aragnimo dagaal oo hor leh ayuu taray halkaana waxa ka soo ifbaxay Jabhadda gobannimadoonka Soomaali Galbeed iyo tan Abbo.

Xaalka Eritriya waa sidaasoo kale. Sida dhinaca koonfureed ee Soomaaliya ayaa Eritriya ahayd dal Talyaanigu gumeysto.

Eritriya marna ma noqon qayb ka mid ah Itoobiya. Dagaalkii 2aad ee dunida dabadii ayuu Xayle Selaase dastuur Federaali ku hantiyey Eritriya 1952kii waxaanu Xeerkaa dastuurkaa badiyey 1962kii isagoo liqay Eritriya. Dalka Eritriya markay nabad wax ku waayeen, waxay miiciinsadeen qoriga, waxaanay halgan xornimadoon ah ku jireen muddo 15 sannadood ka badan geyigoodiina way xoreeyeen saddex magaalo oo waaweyn mooyaane.

Itoobiya waxa maanta ka dhacaya waa burburkii Boqortooyadii dhulgoosiga gumeysiga ahayd. Taasi waxay ka mid tahay burburka lama huraanka ah ee haleela Iberadooriyadaha. Afgembigii boqorka iyo habkii dhulgoosiguba wuxuu ahaa inuu soo nooleeyo yididiiladii dadyowga la gumeysto iyo kuwii la cadaadin jireyba.

Hase yeeshee, taliskani ma noqon mid qanciya dadweynihii qarniyada dagaallami jirey. Bal se wuxuu noqday mid ay ku hangoobeen dadkii niyadsamida la oogsaday markii taababka loo go-

oyey Xayle Selaase iyo Boqortooyadiisii. Taliska Addis Ababa wuxuu door biday inuu cagta saaro dhabbadii Xayle Selaase oo sii wado cadaadiskii Taliskii dhulgoosiga ahaa ku hayey dadyowgu gumeysanayey iyo gowraaca dadyowga horsocodka ah ee Itoobiya, ee muujiyey dhiirranaar ay kaga hortagaan bahalnimada «Deeragga» dalka ka taliya.

Taliska Addis Ababa wuxuu si xad dhaaf ah u kordhiyey ku tumashada xaquuqda bani'aadamiga

Kumaan kun arday ah iyo dadweyne aan waxba galabsan buu u gumaadaa si naxariis darro ah. Dhawaan wuxuu ku xasuuqay ardaydii xidhnayd isagoo ugu mar marsooday waxa la dilay madax Taliska ka tirsan.

Talisku waa mid ka fijiciyay Afrika iyo Adduunkaba sida uu isaga indha tirayo xuquuqda aadamiga. Waa ayaan darro in dadweynaha Itoobiya oo u soo halgamay inay iska xoraan heeryadii taliskii Xayle Selaase ay maanta ku hoos jiraan talis ku dhisan dil iyo dhac.

Ha ahaatee, ku tumashada xuquuqda aadamiga waxaan ka fool xumo yarayn dagaallada ciidammada Taliskaasi kula jiraan dhaqdhaqaaqyada gobannimadoonka si ay dadyowgaas u cidhibtiraan. Markii ay u suurtoobi weyday inay demiyaan dalka gobannimadoonka, waxay ku kaceen xasuqidda dadweyne aan waxba galabsan, gubidda magaalooyinka sumaynta xoolaha, qafaalasho iyo afduub. Waxaanu ka codsanaynaa Adduunka in la cambaareeyo ololahaas lagu cidhibtiraayo dadyowga kala duwan.

Siyaabaha Taliskaas u fulinayc

ujeeddooyinkaas dadnimada ka baxsan waxay dhaxalsiisay nacaybka dadweynaha. Si haddaba uu isaga sii jeediyo dadweynaha, wuxuu ku hufiyaa cabsida cadow aan jirin isagoo beeraleyda ka jeedinaya isbeddelka lahaansheda dhulka, waxaannu ka sameeyaa ciidammo uu ka hor keeno dhaqdhaqaaqyada gobannimadoonka.

Sidaa darteed, taliskaas oo kale oo ay caddahay inuunu haysan kalsocnida dadweynaha iyo xarakadaha horusocodka midnaba waxayba mar mar qirtaan in Ciidammada qalabka sida qaarkood daacad u ahayn. Taliska dhiigya cabka ah ee sidaas loo neceb yahay wuxuu keliya oo uu ku taagnaan karaa waa kaalmo dibadeed oo ah hub xad dhaaf ah iyo ciidammo shisheeye si uu u sii wado dagaalladiisa xaqdarrada ah.

Waxaa is weydiin leh cidda kha tarta ku haysa taliska Addis Ababa. Yaa sida xaqdhaafka ah loogu hubaynayaa? Miyaanay ahayn ujeeddada in marka hore la jebiyo dhaqdhaqaaqyada gobannimadoonka kaddibsa lagu duulo dalalka deriska ah sida Suudaan; Soomaaliya Jibuuti iyo Keenya? Miyaanay sidaa oo kale halis gelinayn marinada badaha ee gobolkaas caalamkuna u baahan yahay? Qarnigii 19aad, taliska Xabashidu wuxuu ku dhisay gumeysigiisa kaalmada dalalka reer Yurub iyadoo laga dhiganayo marmarsiinyc diinta masiixiga. Qarnigan horaantiisana waxay ahaayeen dalalkaas reer Yurub kuwii isu hayey imberaadooriyadda Xabashida. Waxa weli la xusuusan yahay heshiiskii 1906kii ee dhexmaray dalalka Ingiriiska, Faransiiska, Talyaaniga iyo Itoobiya ee lagu sii xoojinayey heshiisyadii hore loo wada galay; la-

guna siiyey Itoobiya dhulka Soomaaliyeed, iyadoo lagu ballan qaaday in «la isu hayo dhulka Itoobiya ku fadhido, lagana wada hortago wixii qas gelinaya siyaasaddeeda» iyadoo la daryeelayo imberaadooriyaddan. Maanta Taliska Addis Ababa wuxuu ku shaqaysanayaa magaca hantiwadaagga iyo Kacaannimada siduu gacan uga helo dalalka hantiwadaayga qaarkood iyadoo lagu gabbanayo isbahaysiga caalamiga ah si uu u sii wato gumeysigiisa foosha xun ee soo taxnaa tan iyo qarnigii 19aad

Sidaas ayay taariikhdu inoo taysaa danaystinimada ay weligoodba wadeen talisyada Itoobiya ee kala dambeeyey. Run ahaantii waxa ayaan darro ah inaan aragno Midowga Soofiyeeti, Kuuba iyo dalal kaloo hantiwadaag ah oo ku hungoobay dabinkaa danaystinimada ah.

Waa Midowga Soofiyeeti iyo dalal kale oo hantiwadaag ah kuwa ku soo gurayaa taliska Mangistu ka Madax yahay hub xad dhaaf ah oo ay ka mid yihiin diyaaraha dagaalka kuwii ugu dambeeyey dabaabado iyo sawaariikh si loo fakiyo taliskaa. Dawladda Kuuba waxay iyana kula dhex jirtaa Geeska Afrika fara gelin khatar ah iyadoo ciidammadeeda u oggolaa-tay inay ka dagaallamaan dalka Itoobiya dhexdiisa iyadoo ku andacoonaysa inay wax ka celinayso kacaan ku sheegga Itoobiya. Waxaan marar badan caddaynay in khatarta keliya ee Taliskaas haysata tahay ciilka iyo cadhada dadyowga la gumeysto iyo dadkeeda dulman. Dhaqdhaqaaqyada gobannimadoonka ee dadyowga Xabashidu gumeysataa waxay aad uga murugaysan yihiin inay iska hor yimaadaan askartii Kuuba oo dhan-ka gumeystaha ka soo jeedda.

JAALLAYAAL,

Waxaannu ugu dheeraanay taariikhdan si aannu mugdiga uga saarno cidda gardarrada ka wadda Geeska Afrika iyo cidda gardarradu ku dhacayso. Arrintaani waa mid runnimadeeda taariikhiga ah ka sokow, ku cad mabaadii'da saldhigga u ah hantiwadaagga ciilmiga ah.

Maarkis iyo Enjelis waxay yi dhaahdeen: «Dadka cadaadiya dadyowga kale, suurtagal ma aha inuu isaga naftiisu xor noqdo» V.I. Lenin isna wuxuu sheegay in mabda'aasi yahay midka saldhigga u ah wax wada qabsiga dadyowga adduunka. Waxaa habboon halkan inaan xusuusanno si-dii Lenin uga hadlay arrinta la xidhiidha mabda'a Hantiwadaagga in dad kastaa xaq u leeyahay inuu aayihiisa dambe ka taliyo. Wuxuu aad ugu nuuxnuusaday in xaq ay Ummaduhu u leeyihiin inay aayahooda ka taliyaan, si uu uga noqdo mid caddaalad iyo qiime taariikheed ku fadhiya awood loo siiyo inay ka go'aan dalka ay ku jiraan hadday sida tahay rabidoodu. Lenin mabda'aas waa kaga duwanaa inay qaarkood gooni is taagaan markii dalka Midowga Soofiyeeti dhashay.

Itoobiya waa inay joojisaa inay xoog ku isticmaasho si ay isugu hayso habkii hore ee dalkaasi ku dhisnaa. Taasi waa mid run u rogi karta hantiwadaagga ay ku dhawaaqayaan. Waxaa habboon in taliskaasi garto in arrintani leedahay mudnaanta kooraad, haddii la rabo in Kacaanka Hantiwadaagga abi dalkaa ka dhasho.

Marka taliska Addis Ababa iska indha tiro mabda'an saldhigga ah ee hantiwadaagga, wuxuu isku farral yeelayaa inuu sii wado dagaal-

lada gumeysiga ah ee halista gelinaya nabadgelyada iyo wax wada La safashada badheedhka ah ee qabsig dadyowga Geeska Afrika. la safanayaan taliskaas waxay iya-dalalka hantiwadaagga qaarkood na muujinayaan sida looga talaabsanayo mabda'a hantiwadaagga ee la xidhiidha in dad waliba aayihii-sa ka taliyo, iyadoo loo sadqaynayo maslaxadda dawladeed taasoo sii qasayaa arrimaha murugsan ee Geeska Afrika.

Siyaasadaha caynkaas ahi waxay keeni karaan dab hurin iyo iska hor imaad dhex mara dhaqdhaqaaqyada horusocodka ee Geesk: iyo siyaasadaha dalalkaas hantiwadaagga ah. V.I. Lenin sax buu ahaa markuu yidhi: «wax kaga ca dowsani ma jiro, horumarinta iyo xoojinta wax wada qabsiga dadyowga hantiwadaagga ah, caddaalad darrida ummadaha lagu hayo».

JAALLAYAAL,

Sidii aan hore ugu celceliyay JDS, waxay u aragtaa waajibbaad-keeda inay taageerto dhaqdhaqaaqyada gobannimadoonka, sidii aanu horeba isu garab taagnay dhaqdhaqaaqyada Falastiin, Simabawe, Koonfur Afrika, iyo kuwii Aasiya Koonfur Bari, dalalkii Afrika oo Boortuqiiska gumeysan jiray iyo Jabuuti. Maadaama aanu qabno inaan gumeysi midab lahayn, wa-xaan sidaas oo kale taageero u fi-dinaa dhaqdhaqaaqyada waddaniga ah ee halganka kula jira gumeysi-ga Xabashida. Qof dafiri karaa ma jiro in dadka JDS iyo kan Soo-maalida Galbeed ummad keliya yihiin oo si fool xun loo kala qaybiyey. Ha yeeshee, dagaal maanta wuxuu ka dhex oogan yahay Cii-dammada gumeysigu Taliska Ad-dis Ababa iyo Jabhadda Gobanni-madoonka.

Taariikhdu waxay markhaati ka tahay in marar badan JDS isku dayday in arrinta lagu dhammeeyo si nabad gelyo ah oo ku qoton-ta walaaltinimada Afrika iyo de-risnimada. Taliskii Xayle Salaase dhowr goor baan tallaabooyin caynkaas ah qaadnay. Shirkaa UMA oo 1973kii waxa la qabtay Guddi ka kooban 8 dal. Hase yeeshee, ayaandarro talisyadii dalka Itoobiya ee kala dambeeyey dham-maazn waxay ku dadaaleen inaan samafalkii Guddidaas iyo ururrada kale oo caalamiga ah, midna wax-tar noqon.

Markii la afgambiyey Xayle Sa-laase, waan la sii wadnay madax-dii cusbayd ee Itoobiya waan waa-ntii nabadeed, iyadoo wufuud loo diray, lagula hadlay shirar ururra-da laysugu yimaado; Madaxweynayaalna isku dayeen si arrinta xalli caadil ah loogu helo. Ayaandarro Taliska Addis Ababa sidii kuwii ka horreeyey, wuu dafiray in arrin-u baahan in la xaliyo jirto, bal qi-raalka xaq dad uu gumeystaa u leeyahay inuu aayihiiisa ka taliyo daayoo. Mangiste inkastoo uu shee-ganayo Hantiwadaag si aad ah buu uga soo horjeestay xuquuqda dad-kaa, sidaas darteed, rajadii laga lahaa in si caddaalad iyo nabad-gelyo ah loogu helo xal siyaasi ah arrinta way gudhay. Taasina waxay keentay in dagaal xornimodoon oo hubeysani sii xoogeysto.

JAALLAYAAL,

Mabaadii'da Q. M. iyo UMA waxay dhigayaan sidii arrimahaa oo kale si nabadgelyo ah loogu xallin lahaa.

Aqoonsiga xaq dadyowga kala duwani u leeyihiin inay ka taliyaan aayahooda waa mid ka mid ah mabaalii'da saldhigga ah ee Q.M.

Sidaas oo kale, dhaqdhaqaaqa

dalalka dhexdhaxaadka ahi oo ku taagan baaqii Bandung wuxuu dhi-gayaa in dadka la gumeysto oo dha-mmi aayahooda ka taliyaan, ma-daxbannaanina gaadhaan.

Xeerka UMA waxaa ka mid ah ujeeddooyinnkiisa aasaasiga ah in «Laga tirtiro Afrika gumeysiga nocc kasta oo uu yahay».

Waxaa xusuus mudan dhaq-dhaqaaqii Bahweynta Afrika ee Shirarka badan qabtay intii u dhaxaysay 1900 — 1960. Shirar kuwaasoo kale ah oo la qabtay in-tii u dhaxaysay 1958kii iyo 1960-kii waxa lagu cambaareeyey «xad-beenaadyada imberyaaliyaddu ku kala qoqbortay Afrika gaar ahaan kuwa lagu kala qaybiyey qowmi-yadaha isku midka ah», go'aan-no shirarkaa lagu guddoonsaday waxay ku baaqeen, in dhibaatooyinkaa lagu dhammeeyo mabda'a ah in Ummad waliba aayaheeda ka tashato. Shirweynayaashii dad-yowga Afrika ee 1958kii iyo 1960-kii waxa lagu guddoonsaday go'aanno gaar ahaanneed oo taa-geerayey xornimada iyo midayn-ta dadyowga Kamaruun iyo Soo-maaliya.

Haatan, talisyo badan oo xaba-shiyeed ayaa si ay u xalaalays-taan dalalka ay dhaceen ku ha-daaqa mabda'a sugnaanta dhuleed iyagoo iska indha tiraya tirarka kale ururka Midowga Afrika. Tirtiridda gumeysiga lid kuma aha ama ma burinayso mabda'a sug-naanta dhuleed, bal waxaynu odhan karnaa dawlado ku dhisan Mabda'a aaya ka taliska ayaa mu-taysan kara sugnaanta dhuleed.

Itoobiya oo weligeed diidanayd in arrinta Soomaalida Galbeed lagu soo hadal qaado shirarka wa-xay had iyo jeer ku andacootaa in. Midowga Afrika arrintaa

go'aan ka gaadhay iyadoo magan-sanaysa go'aankii ururka Midowga Afrika ee Qaahira 1964kii, ee ku saabsanaa xuduudihii laga dhaxlay gumeysiga.

Waxa lama huraan ah inaynu fiiro gaar ah siinno.

b) Go'aankaas 1964kii ee Ururka Midowga Afrika waa mid guud oo aan si gooni ah u khaysayn mushkilad gaar ahaanneed.

t) Inkastoo Soomaaliya Go'aanka ka afeefatay waxay qabtaa in Itoobiya dawlad gumeysato ah tahay go'aankaasina wuxuu taabbo gal noqon karaa marka gumeysi oo dhan goobtaa laga tirtiro, marka Soomaalida Galbeed ka xorowdo gumeysiga Xabashida.

Haatan qaylo dheer ayaa ka timid guddoonka dhawaan shirkii guddiga samafalka ah. Qaska waxa sii buunbuuniyey dawlado aan Afrika ahayn oo u taageerayey go'aankaas si ay u soo fara geliyaan arrimaha Afrika u gaarka ah. Ururka Midowga Afrika weligii go'aan cad kama qaadan sida loo fasiri karo inuu ka dhan yahay aaya ka taliska dadka Soomaalida Galbeed, inkastoo dacayado badan oo been ka sheeg ah laga faafiyey.

Waxaannu ku caloolsan nahay in Ururka Midowga Afrika aqoonsado dabciga gaar ahaanneed oo qaddiyadan taasoo la mid ah ta Eriteriya oo labaduba ku hoos jiraan gumeysi madow. Waxaan aad ugu rajo weynnahay inaan ururka Midowga Afrika oggolaanin in arrintu farahooda ka baxdo. iyadoo ah arrin u gaar ah, sidaa darteedna aanay soo fara gelin Ciidammo shisheeye ahi oo donaya in ay danahooda ku qunsa-

daan. Madaxda Afrika waa inay ogaadaa in fara gelinta shisheeye ee arrimo murugsan si kor ka xaadis ah loogu kala soocayo iyagoo uga gol leh inay danahooda dawladeed ku fushadaan inay tahay arrin weligeedba soo noqnoqon karta, dadyowga Afrikana dhaawac weyn u geysan karta.

Jaallayaal

Itoobiya si ay dabcigeeda gumeysi indhaha adduunka uga qariso waxay ku suuraysaa gumeysigeeda Soomaali Galbeed xiisad xadeed oo gumeysigii laga dhaxlay taasoo Afrika ku badan. Iyadoo Siyaasadda meel marsanaysa ayey Itoobiya qas iyo qalaan qal ka dhax abuurtaa Kiinya iyo Jamhuuriyadda Dimoqradiga Soomaaliyeed.

Adduunyadu way ka war qabtaa in Gumeysigii Yurub dhibaatoyin xiisado kulul abbuuri kara kaga tegay Kiinya iyo Soomaaliya, taasoo la mid ah arrimo badan oo gumeysiga laga dhaxlay. Sidaan horeba u sheegnay ma aaminsanin in Joomo Kiinyaata oo ah siyaasi Afrika ah oo xeeldheer inuu ku degmi doono hoolaalaka Mengiste iyo kooxdiiisa.

Taliska Addis Ababa wuxuu ka faafiyaa xidhiidhka Jamhuuriyadda Jabuuti iyo Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliyeed been aan sal lahayn, taasina waa mid uu kaga dayanayo Boqortooyadii Xayle Salaase. Waxaanu wada xusuusannahay inuu Xayle Salaase ku doodi jirey in Jabuuti tahay qayb ka mid ah Itoobiya. Xukuumaddii xayle Salaase qayb libaax ayey ka qaadatay ka been sheeggii aftidii 1958kii iyo 1967kii, Hase yeeshee mar walba JDS waxay taageero nooc walba leh la ga-

rab taagnayd xornimada Jabuuti siday u taageeraysay xornimada dadyowga kaloo u halgamayey inay xoroobaan. Waxaynu xusi karnaa codkii Qarammada Midobay Nofembar 75kii xornimada Jabuutina ku saabsanaa, kaasoo Faransiisku ka aamusay, Itoobiya diidday xornimada Jabuuti. Codkaa ay isku hortaagtay xornimada Jabuuti waxa dhiibay nin ka tirsanaa «Deeragga» xabashida. Hase yeeshee lama loodin karo ummad xornimo hubka u qaadatay, Jabuutina way xorowday taasoo dadyowga xornimada jeceli u riyaaqeen. Taliska Addis Ababa oo danayste ku sifoobay wuxuu iska yeelyeela mid taageeraya madaxbannaanida Jabuuti, halkudhegyada muunaafaqnimo ee Taliska Addis Ababa na qarin kari maayaan, siyaasaddiisa dhulballaadhsiga ah ee la xidhiidha baahida ay waddada taareenka iyo dekedda Jabuuti u qabaan. Xidhiidh derisnimo oo wanaagsan ayaa Taliska Addis Ababa u suurtoogelin kara inay u fududaato wax ka soo dejinta iyo wax ka dhoofinta marsada Jabuuti iyo xataa marsooyinka kale ee Soomaaliyeed. Boqorradii hore ee Xabashidu markii ay isku habsadeen salab fara badan ayey si macangagnimo ah u sheegteen in Jabuuti iyo Xeebta Soomaaliyeed oo idil ay yihiin qayb iyaga ka mid ah. Siyaasadda Xeeb ku durugga ah ee xukaanta Itoobiya tan iyo waqtigan aynu ku jirno wadeen waa mid khatar weyn gelisey madaxbannaanida dawladaha ay deriska yihiin.

Jaallayaal,

Taliska Xabashidu diyaar uma aha inuu xalliyo mushkiladda ka haysata dadyowgii ay gumeysan jireen. Taas waxa u dheer in aataliskaasi awoodi karin inuu ishortaago halganka xoogagga gobanni-

modoonka. Waxa kaloo iyana jira in Taliska Addis Aababa uu kari waayey inuu si habboon u xalliyo qalalaasaha ka taagan dalka gudihiisa ee keenay xasilooni-darrada iyo gadoodka si weyn ugu dhexbaahay shaqaalaha, ardayda iyo mutacallimiinta ay loggaaminaayan ururrada mucaaradka ahi.

Waxa kolkaas la yaab lahayn in taliska Addis Ababa duruufaa oo kale marka ay haysato uu qiil dibedeed iyo cid uu eedda xambaarsiiyo u raadsado. Sidaa darteed ayey u aragtay inay eeddaas saarto JDS oo ku cambaarayso duulimaad aan waxba ka jirin. Waxa habboon in halkan aynu ku soo qaadno inay Itoobiya si dhab ah ugu badheedhay inay Soomaaliya soo weerarto.

Hoggaamiyaha Taliska Xabashidu wuxuu ku dhaqaaqay in si lixaad leh loo kiciyo dadka reer Itoobiya si dagaal loogu qaado Soomaaliya, tan iyo bilowgii bishii ina dhaaftayna bombooyin ayaa lala dhacay dhowr meelood oo dhulkeenna ah oo Hargeysa ka mid tahay magaalo madaxda labaad ee Jamhuuriyadeenna.

Waxa imminka innoo cad in dagaalkii dhexyiil Jabhadaha Gobannimadoonka iyo dawladda gumeysata uu galay heer caalamiyeed, oo aan khatar gelineyn Jamhuuriyadda Dimoqraadiga ee Soomaaliya oo keliya ee Gobolka geyska Afrika oo idil halis weyn u soo jiidaya. Dagaal weyn oo halkaas ka qarxada oo xoogag dibedeed ka qayb galaan, wuxuu hubanti cawaaqib xumo ku ridayaa biyo mareennada badaha gobolkaa, nabadda bariga Dhexe, Afrika iyo tan adduunweynaha oo idil.

Waxaan qabnaa inay halis tahay

in ra'yil caamka caalamiga ahi ka aamuso sida ay u ballaadhanayso ammuurtaas xiisaha lihi. JDS waxba iskama ay hargan inay mushkiladaas u hesho xalli nabadeed oo siyaasi ah kaasoo weliba waafaqsan xeerka u dejisan ururka Mido-wga Afrika iyo kan Qarammada Midoobay.

JDS waxay dadka ku nool adduunweynaha u soo jeedinaysaa in waxyaalaha ka socda Geeska Afrika ay ku jirto dhiillo weyni. Sidaas awood, waxay ka codsanaysaa inay ku boorriyaan midowga soofi-yeti iyo dalal kale oo Hantiwadaag ah inay deg-deg u joojiyaan hubka ay ku daldalayaan Itoobiya iyo soo fara gelinta halganka gobannimadoonka ah ee diiddan gumeysiga Itoobiya. Waxaan kaloo ka codsanaynaa beesha adduunweynaha inay sidoo kale dalka Kuuba ku boorriyaan inay ciidamadeeda ka gurato gobolkaasi, kana joogsa-to soo fara gelinta arrimaha Geeska Afrika. Waxaannu ugu baayaynaa adduunweynaha guud ahaan, gaar ahaanna Ururka Mido-wga Afrika in Itoobiya la oggoleysiiyo inay dadyowga ay gumeysato ay aqoonsato fulisana xaq ay u leeyihiin aayahooda inay ka tashadaan si loo dhammaystiro taariikhda gumeysiga ah ee Itoobiya.

Soomaaliya waxay caddaynaysaa in sii wadidda taageerada hubaysan ee Midowga Soofiyeeti u fidinayo Itoobiya iyo ciidammada Kuuba ee ku qulqulaaya dalkaasi ay halis weyn gelineyso xidhiidhka ka dhexeeya Soomaaliya, Midowga Soofiyeeti iyo Kuuba.

Tallaabo kastoo ku lid ah gudashada waajibkaasina dab ayuunbay ku sii kordhinaysaa dabka ka holecaya Geeska Afrika taasina aad ayeey u dhaawacaysaa dagaalka

xaqa ah ee dadyowga la gumeystaa xoreyntooda ugu jiraan iyo nabadda Geeska Afrika gaar ahaan iyo tan dunida guud ahaan.

JAALAYAAL,

Sidaan munaasabado hore uga sheegay, sida khudbaddii aan ummadda u jeediyey 14kii Agoosto, 1977, Soomaaliya wax caloolxumo ah uma qabto dadweynaha Xabashiyeed, balse waxaan aad uga tiiraanyaysannahay cadaadinta iyo dilka Taliska Addis Ababa dadkaa ku hayo, waxa hubaal ah, markaynnu dhuganno damaca, tirada iyo tayada hubka Itoobiya lagu soo daldalayo, inay lama huraan tahay in ummadda Soomaaliyeed yeelato feejignaan adag. Aan mar labaad ina xusuusiyo inaanay ka fursanayn inaynu si buuxda isugu diyaarinno difaaca xornimadeenna iyo sharaftenna qaran.

Waxaan idinku boorriyaa inaad giddigiin ka wada qayb qaadataan barnaaijyada lagu adkaynayo difaaca dalkeenna. Waxa ku waajib ah dadweynaha Soomaaliyeed oo dhan inay sii kordhiyaan garaadkooda siyaasadeed. Kordhinta difaaca dalkeenna waa inaynu barbar wadnaa wax soo saarkeenna oo aynu isna kordhinno. Qof walba oo innaga mid ihibo waa inuu waxqabadkiisa si nafhuridnimo ku dheehan tahay u kordhiyaa.

8dii sannadood ee aynu soo dhaafnay Ummadda Soomaaliyeed waxay soo martay feejignaan ka caameed oo adag. Kacaankii 21kii Oktoobar wuxuu soo jiidhay nacab badan oo ku gudaha ah iyo mid dibadeedba leh. Dadweynaha Soomaaliyeed ee Kacaanka ihi waxay ka soo gudbeen aafocayin badan oo dalka soo foodsaareeyey.

Dhibaatooyinka aynu soo taxnay iyo dar kaloo fara badan ayaa suu-rageliyey midnimada isku duub-naanta iyo abaabulsamida dadkeen-na. Waayo aragnimadeenna kacaa-meed waxay inna dhaxalsiiyey ina-ynu abuurno xisbi dadweyne oo ku tiirsan Ururrada Bulshada oo dib u habayntoodii la dhammeeyey sa-nnadkii aynnu soo dhaafnay, u xaydnaashadii dhismaha iyo horu-marinta dhaqaalaha dalkeenna iyo mowqifyadii mabda'a ku qotomay ee aynu ka istaagnay xiisado ba-dan oo adduunka ka aloosnaa. gaar ahaan Afrika iyo dalalka Ca-

rabtu, waxay kordhiyeen aqoonsi-geenna caalamimo iyo saaxiiba-da aynnu adduunka ku leenahay.

Dadka Soomaaliyeed maanta uma kala daadsana umana hiil la'a sidii 1964kii markii Taliska Xayle Salaase soo weeraray J. Soomaaliyeed.

Ugu dambeyntii ii oggolaada, Jaallayaal inaan dadweynabeenna ugu hambalyeeyo meel kasta oo ay joogaanba midnimada iyo naf hu-ridnimada ay muujiyeen xilligan adag ee la marayo. Waxa qiimayn iyo qaddarinba mudan waddanini-

mada iyo iskaashiga wacan ee dad-weynaha Soomaaliyeed muujiyey meel ay joogaanba.

Weerarrada iyo khatarta aynnu kor ku soo xusnay u digigixanmay-no, innagoo ku halsoon niyad aday-ga, geesinimada iyo awoodda dad-keenna, waxaannu ku halsoonna-hay inaan ku guulaysan doonno fulinta waajibaadka inna horyaal sidaynu kuwii horeba ugu guulay-sannay, iyadoo mahadda ay leeda-hay isku duubnaanta iyo midnima-da aan la loodin karin ee dadkee-nna.

**Dagaal weyn oo ka qar-
xa geeska afrika, xoogag
dibadeedna ka qayb ga-
laan, wuxu cawaaqiib xumo
ku ridayaa: biyo mareennada
badaha gobolka, nabadda
bariga dhexe, afrika iyo
tan adduunweynaha oo idil !**

XIRITAANKII TABABARKA 4aad EE MACHADKA CULUUNTA SIYAASADDA

Waxaa maalintii Taariikhdu ahayd 1/10/77 habeeninnadii lagu qabtay Dugsiga Xalane xafad ku saabsan xiritaanka tababar 154 arday oo dhammaystay tababarka 4aad ee Machadka Culuunta Siyaasadda. Munaasabadaas waxa ka soo qayb galay Guddoomiyaha Hoggaanka Culuunta Bulshada iyo Tababarrada Siyaasadda Jaalle Axmed Maxamuud Faarax, Guddoomiyaha Hoggaanka Abaabulka Jaalle Cumar Salaad Cilmi, ku-xigeenka Guddoomiyaha Hoggaanka Culuunta Bulshada iyo Tababarrada siyaasadda Jaalle Maxamed Jaamac (Xaaji Kore) oo dhammaan xubin ka ah Golaha Dhexe ee XHKS, iyo maamulaha Machadka Culuunta Siyaasadda Jaalle Aadan Cabdullaahi Nuur xubin Golaha Dhexe, xildhibaan ka tirsan Xisbiga Dawladda iyo Ururrada Bulshada. Waxaa kaloo ka qayb galay xafadadaas ardo ka socotay Jaamacadda Ummadda iyo dadweynaha ku nool magaaladan Xamar iyo dhammaan kooxaha kala duwan ee Tababarka ugu jira Dugsiga Xalane. Waxa ugu horreyntii ka jeediyey khudbad isugu jirta soo dhaweyn iyo xog warran ku-xigeenka Maamulaha Machadka Culuunta Siyaasadda Jaalle Yaasiin Sheikh Muuse oo si tifaftiran uga hadlay Taariikhda abuuritaanka Machadka, marxaladihii kale dhananaa ee uu soo maray iyo himilooyinka uu tiigsanaayey

waqtiga soo socda.

Khudbadda ka dib waxaa martida sharafta leh ay halkaa ku daawadeen Riwaayad ay soo diyaariyeen Ardayda Machadku oo tilmaameysa faa'iidooyinka ballaaran ee Machadku u leeya hay bulshada Soomaaliyeed, iyo halganka adag ee ummadda Soomaaliyeed ugu jirto xoreynta dhulkooda iyo dadkeeda, riwaayaddaas waxay qiimo waddaninimo iyo xamaasad ku beertay aadan ay ula dhaceen dadkii ka soo qayb galay xafadadaas. Waxaa riwaayadda ka bacdi khudbad aad u qiimo badan ka jeediyey halkaas guddoomiyaha Hoggaanka Culuunta Bulshada Tababarrada Siyaasadda Jaalle Ax

med Maxamuud Faarax, Gudoomiyuhu wuxuu khudbaddii ka ku tusaleeyey ardada dhammaystay Tababarkaas baahida weyn ee ummadda Soomaaliyeed u qabto kaadir aqoon siyaasadeed leh, baahida ay u qabaan caddaaladda iyo waajibaadka ballaaran ee idinka saaran ummaddiina sidii aad u gudan lahaydeen.

Khudbadda Guddoomiyaha oo isugu jirtay dhiirri gelin, guubaabo, iyo dardaaran wuxuu ku soo gabagebeeyey: Jaallayaal waxay ummaddii Soomaaliyeed ee idiin soo dirsatay Waxbarashada idinka sugeysaa ka saaridda dib u dhaca iyo dhibaatooyinka faraha badan ee gumeysigu dahaxalsiiyay».

WAFDI SAAXIBTINNIMO OO BOOQDAY M. SOOFIYEETI

Wafdi Saaxiibtinnimo oo Hoggaaminaayo Jaalle WARSAAME CALI FAARAX, Guddoomiyaha ku-Xigeenka Hoggaanka Arrimaha Dibedda ee Golaha Dhexe ee XHKS ayaa ka qayb galay shir caalami ah oo lagu xusayey 60 guuradii Kacaankii hantiwadaagga ee Oktoobar ee ka dhashay dalka Ruushka 19-17.

Intii uu wafdigu joogey magaalada Moosko, wuxuu le kulmay madaxda Ururrada Saaxiibtinnimada, iyo madaxda hoggaanka arrimaha dibedda ee

Xisbiga shuuciga ee Midowga Soofiyeeti. Waxa xusid gaar ah mudan kulankii iyo wadahalkii wafdiga Soomaaliyeed la yeeshay Broofesor R. VLYAANO FSKY, oo ah caalim Soofiyeeti ah oo ku caan baxay aqoonta iyo xeeldheerida uu u leeyahay mashaakiilka dalalka soo koraaya iyo sidii looga gudbi lahaa. Wga Soofiyeeti. wafdiga Soomaaliyeed wuxuu kulan la qaatay hawl-wadeenka Safaaradda Soomaaliyeed ee Midowga SOOFIYEETI iyo madaxda ardayda Soomaaliyeed ee dalkaas

wax ku barata.

Hoggaamiyaha wafdigu shirkaas caalamiga ah ee lagu maamuusayey 60 guuradii kacaankii qaayaha weynaa ee ka curtay dalka Ruushka 1917, waxe uu ka jeediyey khudbad. Isagoo ka hadlaya ahmiyadda Kacaankaasi u lahaa adduunweynaha wuxuu Jaalle WARSAME yiri:

«Lixdan sano ayaa ka soco waraegtay Kacaankii 1917 ee dalka Ruushka. Muddadaas waxay keentay tilmaan iyo taageero ay u aayeen xoogagga Kacaanka adduunka. Casri cusub iyo waa hor leh ayaa bilowday. Waxa la galay ka gudubkii hantigoosadka iyo guuristii habka hantiwadaagga. Wejigii adduunka ayaa isbeddel weyni ku dhacay oo waxa socgacan sarreeyey dadyowgii xorriyadda iyo nabadda jecelaa».

Wuxuu kaloo Jaalle WARSAME Isla magaalo-madaxda MIDOSAME CALI shirkaas ka caddaayey in saaxiibtinimada

JDS iyo Midowga Soofiyeeti gashay marxaladda aad u wanaagsan ka dib curashadii kacaankii Soomaaliyeed ee 21ka Oktoobar 1969kii «Saaxiibtinimada dadka Soomaaliyeed ee dadyowga Midowga Soofiyeeti waxay xididdo qoto dheer yeelatay ka dib Kacaankii 21 Oktoobar 1969kii ilaa laga gaarey rasmi ahaan heshiiskii iskaashiga iyo saaxiibtinimada ee dhexmaray labada dal 1974kii.

Mar uu Jaalle WARSAME ka hadlayey shirqoolka iyo dabinka uu gumeysiga ka wado qaaradda Afrika wuxuu ku nuuxnuuxsaday in waligeed loo feejignaado mu'aamaraadka gumeysiga lagalana hortag midnimo iyo isku-duubnaan ka dhexaysa xoogagga gumeysii-diidka ah oo idil.

«Maanta oo dadyowga Midowga Soofiyeeti, kuwa dalalka hantiwadaagga iyo xoogagga horusocodka ee adduunka dhammaan si farxad iyo tanaad leh u xusayaan munaasabaddar qaayaha weyn leh-60 guuradii

Kaciinkii Oktoobar ee hantiwadaagga ah, waxa hubaal ah in xoogagga imberyaaliyadda iyo dibusocodka ay daandaansi iyo jallaafooyin soo cusboonayr doonaan kaddib markay arkeen in dalalka hantiwadaagga, xoogsatada adduunka iyo dhaqdhaqaaqa gobannimadoonku si yaab leh u xoogaysanayaan. Waxay damacsan yihiin inay socodka taariikhda is hortaagaan, si ay ku dul noolaadka u waariyaan. Markaas waxa la gudboon xoogagga horusocodka adduunka oo idil inay bir aan la leedin karin ka dhigaan isgarabsigooda iyo isku duubnaantooda. Sidaas awgeed ayaa u aragnaa sii xoojinta saaxiibtinimada dadka Soomaaliyeed iyo dadyowga Midowga Soofiyeeti in ay tahay arrin lama hurgaan ah oo waa faqsan isbeddelka taariikheed ee hore u soconaya».

Intaan wafdigu u soo ambabixin dalka hooyo, wuxuu booqasho ku tegey Jamhuuriyadda Kirgiisiya oo ka mid ah Jamhuuriyaddaha Bariga Midawga Soofiyeeti.

Ka yimid bogga 20aad

Intii ay xukunka gumaysiga ku jireen, dadyowga dhulkaa deggani si nabadeed ayay u muujiyeen nacaybka ay u hayaan gumaysiga Xabashida. 1947kii ergo ka socotay Soomaalida Galbeed ayaa Ingiriiska hor dhightay arji ay kaga ashkatoonayeen dhulkooda oo Itobiya la siiyo iyo in weliba arrintooda la geeyo kulanka guud ee Qarammada Midoobay. Arji kaa la mid ah ayaa la hortdhigay guddidii 4ta dawladood ka koobnayd Qarammada Midoobayna ka socday ee baadhidda Xamar u timid 22kii Jannaayo, 1948kii. Dacwado kuwaa la mid ah ayaa

shirweyne Xamar lagu qabtay lagu soo bandhigay.

Xayle Selasse waxba la dhin si uu u cadaadiyo dhaqdhaqaaqyadaa nabadeed. Siyaabo aad u foolxun oo dadnimada ka taggan ayuu isticmaalay si uu u tirtiro dhaqdhaqaaqyadii Soomaalida Galbeed iyo Ereteriya kontannadii.

1962kii, waxa Ereteriya ka dallaaqay dagaal xornimo doon ah oo ka dhashy cadaadiskii lagu hayay dadka Ereteriya dagaalkii hubaysnaa ee dadku Ereteriya wadeen muddada 16 Sannadood ah wuxuu dhaliyey in dhulka Ereteriya oo dhan la xoreeyo saddex magaalo mooyee: ASmara, MU-SAWAC iyo CASAB.

Soomaalida Galbeed, dhaqdhaqaaqeeda Gobannimadoonka ihi wuxuu sii xoogaystay markii ergadii Qarammada Midoobay qaddarin weyday 1948kii markay Muqdisho yimaadeen, codsigii dadka Soomaalida Galbeed ee ahaa in loo oggolaado inay aayahooda ka tashadaan. Lixdannadii horraantoodii xarakadu hubka ayay qaaday iyadoo maqta Daahir hogaaminayo. Sidii aanu ku soo sheegnay tirsigii ugu dambeeyey ee HALGAN, dhacdooyinkii waxay u gogolxaadheen Jabhadaha Xoreynta Soomaalida Galbeed oo ku guulaysatay inay dalkoodii 98% xoreeyeen.

ARRIMAHA DUNIDA

*Namiibiya: kaabiga ayay**Xornimo u Saaran tahay*

— SACIID JAAMAC —

Faqri, jahli, macluul isku kor noolaad, qoyska kala dhantaalma, iyo welwel mustaqbalka laga qabo ayaa habka midabtaakoorku badaa dadka ku hoos nool. Dadka reer Namiibiya (Koonfurta Galbeedka Afrika) waxaas iyo wax ka daran ayey ku qabaan Taliska tirada yar ee caddaanka Koonfur Afrika.

Dalka Namiibiya waa dal dhul ballaadhan. Xagga beeraha, badda, iyo macdantaba hodan ayuu ku yahay. Barwaaqada dhulkaas taal haddii si garsocr bulshadeed ah loo deeqsiyo dadka reer Namiibiya ee tiradoodu aanay gaarayaan malyuun qura, waxay dhammaatood ku noolaan lahaayeen nolol sheegatay bashbash iyo xasillooni. fool iyo lulmase way kala fog tahay.

Dhulka Namiibiya wuxuu u kala qaybsaa yahay laba meelood. In u gaar ah tira yarta caddaanka ah oo tirsigeedu gaarayo boqol kun oo ku dhaqan dhulka inta beero ahaan ugu hodansan, macdantana laga qoto, magaalooyinka wawaynna ku yaalliin, dhulkaas wuxuu ku fadhiyaa 3 meelood, laba ahaan meesha soo hartay ee caddaanku sina u quudhin waayey waxa loo dhaafay dadka madow ee dalka iska leh. Looma dhaafin keliya ee inta loo kala soocay toban qabiil ayaa mid walba xero weyn loo sameeyey. Dadka madowbi halkaas waxay ku yihiin kayd xooggood si jaban lagu ijaarto marka loo baahdo, intaas waxa

u dheer cunto yari, caafimaad xumi iyo ciriiri. Inta sida xille ku nool ka sokow, waxa la soo sheegay in geerida xad dhaafka ahi la deristay: Kunkii carruur ah ee dhalata, toddoba boqol ayaa dhinta inta aanay shan jirsan. Badidduna waxay u dhintaan baahi iyo xannaano darro.

Halgan hubaysan baa xornimo lagu hantiyaa.

Adduunweynuhu kama indha saabna mashaqda haysata dadkaas Afrikaanka ah ee reer Namiibiya. Ururka Qarammada Midoobay iyo laamihiisu boqollaal go'aan ayey soo saareen oo wada haramaya siyaasadda dhaawaca badan ee Koonfur Afrika ay dalkaas gudihiisa ka waddo, waxay dhammaan ku wada taliyeen in dhinaca siyaasadda, ganacsiga iyo milliterigaba laga cunaqabateeyo midabtaakoorka Koonfur Afrika ilaa inta ay ka miyirsanayso oo dadkaas xuquuqdooda gobannimo u oggolaanaysa. Waxaa sidaas oo kale iyana isku raacay ururrada

kale ee caalamka ah sida Ururka Midoowga Afrika, Jaamicadda Carabta iyo dalalka siyaasaddoodu tahay dhexdhexaadka.

Ururka Qarammada Midoobay wuxuu ku dhawaaqay in tobanka sano ee u dhexeeya 1973-1983 lagu magacaabo sannadihii u hawl-galka ciribtirka midabtaakoorka iyadoo si sax ah loo arko in talisyada midabtaakoorka Afrikada Koonfureed oo ah kuwii ugu dambeeyey qaaraddaas ay si weyn u wiiqeen nolosha iyo dadnimada malaayiin qof oo Afrikaanka ah, madax bannaanida Afrikaanka caqabad hor taagan yihiin, nabadda iyo xasilloonida adduunka halis galinayaan.

Waxa hubanti ah in talisyada midabtaakoorka ee tirayarta caddaanka ah ee Afrikada Koonfureed aanay ilaa haatan soo gaarteen. riiq dheeridaasna marna sheegan karten haddii aanay ahayd dawladaha imberiyaaliga ee Galbeedka ee shirkadahooda waaweyni dalalkaas ka qaraabtaan.

Dalka Namiibiya waxa uu ka tirsan yahay kuwa ugu hodansan dhinaca macdanta, dahabka, uraniyamka, xadiidka iyo saliidda. waxa ka shaqaystaa waa shirkadaha Maraykanka, Ingiriiska, Faransiiska, Jarmalka Galbeed iyo Koonfur Afrika.

Maamul xumida ay Koonfur Afrika dalkaas ku hayso waa mid

Midnimo.

keentay ilaa in shirkadahaasi danta ay wadaageen u arkaan Taliska Midabtakoorku qallafsanaan wuxuu ka qabo inuu xataa iyaga dannahooda liddi ku yahay. Taasoo ay sabab u tahay in shirkaduhuna u baahan yihiin farsamoyaqaannu madow oo sicir jaban lagu ijaarto, Koonfur Afrika waxbarasho dhan way ka hor taagan tahay dadka reer Namaabiya.

Cadaadiska caynkaas ahi wuxuu dadweynaha ku dhaliyaa dhiidhi iyo godood waqti ka dib isroga halgan gobannimadoon oo hubaysan. Tii Namiibiya ka dhacday ayaa arrintaas ka marag kacday. Muddo aan yarayn ayaa dadka Afrikaanka ah ee reer Namiibiya nabad ku raadinayeen in la siiyo gobannimo oo ay aayahooda ka taliyaan, in badan ayey in la dhexdhexaadiyo oggolaadeen, hase yeeshee, isla weynaanta, qabweynida iyo san-taagga tirayarta caddaanka Koonfur Afrika oo si dhab ah isugu hallaynaya kaalmada dawladaha reer Galbeedka ee ay candho iyo caano isu yihiin ayaa mar walba samafal oo dhan ku faro-sayrtay.

Kulanka guud ee Qarammada Midoobay, Golaha Ammaanka iyo Maxkamadda Caalamiga ah intuba waxay gooyeen in Koonfur Afrika dalka Namiibiya ku joogto sharci darro xeerka Qarammada Midoobey iyo tixgelinta xuquuqda bani'aadankana ku tumanaysaa. Wa-

xay soo jeediyeen inay dalka Namiibiya ka kacdo. Taliska Koonfur Afrika go'aannadaas, tallaabooyinkaas iyo codsashooyinkaas oo idil dhagaha ayuu ka furaystay.

Sidaas awgeed ayey 1963kii khasab ku noqotay in Ururka gobannimadoonka ee dalka Namiibiya (SWAPO) ku dhaqaaqo halgan hubaysan si loo soo hooyo xor rimo buuxda. Ururkaasi xoogaga horusocodka ee adduunka wuxuu ka helay taageero aan hagar lahayn, guulo qaayo weyn lehna wuu soo hooyey. Mudadaas gaaban ee Ururka (SWAPO) la dagaallamayey gumeysiga Koonfur Afrika, waxa uu tababaray farsamayaqaanno, takhaatiir, macallimiin, arday Jaamacadaha ka qalin jebiyey iyo ciidan dagaalyahan ah, in ka badan marka laysku daro boqolkii sano ee gumeysigu dalka ka amar ku taagleynayey, weliba waa marka la tixgeliyo goobta Juqraafiga ah ee dalka Namiibiya ku yaal iyo sida ay aad ugu adag tahay in kaalmo toos ah loo gudbiyo.

Cilmi, maal iyo xoog kasta ha sheegto Koonfur Afrika, ifafaalaha maanta adduunka ku shaacay waa mid diiddan jiritaanka hababka guracan sida midabtakoorka, imberiyaaliyadda, sahyuuniyadda iyo faashismada. Waayaha adduunka ka taagani waa mid la jira xaqa dadyowga gobannimadoonka, horumarka iyo nabad ku wada noolaadka; waa mid la jira halganka dadka Afrikaanka ah ee reer Namiibiya. Madaxbannaanida dawladaha faraha badan ee Afrikaanka ahi waxtar weyn ayey u leedahay dagaalka xaq ah ee ku jiraan geesiyaasha Namiibiya. Tanse ugu samayn weyneyd sannadahan dambe waxay ahayd jabkii ku dhacay gumeysigii Boortuqiiska iyo dhala-skadii dawladaha xorta ah ee madaxbannaan ee horusocodka ah

ee Angoola iyo Moosambiik. Ka tilmaan qaadashada ka sokow, dalalkaasi waxay si toos ah oo dhab ah uga soc horjeedaan talisyada midabtakoorka, waxayna karaan kuna dhaqaaqaan inay Namiibiya-dii geeri go'an ka ahaan jirtey si sahlan kaalmo ugu gudbiyaan.

Taliska Koonfur Afrika, dawladaha imberiyaalistiga ah ee reer Galbeed iyo shirkadaha qawmiyadaha badan ee dhiigmiirta dadka reer Namiibiya, waxay si fiican u arkeen in dawladaha Afrika iyo adduunweynuhu uu aad uga soc taagan yahay guuldarrada lagu hayo dadka reer Namiibiya, dhammaanna si, sidii hore uga cadcad ku ballan qaadeen kaalmeynta wadaniyiinta Namiibiya iyo cunaqabataynta midabtakoorka Koonfur Afrika. Sidaas awgeed, waxay midabtakoorka iyo inta dabada ku waddaa isla garteen in dalka Namiibiya la siiyo madaxbannaani dhalanteed ah sida tan la siiyey Gobolka Transkei, iyadoo aanay marna wax noqon awooddii uu gumeysiga Koonfur Afrika ku lahas Namiibiya iyo danahii ay shirkada Galbeedku dalkaas ku qabeen.

Mar ay Foostar iyo Kisinjar wasiirkii arrimaha Dibedda ee dalka Maraykanka ee hore ay kulmeen sannadkii ina dhaafay dhammaadkiisii waxay isla soo qaadeen in 31da December 1978ka loo qabto maalintii madaxbannaanida dalka Namiibiya. Arrintaas muuqaal ahaan diirsiga leh, halka ay laftu kaga jirtaa waxay tahay inaan marna lagala tashan, lagala na heshiin dadka arrintu ku saabsan tahay hooggaankooda siyaasiga iyo askarigaba ah SWAPO. Tixgelin la'aantaas ayaa ina tustay in Koonfur Afrika iyo Maraykanka toona aanay ka niyad ahayn gobannimo ay Namiibiya la rabaan. Waxay si sax ah u fahamsan yihiin

taliska dalkaas haddu u gacan galo ururka gobannimadoonka reer Namibiya ee ku magac dheer «SWAPO» in dawladda halkaas ka dhisantaa noqon doonto mid dadkeeda ku dhaqda siyaasad ku qotonta madaxbannaani iyo horumar bulsheed. Bishii Luuliyo ee 1976kii shir waasacan oo ay gudiga dhexe ee ururka SWAPO isugu yimaadeen dalka Saambiya waxa la gooyey iyadoo laga jawaabayo madaxbannaanida lala maalgan yahay dalka Namibiya. In la mideeyo dadka Namibiya oo

idil gaar ahaan xoogsatada, beereleyda iyo mujaallimiinta horusocodka ah si looga abuuro xisbi horseedka ah oo adkayn kara gobannimada dalka, dhisana bulsho kadeedka iyo isku kor noolaadka ka madax bannaan. Siyaasaddaas oo noqota mid ku habaysan himilada iyo mabaadiida hantiwadaagga cilmiga ku dhisan.

Si arrintaas meel mar u noqoto dadka reer Namibiya, Afrikaanka oo idil iyo adduunka nabadda jeceli u aayo, waa in wadajir ahaan

loo dhaqangeliyaa go'aannadii Qarannada Midoobey ee sida cad u qeexayey in loo hoggaansanaado cunaqabtaynta taliska midabtakoorka Koonfur Afrika iyo inta ku qaraabanaysay idil dhan siyaasi mid dhaqaale iyo mid militariba; taasoo la barbar wado kordhin kaalma'a loogu deeqayo gobanni madoonka Namibiya.

Taliska nacabka ah ee Koonfur Afrika xiddigiisii waa: Sii dhacayaa ee dadka ha laysu sii raaciyo dhaqso ha u galbadee.

Waxaa hubanti ah in talisyada midabtakoorka ee tirayarta cadaanka ah ee afrikada koonfureed aanay ilaa haatan soo gaadheen riiq dheeridaasna marna sheegan kareen hadii aanay jirin dawladaha imberyaaliga ee galbeedku ee shirkadahooda waaweyni dalalkaas ka qadhaabtaan.

WARBIXINTA BISHA

Kormeer Hawleedkii Madaxweyne ku Xigeenka

Jaalle Ismaaciil Cali Abokor, madaxweyne ku-xigeenka JDS, oo booqanaya dhismaha xarunta xisbiga ee woqooyi galbeed, Hargeysa.

Jaalle Ismaaciil Cali Abokor, madaxweyne ku-xigeenka JDS oo la hadlaya guddiyada xisbiga, guddiyada ururrada bulshada iyo madaxa laamaha Dawladda ee Togdheer.

Madaxweyne ku - xigeenka J.D.S. Jaalle Ismaaciil Cali Abokor iyo Wafdi uu hoggaaminayo oo ay ka mid ahaayeen Wasiirka Waxbarashada iyo Barbaarinta Jaalle Aadan Maxamed Cali iyo hawladeenno ka socday Xarunta Dhexe ee X.H. K.S. ayaa bishii Sebtember 12dii kormeer ugu bixitimay gobollada Dalka qaar ka mid ah. Wafdigi kormeerkiisaa wuxuu ku soo maray Gobollada: Mudug, Nugaal, Bari, Sanaag Togdheer iyo waqooyi Galbeed. Kormeerka Madaxweyne ku-xigeenku wuxuu ka shidaal qaadnayay axdiyadii kacaanku 21ka Oktoobar, Barnaamijka XHKS iyo tusaalooyinkii Macallinka Kacaanka, Jaalle Siyaad, ee ahaa in Xildhibaanada Golaha Dhexe had iyo jeer kormeer ugu baxaan Gobollada dalka si ay u soo hubiyaan xaaladda nololeed ee bulshaweynta Soomaaliyeed, heerka ay horumarka ka marayaan iyo dhibaatooyinka ay lama huraanka tahay in la muquuniyo.

Wafdigu gobol kasta wuxuu kulan la yeelanayey masuuliyiinta hay'adaha xisbiga iyo dawladaha si ay uga xogwarramaan gobollada ay maamulaan. Wafdigu wuxuu soo indha-indheynayay wixii mashaariic horumar ka saameeya ee gobollada ka socda. Wafdigu xorumaha gobollada wuxuu kula kulmayey dadweynaha, halkaasoo madax-

weyne ku-xigeenka, Jaalle Ismaaciil Cali Abokor hor dhaca khudbaddiisa dadweynaha ugu gudbinayay salaan Jaallenimo oo uu uga siday madaxweynaha J.D.S. Jaalle Maxamed Siyaad Barre. Jaalle Ismaaciil Cali Abokor wuxuu khudbaddiisa ku tabanayay kacaankii 21ka iyo siduu Ummadda Soomaaliyeed meel ay joogtaba ugu daadihiyay heerka wa naagsan ee ay ka marayso horumarka. Jaalle Ismaaciil wu

xuu wax ka taabtay Xisbiga Hantiwadaagga Kacaanka Soomaaliyeed oo u hoggaaminaya hanashada dhaqaale isku dheel litiran iyo sinnaan ijtimaaci ah. Madaxweyne Ku-xigeenku wu xuu dadweynaha ku boorriyey inay si buuxda uga qayb qataan dhismaha dalkooda iyo la dagaallanka waxyaabaha dhac wacaya midnimada Ummadda Soomaaliyeed. Goobaha kulan ku ka dhacayey dadweynuhu waxay ku soo bandhigeen barn-

aamijyo maaweelo ah oo ay ku muujiyeen heerka bislaanshahooda siyaasadeed, gadhqaadka wanaagsan ee XHKS iyo ciyaaraha hiddaha iyo dhaqanka oo astaan u ahaa siday gobolladu ugu soo jeedaan soo noolaynta dhaqanka Soomaaliyeed.

Wafdiga uu hoggaaminayey madaxweyne ku-xigeenka, Jaalle Ismaaciil Cali Abokor wuxuu ku soo laabtay Xamar bishii Oktoobar 1dii.

Wargeyska Danab

Cadadkii ugu horreeyey ee wargeyska «Danab», ayaa 1dii Oktoobar ku soo baxay afka Ingiriiska. Danab waa Warside maalin walba soo baxa oo ay soo saaraan Jabhadaha Gobannimo doonka Soomaali Galbeed iyo Soomaali Abbo, waxana uu ka soo baxaa magaaladan Muqdisho. Soo saaridda Danab waxa lagamaarmaan ka dhigay baahida loo qabo in arrinta Soomaali Abbo iyo Soomaali Galbeed lala socodsiiyo Adduunka.

Danab waxa uu ka kooban yahay qoraallo, fallooyin, warar wax ka sheegaya arrimaha Soomaali Galbeed iyo Soomaali Abbo marka la eego xagga mil lateriga, Siyaasadda, xaalka Bulsho dhaqaale, arrimaha dhaqanka, taariikhda, iyo suugaanta. Waxa kaloo ku soo baxa warar kale oo la xidhiidha dhac dhaqaaqyada gobannimo-doonka ah ee ka diriraya imbraadooriyadii Itoobiya iyo ururrada kale xoriyadda u halgamaya sida ku

wa reer Falastiin iyo Koonfurta Afrika.

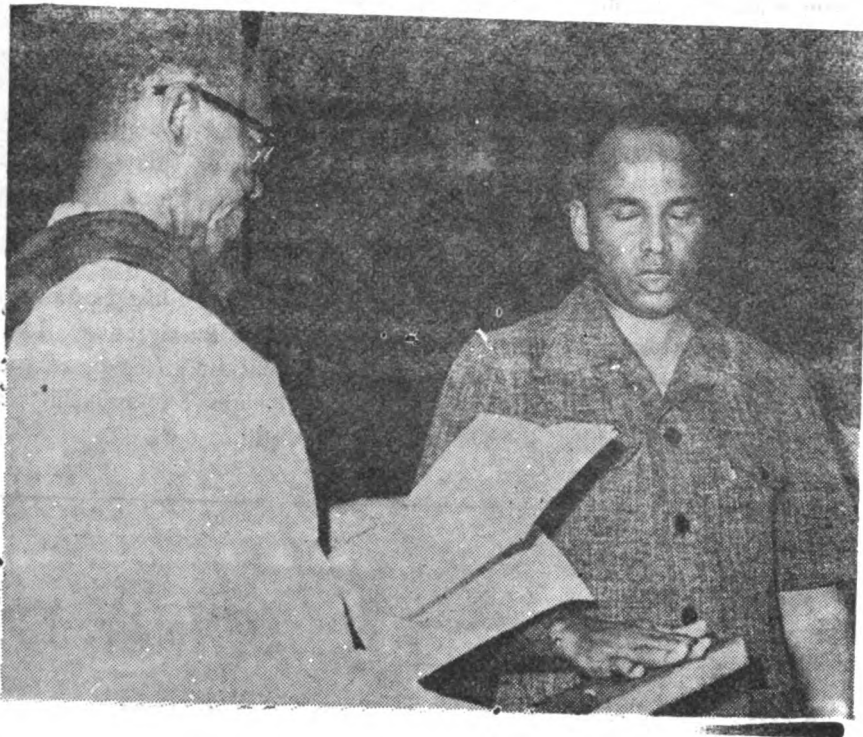
Cadadkiisii ugu horreeyey waxa uu kaga warramay hal gannadii lagala hortegey gumeysiga Xabashida tan iyo waqtigii uu bilaabmay iyo siday uga gilisheen dadka Soomaaliyeed iyo dadka kale la gumeysanayey. Danab waxa uu xusay da gaalladii ba'naa ee halyeygii gabayaaga ahaa ee Sayid Maxamed Cabdulle Xasan labaatanka sano inta ka badan uu kula jirey Ciidammadii gumeysiga ee Ingiriiska, Talyaaniga iyo Xabashida. Waxa kaloo uu warsi duhu soo qaaday dagaalladii qarnigii 16aad uu Axmed Guurey ku ekeeyey dalballaadhsigii Xabashida.

Guddiga tifaftirka ee Halgan waxay u hogaadinaysaa oo bi xidda Danab; 1dii Oktoobar waxaanu rajeynaynaa in warsiduhu si hufan uga soo bixi doono, hawsha wargelinta uuna gaadhi doono ujeeddadiisa ah inuu qadiyadda xaq ah ad duunweynaha ku baahiyo.

Wasiir La Magacaabay

Jaalle Gaashaanle Sare Cabdirisaaq Maxamuud Abuubaka ayaa 1dii Oktoobar, Xoghayahe Guud ee Xisbiga Hantiwadaagga Kacaanka Soomaaliyeed, Jaalle Siyaad hortiisa lagu dhaariyey inuu noqdo Wasiirka Wasaaradda cusub ee Dawladda Hoose iyo Horumarinta Miyiga. Waxa kaloo munaasabadda goob joog ka ahaa Madaxweyne Ku-Xigeennada dalka Jambuuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliyeed, Sarreeye Guud Maxamed Cali Samatar, Sarreeye Gaas Xuseen Kulmiye Afrax, Sarreeye Guuto Ismaaciil Cali Abokar oo dhammaantood ka tirsan Guddiga Siyaasadda ee Xisbiga.

Jaalle Siyaad waxa goobta uu ka jeediyey khudbad uu ka ga warramaayo ahmiyadda Wasaaradda cusub. Wuxuu yidhi: «Wasaaraddani kaalin weyrayay ka qaadanaaysaa waanaa jinta nolosha dadka iyo horumarka dalka», wuxuuna raaci

Wasiirka dawladaha hoose iyo horumarinta miyiga oo la dhaarin-
yo.

yey in horumarka dhaqaalaha Gobollada iyo degmooyinka isuduwidda, hanuuninta iyo ba raarugga dadka iyo hananshade midbiihi ololaha horumarinta Miyiga oo dhammasntood looga gol leeyahay inay wax ka tanaar dhaqaalaha guud iyo koruqaad

ka garaadka siyaasiga ah ee dadku ay lagama maarmaan ka dhigeen samaynta Wasaaradda cusub.»

Jaalle Xaashi Abiib, oo Agaasime Guud ka ahaa Agas sinka Dawladaha Hoose iyo Ho

rumarinta Miyiga, ayaa loo magacaabay Agaasimaha Guud ee Wasaaradda cusub.

Jaalle Cabdirasaaq wuxuu ka mid ahaa Saraakiishii dhali say Kacaankii libineed ee Ok toobar 1969kii. 1970-1974kii waxa uu ahaa Wasiirka Waxba rashada waxaana uu muujiyey karti iyo hawl karnimo. Waxa uu kaalin taariikheed ka gees tay hirgelinta qoraalka far-Soomaalida, ololihii horumarinta Reer Miyiga iyo Dejinta Dadkii Ahaaruhu waxyeelleeyeen waa gaa oo Guddoomiye u ahaa Guddigii Arrimahaas xilkoodu saarraa. Waxa uu ku guulaystay oo magac Jamhuuriyadda Di moqraadiga Soomaaliyeed ku qaaday billadda caalamiga ah ee la dagaallanka jahliga iyo aqoon darrada oo ururka Qaramma da Midoobay ee waxbarashada ciimiga iyo dhaqanku uu siiyey markaa bishii Sebteember 1975 kii uu shirka ku yeeshay dalka Iiraan. Markii la aasaasay Xisbiga Hantiwadaagga Kacaanka Soomaaliyeed Jaalle Cabdirisaac waxa loo magacaabay Guddoomiyaha Hoggaanka Waxbarashada iyo Ciyaaraha.

Booqashadii Fanaaniinta Shiinaha

Koox hobollo ah, oo 50 tira doodu ahayd kana socotey J.D Shiinaha ayaa booqasho ku timid, J.D.S. 20kii Sebteember ilaa 4tii Oktobar. Kooxdaas oo lagu magacaabo «Chekiang», la badii toddobaad ee ay joogeen Soomaaliya, waxay soo bandhi-geen 37 ciyaarood iyo maadeys

Kooxdaas waxa markii ugu horreysey la abuuray 1951dii, waxayna ka koobnaayeen beeralay Shaqaale, Askar iyo dad kale oo ka socday, kulliyadaha fanka iyo suugaanta. Bandhiggii ay kooxdaasi ka sameeyeen, Gola ha Murtida iyo maaweelada iyo jiljiddii ay la yimaadeen, waxay

ashqaraar iyo jeclaysi ku riddey, dadkii faraha badnaa ee Soomaaliya, oo aad ula yaabay kartida iyo hibada hooballada Shiinaha.

Intii aanay hooballadu soo ga bagabeyn booqashadaa saaxiibtinnimo ee Soomaaliya ay ku yi-

maadeen, waxa martiqaad soc dhoweyn ah u sameeyey Wasiirka Warfaafinta iyo hanuuninta Dadweynaha Jaalle Cabdulqaasim Salaad Xasan. Wasiirku waxa uu ku bogaadiyey kooxdaasi sannadguurada 82aad ee dabbaaldega Qarannimada Shiinaha oo sannad kasta ku aaddan 3da Oktoobar. Waxa kaloc uu ka hadlay xidhiidhka qotada dheer ee ka dhexeeya Soomaaliya iyo Shiinaha. «Bocqashada kooxda Chekring ee heesaha iyo ciyaarahu waxay tusaale u tahay xidhiidhkaas» ayuu yidhi Wasiirku.

Waxaa Wasiirku ku dhawaaqay in J.D.S. ay u bogtey guulaha ay Jamhuuriyadda Shiinuhu ka gaadhey horumarka iyo wanaajinta nolosha dadka shiinaha ah. Jaalle Chang - Ching - Tsai hoggaamiyaha Kooxdaasi waxa uu ka warramay sida kooxdu ay dawladda, xisbiga iyo dadka Soomaaliyeedba ay ugu abaal

Hooballadii Shiinaha oo ciyaarahoodii dhaqanka bandhigaya.

hayaan soo dhoweyntii diirra nayd ee ay kala kulmeen Soomaaliya. «Meel kasta oonnu tagnaba waa la nagu soo dhoweeyey, taasina waxay muujinaysaa xidhiidhka qotada dheer

ee ka dhexeeya dalkiinna iyo kaayaga», ayuu yidhi Jaalle Chang - ching - Tsai. Waxa kaloc uu ku dhawaaqay inay la dhaceen hawlaha horumarinta iyo guulaha ay gaadhey J.D.S.

Shirkii 32 aad ee Qarammada Midoobay

Fadhigii caadiga ahaa ee 32aad Golaha Qaramada Midoobey ayaa bishii hore ka furmay New York, wuxuuna oggolaaday ku soo biiridda laba xubnood oo cusub Jabuuti iyo Fiyaadnaam, oo tirada dalalka Q.M. gaadhsiiyey 149.

Ra'iisulwasaare ku xigeenke Yugoslaaviya ahna Wasiirka Arrimaha Dibedda ayaa loo doortay guddoomiye.

Fadhigaas JDS waxa uga qaybgalay Wasiirka Arrimaha Dibedda J/le Cabdiraxmaan Jaamac Barre. Khudbaddii hal kaa uu ka jeediyeyna waxa uu

ku sheegay in xaaladda Soomaali Galbeed aanay ahayn arin soohdimeed oo dhextaal Soomaaliya iyo Itoobiya ee ay tahay halgan ay dadka halkaa ku dhaqan oo ay J.G.S.G. hor muud u tahay ay 30 sano waadeen. «Taliska Addis Ababa,» ayuu caddeeyey Wasiirku, wuxuu isku deyayaa inuu adduunka ku qanciyo dalkaasi mar haddii laga waayey xukunkii Xayle Salaase uu yahay dal midaysan, waxana taliska Addis Sababa uu doonayaa inuu sidaas ku liqo dhulka uu gumeysto Soomaaliyana uu labkiisa marmarsiinyo uga dhigto. Wuxuu Golaha Guud u sheegay in Xa-

bashidu ay mas'uul ka tahay dagaalka halkaa ka soconaya wuxuuna ku warramay in tan iyo intii taliska Addis-Ababa uu amarka la wareegay muddo saddex sano laga joogo ay soo jibaxeen warar sheegay in si xad dhaaf ah dalkaasi loogaga tunto oo lagu dhoobaysto xuuquda aadamiga ah. Waxa uu sheegay in loo geystey dadka Soomaali Galbeed mid la midaa aan sheeko iyo shaahid toona lagu hayn. Jaalle Cabdiraxmaan waxa uu caddeeyey in Soomaaliya ay rabto arrinta nabad in lagu dhammeeyo wuxuuna raaciyey in dhawr jeer ay Soomaalidu ambaqaaday wax-ka-qaba

sho nabadeed oo weliba UMA la kaashatay, hase yeeshee Xabashidu hindiso walba gaashaa-nka ku dhuftay. Waxa Jaalle Cabdiraxmaan uu digniin ku bixiyey in haddii xoogag dibadeed ay arrintaa soo farageliyaan ay arrinta ay ka sii darayso. Fadhigaas waxa kaloo ka hadlay madaxweynaha Gabbon Xaji Cumar Boongo oo sheegay in loo baahan yahay Afrika inay kursi rigliya ku yeelato Golaha Amniga awoodda «Fiitona» ay yeelato. Waxa uu sheegay in quwaddii Naasiga ee Hitler markii dagaalkii labaad ee adduunka lagu jebiyey ay Afrikii siyaasi ahaan ay jirtey haba loo taliyee awoodda, «Fiito» ay Faransiiska iyo Ingiriisku ay leeyihiinna kamay dhalan kaalintay ka qaateen jebintii Naasiga ee waxay kaloo salka ku haysey imbraadooriyadihii baaxadda lahaa ee ay haysteen maantana aan jirin. Wuxuu yidhi Madaxweyne Bocngo cagligal miyay tahay in ay sedkaa haysataan, Afrika oo xorowdey ma awoodahaas oo kafe aanay lahayn?.

Mr. Boongo oo ah Guddoomiyaha UMA ee Sannadkan waxa uu yidhi «Waxaan codsanayaa in Xubin ka mid U-MA, Sannad walba ururka socdiro oo ay ka mid noqoto xubnaha rigliga ah ee Golaha amniga xil iyo xuquuqdana ay kala sinnaato».

Wafdigii ka socdey ururka «Swapo» ee dalka Naamiibiya oo ilaala ahaan uga qaybgalay waxa uu qabsaday Ciidamada midab-takoorka K. Afrika inay dalkaa ka baxaan intaan doorshooyin dhicin si horu-

mar looga gaadho dhammaynta dhibaataadaas.

War murtiyeed ay soo saareen SWAPO waxa uu ku adkaystay in la dhowro dhammaanshaha dhuleed ee Naamiibiya oo uu ku jiro gacanka la yidhaa «WALVIS» oo taliska Pretoria uu badrad iyo aabi ku qabsaday 31kii Agosto, isagoo gacankaas si toosa u hoos keenay maamulka Pretoria. Warkaa «SWAPO» waxa uu sheegay haddii shuruudaha iyo wadahalallo nabadeed oo ku lumaan aan la oggolaan in SWAPO uu sii wadi doono halganka hubeysan.

Arrinta Koonfur Afrika ayaa wadahalalladii tobanka toddobaad ahaa ku haysatey, isla mar ahaantaana waxa aad ilaysku u hayey doddii taariikhiga ahayd ee Golaha Amniga.

Fikradaha laga haysto ururka Qarammada Midoobay iyo sida loo arkaayaa waa kala du-

wan yihiin marka loo eego waddan waddan iyo xitaa qof qof. Tan iyo intii la aasaasay muddo 32 Sano laga joogo waxa dadka qaar ay ugu muuqataa urur ballaadhan oo doodeed oo aqlabiyad dhaqaale ahaan iyo millateri ahaanba taag iyo tamar toonna lahayni ay isu garabsanayaan ka horjeesiga inta kale. Kuwa kalena waxay u arkaan in ay weli ku haystaan dalal tira yar oo hub halis haysta, cudud millateri iyo taag dhaqaalena leh oo awood u yeeshay in ay raadadeeyaan siyaasadda adduunka ee maanta.

Waxaase hubaal ah in 32kii Sano ee Qarammada Midoobey ay dhisnaayeen tijaabo weyn ay noqotay; ay soo baxday shaybaadhe laxaad leh oo qalabka iskaashiga ee adduunku uu ku shiilayo habkii laysugu duwi lahaa siyaasadaha qaran ee isu dhow 150 Quruumood oo xor ah.

Dilkii Alxamdi

Madaxweynihii J.C.T. G/Dhexe Ibraahim Maxamed Al-Xamdi ayaa la diley 11 Oktoobar ee sannadkan, saddex sano iyo afar bilood kaddib markii talada dalkaas iyadoon dhiig ku daadan la wareegey. G/Dhexe Cabdallah Al-Xamdi oo ay Madaxweynaha walaalo ahaayeen ayaa isna isla goobtaa lagu diley. Madaxweyne Xamdi oo 34jir ahaa waxa aad loogu ammaanay inuu wax weyn ka qabtay horumarka iyo badhaadhaha dadkiisa iyo dalkiisa. Geeridaa naxdinta lahayd ka dib golaha talada hayaa waxay isugu yimaadeen kular degdeg ah, waxana ay magaca-

been Guddi Madaxtooyo oo Guddoomiye u yahay Abbaanduulihii Ciidammada G/Dhexe Axmed Alqashmi.

Madxweynaha J.D.S. Jaalle Maxamed Siyaad Barre waxa uu isna dhambaal taasiyad ah u diray guddoomiyaha golaha Madaxtooyada ee J.C.Y. dhambaal kaas wuxuu Jaalle Siyaad ku yidhi, «Anoo ku hadlaya magaca dawladda, ka dadka JDS iyo kaygaba waxan adiga, dawladda iyo dadka JCY iyo goyskii Madaxweynaha geeriyoodayba aar u soo gudbinayaa taciis annagoc aad uga uurtuugaalloonay geerida Madaxweyne Ibrahim Alxamdi. J.D.S. waxay ku dhawaaqday saddex maalmood oo loo murugoonayo Madaxweynaha geeriyooday. Madaxweyne ku xigeenka J.D.S. Jaalle S/Gaari Xuseen Kulmiye Afrax ayaa ka qaybgalay aaskii Madaxweynaha geeriyooday G.Dhexe Al-Xamdi Magaalada Muqdisho Madaxweyne ku-Xigeenka J.D.S., ahna Kaaliyaha Xoghayaha Guud ee X.H.K.S. ayaa buuggii taasiyada Madaxweynaha geeriyooday ku saxaaxay safaaradda J.C.Y. ee Muqdisho. Jaalle S/Guuto Ismaaciil Cali Abokor waxa uu buugga ku qoray «Waxaanu aad uga naxnay dilka dhagareed ee Madaxweynihii J.C.Y. wa laalkayo Ibraahim Maxamed Alxamdi. Dadka Soomaaliyeed murugada way la qaybsanayaan dadka J.C.Y.» Madaxweyne ku Xigeenka J.D.S. waxa uu tilmaamay in dilkaa dhagareed ay hubaal tahay in looga jeeday in lagu hakiyo horumarka ay gaadheen dadka J.C.Y., waxana uu sheegay kalsoonida uu ka qabo in dawladda iyo dadka dalkaasi ay ku socon doonaan dawgii horukaca ee uu bannay.

yey hoggaamiyahoodii geeriyooday.

Magaalada Cadan J.D.D.Y. waxay iyana ku dhawaaqday 40 maalmood oo loo murugoonayo Madaxweyne Alxamdi, waxana la baabi'iyey dabbagaldeggi loogu talagalay in lagu xuso Sannad guuradii 10aad ee Kacaanka Koonfur Yaman. Golaha Madaxtooyada iyo xukuumaddaba waxay u direen J.C.Y. xaashi ay kaga warramayaan, dilkaas oo

ay ku tilmaameen «Shirqoo» xun oo ay geysteen gacmo khaashin». Waxa ay xaashidaa sheegtay in dilkaasi uu ka mid ahaa qorshe Imbaryaaliyadda ay waa hore maleegtey si loo xagaldaa ciyo halganka Ummadda Yaman. Waxay xaashidu ku ammaantay Madaxweyne Xamdi sidii sutida uu ugu hayey faragelinta shisheeyaha iyo imbaryaaliyadda; dilkiisana waxay ku tilmaantay khasaare dadka neer Yamanood oo dhan gaadhey.

Wargeysyada Adduunka iyo Geeska Afrika

«Siyaasadahii dalballaarsiga ee Talisyadii Xabashida ayaa abuuray xiisadda maanta ka oogan geeska Afrika», Sidaa waxaa qoray Jaraa'idka adduunka.

Yurubta Galbeed, waaya-aragnimadii ay gumeysigoodii ka dheegteen darteed, si qota dheer ayey ula socdaan xaaladaaha taariikhiga ah ee Afrika gaar ahaanna Ingiriiska, Faransiiska iyo Talyaanigu aad ayay uga warqabaan in dhibaataada imnimka ka aloosan geeska Afrika Xididkeedu uu ku mudar yahay dalbalaadhsigii talisyadii hunguriga weynaa ee xabashida. Runtu sideedaba waa wax sugan oo aan la beddeli karin laakiin fasiraaddeeda waxa raad weyn ku yeesha awaasha siyaasadeed ee markaa taagan.

Afrika guulo isdabajoog aan ayay ka soo hoysey halgankii xornimada waxaana taasi dhalisay in gumeysigii uu garto tamarta iyo xoogga dadkii uu tunjileecaday ay yeesheen, da gaalka maanta ka socda Geeska Afrika ee ka dhashay gumeysigii Xabashiduna wuxuu si qayaxan u muujinayaa go'aan

ka ummad shakaalkii goynaysa oo rabta gobannimo.

Jaraa'idka adduunka waxay si weyn uga faalloonayeen arimaha Geeska Afrika; «Times of London» waxay qortay «Dalbalaadhasigii Itoobiya oo 2000 ee sano ee u dambeeyey xarunteedu Koonfur u soo durkaysey, Aksuum, Goondar ilaa Addisaba, ayaa dhaliyey, dhibaataada haatan ka taagan Geeska Afrika.

Boqor Menilikii labaad ayaana asaayaha intiisa badan geystay. 1891kii Menelik waxa uu xaashi u diray Madaxdii Reer Yurub ee isugu timid shirkii Berliin, wuxuuna ku dooday meela aan carro u lahayn dhulkii uu ku siman kharduum, harada Fiktooriya, Soomaaliya Galbeed iyo Xeebta Soomaalida oo dhan. Waxay ahayd markii u horreysey ee xoog Afrikaan ihii ka qaybgalo qurbiddii iyo googoyntii Afrika. «ayay ku nuuxnuuxsatay, «Times of London».

Mudane ka tirsan baarlamaanka Ingiriiska, James Johnson, ayaa isna dhawaan ku waa-niyeey Taliska Addis-Ababa inuu

garwaaqsado dabaysha gobannimada. Mudanabassi oo ka qaybgalay dooddii barlamaanka Ingiriiska ee 1954kii ee keentay jeexidda soohdin beenaadda iyo in xabashi gacanta loo geliyo dhulka Soomaaliyeed, waxa kula taliyey Taliska Addis Ababa inay ku ojbiraqaataan siday ku furfuratay imbraadooriyad dii Ingiriiska ee aan Qorraxdu ka dhici jirin oo iyaba Afrika iyo adduunka kaleba xoog gumeysi ku ahayd.

Borofisoor Ingiriis ah oo wax ka dhiga Jaamicadda OXFORD maqaal uu ku qoray Wargeyska todobaalaha ah ee «West Afrika» waxa si faahfaahsan uu uga warramay xaaladda Geeska Afrika.

Maqaalkaas waxa Borofisoor ku ku sheegay in dhibaataada Geeska ay ka soo alkumantay qabsashadii ay xabashidu qabsatay dhulka Soomaaliyeed si day iyo lahaayeen daldurugi ku gaadha Xeebaha Badda Cas «Taliska Addis Ababa ee immininkuna waxay si damiinnimo ah uu isugu deyayaa inuu ku socdo sijaasaddii Xayle Salaa se ee ahayd in arrinta dhulka Soomaaliyeed ee uu gumeysto uu ka daaho adduunyada kale», ayuu yidhi Broofesorku isagoc rasciyeey taas waxa macnaheedu noqonoyaa in taliskaasi uu isku deyayo inuu sideedii u tarjunt oo u fuliyo heshiisyadii dhulka lagu qaybsanayay ee ay talyaaniga wada galeen 1897kii.

Mar Rijaard Joomkin oo ah weriyihii wargeyska «New York Times» ay u dirtay Jigjiga waxa uu sheegay in waxa ke liya ee Xabashi kaga hadhay halkaas 30kii sano ee ay gumeysanayeen waxa weeye qalacadihii Millateri ee la burburiyey, dabbaashadihii, rasaas

tii iyo meydkiis askartii la laayey.

Wargeysyo ay ka mid yihiin «Times», «Guardian». Financial Times», «Daily Telegraph» «New York Times», iyo kuwo kale ayaa si doora uga faallooday xorayntii Jigjiga.

Lorenzo Marziali oo ah Talyaani oo tan iyo 1935kii ku noolaa Jigjiga oo u warramayey Weriyeaal ka tirsan Wasaaradda Warfaafinta iyo hanuunin ta dadweynaha waxa uu yidhi «Dadka Soomaaliyeed ee ku nool Jigjiga waxa ku habsadey gumeysi kii ugu xumaa, waxa na ay ku noolaayeen saboolni

mo tii ugu darreyd intii gumeysiga xabashidu uu tunka kaga fadhiyey. Waxa intaas uu ku daray in askarta Addis Ababa ee joogtay Jigjiga ay cadaadis ku hayeen dadka Soomaaliyeed: ay dili jireen, hantidooduna ay ka dhici jireen. Mr. Marziali oo Jigjiga degganaa 42 sano waxa uu ku dhawaaqay in isaga laf ahaantiisu uu indhihiisa wax badan ku arkay dad badan oo arxandarro loo dilayo. «Waxa shnimada askarta Addis Ababa ayaa Soomaali badan ku kelliftey in ay dhulkoodii ka cararaan», ayuu ku soo gebagebeeyey Marziali.

Kacaankii 21ka Oktoobar oo la maamuusay

Bishan 24dii waxa Xarunta dhaqanka ee Midowga Soofiyeet ee Muqdisho ku taal lagu qabtay xaflad lagu maamuusayo 8 — guuradii Kacaankii Oktoobar 1969kii.

Waxa xafladdaas kasoo qaybgalay Jaalle Warsame Cali Faarax, Guddoomiyaha Saaxiibtinimada iyo Iskaashiga ee Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliyeed isla markaasna ah Guddoomiye Ku Xigeenka Hogaanka Arrimaha Dibedda ee Golaha Dhexe ee Xisbiga Hantiwadaagga Kacaanka Soomaaliyeed iyo Jaalle Cabdillaahi Maxamed Xasan. Ku-xigeenka Guddoomiyaha Guddida Koormeerka ee XHKS iyo Hawlwa-deenno kale, isla xafladdaas waxa Goobjoog ka ahaa danjirayaasha dalalka hantiwadaagga.

Munaasabadda waxa hadal ka jeediyey Jaalle Cabdillaahi Maxamed Xasan «Faash» oo si aad ah ugu mahadnaqay Safaaradda Midowga Soofiyeeti oo xafladdaas qabanqaabisay. Isa-

guu ka nabadalaya ahmiyaddii Kacaankii 21 Oktoobar u lahaa Ummadda Soomaaliyeed, Afrika iyo adduunweynaha; wuxuu Guddoomiye Ku Xigeenku caddeeyey in nolosha dadka Soomaaliyeed Kacaanku kor u dhigay dhinac walba. Dhaqdhaqaaqa Gobanimadoonka Afrika, Aasiya iyo Laatiin Ameerika waxa Kacaanku u ahaa xoog hagarbax u taageera. Intaas Jaalle Cabdullaahi wuxuu ku daray in maanta oo xiisado weyni ka aloosan yihiin geeska Afrika, uu Kacaanka Soomaaliyeed oo ku tallaabsanayaa mabda'a hantiwadaagga si weyn ula jiro dagaalka xaq ah ee ay ku jiraan Gobanimadoonka Soomaali Galbeed iyo dadka Abbo iyo dadka Reer Eriteriya. Saaxiibtinimada Soomaaliya iyo Midowga Soofiyeeti, wuxuu sheegay inay heer sare ahayd iskaashi weyn oo dhexmaray labada dad, iskaashigaas oo ummadda Soomaaliyeed si aad ah ugu ayday.

Eeg bogga 43aad

'ARAGTIDA' CILMIGA'

Xuskii 60 Guurada Kacaankii weynaa ee oktoobar 1917 kii

Cumar Salaad Cilmi
Xubin Golaha Dhexe XHKS,

Bishan Oktoobar 4dii, waxa lagu qabtay Golaha Dhaqanka ee Midowga Soofiyeeti xafad lagu xusayay 60 guuradii ka soo wareegtay maalintuu Kacaankii weynaa ee dalka Ruushka.

Xafladdaa waxa khudbad qiim leh ka akhriyey Jaalle Cumar Salaad Cilmi, Guddoomiyaha Hoggaanka Abaabulka ee Golaha Dhexe XHKS. khudbaddii oo dhaminta waa tan:

Magaca Golaha Dhexe ee X.H.K.S. ii oggolaada inaan idiin soo jeediyo salaan iyo hambalyo diirran oo ku saabsan munaasabadda qiimaha weyn leh oo loo dhabbadegaayo Sannadguurada 60aad ee Kacaankii weynaa ee Oktoobar.

Maanta adduunka horusocodka ah oo idili wuxuu u dhabaaldegayaa 60 guurada Kacaankii Hantiwadaagga ahaa oo dunida markii ugu horraysay ka hirgalay. Xusida taariikhda weyn, waxay leedahay labo ujeedo. Tan koowaad waxaa weeye in la baaro lana qiimeeyo Kacaamada iyo isbeddelka taariikheed oo ka dab qaatay ayaa ntaas weyn. Tan labaadna waxay tahay in xoogga horusocodka ah iyo dhaqdhaqaaqyada gobannimo-doonka ahi isbiirsadaan oo mideeyaan halgankooda lidka ku ah hantigoosiga iyo masiibooyinka ka dhasha sida Imberyaaliyadda, gumeysiga, gumeysiga cusub, midabtakoorka iyo sahyuuniyadda.

Guulaha dunida u soo hoyday teer iyo markii uu curtay Kacaankii weynaa ee Hantiwadaagga ahaa ee Oktoobar maahan kuwo lagu soo koobi karo hadalkan gaaban ee waxay u baahan yihiin baarije iyo barasho qoto dheer oo dhan kasta ah.

Hase yeeshee, waxaa si dhab ah adduunka maanta kaga muuqataa saamaynta salka iyo baarka ah oo uu saameeyey Kacaankaasi.

Waa arrin la wada ogsoon yahay in Kacaankii weynaa ee Hantiwadaagga ahaa ee Oktoobar uu bini-aadamka u furay waa cusub waagii burburka Hantigoosiga iyo guuleysiga Hantiwadaagga.

Kacaankii Oktoobar markuu ku guuleystay dalka Raashiya, iyadoo uu hoggaaminayo Xisbiga Shuuciga ah ee Midowga Soofiyeeti uu madaxa u ahaa Jaalle F.I. Lenin durbadiiba cadawgii dabaqadeed oo gudaha iyo dibedduba dagaa bay kala boryimaadeen si ay u baqtiyaan Kacaankaas cusub oo dhashay, hase yeeshee, way ku guuldarreysteen dibusocodkii arrintaa waday. Maxaa wacay, wuxuu ahaa Kacaan u adeegaya dadweynaha dulman oo dhiigmiiradka iyo gumeysiga ku jirtey. Waxaa ka loo keenay jabka dibusocodka iyo guuleysiga hantiwadaagga, fikradihii iyo tabihii saxa ahaa ee Jaalle Lenin iyo xisbigii uu hoggaaminaayey.

Ka dib Kacaanku markii uu ku guuleystay xoogaggii kacaandiidk:

ahaa waxaa la soo gudboonaaday xil cusub, kaasoo ahaa dhisamaha saldhigga bulsho hantiwadaag ah taasoo lagu guuleystay. Waqtigaas gaaban gudihiisa dadka Soofiyeetku waxay tirtireen qaababkii isku-dulnoolagadka ahaa oo idil waxayna abuureen bulsho ku dhis-san xiriir hantiwadaag ah, Sinnaan caddaalad iyo xornimo Ummadeed. Ka guuleysiga iyo jebintii Faashiisamka ay jebiyeen Midowga Soofiyeeti iyadoo la kaashaday dawladaha iyo dadweynaha ka soo horjeeday Faashiisamka, iyana waxay ahayd guul kale oo weyn oo bini-aadamka dunida u soo hoysay iyadoo dadyowga adduunka ka nabadgaleen Fashiistiga iyo iyadoo nidaamka Hantiwadaagga ahi ku baahay dalal badan oo dunida, balkii uu awal ku kacbnaa dalka Midowga Soofiyeeti.

Kacaankii weynaa ee Hantiwadaagga ahaa ee Oktoobar wuxuu Adduunka dhaxal-siiyey waayo-aranimo qiimo weyn iyo wax ku ool nimo leh. Waxaa fure loo helay mashaakillo fara badan oo muddo dheer bini-aadamka hortaagnaa. Kuwaas waxaa ka mid ahaa arrinta aayaha ummadeed. Markii ugu horreysay ayaa dunida la dhisay bulsho ku fadhida sinaanta Ummadaha:

Nidaamka Hantiwadaagga ah oo Adduunka ka hirgalay wuxuu biil iyo hooba siiyaa halganka dabaqadda Shaqaalaha oo weli ku hoos nool kadeedka Hantigoosiga

taasuna waxay dhalisay in maalinba maalin ka dambaysa ay ku soo biirayaan xoogagga horusocodka ah dad malyuumaad oo doonaya inay maskaxda iyo nolosha ka xoroobaan.

Xagga dhaqdhaqaaqa gobanni modoonka haddii aan u leexanno, dadyawgii la gumeysan jiray waxay heleen xocg lixaad leh oo garab taagan halgankooda. Garab istaaggii xoogagga Hantiwadaagga ahi uu garab istaagay dadyowga la gumeysto, waxay keentay burburkii nidaamka gumeysiga iyo dhalasho nidaam cusub.

Durbadii markii kacaankii weynaa ee Hantiwadaagga ahaa ee Oktoobar uu guuleystay. Dawladdii Soofiyeetku waxay soo saartay xeer ku saabsan xuquuqda iyo aayatiinka dadyowga Raashiya xeerkaas oo uu ka shaqeeyey aasaasihii Dawladda Soofiyeetka Jaalle F.I. Lenin. Xeerkaasi wuxuu dhigaayey sinnaanta iyo madaxbanaanida ummadihii ku soo jirijirey gumeysigii Boqortooyadii Sarka; in Ummad waliba xaq u leedahay inay doorato sida ay ka yeelayso aayaheeda. inay gooni xor u noqoto oo ka baxdo Midowga Soofiyeeti, iyo baabi'inti la baabi'iyeey eeada iyo kala saraynta ku fadhida qowmiyadaha, dhaqanka iyo diinta. Arrintaas waxaa lagu siiqayaxay Xeerka Dalka Midowga Soofiyeeti qodobka 69aad oo oranaya «Midowga Soofiyeeti waa Dawlad is-haysata oo federaal ah oo ka kooban Ummado badan kuna dhisan mabda' ah in Ummad waliba ka taliso aayaheeda iyo Midowga rabid ah oo dawlad Soofiyeeti ah oo hantiwadaag ah oo siiman». Qodobka 71aad oo isla xeerkaas wuxuu dhigayaa «Jamhuuriyad kasta oo ka tirsan Midowga waxay xaq u leedahay inay si xor

ah uga baxdo Midowga Soofiyeeti» Tallaabooyinkaas Midowga Soofiyeeti uu ka qaaday waa kuwa sax ah oo waafaqsan Mabda'a Hantiwadaagga cilmiga ah oo ay dejiyeen Marx, Engles iyo Lenin. Waa mid ku fiday aragtida adduunka marxalad taariikheed-kan maanta lagu jiro, waana hubka ay ku da gaallamaan xoogagga horusocodka ah oo u halgamaya xornimada Dimoqaraadiyadda, nabadda iyo horumarka bulshadeed.

Ummadda Socmaaliyeed, iyadoo ka mid ah dadyowga adduunka oo u halgamaya xornimada, dimoqraadiyadda iyo horumarka bulshadeed, waxay ka shidaal qaadatay Kacaankii weynaa ee Hantiwadaagga ahaa ee Oktoobar.

Markii ay xornimada qaadatay kaddib Soomaaliya, saaxiibnimada iyo wax wada qabsiga ka dhexeeya labada dadyow ee Soomaaliya iyo Midowga Soofiyeeti maalinba maalin ka dambaysa way sii koreey say, waxay sii xoogeysatey oo duluc cusub yeelatay markii Kacaankii 21kii Oktoobar ka dhashay dalkeenna. Xiriirkaasi wuxuu ka muuqday xagga dhaqaalaha, dhaqanka iyo bulshada intaba.

Markii Kacaankii 21kii Oktoobar 1969kii dhashay, dawladda Soomaaliyeed oo Kacaanka ah waxay daaha ka qaaday siyaasaddeeda ka soo horjeedda imberiyadiyadda, gumeysiga, gumeysiga cusub, midabtakoorka iyo sahyuuniyadda iyo inay taageereyso dadyowga u dagaallamaya Madaxbannaanidooda Ummadeed iyo ka taliska aayahooda.

Kacaankeennu arrintaas kuma dhawaaqin oo keliya ee si dhab ah ayuu u hirgeliyey. Mabda'aasi waa

xuu ku dhisan yahay Hantiwadaagga cilmiga ah oo ay jeediyeen Culumadii mabda'aasi, waayo-aragnimadii dhismaha Hantiwadaagga.

Sidaas darteed. Ummadda Soomaaliyeed oo dhambi waxay si buuxda oo kama dambaysa ah u garab taagan yihiin jabhadaha Socmaalida Galbeed iyo Eriteriya oo u dagaallamaya gobannimadooda xaq ah, kana hoos baxaan gumeysigatalka xabashida oo sheeganaaya hantiwadaagga.

Waa su'aale, sidee buu hantiwadaag u sheegan karaa taliska inki ay xaquuqda Jabhada Socmaalida Galbeed iyo Eriteriya, dhaqdhaqaaqa gobannimo doonka oo maarta dhulkoodii xoreeyey boqolkiibay ku fadhidaa in la aqoonsar waayaa? Taliska Addis-Ababa wu-95 in ka badan, ma caqli iyo cilmixuu yiraahdaa guulahocdu waa kuwo ku meel gaar ah, oo dib baaruga soo ceshanaynaa. Taasu wariyo been ah. Ma jirto xoog duniida jooga oo hor istaagi kara xuquuqda iyo xornimada dadweynaha u dagaallamaya inay ka hoos baxaan gumeysiga, waa dhici kartaa dhibaato iyo hakad inay muddo yar la kulmaan, laakiin guusha ka ma dambaysta ah waxay raacaysaa dadka ka halgamaya Soomaalida Galbeed iyo Eriteriya, Afrikada Koonfureed, Simbabwe, Namibiya, Falaastiin iyo meelaha kaleba.

Munaasabaddan, 60 guurada Kacaankii weynaa ee Oktoobar, waxaan ugu baaqaynaa xoogagga horusocodka ah iyo dadyowga nabad jecel oo adduunka oo idil inay taageeraan halganka gobannimadoonka xaq ah oo ay ku jiraan Soomaalida Galbeed iyo Eriteriya. Taasi waa sida keliya oo nabad waarta looga dhalin karo geeska Afrika.

HIDDAHA IYO DHAQANKA

Ma Hirgalay Afku?

IBRAAHIM CAWAD (Khooli)

«Afar jir iskuul dhigtoo,
Af-Soomaali ku barta.
Awel lama aqoonine,
Kuwii noo abaabuliyo,
Abbaheen Siyaad iyo,
Ilaah baa mahaddaa leh».

Heestan waxa lagu bartaa Dugsiyada Xannanada Carruurta waxaana ii tirisay gabadhayda Deeqa oo afar jirsanaysa. Taasi waxay muujinaysaa in Ubaxa kacaanku ogyihiin in aan afku qornaan jirin ee ay iyagu ka nasiib roon yihiin waalidkood.

Waxaa kale oo muran ku jirin inuu heeskani jiri doono marka jilka Deeqa iyo jiilkan ka dambeeyaaba idlaadaan. Waxaana la isweydiin doonaa «Heeskani wuxuu tilmaamayaa waagii far-Soomaalida la qoray, goormay ahayd?»

Haddii aan dunida la rogin oo ilbaxnimadan maanta adduunku gaaray iyo kaydka qoraalka ah ee taariikhda afo baabi'in, waxaan shaki ku jirin in la xusuusnaan doono 21kii Oktoobar 1973kii, oo ah maalintii rasmi ahaan loo socsaaray fartan aan hadda wax ku qorayo. Maalintaasi waxay xaqiijisay saaddii dadka soomaaliyeed oo jecelaa in mar uun la qoro af-Soomaaliga. Waxaa igu maqaale ah inuu tegey dalalkaas Maraykan lixdameeyadii horraanteedii, nin soomaaliyeed oo xigmad iyc maad isku darsaday, tusmada ha-

Radio dhaqankii hagoogan oo baranaya Far-Soomaali.

dalleena heli ogaa dabadæed nin Maraykan ah ayay wada sheekaysteen waxayna isyiraahdeen:

Maraykan: «Afkee baa lagaga hadla dalkiinna».

Soomaali: «Af-Soomaali».

Maraykan: «Fiican, bal i tus sida loo qoro».

Soomaali: «Weli ma qorna».

Maraykan: «Ma dawladda aan farteedu qornayn».

Soomaali: «Afkayagu mar uun buu far yeelan doonaa. Laakiin, intii aan dalkan Maraykana marayey, waxaa la i lahaa «Af-Ingiriisi ma taqaane marna la ima weydiin Af-Maraykan!»

Sidaas fudud ayuu ninkii soomaaliyeed kaftankii uga helay ninkii Maraykanka ahaa isagoo si kaftan ah u yiri: «Ninkii af-libi mar uunbuu u sameysan doonaa far, laakiin wuxuu dhib haystaa ninkii aan afba lahayn». Sidaasina waxay rumowday 10 sano kaddib markii Golihil Sare ee Kacaanku guddoomiyeen in Af-Soomaali lagu qoro fartan, iyagu oo oofinaya qodobka 3aad ee wacadkii laad ee kacaanka.

Marka sheekadaas ararta ah laga soo gudbo waxaan jecelahay inaad ila eegtaan waxtarkii qorista Af-Soomaaliga; maqaal laguma soo koobi karo waxtarka qorista afka, hase yeeshee aynu si guud war ah isula baarno saddexdan qo-

Waxbarashadu da' kuma xiidhna

dob oo saameeya waxtarka qorista afkeenna, irnagoo marba caddad qaadaneyna.

1. Is af garashada;
2. Baahinta Tacliinta; iyo korinta afka laftiisa.
3. Kaydinta Taariikhda iyo murtida.

IS — AFGARASHADA

Dadka ayaa wax walba saldhig u ah, sidii murtidu ina bartay. «Markii ceelalyo heshiisaa maal cabbaa». Mar haddii dadku isafgaran waayaan ma heshiiaan haddii ayan heshiina dantoodu kama wada tashan karaan, haddii ayan wada tashanna ma midoodobaan, haddii ayan midoobina wax ma tarsan karaan, haddii ayan wax taransanna ciil kama bixi karaan. Min isafgarasho ilaa wax wadaqabsi waa silsiladda taxan oo haddii midh go'o ta kalaa furmayaa.

Intii aan afka la qorin, is afgarashadu way yarayd. Dadka in yar ayaa wax tjiin, intaasina saddex af oo shisheeye ayay wax ku kala barten. Afkeenna ma aha

yo la dareerinayo keliyahe wuxuu xambaarsan yahay dhaqan, feker iyo caadooyin aad u saameeya wax-qabashada, dhaqanka, dabeecadde iyo fekerka qofka bartay. Taasina waxay ina dhaxal siisay in inteenii yarayd oo tacliinta lahayd ismaan dhaafaan oo kooxiba koox quursato.

Koox walibana waxay ku xirnayd oo ilaa heer u adeegaysay danaha dalkii ay afkiisa barten. Kala firirkaas dhaqannada kala geddisani keeneen, wuxuu ku sii biiray qodobbadii kale oo ummadada qaybinayey oo qabyaaladda gobollaysiga iyo keli-danaysigu ka mid ahaayeen.

Taasi waxay ahayd fikirkii dhexjoogay inta yar ee tacliinta leh. Bal aynu eegno xiriirkii ka dhexeeyey dawladda iyo dadweynaha. Dawladda iyo dadweynuhu ma aha labo qof oo ay warfaafintu xiriiriso. Marka laga reebo laanta Af-Soomaaliga ah ee Raadiyaha (oo dhaqsaha loo illaawi karo wuxuu sheegay), warfaafintu waxay ka koobnayd wargeysyo ku socbaxa saddexdii af oo shisheeye

waxaana dalka oo dhan ku gadmi jirtey tiro aan ka badnayn 3000 maaliintiiba. Laanta af-Soomaaliga ah ee Raadiyuhu waxay ku shaqayn jirtey afafkaas qalaad. Taasi waxay khasab ka dhigtay in wax walba lagu soo diyaariyo af-qalaad iyo feker qalaad, dabadeedna lagu turjumo af-Soomaali; marka sidaas la yeelo, waxaan muran ku jirin in nuxurka farrinta dawladdu ayan dadweynaha u gaadhi jirin sidii ugu habboonaan lahayd oo wax weyni iska dhimayeen dulucda halalka loo jeedinayo dadweynaha Soomaaliyeed oo aan waxba akhriyi karin.

Maadaama loc baahnaa in marka hore af-qalaad lagu soo qoro wixii lagu faafinayo Raadiyaha iyo Wargeysyada, dadweynuhu lama hadli karin dawladda, sidaas awgeedna, qolo keliya ayaa hadlaysey had iyo jeerba.

Haddii arrintu sidaas ahayd miyeynaan oran karin: «Waa la wadahaladi jirey laakiin is afgarashadu ma buurrayn».

Runtii, is afgarashadu waxay imaan kartaa markii labada qoloba hadlayso ee ay qolo keliyihi had iyo jeerba daldalmayso, yaa sheegi kara in qolada aammusani garatay wixii la duddubinayayey.

Markii aynu raadkaas aruuroy dib u raacnay, su'aasha aad dhereraysaani waxaa weeye: «Qoriddii Soomaaligu muxuu ka taray is afgarashada bulshada dhinac kasta ba?»

Markii shadaafta loo laabay afkii shisheeye oo keennii la qoray, kooxihii yaraa oo kala qaybsanaa murankii waa laga dhexqaaday, waxaana la isugu wada yimid afkii hooyo, inkasta oo koox

walba qoraalkeeda iyo fekerkeedaba ay afafkii qalaad weli ku badhxanaayeen. Misana iyaguna xiriir ayay yeesheen, dadweynahana xiriir bay la yeesheen. Halkaasna waxaa isku soo ekaaday fekradihii dhallinta tacliinta leh oo awel kala ugaaroobey.

Haddii aynu u soo bayrno xi-xiirka ka dhex dhashay dawladda iyo dadweynaha intii afka la qoray, waxaynu arkaynaa in warfaafintii — raadiye iyo wargeysba — taas ugu shaqaynayso af-Soomaali-gii inkasta oo qoraaga ay jiidatey tacliintii shisheeyuhu weli hadalkiisa ku urursado «ereyo qalaad» dabadeedna markaasba u beddelc af-Soomaali, misana is afgarashadu way soo hagaagaysaa. Waxana mudan in la xusuusto in far barashadii kordhaysay dadkii wax akhriyi jirey.

Inkasta oo baahida akhristaayaasha wargeysyadu aad u soo ba-

danayso, imminka waxaa la gataa ilaa 1500 oo nuqul maalin walba. Dadkaas soo kordhay waa dad aan af-qalaad aqoon oo ku kooban hooyo, xoogsato, beeralay, raacato iwm.

Halkaas waxa aynu ka garan karnaa in noocii akhristayaasha wax weyni iska beddelay oo maanta ay suurto gal tahay in shacbigii caadiga ahaa taas u akhristaan una dhegeystaan wararka iyo go'aannada ka soo baxaya dawladda oo ku saabsan danahooda iyo daryeelkooda.

Halkaasna waxaa ka hirgashay kaalintii warfaafinta ee isugu jirtay kala warqaadasho iyo aqoon korordhsiba. In dawladda iyo dadweynuhu xiriir joogta ah leeyihiin waa tiir ka mid ah tiirarka Hantj-wadaagga, si lagu hubiyo in dadweynuhu ka qayb galaan xukunka dalka. Waxaa kale oo suurto gal u ah inay iyaguna cabbiraan fekra-

dahooda oo qoraal ka gaarsiiyaan dawladda iyo bulshada Soomaaliyeed. Halkaas waxaa ka dhalatay furdsu lagu wadahadlo. Taasina waxay keentay is afgarashadii maqnayd intii aan kacaanku curan, amaba intii aan afka la qorin; waxaad oran kartaa ceelalyo way heshiisey, dabadeedna wuu cab-bey. Is afgarashadaasi waxay sabab u noqotay midnimadii inoo suurto gelisay inay ummadda Soomaaliyeed ka kabato haydaaroo-yinkii la soo gudboonaaday iyc inay dalkeeda dhisato iyadoo marka hore ku tashanaysa maskaxdeeda, muruqeeda iyo maalkeeda marka labaadna bahaysanaysa Jaallayaasheed iyo saaxiibbadeedba.

Qodobbada ku saabsan waxtar-ka qorista afku u yeeshay baahinta tacliinta, korrinta afka laftiisa, kaydinta taariikhda iyo dhiirrigelinta murtida waxaynu ku faallayn doonaa cadadka kan xiga.

MIDNIMO DHAQAN

Rashiid Sh. Cabdillaahi.

Weli, inta aan ka war qabo, taariikhdu meel ma dhigin waqtiga magaca Soomaaligu soo baxay iyo eidda bixisay; inkasta oo ay jiraan ra'iyyo oranaya in Carabi magacaas bixisey. Waqti kastase ha la bixiyo cid kastaana ha ku fadli lahaato ee magac kasta mar uun buu baxaa, waxaanu u baxaa shay amase shayaal iyo ifafaaleyaal jira oo astaamo guud oo kulmiya leh. Waayo haddii aan astaamo guud oo u dhaxeeyaa jirin hal magac kuma wada baxo ee shay wal iyo ifafaale kasta magac gaar ah oo

gooninnimadiisa ku sal leh buu qaataa.

Garaadka dadku wuxuu ku qotomaa dareenkiisa oo la kulma waxyaabaha maaddi ah ee debedda ka ah, markaasna ka gaaraa inuu kaso xiriirka waxyaabaas ka dhasha fikradda guud iyo ereytilmaameedkeeda.

Cid kasta oo magac lagu khu-seeyey waxaa jira wax ka dhexeeya, haddii kale hal magac uma wada bixi karo. Adduunka aynu ku nool nahay waa hal waxaanu uu

leeyahay hal magac oo waa «adduun» ama uun waxaana uu ugu baxay dabeecadda maaddiga ah ee ka dhaxaysa. Waxaase Dunidu leedahay dhinacyo (waxyaalo iyo ifafaaleyaal kala wada duwan oo astaamo kala gooni ah leh, sidaas ayaanay ku baxeen magacyada tir-da badani, sida: dhul, cir, dayax dhir, dugaag, xoolo, dad, buuro, webiyo ....iwm.

Dadku, aadimi ahaan, meel kasta ha joogo, marxalad kastaana ha ku noolaado, ee waa isku mid waxaana uu leeyahay astaamo biy-

olooji, Saykolooji iyo bulshannimo ah oo mid ah, taas oo cabbireysa ifafaalaha taariikheed ee guud. Hase ahaatee dadkii meel ku wada dhaqma ee wada dhaqankooda keeno xiriir bulshannimo oo dhaqan iyo dhaqaale mid ah wadaagaa waxay sameeyaan bulsho mid ah oo magac gaar ahi u baxo. Ururka bulshada ee is haysta, haddii uu yahay urur qabiil magac qabiil (Reer Hebel) baa u baxa.

Haddii uu ka oboc ballaaran yahay oo uu qabiillooyin badan ama xoogay iyo gobollo tiraan uu kulmiyaana xiriir dhaqan oo mid ahi magac qaran baa u baxa. Sidaas ayaa Ingiriis, Talyaani Jarmal, Ruush, Shiine, Hindi, Carab iyo intii Ummad kasta oo magac lihiba magaceeda ku qaadatay. Ummad walbana waxaa magaceeda ugu baxay aataamaha dhaqameed ee shakhsinnimada gaarka ah siiyey.

Haddaba magaca Soomaaliyeed waqtigaan uu baxay, wuxuu u baxay dad dhul go'an oo la yaqaan deggan kuna kulma af-keli ah, hab nololeed iyo dhaqan mid ah. Si kasta oo gumeysi u kala googoo-yey, xuduudo beenaadna u kala dhax dhigay, haddana midnimada afkooda iyo guud ahaan dhaqankoodu ma googo'in.

Midnimadaasi waa ta magaca Soomaaligu ku dhacay, si walba la isugu day oo laguma guulay-saan in magaca Soomaaliga laga jaro. Tusaale ahaan markii qaybta Soomaalida Galbeed gumeysigu imbraadooriyaddii Itoobiya la oran jirey ku daray waxa gumeysigu tamar iyo taagba isugu geeyey in magaca Itoobiya dadkaas la qaadsiiyo. Waxbase taas kama socon; waayo magaca Soomaaliyeed bulsho af iyo dhaqan keli ah, oo kuwa xabashiyeed iyo cid-

dii kaleba ka duwan buu u baxay meel kasta oo afkaas lagaga hadlo dhaqankaasina joogo waxaa loo yaqaan. Sidaas dadka iyo mac-hadyada adduunka ee taariikhda iyo dhaqammada ummadaha baa ra ayaa dhammaan isla qirsan.

Nolosha dhaqameed ee midka ahi waa mid xididdo taariikheed oo dheer leh, waxayna ku siman tahay waqtigii qabaa'ilkii iyo jib-sinihii Gobolkan Geeska Afrika ka degganaa dhaqanka iyo afka Soomaaliga hadda loo yaqaan u qarqoormay. Waqtigaas intii ka dambayseyna dhaqankaasi wuu sii xididdeysanayey.

Waxaa tusaale noogu filan maansada iyo hal-abuurka Soomaaliga ah. Ragga ay ka mid yihiin Raage Ugaas, Qammaan Bulxan Cali Dhuux, Salaan Carrabay, Cabdi Gahayr iyo qaar kale oo badani waxay ahaayeen Raggii maansada Soomaaliyeed waqti waqtiyada ka mid ah ku caan baxay; waxay ku noolaan jireen oo isaga gooshi jireen Gobollada: Waqooyi, Bari, Mudug iyo Gobollada maanta Gobannimadoonku xoreeyey, maansadooduna waxay isaga dabqaadi jirtey inta af-Soomaaliyeed laga hadlo.

Tusaale kale haddii aynu qaad-anno waagii Sayid Maxamed Cabdalla Xasan halganka hubaysan ee gobannimadoonka ah carradan ka hoggaaminayey maansadiisii wacdaraha lahayd kuma baahin oo keli ah Gobollada Nugaal, Sannaag, Bari iyo Mudug ama xataa dhulka Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliyeed maanta ka kooxan tahay ee waxay gees ka gees isaga tallow-day inta af Soomaali lagaga hadlo ilaa haddana dadka afka Soomaaliyeed ku hadla magaca Sooma-

liguna sidaas ugu baxay maansadii Sayidku uurkooda ayay ku tallaan tahay. Sidaas oo kale haddii aynnu nimaadno halganka gobannimadoonka ee ay hoggaaminaysey Axaabtii SYL iyo SNL.

Waxaa inoo muuqanaya sida dhawaaqii: Soomaaliyeey toosoo. Axyaa waddani, heesihii Barkhad-ad cas iyo walaalo Hargeysa iyo Gabayadii Cabdillaahi Suldaan Ti macadde, Cali Xuseen iyo Raggii la midka ahaa ugu faafeen Jigjiga, Dhagaxbuur, Qabri-daharre iyo meelaha gumeysigu ka quustay inuu magaca Soomaaliyeed ka tirtiro

Xaqiiqada sidaas ahi waxay ka dhalatay hal ahaanta dhaqanka Soomaaliga ah. Haddii hal ahaantaasi aanay jirin oo dadkani aanu lahayn af keli ah iyo dhaqan keli ah dadka Soomaaliyeed isma tebeen isumana soo hilocbeen markii gumeysigu qaybsaday; magaca Soomaaliyeed baan xataa jireen; gumeysiguna sida Afrikada kale ku dhacday, marka uu sida uu doono u qaybiyo ayuu inba magac u bixin lahaa.

Maantana midnimada dhaqameed ee dadka Soomaaliyeed mar kale ayay isa sugtay waxayna taasi ka muuqataa maansada iyo oraa-haha cusub ee dadka goobaha la xoreeyey deggani ku hadaaqay-aan.

Tusaale ahaan waxaanu idiin soo hordhigaynaa gabayagan GALLAADDI loogu wanqalay oo Axmed Cabdi Sugulle inoo soo qoray.

Haddii neef kabin jabo diraac aad u kululaatay, Geel loo karkaariyo hadduu soo kumbado maaxda,

Kaalka kuma qadee waa u noqdaa

kaalinkii shalaye,
 Kallahada libaax baa ku dila kayn
 u yuurura e,
 Waxa kaas la mida Xabashidii ke-
 baddu saarreyde,
 Kufri weeye xoog lehe dadkay kee-
 no geliyeene,
 Kafantooda nimankii sitaa wax
 uma kaadshaane,
 Xabsi bay ku kiileen ninkaan ku-
 rus u miideyne,
 Haddaan loo kalaan kalin aryaha
 waa is kulkuliyeene,
 Kiintaallo baadiya markii kariska
 loo tiirsho,
 Asagoo karriinkii ku yaal kii kalaa
 qalane,
 Kaneeciyo dugaag bay noqdeen
 kaadka soc galaye,
 Illayn wixii gumaysiga ku koraa
 waa kutaan camale,
 Maantaa nabsigii kaalay yidhi kay-
 dsanaan jiraye,
 Kobtii ay fadhiistaanba waa lagu
 kawaamaaye,
 Jabhadaha kartida loo hubaa shi-
 ish u kaamilaye,
 Halkii lagu kulmaa lagu gubaa
 kun iyo dheeraade,
 Kurkey uuga gooyeen hubkii aan
 kadibahayne,
 Sidii koronkorrada wiilal baa koc-
 xba meel dhigaye,
 kabihi waxay uga baqdeen kaan-
 kii dhagax-buure,
 Kurti caga caddaan baa rasaas la-
 gu kaxeeyaaye,
 Waxba gabaygu yuu ila kordhine
 waxan ku soo koobay,
 Talisyahow kadeedani adaa keenay
 aabigaye,

Adigaas kasbaday gowracaan maan-
 ta soo kudaye,
 Kalsho dhiig ah maantaad gashiyo
 karin ciriiryoone,
 Taabbo kuma tarin ciidankaad
 kororsanayseene,
 Wixii aad kamaandoos lahayd kar-
 ar la leefsiiye,
 Kaalmada waxaad haybsataa niman
 kubkiinna ahe,
 Ayaguna hadday soo kacaan waa
 la kululayn,
 Koreyaalkaa aboor cunahayaa sidii
 kuwaagiye,
 Intaan laysku kicin waadigii soo
 kuflayn jiraye,
 Waadigii kelyaha sheegan jiray
 kaaha nabadeede,
 Koofiyadda waa xidhantihiin mana
 kas dhaantaane,
 Kob u roonta maantaad heshaan
 waa is kildhicisaane,
 Kalaamkii ilaahiyo sharcigu waan-
 na koriyaaye,
 Inta eadowgu koonaha fadhiyo
 oona kari waayey,
 Kubka dhiiggu kaa qubanayaa waa
 kal iyo laabo,
 Dhulkayga intaad karin yaroo keli-
 ya sii hayso,
 Ama ay kabriid qaarkii iyo laab-
 antahay kiilo,
 Intaad koob biyo ah naga qabtaan
 weydin kalowlayne,
 Waa koronto meel kaaga taal kiis-
 ka aadmiguye,
 Ingiriisba waa laga kacshiyo daw-
 lad ka kulule,
 Talyaaniba kas baa looga dirac ga-
 lab ka kaynaanye,

Adna kii xigaa tahay haddaan kow
 lagaa dhigine,
 Korbaa looga tuuraa waxaan lagu
 kalsoonayne,
 Maantaad karkoor saarantahay gu-
 ri konfiine ahe,
 Kursigiinnii waa fooraraa kaami-
 lnaan jiraye,
 Kimis lagugu haystiyo intaad koro-
 mmo boobaysay,
 Waxaad kaloowsateen maanta sow
 kadab la'aan maaha.

KACAANKII

21kii OKTOOBAR

Waxa isna halkaas erey ka
 jeediyey Danjiraha Midowga
 Soofiyeeti Jaalle G. Samsanov
 waxa Danjiruhu sheegay in Ka-
 caankii Oktoobar 1969kii dalka
 Soomaaliyeed u furay jid cusub,
 jidka horusocodka. Muddadii 8-
 da sano ahayd waxa ummadda
 Socmaaliyeed gaartay horukac
 laxaad leh, ayuu jiri danjiruhu,
 xiriirka Soomaaliya iyo dalalka
 hantiwadaaggu wuxuu gaaray
 heer aad u sarreeya gaar ahaan
 xiriirka Soomaaliya iyo Midow-
 ga Soofiyeti. Waxa kaloo Ka-
 caanka Socmaaliyeed ku caan-
 baxay ka hortagga iyo la da-
 gaalanka imbiryaaaliyadda, gu-
 meysiga, gumaysiga cusub iyo
 sahyuuniyadda. Danjiruhu wu-
 xuu hadalkiisii ku soo gabaga-
 beeyey hambalyo iyo isagoo u
 rajeynaaya dadka Soomaaliyeed
 nabad iyo horukac isdabajoog
 ah.

IS-RIIXA BADAHA MAANSADA

— GAARRIYE —

Weli intaad yar hakatay ma ka fekertay maansadda Soomaaliyeed? Ma u fiirsatay heesaha idaacadadda laga qaadaa nooca ay yihiin? Had dii aanad hore uga welwelin, im minka ii oggolow inaan wax yar kuu iftiimiyo.

Waxa caqligu i siinayaa in intii uu Af-Soomaali jiray ay maansana jirtay. Waxaan isleeyahay taas waa markhaati ma-doonto. Waxa haddaba isweydiin leh, «Maxaynu ka haynaa maansadii Soomaaliyeed?» Way dabar go'day. Markaad taariikhda dib u milicsatid, waxaad ogaanaysaa in gabayga ugu da'da weyn ee aynu haynaa, aanu dhaafsiisnayn qarnigii 19aad. Gabayada ugu fog ee inna soc gaadhay waa kuwii Garaad Xirsi (Wiilwaal) iyo Raage Ugaas. Dadka qaarkood, oo kollayba aniga iga dhiirrani, waxay qabaan inuu Raage Ugaas ahaa qof «hooyaala yoeey» yidhaahda kii uu ugu horreeyey. Waxaan anigu qabaa inaanu Raage ahayn gabayaa Soomaaliyeed kii ugu da'da weynaa. Keliya waxa inna soo gaadhay buu ka mid yahay kuwii ugu horreeyey. Arrintu si kastaba ha ahaatee aaway gabayadii isaga ka filka weynaa? Way ka tirmeen xusuusteen na. Waynu ka qatannahay, ma jeceli inaan waqti badan ku lumiyo sababta. Waxay u lumeen qoraal li'idii afka haysatay qarniyada badan.

Hase ahaatee maansadeenu may ahayn gabay oo qudha. Waxa jirey bado kale oo ay ka mid yihiin

buraanbur, jiifto, masafu, geeraar halaanhal, salsal, saar, Shirib, hees ciyaareediyo iyo hees hawleedyo kala duwan iwm. Badahaas waxaad mooddaa in heesaha ciyaaraha iyo hawsha ay ugu faaweyn yihiin. Lamase yaqaan ilaa goorta ay ku siman yihiin.

Waxa taas ka sii daran; dabar go'u muu lahayn wejigaa aan soc sheegay oo keliya, wuxuuse lahaa weji kale oo ka khatarsan. Waxa jira bado maansada ka mid ah oo tafiir go'ay iyo qaar hadda saka-raadsan. Waxay ii muuqdaan iya-goo sii qaldhabaya, il u ooyeysaana aanay jirin. Aan is caddeeyo. Waxa jirta marka dadku reer magaaloobaanba in hees hawleedyadii sii yaraanayaan. Sababtana waxaan u malaynaayaa in meel looga waayayo nolosha cusub ee magaalada. Waxa taas mid la mid ihi ku dhacaysaa hees ciyaareedyadii. Anigu kama xumi in midhibii la dhaaf mar haddaanay waayaha cusub ka turjumayn. Waxaan aad uga welwelsanahay in dhismahoodii dhinto.

Waxaan qabaa in ereyo cusub oo inala fadal ah loo sameeyo. Haddaan sii yara faahfaahiyo sida badahu u dabar go'ayaan, iyo sida qaar u caymanayaan. Waxa jira bado aynu miyigii kala nimi oo aynu magaalada ku hirgelinay. Dhaantada haddaynu tusaa u soc qaadanno, kabacaddii ugu horreysay, ee dafafka isticmaali jirey ayaa magaaleeyey. Halkii reer miyigu ku boodi jireen, ayey iyagu

fadhi ku tumeen. Isla dhaantadii ayey codad kala jaad ah u sameeyaan, oo ay magacyo kala geddisan u bixiyeen. Iyadii uun baa laga alliftay «Jawharaluulaay», madiix, rakaad, raaxeeye, subcis, ciil, riftoor iwm. Dhammaantoodana miisaan ahaan, waa dhaanto. Waxa baddaas ka mid ah.

Sidii cir ku hoorey meel cosobloo
Cadoeedi u soo baxdaad tahay iyo

X X X X

Waxbadan buste saarey bogtaydoo
Markay bogsanwayday la i barray.

Ayaandarro, baddaasu magaalada kumay sii waarin. Markii calanka la qaatay ayey dhimatay. Hadda haba yaraatee ma jirin cid abwaannadeena iskaga daydaa.

Lixdankii ilaa iyo imminka waxay fanaaniinteenno xoog aad u saareen bad ka soo jeedda ciyaarta «Botorka». Baddaas iyada ah asal keedu waa jiifto.

Haddaad dib ugu noqoto heesaha idaacaddaheenna ka baxa intii aynu xorta ahayn, waxaad arkaysaa inay boqolkiiba sagaashan yihiir badda jiiftada. Haddaba, miyaanay ahayn wax laga tiiraanyooda inay kelideed liqdo in ka badan boqol badood oo maansadeennu leedahay? Ma diiddani in jiiftadu korto waxaanse ka qiiraysanahay inay is-

ku dul baahiso qalfocfka baadana
kale ee sirirsan. Waxay indhuu
ila gudbeen dabargo'a maansada
haysta, iyo sida aynaan u daree-
min.

Aaway badihii kala ahaa:-
Wadaadadu beerka xaydha leh
way cunaane
Illaahay maad ka yaabtaanoc
na siisaan

X X X X

Maroodi maroodi
Maroodi cadhoole
Haddii ool la sheego
Cadaada ku-meere

X X X X

Waxan dusheenu waa roob
Waxan hoosteenu waa rays
Waxa la raajaa rag kuma sama
Aan ka roorree rax ka sii

X X X X

Tuugow mareegaa leh
Adigoo laxdii daylo
Dabadeeda gaadaaya
Qoodhaha mas kaa goosay
Oo qumayo ka xagatay

X X X X

Malabooy xaggee baan soo ma
raa
Muskii ii soo jibaax muusow
Nin yar oo nin weyn dilay ma-
ragteen
Kabatole kureed le'eg maarag-
teen

X X X X

Naa laago laago
Way laan galoola
Oon weli la diiran
Naa mayla diiran

X X X X

Cawskanow sabool diidow
Waqaan suuqa lagu dhiginoo
Soddon lagugu baayicinoo
Yaas samayey lagu odhan.

Runtii kitaab dhan baan u baah-
nahay inaan ka qoro badaha dabar
go'ay; mana aha waxaan hal ma-
qaal ku soo koobi karo. Sidaas
darteed, tusaale ahaan iigu filan
kuwaas aan soo sheegay. Waxaa-
nay ka mdi yihiin sagaashameeya-
da badood ee magac ahaan uun
u jira. Haddaba waxaa isweydiin
leh waxay abwaanadeennu maansa-
da uga dhisibaayeen badaha ku-
waa aen kor ku tilmaamay ka mid
yihiin. Maxaa ku kelifay inay
dhammaantood jidka jiftada wada
raacaan? Waa dhab oo jiftada sa-
maynteedu way ka fududdahay inta
badan badaha kale, hase ahaatee
ilaa halkee buu hawl yaraysigu in-
na geynayaa?

Waxa iyaduna mudan inaan xu-
so in badda halaanhalka la yidhaa
ay dhammaanteed dabar go'day.
Kuwa kale qaarkood waabay soo
dhawaadeen, halanhalkii u dam-
beeyey, ee nin Soomaaliyeed tiriyo
waxa laga joogaa muddo ka badan
hal qarni. Si aad baddaas iyada ah
fikrad uga qaadatid aan tusaale ka
bixiyo.

Sida gaari dumar waa guro-see-
xintiisii

Guudka iyo dabada waa qa-
naan kala-gurkiisii
Hadduu weerar galo waa gele-
lad roorkiis

Gibiir aan dhameyn waa guure
ku hawirkiisii.

X X X X

Xagga kale haddaynu eegno
way jiraan rag iyagoo aan ka feke-
rayn ka leexday jiftada, oo bada-
ha kale wax ka taataabtay. Hase
yeeshee waa fara-ku-tiris, dhowrkii
sannadoodna mar baad ku naxay
saa. Waxa ka mid ah.

Gobanimadayada Geesh ka ha-
yee

Waxay kuu galaan - Waa inaad
guddaa

X X X X

X X X X

Ubax baan sidaa
Kuu la soo ordee
Maad iga aqbali
Labada heesoodba waxay ku
dhisan yihiin badda ah
Maqaleey warlaay, ma la guu
warramay

Way jiraan rag iyaguna is ku
dayey baarcaddaha ama saarka, oo
kale. Waxa ka mid ah:

Maxaan Shimbiraha Waraystay
U dhiibay waraaq daboolan

X X X

X X X

Maxay dantu ciishay wiil
dulqaad iyo deeq lahaa
Dadkuna doqon moodayaa

Sida adigaba kuu muuqata wa-
xay ka yimaadeen baarcaddihii
aad tiqiin ee miyiga lagu cayaari
jiray.

Habluhu gaagaabanaa
Ma gudin baa lagu sarjaray

Haddal iyo murti, waxa iyaduna
xaqiiq ah in geeraarkii iyo gabaya-
giina ay liitaan, haddaan loo gur-
man. Badaha qaarkood dhibaata-
da haysataa waxa weeye, iyagoo
gobol keli ah ku kooaban. Wa-
xaana ila habboon in la baahiyo.
Waxa ka mid ah shirrabka Bena-
dirga ah.

Minay fatuuro fiiq tiraa
Ninkii fadhaaya maa fayow

Waxaan maqaalkaygan ku soo
gunnaanadayaa: «Ciidanna uma
maqna oolna uma qodna».

BUUGAAGTA IYO QORAALLADA

HALGANKA “HALGAN,”

Tirsigii ugu horreeyey ee Halgan wuxuu soo baxay 21kii Oktoobar 1976kii si loogu sunto 7ba Guuradii kacaanka Oktoobar. Halgar codka golaha Dhexe ee XHKS, wuxuu soo baxay 4 Biloood ka dib markuu curtay XHKS. Sannadkan dhammaaday, Halgan wuxuu tebi-nayey go'aannada iyo Siyaa sadaha Xisbiga wuxuu baa dhid, macnayn iyo lafagurba ku sameeyay arrimo fara badan oo Siyaasadda Xisbiga iyo Kacaanka la xidhiidha.

GUUD MAR UUR-KU-JIR-TII HALGAN:

Daymooyinkii Wargeysku waxay in badan indhaha akhristayaasha u soo jeediyeen tusaalocoyinka dhaxal galka ah ee Xoghayaha Guud ee XHKS, Jaalle Maxamed Siyaad Barre. Daymooyin doortii waxay si hufan u lafagureen dabka ka holacaya Geeska Afrika, Siyaasadda dibadeed ee J.D.S. iyo xiisadaha caalamiga ah: Bariga Dhexe iyo Koonfur Afrika.

Wargeysyo ku caan baxay baadhidda cilmiyeed oo wadanka aen jirin awgeed, Halgan wuxuu xil ballaadhan iska saaray inuu daabaco maqaallo dhaadheer oo si cilmi-

yeysan u lafaguraya waajiya-da badan ee nolosha Bulshada Soomaaliyeed. Maqaalladaa dar ka mid ahi waxay falanqeynayeen waayihii taariikhdeed ee XHKS ka abuurmay. Himilooyinka iyo xilka degdegga ah ee XHKS iyo abuuriddii ururrada bulshadaba si ballaadhan ayaa Halgan loogu falanqeeyey. Tirsigii Febraayo ee 1977kii wuxuu si gaar ah uga hadlayey kalfadhigii 3aad ee Golaha Dhexe XHKS, kalfadhigaa oo lagu guddoonsaday go'aanno dhaxalgal ah oo ay ka mid ahaayeen dib u habaynta ururrada bulshadu. Tirsigii Abriil 77kii, wuxuu wax ka taabtay dhidib u aasiddii Ururka Dimoqraadiga ee Haweenka Socmaaliyeed; tirsigii Juunyo 77kii, wuxuu xambaarsanaa maqaallo sameeya dhismihii Ururka Dhallinyarada Kacaanka Socmaaliyeed.

Waa hubanti in Halgan wax weyn ka tartay adkaynta iyo xoojinta XHKS iyo ururrada Bulshadaba.

Halgan wuxuu daabacay maqaallo badan oo taabanaya dhaqaalaha Ummadda Soomaaliyeed: Guud mar guulihii dhaqandhaqaaleed ee Kacaanku soo hooyay, falan-

qayn xidhiidhka xisbiga iyo qorshaynta dhaqaale iyo qii maynta qaybta dawladda ee dhaqaalaha.

Sannadkii aynu soo dhaafnay Halgan waxay daabacday maqaallo la xidhiidha Koonfur Afrika, Bariga Dhexe, Jibuuti iyo Jabhadda Gobannimo -doonka Soomaali Galbeed.

TIRSIYADII ARAGTIYE-ED:

Halgan waxay daabacday maqaallo taabanayay: hawlaha iyo xeerka Xisbiga, dagaalka xaq ah iyo ka xaqaan ahayan, dhaxal aragtiyeedkii Lenin iyo xaq ay ummadi u leedahay inay aayaheeda ka tashato. Qaybtiiisa Hiddaha iyo Dhaqanka Halgan wuxuu ku falanqeeyey suugaanta Soomaaliyeed: Riwaayadaha, Gabayada, Heesaha iwm. Halgan wuxuu si gaar ah wax uga qoray FE3-TAC 77 (Bandhiggii Dhaqanka Afrika iyo Beelaha Madow ee Laagos lagu qabtay Jannaayo 77kii). Tirsigii Diisambar 76kii, oo aad loogu faafiyay looguna qaybiyay laagos, waxa si tifaftiran loogu baahiyay qoraalkii Amilcar Cabral ee ku saabsanaa «Kaalinta Dhaqanku kaga ji

ro dagaalka xornimo-doonka ah».

BARBAARINTA AF-SOOMAALIGA:

Sannadkii ugu dambeeyey Halgan wuxu ku soo baxayay afafka: Soomaaliga iyo Ingriisiga. Qormada Carabiga ihi waa saddex biloodle, taasoo dhibaatooyin farsamada la xidhiidhaa ay oggolaan waayeen in bil walba la socsaaro Qormada. Soomaaligu wax weyn ayuu ka taray barbaarinta iyo kobcinta af-Soomaaliga. Maqaallo Carabi iyo Ingriisi ku qoran oo falsafada iyo arrimo la mid ah la xidhiidha ayaa Af-Soomaali lagu tarjumaa, halkaana waxa ka curta erayo cusub oo Soomaali ah.

Qaybta Abwaan iyo Ereybixin ee Wargeyska Halgan door fiican ayuu ka ciyaaray barbaarinta iyo kobcinta Af-Soomaaliga.

KA FAA'IIDAYSIGA HALGAN:

Sannadkii aynu soo dhaafnay wuxuu ka marag kacay siday kooxo badani uga faa'iidaysteen Halgan. Seminaarro badan oo Xisbiga iyo ururrada bulshadu qabanqaa biyeen ayaa raadraacay maqaallo badan oo Halgan ku qornaa. Ardayda Jaamicaddu waxay ka helaan waxyaabo badan oo ka kaalmeeysa baadhidda ay ugu jiraan cilmi-ga. Warfaafintu waxay Halgan uga faa'iidaystaan diyaarinta barnaamijyada Raadiyowga laga sii daayo, Waakalladda Sonna iyaduna ma-

qaallada Halgan ayay qaar kood fidisaa.

Ergooyinka Soomaaliyeed ee ka qayb gala kulannada caalamiga ihi si ballaadhar ayay uga faa'iidaystaan qoraallada Halgan. Waxa xusgaar ah mudan in maanta waddanka qoraalladu af-Soomaali u badan yihiin sidae darteedna, Halgan ay tahay dariishad shisheeyuhu ka dheehan karaan nolosha bulshada Soomaaliyeed iyo isbeddelka ka socda dalka guddiisa.

Waa hubal ah inay Halgan wax weyn ka tari doonto horumarka dalka iyo bislaynta dadka, iyadoo ka gudbi doonto dhibaatooyinka ka haysta: Shaqaalaha, Farsamada iyo Faafinta ama qaybinta Wargeyskaba.

Dhibaatooyinka Shaqaalaha, Farsamada iyo Faafinta Wargeyska:

Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliyeed waa dal soo koraya, una darban inuu muquuniyo dhibaatooyin laga dhaxlay gumaysigii. Dhibaatooyinka waxaynu ka dareerin karnaa: Yaraanta muruqmaalka iyo hawlaha Farsamada la xidhiidha oo aad u hooseeya. Dhibaatooyinka ugu waaweyni waxay Halgan ka ga yimaadaan xagga daaba caadda. Madbacadda Qaran ku aad ayay u cokatahay iyadoo daabacda: Warqadaha cashuurta ee dawladda, Buugaagta dugsiyada, Wargeysyada dalka ilaa wargeys - maalmeedka «Xidigta Oktoobar», taasina wa

xay dhalisay Wargeyska oo daaha dibna uga dhaca waqtiguu soo bixi lahaa. Run ahaantii shaqaalaha iyo maamulka Madbacadda dadaal weyn ayay hayaan, hase yeeshee baahidu waa mid ballaadhan oo ka awood weyn.

Halgan waxay ku dadaashay sidii loo heli madbacad fure u noqotay dhibaataada maanta inaga haysata daaba caadda; haatanna wada hadallo ayaa u socda JDS iyo Jam. Dimoqraadiga ee Jarmalka. Shaqaale-yaridu waxay aad u dhaawacday baahinta Wargeyska, wargeyska oo la fidiyaana waxay lama huraan ka dhigeysaa in la helo shaqaale ku filan hawlaha Wargeyska.

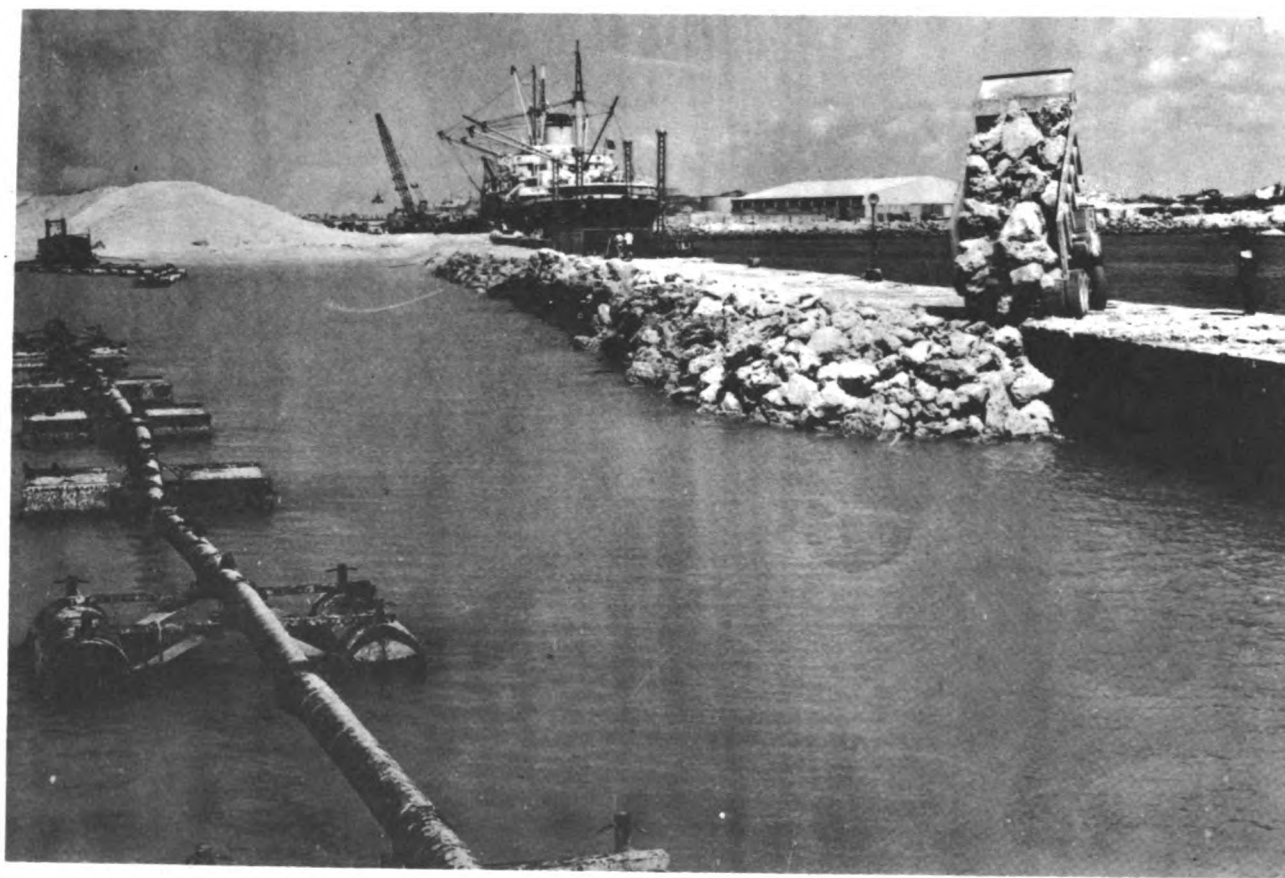
BAAQ.

Halgan wuxuu mahad u celinayaa intii talo iyo taagba ka gaysatay Sannadkaa uu jiray. Halgan wuxuu socdhoweynayaa, gacmo furanna ku guddoomayaa wixii kiritiig fayow ah, naqdiga jaallayaashuna Halgan qorqornaan iyo qaabsamaan ayuu tarayaa. Halgan si uu xidhiidh toos ah ula yeesho akhristayaashiisa, maqaallada uu qoray waxa ka mid ahaa « Dhibaatooyinka maalmahan » oo si toos ah u taabanayay nolosha dadweynaha.

Waxaannu ugu baaqaynaa akhristayaashayada inay gacan ka geystaan siduu Halgan u xuub-siiban lahaa, una noqon lahaa mid wax weyn ka tara horumarka iyo Halganka loogu jiro xoreynta nabadda iyo horumarka Ijtimaciga ah.

HALGAN:

**Bil walba wuxu ku soo baxa afafka
Soomaaliga iyo Ingiriisiga, saddexdii bilood
mar afka Carabiga: Waxa lagu daabacaa
Madbacadda Qaranka.**

Dekedda cusub ee Xamar, waa mashruuc dhagaale oo weyn.

HALGAN & sannadkii la soo maray.

Digitized by Google

1

PERIODICAL

PERIODICAL

3 0000 125 593 503